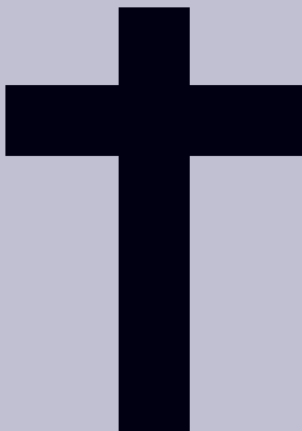

Tii Pwicîri: Âmu
Aamwari naa na cî

New Testament in Paici (NC:pri:Paici)

Tii Pwicîri: Âmu Aamwari naa na cî
New Testament in Paicî (NC:pri:Paicî)
Le Nouveau Testament à Paicî

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Paicî

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Paicî

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
 94c5d202-9853-5b91-879f-4a3023457d58

Contents

Mataio	1
Maréko	81
Luka	129
Ioane	213
Apostolo	271
Roma	344
1 Korénito	382
2 Korénito	419
Galatia	443
Éféso	457
Filipi	470
Kolosé	479
1 Tésalonika	489
2 Tésalonika	496
1 Timotéo	501
2 Timotéo	513
Tito	521
Philémon	527
Héberu	530
Jacques	565
1 Pétéru	576
2 Pétéru	589
1 Ioane	596
2 Ioane	605
3 Ioane	607
Jude	610
Auinapàpari	614

Picémara Wâdé na é wii wâ Mataio Bétapoo popai

Wailàapà na wii tii bèeni?

Wà Mataio, pwi *apostolo. Béaa kâra na é todèe wà Iésu, âna é pwi a *tò mwani wâripù ba kà tèpa *Roma. (Còo 9.9.) Naa na tii kêe, âna é wii pwina é còo na ia é pâra wiâ Iésu, â é popa mwara ê pwina é wii wà Maréko ma pâra jèkutâ goo Iésu na wii.

É wii wiidà?

Nabibiu kâra *naja 60 ma 65 (wâmwünyabweri 30 naja gée na càuru pai bà kà Iésu).

É wii tâi?

Tà tèpa cèikî naa goo wà Iésu Kériso, na rà tèpa *Juif mwara. Munaa rà wâro gòroigé jii é napô *Judée, â pwiri rà pwa grec, càcaa *héberu. Ba é ina wà Mataio pâ nee tii gée na *Aamwari Béaa (*l'Ancien Testament*) naa pairâ.

Cina é wii?

É wii, ba na é paari pâ wà Iésu Kériso, âna é pwi *Mesia, pwi ukai me gée goo Pwiduée na rà tapaciê tèpa Juif gée na biu. Wâru pâ nee tii na é ina wà Mataio, ba na é paari pâ, nye wà Iésu kaa, na é pacoo pâ auinabéaa kà tèpa *péroféta naa na Aamwari Béaa. É wii é nee tèpa jojooro Iésu, ba na é paari pâ é pwi goobàra ukai *Davita, ma wà Abéraama, pwi jojooro diri tèpa Juif.

É pagòo tèpa cèikî naa goo Iésu, ba na rà cimwü wiàna rà pièpàrirà wà pâra tàpé, â na rà picémara é *Picémara Wâdé kêe tà diri tèpa âboro (28.19–20).

É pagòojè ma ina tâjè pâ, o coo dàra gòiri è Mwaciri kà Iésu, na ée mwa wâjué me còwâ (24.30; 25.31).

Dà ère é tii bèeni?

Wà Iésu, âna é pwi ukai, êco na câe caa pwi ukai pwacèwii tèpa ukai naani gòropuu. Mwaciri kêe, âna wâ *napwéretòtù ma naa na pwâranüma tèpa âboro. Jè tò naawê goo é cèikî kâjè naa gooé.

Wà Iésu, âna é tòpi jii Pwiduée diri è pàtâmee, wânidò napwéretòtù ma wâni gòropuu. (Còo 28.18.) Ê tàrù kêe na é pacâmuri tèpa âboro goro é popai kà Pwiduée, âna maina jii nyamanya kà tèpa Juif. É pwa wâru ina pâ muru na pwacèwii ni: «Guwâ jèe tère pâ...êco na wâgo, âna go ina tàwâ pâ...» (Còo naporomee 5.)

Wâdé tà Mataio na é wii è pâ ârapupûra kà Iésu. Wâru naa na tii kêe jii pâra tii—popai kà Iésu goro é pai wârori âmu wâro kâjè, wàjè tèpa nâiri Mwaciri (còo naporomee 5–7; 18); ma ucina goo è Mwaciri (còo naporomee 13, 20). Jèe wii pâ popai na wâru na patère tèpa pitûâ kâra *Wâra pwapwicîri kà tèpa Juif na càra caa tòpi Iésu (naporomee 23). Â jèe wii mwara pâ popai kà Iésu, na é mara ina béaa pâ muru na o mwa tèepaa, na é wâjué me còwâ, ba na é bàra pacoo Mwaciri kêe (naporomee 24–25).

Pai pitàgoo tii kà Mataio

Wà Iésu Kériso, âna é pwi Mesia, Pwi Ukai na é tòpò Mwaciri napwéretòtù

Pitèpa Iésu, ma ipwabwàtié târa wakè kêe (1.1-4.11)

É tapoo wakè kêe (4.12-25)

É patùra tèpa âboro naa gòrojaa (5.1-7.29)

Pai wârori wâro kà tèpa naîri Mwachiri

Paari patâma pwi Mesia (8.1-9.34)

É patùra tèpa câmu kêe â é cùrurà pâ (9.35-11.1)

Râ tapoo cicaraé tèpa pitûâ (11.2-12.50)

É pwa ucina tà tèpa âboro (13.1-52)

É pacâmurirà goro Mwachiri

É tubanabwé wakè kêe naa Galilée (13.53-17.27)

Inapâpari pâ é pwi Mesia na ée mwa picâri (16.13-17.27)

Popai kêe goro ipakîri ma ipwanauri èpà (18.1-35)

É too naa Iérusaléma (19.1-23.39)

Pwa târù kà pwi Mesia naawê (21.1-23.39)

Popai kêe goro é pwina o tèepaa na pwâadèrèe (24.1-25.46)

Pai bà ma wâro còwâ kêe (26.1-28.20)

Tèpa jojooro Iésu Kériso

Luka 3.23-28

¹ Wà Iésu *Kériso, âna é té gée goo wà Davita, pwi gòobàra *Abérama. Â wàilà-ni diri tèpa jojooro Iésu:

² Abérama*

Isaaka

Iakobo

*Juda (ma wà tèpa aéjii kêe)†

³ Pérès (ma wà aéjii kêe Zéra; nyaa kàru, âna wà Tamar)

Hesron

Ram

⁴ Aminadab

Nachon

Salma

⁵ Booz (nyaa kêe, âna wà Rahab)

Obed (nyaa kêe, âna wà Ruth)

Jessé

⁶ Davita.

Wà *Davita, âna é pwi ukai [naa *Isaraéla. Â gée na càùé, â wà tèpa jojooro Iésu, âna]:

*Solomona (nyaa kêe, âna tô wâdà Urie béaa)

⁷ Roboam

Abia

Asa

⁸ Josaphat

Joram

Ozias

1:1 Genèse 22.18; 1 Chroniques 17.11 * **1:2** Abérama... Grec: *Wà Abérama, âna é caa kà Isaaka. Â wà Isaaka, âna é caa kà Iakobo*, etc. † **1:2** *Juda ma wà tèpa aéjii kêe*—Tèpa caa kà tèpa 12 wâao Isaraéla.

1:3 Genèse 38.29-30; Ruth 4.18-22

1:5 Ruth 4.13-17

1:6 2 Samuel 12.24

⁹ Yotam
 Akaz
 Ézékias
¹⁰ Manassé
 Amon
 Josias
¹¹ Yekonia (ma wà tèpa aéjii kée).

Â, na pàara-bà, âna pacòobé tèpa Isaraéla géee napô kàra, â rà pàra nau pwa karapuu naa napô *Babulona.

¹² Â géee na càùé, [â wà tèpa jojooro Iésu, âna]:

Chéaltiel
 Zorobabel
¹³ Abihou
 Éliakim
 Azor
¹⁴ Sadok
 Akim
 Eliquid
¹⁵ Éléazar
 Matthan
 Iakobo
¹⁶ Ioséfa.

Wà tô wàdà Ioséfa, âna wà Maria, tô nyaa kà Iésu, na pitunee tée pâ Kériso.

¹⁷ Wàilà diri pwiri, è jéù tèpa jojooro Iésu Kériso. Tapoo géee goo Abéraama, tèepaa naa goo Davita, âna po 14 naneéâboro. Â tapoo géee goo Davita, tèepaa naa goro pai còobé kàra è Ba Isaraéla géee Juda pâ naa Babulona, âna po 14 naneéâboro. Â géewê, â po 14 naneéâboro tèepaa naa goo pai pitèpa wà pwi *Mesia.

Pai pitèpa Iésu
Luka 2.1-7

¹⁸ Wàèni è jèkutà goro pai pitèpa wà Iésu Kériso, pwi Mesia: Wà Maria, tô nyaa kée, âna ru bwaa ipwa câbawâdé[‡] ma wà Ioséfa. Â béaari è pai piéa kàru, âna é jèe nyarana wà Maria, na é naigé mee è *Nyuâaè Pwicîri.

¹⁹ Â é niimiri wà Ioséfa pâ, na ée panuâ Maria. Êco na é pwi âboro na é pitòimiriè, êkaa na câé caa inapàpàri, ba na câé caa kamu wà Maria na ara âboro.

²⁰ E dau pinünüma naa goo, â géewê, â é mwa còo naa na naurune pwi jè *angela kà Pwi Ukai, na é ina tée pâ: «Ioséfa, pwi gòobàra Davita, gà cibwaa piwâ na gà popa wà Maria. Ba napwa naa goo è èpo paa na wâgòoé, âna é me géee goro è Nyuâaè Pwicîri.

²¹ Â naa mwa pitèpaé, â gà mwa pitunee tée pâ Iésu[§]. Ba o mwa wàè kaa na upa è Ba kée géee na tojii* .»

1:11 2 Rois 24.14–15; 2 Chroniques 36.10; Jérémie 27.20 **1:12** Esdras 3.2 **1:18** Luka 1.27,35

[‡] **1:18** *Ipwa câbawâdé*—Wàjaa tèpa Juif, âna cãcaa pai ina wèè pâ, ru ipuu naima. **1:21** Luka 1.31, 2.21

[§] **1:21** *Iésu*—Pai ina wèè naa na hébéru pâ: *Wà Pwi Ukai, âna é pa-udòjè.* * **1:21** *Géee na tojii*—Grec: *Géee na pâ èpà kée (= kàra è Ba).*

22 Â diri é pâ muru bèepwiri, âna tèepaa, ba na pacoo i pwi ia é ina wà Pwi Ukai, na é naigé mee pwi *péroféta kêe, pâ:

23 *Ée mwa nyarana wà i tô èpo dopwa. Â ée mwa pitàmari pwi nari âboro èpo paa. Â o pitunee tée pâ Émanuéla, na pai ina wèe pâ, wà Pwiduée, âna é wâjaajè. Ésaïe 7.14*

24 Ûna é tàcî wà Ioséfa, â é pacoo è pwina é ina tée i pwi angela. Â é popa wà Maria ma é wâdèe.

25 Êco na càru caa ipuu, tiagoro na wà Maria, âna é mwa pitàmari i pwi nari èpo. Â wà Ioséfa, âna é nama nee Iésu.

2

Rà ipwamainâ ètèpa maagoi

1 Pitèpa Iésu naa Bétéléma wà *Judée, na pàara kà ukai *Héroda*. Â wà pàra tèpa maagoi—tèpa tàmanga na rà câmu goro îricò—âna rà me géee na é too wè i tootù. Â rà tèepaa naa *Iérusaléma.

2 Â rà pitawèeri tèpa âboro wèe pâ: «É wâpà pwi nari èpo na pitèpaé, wà pwina ée mwa pâra nau pwi ukai kà tèpa *Juif? Ba bà còo è îricò kêe, na é tèepaa, câmu kêra pai pitèpaé. Êkaa na bà me nau pipwamainâ, [ma naa tée âraimeai kâbâ].»

3 Â wà ukai Héroda, âna é tère è jèkutâ goro pai tèepaa me kà tèpa maagoi ma é pwina rà ina. Â gùmagù è pwâranümee. Â wà diri tàpé Iérusaléma, âna wâgotàra.

4 Â é papitiri diri tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaailò wà Héroda, ma wà tèpa *dotée goro è Naèa.

Â é tawèerirà pâ: «Pwiri wâpà è ére na o pitèpa naawè i pwi *Mesia [na guwà tapacié]?»

5 Â rà tòpi tée pâ: «Naa Bétéléma, wà Judée. Ba wàéni è popai kà Pwiduée, na ia é jèe wii wà pwi *péroféta, pâ:

6 *Cidòri nyuâa
napò Bétéléma,
napò géee *Juda!
Pwamuru naa googà
jii pàra napô!
Ée còobé géee jaagà
pwi ukai na maina;
pwi a wéaari
è Ba Isaraéla,
pwi Ba na Ba kôo.»*

Michée 5.1

7 Géewè, â é todà tèpa maagoi wà Héroda. Ûna wàilà co, â é ina tàra pâ: «Guwà ina tòo bwàti i pwi pàara na guwà tapoo còo na i îricò.»

1:23 Ésaïe 7.14 1:25 Luka 2.21 * 2:1 Héroda—Nee 'Héroda Maina', wàé pwi apâbéaa kà tèpa Héroda. Còo mwara Neeremuru (Vocabulaire) naa pwâadàra tii. 2:2 Nombres 24.17 2:6 Michée 5.1; Ioane 7.42

⁸ Ūna rà ina tée, â é panuàrà pà naa Bétéléma, ma ina tàra pà: «Guwà pà nau mudàra bwàti i pwi nari èpo. Â wiàna guwà pàmariê, â guwà wâjué me còwâ, nau ina tóo. Ba nūmoo mwara dàra pàra, nau ipwamainaê ma naa tée âraimeai kòo.»

⁹ Nabwé, â rà còpòo wà tèpa maagoi. Â rà jèu còo mwara i pwi îricò, â é tòcia tàra é naigé. Â rà pàra wiàê, â na é tèepaa pà, naa gòro i pwi wà na tâa na i pwi nari èpo, â é coo.

¹⁰ Ūna rà còo pà é coo wê i îricò, â rà nye dau ipwadée kaa.

¹¹ Â rà tò naa na i wà, â rà pàmari i pwi nari èpo ma Maria, tô nyaa kèe. Â rà tùu jùrurà ma ipwamaina i pwi nari èpo. Â rà pwa ma èrù pà ère atà kàra, â rà naa tée ê jèpa âraimeai kàra, na dau maina wâri wèe—mwani mii, ma *encens* [pà dà na ùrea† na jè cîri] ma é jawé ùrea na nee *myrrhe*.

¹² Gée na càùé, â é ina tàra wà Pwiduée naa na naurune pà, na rà cibwaa wâjué còwâ naa jaa Héroda. Â rà pa cè naigé na ité, ba na rà wâjué còwâ naa napô kàra.

Rà uru jii Héroda

¹³ Ūna rà jèe wâjué còwâ wà tèpa maagoi, â é pwa naurune wà Ioséfa. Â é còo wà pwi *angela, na é ina tée pà: «Gà wàcì! Gà cimadò, â gà popa i du duanaì, â gà uparu, pà naa *Aigupito! Ba wà Héroda, âna é pwa na é mudàra i pwi nari èpo, ba na potàmwereê. Â guwà tâa wê tiagoro tòtù na go mwa patùragà.»

¹⁴ Â é cimadò wà Ioséfa, â é popa i du duanaì, â rà pàra na ne, naa napô Aigupito.

¹⁵ Â rà tâa wê, tiagoro pai bà kà Héroda.

Diri pà muru bèepwiri, âna tèepaa, ba na pacoo i pwi ia é ina wà Pwi Ukai, na é naigé mee pwi péroféta kèe, pà: *Go jèe todà me pwi naìò, â go pacòobée gée Osée 11.1*

É nama potàmwara tèpa nari èpo

¹⁶ Wà Héroda, âna é còo pà rà ipwa tùa tée wà tèpa maagoi. Â é nye dau putàmu kaa. Â é nama potàmwara diri pà nari èpo paaò, na wâboo còwâ kàra àrailu naja, wàna diri Bétéléma, ma pà napô goro jènereê. Ba é tâmogòori gée goo tèpa maagoi i pàara na é tèepaa na, i îricò.

¹⁷ Â, na wàrapwiri, â é pacoo i pwi ia é ina wà Pwiduée, na é naigé mee wà péroféta Iéremia, pà:

¹⁸ *Pwàra i ma pijinünü na Rama‡!*

É imuru pà èpo kèe Rachel.

Pwacoé ma patàmarùé,

ba jèe tiàurà diri.

Jérémie 31.15

Rà wâjué còwâ gée Aigupito

2:11 Psaume 72.10–15; Ésaïe 60.6 † **2:11** ùrea—Bon odeur. **2:15** Osée 11.1 **2:18** Genèse 35.19; Jérémie 31.15 ‡ **2:18** Rama; Rachel—Rama, âna pwi village kàra é wâao kà Éfraïm na wâmwünyawberri Iérusaléma; Rachel, âna tô nyaa kà Ioséfa ma Benjamin, â wà Éfraïm, âna pwi naì Ioséfa. Ê popai bèeni na tii kà Iéremia, âna goro pai còobé kà tèpa Isaraéla gée napô kàra, ba na rà pwa karapuu naa napô Babulona. (Còo Jérémie 31.15.)

¹⁹ Gée na càuru ê pai bà kà Héroda, â é pwa naurune wà Ioséfa na Aigupito. Â é cõo pwi angela kà Pwi Ukai,

²⁰ na é ina tée pâ: «Gà cimadò, â gà popa i du duanaî, â gà wâjué cõwâ paru pâ naa napô *Isaraéla. Ba rà jèe bà wà tàpé na ia nùmarà na rà põtàmwara i nari èpo.»

²¹ Â é cimadò wà Ioséfa, â é poparu wâjué naa napô Isaraéla.

²² Êco na é tère pâ wà Arkélaos, pwina naî Héroda, âna é popa pwâra ukai naa Judée, gée na càuru pai bà kà caa kée. Â wâgotée na é wâjué cõwâ naawê. Â é ina tée mwara wà Pwi Ukai naa na naurune pâ, na rà pâra naa napô Galilée.

²³ Â rà tâa na jè village na ina goo pâ Nazareth. Êkaa na pacoo é pai jèe ina kà tèpa péroféta pâ, [wà pwi Mesia, âna] o pwi âboro gée Nazareth.

3

É patère tèpa âboro Ioane

Maréko 1.1-8; Luka 3.1-18; Ioane 1.19-28

¹ Gée na càuru pâ naja na wâru, â é cimadò wà pwi âboro na nee *Ioane Pwi a piupwaa. Â é tâa namaré wà *Judée, â é picémara târa pâ âboro na rà medarié. Â é ina târa pâ:

² «Guwà pinünüma ma guwà pitòotéri é wâro kàwà! Ba jèe wâmwünyabwe é *Mwaciri napwéretòotù!»

³ Wà Ioane, âna wàè kaa, na ia é jèe picémaraê wà *péroféta Isaia, pâ:

Pwa pwi âboro naa namaré

na é tomara too:

“Ée me Pwi Ukai.

Pwabwàti é naigé!

Pwa ma bàracaari

pwi ére na ée pâ wê!”

Ésaie 40.3

⁴ Napwa naa goo Ioane, âna é coona é ârabwée na pwa goro wàra kaamela*. Â é piie goro karapuu parawére macii. Â é uti kòrée ma wâdo narapuutâ.

⁵ Â po dau wâru pâ âboro na rà nye tà medarié naa namaré—gée *Iérusaléma, ma diri é napô Judée, ma é pâ ére goro nairiwâ Ioridano.

⁶ Â rà inapàpari é pâ èpà kàra, na ara é pâ âboro diri. Â é *upwaarà naa nairiwâ Ioridano.

Guwà pwa cè tûa cèna wâdé!

⁷ Wâru mwara tèpa âboro gée na du ditàra pwapwicîri kà tèpa *Juif, wà tèpa *Farasaio ma tèpa *Sadukaio, na rà medari Ioane, ba na é upwaarà.

Ûna é cõorâ, â é ina târa pâ: «Guwà pâ tèpa nari dõèa, ma tèpa pwâ! Wàilàapà na ina tàwà pâ, guwà o udò jii é wârimuru, na ée mwa naa tàwà wà Pwiduée?»

⁸ Bwa! Guwà mara pwa cè tûa cèna wâdé, târa ma o paari pâ, jèe pitòotéri é wâro kàwà!

⁹É, gona guwà tà niimiri pâ, guwà udò, géé goo na wà *Abéraama, âna é pwi jooorowà? Bwa! Piticémuru naa goo. Ba wiàna nùmee, â o pâri wà Pwiduée ma é bii é pâ atù bèeni ma rà o tèpa gòobàra Abéraama!

¹⁰«É jèe tà pwabwàti é gi kée [wà Pwiduée]. Â ée mwa tégàgà naa na wàé diri é pâ upwàra na càcaa wâdé é pâ pwêe, ma cîri naa na ânye!»

O pitèi tèpa âboro!

¹¹«Wâgo, âna go upwaawà goro jawé, târa ma o paari pâ guwà pitòotéri é wâro kâwà. Êco na wà pwina ée mwa me pwicò kôo, âna ée mwa upwaawà goro Nyuââ Pwicîri ma ânye†. Wâé, âna dau pwa pàtâmee jiio‡, â càcaa pâriô ma go tipî é otâpwe goro du wâraâé [ba é Pwi Ukai].

¹²É jèe nye tà pwabwàtié, ba na é pitèi tèpa âboro. Â ée mwa naaitiri tàpé na rà wâdé jii tàpé na rà èpà, pwacèwii pai pinaaitiri é pudòro upwàra§ jii é parawée. Â é tòimiri é pudòé, â é cîri parawée naa na ânye na ticè pwâadèrèe.»

Piupwaa Iésu

Maréko 1.9-11; Luka 3.21-22

¹³Gée na càué, â é pâra wà Iésu géé napô Galilée, naa nairiwâ Ioridano. Â é pàdari wà Ioane, ba na é upwaaé.

¹⁴Êco na càcaa nùma wà Ioane na é pwa, â é ina tà Iésu pâ: «Gona cina gà medario? Na càcaa pâri ma go upwaagà. Wâdé na gà upwaaô.»

¹⁵Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Nye wâdé é pwina gà ina. Êco na, ni, âna wâdé na ju pacoó é pwina *târù na ara Pwiduée.»

Êkaa na é upwaaé wà Ioane, wàra pai ina kée.

¹⁶Ûna é cimadò géé najawé wà Iésu, â nye tàpirié kaa é napwéretòotù, â é còo é Nyuââ Pwicîri kà Pwiduée, na é gére boome naa gòé, pwacèwii é déamu.

¹⁷Â é tère é pwàratùra me géé napwéretòotù na ina pâ: «Wà pwi bèepwiri, âna Pwina naîô [na caapwi cò] na go dau meaarié. Wâé kaa na go jèe nye pitòrigarié, ba dau wânùmoo tée*.»

4

É tacai Iésu wà Caatana

Maréko 1.12-13; Luka 4.1-13

¹Gée na càué, â é popa wà Iésu é Nyuââ Pwicîri kà Pwiduée naa namaré, ba na é tacaié wà *Caatana, pwi a cicarajé.

²Â câé caa ija wà Iésu naa na 40 tòotù, ba é *ipwanyà*. Â é tapoo copwa.

³Â é pàdarié wà Caatana, pwi a tacaijè, â é ina tée pâ: «Wiàna gà *Pwina naî Pwiduée, â gà bii é pâ atù bèeni ma poloa!»

3:9 Ioane 8.33,39; Roma 4.12 **3:10** Mataio 7.19; Luka 13.6-9 **3:11** Ioane 1.26-27,33; Apostolo 1.5 † **3:11** *Upwaawà goro...ânye*—Pwiri pitèimuru kà Pwiduée. Ée mwa naa Nyuââ Pwicîri kée tà pâra tàpé, â ée mwa naa wàrimuru tà pâra tàpé. É, pwiri popai goro pai picètiri é èpà jijjè, tèpa naîé. ‡ **3:11** *Dau pwa pàtâmee jiio—é, Dau pwamuru naa gooé jiio.* § **3:12** *Pudòro upwàra—Nara upwàra (graine); Parawée (é, pwîrué, pwîrié)—coquille, extérieur.* **3:16** Ioane 1.32 **3:17** Psaume 2.7; Ésaïe 42.1; Mataio 12.18, 17.5; Luka 9.35 * **3:17** *Wânùmoo tée—é, Wânùmoo gooé.* **4:1** Hébéru 2.18, 4.15 **4:2** Exode 34.28 * **4:2** *Ipwanyà—Jeûner. Còo Neeremuru (Vocabulaire).* Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: *Bicopwa.*

⁴ Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Jèe nye wii naa na *Tii Pwicîri pâ: *Câé caa wâro co goro poloa wà pwi âboro, â é nye wâro goro diri pâ popai na é ina wà Pwiduée.*»
Deutéronome 8.3

⁵ Â é popa Iésu pâ naa *Iérusaléma, ville na pwicîri. Â é popaé too naa gòro pûru *Wâra pwapwicîri.

⁶ Â é ina tée pâ: «Wiàna gà Pwina naî Pwiduée, â gà ègò géeni! Ba jèe wii naa na Tii Pwicîri pâ:

*Ée mwa tûâri
tà tèpa *angela kêe,
wà Pwi Ukai Pwiduée,
ba na rà wéaarigà.
Rà mwa tapigà.
O càcaa tanoori âgà
naa gòro atü.»*

Psaume 91.11–12

⁷ Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Bwa. Ba jèe nye wii mwara naa na Tii Pwicîri pâ: *Gà cibwaa pigadà Pwi Ukai Pwiduée'gà.*»
Deutéronome 6.16

⁸ É popaé mwara wà Caatana naa gòro jè jaa na dau wâdòiti. Â é paari tée diri ê pâ napô ma mwaciri gòropuu bau é pwényuâa kàra ma é neemururà.

⁹ Â é ina tée pâ: «Wiàna gà tùu jùrugà arao ma gà ipwamainâ, â go mwa naa tàgà diri ê pâ pwi bèepwiri.»

¹⁰ Â é ina tée wà Iésu pâ: «Gà pâra jiio, co Caatana! Ba jèe nye wii naa na Tii Pwicîri, pâ: *Gà ipwamainâ Pwi Ukai Pwiduée'gà, â nye wâé co, na gà ipwa âboro kîri kêe.*»
Deutéronome 6.13

¹¹ Nabwé, â é panuâ Iésu wà Caatana, â rà medari Iésu pâ angela, â rà ipwa âboro kîri kêe.

É tapoo wakè kêe Iésu

Maréko 1.14–15; Luka 4.14–15

¹² Gée na càùé, â é tère wà Iésu pâ, jèe tòpò wà *Ioane Pwi a piupwaa naa na karapuu. Â é pâra wà Iésu naa napô Galilée.

¹³ Â câé caa tâa Nazareth, â é pâra nau pitâa Capernaüm, bàra nawia Galilée, wâna ére Zabulon ma Neftali.

¹⁴ Êkaa na pacoo i pwi ia é ina wà Pwiduée, na é naigé mee *péroféta Isaia pâ:

*15 Tère, co du napô
Zabulon ma Neftali—
gàu wâmwünyabweri nawia;
na ére géé còwâ
kâra Ioridano;
wâgàu na Galilée;
napô na piwâru Ba na,
na càra caa pwi Ba kôo.*

*16 Go ina târa pwi Ba kôo:
Ba kôo na tâa na bàuté*

—*bàutê na dau cikautê.*
Tê mariê ê tòotù;
èpàpariê pwéelaa na pwâra.
É pawâroé còwâ wà Pwidiué!

Ésaïe 8.23–9.1

17 Â nye tapoo kaa naawê, na wà Iésu, âna é picémara é popai târa pâ âboro. Â é ina târa pâ: «Guwâ pinünüma ma pitòotéri é wâro kâwâ! Ba jêe wâmwünyabwe é *Mwaciri napwéretòotù!»

É todà tèpa tapoo câmu kêe

Maréko 1.16–20; Luka 5.1–11

18 Na jê tòotù, â é pâra wii bàrawià Galilée wà Iésu. Â é còo tupédu âboro na tupédu a taa ârawéa—wà Simona na ina gooé pâ Pétéru, ma wà André, pwi aéjii kêe. Â ru gére tòpò puà kàru naa nawia.

19 Â é ina târu pâ: «Gàu me wiâô, â go mwa nama gàu tupédu a pwapuàri âboro.»

20 Â ru nye naaco kaa ê puà kàru, â ru pâra wiâ Iésu.

21 Rà tàpo dau pipâra pâ, â wà Iésu, âna é còo Jacques ma Ioane, tupédu naí Zébédée. Rà tàgére pwani puà gòro wànga ma wà caa kàru. Â é todàru wà Iésu,

22 â ru nye naaco kaa wà caa kàru, ma i wànga, â ru pâra wiâê.

É nama tiâu maagé kâra âboro

Maréko 1.35–39; Luka 4.42–44, 6.17–19

23 É pâra pitiri napô Galilée wà Iésu, â é pacâmuri tèpa âboro naa na pâ *wâra pitapitiri. Â é picémara é *Picémara Wâdé goro é Mwaciri [napwéretòotù]. Â é nama tiâu diri pâ maagé ma aré kâra pâ âboro.

24 Â rà tère jèkutâ gooé pitiri na province Syrie. Â rà cia medarié wà tàpé na rà aré†, ma é pâ na jèpapara maagé—wà tàpé na tâa goorâ é pâ duée, ma wà tàpé na rà céca‡ ma wà tàpé na rà pitâbwamwa. Â é cau nama tiâu maagé kâra wà Iésu.

25 Wâru pâ âboro, na rà pé gére pâra wiâ Iésu—âboro me géé Galilée, ma géé na ére goro Dix Villes§. Â rà me mwara géé Iérusaléma, ma diri é napô *Judée, ma géé na ére pâ còwâ kâra nairiwâ loridano.

pai pwa pupûra naa gòrojaa

5

(Naporomee 5–7)

Luka 6.17–49, 12.22–34

1 Ûna é còo pâ âboro na wâru wà Iésu, na rà gére me, â é too naa gòrojaa, â é tâaboo, ba na é pacâmurirâ. Â rà me naa jaaé tàpé na rà pâra wiâê.

Cidòri nyuâa

2 Â é ina târa pâ:

3 «Cidòri nyuâa tàpé na rà ipakîrîrâ, ba o kâra é *Mwaciri napwéretòotù!»

4:17 Mataio 3.2, 19.27 4:23 Mataio 9.35; Maréko 1.39; Apostolo 10.38 4:24 Maréko 6.55 † 4:24 Tâpé na rà aré (é, tàpé na rà tâa na aré)—Ceux qui souffrent. ‡ 4:24 Tâpé na rà céca—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Tâpé na rà pinya. 4:25 Maréko 3.7–8 § 4:25 Dix Villes—Nee mwara Décapole. 10 villes na caajurirâ. 5:3 Ésaïe 57.15

- 4 Cidòri nyuâa tàpé na rà i, ba ée mwa patâmarûrà wà Pwidueé!
 5 Cidòri nyuâa tàpé na moo pwâranûmarà, ba o mwa kâra é gòropuu diri!
 6 Cidòri nyuâa tàpé na rà copwa dàra câbawâdé kâ Pwidueé, ba ée mwa naa tàra diri pwina nûmarà goo!
 7 Cidòri nyuâa tàpé na rà imeai, ba ée mwa imeairà wà Pwidueé!
 8 Cidòri nyuâa tàpé na tâbawêe pwâranûmarà naa goo Pwidueé, ba rà o mwa côoê!
 9 Cidòri nyuâa tàpé na rà pinaanapô bèèpirà, ba ée mwa tuneè tàra wà Pwidueé pâ, tèpa naiê!
 10 Cidòri nyuâa tàpé na pièpàrirà géè goro pai pitêre dàra kâra é popai kâ Pwidueé. Ba o mwa kâra é Mwachiri napwéretòotù.
 11 Cidòri nyuâawà, wiàna rà tobapwâwà ma pièpàriwà, géè goro na guwà tèpa âboro kôo.
 12 Ba rà jêe nye wàrapwiri tà tèpa *péroféta na rà pâbéaa kàwà. Â guwà ipwâdéé ma piêgòtùru, ba o maina pumara wakè kàwà naanidò *napwéretòotù!»

Guwà tèpa pwéelaa kâra gòropuu

13 «Guwà tèpa còo * târa gòropuu. Â wiàna é còo, âna tubatiâu é nûmee, â jè o wânau târa ma jè o pwa ma tèepaa còwâ é nûmee? Bwa. O jèe piticèmururu naa goo. Â o tû naa gòroigé, â rà o mwa pâra gò pâ âboro.

14 «Guwà tèpa pwéelaa kâra gòropuu, pwacèwii é jè ville na é tâa gòrojaa, ba o pwacòe ma jè cidáee.

15 Â ipaiwà mwara naa goo é jè wâra ânye. Ba câjè caa nuri, ma jè mwa caa naapwâniri é pwéelaa kêe! Bwa! Jè nye tòpò dòiti. Â é pwéelaa goo diri é pâ âboro, na rà tâa na é wâ.

16 Â wâdé na wàrapwiri é pwéelaa kàwà! Wâdé na é tèepaa na ara diri tèpa âboro. Â géewê, âna rà o côo é pâ muru na wâdé na guwà pwa. Â rà o pwamaina Pwidueé, Caa kàwà, na é wânidò napwéretòotù.»

Go tèepaa nau pacoo é Naèa

17 «Guwà cibwaa niimiri pâ, go tèepaa nau nama tiâu é *Naèa kâ Moosé, ma é pâ auina kâ tèpa péroféta. Bwa, go tèepaa, ba na go pacoo.

18 Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà é âjupâra pâ: Ûna bwaa tâa é napwéretòotù ma gòropuu, â o càcaa câtùra cè ji caapwi âmu géè goro é Naèa, tiagoro na pacoo diri é pâ namuru.

19 «Géè goo pwiri, â wà pwi âboro na é tajji é ji caapwi naèa na dau kîri, â é picòo tà pâra tàpé ma rà ipwacèwiié, âna wà pwiibâ, âna ée dau kîri naa na Mwachiri napwéretòotù. Â wà pwi âboro na é pâra wiâra bwàti é Naèa, ma

5:4 Ésaie 61.2-3; Auinapàpari 7.17 5:5 Psaume 37.11 5:6 Ésaie 55.1-2 5:10 1 Pétèru 3.14
 5:11 1 Pétèru 4.14 5:12 2 Chroniques 36.16; Apostolo 7.52 5:13 Maréko 9.50; Luka 14.34-35

* 5:13 Còo—Na pâara biu, âna càcaa po wâdé bwàti é pâ còo. Ba po dau wâru pâ tòri na tâa na. Na pâra pâara, âna jèe nye ticè nûmee, ba jèe pâra gòro jawé, â jèe nye po tâa co é pâ tòri na. Pwacèwii é nu na jè pwârû târa kuru, ba, na jè copwaa diri, â jèe ticè nûmee, â jè tû târa ja. Wakè kâ còo mwara, âna na é cèitiri ma wéaari é utimuru. Ucina mwara goro é auipwataâboro kâ Pwidueé na câ mwa caa tòotèri. (Còo Lévitique 2.13; Nombres 18.19.) 5:14 Ioane 8.12, 9.5 5:15 Maréko 4.21; Luka 8.16, 11.33
 5:16 Éfésò 5.8-9; 1 Pétèru 2.12 5:17 Roma 3.31 5:18 Luka 16.17, 21.33 5:19 Jacques 2.10

picòo tà pàra tàpé ma rà wàrapwiri, âna wà pwiibà, âna ée dau maina naa na Mwaciri napwéretòotù.

²⁰ Ûu, wâdé na guwà pitère dâra é câbawâdé kà Pwiduée, jii pai pwa kà tèpa *dotée goro é Naèa ma wà tèpa *Farasaiò. Ba wiàna càcaa wàrapwiri, â o câguwà caa tò naa na Mwaciri napwéretòotù.»

Gà naaco putàmù

²¹ «Guwà tâmogòori bwàti pâ é jèe ina [wà Pwiduée] tà tèpa jojooorjè, pâ: *Gà cibwaa tètâmwara âboro. Exode 20.13* Â wà pwina é tètâmwara pwi jèpwi, âna o popaé pàdari pwi a pitèimuru, ma é pwa wârimuru tée.

²² Â wâgo, âna go ina pâ: Wiàna gà putàmù[†] naa goo pwi a cèikì béégà, â gà o mwa coo ara Pwiduée, na ée mwa pitèigà. Â wiàna gà ina tà pwi a cèikì béégà, pâ, “Gà pé pigù!” âna o popagà pâ naa na wâra pitèimuru kà Pwiduée. Â wiàna gà piduri[‡] pwi a cèikì béégà, â gà tapacîri wârimuru na dau maina, naa na ére na jèe maagé ma tòina naawê.

²³ «Jè jèe còo cai nì: Gà pame é âraimeai'gà naa na wâra pwapwicîri. Â tèepaa me naa na pwâranùmaga é pwina wânabibiu kàu ma wà pwi a cèikì béégà.

²⁴ Â, na wàrapwiri, wâdé na gà tàpo naaco naawê é âraimeai'gà. Â gà wâjué còwâ, ma gàu mara pinaanapò ma wà pwi aèjii'gà. Â nabwé, â gà mwa wâjué còwâ, ma gà mwa bàra naa i âraimeai'gà.

²⁵ «Wiàna é piciapwâ googà wà pwi jèpwi, â gàu mara pinaanapò ma wâé, wiàna gàu bwaa gére wâ naigé pâ naa na aupitèimuru. Ba é péa panuâgà tà pwi a pitèimuru, na ée mwa panuâgà târa pwâlîci ma tòpògà naa na karapuu.

²⁶ Â go ina tâgà é âjupâra pâ: O câgà caa còobé gée na karapuu, wiàna ina pâ, bwaa câgà caa pé wâri diri é wârimuru'gà!»

Popai goro tapàgà piéa

²⁷ «Guwà tâmogòori bwàti pâ é jèe ina [wà Pwiduée] pâ: *Gà cibwaa toomura (gà cibwaa ciâa jii tò wâdàgà, é, wà pwi éagà). Exode 20.14*

²⁸ «Â wâgo, âna go ina pâ: Wiàna gà ucâri wâdà pwi jèpwi, â gà wâdéarié, â pwacèwii na gàu jèe pipuu.

²⁹ Ba wiàna majoroé é âraporomegà, na gà pitanami goo, ma gà pwa na èpà, â gà èrù tâjii, â gà tûtâjii naaiti jiigà! Ba o wâdé ba kâgà wiàna tiâu jè ére naiigà, jii wiàna tâbawê é naiigà, â tûgà naa na ére na gà pwamaagé còo naawê[§]!

³⁰ Â wiàna majoroé é îgà ètò na gà pwa na èpà, â gà tépàgà, â gà tûtâjii naaiti jiigà! Ba bwaa wâdé ba kâgà wiàna tiâu é jè ére naiigà, jii wiàna tâbawê é naiigà, â gà pâra naa na ére na jè maagé ma tòina naawê!»

³¹ «Jèe ina mwara pâ: *Wà pwina é tii târa é wâdèe, âna wâdé na é pwa cè tii târa ma pitapàgà piéa. Deutéronome 24.1*

³² Êco na wâgo, âna go ina pâ: Gà cibwaa tii tà tò wâdàgà na càcaa tò a toomura* (câé caa ciâa jiigà). Ba gà péa panuâé, ba na é toomura, wiàna é

5:21 Exode 20.13; Deutéronome 5.17 5:22 1 Ioane 3.15 † 5:22 Putàmù—Pàra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà ina pâ: *Putàmù na ticé âji majoroé.* ‡ 5:22 Piduri—Insulter. 5:23 Maréko 11.25 5:27 Exode 20.14; Deutéronome 5.18 5:29 Mataio 18.9; Maréko 9.47 § 5:29 Ucina co goo é pwina nama jè pwa na èpà. Ba wâdé na jè tûtâjii naaiti jiiigè. 5:30 Mataio 18.8; Maréko 9.43 5:31 Deutéronome 24.1-4; Maréko 10.4 * 5:32 Na càcaa tò atoomura—é, Êco wiàna tò ilâri na ia pwicîri na gàu piéa.

jèu piéa ma cè pwi jèpwi. Â wà mwara pwi jè âboro na é popaé ma é wâdèe, âna é toomura†.»

Popai goro ipwataâboro

33 «Guwà tâmogòori bwàti pâ é jèe ina wà Pwiduée tà tèpa jooorojè, pâ: *Gà cibwaa pwâ goo é pai pwataâboro'gà. Wâdé na gà pacoo é *auipwataâboro'gà na ara Pwi Ukai.* Lévitique 19.12

34 Â wâgo, âna go ina pâ: Wiàna gà *ipwataâboro, â gà cibwaa ina neere ére pwiçiri, ba na *paâjupâra é auipwataâboro'gà.

«Gà cibwaa ina “napwéretòotù” ba autâa pwiçiri kà Pwiduée;

35 é, “gòropuu” ba aucò kèe; é, “*Iérusaléma” ba ville kèe, wàè na é Ukai maina kâjè.

36 Â gà cibwaa ina mwara pâ: “Go ipwataâboro gòro pûruô” ba càcaa wâgà na gà tâmogòori nama pwaa, é, duu é caapwi wàrapûrugà.

37 Wiàna nûmagà na gà ùuri, â gà ina co pâ “ùu”. Â wiàna tàutâgà, â gà ina co pâ “bwa”. Ba cè gòobèrèe, âna me gée jaa *Caatana, wà Pwi âboro èpà.»

Popai goro pitòowârimuru‡

38 «Guwà tâmogòori pâ jèe ina pâ: *Âraporomee târa âraporomee, ma poropwâ târa poropwâ*§. Exode 21.24

39 «Èco na wâgo, âna go ina pâ: Wiàna é pwa na èpà tâgà wà pwi jè âboro, â gà cibwaa pitòowâri tée. Â wiàna é tamagéri é upwaégà ètò, â gà panuâ tée mwara jèpwi.

40 Â wiàna é popagà pâ naa na wâra pitèimuru pwi jè âboro, ma é popa cimiici'gà, â gà naa tée mwara é palito'gà.

41 Â wiàna é tacoo googà wà pwi jè [coda roma] ma gà popa é atà kèe naa na caapwi kilomètre, â gà popa naa na ârailu kilomètres.

42 Wiàna é ilari jiigà cè jè muru, wà pwi jè âboro, â gà naa tée. Â wiàna é ilari târa mwa pitòowâri, â gà cibwaa iauri jiié.»

Gà meaari tèpa èpàrigà!

43 «Guwà tâmogòori bwàti è auina bèeni: *Gà meaari tèpa jènèregà.* Lévitique 19.18 Â rà ina mwara [pàra tàpé] pâ: “Â gà èpàri tàpé na rà èpàrigà.”

44 Èco na wâgo, âna go ina pâ: Gà meaari tàpé na rà èpàrigà*, â gà pwapwiçiri ba kà tàpé na rà pwa tâgà na èpà.

45 Â wiàna gà wàrapwiri, â gà pwi âji naî pwi Caa'gà, na é wânidò napwéretòotù. Ba é nye nama té é tòotù kèe, naa gò tàpé na rà wâdé, ma wà

† 5:32 Na pàara kà Iésu, âna maina kamu kâra ilàri na pitapàgà piéa. Ipaiwâ mwara wiàna nye ticé èpà na é pwa. Wiàna é piéa còwâ, â o càcaa dau wâdé é béârailu kâra pai pitâa kèe ma pwi jè âboro. gée goro é pwâra kamu kèe. É popai bèeni kà Iésu, âna pwiri pai ina wèe pâ, wâdé tà Pwiduée na càgâu caa tapàgà piéa. Èco na, wiàna ticé pai pwa wèe ma gàu pitànaima, â gà tòimiri é nee tò wâdàgà, â gà cibwaa nama é kamu wiàna ticé èpà na é pwa. 5:33 1 Korénito 7.10–11 5:33 Exode 20.7; Lévitique 19.12; Nombres 30.3; Deutéronome 23.22 5:34 Ésaïe 66.1; Mataio 23.22; Jacques 5.12 5:35 Psaume 48.3; Ésaïe 66.1 ‡ 5:37 Pitòowârimuru—Vengeance. 5:38 Exode 21.24; Lévitique 24.20; Deutéronome 19.21 § 5:38 *Âraporomee târa âraporomee...* Ba na rà cibwaa piwéna jii é pwina é pwa târa wà pwi jèpwi. 5:43 Lévitique 19.18 5:44 Exode 23.4–5; Luka 23.34; Apostolo 7.60; Roma 12.14.20 * 5:44 *Gà meaari tàpé na rà èpàrigà*—Pàra Tii Pwiçiri naa na grec, âna rà naagèe pâ popai bèeni: *Â gà pwényunyûdari tàpé na rà pinajajaigà, â gà pwa na wâdé tà tàpé na rà miirigà.*

tàpé na rà èpà. Â é nye nama popaa, naa gò tàpé na rà papwicîrié, ma wà tàpé na càra caa papwicîrié.

⁴⁶ «Ba wiàna gà wâdéari co tàpé na rà wâdéarigà, â cina gà tapacîri cè câmagà† jii Pwiduée? Ba wà tèpa *tò mwani wâripù [na rà tèpa pwâ ma iau] âna rà nye pwa mwara ê pwiibà.

⁴⁷ Â wiàna gà nye pwabwàcu ma pacidòri co tèpa béegà, â pé dà cèna gà pwa cèna piwéna? Ba wà tàpé na càra caa tâmogòori Pwiduée, âna rà nye pwa mwara ê pwiibà!

⁴⁸ Â wâgà, âna wâdé na gà tâbawêe naa na pimeaari kà Pwiduée. Â gà ipwacèwii pwi Caa'gà na é wânidò napwéretòotù, na é tâbawêe.»

6

Popai goro pai imeai

¹ [É ina mwara wà Iésu pâ]: «Wâdé na gà pwa é câbawâdé kà Pwiduée ma pacoo é *Naèà*. Êco na gà ipwacòoco! Gà cibwaa pwa na ara pâ âboro, ma rà o pi-inagà ba wâdé. Ba wiàna wàrapwiri, â o câgà caa tòpi é câmagà naa jaa Caa, na é wânidò *napwéretòotù.

² Êkaa na, na gà naa mwani tà tàpé na ticé kàra, â gà cibwaa ipaarigà, pwacèwii tèpa 'pwàniri èpà'. Ba rà pwa naa na é pâ *wàra pitapitiri, ma é pâ autâa kâra âboro na pâ village. Ba rà imudàra, ba na rà ipwamainarà wà tèpa âboro. Â go ina âjupâra pâ: Rà jèe nye tòpi é câmarà!

³⁻⁴ «Â wâgà, âna gà cibwaa ipaarigà na gà pwa na wâdé. Na gà naa mwani tà tàpé na ticé kàra, goro îgà ètò, â càcaa wâdé na é tâmogòori é îgà aèmwù! Â wà Pwiduée Caa'gà, na é wânidò napwéretòotù, na é côo diri pâ muru, âna ée mwa naa cè câmagà.»

Popai goro pai pwapwicîri

⁵ «Na guwà pwapwicîri, â guwà cibwaa pwacèwii tèpa 'pwàniri èpà'. Ba rà cima nau pwapwicîri, naa na pâ wàra pitapitiri ma autâa kà tèpa âboro na pâ ville. Ba wâdé târa na rà o còora pâ âboro. Â guwà tère bwàti, ba go ina tàwà é âjupâra pâ: Rà jèe nye tòpi é câmarà.

⁶ Â wâgà, âna wiàna gà pwapwicîri, â gà tò naa na wâ'gà, wâna cè naditârâwâ. Â gà târi goropwârâwâ, â gà pwapwicîri tà Pwiduée Caa'gà, na câjê caa còoè. Â é còo é pwina gà pwa, naa na wâbinyiri, â ée mwa naa cè câmagà.

⁷ «Â, na guwà pwapwicîri, â guwà cibwaa pwa nyakâra tûra, pwacèwii pàra tèpa âboro, na càra caa tâmogòori pwi âji Pwiduée na é caapwi co. Ba rà tà niimiri pâ é térerà, gée goro pai wâru é pâ pwina rà ina.

⁸ Â guwà cibwaa ipwacèwiirâ. Ba wà Pwiduée Caa kàwà, âna é tâmogòori é pwina nûmawâ goo, béaari† é pai pi-ila kàwà.

⁹ «Â guwà o wàrani târa cè pai pwapwicîri kàwà:

“Pwi Caa kâbà na wânidò napwéretòotù;
Wâdé naa papwicîri é neegà.

† 5:46 *Câma—Récompense.* Pumara waké. 5:48 Lévitique 19.2; Deutéronome 18.13 6:1 Mataio 23.5 * 6:1 *Pacoo é Naèà—Pai imeai* tàpé na ticé kàra, ma pai pwapwicîri, ma pai ipwanya (*jeûner*). Còo gòobàra naporomee 6. 6:5 Mataio 23.5; Luka 18.10-14 6:7 1 Rois 18.26-29 6:8 Mataio 6.32 † 6:8 *Béaari—Béaa kâra (avant).* 6:9 Luka 11.2-4

10 Wâdé naa pacoo ê Mwachiri'gà.

Wâdé naa pwa câbawâdé'gà naani gòropuu, ma pwacèwii naanidò napwéretòotù.

11 Gà naa tâbà cè utimuru cèna pâribà na diri pâ tòotù.

12 Gà pwanauri pâ èpà kâbà, pwacèwii na bà pwanauri târa ê pâ èpà kàra.

13 Gà cibwaa panuâbà târa tacai.

Gà upabà jii ê èpà‡.

{Ba nye tâa tâgà ê Mwachiri, ma pàtamee, ma pwényuâa, dàra gòiri awé. Amen§.}

14 «Ba go ina tàwà pâ: Na guwà pwanauri tà pàra tàpé ê pâ èpà na rà pwa, â é pwanauri tàwà mwara wà Pwiduée Caa kàwà nidò napwéretòotù.

15 Â wiàna câguwà caa pwanauri ê èpà kà pàra tàpé, â wà pwi Caa kàwà, âna o câé caa pwanauri tàwà ê èpà kàwà.»

Popai goro pai ipwanya

16 «Na gà *ipwanya (na gà panuâ ija'gà ba na gà pwapwiciri), â gà cibwaa ipaarigà, pwacèwii tèpa 'pwàniri èpà'. Ba rà paari naa na naporomeerà pâ rà ipwanya, ba na o còora diri ê âboro! Êkaa na go ina âjupâra pâ: Rà jèe nye tòpi câmarà.

17 Â wâgà, âna, na gà ipwanya, â gà nuwa naporomeegà, â gà tuti pûrugà* .

18 Â o càra caa còo pâ âboro pâ, gà ipwanya. Êco na wà Pwiduée Caa'gà, na câjè caa còoê, âna é còo é pwina gà pwa naa na wâbinyiri, â ée mwa naa cè câmagà.»

Âji wâdé naa jaa Pwiduée

19 «Gà cibwaa mudàra pâ wâdé gòropuu, ba péa mura jiià, é, péa wai ma botére ma tiàu.

20 Gà wéaari pâ wâdé'gà [naa jaa Pwiduée] naa napwéretòotù. Ba ticè madé na uti, ma ticè waaca† na iri. Â o càcaa wai ma botére, â ticè a mura wê.

21 Ba ê pwâranümagà, âna, é wâna é wêe ê wâdé'gà.

22 «Guwà tère, ê âraporomeejè, âna é pwéelaa kâra naijè. Â wiàna nye wâdé ê âraporomeejè, â diri é naijè, âna é tâa na pwéelaa.

23 Â wiàna èpà é âraporomeejè, â diri é naijè, âna é tâa na bàutê. Â wiàna é pwéelaa naa wâgoojè âna é pâra nau bàutê, â o mwa nye dau bàutê kaa!»

Gà picàwai‡—mwani, é, Pwiduée

24 «Nye ticè âboro cèna pâri ma é piênawéna§ bwàti kâra ârailu ukai, gée na diri ê pwâranümee. Ba ée mwa tà piênawéna bwàti kà pwi jèpwi, â ée pwa-imudiri tà pwi jèpwi. Üu, o càcaa pâri ma guwà cau piênawéna kà Pwiduée ma é mwani!»

Mudàra béaa Mwachiri kêe

6:10 Luka 22.42 6:12 Mataio 6.14-15, 18.21-35 6:13 Luka 22.40; Ioane 17.15; 2 Tésalonika 3.3; 2 Timotéo 4.18; Jacques 1.13 ‡ 6:13 Gà upabà jii ê èpà—é, Gà upabà jii wà Pwi âboro èpà. § 6:13 Amen—Wâdé na wàra. 6:14 Maréko 11.25-26 6:16 Ésaïe 58.5-9 * 6:17 Tuti pûrugà—Grec: Tâmi wàrapûrugà goro l'huile. 6:19 Jacques 5.1-3 6:20 Mataio 19.21; Luka 18.22 † 6:20 Madé...waaca—Grec: Mite. ‡ 6:23 Picàwai—Choisir. § 6:24 Piênawéna—Servir.

25 «Wàépwiri ê majoroé ma go ina tàwà pâ: Guwà cibwaa géaa goro ê wâro kàwà, ma ê naiiwà. Guwà cibwaa pitawèeri pâ: “Jè o mwa ija dà?” ma “Jè o mwa coona dà?” Ba ê wâro kàwà, âna é âjimuru jii ê utimuru; â ê naiiwà, âna é âjimuru jii ârabwée!

26 «Guwà jèe côo cai ê pâ marü. Ba càra caa picâmi, ma piûnya*, ma càra caa tòpò cè bwà târa pâ tòtù. Êco na wà Pwiduee Caa kàwà nidò napwéretòtù, âna é nye pa-ijarà. Â gona câguwà caa dau piwéna jii ê pâ marü? Akaé!

27 Càcaa géee goro pai géaa goro ija ma wâdo, na guwà o nama gòiri ê wâro kàwà!

28 «Â gorodà na guwà géaa mwara goro cè ârabwée kàwà? Guwà jèe côo cai ê pai cipu kâra pâ murubuké na-araé. Ba càra caa pàti, ma càra caa ta ârabwée.

29 Â go ina tàwà pâ: Wà pwi ukai *Solomona, naa na diri ê muugère kée, âna é pâ ârabwée kée, âna càcaa dau wâdé jii ê pwi caapwi murubuké.

30 «Â guwà jèe côo cai ê pâ aramwatò: É cipu nabà, â o cîri widàuru naa gòro ânye. Â wà Pwiduee, âna é naa ârabwée kâra. Â gona o câé caa naa ârabwée kàwà na piwéna jii? Nye dau kîri kaa é cèikí kàwà!

31 «Ûu, guwà cibwaa géaa ma guwà ina pâ: “Jè o ija dà?” ma “Jè o wâdo dà?” ma “Jè o coona cè dà?”

32 Ba wà tàpé na càra caa tâmogòori Pwiduee, âna càra caa nao goro mudàra ê pâ pwiibà. Êco na wâguwà, âna wà Pwiduee Caa kàwà na é wânidò napwéretòtù, âna é nye tâmogòori ê pwina nûmawà goo.

33 Guwà mudàra béaa é *Mwaciri napwéretòtù, â guwà pwa é pwina nûma Pwiduee goo, â ée mwa naa tàwà é pwina tiâu jiiwà.

34 Êkaa na go ina tàwà pâ: Guwà cibwaa géaa goro tòtù widàuru, ba é tòtù widàuru, âna ée mwa nye pwa wakè kée. Ê géaa târa nabà, âna nye târa nabà!»

7

Pàra pupûra kà Iésu naa gòrojaa
Luka 6.37-49, 11.9-13, 13.24-27

Guwà cibwaa pitèi pàra tàpé!

1 [É ina mwara wà Iésu pâ]: «Gà cibwaa pitèi [ma pitòti] pàra tàpé, ba na o câé caa pitèigà wà Pwiduee.

2 Ba é pitèigà, pwacèwii é pai pitèi kâgà wà pàra tàpé, â ée mwa pwa tâgà é pwina gà pwa târa!

3-4 Gà dau côo bwàti é mapûpûru na wâna âraporomee pwi aèjii'gà. Â gà niâ jai é diopwaa kâra pàra upwâra na âraporomeegà! Â gà wânau pai ina tà pwi aèjii'gà pâ: “Nama go jèe patâjii i mapûpûru bèepwiri na âraporomeegà?”

5 «Gà pwi a-ipwacôwârîmuru! Gà mara patâjii béaa é diopwaa kâra pàra upwâra bèepwiri na âraporomeegà! Â géewê, mwa bàra pwéelaa tâgà cè pai patâjii wâra é mapûpûru wâna âraporomee pwi aèjii'gà!

6:25 Filipi 4.6; 1 Timotéo 6.6-8; 1 Péteru 5.7 6:26 Mataio 10.29-31; Luka 12.6-7 * 6:26 Piûnya—Récolte. 6:29 1 Rois 10.4-7; 2 Chroniques 9.3-6 6:32 Mataio 6.8 6:33 1 Rois 3.13-14; Psaume 37.4,25; Roma 14.17 7:1 Roma 2.1; 1 Korénito 4.5; Jacques 4.11-12 7:2 Maréko 4.24

⁶ «[Gà wéaari bwàti é pwina wâdé na me gée goo Pwidueé.] Ba câjè caa naa târa pâ akàna é pâ pwina wâdé, ba rà péa biirà dàjè còwâ, ma utijè. Â câjè caa tû târa puàkà é pâ perle na dau maina wâri wèe. Ba rà péa còogai*.»

Guwà tà ila ma mudàra ma cùu!

⁷ «Wâdé na guwà nye tà ilari taaci jii wà Pwidueé, ba ée mwa naa tàwà. Â guwà nye tà mudàra taaci, ba guwà o mwa pâmari. Â guwà nye cùu taaci é goropwârawâ, ba o mwa tàpiri tàwà.

⁸ Ûu, ba wà pwina é ilari, âna o naa tée. Â wà pwina é mudàra, âna é pâmari. Â wà pwina é cùu é goropwârawâ, âna o tàpiri tée.

⁹ «O wàilàpà nawà, na o naa cè atù târa èpo kée, wiàna é ilari jiié cè poloa?

¹⁰ O wàilàpà na o naa tée cè dòèa, wiàna é ilari cè ârawèà?

¹¹ Ba wâguwà, tèpa âboro èpà, âna guwà tâmogòori naa é pwina wâdé tà tèpa nari èpo kàwà. Â wà Pwidueé Caa kàwà nidò *napwéretòotù, na é wâdé, âna ée mwa naa pâ muru na dau wâdé awé tà tàpé na rà ilari jiié.»

Ère diri naèà

¹² «Guwà pwa tà pàra tàpé é pâ muru na nùmawà na rà pwa tàwà. Wàè kaa pwiri, é ère é *Naèà kà Moosé, ma êdiri pâ tii kà tèpa *péroféta.»

Goropwârawâ na picu

¹³ «Guwà tò na é goropwârawâ na é picu. Ba maina é goropwârawâ pâ naa na ére na tubatiàujè awé naawè. Â ticècoé é pai pâ naa pwi naigé-bà. Â wâru tàpé na rà pâ na.

¹⁴ Â nye dau picu kaa é goropwârawâ pâ naa na é *âji wâro. Â pwacoé é pai pâra wii. Â càcaa wâru tàpé na rà pâmari.»

Tèpa péroféta a pwâ

¹⁵ «Guwà ipwagorocôo tèpa péroféta a pwâ [na rà ina pâ, rà pame é popai kà Pwidueé!] Ba rà o pâmariwà, âna rà pwacèwii mutò, èco na rà pâ tèpa macii a piuti.

¹⁶ Guwà o nye còoinarà gée goro é pwâra wakè kàra. Ba câjè caa pétâ pwâra dipâa gée goro é upwâra aru! Â câjè caa pétâ pwâra î gée goro é upwâra na pwa daaé!

¹⁷⁻¹⁸ Ba é upwâra na wâdé, âna é nye tòpò pwêe na wâdé [târa uti] â pwacoé ma é tòpò pwêe na èpà. Â é upwâra na èpà, âna é nye tòpò pwêe na èpà, â pwacoé ma é tòpò pwêe na wâdé.

¹⁹ Â wà pwi upwâra na câé caa naa cè pwêe cèna wâdé, âna o tépàgàé, â tûè naa gòro ânye.

²⁰ «Â ipaiwà naa goo tèpa péroféta a pwâ. Ba guwà o còoinarà gée goo é pwâra wakè kàra.»

Gà ina â gà pwa

* **7:6** Ba càcaa diri tèpa âboro na rà tòpi bwàti. **7:7** Maréko 11.24; Ioane 14.13, 15.7, 16.23-24 **7:8** 1 Ioane 3.22, 5.14-15 **7:11** Jacques 1.17 **7:12** Mataio 22.39-40; Luka 6.31; Roma 13.8-10 **7:13** Luka 13.24 **7:15** Mataio 24.24; Apostolo 20.29; 2 Pétèru 2.1 **7:16** Galatia 5.19-22; Jacques 3.12 **7:19** Mataio 3.10; Luka 3.9; Ioane 15.6 **7:20** Mataio 12.33

21 «Wiàna nūmagà na gà tèepaa naa na *Mwaciri napwéretòotù, â câgà caa po ciburà ina co pâ: “Pwi Ukai, Pwi Ukai!” Wâdé na gà pwa mwara câbawâdé kâ Caa kôo na wânidò napwéretòotù!

22 Ba, na Tòotù na o mwa pitèi tèpa âboro, âna o wâru tàpé na rà o ina tóo pâ: “Pwi Ukai, Pwi Ukai, bà mu picémara, ma tù târa pâ duée naa na neegà. Â wâru pâ wakè na bà pwa goro pàtamagà!”

23 «Â go o mwa po ina târa géé pâ: Câgo caa mu tâmogòoriwâ. Guwà pâra jiio, ba guwà tèpa pwa è pâ tùâ na èpâ! [Ba câguwà mu caa† pwa è câbawâdé kôo.]»

Ucina goo du wâ

24 «Wâ pwina é tère diri pâ popai kôo bèeni ma pitère dâra, âna é pwacèwii pwi âboro na é tèi bwàti muru. Ba é bari é wâ kêe naa gòro atù.

25 Â coo boo è popaa, ma ca i jèpé, â uu è pòu, â coo ma ti goro è wâ. Êco na câé caa tùu, ba bari naa gòro atù.

26 Â wâ pwina é tère popai kôo, â câé caa pitère dâra, âna é pwacèwii pwi a pimwûru, na é pacima é wâ kêe naa namarawâ.

27 Â coo boo i popaa, â ca i jèpé, â uu i pwéretòotù, â coo ma ti goro i wâ. Â é nye tùu kaa i wâ, â nye tònòori diri kaa.»

Pwa tàrù kêe ma é pacâmurirâ

28 Ûna é ina diri pâ popai bèepwiri wâ Iésu, â rà dau pò goro è pai pacâmurirâ kêe wâ tèpa âboro.

29 Ba câé caa pwaduwa kâ‡ tèpa *dotée goro è Naèà [na rà ina é pwina rà ina wâ pâra tàpé]. Ba é nye tùra géé gooé.

8

É nama tiâu maagé kâ pwi a pwa maga

Maréko 1.40-45; Luka 5.12-16

1 Géé na càué, â é tàbàtù* boome géé gòrojaa wâ Iésu, â rà pâra wiâé è pâ âboro na dau wâru.

2 Â é me burèè pwi jè a pwa maga†. Â é tùu jùrué ara Iésu, â é ina tée pâ: «Pwi Ukai, wiàna nūmagà, â gà o nama tiâu maagé kôo!»

3 Â é tu pâ wâ Iésu, â é tu naa gooé, â é ina tée pâ: «Ûu kaa, nūmoo na tiâu jiigà maga'gà!»

Â é nye wâdé kaa.

4 Â é ina tée wâ Iésu pâ: «Gâ cibwaa pwa jèkutâri! Êco na gà pâra nau ipaarigâ tà pwi a pwa ârapwailò. Â gà naa [tà Pwidueé] i pwi *ârapwailò na ia é ina wâ Moosé naa na *Naèà kêe. Ba na wârapwiri, â rà o côo diri wâ tèpa âboro pâ gà jèe wâdé.»

Pai cèiki kâ pwi jè caa kâra coda

Luka 7.1-10

5 Ê paé wâ Iésu, â ùna é tò naa Capernaüm, â é me marié wâ pwi jè caa kâra coda kâ tèpa *Roma. Â é tacoo gooé, ba na é pitu tée,

6 â é ina pâ: «Gâ côo pwi ênawéna‡ kôo, âna é tà puu wâ pwârawâ, ba é nye

7:21 Luka 6.46; Jacques 1.25 7:23 Psaume 6.9; 2 Timotéo 2.19 † 7:23 Câguwà mu caa—Vous n'avez jamais... Wâ pâra tàpé, âna rà ina pâ: Câguwà caa mu. 7:29 Maréko 1.22; Luka 4.32 ‡ 7:29 Pwaduwâ kâ—Faire comme. * 8:1 Tàbàtù—Descendre. Boo. † 8:2 Maga—Lèpre. Wâ tèpa Juif, âna rà miiri tèpa pwa maga. 8:4 Lévitique 14.1-32; Mataio 9.30; Luka 17.14 ‡ 8:6 Ênawéna—Serveur.

dau maagé kaa, â é pitàbwamwa.»

⁷ Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Wâdé, paé ma ju pâra, ba go mwa nama tiâu maagé kée.»

⁸ Â é tòpi tée pwini pâ: «Bwa, càcaa pâri naa goòd ma gà tèepaa naa pwàrawâ kôo. Â gà nye po tûra co, â o tiâu maagé kà pwi ênawéna kôo.

⁹ Ba wâgo, âna go pitêre dàra pwi a pitûâ kôo, â go caa pitûâ kà tèpa coda. Â, na go ina tà pwi jèpwi pâ: “Gà pâra!” â é pâra. Â, na go ina tà pwi jèpwi pâ: “Gà me!” â é me. Â, na go ina tà tèpa ênawéna kôo pâ: “Guwà pwa ni” â rà nye pwa.»

¹⁰ Â é dau pò wà Iésu, â é câdiri i pwi caa kêra coda. Â é ina tà tèpa gére pâra wiâê pâ: «Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà é âjupâra pâ: Câgo caa pâmari cè pwi âboro cèna maina cèikî kée, pwacèwii pwini, tia na [mwara é âji Ba kà Pwiduée] *Isaraéla.

¹¹ Ûu, o wâru diri cè tàpé cèna rà o mwa me naa na *Mwaciri napwéretòtù, géé na diri gòropuu. Â rà o mwa tâa na é pi-ija na maina ma wà tèpa jooorojè *Abéraama, ma Isaaka, ma Iakobo.

¹² Â napwa naa goo wà pâra tèpa âji nari Mwaciri, âna càcaa pârirà ma rà tò. Â o mwa tûrà naa gòroigé, naa na bàutê, iti jii Pwiduée! Â rà o mwa i ma tòngûruS poropwàrà [géé goro pai maagé kàra].»

¹³ Â nabwé, â é ina wà Iésu, tà i pwi caa kêra coda, pâ: «Gà wâjué còwâ naa pwàrawâ'gà! Géé goo è cèikî'gà, âna o tèepaa é pwina gà ilari!»

Â, na ji pâara bèepwiri, âna nye tiâu kaa i maagé kà i pwi ênawéna.

Pai tiâu maagé kà tèpa âboro

Maréko 1.29-34; Luka 4.38-41

¹⁴ Ê pâra naa pwàrawâ kà Pétéru wà Iésu. Â é pâmari tô nyaa kà wâdà Pétéru na é gére puu, ba é pitòoka.

¹⁵ Â é tu naa goro iê wà Iésu, â nye tiâu jiié kaa i pai pitòoka kée.

¹⁶ Na bàrane kée, â cia medari Iésu é pâ âboro na wâru, na pwa duée goorà. Â é tûâri târa pâ duée, na rà còobé géé goorà. Â é nama tiâu diri mwara pâ maagé goo pâra tàpé.

¹⁷ Êkaa na pacoo i pwi ia é ina wà Pwiduée, na é naigé mee *péroféta Isaia, pâ:

É jèe popa jiiè

é aré kâjè.

É jèe tètâjii

é pâ maagé kâjè.

Ésaie 53.4

Tàpé na nūmarà na rà pâra wiâ Iésu

Luka 9.57-62

¹⁸ Na jè tòotù, âna wâru pâ âboro na rà tâbèepi Iésu. Ûna é còora, â é ina tà tèpa *câmu* kée pâ, na rà capai géé, naa na ére géé còwâ kêra nawia.

19 Â géewê, â é medarié pwi jè *dotée goro ê Naèà, â é ina tée pâ: «Pwi a pwa pupûra†, nūmoo na go pwi a câmu'gà, â go pâra wiâgà, naa na diri cè ére cèna gà o pâ wê.»

20 Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Ê pâ macii a piugà, âna pwa aucârû kàra, â pâ marû, âna pwa na wânaîrà. Â napwa naa good, *Pwina naîri âboro, âna nye ticè aunoa kôo.»

21 Â ipaiwà naa goo pwi jè ârapàara tàpé na rà pâra wiâ Iésu, na é ina tée pâ: «Nye pâri ma go jèe mara pâra nau ipwàniri caa kôo?»

22 Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Bwa, gà me wiâô. Â gà naaco tèpa bà, ma rà nye ipwànirirà còwâ!»

É pacoo pòu Iésu

Maréko 4.35-41; Luka 8.22-25

23 É nye tò kaa naa gòro i wànga wà Iésu, â rà pâra wiâê wà tèpa câmu kée.

24 Â, na rà tèepaa naa nabibiu kâra nawia, â é nye nama tüê kaa i pwéretòtù. Â jèe tò naa na wànga ê pâ wiâ. Â napwa Iésu, âna é tàgére puu na wànga.

25 Â rà patâcîê wà tèpa câmu kée. Â rà ina tée pâ: «Pwi Ukai! Gà nama jè udò! Ba jè o mwü!»

26 Â é ina tàra pâ: «Wà nau? Cina wâgotàwà? Nye dau kîri kaa ê cèikî kàwà!»

Â é cimadò, â é pwa i pwéretòtù ma i nawia. Â é coo i napô, â nye po éaau kaa.

27 Â rà po pò, â rà pi-ina tàra pâ: «Wàilàpà pwi âboro bèeni, na é pacoo ê pwéretòtù bau i wiâ?!»

É tü târa pâ duée géé goro ârailu âboro

Maréko 5.1-20; Luka 8.26-39

28 Rà tèepaa wà Iésu ma wà tèpa câmu kée naa Gadara, wâna ére géé còwâ kâra *nawia Galilée. Na napô bèepwiri, âna pwa tupédu ârailu âboro na pwa duée gooru. Â dau wâgo tà tèpa âboro gooru, ba ru tupédu âboro gòo ma tupédu a putâmu. Â càra caa mu piwédò na ére bèepwiri.

Ûna ru còo Iésu, â ru nye còobé kaa géé nacârû, â ru boome caraé.

29 Â ru nye wiikau ma ina pâ: «*Pwina naî Pwiduée, dà cèna nūmagà na gà pwa tâbu? Nūmagà na gà pwa wârimuru tâbu, béaari kâra ê pâara târa pwa wârimuru?»

30-31 Â rà tacoo gooé mwara wà tèpa duée, ma ina tée pâ: «Na gà tü tâbà, â gà nama bà géé naa goro ê pâ puàkà nadòbâ!»

Ba pwa é pé pubu puàkà na dau maina, na rà tàgére ija géé paé còwâ ni.

32 Â é tòpi tàra pâ: «Îguwà!»

Â rà còobé géé goo i tupédu âboro, â rà tò naa na i pâ puàkà. Â rà nye tàbàtù kaa i pâ puàkà, géé goro i jaa, boo naaniboo nawia. Â rà cau mwü naawê.

33 Wà tàpé na rà piwéaari i pâ puàkà, âna rà nye uru pâ kaa, naa na village. Â rà piwiâ diri ê jèkutâ bèepwiri.

34 Rà nye cau me diri kaa dari Iésu ê pâ âboro géé na village. Ûna rà còoê, â rà tacoo gooé pâ, na é pâra géé na napô kâra.

† 8:19 Pwi apwa pupûra—Celui qui porte une prédication ou exhortation. Hébreu: *Rabbi*, âna popai târa papwicîri pwi apwa pupûra. 8:20 2 Korénito 8.9 8:21 1 Rois 19.20 8:24 Psaume 4.9 8:26 Psaume 89.10; Mataio 14.31 8:29 Maréko 1.24; Luka 4.41

9

É nama wâdé cōwâ pwi a pitâbwamwa

Maréko 2.1-12; Luka 5.17-26

1 É wâjué cōwâ wâ Iésu gòro wànga naa na village [Capernaüm] wâna é pitâa wê.

2 Â wâ pàra tèpa âboro na napô-bâ, âna rà pitûri medarié naa na aupuu pwi âboro na é pitâbwamwa.

Ûna é cōo é cèikî kàra, â é ina tà pwi a pitâbwamwa pâ: «Gà gòo, co pwi béeò! Ba jèe pwanauri é pâ èpà'gà!»

3 Â wâ pàra tèpa *dotée goro é Naèa na rà tâa wê, âna rà piniimiri pâ, 'Wâ pwi âboro bèeni, âna é pi-ina ba èpà Pwiduée [ba é nama ipaiwàilu ma wàè!]'

4 É tà tâmogòori pwina rà niimiri wâ Iésu, â é ina tàra pâ: «Cina èpà è pwâranümawâ?»

5 Piticècoé na go ina tée pâ: "Jèe pwanauri é pâ èpà'gà" jii na go ina tée pâ: "Cimadò, â gà pâra*!"

6 [Á wiàna pâri ma go nama é pâra, na arawâ diri] â guwâ mwa tâmogòori pâ, pwa tàrù kâ *Pwina naîri âboro, ma é pwanauri é pâ èpà kâ tèpa âboro naani gòropuu.»

Â é ina tà pwi a pitâbwamwa pâ: «Gà cimadò, â gà popa é aupuu'gà, â gà pâra naa jaagà.»

7 Â é nye cimadò kaa i pwi âboro, â é pâra naa pwârawâ kée.

8 Ûna rà cōo pwiri wâ tèpa âboro, â wâgotàra. Â rà pwamaina Pwiduée, ba é naa é pàtamee na maina tà tèpa âboro!

É todà Mataio

Maréko 2.13-17; Luka 5.27-32

9 É pâra wâ Iésu, â é cōo pwi âboro na nee Mataio, na é gére tâa na wâra *tò mwani wâripû*. Â é ina tée wâ Iésu pâ: «Gà me wiâò!»

Â é nye cimadò kaa, â é pâra wiâê.

10 Géé na càùé, â rà ija wâ Iésu ma wâ tèpa *câmu kée, jaa Mataio. Â wâru pâ âboro na rà pi-ija ma wàilà—wâ tèpa tò mwani, ma wâ pàra tèpa âboro na èpà wâro kàra.

11 Ûna rà cōo é pwiibâ wâ pàra tèpa *Farasaio, â rà ina tà tèpa câmu kâ Iésu pâ: «Gorodâ na wâ pwi ukai kâwâ, âna rà picaaia ma pibéerâ ma tèpa tò mwani, ma wâ tàpé na èpà wâro kàra?»

12 Â é tà térerâ wâ Iésu, â é ina pâ: «Càra caa bu dotée wâ tàpé na rà wâdé. Â nye wâco tàpé na rà maagé.

13 Wâdé na guwâ tâmogòori é auina kâ Pwiduée, pâ: *Càcaa é *ârapwaaìlò goro macii na wâdé tōo. Â nūmoo goo pimeari.* *Osée 6.6*

«Wâgo, âna câgo caa me nau todâ tàpé na rà niimiri pâ wâdé é wâro kàra. Go me nau todâ tàpé na rà tâmogòori pâ èpà è wâro kàra.»

9:1 Mataio 4.13 9:4 Mataio 12.25; Luka 9.47; Ioane 2.25 * 9:5 Wiàna é ina tà pwi âboro pâ: «Jèe pwanauri é pâ èpà'gà», â wâ tèpa âboro na rà tâa wê, âna o càra caa cōo, ba muru na wâbinyiri tà pwi âboro. Éco na, wiàna é ina tée pâ: «Gà cimadò, â gà pâra», â wâ diri tàpé na rà tâa wê, âna rà o cōo wiàna pwa pàtâma Iésu târa ma é nama tiâu maagé kée. 9:6 Ioane 17.2 † 9:9 Wâra tò mwani wâripû—Bureau des impôts. 9:11 Luka 15.2 9:13 Osée 6.6; Mataio 12.7

*Ucina goro ipwanya**Maréko 2.18-22; Luka 5.33-39*

14 Rà tèepaa medari wà Iésu, wà pàra tèpa câmu kà *Ioane Pwi a piupwaa. Â rà ina tée pâ: «Wàibà ma tèpa Farasaio, âna bà nye ciburà *ipwanya. [Bà panuâ ê ija, ba na bà pwapwicîri tà Pwiduée.] Â gorodà na càra caa ipwanya wà tèpa câmu'gà?»

15 Â é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Gona rà o pikîri wà tàpé na todàra naa goro piéa, wiàna é bwaa tâa jaarà wà pwi a piéa? Bwa! Êco na o mwa me é pàara, na ée mwa pàra jîirà wà pwi a piéa. Â géewé, â rà o mwa bàra ipwanya.»

16 «Nye ticé jè âboro, cèna é popa é pâ noo kâra imwaano na càca pâji nuwa, ma é taiti naa goro é pwina jèe dôroé. Ba [wiàna jè nuwa i imwaano, â] o dàdàpa é gòobàra é imwaano na jèe dôroé. Â o mwa dau maina kaa é audàdàpa goo!

17 Â guwà côo é *wâra jawé na pwa goro parawére macii: Câjè caa popa é dipâa na bwaa âmué, ma jè upwâwii é wâra jawé na jèe dôroé. Ba o taad i wâra jawé, [ba pwacoé ma é tée]‡. Â é joro wii napuu i dipâa, â jèe èpà i wâra jawé. Bwa! Wâdé na jè tòpò é dipâa na bwaa âmué, naa na é wâra jawé na bwaa bwùu, ba na o wéaari bwàti i dipâa bau i wâra jawé.»

*É nama wâdé côwâ du ilàri**Maréko 5.21-43; Luka 8.40-56*

18 Ûna é bwaa gére ina tàra pwiri wà Iésu, â é medarié wà pwi jè âboro imaina kâra napò. Â é tùu jùrué ara Iésu, â é ina tée pâ: «[Gà me wài!] Ba wà tò èpo kôo, âna é mwa nye tàgére bà ni. Êco na, wiàna gà me nau tòpò ìgà naa gòé, â ée wâro.»

19 Â rà cimadò wà Iésu ma wà tèpa câmu kée, â rà pàra wiâ pwi âboro-bà.

Tò ilàri na 12 naja kée goro maagé

20 Na rà gére pàra wii naigé, â é tèepaa me tò ilàri na jèe po 12 naja kée goro maagé, ba, mu tèepaa me é pàara na mu itàa domii gooé. Â é pwicò kàra, â é tu naa goro gòobàra ârabwée kà Iésu.

21 Ba é nye cèikî pâ é nye po wàrapwiri co, â o jèe tiâu i maagé kée.

22 Â é tabiié wà Iésu, â ùna é côoé, â é ina tée pâ: «Gà gòo, co tòoni! Gà jèe wâdé côwâ goo é cèikî'gà!»

Â nye tiâu kaa i maagé kée.

Tò èpo kà pwi âboro imaina

23 Nabwé, â é tèepaa pâ wà Iésu, naa pwârawâ kà i pwi âboro imaina. Â é pâmari pâ âboro na rà gére cipacîri ipwàni, ma wà tèpa pwanyabi§. Â nye dau wâru kaa é pâ pwàratùra wé.

24 Â é ina tàra pâ: «Guwà pàra! Ba wà tòoni, âna câé caa bà. Â é nye po puu.»

Êco na rà pitaurèe gooé.

25 Â é cau pacòberà wà Iésu, â é tò naa na é naditârawâ. Â é tu pâ naa goro ìri i èpo, â é nye cimadò kaa wà tòoni.

26 Â rà nye piwiâ pitiri kaa na ère-bà, é jèkutâ goo.

9:14 Luka 18.12 ‡ 9:17 Pwacoé ma é tée—Còo 2e note goo Maréko 2.22. 9:21 Mataio 14.36 § 9:23 Tèpa pwanyabi—Na rà pwàniri âboro bà wà tèpa Juif, â pwa tèpa uu kuruò (flûte).

É nama ru niâ tupédu a bwi

²⁷ Géewê, â é pâra wà Iésu. Ūna é tèepaa naa na jè ére, â ru gére pwicò kêe tupédu a bwi.

Â ru nye tà uu ma ina pâ: «*Pwina naî Davita, gà meaaribu, ma pitu tâbu!»

²⁸ Ūna é tèepaa naa jaaé wà Iésu, â ru medarié tupéeni. Â é ina tàru pâ: «Gona gàu nye cèikí kaa pâ, pâri ma go nama tiâu i maagé kàu?»

Â ru tòpi tée pâ: «Ūu, co Pwi Ukai.»

²⁹ Â é tu naa goro i du âraporomeeru wà Iésu, â é ina tàru pâ: «Wâdé na wàra é pwina gàu nye cèikí naa goo!»

³⁰ Â ru nye niâ kaa. Â é ina ba gòò tàru pâ: «Gàu pwacòoco! Gàu cibwaa pwa jèkutâ goo é pwina go pwa tàu!»

³¹ Êco na, ûna ru còobé, â ru pwa jèkutâ goo Iésu pitiri é napô-bà.

É nama é tura pwi a kûukû

³² Ūna ru gére pâra jii Iésu wà tupéeni, â rà popa me tée pwi âboro na é kûukû, ba pwa duée gooé.

³³ Â é tû târa i duée wà Iésu, â é nye tura kaa i pwi a kûukû.

Â rà pò gooé diri pâ âboro na rà tâa wê, â rà pi-ina pâ: «Câjè caa mu còo cèna wàrani, na napô kâjè *Isaraéla!»

³⁴ Êco na rà ina tèpa Farasaio pâ: «É tû târa é pâ duée goro é pàtâma *Caatana, pwi ukai kâra pâ duée!»

É cùru tèpa 12 apostolo kêe

Maréko 6.7-13; Luka 9.1-6

Dau maina é ârapiûnya

³⁵ Wà Iésu, âna é pâra wii pâ ville ma village. Â é pacâmuri pâ âboro, naa na pâ *wâra pitapitiri. Â é picémara é *Picémara Wâdé goro é Mwachiri [napwéretòotù]. Â é nama tiâu é pâ maagé ma aré, na wâru pai pwa goo.

³⁶ Â é còo é pâ âboro na dau wâru, â é dau meaarirà. Ba jèe oratàra, â rà pidumapié, pwacéwii pâ mutò, na ticé cèna wéaarirà.

³⁷ Â é ina tà tèpa câmu kêe pâ: «Dau maina é ârapiûnya na o pwa. Êco na càcaa wâru awakè.

³⁸ Wâdé na guwà pwapwicîri ma ilari cai jii Pwi apooro aupwanapò, ma é panuâ me mwara cè pâra tèpa wakè, ba na rà pitu.»

10

Nee tèpa 12 apostolo

¹ É todà tèpa câmu kêe wà Iésu na rà po 12, â é naa tàra é tàrù, ba na rà tû târa cè pâ duée, ma rà o nama tiâu diri pâ maagé ma aré kâra pâ âboro.

² Wàéni é nee tèpa 12 *apostolo:

Simona, na ina gooé pâ Pétèru;

André, pwi aéjii kêe;

Jacques, pwina naî Zébédée;

Ioane, pwi a éjii kà Jacques;

³ Filipo;

Barthélemy;

Toma;

Mataio, pwi a mu *tò mwani wâripû;

Jacques, pwi naî Alphée;

Thaddée*;

⁴ Simona, pwi Zéloté†;

Judas Iscariote, wà pwina ée mwa ipwa tûâ tà Iésu.

É cùrurà pâ

⁵ Tèpa 12 apostolo bèepwiri, âna é cùrurà wà Iésu, naa na pâ napô, â é tûâri tàra pâ: «Guwà cibwaa pâra dari tèpa âboro na càra caa tèpa *Juif. Â guwà cibwaa tò mwara, naa na pâ village na napô *Samaria.

⁶ Â guwà nye pâra dari co tèpa âboro *Isaraéla, ba rà pwacèwii tèpa mutô na rà imwüru.

⁷ Â guwà picémara wii naigé, pâ: “Jèe wâmwünnyabweriwà é *Mwaciri napwéretòotù.”

⁸ «Â guwà nama tiâu pâ maagé, â guwà pawâro tèpa bà, â guwà pwa ma rà wâdé tèpa pwa maga, â guwà tû tàra pâ duée géé goro pâ âboro. Ba po muru naa tàwà, â wâdé mwara na guwà naa, naa goro piticémuru naa goo.

⁹ Â, na guwà pâra, â guwà cibwaa pa mwani—wâpà wiàna mwani mii, é mwani pwaa, é cè jè mwani.

¹⁰ Â guwà cibwaa pa cè atà, ma cè wâraâwà, ma cè tâjò kàwà. Guwà nye coona co caapwi ârabwée. Ba wà pwi a wakè, âna wâdé na é tòpi é ârawakè kée.

¹¹ «Wiàna guwà tò naa na cè jè village, â guwà mudàra cawi cè pwi âboro cèna nùmee na é tòpiwà. Â guwà taa jaa pwiibà, tiagoro cè tòotù cèna guwà mwa pâra géé na ére-bà.

¹² Â, na guwà tò naa na i pwârawâ-bà, â guwà ilari jii Pwiduée é *aupwényunyuâari ma pinaanapô kée, naa gò tàpé na rà taa wé.

¹³ Â wiàna rà tòpiwà bwàti, â o mwa taa tàra é aupwényunyuâari. Â wiàna càra caa tòpiwà bwàti, â guwà pacôwâri é aupwényunyuâari kàwà.

¹⁴ «Â wiàna nye ticè caapwi âboro na é tòpiwà, ma tère é pwâratùra kàwà, naa na cè jè pwârawâ, ma naa na cè jè village, â guwà còobé géewê. Â guwà tauri é dàuru puu géé goro du àwà‡.

¹⁵ Â go ina tàwà é âjupâra pâ: Ée mwa pwa wârimuru tàra wà Pwiduée, na Tòotù na ée mwa pitèi pâ âboro. Â o dau maina é wârimuru kàra, jii tàpé géé *Sodoma ma Gomora [na ia dau miiri é tûâ kàra].»

O tubaèpà tàwà

* **10:3** Thaddée—Nee mwara Jude. Pwina naî Jacques. (Còo Luka 6.14–16, Ioane 14.22, Apostolo 1.13.)

† **10:4** Zéloté—Grec: *Cananite*. Pwi âji âboro Judée na nùmee na é paègò tèpa Roma géé napô kée. **10:6** Jérémie 50.6 **10:7** Mataio 3.2, 4.17; Luka 10.9,11 **10:9** Luka 10.4 **10:10** Luka 10.7; 1 Korénito 9.14 **10:12** Luka 10.5–6 **10:14** Luka 10.10–12; Apostolo 13.51 ‡ **10:14** Tauri é dàuru puu géé goro du àwà—Paari pâ, rà tètâjii tàpé na èpà pâ tûâ kàra. **10:15** Mataio 11.24; Jude 1.7

¹⁶ «Guwà tère! Go cùruwà pwacèwii pâ mutô naa nabibiu kêra macii a piuti. Wâdé na guwà tèpa âboro na guwà moo, êco na wâdé na guwà tèpa ipwacôowà mwara[§].

¹⁷ Ba rà o tâjùruwà ma popawà pâ naa na wâra pitèimuru. Â rà o pâdiwà goro ubati naa na pâ *wâra pitapitiri.

¹⁸ Â rà o dâtiwà pâ na ara tèpa kupénoo ma wà tèpa ukai, ba na rà pitèiwà, gée goro na guwà tèpa âboro kôo. Â guwà o tèpa *paâjupâraô, na ararà, ma na ara mwara tâpé na càra caa tèpa Juif.

¹⁹ «Â, na diri pâ pâara na rà o mwa tâjùruwà, â guwà cibwaa pidumapié goro cè pai tòpirà. Ba wà Pwidueé, âna ée mwa naa tàwà cè pwina guwà ina na ji pâara bèepwiri.

²⁰ Ba o jèe càcaa wâguwà na o tûra, â o jèe é Nyuâaé Pwicîri kà Caa kàwà, na é tûra goowà.

²¹ «[Na pwi pâara bèepwiri] âna wà pwi jè âboro, âna ée panuâ pwi aéjii kêe, ba naa tètâmwereé. Â wà pwi caa kêra èpo, âna é wàrapwiri tà pwina naié. Â wà tèpa èpo, âna rà o pipaa ma du nyaa ma caa kêra. Â rà o pwa ma rà pwa wârimuru, tiagoro pai pôtâmwararà.

²² Â rà o miiriwà diri é pâ âboro, ba guwà tèpa âboro kôo. Êco na wà pwina é cimwü tia pwâadèrèè, âna ée mwa pa-udôé wà Pwidueé [ma naa tée é *wâro dàra gòiri jaaé].

²³ «Wiàna rà tubaèpà tàwà naa na cè jè village, â guwà uru naa na jèpwi. Â guwà pâpitiri é pâ village naa napô Isaraéla, â guwà picémara popai kôo. Â guwà tère, o bwaa câguwà caa pâji tubanabwé pwiri, béaari é pai o wâjué còwà kôo. Ba go ina tàwà é âjupâra pâ: Wâgo *Pwina naîri âboro, âna go o mwa wâjué còwà [naa na pwényuâa kà Pwidueé].»

O wàrapwiri tàwà mwara

²⁴ «Go ina tàwà pâ: Wà pwi a *câmu, âna câe caa piwéna jii pwi a pacâmurié. Â wà pwi ênawéna, âna câe caa piwéna jii pwi ukai kêe.

²⁵ Ba wà pwi a câmu, âna wâdé na é pwacèwii pwi a pacâmurié. Â wà pwi ênawéna, âna wâdé na é pwacèwii pwi ukai kêe. Ba wiàna rà ina goo wà pwi apooro pwârawâ pâ *Caatana*, â rà o nye dau ina ba èpà mwara tèpa tâa na pwârawâ bèepwiri.»

Guwà cibwaa nama wâgotàwà

²⁶ «Guwà cibwaa nama wâgotàwà goro pâ âboro. Diri pâ muru na tàbinyiri, âna o mwa paari.

²⁷ Â é muru na go ina tàwà pwàniri, âna guwà inapàpari naa na pwéelaa. Â é muru na pitànunuuri na pwâranýüruwà, âna guwà inapàpari naa na gomu kàwà.

²⁸ Üu, guwà cibwaa nama wâgotàwà goro pâ âboro. Ba wiàna pâri ma rà pôtâmwarana naiiwà, â o càra caa tâmogòori ma rà tubatiâu awé é wâro naa wâgoowà. Wâdé na guwà nama wâgotàwà goo Pwidueé. Ba wàè co na pâri

10:16 Luka 10.3; Roma 16.19 **§ 10:16** Dernière phrase—Grec: Êkaa na guwà ipwacôowà pwacèwii dòèa, â guwà moo pwacèwii déamu. **10:17** Maréko 13.9–11; Luka 12.11–12, 21.12–15 **10:20** Ioane 14.26 **10:21** Michée 7.6; Mataio 10.35; Maréko 13.12; Luka 21.16 **10:24** Luka 6.40; Ioane 13.16, 15.20 **10:25** Mataio 9.34, 12.24; Maréko 3.22; Luka 11.15 * **10:25** Caatana—Grec: Béelzébül. Còo Caatana naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadàra tii. **10:26** Maréko 4.22; Luka 8.17 **10:28** Jacques 4.12

ma é tubatiâu ê naiiwà, bau ê wâro na wâgoowà, naa na ére na jè maagé ma tòina naawé.

29 «Guwà jêe cõo cai pâ marü na kîri: Jè icuri du ârailu marü, naa goro caapwi mwani. Êco na nye ticé gée goorà, cèna é tûuboo naa napuu, wiàna câé caa tâmogòori wà Pwiduée Caa kàwà.

30 Â wâguwà, âna é nye cau tâmogòoriwà bamwara, tiagoro mwara jéuru wàrapûruwà.

31 Êkaa na go ina tàwà pâ: Guwà cibwaa nama wâgotàwà! Ba dau pwamuru naa goowà na ara Pwiduée, jii é pâ marü na dau wâru!»

Cibwaa pitütôowâriô!

32 «Wiàna é inapàpari cè pwi jèpwi, na ara pâ âboro pâ, é pwi âboro kôo, â wâgo mwara, âna go o ina pâ, é pwi âboro kôo, na ara Caa na é wânidò *napwéretòtù.

33 Â wiàna é ina cè pwi jèpwi, na ara pâ âboro pâ, câé caa pwi âboro kôo, â wâgo mwara, âna go o ina pâ, câé caa pwi âboro kôo, na ara Caa na é wânidò napwéretòtù.»

Rà pitadàrùrà tèpa âboro goodò

34 «Guwà cibwaa niimiri pâ go tèepaa me naani gòropuu, ba na go pame pinaanapò. Bwa! Go me, ba na rà mwa pitadàrùrà tèpa âboro goodò.

35 Ba go me nau *pinaaitiri tupé duanaí, ma du duanaí, ma du duatâa.*

36 *Â rà o pièpàrìrà pa paénaí, ma pa paétâa, naa na pwârawâ kàra.» Michée 7.6*

Guwà panuâ wâro kàwà ba kôo

37 «Wà pwina é dau wâdéari du nyaa ma caa kêe jiio, âna càcaa pâri ma é pwi a câmu kôo. Â wà pwina é dau wâdéari pwi naiê ma wà tô èpo kêe jiio, âna càcaa pâri ma é pwi a câmu kôo.

38 Wà pwina câé caa kâa é *kurucé kêe, ma é me wiâô, âna wà pwiibà, âna càcaa pâri ma é pwi a câmu kôo.

39 Â wà pwina nùmee na é wéaari é wâro kêe, âna ée mwa tubatiâu. Â wà pwina é panuâ é wâro kêe ba kôo, âna ée mwa pâmari é *âji wâro.»

Wà pwina é tòpiwà âna é tòpio

40 «Wiàna é tòpiwà cè pwi jè âboro, âna é tòpio mwara. Â wà pwi âboro na é tòpio, âna é tòpi mwara wà Pwina é cùruo me.

41 Â wiàna é tòpi cè pwi *péroféta, gée goo na é pwi péroféta, â o mwa pwa cè câmaê, cèna wàra na naa tà tèpa péroféta. Â wiàna é tòpi cè pwi jè âboro cèna é *tàrù na ara Pwiduée, gée goo na é tàrù, â o mwa pwa cè câmaê, wàra na o naa tà pwina é tàrù.

42 Â go ina tàwà é âjupàra pâ: Wiàna é naa cè wârado jawé moo, târa ji pwi ênawéna kôo bèepwiri, gée goo na é pwi a câmu kôo, â o pwa cè câmaê.»

11

¹ Ûna é ina diri é autûâri kêe bèepwiri wà Iésu tà tèpa 12 a *câmu kêe, â rà cau pâra géewê, naa na pâ ville na pwi ére-bà. Â é pacâmuri tèpa âboro wà Iésu, ma picémara târa é *Picémara Wâdé.

É pwi Mesia na rà tapacîê

Luka 7.18-23

² Ûna é tâa na karapuu wà *Ioane Pwi a piupwaa, â é tère è jèkutâ goo Kériso, ma é pâ pwina é pwa. Â é panuâ pâ pâra tèpa câmu kêe,

³ ba na rà tawèeri Iésu pâ: «Pwiri nye wâgâ kaa pwi *Mesia, [*pwi a pa-udò] na ée mwa tèepaa? É, na bà bwaa nye tapacîri cè pwi jèpwi?»

⁴ Â é tòpi târa wà Iésu pâ: «Guwà wâjué còwâ nau piwiâ tà Ioane é pwina guwà tère, ma é pwina guwà còo.

⁵ Ba wà tèpa bwi, âna rà jèe niâ; wà tàpé na rà bee, âna rà jèe pâra bwàti; wà tàpé na rà pwa maga, âna rà jèe wâdé; wà tèpa kee, âna rà jèe tèrejè; â wà tèpa bà, âna rà jèe wâro còwâ; â wà tàpé na ticè kâra, âna rà jèe tòpi è Picémara Wâdé.

⁶ Cidòri nyuâa pwina é còoinaò, ma cèikî naa good*!»

É ina Ioane wà Iésu

Luka 7.24-35

⁷ Ûna rà wâjué còwâ wà tèpa câmu kà Ioane, â é ina wà Iésu târa pâ âboro na rà gère tâa wê, pâ: «Na ia guwà pâra naa namaré [nau tère Ioane] â dà cèna guwà pâra nau ucâri?—[Pwi âboro na pipwaaé kêe na é pwacèwii] é bàra watù na pòbagù pwéretòtù?

⁸ Bwa! Â gona dà na guwà pâra nau còo?—Pwi jè âboro na é coona pâ ârabwée na po wâdé? Bwa! Wà tèpa âboro na wàrapwiri, âna rà tâa na é wâra ukai!

⁹ Nye dà cèna guwà pâra nau còo? Pwi jè *péroféta? Ûu kaa, â go ina tàwà pâ: Wà pwiibà, âna é pwi péroféta maina!

¹⁰ Ba nye wà kaa Ioane, na é inaé wà Pwiduée, naa na *Tii Pwicîri, pâ:

Go mwa panuâ paé

pwi a pa popai kòo.

Ée mwa pâbéaa'gà

ma pwabwàti naigé'gà.

Malachie 3.1

¹¹ «Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà è âjupâra pâ: Nye ticè pwi jè âboro gòropuu, cèna é piwéna jii Ioane Pwi a piupwaa. Éco na wà pwina ée dau kiriwi naa na *Mwaciri napwéretòtù, âna o [mwa tâa tée è pwina] piwéna jii Ioane.

¹² Tapoo na pâara na è tapoo picémara wà Ioane, tèepaa naa na pâara nabà, âna wà tèpa âboro gòo, âna rà mudâra ma rà tòpò goro nii kâra† naani gòropuu è Mwaciri napwéretòtù.

¹³ Ba béaa kà wà Ioane, âna é *Naèà kà Moosé, ma wà diri tèpa péroféta, âna rà picémara târa pâ âboro [pâ, ée jèe tòpò è Mwaciri kêe wà Pwiduée].

¹⁴ Guwà cèikî naa good na go ina pâ: Ûna wii [naa na Tii Pwicîri] pâ, ée mwa wâjué còwâ wà péroféta *Élia, âna tàgère inapàpâri è pai tèepaa kà Ioane.

11:5 Ésaie 35.5-6, 61.1 * **11:6** Grec: Cidòri nyuâa pwina càcaa tanoorié good, é, ...na cêe caa tètâjiiio.

11:10 Malachie 3.1; Luka 1.76 **11:12** Luka 16.16 † **11:12** Tòpò goro nii kâra—é, Tòpi, é, cicara. (Còo Luka 16.16.) **11:14** Malachie 3.23; Mataio 17.10-13; Maréko 9.11-13

15 «Wà pwi âboro na pwa pwâranyüruê, âna wâdê na é têtê!»

Rà picocooribu ma Ioane

16-17 «Go ina pâ, rà wânau têpa âboro nabà? Rà pwacèwii pâ nari èpo na rà gére pipuburirà naa na aupitapitiri [â tàutàra dâra kòcò ma wà têpa béerà, na rà pitakàna] ma ina tàra pâ:

“Bà tòjò‡ tàwà,
â tàutàwà dâra câbu.
Bà nyabiri tàwà
nyabi târa ipwàni,
â tàutàwà dâra i!”

«Â ipaiwà naa goo wà têpa âboro nabà.

18 Ba é tēepaa me wà Ioane Pwi a piupwaa, â é tàpo panuâ ija na pàra pàara, â câé caa wâdo dipâa, â rà ina tēpa âboro pâ: “Pwa duée gooé!”

19 «Ūna é tēepaa me, wà *Pwina naîri âboro, â é ija ma wâdo pwacèwii pàra tàpé. Â rà ina wà tēpa âboro pâ: “Wà pwini, âna é dau pwi a wâdo ma pwi a-ija! Â é nye pabée tēpa tò mwani, ma wà pàra tēpa âboro èpà.”

«Êco na [âjupâra é pwina jè mu ina pâ]: “Ê tà manga^S, âna jè còo taaci naa na é pwâra wakè kêe.”»

Rà o pwa wârimuru tàpé na tàutàra na rà cèiki

Luka 10.13-15

20 É tapoo tûra ba gòo târa é pâ âboro na pàra village wà Iésu. Ba wâru pâ wakè na é pwa naawê goro patâmee, êco na càra caa pitòotéri é tûâ kàra.

21 Â é ina tàra pâ: «Guwà ipwacòoco, wâguwà tēpa âboro na Korazine ma Bethsaïda! Ba o naa wârimuru tàwà! Go jèe pwa pâ muru na dau maina naa jaawà, â câguwà caa cèiki! Â wiàna rà còo é pwina go pwa naa jaawà, wà tàpé géé Tyr ma Sidon, â pwiri jèe gòiri cè pai pitòotéri é wâro kàra, ma naaco é pâ tûâ kàra na dau èpà. Â pwiri rà paari mwara naa na cè pai coona dodà kàra, ma pitâmirà goro dà*.

22 Â go ina tàwà é âjupâra pâ: Na é Tòotù na ée mwa pitèi é pâ âboro wà Pwiduée, âna o dau maina é wârimuru kàwà, jii tàpé Tyr ma Sidon.

23 «Ipaìwà naa goowà, wâguwà tēpa âboro naa na village Capernaüm. Ba guwà niimiri pâ guwà pwacèwii Pwiduée†. Êco na ée mwa naawà boo dari tēpa bà! Ba é pwa pâ muru na dau maina naa jaawà. Â wiàna é gére pwa pâ muru bèepwiri na *Sodoma, â pwiri é bwaa nye gére tâa nabà é ville-bà.

24 Â go ina tàwà é âjupâra pâ: Na é Tòotù na ée mwa pitèi é pâ âboro wà Pwiduée, âna o dau maina é wârimuru kàwà, jii tàpé Sodoma!»

Pwiduée Caa ma tēpa naîê

Luka 10.21-22

‡ 11:16-17 Tòjò—Grec: *Upi kuruò*. 11:19 Mataio 9.14 S 11:19 Ê tà manga—Ê tà manga kà pwi âboro, é, é tà manga kà Pwiduée. 11:21 Ésaïe 23; Ézékiel 26-28; Joël 3.4-8; Amos 1.9-10; Zakarie 9.2-4 * 11:21 Coona dodà...pitâmirà—Pai pwa kà tēpa Juif na rà pinûnûma, é, na rà pijinûnû. 11:23 Genèse 19.24-28; Ésaïe 14.13-15 † 11:23 2e phrase—Grec: *Gona guwà too naa napwéretòotù?* 11:24 Mataio 10.15; Luka 10.12

²⁵ Pwa ji pàara géewê, â é ina wà Iésu pâ: «Caa, gà Pwi Ukai kâra *napwéretòotù ma gòropuu! Â go ipwaoilé tâgà, ba gà naapwàniri pâ muru bèepwiri jii tèpa tàmogòorimuru ma wà tèpa tàmanga, â gà paari tà tàpé na càra caa câmu‡.

²⁶ Ba nye auniimiri'gà pâ, naa wàrapwiri.»

²⁷ Â é ina wà Iésu tà pàra tàpé pâ: «Èdiri é pwina tâa tà Caa kôo, âna é jèe naa tóo. É jèe nye ipaarié tóo, ba na go tàmogòorié bwàti. Nye wàè co na é tàmogòorio, wâgo Pwina naîê. Â nye ticè pwi jèpwi cèna é tàmogòorié, â nye wâgo co pwina Naîê. Â go paarié tà pàra tàpé, ba na rà tàmogòorié mwara.»

Go mwa nama guwà nao

²⁸ «Guwà medario, wâguwà na dau tòina é nakake kàwà, ma dau oratàwà. Ba go mwa nama guwà nao.

²⁹ Guwà pa nakake na go naa tàwà, â guwà pâra naa goo é autûâri kôo. Ba pwi a moo pwàratùra kôo, â go pwi a-ipakîriô. Â wiàna guwà me mariô, â guwà o pâmari âji nao.

³⁰ Ûu, ba é nakake na go naa tàwà, âna o puràra cè pai popa wèe, â é autûâri kôo, âna ticècoé pai pâra wiàra.»

12

Pwi apooro tòotù pwiçiri

Maréko 2.23-28; Luka 6.1-5

¹ Na jè *tòotù pwiçiri, â rà pâra wii é naigé na tapàgà na aupwanapô* wà Iésu ma wà tèpa *câmu kèe. Â rà copwa wà tèpa câmu, â rà tàpo pétâ é pâ pwàra blé, â rà uti.

² Ûna rà côora wà tèpa *Farasaio, â rà ina tà Iésu pâ: «Gà côo é pwina rà pwa tèpa câmu'gà! Âna muru na pwiçiri, na é tòotù pwiçiri!»

³ Â é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Gona câguwà caa pûra naa na Tii Pwiçiri, é pwina é pwa wà ukai *Davita? Ba, na jè tòotù, âna rà copwa, wàilà ma wà tèpa bée.

⁴ Â é tò naa na wâra pwapwiçiri pwa goro imwaano†. Â é pa é poloa na naa kà Pwiduée, â rà ija ma wà tèpa bée. Â é poloa-bà, âna nye wàco wà tèpa pwa *ârapwaailò, na nye pwa tàrù kàra ma rà ija.

⁵ Â guwà pûra mwara naa na é *Naèà kà Moosé pâ: Wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò, âna rà wakè naa na *Wâra pwapwiçiri, na tòotù pwiçiri. Ê tûa-bà, âna rà còbèedari é pwi tòotù-bà. Êco na càcaa èpà na ara Pwiduée!

⁶ Ba go ina tàwà pâ: É tà wâni é Pwina dau piwéna jii é Wâra pwapwiçiri!

⁷ Â é ina wà Pwiduée naa na *Tii Pwiçiri pâ: *Càcaa é ârapwaailò goro macii na wâdè tóo. Â nūmoo goo pimeaaari.*

Osée 6.6

11:25 1 Korénito 1.26-29 ‡ **11:25** *Tàpé na càra caa câmu*—Grec: *Tèpa nari èpo.* **11:27** Mataio 28.18; Ioane 1.18, 3.35, 10.15, 17.2; Filipi 2.9 **11:28** Jérémie 31.25 **11:30** 1 Ioane 5.3 **12:1** Deutéronome 23.26 * **12:1** *Aupwanapô*—Pé aupwanapô na dau maina na câmi goro blé, é, pwàra mai (maïs), é, orge. Wiàra é naèà kà tèpa Juif, âna pwiçiri na jè piñyari diri é na aupwanapô. Wâdè na jè naaco nyi dàra arapwùri, ba na uti kà tèpa pârame, ma tàpé na ticè neemururà. (Còo Lévitique 19.9-10, Deutéronome 24.19-21.) **12:2** Exode 20.10 **12:3** 1 Samuel 21.2-7 **12:4** Lévitique 24.5-9 † **12:4** *Wâra pwapwiçiri pwa goro imwaano*—Grec: *Wà kà Pwiduée.* Còo Neeremuru (*Vocabulaire*). **12:5** Nombres 28.9-10 **12:6** Mataio 12.41-42 **12:7** Osée 6.6; Mataio 9.13

«Â wâguwà, âna câguwà caa tâmogòori ê ère popai-bà, ba guwà pitòti tèpa âboro bèeni, na càra caa pwa cèna èpà na ara Pwidueé.

8 Â wà *Pwina naîri âboro, âna é pwi apooro é tòotù pwicîri.»

É nama tiâu maagé kà pwi âboro na tòotù pwicîri

Maréko 3.1-6; Luka 6.6-11

9 Géé na càùé, â é tò naa na *wâra pitapitiri wà Iésu.

10 Ê tâa wê mwara wà pwi âboro na bà ê îê.

Â wà tèpa âboro, âna nûmarà na rà còo cè pwina é pwa Iésu, ba na o cè pai pitòtié. Â rà pwa ma tawèerié pâ: «Pwiri nye tàrù ma jè nama tiâu maagé kà pwi jèpwi na tòotù pwicîri?»

11 Â é tòpi tàra pâ: «Guwà jèe còo cai ni: Wiàna caapwi co cè mutô'gà, na é tûu naa na pwêe, na tòotù pwicîri, â gà o pwa dà? O câgà caa pâ nau dàgòtùé?

12 Â napwa pwi âboro, âna é dau piâjimuru jii mutô! Géé goo pwiri, na o pwa cè tàrù kâjè, ma jè pwa pwina wâdé, na tòotù pwicîri.»

13 Â é ina tà i pwi âboro pâ: «Gà patàrù ê îgà!»

Â é patàrù îê, â nye wâdé kaa, wàra jè îê.

14 Wà tèpa Farasaio na rà tâa wê, âna rà còobé géé na wâra pitapitiri. Â rà pâra còwâ nau ipitiri, ba na rà mudàra cè pai o pòtâmwara Iésu.

Iésu âna é pwi ênawéna na é pitòrigarié Pwidueé

15 Ûna é tère wà Iésu pâ, rà gére imudàra cè pai pwa tûa tée, â é pâra géé na ère-bà. Â wàru tàpé na rà pâra wiâê. Â é nama tiâu maagé kàra.

16 Â é tûâri tàra pâ: «Guwà cibwaa inapàpario!»

17 Â é pâ muru bèepwiri, âna tèepaa, ba na pacoo i pwi ia é ina wà Pwidueé, na é naigé mee *péroféta Isaia, pâ:

18 *Wàéni pwi âboro,*

pwi âboro kîri,

pwi ênawéna kòo.

Wâé na go tòpòé,

pitòrigarié ba kòo.

Dau wânûmoo tée;

wâdé tóo wâé.

Go tòpò naa gooé

ê Nyuâaé Pwicîri.

Ée mwa pame ê popai

goo pai udò kâra Ba

*[naa na *âji wâro].*

19 *Ée pwi a tûra ba moo.*

O càra caa tèreé

naa na auipitiri.

20 *O câé caa dàciò*

bàra watù na ora.

O câé caa utâmwara

doromara ânye

na pàra naa piboo.
 O câe caa tanoori
 pâ âboro kîri
 na ticè nii kàra.
 O mwa piétò naa gooé
 tàrù kôo, wâgo Pwîduée.
 [O paari pâ wâé
 na é *pwî a pa-udò.]
 21 Rà mwa cèikî naa gooé
 êdiri pâ Ba.

Êsaïe 42.1–4

Pwa tàrù kêe ma é tû târa pâ duée

Maréko 3.20–30; Luka 11.14–23

22 Rà cia medari Iésu pwi jè âboro na é bwi ma kûukû, ba pwa duée gooé. Â é nama é wâdé wà Iésu. Â é jèe tûra, â é jèe niâ.

23 Â êdiri pâ âboro, âna rà pò goo, â rà pi-ina târa pâ: «Napwa pwini, âna pwiri Pwi gòobàra Davita na jè gère tapacîé?»

24 Êco na wà tèpa Farasaio, âna rà ina pâ: «Bwa! Wà pwi âboro bèeni, âna é wakè goo é pàtâma *Caatana‡, pwi ukai kà tèpa duée! Êkaa na é tû târa pâ duée.»

25 Â é tâmogòori auniimiri kàra wà Iésu. Â é ina târa pâ: «Wiàna é pipaa dèe còwâ é jè mwaciri, â o tédidirié. Â wiàna é picicaraé còwâ é caapwi ville, é, caapwi tâa, â o pwacoé ma é cimwû.

26 Pwîna wà Caatana, pwi ukai kà tèpa duée, âna é tû târa pâ duée, â é pipaa dèe còwâ! Â o wànu târa cè pai cimwû wàra é mwaciri kêe?!

27 Guwà ina pâ, wà Caatana na é naa tóo é pàtâmee ma go tû târa é pâ duée. Â gona wàilàapà, na naa tà tèpa béewà é pàtâmee, ma rà tû târa pâ duée? Ba é pwina rà pwa, âna paari tàwà pâ guwà tàgère pitanami naa goodò.

28 «Â napwa wâgo, âna é Nyuâaé Pwicîri kà Pwîduée, na é naa tóo é pàtâmee ma go tû târa é pâ duée. Â wiàna wàrapwiri, â jè cau còo bwàti pâ wà Pwîduée, âna é jèe mara tópo é Mwaciri kêe naa jaawà!

29 «Â wiàna nùmajè na jè tò naa na é wà kà pwi âboro na pwa nii kêe, ma jè popa neemurué, â wâdé na jè mara piié. Â géewé, â jè o mwa bàra pa é pâ muru na tâa na wà kêe.

30 Wà pwina câe caa wâjaao, âna é cicarao. Â wà pwina câe caa pitu tóo ma bu pipanaimari, âna é tédidiri.»

Popai na èpà naa goro Nyuâaé Pwicîri

31 «Go ina tàwà pâ: O pâri ma pwanauri pâ âboro, na rà tûra ba èpà naa goo Pwîduée ma pwa na èpà tà tèpa béera. Êco na wà pwina é tûra ba èpà naa goo é Nyuâaé Pwicîri, âna o càcaa pwanauri é èpà kêe.

32 Â o pâri ma pwanauri wà pwina é tûra ba èpà naa goo Pwina naîri âboro. Êco na, wiàna é tûra ba èpà naa goro é Nyuâaé Pwicîri, â o càcaa pâri ma pwanaurié, naa na wâro bèeni, ma naa na *wâro dàra gòiri awé.»

12:24 Mataio 9.34, 10.25 ‡ 12:24 Caatana—Grec: *Béelzébul*. Còo Caatana naa na Neeremuru (Vocabulaire) naa pwàadàra tii. 12:28 Apostolo 10.38; 1 Ioane 3.8 12:30 Maréko 9.40; Luka 9.50 12:31 Hébéru 6.4–6 12:32 Luka 12.10

Ê upwâra bau ê pwêe

³³ «Ê upwâra na wâdé, âna é nye tòpò pwêe na wâdé [târa uti]. Â é upwâra na èpà, âna é nye tòpò pwêe na èpà. Ba jè o tâmogòori é upwâra gée goo ê pwêe.

³⁴ Â wàrapwiri naa goowà. Ba guwà o wànau târa cè pai ina wàra cè muru cèna wâdé, na guwà tèpa nari dòea ma tèpa pwâ? Ba é pwina tabawâbé é pwâranüma pwi âboro goo, âna wâépwiri na o còobé pwêe, na é tûra.

³⁵ Ê pâ muru na wâdé, âna me gée goo pwi âboro na é wâdé, ba wâdé pwâranümee. Â é pâ muru na èpà, âna me gée goo wà pwi âboro na é èpà, ba èpà pwâranümee.

³⁶ «Ûu, nye âjupâra na go ina tàwà pâ: O mwa pwa é Tòotù na ée mwa pitèi é pâ âboro ni gòropuu wà Pwiduée. Â ée mwa jèpa pitèira goo é pâ popai èpà na rà ina imudi.

³⁷ Nye gée goo kaa é pâ popai'gà, na ée mwa tûari wà Pwiduée pâ pwiri gà o pwa wârimuru, é, gà o udò [ma tâa tâgà é âji wâro].»

Nümarà na rà còo cè câmu kâra pàtâmee

Maréko 8.11-12; Luka 11.24-32

³⁸ Gée na càùé, â wà pàra tèpa *dotée goro é Naèa ma wà pàra tèpa Farasaio, âna rà ina tà wà Iésu, pâ: «Pwi a pwa pupûra, paari tâbà cè *câmu kâra pàtâmee na wâgoogà§.»

³⁹ Â é tòpi târa pâ: «Wâguwà tèpa âboro nabàni, âna guwà dau èpà, â [câguwà caa pitère dà wà Pwiduée. Gorodà na] guwà ciburà ilari jiié cè câmu kâra pàtâmee? O nye ticè câmu na guwà mwa caa còo mwara jii i pwi ia é tèepaa tà péroféta Iona biu.

⁴⁰ Ba wà Iona, âna ia âracié tòotù ma âracié ne kèe, nanaara i ârawéa. Â o ipaiwà mwara naa goo Pwina nàiri âboro, ba o âracié tòotù ma âracié ne kèe, nanaara napuu.

⁴¹ «Â napwa naa goo wà Iona, âna é picémara é popai tà tàpé Ninive. Â rà nye pinünüma ma pitòotéri é wâro kâra. Â guwà còo, é wâni, pwi jè âboro na é dau piwéna jii Iona. Â o tèepaa é Tòotù na ée mwa pitèi tèpa âboro na wà Pwiduée. Â, na tòotù-bà, âna wà tàpé Ninive, âna rà o cimadò arawà, wâguwà tèpa âboro nabàni, â rà o piciapwà goowà!

⁴² «Wà tò ilàri ukai naa napô Saba na pàara biu, âna ia é me gée napô kèe na dau wâiti, ba na é tère popai kà ukai *Solomona na tâbawêe goro autâmogòori kèe. Â guwà còo, é wâni jaawà pwi jè âboro na é dau piwéna jii Solomona. Â wâépwiri, na Tòotù na ée mwa pitèi é pâ âboro na, wà Pwiduée, âna wà tò ilàri ukai-bà, âna ée mwa cimadò na arawà, wâguwà tèpa âboro nabà. Â ée mwa piciapwà goowà. [Ba tàutàwà na guwà tère.]»

Pai pâra ma wâjué kà tèpa duée

⁴³ «[Guwà tère cai ni]: Wiàna pwa duée, goo pwi jè âboro; â wiàna é còobé gée gooé, â gona é pâ naapà? É paé ma me, na pâ ére na aupiticia. Ba é mudàra cè ére cèna é tâa wê. Êco na câé caa pâmari.

12:33 Mataio 7.16-20 **12:34** Mataio 3.7, 15.18; Luka 3.7, 6.45 **12:38** Mataio 16.1; Luka 11.16;

Ioane 6.30 § **12:38** Nümarà na rà paari pâ câé caa wakè goro pàtâma Pwiduée. **12:39** Mataio 16.4; Maréko 8.12 **12:40** Jonas 2.1 **12:41** Jonas 3.5 **12:42** 1 Rois 10.1-10

44 Â é niimiri pâ, 'Go wâjué pâ cowa, naa na i pwârawâ kôo.' Â é wâjué, â é pâmari i wâ, âna bwaa nye ticè cèna tâa na, âna nye po baléri bwàti, ma pitòimiri bwàti.

45 Â é wâjué nau mudàra tèpa 7 duée bée, na rà dau èpà jiié. Â rà tò nau pitâa na i wâ. Â wà pwî âboro-bà, âna é mwa dau èpà kaa jii béaa! Â o wàrapwiri, cèna o tèepaa medariwâ, wâguwâ tèpa âboro nabàni! Ba o dau èpà naa goowâ nabàni jii béaa.»

Âji tâa kà Iésu

Maréko 3.31-35; Luka 8.19-21

46 Ûna é bwaa gére patùra tèpa âboro wà Iésu, â rà tèepaa me wà nyaa kêe ma wà tèpa jiié. Â rà coo boo gòroigé, â rà mudèe, ba na rà pitùra.

47 Â é ina tée wà pwi jè âboro pâ: «Gà còo! Rà wáboo gòroigé wà nyaa'gà ma wà tèpa aéjii'gà. Â rà mudàgà*.»

48 Â é tòpi tée pâ: «Wàilàapà cè nyaa kôo? Â wàilàapà cè tèpa aéjii kôo?»

49 Â é tòcia tèpa câmu kêe, â é ina pâ: «Guwà còo, wàilà-ni pa nyaa kôo ma tèpa aéjii kôo.»

50 Ba wà pwina é pwa é câbawâdé kà Pwiduée Caa kôo na é wânidò *napwéretòotù, âna wàé kaa pwiri, é pwi aéjii kôo, ma tò naigé kôo, ma nyaa kôo.»

13

Ucina goo pwi a picâmi

Maréko 4.1-20; Luka 8.4-15

1 Na tòotù bèepwiri, âna é còobé géee na pwârawâ na é pitâa wê wà Iésu, â é boo naaniboo bàrawià. Â é tâaboo* ba na é pacâmuri pâ âboro.

2 Â jèe pâra nau dau wâru é pâ âboro na rà medarié. Â géee goo pwiri, â é tò naa gòro é jè wànga [na tâa niboo najawé] â é tâaboo, ba na é patùrarà. Â wà tèpa âboro, âna rà tâa nidò bàrawià.

3 Â é pwa ucina wà Iésu na é pacâmurirà, goro é pâ muru na wâru. Â é ina târa pâ: «Guwà tère! É mwa tâa wà pwi jè âboro, â é uri é arapwüru. [Â é uri, â é uri, â é uri...]

4 Â napwa é pâra arapwüru, âna rà tûu naa gòro nyi nari naigé [na aupwanapô]. Â rà me pâ marü, â rà uti diri.

5 Â napwa é pâra pwi, âna rà tûu naa gòrotàrarà. Â rà pò ma cipu, ba càcaa wâru puu wê.

6 Êco na, na é té é tòotù, â tòo é pâ nari arapwüru, â rà marü, ba ticè wàawâ kàra.

7 Â napwa é pâra pwi, âna rà tûu naa nabibiu kàra pâ nari upwâra na pwa daarà. Â, na rà cipu i pâ nari upwâra bèepwiri, â rà câtâmwara i arapwüru.

8 Â napwa é pâra pwi, âna rà tûu naa na napuu na wâdé. Â rà tòpò pwârà—pàra pwi, âna rà tòpò 100 pwêe; â pàra tàpé, na 60; â pàra tàpé, na 30.»

9 Â é pwa ma ina târa wà Iésu pâ: «Wà pwina pwa pwâranyürué, âna wâdé na é tère!»

12:45 2 Pétèru 2.20 * 12:47 Ê nee tii bèepwiri, âna nye tiâu na pàra Tii Pwicîri naa na grec. 12:50 Roma 8.29 * 13:1 É tâaboo—Pai pwa kà tèpa pwa pupûra naa jaa tèpa Juif. 13:2 Luka 5.1-3

Cina gà mu pwa ucina tàra?

10 Wà tèpa *câmu kà Iésu, âna rà dau géé medarié, â rà tawèerié pâ: «Cina gà mu pwa ucina tà pàra tàpé, na gà patùrarà?»

11 Â é tòpi tàra pâ: «Wà Pwiduée, âna é paari tàwà é âji pai pwa goo é Mwaciri kêe. Êco na câé caa paari tàra diri é pâ âboro.

12 Ba wà pwina jèe pwa tée [é autâmogòorimuru] âna o nye piâjagò tée còwâ. Â pwa tée muru na pièdò ma piwéna. Â wà pwina kîri pwina tà tée, âna o nye dàgòtù jiié còwâ é ji dàramuru na tà tée.

13 Êkaa pwiri na go pwa ucina tàra na go patùrarà. Ba rà ucâri†, êco na càra caa còoinari, â rà tère, â càra caa tèreinari. Ba nye âji ticé cèna rà tâmogòori.

14 Â wàépwiri na rà pacoo i pwi ia é ina wà Pwiduée naa goorà, na é naigé mee wà pwi *péroféta kêe, Isaia, pâ:

Rà tère taaci,

â càra caa tèreina.

Ucâri taaci,

â càra caa còoina.

15 *Go ina naa goorà—*

goo pwi Ba kôo bèeni:

Pwâranûmarà na gò,

pwâranýürurà na kee,

âraporomeerà na bwi.

Ba péa rà còo

ma còoina bwàti.

Â péa rà tère

ma tèreina diri.

Â péa rà biirà

ma medario còwâ.

Péa nama tiàù

pâ maagé kâra Ba.»

Ésaie 6.9–10

16 [Â é ina tà tèpa câmu kêe wà Iésu pâ]: «Dau wâdé ba kàwà, ma cidòri nyuâwà, ba guwà còo goro du âraporomeewà, â guwà tère goro du pwâranýüruwà.

17 Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà é âjupâra pâ: Wâru tèpa péroféta ma tèpa âboro *târù na dau nûmarà na rà còo é muru na pwényuâa na guwà còo, êco na càra caa còo. Â nûmarà na rà tère é pâ popai na guwà tère, êco na càra caa tère.»

Êre i ucina goo pwi a picâmi

18 «Guwà tère cai é êre i ucina goro pwi a picâmi:

19 Ê pàra arapwûru na é tü, âna rà tûu naa gòro naigé. Ê naigé, âna é ipwacèwii naa goo pwi âboro, na é tère popai goro Mwaciri [napwéretòotù] â câé caa tâmogòori. Â é tèepaa me Pwi âboro èpà, wà *Caatana, â é tàu còwâ é popai na câmi naa na pwâranûmee.

20 «Â é pàra arapwûru, âna rà tûu naa gòrotàrarà. Ê gòrotàrarà, âna pwi âboro na é tère é popai, â é nye nama tòpi naa na ipwàdée.

21 Êco na é pwi a tà còmàcò†, â càcaa wàawà naa gooé, ê popai na é tère. Â ûna tèepaa me marié ê tacai, ma ûna pwa na èpà tée, majoroé [ê pai pitère dâra kêe] ê popai, â é nye nama panuâ cèikí.

22 «Â é pàra arapwüru, âna rà tûu naa na é pâ na nari upwâra na pwa daaé. Ê napuu bèepwiri, âna pwi âboro, na é tère ê popai. Êco na é còmàcò ba é pidumapié, goro é pâ namuru, na tèepaa naa na pwi gòropuu bèeni. Â é itâa burâ é pâ neemuru gòropuu, na càcaa âji êkêe. Â câamwara é popai naa gooé, â o cãe caa tòpò cè pwêe.

23 «Êco na, napwa naa goo pàra arapwüru, âna rà tûu naa na é napuu na wâdé. Ê pwi napuu bèepwiri, âna pwi âboro na é tère ê popai, â é tâmogòori. Â pwa pwâra é popai naa gooé—Pàra pwi, âna rà tòpò 100 pwêe; pàra tàpé na 60; â pàra tàpé mwara na 30.»

Pàra ucina goro é Mwachiri napwéretòtù

Maréko 4.30-34; Luka 13.18-21

Arapwüru èpà

24 Ê pwa mwara jè ucina târa pâ âboro wà Iésu, â é ina târa pâ: «Ê *Mwachiri napwéretòtù, âna pwacèwii ni:

«Ê mwa tâa pwi jè âboro na é pwi a pwa napò. Â é mwa uri é arapwüru na wâdé, naa na i aupwanapò kêe.

25 Êco na, na ne, ûna é puu, â wà pwi a èpàrié, âna é tèepaa me. Â é uri é arapwüru na èpà, naa nabibiu kêra arapwüru na wâdé. Â nabwé, â é pàra.

26 «Â rà cipu pâ arapwüru na wâdé, â rà tòpò é pwârâ. Â rà nye cipu mwara i arapwüru na èpà.

27 Ûna rà còo pwiri wà tèpa wakè goro aupwanapò, â rà ina tà pwi apooé pâ: “Gà còo, co pwi ukai, ia gà uri i arapwüru wâdé, naa na i aupwanapò'gà. Â gona me géepà, è pâ arapwüru na èpà na wâna?”

28 «Â é tòpi târa pâ: “Bwa, wà pwi a pièpàrio na pwa pwiri.”

«Â rà ina tée pâ: “O nye nûmagà na bà pâ nau tàu tâjii é pâ arapwüru na èpà?”

29 «Â é tòpi târa pâ: “Bwa! Ba wiàna guwà tàu é arapwüru na èpà, â guwà péa tà tàu mwara i arapwüru wâdé.

30 Â guwà naarâ ma rà picipu naima, tèepaa naa goro cè pai piûnya. Ba na pàara bèepwiri, âna go mwa ina tà tèpa wakè kòo pâ, na rà panaimari é arapwüru na èpà, ma círi. Â rà tòpò é arapwüru wâdé, naa na wâra arapwüru kòo.” Nabwé.»

Pudòro moutarde

31 Ê pwa târa mwara jè ucina wà Iésu, â é ina pâ: «Ê Mwachiri napwéretòtù, âna pwacèwii ni:

«Ê mwa tâa pwi jè âboro. Ê mwa popa ji pudòro moutarde, â é câmi naa na aupwanapò kêe.

32 Nye ji pwi nara upwâra na dau kîri, jii diri é pâ naramuru na jè câmi. Êco na, na é cipu, â é jèe pâ nau dau maina jii diri pâ pwina jè câmi naa na

† 13:21 Còmàcò—*Inconstant*. Na jè ciburâ pitòotéri auniimiri kâjè. 13:22 Luka 12.16–21; 1 Timotéo 6.9–10,17

aupwanapô. Â rà me pâ marü, na pwa wânaîrà§ naa gò pâ na ditèe, ba é jèe pâ nau pé upwâra maina.»

Nyaa kâra poloa

³³ É pwa tàra mwara jèe ucina wà Iésu, â é ina pâ: «Ê Mwaciri napwéretòtù, âna pwacèwii mwara ni: Wà tô jè ilàri, âna é popa é nyaa kâra poloa*, â é biinaimari bau 25 kilo goro dàuru poloa. Â é tü tiagoro na é tùu too i poloa!»

Gorodà na é pwa ucina Iésu?

³⁴ Diri é pâ pwiibà, âna é ina tàra goro pâ ucina, wà Iésu. Â é nye ciburà pwa ucina tàra naa nümee na é patùrarà.

³⁵ É wàrapwiri, ba na pacoo i pwi ia é ina wà Pwiduée, na é naigé mee pwi pérofèta kèe, pâ:

*Go mwa pwa ucina
na go patùrarà.
Go mwa ina tàra
pâ muru na càrù
gée na autapoo
goro gòropuu.*

Psaume 78.2

Êre ucina goro arapwüru na èpà

³⁶ Rà pâra jii tèpa âboro wà Iésu ma wà tèpa câmu kèe, naa pwârawâ. Â naawê, â rà ina tée pâ: «Gà ina tâbà cai é êre i ucina na ia gà ina naa goro arapwüru na èpà.»

³⁷ Â é tòpi tàra pâ: «Wà pwina é câmi i arapwüru na wâdé, âna wâgo *Pwina naîri âboro.

³⁸ É aupwanapô, âna pé gòropuu. Napwa é arapwüru na wâdé, âna wà tèpa naîri Mwaciri. Â wà pwi a pièpàri, âna wà Caatana, Pwi âboro èpà. Â é arapwüru na é câmi, âna wà tèpa naîê.

³⁹ Â napwa naa goo é piûnya, âna pwâadàra gòropuu. Â wà tèpa wakè, âna wà tèpa *angela, tèpa ênawéna kà Pwiduée.

⁴⁰ Â rà mwa tòri arapwüru na èpà, â cîri naa gòro ânye. Â o wàrapwiri [pai pwa goo tèpa naî Caatana] naa pwâadàra gòropuu.

⁴¹ «Ba wâgo Pwina naîri âboro, âna go mwa cùru me tèpa angela kôo. Â rà mwa patâjii gée na Mwaciri kôo, wà tàpé na rà pwa na èpà—ma diri tàpé na rà nama tubatiâu é cèikà kà pâra tàpé.

⁴² Â rà o mwa türà naa na ânye na maina. Â naawê, âna rà o i ma tòngüru poropwàrà wà tàpéebà [gée goro pai maagé kàra].

⁴³ «Napwa naa goo wà tàpé na rà *târù na ara Pwiduée, âna rà o pwâra pwacèwii i tòotù†, naa na Mwaciri kà Caa kàra. Wà pwi âboro na pwa pwâranyüruê, âna wâdé na é tère!»

Pâ wâdé na naapwàniri

§ **13:32** Wânaîrà (é, ônaîrà)—Nid. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: *Bawâ*. * **13:33** Nyaa kâra poloa—Levain. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: *Otiù poloa, otèe poloa, otoo poloa, ère poloa*. **13:35** Psaume 78.2 **13:40** Ioane 15.6 **13:41** Mataio 24.31, 25.31; Maréko 13.27 **13:42** Mataio 8.12 **13:43** Daniel 12.3 † **13:43** Rà o pwâra pwacèwii i tòotù—Pai ina wèe pâ, ée mwa dau pwényunyuarirà ma pwamainàrà wà Pwiduée. Â rà o tâa ma wâé naa na pai muugère kèe.

44 «É Mwachiri napwéretòotù, âna pwacèwii naa goo pâ wâdé na pwàniri naa na jè aupwanapô. Â é pâmari pâ wâdé-bà wà pwi a wakè na aupwanapô. Â é dau ipwadée kaa. Â é jèu naapwàniri còwâ. Â é icuri diri ê pâ pwina tâa tée, ba na é wâri i aupwanapô-bà.»

Perle na dau wâdé

45 «É Mwachiri napwéretòotù, âna pwacèwii mwara ê perle na dau wâdé awé, ma dau too wâri wèe. Â pwa pwi jè a pi-icu na é mudàra ê pâ perle.

46 Â é pâmari i perle-bà na dau wâdé. Â é nye icuri diri kaa ê pwina tà tée, â é wâri i perle.»

Puà

47 «É Mwachiri napwéretòotù, âna pwacèwii mwara ê puà, na tâa na, na jèpapara ârawéa.

48 Â jè popa too naa namwari. Â jè tòri ê ârawéa na wâdé, â jè tòpò naa na atà. Â jè tûtâjii ê ârawéa na èpà.

49 Â o wàrapwiri naa na é pwâadàra gòropuu. Ba ée mwa cùru tèpa angela kèe wà Pwiduée. Â rà o pinaaitiri tàpé na rà tàrù na araé, ma wà tàpé na càra caa pitère dèe.

50 Â rà o mwa tũ tàpé na càra caa pitère dèe, naa na ânye na maina. Â naawé, âna rà o i ma tòngùru poropwàrà [gée goro pai maagé kàra].»

Pâ na jèpapara wâdé

51 É tawèeri tèpa câmu kèe wà Iésu, pâ: «Gona guwà nye tâmogòori ê pâ ucina-bà?»

Â rà tòpi tée pâ: «Ûu.»

52 Â é ina tàra pâ: «Jè jèe còo cai ni: Pwiri wà pwi *dotée goro ê Naèà, âna é pâ nau pwi âboro na Mwachiri napwéretòotù. Â wiàna wàrapwiri, â é pwacèwii pwi jè apooro pwârawâ, na é còo ê pâ na wâdé kèe na bwaa âmué, ma é pâ pwina jèe gòri jaaé.»

Càra caa cèikí tàpé Nazareth

Maréko 6.1-6; Luka 4.16-30

53 Ûna é ina diri pâ ucina bèepwiri wà Iésu, â é pâra gée na pwi ére-bà.

54 Â é pâra naa Nazareth, wâna na é maina naawé. Â é pacâmuri pâ âboro [goro é popai kà Pwiduée] wâna *wâra pitapitiri.

Â rà dau pò gooé, â rà [picocoorié ma] pi-ina tàra pâ: «Gona wàilàapà na pacâmurié? Wàilàapà na naa tée ma é pwa é pâ wakè goro pàtamee?»

55 Ba wàé pwina naî pwi a wakè goro upwâra[‡], pé pwina naî wà Maria; pwi cià wà Jacques, ma José, ma Simona, ma Jude!

56 Â wà pa naigé kèe, âna wàilà-ni gére wâro jaajè! Â wàilàapà na naa tée é autâmogòori ma pàtamee bèepwiri?»

57 Â tautàra na rà cèikí naa gooé. Â é ina tàra pâ: «Wà pwi péroféta, âna càcaa pitòpié bwàti naa na napô kèe.»

58 Càcaa wâru pâ wakè goro pàtamee na é pwa wà Iésu na Nazareth, ba càra caa cèikí naa gooé.

13:50 Mataio 13:42; Luka 13:28 13:54 Ioane 7:15 13:55 Ioane 6:42 † 13:55 Pwi awakè goro upwâra—é, Pwi aba wâ. (É wakè goro atù mwara, ba wâru pâ pwârawâ naa jaa tèpa Juif, âna bari goro atù.) 13:57 Ioane 4:44

14

*Pai bà kà Ioane Pwi a piupwaa**Maréko 6.14-29; Luka 9.7-9*

¹ Na pàara-bà, àna wà *Héroda Antipas, pwi ukai naa Galilée, àna é pitère é jèkutà goro [é pâ pwina é gére pwa ma ina wà] Iésu.

² Á é ina tà tèpa énwéna kée pâ: «Wà pwi Iésu bèepwiri, àna wà *Ioane Pwi a piupwaa, á é wáro cówá géé na aubà. Á wàé kaa pwiri é majoroé ma é pwa é pâ câmu bèepwiri kàra é pàtámee.»

³⁻⁴ Wàéni é jèkutà goro majoro pai bà kà Ioane. Ba wà Héroda, àna ru piéa ma Hérodiane, tó wàdà Filipino, pwi aéjii kée. Á é nye tà ciburà ina tà Héroda wà Ioane pâ: «Nye ticé tàrù'gà ma gà popa tó ilàri bèepwiri.»

Á é nama tâjùru wà Ioane wà Héroda, ma piie ma tòpòé naa na karapuu.

⁵ Á nùma Héroda na é pòtámwéréé, éco na wágotée goro tèpa àboro, ba wáru géé goorà na rà niimiri pâ é pwi *péroféta [me géé goo Pwiduée].

⁶ [Éco na ticé pai pwa wée.] Á, na pwi tòotù na rà pwamaina é pai pitèpa Héroda, àna wà tò èpo ilàri kà Hérodiane, àna é câbu ara pâ àboro.

Á po dau wádé tà Héroda.

⁷ Á é *ipwataàboro tée pâ: «Go naa tâgà diri cè pwina gà o ilari jiio.»

⁸ Á wà tò nyaa kée, àna é cètùué, ba na é ina tà ukai Héroda pâ: «Gà naa tóo ni i púru wà Ioane naa na cè jè ngapò.»

⁹⁻¹⁰ Á wà Héroda, àna é piwá* ma pikíri. Éco na é jèe nye ipwataàboro na ara pâ àboro diri. Á é panuá pwi jè coda naa na karapuu, ba na é tépàgà i nya wà Ioane,

¹¹ ma pame i púrué, ma naa târa i èpo ilàri.

Á é popa wà tóni, á é naa tà nyaa kée.

¹² Géé na càué, àna rà mwa caa me nau popa i naii wà Ioane wà tèpa *câmu kée, ma rà pwànirié. Á rà pâ nau piwià tà Iésu é pwina tèepaa mari Ioane.

*É pa-ija pâ àboro na wáru Iésu**Maréko 6.30-44; Luka 9.10-17; Ioane 6.1-15*

¹³ Wà Iésu, àna é tère é pwina tèepaa mari Ioane. Á é pâra acari gòro wànga naa na jè ére na wáiti, na ticia wé. Éco na, na rà nye pitère pâ àboro, á rà còobé géé na pâ village, á rà po pâra wiâé wii bàrawià.

¹⁴ Úna é boo géé na wànga, á é còo i pâ àboro-bà, na dau wáru wàilà, á é po dau meaarirà. Á é pwa ma rà wádé cówá wà tàpé na rà maagé.

¹⁵ Jèe pwa na é duu i tòotù, á rà medarié wà tèpa câmu kée, á rà ina tée pâ: «Ée jèe duu i tòotù, á na, aupiticia ni. Gà panuá pâ é pâ àboro bèeni naa na pâ village na tàmwünyabwe, ba na rà o pa cè uti kàra.»

¹⁶ Á é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Bwa, càcaa pâri ma rà pâra. Á guwà naa cè uti kàra.»

¹⁷ Á rà ina tée pâ: «Càcaa pâri, ba nye 5 poloa co ma àrailu àrawéà na wàjaabà!»

¹⁸ Á é ina tàra pâ, na rà pame tée.

19 Â nabwé, â é ina târa pâ âboro pâ, na rà tâaboo naawê. Â é pa i 5 poloa ma i du ârawéà. Â é tagòtùè too naa napwéretòotù, â é pwaolè tà Pwiduée. Â é tubiti i poloa, â é naa tà tèpa câmu kêe, â rà ipâdi târa pâ âboro. [Â é wàrapwiri târa mwara i du ârawéà.]

20 Â rà cau ija diri, tiagoro na rà jèe po cau pwàro diri. Â rà panaimari còwâ ê dâra uti kàra, â rà pwaai 12 nakébò goo.

21 Êdiri jéú tèpa paaò na rà ija, âna po 5 000 kaamwara, â càcaa pûra ilàri ma èpo kîri.

É pâra gòro parawére jawé

Maréko 6.45-52; Ioane 6.16-21

22 Géè na caùè, â é ina wà Iésu tà tèpa câmu kêe pâ: «Guwà tò naa gò i wànga. Â guwà tàmarà géè naanigée na ére géè còwâ.»

Ba é bwaa tà tâa, ba na é pawâjuéri còwâ è pâ âboro.

23 Ûna é picijirâ diri, â é too naa gòrojaa, ba na é pwapwicîri. Â tòpò ne gooé naawê.

24 Napwa tèpa câmu kêe, na rà tâa gò i wànga, âna rà jèe wâiti jii napò. Â é pò me cararâ è pwéretòotù, â jèe pwii wià, naa na i wànga.

25 Na jèe gòropwaa, â é pâra darirà gòro parawére jawé wà Iésu.

26 Â rà cau còoè, â rà kâa too, ba rà niimiri pâ pé duée, â po dau wâgotàra!

27 Êco na é nama patùrarâ wà Iésu, ma ina târa pâ: «Tâpèeni, guwà cibwaa nama wâgotàwâ! Ba wâgo! Guwà gòo!»

28 Â é ina tée wà Pétèru pâ: «Pwi Ukai, wiàna wâgâ, â gà tûâri tóo pâ go boopaé darigâ naa gòro parawére jawé.»

29 Â é ina tée wà Iésu pâ: «Îgâ, boome!»

Â é boo géè gòro wànga wà Pétèru, â é tapoo pâra cara Iésu gòro parawére jawé.

30 Êco na wâgotée goro i pwéretòotù ma i wià na maina, â é tapoo tàbàtù ma é cònumu boo i najawé. Â é uu ma ina pâ: «Pwi Ukai, gà dàgòtùo!»

31 Â é nye tu pâ kaa naa goro îê wà Iésu, â é ina tée pâ: «Nye dau kîri kaa ê cèikî'gâ! Gorodâ na gà pidumapiê?»

32 Ûna ru too naa gòro wànga, â é tûuboo i pwéretòotù.

33 Â wà diri tàpé na rà wâgòro i wànga, âna rà tùu jùrurâ â rà pwamaina Iésu, â rà ina pâ: «Âjupâra pâ wâgâ *Pwina naî Pwiduée!»

É nama wâdé còwâ tèpa maagé wâ Génésareth

Maréko 6.53-56

34 Rà jèe tapàgâ diri i nawià wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe. Â rà tèepaa géè naa na ére na tàmwûnyabweri Génésareth.

35 Â rà còoina Iésu wà tèpa âboro wê. Â rà pi-ina pai tèepaa kêe pitiri è ére-bà.

Â rà cau popa medarié diri tèpa maagé.

36 Â rà tacoo gooé, â rà ina tée pâ: «Pâri ma rà tu naa goo co è gòobàra ârabwée'gâ?»

Â wà diri tàpé na rà tu naa goo, âna rà nye wâdé kaa.

15

Pai pitùra goo nyamanya kà tèpa Juif

Maréko 7.1-13

¹ Gée na càuru pàra tòotù, â wà pàra tèpa *Farasaio ma pàra tèpa *dotée goro ê Naèà, âna rà me gée *Iérusaléma nau pâmari Iésu. Â rà ina tée pâ:

² «Wà tèpa *câmu'gà, âna càra caa pitère dàra ê nyamanya kà tèpa nyimujè ma upàjè, ba càra caa nuwa ê Ìrà béaari ê pai ija, wàra naa na nyamanya kâjè. Âna gorodà, co pwini?»

³ Â é tòpi tàra pâ: «Wâguwà, âna câguwà caa pitère dàra câbawâdé kà Pwiduée gée goro ê nyamanya kàwà. Âna gorodà?»

⁴ Ba é ina wà Pwiduée pâ: *Gà papwicîri du nyaa ma caa'gà.* *Exode 20.12*

Â é ina mwara pâ: *Wà pwi âboro na é ina ba èpà du nyaa ma caa kèe, âna guwà nama é bà.* *Exode 21.17*

⁵ «Éco na wâguwà, âna guwà nye ina tà tèpa âboro pâ, nye wâdé na rà ina tà du nyaa ma caa kàra pâ: “Nùmoo na go naa tàu cè jè muru târa pitu tàu; êco na càcaa pâri. Ba é pwina nùmoo na go naa tàu, âna é âraimeai pwicîri tà Pwiduée.”

⁶ «Êkaa na, guwà pacâmurirà, ma càra caa papwicîri du nyaa ma caa kàra! Â, na wàrapwiri, na guwà còogai naa napuu é popai kà Pwiduée, goo é pâ nyamanya kàwà!

⁷ Guwà tèpa âboro na câguwà caa *târù! É nye âjupâra wà *péroféta Isaia, na ia é naigé mara é popai kà Pwiduée naa goowà, pâ:

⁸ *Tèpa âboro bèepwiri,
âna rà po ipwamainao co
goro pwàrà ma pwàratùra.*

Â wâiti jiio pwâranümarà.

⁹ *Rà pwapwicîri tóo
ma pwa *ârapwaailò tóo,
â piticèmururu naa goo.*

*Rà pacâmuri pàra tàpé
ba na rà wârori é naèà.*

*Â càcaa naèà kôo.
Ba naèà kàra co.»*

Ésaïe 29.13

É pwina é miiri goo, pwi âboro

Maréko 7.14-23

¹⁰ Gée na càué, â é todàra pâ âboro wà Iésu, â é ina tàra pâ: «Tàpéebà! Guwà tâmaariò, â guwà tâmogòori cai é pwina go ina tàwà:

¹¹ Càcaa pwina tò, naa pwà pwi âboro, na o nama é miiri na ara Pwiduée. Ba éco pwina é còobé gée na pwèe, na é *miiri goo.»

¹² Â rà gée paé dà Iésu tèpa câmu kèe, â rà ina tée pâ: «Gà còo, é pâ popai'gà, âna dau tanoori tèpa Farasaio, gà nye tâmogòori?»

¹³ Â é tòpi tàra pâ: «Tèpa Farasaio bèepwiri, âna rà pwacèwii é pâ upwàra na câé caa câmi wà Caa kôo nidò *napwéretòotù. Â ée mwa dàtàu.

14 Guwà naarà! Ba rà tèpa bwi, na rà popa tèpa bwi. Âna rà o cau tûu naa na pwêe!»

15 Â é ina tà Iésu wà Pétéru pâ: «Gà ina tâbà ère ucina goo ê pwina é miiri goo, wà pwi âboro.»

16 Â é tòpi wà Iésu pâ: «Gona wâguwà mwara, tèpa câmu kôo, âna bwaa càcaa pâji pâri ma guwà tâmogòori pwiri?»

17 Guwà còo, diri é pwina tò pwâ pwi âboro, âna pâ naa nanaaê, â gée na càùé, â é còobé gée naiié.

18 Êco na é pâ popai na còobé gée pwâ tèpa âboro, âna rà me gée na pwâranümarà, â êkaa pwiri na rà miiri goo—

19 é pâ auniimirimuru, ma câbawâdé na èpà. Âna gée goo pwiri kaa, na rà pwa pâ muru na èpà:

Rà tètâmwara âboro;
Rà toomura (rà ciâa jii wâdàra);
Rà ipuu ma tèpa âboro imudi;
Rà mura;
Rà ina pwina pwâ naa goo pàra tàpé;
Rà tûra ba èpà naa goorà.

20 «Wàépwiri é pwina é nama jè miiri goo, na ara Pwiduée. Â câjè caa miiri goro é pai càcaa nuwa é ìjè.»

É cèikì tò ilàri na câé caa tò Juive

Maréko 7.24-30

21 Gée na càùé, â rà pàra gée na ére bèepwiri wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe, naa na ére goro jènere è du ville Tyr ma Sidon.

22 Â é medari Iésu wà tò jè ilàri gée na ére-bà, ba na é patûra Iésu. Wà tòoni, âna câé caa tò Juive, ba é tò gòobàra tèpa *Kanana, é pwi Ba na rà tèpa pièpàri tèpa *Juif. Â é tomara too pâ: «Pwi Ukai, *Pwina naî Davita, gà meاريو ma pitu tò! Ba i èpo kòo, âna pwa duée gooé, â é po dau maagé goo.»

23 Êco na câé caa tòpi tée wà Iésu, goro cè caapwi pwâratûra.

Â rà gée paé dèe wà tèpa câmu kêe, â rà tacoo gooé ma ina tée pâ: «Gà nama é pàra pé tò ilàri bèepwiri! Ba é nye tà ciburà to ma nama pikòì na nyürujè!»

24 Â é ina tée wà Iésu pâ: «Wà Pwiduée, âna é nye panuâo me co tà tèpa âboro *Isaraéla, na rà pwacèwii é nari mutò na rà imwûru.»

25 Êco na wà i tò ilàri, âna é po me nau tûu jûrué ara Iésu, â é tacoo gooé ma ina tée pâ: «Pwi Ukai, gà pitu tò!»

26 Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Càcaa wâdé na jè popa é uti kêra nyi nari èpo ma jè tû târa é pâ 'nari akàna'*.»

27 Â é ina wà tòoni pâ: «Bwa, Pwi Ukai, gà nye âjupàra. Êco na wà tèpa nari akàna mwara, âna rà nye ija é muupàra é utimuru, na tûu gée gòro taapà kà pwi caa kêra.»

28 Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Tòoni, dau maina é cèikì'gà! Wâdé na wàra é pwina nûmagà goo!»

15:14 Luka 6.39; Roma 2.19 15:24 Mataio 10.6 * 15:26 'Nari akàna'—Wà pàra tèpa Juif, âna rà ina goo wà tàpé na càra caa tèpa Juif pâ 'akàna'. Êco na câé caa ina pwiri wà Iésu wiàna é gère miirirà. Pwacèwii pai tûra kâjè tà pa kòaa kâjè.

Â nye tiâu kaa i maagé kâra i èpo kê!

É nama tiâu ê maagé kâ tàpé na wâru

²⁹ Gée na càué, â é pâra wâ Iésu gée na ére bèepwiri. Â é pâra wii bàrawià Galilée. Â géewê, â é too naa gòrojaa, â é tâaboo naawê.

³⁰ Â rà medarié ê pâ âboro na rà dau wâru. Â rà pame tée tàpé na rà bee, wâ tàpé na rà bwi, ma wâ tèpa pitàbwamwa, ma wâ tàpé na rà kùukù, â wâru mwara pâra maagé. Â rà cau naarà me na ara Iésu, â é cau nama tiâu ê pâ na jèpapara maagé kâra.

³¹ Â wâ tèpa kùukù, âna rà jèe tûra. Â wâ tèpa pitàbwamwa, âna rà jèe pâra. Â wâ tèpa bee, âna jèe wâdé ârà. Â wâ tèpa bwi, âna rà jèe niâ. Â rà po pò goo diri ê pâ âboro, â rà ipwamaina Pwiduée kâ tèpa Isaraéla!

É jèu pa-ija pâra âboro Iésu

Maréko 8.1-10

³² É todà tèpa câmu kêe wâ Iésu, â é ina tàra pâ: «Go meari tèpa âboro bèeni! Ba jèe âracié tòotù kâjè ma wailà, â jèe ticè utimuru. Â càcaa pâri ma go pawâjuérirà, na càra caa ija. Ba péa tà ticè nii kâra wii naigé.»

³³ Â rà ina tée wâ tèpa câmu kêe pâ: «Jè o wâ nau cè pai naa uti kâra diri, naani na pé ére na auticia? Ba gà côo, rà po dau wâru awé!»

³⁴ Êco na é ina co pâ: «Gona âradipi poloa na wâjaawà?»

Â rà ina tée pâ: «7 poloa, â pâra nari ârawéa.»

³⁵ Nabwé, â é ina tà tèpa âboro pâ, na rà tâaboo.

³⁶ Â é popa i pâ 7 poloa bau i pâ ârawéa, â é pwaolé tà Pwiduée. Â é tubiti, â é naa tà tèpa câmu kêe. Â rà ipâdi naa goo tèpa âboro.

³⁷ Â rà ija tiagoro na rà jèe po cau pwàro diri. Â gée na càué, â wâ tèpa câmu, âna rà tòri ê dàra bwà, â po 7 nakébò maina na wâbé!

³⁸ Po 4 000 paa na rà ija, â càcaa pûra ilâri ma èpo kîri!

³⁹ Â nabwé, â é ina tàra wâ Iésu pâ, na rà wâjué còwâ naa jaarà. Â wâ Iésu [ma wâ tèpa câmu kêe] âna rà tò naa gò i wànga, â rà pâra naa na ére Magadane.

16

Rà ilari cè câmu wâ tèpa pitûâ

Maréko 8.11-13; Luka 12.54-56

¹ Na jè tòotù, âna rà medari Iésu wâ pâra tèpa *Farasaio ma *Sadukaio. Ba nûmarà na rà pitù tûâ tée. Â rà ina tée pâ: «Paari tâbâ ê câmu kâra ê pàtamee na wâgoogà.»

[Ba nûmarà na rà paari pâ câé caa waké goro pàtâma Pwiduée.]

² Â é tòpi tàra pâ: «Na é mii napwéretòotù na auduu kâra i tòotù, â guwà ina pâ, o wâdé napô*.

³ «Â wiàna piduu i napô naa dàuru, â guwà ina pâ, o popaa. Ba guwà po dau tâmogòori naa wâdé napô, é, naa èpà napô. Êco na, na guwà côo ê pâ muru na gère tèepaa nabà, â tàutàwà na guwà côoina [ê âjupâra].

4 Ba tàutàwà na guwà pitère dà Pwiduée, ba guwà tèpa pwa na èpà! Wâguwà tèpa âboro nabà, âna guwà ciburà ilari jiié cè câmu kêra ê pàtâmee. Êco na nye ticè câmu kêe na guwà mwa caa còo mwara jii i pwi ia é tèepaa tà *péroféta Iona.»

Â é pâra jiià wà Iésu.

'Nyaa kêra poloa' kà tèpa Farasaio ma Sadukaio

Maréko 8.14-21

5 Rà tapàgà *nawià Galilée wà tèpa *câmu. Ûna rà tèepaa pâ, â rà còo pâ rà ipwanauri na rà popa cè poloa.

6 Â é ina tàra wà Iésu pâ: «Guwà ipwacòowà goro nyaa kêra poloa kà tèpa Farasaio ma tèpa Sadukaio!»

7 Â rà pi-ina tàra pâ: «Pwiri géee goro na câjè caa pa poloa?»

8 Â é tère wà Iésu, â é ina tàra pâ: «Nye dau kêri kaa é cèiki kàwà! Cina guwà pi-ina tàwà pâ, câguwà caa pa poloa?»

9 Bwaa nye géee câguwà caa tâmogòori kaa? Gona câguwà caa niimiri i 5 poloa târa i 5 000 âboro? Ê tòotù-bà, âna ia guwà tòri còwâ âradipi nakébò?

10 Â napwa naa goo i 7 poloa kêra i 4 000 âboro, â é tòotù-bà, âna âradipi nakébò na ia guwà tòri còwâ?

11 «Go jèe nye ina tàwà pâ: Guwà ipwacòowà goro nyaa kêra poloa kà tèpa Farasaio ma tèpa Sadukaio. Êco na câgo caa ina tàwà poloa na jè ija! Â gona câguwà caa tâmogòori pwiibà?»

12 Â rà mwa bàra tâmogòori tèpa câmu kêe pâ, é ina tàra pâ, na rà còoco é ârapupûra kà tèpa Farasaio ma Sadukaio.

É pwi Mesia wà Iésu

Maréko 8.27-9.1; Luka 9.18-27

13 Wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe, âna rà tèepaa naa na éree géee goo é ville Césarée-Filipo. Â é tawèerirà pâ: «Wà tèpa âboro, âna rà ina pâ wâgo wàa, wâgo *Pwina naîri âboro?»

14 Â rà tòpi tée pâ: «Wà pâra tàpé, âna rà ina pâ wâgà *Ioane Pwi a piupwaa. Â wà pâra tàpé, âna rà ina pâ wâgà péroféta *Élia. Â wà pâra tàpé, âna rà ina pâ wâgà Iéremia, é, pwi jè ârapàara tèpa péroféta biu.»

15 Â é ina tàra wà Iésu pâ: «Â gona wâguwà na? Guwà ina pâ wâgo wàa?»

16 Â é tòpi tée wà Simona Pétèru pâ: «Wâgà, âna gà pwi *Mesia, *Pwina naî Pwiduée na é wâro.»

17 Â é ina tée wà Iésu pâ: «Cidòri nyuâagà co Simona, pwina naî Iona‡. Ba càcaa pwi âboro na é nama gà tâmogòori é pwiibà, â nye wà Caa nidò *napwéretòotù.»

18 Êkaa na go ina tâgà ni, pâ: Neegà Pétèru, pai ina wèe pâ 'Atù'. Â wâgòro é atù bèepwiri na go bari é wâra pwapwicîri[§] kòo. Â é pàtàmara bàutè*, âna ticè nii kêe naa goo.

16:4 Mataio 12.39; Luka 11.29 16:6 Luka 12.1 16:9 Mataio 14.17-21 16:10 Mataio 15.34-38
 16:14 Mataio 14.1-2; Maréko 6.14-15; Luka 9.7-8 16:16 Ioane 6.69 † 16:16 Pwiduée na é wâro-é,
 Pwiduée, wà Pwi ana wâro. 16:17 Galatia 1.15-16 ‡ 16:17 Iona-é, Ioane. 16:18 Ioane 1.42;
 Éfeso 2.20 § 16:18 Wâra pwapwicîri-Ê picaatâa kà diri tèpa cèiki naa goo Iésu. * 16:18 Pàtàmara
 bàutè-é, Pàtàmara é pwâra bà.

19 Ê pwina gà papwicîri jii tɛpa âboro naaniboo gòropuu, âna wà Pwiduée naa napwéretòotù, âna é papwicîri. Â é pwina gà panuâ†, naani gòropuu, âna wà Pwiduée naa napwéretòotù, âna é panuâ.»

20 Â é papwicîri ba gò jii tɛpa câmu kêe wà Iésu na rà ina târa cè jè âboro pâ, wàè pwi Mesia.

Êe mwa bà ma wâro còwâ

21 Tapoo na pàara bèepwiri, na é gére inapàpàri tà tɛpa câmu kêe wà Iésu, pâ: «Wâdé na go pâra naa *Iérusaléma. Â rà o dau pwa-imudiri tôo ma nama go pwamaagé còo wà tɛpa pitûâ ma wà tɛpa caa kà tɛpa pwa *ârapwaaìlò, ma wà tɛpa *dotée goro é Naèà. Â rà o pwa ma go bà. Êco na, naa na béaracìé kàra tòotù géé na càùé, âna go o mwa wâro còwâ.»

22 Â é todà Iésu naa na jè ére wà Pétèru, â é pwaé ma ina tée pâ: «Bwa, co Pwi Ukai! O nye ticè cèna tèepaa marigà cèna wàrapwiri!»

23 Â é tabiié Iésu naa goo Pétèru, â é ina pâ: «*Caatana, gà tùugà géeni arao! Gà tàgére pwa na gà tabiio jii é cábawâdé kà Pwiduée, ba cãgà caa niimiri pwacèwii Pwiduée, â gà niimiri pwacèwii tɛpa âboro!»

Pai pâra wiâé

24 Â é ina tà tɛpa câmu kêe wà Iésu pâ: «Wiàna nùma cè pwi jè âboro na é me wiâò [ba na é pwi a câmu kòo] â é cibwaa mwa tà piniimirié còwâ. Â wâdé na é kâa é *kurucé kêe, â é me wiâò.

25 Ba wà pwina nùmee na é ipwamuru é wâro kêe, âna ée mwa tubatiâu. Â wà pwina é tubatiâu é wâro kêe ba kòo, âna wà pwiibà, âna ée udò [ma tâa tée é *âji wâro].

26 Â târa dà kà pwi âboro na é tòpi diri é pâ wâdé ni gòropuu wiàna é tubatiâu é nyuââé? Gona dà cèna o pâri ma é icuri târa ma é pâmari còwâ é nyuââé?

27-28 «Guwà tère bwàti: Go ina tàwà diri é pwiibà, ba go o mwa wâjué me còwâ naani gòropuu, nau tòpò é pwâra ukai kòo, wâgo Pwina naîri âboro. Â bà mwa me ma wà tɛpa *angela kòo, naa na pátama Pwiduée ma pai maina ma muugère kêe. Â go o mwa naa pumara wakè tà tɛpa âboro wiâra jèpa wakè kàra. Â wà pàra tàpé géé goowà, âna rà o bwaa còo é pai tèepaa me kòo naa na pwâra ukai kòo, béaari cè pai bà kàra.»

17

Paari pai maina ma muugère kà Iésu naa gòrojaa

Maréko 9.2-13; Luka 9.28-36

1 Géé na càuru 6 tòotù, â wà Iésu, âna é popa wà Pétèru, ma wà tupédu aéjii Jacques ma Ioane. Â rà too naa gòrojaa.

2 Géewê, â pitòotéri pai còo Iésu, na ararà. Ba é naporomee, âna pwâra pwacèwii tòotù, â é ârabwée kêe, âna pwaa pwacèwii é dapàra tòotù.

3 Â rà nye còo kaa wà *Moosé ma wà Élia, [tupédu *péroféta béaa] na rà gére pitùra.

4 Â é ina tà Iésu wà Pétéru pâ: «Pwi Ukai, nye po dau wâdé tâbâ, na bà gére tâa ni jaagâ. Â wiâna nûmagâ, â go pacima âracié wâ imwaano naani, ba na kâgâ jèpwi, â kâ Moosé jèpwi, â kâ Élia jèpwi.»

5 Na é bwaa gére tûra, â é tèepaa me ê jè nee na é pwâra, â é cajipirâ. Â rà tère ê pwârâtûra géé na i nee na ina pâ: «Wâ pwini, âna wâé co kaa pwiri wâ Pwina naiô [na caapwi co] na go dau mearié. Wâé kaa na go jée nye pitôrigarié, ba dau wânûmoo tée. Â guwâ pitère dèe!»

6 Â wâ tèpa *câmu, âna rà tùu jûrurâ ma cigòboo goo pai wâgotâra.

7 Â é medarirâ wâ Iésu, â é tu naa goorâ ma ina târa pâ: «Guwâ cimadò! Â guwâ cibwaa nama wâgotâwâ!»

8 Ûna rà tagòtûrà wâ tèpa câmu, â rà côo pâ jée nye tà wâilà acari ma Iésu.

9 Ûna rà tabâtù boo côwâ géé gòrojaa, â é tûâri târa wâ Iésu pâ: «Guwâ cibwaa ina târa cè jè âboro é pwi na ia guwâ côo, tiagoo é tòotù, na go mwa wâro côwâ géé na aubâ wâgo *Pwina naiâri âboro.»

10 Â rà tawèeri Iésu wâ tèpa câmu pâ: «Râ ina tèpa *dotée goro é Naèâ pâ, wâ Élia, âna é pwi a mara pâbéaa [kâ pwi *Mesia, *pwi a pa-udò]. Âna gorodâ?»

11 Â é tòpi târa Iésu pâ: «Ûu, é mara pâbéaa me wâ Élia, ba na é tòpò bwâti diri pâ muru, naa na pai tâa wê.

12 Êco na go ina tàwâ pâ: É jée nye me wâ Élia. Â càra caa côoinâé ê pâ âboro, â rà nye pwa tée é pwina èpâ na nûmarâ goo. Â wârapwiri mwara naa good, na go o mwa tà pwamaagé côo goorâ, wâgo Pwina naiâri âboro.»

13 Â rà pâra nau tâmogòori wâ tèpa câmu pâ [na é ina târa wâ Élia] âna é ina wâ *Ioane Pwi a piupwaa.

É nama wâdé côwâ pwi jè èpo na pwa duée gooé

Maréko 9.14-32; Luka 9.37-45

14 [Na rà boome côwâ géé gòrojaa] wâ Iésu ma wâ tèpa câmu kêe, â rà tèepaa mari tèpa âboro.

Â é medari Iésu pwi jè âboro, â é tùu jûrué araé.

15 Â é ina tée pâ: «Pwi Ukai, gà meari pwi naiô. Ba wâgooé duée na é nama é céca, â é po dau maagé goo. Na pâra pâara, âna é tûé naa na ânye ma najawé.

16 Â go jée popaé me tà tèpa câmu'gâ, â càcaa pâri ma rà nama é wâdé.»

17 Â é ina târa wâ Iésu pâ: «[Go nyi meariwâ] wâguwâ tèpa âboro nabâ! Ba bwaa câguwâ caa cèikî, â guwâ tèpa imwûru! Tiagoro wiidâ na go o bwaa nye tà tâa jaawâ, ma pidâpwicâariô naa goowâ? Popa me cai naani i pwi nari âboro èpo!»

18 É pwa i duée wâ Iésu, â é ina tée pâ: «Gâ còobé!» Â é còobé, â é nye wâdé kaa i pwi nari âboro èpo.

19 Géé na càué, na rà mwa nye tà tâa acari wâ Iésu ma tèpa câmu kêe, â rà me burée, â rà tawèerié pâ: «Cina càcaa pâri ma bà pwa ma é còobé i duée?»

20 Â é tòpi târa pâ: «Wârapwiri, ba dau kîri kaa cèikî kâwâ. Â guwâ tère bwâti, ba go ina tàwâ é âjupâra pâ: Wiâna é cèikî kâwâ, âna é dau kîri pwacèwii ji nari

murunyabu*, â o pâri ma guwà ina târa jaa bèeni pâ: “Gà pâra” â ée pâra! Â o nye ticè cèna mwa caa pwacoé tàwà. {
 21 Nye géee goro co é pwapwicîri tà Pwiduée, ma ipwanya†, na o pâri ma jè pacòobé é pwi pwâra duée bèepwiri.}»

É ina mwara pai bà kêe

22 Géee na càùé, â rà ipitiri naa napô Galilée wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe. Â é ina târa wà Iésu pâ: «O mwa icurio tà tèpa âboro, wâgo Pwina naîri âboro. Â rà mwa tâjùruo,

23 â rà o mwa pwa ma go bà. Êco na, naa na béaracîé kâra tòotù géee na càùé, â go o mwa wâro còwâ géee na aubà.»

Ûna rà tère pwiri, â rà nye dau pikîri kaa wà tèpa câmu kêe.

Wâripû goro Wâra pwapwicîri

24 Rà tèepaa pâ naa Capernaüm wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe. Â wà tèpa *tò mwani wâripû goro *Wâra pwapwicîri, âna rà pâmari Pétèru, â rà tawèerié pâ: «Gona wà pwi caa kàwà, âna é nye tòpò mwara é wâripû, târa Wâra pwapwicîri?»

25 Â é tòpi târa wà Pétèru pâ: «Wè! Ûu! É nye wâri mwara!»

Géee na càùé, â é tò naa wà [na é tâa wê wà Iésu]. Â é nye pò ma tùra wà Iésu, ma ina tée pâ: «Simona, dà cè pai cò'o'gâ? Wàilàpà cè pwina na é wâri è napuu‡? Wà pwi apooro napô, é, wà pwi pârame?»

26 Â é tòpi tée wà Pétèru pâ: «Wà pwi pârame.»

Â é ina tée wà Iésu pâ: «Ûu kaa, â wà pwi apooro napô, âna câé caa wâri§.

27 Êco na ju cibwaa tanoorirà. Gà pâra nau pwa pwé. Â jè ârawéa na gà téri, âna gà cébôaa pwéé, â gà o pâmari mwani* naa na. Â gà popa ma wâripû kâju târa Wâra pwapwicîri.»

18

Popai goro ipakîri ma ipwanauri èpà

Maréko 9.33-50; Luka 9.46-48

Wà pwina é imaina naa na Mwiciri

1 Na pwi pâara-bà, âna rà medari Iésu wà tèpa *câmu kêe, â rà tawèerié pâ: «Gona wàilàpà cè pwi âboro na pwamuru naa goooé naa na *Mwiciri napwéretòotù?»

2 Â é todà ji nari èpo, â é tòpòé boo naa nabibiu kàra,

3 â é ina târa pâ: «Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà é âjupâra pâ: Wiàna câgà caa ipakîrigà, ma gà wàra nyi nari èpo, â o câgà caa tò naa na Mwiciri napwéretòotù.

* **17:20** Murunyabu—Grec: *Pudôro moutarde (sénevé)*. Muru na dau kîri awé, êco na, na é cipu, â é pâ nau maina. (Còo Mataio 13.32.) † **17:21** Ipwanya—*Le jeûne*. Còo Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwàadàra tîi. **17:22** Mataio 16.21 **17:24** Exode 30.13, 38.26 ‡ **17:25** Wâri é napuu—Grec: *Wâri é pâjèpapara wâripû* (impôts). Naa jaa tèpa Roma, âna wà tàpé na rà tâa na tîi kâra (cityoyens), âna càra caa wâri é mwani wâripû. Wàco tàpé na rà tubatiàu naa goro paa. § **17:26** É ina wà Iésu pâ, wàé, âna wàé pwi âji apooro é wâra pwapwicîri. * **17:27** Mwani—Wâri pwi caapwi âboro naa na ârapapé tòotù. Pâri târa wâripû kà du ârailu âboro. **18:1** Luka 22.24 **18:3** Mataio 19.14; Maréko 10.15; Luka 18.17

4 Â wiàna gà ipakîrigà pwacèwii jì nari èpo bèeni, â gà pwi âboro imaina naa na Mwachiri napwéretòotù.

5 Â wà pwina é tòpigà naa na neeò, âna é tòpio.»

Gà cibwaa tanoori cèikî kèe!

6 «Gà cibwaa pwa ma gùmagù é cèikî* kà pwi âboro kôo, na é pwacèwii nari èpo. Ba é wàrimuru'gà, âna o pwacèwii na jè tòo naa goro nyagà cè pé atù cèna maina, â jè tügà naa nanumwiri—â o dau maina jii pwiri!

7 O nye ciburà wàru pà naigé mara èpà na o paari tâjè naa na gòropuu bèeni. Êco na é tojii wà pwi âboro na é popa pwi jè bée naa na naigé bèepwiri!

8 «Êkaa na, wiàna majoroé é îgà, é, âgà, na gà pwa na èpà, â gà tapàgà, â gà tâjii naaiti jüügà. Ba o wâdé ba kâgà, wiàna gà tò naa na *âji wâro, pa caapwi îgà, ma caapwi âgà. Dau pwaée'gà wiàna gà wéaari é du îgà ma du âgà, â tügà naa na ânye na ticé pwáadèrèè, â gà o pwamaagé còo naawé.

9 Â wiàna majoroé é âraporomeegà na gà pwa na èpà, â gà èrù tâjii. Ba o wâdé ba kâgà, na gà tò naa na âji wâro, pa caapwi âraporomeegà. Dau pwaée'gà na gà wéaari é du âraporomeegà, â tügà naa na ânye, naa na ére na gà pwamaagé còo naawé.»

10 «Guwà ipwacòowà pà, guwà péa ipwatétéri imudi tà jì pwi a cèikî naa good! Ba go ina tàwà é âjupàra pà: Wà tèpa *angela na rà jèpa wéaarirà, âna rà nye ciburà tâa jaa Caa kôo naanidò napwéretòotù. {

11 Ba wâgo *Pwina naîri âboro, âna go me nau pa-udò tàpé na jèè tiàurà, ma naa tàra é âji wâro.}

Ucina goro mutò na tiàùé

12 «Guwà jèè tère cai ni:

«Wà pwi jèè âboro, âna pwa 100 mutò kèe. Â wiàna tiàù pwi caapwi géè goorà, â é pwa dà? É naaco i 99 mutò, â é pà nau mudàra i mutò kèe na ia tiàùé.

13 Â wiàna é pâmarié, â na pwi tòotù-bà, âna é dau ipwàdéè goo i caapwi mutò, jii é 99 na rà nye tà tâa. Êkaa na guwà tère bwàti, ba go ina tàwà é âjupàra pà:

14 O ipaiwà naa goo wà Caa kàwà† na wânidò napwéretòotù. Ba tàutèe na tiàù cè jì pwi caapwi a cèikî naa good.»

Pwi a cèikî béegà na é pwa na èpà

15 «Wiàna é pwa {tâgà} cèna èpà wà pwi a cèikî béegà, â gà pàra marié, â gàu mara pitùra bwàti, â gà paari tée é èpà kèe. Â wiàna é pitère dàgà, â jèè wâdé, ba gà jèè popaé còobé jii é èpà.

16 Â wiàna cáé caa tèregà, â [gà pwa é pwina wii naa na *Tii Pwicîri]: Gà popa cè caapwi, é, ârailu a cèikî, ma guwà pitùra ma wàé, ba ru mwa *paâjupàra é pwàra pitùra kàwà.

17 Â wiàna tàutèe na é tèrewà, â gà ina târa diri é picaatâa. Â nabwé, wiàna [é pitèi é picaatâa pà gà âjupàra, â] bwaa tàutèe na é tère, â guwà cibwaa ipacé

18:5 Mataio 10.40; Luka 10.16; Ioane 13.20 18:6 Luka 17.1-2 * 18:6 Pwa ma gùmagù é cèikî—é, Gà cibwaa nama é pwa na èpà. Grec: Nama é tîu. 18:8 Mataio 5.29-30 18:10 Héberu 1.14 18:11 Luka 19.10 18:12 Luka 15.4-7 † 18:14 Caa kàwà—é, Caa kôo. 18:15 Luka 17.3; Galatia 6.1 18:16 Deutéronome 19.15; Ioane 8.17

naa gooé, ba é pâ nau pwacèwii tàpé na càra caa cèikî, ma tèpa *tò mwani wâripû [na rà pwâ ma iau]‡.

18 «Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà è âjupâra pâ: Diri é pâ muru na guwà papwicîri jii tèpa âboro naani gòropuu, âna wà Pwiduée, wà napwéretòotù, âna é papwicîri mwara. Â èdiri pâ muru na guwà panuâ naani gòropuu, âna wà Pwiduée wà napwéretòotù, âna é panuâ mwara.»

Guwà pwapwicîri naima!

19 «Jèpwi mwara: Wiàna tupédu ârailu géee goowà, âna ru caapwi naa goro cè pwina ru pwapwicîri naa goo, â wà Caa kôo na é wânidò napwéretòotù, âna ée mwa naa târu.

20 Ba wiàna ârailu ma âracié na rà papitirirà ma pitèrèrà naa na neeô, â na go wânabibiu kàra.»

Pwi ênawéna na câé caa pwanauri pwi bée

21 É medari Iésu wà Pétéru, â é tawèerié pâ: «Pwi Ukai, wiàna é tà ciburà pwa na èpà tóo wà pwi a cèikî bééò, â go pwanaurié tiagoro wiidà? Tiagoro 7?»

22 Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Câgo caa ina tâgà pâ tiagoro 7, é, tiagoro 7 000\$. Gà nye tà pwanaurié taaci.

23 Ba é Mwacîri napwéretòotù, âna pwacèwii ni:

«É mwa tâa pwi jè ukai. Â, na jè tòotù, â nùmee na é tâmogòori è jèpa kéredi kà tèpa ênawéna kée jècaa.

24 Â é tapoo naa goo pwi jèpwi. Â rà cia me tée pwina jèe too naa goro miliò è kéredi kée, âna pâ miliò*.

25 Â jèe càcaa pâri ma é pitòowâri.

«Â é tûâri wà pwi ukai pâ: “Icurié pwacèwii pwi âboro na ticé tàrù kée. Icuri mwara wâdèe, ma wà pa èpo kée, ma é pâ neemuruê! Icuri diri, ba na pai pitòowâri kée è kéredi kée!”

26 «Èco na wà pwini, âna é tùu jùrué ara pwi ukai, â é i, ma ina tée pâ: “Go ilagà pâ, gà tàpo dàpwicâarigà, ba go mwa nye pitòowâri tâgà diri!”

27 «Â wà pwi ukai, âna é dau mearié, â é câtùra tâjii i kéredi kée, â é panuâe ma é pâra.

28 «Â nabwé, â é pâra i pwi ênawéna, â ipituru ma i pwi bée goro wakè na ia é pa jiié ji caapwi mwani atù†. Â é tâjuru pwiibà, â é cérunye ma ina tée pâ: “Gà piawài, ma gà pitòowâri i mwani kôo!”

29 «Â é tùu jùrué wà pwiibà na araé, ma ina tée pâ: “Go ilagà pâ, gà tàpo pidàpwicâarigà, ba go mwa nye pitòowâri tâgà!”

30 «Èco na tàu tà wà pwini, â é pwa ma tûé naa na karapuu, tapacîri cè pai o mwa pitòowâri kée diri i kéredi.

‡ 18:17 Pinaanapò nabibiu kà tèpa cèikî, âna muru na âjimuru. Wiàna wà pwi bééjè na é pwa na èpà, âna tàutèe na é biéi, â âjupâra pâ, o càcaa tâbawée è pinaanapò nabibiu kâjè ma wàè. Èco na, napàrajè na jè ciburà pwanaurié (côo nee tii 21). Â càcaa pâri ma jè pitèié (côo Mataio 7.1). 18:18 Mataio 16.19; Ioane 20.23 18:19 Maréko 11.24; Ioane 15.7 18:22 Luka 17.4 § 18:22 7 000—Grec: 70 fois 7.

Ucina co goro nimaro na dau maina. * 18:24 Pâ miliò—Grec: Dix mille talents. Caapwi talent, âna wâri pwi caapwi âboro naa na 20 naja. † 18:28 Ji caapwi mwani atù—Grec: 100 mwani pwaa (deniers). Pai ina wèe pâ, dau kîri awé jii è kéredi kée (10 000 talents = 60 000 000 deniers).

31 «Â wà tèpa wakè béeru, âna rà pò goo, â dau èpà tàrà‡. Â rà pâra nau piciapwâ tà pwi ukai kàra.

32 «Â é todà i pwi ênawéna bèeni i pwi ukai, â é ina tée pâ: “Gà pé pwi ênawéna na piticèmuru naa googà! Ba ia go cātūra tâjii diri i kéredi'gà na po dau maina, ba ia gà me nau po i good!

33 Â wâgà mwara na pwiri gà nye gére meaari pwi béégà, wàra pai meaarigà kòo!”

34 «Â é po dau putàmù wà pwi ukai, â é nama tâjùru i pwi ênawéna, ma tòpòè naa na karapuu. Â é pwa wârimuru tée, tapacîri cè pai o mwa pitôowâri kée, diri é pâ kéredi kée.»

35 [Â é tubanabwé é ucina bèepwiri wà Iésu, â é ina pâ]: «O ipaiwà pwina é pwa tâgà wà Caa kòo nidò napwéretòotù, wiàna câgà caa pwanauri pwi a cèiki béégà, géé na âji pwâranùmaga. Nabwé.»

19

Popai goro piéa ma tapàgà piéa

Maréko 10.1-12

1 Ûna é ina diri é pwiibà wà Iésu, â é pâra géé napò Galilée, naa na ére *Judée géé còwâ kàra nairiwâ Ioridano.

2 Â wâru pâ âboro na rà pâra wiâê. Â é pwa ma rà wâdé còwâ wà tàpé géé goorà na rà maagé.

3 Â rà me burée wà pâra tèpa *Farasaio, â pwa na rà pwa tûâ tée. Â rà tawèerié pâ: «Gona pwa tàrù, kà pwi jè âboro, naa na é *Naèa, na é tû tà tò wâdèe? O dà cè majoroé ma é tû tée?»

4 Â é tòpi tàrà wà Iésu pâ: «Gona câguwà caa pûra é pwina wii naa na *Tii Pwicîri? Ba jèe wii pâ, naa na autapoo goo, âna é tòpò wà pwi paaoo ma wà tò ilàri wà Pwiduée. *Genèse 1.27*

5 Â é ina wà Pwiduée pâ: *Â géé goo kaa pwiri, âna é panuâ du nyaa ma caa kêe wà pwi paaoo, ba na ru pitâa ma wà tò wâdèe. Â, na wàrapwiri, â wàilu âna ru pâra nau caapwi. Genèse 2.24*

6 «Â êkaa, na go ina tàwà pâ: Càcaa mwa caa ârailu âboro, â ru jèe pwacèwii caapwi âboro. Â guwà cibwaa tipi còwâ é pwina é jèe piinaimari wà Pwiduée!»

7 Â rà tòpi tée wà tèpa Farasaio pâ: «Wiàna wàrapwiri, â gorodà na é ina wà *Moosé pâ, pwa tàrù kà pwi âboro ma é panuâ còwâ tò wâdèe, wiàna é wii é tii bétapàgà piéa?»

8 Â é tòpi tàrà wà Iésu pâ: «É naa tàrù tàwà wà Moosé, ba po dau gò è pûruwâ! Êco na, naa na autapoo goo, âna càcaa wàrapwiri.

9 Êkaa na go ina tàwà pâ: Gà cibwaa tû tà tò wâdàgà na càcaa tô a toomura* (câé caa ciâa jügà). Ba wiàna gà tû tée, â wiàna gà jèu éa còwâ, â gà pâ nau toomura (ba gà ciâa jii tò wâdàgà béaa).»

Pwa pâra tàpé na càra caa éa

‡ 18:31 Dau èpà tàrà—é, Rà po dau pikiri. 18:34 Mataio 5.25-26 18:35 Mataio 6.15; Maréko 11.25; Éféso 4.32; Kolosé 3.13 19:4 Genèse 1.27, 5.2 19:5 Genèse 2.24; Éféso 5.31 19:7 Deutéronome 24.1-4; Mataio 5.31 19:9 Mataio 5.32; 1 Korénito 7.10-11 * 19:9 Gà cibwaa tû tà tò wâdàgà... é, Gà cibwaa tû tà tò wâdàgà, êco wiàna tò ilàri na ia pwicîri ma gàu piéa.

10 Rà ina tà Iésu wà tèpa *câmu kêe pâ: «Wiàna wàrapwiri, â wâdé na ticé piéa!»

11 Â é tòpi tàra pâ: «Ê pwi popai-bà, âna o càcaa wàrapwiri ba kâra diri pâ âboro†. Êco na wà Pwiduée, âna é nama wàrapwiri co naa goo pâra tàpé.

12 Ba nye pwa pâra tàpé na càra caa éa, ba càcaa pâri, gée na aupitèparà. Â pwa pâra tàpé na càcaa pâri ma rà ipwénaí, gée goro é pwina rà pwa naa na naiirà wà pâra tèpa âboro‡. Â pwa pâra tàpé na càra caa éa goro *Mwaciri napwéretòtù. [Ba nùmarà na rà piênawéna bwàti kà Pwiduée.] Â wà pwina pâri tàra ma é tòpi pwàratùra-bà, â wâdé na é tòpi!»

*É pwényunyuâari nyi nari èpo
Maréko 10.13-16; Luka 18.15-17*

13 Gée na càué, âna rà medari Iésu wà pâra tèpa âboro. Â rà cia me tée é nyi nari èpo kâra, ba na é tòpò îê naa gòrà ma pwapwicîri ba kâra. Êco na wà tèpa câmu kêe, âna rà pwa i tèpa âboro, ma pacoora.

14 Êco na é ina tàra wà Iésu pâ: «Guwà naaco nyi tèpa nari èpo, ma rà medario! Guwà cibwaa pacoora! Ba napwa é Mwaciri napwéretòtù, âna o kâra é pâ âboro na rà wàra é nyi nari èpo.»

15 Â é tòpò îê Iésu naa gò nyi nari èpo, [â é *pwényunyuâarirà]. Â gée na càué, â é pâra gée na ére bèepwiri.

*Pwi âboro na po dau pwa neemurué
Maréko 10.17-31; Luka 18.18-30*

16 Ūna bwaa gére wàrapwiri, â é nye tèepaa kaa wà pwi jè âboro èpo dopwa, â é tawèeri Iésu pâ: «Pwi a pwa pupûra, dà cèna go pwa cèna o wâdé, ba na o tâa tóo é *wâro dàra gòiri jaa Pwiduée?»

17 Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Gorodà na gà tawèerio goro é pwina wâdé? Nye caapwi co wà Pwina é wâdé. Â wiàna nùmagà na tâa tàgà é *âji wâro, â gà pitère dàra é pâ Naèà kêe.»

18 Â é ina tée wà pwiibà, pâ: «Gona dà é pâ naèà kêe?»

Â é tòpi tée wà Iésu pâ:

*«Gà cibwaa tètámwara âboro;
Gà cibwaa toomura (gà cibwaa ciâa jii tô wâdàgà, é, wà pwi éagà);
Gà cibwaa mura;*

Gà cibwaa ina cè popai na pwâ, naa goo cè pâra âboro§.

19 *Gà papwicîri du nyaa ma caa'gà; Exode 20.12-16*

*Gà meari tèpa âboro *pwacèwii é pai pimeaarigà còwâ.» Lévitique 19.18*

20 Â é tòpi tée wà pwiibà, pâ: «Êdiri pâ naèà-bà, âna go jèe pitère dàra kaa. Â o dà cèna go pwa mwara?»

† 19:11 Grec: Càcaa êdiri pâ âboro na pâri ma rà tòpi é pwiibà. ‡ 19:12 2e phrase—Na nyamanya kà pâra tèpa âboro napwiri, âna wà tèpa âboro bèepwiri (na ina goorà pâ eunuque), âna pitòrigarirà ba na rà piênawéna kà tô ilàri ukai. § 19:14 Mataio 18.2-3 19:17 Lévitique 18.5; Luka 10.28 19:18 Exode 20.12-16; Deutéronome 5.16-20 ¶ 19:18 Gà cibwaa ina cè popai na pwâ... Pai ina wèe pâ, gà cibwaa wàrapwiri naa na aupitèimuru. 19:19 Exode 20.12-16; Lévitique 19.18 * 19:19 Tèpa âboro—Grec: Pwi âboro na é tàmwünnyabwerigà, é, pwi jèneregà.

²¹ Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Wiàna nümagà na nye po wâdé bwàti é pâ tûâ'gà na ara Pwidueé, â gà pâra, â gà nye icuri kaa diri é neemurugà, â gà naa é mwani wâri wèè tà tàpé na ticé kàra. Ba na wàrapwiri, âna o pwa cè wâdé'gà† naa jaa Pwidueé. Â gà me wiâô.»

²² Â wà i pwi âboro, âna é po dau pikiri, ba po dau pwa neemurué. Â é pâra.

Pai tò naa na Mwaciri

²³ Â é ina wà Iésu tà tèpa câmu kêe pâ: «Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà è âjupâra pâ: Wà pwi âboro na dau pwa neemurué, âna dau pwacoé târa ma é tò naa na Mwaciri napwéretòtù.

²⁴ Gona é kaamela‡, âna pâri ma é tò na è pwêe goro kaju§? Bwa, pwacoé! Â go ina tàwà pâ: Wà pwi âboro na dau pwa neemurué, âna mwa nye dau pwacoé tée awé, ma é tò naa na *Mwaciri kà Pwidueé.»

²⁵ Â rà nye po dau pò wà tèpa câmu kêe, â rà ina pâ: «Â gona wàilàapà cè pwina o pârié ma é udò [ma tâa tée è âji wâro]?»

²⁶ Â é niârirà wà Iésu, â é ina târa pâ: «Naa goro wà tèpa âboro, âna càcaa pâri. Êco na, diri kaa é pâ muru, âna pâri wà Pwidueé.»

²⁷ Â é tòpi tée wà Pétèru pâ: «Gà côo! Wàibà, âna bà jèe nye po panuâ diri, ba na bà pâra wiâgà ma bà tèpa câmu'gà. Â géé goo pwiri, â o dà cèna bà tòpi?»

²⁸ Â é tòpi târa wà Iésu pâ: «Wâépwiri. Â guwà tère bwàti, ba go ina tàwà è âjupâra pâ: Ée mwa tòotéri ma âmué diri é pâ namuru wà Pwidueé. Â, na pwi tòotù-bà, âna wâgo, *Pwina naîri âboro, âna go o mwa tâa gò è autâa kôo, naa na pai maina ma muugère kôo. Â wâguwà na pâra wiâô, âna guwà o tâa gò è pâ 12 autâa, ba na guwà pitûâ kàra é 12 wâao *Isaraéla.

²⁹ «[o mwa wâru pâra] tàpé na rà o panuâ pwârawâ ma aupwanapô kàra, [ba na rà pâra wiâô. Â rà o cau panuâ] tèpa aéjii kàra, ma wà pa naigé kàra, ma du nyaa ma caa kàra, ma èpo kàra, gooò. [Â wà diri tàpé na rà wàrapwiri] âna rà o mwa cau tòpi cè muru na piwéna awé, na dau maina ma dau wâru! Â jèpwi mwara, âna wà Pwidueé, âna ée mwa naa târa è wâro dâra gôiri jaaé.

³⁰ Wâru tàpé na rà pâbéaa nabà, na rà o mwa caa pwicò widàuru. Â wâru tàpé na rà pwicò nabà, na rà o mwa caa pâbéaa widàuru.»

20

Ucina goo tèpa wakè na ipaiwà pai wârirà

¹ [É ina mwara wà Iésu pâ]: «É *Mwaciri napwéretòtù, âna pwacèwii mwara è pwini:

«É mwa tâa wà pwi apooro nadipâa, âna é mwa còobé na bwaa dàuru naa na aupwa jèna, ba na é mudâra cè tèpa wakè kêe.

² Â é pâmari pâra tàpé, â rà jèe pitèrerà pâ, na é wârirà, âna wâri wàra caapwi tòotù goro wakè*. Â é panuârà pâ naa na aupwanapô.

† 19:21 Cè wâdé'gà—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: *Neaapiâ'gà*. ‡ 19:24 Kaamela—Chameau. Pai ina wèe ni pâ, è macii na po dau maina. § 19:24 Kaju—Aiguille. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: *Do*. 19:26 Job 42.2 19:28 Mataio 25.31; Luka 22.30; Auinapàpari 3.21 19:30 Mataio 20.16; Luka 13.30

* 20:2 Wâri wàra caapwi tòotù goro wakè—Grec: *Caapwi mwani pwaa (denier)*. Ipaiwà è mwani na è naa târa naa na pâ nee tii 9,10,13.

³ Wâpâ gòro 9 ineretòotù dàuru, â é còobé mwara naa na aupwa jèna. Â é còo† pàra tàpé na nye ticé na rà pwa.

⁴ Â é ina tàra pâ: “Tàpéebà! Guwà pàra mwara, nau waké na i aupwanapô kôo, â go mwa nye naa cè wâriwà cèna pâri.”

⁵ «Â rà pàra. Â wà pwiibà, âna é còobé còwâ na po gopaé, â é popa me mwara pàra tèpa waké. Â ipaiwà mwara na âracié ineretòotù na càuru ija.

⁶ «Â nabwé, â é còobé mwara, wâpâ gòro 5 ineretòotù, â é pâmari pàra tàpé mwara na rà nye tàgére pitabéaa cùu‡. Â é tawèerirà pâ: “Tàpéebà, gona guwà nye tàgére pwa dà? Nye ticé cèna guwà pwa?”

⁷ «Â rà tòpi tée pâ: “Wàrapwiri, ba nye ticé cè pwina é popabà ma bà waké.”
«Â é ina tàra pâ: “Wâguwà mwara, guwà pàra nau waké na aupwanapô kôo.”

⁸ «Â pâ nau bàrane, â é ina tà pwi caa kêra waké kêe pâ: “Gà todà me tèpa waké, â gà piwàrirà jècaa. Â gà mara wâri tàpé na ia rà pwicò goro waké, â gà mwa tubanabwé naa goo tèpa mara waké.”

⁹ «Â wà tàpé na ia rà mwa waké pwicò, âna rà mara me. Â rà tòpi wârirà—wâri wàra caapwi tòotù goro waké.

¹⁰ Ûna rà còo pwiri wà tàpé na ia rà mara tapoo waké, â rà tà niimiri pâ, “Wâdé, ba jè o tòpi cèna piwéna!”

«Èco na rà nye tòpi mwara wârirà, na wâri wàra caapwi tòotù goro waké, pwacèwii tèpa waké pwicò.

¹¹ Â rà putàmu naa goro i pwi apooro aupwanapô,

¹² â rà ina tée pâ: “Wà tàpéeni, âna rà mwa tèepaa pwicò, â caapwi ineretòotù co na rà waké na, â gà nama ipaiwà é wâribà! Na wàibà, na bà waké bamwara tòotù ma cîribà tòotù!”

¹³ «Â é tòpi tà pwi jè ârapàararà wà i pwi apooro aupwanapô. Â é ina tée pâ: “Pwi béeò, gà cibwaa niimiri pâ go piwàmigà§. Ba ia ju jèe nye pitèjeju naa goro i wârigà.

¹⁴ Gà popa mwani'gà, â gà pàra. Ba nùmoo na go naa tà tàpé na rà pwicò'gà, cèna ipaiwà ma wâgà.

¹⁵ Nye pwa tàrù kôo ma go pitûa naa goro mwani kôo. Cina gà piboo na go pwa na wâdé tà pàra tàpé?”»

¹⁶ [Â é tubanabwé é ucina bèepwiri Iésu, â é ina pâ]: «Wà tàpé na rà pwicò, âna rà o mwa pàbéaa. Â wà tàpé na rà pàbéaa, âna rà o mwa pwicò. Nabwé.»

É jèu ina mwara pai bà ma wâro còwâ kêe

Maréko 10.32-34; Luka 18.31-34

¹⁷ Rà bwaa nye gére too naa *Iéruusaléma wà Iésu ma wà tèpa 12 a *câmu kêe. Â, na rà gére pàra, â é poparà iti, â é ina tàra pâ:

¹⁸ «Guwà tère. Nabàni, âna jè too naa Iéruusaléma. Â naawé, âna o panuâo, wâgo *Pwina naîri âboro, tà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaaìlò, ma wà tèpa *dotée goro é Naèà. Â rà o mwa tèio tiagoro na o tètâmwaraò.

† 20:3 Còo—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Nià gò. ‡ 20:6 Pitabéaa cùu—Traîner, flâner, erreur: 20:8

Lévitique 19.13; Deutéronome 24.15 § 20:13 Piwâmi (é, ipawâmi, ipaîmi, ipaômî)—Tromper: 20:16
Mataio 19.30; Maréko 10.31; Luka 13.30 20:18 Mataio 16.21, 17.22-23

19 Â rà o panuâò tà tàpé na càra caa tèpa *Juif. Â wàilà, âna rà o piècaario. Â rà o pàdio goro ubati, â rà o tanamiriô naa goro *kurucé, tiagoro pai bà kôo. Êco na, naa na béaracié kâra tòotù géé na càùé, âna go o mwa wâro còwâ géé na aubâ.»

Wâdé na jè tèpa âboro kîri

Maréko 10.35-45

20 Géé na càùru pwiri, â rà medari Iésu wà tô wâdà Zébédée, ma wà tupédu naîé. Â é tùu jùrué araé wà tòoni, ma é ilari jiié jè muru.

21 Â é ina tée wà Iésu pâ: «Dà cèna nūmagà goo?»

Â é tòpi tée pâ: «[Bà tâmogòori pâ] gà mwa tâa gòro autâa'gà, na Mwachiri'gà, ma pitûa naa goo diri. Â wâdé na gà nama ru tâa goro du jènerégà wà tupédu naîô bèeni—pwi jèpwi naa gòro âji igà, â pwi jèpwi naa gòro aèmwù'gà?»

22 Â é ina tà i tupédu aéjii wà Iésu pâ: «Câgàu caa tâmogòori é pwina gàu ilari. Gona nūmau na gàu wâdo é na wârado na go o wâdo? [Pâri ma gàu tòpi mwara é pâ aré ma tòina kôo?]

Â ru tòpi tée pâ: «Akaé, o pâribu.»

23 Â é ina tàru pâ: «Ûu kaa, gàu o wâdo na wârado bèepwiri go wâdo. Êco na o càcaa wâgo na go pitûa pâ, wàilàpà na o tâa gòro âji îô, ma gòro aèmwù kôo. Â nye wâco Caa kôo, na é jèe nye pwabwàti é autâa bèepwiri, ba kà pâra tàpé na é nye pitòrigarirâ.»

24 Ûna rà tère é pwâratùra bèepwiri wà tèpa 10 a câmu béeru, â rà putâmu naa goo tupédu aéjii bèepwiri.

25 Â é todàra wà Iésu, â é ina tàra pâ: «Guwà còo, naa jaa wà tàpé na càra caa tèpa âboro kà Pwiduée*, âna wà tèpa ukai, âna rà pitûa†, ba na rà còogai tèpa âboro. Â wà tàpé na rà imaina, âna rà pwa kûu tàra. [Â rà niimiri pâ dau pwamuru naa goorâ.]

26 Â naa goowà, âna o càcaa wàrapwiri. Ba wà pwina nūmee na é pwi âboro imaina, â wâdé na é pâ nau piâboro kîri kàwà.

27 Â wà pwina nūmee na é pitûa kàwà, âna wâdé na é piâboro kîri kàwà.

28 Wâdé na guwà pwacèwiio, wâgo Pwina naîri âboro. Ba câgo caa me, ba na guwà piâboro kîri kôo. Go me, nau piâboro kîri kâra pâ âboro. Â go me, ba na go panuâ é wâro kôo, ba na go wâri ma tipi pâ âboro na wâru.»

É nama ru niâ tupédu a bwi

Maréko 10.46-52; Luka 18.35-43

29 Rà còobé géé na càùru pai pâra kàra naa Iériko wà Iésu ma wà tèpa câmu kée. Â dau wâru tèpa âboro na rà pâra wiârâ.

30 Pwa tupédu a bwi na ru tâa bàra naigé, â ûna ru tère pâ é tèepaa wà Iésu, â ru nye tà tomara too pâ: «{Pwi Ukai,} *Pwina naî Davita, gà meaaribu, â gà pitu tâbu!»

31 Â rà kânariru é pâ âboro, ba na rà pacooru. Êco na ru mwa nye dau to too kaa burà ina pâ: «Pwi Ukai, Pwina naî Davita, gà meaaribu, â gà pitu tâbu!»

³² Â é têreru wà Iésu, â é coo, â é tomara too pâ: «Dà cèna pwina nùmau goo? Dà cèna pâri ma go pwa ba kàu?»

³³ Â ru tòpi tée pâ: «Pwi Ukai, na gà tàpiri du âraporomeebu ma bu niâ.»

³⁴ Â é dau meariru Iésu, â é tu naa goro i du âraporomeeru. Â ru jèe nye niâ kaa, wàra béaa. Â tapoo na tòotù bèepwiri, â ru nye pâra wiâ Iésu kaa.

21

É tò naa Iérusaléma wà Iésu

Maréko 11.1-24; Luka 19.28-48; Ioane 12.12-19

¹ Rà bwaa gére pâra dâra *Iérusaléma wà Iésu ma wà tèpa *câmu kêe. Â rà pâmwünyabweri Bethfagé, è village na wâmwünyabweri è gòrojaa Élaio*. Â é mara panuâ pâ du ârailu a câmu kêe wà Iésu.

² Â é ina tàru pâ: «Gàu pâra naa na village bèepwiri na tâa béaa kâjè. Â gàu o pâmari naawê è jè buriko, na tòóé goro utâpwe, ma è naiê. Â gàu tipiru, â gàu poparu me tóo.

³ Â wiàna rà tawèeriu goro cèna gàu pwa, â gàu tòpi tàra pâ, na gàu poparu pâdari wà Pwi Ukai, â rà o panuâru.»

⁴ Ê pai pwa wèe bèepwiri, âna tèepaa, ba na pacoo i pwi ia é ina wà Pwiduée, na é naigé mee pwi péroféta kêe, pâ:

⁵ *Gà ina târa ville Iérusaléma, pâ:*

*“Gà côo, co tô ilàri *Siona,*
é me dàgà wà Pwi Ukai’gà!

Dau moo pwâranümee,

ba é me na tàbwâti.

E tâa gò buriko,

ma nari buriko,

macii na é pa nakake.”

Ésaie 62.11; Zakarie 9.9

⁶ Â ru pâra i tupédu a câmu, â ru pwa diri è pwina é ina tàru wà Iésu.

⁷ Â ru dàti me i nyaa kâra buriko bau i naiê, â ru tòpò pâ ârabwée kàru naa gòru. Â é mwa tâa gò [i nari buriko] wà Iésu, â é papàraé.

Rà pwamainae tèpa âboro

⁸ Wâru è pâ âboro na rà pòpwara béaa kêe naa gòro naigé è pâ ârabwée kàra, [ba na rà pwamainae]. Â wà pâra tàpé, âna rà tépàgà Ìri upwâra na bwûu, â rà tòpò wii naigé.

⁹ Â wâru pâ âboro na rà pâbéaa ma rà pwicòkà Iésu. Â rà cau tomara too pâ:

«Hosana ma ipwamaina

tà *Pwina nai Davita!

Cidòri nyuâa pwi âboro,

na é me naa na nee Pwi Ukai!

Psaume 118.26

Hosana ma cidòri!

Pwamaina Pwi Ukai

* 21:1 Gòrojaa Élaio—Mont des Oliviers.

21:5 Zakarie 9.9

21:9 Psaume 118.25-26

na é wâdòiti awé!»

¹⁰ Ûna é tèepaa pâ naa Iérusaléma wà Iésu, â po dàpàgà târa diri é pâ âboro na ville, â rà pitawèerirà pâ: «Wàilàapà pwi âboro bèeni?»

¹¹ Â rà tòpi târa pâ âboro na rà pâra wiâê, pâ: «Wà Iésu, géé Nazareth wà Galilée. Wàé kaa i pwi *péroféta [na ia jè tapaciê].»

É pacòobé tèpa pi-icu

¹² É tèepaa pâ naa na *Wâra pwapwicîri wà Iésu, â é pacòobé tèpa gére pwa jèna, géé na [gòroigé kâra] Wâra pwapwicîri. Â é pugòboori é pâ taapà naa goo tèpa pitòotéri mwani, ma é pâ autâa kà tàpé na rà pi-icu marü†.

¹³ Â é ina târa pâ: «É ina wà Pwiduée naa na *Tii Pwicîri, pâ: *O mwa ina goo é wà kôo, pâ, wà târa pwapwicîri. Ésaïe 56.7* Êco na wâguwà, âna guwà gére pwa ma aucârü kà tèpa mura!»

¹⁴ Géé na càuru pwiri, â wâru tàpé géé goo tèpa bwi ma tèpa bee, na rà mèdari Iésu naa na Wâra pwapwicîri, â é nama tiâu maagé kâra.

¹⁵ Â wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaailò, ma wà tèpa *dotée goro é Naèà, âna rà côo é pâ muru bèepwiri na é pwa wà Iésu—muru na wâdé, na jè pò goo. Â rà côo mwara pâ èpo, na rà gére uu naa na Wâra pwapwicîri ma ina pâ: «Hosana! Pwamaina Pwina nai Davita!»

Â rà putâmu naa gooé wà tèpa pitûâ-bà,

¹⁶ â rà ina tée pâ: «Pwiibà, wânau, câgà caa tère é pwina rà gére ina pâ èpo bèeni?»

Â é tòpi târa pâ: «Akaé. Â câguwà caa mu pûra é auwii goo, na wâna Tii Pwicîri? Ba jèe wii pâ:

*Gà nama rà pwamainagà
pâ èpo ma nari èpo.»*

Psaume 8.3

¹⁷ Â é pâra jiiirà wà Iésu, â é còobé géé na ville ma é pâra naa na village Bétani. Â é mwa puu wê.

É pinajajai upwâra wâi

¹⁸ Na dàuru kée, na bwaa dàuru, â é wâjué me naa na ville wà Iésu. Ûna é pâmwünyabwéri i ville, â é copwa.

¹⁹ Â é côo jè *upwâra wâi naa bàra naigé. Â é pâra nau coo goo, èco na nye po dooé co‡. Â é pinajajaié, ma ina pâ: «O câgà mwa caa pwâ dàra gòiri!»

Â é nye mwari kaa.

²⁰ Ûna rà côo i upwâra wà tèpa câmu kée, â rà po dau pò, â rà ina tée pâ: «Gorodà na é nye awài goro mwari kaa?»

²¹ Â é tòpi târa wà Iésu pâ: «Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà é âjupâra pâ:

21:10 Ioane 2.13-22 † **21:12** *Tàpé na rà pi-icu marü*—Wà tèpa Juif na rà wâro na é pâ napò na tâiti, âna rà mu me naa na Wâra pwapwicîri wà Iérusaléma. Â rà wâri é pâ macii târa pwa ârapwaailò. Â rà tòotéri mwara é mwani târa bèpitu, ba papwicîri naawê, é mwani kà tèpa Roma. Â wà tèpa pi-icu macii ma wà tèpa pitòotéri mwani, âna rà pa mwani goo pwiri. **21:13** Ésaïe 56.7; Jérémie 7.11 **21:16** Psaume 8.3 ‡ **21:19** *Po dooé co*—Ité na ticé pwâra pwi wâi bèepwiri, ba du ârailu pâara na naja na rà tòpò pwéé pâ upwâra wâi. Pwiri ucina goo é Ba Israéla. Côo *Upwâra wâi* naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadâra tii. **21:21** Mataio 17.20; Luka 17.6; Ioane 14.12; 1 Korénito 13.2

Wiàna guwà cèikî, â wiàna câguwà caa pidumapiê, â o pâri ma guwà pwa ê pwina go pwa târa i upwâra bèeni. Â pâri mwara ma guwà ina târa ê jaa bèepwiri pâ: “Gà boo naa nawia!” Â o nye wàra.

²² «Â wiàna guwà pwapwicîri târa ilari ê jè muru, â na guwà cèikî naa goo, â ée mwa pacoò wà Pwiduée.»

*É patêre tèpa pitûâ kà tèpa Juif
Maréko 11.27-12.12; Luka 20.1-19*

²³ É tò naa na Wâra pwapwicîri wà Iésu, â é pacâmuri pâ âboro.

Â wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò, ma wà tèpa pitûâ, âna rà me burée, â rà tawèerié pâ: «Wàilàpà na naa târù tâgà, ma gà pwa ê pâ muru na gà pwa? Wàilàpà na cùrugà?»

²⁴ Â é tòpi târa pâ: «Wâgo mwara, âna go bwaa nama tawèeriwà goro ji caapwi muru. Â wiàna guwà tòpi tóo bwàti, â go mwa ina tàwà pwi a naa tóo târù ma go pwa. Wàèni:

²⁵ Wàilàpà na naa târù tà Ioane ma é *piupwaa? Wà Pwiduée, é, wà tèpa âboro?»

Â rà dau pitûra goo, â rà pi-ina târa pâ: «Wiàna jè tòpi pâ: “Târù gée jaa wà Pwiduée” â ée mwa ina tâjê pâ: “Â gorodà na câguwà caa cèikî naa goo ê pwina é ina tàwà wà Ioane?”

²⁶ Â wiàna jè tòpi tée pâ: “Târù gée jaa tèpa âboro co” â géewê, âna jè ipwacôjè goo tèpa âboro na rà cèikî naa goo Ioane!»

Ba rà cau cèikî ba gòò wà tèpa âboro pâ é pwi péroféta [na é pame é popai gée jaa wà Pwiduée].

²⁷ Â wà tèpa pitûâ, âna rà tòpi tà Iésu pâ: «Îi, câbà caa tâmogòori.»

Â é ina târa wà Iésu pâ: «Â wâgo mwara, âna o câgo caa ina tàwà pâ, wàilàpà na naa târù tóo ma go pwa ê pwina go pwa.»

Ucina goro tupédu aéjii

²⁸ [É pwa ucina târa wà Iésu pâ]: «Guwà tère cai ni:

«Rà mwa tâa wà pwi jè âboro ma tupédu naîê. Â é ina tà pwi jèpwi pâ: “Pwina naîô, gà pâ nau wakè na aupwanapò nabà.”

²⁹ «Â é tòpi tée pwini pâ: “Tàutôo.”

«Éco na, gée na càué, âna é pinünüma naa goo i pai tòpi kée tée. Â é nye pâra nau wakè na aupwanapò.

³⁰ «Â é ina wà caa kàru tà pwi jèpwi pâ: “Pwina naîô, gà pâ nau wakè na aupwanapò nabà.”

«Â é tòpi tée pâ: “Üu, wâdé co caa. Go o jèe pâra.” Êco na cáe caa pâra.

³¹ «Â wàilàpà na tupéba, na pwa é câbawâdé kà caa kàru?»

Â wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò ma wà tèpa pitûâ, âna rà tòpi tée, pâ: «Wà pwi a pâbéaa.»

Â é ina târa wà Iésu pâ: «Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà é âjupâra pâ: [Wà tàpé na guwà tétérirâ—] wà tèpa *tò mwanî wâripû, ma wà pa ilari gòronaigé, âna rà o tâa na autâa kàwà na *Mwaciri kà Pwiduée.

³² Ba é medariwà wà *Ioane Pwi a piupwaa, ba na é paari târa ê Ba *Isaraéla é naigé na *târù na ara Pwiduée. Â câguwà caa cèikî naa gooé. Êco na wà tèpa

tò mwani wàripû, ma wà pa ilàri gòronaigé, âna rà nye cèikî naa gooé. Â, na guwà côo pâ, rà cèikî, â câguwà caa pinünüma naa goo, ma guwà cèikî mwara naa gooé.»

Ucina goo tèpa wéaari nadipâa

33 «Guwà tère jè ucina:

«É mwa tâa pwi apooro nadipâa\$. Â é mwa câmi aupwanapô kêe. Â é mwa bariwâri goro é auba, â é mwa îri pwêe, ba na aucòogai é pwâra dipâa. Â é mwa bari é wâ na dau gòri too, ba na aucibèri* wâra é nadipâa. Â nabwé, â [é niimiri pâ, na é pâra nau ipokâa naa jè napô, â] é wâri pâra tèpa âboro, ba na rà wéaari i na aupwanapô kêe. Â é pâra.

34 «[Paé pâ parui, paé, paé, paé...] tèepaa naa na pâara na o pétâ pwâra dipâa na. Â é panuâ pâ tèpa ênawéna kêe, ba na rà tòpi jii tèpa wéaari nadipâa cè kêe gée goro é piûnya.

35 Êco na rà pâdi pwi jè ênawéna, â rà pòtâmwara pwi jèpwi, â rà èi pwi béaracîé goro atû.

36 Â dau wâru cè pâra tèpa ênawéna na é panuârâ pâ mwara. Êco na nye ipaiwâ pai pwa kâra târa.

37 Â géewê, â é panuâ pâ pwi naîê, ba é niimiri pâ rà o papwicîrié.

38 «Ûna rà côo i pwi naîê na é tèepaa pâ, â rà pi-ina târa pâ: “Wâé kaa pwiri pwina ée mwa pwi apooro i na aupwanapô na cè jè tóotù! Wâdé na jè tétâmwereé cawi, ba na o mwa tà kâjè i na aupwanapô kêe!”

39 Â rà tâjûrué, â rà datié còobé jii aupwanapô, â rà tétâmwereé.»

40 Â wâ Iésu, âna é tawèeri tàpé na rà gére tère ucina bèepwiri pâ: «Â wiàna é tèepaa me i pwi apooro na aupwanapô, â o dà cèna ée pwa tà tèpa waké bèepwiri?»

41 Â rà tòpi tà Iésu wâ tèpa caa kâ tèpa pwa ârapwaailò, ma wâ tèpa pitûâ, pâ: «Ée mwa pwa na èpâ tà tàpé na rà èpâ, â ée pòtâmwararâ. Â é naa tà pâra tàpé i aupwanapô, ma rà wéaari. Â, na cè pâara na pétâ pwâra nadipâa na, âna rà o mwa naa tée é pwina kêe.»

42 Â é pwa ma ina târa mwara wâ Iésu pâ: «Gona câguwà caa pûra é pwina wii naa na Tii Pwicîri? Ba jèe wii pâ:

I pwi atû na rà tétâjii

wâ tèpa ba wâ,

âna nye wâé kaa pwiri,

i âji êkêe!

[Tâutâra goo

pwi ò kâra wâao!]

Ba nye autûâri kâ Pwi Ukai.

Jè pò goo pwényuâa kêe.

Psaume 118.22-23

43-44 «{Wiàna é tûu cè pwi jè âboro naa gòro pwi atû-bâ, â o tadidiri é naiié. Â wiàna é tûu i pwi atû-bâ naa gòro pwi jè âboro, â é câgagaié.} Wâépwiri majoroé

21:33 Ésaïe 5.1-2 § 21:33 Nadipâa-Vignoble. * 21:33 Aucibèri-Tour de guet. (Cibèri-Surveiller d'en haut.) 21:38 Mataio 27.18 21:39 Hébéru 13.12 21:42 Psaume 118.22-23; Roma 9.33; 1 Pétéru 2.6-8

ma go ina tàwà pà: Wà Pwiduée, âna ée pa jiiwà [ê aupwényunyuâari kêra] Mwaciri kêe. Â ée naa târa cè jè Ba, cèna ée mwa naa cè pwâra wakè kà tèpa âji naîri Mwaciri.»

⁴⁵ Wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaîlò, ma wà tèpa *Farasaio, âna rà tâmogòori pà é tâgère pwa ucina wà Iésu naa goorà.

⁴⁶ Â dau nûmarà na rà tâjûrué. Êco na wâgotàra goro pà âboro, ba dau wâru tàpé na rà niimiri pà é pwi péroféta, [pwi a-îpa popai kà Pwiduée].

22

Ucina goro pi-îja maina goro piéa

Luka 14.15-24

¹ Wà Iésu, âna é jèu ina còwâ [tà tèpa pitûâ kà tèpa *Juif] â é ina tàra pà:

² «Go bwaa piucinari tàwà é *Mwaciri napwéretòtù:

«É mwa tâa pwi jè ukai. Â é mwa pwabwàti é jè pi-îja na dau maina goo pwina naîé, na é piéa.

³ Â é mwa cùru pà tèpa ênawéna kêe, ma rà todà me tàpé na rà o îja, êco na wà tàpéebà, âna tàutàra dàra me nau îja.

⁴ «Â é mwa cùru mwara pàra tèpa ênawéna nau ina mwara tà tàpéebà pà: “Go jèe pwabwàti diri. Ba go jèe nama taa é pà paaci ma macii kôo na patèera. Â guwà me ma jè pi-îja nyabutùru i piéa!”

⁵ «Êco na càra caa ipacé naa goorà wà tàpé na todàra. Â rà pâra nau pwa jèpa wakè kêra—é pâra naa na aupwanapò wà pwi jèpwi, â é còo mwagacá kêe pwi jèpwi.

⁶ Â wà pàra tàpé, âna rà tâjûru tèpa ênawéna, â rà tubaèpà tàra, â rà pòtâmwararà.

⁷ Â é nye dau putàmu kaa i pwi ukai. Â é panuâ pà tèpa ipaa kêe ma rà pòtâmwarà tèpa pòroca-bà, â rà cîri é napò kêra.

⁸ «Â é todà me pàra tèpa ênawéna kêe, â é ina tàra pà: “Jèe nabwé i utimuru târa piéa, êco na wà i tàpé na ia mara todàra, âna càcaa pâri naa goorà, ba pà tèpa âboro èpà.

⁹ Guwà pâra diri naa é pà napò, â guwà todà me diri pà âboro na guwà pâmarirà.”

¹⁰ «Â rà pâra wii pà naigé wà tèpa ênawéna, â rà todà diri tèpa âboro na rà pâmarirà—tàpé na rà èpà, ma tàpé na rà wâdé. Â pâra nau po wâbé i wâra pi-îja.

¹¹ «Â é too wà pwi ukai ma é còo tàpé na rà gère îja. Â é còo pwi âboro na càe caa coona i ârabwée târa pi-îja.

¹² Â é ina tée pà: “Ico pwi béedò, gà wànau târa pai toome'gà naani, na nye ticé ârabwée'gà târa pi-îja?”

«Â càe caa tâmogòori wà pwini cè pai tòpi kêe.

¹³ «Â é ina tà tèpa ênawéna kêe wà pwi ukai pà: “Guwà pii du îé ma du âé, â guwà tüé còobé naa na bàutê. Â rà o i ma tòngüru poropwàrà wà tèpa âboro [gèe goro pai maagé kêra].”»

14 [Â é tubanabwé ê ucina bèepwiri wà Iésu, â é ina tàra pâ]: «Âjupâra pâ é todàra pâ âboro na wâru wà Pwidueé êco na o pwâco cè tèpa âboro na é pitòrigarirà. Nabwé.»

Wâripù kà tèpa Roma

Maréko 12.13-17; Luka 20.19-26

15 Na jè tòotù, âna rà ipitiri wà pàra tèpa *Farasaio, ba na rà imudàra cè pai pwa wèe, ma rà tü tûâ tà Iésu. Â nûmarà na é pitanami goro ê pai tòpi tàra kèe.

16 Â rà panuâ pàdarié pàra tèpa *câmu kàra, ma wà pàra tàpé na tâa na ére kà *Héroda. Â rà ina tà Iésu pâ: «Pwi a pwa pupûra, bà tâmogòori pâ gà ina é âjupâra. Ba gà nye picémara ba *târù diri é pâ muru, na nûma Pwidueé na jè pwa. Â nye ticé âboro cèna wâgotâga gooé, â câga caa pwaké goro âboro*.

17 Â êkaa, na nûmabà na bà tawèerigà pâ: Pwiri wâdé† na jè wâripù tà pwi ukai kà tèpa Roma? É, o càcaa wâdé?»

18 Â wà Iésu, âna é jèe tâmogòori ji ipwa tûâ kàra, â é ina tàra pâ: «Tàpéni, guwà tèpa pwâ! Gorodà na guwà ipawâmiô?

19 Paari tóo cai é mwani wâripù!»

Â rà naa tée jè mwani atü.

20 Â é ina tàra pâ: «Naporomee î ma nee î, na wâgòro é mwani bèeni?»

21 Â rà tòpi tée pâ: «Kà pwi ukai kà tèpa *Roma.»

Â é ina tàra wà Iésu pâ: «Â jèe wâdé, guwà pitòowâri tà pwi ukai kà tèpa Roma é pwina kèe, â guwà pitòowâri tà Pwidueé é kà Pwidueé.»

22 Â rà po dau pò wà tèpa tawèerié, â rà panuâé, â rà pâra.

Pai o wâro còwâ kà tèpa bà?

Maréko 12.18-27; Luka 20.27-38

23 Bwaa nye tòotù caapwi, â rà me mwara dari Iésu wà pàra tèpa *Sadukaio. Wàilà, âna jè ditàra pwapwiciri kà tèpa Juif na càra caa cèikì pâ, rà o wâro còwâ wà tèpa bà.

[Â tàra ma rà paari pâ rà âjupâra] â rà tawèeri Iésu pâ:

24 «Pwi a pwa pupûra, é jèe ina wà *Moosé naa na é *Naèà pâ: *Wiàna é bà wà pwi âboro, na ticé èpo kèe, â wâdé na é popa tó dâpwâ kèe wà pwi jiié, ma ru piéa. Deutéronome 25.5* Â, na wârapwiri, â é naa cè gòobàra pwi a bà.

25 «Â wâdé. Êco na gà jèe niimiri cai ni: Wâjaabà, âna pwa tèpa 7 aéjii. Â é piéa wà pwina ciàra, êco na é bà, â nye ticé èpo kèe. Â pwi a pâ wè, âna ru piéa ma tó dâpwâ.

26 Â ipaiwà ma i pwi ciàra, â géé paé, naa goo pwi béâracié, â tèepaa naa goro diri tèpa aéjii na rà po 7.

27 Â géé na càurà diri, â é mwa bàra bà, wà i tó ilàri.

28 [Gà ina pâ] rà o mwa wâro còwâ wà tèpa bà, na jè tòotù. Â wiàna wârapwiri, â wàilàapà narà, na o pwi éa tó ilàri-bà, na tòotù bèepwiri? Ba rà nye cau tèpa éaé diri! Gà tòpi cai!»

22:15 Maréko 3.6 * 22:16 Wà Héroda, âna é waké ba kà tèpa Roma, â wâdé tàra ma tèpa âboro kèe é pai wâri mwani wâripù tà tèpa Roma. Napwa naa goo wà tèpa Farasaio, âna càcaa wâdé tàra. Â rà todà tèpa âboro kà Héroda, ba na rà pwa pwârajé tà Iésu. † 22:17 Pwiri wâdé... é, Pwiri pwa târù kâjè. Pwiri ina é Naèà kàra Wâra pwapwiciri kà tèpa Juif. 22:21 Roma 13.7 22:23 Apostolo 23.8 22:24 Deutéronome 25.5

29-31 **Â** é tòpi tàrà wà Iésu pà: «Guwà pitanami, làpé! [Cina câguwà caa cèiki pà, rà o mwa wâro còwâ wà tèpa bà?] Ba câguwà caa tâmogòori é *Tii Pwicîri, â câguwà caa tâmogòori é pàtâma Pwiduée! Ba wiàna rà wâro còwâ wà tèpa bà, â o càra mwa caa piéa còwâ. Ba rà o wâro pwacèwii tèpa *angela naa jaa Pwiduée. Gona câguwà caa pûra é pwina é ina tàwà goo, wà Pwiduée? Ba é ina pà:

³² *Wâgo Pwiduée kà *Abérama, ma Isaaka, ma Iakobo. Exode 3.6* [Pai ina wèe pà rà nye cau tàgére wâro jaa Pwiduée!] Ba wà Pwiduée, âna câé caa Pwiduée kà tèpa bà, â é Pwiduée kà tàpé na rà wâro!»

³³ **Â** rà tère pwiri é pà âboro na wâru, â rà dau pò goro é pai pacâmurirà kà Iésu.

Naèa na piwéna

Maréko 12.28-34; Luka 10.25-28

³⁴ **Ûna** rà tère wà tèpa Farasaio pà é târi pwâ tèpa Sadukaio wà Iésu, â rà pitanaimarirà, ba na rà còo Iésu.

³⁵ **Â** wà pwi jè ârapàararà, pwi jè *dotée goro é Naèa, âna nùmee na é tû tûâ tà Iésu, â é tawèerié pà:

³⁶ «Pwi a pwa pupûra, gona dà é pwi naèa na é piwéna, naa na diri é pà naèa?»

³⁷ **Â** é tòpi tàrà wà Iésu pà: «Wàéni: *Wâdé na gà meaari Pwi Ukai Pwiduée'gà, géé na diri é pwâranûmagà ma wâro'gà, ma aunûnûma'gà. Deutéronome 6.5*

³⁸ Wàépwiri é pwi naèa na é dau piwéna naa na diri é pà naèa.

³⁹ **Â** wàéni béarailu kêra naèa pwacèwii pwi pâbéaa: *Gà meaari tèpa âboro†pwacèwii é pai pimeaarigà còwâ. Lévitique 19.18*

⁴⁰ «Diri é Naèa kà Moosé ma é auina§ kà tèpa *péroféta, âna cau me géé goro du ârailu naèa bèepwiri.»

Dau pwamuru naa goo pwi Mesia

Maréko 12.35-37; Luka 20.41-44

⁴¹ Wà Iésu, âna é ucâri wà tèpa Farasaio na ia rà tâa wê, â é tawèerirà pà:

⁴² «Dà cè pai niimiri kàwà naa goo pwi *Mesia, [pwi ukai na guwà tapacîê?] É pwi gòobàra î?»

Â rà tòpi tée pà: «Ée pwi gòobàra *Davita, [pai ina wèe pà, é pwi âboro kîri jiié].»

⁴³ **Â** é ina tàrà pà: «Guwà niimiri cai ni: Wà Davita, ûna dipitirié é Nyuââ Pwicîri, âna é ina [goo pwi Mesia] pà “Pwi Ukai kôo”. Âna gorodà?

⁴⁴ Ba é ina pà:

Popai kà Pwi Ukai,

Pwi Ukai Pwiduée

na é patûra Pwi Ukai kôo:

“Gà me ma gà tâa ni.

Tâa ni gòro îô étò.

[Go naa tâgà é pitûâ.

O pwamainagà awé.]

22:32 Exode 3.6; Mataio 8.11 **22:37** Deutéronome 6.5 **22:39** Lévitique 19.18; Mataio 7.12 † **22:39** Tèpa âboro—Grec: *Pwi âboro na é tâmwûnyabwerigà, é, pwi jèneregà.* **22:40** Roma 13.10; Galatia 5.14

§ **22:40** Auina—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pà: *Ipamogòori.* **22:42** Ioane 7.42 **22:44** Psaume 110.1; Mataio 26.64

*Go nama gâ còogai
tèpa ipaa dàgà.”*

Psaume 110.1

⁴⁵ «Ûna é ina pâ, *Pwi Ukai kôo*, âna é tàgére ina wà pwi Mesia. Â wiàna wàrapwiri, â gorodà na guwà niimiri pâ wà pwi Mesia, âna é pwi âboro kîri jiié*? [Bwa, é paari wà Davita pâ wà pwi Mesia, âna é pwi âboro na é piwéna jii diri pâra tàpé!]

⁴⁶ Â nye ticé na tòpi tée. Â géé na càùé, â jèe ipwacoé tà tèpa âboro na rà tawèeri wà Iésu goo cè pâra muru.

23

Cibwaa ipwacèwii tèpa Farasaio!

Maréko 12.38-40; Luka 11.43-46, 20.45-47

¹ Géé na càùé, â wà Iésu, âna é patùra tèpa *câmu kée ma wà tèpa âboro na rà tâa wê. Â é ina târa pâ:

² «Guwà còo, tèpa *dotée goro é Naèà, ma wà tèpa *Farasaio, âna waké kàra, na rà pacâmuri tèpa âboro goro é *Naèà kà Moosé.

³ «Â wâdé na guwà pitère dàra diri é pwina rà ina tàwà. Êco na guwà cibwaa ipwacèwiirà, ba càra caa pwa é pwina rà ina tàwà!

⁴ Ba pâ pitùâ kàra, âna pwacèwii pâ nakake na dau tòina, na rà nama rà kakeri tèpa âboro. Â tàutàra na rà tu naa goo, goro ji caapwi mangadairà.

⁵ «Êdiri pâ tùâ kàra, âna rà pwa, ba na rà paari tà tèpa âboro [pâ rà pâra wiàra é pâ tùâ kà Pwiduée]. Ba rà nama pimaina pâ nyi nari atà pwicîri* na tâa gaadaarà, ma wâgoro ìrà. Â rà nama gòri é pâ cûuru ârabwée kàra†.

⁶ Rà nye mudàra taaci é pâ autâa na tâa béaa, na *wàra pitapitiri ma naa na pâ na aupi-ija maina.

⁷ Â wâdé târa, na rà pwamainarà wà tèpa âboro, ma ina târa pâ ‘Pwi ukai’, na diri é pâ ére aupitapitiri na napô.

⁸ «Â wâguwà, âna guwà cibwaa nama rà pi-ina goowà pâ ‘Pwi ukai’, géé goro na nye caapwi co Pwi Ukai. Â wâguwà, âna guwà cau tèpa aéjii.

⁹ Â guwà cibwaa ina goo cè pwi jèe âboro ni gòropuu pâ ‘Caa’‡, géé goo na nye caapwi co pwi Caa kàwà, na é wânidò *napwéretòut.

¹⁰ Â guwà cibwaa nama rà pitunee tàwà pâ ‘Pwi a pitùâ’, géé goo na nye caapwi co Pwi a pitùâ, âna wà Kériso, pwi *Mesia.

¹¹ Ba wà pwi âboro imaina jaawà, âna wâdé na é piâboro kîri kàwà.

¹² Ba wà pwina é ipwamainae, âna o naae boo. Â wà pwina é ipakîrié, âna o naae too.»

* **22:45** Grec: *Wà Davita kaa, na é ina gooe pâ ‘Ukai’, â gorodà na é pwina naie?* **23:3** Malachie

2.7-8 **23:5** Exode 13.9; Nombres 15.38-39; Deutéronome 6.8; Mataio 6.1 * **23:5** *Nyi nari atà pwicîri—Phylactères.* Nari atà na pwa goro parawére macii. Â rà tòpò ji noo kàra imwaano na wii naa gò, é popai géé na Tii Pwicîri. Â rà pii naa gaadaarà, ma wâgoro ìrà. Rà wàrapwiri, ba rà niimiri pâ rà pacoo é autùari kà Pwiduée na Deutéronome 6.4-9. † **23:5** *Cûuru ârabwée kàra—Wà Pwiduée, âna é tùari tà tèpa Isaraéla pâ, na rà naaon ârabwée, na pwa pé cûuè, naa gòobereè, ba na rà pitaniimiri êdiri pâ autùari kée.* (Còo Nombres 15.37-41.) ‡ **23:9** *Cibwaa ina...‘Caa’—Câe caa papwicîri jiije ma jèe ina pwiri tà tèpa caa kâjè, é, ukai kâjè.* Càcaa wâdé wiàna wà tèpa pitùâ naa na wàra pwapwicîri, âna rà tacoo goojè ma jèe dau pwamainarà. **23:11** Mataio 20.26; Maréko 9.35; Luka 22.26 **23:12** Job 22.29; Proverbes

29.23; Luka 14.11, 18.14

É patère tèpa Farasaio wà Iésu

13 É patùra tèpa Farasaio ma wà tèpa dotée goro é Naèa wà Iésu, â é ina tàra pâ: «Guwà ipwacôoco, wâguwà tèpa dotée goro é Naèa ma wâguwà tèpa Farasaio! O dau maina wârimuru kàwà! Ba guwà tèpa ipwacôwârimuru! Ba guwà târi goropwârawâ târa *Mwaciri napwéretòotù jii é pâ âboro. Câguwà caa tò naa na, â guwà pacoò pâra tàpé na nùmarà na rà tò naa na.

{
14 «O dau maina wârimuru kàwà! Ba guwà pwa é pâ nyakâra pwapwicîri [ba na jè o niimiri pâ guwà tèpa âboro wâdé]. Êco na, ûna guwà gére wârapwiri, â guwà popa diri jii é pa dâpwâ é pâ muru na tâa tàra. Â géé goro kaa pwiri, âna mwa pwa tâwâ é wârimuru na dau maina jii é wârimuru kâ pâra tàpé.» }

15 «Guwà tèpa ipwacôwârimuru! Ba guwà itâa pitiri ni gòropuu, ma nawiâ, ba na guwà pâmary cè pwi caapwi âboro, na é tòpi é pwapwicîri kàwà. Ûna guwà jée popaé, â guwà pwa ma é pwi âboro na dau épâ jiiwâ, na pâri ma é pwa wârimuru, dâra gòiri awé, pwacèwiiwâ!

16 «Guwà ipwacôoco! Guwà tèpa bwi, na guwà tòcia naigé tà tèpa bwi. [Ba guwà pitanami na guwà pacâmuri tèpa âboro goro é pâ *aupwataâboro.] Ba guwà ina tàra pâ: “Wiàna gà *ipwataâboro co naa goro neere *Wâra pwapwicîri, â o piticèmuru naa goo, â o pâri ma gà pitanami. Êco na, wiàna gà ipwataâboro naa goro ‘mwani mii na tâa na Wâra pwapwicîri’, â wâdé na gà pwa é pwina gà ipwataâboro naa goo.”

17 «Guwà tèpa piwârau, ma tèpa wâu! Dâ cè pwina dau piâjimuru? Ê mwani mii, é, é Wâra pwapwicîri? Go ina tàwâ pâ: Nye é Wâra pwapwicîri kaa, na é piâjimuru, ba ére na é tâa wê wâ Pwiduée!

18 «Â ipaiwâ mwara, wiàna guwà ina pâ: “Wiàna gà ipwataâboro co, naa goro é aupwa ârapwaaillò, â o piticèmuru naa goo, â pâri ma gà pitanami. Êco na, wiàna gà ipwataâboro naa goro é *ârapwaaillò na tâa gò, â wâdé na gà pacoò é aupwataâboro bèepwiri.”

19 «Wânanu? Gona ticè cèna guwà tâmogòori? Dâ é pwina dau piâjimuru? Ê ârapwaaillò, é, é aupwa ârapwaaillò, na é nama é pwicîri i ârapwaaillò?

20 Guwà còo, wâ pwina é ipwataâboro naa goro aupwa ârapwaaillò, âna é ipwataâboro naa goro diri é pwina tòpò naa gò.

21 Â wâ pwina é ipwataâboro naa goro neere Wâra pwapwicîri, âna é ipwataâboro naa goro nee Pwiduée, ba autâa kèe.

22 Â wâ pwina é ipwataâboro naa goro neere napwéretòotù, âna é ipwataâboro naa goro autâa pwicîri kâ Pwiduée, na é tâdòiti.»

Guwà tèpa pwàniri èpâ!

23 «Guwà naa tà Pwiduée ji caapwi géé goro 10, géé goro pâ jèpa arapwûru§. [Â nye wâdé.] Guwà ipwacôoco! Ba câguwà caa pâra wiâra é pwina piâjimuru naa na é Naèa—é âji cèikî naa goo wâ Pwiduée, bau é pai tòimiri tèpa âboro, ma pai meaarirà*. Wâdé na guwà pacoò diri pâ pwiibâ, na maina, bau diri é nyi nari naèa na kîri.

23:16 Mataio 15.14 23:22 Ésaïe 66.1; Mataio 5.34 23:23 Lévitique 27.30; Michée 6.8 § 23:23 Géé goro pâ jèpa arapwûru—Napéaati naa na grec pâ: *Menthe ma aneth ma cumin*. Pai ina wèè pâ, rà pûra tiagoro nyi nari doromuru, ba na rà paari pâ, rà pitère dâra é Naèa. * 23:23 Pai tòimiri...ma pai meaarirà—*La justice et la miséricorde*.

24 Guwà tèpa bwi na guwà tòcia naigé tà tèpa bwi! Guwà dàgòtù è ji nari puutà gée na i wàrado, éco na guwà cidaée è kaamela† na guwà namiri.

25 «Guwà nuwa bwàti gòroigé kàra wàrado ma ngapò, â è pwàranümawà, âna nye po wàbé kaa goro è pwina èpà. Ba guwà tèpa iau, â guwà ciburà mudàra è pwina wàdé ba kàwà.

26 Guwà tèpa bwi! Guwà mara nuwa béaa nanaara ngapò, ma é pwéelaa. Â géewê, â ée pwéelaa diri ngapò.

27 «Guwà pâ tèpa pwàtiri èpà! Guwà pwacèwii è pâ bwàmù na tâmi ba pwaa gòroigé, â po wàdé pai còo kâjé. Éco na wânigée na, âna pwa duuru âboro ma è pâ muru na wai.

28 Ba guwà tèpa gòmapwa ma guwà *tàrù na ara tèpa âboro. Êco na wânigée na wâbinyiri, âna guwà tèpa pwà, ma âboro èpà.

Guwà tèpa taa tèpa péroféta!

29 «O dau maina wàrimuru kàwà, co tèpa dotée goro è Naèa ma tèpa Farasaiò! Nabàni, âna guwà tòimiri è bwàmù kà tèpa péroféta ma wà tàpé na tàrù na ara Pwiduée.

30 Â guwà pi-ina tàwà pâ: “Wiàna ina pâ, jè gére tâa na pàara kà tèpa jojooròjè, â pwiri câjé caa pòtàmwara pâ péroféta!”

31 «Éco na, na guwà ina pwiri, â guwà còoina pâ, guwà nye tèpa âji naí tàpé na rà pòtàmwaràrà!

32 Â wàdé, â guwà nye tubanabwé è wakè na rà tapoo wà tèpa jojoorowà!

33 Guwà tèpa nari dòèa! Wà Pwiduée, âna ée mwa pwa wàrimuru tàwà dàra gòiri! Â o càguwà caa uò jii!

34 «Guwà tère bwàti, ba go o panuâ tàwà cè tèpa péroféta, ma tèpa tàmanga, ma tèpa pacàmuriwà. Â guwà o tubaèpà tàra. Ba guwà o pâdi pàra tàpé goro ubati, naa na pâ wàra pitapitiri. Â guwà o ipwàri pàra tàpé wii è pâ napò. Â guwà tanamiri pàra tàpé naa goro upwàra, â guwà pòtàmwara pàra tàpé goro cè jè pai pwa wée.

35 «Gée goo kaa pwiri, na ée mwa pitèiwà wà Pwiduée, goro è pai pòtàmwara wàra diri tèpa âboro kée naani gòropuu—tapoo naa goo Abéla, pwi âboro na é *tàrù; tiagoo Zakaria‡, pwina naí Barakie. Ba guwà§ pòtàmwara Zakaria, naa nabibiu kàra i aupwa ârapwaaìlò, ma i ére na dau pwicìri!

36 Â go nye ina tàwà pâ: Wà Pwiduée, âna ée mwa pwa wàrimuru tàwà, wàguwà tèpa âboro nabàni, goro diri è pâ pwiibà, na rà pwa wà tèpa jojoorowà.»

Pimeaari kà Iésu goo tàpé Iérusaléma

Luka 13.34-35

37 [É ina mwara wà Iésu pâ]: «Nyi wàriwà co tàpé *Iérusaléma! Guwà catàmwara tèpa péroféta na é cùrurà medariwà wà Pwiduée—guwà èi pàra tàpé goro atù, â guwà pòtàmwara pàra tàpé goro cè jè pai pwa wée. Nye ciburà

† 23:24 Kaamela—Chameau. Pai ina wée ni pâ, è macii na po dau maina. (Còo Mataio 19.24.) 23:25 Maréko 7.4 23:27 Apostolo 23.3 23:28 Luka 16.15 23:31 Apostolo 7.52 23:33 Mataio 3.7, 12.34; Luka 3.7 23:35 Genèse 4.8; 2 Chroniques 24.20-21 ‡ 23:35 Abéla—Còo 2e note goo Hébéru 12.24. Zakaria—Pwi Bénabwé âboro gée goo tàpé na pòtàmwaràrà naa na Aamwari Béaa (l’Ancien Testament). § 23:35 Guwà—Pai ina wée pâ, tèpa jojoorowà.

nūmoo na go panaimariwà, pwacèwii jè nyaa kâra ja na é panaimari nyi naifé na aranara itooé. Êco na tàutàwà.

³⁸ Â guwà còo, [go o mwa pâra jiiwà, â] o jèe ticia na é Wâra pwapwicîri kàwà!

³⁹ Â go ina tàwà pâ: O jèe câguwà caa còoô tiagoro é tòotù na guwà o ina pâ: *Cidòri nyuûa pwi âboro na é me naa na nee Pwi Ukai!* *Psaume 118.26*

24

O mwa tédidiri Wâra pwapwicîri

Maréko 13.1-2; Luka 21.5-6

¹ Gée na càùé, â é còobé gée na *Wâra pwapwicîri wà Iésu. Â napwa naa goo wà tèpa *câmu kée, âna [rà gére picâdiri diri é auba, goo i pâ wâ, â] rà medarié, ba na rà paari tée.

² Â é tòpi tàra pâ: «Guwà còo diri pâ auba bèeni? Âna go ina tàwà é âjupâra pâ: O mwa tèura diri. Â o mwa ticé atù na o mwa pitâagòrà too wê.»

Ê pwina o tèepaa na pwâadèrè

Maréko 13.3-37; Luka 21.7-30, 17.26-37

³ [Gée na càùé] â é tâaboo wà Iésu, naa gòrojaa Élaio. Â rà pâra darié tèpa câmu kée, âna nye wàilà co ma wàé, â rà tawèerié pâ: «Gà ina tâbà pâ o wiidà cèna o tèepaa é pwina gâ gére ina. Â o dà cè câmu kée, ma bà o tâmogòori pâ, é pâara na gà o mwa wâjué còwâ na, ma é cè pwâadàra gòropuu?»

⁴ Â é tòpi tàra pâ: «Guwà ipwacòowà, â guwà cibwaa pwa ma ipa-imwüruwà.

⁵ Ba o wâru tàpé na rà o tèepaa me, â rà o pa é neeô. Â rà o ina tàwà pâ: “Wâgo pwi *Mesia, [*pwi a pa-udòwà]”. Â rà o ipa-imwüru é pâ âboro na wâru.

⁶ «Â guwà o tère cè airi paa, na wâmwünyabwe, ma jèkutâ goro paa na wâiti. Â guwà cibwaa nama wâgotàwà! Ba o nye mara tèepaa é pâ pwiibà, êco na o càcaa pâji pwâadàra gòropuu.

⁷ [Â o wâru pâ ipaa pitiri gòropuu.] Ba é pwi jè Ba, âna ru pipaa ma pwi jè Ba. Â wà pwi jè ukai, âna ru pipaa ma pwi jè ukai. Â o pâ nau tèepaa é pâ copwa na maina, â o gù napuu*, na pâ pâra ére gòropuu.

⁸ Ê pâ na pai pwa wèe bèepwiri, âna o pwacèwii é pâbéaari maagé kâra pitèpa èpo.»

O tubaèpà tà tèpa cèiki

⁹ «[Na pwi pâara bèepwiri, âna] rà o pièpàriwà gooo wà diri é pâ âboro naa gòropuu. Â rà o tâjüruwà, ma tubaèpà tàwà, tiagoro cè pai pòtàmwarawà, gée goo na guwà tèpa âboro kòo.

¹⁰ «Â o wâru tàpé na rà o panuâ é cèiki kàra. Â rà o pièpàrirà còwâ wà tèpa ibéerà, ma pi-icurirà còwâ.

¹¹ O wâru cè tèpa *péroféta a pwâ, na rà o tèepaa me, â rà o ipa-imwüru pâ âboro na wâru.

¹² Â é èpà, âna o dau pimaina too naa na gòropuu. Â gée goo pwiri, na o wâru cè tàpé na o moo é pimeari kàra.

23:38 1 Rois 9.7-8; Jérémie 22.5 **23:39** Psaume 118.26 **24:2** Luka 19.44 **24:5** Mataio 24.23-24;

1 Ioane 2.18 **24:7** Ésaïe 19.2 * **24:7** *Gù napuu—Tremblement de terre*. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: *Kakîrubwaanu*. **24:9** Mataio 10.22 **24:11** Mataio 24.5,24; 1 Ioane 4.1

13 Êco na wà pwina é cimwü tia pwâadèrèè, âna ée mwa pa-udòè wà Pwiduée [ma naa tée é *wâro dâra gòiri jaaé].

14 Â o mwa picémara pitiri é *Picémara Wádé goro é Mwaciri [napwéretòotù]. Â rà o tèreé êdiri pâ Ba naa gòropuu. Â géé na càuru pwiri, â o jèe pwâadâra gòropuu.»

O maina pai maagé kà tèpa âboro

15 «Guwà o pâ nau còo é capwi† na é tèepaa me—muru na jè miiri, ma jè pwükùru goo—na ia é inapàrié béaa wà péroféta Daniéla. Â ée mwa tâa na Wâra pwapwicîri kà Pwiduée.»

(Â wà pwina é pûra ni, âna wâdé na é tâmogòori bwàti é pwini!)

16 «Â, na pâara bèepwiri, âna wâdé na rà uru naa gòro é pâ jaa, wà tàpé na rà tâa *Judée!

17 Â wà pwina é nao gòroigé jii wâ‡, âna é cibwaa tò còwâ, nau mudàra cè jè muru, wâna é wâ kèe.

18 Â wà pwina é tâa na é na aupwanapô, âna é cibwaa wâjué còwâ naa jaaé, ma é popa cè ârabwée kèe.

19 Au, wârico! Ba, na é pâ tòotù bèepwiri, âna o po dau pwaée kâra pa ilâri na rà nyarana, ma pa ilâri mwara na rà pa-di é èpo kâra.

20 «Guwà pwapwicîri tà Pwiduée pâ, na é pai uru kàwâ, âna càcaa tèepaa na pâara na èpà napô, ma na *tòotù pwicîri§.

21 Ba, na pâara bèepwiri, âna rà o dau maagé còo wà tèpa âboro. Ba bwaa nye ticé cè pwi jè âboro, cèna é jèe maagé còo wârapwiri—tapoo géé na autapoo goo é gòropuu, tiagoro nabà. Â o jèe nye ticé cè pwi jè âboro, cèna ée mwa wârapwiri còwâ cè pai maagé kèe.

22 «Wiàna cáe caa niimiri wà Pwiduée pâ é nama piboo é jéûru tòotù-bà, â pwiri o nye ticé cè pwi jè âboro cèna é upa wâro kèe! Êco na é nye niimiri na é nama piboo, wârapwiri goo wà tàpé na é jèe pitòrigarirà.»

Tèpa ‘mesia’ na rà tèpa pwâ

23 «Wiàna é ina tàwà cè pwi jè âboro pâ: “Guwà còo! É wâni wà pwi Mesia!” é géepà: “É wâna é ére bèepwiri!” â guwà cibwaa cèikí naa goo.

24 Ba rà o mwa tèepaa me cè tèpa ‘mesia’ ma tèpa ‘péroféta’ na rà tèpa pwâ. Â rà o pwa é pâ wakè goro pàtamarà na rà o pò goo wà tèpa âboro, târa ma rà ipa-imwürurà. Â rà ipwadârapwa mwara ma rà ipa-imwüru tàpé na é jèe pitòrigarirà wà Pwiduée.

25 Â êkaa, na go jèe tàmara ina tàwà é pâ muru, na o mwa tèepaa!

26 «Â wiàna rà ina tàwà pâ: “Guwà còo, wà pwi Mesia, âna é wâ namaré!” â guwà cibwaa pâra. Â wiàna rà ina tàwà pâ: “Guwà còo, é tà càrû ni!” â guwà cibwaa cèikí naa goo.

24:13 Mataio 10.22 24:14 Mataio 28.19 24:15 Daniel 9.27, 11.31, 12.11 † 24:15 Capwi—Destructeur; désolation, mort. Ê pwina tubaèpà târa diri kaa é muru. 24:17 Luka 17.31
‡ 24:17 Nao gòroigé jii wâ—Grec: Tâa gòrowâ, ba pwa goro puu, â po bâracaari bwàti, â pâri ma jè pâra gò. Â rà mu nao wè. § 24:20 Na tòotù pwicîri—Naa jaa tèpa Juif, âna pwicîri na rà po pâra na tòotù pwicîri. 24:21 Daniel 12.1 24:23 Mataio 24.5 24:24 Deutéronome 13.2–4; 2 Tésalonika 2.8–9; Auinapàri 13.13–14 24:26 Luka 17.23–24

²⁷ Ba wiàna go tèepaa boome còwâ, wâgo *Pwina naîri âboro, â [êdiri pâ âboro, âna rà o còoò! Ba] o pwacèwii ê âra, na ée pwéelaa, na jè o còo pitiri gòropuu.

²⁸ Ba [pwacèwii na jè mu ina pâ]: “Wâna é tâ tabéaa wê bwaooré, âna é wêe ê macii bà.”»

Pai wâjué me còwâ kà Iésu

²⁹ «Na pâ tòotù-bà, â rà o dau maagé còo é pâ âboro. Â géee na càuru pwiri, â o tèepaa i pwi ia é ina wà péroféta Isaia. Ba é tàmara ina pâ:

O câé té i tòotù.

O bàuté i parui.

Rà tîu pâ îricò.

Gùmagù pâ pàae.*

Ésaie 13.10; 34.4

³⁰ «Â géewê, â tèepaa naanidò *napwéretòotù, ê câmu kâra pai tèepaa kòo, wâgo Pwina naîri âboro. Â rà o kâa goro pai wâgotàra diri ê Ba gòropuu. Ba rà o còoò, na go tèepaa boome gòro nee, naa na é pàtâmoo, ma é pai maina ma muugère kòo.

³¹ Ûna é upi i tutu na maina wà pwi jè *angela, â go o mwa panuâ me tèpa angela kòo, ba na rà panaimari tàpé na go jèe pitòrigarirà pitiri ê gòropuu.»

Câmu goro iri wâi

³² «Wâdé na guwà picòo bwàti, ê câmu kâra é *iri wâi. Ba, na é tapoo ti, â guwà tâmogòori pâ, ée jèe tèepaa me é pàara na ucuu i napò.

³³ «Wàrapwiri na guwà còo pâ, géere tèepaa diri pâ câmu na go géere ina, â guwà o tâmogòori pâ, o jèe pacoo diri†.

³⁴ Â go ina tàwà é âjupâra pâ: [O càcaa gòiri.] Wà pàra tèpa âboro nabà, âna rà o bwaa nye còo pwiri, béaari é pai o bà kâra.

³⁵ Ba o tiàu é napwéretòotù ma é gòropuu; â napwa é popai kòo, âna o càcaa tiàu.»

Guwà tà tàcì!

³⁶ «Ba nye ticé pwi âboro, cèna tâmogòori cè tòotù ma cè ineretòotù, cèna o tèepaa é pâ muru bèepwiri. Ba câbà caa tâmogòori mwara wâgo Pwina naî Pwiduée, ma wà tèpa angela kèe. Â nye wàco Caa, na é tâmogòori.

³⁷⁻³⁹ «Â rà o pò goro pai wâjué còwâ kòo, pwacèwii tàpé na ia rà pò goro i jawé, na ia tùpwùturu gòropuu, na pàara kà Noa. Ba rà nye tà pi-ija ma wâdo; â rà piéa, ma paéari é pa èpo kâra. Â ticé cèna rà tâmogòori, tèepaa naa goro i tòotù, na é tò naa na i wànga kèe wà Noa. Â é nye tèepaa me kaa i jawé, â cau poparà diri [wàco Noa ma é tâa kèe].

«Â go ina tàwà pâ: O nye ipaiwà mwara, ma é pai tèepaa me còwâ kòo.

24:27 Mataio 24.37-39 **24:28** Job 39.30; Luka 17.37 **24:29** Ésaie 13.10, 34.4; Ézékiel 32.7; Joël 2.10, 3.4; 2 Péteru 3.10; Auinapàpári 6.12-13 * **24:29** *Gùmagù pâ pàae*—Pai ina wèe pâ, o *piaraégò pâ îricò*; é, o *gùmagù pâ mwaciri* ma tèpa ukai kâra; é, o *gùmagù tèpa duée*. **24:30** Daniel 7.13; Zakarie 12.10; Auinapàpári 1.7 **24:31** 1 Korénito 15.52; 1 Tésalonika 4.16 † **24:33** *O jèe pacoo diri*—Pwiri pai wâjué còwâ kà Iésu, é, pwiri pai tédidiri ê ville Iérusaléma, na pwa na najá 70. (Còo Maréko 13.29.) **24:34** Mataio 16.28 **24:35** Mataio 5.18 **24:36** Apostolo 1.7; 1 Tésalonika 5.1-2 **24:37-39** Genèse 6.5-8; Hébéru 11.7 **24:37-39** Genèse 7.21-23

40 Ba, na pwi tòotù-bà, âna o wà tupédu âboro, cèna ru wakè na aupwanapô. Âna o popa pwi jèpwi, â o naaco pwi jèpwi.

41 Â o du ârailu ilàri cèna ru tòbiti blé, âna o popa tô jèpwi, â é tà tãa tô jèpwi.

42 Guwà tà tàcì, ba o câguwà caa tâmogòori cè pàara, cèna ée tèepaa me còwâ wâna, wà Pwi Ukai kàwà!

43 Guwà tâmogòori cai ê pwini: Wà pwi apooro pwârawâ, âna câé caa tâmogòori cè ineretòotù na ée mwa tò naa na wà kèe, wà pwi a mura, na é me naa ne. Ba wiàna é tâmogòori, â pwiri é pacooé.

44 Wàé kaa pwiri na go ina tàwà pâ: Guwà tà tàcì. Ba go o mwa tèepaa me còwâ, wâgo Pwina naîri âboro. Êco na o câguwà caa tâmogòori cè pàara cèna go o mwa tèepaa na.»

Pwi ênawéna pwi a pitère dâra

45 «Wàilàapà cè pwi ênawéna pwi a pitère dâra ma pitòimirié? Wàéni: I pwi ia é ina tée wà pwi ukai kèe pâ: “Go panuâ tàgà è wakè bèeni: Gà pa-ija pàra tèpa ênawéna, naa na pàara na o pâri.”

46 «Â o dau wâdé ba kà pwi ênawéna bèepwiri wiàna é tèepaa me wà pwi ukai, âna é nye tàgére wakè bwàti!

47 Guwà còo, wà pwi ukai, âna ée naa tée é pitûâ naa goo é pâ wâdé kèe.

48 Êco na, wiàna wà pwi ênawéna, âna é pwi âboro èpà, â é piniimiri pâ, ‘O câé caa nama tèepaa me wà wà pwi ukai.’

49 Â é tapoo èi tèpa bée goro wakè. Â é dau ija ma wâdo ma tèpa ipwirié.

50 Â, na jè tòotù na câé caa tapacîé, â é nye wâjué me còwâ kaa wà pwi ukai.

51 Â ée mwa naa é wârimuru na dau gòo tà i pwi ênawéna bèepwiri, wàilà diri ma pàra tèpa ênawéna, na càra caa *tàrù. Â rà o i ma tòngüru poropwârà [gée goro pai maagé kàra].»

25

Ucina goo pa 10 èpo ilàri

1-2 [É ina mwara wà Iésu pâ]: «Ê *Mwaciri napwéretòotù, âna pwacèwii ni:

«Rà mwa tãa 10 èpo ilàri. Â 5 gée goorà, âna rà tèi bwàti, â 5 gée goorà, âna rà tàpo imwüru. [Â mwa cau todàra diri naa na jè piéa.] Â rà mwa popa é wàra ânye kàra, ba na rà tapacì pwi a piéa. [Ba ée mwa tèepaa me naa bàrane*.]

3-4 Wà i pa èpo na ia rà tèi bwàti âna rà me pa i wàra ânye kàra, bau é bwà kàra jawé. Â wà i pa èpo na ia rà tàpo imwüru, âna rà popa i wàra ânye kàra, èco na ticè jawé târa.

5 Â jèe bàrane, â rà cau tèepaa me, naa na pwârawâ kà i tò a piéa, ba na rà tapacîri pwi a piéa. Êco na câé caa tèepaa me wà, â rà cau puu diri. [Rà puu, rà puu, rà puu...]

6 «Â nabwé, â po nabibiu kàra ne, â rà nye tère kaa é pwâra uu, ma pwâratùra, na ina pâ: “Pa èpo! Wàéni i pwi a piéa! Guwà còobé ma jè pàra caraé!”

7 «Â rà tàcì wà i pa èpo, â rà pwabwàti i ânye kàra.

24:42 Mataio 25.13 24:43 Luka 12.39-40; Auinapàpari 16.15 24:47 Mataio 25.21,23 25:1-2 Luka 12.35; Auinapàpari 19.7 * 25:1-2 Naa jaa tèpa Juif biu, âna é tèepaa me na ne wà pwi apiéa, ba na é cia me tò wâdèe ma wà diri tèpa âboro na todàra, naa jaa pwi caa kèe, ba na ru piéa wé. Â rà cau popa pâ wàra ânye tèpa todàra.

⁸ Â wà i pa èpo na ia rà tàpo imwüru âna rà ina tà pa béerà pâ: “Au, jèe ticé jawé târa ânye kâbâ! Guwà naa cè jawé, géé goro dàra jawé kâwà.”

⁹ «Â rà tòpi târa pâ: “Bwa! Pa èpo, jèe càcaa pâri. Guwà itàa wài naa na pwi pwârâwâ bèepwiri géé, ma guwà ilari cè jawé.”

¹⁰ «Êco na, na pâara na rà tàgére pâra na, â é tèepaa me i pwi a piéa. Â rà cau pâra diri tèpa âboro ma wà pwi a piéa, naa na wâra piéa. Â wà i pa èpo ilàri na rà tèi bwàti, âna rà pâra wiâê. Â nabwé, â é târi i goropwârâwâ.

¹¹ «Napwa naa goo pa èpo na rà tàpo imwüru, âna rà ipwâ. Â rà mwa itàa me. Â rà [cùu i goropwârâwâ, ma] ina pâ: “Pwi ukai, tàpiri i goropwârâwâ!”

¹² «Êco na é tòpi târa i pwi a piéa pâ: “Guwà pâra, ba câgo caa tâmogòoriwâ.”»

¹³ [Â é tubanabwé ê ucina bèepwiri wà Iésu, â é ina pâ]: «Guwà tà tàcî, ba câguwà caa tâmogòori cè tòotù, ma cè ineretòotù, na go o mwa tèepaa me còwâ. Nabwé.»

Ucina goo tèpa âracié ênawéna

Luka 19.11-27

¹⁴ [Ê ina mwara wà Iésu pâ]: «Ê pai pwa goo ê Mwaciri napwéretòotù, âna o pwacèwii ni:

«É mwa tâa pwi jè âboro. Â mwa nùmee na é pâra nau ipokâa naa jè napô. Â é mwa todà tèpa ênawéna kêe. Â é mwa panuâ târa é târù, naa goro diri é pâ neemuruê.

¹⁵ «Â é jèpa naa târa jèpa mwani kêe, ba na rà wakèri, wiâra pai tâmogòorirà kêe. Â é naa tà pwi jèpwi 5 miliô mwani miil[†], â wà pwi jèpwi ârailu miliô, â wà pwi béâracié, caapwi miliô. Â nabwé, â é pâra jiiirà.

¹⁶ Â wà i pwi ia tòpi 5 miliô, âna é nye wakèri kaa i pwi ia naa tée, â é pâmari 5 miliô mwani bèrèè.

¹⁷ Â wà i pwi ia naa tée ârailu miliô, âna é ipwacèwii mwara, â é pâmari mwara ârailu miliô bèrèè.

¹⁸ Â napwa naa goo i pwi ia naa tée caapwi miliô, âna é nye tà pwàniri, â câé caa pawakèri. Â é câjipi naa napuu i mwani na ia naa tée.»

Wâdé ba gà pwi a wakè bwàti!

¹⁹ «[Paé pâ parui, paé, paé, paé...] Jèe gòiri pai pâra kà i pwi apooro i mwani. Â nabwé, â é pâ nau wâjué me còwâ naa pwârâwâ kêe. Â é todà tèpa ênawéna kêe, ma tawéerirà goro i jèpa mwani, na ia é jèpa pâdi târa.

²⁰ «Â é tòpi tée i pwi jè ênawéna pâ: “Pwi ukai, wàèni i 5 miliô mwani na ia gà naa tóo. Â wàèni 5 miliô mwani ârawakè[‡] kôo bèrèè.”

²¹ «Â é ina tée i pwi ukai pâ: “Po dau wâdé, ba gà pwi a wakè bwàti. Ba gà pitère dàra naa na nyi muru na kîri, â go mwa naa tâgà cè muru cèna maina. Â gà tòmè ma ju pi-ija, ma ipwàdéè naima.”

²² «Â é me wà i pwi béârailu kà tèpa ênawéna, â é ina tà pwi ukai kêe pâ: “Pwi ukai, wàèni i ârailu miliô mwani na ia gà naa tóo. Â wàèni ârailu miliô mwani na go naa dòme.”

25:11 Luka 13.25-27 **25:12** Mataio 7.23 **25:13** Mataio 24.42 **25:15** Roma 12.6 † **25:15** 5 miliô mwani miil...2 miliô...1 miliô—Grec: 5 talents, 2 talents, 1 talent. Caapwi talent, âna pwacèwii wâri pwi caapwi âboro naa na 20 naja. ‡ **25:20** Ârawakè (é, ère wakè)—Profit, résultat de son travail. **25:21** Mataio 24.45-47; Luka 16.10

23 «Â é ina tée i pwi ukai pâ: “Po dau wâdé, ba gà pwi a wakè bwàti. Ba gà pitère dâra naa na nyi muru na kîri, â go mwa naa tâgà cè muru cèna maina. Â gà tème ma ju pi-ija, ma ipwadée naima.”

Gà pwi ênawéna na èpà!

24 «Â é me wà pwi béaracié, [â wâgotêe] â é ina tée pâ: “Au, pwi ukai, go nye tâmogòori pâ, gà pwi a putâmu naa goo tàpé na càra caa wakè bwàti. Ba gà pwi a piûnyari é ârawakè na câgà caa câmi, â gà panaimari é pwina câgà caa wakèri.

25 Â wâgotôo, ba go péa tubatiâu i mwani'gà. Â go nye tà naapwàniri. Â wàéni, â gà nye popa còwâ.”

26 «Â é tòpi tée wà i pwi ukai kée pâ: “Gà pwi ênawéna na èpà, â gà pwi a pwa ciritâu! Wâna? Gà nye tâmogòori pâ, go piûnyari é pwina câgo caa câmi, â go panaimari é pwina câgo caa wakèri.

27 Üu kaa, â pwiri gà gére tòpò naa na cè wâra mwani i mwani kôo. Ba wiàna gà gére wârapwiri, â pwiri go o mwa gére pa, bau cè naîé, géé na wâra mwani!”

28 «Â é ina tà tèpa pwàlici kée pâ: “Popa jiié caapwi miliô mwani bèepwiri, â guwà naa tà pwina wâru mwani kée!

29 Ba wà pwina jée pwa tée, âna o jèu âjagò tée còwâ. Â o tà tée muru na pièdò ma piwéna[§]. Â wà pwina kîri é pwina tà tée, âna o nye dàgòtù jiié còwâ é ji dâramuru na tà tée.

30 Â wà pwi ênawéna bèeni [na câé caa wakè] âna piticèmururu naa gooé. Â wâdé na tûé naa na bàutè! Â ée mwa i ma é tòngüru poropwée [géé goro pai maagé còo kée].” [Nabwé naawè!]

O naaitiri mutò ma nani

31 [É ina mwara wà Iésu pâ]: «Go o mwa tèepaa me còwâ, wâgo *Pwina naîri âboro, wâna pàtâmoò ma pai maina ma muugère kôo, ma wà diri tèpa *angela kôo. Â go o mwa tâa gòro autâa kôo [ba na go pitûâ].

32 «Â o panaimari na arao diri é pâ Ba. Â go o mwa naaitiri é pâ âboro, pwacèwii pwi a wéaari macii na é naaitiri mutò ma nani*.

33 Â go o mwa tòpò tàpé na rà pwa é câbawâdé kà Pwiduée naa gòro îò ètò. Â wà pàra tàpé na càra caa pwa é câbawâdé kée, âna go o mwa tòpòrà naa gòro aèmwü kôo.

Cidòri nyuâawà ba guwà tòpio!

34 «Â wâgo pwi ukai, âna go o mwa ina tà tàpé na rà tâa gòro îò ètò pâ: “Cidòri nyuâawà, ba é *pwényunyuaariwà wà Pwiduée Caa! Tème, naa na Mwachiri kà Caa. Â guwà tòpi [èdiri pâ aupwényunyuaari kée, wâna] é Mwachiri, na é jèe pwabwàti ba kàwà, géé na autapoo wâra é gòropuu.

35 Géé goo na, na ia go copwa, â guwà naa uti kôo. Â na ia nûmoò dâra wâdo, â guwà naa wâdoò. Â na ia go pwi pârame, â guwà tòpio.

36 Â na ia piticè ârabwée kôo, â guwà naa ârabwée kôo. Â na ia go maagé, â guwà meario. Â na ia go tâa na karapuu, â guwà me nau caio.”

25:29 Mataio 13.12; Maréko 4.25; Luka 8.18 § 25:29 Pièdò ma piwéna—En abondance. 25:30 Mataio 8.12; Luka 13.28 25:31 Mataio 16.27, 19.28 25:32 Ézékiel 34.17; Auinapâpari 20.11–13

* 25:32 Mutò ma nani—Na pwaa, âna rà tâa naima pâ mutò ma nani. Â, na bârane, âna naaitirirâ, ba pâ nani, âna càra caa pidâpwicâarirâ naa goro é moo. 25:35 Ésaie 58.7

37 «Â rà o mwa tà tòpi tóo, wà tàpé na rà *tàrù pà: “Pwi Ukai, wiidà na bà cògà na gà copwa, â bà naa uti'gà? Ma wiidà na nūmagà dàra wàdo, â bà naa wàdoogà?”

38 Â wiidà na gà pwi pârame, â bà tòpigà? Â wiidà na ticé ârabwée'gà, â bà naa ârabwée'gà?

39 Â wiidà na gà maagé, â bà meaarigà? Â na gà tâa na karapuu, â bà caigà? [Wiidà na bà pwa tâgà diri pâ pwiibà?]

40 «Â go o mwa tòpi târa pà: “Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà è âjupàra pà: Na diri pâ pàara na guwà pwa è pâ pwiibà tà tèpa aèjii kôo na rà kîri, âna wâgo na guwà pwa tóo.”

Pàra jiio ba câguwà caa tòpio!

41 «Â napwa naa goo tàpé na rà o tâa gòro aèmwù kôo, âna go o mwa ina târa pà: “Guwà pàra jiio, ba é tojiiwà wà Pwidueé! Guwà pàra naa na ânye na é nye tà tòo awé, na é jèe ipwabwàti wà Pwidueé, ba kà *Caatana, wà pwi a cicarajè, ma wà tèpa duée kée.

42 Gée goo na, na ia go copwa, â câguwà caa naa cè uti kôo. Â na ia nūmoo dàra wàdo, â câguwà caa naa cè wàdoò.

43 Â na ia go pwi pârame, â câguwà caa tòpio. Â na ia ticé ârabwée kôo, â câguwà caa naa ârabwée kôo. Â na ia go maagé, â câguwà caa meario. Â na ia go tâa na karapuu, â câguwà caa caio.”

44 «Â rà o tòpi tóo pà: “Pwi Ukai, wiidà na bà pàra caa pitu tâgà? Wiidà na gà copwa ma nūmagà dàra wàdo, ma gà pwi pârame, ma na ticé ârabwée'gà? Â wiidà na gà maagé, ma gà tâa na karapuu?”

45 «Â go o mwa ina târa pà: “Go ina tàwà è âjupàra pà: Na diri è pâ pàara na tàutàwà na guwà pitu tà tèpa aèjii kôo na rà dau kîri, âna tàutàwà na guwà pitu tóo.”

46 «Â wà tàpéebà, âna rà mwa bàra pàra jiio, nau pwa wârimuru dàra gòiri. Â wà tèpa âboro na rà tàrù, âna rà mwa bàra wârori è *wâro dàra gòiri jaa Pwidueé.»

26

Rà mudàra ba na rà tètàmweré

Maréko 14.1-2; Luka 22.1-2; Ioane 11.45-53

1 Ûna é ina diri è pâ pwiibà wà Iésu, â é ina tà tèpa *câmu kée pà:

2 «Tàpéebà, guwà tâmogòori pà, naa na ârailu tòotù, na o pwa tòotù *Paséka. Â go ina tàwà pà: O icurio ma tanamiriô naa goro kurucé, wâgo *Pwina naîri âboro.»

3 Na pwi pàara na é ina pwiri wà Iésu, â wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwailò, ma wà tèpa pitûa kà tèpa *Juif, âna rà gère pitapitirirà naa jaa wà Caïphe, pwi ukai kàra.

4 Ba nūmarà na rà pòtàmwara Iésu. Â rà imudàra cè pai pwa wèe, ma rà pwa tûa tée, ma tâjùrué pwàniri.

5 Ba rà pi-ina târa pà: «O po càcaa wâdé na jè tâjùrué na ara pâ âboro, na pàara na pwa i pi-ija maina na. Ba péa rà tà putàmu naa goojè.»

Tô jè ilàri na é wicèpwiri jawé ûrea naa gò Iésu

Maréko 14.3-9; Ioane 12.1-8

⁶[Na pwi pàara bèepwiri, âna] é tâa Bétani wà Iésu, wâna pwârâwà kà Simona, pwi a pwa maga.

⁷Â, na rà gére ija, â é tèepaa me wà tô jè ilàri, bau é wâra jawé atù, na wâbé goro é jawé ûrea—pwi jawé na dau maina é wâri wèe. Â é wicèpwiri* naa gòro pûru Iésu.

⁸Ûna rà côoê wà tèpa câmu kêe, â po dau càcaa wâdé târa. Â rà pi-ina târa pâ: «Cina é po dau pwatari i jawé ûrea?»

⁹Po dau maina é wâri wèe! Gorodà na câe caa icuri, ma é naa é wâri wèe tà tàpé na ticè kàra?»

¹⁰Â é tâmogòori é auniimiri kàra wà Iésu, â é ina târa pâ: «Cina guwà nama é tòina tô ilàri bèeni? Ê pwina é pwa tôo, âna po dau wâdé.

¹¹Ba rà o nye tà ciburà wâjaawà wà tàpé na ticè kàra. Â napwa wâgo, âna o cago caa tà ciburà tâa jaawà.

¹²Â wà tòoni, âna é wicèpwiri naa gò-o i jawé. Â wiàna wàrapwiri, â târa ma pwabwàti cawi é pai o boo koo naa napwèe.

¹³Â go ina tàwà é âjupâra pâ: Na diri pâ ére, na o mwa inapàpari é *Picémara Wâdé naawê—naa na gòropuu diri—â o piwiâ mwara é jèkutá goo é pwina é pwa wà tô ilàri bèeni. Â o nye tà ciburà niimiriê.»

É icuri Iésu wà Judas

Maréko 14.10-11; Luka 22.3-6

¹⁴Wà pwi jè ârapàara tèpa 12 *apostolo na nee Judas Iscariote, âna é pâ nau côo tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaílò.

¹⁵Â é ina târa pâ: «Dà cèna guwà o naa tôo, wiàna go naa tàwà Iésu?»

Â rà naa tée 30 mwani pwaa†.

¹⁶Â tapoo na pàara bèepwiri, â é tapoo imudàra cè ji pàara cèna é icuri wà Iésu târa na.

Pi-ija kà Pwi Ukai

Maréko 14.12-42; Luka 22.7-46; Ioane 13.21-38; 1 Korénito 11.23-25

¹⁷É jèe tèepaa é bétapoo tòotù, kàra 'pi-ija poloa na ticè nyaa kêe'. Â rà medari Iésu wà tèpa câmu kêe, â rà ina tée pâ: «Bà o pâ nau pwabwàti é utimuru târa Paséka. Â wâpà na nûmagà na jè pi-ija wê?»

¹⁸Â é tòpi târa pâ: «Guwà pâra naa na ville, wâjaa pwi âboro bèeni, â guwà ina tée pâ: “É ina wà pwi a pwa pupûra kâbà pâ, o jèe tèepaa é pàara kêe. Â bà mwa ija é utimuru târa Paséka ma wâé, naa jaagà.”»

¹⁹Â rà pâra, â rà pwabwàti i utimuru târa Paséka.

O ipwa tûâ tôo

²⁰Jèe bàrane, â rà tâa goro taapà wà Iésu ma wà tèpa 12 apostolo kêe.

²¹Â é ina târa pâ: «Go ina tàwà é âjupâra pâ: Pwa pwi jè ârapàarawà na ée mwa ipwa tûâ tôo.»

^{26:7} Luka 7.37-38 * ^{26:7} Wicèpwiri (é, pwicèpwiri)—Verser: ^{26:11} Deutéronome 15.11 ^{26:15} Zakarie 11.12; Ioane 11.57 † ^{26:15} 30 mwani pwaa—Wiàra é naèà kà tèpa Juif, âna wàèpwiri mwani na naa tà pwi jè âboro, wiàna pwi ênawéna kîri (esclave) kêe, âna tòtâmwereé paaci. (Còo Exode 21.32.)
Pai ina wèe pâ, càra caa nama pwamuru naa goo é wâro kà Iésu. ^{26:17} Exode 12.14-20

22 Â rà pikîri tèpa câmu kêe, â rà jèpa pitawèerié jècaa pâ: «Gona pwiri càcaa wâgo, co Pwi Ukai?»

23 Â é tòpi târa pâ: «Akaé, wà pwi jè ârapàarawâ, âna wàé kaa na ée mwa pwa tûâ tôo—wà pwina bu capai tuboo, naa na i na ngapò ma wàé‡.»

24 «Wâgo Pwina naîri âboro, âna go o pâ nau bà, wàra na é jèe inapàpari ê *Tii Pwicîri. Â napwa naa goo wà pwi âboro na é pi-icurio, âna po dau pwaée kêe. Au, wârico! Ba wà pwiibâ, âna pwiri nye gére wâdé ba kêe, wiàna càcaa gére pitèpaé!»

25 Wà Judas, wà pwina é icuri Iésu, âna é tawèerié pâ: «Gona pwiri càcaa wâgo, co pwi a pwa pupûra?»

Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Gà jèe nye tàgére ina.»

Ipoloa ma dipâ

26 Ūna rà pi-ija naima, â é popa ê poloa wà Iésu. Â é pwaolé tà Pwiduée. Â é tubiti, â é naa jècaari tà tèpa câmu kêe, â é ina târa pâ: «Guwà popa, â guwà ija, ba êni naiio.»

27 Â gée na càùé, â é popa i wârado dipâ. Â é pwaolé tà Pwiduée, â é naa târa. Â é ina pâ: «Guwà cau wâdo.

28 Ba domii kôo, na o jèe joro ba kà tèpa âboro, bépwanauri ê pâ èpà kâra; domii na é pacco ê *auipwataâboro na é pwa wà Pwiduée [na é tòpò pinaanapò naa nabibiu kàwâ ma wàé].

29 «Â go ina tàwâ pâ: O câgo mwa caa wâdo cè dipâ [naani gòropuu]. Jè o mwa wâdo naima cè dipâ cèna bwaa âmué, naa na Mwaciri kà Caa kôo.»

Gà mwa pitütôowâriô, co Pétéru

30 Â rà nyabiri ê pâ *salamo târa ê pwi *tòotù maina-bâ, â géewê, â rà too naa gòrojaa Élaio.

31 Â é ina wà Iésu tà tèpa câmu kêe pâ: «Naa na ne nabâ, âna guwà o mwa po capai panuâo diri, [géé goo é pwina o mwa tèepaa medario]. Ba jèe wii naa na Tii Pwicîri pâ:

O mwa pòtàmwarâ

pwi a wéaari mutô.

O tadidiri pâ mutô.

Zakarie 13.7

32 «Êco na, wiàna go mwa wâro còwâ géé na aubâ, â guwà o mwa pâmarîo naa Galilée.»

33 Â é ina tée wà Pétéru pâ: «Wà tàpéeni âna rà o panuâgâ, â o càcaa wâgo!»

34 Â é tòpi tée wà Iésu, pâ: «Go ina tâgâ é âjupâra pâ: Naa na ne nabâ, béaari ê pai wailu to kâra é ja, â wâgâ, âna gà o wacié pitütôowâri pâ, câgâ caa tâmogòorio.»

35 Â é ina wà Pétéru pâ: «Bwa! Wiàna ina pâ, o tètàmwaraju, â câgo caa pitütôowârigâ!»

Â wailâ diri, âna nye caapwi é pwina rà ina tée.

26:23 Psaume 41.10 † 26:23 Wiàra é pai pwa kà tèpa Juif, na rà ija naima, â wà tèpa âji bée, âna rà nye po tuboo goro îrà naa na i na ngapò na caapwi. 26:26 1 Korénito 11.23-25 26:28 Exode 24.8; Jérémie 31.31-34; Zakarie 9.11; 1 Korénito 10.16 26:30 Luka 22.39; Ioane 18.1 26:31 Zakarie 13.7; Ioane 16.32 26:32 Mataio 28.7,16 26:34 Mataio 26.69-75

É po dau tòina Iésu

³⁶ Géewê, â rà pâra naa na jè ére [na câmi goro upwâra] na ina goo wê pâ Gethsémané. Â é ina tà tèpa câmu kêe wà Iésu pâ: «Guwà tâaboo naani, ba go bwaa pâ nau pwapwicîri wâgéebà.»

³⁷ Â é popa wiâê wà Pétêru ma wà tupédu nai Zébédée. Â é tapoo pikîri ma pidumapié wà Iésu.

³⁸ Â é ina târa pâ: «Po dau tòina ma pikîri ê pwâranümo. Â guwà tâpo tâa ni, â jè cau tà tàcî naima. Guwà cibwaa puu!»

³⁹ Â é tâpo paé jiiirà, â é tùu jùrué ma cigòboo. Â é pwapwicîri tà Pwiduée, ma ina pâ: «Caa, wiàna pâri, â gà patâjii jiio é pâ aré ma tòina bëeni! Êco na gà cibwaa pwa é pwina nümo goo, â gà nye pwa câbawâdé'gà.»

⁴⁰ Â é wâjué me còwâ dari tèpa âracié a câmu kêe, â é còo pâ rà tà puu. Â é ina tà Pétêru pâ: «Gona càcaa pâri ma guwà tâpo tàcî naima ma wâgo, wâna ji caapwi ineretòotù?»

⁴¹ «Guwà tà tàcî, â guwà pwapwicîri ba na o pwa cè nii ma gòo kàwà, wiàna tacaiwà. Ba nümwà na guwà pwa na wâdé, êco na ticè nii kàwà.»

⁴² É jèu pâra còwâ wà Iésu jiiirà, â é jèu pwapwicîri ma ina pâ: «Caa wée, wiàna càcaa pâri ma o popa jiio é aré ma tòina bëeni, â go ilari jiigà pâ, gà pitu tòo, ma go pitêre dàra câbawâdé'gà.»

⁴³ Ūna é wâjué me còwâ dari tèpa âracié a câmu kêe, â é pâmarirà mwara na rà gére puu. Ba nye po dau oratàra, â rà nye tà puucinga.

⁴⁴ Â é jèu pâra còwâ jiiirà, â é jèu pwapwicîri, â é ina còwâ é pwina é jèe ina.

⁴⁵ Ūna é wâjué me còwâ darirà, â é pâmarirà còwâ na rà tàgére puu. Â é ina târa pâ: «Wâna? Guwà bwaa nye gére nao ma puu mwara? Wâdé ba kàwà! Êco na wâgo, Pwina nairi âboro, âna o jèe panuâo ni tà tèpa pwa na èpà. [Ba rà tàgére mee ni, ba na rà tâjùruo.]

⁴⁶ Guwà cimadò! Ma jè pâra! Ba wà pwina é ipa popai goodò, âna jèe tà wâépwiri!»

Rà tâjùru Iésu

Maréko 14.43-50; Luka 22.47-53; Ioane 18.3-12

⁴⁷ Ūna é bwaa gére ina pwiri wà Iésu, â é po tèepaa me wà Judas, wà i pwi jè ârapàara tèpa 12 apostolo kêe. Â rà tèepaa me wiâê pâ âboro na wâru, na rà pa é pâ tàuwa ma gò upwâra. Ba rà panuârà me wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwailò, ma wà tèpa pitúâ kâra é Ba kà tèpa Juif.

⁴⁸ Â wà Judas, wà pwina é icuri Iésu, âna é jèe inapàpari târa é câmu na ée mwa pwa tée: «Wà pwi âboro na go bwénüüé, âna nye wâé kaa. Â guwà tâjùrué.»

⁴⁹ Â rà tèepaa me, â é nye pâra dà Iésu kaa wà Judas, â é ina tée pâ: «Bwàcu'gà co pwi a pwa pupûra!» Â é bwénüüé.

⁵⁰ Â é ina tée wà Iésu pâ: «Îgà, gà pwa é wakè'gà.»

Â rà nye pò ma tâjùru kaa wà Iésu wà tèpa âboro.

⁵¹ Êco na wà pwi jè a câmu na é tâa jaa Iésu, âna é pò ma càù é tàuwa kêe, â é nye tüboo kaa naa gòro pûru pwi âboro kîri kà pwi *ukai kà tèpa pwa ârapwailò. [Êco na] é tèpàgà co é jè doronyürué.

52 Â é ina tée wà Iésu pâ: «Gà tùu boo còwâ i tàuwa'gà naa na é wêe! Ba wà tàpé na rà paa goro tàuwa, âna rà o nye bà goro tàuwa.

53 «Guwà tère, wiàna nùmoo, â go todà caa kòo, ba na é panuâ me tòo, jè wâra coda goro tèpa *angela ma rà pwamuruô, na rà dau wâru awé!

54 Êco na, wiàna wàrapwiri, â o càcaa pâri ma coo i pwi ia jèe wii naa na Tii Pwicîri. Bwa. Wâdé na wàra, ba na o nye pacoo i Tii Pwicîri.»

55 Â é ina tà tàpé na rà tâjûrué, pâ: «Wâna, guwà me nau popao, goro é pâ tàuwa, ma é gò upwâra, pwacêwii na go pwi a pôtâmwara âboro! Êdiri na pâ tòotù, âna go tâa nabibiu kâwâ. Â go pacâmuri tèpa âboro, naa na *Wâra pwapwicîri. Êco na câguwâ caa tâjûruo!

56 «Êco na, diri é pwi bèepwiri, âna tèepaa, ba na pacoo é popai kà tèpa *péroféta wâna Tii Pwicîri.»

Â napwa naa goo diri tèpa câmu kêe, âna rà cau panuâê, â rà uru.

Wâra pitèimuru kà tèpa Juif

Maréko 14.53-65; Luka 22.54-71; Ioane 18.13-24

57 Wà tàpé na rà tâjûru Iésu, âna rà popaé pàdari Caiphe, wà pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaaïlò. Ba rà ipitiri naa jaaé wà tèpa *dotée goro é Naèà, ma wà tèpa pitûâ kà tèpa Juif.

58 Â napwa wà Pétèru, âna é picâwiâê géé iti. Â é tèepaa pâ naa jaa pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaaïlò. Â é tâaboo naa na pé gòroigé, naa jaa tèpa âboro kîri, tèpa wéaa. Ba nùmee na é còo cè pwina o tèepaa tà Iésu.

59 Wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaïlò, ma diri é pé wâra pitèimuru kà tèpa Juif, âna rà mudàra cè tèpa âboro, na rà tèpa pwâ, ma rà pitòti wà Iésu. Ba nùmarà na rà pwa wârimuru tée ma é bà.

60 Â wâru tèpa pwâ, na rà me nau pitòti Iésu, êco na càra caa pâmari é âji majoroé ma rà pôtâmwereê.

Â pâ nau pwâadàra pitèimuru kàra, â ru tèepaa me tupédu ârailu âboro.

61 Â ru ina pâ: «Ê ji pwi âboro bèepwiri, âna é pi-ina kêe pâ, ée mwa tédidiri é Wâra pwapwicîri kà Pwiduée, â ée mwa pacima còwâ naa na âracié tòotù.»

62 Â é nye cimadò kaa i pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaaïlò, â é tawèeri Iésu pâ: «Gona ticé bétòpigà? Câgà caa tère é pwina rà gére pitòtigà goo?»

63 Êco na câe caa tòpi wà Iésu. Â é nye tawèeri còwâ i pwi ukai, pâ: «Naa goro nee Pwiduée na é wâro, â go ilagà pâ gà tòpi. Gona nye wâgà kaa pwi *Mesia, *Pwina naí Pwiduée?»

64 Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Gà jèe nye tàgére ina. Â go ina tàwà pâ: Tapoo nabàni, âna guwà mwa còo wà Pwina naîri âboro, na é tâa gòro étò kà Pwiduée na dau pwa pàtamee, [ba na é pitûâ kâra diri pâ muru]. Â guwà mwa còoê, wiàna é me naa gòro é pâ nee, géé napwéretòotù.»

Wâdé na é bà!

65 [Â po dau dàpàgà tà pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaaïlò, â é nye dau putàmuru kaa.] Â é nye tidàpa kaa é ârabwée kêe, â é ina tà tèpa pitèimuru bée pâ: «É tûra ba èpà naa goo Pwiduée [ba é nama ipaiwàilu ma wàé!] Jèe pâri! Naaco cè tèpa pitòtié, [ba é nye pitòtié còwâ!] Ba guwà jèe tère é pwina é ina.

66 Â dà cèna guwà niimiri naa gooé?»

Â rà cau tòpi diri pâ: «Wâdé na é bà.»

67 Â rà èduri é naporomee, â rà tòbitié goro îrà. Â wà pàra tàpé, âna rà tamagérié,

68 â rà ina tée pâ: «Wàilàapà na èigà? Gà pinadàra cai, co pwi dòro 'Mesia', [wiàna gà pwi péroféta na gà tâmogòori diri]!»

É pitütôowâri Iésu wà Pétéru

Maréko 14.66-72; Luka 22.56-62; Ioane 18.16-27

69 Napwa wà Pétéru, âna é nye tà tâaboo gòroigé. Â é medarié tò jè ênawéna, â é ina tée pâ: «Ée, wâgà kaa, âna gà pwi bée Iésu, géé Galiléé!»

70 Â é tòpi tée na ara diri tèpa âboro, ma ina pâ: «Bwa! Câgo caa tâmogòori é pwina gà ina!»

71 Â é nye pàra dàra kaa é goropwàrawâ na aucòobé. Â é côoè tò jè ilàri awakè wê, â é ina tà tèpa tàgére tâa wê, pâ: «Wà pwini, âna pwi bée wà Iésu géé Nazareth!»

72 Â é ina mwara wà Pétéru pâ: «Bwa! Go ipwataâboro ba câgo caa tâmogòori!»

73 Géé na càué, â wà tèpa tâa wê, âna rà medari wà Pétéru, â rà ina tée pâ: «Akaé! Gà pwi jè a câmu kée! Ba bà tère naa na wéégére pwàratùra'gà.»

74 Â é nye pigòo kaa wà Pétéru ma ina pâ: «Guwà tère! Câgo caa tâmogòori wà pwiibâ. Wâdé na é pwa wârimuru tóo wà Pwiduée, wiàna go pwâ! Guwà còo, go *ipwataâboro tàwà pâ: Câgo caa tâmogòori wà pwiibâ!»

Ûna é bwaa gére ina pwiri, â é nye to kaa i ja.

75 Â é mwa niimiri i pwi ia é ina tée wà Iésu pâ: «Béaari é pai to kâra i ja, âna gà o wacié pitütôowâri pâ, câgà caa tâmogòorio.»

Â é còobé naa gòroigé wà Pétéru, â é dau i pijinünü.

27

Rà popa Iésu pâ naa jaa Pilato

Maréko 15.1; Luka 22.66-71

1 Ûna po dàuru moo, â rà pitapitirirà naima wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaaillò, ma wà tèpa pitûâ kâra é Ba kà tèpa *Juif. Â rà pitèrerà goro é pai o pòtâmwara Iésu.

2 Â rà pwa ma piié, â rà popaé pàdari wà *Pilato, pwi kupénoo kà tèpa Roma.

Pai bà kà Judas

Apostolo 1.18-19

3 Napwa wà Judas, wà i pwi ia icuri wà Iésu, âna é côo pâ rà o jèe pòtâmwereê. Â é mwa tà pinünüma naa goo é pwina é pwa tà Iésu, â é dau pikîri goo. Â é wâjué còwâ naa jaa tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaillò, ma wà tèpa pitûâ. Â é naa tàra còwâ i 30 mwani atù na ia rà naa tée.

4 Â é ina tàra pâ: «Au, go pwa é pwina èpà. Ba go icuri pwi jè âboro na ticé èpà kée, ma é bà.»

Â rà tòpi tée pâ: «Ticé cèna bà côo naa goo!»

5 Â é tûboo i mwani naa na Wâra pwapwicîri. Â é pâ nau pidàpuna.

6 Â wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaìlò, âna rà tòri i mwani, â rà ina pâ: «Dà cèna jè pwa goro i mwani bèeni? Jè cibwaa tòpò naa jaa i âraimeai târa Wâra pwapwicîri, ba mwani wâri domii.»

7 Â rà pitèrera pâ, na rà wâri napuu na ina goo pâ 'Napuu kà pwi a pwa ilò puu' ba na nacârû ba kà tèpa pârame.

8 Êkaa pwiri, wà tèpa âboro, âna rà ina goo ê pwi ére-bà pâ 'Napuu wâri domii'. Â rà bwaa nye ina pwiri tiagoro ni.

9 Diri ê pâ pwiibà, âna tèepaa, ba na pacoo ê pâ ucina na ia é pwa wà *péroféta Iéremia*, naa na pâ auwii kèe. Rà popa i 30 mwani atü. Êkaa jéuê na rà niimiri ê Ba *Isaraéla na rà wâri ba kèe.

10 Â rà wâri i napuu kà pwi a pwa ilò puu. Ba wàèpwiri ê câbawâdé kà Pwi Ukai†.

É pitèi Iésu wà Pilato

Maréko 15.2-20; Luka 23.1-25; Ioane 18.28-19.16

11 Rà popa pâ Iésu na ara Pilato, wà pwi kupénoo kà tèpa *Roma. Â é tawèerié wà Pilato pâ: «Gona nye wâgà kaa, na gà pwi ukai kà tèpa Juif?»

Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Gà jèe nye tàgére ina.»

12 Â nabwé, â rà pitòti Iésu wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaìlò, ma wà tèpa pitûâ kâra ê Ba. Â câé caa tòpirà.

13 Â é pwa ma ina tée wà Pilato pâ: «Câgà caa tère diri pâ pwina èpà na rà ina naa googà?»

14 Êco na câé caa tòpi goo cè jè ji caapwi neeremuru wà Iésu. Â é po dau pò gooé wà i pwi kupénoo.

Nümarà goo Barabbas

15 Napwa i pwi kupénoo, âna câmaajé tée, na diri pâ naja, na tòotù *Paséka, na é pacòobé géé na karapuu, cè pwi jè âboro, na nûma é Ba gooé.

16 Â, na naja bèèpwiri, â pwa pwi jè a pwa karapuu na ina gooé pâ Barabbas‡, na rà dau tâmogòorié wà tèpa âboro.

17 Â wâru tèpa âboro na rà tèepaa me naa jaa Pilato, â é ina târa pâ: «Gona nûmawà na go panuâ còwà wà pwini Barabbas, é, wà Iésu, na ina gooé pâ 'pwi *Mesia', [pwi ukai kàwà]?»

18 Ba é nye tâmogòori pâ, wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaìlò, âna rà panuâ tée wà Iésu, goro pai piboo kâra.

19 Â nabwé, â é tâa gò i aupitèimuru wà Pilato, ba na é pitèi Iésu. Â, na ji pàara-bà, âna é nye tèepaa me kaa, wà pwi jè âboro, na é pame tà Pilato ê popai kà tô wâdèe. Â é ina pâ: «Èruune, âna go pwa naurune naa goo pwi Iésu bèeni. Â go po dau càcaa wâdé goo. Gà panuâê, â gà cibwaa tu naa gooé, ba é pwi âboro pwicîri!»

20-21 Â é jèu ina tà tèpa âboro wà i pwi kupénoo pâ: «Go o mwa panuâ còwà tàwà pwi jè a pwa karapuu. Wailàapà géé goo tupéeni na nûmawà gooé?»

27:9 Jérémie 32.6-15, 18.2, 19.1; Zakarie 11.12-13 * 27:9 Wà péroféta Iéremia—Ê pâ popai naa na nee tii 9 ma 10, âna me géé goo tii kà du péroféta Iéremia ma Zakaria (còo Zakarie 11.12-13), èco na wà Mataio, âna é ina nee Iéremia, ba wàè pwi péroféta na dau maina nee. † 27:10 2e phrase—é, Ba wàèpwiri é pwina é jèe nye ina tóo wà Pwi Ukai pâ, na go mwa ina. 27:12 Ésaïe 53.7 ‡ 27:16 Barabbas—Pàra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà ina pâ: Iésu Barabbas. Naa jaa tèpa Juif, âna Iésu, âna neere tèpa âboro na wâru, pwacèwii Dui, Bwàé naa jaajé nabà. 27:18 Ioane 11.47-48, 12.19

Â rà tòpi tée pâ: «Barabbas!» Ba rà cètùurà wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwailò ma wà tèpa pitûâ ba na rà ina pwiri, ba na é bà wà Iésu.

Tanamirié naa goro kurucé!

²² Â é ina tàra wà Pilato pâ: «Â dà cèna go o pwa tà Iésu, na ia ina gooé pâ ‘Mesia’?»

Â rà tòpi tée pâ: «Nama tanamirié naa goro *kurucé!»

²³ Â é jèu tawèerirà mwara pâ: «Gona dà cèna é pwa cèna èpà?»

Êco na rà tomara too pâ: «Nama tanamirié naa goro kurucé!»

²⁴ Â é còo wà Pilato pâ, càra caa tèreé, â jèe pâ nau dau maina é pai gù kàra. Â é popa é wàra jawé, â é nuwa iê, na ararà diri, â é ina tàra pâ: «Câgo caa pwi majoro pai bà kà pwi âboro bèeni. Â nye wâguwâ co!»

²⁵ Â rà cau tòpi tée diri, pâ: «Ûu, nye wàibà kaa tèpa majoroé, wàibà ma wà tèpa èpo kâbà! Â wâdé kaa na é bà. Wiàna bà pwa na èpà, â o wâdé na bà o tòpi urà pai bà kèe.»

²⁶ Â wà Pilato, âna é panuâ còwâ tàra wà Barabbas. Â é pwa ma pâdi Iésu goro ubati. Â é panuâé tà tèpa coda, ba na rà tanamirié naa goro kurucé.

Rà pitaurèe gooé tèpa coda

²⁷ Wà tèpa coda, âna rà popa còobé wà Iésu, naa na gòroigé, kàra é wà maina kà kupénoo. Â rà todàra diri é wàra coda.

²⁸ Â rà tòpwùtù ârabwée kèe, â rà naagée naa gooé jè ârabwée mii [pwacèwii ârabwée kà pwi âboro imaina] ba na rà piècaarié.

²⁹ Â rà pàti é pé bwe korona[§] kèe, goro ìri upwàra na pwa daaé, â rà tòpò boo naa gòro pûruê. Â rà naa naa na iê étò é jè bàra watù [pwacèwii é tâjò kà pwi ukai]. Â rà tùu jùrurà araé, â rà ina tée pâ: «Cidòri nyuâagà, co ‘Pwi Ukai kà tèpa Juif!’»

³⁰ Â rà nye tà èdurié, â rà popa i bàra watù, â rà nye tà pâdi é pûruê goo.

³¹ Ûna nabwé é pai piècaarié kàra, â rà tòpwùtù gée gooé i ârabwée mii, â rà nye naagée còwâ naa gooé é ârabwée kèe. Géewê, â rà popaé còobé naa gòroigé, ba na rà tanamirié naa goro kurucé.

Rà tanamirié naa goro kurucé

Maréko 15.21-32; Luka 23.26-43; Ioane 19.17-27

³² Ûna rà gère còobé gée na ville, â ipitirà ma pwi âboro gée na ville Cyrène, na nee Simona. Â rà tacoo gooé, ba na é kâa i kurucé kà Iésu.

³³ Â rà tèepaa naa na jè ti kàra jaa na ina goo wè pâ Golgota, âna pai ina wèe pâ ‘Goro pwiripûru’* âboro’.

³⁴ Â [wà pàra tàpé, âna] rà pinaanaimari é dipâa bau é jawé na maga[†]. Â rà naa tà Iésu, â é tàpo nari, èco na nye tàutêe goo.

^{27:24} Deutéronome 21.6-9 ^{27:25} Apostolo 5.28 ^{27:28} Luka 23.11 ^{§ 27:29} Bwe korona—COURONNE. Bwe kà pwi ukai. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Bwe câma. ^{27:30} Ésaïe 50.6

* ^{27:33} Pwiripûru (é, pwûrupûru)—CRÂNE. ^{27:34} Psaume 69.22 † ^{27:34} Jawé na maga—Pwiri pé wâi târa ma câjè caa tère é maagé.

35 Nabwé, â rà tanamiriê naa goro i kurucé wà tèpa coda. Â rà pwa ma ipâdi naa goorà è pâ ârabwée kêe. Â rà picàù noo kâra tii, ma rà o tâmogòori pâ o wailàapà na o popa {i ârabwée gòri kêe}‡.

36 Â rà tâaboo, ba na rà wéaarié.

37 Rà wii naa goro jè ére upwâra, è auwii na wàéni: IÉSU, PWI UKAI KÀ TÈPA JUIF.

Wàé kaa pwiri è majoro è pai bà kêe. Â rà ténamiri dòiiti kâra pûruê.

38 Â rà tanamiri mwara tupédu a pwa na èpà naa goro jènere wà Iésu—wà pwi jèpwi naa gòro ètò kêe; â wà pwi jèpwi naa gòro aèmwù kêe.

39 Wà tàpé na rà paé ma me na ére bèepwiri, âna rà còo Iésu, â rà ura è pûrurà.

40 Â rà tànyiriê, â rà ina pâ: «Gona càcaa wâgà kaa, na gà o tédidiri i Wâra pwapwicîri, ma pagòtù còwâ naa na âracié tòotù? Â wâdé, ba wiàna gà *Pwina naî Pwiduée, â gà pa-udògà còwâ, ma gà boome géé goro i kurucé bèepwiri!»

41 Â wà mwara, tèpa caa kà tèpa pwa ârapwailò, ma wà tèpa *dotée goro è Naèà, ma wà tèpa pitûâ, âna rà pitaurèe goo Iésu mwara. Â rà ina pâ:

42 «É [pi-ina gooé pâ é pwi Mesia] Pwi Ukai kâjê tèpa Isaraéla. Â é tâmogòori ma é pa-udò pàra tàpé, èco na câe caa tâmogòori ma é ipa-udòè còwâ! Wiàna é boo géé goro kurucé bèepwiri, â pwiri jè o mwa cèikí naa gooé!

43 «É cèikí naa goo Pwiduée, â é ina pâ é Pwina naîê. Â wiàna nûma wà Pwiduée, â wâdé na é pa-udòè ni!»

44 Â nye ipaiwà mwara naa goo tupédu a pwa na èpà na tanamiriru naa goro jènere Iésu. Ba ru nye pitaurèe gooé mwara.

Maagé bà kà Iésu

Maréko 15.33-41; Luka 23.44-49; Ioane 19.28-30

45 Ûna po gopaé bwàti, â nye po bàutê pitiri è napô\$, tiagoro na âracié ineretòotù na càuru ija.

46 Ûna po âracié ineretòotù, â é tomara ba maina wà Iésu pâ: *Éli, Éli, lama sabakthani?* Pai ina wèe pâ: Pwiduée kòo, Pwiduée kòo, cina gà panuâô?

47 [Â càra caa tèreê bwàti] wà pàra tàpé, â rà ina pâ: «Gà còo, é todà péroféta *Élia!»

48 Â é nye itàtà kaa pwi jè ârapàararà, â é popa jè imwaano, â é nuwa naa na é dipâa na maga*. Â é tòpò naa goro bàra upwâra, â é naa tà Iésu, ba na é wâdo.

49 Â rà ina tée wà pàra tàpé pâ: «Tàpo tâa, co pwini, ba pwiri jè o còo wà *Élia, na é me, nau pa-udòè!»

50 Èco na é uu mwara wà Iésu, â nye êgò kaa ôomaa kêe.

Wâru pâ câmu kâra pai bà kêe

27:35 Psaume 22.19 ‡ 27:35 Pàra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà naagée pâ popai bèeni: *Rà wàrapwiri ba na o pacoò è popai kà pwi péroféta, na ia é ina pâ: "Rà ipâdi naa goorà è pâ ârabwée kòo. Â rà picàù noo kâra tii, naa goro i ârabwée gòri kòo."* (Psaume 22.19) 27:38 Ésaïe 53.12 27:39 Psaume 22.8, 109.25 27:40 Mataio 26.61; Ioane 2.19 27:43 Psaume 22.9 § 27:45 Pitiri è napô—é, Pitiri è gòropuu. 27:46 Psaume 22.2 27:48 Psaume 69.22 * 27:48 Dipâa na maga—Vinaigre naa na Tii Pwicîri na Popwaaalé: Dipâa na càcaa maina wâri wèe, na pinaanamari bau é jawé.

51 Â é pé ciità maina, [na é târiwâri ê ére na dau pwiçîri] naa na i Wâra pwapwiçîri, âna nye tidàpa kaa, tapoo géenidò, tia niboo pwâadèrèè. Â é gù ê napuu, â mabiti pâ atü.

52 Â nye cikòmaa kaa pâ auipwàni, â rà wâro còwâ géè na aubà, jè auwâru goo tèpa âboro kà Pwiduée.

53 (Â, na pàara na é wâro còwâ Iésu géè na aubà, âna rà còobé géè na auipwàni. Â rà tò naa *Iéruusaléma, pwi ville pwiçîri, â rà ipaarirà târa pâ âboro. Â wâru tàpé na rà còorà.)

54 Wà tèpa coda roma na rà wéaari Iésu, bau pwi caa kàra, âna rà pò goro ê pai gù wâri i napuu, ma êdiri pâ pwina tèepaa. Â nye dau maina kaa ê pai wâgotàra, â rà ina pâ: «Âjupâra, wà pwi âboro bèeni, âna é Pwina naí Pwiduée!»

55-56 Pwa pàra ilàri, na rà tà coo iti, â rà còo diri pwiri—wà Maria géè Magdala ma wà Maria, nyaa kà Jacques ma José†, ma wà nyaa kà tupédu naí Zébédée. Â wâru mwara pa ilàri, na rà jèè pàra wiâé, géè napò Galilée, ba na rà o piâboro Kiri kèe, âna rà tâa wè mwara.

Tòpòé naa na auipwàni

Maréko 15.42-47; Luka 23.50-56; Ioane 19.38-42

57 Na bàrane, âna é tèepaa me pwi jè âboro na nee Ioséfa, wà pwi âboro géè na village Arimathée, na dau pwa neemuruê. Wàé mwara, âna é pwi âboro na é mu pâra wiâ Iésu.

58 Â é pâra naa jaa ukai Pilato, â é ilari i naii Iésu. Â wà Pilato, âna é ina tà tèpa coda pâ, na rà naa tée.

59 Â wà Ioséfa, âna é popa i naii Iésu. Â é cajipié goro jè ciità, na bwaa bwùu.

60 Â é popaé pâ, â é tòpòé naa na é auipwàni na bwaa âmué, pé pwèe na îri naa na pé atü, ba nye kèe, wàé Ioséfa. Â é pwùru ê jè pé atü maina, nau târiwâri i auipwàni. Â nabwé, â é pâra.

61 Napwa naa goo wà Maria géè Magdala ma wà tò jè Maria, âna ru tàgèrèe tâaboo naawè, na ara i auipwàni.

Rà wéaari i auipwàni

62 [Diri é pâ pwi bèepwiri, âna pwa na papwicí, tòotù béaari é *tòotù pwiçîri kà tèpa Juif. Na papwicí, â rà mu pwabwàti é pi-ija kàra tòotù pwiçîri.]‡

Â, na dàuru kèe, na capàto, tòotù pwiçîri, âna wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaailò ma wà tèpa *Farasaio, âna rà ipitiri naa jaa Pilato.

63 Â rà ina tée pâ: «Gà còo, co pwi ukai, wà i pwi a pa-imwùru tèpa âboro bèepwiri, wà Iésu, âna é ina béaari é pai bà kèe, pâ: “Naa na béaracié kàra tòotù géè na càuru pai bà kòo, âna go o mwa wâro còwâ géè na aubà.”

64 «Â wâdé na gà ina tà tèpa coda pâ, na rà wéaari bwàti i auipwàni naa na âracié tòotù. Ba rà péa mura i naiiè wà tèpa *câmu kèe, ma inapàpári pâ, é jèè wâro còwâ géè na aubà! Â wiàna wàrapwiri, â é pwi jèkutà pwâ bèepwiri, âna o dau maina, jii é pwina pàbéaa!»

65 Â é ina târa wà Pilato pâ: «Wâdé. Wàilà-ni pàra tèpa coda. Wiàna nùmwà, â guwà nama rà wéaari i auipwàni!»

27:51 Exode 26.31-33; Hébéru 10.19-20 27:55-56 Luka 8.2-3 † 27:55-56 José—Grec: Joseph.
27:58 Deutéronome 21.22-23 27:60 Ésaïe 53.9 ‡ 27:62 Pwiçîri na rà pwaailò na tòotù pwiçîri.
27:63 Mataio 12.40, 16.21; Maréko 9.31, 10.33-34; Luka 9.22, 18.31-33; Ioane 2.19-21

66 Â rà pâra, â rà pwabwàti ê pai wéaari ê auipwàni. Â rà pugabia[§] bwàti i atù opumoori i auipwàni. Â rà tòpò tèpa coda, ba na rà tà wéaari.

28

É wâro cówâ géé na aubà

Maréko 16.1-10; Luka 24.1-12; Ioane 20.1-10

1 Jèe nabwé ê *tòtòtù pwiçiri kà tèpa *Juif. Â, na pwapwiciri, na bwaa po dàuru*, béaari ê pai ègòdò kâra i tòtòtù, â wà Maria géé Magdala, ma wà tò jè Maria, âna ru pâra naa na auipwàni.

2 Ûna gére wàrapwiri, â é nye gù kaa i napuu. Ba é tàbàtù géé napwéretòtù jè *angela kà Pwi Ukai, â é pwùru i atù opumoori wàra i pwéé, â é tâaboo naa gò.

3 Âna é pwâra pwacèwii âra, â napwa ârabwée kée, âna po jajau.

4 Â uru nyuâa wà tèpa coda na rà wéaari auipwàni, â rà nye tûuboo kaa naa napuu, pwacèwii tèpa bà. Â rà céca goro pai wâgotàra.

5 Â wà i pwi angela, âna é ina târa i du ilàri pâ: «Du èpo, gàu cibwaa nama wâgotàu. Ba go tâmogòori pâ gàu mudà Iésu, wà pwi ia tanamiriê naa goro *kurucé.

6 Gàu tère, jèe tiàué ni! Ba é jèe wâro cówâ géé na aubà, wàra na ia é jèe nye ina. Gàu me nau còo é ére, na ia tòpòé naawê.

7 Â gàu nama wàci nau ina tà tèpa *câmu kée pâ: “É jèe wâro cówâ géé na aubà wà Iésu, â é tà tapaciwà wà Galilée. Â guwà mwa còoé naawê.” Â wâépwiri na go ina tàu.»

8 Â ru nye nama wâjué wai géé na auipwàni. Tàpo wâgotàru, êco na ru dau ipwadée mwara. Â ru itàa nau ina jèkutâ na bwaa âmué tà tèpa câmu kà Iésu.

9 Â wii naigé, â ru pò goo Iésu na ipitirà ma wàé.

Â é ina tàru pâ: «Bwàcu kàu!»

Â ru géé paé, â ru tâaboo naa goro âé, ma ipwamainâé.

10 Â é ina tàru pâ: «Gàu cibwaa nama wâgotàu. Â gàu pâ nau ina tà tèpa bééo pâ rà pâra naa Galilée, ba rà o mwa còoé naawê.»

Jèkutâ na rà piwiâ tèpa coda

11 Na pâara na ru gére pâra wii naigé i du ilàri, â rà itàa naa na ville wà pâra tèpa coda na ia rà piwéaari i auipwàni. Â rà pâdari tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaaillò, â rà piwiâ tàra diri pâ pwina tèepaa.

12 Â wà tàpéebà, âna rà todà diri tèpa béera, ma wà tèpa pitûâ. Â rà ipitiri, ba na rà pitûra goro é jèkutâ bèepwiri. Â rà niimiri naima pâ, na rà naa jè mwani na dau maina, tà tèpa coda, [ma ina tàra pâ rà pwâ, goro é pwina tèepaa].

13 Â rà ina tàra pâ: «Guwà o ina pâ, wà tèpa câmu kà Iésu, âna rà mura i naiié†, na pâara na guwà tà puu.

14 Â wiàna é tère pwiri wà kupénoo, pwi ukai kàwà, â wàibà na bà mwa patùraé bwàti, ba na o câé caa putâmu naa goowà.»

§ 27:66 Pugabia—Coincer par un objet dans le sol.
Munaa capàto na ne. 28:6 Mataio 12.40, 16.21

* 28:1 Na pwapwiciri, na bwaa po dàuru—é, Na ne.
28:10 Mataio 26.32 † 28:13 Naiié (é, tàpupé,

tépupé)—Cadavre.

¹⁵ Â rà popa i mwani wà tèpa coda, â rà pwa pwina rà ina tàra. Â wàépwiri na é pâpitiri ê jèkutâ-bà. Â rà bwaa piwiâ wà tèpa Juif, tiagoo nabàni.

É ipaarié Iésu tà tèpa câmu kêe

Maréko 16.14-18; Luka 24.36-49; Ioane 20.19-23; Apostolo 1.6-8

¹⁶ Rà pâra naa napô Galilée wà tèpa 11 a câmu kà Iésu. Â rà pâra naa gòro é jaa na ia é ina tàra Iésu pâ, na rà mwa pâra naawê.

¹⁷ Â é tèepaa marirà Iésu, â rà ipwamainâ. Êco na, napwa pâra tàpé‡, âna rà piwâ na rà cèikî pâ wâé.

¹⁸ Â é géé paé dâra wà Iésu, â é ina tàra pâ: «Wà Pwидуée, âna é naa tôo diri ê pàtâmee, wânidò napwéretòotù ma wâni gòropuu.

¹⁹ Êkaa na go ina tàwâ pâ: Guwâ pâra pitiri ê gòropuu. Â guwâ pwa ma rà cèikî naa goodò ma pâra wiâô. Â guwâ *upwaarà naa goro nee Caa, ma Pwina naiê, ma é Nyuââê Pwicîri.

²⁰ Â guwâ pacâmurirà ma rà pitêre dâra diri pâ pitûâ na go jèe naa tàwâ. Â go tà wâjaawâ, diri na pâ tòotù, tiagoro pwâadâra gòropuu.»

Picémara Wâdé na é wii wâ Maréko Bétapoo popai

Wàilàapà na wii tii bèèni?

Wâ Maréko, na jè nee mwara pâ Ioane, é, Ioane-Maréko. (Còo *Apostolo* 13.5; 15.37–41.) Ru piwakè naima ma Pétèru, pwi jè *apostolo, na é piwiâ tée diri pâ namuru na é ina ma pwa wâ Iésu. Â géé na càùé, â é mwa wii wâ Maréko.

É wii wiidà?

Nabibiu kâra *naja 55 ma 65 (wâmwünyabweri 25–30 naja géé na càuru é pai bà kâ Iésu). *Tii kâ Maréko*, âna pwi tii na tapoo wii naa na tèpa ârapapé tii (*Mataio*, ma *Maréko*, ma *Luka*, ma *Ioane*), na rà piwiâ é wâro kâ Iésu Kériso. Wâru popai na *Tii kâ Maréko*, âna tâa mwara na *Tii kâ Mataio*, ma *Tii kâ Luka*.

É wii tâi?

Tâ tèpa cèikî naa goo Iésu na càra caa tèpa *Juif, na rà wâro wâgòroigé jii Palestine (napò kâ tèpa Juif). Wâ Maréko, âna é napéaati pâ neere ére, ma pâ popai ma nyamanya kâ tèpa Juif.

Cina é wii?

É inapàpari popai kâ Iésu na é todàjè, ba na jè tèpa âboro kêe. Jè wàrapwiri wiàna jè tâa gooé na diri pâ tòotù, â càcaa géé goo wâro wiâra pâ naèà, é, nyamanya. Wiàna jè tèpa âji âboro kâ Iésu, â jè o mwa picâri pwacèwiié.

Dà ère é tii bèèni?

É paari wâ Maréko pâ wâ Iésu Kériso, âna é *Pwina naî Pwiduée na dau pwa pàtâmee, â jèpwi mwara, âna é pwi âboro pwacèwiijè. É medarijè naa na ipakîri, ba na é piâboro kîri kâjè. É tu pâ naa goro î tèpa âboro (1.31); é tâma nyi nari èpo â é *pwényunyuarirà (9.36). É tère pai picâri kâra pâ âboro, â é meaarirà (1.41). Â wâé, âna é picâri ba kâjè, â é bà naa goro *kurucé ba kâjè diri âboro gòropuu.

É pwina é pwa wâ Iésu, âna é pwina âjimuru tà Maréko. Wâru pâ wakè kâ Iésu na é pwa goro pàtâmee (*miracles*) na wii naa na tii bèèni. É nama tiâu maagé kâ tèpa âboro. É tû târa pâ duée. É nama rà wâro còwâ tàpé na rà bà. Maina pàtâmara pwâratùra kêe pwacèwii Caa kêe. Diri é pwina é pwa wâ Iésu, âna *paâjupâra é auina kêe pâ: «É *Mwaciri kâ Pwiduée, âna ée jèe wâmwünyabweriwâ.»

Rà pò gooé wâ tèpa âboro, â rà pitawèerirà pâ: «Wàilàapà pwi âboro bèèni?»

Pai tòpi kâ Pétèru tà Iésu naa na Maréko 8.29 «Wâgâ, âna gà pwi *Mesia, pwi ukai na gà me géé goo Pwiduée», âna ère *Tii kâ Maréko*. Ba wâ Iésu, âna é pwi ukai na é me géé goo Pwiduée, ba na é naa tâjè é *âji wâro jaa Pwiduée tapoo nabà, â dàra gòiri.

Pai pitàgoo tii kâ Maréko

Ipwabwàti Iésu târa wakè kêe (1.1–13)

Wakè kâ Iésu naa Galilée (1.14–8.26)

É todà tèpa câmu kêe

É nama tiâu maagé kâra pâ âboro
 É tü târa pâ duée; é pacoo pòu
 É pwa ucina tà tèpa âboro
 É pacâmuri tèpa câmu kêe (8.27-10.52)
 Rà côo pâ é pwi Mesia
 Paari pai maina ma muugère kêe
 É ina pai bà ma wâro còwâ kêe
 É tò naa Iérusaléma (11.1-13.7)
 É pacâmuri tàpé na rà pâra wiâê
 É ina pwina o tèepaa na pwâadèrèè
 Pai bà ma wâro còwâ kêe (14.1-16.20)

Popai kà Ioane Pwi a piupwaa

Mataio 3.1-12; Luka 3.1-18; Ioane 1.19-28

- ¹ Tapoo naani é *Picémara Wâdé goo Iésu *Kériso, *Pwina naî Pwидуée.
² Ba jèe wii naa na tii kâ *péroféta Isaia [é popai bèeni kâ Pwидуée]:

*Go mwa panuâ paé
 pwi a pa popai kôo.
 Ée mwa pâbéaa'gâ
 ma pwabwàti naigé'gâ.*

Malachie 3.1

³ *Pwa pwi âboro naa namaré
 na é tomara too:
 "Ée me Pwi Ukai!
 Pwabwàti é naigé!
 Pwa ma bâracaari
 pwi ére na ée pâ wê!"*

Ésaïe 40.3

⁴ Ékaa na wàrapwiri, na é tèepaa me wà *Ioane Pwi a piupwaa, naa namaré. Â é tomara too pâ: «Guwâ pinünüma ma guwâ biiwâ. Â guwâ pwa ma *upwaaawâ, ba na paari pâ pitòotéri é wâro kâwâ. Â, na wàrapwiri, â ée mwa pwanauri tàwâ é pâ èpâ kâwâ wà Pwидуée.»

⁵ Â rà nye tà medari Ioane diri pâ âboro géee napò *Judée ma *Iérusaléma. Â rà inapàpari é pâ èpâ kàra, naa naporomara é pâ âboro diri. Â é upwaarà, naa nairiwâ Ioridano.

⁶ É coona é ârabwée, na pwa goro wàra kaamela*. Â é piié goo karapuu parawére macii. Â é uti é pâ kòrée, â é wâdo é narapuutâ.

⁷ Â é inapàpari pâ: «Wà pwi âboro na ée mwa me pwicò kôo, âna dau pwa pàtamee jiio. Càcaa pâriò ma go cùuo boo, ma go tipi é otâpwe goro é du wâraâê† [ba é Pwi Ukai].

⁸ Â wâgo, âna go upwaaawâ goro jawé, êco na wàè, âna ée mwa upwaaawâ goro é *Nyuââê Pwicîri.»

1:2 Malachie 3.1 **1:3** Ésaïe 40.3 **1:4** Apostolo 13.24, 19.4 **1:6** 2 Rois 1.8; Mataio 11.8 * **1:6** Kaamela—Chameau. Na é coona é ârabwée bèepwiri wà Ioane, â é pwaduwa kà Élia, pwi péroféta biu, ma pwi âboro imaina kà tèpa Juif. **1:7** Apostolo 13.25 † **1:7** Tipi é otâpwe goro é du wâraâê—É waké kà tèpa ênawéna na dau kîri.

Upwaa Iésu ma tacaié
Mataio 3.13-4.11; Luka 3.21-22, 4.1-13

É upwaa Iésu wà Ioane

⁹ Na pàara bèepwiri, â é tèepaa me wà Iésu, gée Nazareth wà Galilée. Â é upwaaé wà Ioane, naa nairiwâ Ioridano.

¹⁰ Â, na é còobé gée najawé wà Iésu, â wà Ioane, âna é còo é napwéretòotù na tidàpa. Â é nye còo kaa é Nyuâaé Pwicîri, na é gère boome naa gò Iésu pwacèwii é déamu.

¹¹ Â é tère é pwàratùra na me gée napwéretòotù, na ina tà Iésu pâ: «Gà Pwina naîô [na caapwi co] na go dau mearigà. Wâgà kaa âna go jèe nye pitòrigarigà, ba dau wânúmoo googà.»

É tacai Iésu wà Caatana

¹² Gée na caùé, â é pâra wà Iésu naa namaré, ba é popaé pâ naawé é Nyuâaé Pwicîri.

¹³ Â é tâa wè naa na é 40 tòotù. Â é tacaié wà *Caatana. Â é tâa jaa é pâ macii a piugà wà Iésu. Â, na pwi pàara-bà, âna rà ipwa âboro kîri kèe wà tèpa *angela.

É todà tèpa tapoo câmu kèe Iésu
Mataio 4.12-22; Luka 5.1-11

¹⁴ Na jè tòotù, â rà tâjùru wà Ioane, â rà tòpòé naa na karapuu. Â é pâra wà Iésu naa napò Galilée. Â é inapàpari é Picémara Wâdé goo Pwiduée.

¹⁵ Â é ina târa pâ: «Jèe tèepaa é pàara, na é jèe pitòrigari wà Pwiduée. Ba é Mwachiri kèe, âna ée jèe wâmwünyabweriwà! Guwà tòotéri é wâro kàwà, â guwà cèikî naa goo é Picémara Wâdé kèe!»

¹⁶ Â é pâra wii bàrawià Galilée wà Iésu. Â é còo wà Simona Pétèru ma André, tupédu aéjii, na ru tàgère tòpò é puà naa najawé. Ba tupédu a taa ârawéà.

¹⁷ Â é ina târu wà Iésu pâ: «Gâu me wiâô! Â go o mwa pwa ma gâu tupédu a pwapuàri âboro.»

¹⁸ Â nye géewé kaa, â ru naaco é puà kàru, â ru pâra wiâé.

¹⁹ Â rà tâpo dau paé, â wà Iésu, âna é còo Jacques ma wà pwi aéjii kèe, Ioane, tupédu naî Zébédée, na ru tàgère pwàni é puà gòro wànga kàru.

²⁰ Â é nye nama todàru kaa wà Iésu. Â ru panuà caa kàru, naa gòro i wànga ma wà tèpa wakè kàra. Â ru pâra wiâ Iésu.

É nama wâdé còwâ pâ âboro na wâru
Mataio 8.1-4, 14-17; Luka 4.31-5.16

²¹ Rà tèepaa pâ wà Iésu ma wà tèpa *câmu kèe, naa na village Capernaüm. Â é tò naa na *wâra pitapitiri, na tapoo *tòotù pwicîri. Â é pacâmuri tèpa âboro [goro é popai kà Pwiduée].

²² Â rà pò goo é pai tùra kèe. Ba câé caa pwaduwa kà tèpa *dotée goro é Naèà, [na rà ina é pwina rà ina wà pâra tàpé]. Ba é nye tùra gée gooé.

Pwi âboro na pwa duée gooé

²³ Nye po napwiri kaa, na é tò naa na wâra pitapitiri é pwi âboro na pwa duée gooé. Â é wiikau burà ina pâ:

24 «Ée! Iésu géé Nazareth, nye ticé cèna gà pwa jaabà! Gà me na tubaèpà tâbà? Go tàgére còoinagà, ba wâgà pwi âboro, na é pitòrigarigà wà Pwiduée, â é panuâgà me!»

25 Â é nye kànari kaa i pé duée, wà Iésu, ma ina tée pâ: «Gà târi pwâgà, â gà còobé géé goo pwi âboro bèepwiri!»

26 Â é nye ngarü pwini kaa i duée, â é còobé burà uu géé gooé.

27 Â nye po dàpàgà târa diri é pâ âboro, â rà pitawèerirà jècaa, ma ina pâ: «Dà cèna é gére pwa? Wà pwi âboro bèeni, âna é pacâmuriyé goo jè pai pwa na bwaa âmué. Ba napwa é pwina é ina, âna pwa pàtamee. Â é pitûâ kâra mwara pâ duée, â rà pitère dèe!»

28 Â nye pâra kaa é jèkutâ goo Iésu, pitiri é napô Galilée.

Tô nyaa kà wâdà Simona Péturu

29 Wà Iésu, âna é còobé géé na wâra pitapitiri. Â é nye nama pâra kaa naa jaa Simona ma wà André. Â ru pâra wiâé wà Jacques ma Ioane.

30 Ūna rà tèepaa naawé, â rà nama ina tà Iésu wà tàpé na rà gére tâa wê, pâ, wà tô nyaa kà wâdà Simona, âna é gére puu, ba é pitòoka.

31 Â é medarié wà Iésu, â é tu pâ naa goro iê, â é dàgòtùé ma é tâa. Â nye tiâu kaa é pitòoka kèe! Â é [cimadò â é] naa èrà.

Wâru mwara tèpa maagé

32 Na bàrane[‡], â rà popa medari Iésu diri tèpa maagé, â wà mwara tàpé na pwa duée goorà.

33 Â rà pitanaimarirà naa goropwârawâ wà diri tèpa âboro na pwi village-bà.

34 Â é nye pwa ma tiâu diri kaa é pâ na jèpapara maagé wà Iésu. Â é tû târa mwara é pâ duée na wâru. Êco na câé caa panuârà ma rà tûra, ba rà jèe tâmogòorié[§].

Wakè kà Iésu naa Galilée

35 Na dàuru kèe, na bwaa ne, â é còobé wà Iésu. Â é pâra naa na jè ére na ticia wê. Â é pwapwicîri.

36 Â rà pâra nau mudèe wà Simona ma wà tèpa bée.

37 Â rà ina tée pâ: «Rà po mudàgà diri é pâ âboro.»

38 Â é tòpi târa wà Iésu pâ: «Guwà me, ma jè pâra géeni, naa na pàra village na tàpo wâmwünyabwerijè. Ba wâdé na go inapàpari mwara naawé é Picémara Wâdé. Ba wàépwi majoroé ma go boome*.»

39 Â é pâra pitiri wà Galilée, â é picémara é Picémara Wâdé, naa na pâ wâra pitapitiri. Â é tû târa é pâ duée.

Pwi jè a pwa maga

40 É me burà Iésu wà pwi jè a pwa maga[†]. Â é tûu jùrué araé, â é ilari jiié pâ: «Au! Wiàna nye nûmagà, â gà o nama tiâu maagé kôo.»

1:24 Maréko 5.7 1:26 Maréko 9.26 1:28 Mataio 4.24 ‡ 1:32 Na bàrane—Grec: Na bàrane, géé na càuru é pai duu kâra é tòotù. Jèe nabwé tòotù pwicîri kâra na capàto na bàrane. 1:34 Maréko 3.10-12

§ 1:34 Câé caa panuârà ma rà tûra... Ba càcaa pâji pàara kèe, ma é pipaarié tà diri tèpa âboro. 1:35

Mataio 14.23; Maréko 6.46 * 1:38 Ma go boome—é, Ma go pâra géé Capernaüm—Grec: Ma go tèepaa me. 1:39 Mataio 4.23, 9.35 † 1:40 Maga—Lèpre. Wà tèpa Juif, âna rà miiri tèpa pwa maga.

41 Â é dau mearié wà Iésu‡. Â é tùu pâ îê, â é tu naa gooé, â é ina tée pâ: «Nùmoo! Wâdé na tiàù é maagé'gà!»

42 Â nye tiàù jiié kaa é maagé kée, â é jèe wâdé.

43 Â é ina ba gòo tée wà Iésu pâ: «Gà pâra,

44 â gà pwacòoco, â gà cibwaa pwa jèkutâri! Êco na gà pâra nau ipaarigà tà pwi a pwa ârapwaaìlò, â gà naa tà Pwiduée i pwi *ârapwaaìlò na ia é ina wà *Moosé naa na *Naèà kée. Ba na wàrapwiri, â rà o côo diri wà tèpa âboro pâ gà jèe wâdé.»

45 Â é pâra i pwi âboro, êco na [câé caa pwa i pwi ia é ina tée wà Iésu. Ba] é piwiâ târa diri é pâ âboro é pwina tèepaa marié. Â wàépwiri é pwi majoroé ma câé caa pipaarié wà Iésu, naa na pâ village. Â é tâa na pâ ére na aupiticia. Â rà nye tà me marié naawê é pâ âboro géé na diri é pâ ére.

2

É nama wâdé còwâ pwi a pitàbwamwa

Mataio 9.1-8; Luka 5.17-26

1 Géé na càuru é pâra tòotù, â é wâjué me còwâ naa na village Capernaüm wà Iésu. Â rà tère pâ é wà pwàrawâ.

2 Â wâru pâ âboro na ipitirà naawê, â jèe ticé autâa kàra, tia goropwàrawâ. Â é inapàpari târa é popai kà Pwiduée.

3 Â rà tèepaa me é pâra âboro, na rà popa me é pwi âboro na é pitàbwamwa. Ârapàpé tàpé géé goorà, na rà pitûrié me.

4 Êco na ticé pai pwa wèe ma rà tòpòè na ara Iésu, majoroé é pai wâru wàra é âboro. Â rà [tâmee too naa gòrowâ*, â] rà dàgòtù é jè ére gòrowâ, wâcìcìma wâna na é tâa wê wà Iésu. Â rà panuâ boo wà i pwi a pitàbwamwa, na é puu gòro é aupuu kée.

5 Â é pò goo é cèikì kà tèpa âboro bèepwiri, wà Iésu, â é ina tà pwi a pitàbwamwa pâ: «Pwina naîò, jèe pwanauri é pâ èpà'gà.»

6 Rà tâa wê mwara é pâra tèpa *dotée goro é Naèà, â rà niimiri pâ,

7 'Kaa! É tùra ba èpà naa goo Pwiduée wà pwi âboro bèeni [ba é nama ipaiwàilu ma wàé! Wàilàapà na tâmogòori ma é pwanauri é pâ èpà? Na nye wàcò Pwiduée!]

8 Êco na é nye tâmogòori kaa é pwina rà niimiri wà Iésu, â é ina târa pâ: «Gorodà na wàrapwiri é pâ pwàranùmawâ?»

9 Piticècòé na go ina tée pâ: “Jèe pwanauri é pâ èpà'gà” jii na go ina tée pâ: “Cimadò, â gà pa é aupuu'gà, â gà pâra†.”

10 [Â wiàna pâri ma go nama é pâra na arawâ diri] â guwâ mwa tâmogòori pâ, pwa tàrù kà *Pwina naîri âboro, ma é pwanauri é pâ èpà kà tèpa âboro naani gòropuu.»

Â é ina tà pwi a pitàbwamwa pâ:

11 «Go ina fâgà nì pâ: Gà cimadò, â gà popa é aupuu'gà, â gà pâra naa jaagà.»

12 Â é nye cimadò kaa naa nabibiu kàra i pâ âboro, â é nye popa kaa é aupuu kée, â é còobé.

‡ 1:41 Â é dau mearié wà Iésu—é. É dau putâmu goo pwiri wà Iésu. Pwiri càcaa wâdé tée, na nama inapàpari pâ, é pwi Mesia. 1:44 Lévitique 14.1-32 * 2:4 Gòrowâ—Pwa goro puu, â po bàracaari bwàti, â pâri ma jèe pâra gò. Còo Mataio 24.17. † 2:9 Còo note goo Mataio 9.5.

Â rà pò wà tèpa âboro, â rà ina pâ: «É! Câjè caa mu caa côo cè muru cèna wàrani!» Â rà pwamaina Pwiduée.

*É todà Lévi
Mataio 9.9-13; Luka 5.27-32*

¹³ É wâjué côwâ naa bàrwiâ Galilée wà Iésu. Â wâru é pâ âboro na rà picàù wiârâ medarié. Â é pacâmurirâ goro é Popai.

¹⁴ Ûna é pâra wii naigé, â é côo wà Lévi, pwina naî Alphée, na é gére tâa na é wâra *tò mwani wâripû†. Â é ina tée wà Iésu pâ: «Gà me wiâô!»

Â é pò ma cimadò wà Lévi, â é pâra wiâê.

¹⁵ Géé na càùé, â rà pi-ija wà Iésu ma wà tèpa *câmu kée naa jaa Lévi. Â wâru pâ âboro na rà pi-ija naima ma wàilà—wà tèpa tò mwani, ma wà pâra tàpé na èpà wâro kâra. Ba jèe pâ nau wâru âboro, na rà pâra wiâê.

¹⁶ Rà tâa wê mwara wà pâra tèpa dotée goro é Naèà, géé goo tèpa *Farasaio. Â rà côo pâ rà pi-ija naima wà Iésu, ma wà diri tèpa âboro bèepwiri. Â rà ina tà tèpa câmu kée pâ: «Gorodà na wà pwi caa kâwà, âna rà picaaija ma pibéerâ ma tàpé na èpà é wâro kâra, ma wà tèpa tò mwani?»

¹⁷ Â é tère wà Iésu, â é ina târa pâ: «Càra caa bu dotée wà tàpé na rà wâdé. Â nye wàco tàpé na rà maagé. Câgo caa me, nau todà tàpé na rà tà niimiri pâ wâdé é wâro kâra. Bwa! Go me nau todà tàpé na rà tà tâmogòori pâ èpà é wâro kâra.»

*Ucina goro pipwanya
Mataio 9.14-17; Luka 5.33-39*

¹⁸ Na jè tòtù, â wà tèpa câmu kâ *Ioane Pwi a piupwaa ma wà tèpa Farasaio, âna rà gére pipwanya. [Rà panuâ é ija na jè jì pàara, ba na rà pwapwicîri tà Pwiduée.]

Â rà medari Iésu wà tèpa âboro, â rà ina tée pâ: «Rà tàgére pipwanya wà tèpa câmu kâ Ioane, ma wà tèpa câmu kâ tèpa Farasaio. Â gorodà na càra caa pipwanya wà tèpa câmu'gâ?»

¹⁹ Â é tòpi târa pâ: «Gona rà o pipwanya, wà tàpé na jè todàra naa goro é piéa, na é bwaa tâa jaarà wà pwi a piéa? Bwa! Rà pi-ija ma wâdo.

²⁰ Êco na o mwa me é tòtù na ée mwa pâra jiià wà pwi a piéa. Â géewê, â rà o mwa bàra pipwanya.

²¹ «Â nye ticé jè âboro, cèna é popa é jè noo kâra imwaano na bwaa bwùu, ma é taiti naa goro é pwina jèe dòroé. Ba [wiàna é nuwa i imwaano, â] o dàdàpa é gòobàra é imwaano na jèe dòroé. Â o mwa dau maina kaa é aumadàpa goo.

²² «Guwà côo é *wâra jawé na pwa goro parawére macii§: Câjè caa popa é dipâa na bwaa âmué, ma jè upwâwii é wâra jawé na jèe dòroé. Ba o taaò i wâra jawé [ba pwacoé ma é tée]*. Â o tubatiâu i dipâa bau i wâra jawé. Bwa! Wâdé na jè tòpò é dipâa na bwaa âmué, naa na é wâra jawé na bwaa bwùu!»

*Pwi apooro tòtù pwicîri
Mataio 12.1-8; Luka 6.1-5*

† 2:14 Wâra tò mwani wâripû—Bureau des impôts. 2:16 Mataio 11.19 § 2:22 Wâra jawé... Côo é ânuuru i wâra jawé na Mataio naporomee 9. * 2:22 Pwacoé ma é tée—É biîé i dipâa na bwaa âmué, â é pitoo é pwéretòtù. Â wiàna jèe dòroé i wâra jawé, â o taaò, ba pwacoé ma é tée i parawére macii, ba é jèe igé.

²³ Na jè *tòotù pwicîri, â rà pâra wii é naigé na tapàgà na aupwanapô wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe. Â wii naigé, â rà tàpo pétâ pâ pwâra blé wà tèpa câmu.

²⁴ Â rà ina tà Iésu wà pâra tèpa Farasaio pâ: «Pwiini, gona cina rà pwa na wàrapwiri wà tèpa câmu'gà? Âna muru na papwicîri, na é tòotù pwicîri!»

²⁵⁻²⁶ Â é tòpi tàra pâ: «Gona bwaa câguwà caa pûra naa na tii é pwina é pwa wà pwi ukai *Davita, na pâara kâ Abiatar, pwi caa kâ tèpa pwa *ârapwaaillô? Ba, na jè tòotù, â rà copwa, wàilà ma wà tèpa bée, â nye ticé cèna rà uti. Â é tò naa na i wâra pwapwicîri pwa goro imwaano†. Â é pa é poloa, na naa tà Pwiduée, â é ija. Â é pa, â é nama rà ija mwara wà tèpa bée. Êco na é poloa-bâ, âna wâco wà tèpa pwa ârapwaaillô, na pwa tàrù kâra ma rà ija.»

²⁷ Â é ina mwara wà Iésu pâ: «É tòpò é tòotù pwicîri wà Pwiduée, ba wàrapwiri goo wà pwi âboro. Â câé caa tòpò wà pwi âboro, ba na kâra é tòotù pwicîri!

²⁸ «Â wàèpwiri é majoroé ma wà Pwina naîri âboro, âna é pwi apooro é tòotù pwicîri mwara.»

3

*É nama tiâu maagé kâ pwi âboro na tòotù pwicîri
Mataio 12.9-14; Luka 6.6-11*

¹ Gée na càué, â é wâjué còwâ naa na *wâra pitapitiri wà Iésu. É tâa wé mwara wà pwi âboro na bà é iê.

² Â wà tàpé na rà tâa wé, âna rà côo bwàti wà Iésu pâ, pwiri é pwa ma é wâdé còwâ wà pwi âboro bèepwiri, na *tòotù pwicîri? Ba rà mudâra cè pai pwa wèe, ba na rà o mwa pitòtié.

³ Â é ina wà Iésu tà pwina bà i iê pâ: «Gà me naani.»

⁴ Â é ina tà tàpé na rà tâa wé pâ: «Wânanau? Pwa tàrù kâjè na tòotù pwicîri, ma jè pwa na wâdé, é, ma jè pwa pwina èpà? Wâdé na jè pawâro pwi âboro, é, wâdé na jè panuâé ma é bà *?»

Êco na càra caa tòpi tée.

⁵ Â é po niârirà burà putàmù wà Iésu. É pikîri, ba bwaa dau gòo pûrurà. Â é ina tà pwi âboro bèeni pâ: «Gà patàrù é îgâ.»

Â é patàrù i iê, â é nye wâdé kaa.

⁶ Â rà còobé gée na wâra pitapitiri wà tèpa *Farasaio. Â rà nye pitùra kaa ma tèpa âboro gée na ére kâ *Héroda Antipas. [Càra caa mu pitèrerà béaa, êco na] rà pimudâra naima cè pai pwa wèe ba na rà pòtâmwara Iésu.

Wâru âboro na rà medari Iésu

⁷ Rà pâra jiiirà wà Iésu ma wà tèpa *câmu kêe, dàra bàrawià Galilée. Â wâru é pâ âboro na rà pâra wiârà—âboro me gée pâ napô Galilée, ma *Judée,

⁸ ma Idumée. Â rà me mwara gée *Iéruusaléma, ma gée na ére gée còwâ kâra nairiwâ Ioridano, ma gée na ére wâgoro jènere du ville Tyr ma Sidon. Ba rà pitère é jèkutâ goro é pâ muru na é pwa wà Iésu, â nûmarà na rà côoé.

9 Â é ina tà tèpa câmu kêe wà Iésu pâ: «Guwà pwabwàti é jè nari wànga, ba na o càra caa igabiao† é pâ âboro bèeni.»

10 Ba rà gére itàa me dèe wà diri tèpa maagé, ba na rà tu naa gooé, ma rà o wâdé. Ba [rà tère pâ] é jèe pawâro é pâ âboro na wâru.

11 Â, na rà côôê é pâ duée [na tâa goo tèpa âboro] â rà tûuboo, â rà tûu jûrurà béaa kêe, â rà tomara too pâ: «Gà *Pwina naî Pwiduée!»

12 Â é tûâri târa wà Iésu pâ: «Guwà cibwaa inapâpario!»

É pitòrigari tèpa 12 apostolo kêe

Mataio 10.1-4; Luka 6.12-16

13 Géee na càùé, â wà Iésu, âna é too naa gòrojaa. Â é todà tèpa âboro na nùmee goorà, â rà medarié.

14 Â é mwa pitòrigari géee jaarà tèpa 12 âboro, ba na o tèpa bée {â é nama neerà pâ *apostolo}. Â é panuârà, ba na rà picémara é *Mwaciri kà Pwiduée.

15 Â é naa târa é târù ma pàtamee, ba na rà tû târa é pâ duée.

16 Wàilà-ni tèpa 12 apostolo:

Simona (é pitunee tée wà Iésu pâ Pétéru);

17 Jacques, pwina naî Zébédée;

Ioane, pwi aéjii kà Jacques (é pitunee tà tupédu aéjii-bà pâ Boanergès, na pai ina wèe pâ 'Tupédu a tòoka')‡;

18 André;

Filipo;

Barthélemy;

Mataio;

Toma;

Jacques, pwina naî Alphée;

Thaddée§;

Simona, pwi Zéloté*;

19 Judas Iscariote, wà pwina ée mwa ipwa tûa tà Iésu.

20 É wâjué còwâ naa pwârawâ wà Iésu. Â wâru é pâ âboro na rà pitànaima mwara naawê. Â ticé pai pwa wèe ma rà ija wà Iésu ma wà tèpa apostolo kêe.

21 Â wà tèpa âboro géee na tâa kà Iésu, âna rà me nau popaé jiirà, ba rà niimiri pâ é jèe piwârau.

É tòpi tà tèpa âboro Iésu

Mataio 12.22-50; Luka 11.14-23, 8.19-21

22 Pwa tèpa *dotée goro é Naèà, na rà boo géee Iérusaléma. Â rà ina pâ: «É wâgoo wà Iésu wà Caatana†, pwi caa kà tèpa duée. Ba wàé kaa, na é naa tée é pàtamee, ba na é tû târa é pâ duée.»

† 3:9 *Igabia—Être serré, pressé.* Piti géee goo. 3:10 Mataio 14.36 3:11 Luka 4.41 3:12 Mataio 12.16; Maréko 1.34 3:16 Ioane 1.42 3:17 Luka 9.54 ‡ 3:17 'Tupédu atòoka'—Grec: *Tupédu naîri tikakara.* Nee bèepwiri, âna pai ina wèe pâ, ru tupédu aputâmu wâi. Càcaa teeru é tikakara. § 3:18

Thaddée—Nee mwara Jude. Pwina naî Jacques. (Còo Ioane 14.22, Apostolo 1.13.) * 3:18 *Zéloté—Grec: Cananite.* Pwi âji âboro Judée na nùmee na é paègò tèpa Roma géee napò kêe. 3:22 Mataio 9.34, 10.25

† 3:22 *Caatana—Grec: Béelzébul.* Còo mwara *Caatana* naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadâra tii.

²³ Â é todàra wà Iésu, â é tawèerirà pà: «Gona é wànau târa cè pai pitù tée còwâ wà Caatana?»

Â é ina târa é pà ucina bèeni:

²⁴ «Wiàna é pipaa dèe còwâ é jè mwaciri, â o pwacoé ma é cimwü.

²⁵ Â wiàna é picicaraé còwâ é caapwi tâa, â o càcaa cimwü.

²⁶ Â wiàna é pipaa dèe còwâ wà Caatana, é, wiàna cáe caa pitère dèe còwâ, â o jèe nye càcaa gòiri pà é pàtamee. Â jèe nye êkaa é pai pitubatiâué.

²⁷ Â wiàna nùmajè na jè too gòro gòori naa na é wâ kà pwi jè âboro na é gòo, ma jè popa é pà neemurué, â wâde na jè mara piie. Â géewê, â jè mwa bàra pa é pà neemurué na tâa na wâ kèe.

Popai na èpà na o càcaa pwanauri

²⁸ «Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà é âjupàra pà: O pàri ma pwanauri pwi âboro na é pwa na èpà, â wâpà, wiàna é piècaari Pwiduée.

²⁹ Êco na wà pwina é tura ba èpà naa goo é Nyuâaé Pwiciri, âna o càcaa pwanauri. Ba o jèe nye tà tâa dàra gòiri awé.»

³⁰ É ina pwiri wà Iésu, ba kà tèpa dotée goro é Naèa. Ba rà ina pà pwa duée gooé.

Âji tâa kà Iésu

³¹ Géee na càuè, â rà tèepaa me wà nyaa kà Iésu, ma wà tèpa jiié. Â rà tâa boo naa pé gòroigé. Â rà panuâ dò pwi jè âboro naa na i wâ, ba na é todèe.

³² Wâru é pà âboro na rà tâbèepi Iésu, [naa na i wâ] â rà ina pà: «Gà còo, rà wâboo gòroigé wà nyaa'gà ma wà tèpa aéjii'gà. Â rà mudàgà.»

³³ Â é tòpi târa pà: «Wàilàapà nyaa kòo? Ma wàilàapà cè tèpa aéjii kòo?»

³⁴ Â é po niâri tèpa âboro na rà gére tâbèepié, â é ina târa pà: «Guwà còo, wàilàni wà nyaa kòo, ma wà tèpa aéjii kòo.

³⁵ Ba wà pwina é pwa é cábawádé kà Pwiduée, âna wàé kaa pwiri, é pwi aéjii kòo, ma tô naigé kòo, ma nyaa kòo.»

4

Ucina goo pwi a picâmi

Mataio 13.1-23; Luka 8.4-15

¹ É jèu pacâmurirà mwara [goro é Popai] wà Iésu, na bàrawia Galilée. Â dau wâru é pà âboro na rà medarié. Â géee goo pwiri, â é tò naa gòro é jè wànga na tâa niboo najawé, â é tâaboo, ba na é patùrarà. Â rà tâa nidò gòromwari é pà âboro.

² Â é pwa ucina ma é pacâmurirà goro é pà muru na wâru. Â é ina târa pà:

³ «Guwà tère! É mwa tâa wà pwi jè âboro. É mwa pàra naa na aupwanapò kèe, â é uri é arapwüru. [Â é uri, â é uri, â é uri...]

⁴ Â napwa é pàra arapwüru, âna rà tûu naa gòro nyi nari naigé [na aupwanapò]. Â rà me pà marü, â rà uti diri.

⁵ «Â napwa é pàra pwi, âna rà tûu naa gòrotàrarà. Â rà pò ma cipu, ba càcaa wâru puu wê.

⁶ Êco na, na é té é tòotù, â tòò é pâ nari arapwüru, â rà marü, ba ticè wàawà kàra.

⁷ «Â napwa é pâra pwi, âna rà tûu naa nabibiu kâra pâ nari upwâra na pwa daarà. Â, na rà cipu i pâ nari upwâra bèepwiri, â rà câtamwara i arapwüru, â nye ticè pwêe.

⁸ «Â napwa é pâra pwi, âna rà tûu naa na napuu na wâdé. Â rà cipu, â rà imaina too, â rà tòpò pwârà—pâra pwi, âna rà tòpò 30 pwêe; pâra tàpé, na 60; â pâra tàpé mwara, âna rà too tiagoro 100.»

⁹ Â é ina mwara wà Iésu pâ: «Wà pwina pwa pwâranyüruê, âna wâdé na é tétel!»

Gorodà na é ina ucina?

¹⁰ Ûna rà jèe tà tâa acari wà Iésu, ma wà tèpa 12 *apostolo kêe, ma wà tèpa béerà, â rà tawèerié pâ: «Gorodà na gà ina é pâ ucina bèepwiri?»

¹¹ Â é tòpi tàra pâ: «Wà Pwiduée, âna é paari tàwà é âji pai pwa goo é Mwachiri kêe. Â napwa diri é pâra âboro, âna rà nye po tere co é pâ ucina.

¹² Ba:

*Rà côo taaci,
â càra caa côoïna.
Rà tere taaci,
â càra caa tereïna.
Ba péa rà biirâ;
péa tà pwanauri
pâ épâ na rà pwa.»*

Ésaïe 6.9-10

Êre i ucina goo pwi a picâmi

¹³ Géee na càué, â é ina tà tàpé na rà tâa wê, wà Iésu, pâ: «Gona câguwà caa tâmogòri é ucina goo pwi a picâmi? Â guwà o mwa wânau târa cè pai tâmogòri wâra êdiri pâra ucina goro é Mwachiri?»

¹⁴ Wà pwi a picâmi, âna é câmi é Popai kâ Pwiduée.

¹⁵ Â é pâra arapwüru, âna rà tûu naa goro naigé. Ê naigé, âna wà tèpa âboro, na rà tere é popai, êco na é nye nama tèepaa me còwâ wà *Caatana. Â é pò ma dàgòtù còwâ é popai, na jèe câmi naa na é pwâranyümarà.

¹⁶ «Â é pâra arapwüru, âna rà tûu naa gòrotàrarà. Ê gòrotàrarà, âna wà tèpa âboro na rà tere é popai, â rà nye nama tòpi naa na ipwâdée.

¹⁷ Êco na rà tèpa còmacò, â càcaa wàawà naa goorà é popai na rà tere. Ûna tèepaa me marirâ é tacai, é ùna pwa na épâ tàra, majoroé [é pai pitere dàra kàra] é popai kâ Pwiduée, â rà nama panuâ cèiki.

¹⁸ «Â é pâra arapwüru, âna rà tûu naa na é pâ na nari upwâra na pwa daarà. Ê napuu bèepwiri, âna wà tèpa âboro, na rà tere é popai,

¹⁹ êco na rà pidumapié goro é pâ muru na tèepaa naa na gòropuu bèeni. Â rà itâa burâ é pâ neemuru gòropuu—muru na càcaa âji êkêe. Â wâru mwara é pâ muru na rà wâdéari. Â câamwara é popai naa goorà, â o câe caa tòpò cè pwêe.

²⁰ «Êco na, napwa naa goo pâra arapwüru, âna rà tûu naa na é napuu na wâdé. Ê pwi napuu bèepwiri, âna wà tèpa âboro na rà tere é popai, â rà tòpi naa

na pwâranümarà, â pwa pwâra ê popai naa goorâ—pàra pwi, âna rà tòpò 30 pwêe; pàra tàpé na 60; â pàra tàpé mwara, âna rà too tiagoro 100.»

*Pàra ucina kà Iésu
Mataio 13.31-32; Luka 8.16-18, 13.18-19*

Wâra ânye

21 É ina tàra mwara wà Iésu pâ: «Câjè caa nuri ê wâra ânye, ma jè cajipi goro ê jè cio, é wâpà wiâna jè tòpò na aranara aupuu! Bwa! Jè nye tòpò dôiiti.

22 Êdiri pâ muru na jèe naapwâniri, âna o mwa paari naa na pwéelaa. [Â o pâri ma jè còo bwàti.]

23 Wà pwina pwa ê pwâranyüruê, âna wâdé na é tère!»

24 Â é ina tàra mwara pâ: «Guwà pwacòoco bwàti ê pwina guwà tère, [ba na pwa tàwà ê autâmogòori goo!] Ba ée mwa pwa tàwà wà Pwiduée, ê pwina guwà pwa tà pàra tàpé. Â ée mwa pwa cèna piwéna jii ê pwina guwà pwa.

25 Ba wà pwina jèe pwa tée [ê autâmogòorimuru] âna o jèu âjagò tée còwâ. Â wà pwina kîri ê pwina tà tée, â o dàgòtù jiié còwâ é ji dàramuru na tà tée.»

Arapwüru na picipu acari

26 É ina mwara wà Iésu pâ: «Napwa ê *Mwaciri kà Pwiduée, âna é pwacèwii ni:

«É mwa tâa wà pwi jè âboro. Na jè tòotù, âna é câmi ê pâ arapwüru naa na aupwanapò kèe.

27 Â géewê, â é tàpo nao. Â rà cipu i pâ arapwüru, â rà pimaina too. Êco na wà pwini, âna câé caa tâmogòori cè pai cipu kàra. Ba ticé na waké goo* ,

28 ba nye waké kàra é napuu na é pacipu é pâ arapwüru. Â é nama rà pimaina too, tiagoro na rà pàra tòpò pwêe, ma pudòé†.

29 Ûna jèe gò i aupwanapò, â wà pwi âboro bèepwiri, âna é mwa bàra pipwabwàtié târa piûnya.»

Pudòro upwâra

30 É ina mwara wà Iésu pâ: «Napwa ê Mwaciri kà Pwiduée, âna é pwacèwii dà? Wàéni ê pwi ucina, târa ma guwà tâmogòori:

31-32 «É pwacèwii ê jè pudòro upwâra na dau kîri awé na jè câmi. Â, na é cipu, â é jèe pâ nau upwâra na dau maina awé‡. Â maina pâ ditée, â pâri ma rà pwa wânaîrà naa gò é pâ marü.»

33 Wâru pâ ucina na wârapwiri na é ina wà Iésu, ba na é inapàpari târa é pâ âboro ê popai kà Pwiduée. É pwa ê pai wiâ wèe, ma rà pa cè jèpa kàra géee goo.

34 É ciburà pwa ucina tàra. Êco na, naa mwa nye tà wàilà acari ma tèpa *câmu kèe, â é mwa napéaati târa diri.

*É pacoo pòu Iésu
Mataio 8.23-27; Luka 8.22-25*

4:21 Mataio 5.15; Luka 11.33 4:22 Mataio 10.26; Luka 12.2 4:24 Mataio 7.2 4:25 Mataio 13.12, 25.29; Luka 19.26 * 4:27 Ba ticé na waké goo—Grec: *Wiâna é puu, é, wiâna é tàci, â rà nye cipu naa ne ma pwa.* † 4:28 *Pudòé (é, pudòé)—Graine.* 4:29 Joël 4.13; Auinapàpari 14.15 ‡ 4:31-32 Grec: *É pwacèwii ê pudòro moutarde. Na jè câmi, âna ji pwi naramuru na dau kîri, jii diri é pâ naramuru ni gòropuu.* 32Â *géee na càùé, â é cipu, â é jèe pâ nau dau maina jii diri é pâ muru na jè câmi. Moutarde(sénevé), âna càcaa upwâra na dau maina, êco na é maina jii pàra muru na câmi naa na aupwanapò. Ucina na wâdé ba kâjè naani na Kalédoni, âna upwâra bwe, ba é dau maina, â é pudòé, âna dau kîri.*

35 Na pwi bàrane kâra tòotù-bà, â é ina wà Iésu tà tèpa câmu kêe pâ: «Jè gée naanigée, na ére gée còwâ.»

36 Â rà popaé wà tèpa câmu kêe, naa gòro i wànga na rà tâa gò. Â rà còpò jii tèpa âboro. Êco na rà tàpo pâra wiàrà wà pâra tàpé, na pâ pâra wànga.

37 Gée na càuè, â é tapoo uu i pwéretòotù, â jèe pimaina too é pai uu kêe. Â jèe pimaina too wià, â jèe pwi naa na i wànga.

38 Êco na wà Iésu, âna é tâa boobà pwâragòro i wànga, âna é jèe puu, â é pwa pàrapùS.

Â rà patàciê wà tèpa câmu kêe, â rà ina tée pâ: «Pwi a pwa pupûra, jè o jèe mwü! Wânau, càcaa âjimuru tâgâ?»

39 Â é tàci, â é kânari i pwéretòotù. Â é ina târa i nawia pâ: «Gà coo!»

Â é nye po tânana kaa i napò. Â é coo i pou.

40 Â é ina târa pâ: «Gorodà na wâgotàwà? Gona bwaa câguwà caa pâji cèiki kaa?»

41 Êco na po dau wâgotàra. Â rà pi-ina târa pâ: «Ée! Gona wailàapà pwi âboro bèeni, na pitère dèe é pwéretòotù ma é nawia?»

5

É tù târa pâ duée gée goo 'Wâraduée'

Mataio 8.28-34; Luka 8.26-39

1 Rà tèppaa wà Iésu ma wà tèpa *câmu kêe, naa Gadara*, wâna ére gée còwâ kâra i *nawia Galilée.

2 Â é boo gée gò i wànga wà Iésu. Â é nye còobé me kaa gée nacârü wà pwi jè âboro na pwa duée gooé, â é me cara Iésu.

3-4 Wà pwiibà âna é pwi a pitâa nacârü. Â nye ticé pai pwa wèe ma rà tâjürué, ma rà pwa ma pii é du îe ma du âê; ipaiwà mwara na tóoé goro itùpaò. Ba rà nye ciburà piie goo, â é nye taaci pòpàgà kêe. Â nye ticé pwi âboro na pwa nii kêe târa cipaé ma é tàpo tâa.

5 Na diri é pàara, ûna ne ma pwaa, â é mu tàmado é pâ pwâra wiikau, wâna i nacârü, ma gòro pâ pûru jaa. Â é mu pièié còwâ goro é pâ atü.

6-8 Ūna é còo wà Iésu gée iti, â é itàtà caraé. Â wà Iésu, âna pwa na é tù târa é duée gée gooé. Â wà pwi âboro, âna é tùu jürué na araé, â é tomara too pâ: «Iésu, *Pwina nai Pwiduée nidò *napwéretòotù, dà na nûmagà dâra pwa tóo? Go ilagà naa na nee Pwiduée pâ, gà cibwaa pwa tóo cèna èpâ.»

9 Â é tawèrié wà Iésu pâ: «Gona dà neegâ?»

Â é tòpi tée pâ: «Wâraduée†.»

[Â rà ina pâ duée wâgooé pâ: «Ūu kaa] ba dau wâru wàibà!]

10 Â é‡ tacoo goo wà Iésu, â é ina tée pâ: «[Na gà pacòobé pâ duée bèeni gée gooò, â] gà cibwaa tù târa géeni napò!]

11-12 Â wà tèpa duée mwara, âna rà tacoo gooé, â rà ina tée pâ: «Naabà pâ ma bà too naa na é pâ puàkà bèepwiri!]

Ba pwa é pé pubu puàkà na dau maina, na rà tàgère ija géeni gopaére jaa.

S 4:38 É pwa pàrapù—Grec: É pwa pàrapù naa gò jè pàrapù. * 5:1 Gadara—Nee mwara Gérasène. 5:6-8 Maréko 1.24 † 5:9 É tòpi tée pâ: «Wâraduée»—é, Rà tòpi tée tèpa duée pâ: «Aupò goro duée». ‡ 5:10 É—é, Rà (tèpa duée).

13 Â é naa tàra ê pwina rà ilari wà Iésu. Â rà còobé, gée goo i pwi âboro, â rà gée naa goo i pâ puàkà. Â rà nye itàtà kaa i pâ puàkà, géenidò gòro i jaa, boo naaniboo nawià, â rà mwü naawê. Â rà po wâmwünyabweri 2 000.

Pipâra i jèkutâ

14 Wà tèpa wéaari wàra i pâ puàkà, âna rà itàa pâ, nau wiâ ê jèkutâ bèepwiri, naaniboo na village, ma pitiri ê napô. Â rà me ê pâ âboro, nau côo ê pwina gére tèepaa.

15 Ûna rà tèepaa mwünyabweri Iésu, â rà côo i pwi âboro na ia pwa duée gooé, na é tàgére táaboo. Â é jèe coona ê pâ ârabwée, âna é jèe po wâdé ê pai tâa kêe. Â nye po dàpàgà tàra, â dau maina ê pai wâgotàra.

16 Â wà tàpé na rà po côo diri ê pwina tèepaa, âna rà piwiâ tà pàra tàpé ê jèkutâ goro i pwi âboro bèepwiri, ma i pâ puàkà.

17 Â wà tèpa âboro [gée na napô-bà] âna rà tacoo goo wà Iésu, â rà ina tée pâ: «Bà ilagà pâ, na gà pâra gée na napô kâbà.»

18 Â é tò naa gò i wànga wà Iésu. Â wà i pwi a tâa gooé i pâ duée, âna é ilaé pâ: «Nümoo na go pâra wiâgà.»

19 Êco na é tòpi tée pâ: «Gà wâjué naa pwârawâ'gà naa jaa tèpa jènerègà. Â gà wiâ ê pai mearigà kà Pwi Ukai, ma êdiri ê pâ muru na é pwa ba kâgà.»

20 Â é wâjué còwâ wà pwini. Â é wiâ naa na pwi ére, na ina goo wê pâ Dix Villes, é pâ muru na é pwa ba kêe wà Iésu. Â rà po dau pò wà diri tèpa âboro.

Pai wâdé còwâ kà du ilàri

Mataio 9.18-26; Luka 8.40-56

21 É tò naa gò i wànga wà Iésu, â é gée naa na ére gée còwâ. Â wâru ê pâ âboro, na rà tâbèepié na bàrawià.

22 Â é tèepaa me wà pwi jè âboro na nee Jaïrus, pwi jè caa kâra *wâra pitapitiri. Â é côo Iésu, â é pâra nau tùu jùrué béaa kêe.

23 Â é tacoo gooé, â é ina tée pâ: «[Gà me wà!] Ba wà tô nari èpo kôo, âna ée jèe pwa na é bà. Gà me nau topò ê du ìgà naa goé, ba na tiâu ê maagé kêe, ba na é wâdé còwâ.»

24 Â é pâra wiâê wà Iésu. Â gée goo na wâru ê pâ âboro na rà pâra mwara, â rà nye po cibèepié ma igabiarâ naa gooé.

Tô ilàri na 12 naja kêe goro maagé

25 É tâa nabibiu kà tèpa âboro bèepwiri, tò jè ilàri, na jèe po 12 naja kêe goro maagé, ba, mu tèepaa me ê pàara na mu itàa domii gooé.

26 Jèe po dau wâru ê pâ dotée na é pâ nau còora, â rà mwa nye dau tubamaagé kaa. Â é jèe po tubatiâu ê mwani kêe, êco na câé caa wâdé; â é mwa nye dau èpà kaa.

27 É tère ê jèkutâ goo Iésu wà tòoni. Â é mee ni, càù Iésu. Â é tu naa goo ê ârabwée kêe.

28 ba é piniimiri pâ, 'Wiàna go tu naa goo co i ârabwée kêe, â o jèe tiâu acari i maagé kôo.'

29 Ûna é pwa, â nye nama coo kaa ê pai joro wàra ê domii gooé. Â é tère naa gooé pâ jèe tiâu ê maagé kêe.

30 Â wà Iésu, âna é têre pâ, pâra gée gooé è jè jènere nii kêe. Â é tawèeri è pâ âboro pâ: «Wàilàpà na tu naa goo i ârabwée kôo?»

31 Â rà tòpi tée wà tèpa câmu kêe pâ: «Gorodà na gà ina pwiri? Ba gà côo, po dau wâru pâ âboro ni, â rà cibèepijè, â rà cau igabiarà naa googà!»

32 Êco na é tà niâ bèepié wà Iésu, ba na é nye mudàra pâ wàilàpà na pwa pwiri.

33 Â napwa i tò ilàri, âna é céca, ba wâgotée. Ba é tâmogòori è pwina tàgére tèepaa tée. Â é me, â é tùu jùrué na ara Iésu, â é ina tée diri è âjupâra.

34 Â é ina tée wà Iésu pâ: «Cidòri nyuâagà, co tòoni! Gà jèe wadé còwâ goo è cèikì'gà! Â gà pâra, â ée mwa tâa jaagà è pinaanapò. Gà jèe piétò!»

Tô èpo kà Jaïrus

35 Na é bwaa gére ina pwiri wà Iésu, â wà pâra tèpa âboro, âna rà tèepaa me, gée jaa Jaïrus—i pwi apooro i wâra pitapitiri. Â rà ina tà pwini pâ: «Au! É jèe bà i èpo'gà. Â gà cibwaa cèpo tà pi-iluuri wà pwi a pwa pupûra.»

36 Êco na câé caa ipacé naa goo è pâ pwâratùra bèepwiri wà Iésu, â é ina tà Jaïrus pâ: «Gà cibwaa pwa ma wâgotâgà! Â gà cèikì!»

37 Nabwé, â é popa co wà Pétèru, ma wà tupédu aéjii—wà Jacques, ma wà Ioane. Ba càcaa nùmee na rà pâra wiâé cè pâra âboro.

38 Rà tèepaa pâ naa pwârawâ kà Jaïrus. Â nye dau wâru kaa è pâ pwâratùra wè. Â é côo wà Iésu, na rà gére i ma pijinünü.

39 Â é tò naa na i wâ, â é ina tàra pâ: «Cina guwà po dau wàrapwiri, è pai pikòì kàwà? Â cina guwà i? Napwa tô nari èpo bèepwiri, âna câé caa bà, â é nye po puu.»

40 Â rà pitaurèe gooé.

Â é cau pacòbèrà diri wà Iésu, â é popa i du nyaa ma caa kâra i èpo, ma wà tèpa âracié a câmu kêe. Â rà tò naa na è naditârawâ, na jèe tòpò i ji nari èpo naawè.

41 Â é tu pâ naa goro îê, â é ina tée pâ: «*Talitha, koumi*» (na pai ina wèe pâ: Èpo, cimadò, ba go ina tâgà).

42 Â é nye cimadò kaa i ji nari èpo, â é pâra! Â rà nye dau pò kaa wà tàpé na rà tâa wè. (Napwa naa goo wà tòoni, âna jèe 12 naja kêe.)

43 Â é ina tàra wà Iésu pâ, na rà naa cè uti kêe. Â é pitûâri tàra pâ: «Guwà cibwaa ina târa cè âboro è pwina guwà côo.»

6

Càra caa cèikì tàpé Nazareth

Mataio 13.53-58; Luka 4.16-30

1 É còpòdo gée na ére-bà wà Iésu, â é pâra naa Nazareth, wâna na é maina naawè. Â rà pâra wiâé wà tèpa *câmu kêe.

2 Â, na *tòotù pwiçiri, â é tò naa na *wâra pitapitiri. Â é pacâmuri tèpa âboro na wâru [goro è popai kà Pwiduée].

Â rà dau pò gooé, â rà [picocoorié, ma] pi-ina tàra pâ: «Gona wàilàapà na pacâmurié goo é pâ pwina é ina? Muru me géepà é autâmogòori kêe? Wàilàapà na naa tée ma é pwa é pâ wakè goro pàtâmee?

³ Ba wàè co pwi a wakè goro upwâra*, pé pwina naí Maria, pwi cià wà Jacques, ma José, ma Jude, ma Simona! Â wà pa naigé kêe âna wàilà-ni gére wâro jaajè!»

Ba [rà piboo gooé] wà tàpé Nazareth, â tàutàra na rà cèikí naa gooé.

⁴ Â é ina tàra pâ: «Wà pwi *péroféta, âna càcaa pitòpié bwàti naa na napò kèé†.»

⁵ Â nye ticè pai pwa wèe ma é pwa cè wakè goro pàtâmee na Nazareth. (Êco na é tòpò é îe naa gò pàra tèpa maagé, â rà wâdé còwâ.)

⁶ Â é dau pò, ba nye dau càra caa cèikí é pâ âboro.

É cùru pâ tèpa 12 apostolo kêe

Mataio 10.5-15; Luka 9.1-6

Gée na càuè, â é pâra wà Iésu nau picémara é Popai, naa na diri é pâ village, na tàbèepi wà Nazareth.

⁷ Â é todà tèpa 12 *apostolo kêe, â é pipanuârà ba ârailu jècaa. Â é naa tàra é tàrù ba na rà tù tàra é pâ duée.

⁸⁻⁹ Â é ina tàra pâ: «Guwà cibwaa pa cè muru wiàna guwà pâra—guwà cibwaa pa cè poloa ma cèna atà, ma cè mwani naa na wâra mwani kàwà. Guwà pa co cè tâjò kàwà, ma wâraâwà, ma caapwi ârabwée kàwà.»

¹⁰ Â é ina tàra mwara pâ: «Wiàna tòpiwà naa na cè jè pwârawâ, â wâdé na guwà tâa wè, tiagoro cè tòotù na guwà mwa pâra gée na napò-bà.

¹¹ Êco na, wiàna càcaa nûma wà tèpa âboro na rà tòpiwà naa na cè jè ère, â wiàna tàutàra na rà tètewà, â guwà pâra géewé. Â guwà tauri é dàuru puu goro du âwà, ba na guwà paari pâ càcaa wâdé é pwina rà pwa.»

¹² Â rà pâra wà tèpa câmu, â rà inapàpari târa pâ âboro pâ: «Guwà pitòotéri é wâro kàwà!»

¹³ Â rà tù tàra é pâ duée. Â rà tòpò l'huile naa gò é pâ âboro na maagé, [â rà pwapwicîri kàra] â rà wâdé.

Pai bà kà Ioane Pwi a piupwaa

Mataio 14.1-12; Luka 9.7-9

¹⁴ Wà pwi ukai *Héroda Antipas âna é tère é jèkutâ goo Iésu, ba jèe dau pipàra é jèkutâ gooé. Ba rà ina gooé wà pàra tàpé pâ: «Wàè, âna wàè *Ioane Pwi a piupwaa na é wâro còwâ gée na aubà. Â êkaa é majoroé ma é pwa é pâ câmu bèepwiri kàra pàtâmee.»

¹⁵ Â wà pàra tàpé, âna rà ina pâ wà péroféta Élia‡. Â wà pàra tàpé mwara, âna rà ina pâ: «Pé pwi jè péroféta pwacèwii pàra tèpa péroféta na jè pàara napò.»

¹⁶ Ūna é tère pwiri wà Héroda, â é ina pâ: «Êé! É wâro còwâ gée na aubà wà Ioane Pwi a piupwaa, na ia go pwa ma tépàgà nyee!»

* **6:3** Pwi awakè goro upwâra—é, Pwi aba wà. É wakè goro atù mwara, ba wâru pâ upwâra naa jaa tèpa Juif, âna bari goro atù. **6:4** Ioane 4.44 † **6:4** Naa na napò kèe—Grec: Naa napò kèe, ma naa jaa tèpa jèneré, ma naa pwârawâ kèe. **6:8-9** Luka 10.4-11 **6:11** Apostolo 13.51 **6:13** Jacques 5.14

6:14 Mataio 16.14; Maréko 8.28; Luka 3.19-20 ‡ **6:15** Élia—Pwi péroféta kà Pwiduée na é wâro 800 naja béaa kà Iésu Kériso.

17-18 Ba wàéni ê jèkutâ goo ê pai bà kêe: Wà Héroda Antipas, âna ru piéa ma Hérodiade, tô wâdâ Filipino, pwi aéjii kêe.

Â é ina tà Héroda wà Ioane pâ: «Nye ticé tàrù'gà ma gà popa tô wâdâ pwina aéjii'gà!»

Â é nama tâjùru wà Ioane, ma piéé, ma tòpòé naa na karapuu.

19-20 Êco na é nye tà tâmogòori pâ é pwi âboro na é *tàrù ma pwicîri, â é papwicîriêS. Â wâdé tée na é tâmaariê, êco na, ûna é tère popai kêe, â jèe cêe caa tâmogòori cè pwina ée pwa.

Napwa naa goo wà tôoni Hérodiade, âna é èpàri wà Ioane. Â nùmee na é pwa ma é bà, êco na ticé naigé mee, ma é pwa, ba wà Héroda, âna é pwamuruê.

Pacoo pai nûma Hérodiade

21 Na pwi tòotù na rà pwamaina ê pai pitèpa wà ukai Héroda, âna nye pacoo pai nûma Hérodiade. Ba é pwa é jè pé pi-ija na maina wà Héroda. Â é todâ diri tèpa kupénoo, ma wà tèpa caa kâra coda, ma wà tèpa âboro imaina wâ napò Galiléé.

22 Â wà tô èpo kâ Hérodiade, âna é tò naa na é wâ bèepwiri, â é câbu.

Â rà nye dau ipwâdéé kaa wà pwini Héroda, ma wà tàpé na rà ija ma wâé. Â é ina tà i tô èpo wà ukai Héroda pâ: «Gà ilari jiio cè pwina nûmagà goo, â go o naa tâgâ.»

23 Â é *ipwataâboro tée, â é ina tée pâ: «Go o nye naa tâgâ cè pwina gà ilari jiio, wiàna jè pàara géé goro mwaciri kôo.»

Naa tôo pûru Ioane

24 É còobé i tô èpo bèeni, â é ina tà nyaa kêe pâ: «Dâ cèna go ilari jii pwi ukai?»

Â é tòpi tée pâ: «Gà ilari jiié é pûru wà Ioane Pwi a piupwaa.»

25 Â é nye piûri kaa goro itàtà wà tô èpo bèeni, â é pâmari ukai Héroda, â é ina tée pâ: «Nûmoo na gà naa tôo ni i pûru wà Ioane, naa na cè jè ngapò.»

26 Â é dau pikîri wà Héroda. Êco na pwacoé tée ma é tajii é pwina é ina, ba é jèe ipwataâboro, na ara pâ âboro diri.

27 Â é nye nama ina tà pwi jè coda pâ: «Gà pâra, â gà pame tôo é pûru wà Ioane.»

Â é pâra wà pwi coda naa na karapuu, â é tépàgà i nya Ioane.

28 Â é pame i pûrué naa na é jè ngapò, â é naa tà i tô èpo ilari. Â wà tôoni, âna é naa tà nyaa kêe.

29 Êna rà tère pwiri wà tèpa câmu kâ Ioane, â rà pâra nau popa i naiié. Â rà tòpòé naa na auipwàni.

É pa-ija 5 000 âboro Iésu

Mataio 14.13-21; Luka 9.10-17; Ioane 6.1-15

30 Rà wâjué còwâ wà tèpa apostolo [na ia é cùrurâ pâ wà Iésu] â rà pitapitirirà naa gooé. Â rà piwiâ tée diri é pâ namuru na rà pwa, bau é pwina rà picémara târa diri é pâ âboro.

31 Nabwé, â é ina tàra pâ: «Jè pâ naa na jè ére na ticia wê, ma guwâ tàpo nao.» Ba jèe nye ticé pàara na rà ija na, ba wâru âboro na rà medarirà.

32 Â rà pâra acari gò jè wànga, naa na jè ére na ticia wê.

33 Êco na wâru ê pâ âboro, na rà côorà na rà pâra, â rà côoinarà. Â rà itàa me gée na diri ê pâ village, â rà tèepaa béaa kà Iésu ma tèpa câmu kée naanigée.

34 Ûna é boo gée gòro i wànga wà Iésu, â é côo i pâ âboro-bà, na dau wâru wailà, â é po dau meaarirà. Ba rà pwacèwii ê pâ mutò na ticè pwi a wéaarirà. Â wàrapwiri, â é tapoo pacâmurirà goo ê pâ muru na wâru.

35 Nabwé, jèe pwa na é duu i tòotù, â rà medarié wà tèpa câmu kée, â rà ina tée pâ: «Êe jèe duu i tòotù, â na, aupiticia ni.

36 Gà panuâ pâ ê pâ âboro bèeni naa na pâ village na tàmwünyabwe, ba na rà o pa cè uti kàra.»

37 Êco na é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Bwa, guwà naa cè uti kàra!»

Â rà tawèerié pâ: «Gona [gà pwa na gà cùrubà, ba na] bà wâri cè utimuru kàra? Auwa! Pwacoé! [Ba rà po dau wâru awé, â] o po dau maina awé ê wâri wèe*!»

38 Â é ina tàra pâ: «Gona âradipi poloa na wâjaawà? Pàra ma guwà côo cai.»

Â rà pitawèerirà, â rà ina tée pâ: «5 poloa, ma ârailu ârawéa.»

39 Â é ina tàra pâ: «Guwà ina tàra ê pâ âboro bèeni, pâ rà pwa nari pubu, â rà tâaboo naawé.»

40 Â rà tâaboo, â rà pwa pubu† goro 100 ma 50.

41 Â é popa i 5 poloa ma i du ârawéa wà Iésu. Â é tagotùé too napwéretòtù, â é pwaolé tà Pwiduée. Â é tubiti ê poloa, â é naa tà tèpa câmu kée, â rà pipâdi tàra ê pâ âboro. Â é wàrapwiri tàra mwara i du ârawéa.

42 Â rà cau ija diri, tiagoro na rà jèe po cau pwàro diri.

43 Â rà panaimari còwâ é dàra noo kàra poloa ma ârawéa. Â rà pwaai 12 nakébò goo.

44 Ê jéú tèpa paa maina na rà ija, âna po 5 000 kaamwara!

É pâra gòro parawére jawé

Mataio 14.22-33; Ioane 6.16-21

45 Gée na càué, â é ina wà Iésu tà tèpa câmu kée pâ: «Guwà tò naa gò i wànga. Â guwà tàmara gée naa Bethsaïda.»

Ba é bwaa tà tâa, ba na é pawâjuéri còwâ ê pâ âboro.

46 Ûna é picijiirà diri, â é too naa gòrojaa, ba na é pwapwicîri.

47 Ûna jèe ne, â rà jèe wânabibiu kàra i nawia wà tèpa câmu, naa gò i wànga. Â é tà tâa acari wânidò gòromwari wà Iésu.

48 Â, na jèe gòropwaa, â é côo pâ pwacoé é pai tapwauru kàra. Ba é po me cararà i pwéretòtù. Â é pâra darirà wà Iésu gòro parawére jawé. Â pwa na é paé jjiirà.

49-50 Ûna rà côoé, â rà kâa too goro pai dau wâgotàra, â rà ina pâ: «Êe! Uu! Pé duée!»

Êco na é nye nama patùrarà wà Iésu, â é ina pâ: «Tàpéeni, guwà cibwaa nama wâgotàwà, ba wâgo! Guwà gòo!»

51 Â é tò darirà naa gòro i wànga. Â é coo i pwéretòtù. Â nye po dàpàgà tà tàpéeni.

6:34 Nombres 27.17; Mataio 9.36 6:35 Maréko 8.1-9 * 6:37 O po dau maina awé ê wâri wèe—Grec: Gona wádé na bà wâri cè poloa goo 200 mwani pwa? 200 mwani pwa, âna pwacèwii wâri pwi caapwi âboro naa na 8 parui. † 6:40 Pubu—Groupe. 6:46 Luka 5.16 6:49-50 Luka 24.37 6:51 Maréko 4.39

⁵² Ba càra caa tâmogòori mwara i pwi ia tèepaa, naa goo i pâ poloa [ma du ârawéà]. Ba nye târiwâri é pwâranümarà.

É nama wâdé cõwâ tèpa maagé wâ Génésareth

Mataio 14.34–36

⁵³ Rà jée tapàgà diri i nawia wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe. Â rà tèepaa gée naa na ére na tâmwünyabwéri é village Génésareth.

⁵⁴ Ûna rà êgò boo, â [rà tòo i wànga. Â] wà tèpa âboro wê, âna rà nama cõoina Iésu.

⁵⁵ Â rà itàa pitiri i napô kàra, â rà pame tèpa maagé, naa gò é pâ aupuu kàra.

⁵⁶ Â wâna diri é pâ ére na é pâra naawé wà Iésu—wâna é pâ ville, ma village, ma napô, ma aupwanapô—âna rà popa me tèpa maagé naa na pâ aupitâa kàra âboro diri. Â rà tacoo gooé, â rà ina tée pâ: «Pâri ma rà tu naa goo ârabwée'gà—wiàna êco é gòobèrè?» Â wà diri tàpé na rà tu naa goo, âna rà nye wâdé kaa.

7

Pitùra goo nyamanya kà tèpa Juif

Mataio 15.1–9

¹ Rà me gée *Iéruusaléma wà pàra tèpa *Farasaio, ma pàra tèpa *dotée goro é Naèà. Â rà pitanaimarirà naa goo Iésu.

² Â rà cõo pâ wà pàra tèpa *câmu kêe, âna rà pâra nau ija, âna càra caa nuwa* é îrà pwacèwii é pai pwa na é nyamanya kàra.

³ Ba wà tèpa *Juif, âna rà nye pâra naa goo é tûâ kà tèpa nyimurà ma upàra. Â wà tèpa Farasaio, âna rà bwaa dau déi goo. Rà mara nuwa bwàti é du îrà, béaa kàra é pai ija kàra.

⁴ Â, na rà wâjué me cõwâ gée na pâ aupitâa kàra âboro diri, â rà nye ciburà nuwa bwàti é du îrà, wiàra é nyamanya kàra béaa kàra cè pai ija kàra. Â wâru é pâ pàra nyamanya na rà pâra wiàra bwàti mwara—nyamanya na rà pame gée goo tèpa nyimurà ma upàra—wàra é pai nuwa wàra é wàrado, ma é wàra jawé, ma ilò.

⁵ Êkaa na wà tèpa Farasaio, ma wà tèpa dotée goro é Naèà, âna rà ina tà Iésu pâ: «Wà tèpa câmu'gà, âna càra caa wâro wiàra é nyamanya kà tèpa nyimujé ma upàjè. Ba rà ija pa é îrà na tòri. Âna gorodà, co pwini?»

⁶ Â é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Guwà tèpa âboro na câguwà caa *târù! É nye âjupàra wà *péroféta Isaia, na é naigé mara é popai kà Pwiduée naa goowà. Ba é wii pâ:

*Tèpa âboro bèepwiri,
âna rà po ipwamainao co
goro pwàrà ma pwàratùra.*

Â wâiti jiio pwâranümarà.

*⁷ Rà pwapwicîri tõi
ma pwa *ârapwaailò tõi,
â piticèmuru naa goo.
Rà pacâmuri pàra tàpé*

^{7:2} Luka 11.38 * ^{7:2} Nuwa—Rà wàrapwiri, ba na rà wâdé na ara Pwiduée, wiàra é pwapwicîri kàra. Cõo mwara Pinuwa naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadàra tii. ^{7:4} Mataio 23.25 ^{7:6} Ésaie 29.13

*ba na rà wârori é naèà.
 Á càcaa naèà kôo.
 Ba naèà kàra co.»*

Ésaïe 29.13

8 Á é ina tàra mwara wà Iésu pâ: «Guwà jèe panuâ é aupitûâri kà Pwiduée. Á guwà jèe pâra naa goo é aupitûâri kàwà, tèpa âboro.

9 Ûu, guwà nye dau wâdé tàra tûtâjii é autûâri kêe, â guwà mwa caa wéaari é pwina nye tûâ ma càrawà.

10 Ba é jèe ina wà *Moosé pâ: *Gà papwicîri du nyaa ma caa'gà. Exode 20.12* É jèe ina mwara pâ: *Wà pwi âboro na é ina ba èpà du nyaa ma caa kêe, âna guwà nama é bà. Exode 21.17*

11 «Èco na wâguwà, âna guwà nye ina tà tèpa âboro pâ, nye wâdé na rà ina tà du nyaa ma caa kàra pâ: “Nümoò na go naa tàu cè jè muru tàra pitu tàu, èco na càcaa pâri. Ba é pwina nümoò na go naa tàu, âna é âraimeai pwicîri tà Pwiduée.”

12 «Êkaa na, guwà pacâmurirà, ma rà iau tà du nyaa ma caa kàra!

13 Guwà còogai naa napuu[†] é popai kà Pwiduée, goo é pâ nyamanya kàwà! Á wâru mwara é pâ muru na wàrapwiri, na guwà pwa mwara.»

É pwina é nama miiri goo, pwi âboro

Mataio 15.10-20

14 Géé na càué, â é todàra mwara é pâ âboro wà Iésu. Á é ina tàra pâ: «Tàpéebà! Guwà tàmaarió, â guwà tâmogòori cai é pwina go ina tàwà:

15 Càcaa pwina tò pwâ pwi âboro, na o nama é *miiri na ara Pwiduée. Ba èco pwina é còobé géé na pwâranümee, na é miiri goo. {

16 Wà pwina pwa é pwâranürué, âna wâdé na é tère!}»

17 Géewé, â é pâra jii tèpa âboro wà Iésu, â é pâra naa jaaé. Á rà tawèerié wà tèpa câmu kêe, goro é ucina na é gére wiâ diri.

18 Á é tópi tàra pâ: «Wâguwà mwara, âna càcaa pâri ma guwà tâmogòori pwiri? Guwà còo, nye ticé jèe muru na tòmè géé gòroigé, na o nama é miiri na ara Pwiduée cè pwi jè âboro.

19 Ba pâ muru bèepwiri, na me géé gòroigé, âna càra caa tò naa na pwâranümee. Ba rà tò naa nanaaé co, â géé na càué, â rà còobé géé na naiié.»

É paari naawé wà Iésu pâ, é jèe nama pâri ma jè uti géé goo diri é pâ utimuru.

20-22 Á é ina tàra mwara pâ: «É pwina còobé géé na pwâranümara pâ âboro, âna wâé kaa pwiri, é pwina rà miiri goo—é pâ auniimirimuru, ma câbawâde na èpà. Á géé goo pwiri, na rà pwa pâ muru na èpà:

Rà wâro imudi;
 Rà toomura (rà ciâa jii wâdàra);
 Rà ipuu ma tèpa âboro imudi;
 Rà ciburà iari pâ muru na nùmarà goo;
 Rà iboo;
 Rà mura;
 Rà ipwamainarà;
 Rà tùra ba èpà naa goo pàra tàpé;
 Rà pwâgàri pàra tàpé;

Rà pwa na èpà tàrà;
Rà tètàmwarà âboro.

«Wà tàpé na rà wàrapwiri, âna ticé cèna rà tâmogòori naa goo é pwina wâdé.
23 Diri é pâ èpà bèèpwiri, âna còobé géé na pwâranüma pwi âboro. Á wâé kaa
pwiri é pwina nama é müiri goo.»

É cèikî tô ilàri na câé caa tô Juive
Mataio 15.21-28

24 Géé na càùé, â é pâra géé na ére bèèpwiri wà Iésu. Á é pâra naa na ére
na tàmwünyabweri é ville Tyr. Á é tâa na é jè pwârawâ, â càcaa nümee na rà
tâmogòori é pâ âboro pâ é wêe. Êco na pipâra é jèkutâ.

25-26 Á êkaa, na é pitêre é popai gooé wà tô jè ilàri. Wà tâoni âna câé caa tô
Juive, ba tô gòobàra tèpa Phénicie wâ province Syrie. Á napwa wà tô èpo kêe
âna pwa duée gooé. Á é medari Iésu i tô ilàri, â é tùu jùrué araé. Á é ina tée pâ:
«Go ìlagà pâ gà pacòobé é duée géé goo tô èpo kôo.»

27 Á é tòpi tée wà Iésu pâ: «Jè nama rà ija béaa, tèpa nari èpo. Ba càcaa wâdé
na jè pa é uti kàra, ma jè tütâjii târa é pâ 'nari akàna'‡.»

28 Á é tòpi tée wà tâoni pâ: «Bwa, gà nye âjupâra. Êco na wà tèpa nari akàna
mwarà, âna rà ija é muupàra é utimuru, na rà tubatûu é pâ nari èpo, géé goro
taapà.»

29 Á é ina tée wà Iésu pâ: «Géé goo é pai tòpi'gà, â pâri ma gà wâjué còwâ naa
jaagà. Ba é jèe còobé i duée, géé goo i èpo'gà.»

30 Á é wâjué còwâ naa pwârawâ kêe wà tâoni. Á é còo i èpo kêe, na é tàgére
puu gò i aupuu. Ba é jèe wâdé!

É nama tiâu maagé kà pwi a kûukû ma kee

31 Géewê, â é pâra géé na ére Tyr wà Iésu, ba na é wâjué còwâ naa bàrawiâ
Galilée. Êco na é bwaa tabiié naa pâ ére wà Sidon ma Dix Villes§.

32 Á rà popa medarié é pwi âboro na é kûukû ma kee. Á rà tacoo goo wà Iésu,
ma ilari jiié pâ: «Gà tòpò du ìgà naa gòé, ba na é wâdé!»

33 Á é popaé wà Iésu, â ru pâra iti jii é pâ âboro. Á é tùu géé é mangadaîê, naa
na é pwâranyüru wà pwini. Á é nama tii é mangadaîê, goro é oropwêe. Á é tu
naa goo é ûmemee.

34 Á é tagòtùé too naa napwéretòtù wà Iésu, â é ômaa ba maina. Á é ina tà
i pwi âboro pâ: «*Effata!*» (Pai ina wèe pâ: Gà tàpirigà!)

35 Á é nye tàpirié kaa é du nanyürué; â é nye wâdé kaa i ûmemee, â jèe pâri
ma é tûra bwàti.

36 Á é ina wà Iésu tà tàpé [na rà còo pwiri] pâ: «Guwà cibwaa pwa jèkutâ
goo!»

Êco na, ûna é gére ina pwiri tàrà, â rà mwa nye dau pwa jèkutâ kaa goo, târa
é pâ âboro diri é pwina é pwa.

37 Ba rà po dau pò, â rà cau ina pâ: «Guwà còo! Nye po dau wâdé kaa é pâ
muru na é pwa! Ba é nama rà têrejè wà tàpé na rà kee; â é nama rà tûra wà
tàpé na rà kûukû!»

‡ 7:27 'Nari akàna'—Ê pwina rà ina wà tèpa Juif goo pàra tàpé. (Còo note goo Mataio 15.26.) § 7:31
Dix Villes—é, Décapole. 7:36 Maréko 1.43-45 7:37 Êsãe 35.5

8

*É pa-ija 4 000 âboro Iésu
Mataio 15.32-39*

1 Na pwi pâara bèepwiri, âna rà pitapitirirà naa jaa wà Iésu ê pâ âboro na wâru. Â jèe ticè uti kàra. Â é todà tèpa *câmu kêe wà Iésu, â é ina tàra pâ:

2 «Au, meaari tèpa âboro bèeni! Ba jèe âracié tòotù kâjè ma wàilà, â jèe ticè utimuru.

3 Â wiàna go pawâjuépirirà, â o ticè nii kàra wii naigé. Ba wâru tàpé na rà me géé iti.»

4 Â rà tòpi tée wà tèpa câmu kêe pâ: «A?! Jè o wànau cè pai naa uti kàra diri, naani na pé ére na auticia?»

5 Êco na é ina co pâ: «Gona âradipi poloa na wâjaawà?»

Â rà ina tée pâ: «7 poloa.»

6 Nabwé, â é ina tàra pâ âboro pâ na rà tâaboo. Â é popa i pâ 7 poloa, â é pwaolé tà Pwiduée. Â é tubiti, â é naa tà tèpa câmu kêe. Â rà ipâdi naa goo tèpa âboro.

7 Nye pwa mwara é nyi pâra ârawèa kàra. Â é pwaolé tà Pwiduée. Â é ina tà tèpa câmu kêe pâ na rà ipâdi mwara.

8 Â rà ija tiagoro na rà jèe po cau pwàro diri. Â géé na càùé, â wà tèpa câmu, âna rà tòri é dèrèè, â po 7 nakébò maina na wâbè.

9 Po 4 000 âboro na rà ija!

Nabwé, â é ina tàra wà Iésu pâ, na rà wâjué còwâ naa jaarà.

10 Â wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe, âna rà tò naa gò i wànga. Â rà pâra naa na ére Dalmanoutha.

*É ina tèpa Farasaio wà Iésu
Mataio 16.1-12*

11 Rà tèepaa medari Iésu wà pâra tèpa *Farasaio, â rà tapoo pitòocia ma wàé. Ba nūmarà na rà pitù tūâ tée. Â rà ina tée pâ: «Paari tâbà cè *câmu kàra pàtamee na wâgoogà. Â géewè, âna bà o tâmogòori pâ, wà Pwiduée na é panuâgà medaribà.»

12 Â é wataù wà Iésu, â é ina pâ: «Gona gorodà na rà ciburà ilari cè câmu kêe wà tèpa âboro nabà? Â go ina tàwà é âjupâra pâ: O càra caa còo cè câmu kàra pàtamee wà tèpa âboro nabà!»

13 Â [é picijajai, â] é pâra jiiirà. Â é tò naa gò i wànga, â é géé naanigée na ére géé còwâ.

'Nyaa kàra poloa' na èpà

14 [Rà tèepaa pâ naa na ére géé còwâ. Â] wà tèpa câmu kêe, âna rà [còo pâ rà] tà ipwanauri na rà pa cè poloa. Â tà dàra caapwi co ji poloa kàra.

15 Â é ina tàra wà Iésu pâ: «Guwà ipwacòoco é nyaa kàra poloa kà tèpa Farasaio, ma é nyaa kàra poloa kà *Héroda.»

16 Â rà pi-ina tàra wà tèpa câmu pâ: «A! [Pwiri géé goro na] câjè caa pa poloa?»

17 Â é tère, â é ina tàra pâ: «Cina guwà pi-ina tàwà pâ, guwà imwüru cè poloa? Gona bwaa câguwà caa còo ma tâmogòori? Wànau, bwaa gére picànauri tàwà?»

18 Pwa ê âraporomeewà, â câguwà caa côo? Â pwa ê pwâranyüruwà, â câguwà caa tère?

19 Gona câguwà caa niimiri i pwi tòotù na go ipâdi i pâ 5 poloa tà i pâ 5 000 âboro? Â âradipi nakébò na guwà pawâjué còwâ?»

Â rà ina tée pâ: «12 nakébò.»

20 «Ûna go ipâdi i pâ 7 poloa tà tèpa 4 000 âboro, â âradipi jéuru nakébò na ia guwà popa wâjuéri?»

Â rà tòpi tée pâ: «7 nakébò.»

21 Â é ina tàra pâ: «Â bwaa câguwà caa pâ tâmogòori kaa?»

É nama é niâ còwâ pwi a bwi

22 Rà tèepaa pâ naa na village Bethsaïda. Â wà tèpa âboro wê, âna rà pame pwi jè a bwi. Â rà ila Iésu pâ na é tu naa gooé.

23 Â é tu naa goro îê wà Iésu, â é popaé còobé jii i village. Â é tòpò é oropwêe naa gò du âraporomara pwi âboro bèepwiri. Â é tòpò é du îê naa gòé, â é tawèerié pâ: «Dà cè pwina gà côo?»

24 Â é tàpiri du âraporomee wà pwi a bwi, â é ina pâ: «Go côo pâ âboro, êco na rà pwacèwii é pâ upwàra na rà pâra.»

25 Â é jèu tòpò mwara é du îê wà Iésu naa gòro âraporomee. Â é mwa bàra niâ bwàti wà pwini. Â é jèe wâdé, â é nye dau niâ tia-iti.

26 Â é ina tée wà Iésu pâ: «Gà wâjué naa jaagà, â gà cibwaa tò naa na village.»

É pwi Mesia wà Iésu

Mataio 16.13-28; Luka 9.18-27

27 Rà pâra wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe, naa na pâ village na tâmwünyabweri wà ville Césarée-Filipo. Ûna rà gére pâra wii naigé, â é tawèeri tèpa câmu kêe pâ: «Gona dà cèna rà ina good wà tèpa âboro? Rà ina pâ wâgo wàa?»

28 Â rà tòpi tée pâ: «Rà ina wà pâra pwi pâ wâgà *Ioane Pwi a piupwaa. Â rà ina wà pâra tàpé pâ wâgà *péroféta Élia. Â rà ina wà pâra tàpé mwara pâ gà pwi jè ârapàara tèpa péroféta biu.»

29 Â é tawèerirà wà Iésu pâ: «Â, na wâguwà na?»

Â é tòpi tée wà Pétèru pâ: «Wâgà, âna gà pwi *Mesia, [pwi ukai na gà me géé goo Pwiduée!]

30 Â é nye âji papwicîri jiiirà kaa na rà inapàpari pwiri.

É mwa bà ma wâro còwâ

31 Géé na càùé, â é tapoo pacâmuri tèpa câmu kêe wà Iésu. Â é ina pâ: «O tèepaa é pâara, na go mwa dau pwa é maagé côo na, wâgo *Pwina naîri âboro. Ba wà tèpa pitûâ, ma wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaaîlò, ma wà tèpa *dotée goro é Naèà, âna o nye tàutàra good. Â rà mwa pwa ma go bà. Êco na, naa na béaracîé kâra tòotù géé na càùé, âna go o mwa wâro còwâ.»

32 É ina ba pwéelaa tàra é popai bèepwiri. Êco na é todèe naa na jè ére wà Pétèru, â é pwaé.

33 Â é niâri wà tèpa câmu kêe wà Iésu. Â é pwa Pétèru, â é ina tée pâ: «*Caatana, gà tûugà géeni arao! Ba câgà caa niimiri pwacèwii Pwiduée; â gà niimiri pwacèwii tèpa âboro!»

Pai pâra wiâê

³⁴ Géewê, â é todâra ê pâ âboro ma wâ têpa câmu kêe wâ Iésu, â é ina târa pâ: «Wiâna nûma cê pwi jê âboro na é me wiâô, â é cibwaa mwa tà piniimiriê côwâ. Â wâdé na é kâa ê *kurucé kêe, â é me wiâô.

³⁵ Ba wâ pwina nûmee na é ipwamuru ê wâro kêe, âna ée mwa tubatiâu. Â wâ pwina é panuâ ê wâro kêe ba kôo, ma é *Picémara Wâdé, âna wâ pwiibâ, âna ée udô [ma tâa têe ê *âji wâro].

³⁶ Â târa dà kâ pwi âboro na é tòpi diri ê pâ wâdé gòropuu, â wiâna é tubatiâu ê nyuâaê*?

³⁷ Gona o dà cèna pâri ma é icuri ma é pâmari côwâ ê nyuâaê?

³⁸ «Napwa wâ têpa âboro nabà, âna rà jêe têpa pwa na èpà, â càra caa pitêre dà Pwiduée. Wâ pâra tàpé, âna rà kamu gooô ma é popai kôo na ara pâ âboro. Â, na wàrapwiri, â wâgo Pwina naîri âboro, âna go o mwa kamu goorà, wiâna bà mwa me, ma têpa *angela kêe†, [naa na pwi tòotù kôo. Na pwi tòotù-bà] â o paari ê pai maina ma muugère ma pai pwiçiri kâ Pwi Caa kôo.»

9

¹ «Go ina tàwâ ê âjupâra pâ: Wâ Pwiduée, âna é gére tòpò naani ê Mwaciri kêe, naa na diri ê pátamee. Â wâ pâra têpa gére wâni nabà, âna rà bwaa còo ê pai tèepaa kâra i Mwaciri, béaa kâra cè pai bà kâra.»

*Paari pai maina ma muugère kâ Iésu naa gòrojaa
Mataio 17.1-13; Luka 9.28-36*

² Géee na càuru 6 tòotù, â wâ Iésu, âna é popa wâ Pétèru, ma Jacques ma Ioane. Â rà too, naa gò ê pé jaa na maina. Â pitòtèri pai còo Iésu, na ararà.

³ Â pâra ma po dau pwaa ê pâ ârabwée kêe, â é pwâra. Â nye ticé cè jè âboro wâni gòropuu na pâri ma é pwa cè ârabwée, cèna pwaa pwacèwii pwiri.

⁴ Â rà nye còo kaa wâ Élia ma wâ *Moosé, [tupédu *péroféta béaa] na rà tàgéere pitura ma wâe.

⁵⁻⁶ Â po dau wâgo tà wâ Pétèru ma wâ tupédu bée. Â é ina wâ Pétèru tà Iésu pâ: «Pwi a pwa pupûra, nye po dau wâdé tâbà, na bà gére tâa ni jaagà. Â wâdé na bà pacima cè têpa âracié nacapè—ba kâgâ jèpwi, â kâ Élia jèpwi, â kâ Moosé jèpwi.»

É ina pwiri, ba cáe caa tâmogòori cèna é ina, goo pai wâgotêe.

⁷ Â é tèepaa me é jè nee, â é cajipirà. Â rà tère é pwâratùra géee na nee, na ina pâ: «Wâ pwini, âna wâé co kaa pwiri, é Pwina naîô [na caapwi co] na dau wânûmoo gooé. Â guwâ pitêre dèe.»

⁸ Â rà piniâ bèepirà wâ têpa *câmu, êco na jèe nye tà wâilà acari ma Iésu.

⁹ Úna rà tàbâtù géee gòrojaa, â é ina ba gòo târa wâ Iésu pâ: «Guwâ cibwaa ina târa âboro é pwina guwâ còo, tiagoro é tòotù, na go mwa wâro còwâ géee na aubâ, wâgo *Pwina naîri âboro.»

¹⁰ Â rà pitêre dàra é pwâratùra bèepwiri. Êco na rà pitawèerirà pâ: «Gona dà é pai ina wèe bèepwiri pâ, ée mwa wâro còwâ géee na aubâ?»

8:34 Mataio 10.38-39; Luka 14.27 * **8:36** Nyuâaê—Âji wâro na wâgooé. **8:38** Mataio 10.33 † **8:38** Têpa angela kêe—Grec: Têpa angela pwiçiri. **9:1** Maréko 13.30 **9:2** Apostolo 3.22; 2 Pétèru 1.17-18

Rà tawèrié goo Élia

11 Gée na càué, â rà tawèri Iésu pâ: «Wà tèpa *dotée goro ê Naèà, âna rà ina pâ: “Wà péroféta Élia, âna wàé pwi a mara pâbéaa [kà pwi *Mesia, *pwi a pa-udò].” Âna gorodà?»

12-13 Â é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Üu kaa. É mara pâbéaa me wà Élia, ba na é tòpò bwàti diri pâ muru, naa na pai tâa wê. Á go ina tàwà pâ, é jèe nye me wà Élia*. Êco na rà jèe pwa tée é pwina èpà na rà niimiri wà pàra tèpa âboro, pwacèwii na jèe wii naa na *Tii Pwicîri. Á jèe wii mwara good, wâgo Pwina naîri âboro pâ, na go o mwa maagé côo, â rà o mwa èpàrio wà tèpa âboro.»

É nama wâdé còwâ pwi jè èpo na pwa duée gooé

Mataio 17.14-21; Luka 9.37-43

14 [Na rà boome còwâ gée gòrojaa] wà Iésu ma wà tèpa âracié a câmu kêe, â rà pàdari wà pàra tèpa câmu béera. Á rà côo é pâ âboro na rà dau wâru na rà tâbèpirà. Ba rà tàgére pitùra ma tèpa dotée goro é Naèà.

15 Úna rà côo Iésu wà tèpa âboro, â po dàpàgà tàra. Á rà itàa pàdarié, ba na rà pwabwàcu tée.

16 Á é tawèri tèpa câmu kêe pâ: «Gona dà cèna guwà pi-ina ma wàilà?»

17 Á é tòpi tée wà pwi jèpwi gée goo tèpa âboro bèepwiri, â é ina pâ: «Pwi a pwa pupûra, pwa na go popa me pwina naîo darigà. Ba pwa pé duée na wâgoóé, na é pwa ma câé caa tùra.

18 Á é mu popaé, ma tûé boo naa napuu. Á wà pwina naîo, âna mu còobé é pâ oropwêe, â é mu tòngûru é poropwêe. Á mu po gòo é naiié. Á go ila tèpa câmu'gà pâ, na rà tû tée, êco na càcaa pâri naa goora.»

Nye cau pâri diri tà pwi a cèikî!

19 É ina tàra wà Iésu pâ: «Au, [go nyi meariwà] wâguwà tèpa âboro nabà, ba bwaa câguwà caa cèikî! Tiagoro wiidà na go o bwaa nye tà tâa jaawà, ma pidâpwicâariò naa goowà? Pwa me i pwi nari âboro èpo!»

20 Á rà popaé me. Úna é côo Iésu i duée, â é nye nama é po céca diri kaa. Á é tûu, â é biié naa napuu. Á còobé gée pwêe é pâ oropwêe.

21 Á wà Iésu, âna é tawèri pwi caa kêe pâ: «Gona âradipi pàara, na pwa tée é pwini?»

Á é tòpi tée pâ: «Nye tapoo gée na aukîri kêe.

22 Ê pwi duée bèepwiri, âna é mu tûé naa na ânye, ma naa najawé, ba na é bà. Á gà mearibà, ma pitu tâbà, wiàna pâri ma gà pwa.»

23 Á é tòpi tée wà Iésu pâ: «Gorodà na gà ina tòo pâ: “Wiàna pâri ma gà pwa?” Nye cau pâri diri tà pwi a cèikî!»

24 Á é nye tomara kaa wà pwiibà pâ: «Go cèikî! Êco na gà pitu tòo, ba càcaa po maina é pai cèikî kòo!»

25 Á é côo wà Iésu pâ, wâru é pâ âboro, na rà jèe tapoo me naa gooru. Á é nye pwa kaa i duée, â é ina tée pâ: «Wâgà pwini, na gà pwa ma câé caa tùra ma tèrejè, âna go ina tàgà pâ: Gà còobé gée goo pwi âboro èpo bèeni! Á gà cibwaa mwa caa tò còwâ naa gooé!»

9:12-13 Psaume 22.2-19; Ésaie 53.3; Malachie 3.23 9:12-13 Mataio 11.14 * 9:12-13 É jèe nye me wà Élia—Wà Iésu, âna é ina Ioane Pwi apiupwaa, ba waké kêe, âna pwacèwii waké kà péroféta Élia. (Còo Luka 1.17.) 9:23 Mataio 21.21; Maréko 11.23

²⁶ Â é pé wiikau i pé duée bèepwiri, â é nye nama é po céca diri i pwi âboro èpo, â é nye còobé kaa. Êco na, napwa i pwi âboro èpo, âna é pwacèwii na é jèe bà. Â wâru ê pâ âboro na rà ina pâ, é jèe maagé.

²⁷ Êco na é tuboo dèe wà Iésu, â é dàgòtùé [ba é jèe wâdé].

²⁸ Géé na càùé, â é wâjué naa pwârâwâ wà Iésu. Ûna rà pitâa acari ma tèpa câmu kêe, â rà tawèerié pâ: «Cina càcaa pâri ma bà pwa ma é còobé i duée?»

²⁹ Â é tòpi tàra pâ: «Nye géé goro co ê pwapwiciri tà Pwiduée, na o pâri ma jè pacòobé é pwi pwâra duée bèepwiri.»

É pacâmuri tèpa câmu kêe

Mataio 17.22-18.9; Luka 9.44-50

³⁰ Rà còobé géé na ère bèepwiri wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe, â rà pitapàgà wàì napò Galilée. Â càcaa nùma wà Iésu na rà tâmogòori wà tèpa âboro, pâ é tâa wê.

³¹ Ba é gére pacâmuri tèpa câmu kêe [goro pai o bà kêe].

Go o mwa bà ma wâro còwâ

É ina tàra pâ: «O mwa icurio tà tèpa âboro, wâgo Pwina naîri âboro. Â rà o tâjùruo, â rà o pwa ma go bà. Êco na, naa na béâracié kâra tòotù géé na càùé, âna go mwa wâro còwâ géé na aubâ.»

³² Êco na càra caa tâmogòori é pwina é ina tàra. Â wâgotàra na rà tawèerié.

Wàilàpà wà pwina é imaina?

³³ Rà tèepaa pâ naa Capernaüm. Ûna rà tò naa na wâ, â é tawèeri tèpa câmu kêe wà Iésu pâ: «Gona dà cèna guwà pi-ina na ia jè gére me?»

³⁴ Êco na càra caa tòpi tée. Ba ùna rà gére me wii naigé, â rà pitawèerirà pâ: «Gona wàilàpà cè pwina pwamuru naa gooé naa nabibiu kâjè?»

³⁵ Â é tâaboo wà Iésu, â é ina tàra pâ, na rà cibèepié, â é ina tàra pâ: «Wiàna nùmee na é imaina wà pwi jè âboro, â wâdé na é pwi a pwicò ma pwi a piâboro kîri kâra diri pâ âboro.»

³⁶ Â é popa ji nari èpo, â é tòpòé boo, naa nabibiu kâra. Â é bwénüüé, â é ina tàra pâ:

³⁷ «Wà pwina é tòpi naa na neeò pwi jè nari èpo pwacèwii ni, âna é tòpio. Â wà pwina é tòpio, âna é tòpi mwara wà Pwina é cùruo me.»

Naaco pwina câé caa cicarajè

³⁸ É ina wà Ioane tà Iésu pâ: «Pwi a pwa pupûra, bà côo pwi jè âboro, na é tû tàra ê pâ duée, naa na neegà. Â pwa na bà ina tée pâ, na é cibwaa pwa, ba câé caa pwi bééjè.»

³⁹ Â é tòpi tàra pâ: «Guwà cibwaa pacoóé! Ba wà pwina é wakè goro pàtàmoò, âna o pwacoé ma é ina cè pwina èpà naa goodò.

⁴⁰ Ba wà pwina câé caa cicarajè, âna é pwi bééjè.

⁴¹ Â go ina tàwâ é âjupâra pâ: Wà pwina é naa tàwâ cè jè wârado jawé moò, ba guwà tèpa bée Kériso, âna wà pwi bèepwiri, âna ée mwa tòpi pumee.»

Guwà pwacòoco!

42 [É ina mwara wà Iésu pà]: «Gà cibwaa pwa ma gùmàgù è cèikî† kà [pwi âboro kôo, na é pwacèwii] jì pwi nari èpo. Ba wiàna wàrapwiri, â o è wàrimuru'gà, âna o dau maina jii na jè tòo naa goro nyagà cè pé atù cèna maina, ma jè tügà naaniboo najawé.

43 «Wiàna majoroé è ìgà, na gà pwa na èpà; â gà tapàgàé‡. Ba o wâdé ba kâgà, na gà tò naa na *âji wâro, pa caapwi ìgà. Dau pwaée'gà na gà wéaari è du ìgà, â gà pàiti jii Pwidueé§! Ba naa na ére bèepwiri, âna o nye tà ciburà tòogà è maagé còo, pwacèwii è na ânye na càcaa bà. {

44 Â pwa pà ûne na uti naiiri âboro, âna càra caa bà naa na pwi ére-bà. }

45 «Â wiàna majoroé è âgà, na gà pwa na èpà; â gà tapàgàé. Ba o wâdé ba kâgà, na gà tò naa na âji wâro, pa caapwi âgà. Dau pwaée'gà na gà wéaari è du âgà, â tügà naa na ére na gà pwamaagé còo naawé! {

46 Ba è ânye na ére-bà, âna càcaa bà. Â pwa pà ûne na rà uti è naiiri âboro, â càra caa bà naa na pwi ére-bà. }

47 «Â wiàna majoroé è âraporomeegà, na gà pwa na èpà; â gà èrù tâjii. Ba o wâdé ba kâgà, na gà tò naa na *Mwaciri kà Pwidueé, pa caapwi âraporomeegà. Dau pwaée'gà na gà wéaari è du âraporomeegà, â tügà naa na ére na gà pwamaagé còo naawé!

48 Â wê, âna càra caa bà è pà ûne, na rà iri è naparawére âboro. Â jè maagé, pwacèwii na tòjè è ânye.

49 «Diri è pà âboro, âna o naa tàra è ânye ma còo*, [tàra ma cèitiri èpà kàra].

50 Napwa è còo, âna jè muru na wâdé [tàra ma pwa nùmara è utimuru]. Êcò na, wiàna tubatiâu è nùmee, â jè o wànau tàra ma jè o pwa ma tèepaa còwâ è nùmee? Bwa, pwacóé! Wâdé na é tâa goowâ è còo, â guwâ wâro na tàbwàti ma pàrà tèpa béewâ.»

10

Popai goro piéa ma tapàgà piéa *Mataio 19.1-12; Luka 16.18*

1 Géewê, â è pâra géee na ére bèepwiri wà Iésu. Â è tapàgà è napô *Judée. Â è pâra naa na ére géee còwâ kâra nairiwâ Ioridano. Â, na diri pà ére na é tâa wê, âna rà me mwara tèpa âboro, â rà tàbèepié. Â è pacâmurirà goro è Popai, wàra na nye câmaajé tée na é pwa.

2 Â rà me burée wà pàrà tèpa *Farasaio, â pwa na rà pwa tûâ tée. Ba rà tawèerié pà: «Gona pwa tàrù kà pwi jè âboro, [naa na è *Naèà kà Moosé] ma è tû tà tò wâdèe?»

3 Â è tawèerira wà Iésu pà: «Gona dà è popai, na é tûâri tàwà wà *Moosé?»

4 Â rà tòpi tée pà: «Bwa, câé caa papwiciri wà Moosé tà pwi âboro na é pitapàgà piéa, wiàna é wii è tii, ba na é panuâ còwâ tò wâdèe.»

† 9:42 Pwa ma gùmàgù è cèikî—é, Nama é pwa na èpà—Grec: Nama é tûu. 9:43 Mataio 5.30 ‡ 9:43

Còo note goo Mataio 5.29-30. § 9:43 Gà pàiti jii Pwidueé... Grec: Gà pà naa géhenne (l'enfer). Ipaìwâ

naa na pà nee tii 45 ma 47. 9:47 Mataio 5.29 9:48 Ésaie 66.24 * 9:49 Ânye ma còo—Naa na wàpawiciri kà tèpa Juif, âna rà tòpò còo naa gò pà ârapwaaillò na tòo naa goro ânye. (Còo Lévitique 2.13.) Ê ânye, âna ucina goro pai cèitiri èpà kâjè, pwacèwii na jè cîri è mwani mii, ba na é dau pwéelaa. Ê còo, âna ucina goro napàrajè na jè wàrori è wâro na pwiciri, â na jè tèpa pinaanapò. (Còo nee tii 50.) Pwacèwii pai wéaari è noo kâra macii goro còo, ba na o càcaa wâbu. (Còo note goo Mataio 5.13.) 9:50 Mataio 5.13; Luka 14.34 10:4 Deutéronome 24.1-4; Mataio 5.31

⁵ Â é ina tàra wà Iésu pà: «Guwà côo, é wii ba kàwà è naèà bèèpwiri wà Moosé, ba po dau gòo è pûruwà!

⁶ Êco na, naa na autapoo goo, ûna é tòpò è gòropuu wà Pwiduée, âna: *É tòpò wà pwi paaò ma wà tô ilàri.* *Genèse 1.27*

⁷ Â géé goo kaa pwiri, âna é panuâ du nyaa ma caa kêe wà pwi paaò, ba na ru pitâa ma wà tô wâdèe.

⁸ Â, na wàrapwiri, â wàilu âna ru pâra nau caapwi. *Genèse 2.24*

«Â êkaa, [na go ina tàwà pâ] na jèe càcaa ârailu âboro, â ru jèe pwacèwii caapwi âboro.

⁹ Â guwà cibwaa tipi còwâ è pwina é jèe piinaimari wà Pwiduée!»

¹⁰ Â [rà pâra jirà] wà Iésu ma wà tèpa *câmu kêe. Ûna rà wâjué còwâ naa pwârawâ, â rà bwaa nye jèu tawèerié mwara, goro tapàgà piéa.

¹¹ Â é ina tàra pà: «Wiàna é tû tà wâdèe wà pwi jè âboro, ma é jèu éa còwâ, â é jèe pâ nau toomura (é cîaa jii tô wâdèe béaa).

¹² Â wiàna é pâra jii pwi éaé wà tô ilàri, ma é jèu éa còwâ, â é jèe pâra nau toomura.»

É pwényunyûari nyi nari èpo

Mataio 19.13-15; Luka 18.15-17

¹³ [Na jè tòotù, âna] rà medari Iésu wà tèpa âboro. Â rà pame tée é nyi nari èpo kàra, ba na é tu naa goorà, [ma é *pwényunyûarirà]. Êco na wà tèpa câmu kêe, âna rà pwa tèpa âboro, ma pacoorà.

¹⁴ Ûna é côo pwiri wà Iésu, â càcaa wâdé tée, â é ina ba gòo tàra pà: «Guwà naaco nyi tèpa nari èpo, ma rà medario! Guwà cibwaa pacoora! Ba é *Mwaciri kà Pwiduée, âna o kâra é pâ âboro, na rà wàra é nyi nari èpo.

¹⁵ Ûu, âjupâra é pwina go ina tàwà pà: Wà pwi âboro na cáé caa tòpi é Mwaciri kà Pwiduée wàra ji nari èpo, âna o pwacoé tée ma é tò naa na.»

¹⁶ Â é nye popa kaa nyi nari èpo, â é tamarà. Â é tòpò îe naa gòrà, ba na é pwényunyûarirà.

Pwi âboro na po dau pwa neemurué

Mataio 19.16-30; Luka 18.18-30

¹⁷ Ûna é bwaa pwa na é pâra wà Iésu, â é itâa tèepaa me wà pwi jè âboro. Â é pâ nau tûu jûrué araé. Â é tawèerié pà: «Pwi a pwa pupûra, gà nye dau pwi âboro wâdé kaa. O dà cèna go pwa, ma o tâa tôo é *wâro dâra gòiri jaa Pwiduée?»

¹⁸ Â é tòpi tée wà Iésu pà: «Gona cina gà ina goodè pà, go pwi âboro wâdé? [Âjupâra pai ina'gà.] Ba nye ticè pwi âboro na wâdé; â nye caapwi co—wà Pwiduée.

¹⁹ [Â napwa naa goo è pai tawèeri'gà, âna] gà tâmogòori bwàti è pâ Naèà:

Gà cibwaa tètâmwara âboro;

Gà cibwaa toomura (gà cibwaa cîaa jii tô wâdàgà, é, wà pwi éagà);

Gà cibwaa mura;

Gà cibwaa ina cè popai na pwâ, naa goo cè pâra âboro;*

Gà cibwaa pwa cè tûâ cèna èpà tà pâra tàpé;

10:6 Genèse 1.27, 5.2 **10:7** Genèse 2.24; Éféso 5.31-33 **10:11** Mataio 5.32 **10:15** Mataio 18.3

10:19 Exode 20.12-17; Deutéronome 5.16-20 * **10:19** *Gà cibwaa ina cè popai na pwâ*—Pai ina wèe pà, gà cibwaa wàrapwiri naa na aupitèimuru.

Gà papwicîri du nyaa ma caa'gà.»

Exode 20.12-16

²⁰ Â é ina têe wà pwi âboro pâ: «Pwi a pwa pupûra, go jèe pitêre dâra kaa pâ pwiibâ, géee na aukîri kôo.»

²¹ Â é niârîe wà Iésu, â é po dau mearié, â é ina têe pâ: «Gà têe, nye caapwi co jèe muru, na bwaa tiâu jiiigà. Wâéni: Gà pâra, â gà nye icuri kaa diri é pâ neemurugà, â gà naa é mwani wâri wêe tà tàpé na ticé kâra. Ba na wârapwiri, âna o pwa cè wâdé'gà naa jaa Pwiduée. Â gà me wiâô!»

²² Êco na é po dau pikîri wà pwini, ba po dau pwa neemuruê. Â é pâra.

Pai tò naa na Mwaciri

²³ Wà Iésu, âna é niârî têpa câmu kêe na rà tâbèepié, â é ina târa pâ: «Guwâ côo, wà tàpé na dau pwa neemururâ, âna dau pwacoé târa, ma rà tò naa na Mwaciri kâ Pwiduée!»

²⁴ Â rà po dau pò goro é pwâra-tûra bèepwiri. Êco na é bwaa ina târa còwâ pâ: «Têpa béèò, akaé! Po dau pwacoé tà pwi jèe âboro na é tò naa na Mwaciri kâ Pwiduée.

²⁵ Gona é kaamela†, âna pâri ma é tò na é pwêe goro kaju? Bwa, pwacoé! Â go ina tàwâ pâ: Wà pwi âboro na pwa neemuruê, âna mwa nye dau pwacoé têe awé, ma é tò naa na Mwaciri kâ Pwiduée.»

²⁶ Â rà mwa nye dau pò kaa, têpa câmu kêe, â rà nye pi-ina târa còwâ pâ: «A? Â gona wàilàpâ cè pwina o pârié ma é udò [ma tâa têe é *âji wâro]?»

²⁷ Â é niârîrà wà Iésu, â é ina târa pâ: «Naa goo wà têpa âboro, âna càcaa pâri. Êco na, diri kaa é pâ muru, âna nye pâri wà Pwiduée.»

²⁸ Â é ina têe wà Pétêru pâ: «Gà côo, wàibâ, âna bà jèe nye po panuâ diri é pâ muru, ba na bà pâra wiâgâ!»

²⁹ Â é tòpi târa wà Iésu pâ: «Wâépwiri. Â go ina tàwâ é âjupâra pâ: Â o mwa wâru pâra tàpé na rà o panuâ pwârawâ ma aupwanapô kâra, ba na rà pâra wiâô ma é *Picémara Wâdé. Â rà o cau panuâ têpa aéjii kâra, ma pa èpo naigé kâra, ma du nyaa ma caa kâra, ma pa èpo kâra.

«[Â go ina tàwâ pâ]:

³⁰ Tapoo nabâ, âna rà mwa tòpi cè muru cèna piwéna, na dau maina ma dau wâru. Ba o tâa târa cè pwârawâ, ma cè aupwanapô kâra. Â o tâa târa cè aéjii kâra, ma cè èpo naigé kâra, ma cè nyaa ma caa kâra, ma cè èpo kâra! Âjupâra pâ rà o maagé côo, [géee goo na rà têpa âboro kôo]. Êco na, géee na càué, â rà mwa tòpi é wâro dâra gôiri jaa Pwiduée.

³¹ Wâru tàpé na rà pâbéaa nabâ, na rà o mwa pwicò widâuru. Â wâru tàpé na rà pwicò nabâ, na rà o mwa caa pâbéaa widâuru.»

É jèu ina pai bà ma wâro còwâ kêe

Mataio 20.17-19; Luka 18.31-34

³² É gére too naa *Iérusaléma wà Iésu. Â rà pwicò kêe wà têpa 12 a câmu kêe, ma pâra âboro. Â rà pâ nau dumapié, â wâgotâra.

Â é popa itiri têpa câmu kêe ba na rà pitûra. Â é inapâpari târa mwara é muru na o jèe tèepaa têe:

† 10:25 Kaamela—Chameau. Pai ina wèe ni pâ, é macii na po dau maina. (Còo Mataio 19.24.) 10:31 Mataio 20.16; Luka 13.30 10:32 Maréko 8.31, 9.31

³³ «Guwà còo, nabàni, âna jè too naa Iérusaléma. Â naawê, âna o jèe panuâô, wâgo *Pwina naîri âboro, tà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaailò, ma tèpa *dotée goro é Naèa. Â rà o tèio tiagoro na o tètâmwarâô. Â rà o panuâô tà tàpé na càra caa tèpa *Juif.

³⁴ Â wà tàpéebà, âna rà o pitaurée good, ma édurio, ma pâdio goro ubati. Â rà o nama go bà. Êco na, naa na béaracié kâra tòotù gée na càùé, âna go o mwa wâro còwâ gée na aubâ.»

*Wâdé na jè tèpa âboro kîri
Mataio 20.20-28*

³⁵ Gée na càùé, âna ru medari Iésu wà Jacques ma wà Ioane, tupédu naî Zébédée, â ru ina tée pâ: «Pwi a pwa pupûra, pwa jè muru na bu ilari jiigâ.»

³⁶ Â é ina tàru pâ: «Îgâu!»

³⁷ Â ru ina tée pâ: «[Bu tâmogòori pâ] gà mwa tâa gòro autâa'gâ, na Mwaciri'gâ, naa na muugère'gâ, â o tâa tâgâ é pitûâ maina awé. Â bu ilari jiigâ pâ, na bu tâa goro du jèneregâ—pwi jèpwi naa gòro âji îgâ, â pwi jèpwi naa gòro aèmwü'gâ.»

³⁸ Â é tòpi tàru pâ: «Câgâu caa tâmogòori é pwina gàu ilari! Gona nûmau na gàu wâdo é na wârado na go o wâdo? Pâri ma gàu tòpi mwara é pâ aré ma tòina kôo?»

³⁹ Â ru tòpi tée pâ: «Akaé, o pâribu!»

Â é ina tàru pâ: «Ûu kaa, gàu o wâdo é na wârado na go o wâdo, â gàu maagé ma tòina, pwacèwio.

⁴⁰ Êco na càcaa wâgo, na go pitûâ pâ, wàilàapà na o tâa gòro âji îô ma tâa gòro aèmwü kôo. Ba nye wâco Pwiduée [Caa] na é jèe nye pwabwâti é autâa bèepwiri ba kà tàpé na é nye pitòrigarirâ.»

⁴¹ Ûna rà tère é pwâratùra bèepwiri wà tèpa 10 a câmu béeru, â rà putâmu naa go Ioane ma Jacques.

⁴² Â é todâra wà Iésu, â é ina tàra pâ: «Guwà còo, naa jaa wà tàpé na càra caa tèpa âboro kà Pwiduée[§], âna wà tèpa ukai, âna rà pitûâ ba na rà còogai tèpa âboro. Â wà tàpé na rà imaina, âna rà pwa kûu tàra. [Â rà niimiri pâ dau pwamuru naa goorâ.]

⁴³ Êco na, napwa naa goowâ, âna càcaa wàrapwiri. Ba wà pwi jè ârapàarawâ, na nûmee na é pwi âboro imaina, âna wâdé na é ipakîrié jii tèpa ênawéna.

⁴⁴ Â wà pwina nûmee na é pâbéaa, âna wâdé na é pwi ênawéna kâra âboro diri.

⁴⁵ Ba wâgo, Pwina naîri âboro, âna câgo caa me, ba na guwà pipwa âboro kîri tôo. Go me, nau pipwa âboro kîri kâra pâ âboro. Â go me, ba na go panuâ é wâro kôo, ba na go wâri ma tipi wà tèpa âboro na wâru [gée na èpâ kâra].»

*Pai wâdé còwâ kà pwi a bwi
Mataio 20.29-34; Luka 18.35-43*

10:38 Maréko 14.36; Luka 12.50 † **10:38** Dernière phrase—Grec: *Pâri ma upwaaupwacèwio?* Ucina goro é pai maagé ma tòina kà Iésu. Ipaìwâ naa na nee tii 39. **10:39** Apostolo 12.2; Auinapâpari 1.9

10:42 Luka 22.25-26 § **10:42** *Naa jaa wà tàpé...* Grec: *Naa na pé gòropuu bèeni.* **10:43** Mataio 23.11; Maréko 9.35

46 [Rà bwaa nye gére pâra naa Iérusaléma] wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe. Â rà tèepaa pâ naa na village Iériko. Ūna rà còobé géewê, â po dau wâru pâ âboro na rà pâra wiârà.

Â é nye tà tâa bàra naigé wà pwi a bwi, na nee Bartimée, pwi naî Timée. Wà pwiibà, âna pwi a-ila, ba pwi a ticè kêe.

47 Ūna é tère pâ, é tèepaa wà Iésu, pwi âboro gée Nazareth, â é nye tà tomara too pâ: «Iésu, *Pwina naî Davita, gà meاريو, â gà pitu tô!»

48 Wâru é pâ âboro, na rà kânarié, ba na rà pacooé.

Èco na é mwa nye dau to too kaa burà ina pâ: «Pwina naî Davita, gà meاريو, â gà pitu tô!»

49 Â é tâpo coo wà Iésu, â é ina tàra pâ: «Guwà todèe!»

Â rà todèe, â rà ina tée pâ: «Bwa, gà gòo! Â gà cimadò, ba é todàgà!»

50 Â é pò ma tètâjii é palito kêe, â é nye pwairi cimadò kaa, â é pâra dari Iésu.

51 Â é tawèerî wà Iésu pâ: «Dà cè pwina nûmagà goo? Dà cèna pâri ma go pwa ba kâgà?»

Â é tòpi tée pâ: «Pwi a pwa pupûra, gà pwa ma go niâ ma wàra béaa.»

52 Â é ina tée wà Iésu pâ: «Gà pâra, ba gà jèe wâdè còwâ, goo é cèik'gà!»

Â é jèe nye niâ kaa, wàra béaa. Â é pâra wiâ Iésu.

11

É tò naa Iérusaléma wà Iésu

Mataia 21.1-19; Luka 19.28-48; Ioane 12.12-19

1 Rà bwaa gére too dàra *Iérusaléma wà Iésu ma wà tèpa *câmu kêe. Â rà tèepaa mwûnyabweri Bétani, ma wà Bethfagé, du village na ru tâa goro jènere é gòrojaa Élaio*.

Â é panuâ pâ é tupédu a câmu kêe wà Iésu,

2 â é ina tàru pâ: «Gàu pâra naa na village bèepwiri, tâa béaa kâjè. Â gàu o pâmari naawê, é ji nari buriko, na tòoé goro otâpwe, na bwaa nye ticè âboro cèna mu caa tâa gòé. Â gàu tipié, â gàu popaé me naani.

3 Â wiàna rà tawèerîu pâ: “Gorodà na gàu pwa pwiri?” â gàu tòpi tàra pâ, “Bu popaé pâdari Pwi Ukai, â é mwa panuâé me còwâ wài.”

4 Â ru pâra, â ru còo pwi nari buriko, naani bàra naigé, na tòoé mwûnyabweri goropwârâwà goo jè wâ. Â ru tipié.

5 Â wà pâra tèpa tà tâa wê, âna rà tawèerîru pâ: «Dà na gàu pwa? Gorodà na gàu tipî é pwi nari buriko bèepwiri?»

6 Â ru tòpi tàra, goro i pwi ia é ina tàru wà Iésu, â rà panuârû.

7 Â ru popa me i nari buriko dari Iésu. Â ru tòpò pâ ârabwée, naa gòro càué, â é tâa gòé wà Iésu.

Rà pwamainâé tèpa âboro

8 Wâru é pâ âboro, na rà pòpwarâ béaa kêe naa gòro naigé, é pâ ârabwée kàra, [ba na rà pwamainâé]. Â wà pâra tàpé, âna rà tòpò é pâ îri upwâra na bwûu, na rà tètâgà pâ ni, na é pâ na aupwanapò.

9 Â wà tàpé na rà pâbéaa kà Iésu, ma wà tàpé na rà pwicò kêe, âna rà cau tomara too pâ:

«Hosana ma cidòri!
Ipwamaina Pwiduée!
Cidòri nyuâa pwi âboro
na é me na nee!

Psaume 118.26

10 *Pwényunyuâari é mwaciri,
na é bwaa âmu tèepaa—
pwâra ukai kà *Davita,
pwi jojoorojè!
Hosana ma cidòri!
Pwamaina Pwiduée
na é wâdòiti awé!»

11 Ûna é tèepaa wà Iésu naa Iérusaléma, â é tò naa na é *Wâra pwapwicîri, â é còo bwàti [é pwina rà gére pwa wà tàpé na rà tâa wê]. Â nabwé, â rà pâra naa Bétani ma wà tèpa 12 *apostolo kêe, ba jèe bàrane.

É pinajajai upwâra wâi

12 Na dàuru kêe, â ùna rà còobé géé Bétani, â é copwa wà Iésu.

13 Â é còo géé iti è jè *upwâra wâi, na po pwédoo. Na pwi pâara-bà, âna càcaa [wâru] pwâra wâi. Êco na é pâra nau mudàra cè pwêe. Â ùna é tèepaa pâ, â nye po dooé co.

14 Â é pinajajai i upwâra, ma ina pâ: «O nye ticé cè pwi jè âboro, cèna ée mwa caa uti cè pwâra wâi'gà, [ba gà o jèe bà]!»

Â rà tère pwiri wà tèpa câmu kêe.

É pacòobé tèpa pi-icu

15 Rà tèepaa pâ naa Iérusaléma, â é tò wà Iésu naa na Wâra pwapwicîri. Â é pacòobé tèpa gére pwa jèna[†], géé na [gòroigé[‡] kâra] Wâra pwapwicîri. Â é pugòboori è pâ taapà kà tàpé na rà gére pitòotéri mwani, ma è pâ autâa kà tàpé na rà pi-icu marü.

16 Â é ina pâ: «Guwà cibwaa pa dème naani è pâ muru imudi!

17 Guwà jèe nye tâmogòori bwàti è pwina é ina wà Pwiduée naa na *Tii Pwicîri, pâ: *O mwa ina goo è wâ kôo pâ, wâ târa pwapwicîri, kâra diri è pâ Ba. Ésaie 56.7* Êco na wâguwà, âna guwà gére pwa ma aucârù kà tèpa mura!»

18 Â wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaaìlò, ma wà tèpa *dotée goro é Naèà, âna rà tère è jèkutâ goro i pwi ia é pwa wà Iésu. Â rà mudàra cè pai pwa wèe, ba na rà tètâmwereê. Ba wâgotàra gooé, ba jèe dau wâru pâ âboro na rà pâra naa gooé. Ba rà càdiri è pâ popai na é pacâmurirà goo.

19 Ûna bàrane, â rà còobé, géé na pwi ville-bà wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe.

Guwà cèikî naa goo Pwiduée

Mataio 21.21-22

11:9 Psaume 118.25-26 11:13 Luka 13.6 † 11:15 Còo note goo Mataio 21.12. ‡ 11:15 Géé na gòroigé—De la cour extérieure. Wà tèpa pi-icu, âna rà tâa na gòroigé kâra Wâra pwapwicîri. Còo mwara Wâra pwapwicîri naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadàra tii. 11:17 Ésaie 56.7; Jérémie 7.11

²⁰ Na dàuru kêe, na rà pâra wii naigé, â rà côo i iri wâi, na ia é pinajajaié[§] wà Iésu, âna é jèe mwari awé, tia niboo goro wàé.

²¹ Â wà Pétéru, âna é niimiri, i pwi ia é ina wà Iésu. Â é ina tée pâ: «Pwi a pwa pupûra, gà côo, i upwâra na ia gà pinajajaié géecaa, âna é jèe mwari.»

²² Â é ina wà Iésu tà tèpa câmu kêe pâ: «Wâdé na guwà cèikî naa goo Pwiduée!

²³ Ba go ina tàwà é âjupâra pâ: O pâri ma gà ina târa é jaa bèeni pâ: “Gà ègò naaniboo nawia!” Â wà Pwiduée âna é pwa! Êco na wâdé na gà cèikî pâ o tèepaa é pwina gà ina. Â gà cibwaa pidumapié, naa na pwâranümagâ!

²⁴ Êkaa pwiri é majoroé ma go ina tàwà pâ: Wiàna guwà pwapwicîri târa ilari é jè muru, â wâdé na guwà cèikî pâ guwà jèe tòpi. Â ée mwa pacoo wà Pwiduée.

²⁵ «Â wiàna guwà cimadò, ma guwà pwapwicîri, â wâdé na guwà pwanauri, tà tàpé na rà pwa tàwà na èpà. Â, na wârapwiri, â wà Caa kàwà, na é wânidò *napwéretòotù, âna é pwanauri tàwà é pâ tojii kàwà. {

²⁶ Êco na, wiàna câguwà caa pwanauri tà pâra tàpé, â wà pwi Caa kàwà, na é wânidò napwéretòotù, âna o cáé caa pwanauri tàwà mwara é pâ tojii kàwà.}»

Dà tàrù na é wakè goo wà Iésu?

Mataio 21.23-27; Luka 20.1-8

²⁷ Wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe, âna rà tò còwâ naa Iérusaléma.

Ûna é gère pâra naa i Wâra pwapwicîri, â rà me burèe wà pâra tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaìlò, ma wà tèpa dotée goro é Naèà, ma wà tèpa pitûâ.

²⁸ Â rà tawèerié pâ: «Pwiini, wàilàapà na naa tàrù tâgà, ma gà pwa é pâ muru bèepwiri? Wàilàapà na cùrugà? Â?»

²⁹ Â é tòpi târa pâ: «Go bwaa nama tawèeriwà, goro ji caapwi muru co. Â wiàna guwà tòpi tóo bwâti, â go mwa ina tàwà pwi a naa tóo tàrù ma go pwa. Wâéni:

³⁰ Wàilàapà na naa tàrù tà Ioane ma é *piupwaa? Wà Pwiduée, é, wà tèpa âboro?»

³¹ Â rà dau pitûra goo, â rà pi-ina târa pâ: «Wiàna jè tòpi tée pâ: “Tàrù gée jaa wà Pwiduée” â ée mwa ina tâjé pâ: “Â gorodà na câguwà caa cèikî naa goo é pwina é ina tàwà wà Ioane?”

³² Â wiàna jè tòpi tée pâ: “Tàrù gée jaa tèpa âboro co” â dà [géewè cèna o tèepaa]?»

Ba wâgotàra goo tèpa âboro, na rà cau cèikî ba gòo pâ wà Ioane, âna é pwi *péroféta, [na é pame é popai gée jaa wà Pwiduée].

³³ Â ékaa, na rà tòpi tà Iésu pâ: «Îi, câbà caa tâmogòori.»

Â é ina târa pâ: «Â wâgo mwara, âna o câgo caa ina tàwà, wàilàapà na naa tàrù tóo ma go pwa é pwina go pwa.»

12

Ucina naa goo tèpa wéaari nadipâa

Mataio 21.33-46; Luka 20.9-18

¹ Wà Iésu, âna é piwiâ tà tèpa âboro é pâ ucina. Â é ina târa pâ:

«É mwa tâa pwi apooro nadipâa. Â é mwa câmi aupwanapô kêe. Â é mwa bariwâri goro é auba, â é mwa îri pwêe, ba na aucòogai é pwâra dipâa. Â é mwa bari é wâ na dau gòri too, ba na aucibèri* wâra é nadipâa. Â nabwé, â [é niimiri pâ na é pâra nau ipokâa naa jè napô. Â] é wâri pâra tèpa âboro, ba na rà wéaari i na aupwanapô kêe. Â é pâra, â é tâa na jè napô.

² «[Paé pâ parui, paé, paé, paé...] tèepaa naa na pâara na o pétâ pwâra dipâa na. Â é panuâ pâ pwi jè âboro kîri kêe, ba na é tòpi jii tèpa wéaari nadipâa cè kêe gée goro é piûnya.

³ Êco na rà pâdié, â rà panuâê pâ còwâ, â nye ticè cèna rà naa tée.

⁴ Â géewê, â é panuâ me còwâ pwi jè âboro kîri kêe. Â rà pièié, â rà tanoori é pûrué, â rà pé pidurié.

⁵ «Â nabwé, â é panuâ pâ mwara é pwi béaracé kâra âboro kîri kêe, â rà catâmwereê... Wâru é pâra tèpa âboro kîri kêe na é panuâra mwara. Â rà pâdi pâra pwi, ma têtâmwara pâra tâpé.

⁶ «Nabwé, â jèe nye ticè âboro târa ma é panuâra—jè dàra wàco pwi âji naié, na dau wânümee gooé. Â é panuâê pâ tà tèpa piwéaari wâra i nadipâa. Ba é nye tà niimiri pâ rà o tòimirié, ba wà pwina naié.

⁷ «Êco na wà tèpa âboro èpà bèepwiri, âna rà pitêrerà, â rà ina pâ: “Guwà còo, wàé kaa ni wà pwi ia ée mwa pwi apooro i na aupwanapô, na cè jè tòotù. Wâdé na jè têtâmwereé cawi, ba na o mwa tà kâjè i na aupwanapô!”

⁸ «Â rà tâjûrué, â rà têtâmwereê. Â rà popa i naiié, â rà têtâjii naaiti jii i na aupwanapô.»

⁹ Â wà Iésu, âna é tawèiri tàpé na rà gére tèreê, pâ: «Â o dà cèna ée pwa wà pwi apooro i nadipâa? Ée mwa po me wàé, â ée mwa nama têtâmwara i tèpa wéaari wâra i na aupwanapô. Â ée mwa caa naa é nadipâa bèepwiri tà pâra tâpé, ba na rà wéaari.

¹⁰ Guwà jèe nye gére pûra é popai bèepwiri, naa na *Tii Pwicîri, pâ:

*I pwi atü na rà têtâjii
wà tèpa ba wâ,
âna nye wàé kaa pwiri,
i âji êkêe!
[Tâutâra goo
pwi ò kâra wâao!]*

¹¹ *Ba nye autûâri kà Pwi Ukai.
Jè pò goo pwényuâa kêe.»*

Psaume 118.22-23

¹² Napwa naa goo wà tèpa caa kà tèpa *Juif, âna rà tâmogòori pâ é tàgére pwa ucina naa goorà. Â dau nûmarà na rà tâjûrué. Êco na wâgotâra, gée goo na wâru tèpa âboro na rà wâdéarié, â rà naaé, â rà pâra.

*Wâripû kà tèpa Roma
Mataio 22.15-22; Luka 20.19-26*

* **12:1** Aucibèri—Tour de guet. (Cibèri—Surveiller d'en haut.)
118.22-23

12:8 Hébéru 13.12

12:10 Psaume

13 Wà tèpa pitûâ kà tèpa Juif, âna rà panuâ pàdari Iésu wà pàra tèpa *Farasaio, ma wà pàra tèpa tâa na ére kà *Héroda, ba na rà tû tûâ tée. Ba rà bu naigé ma rà pitòtié, géé goro cè pai mwa tòpi kée tàra.

14 Â rà ina tée pâ: «Pwi a pwa pupûra, bà nye tàmogòori pâ, gà ina é âjupâra. Â nye ticé âboro cèna wâgotâgâ goové, â câgâ caa ipwaké goro âboro. Ba gà nye picémara ba *tàrù diri é pâ muru na nûma Pwidueé na bà pwa. Â ékaa, na nûmabà na bà tawèrigâ pâ: Pwiri wâdé† na jè wâripû‡ tà pwi ukai kà tèpa *Roma? É, o càcaa wâdé?»

15 Êco na é tàmogòori wà Iésu pâ, tèpa pwâ. Â é ina tàra pâ: «Gorodà na guwà ipawâmiô? Paari tóo é jè mwani atù.»

16 Â rà pame tée. Â é ina tàra pâ: «Naporomee î ma nee î, na wâgòro é mwani bèeni?»

Â rà tòpi tée pâ: «Kà pwi ukai kà tèpa Roma.»

17 Â é ina tàra wà Iésu pâ: «Â jèe wâdé, guwà pitòowâri tà pwi ukai é pwina kée; â guwà pitòowâri tà Pwidueé é pwina kà Pwidueé.»

Â rà po dau pò goo é pai tòpi kée.

Pai o wâro còwâ kà tèpa bà
Mataio 22.23-33; Luka 20.27-38

18 Napwa naa goo wà tèpa *Sadukaio, âna [jè ditàra pwapwicîri kà tèpa Juif, na] càra caa cèikî pâ, rà o wâro còwâ wà tèpa bà. Â wà pàra tàpé géé goorà, âna rà medari Iésu [ba nûmarà na rà paari pâ rà âjupâra]. Â rà tawèrié pâ:

19 «Ico pwi a pwa pupûra, é jèe wii tâjè wà *Moosé naa na é *Naèà pâ: *Wiàna é bà wà pwi âboro, na ticé èpo kée, â wâdé na é popa tó dàpwâ kée wà pwi jié, ma ru piéa.* Deutéronome 25.5 Â, na wàrapwiri, â é naa cè gòobàra pwi a bà.»

20 «Â wâdé. Êco na gà jèe niimiri cai ni: Po 7 tèpa aèjii. Â é piéa wà pwina ciàra, êco na é bà, â nye ticé èpo kée.

21 Â pwi a pâ wê, âna ru piéa ma tó dàpwâ, êco na é bà mwara wà pwini, â nye ticé èpo kàru. Â wà pwi béaracié, âna ipaiwâ.

22 Â wàrapwiri naa goo wà tèpa 7 aèjii bèepwiri. Ba rà cau bà, â nye ticé èpo kàra. Â géé na càrùrâ diri, â é mwa bàra bà wà i tó ilàri.

23 [Gà ina pâ] rà o mwa wâro còwâ wà tèpa bà, na jè tóotù. Â wiàna wàrapwiri, â wàilàapà narà, na o pwi éa tó ilàri-bà, na tóotù bèepwiri? Ba rà nye cau tèpa éaé diri! Â?! [Gà tòpi cai!]

24 Â é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Guwà pitanami, làpé! [Cina câguwà caa cèikî pâ, rà o mwa wâro còwâ wà tèpa bà?] Ba câguwà caa tàmogòori é Tii Pwicîri, â câguwà caa tàmogòori é pàtama Pwidueé!

25-26 Ba na pàara na rà wâro còwâ wà tèpa bà, âna o càra mwa caa piéa còwâ. Ba rà wâro pwapwicîri tèpa *angela, naa jaa Pwidueé.

«Â gona câguwà caa tàmogòori é pwina é ina wà Moosé? Ba é pwa jèkutâ naa na é tii kée, goro i ji na nari upwâra, na ia tóo gò i ànye. Naawê, âna é ina tée wà Pwidueé pâ: *Wâgo Pwidueé kà *Abérama, ma Isaaka, ma Iakobo.* Exode 3.6

²⁷ [Pai ina wèe pâ rà nye cau tàgère wâro jaa Pwидуée!] Ba wà Pwидуée, âna câé caa Pwидуée kà tèpa bà, â é Pwiduée kà tàpé na rà wâro. Â jè côo naawé pâ, guwà po dau pitanami awé!»

Naèa na piwéna

Mataio 22.34-40; Luka 10.25-28

²⁸ Ūna rà gère pitùra, â é tâmaarirà wà pwi jè *dotée goro ê Naèa. Â é côo pâ é po dau tòpi bwàti tà tèpa Sadukaio wà Iésu. Â é me burèe, â é tawèerié pâ: «Gona dà ê pwi naèa na é piwéna, naa na diri ê pâ naèa?»

²⁹ Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Wàéni: *Guwà tère, co tèpa *Isaraéla! Wà Pwi Ukai Pwiduée, âna wàé kaa pwiri ê pwi âji Ukai kâjè, na é caapwi co!*

³⁰ *Â wâdé na gà mearié géé na diri é pwâranümagà, ma é wâro'gà, ma é aunüüma'gà, ma é ni'gà.* *Deutéronome 6.4-5*

³¹ «Â wàéni é béarailu kâra naèa: *Gà meaari tèpa âboro Spwacèwii é pai pimeaarigà côwâ. Lévitique 19.18* Â nye ticè cè jè naèa, cèna piwéna jii é du naèa-bâ.»

³² Â wà pwi dotée goro ê Naèa âna é ina tée pâ: «Ūu kaa! Po dau âjupâra co pwi a pwa pupûra, ê pwina gà ina! Wà Pwi Ukai, âna nye wàé kaa é pwi âji Pwiduée kâjè! Â nye ticè pwi jèpwi!

³³ Â wâdé na jè mearié mwara, géé na diri é pwâranümajè, ma é tâmanga, ma é nii kâjè. Â wâdé mwara, na jè meaari tèpa âboro, pwacèwii é pai meaarijè côwâ. Nye dau piâjimuru pwiri jii é pâ *ârapwailò tà Pwiduée, ma é pâ pâra âraimeai.»

³⁴ Â é côo wà Iésu pâ, dau wâdé pai tòpi kée. Â é ina tée pâ: «Câgà caa wâiti jii é *Mwaciri kà Pwiduée.»

Â géé na caùé, â nye ticè âboro na tawèeri Iésu goo cè pâra muru.

Dau pwamuru naa goo pwi Mesia

Mataio 22.41-46; Luka 20.41-44

³⁵ Ūna é gère pacâmurirà goo é Popai naa na *Wâra pwapwicîri, wà Iésu, â é ina tà tàpé na rà tâmaarié, pâ: «Wà tèpa dotée goro ê Naèa, âna rà pacâmuriwà pâ, wà pwi *Mesia, [pwi ukai na guwà tapacié] âna é pwi âboro kîri jii wà *Davita, ba é pwi gòobèrèè co. Êco na rà pitanami*.

³⁶ Ba nye wà Davita kaa, ûna ia dipitirié ê Nyuâaé Pwicîri, na é ina pâ:

Popai kà Pwi Ukai,

Pwi Ukai Pwiduée

na é patùra Pwi Ukai kôo:

“Gà me ma gà tâa ni.

Tâa ni gòro iô étò.

[Go naa tâgà é pitûâ.

O pwamainagà awé.]

Go nama gà còogai

tèpa ipaa dàgà.”

Psaume 110.1

12:28 Luka 10.25-28 **12:29** Deutéronome 6.4-5 **12:31** Lévitique 19.18 § **12:31** Tèpa âboro—Grec: Pwi âboro na é tâmwünyabwerigà, é, pwi jènerègà. **12:32** Lévitique 19.18; Deutéronome 4.35, 6.4-5; 1

Samuel 15.22; Osée 6.6 * **12:35** Grec: «Gorodà na rà ina pâ, wà pwi Mesia, âna é pwina naî Davita?»

12:36 Psaume 110.1

37 «Ūna é ina wà Davita pà *Pwi Ukai kôo*, âna é tàgére ina wà pwi Mesia. Â wiàna wàrapwiri, â gorodà na rà ina pà, é pwi âboro kîri jii wà Davita†?! [Bwa, é paari wà Davita pà wà pwi Mesia, âna é pwi âboro na é piwéna jii diri pàrà tàpé!]

Tèpa dotée goro Naèa ma pa dâpwà
Mataio 23.1-12; Luka 20.45-21.4

Rà tàmaari Iésu é pà âboro na wàru, â rà dau ipwàdéé.

38 Â é pacâmurirà mwara, â é ina tàrà pà: «Guwà pwacôoco! Guwà cibwaa pwaduwa kà pàrà tèpa dotée goro é Naèa! Ba dau wâdé tàrà, na rà pâra na é pà ârabwée gôri‡. Â wâdé tàrà, na rà nye pwabwâco tàrà [ma pwamainarà] pà âboro, naa na diri é pà ére aupitapitiri.

39 Rà nye mudàrà taaci é pà autâa na tâa béaa, na *wâra pitapitiri, ma naa na pà na aupi-ija maina.

40 Â rà pwa é pà nyakâra pwapwicîri [ba na jè o niimiri pà rà tèpa âboro na rà wâdé]. Êco na, ûna rà gére wàrapwiri, â rà popa diri jii é pa dâpwà é pà muru na tà tàrà. Â géé goro kaa pwiri, âna o mwa pwa tàrà é wârimuru na dau maina jii é wârimuru kà pàrà tàpé.»

Tô dâpwà na ticè neemurué

41 [Géewê, â é tò naa na wâra pwapwicîri wà Iésu.] Â é tâa béaa naa na pwi ére na jè tòpò mwani târà Wâra pwapwicîri naawê. Â é còo é pwina rà gére tòpò wà tèpa âboro. Â napwa wà tàpé na dau wàru neemururà, âna rà tòpò é mwani na dau wàru.

42 Â é tèepaa me tô jè dâpwà, na piticè neemurué. Â é naa ji du ârailu nari mwani atù.

43 Â é todà tèpa *câmu kêe wà Iésu, â é ina tàrà pà: «Go ina tàwà é âjupâra pà: Wà tô dâpwà bèeni na piticè neemurué, âna po dau wéna awé é pwina é tòpò, jii pàrà tàpé.

44 Ba rà tòpò upûuê§ (ba ji ére mwani géé goro aumaina goo wârirà). Âna wâé, âna jèe nye piticè neemurué kaa. Êco na é nye naa kaa diri é mwani na o pâri ma é wâro goo.»

13

O mwa tédidiri Wâra pwapwicîri
Mataio 24.1-2; Luka 21.5-6

1 Géé na càùé, â é còobé géé na *Wâra pwapwicîri wà Iésu. Â é ina tée wà pwi jè a *câmu kêe pà: «Pwi a pwa pupûra, còo é pà atù goro é auba, goo é pé wà bèeni! Nye dau wâdé kaa! Â po dau pwa kaamwa* kêe!»

2 Â é ina tée wà Iésu pà: «Gà còo é pà auba bèeni? Âna go ina tâgà pà: O mwa téura diri. Â o mwa ticè atù na o mwa pitâagòrà too wê.»

Ê pwina o tèepaa na pwâadèrè
Mataio 24.3-44; Luka 21.7-33

† 12:37 Grec: Nye wà Davita kaa, na é ina gooé pà 'Ukai', â gorodà na é pwina naié? ‡ 12:38 Ârabwée gôri—Naa jaa tèpa Juif biu, âna câmu kà tèpa tâmanga ma tèpa pipapwicîrirà. 12:43 2 Korénito 8.12

§ 12:44 Upûuê—Surplus. * 13:1 Kaamwa—Magnificence. 13:2 Luka 19.44

³ Rà tâa gòrojaa Élaio wà Iésu, ma wà Pétéru, ma Jacques, ma Ioane, ma wà André, wácicima i Wâra pwapwicîri. Â rà tawèerié pâ:

⁴ «Gà ina tâbâ pâ o wiidâ cèna o tèepaa é pwina gà gére ina. Â o dà cè câmu kée ma bà o tâmogòori pâ, o jèe tèepaa me é pwi pâara-bà?»

⁵ Â é ina târa pâ: «Guwâ ipwacòowâ, â guwâ cibwaa pwa ma ipa-imwüruwâ.

⁶ Ba o wâru tàpé na rà o tèepaa me, â rà o pa é need. Â rà o ina tàwâ pâ: “Wâgo pwi Mesia [na go me géé jaa Pwiduée, na guwâ tapaciê!” Â rà o ipa-imwüru é pâ âboro na wâru.

⁷ Guwâ o tère cè airi paa, cèna wâmwünyabwe, ma jèkutâ goro paa na wâiti. Â guwâ cibwaa nama wâgotàwâ! Ba o nye mara tèepaa é pâ pwiibâ, éco na o càcaa pâji pwâadâra gòropuu.

⁸ «[Â o wâru pâ ipaa pitiri gòropuu]: Ba é pwi jè Ba, âna ru pipaa ma pwi jè Ba. Â wà pwi jè ukai, âna ru pipaa ma cè pwi jè ukai. Â o gù napuu, na pâ pâra ére gòropuu, â o pâ nau tèepaa é pâ copwa na maina. Ê pâ na pai pwa wèe bèepwiri, âna o pwacèwii é pâbéaari maagé kâra pitèpa èpo.»

O tubaèpâ tà tèpa cèiki

⁹ «Guwâ tère bwâti é pwina o mwa tèepaa dariwâ: Rà o mwa popawâ pâ, naa na pâ wâra pitèimuru. Â rà o pâ nau èiwâ, naa na pâ *wâra pitapitiri. Â o dàtiwâ pâ, na ara tèpa kupénoo, ma wà tèpa ukai, géé goro na guwâ tèpa âboro kôo. Â, na wârapwiri, â guwâ o tèpa *paâjupâraô, na ararâ.

¹⁰ Ba wâdé na jèe mara inapàpari é Picémara Wâdé târa diri pâ Ba.

¹¹ «Â, na diri é pâ pâara na rà o mwa tâjüruwâ ma pitèiwâ, â guwâ cibwaa pidumapié goro cè pai tòpi kâwâ târa. Ba guwâ mwa ina co é popai na é naa tàwâ wâ Pwiduée, na pwi pâara-bâ. Ba o é Nyuâaê Pwicîri na ée tûra, â o càcaa wâguwâ.

¹² «[Na pwi pâara bèepwiri, âna] wà pwi jè âboro, âna é panuâ pwi aéjii kée, ba na tètâmwereê. Â é wârapwiri mwara wà pwi caa kâra èpo, tà pwina naîé. Â wà tèpa èpo, âna rà o mwa pipaa ma tèpa nyaa ma caa kâra. Â rà o pwa ma rà pwa wârimuru, tiagoro pai pôtâmwararâ.

¹³ «Êdiri pâ âboro, âna rà o pièpâriwâ† good. Êco na wà pwina é cimwü tia pwâadèrèè, âna ée mwa pa-udòè wâ Pwiduée [ma naa tée é *wâro dàra gòiri jaaé].»

O maina pai maagé kâ tèpa âboro

¹⁴ «Guwâ o pâ nau còo é capwi na é tèepaa me naa na ére na càcaa autâa kée —muru na jè miiri, ma jè pwüküru goo.»

(Â wà pwina é pûra ni, âna wâdé na é tâmogòori bwâti é pwini!) «Â, na pâara bèepwiri, âna wâdé na rà uru naa gò pâ jaa, wà tàpé na rà tâa *Judée!

¹⁵ Â wà pwina é nao gòroigé jii wâ‡, âna é cibwaa wâjué còwâ, nau mudàra cè jè muru, wâna é wâ kée.

¹⁶ Â wà pwina é tâa na é na aupwanapô, âna é cibwaa wâjué còwâ naa jaaé, ma é popa é ârabwée kée.

¹⁷ Au! Wârico! Ba, na é pâ tòtù bèepwiri, âna o po dau pwaée kâra pa ilàri

13:8 Ésaïe 19.2 **13:9** Mataio 10.17–20 **13:11** Luka 12.11–12 **13:12** Mataio 10.21 **13:13** Mataio 10.22; Ioane 15.21 † **13:13** Pièpâri—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: *Miiri*. **13:14** Daniel 9.27, 11.31, 12.11 **13:15** Luka 17.31 ‡ **13:15** Nao gòroigé jii wâ—Grec: *Tâa gòrowâ*. Còo Mataio 24.17. **13:17** Luka 23.29

na rà nyarana, ma pa ilàri na rà pa-di ê èpo kàra.

¹⁸ «Â guwà pwapwicîri tà Pwidueé pâ, na càcaa tèepaa mariwà, ê pâ muru bèepwiri, na pàara na pièpà napô na!

¹⁹ Ba, na pàara bèepwiri, âna rà o dau maagé cò wà tèpa âboro. Ba bwaa nye ticè cè pwi jè âboro, cèna ée jèe maagé cò wàrapwiri—tapoo gée na autapoo goo ê gòropuu, ûna é nye tòpò diri ê pâ muru wà Pwidueé—tiagoro nabà. Â o jèe nye ticè cè pwi jè âboro, cèna ée mwa wàrapwiri còwâ ê pai maagé kèe.

²⁰ «Wiàna wà Pwidueé Pwi Ukai, âna càcaa nùmee na é nama piboo ê pâ jéûru tòotù bèepwiri, â pwiri nye ticè cè pwi jè âboro cèna é piupa ê wàro kèe. Êco na é niimiri pâ, na é nama piboo, wàrapwiri goo wà tàpé na é jèe pitòrigarirà.»

Tèpa 'mesia' na rà tèpa pwâ

²¹ «Â wiàna é ina tàwà ê pwi jè âboro pâ: “Guwà cò! É wâni wà pwi *Mesia, [*pwi a pa-udòjè]!” é wàpà wiàna é ina pâ: “É wâna ê ére bèeni!” â guwà cibwaa cèikí naa gooe.

²² Ba rà o mwa tèepaa me cè tèpa 'mesia' ma tèpa 'péroféta' na rà tèpa pwâ. Â rà o pwa é pâ wakè goro pàtamarà na rà mwa pò goo wà tèpa âboro, târa ma rà ipa-imwûrurà. Â rà ipwadàrapwa mwara ma rà ipa-imwûru tàpé na é jèe pitòrigarirà wà Pwidueé.

²³ Â, na wàrapwiri, â wâguwà, âna guwà o ipwacòoco! Ba go jèe tàmara ina tàwà ê pâ muru na o mwa tèepaa!»

Pai wâjué me còwâ kà Iésu

²⁴ «Na pâ tòotù-bà, â rà o dau maagé cò ê pâ âboro. Â gée na càuru pwiri:

O câé té i tòotù.

O bàuté i parul.

²⁵ *Rà o tûu pâ îricò.*

Gùmagù pâ pàaé^S.

Ésaïe 13.10; 34.4

²⁶ «Â, na pàara bèepwiri, âna o còoò, wâgo *Pwina naîri âboro, wiàna go tèepaa me na nee, naa na é pàtâmoo, ma é pai maina ma muugère kôo.

²⁷ Â go o panuâ me tèpa *angela, ba na rà popa tàpé na go jèe pitòrigarirà. Â rà panaimarirà, pitiri é gòropuu.»

Câmu goro iri wâi

²⁸ «Wâdé na guwà picòo bwàti é câmu kâra é *iri wâi. Ba, na é bwaa tapoo ti, â guwà tâmogòori pâ, ée jèe tèepaa me ê pàara na ucuu i napô.

²⁹ Wàrapwiri na guwà còwâ pâ, gére tèepaa ê pàra câmu na go gére ina, â guwà o tâmogòori pâ, o jèe pacoo diri^{*}.

13:19 Daniel 12.1; Auinapàpàri 7.14 **13:22** Auinapàpàri 13.13 **13:24** Ésaïe 13.10; Joël 2.10, 3.4, 4.15; Auinapàpàri 6.12–13 **S** **13:25** Gùmagù pâ pàaé—Pai ina wèe pâ, o piaraégò pâ îricò; é, o gùmagù pâ mwaciri ma tèpa ukai kàra; é, o gùmagù tèpa duée. **13:26** Daniel 7.13 **13:27** Mataiu 13.41; Maréko 13.32

***** **13:29** O jèe pacoo diri—é, Go o jèe tèepaa. (Pai wâjué còwâ kà Iésu.) Naa naporomee bèeni, âna wà Iésu, âna é mara ina du àrailu pàara na o mwa tèepaa: Jèpwi, âna, pai tubatiâu ê ville Iérusaléma, gée na càuru pai bà kèe, na naja 70. Jèpwi, âna, pâ muru na o mwa tèepaa naa pwàadàra gòropuu, béaa kâra pai o wâjué me còwâ kèe.

³⁰ Â go ina tàwà è âjupâra pâ: [O càcaa gòiri.] Wà pàra tèpa âboro nabà, âna rà o bwaa nye côo pwiri, béaa kâra pai o bà kâra.

³¹ Ba o tiâu è napwéretòotù ma è gòropuu; â napwa è popai kôo, âna o càcaa tiâu.»

Guwà tà tàcì

³² «Nye ticé pwi âboro, cèna tâmogòori cè tòotù ma cè ineretòotù, cèna o tèepaa è pâ muru bèepwiri. Ba câbà caa tâmogòori mwara wâgo Pwina naî Pwiduée, ma wà tèpa angela kèe. Â nye wâco Caa, na è tâmogòori.

³³ Guwà pwacôoco, â guwà cibwaa tà puu! Ba câguwà caa tâmogòori cè pàara cèna o tèepaa na.

³⁴ «Ba ipwacèwii naa goo pwi âboro na è pâ nau ipokâa jii napô kèe. Â è naa tà tèpa wakè kèe è tàrù, naa goro diri è pâ neemurué, tiagoro è pwârawâ kèe. Â è ipâdi naa goorâ è jèpa wakè kâra. Â è pitûâri tà pwi a wéaari goropwârawâ pâ, na è tà tâa ma tàcì.

³⁵ «Â [ipaiwà naa goowà]—wâdé na guwà tà tàcì! Ba o câguwà caa tâmogòori, cè pàara cèna èe tèepaa me còwà na, wà pwi apooro pwârawâ. Ba pwiri o bârane, è pwiri o nabibiu kâra ne, pwiri naa gòropwaa†, pwiri gòro dàuru.

³⁶ Â wiâna é pwairi tèepaa me, â càcaa wâdé na é pâmariwà na guwà gére puu!

³⁷ Ê pwina go ina tàwà, âna popai tà diri tèpa âboro: Wâdé na guwà tà tàcì!»

14

Rà mudàra ba na rà tètâmwereé

Mataio 26.1-5; Luka 22.1-2; Ioane 11.45-53

¹ Dàra ârailu tòotù, â o coo [è du *tòotù maina kà tèpa Juif]—tòotù *Paséka jèpwi, bau tòotù maina kâra 'pi-ija poloa na ticé nyaa kèe'.

Â nûma wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaaailò, ma wà tèpa *dotée goro è Naèà, na rà tètâmwara wà Iésu. Â rà imudàra cè pai pwa wèe, ma rà tû tûa tée ma tâjûrué pwâniri.

² Ba rà pi-ina tàra pâ: «O po càcaa wâdé na jè tâjûrué pàpari, na pàara na pwa i pi-ija maina wâna. Ba péa rà tà putâmu naa gooje è pâ âboro, ma gûmagù napô.»

Wicèpwiri jawé ûrea naa gò Iésu

Mataio 26.6-13; Ioane 12.1-8

³ [Na pwi pàara bèepwiri, âna] è tâa Bétani wà Iésu, wâna pwârawâ kà Simona, pwi a pwa maga. Â, na rà gére ija, â è tèepaa me è tô jè ilâri, bau è wâra jawé atù, na wâbé goro è jawé ûrea*—pwi jawé na dau maina è wâri wèe. Â è tébiti i wâra jawé, â è wicèpwiri i jawé ûrea naa gòro pûru Iésu.

⁴ Úna rà côoè wà pàra tàpé na rà gére tâa wê, â po dau càcaa wâdé tàra. Â rà pi-ina tàra pâ: «Kaa! Cina é po dau pwatari i jawé ûrea bèepwiri?

⁵ Ba è wâri wèe, âna pâ miliò†! Gorodà na càcaa icuri, ma o naa è wâri wèe, tà tàpé na ticé kâra?» Â rà gére dau putâmu naa gooé.

⁶ Â è ina tàra wà Iésu pâ: «Guwà naaé! Gona cina guwà nama é tòina? Ê pwina é pwa wà tòoni, âna muru na po dau wâdé.

13:35 Luka 12.38 † **13:35** Naa gòropwaa—Grec: *Na è to i ja*. **14:3** Luka 7.37-38 * **14:3** Jawé ûrea—Nee nard. † **14:5** Pâ miliò—Grec: *300 mwani pwaa (deniers)*. Wâri pwi caapwi âboro naa na caapwi naja.

⁷ Ba rà o nye tà ciburà wàjaawà wà tàpé na ticè kàra, â o nye pàri ma guwà pwa tàra cè pwina wádé wiàna âji nümawà. Â napwa wâgo, âna o câgo caa tà ciburà tâa jaawà.

⁸ Â wà tòoni, âna é jèe pwa kaa é muru na pàri ma é pwa. Ba ûna é wicèpwiri naa gò-o i jawé ùrea, âna é jèe pwabwàti cawi béaa é pai o boo kòo naa napwêe.

⁹ Pwa na go ina tàwà é âjupàra pà: Na diri pà ére, na o mwa inapàpàri é *Picémara Wádé naawê—naa na gòropuu diri—â o piwiâ mwara é jèkutà goo é pwina é pwa wà tò ilàri bèeni. Â o nye tà ciburà niimiriê.»

É icuri Iésu wà Judas

Mataio 26.14-16; Luka 22.3-6

¹⁰ Wà Judas Iscariote—wà pwi ârapàara tèpa 12 *apostolo—âna é pà nau còo tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò. Â é ina tàra pà, na ée mwa panuâ Iésu tàra.

¹¹ Â rà nye dau ipwàdée kaa, â rà ina pà na rà o mwa naa cè mwani tée. Â tapoo na pàara bèepwiri, â é imudàra cè naigé, ma é icuri wà Iésu tàra.

Pi-ija kà Pwi Ukai

Mataio 26.17-35; Luka 22.7-34; Ioane 13.21-38

¹² É jèe tèepaa é bétapoo tòotù kàra ‘pi-ija poloa na ticè nyaa kèe’—tòotù na rà mu taa é nari mutò tàra Paséka. Â rà ina tà Iésu wà tèpa *câmu kèe pà: «Bà o pà nau pwabwàti é utimuru tàra Paséka. Â wàpà na nümaga na jè pi-ija wê?»

¹³ Â é panuâ tupédu ârailu gée goorà, â é ina tàru pà: «Gàu pàra naa na ville, â o ipitiwà ma pwi âboro, na é popa é wàra jawé. Â gàu pàra wiâê.

¹⁴ Â, na é tò naa na jè pwàrawà, â gàu ina tà pwi apooro wê pà: “É tawèeri me wà pwi a pwa pupûra kâbà, pà, o wàpà é naditàrawà, na bà‡ o ija naima é utimuru tàra Paséka?”

¹⁵ «Â ée paari tàu é jè naditàra-wà na wádòiti—pwi naditàrawà maina na jèe ipwabwàti. Â gàu pwabwàti i uti kâjè naawê.»

¹⁶ Â ru pàra naa na ville, â ru pâmari, wàra na é ina tàru wà Iésu. Â ru pwabwàti é utimuru tàra Paséka.

O ipwa tûâ tóo

¹⁷ Na bàrane, âna rà tèepaa naawê wà Iésu ma i tèpa 12 apostolo kèe.

¹⁸ Â rà tâaboo, â rà ija.

Â é ina tàra wà Iésu pà: «Go ina tàwà é âjupàra pà: Wà pwi jè ârapàarawà, âna ée mwa ipwa tûâ tóo—pwina jè gère ija naima ma wàè.»

¹⁹ Â rà pikìri wà tèpa câmu kèe, â rà jèpa pitawèerié pà: «Gona pwiri càcaa wâgo?»

²⁰ Â é ina tàra pà: «Akaé, o wà pwi jè ârapàarawà, wâguwà tèpa 12 apostolo—wà pwina bu capai tuboo naa na i na ngapò ma wàè[§].

²¹ Wâgo *Pwina nañri âboro, âna go o pàra nau bà, wàra na é jèe inapàpàri é *Tii Pwicìri. Â napwa naa goo wà pwi âboro na é pi-icurio, âna po dau pwaée kèe. Au! Wàrico! Ba wà pwiibà, âna pwiri nye gère wádé ba kèe wiàna càcaa gère pitèpaé!»

14:7 Deutéronome 15.11 **14:8** Ioane 19.40 **14:12** Exode 12.6 ‡ **14:14** Bà—Grec: *Wâgo (Iésu) ma wà tèpa câmu kòo.* **14:18** Psaume 41.10 § **14:20** Wàjaa tèpa Juif, âna wà tèpa âji bée, âna rà nye po tuboo goro ìrà naa na i na ngapò na caapwi.

I poloa ma i dipâa

²² Ūna rà pi-ija naima, â é popa ê poloa wà Iésu. Â é pwaolé tà Pwiduée. Â é tubiti, â é naa jècaari tà tèpa câmu kêe, â é ina tàra pâ: «Guwà ija, ba êni, âna naiio.»

²³ Â gée na càuè, â é popa ê wârado dipâa. Â é pwaolé tà Pwiduée, â é naa tàra. Â rà cau wâdo diri.

²⁴ Â é ina tàra pâ: «Êni, âna domii kôo, na o jèe joro ba kà tèpa âboro; domii na é pacoo ê *auipwataâboro na é pwa wà Pwiduée, [bètòpò pinaanapô naa nabibiu kàwà ma wàè].»

²⁵ Â go ina tàwà ê âjupâra pâ: O câgo mwa caa wâdo cè dipâa [naani gòropuu]. Go o mwa wâdo ê dipâa na bwaa âmuè, naa na é *Mwaciri kà Pwiduée.»

Gà mwa pitütôowâriô, co Pétéru

²⁶ Rà nyabiri é pâ *salamo tàra é pwi tòotù maina-bà, â géewê, â rà too naa gòrojaa Élaio.

²⁷ Â é ina wà Iésu tà tèpa câmu kêe pâ: «Guwà o mwa po capai panuôo diri. Ba jèe wii naa na Tii Pwicîri pâ:

O mwa pòtàmwara

pwi a wéaari mutô.

O tadidiri pâ mutô.

Zakarie 13.7

²⁸ «Éco na, wiàna go o mwa wâro còwâ gée na aubà, â go o mwa pâbéaa kàwà naa Galilée.»

²⁹ Â é ina tée wà Pétéru pâ: «Wà tàpéeni âna rà o panuâgà, â o càcaa wâgo!»

³⁰ Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Go ina tâgà ê âjupâra pâ: Naa na ne nabà, béaa kâra ê pai wailu to kâra ê ja, âna wâgà, âna gâ o wacié pitütôowâri pâ, câgà caa tâmogòorio.»

³¹ Â é nye ciburà gòo wà Pétéru nau ina pâ: «Èkâ! Wiàna ina pâ tètàmwaraju naima ma wâgà, â câgo caa pitütôowârigà!»

Â wailà diri, âna nye caapwi é pwina rà ina tée.

*É pwapwicîri na Gethsémané**Mataio 26.36-40; Luka 22.39-46*

³² Géewê, â rà pâra wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe naa na jè ére [na câmi goro upwâra] na ina goo wê pâ Gethsémané. Â é ina tàra pâ: «Guwà tâaboo naani, ba go bwaa pâra nau pwapwicîri.»

³³ Â é popa wiâe wà Pétéru, ma Jacques, ma Ioane. Â é tapoo po dau pidumapiè ma wâgotée.

³⁴ Â é ina tàra pâ: «Po dau tòina ma pikîri é pwâranûmoo. Â guwà tàpo tâa ni, â guwà tà tàcî! Guwà cibwaa puu!»

³⁵ Â é tàpo paé jiiirà, â é tùu jùrué. Â é ilari jii Pwiduée pâ na é patâjii jiié ê tòina kâra pwi pâara bèepwiri, wiàna pâri.

36 Á é ina pâ: «*Abba**, Caa, pârigà diri ê muru. Gà patâjii jiio ê pâ aré ma tòina bèeni! Êco na gà cibwaa pwa ê pwina nümoo goo, â gà nye pwa câbawâdé'gà.»

Rà puu tèpa câmu kêe

37 É wâjué me cõwâ dari tèpa âracié a câmu kêe, â é cõo pâ rà tà puu. Á é ina tà Simona Pétéru pâ: «Simona, wânau, gà tà puu? Càcaa pâri ma gà tâpo tâcí, naa na ji caapwi ineretòotù?»

38 Guwà tà tâcí, â guwà pwapwicíri ba na o pwa cè nii ma gòo kàwà, wiàna tacaiwà. Ba nümawà na guwà pwa na wâdé, êco na ticè nii kàwà.»

39 É jèu pâra cõwâ wà Iésu jiirà, â é jèu pwapwicíri, â é jèu ina mwara ê pwina é jèe ina.

40 Ûna é wâjué me cõwâ darirà, â é pâmarirà mwara na rà gére puu. Ba nye po dau pwacoé târa, ma rà tà tâcí. Á càra caa tâmogòori, cè otòpi kàra tée.

41 Á jèe béwacié mwara ê pai pâra kêe jiirà, â é wâjué cõwâ. Á é ina târa pâ: «Gona guwà bwaa gére nao ma puu? Pâri! Ba o jèe panuâo ni tà tèpa pwa na èpà, wâgo Pwina naíri âboro. [Ba rà tâgére mee ni, ba na rà tâjùruo.]

42 Guwà cimadò! Ma jè pâra! Ba wà pwina é ipa popai good†, âna jèe tà wàeni!»

Rà tâjùru Iésu

Mataio 26.47-56; Luka 22.47-53; Ioane 18.3-12

43 Ûna é bwaa gére ina pwiri wà Iésu, â é po tèepaa me wà Judas, wà i pwi jè ârapàara tèpa 12 apostolo kêe. Á rà tèepaa me wiâé pâ âboro na wâru, na rà pa é pâ tâuwa, ma gò upwâra. Ba rà panuârà me wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaailò, ma wà tèpa dotée goro é Naèà, ma wà tèpa pitûâ.

44 Á wà Judas, wà pwina é pi-icuri Iésu, âna é jèe inapàpari târa ê pwina ée pwa: «Wà pwi âboro na go bwénüüé, âna nye wàé kaa. Guwà tâjùrué, â guwà popaé pâ, â guwà wéaarié bwâti.»

45 Á rà tèepaa me, â é nye pâra dà Iésu kaa wà Judas, â é ina tée pâ: «Bwàcu'gà co Pwi a pwa pupûra!» Á é bwénüüé.

46 Á rà pò ma tâjùru Iésu.

47 Á wà pwi âboro na é tâa jaa Iésu, âna é pò ma càù ê tâuwa kêe, â é nye tüboo kaa naa gòro pûru pwi âboro kîri kà pwi *ukai kà tèpa pwa ârapwaaailò. [Êco na] é tépàgà co i doronyùru.

Gona go pwi a tètâmwara âboro?

48 É ina wà Iésu tà tâpéeni pâ: «Wânau? Guwà me nau popao, goro é pâ tâuwa, ma é bàra upwâra, pwacèwii na go pwi a pòtâmwara âboro!

49 Diri pâ tòotù, âna go tâa nabibiu kàwà. Á go pacâmuri tèpa âboro, naa na *Wâra pwapwicíri. Êco na câguwà caa tâjùruo! Bwa, wâdé na wârapwiri. Ba nabànì, âna gére pacoo é pâ muru na jèe inapàpari, naa na Tii Pwicíri.»

50 Á wà diri tèpa câmu kêe, âna rà panuâé, â rà uru.

É uru na é cicàpé pwi âboro èpo

14:36 Maréko 10.38; Ioane 6.38 * 14:36 *Abba*—Pai ina wèe pâ, caa kòo naa na araméen, pwâratùra kà Iésu. † 14:42 *Ipa popai good*—*Me trahir*: Icurio. 14:49 Luka 19.47, 21.37; Ioane 18.20

51 Êco na pwa pwi jê âboro èpo[‡], âna é pâra wiâê. Â é pòpié goo è jê ciità. Ûna rà pwa na rà tâjùrué wà pâra tàpé,

52 â rà tà cipa awé i ciità kêe, â é uru na é cicàpé.

Wâra pitèimuru kà tèpa Juif

Mataio 26.57-68; Luka 22.54-71; Ioane 18.19-24

53 Rà popa pâ Iésu naa jaa pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaaïlò. Ba rà ipitiri naa jaaé wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaïlò, ma wà tèpa pitûâ, ma wà tèpa dotée goro è Naèâ.

54 Napwa wà Pétéru, âna é picâwiâê géé iti, â é tò naa jaa pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaaïlò. Â é tâaboo naa na pé gòroigé, naa jaa tèpa âboro kîri, tèpa wéaa, â é pwacârau.

55 Wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaïlò, ma diri é pé wâra pitèimuru kà tèpa Juif, âna rà mudàra cê âboro, târa na rà pitòti Iésu. Ba nûmarà na rà o pwa wârimuru tée ma é bà. Êco na càra caa pâmari.

56 Ba wâru tèpa pitòtié na rà pwâ, êco na càra caa pitèrerà.

57 Â nabwé, â rà cimadò pâra tàpé géé goorà, â rà ina pâ:

58 «Bà jèe nye tèreé na é ina pâ: “Go o tédidiri è Wâra pwapwicîri bèeni na ia rà bari wà tèpa âboro. Â naa na âracié tootù, âna go bari còwâ è jê Wâra pwapwicîri na càcaa bari goro na-araraîri âboro.”»

59 Êco na wà tèpa pitòtié bèepwiri, âna càra caa pitèrerà mwara.

Pai tòpi kà Iésu

60 É cimadò na ara diri tèpa pitûâ wà pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaaïlò, â é tawèri Iésu pâ: «Gona nye ticé bétòpi'gà? Wânanu? Cägà caa tère é pâ pwina rà gére pitòtigà goo?»

61 Êco na é nye tàpo tâa wà Iésu, â câé caa tòpi. Â é jèu tawèerié mwara wà pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaaïlò, pâ: «Gona nye âjupâra pâ wâgà, âna gà pwi *Mesia, *Pwina naî Pwiduée—wà Pwiduée na jè papwicîrié?»

62 Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Ûu, âjupâra è pwina gà ina. Â guwà mwa còu wà Pwina naîri âboro, wiàna é tâa gòro ètò kà Pwiduée na dau pwa patàmee, [â jèe mwa pitûâ]. Â guwà mwa còoé, wiàna é me na pâ nee, géé napwéretòtù.»

63 [Â po dau dàpàgà tà pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaaïlò, â é po dau putàmu.] Â é nye tidàpa kaa è ârabwée kêe[§], â é ina tà tèpa pitèimuru bée pâ: «Jèe pâri! Naaco cè tèpa pitòtié, [ba é jèe ipitòtié còwâ]!»

64 Ba guwà jèe tèreé, na é ina ba èpà Pwiduée [ba é nama ipaiwàilu ma wàé]. Â dà cèna guwà niimiri naa gooé?»

Â rà cau tòpi diri pâ: «Wâdé na é bà!»

65 Â wà pâra tàpé, âna rà èdurié, â rà târamiri è naporomee, â rà tòbitié goro îrà. Â rà ina tée pâ: «Wàilàpà na èigà? Gà pinadàra cai, [wiàna gà pwi *péroféta na gà tâmogòori diri è muru]!»

Â rà popaé wà tèpa wéaa, â rà pitagégéri pûrué.

É pitütôwâri Iésu wà Pétéru

Mataio 26.69-75; Luka 22.56-65; Ioane 18.16-27

[‡] 14:51 Pwi jê âboro èpo—Munaa wà Maréko na é wii tii bèeni. 14:58 Ioane 2.19-21 14:62 Psaume 110.1; Daniel 7.13 [§] 14:63 Tidàpa...ârabwée kêe—Câmu kâra pai po dau dàpàgà tée, é, pwâra putàmu kêe. 14:64 Lévitique 24.16; Ioane 19.7

66 Napwa wà Pétéru, âna é nye tà tâa niboo gòroigé.

Â é tèepaa me tô jè âboro kîri kà pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaaïlò.

67 Â é côo Pétéru na é gére pwacârau. Â é ucârié, â é ina tée pâ: «Ée, wâgâ kaa, âna gà pwi bée Iésu géé Nazareth!»

68 Â é tòpi tée pâ: «Bwa! Câgo caa tâmogòorié, â câgo caa tâmogòori é pwina nûmagà na gà ina.»

Â géewé, â é pâra dàra é goropwârawâ goro i gòroigé. {Â, na wàrapwiri, â é to i ja.}

69 Â wà tôoni, âna é ucâri mwara wà Pétéru, â é jèu ina mwara târa pâ âboro na rà tâa wê, pâ: «Akaé! Wà pwini, âna pwi jè ârapàara tèpa câmu kà Iésu!»

70 Â é ina mwara wà Pétéru pâ: «Bwa, bwa! Câgo caa tâmogòorié!»

Â géé na càulé, â wà tèpa tâa wê, âna rà ina mwara tée pâ: «Akaé! Âjupâra pâ gà pwi jè a câmu kée! Ba wâgâ mwara, âna gà pwi a me géé Galiléé*!»

71 Â é nye pigòo kaa wà Pétéru ma ina pâ: «Kaa! Guwà tère, go *ipwataâboro tàwà pâ câgo caa tâmogòori wà pwiibà! Wâdé na é pwa wârimuru tôo wà Pwiduée, wiâna go pwâ!»

72 Ûna é bwaa gére ina pwiri, â é wailu to i ja. Â é mwa niimiri i pwi ia é ina tée wà Iésu pâ: «Béaa kâra é pai wailu to kâra i ja, âna gà o wacié pitûtòowâri pâ, câgà caa tâmogòorio.»

Â é i wà Pétéru.

15

Rà popa Iésu pâ naa jaa Pilato

Mataio 27.1-31; Luka 22.66-23.25; Ioane 18.28-19.16

1 Ûna po dàuru moo, â rà pitapitirirâ naima diri é wâra pitûâ kà tèpa *Juif—wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaaïlò, ma wà tèpa pitûâ, ma tèpa *dotée goro é Naèa. Ba nûmarà na rà tâmogòori é pwina rà pwa tà Iésu. Â rà piié, â rà popaé pàdari *Pilato, [pwi kupénoo kà tèpa Roma].

2 Â é tawèerié wà Pilato pâ: «Gona nye wâgâ kaa, na gà Pwi Ukai kà tèpa Juif?»

Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Gà jèe nye tàgére ina.»

3 Â wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaïlò, âna wâru é pâ muru na rà pinatòti Iésu goo.

4 Â é tawèerié mwara wà Pilato pâ: «Gona nye ticè cèna gà tòpi goo? Gà nye gére tère é pâ muru na èpà na rà ina naa googà?»

5 Êco na câé mwa caa tòpi wà Iésu, â é po dau pò gooé wà Pilato.

Nûmarà goo Barabbas

6 Napwa Pilato, âna câmaajé tée, na diri pâ naja, na tòotù *Paséka, na é pacòobé géé na karapuu cè pwi jè âboro, na nûma é Ba gooé.

7 Â, [na naja bèepwiri, â] pwa pwi jè âboro, na nee Barabbas, na rà pitànaima na karapuu, ma tèpa bée. Ba rà tètâmwara âboro, na pàara na rà cicara tèpa Roma.

8 Â rà tèepaa me naa jaa Pilato pâ âboro na wâru, â rà ilari jiié pâ: «Gà pwa ba kâbâ, é muru na jèe nye câmaajé tâgà na gà pwa.»

* 14:70 Pàra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà naagée pâ popai bèeni: *Ba bà tère naa na wéégére pwâratîra'gà.*
15:1 Luka 22.66 15:5 Ésaïe 53.7; Maréko 14.61

9 Â é tòpi tàra pâ: «Gona nümawà na go panuâ còwâ Iésu, 'pwi ukai kà tèpa Juif?»

10 Ba é nye tàmogòori bwàti pâ, wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaìlò, âna rà panuâ tée Iésu, goro pai piboo kàra.

11 Êco na wà tàpéebà, âna rà cètùu ê pâ âboro, ba na rà ina pâ: «Panuâ tâbà wà Barabbas!»

Tanamiri Iésu naa goro kurucé!

12 É tawèerirà mwara wà Pilato pâ: «Â gona dà cèna go o pwa tà pwina guwà ina gooé pâ 'pwi ukai kà tèpa Juif?»

13 Â rà uu ma tomara too pâ: «Tanamiriê naa goro *kurucé!»

14 Â é jèu tawèerirà mwara pâ: «Gona dà cèna é pwa cèna èpà?»

Êco na rà ina wiikauri pâ: «Tanamiriê naa goro kurucé!»

15 Â é panuâ tàra wà Barabbas wà Pilato, ba nùmee na rà wâdéarié é pâ âboro. Â é pwa ma pâdi Iésu goro ubati. Â é panuâé tà tèpa coda, ba na rà tanamiriê naa goro kurucé.

Rà pitaurèe gooé tèpa coda

16 Wà tèpa coda, âna rà popa còobé Iésu, naa na gòroigé, kàra é wâ maina kà kupénoo. Â rà todàra diri é pé wàra coda.

17 Â rà piècaarié, â rà pwa ma é coona é pé ârabwée na dau mii—[pwacèwii ârabwée kà pwi âboro imaina]. Â rà pàti é pé bwe korona* kée, goro ìri upwàra na pwa daaé, â rà tòpò boo naa gòro pûrué.

18 Â rà [cibèepié, â rà tànyirié, ma] ina tée pâ: «Wée! Cidòri nyuâgà, co 'Pwi ukai kà tèpa Juif!»

19 Â rà nye tà pâdi é pûrué goro é bàra watü. Â rà nye tà èdurié, â rà nye tà tùu jùrurà araé.

20 Ûna nabwé é pai piècaarié kàra, â rà tòpwütù géé gooé i ârabwée mii, â rà naagéé còwâ naa gooé é ârabwée kée. Â géewê, â rà popaé còobé naa gòroigé, ba na rà tanamiriê naa goro i kurucé.

Rà tanamiriê naa goro kurucé

Mataio 27.32-44; Luka 23.26-43; Ioane 19.17-27

21 Pwa pwi jè âboro géé na ville Cyrène na nee Simona, pwi caa kà Alexandre ma wà Rufus†, âna é me wê, ba é wâjué còwâ géé na aupwanapò. Â rà tacoo gooé wà tèpa coda, ba na é kâa é kurucé kà Iésu.

22 Â rà popa Iésu, pâ naa gòro jè ti kàra jaa na ina goo wê pâ Golgota, na pai ina wèe pâ 'Goro pwiripûru âboro'.

23 Â [wà pàra tàpé, âna] rà pinaanaimari é dipâa bau é jawé na maga‡. Â rà naa tà Iésu, êco na nye tàutée na é wâdo.

24-25 Na po 9 ineretòotù na dàuru, âna rà tanamiriê naa goro i *kurucé wà tèpa coda. Â rà càù noo kàra tii, ba na rà tàmogòori pâ, wàilàapà na o popa é pâ ârabwée kée, ba na rà o pipâdi naa goorà.

15:11 Apostolo 3.13-14 * 15:17 Bwe korona—*Couronne*. Bwe kà pwi ukai. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: *Bwe câma*. 15:21 Roma 16.13 † 15:21 *Alexandre ma wà Rufus*—Pwiri tupédu âboro imaina naa na wàra pwapwiciri na ville Roma. ‡ 15:23 *Jawé na maga*—Nee myrrhe. Pé wâi târa ma câjé caa tère é maagé. 15:24-25 Psaume 22.19

26 Â rà popa ê ére upwâra, â rà wii naa goo, ê majoro ê pai bà kêe, pâ: IÉSU, PWI UKAI KÀ TÈPA JUIF.

27 Â rà tanamiri mwara tupédu a pwa na èpa naa goro jènere wà Iésu—wà pwi jèpwi naa gòro étò kêe; â wà pwi jèpwi naa gòro aèmwù kêe. {

28 Êkaa na pacoo i pwi ia mara wii naa na *Tii Pwicîri gooé, pâ: *Rà naa wârimuru tée; ba rà ina pâ, é pwi a pwa na èpâ. Ésaïe 53.12}*

29 Wà tàpé na rà paé ma me na ére bèepwiri, âna rà ura ê pûrurà, â rà tànyiri Iésu, â rà ina pâ: «Pwiini, gona càcaa wàgà kaa, na gà o tédidiri i *Wâra pwapwicîri, â gà o pagotù còwâ naa na âracié tòotù?

30 Â gà pa-udògà còwâ, ma gà boome gée goro i kurucé bèepwiri!»

31-32 Â wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò, ma wà tèpa dotée goro ê Naèà, âna rà pitaurée goo Iésu mwara. Â rà pi-ina tàra jècaa pâ: «É pi-ina gooé pâ é Pwi Ukai kâjè tèpa *Isaraéla. Â é tâmogòori ma é pa-udò pàrà tàpé, êco na câé caa tâmogòori ma é ipa-udòé còwâ! Wiàna é boo gée goro kurucé bèepwiri, â pwiri jè o mwa cèikì naa gooé!»

Â nye ipaiwà mwara naa goo tupé na tanamiriru naa goro kurucé, naa goro jènereê. Ba ru nye pitaurée gooé mwara.

Maagé bà kà Iésu

Mataio 27.45-56; Luka 23.44-49; Ioane 19.28-30

33 Ûna po gopaé bwàti, â nye po bàutè pitiri ê napò§ tiagoro na âracié ineretòotù na càuru ija.

34 Ûna po âracié ineretòotù, â é tomara ba maina wà Iésu pâ: *Éloi, Éloi, lama sabakthani?* Pai ina wèe pâ: Pwiduée kòo, Pwiduée kòo, cina gà panuâò?

35 [Â càra caa tèreê bwàti] wà pàrà tàpé na rà tâa wê, â rà ina pâ: «Guwà còo, é todà *péroféta Élia!»

36 Â pwa pwi jè ârapàarà, âna é itàtà, â é popa jè imwaano, â é nuwa naa na é dipâa na maga*. Â é tòpò naa goro bàra upwâra, â é naa tà Iésu, ba na é wàdo. Â é ina [tà tèpa bée] pâ: «Tàpo tâa, ba pwiri jè o còo wà Élia, na é me, nau naaé boo géenidò goro kurucé!»

37 Êco na é dau uu too wà Iésu, â nye ègò kaa ômaa kêe.

38 Â é pé ciità maina, [na é târiwâri é ére na dau pwicîri] naa na i Wâra pwapwicîri, âna nye tidàpa kaa, tapoo géenidò, tia niboo pwàadèrèe.

39 Â wà pwi caa kâra coda roma na é coo ara Iésu, âna é còo ê pai bà kêe, â é ina pâ: «Âjupâra, wà pwi âboro bèeni, âna é *Pwina naì Pwiduée!»

Rà còoé wà pa ilàri

40 Pwa pàrà ilàri, na rà tâa wê mwara, âna rà tà coo iti, â rà còo pwiri—wailà ma wà Maria gée Magdala, ma wà Salomé, ma wà Maria, nyaa kà tupédu aéjji José ma Jacques (wà pwina ina gooé pâ 'Pwi dopwa').

41 Wailà kaa, na rà pàrà wiâ Iésu, â na rà pitu tée, ùna é bwaa tâa napò Galilée. Â wâru é pa pàrà ilàri, na rà tâa wê mwara, na rà too wiâé mwara, naa *Iérusaléma.

15:28 Ésaïe 53.12 15:29 Psaume 22.8, 109.25; Maréko 14.58 § 15:33 Pitiri é napò—é, Pitiri é

gòropuu. 15:34 Psaume 22.2 15:36 Psaume 69.22 * 15:36 Dipâa na maga—Dipâa na càcaa maina wâri wèe, na pinaanaimarié bau é jawé. 15:40 Luka 8.2-3

Tòpòé naa na auipwàni

Mataio 27.57-61; Luka 23.50-56; Ioane 19.38-42

⁴²⁻⁴³ Diri é pâ namuru bèepwiri, âna pacoò na [papwicí] tòotù béaa kâra é *tòotù pwicíri kâ tèpa Juif. Na papwicí, âna rà pwabwàti é pi-ija târa tòotù pwicíri.

Na bàrane, âna é tèepaa me wà Ioséfa, pwi âboro géé Arimathée. Wà pwiibà, âna pwi jè âboro imaina, naa na wâra pitèimuru kâ tèpa Juif. Á é pwi a nye tà gòo goro tapacíri é pai tèepaa me kâra é *Mwaciri kâ Pwidueé. Á é ipagòorié, ba na é pâra naa jaa ukai Pilato, ma ilari jiié i naii Iésu. Ba nùmee na é popa é naiié béaa kâra é pai tapoo kâra tòotù pwicíri.

⁴⁴ Ūna é tère wà Pilato pâ, é jèè bà wà Iésu, á é pò. Á é todà pwi caa kâra coda, á é tawèerié pâ: «Gona jèè gòiri cè pai bà kèe?»

⁴⁵ Á é piwiâ tée. Á wà Pilato, âna é naa tàrù tà Ioséfa, ba na é popa i naii Iésu.

⁴⁶ Á wà pwiibà, âna é tapwùtù i naii Iésu géé gòro i kurucé. Á é cajipié goro é ciità na é wâri. Á é popaé, á é tòpòé naa na é auipwàni—pé pwêe na îri naa na pé atù. Á nabwé, á é pwùru é jè pé atù maina, á é târiwâri i auipwàni.

⁴⁷ Á wà Maria géé Magdala, ma wà Maria nyaa kâ José [ma Jacques] âna ru còo é ére na tòpò Iésu naawé.

16

É wâro còwâ géé na aubà

Mataio 28.1-8; Luka 24.1-12; Ioane 20.1-10

¹ [Na capàto na bàrane] ūna jèè nabwé é *tòotù pwicíri [kâ tèpa *Juif] á wà Maria géé Magdala, ma Salomé, ma wà Maria nyaa kâ [José ma] Jacques, âna rà pâ nau wâri é jawé ūrea, ba na rà wicèpwiri naa gòro é naii Iésu.

² Na pwapwicíri, na bwaa dàuru, na é gére égòdò tòotù, á rà pâra naa na auipwàni.

³⁻⁴ Á wii naigé, âna rà gére pi-ina târa pâ: «Gona wàilàpà na o mwa pwùru i atù goro i pwêe? Ba po dau maina!»

Éco na, ūna rà tèepaa pâ, á rà còo pâ jèè pwùru.

⁵ Á rà tò naa na i pwêe auipwàni. Á rà còo pwi âboro èpo na é tâa gòro âji ijè, na é coona é ârabwée gòri na pwaa*. Á rà po dau pò, ma wâgotàra.

⁶ Éco na é ina târa pâ: «Guwà cibwaa nama wâgotàwà! Ba [go tâmogòori pâ] guwà me nau mudà Iésu géé Nazareth, wà pwi ia tanamirié naa goro *kurucé. Guwà tère, jèè tiàué ní, ba é jèè tàci géé na aubà, á é jèè wâro còwâ! Ba wàéni é ére, na ia tòpòé naawé.

⁷ Á guwà wâjué còwâ wài, á guwà ina tà Pétèru ma tèpa *câmu kâ Iésu pâ, é tapacíwà wà Galilée wà Iésu. Á guwà o mwa còoé naawé, wàra na ia é jèè ina tàwà.»

⁸ Á rà còobé géé na i auipwàni i pa ilàri, á rà itàa pâ. Á po dau dàpàgà târa, á rà céca. Á càra caa ina târa âboro imudi, ba po dau wâgotàra.

Nee tii 9-20, âna nye tiàù na pâ Tii Pwicíri naa na grec na muru béaa.

* **16:5** Pwi âboro èpo na é... Pai ina wèè pâ, pwi angela. Còo mwara *Angela* naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadàra tii. **16:7** Mataio 26.32; Maréko 14.28

É pipaarié tà tèpa âboro kêe

Mataio 28.9-20; Luka 24.13-53; Ioane 20.11-23; Apostolo 1.6-11

–Tà Maria gée Magdala

⁹ Na pwapwicîri na bwaa dàuru, âna é wâro cowa gée na aubà wà Iésu. Â é pipaarié béaa tà Maria gée Magdala, wà i tô ilàri, na ia é nama é wâdé na é tû târa é pâ 7 duée gée gooé.

¹⁰ Â wà tôoni, âna é me, nau piwiâ tà tèpa bée Iésu, é pwina é còo.

Napwa wàilà, âna rà tàgére pijinünu imuru Iésu.

¹¹ Â é ina târa wà Maria pâ: «É jèe wâro cowa wà Iésu! Ba go còoê!»

Êco na càra caa cèikî naa gooé.

–Tà tupédu a câmu kêe

¹² Pwa tupédu a câmu kà Iésu, âna ru pâra wii naigé, â ru còobé gée na ville. Â é cipàpariru wà Iésu, na jèe ité pai còoê.

¹³ Â ru wâjué cowa, ba na ru piwiâ tà pâra tèpa câmu, êco na wàilà mwara, âna càra caa cèikî naa gooru!

–Tà tèpa 11 apostolo kêe

¹⁴ Â Bénabwé wèe, âna é pipaarié tà tèpa 11 *apostolo kêe, wà Iésu, na rà bwaa gére ija. Â é pwarâ, â é ina târa pâ: «Po dau gòo é pûruwà! Tàutàwà na guwà cèikî, na rà ina tàwà pâ, go jèe wâro cowa!»

¹⁵ Â é ina târa mwara pâ: «Guwà pâra pitiri é gòropuu, â guwà inapàpâri é *Picémara Wâdé, târa diri é pâ âboro.

¹⁶ Â wà pwina é cèikî naa goo, ma *upwaaé, âna ée mwa udò, [â o tâa tée é *âji wâro]. Â wà pwina cáe caa cèikî, âna ée mwa pitéie wà Pwiduée, ma naa wârimuru tée.

¹⁷ Wàéni pâ câmu kêe naa goo tàpé na rà cèikî:

Rà o tû târa é pâ duée, naa na neeô;

Rà o pwa é pâ pwâratûra na pâ ité;

¹⁸ Rà o cipa é pâ dòèa naa na îrà;

Rà o wâdo cè jawére bà†, â o càra caa bà goo;

Rà o tòpò é du îrà naa gò tèpa maagé, â rà o wâdé cowa.»

¹⁹ Gée na càuru é pai ina kêe târa pwiri, â dàgòtù too naa napwéretòotù, wà Pwi Ukai Iésu, â é tâa gòro étò kà Pwiduée [ba na é pitûâ wê].

²⁰ Â wà tèpa câmu kêe, âna rà pâpitiri pâ napô, ba na rà inapàpâri é Picémara Wâdé. Â é pitu târa wà Pwi Ukai. Â é *paâjupâra é Popai na rà inapàpâri, ba é naa târa é pàtâmee, ba na rà pwa é pâ câmu, na rà pò goo wà tèpa âboro.

16:14 1 Korénito 15.5 **16:15** Apostolo 1.8 **16:16** Apostolo 2.38 **16:17** Apostolo 2.4, 8.7 **16:18**

Luka 10.19; Apostolo 28.3-6 † **16:18** Rà o cipa é pâ dòèa...Rà o wâdo cè jawére bà—Pai ina wèe pâ, wiàna rà wâdo... ba càcaa popai goro é pwina wâdé na jè pwa. Popai goro é pwina pâri ma tèepaa tà pâra tèpa câmu kà Iésu. *Jawére bà—Poison.* **16:19** Apostolo 1.9-11, 2.33-34 **16:20** Apostolo 14.3; Hébéru

Picémara Wâdé na é wii wâ Luka Bétapoo popai

Wàilàapà na wii tii bèeni?

Wà Luka, pwi dotée (côo *Kolosé* 4.14), na é pâra wiâ Paulo (côo *Apostolo* 16.10 ma 2 *Timotéo* 4.11). É pwi *Grec. Muna wàè co pwi âboro na wii naa na *Tii Pwicîri, na câé caa pwi *Juif. É mudâra diri é pwina rà ina ma wii goo Iésu wâ tèpa *paâjupâraê, â é wii târa tòimiri. (Côo Luka 1.1–3.) Pai wii tii kêe, âna paari pâ, é pwi âboro na é pwi a *câmu.

É wii wiidà?

Nabibiu kêra *naja 60 ma 65, béaa kêra pai tanoori wâra é ville Iérusaléma na é naja 70.

É wii tâi?

Tà pwi jè âboro na nee Théophile, pwi âboro imaina naa jaa tèpa *Roma, na rà pitûâ naa napò naawê. É jèe pwi a cèikî naa goo wâ Iésu *Kériso, â é jèe picòo é pa muru goro é cèikî (1.4). É nee *Théophile* âna pai ina wêe pâ ‘Wâ pwina é meari Pwiduée’. Pwiri ucina mwara goo diri tèpa cèikî na rà wâru, na càra caa tèpa Juif, â na rà wâro wâgòroigé jii napò *Judée.

Cina é wii?

É paari wâ Luka pâ, é pàara cèikî kêjè naa goo Iésu, âna muru na cimwü ma âjupâra.

Dà ère é tii bèeni?

Tii kâ Luka, âna tii na tâbawêe goro wâro kâ Iésu, jii pàra tii. Wâru pâ nee tii naa naporomee 10–18, na nye tiâu na *Tii kâ Mataio*, ma *Maréko*.

Wâ Luka, âna é paari pâ, wâ Iésu Kériso, âna é pwi âboro na é tâbawêe. É piwiâ é pai tâa kâ Iésu ma wâ tèpa âboro, ma pimeari kêe târa (4.18–19; 19.41).

Wâ Iésu, âna é dau meari tâpé na ticè nii kêra ma tâpé na pipwaée kêra:

- tèpa pwa maga (17.12–19);
- tâpé na ticè kêra (16.19–31);
- pa ilâri (7.43–48);
- pa ilâri dâpwâ (7.11–17);
- tèpa tò mwani—tèpa âboro na rà èpàrirà tèpa jènererà (18.9–14);
- tâpé na èpâ wâro kêra (7.36–50).

Na pàara kâ Iésu, âna piticèmuru naa goo pa ilâri jii tèpa paa. Êco na jè côo naa na *Tii kâ Luka* pâ, câé caa niimiri wârapwiri wâ Iésu. Â wâ Luka, âna é wii nee pa ilâri na rà pâra wiâ Iésu (8.2–3; 24.10).

É piwiâ mwara wâ Luka naa na tii bèeni é pâ pwi bèepwiri:

- é pwapwicîri, âna muru na dau maina naa na wâro kâ Iésu (5.16);
- wakè kêra Nyuâaê Pwicîri naa na wâro kâ Iésu (côo 1.80) ma tèpa âboro kâ Pwiduée;
- wakè kâ tèpa angela (naporomee 1, 2).

Pai pitàgoo tii kâ Luka

Pitèpa Iésu ma pai maina too kêe (1.1-2.52)
 Ipwabwàtié târa wakè (3.1-4.13)
 Wakè kà Iésu naa Galiléa (4.14-9.50)
 Autapoo goo (4.16-5.16)
 Rà tapoo cicaraé wà tèpa pitûâ (5.17-6.11)
 É pacâmuri tèpa câmu kêe (6.12-49)
 Wailâapà pwi Iésu bèepwiri? (7.1-50)
 É pwa ucina na é pacâmuri tèpa âboro (8.1-21)
 Dau pwa pàtâma Iésu (8.22-56)
 Pai tâa kàra ma tèpa 12 a câmu kêe (9.1-50)
 É tapoo pâra dâra Iérusaléma (9.51-19.27)
 É pacâmuri tèpa âboro kêe
 É patère tèpa pitûâ na rà cicaraé
 É wacié inapàpari pai o bà kêe
 Wakè kêe naa Iérusaléma (19.28-21.38)
 Pai bà ma wâro còwâ kêe (22.1-24.53)

É inapàpari tii kêe wà Luka

¹⁻³ Bwâcu'gà, co pwi ukai Théophile. Go wii ê tii bèeni, ba na go piwiâ tâgà diri pâ muru na é jèe pwa wà Pwiduée naa jaabà, gée na càuru pai pitèpa wà Iésu*. Wâru tèpa *paâjupâra na rà còo pâ muru bèepwiri, â rà inapàpari, â rà picémara é *Picémara Wâdé. Â wà pâra tâpé, âna pwa na rà piwiâ naa na tii. Â wâgo mwara, âna go mudâra bwâti, ba na go wii tòimiri é jèkutâ ba kâgâ, goro diri pâ muru bèepwiri.

⁴ Ba na wàrapwiri, âna gâ o mwa bàra còoina pâ âjupâra é popai na ia gâ tòpi.

Zakaria ma Élisabeth

⁵ Na pâara na é ukai naa *Judée wà Héroda†, âna pwa pwi jè âboro wê, na ina gooé pâ Zakaria. É pwi a pwa ârapwaailò, gée na pubu kà Abia. Â napwa tô wâdèe, Élisabeth, âna tô goòbàra *Arona.

⁶ Â cau wàilu, âna ru *târù na ara Pwi Ukai Pwiduée. Ba ru pitère dâra diri pâ naèa, ma é pâ pitûâ kêe, â nye ticè cèna pâri ma pitèiru goo.

⁷ Êco na nye ticè èpo kàru, ba càcaa pâri ma é pièrù‡ wà Élisabeth. Â jèe cau pwanûmaru.

É cai Zakaria pwi jè angela

⁸ Na jè tòotù, â wà Zakaria, âna é pwa wakè kêe na *Wâra pwapwicîri kà Pwiduée. Ba nye tòotù na rà wakè na i pubu kêe.

⁹ Wiâra é pai pwa kà tèpa pwa *ârapwaailò, â rà picàù noo kâra tii, ba na rà pitòrigari pwi âboro géee goorà, na ée tò naa na ére na dau pwicîri, naa na Wâra pwapwicîri. Â naawé, âna é cîri *percens* [pâ dà na ûrea na jè cîri] ba na âraimeai tâ Pwiduée.

Â, na tòotù bèepwiri, âna wâru noo kâra tii kà wà Zakaria. Â é too nau pwa é wakè kêe.

1:1-3 Apostolo 1.1 * **1:1-3** Géee na càuru pai pitèpa wà Iésu—Grec: Géee na autapoo goo. † **1:5** Héroda—Héroda na nee 'Héroda Maina'. Còo mwara Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadâra tii. ‡ **1:7** Càcaa pâri ma é pièrù—Stérile. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Ilâri mwari. **1:9** Exode 30.7

10 Â, na é gére cîri i *encens* [naa gò béreca] â dau wâru tèpa âboro^S na rà gére pwapwicîri boo gòroigé.

11 [Ûna é gére wàrapwiri wà Zakaria] â é nye cipàparié kaa, wà pwi jè *angela kà Pwi Ukai, na é coo gòro ètò kâra i béreca.

12 Â é pò wà Zakaria, â dau wâgotêe, [â é pwùkùru].

O pwa pwi èpo'gà

13 Êco na é ina tée wà pwi angela pâ: «Gà cibwaa nama wâgotâgà, co Zakaria! Ba é jèe tée è pwâra pwapwicîri kàu wà Pwiduée. Â wà tô wâdâgà, âna [ée mwa nyarana, â] ée mwa pitâmari pwi èpo'gà, â gà mwa pitunee tée pâ Ioane.

14 Â gàu mwa puràra, ma ipwàdée. Â o mwa wâru mwara tàpé na rà o ipwàdée goo.

15 Ba wà pwina naigà, âna ée mwa pâ nau pwi âboro na dau imaina na ara Pwi Ukai. Â o pwicîri na é wâdo dipâa ma cè jawé gòo. Ba ée jèe nye dipitirié kaa é *Nyuâaé Pwicîri na é bwaa tâa nanaa nyaa kée.

16 «Dau wâru tàpé gée na é Ba *Isaraéla, na ée mwa tòmimirà, ba na rà wâjué còwâ dari Pwi Ukai, Pwiduée kàra.

17 O tâa gooé è pâtâmara è Nyuâaé Pwicîri, pwacèwii *péroféta Élia biu. Â ée mwa tòmimi ma pwabwàti è Ba kée, béaa kâra pai tèepaa kà Pwi Ukai. [Ba o càcaa gòiri, â ée jèe tèepaa.] Â gée goo pwina naigà, âna wà tèpa caa, âna rà o naa nùmarà naa goo tèpa nairà*. Â wà tàpé na càra caa pitère dà Pwiduée, âna rà o mwa pinünüma, pwacèwii tèpa âboro na rà *tàru na ara Pwiduée.»

Go wà nau târa pai cèikí kôo?

18 É ina wà Zakaria tà pwi angela pâ: «Go wà nau târa pai cèikí kôo, naa goo è pwina gà ina? Ba go jèe po dau ijiao, â wà mwara wâdòo, âna é jèe jiiâmü.»

19 Â é tòpi tée pâ: «Ico pwini! Wâgo, âna wâgo angela Gabriel, â go pwi a coo ara Pwiduée, ba na go piâboro kîri kée. Â wàé na é cùruo me, ba na go inapàpari tâgà è popai wâdé bèeni.

20 Wâdé na gà tâmogòori pâ, diri è pâ muru na go ina tâgà, âna o mwa tèepaa, na pâara na é jèe tòpò wà Pwiduée. Êco na wâgà, âna câgà caa cèikí naa goo! Â gà còo, gà o ciò, tiagoro è tootù na o mwa coo diri è pwina go ina tâgà!»

21 Na pâara na ru gére pitùra na, wà Zakaria ma wà pwi angela, âna rà gére tapacîe wà tèpa âboro. Â rà pò [ma pitawèerirà] pâ, cina gòrié dò wâ.

22 Ûna é mwa bàra còobé [gée na ère na dau pwicîri] âna é jèe ciò. Â é po pwa ineremuru târa, goro iê. Â rà pâra na tâmogòori pâ pwa cè pwina é còo, cèna me gée goo Pwiduée.

23 Nabwé, â é tubanabwé è wakè kée wà Zakaria, naa na i Wâra pwapwicîri, â é pâra naa pwârawâ kée.

É nyarana Élisabeth

24 Gée na càué, â wà tô wâdèe Élisabeth, âna é nyarana. Â é nye tà tâa pwârawâ naa na 5 parui. Â é nye tà niimiri pâ,

^S 1:10 Wâru tèpa âboro—Grec: *Diri è Ba {kà Pwiduée}*. 1:15 Nombres 6.3 1:17 Malachie 3.1,24, 4.5-6; Mataio 17.11-13 * 1:17 4e phrase—é, *O pwa pinaanapò naa nabibiü kà pa nyaa ma caa, ma tèpa nairà.* 1:19 Daniel 8.16, 9.21

25 'É dau wâdé ba kôo wà Pwi Ukai. Ba ia go po dau kamu, ba nye tô a ticé èpo kôo. Â é meaario, â é jèè dàgòtù è pwâra kamu kôo.'

Inapàpari pai pitèpa Iésu

26 É jèè nyarana wà Élisabeth naa na 6 parui. Â, na pàara bèepwiri, â wà Pwiduée, âna é panuâ wà pwi angela kêe, wà Gabriel, naa Nazareth wà Galilée,

27 naa jaa tô jè èpo ilàri, na nee Maria. Wà tóobà, âna ru ipwa câbawâdé† ma wà pwi âboro, na ina gooé pâ Ioséfa, pwi gòobàra pwi ukai *Davita.

28 Â é piâpàparié‡ pwi angela, â é ina tée pâ: «Cidòri nyuâagà, co Maria! Ba wà Pwi Ukai Pwiduée, âna é jèè *pwényunyuâarigà goro è pimeaari kêe, â é wâjaagà.»

29 Â é pò wà Maria, ba câe caa tâmogòori è pwina é ina tée. Â é pinünüma ma pitèi pâ: 'Cina é pacidòri nyuâao wà Pwiduée?'

30 Â é ina tée wà pwi angela pâ: «Gà cibwaa nama wâgotâgà, co tòoni! Ba é ipwâdéé googà wà Pwiduée, â é pitòrigarigà.

31 Â gà o nyarana, â gà o pitàmari pwi nari èpo paaò, â gà mwa pitunee tée pâ Iésu§.

32 Wàé, âna wàé pwi âboro na dau imaina na ara Pwiduée. Â o pitunee tée pâ *Pwina naî Pwiduée na é dau wâdòiti'. Â wà Pwiduée, Pwi Ukai kêe, âna ée mwa naa tée è pwâra ukai kà Davita, pwi joooroé.

33 Â ée pwi ukai kâra Ba Isaraéla dàra gòori awé. Â é pitûa kêe, âna o nye ticé pwâadèrèe.»

34 Â é ina wà Maria tà pwi angela pâ: «Gona êpwiri, âna o wànau târa cè pai tèepaa wèe?! Ba câbu caa pé ipuu ma pwi éao, ma cè pwi jèè paaò!»

O mwa wàrapwiri géé goro Nyuâaé Pwicîri

35 É tòpi tée wà pwi angela pâ: «Ê Nyuâaé Pwicîri, âna ée mwa boome naa gògà, â é pàtama Pwiduée na é dau wâdòiti, âna ée mwa wâjaagà*. Â é pwi nari èpo na gà o mwa pitàmarié, âna wàé kaa na é pitòrigarié wà Pwiduée, â o mwa ina gooé pâ Pwina naî Pwiduée.

36 «Gà còo, wà tô jèneregà, Élisabeth, na ia jèè mu ina naa gooé pâ: "O jèè càcaa pitàmari"! Éco na ée mwa pitàmari pwi jèè nari èpo. Ba é gére nyarana ni—jèè 6 parui kêe.

37 Ba nye ticé cèna pwacoé tà Pwiduée!»

38 Â é tòpi tée wà Maria pâ: «Go tô ênawéna kà Pwi Ukai. Â go nye pwa co è câhawâdé kèe!»

Â, na wàrapwiri, â é còpò jiié i pwi angela.

É cai Élisabeth wà Maria

39-40 Pàra tóotù géé na càué, â é piwàcî pâ wà Maria, nau cai wà Élisabeth. (Ê village kêe, âna é tâa gòrojaa na jè ère géé goo Judée.)

41 Ûna é tère pwâra pwabwàcu kà Maria wà Élisabeth, â é nye gù kaa i pwi èpo naa nanaaé. Â wà Élisabeth, âna nye dipitirié kaa é Nyuâaé Pwicîri,

1:27 Mataio 1.16,18 † 1:27 Ipwa câbawâdé—Wâjaa tèpa Juif, âna càcaa pai ina wèe pâ, ru ipuu naima.

‡ 1:28 Piâpàparié—é, Pièpàparié. 1:31 Ésaie 7.14; Mataio 1.21-23 § 1:31 Iésu—Pai ina wèe naa na hébéru pâ, wà Pwi Ukai, âna é pa-udòjè. 1:32 2 Samuel 7.12,13,16; Ésaie 9.6 * 1:35 Éc mwa boome naa gògà... Grec: Éc mwa cajipigà pwacèwii è ânúuè. 1:37 Genèse 18.14

⁴² â é tomara too pâ: «Wà Pwiduée, âna é dau pwényunyuaarigà jii diri pa èpo ilàri, â é pwényunyuaari mwara ê èpo bèepwiri gére wâgoogà!

⁴³ Po dau muru na maina ba kôo! Ba gà me naa jaao, wâgà tô nyaa kà Pwi Ukai kôo!

⁴⁴ «Gà còo co tô béèò, ûna go tère pwâratùra'gà, â é ipwàdée i pwi èpo kôo, â é gù ni nanaaô!

⁴⁵ Cidòri nyuâagà! Ba gà jèè cèikî pâ, ée mwa pacoo ê pwina é ina tâgà, wà Pwi Ukai.»

Nyabi kà Maria

⁴⁶ É ina wà Maria pâ:
«Ipwàdée pwâranûmoo!
Go pwamaina Pwi Ukai!

⁴⁷ Puràra pwâranûmoo!
Ba é upao géè na èpà
wà Pwiduée Caa.

⁴⁸ É câbapwamuru naa gooò,
tô ênawéna kêe,
na go po dau kîri.

Rà o cau ina pâ:
“Pwényunyuaari wà tôoni!”

⁴⁹ É paari nii kêe
wà Pwina é dau maina.
É pitu tôo goro îê étò,
wà Pwina é pwicîri.

⁵⁰ Maina pai wâdê kêe,
dàra gòiri awé,
ba kà tèpa âboro;
tà tàpé na rà papwicîriê.

⁵¹ É wakè goro pàtâmee.
Tadidiri tèpa cuâcâda.

⁵² Téura pwâra ukai,
kà tàpé na rà maina.
Caa pagòtù too
tàpé na rà kîri.

⁵³ É naa neemuru
tàpé na ticè kàra.
É pawâjuépiri
tàpé na pwa kàra,
ma ticè ère îrà.

⁵⁴ É pitu târa Ba kêe,
pwi Ba Isaraéla,
pwi ênawéna kêe.
É ciburà meaarié.

⁵⁵ É ipwataâboro
tà tèpa jooorojè,
tà *Abéraama,

ma tèpa gòobèrèè diri.
É pacoo auina kêe,
dàra gòiri awé. Nabwé!»

⁵⁶ Wà Maria, âna é tàpo tâa jaa Élisabeth, naa na âracié parui. Â géewê, â é wâjué naa jaaé.

Pai pitèpa Ioane Pwi a piupwaa

⁵⁷ Tèepaa naa na pàara na ée pitàmari† èpo na, wà Élisabeth, â é pitàmari pwi âboro èpo paa.

⁵⁸ Â wà tèpa tàmwünyabwerié ma wà tèpa jènereê, âna rà tère pâ é pwényunyuaarié wà Pwi Ukai. Â rà capai ipwadée diri, naima ma wàé.

⁵⁹ Â géé na càuru caapwi nadàpara pwapwicîri, â rà me, ba na rà pwa *kamaî tà i pwi nari èpo [wiâra é *Naèà kà Moosé]. Â nùmarà na rà naa tée i nee caa kêe, wà Zakaria,

⁶⁰ èco na é ina tàra wà tô nyaa kêe, pâ: «Bwa, o pitunee tée pâ Ioane.»

⁶¹ Â rà ina tée pâ: «Gorodà? Nye ticé jèneregà, cèna é popa é neere âboro bèepwiri.»

⁶² Â rà po pwa ineremuru tà pwi caa kêe, Zakaria, ba na rà tawèerié pâ, o nùmee na é picipa nee.

Nee âna o Ioane

⁶³⁻⁶⁵ É pwa ineremuru tàra wà Zakaria, ba na rà naa tée é noo kâra tii, ba na é pwa tii naa na. Â é wii pâ 'Ioane'. Â géewê, âna é nye tûra còwâ kaa, â é pwamaina Pwiduée.

Â rà pò diri [tàpé na rà tèreé] â wâgotàra. Â rà piwiâ é jèkutâ goo, na diri pâ ère wà gòrojaa, wà napô Judée.

⁶⁶ Â wà diri tàpé na rà tère é popai bèepwiri, âna rà dau pinünüma, â rà ina pâ: «Ée! O po dau maina awé é pwina ée mwa pwa, wà pwi nari èpo bèepwiri!» Ba wà Pwi Ukai, âna é wâjaaé.

É pwamaina Pwiduée wà Zakaria

⁶⁷ Wà Zakaria, pwi caa kà i pwi nari èpo, âna dipitirié é Nyuâaê Pwicîri, â é inapàri é popai na é naa tée wà Pwiduée. Â é ina pâ:

⁶⁸ «Pwamaina Pwi Ukai,
Pwiduée kâra é Ba,
é Ba Isaraéla.
Ba é pa-udòjè,
tipijè jii èpà kâjè.

⁶⁹ Dau pwa pàtâma
wà pwi a-upajè,
pwi gòobàra Davita,
pwi ênawéna kêe.

⁷⁰ Jèe nye gòiri
é pai ina kêe pwiri.
Ba rà inapàri

† **1:57** Pitàmari—Accoucher, donner naissance à (enfant). **1:59** Genèse 17.12; Lévitique 12.3; Luka 2.21
1:68 Psaume 72.18 **1:69** Psaume 132.17

tèpa péroféta
na é pitòrigarirà.

⁷¹ Ba é jèe ina pâ:

“Go o mwa pa-udòwà
jii tèpa pièpàriwà.”

⁷² Maina pimeaari kêe
tà tèpa jojoorojè.

É nye pacoo diri kaa
auipwataâboro kêe,

⁷³ na é naa tà Abéraama,
wà pwi jojoorojè,
naa na pimeaari kêe.

É gére ina naa goojà, pâ:

⁷⁴ “Go upa tèpa naigà,
jii tèpa pièpàrirà.

Rà o piênawéna kôo;
o càcaa wâgotàra.

⁷⁵ Rà o wâdé na arao,
â o tàrù pwâranümarà,
na diri pai wâro kâra
wâni gòropuu.” Nabwé.»

⁷⁶ Â wà Zakaria, âna é pame é popai bèeni [goo wà pwina naîê, Ioane]: «Wâgà
pwi nari âboro èpo bèeni, âna:

Gà o pwi Péroféta:

Gà o ipa popai
kà Pwiduée Caa,

na é tâdòiti.

Gà o pâbéaa

kà wà Pwi Ukai;

pwabwàti naigé kêe.

⁷⁷ Gà o ina târa Ba kêe:

Ée mwa pa-udòwà,
[ba na guwà wâro].

Ée mwa pwanauri

é pâ èpà kàwà.

⁷⁸ Maina pai wâdé kêe!

É tèepaa marijè;

é pame é pwéelaa,

pwacèwii pai tèepaa

kâra dapàra tòotù.

⁷⁹ É èu mari tàpé

na rà tâa na bàutê,

bàutê kâra pwâra bà.

É tòcia tàra naigé

naa na pinaanapô.
Nabwé.»

É pimaina too Ioane

⁸⁰ Wà i pwi âboro èpo, Ioane, âna é pimaina too, â pimaina pâ é pàtàmara Nyuââ Pwicîri naa gooé. Â é wâro namaré[‡], tèepaa naa goro i pwi tòotù, na ée mwa ipaarié târa pwi Ba Isaraéla.

2

Pai pitèpa Iésu

Mataio 1.18-25

¹⁻² Na pàara napô bèepwiri, âna é pwi kupénoo na Syrie wà Quirinius, â wà Auguste, âna é pwi ukai kà tèpa *Roma. Â é tûâri wà Auguste pâ, na pûra diri é jéuru âboro wâna diri pâ napô [na tâa na é pwâra ukai kêe]. (Â mwa nye piécè kaa na rà pwa pwi bèepwiri.)

³ Â diri é pâ âboro, âna rà jèpa ipiina naa na jèpa village ma ville kà tèpa jooororà, ba na rà wii é neerà.

⁴⁻⁵ Napwa naa goo wà Ioséfa, âna é còpòo géé Nazareth wà Galilée, ba na é pâra naa Bétéléma wà napô *Judée, nau wii é nee. Ba ia é pitèpa naawè wà ukai *Davita, wà pwi joooroé. Â é popa wiâé wà Maria, tô wâdèe, na é gére nyarana, ba é tapacî [pwi ciiri] èpo^{*} kêe.

⁶ Na ru tâa Bétéléma, â tèepaa me pàara, na ée jèe pitàmari èpo wà Maria.

⁷ Â é pitàmari pwi ciiri èpo kêe. Â é cajipié naa na pé kupétuu, â é papuué naa na aunaa uti kêra macii, ba ticè autâa kâru[†] [ba po dau wâru âboro].

Tèpa wéaari mutô

⁸ Na pwi bàrane-bà, na pwi jè ére gòrojaa géewè, âna pwa tèpa âboro na rà wéaari pâ mutô kâra naawè.

⁹ Â é nye tèepaa me kaa, pwi jè *angela kà Pwi Ukai, â é coo ararà. Â nye pwéelaa bèepirà kaa é muugèrè kà Pwi Ukai. Â nye dau wâgotàra kaa.

¹⁰ Â é ina târa wà pwi angela pâ: «Guwà cibwaa nama wâgotàwà. Ba go pame tâwà é popai na wâdé; popai na rà o dau ipwâdée goo, wà diri tèpa âboro!

¹¹ Ba na pwi ne bëeni, âna pitèpa *pwi a pa-udòwà, naa na village kà Davita. Âna wà pwi *Mesia[‡], Pwi Ukai [na ia guwà tapacié géé na biu].

¹² Wâéni câmu, ba na guwà o còinaé: Guwà o pâmari é ji nari èpo na cajipié goro pé kupétuu, â papuué naa na aunaa uti kêra macii.»

¹³ Na nye wàrapwiri kaa, â rà nye tèepaa boome kaa géé *napwéretòotù, pàra tèpa angela na rà dau wâru. Â rà cibèepi i pwi angela. Â rà nyabi ma ipwamaina Pwiduée:

¹⁴ «Ipwamaina Pwiduée,
nidò naa napwéretòotù!
Bèe ma dàrébòo
naani gòropuu!
Moo ma awé

[‡] **1:80** Namaré—Désert. Ére na aupiticia. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Naa gòromweedâ. * **2:4-5** Ciiri èpo (é, ciàra èpo)—Premier-né. [†] **2:7** Ticè autâa kâru—Grec: Ticè autâa kâru wâna é wà, na rà mu tâa wé wà tèpa pàrame. [‡] **2:11** Mesia—Kériso naa na pâ Tii Pwicîri naa na popwaaalé. (Còo Ioane 1.41.) **2:14** Luka 19.38

ba kà diri tàpé
na wâdé tée wàilà!»

Rà pâra nau cai i èpo

¹⁵ Gée na càùé, â wà i tèpa angela, âna rà còpòo jii tèpa wéaari mutô, â rà wâjué too còwâ naa napwéretòotù. Â wà tèpa wéaari mutô, âna rà pi-ina tàra pâ: «Jè pâra naa Bétéléma, ma jè jée còo cai è pwina tèepaa, na é gère ina tàjè wà Pwi Ukai.»

¹⁶ Â rà nye piwàcì kaa, â rà pâmari wà Maria, ma wà Ioséfa, ma i ji pwi nari èpo na é gère puu na é aunaa uti kâra macii.

¹⁷ Ûna rà còoê, â rà pâra nau piwiâ tàra diri è pâ âboro, i pwi ia é ina tàra wà i pwi angela.

¹⁸ Â wà diri tàpé na rà tère, âna rà dau pò goo.

¹⁹ Â wà Maria, âna é nye po tâmaari diri è pâ namuru bèepwiri, â é dau pinünüma naa goo.

²⁰ Nabwé, â wà i tèpa wéaari mutô, âna rà wâjué còwâ [dari è pubu macii kâra]. Â rà dau nyabi ma pwamaina Pwiduée, goro diri è pâ muru na rà còo ma tère. Ba nye po cau còo diri, i pwi ia é ina tàra wà i pwi angela.

Paari Iésu naa na Wâra pwapwicîri

²¹ Gée na càuru caapwi nadâpara pwapwicîri, â wà Ioséfa ma Maria, âna ru popa pâ i pwi èpo kâru, ba na pwa *kamaî tée, [wiâra è *Naèà kà Moosé]. Â ru nama nee pâ Iésu, i pwi neere âboro na ia é jée mara ina i pwi angela, béaa kâra è pai nyarana kà Maria.

Ru panuê tà Pwiduée

²²⁻²⁴ Tèepaa me è pâara, na wà Maria, âna é pwa i *ârapwaaailò tàra pai pinuwa[§] [gée na càuru pai pitâmari èpo kée]. Ba jèe wii naa na Naèà kà Moosé pâ: *Wâdé na é naa du ârailu déamu, é, du ârailu déajé.* Lévitique 12.8 Êkaa na ru pâ naa na *Wâra pwapwicîri na *Iérusaléma wà Maria ma wà Ioséfa, ba na ru wàrapwiri. Â ru popa pâ wiâru mwara i èpo kâru, ba na ru naaê tà Pwi Ukai. Ba jèe wii mwara naa na é Naèà kà Pwi Ukai, pâ: *Wà pwi ciàra èpo paaò, âna kà Pwi Ukai.*

Exode 13.2

É pwamaina Pwiduée wà Siméon

²⁵ [Na pwi pâara bèepwiri] na Iérusaléma, âna pwa pwi jè âboro na nee Siméon, pwi âboro na é tàrù, ma pitòimiriê na ara Pwiduée, â tâa gòè è Nyuâaê Pwicîri. Â é nye tà tapacîri è pai tèepaa kà [pwi Mesia] pwi a pa-udò è Ba *Isaraéla.

²⁶ Â é ina tée è Nyuâaê Pwicîri pâ: «Gà tère co Siméon, gà o bwaa nye còo pai tèepaa kà pwi Mesia kà Pwi Ukai Pwiduée, béaa kâra pai bà'gà!»

²⁷ Â é cùrué pâ naa na i Wâra pwapwicîri. Â nye na ji pwi pâara bèepwiri kaa, na wà du nyaa ma caa kà Iésu, âna ru gère popa me i èpo kâru, [ba na ru paarié tà Pwi Ukai] wiâra è Naèà.

²⁸ Â wà Siméon, âna é tâma i pwi nari èpo, â é pwamaina Pwiduée, ma ina pâ:

2:19 Luka 2.51 **2:21** Luka 1.31 **2:22-24** Lévitique 12.1-8; Exode 13.2,12 **§ 2:22-24** *Ârapwaaailò tàra pai pinuwa*—Wiâra è pwapwicîri kà tèpa Juif, âna wâdé na é pwa ârapwaaailò bèepwiri wà tó ilàri, 40 tòotù gée na càuru è pai pitâmari èpo kée. Còo mwara *Pinuwa* naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadàra tii.

29 «Nabàni, co Pwi Ukai,
 âna [go ipwâdée]
 wâgo pwi ênawéna'gà!
 Gà popao naa jaagà
 naa na pinaanapô'gà.
 Ba gà jée pacoo
 auinabéaa'gà.

30-31 Gà cùrué me naa jaabà
 pwi a pa-udò diri è pâ Ba;

Â go jée côoé, wàé.

32 Pwi pwéelaa kêra è gòropuu diri.
 Pwényuâa kêra è Ba,
 è Ba'gà, Isaraéla.»

33 Wà du nyaa ma caa kêra i èpo, âna ru pò goo è pwina é ina naa gooé wà Siméon.

34 Â nabwé, â é *pwényu-nyuâariru, â é ina tà Maria, pâ: «Ê pwi èpo'gà, âna ée mwa pwi câmu kêra è Ba Isaraéla. Â o wâru tàpé na rà o cicaraé, â rà o pâiti jii Pwiduée. Â o wâru mwara tàpé na rà o cimadò géé gooé ma rà o pâmari Pwiduée*.

35 Â o mwa pwéelaa goo è pâ aunünüma na wâbinyiri kà tèpa âboro. Â napwa naa googà, co tóni, âna gà o nye dau maagé côo gooé, pwacéwii na tótée pwâranümagà goro tâuwa.»

É pwaolé tà Pwiduée wà Anne

36-37 [Na pwi pâara bèepwiri, âna] é tâa na Wâra pwapwicîri wà tô jè ilâri *pérofêta, na nee Anne, tô èpo kà Phanuel, géé na wâao kà Asser. (Wà tóni, âna ru pitâa ma wà pwi éaé naa na 7 naja, â é bà jiié. Â é jée jiiâmu naa na è pai dâpwà kêe. Â jèe po 84 naja kêe nabà.) Â é mu nye tà tâa na Wâra pwapwicîri, naa ne ma pwaa. Â é piênawéna tà Pwiduée naa na *ipwanya—é panuâ ija, ba na é pwapwicîri bwâti.

38 Â é tèepaa me, na pwi pâara na rà tâa wê wà Siméon, [ma wà ji pwi nari èpo, ma wà du nyaa ma caa kêe]. Â é pwapwicîri wà Anne, ma pwaolé tà Pwiduée. Â é pwa jèkutâ goo Iésu tà diri tàpé na rà tapacîri è pai tèepaa me kà pwi [Mesia, ba] na é upa Iérusaléma.

Rà wâjué còwâ naa Nazareth

39 Wà du nyaa ma caa kà Iésu, âna ru pacoo è pwina ina naa na Naèà kà Pwiduée—[muru na mu pwa naa tèepaa è nari èpo]. Ûna ru gére pacoo diri, â ru wâjué còwâ naa jaaru, naa Nazareth wâ napô Galiléé.

É pimaina too Iésu

40 É pimaina too Iésu, i pwi nari èpo, naa na pai tâmogòrimuru, ma tâmanga. Â é *aupwényunyûari kà Pwiduée, âna nye tà wâjaaé.

Iésu na 12 naja kêe

2:30-31 Ésaïe 52.10; Luka 3.6; Tito 2.11 2:32 Ésaïe 42.6, 49.6, 52.10 2:34 Ésaïe 8.14; Mataio 21.42;

1 Pétèru 2.8 * 2:34 Â o wâru tàpé na rà o cicaraé... Grec: É wâni târa è pai tîu, ma pai dâgòrù tàpé na wâru na Isaraéla. 2:39 Mataio 2.23

41-42 Nye câmaajé tà du nyaa ma caa kà Iésu, na ru pâra naa Iérusaléma, na diri é pâ naja, naa goro pwapwicîri, na tòotù *Paséka. Ûna 12 naja kà Iésu, â é pâra wiâru.

43 Gée na càuru é pwapwicîri, â ru jèe wâjué còwâ, éco na, napwa naa goo Iésu, âna é tà tâa Iérusaléma. Â tà càru caa còo pâ tiàué,

44 ba ru tà niimiri pâ, é wâjaa pâra tèpa béerà goro pâra wii naigé.

Éco na, gée na càuru caapwi tòotù, â [ru còo pâ tiàué. Â] ru tapoo mudèe, nabibiu kà tèpa jèeneru ma tèpa béeru.

45 Ûna càru caa pâmarîé â ru wâjué còwâ naa Iérusaléma nau mudèe.

46 Na béaracié kâra tòotù, â ru mwa pâmarîé naa na Wâra pwapwicîri, na é gére tâaboo naa nabibiu kà tèpa pacâmu tèpa *Juif. Ba é gére térerà ma pitawiârà [goro é *Tii Pwicîri].

47 Â wà diri tàpé na rà tèreê, âna rà po dau pò goo pai tà manga kée ma pai tòpi kée.

Go wakèri neemuru Caa kôo

48 Ûna ru còoé wà du nyaa ma caa kée, â ru nye dau pò kaa gooé, â é ina tée nyaa kée pâ: «Pwiini, gorodà na gà pwa tâbu na wàrapwiri? Gà còo, wàibu ma caa'gà, âna dau wâgotâbu. Â [bu wâjué còwâ, ba na] bu mudàgà!»

49 Â é tòpi tàru pâ: «Gorodà na gàu mudòo? Gona gàu ipwanauri pâ, wâdé na go wakèri é pâ neemuru Caa kôo? Êkaa na go wâni na wâ kée.»

50 Éco na càru caa tâmogòori é pwina é pwa na é ina tàru.

51 Gée na càué, â rà wâjué còwâ ma wàé naa Nazareth. Â é nye dau pitère dà du nyaa ma caa kée. Â wà nyaa kée, âna é nye tà naa nùmee naa goo diri é pà muru bèepwiri.

52 Â é pimaina too wà Iésu, â imaina mwara é autâmogòorimuru kée. Â rà dau wâdéarié wà Pwiduée, ma wà mwara tèpa âboro.

3

Wakè kà Ioane Pwi a piupwaa

Mataio 3.1-17; Maréko 1.1-11; Ioane 1.19-28

1 Jèe 15 naja, na é pwi ukai kà tèpa *Roma wà Tibère. Â, na pwi pâara bèepwiri, âna wà Ioane, âna é tapoo inapàpàri é popai kà Pwiduée. Wàilà-ni tèpa kupénoo kà ukai Tibère napwiri:

Wà Ponce Pilato, kupénoo naa napô Judée;

Wà *Héroda Antipas, naa Galilée;

Wà Filippo (pwi aéjii kà Héroda Antipas) naa Iturée ma tia Traconite;

Wà Lysanias, naa Abilène.

2 Â wà Hanne ma wà Caïphe, âna ru du *ukai kà tèpa pwa ârapwaaìlò. Â naa na pâara bèepwiri, âna wà Ioane, pwina nai Zakaria, âna é tâa namaré. Â é patúraé wà Pwiduée, [ba na é inapàpàri é popai kée].

É picémara pai pinünüma

³ Wà Ioane, âna é pâ naa na diri ê pâ ére gée goo nairiwâ Ioridano. Â é inapàpari tà tèpa âboro pâ: «Guwà pinünüma ma guwà biiwâ. Â guwà pwa ma *upwaawà, ba na paari pâ pitòotéri ê wâro kàwà. Â, na wàrapwiri, â ée mwa pwanauri ê pâ èpà kàwà wà Pwiduée.»

⁴ Ba jèe wii naa na tii kà *péroféta Isaia pâ:

Pwa pwi âboro naa namaré

na é tomara too:

“Ée me Pwi Ukai!

Pwabwàti é naigé!

Pwa ma bàracaari

pwi ére na ée pâ wê!

⁵ *O pwaai pâ autâgòro;*

tébatàru nyi autoo;

tébatàru aucüu naigé;

tébabàracaari aupâra kêe.

⁶ *Rà o còo pâ âboro*

pàtâma Pwi Ukai.

É me nau pa-udòjè,

wà Pwiduée Caa.”

Ésaie 40.3-5

O pitèi tèpa âboro!

⁷ Wâru pâ âboro na rà medari Ioane, ba na é upwaarà [naa nairiwâ]. Â é ina [tà pâra tàpé gée goorà] pâ: «Guwà tèpa nari dòèa, ma tèpa pwâ! Wàilàapà na ina tàwà pâ, guwà o udò jii é pitèimuru ma wârimuru, na ée mwa naa tàwà wà Pwiduée?»

⁸ Bwa! Guwà mara pwa cè tûâ cèna wâdé, târa ma o paari pâ guwà jèe pitòotéri ê wâro kàwà! Â gona guwà tà niimiri pâ, guwà udò, gée goo na wà *Abéraama, âna é pwi jooorowà? Bwa! [Piticémuru naa goo.] Ba [wiàna nùmee, â] o pâri wà Pwiduée ma é bii é pâ atù bëeni, ma rà o tèpa gòòbàra Abéraama!

⁹ «É jèe tà pwabwàti é gi kêe [wà Pwiduée]. Â ée mwa tépàgà naa na wàè diri ê pâ upwàra na càcaa wâdé é pâ pwêe, â ée mwa cîri naa na ânye!»

Guwà pwa cè tûâ cèna wâdé!

¹⁰ Ê auwâru gée goo tàpé na rà tère Ioane, âna rà tawèerié, pâ: «Dà cèna o pâri ma bà pwa, ma bà o pitòotéri ê wâro kâbà?»

¹¹ Â é tòpi tàra pâ: «Wiàna ârailu ârabwée'gà, â gà naa jèpwi tà pwina ticè tée. Â wiàna pwa utimuru'gà, â gà naa tà pwina ticè tée.»

¹² Â pwa pâra tèpa *tò mwani wâripû, na rà me mwara, ba na é upwaarà wà Ioane. Â rà tawèerié pâ: «Pwi a pwa pupûra, dà cèna o pâri ma bà pwa?»

¹³ Â é tòpi tàra pâ: «Na guwà tò mwani wâripû [ba kà tèpa Roma] â guwà cibwaa popa [ba kàwà] cè mwani cèna piwéna jii é âji wâripû.»

¹⁴ Â wà mwara pâra tèpa coda, âna rà tawèeri Ioane pâ: «Â wàibà, âna o dà cèna bà o pwa?»

Â é tòpi tàra pà: «[Guwà naaco pai pwa kàwà na èpà tà tèpa âboro.] Guwà cibwaa pwa kûu tàra, â guwà cibwaa tacoo goorà, ba na rà naa mwani tàwà. Wàdé na guwà ipwàdéé co goro é wàriwà.»

É inapàpari pai tèepaa kà Iésu

¹⁵ Êdiri tèpa âboro, âna rà tapacîri naa na ipwàdéé cè pwina o tèepaa, â rà pitawèerirà jècaa pà: «Gona wà Ioane, âna pwiri nye wàé kaa pwi *Mesia [— wà *pwi a pa-udò na jè tapacîé géé na biu]?»

¹⁶ Â wà Ioane, âna é inapàpari tàra diri pà: «Wâgo, âna go upwaawà goro jawé. Êco na wà pwina ée mwa me pwicò kôo, âna dau pwa pàtâmee jiio. Â càcaa pâriô, ma go tipi é otàpwe goro é du wàraâê [ba é Pwi Ukai]. Â wàé, âna ée mwa upwaawà goro é Nyuââê Pwicîri ma ânye* .

¹⁷ Â é jèe nye tà pwabwàtié, ba na é [pitèi tèpa âboro. Â ée mwa naaitiri tàpé na rà wàdé jii tàpé na rà èpà, pwacèwii pai] pinaaitiri é pudòro upwàra jii é parawée. Â é tòimiri é pudòé, â é cîri parawée naa na ânye na ticè pwâadèrèè.»

¹⁸ Wàru pai pwa kà Ioane na wàrapwiri, tàra ma é patùra é Ba [kà tèpa *Juif] ma inapàpari tàra é *Picémara Wàdé.

Càcaa wàdé tà Héroda

¹⁹ Wà Ioane, âna é jèe ciburà ina tà kupénoo Héroda pà, càcaa wàdé é tûâ kèe. Ba ru ipàra ma Hérodiade, tò wàdà pwi aéjii kèe, â wàru mwara pàra muru na èpà na é pwa.

²⁰ Â [géé goo é pwina é ina wà Ioane, â] é tòpòé naa na karapuu wà Héroda. Â, na wàrapwiri, â wà Héroda, âna é âjagò mwara goro é pà tûâ kèe na dau èpà.

É upwaa Iésu wà Ioane

²¹ Na pàara na é upwaa wà tèpa âboro na wà Ioane, â wà mwara Iésu, âna upwaaé. Ûna é gére pwapwicîri, â nye tàpîri kaa é napwéretòtù,

²² â é nye boome kaa naa gòé é Nyuââê Pwicîri, pwacèwii é déamu. Â é tère é pwàratùra me géé napwéretòtù, na ina tée pà: «Gà Pwina naîô [na caapwi co] na go dau mearigà. Wàgà kaa âna go jèe nye pitòrigarigà, ba dau wânümoogoo.»

Tèpa jojooro Iésu Kériso

Mataio 1.1-17

²³ Na é gére wàna 30 naja wà Iésu, â é tapoo inapàpari é Picémara Wàdé. Naa na auniimiri kà tèpa âboro, âna nye pwina naî Ioséfa. [Wàilà-ni tèpa jojooroé]:

Wà Ioséfa,

âna é pwina naî Héli,

²⁴ na é pwina naî Matat,

na é pwina naî Lévi,

na é pwina naî Melki,

na é pwina naî Jannaî,

na é pwina naî Ioséfa,

²⁵ na é pwina naî Matatias,

na é pwina naî Amos,

3:16 Apostolo 13.25
note goo Mataio 3.11.)

* **3:16** Upwaawà goro...ânye—Pitèimuru kà Pwiduée, é, picèitiri é èpà jiiijè. (Còo **3:19** Mataio 14.3-4; Maréko 6.17-18 **3:22** Ioane 1.32 **3:23** Luka 4.22; Ioane 6.42

na é pwina naî Nahoum,
 na é pwina naî Esli,
 na é pwina naî Nagai,
²⁶ na é pwina naî Mahath,
 na é pwina naî Matatias,
 na é pwina naî Séméïn,
 na é pwina naî Yosec,
 na é pwina naî Yoda,
²⁷ na é pwina naî Yoanan,
 na é pwina naî Résa,
 na é pwina naî Zorobabel,
 na é pwina naî Chéaltiel,
 na é pwina naî Néri,
²⁸ na é pwina naî Melki,
 na é pwina naî Adi,
 na é pwina naî Kosam,
 na é pwina naî Elmadam,
 na é pwina naî Er,
²⁹ na é pwina naî Yéchoua,
 na é pwina naî Éliézer,
 na é pwina naî Yorim,
 na é pwina naî Matat,
 na é pwina naî Lévi,
³⁰ na é pwina naî Siméon,
 na é pwina naî *Juda,
 na é pwina naî Ioséfa,
 na é pwina naî Yonam,
 na é pwina naî Éliakim,
³¹ na é pwina naî Méléa,
 na é pwina naî Menna,
 na é pwina naî Matata,
 na é pwina naî Natan,
 na é pwina naî *Davita,
³² na é pwina naî Jessé,
 na é pwina naî Obed,
 na é pwina naî Booz,
 na é pwina naî Sala,
 na é pwina naî Nachon,
³³ na é pwina naî Aminadab,
 na é pwina naî Admine,
 na é pwina naî Arni,
 na é pwina naî Hesron,
 na é pwina naî Pérès,
 na é pwina naî Juda,
³⁴ na é pwina naî Iakobo,
 na é pwina naî Isaaka,
 na é pwina naî Abéraama,

na é pwina naî Téra,
na é pwina naî Nahor,
³⁵ na é pwina naî Seroug,
na é pwina naî Réou,
na é pwina naî Péleg,
na é pwina naî Éber,
na é pwina naî Chéla,
³⁶ na é pwina naî Quénan,
na é pwina naî Arpaxad,
na é pwina naî Sem,
na é pwina naî Noa,
na é pwina naî Lémek,
³⁷ na é pwina naî Matusalem,
na é pwina naî Hénok,
na é pwina naî Yéred,
na é pwina naî Malaléel,
na é pwina naî Quénan,
³⁸ na é pwina naî Énos,
na é pwina naî Seth,
na é pwina naî *Adamu,
na é pwi jojooro âboro, na é tòpò wà Pwiduée naani gòropuu†.

4

É tacai Iésu wà Caatana Mataio 4.1-11; Mareko 1.12-13

¹ É wājué cōwâ wà Iésu géé nairiwâ Ioridano. Â ê Nyuâaê Pwicîri, âna é tâa gòé, â é popaé pâ naa namaré.

² Â é tâa wê wà Iésu naa na ê 40 tòtù. Â é pwa ma tacaié naawê wà *Caatana, pwi a cicarajè. Â, na pwi pàara-bà, âna cáé caa ija wà Iésu, â é dau copwa.

³ Â é pâdarié wà Caatana, â é ina tée pâ: «Wiàna gà *Pwina naî Pwiduée, â gà bii é pwi atù bèeni, ma poloa!»

⁴ Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Jèe nye wii naa na *Tii Pwicîri, pâ: *Câé caa wâro co goro poloa wà pwi âboro.*» *Deutéronome 8.3*

⁵ Â é popaé too kaamwara naanidò [gòrojaa] wà Caatana. Â é nye paari tée kaa, na ji pàara bèepwiri, diri é pâ napò ma mwaciri gòropuu.

⁶ Â é ina tée pâ: «Go o mwa naa tâgà ê muugère kâra diri pâ mwaciri bèeni, bau aupitûari* naa goorà, ba jèe naa tōo. Â pâri ma go naa, wiâra câbawâdé kōo.

⁷ Â go mwa cau naa tâgà diri, wiàna gà tùu jùrugà arao ma gà ipwamainao.»

⁸ Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Jèe nye wii naa na Tii Pwicîri, pâ: *Gà ipwamaino Pwi Ukai Pwiduée'gà, â nye wâé co, na gà ipwa âboro kîri kêe.*» *Deutéronome 6.13*

⁹ Â é nye popa Iésu, pâ naa *Iérusaléma. Â é popaé too naa gòro pûru *Wâra pwapwicîri. Â é ina tée pâ: «Wiàna gà Pwina naî Pwiduée, â gà êgò géeni!

3:36 Genèse 11.10-26 **3:38** Genèse 4.25-26 † **3:38** Adamu... Grec: Adamu, na é pwina naî Pwiduée. **4:4** Deutéronome 8.3 * **4:6** Aupitûari—Rà ina mwara wà tēpa ijiao pâ: Aupîdîpopai. **4:8** Deutéronome 6.13-14

10 Ba jèe wii naa na Tii Pwicîri pâ:

*Ée mwa tûâri
tà tèpa *angela kêe,
wà Pwi Ukai Pwидуéé,
ba na rà wéaarigà.*

11 *Rà mwa tapigà.
O càcaa tanoori âgà
naa gòro atü.»*

Psaume 91.11–12

12 *Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Bwa. Ba jèe nye wii naa na Tii Pwicîri pâ: Gà cibwaa
pigàdà†Pwi Ukai Pwидуéé'gà.»* *Deutéronome 6.16*

13 *Ûna é jèe tacaié diri wà Caatana, â é pâra jiié. Â é tapacîri mwara cè jè
tòotù.*

*É tapoo wakè kêe Iésu
Mataio 4.12–17; Maréko 1.14–15*

14 *Wà Iésu, âna dipitirié é Nyuâaé Pwicîri, â é wâjué còwâ naa napô Galilée.
Â rà jèe tapoo pwa jèkutâ gooe naa na diri è pâ ére.*

15 *É pacâmuri tèpa âboro naa na pâ *wâra pitapitiri, â rà dau inaé ba wâdé‡.*

É wâjué me còwâ naa na village kêe

16 *É wâjué me còwâ wà Iésu naa Nazareth, wâna ia é maina naawê. Â naa
[na tapoo] *tòotù pwicîri, âna é tò naa na wâra pitapitiri, wâra na mu nye
câmaajé tée. Â é cimadò, ba na é pûra é Tii Pwicîri.*

17 *Â é ilari jii pwi jè éna wéna§ é tii kà *péroféta Isaia. Â é pwara, â é pitòrigari
è pâ popai, [na é pûra târa]:*

18 *É wâgò-o Nyuâa Pwi Ukai.*

É pitòrigario;
é panuâô pâ†,
ma go pame Popai Wâdé
tà tàpé na ticé kâra.*

*Go inapâpari é târù‡
tà tèpa pwa karapuu;
pai niâ kà tèpa bwi;
pai tipi tàpé na piirâ.*

19 *Wâéni é pâara kêe
na o inapâpari é pimeaari;
pai wâdé kà Pwi Ukai.*

Ésaïe 61.1–2

4:10 Psaume 91.11–12 4:12 Deutéronome 6.16; 1 Korénito 10.9 † 4:12 Pigàdà—Provoquer. 4:13 Hébéru 2.18, 4.15 ‡ 4:15 Pi-inaé ba wâdé—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Pinabawâdé. 4:17 Ésaïe 61.1–2 § 4:17 Â é ilari jii pwi jè éna wéna—Grec: Â naa tée. * 4:18 Pitòrigari—Grec: Oint. (Oindre, âna wicèpwiri.) Rà wicèpwiri é l'huile naa gò é pûru pwi ukai, târa tòpò pwâra ukai kêe, ba na é tòpi é aupwényunyuaari ma nii kà Pwидуéé târa wakè kêe. † 4:18 É panuâô pâ—Pâra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà naagée pâ popai bèeni: Ma go nama wâdé còwâ tàpé na tòina pwâraniimara. ‡ 4:18 Târù—Pai ina wèe naani pâ: Liberté (pai tipi).

20 É pipîri i tii wà Iésu, â é naa còwâ tà i pwi ênawéna, â é tâaboo. Â rà gére po niárié diri é pâ âboro naa na i wâra pitapitiri.

21 Â é ina târa pâ: «Guwà jèe nye tère é auinapàpàri kâra é Tii Pwicîri. Â nabàni, âna jèe pacoò [na arawà diri].»

Tàutàra gooé

22 Rà picagòtù Iésu ma pi-inaê ba wâdé, ba rà po dau pò goro é pâ pwâratùra kèe na pwényuâa. [Èco na, gée na càùé] â rà tapoo pi-ina târa pâ: «[Gorodà na wàrapwiri é pai tùra kèe? Na nye pwi âboro pwacèwijié.] Ba nye pwina naí Ioséfa!»

23 Â é tòpi târa pâ: «Guwà jèe nye tère é pâ namuru na go pwa na Capernaüm. Â nùmawà na go pwa mwara cèna ipaiwà, naani napò kòo.

«Pwiri guwà o ina tóo é ucina bèeni: “Ico pwi dotée, gà pinama tiàu é maagè'gà còwâ.”

24 «Èco na go ina tàwà pâ: “Wà pwi péroféta, âna càcaa pitòpié bwàti naa na napò kèe.”

25 «Ájupâra, [ba ipaiwà] na pàara kà péroféta *Élia. Ba ia càcaa coo boo cè popaa, â pwa copwa na maina, naa na diri é napò, naa na âracié naja â gòobèrèè. Â po dau wâru é pa dâpwà na napò *Isaraéla, [na rà copwa].

26 Èco na wà Pwiduée, âna câé caa panuâ Élia, ba na é pitu târa cè caapwi dâpwà, wà Isaraéla, [napò kèe]. Â é nye panuâê pâ naa jaa tô jè dâpwà na village Sarepta, naa na jè ére goro Sidon.

27 «Á guwà jèe niimiri cai mwara wà péroféta Élisée. Ba é pwa ma tiàu maga kà Naaman co, pwi âboro géee Syrie. Èco na dau wâru wà tèpa pwa maga na Isaraéla.»

28 Ûna rà tère pwiri, wà tèpa âboro naa na i wâra pitapitiri, â rà po dau putàmu naa goo Iésu.

29 Â rà nye cimadò kaa, â rà dàtié too, naanidò gòro i jaa, na tâa wê i village kâra§. Â rà pwa na rà tûê tàbàtù niboo.

30 Èco na é nye pâ nabibiu kâra, â [câé caa ipacè naa goorà. Â] é pâra jiià.

É pacâmuri tèpa âboro â é nama rà wâdé còwâ

Mataio 8.14-17; Maréko 1.21-39

31 É tèepaa wà Iésu naa Capernaüm, village wà Galilée. Â é tò naa na wâra pitapitiri, na jè tòotù pwicîri. Â é pacâmuri tèpa âboro.

32 Â rà pò goo é pai tùra kèe wà tàpé na rà gére tèreè. Ba pwa pàtàmara é popai kèe na é pacâmurirà goo.

É tû târa duée

33 [Na é gére tùra wà Iésu] â é tò naa na wâra pitapitiri é pwi âboro na pwa duée gooé. Â é wiikau burà ina pâ:

34 «Èe! Iésu géee Nazareth, nye ticè cèna gà pwa jaabà! Gà me na tubaèpà tàbà? Go tàgère còoinagà, ba wàgà pwi âboro, na é pitòrigarigà wà Pwiduée, â é panuâgà me!»

4:22 Mataio 13.54-57; Maréko 6.2-6 4:22 Luka 3.23; Ioane 6.42 4:24 Ioane 4.44 4:25 1 Rois 17.1,7 4:26 1 Rois 17.8-16 4:27 2 Rois 5.1-14 § 4:29 Naanidò gòro i jaa... Village na bari naa gòrojaa, goro jènere pé atù na dau catòpàgà. 4:32 Mataio 7.28-29

35 Â é nye kànari kaa i pé duée, wà Iésu, ma ina tée pâ: «Gà târi pwâgà, â gà còobé géé goo pwi âboro bèeni!»

Â i pwi duée, âna é tūboo i pwi âboro, na ara diri tàpé na rà tâa wê. Â é còobé géé gooé, â câé caa tubaèpà tée.

36 Â nye po dâpàgà târa diri é pâ âboro, â rà pitawèerirà jècaa, ma ina pâ: «Gà còo, wà pwi âboro bèeni, âna pwa pàtàmara é pwina é ina. Â é pitùâ târa mwara pâ duée, â rà pitère dèe, â rà còobé!»

37 Â nye pâra kaa é jèkutâ goo Iésu, pitiri é napô bèepwiri.

É nama tiâu maagé kà tèpa âboro

38 É còobé géé na wâra pitapitiri wà Iésu, â é pâra naa jaa Simona Pétèru. Â rà ina tée wà tàpé na rà gére tâa wê, pâ, wà tô nyaa kà wâdà Simona, âna é dau maagé, ba é pitòoka, â rà ilari jiié pâ, na é pitu tée.

39 Â é medarié wà Iésu, â é cùué boo. Â é pacoo é maagé kèe. Â nye tiâu jiié kaa é pitòoka! Â é cimadò â é naa èrà.

40 Na capàto na bàrane*, âna rà popa medari Iésu diri tèpa maagé. Â é tòpò iè naa gòrà diri, â nye tiâu kaa é pâ na jèpapara maagé kàra.

41 Â rà còobé mwara pâ duée géé goo tàpé na wâru. Â rà tomara too i pâ duée, ma ina pâ: «Wâgà Pwina naí Pwiduée.» Êco na é papwiciri jirà ba gòo na rà tûra. Ba rà jèe tâmogòori pâ wàé, âna é pwi *Mesia, [wà *pwi a pa-udò na é cùru me wà Pwiduée].

É inapàpari Picémara Wâdé

42 Na dâuru kèe, â é còobé géé na village wà Iésu, â é pâra naa na jè ére na ticia wê. Êco na rà pâra nau mudèe wà tèpa âboro, ba na rà ilari jiié pâ, na é bwaa tàpo tâa jaarà.

43 Êco na é tòpi tàra pâ: «Bwa. Ba wâdé na go inapàpari é *Picémara Wâdé goro é Mwachiri kà Pwiduée, naa na pàra village. Ba wâèpwiri majoroé ma go boome.»

44 Â é pâpitiri wà *Judée†, â é picémara é Picémara Wâdé, naa na pâ wâra pitapitiri.

5

É todà tèpa tapoo câmu kèe

Mataio 4.18-22; Maréko 1.16-20

1 Na jè tòotù, âna é tâa niboo bàrawià Galilée* wà Iésu. Â é picémara é popai kà Pwiduée. Â wâru pâ âboro na rà cibèepié, ba na rà tèreè.

2 Â é còo é du wànga, na ru gére tâa niboo najawé mwünyabweri bàrawià. Ba rà gére boo géé gò i tèpa pwa puà, â rà gére nuwa i puà kàra.

3 Â é too naa gò i jè wànga, wànga kà Simona Pétèru. Â é ina tà Simona [ma wà tèpa bée] pâ: «Guwà tàpo cètùu boopaé i wànga.»

Â é tâaboo, â é tapoo pacâmuri mwara tèpa âboro.

* 4:40 Na bàrane—Grec: *Gée na càuru é pai duu kàra é tòotù*. Jèe nabwé tòotù pwiciri kàra na capàto na bàrane. 4:41 Mataio 8.29; Maréko 3.11-12 4:44 Mataio 4.23 † 4:44 Judée—Pàra Tii Pwiciri naa na grec, âna rà ina pâ: *Galilée*. 5:1 Mataio 13.1-2; Maréko 3.9-10 * 5:1 Galilée—Grec: *Génésareth*. Còo mwara *Nawià Galilée* naa na Neeremuru (*Vocabulaire*).

4 Ûna é gére tûra diri, â é ina tà Simona [ma wà tèpa bée] pâ: «Guwà toome, ba na jè tàpo dau boo naa na numwiri. Â guwà mwa bàra panuâ i pâ puà kàwà.»

5 Â é tòpi tée wà Simona pâ: «Ico pwi a pwa pupûra, gà côo: Bà jèe nye waké kaa, diri na pé ne bèeni, â nye ticé cèna bà taa. Êco na, géé goro pai ina'gà tâbà, â go o pwa.»

6 Â [rà too naa gòro i wànga, â rà tàpo boopaé] â rà panuâ i pâ puà. Â nye dau wâru kâa é pâ ârawéa na rà coo na. Â pwa na tidàpa i pâ puà.

7 Â rà piara dà tèpa béera na rà tâa gòro i jè wànga, ba na rà pitu târa. Â pwa na wâbé i du wànga goro ârawéa, â ru pwa na ru mwû.

8-10 Â po dau wâgo tà wà Simona ma wà diri tèpa bée—wà Jacques ma wà Ioane, tupédu naí wà Zébédée, ma wà pàra tàpé. Â é tùu jùrué ma cigòboo na ara Iésu wà Simona, â é ina tée pâ: «Pwi Ukai, gà cibwaa coo jaao! [Ba gà pwi âboro pwicîri] â wâgo, âna go pwi âboro na go èpà!»

Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Gà cibwaa nama wâgotâgà. Ba tapoo nabàni, âna gà o pwi a pwapuàri âboro.»

11 Â rà [wâjué côwâ naa bàrawià, â] rà dàti too naa gòromwari i du wànga. Â géé na càué, â rà naaco diri, â rà pàra wiâ Iésu.

É nama tiâu maagé kà du 2 âboro

Mataio 8.1-4, 9.1-8; Maréko 1.40-2.12

Pwi a pwa maga

12 Ûna é tâa na jè village wà Iésu, â é tèepaa me wà pwi jè a pwa maga†. Ûna é côo Iésu, â é tùu jùrué ma cigòboo na araé, â é ilari jiié pâ: «Wiàna nye nûmagà, â gà o nama tiâu maagé kôo.»

13 Â é tùu pâ îê, â é tu naa gooé, â é ina tée pâ: «Nûmoo! Wâdé na tiâu é maagé'gà!»

Â nye po tiâu jiié kaa é maagé kêe, â é jèe wâdé.

14 Â é ina tée wà Iésu pâ: «Gà cibwaa pwa jèkutâri. Â gà pàra nau ipaarigà tà pwi a pwa ârapwaailò, â gà naa [tà Pwiduée] i pwi *ârapwaailò na ia é ina wà *Moosé naa na i *Naèa kêe. Ba naa wàrapwiri, â rà o côo diri wà tèpa âboro pâ gà jèe wâdé.»

15 Êco na dau ipàra pâ é jèkutâ goo Iésu. Â mu dau wâru tàpé na rà mu me marié, nau tèreé, ma ilari jiié pâ, na é nama tiâu é pâ maagé kàra.

16 Â é mu pàra acari, naa na pâ ère aupiticia, ba na é pwapwicîri.

Pwi a pitâbwamwa

17 Na jè tòotù, âna é pacâmuri pâ âboro wà Iésu. Â wà pàra tèpa *Farasaio ma *dotée goro é Naèa, âna rà gére tèreé. Ba rà medarié, géé na pâ village géé Galilée ma *Judée, ma géé *Iéusaléma. Â é pàtâma Pwi Ukai Pwiduée, âna é tâa gò Iésu, ba na é nama tiâu maagé kà tèpa âboro.

18 Â rà tèepaa me é pàra âboro, na rà pitûri me goro aupuu é pwi âboro na é pitâbwamwa. Ba nûmarà na rà popaé too naa na i wâ, ma tòpòé na ara Iésu.

5:5 Ioane 21.3-8 5:11 Mataio 19.27 † 5:12 Maga—Lèpre. Wà tèpa Juif, âna rà miiri tèpa pwa maga.

5:14 Lévitique 14.1-32

19 Êco na ticè pai pwa wèe, majoroé ê pai wâru wâra ê âboro. Â rà tàmeè too naa gòrowâ†, â rà dàgòtù ê jè ère gòrowâ. Â rà panuâê boo gòro ê aupuu kêe, na ara Iésu, ma wà tèpa âboro na rà cibèepié.

20 Â é pò goo ê cèikí kà tèpa âboro bèepwiri, wà Iésu, â é ina tà pwi a pitàbwamwa pâ: «Pwiini, jèe pwanauri ê pâ èpà'gà.»

21 Wà tèpa Farasaio ma tèpa dotée goro ê Naèà, âna rà pi-ina tàra pâ: «Kaa! Wàilàapà pwi âboro bèeni, na é [nama ipaiwàilu ma wà Pwiduée ma] pinabaèpà§ ê nee! Wàilàapà na tâmogòori ma é pwanauri ê pâ èpà? Na nye wàco Pwiduée!»

22 Êco na é nye tâmogòori wà Iésu ê pwina rà niimiri, â é ina tàra pâ: «Gorodà na wàrapwiri ê pâ pwâranümawà?

23 Piticècoé na go ina tée pâ: “Jèe pwanauri ê pâ èpà'gà” jii na go ina tée pâ: “Gà cimadò, â gà pâra *!”

24 [Â wiàna pâri ma go nama é pâra, na arawà diri] â guwà mwa tâmogòori pâ, pwa tàrù kà *Pwina naîri âboro, ma é pwanauri ê pâ èpà naani gòropuu.»

Â é ina tà pwi a pitàbwamwa pâ: «Go ina tâgà ni pâ: Gà cimadò, â gà popa é aupuu'gà, â gà pâra naa jaagà.»

25 Â é nye cimadò kaa, naa nabibiu kâra i pâ âboro. Â é popa é aupuu kêe, â é pâra naa pwârawâ kêe, â é pwamaina Pwiduée.

26 Â rà dau pò goo wà diri tàpé na rà còo pwiri. Â nye po dàpàgà tàra, â rà nye pi-ina cùuru pâ: «É! Nye dau ité kaa ê pâ pwina jè còo nabà!»

Â rà pwamaina Pwiduée.

*É todà Lévi (Mataio) wà Iésu
Mataio 9.9-13; Maréko 2.13-17*

27 Géè na càùé, ûna é pâra wii naigé wà Iésu, â é còo wà Lévi, pwi a *tò mwani wâripù, na é tâa na wâra wakè kêe. Â é ina tée wà Iésu pâ: «Gà me wiâô!»

28 Â é pò ma cimadò wà Lévi, â é panuâ diri, â é pâra wiâé.

29 Géè na càùé, â é pwa ê pi-ija na maina wà Lévi, naa jaaé, ba na é pwamaina wà Iésu. [Â é todà Iésu ma wà tèpa *câmu kêe.] Â wâru pâ âboro na rà pi-ija naima ma wàilà—wà tèpa tò mwani, ma wà pâra tàpé mwara.

30 Â rà tâa wè mwara wà pâra tèpa Farasaio. Â wà pâra tàpé géè goorà, âna rà tèpa dotée goro ê Naèà. Â rà cau pikùuri tèpa câmu kêe, â rà ina tàra pâ: «Kaa! Gorodà na guwà picaaija ma pibéewà ma tàpé na èpà é wâro kâra, ma wà tèpa tò mwani?»

31 Â é ina tàra wà Iésu pâ: «Càra caa bu dotée wà tàpé na rà wâdé. Â nye wàco tàpé na rà maagé.

32 Câgo caa me, nau todà tàpé na rà niimiri pâ wâdé é wâro kâra. Bwa! Go me nau todà tàpé na rà tâmogòori pâ èpà é wâro kâra, ba na rà biirà, ma pitdotéri é wâro kâra.»

*Popai goro ipwanya
Mataio 9.14-17; Maréko 2.18-22*

33 Rà tapoo patùra Iésu wà tèpa Farasaio, [goro é *ipwanya—pai panuâ ija na jè ji pàara, ba na jè pwapwicifri]. Â rà ina tée pâ: «Wà tèpa câmu kà *Ioane

† 5:19 Gòrowâ—Pwa goro puu, â po bàracaari bwàti, â pâri ma jè pâra gò. Còo Mataio 24.17. 5:20 Ésaïe 43.25; Luka 7.48 § 5:21 Pinabaèpà (é, pi-ina ba èpà)—Dire du mal de. * 5:23 Còo note goo Mataio 9.5. 5:24 Ioane 5.8 5:30 Luka 15.1-2

Pwi a piupwaa, âna rà tàgére ipwanya, ma pwapwicîri. Â ipaiwà naa goo tèpa câmu kâbà. Â wà tèpa câmu'gà, âna rà nye ija ma wâdo. [Gorodà na càra caa ipwanya?]

³⁴ Â é tòpi tàra pâ: «Gona rà o ipwanya, wà tàpé na jè todàra naa goro é piéa, na é bwaa tâa jaarà wà pwi a piéa? Bwa! Na pàara na é bwaa tâa jaarà, â rà pi-ija ma wâdo.

³⁵ Êco na o mwa me é tòtù na ée mwa pâra jiiirà wà pwi a piéa. Â géewé, na rà o mwa bàra ipwanya.»

³⁶ Â é ina tàra mwara é ucina bèeni wà Iésu, pâ: «Nye ticé jè âboro, cèna é dàdàpa é gòobàra é ârabwée na bwaa bwùu, ma é taiti naa goro é ârabwée na jèe dòroé. Ba o jèe dànoori i ârabwée na bwùu, â o càcaa ipaiwà i du noo kâra imwaano, naa goro i ârabwée na jèe dòroé.

³⁷ «Guwà còo é *wâra jawé na pwa goro parawére macii†: Câjè caa popa é dipâa na bwaa âmué, ma jè upwâwii é wâra jawé na jèe dòroé. Ba o taad i wâra jawé, [ba pwacoé ma é tèl]‡. Â o tubatiàu i dipâa bau i wâra jawé.

³⁸ Bwa! Wâdé na jè tòpò é dipâa na bwaa âmué, naa na é wâra jawé na bwaa bwùu.

³⁹ Êco na wà tàpé na rà mu wâdo é dipâa na jèe gòiri, âna tàutàra goro é dipâa na bwaa âmué. Ba rà ina pâ: “Dau wâdé nùmara é dipâa na jèe gòiri^S.”»

6

Pwi apooro tòtù pwicîri

Mataio 12.1-14; Maréko 2.23-3.6

¹ Na jè *tòtù pwicîri, âna rà pâra wii é naigé na tapàgà na aupwanapô wà Iésu ma wà tèpa *câmu kée. Â wii naigé, â rà tàpo pétâ pâ pwâra blé wà tèpa câmu. Â rà iitiri naa na ìrà, â rà uti é pudòé.

² Wà pâra tèpa *Farasaio, âna rà [còora, â rà] ina tàra pâ: «Tàpéebà, gona cina guwà pwa na wàrapwiri? Âna muru na papwicîri, na é tòtù pwicîri*!»

³ Â é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Gona câguwà caa pûra naa na Tii Pwicîri é pwina é pwa wà pwi ukai *Davita? Ba, na jè tòtù, â rà copwa, wailà ma wà tèpa bée, â nye ticé cèna rà uti.

⁴ Â é tò naa na wâra pwapwicîri pwa goro imwaano†. Â é pa é poloa, na naa tà Pwiduée, â é ija. Â é pa, â é nama rà ija mwara wà tèpa bée. Êco na é poloa-bà, âna nye wàco wà tèpa pwa *ârapwailò, na pwa tàrù kàra ma rà ija.»

⁵ Â é ina mwara wà Iésu pâ: «Wà *Pwina naîri âboro, âna é pwi apooro é tòtù pwicîri.»

É nama tiàu maagé na pwi tòtù-bà

⁶ Na jè tòtù pwicîri, â é tò naa na *wâra pitapitiri wà Iésu. Â é pacâmuri tèpa âboro. É tâa wé mwara wà pwi âboro na bà é îé.

5:34 Ioane 3.29 † **5:37** Wâra jawé... Còo é ânuuru i wâra jawé na Mataio naporomee 9. ‡ **5:37** Pwacoé ma é tè—Còo note goo Maréko 2.22. **S** **5:39** Munaa ucina goo wà tèpa pitùkà kà tèpa Juif na tàutàra goo é ârapupûra kà Iésu. **6:1** Deutéronome 23.26 **6:2** Ioane 5.10 * **6:2** Muru na papwicîri... Dau pwicîri tà tèpa Juif na rà waké na tòtù pwicîri, â rà niimiri pâ iitiri pwiri blé naa na ìrà, âna 'waké'. **6:3** 1 Samuel 21.1-6 **6:4** Lévitique 24.5-9 † **6:4** Wâra pwapwicîri pwa goro imwaano—Grec: Wà kà Pwiduée. Còo Neeremuru (Vocabulaire).

⁷ Â wà tèpa *dotée goro ê Naèa ma wà tèpa Farasaio, âna rà côo bwàti wà Iésu, pâ, pwiri é pwa ma é wâdé còwâ wà pwi âboro bèepwiri, na tòotù pwicîri? Ba rà mudàra cè pai pwa wèe, ba na rà o mwa pitòtié.

⁸ É tâmogòori é auniimiri kàra, wà Iésu â é ina tà pwina bà i îê pâ: «Gà cimadò, â gà me naani, na ara diri pâ âboro.»

Â é cimadò wà pwiibà, [â é me naa jaa Iésu, na ara pâ âboro].

⁹ Â é ina wà Iésu tà tàpé na rà tâa wê pâ: «Wà nau? É *târù na tòotù pwicîri, na jè pwa pwina wâdé, é na jè pwa pwina èpà? Wâdé na jè pawâro pwi âboro, é, wâdé na jè panuâe ma é bà*?»

¹⁰ Â é po niàrirà diri wà Iésu. Â é ina tà i pwi âboro pâ: «Gà patàrù é îgà.»

Â é patàrù i îê, â é nye wâdé kaa.

¹¹ Â rà nye dau putàmu kaa wà tèpa Farasaio ma wà tèpa dotée goro ê Naèa. Â rà pitùra goro cè pwina rà o pwa tà Iésu.

É pitòrigari tèpa 12 apostolo kèe

Mataio 10.1-4; Maréko 3.13-19

¹² Na jè tòotù, âna é too wà Iésu, naa gòrojaa. Â é pwapwicîri tà Pwiduée, tiagoro pwaa.

¹³ Ūna pwaa, â é todà diri tàpé na rà mu pâra wiâê. Â é mwa pitòrigari gée jaarà tèpa 12 âboro, na é nama neerà pâ *apostolo.

¹⁴ Wàilà-ni:

Simona—é pitunee tée wà Iésu pâ Pétèru;

André, wà pwi jiié;

Jacques;

Ioane;

Filipo;

Barthélemy;

¹⁵ Mataio;

Toma;

Jacques, pwina naî Alphée;

Simona, pwi Zélote[§];

¹⁶ Jude, pwina naî pwi jè âboro na nee Jacques*;

Judas Iscariote, wà pwina ée mwa icuri[†] Iésu.

Wâru âboro na rà medari Iésu

Mataio 4.23-25

¹⁷ Rà wâjué boo còwâ gée gòrojaa, wà Iésu ma tèpa 12 apostolo kèe. Â rà coo na ére na tàbwàti. Â dau wâru pâ âboro na rà medarirà—wà tàpé na rà mu pâra wiâ Iésu, ma pâra tèpa âboro gée Iérusaléma ma gée na diri napô *Judée; ma gée na ére bàrawiâ wâgoro jènere du ville Tyr ma Sidon.

¹⁸ Ba rà cau me, ba na rà tère Iésu, â ba na é pwa ma tiâu maagé kàra. Â é tũ târa mwara pâ duée na wâru.

¹⁹ Â wâru tàpé na pwa na rà tu naa gooé. Ba pwa é pàtamee na tâa gooé, â nye cau tiâu maagé kàra.

‡ **6:9** Panuâe ma é bà—Grec: Tanooriê. § **6:15** Zélote—Pwi âji âboro Judée na nümee na é paègò tèpa Roma gée napò kèe. * **6:16** Jude... Nee mwara Thaddée. (Còo Mataio 10.3; Maréko 3.16–19.) † **6:16** Icuri—Trahir: Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: *Ipwa tũâ tée*.

*Ipupûra kà Iésu**Mataio 5.1-12,43-48, 7.1-29**Cidòri nyuâa*

²⁰ É tabiié wà Iésu dà tèpa câmu kêe. Â é ina tàra pâ:

«Cidòri nyuâawà, wâguwà na ticé kàwà, ba o mwa kàwà é *Mwaciri kà Pwiduée!

²¹ Cidòri nyuâawà, wâguwà na guwà copwa ni, ba guwà o mwa pwàro!

Cidòri nyuâawà, wâguwà na guwà i ni, ba guwà o mwa ipwàdé.

²² Cidòri nyuâawà wiàna rà pièpàriwà, ma tàutàra goowà, ma piècaariwà, ma tobapwâwà, gée goo [na guwà tèpa âboro kôo, wâgo] Pwina naîri âboro.

²³ Ba wà tèpa jooororà, âna rà nye wàrapwiri tà tèpa *péroféta. Â go ina tàwà pâ: Guwà ipwàdéé ma piègòturu, ba o maina pumara wakè‡ kàwà naanidò *napwéretòotù!»

O pwa aré ma tòina kà pàra tàpé

²⁴ «[Wàéni popai kôo naa goowà] wâguwà na pwa kàwà:

O pwa aré ma tòina kàwà. Ba jèe nye êkaa é ipwàdéé kàwà é neemuruwà ni, â o jèe nye êkaa é jara ipwàdéé kàwà.

²⁵ O pwa aré ma tòina kàwà, wâguwà na guwà pwàro. Ba guwà o mwa copwa.

O pwa aré ma tòina kàwà, wâguwà na guwà ipwàdéé ni. Ba guwà o mwa i ma pijinünü.

²⁶ O pwa aré ma tòina kàwà, wâguwà na rà pi-inawà ba wâdé wà tèpa âboro. Ba [o dau maina é wârimuru kàwà jii] wà tèpa péroféta a pwà, na ia rà nye dau pi-inarà ba maina wà tèpa âboro.»

Gà meari tèpa èpàrigà!

²⁷ «Guwà tàpo tàmaariò, [wiàna nümawà] na guwà tère: Gà meari tàpé na rà èpàrigà, â gà pwa na wâdé tà tàpé na rà miirigà.

²⁸ Â gà *pwényunyuâari tàpé na rà pinajajaigà. Â gà pwapwicîri ba kà tàpé na rà pi-inabaèpàgà.

²⁹ Â wiàna é tamagéri jè upwaégà wà pwi jè âboro, â gà panuâ tée mwara jèpwi. Â wiàna é popa cimiici'gà, â gà naa tée mwara é palito'gà.

³⁰ Wiàna é ilari jiiigà cè jè muru, wà pwi jè âboro, â gà naa tée. Â wiàna é popa é jè neemurugà, â gà cibwaa ilari pâ, na é pitòowâri.

³¹ Ūu, go ina tàwà pâ: Gà pwa tà pàra tàpé é pâ muru na nümagà na rà pwa tàgà.»

³² Ba wiàna gà wâdéari co tàpé na rà wâdéarigà, â cina gà tapacîri cè câmagà [jii Pwiduée]? Ba wà tèpa âboro èpà, âna rà nye pwa mwara é pwiibà.

³³ Â wiàna gà pwa na wâdé tà tèpa béégà, â cina guwà tapacîri cè câmagà? Ba wà tèpa âboro èpà, âna rà nye pwa mwara é pwiibà!

³⁴ Â wiàna gà naa mwani co tà tàpé, na rà o mwa pitòowâri, â cina gà tapacîri cè câmagà? Ba wà tèpa âboro èpà, âna rà nye pwa mwara é pwiibà!

35 «Guwà tère! Gà meari tàpé na rà èpàrigà, â gà pwa na wâdé târa, â gà naa tà tèpa âboro, naa goro piticèmururu naa goo^S. Ba wiàna gà wàrapwiri, â o dau maina é câmagà na ée mwa naa tâgà wà Pwiduée, na é wâ napwèretòtù. Ba [gà paari goro é càragà bèepwiri pâ] gà pwi âji naiè. Ba wàé, âna é meari tàpé na càra caa pwaolè tée, ma tàpé na rà pwa na èpà.

36 Êkaa na wâdé na gà pimeari, pwacèwii pwi Caa'gà na é pwi a pimeari.»

Gà cibwaa pitèi pàra tàpé!

37 «Gà cibwaa pitèi [ma pitòti] pàra tàpé, â o câé caa pitèigà wà Pwiduée. Â gà pwanaurirà, â wàé, âna ée mwa pwanaurigà.

38 Â gà naa, [naa goro piticèmururu naa goo] ba gà o tòpi. Ba o nye piâjagò tâgà còwâ. Â guwà o mwa tòpi pâ muru na piédò ma piwéna. Ba o naa tâgà, pwacèwii é pai naa kâgà tà pàra tàpé* .»

39 É ina târa é ucina bèeni wà Iésu, pâ: «Gona wà pwi a bwi, âna pâri ma é popa pwi jè a bwi? Bwa! Ba ru o cau tûu naa na pwèe!

40 Â go ina tàwà pâ: Wà pwi a câmu, âna câé caa piwéna jii pwi a pacâmuriè. Êco na, wiàna é dau câmu bwàti, â ée pâ nau pwacèwii pwi a pacâmuriè.

41-42 «Gà dau còo bwàti é mapûpûru na wâna âraporomee pwi aèjii'gà. Â gà niâ jai é diopwaa kâra pàara upwâra na âraporomeegà! Â gà wânau pâi ina tà pwi aèjii'gà pâ: “Nama go jèe patâjii i mapûpûru bèepwiri na âraporomeegà”?

«Gà pwi a-ipwacôwârimuru! Gà mara patâjii béaa é diopwaa kâra pàara upwâra bèepwiri na âraporomeegà! Â géewé, mwa bàra pwéelaa tâgà cè pai patâjii wàra é mapûpûru na âraporomee pwi aèjii'gà!»

Ê upwâra bau é pwèe

43 «Ê upwâra na wâdé, âna [é nye tòpò pwèe na wâdé târa uti, â] pwacoé ma é tòpò pwèe na èpà. Â é upwâra na èpà, âna [é nye tòpò pwèe na èpà, â] pwacoé ma é tòpò pwèe na wâdé.

44 Ba jè còoina i upwâra géé goro é pwèe. Ba câjè caa pétâ pwâra î géé goro cè upwâra aru! Â câjè caa pétâ pwâra dipâa géé goro é upwâra na pwa daaé!

45 Ê pâ muru na wâdé, âna me géé goo pwi âboro na é wâdé, ba wâdé pwâranümee. Â é pâ muru na èpà, âna me géé goo wà pwi âboro na é èpà, ba èpà pwâranümee. Ba jè tûra, géé goo é pwina é tâa na pwâranümajè.»

Ucina goo du wâ

46 «Gorodà na guwà po ciburà ina tôo pâ: “Pwi Ukai, Pwi Ukai!” â câguwà caa pitère dòo?

47 [Guwà tère cai é ucina bèeni]:

«Wà pwi âboro na é tère diri pâ popai kôo, â é pitère dàra,

48 âna é pwacèwii pwi âboro na é bari é wâ kèe. Â é îri boo tiagòro atù, ba na é tòpò naawè é pàara wâ. Ûna ca é jèpé, â é ti goro i wâ, â câé caa taura, ba bari naa goro atù.

^S 6:35 Naa...naa goro piticèmururu naa goo—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Naa imudi. 6:37 Mataio

6.14 6:38 Maréko 4.24 * 6:38 Naa na grec, âna ucina goo é mai (maïs) na jè wâri géé na aupwa jèna. Pwacèwii é mai na wicèpwiri piticèmururu naa goo, naa na pé cio, â géé na càùè, âna jèe ngarù é cio, ba naa pwaaié bwàti, tiagoro na jèe ni pwèe i cio. 6:39 Mataio 15.14 6:40 Mataio 10.24-25 6:41-42 Mataio 7.3 6:41-42 Mataio 7.4-5 6:43 Mataio 12.33-35 6:46 Mataio 7.21

49 Â wà pwina é tère popai kôo, â câé caa pitère dâra, âna é pwacèwii pwi âboro, na é pacima é wâ kêe, âna ticé pàaé. Â ca i jèpé, â é ti goro i wâ, â é nye tûu kaa i wâ, â nye tanoori diri kaa.»

7

Pai cèikí kà pwi coda roma

Mataio 8.5-13

1 Ûna é gére ina diri pwiri tà tèpa âboro wà Iésu, â é wâjué me còwâ naa Capernaüm.

2-3 Â wà pwi jè caa kêra coda roma, na é tâa wê, âna é tère jèkutâ goo Iésu. Â é panuâ pàdari Iésu pàra tèpa âboro imaina kà tèpa *Juif, ba na rà ilari jiié pâ, na é pwa ma tiâu maagé kà pwi ênawéna kêe. Ba é po dau maagé wà pwiibâ, â é pwa na é bà. Â dau wânüma wà pwi caa kêra coda gooe.

4 Â rà pàdari Iésu wà tàpèebâ, â rà tacoo gooe pâ, na é pitu tà i pwi caa kêra coda. Â rà ina tée pâ: «Gà còo, co pwi ukai, wà pwiibâ, âna é pwi âboro na é dau wâdé. Â wâdé ma gà pitu tée.

5 Ba é meari é Ba kâjè [wàijè tèpa Juif] tiagoro na é bari é *wâra pitapitiri kâjè.»

6 Â é pâra wiârâ wà Iésu. Â ûna rà tèepaa mwünyabweri é pwârâwâ kà i pwi caa kêra coda, â wà pwiibâ, âna é panuâ pàdari Iésu pàra tèpa bée, ba na rà pame tée é popai bèeni: «Ico pwi ukai, càcaa pâri naa good ma gà tèepaa naa pwârâwâ kôo.

7 Â càcaa pâri naa good mwara na go pàdarigâ. Wâdé na gà nye po tûra co, â o tiâu maagé kà pwi ênawéna kôo.

8 Ba wâgo, âna go pitère dâra pwi a pitûâ kôo, â go pitûâ kà tèpa coda. Â, na go ina tà pwi jèpwi pâ: “Gà pâra!” â é pâra. Â, na go ina tà pwi jèpwi pâ: “Gà me!” â é me. Â, na go ina tà tèpa ênawéna kôo pâ: “Guwà pwa ni!” â rà nye pwa.»

9 Â wà Iésu, âna é [dau pò ma] picâdiri i pwi caa kêra coda. Â é tabèrèè, â é patûra tèpa âboro na wâru, na rà gére pâra wiâê. Â é ina tàra pâ: «Guwà tère bwâti: Câgo caa pâmari cè pwi âboro cèna maina cèikí kêe, pwacèwii pwini, tia na [mwara é âji Ba kà Pwidueé] *Isaraéla.»

10 Ûna rà wâjué còwâ naa jaa i pwi coda wà tèpa bée, â rà pâmari i pwi ênawéna kêe, âna é jèe nye wâdé còwâ.

É nama é wâro còwâ pwi âboro

11 Géé na càué, â é pâra wà Iésu naa na village na ina goo wê pâ Nain. Â rà pâra wiâê wà tèpa *câmu kêe, ma pàra tèpa âboro na wâru.

12 Ûna rà gére tèepaa pâ naa na goropwârâwâ naa na i village, â rà pâmari tèpa âboro, na rà po cia pâ pwi jè a bà naa na auipwani. Nye wâé co tà nyaa kêe, â wâru âboro na pâra wiâ wà tóbâ.

13 Ûna é còoé wà Pwi Ukai, â po dau maina é pai mearié kêe, â é ina tée pâ: «Tòoni, gà cibwaa i.»

14 Â é géé paé, â é tu naa goo i bòkòci*. Â wà i tèpa kâa wèe, âna rà coo. Â é ina tà i pwi a bà pâ: «Pwiibâ, gà tàci. Ba go ina tàgâ.»

* 7:14 Bòkòci (é, bòoci)—Cercueil.

15 Â é nye cimadò nau tâa kaa†, â é tùra! Â é naaê boo wà Iésu, ma naaê tà nyaa kêe.

16 Â dau wâgo tà diri tàpé na rà tâa wê, â rà picâdiri Pwiduée. Â rà pi-ina târa pâ: «É boome na wakè jaajè wà Pwiduée! Ba é cùru me marijè wà pwi jè *péroféta kêe na dau imaina.»

17 Â rà pijèkutâri é pwina é pwa wà Iésu, naa na diri é pâ ére wà *Judée ma wâbèpi.

É pwi Mesia na rà tapacîe

Mataio 11.1-6

18 Wà tèpa câmu kà *Ioane [Pwi a piupwaa] âna rà piwiâ têe diri é pâ pwina é pwa wà Iésu. Â é todà tupédu ârailu wà Ioane,

19 â é panuâru pâdari Pwi Ukai, ba na ru tawèerié pâ: «Pwiri nye wâgà kaa pwi *Mesia, [*pwi a pa-udò] na ée mwa tèepaa? É, na bà bwaa nye tapacîri cè pwi jèpwi?»

20-21 Â ru pâra, â na pwi pâara na ru pâdari Iésu na, â ru côo pâ é pwa ma tiâu maagé kà tèpa âboro na wâru. Â é tû târa pâ duée, â é pwa ma rà niâ côwâ, wà pâra tàpé na rà bwi. Â ru ina têe pâ: «É panuâbu medarigà wà Ioane, ba na bu tawèerigà pâ: Pwiri nye wâgà kaa pwi Mesia? É, na bà bwaa nye tapacîri cè pwi jèpwi?»

22 Â é tòpi târu pâ: «Gàu wâjué côwâ nau piwiâ tà Ioane é pwina gàu côo, ma é pwina gàu tère. Ba wà tèpa bwi, âna rà jèe niâ; wà tàpé na rà bee, âna rà jèe pâra bwâti; wà tàpé na rà pwa maga, âna rà jèe wâdé; wà tèpa kee, âna rà jèe tèrejè; â wà tèpa bà, âna rà jèe wâro côwâ; â wà tàpé na ticè kâra, âna rà jèe tòpi é *Picémara Wâdé.

23 Cidòri nyuâa pwina é côoinaò, ma cèikî naa good#!»

É ina Ioane wà Iésu

Mataio 11.7-19

24 Ūna ru jèe wâjué côwâ wà tupédu a câmu kà Ioane, â é ina wà Iésu târa pâ âboro na rà gére tâa wê, pâ: «Na ia guwà pâra naa namaré [nau tère Ioane] â dà cèna guwà pâra nau ucâri? [Pwi âboro na ipwaaé kêe na é pwacèwii] é bàra watü na pòbagù pwéretòtù?»

25 Bwa! Â gona dà na guwà pâra nau côo? Pwi jè âboro na é coona pâ ârabwée na po wâdé? Bwa! Wà tèpa âboro na wàrapwiri, âna rà tâa na é wâra ukai, â dau wâru neemururà!

26 Nye dà cèna guwà pâra nau côo? Pwi jè péroféta? Ūu kaa, â go ina tàwà pâ: Wà pwiibà, âna é pwi péroféta maina!

27 Ba nye wà kaa Ioane, na é inaé wà Pwiduée, naa na *Tii Pwicîri, pâ:

Go mwa panuâ paé

pwi a pa popai kôo.

Ée mwa pâbéaa'gà

ma pwabwàti naigé'gà.

Malachie 3.1

28 «Guwà tère bwàti: Nye ticè pwi jè âboro gòropuu, cèna é piwéna jii Ioane Pwi a piupwaa. Êco na go ina tàwà pà: Wà pwina ée dau kiriwi naa na *Mwaciri kà Pwiduée, âna o [tâa tée é pwina] mwa piwéna jii wà Ioane.»

29 Wà tèpa âboro na rà tère pwiri, ma tèpa *tò mwani wàripû[§], âna rà jèe cau còo pà, é wâdé ma *târù wà Pwiduée. À rà pàra dari Ioane, ba na é *upwaa^{*}.

30 Êco na, napwa naa goo wà tèpa *Farasaio ma wà tèpa *dotée goro é Naèà, âna càra caa pitère dâra é cábawâdé kà Pwiduée, ba tàutàra na rà pàra dari wà Ioane ma é upwaa^{rà}.

Rà picocooribu ma Ioane

31 É ina mwara wà Iésu pà: «Go ipwacèwii naa goro dà é pà âboro nabà?

32 Rà pwacèwii pà nari èpo na rà gére ipuburirà naa na aupitapitiri, â [tàutàra dâra kòcò ma wà tèpa béerà na rà pitakàna] ma ina tàra pà:

“Bà tòjò[†] tàwà,
â tàutàwà dâra câbu.
Bà nyabiri tàwà
nyabi târa ipwàni,
â tàutàwà dâra i!”

33 «Ba é tèepaa me wà Ioane Pwi a piupwaa, â câé caa ija poloa, â câé caa wâdo dipâa, â guwà ina pà: “Pwa duée gooé!”

34 «Ûna é jèe tèepaa me, wà *Pwina naîri âboro, â é ija ma wâdo [pwacèwii pàra tàpé]. À guwà ina pà: “Wà pwini, âna é dau pwi a wâdo ma pwi a-ija! À é pabée tèpa tò mwani, ma wà pàra tèpa âboro èpà.”

35 «Êco na [âjupâra é pwina jè mu ina pà]: “Ê tàmanga[‡], âna jè còo taaci naa na pwâra waké kée.”»

Tò ilàri na é wicèpwiri jawé ûrea naa gò Iésu

36 Na jè tòotù, âna é todà Iésu wà pwi jè Farasaio, ba na rà picaiija. À rà tâaboo naa goro i taapà[§], â rà tapoo ija.

37 À é tèepaa me wà tò jè ilàri gòronaigé^{*}, ba é jèe tère pà é wèe wà Iésu. À é pame é wâra jawé atü na dau wâdé, na wâbé goro é jawé ûrea.

38 À é tùu jùrué ma cigòboo na ara Iésu, â é i. À é pà nùru i kée, âna rà tûuboo naa gò du â Iésu. À é câtùra goro wàrapûrué, ma bwénüu é du âé, â é wicèpwiri i jawé ûrea naa gò du âé.

39 Wà i pwi apooro pwârawâ, wà i pwi Farasaio, âna é còo pwiri, â dau èpà tée, â é niimiri pà, ‘Wiàna wà pwini, âna é pwi jè péroféta [na é cùrué me wà Pwiduée] â pwiri é tàmogòori pà wà tò ilàri bèeni, âna é tò ilàri gòronaigé. Êco na é nama é tu naa gooé wà tóoni.’

40 [Êco na é nye tàmogòori kaa é auniimiri kée] wà Iésu, â é ina tée pà: «Pwini Simona, gà tère, ba pwa pwina nùmoo na go ina tâgà.»

7:29 Luka 3.12 § 7:29 Tò mwani wàripû—Pai ina wèe pà, tàpé na èpà é wâro kâra. Còo Neeremuru (Vocabulaire). * 7:29 Nee tii 29 ma 30, âna munaa popai kà Luka, wà pwi awii tii bèeni. Êco na, pwiri gòobàra popai kà Iésu. 7:30 Mataio 21.32 † 7:32 Tòjò—Grec: *Upikuruò*. 7:34 Luka 15.2 ‡ 7:35 Ê tàmanga kà pwi âboro—é, Ê tàmanga kà Pwiduée. § 7:36 Tâaboo naa goro i taapà—Còo note goo Luka 14.15. 7:37 Mataio 26.7; Maréko 14.3; Ioane 12.3 * 7:37 Tò jè ilàri gòronaigé—Grec: *Tò jè ilàri na èpà é wâro kée*.

Â é tòpi tée wà pwini pâ: «Îgà.»

41 Â é ina tée wà Iésu [é ucina bèeni]:

«É mwa tâa pwi jè âboro. Â ârailu tupédu âboro na ru pwa kéredi tée—pwi jèpwi, âna 500 000, â wà pwi jèpwi 50 000†.

42 «Éco na càcaa pâri ma ru wâri wà tupéeni. Â é ina tàru pâ: “Jèe wâdé! Guwà naaco i kéredi kàu.” Â é cau pwanauriru goo diri i mwani bèepwiri.»

[É tubanabwé i ucina kée wà Iésu, â é tawèeri wà Simona, wà i pwi Farasaio, pâ]: «Wàilàapà gée goo tupéebà, na dau còoina é pai wâdé kà i pwi apooro i mwani‡? Gà niimiri pâ wàilàapà?»

43 Â é tòpi tée wà Simona pâ: «Munaa wà i pwi a maina kéredi kée.»

Â é ina tée wà Iésu pâ: «Gà âjupâra.»

44-46 Â é tabiié wà Iésu dà i tô ilàri, â é ina tà Simona pâ: «Pwiini, na go tème naani pwârâwà'gà, â càgà caa pwabwàti tóo, [wiâra é nyamanya kâjè]. Ba càgà caa naa tóo cè jawé, ba na go nuwa du âô. Â càgà caa naa tóo é l'huile târa é pûruô. Â gà còo i tô ilàri bèeni, âna câé caa nao goro [pwa é pwina wâdé. Ba é] nuwa é du âô goro é nûru i kée, â é catura goro wàrapûrué. Â é wicèpwiri é jawé ûrea na dau maina wâri wèe, naa gòro é du âô.

47 Ba dau maina é pimeaari kée, ba dau wâru é pâ èpà kée na jèe pwanauri. Â gà tère, wà pwi âboro na càcaa pwanauri tée pâ èpà kée na wâru, âna o càcaa maina é pimeaari kée.»

48 Â é ina tà i tô ilàri pâ: «Tòoni, jèe pwanauri é pâ èpà'gà.»

49 Â wà tàpé na rà gère picaatâa ma wàé goro taapà, âna rà pi-ina tàra pâ: «Wàilàapà pwi âboro bèeni, na pâri ma é pwanauri é pâ èpà?»

50 Â é ina tà i tô ilàri wà Iésu pâ: «Cidòri nyuâagà co tóoni! Gà udò [ma tâa tâgà é *âji wâro] gée goo é cèikí'gà! Â gà pâra, â ée mwa tâa jaagà é pinaanapò.»

8

É pacâmuri pa âboro na rà pâra wiâé

Mataio 12.46-13.23; Maréko 3.31-4.25

1-2 Gée na càué, â rà pâra wà Iésu ma wà tèpa 12 a *câmu kée, naa na pâ village. Â é picémara naawé é *Picémara Wâdé goo é *Mwaciri kà Pwiduée.

Pa ilàri na rà pâra wiâé

Pwa mwara pa ilàri na rà pâra wiârà—wà pa ilàri na ia é nama tiâu maagé kàra, ma tù târa pâ duée gée goorà:

Wà Maria gée Magdala na ia é tù târa pâ 7 duée gée gooé;

3 Wà Jeanne, tò wâdà Chuza, pwi caa kà tèpa ênawéna kà ukai *Héroda;

Wà Suzanne;

Wâru mwara pâra ilàri na rà mu naa mwani ma neemururà, ba na rà pitu tà Iésu ma tèpa câmu kée.

Ucina goo pwi a picâmi

4 Dau wâru é pâ âboro na rà medari Iésu, gée na pâ village. Â é ina tàra é ucina bèeni:

† 7:41 500 000...50 000—Grec: 500 deniers...50 deniers. Caapwi *denier*, âna wâri pwi caapwi âboro naa na caapwi tóotù. ‡ 7:42 Còoina é pai wâdé kà i pwi apooro... Grec: *Meari i pwi apooro i mwani*. 7:50 Luka 8.48, 18.42 8:1-2 Mataio 27.55-56; Maréko 15.40-41; Luka 23.49

5 «É mwa tâa wà pwi jè âboro. Â é mwa còobé, na jè tòotù, ba na é uri é arapwüru. [Â é uri, â é uri, â é uri...] Â napwa é pàra arapwüru, âna rà tûu naa gòro nyi nari naigé [na aupwanapô] â rà còogai tèpa âboro. Â rà me pâ marü, â rà uti diri.

6 Â napwa é pàra pwi, âna rà tûu naa gòrotàrarà. Â rà pò ma cipu, éco na rà marü, ba ticé jawé wé.

7 Â napwa é pàra pwi, âna rà tûu naa nabibiu kêra pâ nari upwâra na pwa daarà. Â, na rà cipu i pâ nari upwâra bèepwiri, â rà cõtâmwara i arapwüru.

8 Â napwa é pàra pwi, âna rà tûu naa na napuu na wâdé. Â rà cipu, â rà imaina too, â rà tòpò pwâra na po dau wâru awé—tiagoro 100.»

[Â é tubanabwé é ucina bèepwiri wà Iésu] â é tomara too pâ: «Wà pwina pwa pwâranyürué, âna wâdé na é tère!»

Tâpé na rà tère â càra caa pitère dâra

9 Wà tèpa câmu kêe, âna rà tawèiri Iésu goo é pai ina wàra é ucina bèepwiri.

10 Â é tòpi tàra pâ: «Wà Pwiduée, âna é paari tàwà é âji pai pwa goo é Mwaciri kêe. Éco na, napwa naa goo diri é pàra âboro, âna rà o nye po tère co é pâ ucina {ba na: *Rà côo taaci, â càra caa côoïna; rà tère taaci, â càra caa tèreina* *Ésaïe 6.9*}.»

Êre i ucina goo pwi a picâmi

11 É ina tàra mwara wà Iésu, pâ: «Wàéni é pai ina wàra é ucina bèepwiri: Ê arapwüru, âna é Popai kà Pwiduée.

12 «[Â é pàra arapwüru, âna rà tûu naa gòro naigé.] Ê naigé, âna é ipwacèwii naa goo wà tèpa âboro, na rà tère é popai, éco na é tèepaa me còwâ wà *Caatana. Â é dàgòtù còwâ é popai, géé na é pwâranümarà. Ba péa rà tà cèikî naa goo, â rà udò [ma tâa tàra é *âji wâro].

13 «[Â é pàra arapwüru, âna rà tûu naa gòrotàrarà.] Ê gòrotàrarà, âna wà tèpa âboro na rà tòpi é popai naa na ipwâdéé, â rà tàpo cèikî na jè pàara. Éco na càcaa wàawâ naa goorà é popai na rà tère. Â ûna tèepaa me marirà é tacai, â rà nama panuâ cèikî.

14 «Â é pàra arapwüru, âna rà tûu naa na é pâ na nari upwâra na pwa daarà. [Ê napuu bèepwiri] âna wà tèpa âboro na rà tère é popai, éco na, ûna rà pâra, â rà tapoo pidumapié goro é pâ namuru na tèepaa naa na gòropuu bèeni. Â rà itàa burà é pâ neemuru gòropuu, bau é pâ muru na rà wâdéari. Â cãmbara é popai naa goorà, â o càra caa tòpò cè pwée na tàra.

15 «Éco na, napwa naa goo pàra arapwüru, âna rà tûu naa na é napuu na wâdé. [Â é pwi napuu bèepwiri] âna wà tèpa âboro na rà *târù ma âjupâra, ma wâdé é pwâranümarà. Â ûna rà tère é popai, â rà tòpi, â rà pitère dâra. Â rà pidàpwicâarirà, â pwa pwâra é popai naa goorà.»

Ucina goro wâra ânye

16 [É ina tàra mwara wà Iésu pâ]: «Câjè caa nuri é wâra ânye*, ma jè cajipi goro é jè cio, é wâpà wiâna jè tòpò na aranara aupuu! Bwa! Jè nye tòpò dòiti, ba na rà o côo bwàti wà tâpé na rà tò naawé.

17 Êdiri pâ muru na jèe naapwàniri, âna o mwa paari naa na pwéelaa. [Â o pâri ma jèe còo bwàti.]

18 Guwà pwacôoco bwàti ê popai na guwà tère, [târa ma pimaina too ê pwina guwà tâmogòori]! Ba wà pwina jèe pwa tée, âna o jèu âjagò tée còwâ. Â wà pwina kîri ê pwina tà tée, âna o dàgòtù jiié còwâ ê ji dàramuru na tà tée.»

Âji tâa kà Iésu

19 Gée na càué, â rà tèepaa me wà nyaa kà Iésu, ma wà tèpa jiié, ba na rà còoê. Êco na càcaa pâri ma rà medarié, gée goro ê pai wâru wâra pâ âboro na rà tâbèepié.

20 Â é ina tà Iésu wà pwi jèe âboro, pâ: «Gà còo, rà wâboo gòroigé wà nyaa'gà ma wà tèpa aéjii'gà. Â rà mudàgà.»

21 Â é tòpi târa pâ: «Guwà tère, wà tàpé na rà tère ê popai kà Pwiduée, â rà wârori, âna wàilà kaa pwiri tô nyaa kôo, ma wà tèpa aéjii kôo.»

É pacoo pòu Iésu

Mataio 8.23-27; Maréko 4.35-41

22 Na jèe tòotù, â rà tò naa gòro è jèe wànga wà Iésu ma wà tèpa câmu kée. Â é ina târa pâ: «Jèe gée naanigée, na ére gée còwâ kâra nawia.» Â rà còpòo.

23 Â, na rà pâra, â é puu wà Iésu. Â é tapoo uu ba maina i pwéretòotù naa nawia. Â jèe pimaina too wià, â jèe pwii naa na i wànga.

24 Â rà patâci Iésu, â rà ina tée pâ: «Pwi a pwa pupûra, jèe o jèe mwû!»

Â é pwa i pwéretòotù bau i nawia. Â é nye coo kaa i pòu, â é nye po tânana kaa i napô.

25 Â é ina târa pâ: «Gona câguwà caa cèikí?»

Êco na dau wâgotâra. Â rà pò gooé, â rà pi-ina târa pâ: «É! Gona wàilàapà pwi âboro bèeni, na é pitûâ kâra ê pwéretòotù ma é nawia, â ru pitère dèe?»

É tù târa pâ duée gée goo 'Wâraduée'

Mataio 8.28-34; Maréko 5.1-20

26 Rà tèepaa wà Iésu ma wà tèpa câmu kée, naa Gadara†, wâna ére gée còwâ kâra napô Galilée.

27-29 Na napô bèepwiri, âna pwa pwi jèe âboro na pwa pâ duée gooé. Jèe gòiri na é pitâa nacârû, â é cicâpé. Â wâru pâ pâara, na rà ipa-imwûrué ê pâ duée, ma é pwa-imudirimuru. Â wà tèpa âboro wê, âna rà pwa ma pii é du îê ma du âê ma tóoé goro itupàò. Êco na é nye taaci pòpàgà kée. Â rà cètúué pâ naa namaré i pâ duée.

Ûna é boo gée gò i wànga wà Iésu [naa napô kà pwi âboro-bà] â wà pwiibà, âna é nye tèepaa me caraé kaa. Â wà Iésu, âna pwa na é tù târa pâ duée gée gooé.

Êco na é tùu jùrué ma cigòboo na araé wà pwiibà, â é tomara too pâ: «Iésu, *Pwina nai Pwiduée nidò *napwéretòotù! Dà na nûmagà dàra pwa tóo? Go ilari jiiigà pâ, gà cibwaa pwa tóo cè pwina èpâ.»

30 Â é tawèerié wà Iésu pâ: «Gona dà neegà?»

Â é tòpi tée pâ: «Wâraduée‡.»

8:17 Mataio 10.26; Luka 12.2 8:18 Mataio 25.29; Luka 19.26 † 8:26 Gadara—Nee mwara Gerasène.

‡ 8:30 É tòpi tée pâ: «Wâraduée»—é, Rà tòpi tée tèpa duée pâ: «Aupò goro duée.»

Ba rà dau wâru tèpa duée na wâgooé.

³¹ Â rà tacoo goo wà Iésu, ma ina tée pâ: «Gà cibwaa túbà naa na i Oolaa[§]!

³² Êco na gà naabà pâ ma bà too naa na ê pâ puàkà bèepwiri.» Ba pwa ê pé pubu puàkà na dau maina, na rà tàgére ija géeni gopaére jaa.

³³ Â é naa tàra ê pwina rà ilari wà Iésu. Â rà còobé gée goo i pwi âboro, â rà gée naa goo i pâ puàkà. Â rà nye itàa kaa i pâ puàkà, géenidò goro i jaa, boo naaniboo najawé, â rà mwü naawé.

Pipâra i jèkutâ

³⁴ Wà tèpa wéaari wàra i pâ puàkà, âna rà itàa pâ, nau wiâ ê jèkutâ bèepwiri, naaniboo na village, ma pitiri ê napô.

³⁵ Â rà me ê pâ âboro, nau còo ê pwina gère tèepaa. Ûna rà tèepaa mwünyabweri Iésu, â rà còo i pwi âboro na ia pwa duée gooé, na é tàgére tâaboo na ara Iésu. Â é jèe coona ê pâ ârabwée, âna jèe po wâdé ê pai tâa kêe. Â nye po dâpâgà tàra, â dau maina ê pai wâgotàra.

³⁶ Â wà tàpé na rà po còo diri ê pwina tèepaa, âna rà piwiâ tà pàra tàpé, ê jèkutâ goro i pai wâdé còwâ kêe.

³⁷ Â wâgo tà tèpa âboro naa napô bèepwiri wà Gadara. Â rà ina tà Iésu pâ, na é pâra jiiirà. Â é tò naa gò i wànga, ba na é wâjué còwâ naa na ére gée còwâ kâra nawia.

³⁸ [Pwa na é pâra] â i pwi âboro, âna é me nau ilari jiié pâ, na é pâra wiâê. Êco na é tòpi tée pâ:

³⁹ «Bwa. Gà wâjué naa pwârawâ'gà, â gà wiâ tàra diri ê pâ muru, na é pwa ba kâgà wà Pwiduée.»

Â é wâjué còwâ wà pwini. Â é wiâ pitiri naa na i village, ê muru [na dau pwényuâa] na é pwa ba kêe wà Iésu.

Pai wâdé còwâ kà du ilàri

Mataio 9.18-26; Maréko 5.21-43

⁴⁰ Ê tèepaa me wà Iésu naa na ére gée còwâ kâra nawia. Â rà tòpié [naa na ipwâdéé] wà tèpa âboro wê, ba rà tàgére tapacîê.

⁴¹ Â é tèepaa medarié pwi jè âboro na nee Jaírus, pwi jè caa kâra *wâra pitapitiri. Â é tùu jùrué ma cigòboo na ara Iésu. Â é tacoo gooé pâ, na é nama pâra wiâê, naa na pwârawâ kêe.

⁴² Ba wà tô nari èpo kêe, âna ée jèe pwa na é bà. Jèe 12 naja kêe, â nye wàé co tà du nyaa ma caa kêe. Â é pâra wiâê wà Iésu.

Tò ilàri na 12 naja kêe goro maagé

[Na é gère pâra wà Iésu, â] wâru ê pâ âboro na rà po cibèepié, â rà dau pigabiarà.

⁴³ Â é tâa nabibiu kà tèpa âboro bèepwiri, tò jè ilàri, na jèe po 12 naja kêe goro maagé, ba mu tèepaa me ê pàara na mu itàa domii gooé. Â é jèe po tubatiâu ê mwani kêe* naa goro pâ dotée, êco na càcaa pâri ma rà nama tiâu maagé kêe.

⁴⁴ Â é mee ni càù Iésu, â é tu naa goro ê gòobàra ârabwée kêe. Â nye nama coo kaa ê pai joro wàra ê domii gooé.

[§] 8:31 Oolaa—Pwée na dau wâgòro ('Abîme'). Karapuu kâra pâ duée. (Còo Auinapâpari naporomee 9.)

* 8:43 Â é jèe po tubatiâu ê mwani kêe—Pâ popai bèepwiri, âna nye tiâu na pàra Tii Pwicîri naa na grec.

45 É ina wà Iésu pâ: «Wàilàapà na tu naa goo i ârabwée kôo?»

Â rà cau tòpi tée pâ: «Càcaa wàibà!» Â é ina tée wà Pétéru pâ: «Pwi a pwa pupûra, gorodà na gà ina pwiri? Ba gà còo, po dau wàru pâ âboro ni, â rà cibèepijè, â rà cau igabiarà naa googà!»

46 Êco na é ina mwara wà Iésu pâ: «Bwa. Pwa pwi jè âboro na é tu naa goo i ârabwée kôo. Ba go tère pâ é pâra gée good è jè jènere nii kôo.»

47 Napwa naa goo wà tô ilàri, âna é céca, goro pai wâgotée. Ba é còo pâ é tâmogòori è pwina tàgère tèepaa wà Iésu. Â é tùu jùrué ma cigòboo na araé. Â é ina tée, na ara diri tèpa âboro, è majoroé ma é tu naa gooé, ma é pai nama tiâu è maagé kêe.

48 Â é ina tée wà Iésu pâ: «Cidòri nyuâagà, co tòoni! Gà jèe wâdé còwâ goo è cèik'gà! Â gà pâra, â ée mwa tâa jaagà è pinaanapò.»

Tô èpo kà Jàirus

49 Na é bwaa gére ina pwiri wà Iésu, â é tèepaa me wà pwi jè âboro, gée jaa Jàirus, i pwi apooro i wàra pitapitiri. Â é ina tà Jàirus, pâ: «Au! É jèe bà i èpo'gà. Â gà cibwaa cèpo tà pi-iluuri wà pwi a pwa pupûra.»

50 Â é tère è pâ pwâratùra bèepwiri wà Iésu, â é ina tà Jàirus, pâ: «Gà cibwaa pwa ma wâgotâgà! Â gà cèikí, ba ée mwa wâro!»

51 Ûna rà tèepaa pâ naa pwârawâ kà Jàirus, â [pwa na é tò wà Iésu, nau còo i tò nari èpo. Â] é papwicíri jii tèpa âboro na rà tò naa na i wâ; wàco Pétéru, ma wà Ioane, ma Jacques, bau du nyaa ma caa kâra i èpo.

52 Ba rà cau gére i ma pijinünü goo wà tô èpo.

Â é ina tàra pâ: «Guwà cibwaa i, ba cáé caa bà; â é nye po puu.»

53 Â rà pitaurée gooé, ba rà tâmogòori bwàti pâ é jèe bà.

54 [Â é tò naa na i wâ.] Â é tu pâ naa goro î tô èpo, â é ina too pâ: «Tòoni, gà cimadò!»

55 Â é nye wâro còwâ kaa, â é cimadò! Â é ina wà Iésu tà tèpa âboro pâ: «Guwà naa cè uti kêe.»

56 Â ru nye dau pò kaa wà du nyaa ma caa kêe. Êco na é ina tàru wà Iésu pâ, na ru cibwaa pwa jèkutà goo è pwina tèepaa marirà.

9

É cùru pâ tèpa 12 apostolo kêe

Mataio 10.5-15; Maréko 6.7-13

1-2 Wà Iésu, âna é todà tèpa 12 *apostolo kêe me naa jaaé. Â é panuàrà pâ, ba na rà picémara târa pâ âboro è *Mwaciri kà Pwiduée. Â é naa tàra è tàru ma patámee, ba na rà tù târa è pâ duée, ma nama tiâu maagé kà tèpa âboro.

3 Â é ina tàra pâ: «Guwà cibwaa pa cè muru wiàna guwà pâra—wiàna cè tâjò, ma cè atà, ma cè poloa, ma cè mwani. Â guwà nye coona co caapwi ârabwée.

4 «Â wiàna tòpiwà naa na cè jè pwârawâ, â wâdé na guwà tâa wê, tiagoro cè tootù cèna guwà mwa pâra [gée na napô-bà].

5 Â wiàna càcaa nùma tèpa âboro na rà tòpiwà naa na cè jè ére, â guwà pâra géewê. Â guwà tauri è dàuru puu goro âwà, ba na guwà paari pâ, càcaa wâdé è pwina rà pwa.»

⁶ Â rà pâra wà tèpa *câmu naa na pâ village, â rà picémara ê *Picémara Wâdé, â rà nama tiâu maagé kà tèpa âboro.

É tère jèkutâ gooé wà Héroda

Mataio 14.1-12; Maréko 6.14-29

⁷⁻⁹ Wà pwi ukai *Héroda Antipas âna é tère ê jèkutâ [goro pâ *câmu kâra pàtamee na é pwa wà Iésu].

Â é ina pâ: «Go pwa ma tépàgà nya* Ioane Pwi a piupwaa. Â wàilàapà pwi âboro bèeni, na go tère pâ jèkutâ gooé?»

Â é tapoo dumapiê, ba rà ina gooé wà pâra tàpé pâ: «Wâé, âna wâé *Ioane Pwi a piupwaa na é wâro cowa géé na aubâ.» Â wà pâra tàpé, âna rà ina pâ wà *péroféta Élia†, é, pwi jè péroféta na jè pâara napô, na é wâro cowa.

Â wà Héroda, âna pwa na é cõo mwara wà Iésu.

É pa-ija 5 000 âboro Iésu

Mataio 14.13-21; Maréko 6.30-44; Ioane 6.1-15

¹⁰ Rà wâjué cowa wà tèpa apostolo [géé na pâ village, â rà pitapitirirâ] naa jaa Iésu. Â rà piwiâ tée diri é pâ namuru na rà pwa. Â é poparâ pâ naa na jè ére na wâmwûnyabweri é village Betsaïda, ba na rà tâa acari wê.

¹¹ Êco na wâru é pâ âboro, na rà tère pâ rà pâra naawé, â rà pâra wiâra. Â é tòpirâ wà Iésu, â é pacâmurirâ goro ê Mwaciri kà Pwiduée, â é nama tiâu maagé kâra.

¹² Jèe pwa na é duu i tòotù, â rà medarié wà tèpa câmu kêe, â rà ina tée pâ: «Gà panuâ pâ é pâ âboro bèeni naa na pâ village ma pâ pwârawâ na tàmwûnyabwe, ba na rà o pa cè uti kâra, ma puu wê. Ba aupiticia ni.»

¹³ Â é tòpi târa pâ: «Bwa, guwà naa cè uti kâra!»

Â rà ina tée pâ: «Auwa! Nye 5 poloa co, ma ârailu ârawéa na wâjaabâ! Gona nûmagâ na bà pâra nau wâri cè utimuru ba kâra diri? Ba o nye êco kaa pwiri cè pai naa cè uti kâra!»

¹⁴ (Ba é jéu tèpa paao maina na rà tâa wê, âna po 5 000 kaamwara.)

Â é ina târa wà Iésu pâ: «Bwa. Guwà ina târa é pâ âboro bèeni pâ, rà pwa nari pubu goro 50 jècaa, â rà tâaboo.»

¹⁵ Â rà cau tâaboo tèpa âboro.

¹⁶ Â é popa i pâ 5 poloa ma i du ârawéa wà Iésu. Â é tagòtùé too *napwéretòotù, â é pwaolé tà Pwiduée. Â é tubiti i poloa, â é naa tà tèpa câmu kêe, â rà ipâdi târa é pâ âboro. Â é wârapwiri târa mwara i du ârawéa.

¹⁷ Â rà cau ija diri, tiagoro na rà jèe po cau pwâro diri. Â rà panaimari cowa é dâra noo kâra poloa. Â é dèrèè, âna rà pwaai 12 nakèbò goo.

É pwi Mesia wà Iésu

Mataio 16.13-28; Maréko 8.27-9.1

¹⁸ Na jè tòotù, â é pwapwiciri acari wà Iésu. [Ûna é nabwé] â é medari tèpa câmu kêe, â é tawèerirâ pâ: «Gona dà na rà ina good wà tèpa âboro? Rà ina pâ gona wâgo wâa?»

^{9:7-9} Mataio 16.14; Maréko 8.28; Luka 9.19 ^{9:7-9} Luka 23.8 * ^{9:7-9} Nya (é, nyiâ)—Cou. † ^{9:7-9} Élia—Pwi péroféta kà Pwiduée na é wâro 800 naja béaa kà Iésu Kériso.

19 Â rà tòpi tée pâ: «Rà ina wà pàra pwi pâ wâgà Ioane Pwi a piupwaa. Â rà ina wà pàra tàpé pâ wâgà péroféta *Élia. Â rà ina wà pàra tàpé mwara pâ gà pwi jè árapàara tèpa péroféta biu, na é wâro còwâ géé na aubà.»

20 Â é tawèerirà wà Iésu pâ: «Â, na wâguwà na?»

Â é tòpi tée wà Pétéru pâ: «Wâgà, âna gà pwi *Mesia, [*pwi a pa-udò] na gà me géé jaa Pwiduée!»

21 Êco na é nye âji papwicîri jiiirà kaa na rà inapàpari pwiri.

Ée mwa bà ma wâro còwâ

22 É ina târa pâ: «O tèepaa é pàara, na go mwa dau pwa é maagé còo na wâgo *Pwina naîri âboro. Ba wà tèpa pitûâ; ma wà tèpa caa kâ tèpa pwa *ârapwaaîlò; ma wà tèpa *dotée goro é Naèà, âna o nye tàutàra good. Â rà mwa pwa ma go bà. Êco na, naa na béaracié kâra tòotù géé na càùé, âna go mwa wâro còwâ.»

Pai pâra wiâé

23 É ina tà diri tèpa âboro wà Iésu pâ: «Wiàna nûma cè pwi jè âboro na é me wiâô, â é cibwaa mwa tà piniimirié còwâ. Â, diri na pâ tòotù, âna wâdé na é kâa é *kurucé kée, â é me wiâô.

24 Ba wà pwina nûmee na é ipwamuru é wâro kée, âna ée mwa tubatiàu. Â wà pwina é panuâ é wâro kée ba kôo, âna wà pwiîbâ, âna ée udò [â o tâa tée é *âji wâro].

25 Â târa dà kâ pwi âboro na é tòpi diri é pâ neemuru gòropuu, wiàna é tubatiàu é nyuâaé?

26 «Wà pàra tàpé, âna rà kamu good ma é popai kôo na ara pâ âboro. Â, na wàrapwiri, â wâgo, Pwina naîri âboro, âna go o mwa kamu goorà, wiàna go o mwa me, [naa na pwi tòotù kôo. Na pwi tòotù-bà] â o paari é pai maina ma muugère ma pai pwicîri kâbâ, ma Caa kôo ma wà tèpa *angela kée‡.

27 Â go ina tàwâ é âjupâra pâ: Wà pàra tèpa gére wâni nabâ, âna rà bwaa còo é pai tèepaa kâra i Mwaciri kâ Pwiduée, béaa kâra cè pai bà kâra.»

Paari pai maina ma muugère kâ Iésu naa gòrojaa

Mataio 17.1-8; Maréko 9.2-8

28 Wâpâ na 8 tòotù géé na càuru é pai ina kâ Iésu pwiri, â é popa wà Pétéru, ma Ioane, ma Jacques. Â rà too, naa gòrojaa, ba na rà pwapwicîri wê.

29 Ûna é gére pwapwicîri wà Iésu, â pitòotéri pai còo é naporomee. Â pâra ma po dau pwaa é pâ ârabwée kée, â é pwâra.

30-31 Â ru nye tèepaa kaa wà *Moosé ma wà Élia, [tupédu péroféta béaa]. Â po dau maina awé é muugère kâ Pwiduée naa goorà. Â rà pitùra ma wà Iésu goro é pai o bà kée na *Iérusaléma. Ba o wàrapwiri é pai o pacoo [é auniimiri kâ Pwiduée géé na biu].

32 Ûna rà gére wàrapwiri, âna rà tàgére puu wà Pétéru ma wà tupédu a câmu bée, goro pai oratàra. Ûna rà tàcì, â rà còo é pai muugère kâ Iésu, â rà còo wà tupédu péroféta,

33 na pwa na ru pâra jiiirà.

Â é nye ina kaa wà Pétéru pâ: «Pwi a pwa pupûra, nye po dau wâdé tâbà, na bà gére tâa ni jaagà. Â wâdé na bà pacima cè tèpa âracié nacapè—ba kâgà jèpwi, â kà Moosé jèpwi, â kà Élia jèpwi.»

É ina pwiri, ba cáé caa tâmogòori cèna é ina, [goo pai dàpàgà tée].

³⁴ Na é bwaa gére tùra, â é nye tèepaa me kaa é jè nee, â é cajipirà. Â po dau wâgotàra ma wà tupédu a câmu bée.

³⁵ Â rà tère ê pwàratùra géé na nee, na ina pâ: «Wà pwini, âna wàé co kaa pwiri, wà Pwina naîô [na caapwi co] na go pitòrigarié. Â guwà pitère dèe.»

³⁶ Ûna é nabwé i pwàratùra, â jèe nye tà wàilà acari ma wà Iésu. Â càra caa pwa jèkutâ goo, naa na pâ parui na wâru^S.

É nama wâdé còwâ pwi jè èpo na pwa duée gooé

Mataio 17.14-18; Maréko 9.14-27

³⁷ Na dàuru kée, â rà boome còwâ géé gòrojaa wà Iésu ma wà tèpa âracié a câmu kée. Â rà medarirà pâ âboro na dau wâru.

³⁸ Â pwi jè ârapàararà, âna é tomara too, ma ina tà Iésu pâ: «Pwi a pwa pupûra, go ilari jiigà pâ, gà pitu tà pwina naîô, na é caapwi co.

³⁹ Ba é mu popaé é duée, â é mu nama é uu, ma tûu ma pòtata pâ napuu, â é nama còobé é pâ oropwée. Â é mu po dau pwatarié, ma tubaèpà tée, béaa kâra pai còobé kée géé gooé.

⁴⁰ Â go ilari jii tèpa câmu'gà pâ, na rà tû târa i duée, êco na càcaa pâri naa goorà.»

⁴¹ Â é ina târa wà Iésu pâ: «Au, [go nyi meariwà] wâguwà tèpa âboro nabà! Ba bwaa câguwà caa cèikî, â guwà tèpa imwûru! Tiagoro wiidà na go o bwaa nye tà tâa jaawà, ma pidàpwicâariô naa goowà? Popa me cai naani i pwi nari âboro èpo!»

⁴² Ûna rà gére popaé me, â i duée, âna é tûè boo naa napuu, â é nama é céca. Â é nye pwa kaa i duée wà Iésu. Â é nye nama tiâu maagé kà pwini, â é naaé tà caa kée.

⁴³ Â rà po dau pò wà diri tèpa âboro, na rà còo é câmu bèepwiri kâra é pàtâma Pwiduée na dau maina.

Pàra popai kà Iésu tà tèpa câmu kée

Mataio 17.22-18.6; Maréko 9.30-41

Rà o pwa ma go bà

Wà tèpa âboro, âna rà picàdiri diri é pwina é pwa wà Iésu. Â é ina tà tèpa câmu kée pâ:

⁴⁴ «Guwà tère bwàti, ma tà niimiri é pwina go ina tàwà: O mwa icurio tà tèpa âboro, wâgo Pwina naîri âboro. Â rà o tâjûruo, â rà o pwa ma go bà.»

⁴⁵ Êco na càra caa tâmogòori é pwina é ina. Ba cârû târa é pai ina wèe. Â wâgotàra na rà tawèerié goo.

Wà pwina é imaina naa na Mwachiri

⁴⁶ Géé na càué, â rà tapoo pitòocia wà tèpa câmu. Rà pitawèerirà pâ, o wàilàpà géé goorà cè pwina pwamuru naa gooé.

47 Êco na é tâmogòori ê pwâra-nūmarà wà Iésu. Â é popa ji nari èpo, â é tòpòè boo naa goro jènereê.

48 Â é ina tàra pâ: «Wà pwina é tòpi naa na neeò pwi jè nari èpo pwacèwii pwini, âna é tòpio. Â wà pwina é tòpio, âna é tòpi mwara Pwina é cùruo me. Ba wà pwina é dau ipakirié, naa nabibiu kàwà, âna wàé kaa pwiri, wà pwi âboro na é imaina.»

Naaco pwina câé caa cicarajè

49 É ina wà Ioane tà Iésu pâ: «Pwi a pwa pupûra, bà còo pwi jè âboro, na é tū târa ê pâ duée, naa na neegà. Â pwa na bà ina tée pâ, na é cibwaa pwa, ba câé caa pwi béjè.»

50 Â é tòpi tàra pâ: «Gwà cibwaa pacoóé! Ba wà pwina câé caa cicarajè, âna é pwi béjè.»

Tàutàra gooé naa Samaria

51 O jèe tèepaa ê pàara na o mwa dàgòtù còwâ wà Iésu naa napwéretòtù. Â é nye ipagòrié, ba na é pàra naa Iéusaléma.

52 Â é cùru béaa tèpa ipa popai kée pâ, na rà pàra naa na jè village na napô *Samaria, ba na rà o pwabwàti ê pai o tèepaa pâ kée.

53 Êco na wà tèpa âboro wè, âna tàutàra gooé*. Ba [rà tère pâ] ée mwa caa pàra géewé naa Iéusaléma, [ville wà napô *Judée].

54 Úna ru tère é pwiibà wà tupédu a câmu kée, wà Jacques, ma wà Ioane, â ru ina tée pâ: «Kaa! Pwi Ukai, jè mwa ilari é ânye napwéretòtù, ba na cîri tàpèeni!»

55 Â é tabiié Iésu, â é nye pwaru kaa: {«Câgàu caa tâmogòori pâ po dau èpà pwâranūmau!

56 Ba wâgo Pwina naîri âboro, âna câgo caa me, ba na rà bà wà tèpa âboro. Â go me, ba na rà udd.}»

Â rà pàra naa na jè village.

Tàpé na nūmarà na rà pàra wiâ Iésu

Mataio 8.19-22

57 Na rà pàra wii naigé, â é medari Iésu wà pwi jè âboro, â é ina tée pâ: «[Nūmoo na go pwi a câmu'gà] â go o pàra wiâgà, naa na diri cè ére cèna gà o pâ wè.»

58 Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Ê pâ macii a piugà, âna pwa aucârû kàra, â pâ marû, âna pwa na wânaîrà. Â napwa naa gooò, Pwina naîri âboro, âna nye ticé aunao kôo.»

59 Â ipaiwà naa goo pwi jè âboro. Ba é ina tée wà Iésu pâ: «Gà me wiâo.» Êco na é ina tée wà pwini pâ: «Tàpo coo. Ma go jèe mara pàra nau ipwàniri caa kôo.»

60 Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Bwa, gà naaco tèpa bà, ma rà nye ipwànirirà còwâ! Â wâgà, âna gà pàra, â gà inapàpari ê Mwachiri kà Pwiduée.»

61 Napwa naa goo pwi jè âboro, âna é ina tà Iésu pâ: «Úu, co Pwi Ukai, go o mwa pàra wiâgà. Êco na gà naaò ma go mara picijii ê taa kôo.»

62 Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Wà pwina é tòpò îê naa goro é béû, â é ciburà niá wâjué còwâ, âna wà pwiibâ, âna o càcaa pâri ma é tò naa na Mwachiri kà Pwiduée.»

10

*É cùru pâ tèpa 70 âboro Iésu
Mataio 11.20-24, 13.16-17*

1 Wà Pwi Ukai, âna é pitòrigari 70* âboro, â é ipanuârâ ba ârailu, béaa kée, naa na pâ village ma pâ ére na é niimiri pâ é pâra naawê.

2 Â é ina tàra pâ: «Dau maina é ârapiûnya na o pwa†. Éco na càcaa wâru a wakè. Guwà pwapwicîri ma ilari cai jii pwi apooro aupwanapò, ma é panuâ me mwara cè pâra tèpa wakè, ba na rà o pitu.

3 Guwà pâra, [â guwà ipwacòoco]! Ba go cùruwà pwacèwii é pâ nari mutò naa nabibiu kâra macii a piuti.

4 Â, na guwà pâra, â guwà cibwaa pa cè mwani, ma cè atà. Â guwà popa co du wâraâwà. Â guwà cibwaa tà pwa jèkutâ‡ ma cè jè âboro wii naigé.»

5 «Â, na guwà tò naa na jè pwârawâ, â guwà ilari jii Pwiduée é [aupwényunyuâari ma] pinaanapò kée, naa gò tàpé na rà tâa wê.

6 Â wiâna rà tèpa âboro na rà jée tâa na é pinaanapò, â o mwa tâa tàra é aupwényunyuâari. Â wiâna càcaa wârapwiri, â o nye wâjué còwâ naa gòwà é aupwényunyuâari kàwà.

7 Na guwà tâa na cè jè village, â wâdé na guwà tâa na caapwi pwârawâ. Â guwà cibwaa piwâ na guwà tòpi jiiâr è utimuru, ba wà pwi a wakè, âna wâdé na é tòpi é uti kée.

8 «Wiâna rà tòpiwà wà tèpa âboro naa na village, â guwà tòpi é utimuru na rà naa tàwà.

9 Â guwà nama tiâu é maagé kà tèpa âboro wê. Â guwà ina tàra jècaa pâ: “É tàgère tòpò é Mwachiri kée wà Pwiduée, â gà jée tàmwünabwerié!”»

Tàpé na tàutàra goro popai

10 «Wiâna càra caa tòpiwà naa na jè village, â guwà pâra naa na aupitapitiri kà tèpa âboro, â guwà inapàri tàra pâ:

11 “Bà càtùra é dàuru puu kâra é napò kàwà, gée goo âbà, [ba naa câmu kâra é pitèimuru kà Pwiduée]! Â guwà ipwacòoco, ba jée tàmwünabweri é Mwachiri kèe!”

12 «Â go ina tàwà é âjupâra pâ: Ée mwa pwa wârimuru tàra wà Pwiduée, na Tòtù na ée mwa pitèi pâ âboro. Â o dau maina é wârimuru kâra, jii tàpé gée *Sodoma.

13 «Guwà ipwacòoco, wâguwà tèpa âboro wà Korazine ma Bethsaïda§! Ba o naa wârimuru tàwà! Ba go jée pwa pâ muru na dau maina naa jaawà, â câguwà caa cèikî! Niimiri cai du ville Tyr ma Sidon biu, [âna dau èpà é tûâ kà tèpa âboro wê]. Éco na, wiâna rà còo é pwina go pwa naa jaawà, â pwiri jée gòiri cè pai

10:1 Maréko 6.7 * 10:1 70—é, 72 na pâra Tii Pwicîri naa na grec. 10:2 Mataio 9.37-38; Ioane 4.35
† 10:2 *Dau maina é ârapiûnya na o pwa*—Pai ina wée pâ, dau wâru tàpé na càra caa tère é Picémara Wâdé.
‡ 10:3 Mataio 10.16 10:4 Mataio 10.7-14; Maréko 6.8-11; Luka 9.3-5 † 10:4 *Tà pwa jèkutâ*—Grec: *Ipwabwàcu*. Ba péa o gòrirà, â càra caa pwa é wakè na é cùruwà goo. 10:7 Lévitique 19.13; 1 Korénito 9.6-14; 1 Timotéo 5.18 10:8 1 Korénito 10.27 10:11 Apostolo 13.51, 18.6 10:12 Genèse 19.24-25; Mataio 10.15, 11.24 § 10:13 *Korazine ma Bethsaïda*—Du ville na wâmwünabweri é nawiâ Galiléa.

pitòotéri ê wâro kàra. Â pwiri rà paari naa goro cè pai coona dodà kàra, ma pitâmirà goro dà*!

14 Â o dau maina ê wârimuru kàwà, jii tàpé Tyr ma Sidon.

15 «Â ipaiwà naa goowà, wâguwà tèpa âboro naa na village Capernaüm. Ba guwà niimiri pâ pwamuru naa goowà, â guwà pwacèwii Pwiduée†. Bwa! [Nye piticèmuru naa goowà, â ée] mwa naawà boo dari tèpa bà!»

16 Â é ina mwara wà Iésu tà tèpa âboro kée pâ: «Wiàna é pitère dàwà cè pwi jè âboro, âna wâgo na é pitère dòo. Â wiàna câé caa tòpiwà cè pwi jè âboro, âna wâgo na câé caa tòpio. Â wiàna câé caa tòpio, âna câé caa tòpi Pwina é cùruo me.»

[Â rà pâra pâ wà tèpa 70‡.]

Rà wâjué me cówâ

17 Ūna rà wâjué me cówâ, âna po dau maina pai ipwadée kàra, â rà ina pâ: «Pwi Ukai, gà còo, wà mwara tèpa duée, âna rà pitère dàbà, na bà tù tàra§ naa na neegà!»

18 Â é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Guwà tère! Go còo wà *Caatana, na é tûuboo gée napwéretòotù pwacèwii é âra!

19 Â go jèe naa tàwà é tàrù ma pàtâmee, naa gò Caatana. Â guwà o pâra gòro cè dòèa, ma cè keeci*, â o nye ticè cèna cówâriwà.

20 Êco na guwà cibwaa ipwadée co, gée goro na rà pitère dàwà é pâ duée! Â wâdé na guwà dau ipwadée, gée goro na é jèe wii é neewà wà Pwiduée, naa na Tii kée, naa *napwéretòotù.»

É pwaolé tà Pwiduée wà Iésu

21 Ūna é ina pwiri wà Iésu, â é nye dau ipwadée kaa goro é Nyuââ Pwiciri. Â é ina tà Pwiduée pâ: «Go ipwaolé tâgà, co Caa, wâgà na gà Pwi Ukai kâra napwéretòotù ma gòropuu! Ba gà naapwàniri pâ muru bèepwiri, jii tèpa tâmogòrimuru ma wà tèpa tâmanga, â gà paari tà tàpé na càra caa câmu†. Ba nye wiàra é câbawâdé'gà.»

22 [Â é ina tà tàpé na rà tèreé pâ]: «Êdiri é pwina tâa tà Caa kòo, âna é jèe naa tôo. Nye wàé co na é tâmogòorio, wâgo Pwina naiê. Â nye wâgo co na go tâmogòorie. Â go paarié tà pâra tàpé, ba na rà tâmogòorie mwara.»

23 Ūna rà tâa acari ma wà tèpa *câmu kée, â é ina tàra wà Iésu pâ: «Dau wâdé ba kàwà, ma cidòri nyuâawà, ba wâguwà na guwà còo pâ muru [na dau pwényuâa]!

24 Ba go ina tàwà pâ: Wâru tèpa *péroféta ma tèpa ukai na dau nûmarà na rà còo é pwina guwà còo, êco na càra caa còo. Â nûmarà na rà tère é pâ popai na guwà tère, êco na càra caa tère.»

Ê pimeari âna é Naèà na piwéna

* **10:13** Coona dodà...pitâmirà—Pai pwa kà tèpa Juif na rà pinünüma, é, na rà pijinünü. † **10:15** 2e phrase—Grec: *Gona guwà too naa napwéretòotù?* **10:16** Mataio 10.40; Luka 9.48; Ioane 5.23 ‡ **10:16** 70—é, 72 na pâra Tii Pwiciri naa na grec. § **10:17** Tù tàra—Grec: *Patùrarà*. **10:18** Ioane 12.31; Auinapàpari 12.8-9 **10:19** Psaume 91.13; Maréko 16.18 * **10:19** Keeci—Scorpion. Gòwaa. **10:20** Filipi 4.3; Auinapàpari 3.5 † **10:21** Tâpé na càra caa câmu—Grec: *Tèpa nari èpo*. **10:22** Ioane 3.35, 10.15

25 [Na jè tòotù, âna] é tèepaa medari Iésu wà pwi jè *dotée goro ê Naèà. Ba nùmee na é tacaié. Â é tawèerié pâ: «Pwi a pwa pupûra, dà cèna go pwa, ma o tâa tóo é *wâro dàra gòiri jaa Pwiduée?»

26 Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Dà cèna wii naa na é *Naèà? Dà cè pai tâmogòori'gà?»

27 Â é ina tée i pwi âboro pâ: «*Wâdé na gà meaari Pwi Ukai Pwiduée'gà, géé na diri é pwáranümagà, ma é wâro'gà, ma é nii'gà, ma é pai tâmogòori'gà. Deutéronome 6.5 Â gà meaari tèpa âboro[†] pwacèwii é pai pimeaarigà còwâ.* Lévitique 19.18

28 Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Ûu kaa. Gà po tòpi bwàti. Â gà wàrapwiri cè pai pwa'gà, ba na o tâa tàgà é *âji wâro.»

29 Éco na wà i pwi âboro, âna nùmee na é paari pâ é *târù. Â é tawèerié mwara pâ: «Â gona wàilàpà pwi âboro, na wâdé na go meaarié?»

30 [Â é pwa ucina wà Iésu, ba na bétòpi tée.]

Ucina goo pwi Samaria

É ina pâ: «É mwa tâa wà pwi jè âboro, [pwi jè jènerejè, tèpa *Juif. Â, na jè tòotù] â é mwa boo géé *Iérusaléma naa Iériko. Â, na é pâra wii naigé, â rà èié ma pwatarié wà tèpa mura. Â rà popa diri pâ mwani kèe ma pâ ârabwée kèe. Â rà panuâé na pwa na é jèe bà.

31 «Â nabwé, â é me wii naigé [wà pwi jè jènerejè] wà pwi jè a pwa *ârapwaailò. Ûna é pâmari i pwi âboro, â é nye pàgà kaa gooé, â é nye pâra wii naigé kèe.

32 Â é tèepaa me wà pwi jè ênawéna kâra *Wâra pwapwicîri[§]. Â é nye pwacèwii pwi a pâbéaa, â é nye wiâ naigé kèe.

33 «Â nabwé, â é tèepaa me pwi jè ârapàara tàpé *Samaria—[wàilà na guwà pièpà ma wàilà]. Â é còo i pwi âboro, â nye dau maina kaa pai meaarié kèe.

34 Â é tuboo naa gooé, â é wicèpwiri é wâi*, naa gòro pâ aurumuru kèe, â é târamiri. Â é tàmee too naa gòro i buriko kèe. Â é popaé pâ naa na wà kà tèpa pârame, â é wéaarié naawê.

35 «Na dàuru kèe, âna [é ipwa-bwàtié, ba na é wiâ còwâ é naigé kèe. Â] é naa mwani† târa i pwi apooro i pwârawâ ma ina tée pâ: “Gà wéaari bwàti wà pwini. Â wiâna càcaa pâri é mwani bèeni, â go mwa wâri cè dèrèè, wiâna go wâjué me còwâ.”

«Â nabwé, â é pâra wii naigé kèe.»

36 [Â é tubanabwé é ucina bèepwiri wà Iésu, â é tawèeri pwi dotée goro ê Naèà pâ]: «Wàilàpà, géé goo tèpa âracié âboro bèepwiri, [na é âji meaari wà i pwi âboro na pwatarié? Wàilàpà] na é pwi âji jènereé? Dà cè auniimiri'gà?»

37 Â é tòpi i pwi dotée goro ê Naèà pâ: «Wà pwi na ia é pwa na wâdé tée ma piti tée.»

Â é ina tée Iésu pâ: «Gà pâra, â gà ipwacèwiié!»

Ru tòpi Iésu wà Marthe ma Maria

10:25 Mataio 22.35–40; Luka 18.18 10:27 Lévitique 19.18; Deutéronome 6.5 † 10:27 Tèpa âboro—Grec: *Pwi âboro na é tâmwünÿabwerigà, é, pwi jèneregà.* 10:28 Lévitique 18.5 § 10:32 Ênawéna kâra Wâra pwapwicîri—Grec: *Lévite.* Waké kâra é wâao kà Lévi. * 10:34 Wâi—L'huile ma dipaa. † 10:35 Mwani—Grec: *Ârailu mwani pwa (deniers), pwacèwii wâri pwi caapwi âboro naa na ârailu tòotù.*

³⁸ Rà pâra wii naigé [dàra Iérusaléma] wà Iésu ma tèpa câmu kêe. Â rà tèepaa naa na jè village, na é tâa wê tô ilàri na nee Marthe. Â é tòpirà na pwârawâ kêe.

³⁹ Â pwa tò jiié, na nee Maria, na é tâaboo naa jaa Iésu, ba na é tâmaari diri é popai kêe.

⁴⁰ Â wà Marthe, âna é nye gére pâracùu goro pwaailò, â é putàmu naa goo tò jiié, â é ina tà Iésu pâ: «Pwi Ukai, wà tô jiio, âna é nye tà panuâo ma go wake acari! Â pwiri nye wâdé ba kêgà? Gà ina tée pâ é me, ma é pitu tóo!»

⁴¹ Â é ina tée wà Pwi Ukai pâ: «Au, tóoni, gà po dau géaa nabà, goro pâ muru [na piticèmururu naa goo].

⁴² Â gà còo, nye caapwi co ji muru na pwamuru naa goo. Â wà Maria, âna é jèe pâmari. Â o câ mwa caa pa jiié.»

11

Popai goro pai pwapwicîri

Mataio 6.9-13, 7.7-11

¹ Na jè tóotù, â é pwapwicîri na jè ére wà Iésu. Â géé na càùé, â wà pwi jè ârapàara tèpa *câmu kêe, âna é ina tée pâ: «Pwi Ukai, gà pacâmuribà goro pwapwicîri, ba é wàrapwiri wà *Ioane Pwi a piupwaa tà tèpa câmu kêe.»

Pwi Caa kâbà...

² É tòpi tée pâ: «Wàéni cè pai pwapwicîri kàwà:

“Pwi Caa kâbà,
Wâdé naa papwicîri é neegà.
Wâdé naa coo é Mwaciri'gà.

³ Gà naa tâbà cè utimuru cèna pâribà diri na pâ tóotù.

⁴ Gà pwanauri pâ èpà kâbà, pwacèwii na bà pwanauri tàra è pâ èpà na rà pwa tâbà.

Gà cibwaa panuâbà naa na tacai.”»

Ucina goro pai pwapwicîri

⁵⁻⁶ Wà Iésu, âna [é pacâmuri mwara tèpa câmu kêe goro é pai pwapwicîri] â é ina tàra é ucina bèeni: «Guwà jèe niimiri cai ni: É tèepaa me wà pwi jè âboro naa jaagà, na po nabibiu kêra ne. Â ticè utimuru wà pwârawâ'gà. Â gà itàa naa jaa pwi jè bèégà, â gà ilari jiié é âracié poloa.

⁷ «Êco na é jèe puu wà pwini, â câé caa còobé naa googà, â é po ina boo co pâ: “Naaô! Bà jèe cau puu ma tèpa nari èpo kòo. Â jèe kiiri i goropwârawâ, â tâtùo dàra còobé!”»

⁸ [Â é ina wà Iésu pâ]: «Pwiri o câé caa pitu tâgà géé goo na é pwi bèégà. Êco na ée mwa pitu tâgà, [wiàna gà tà cùu taaci. Â] géé goo pai pidàpwicâarigà ma wàrakee'gà*, â ée mwa naa tâgà é pwina nùmagà goo.

Guwà ilari jii Caa â o naa tàwà

⁹ «Êkaa na go ina tàwà pâ: Wâdé na guwà nye tà ilari taaci [jii wà Pwiduée] ba ée mwa naa tàwà. Â guwà nye tà mudàra taaci, ba guwà o mwa pâmari. Â guwà nye tà cùu taaci é goropwârawâ, ba o mwa tàpiri tàwà.

¹⁰ Ūu, ba wà pwina é ilari, âna o naa tée. Â wà pwina é mudàra, âna é pâmari. Â wà pwina é cùu ê goropwàrawâ, âna o tàpiri tée.

¹¹ «{Â o wàilàapà nawà, na o naa cè atù târa cè èpo kée, wiàna é ilari jiié cè poloa?} O wàilàapà na o naa cè dòèa, târa cè èpo kée, wiàna é ilari cè ârawéa?»

¹² Â o wàilàapà na o naa tée cè wàramiida† wiàna é ilari cè narija?

¹³ Ba wâguwà, tèpa âboro èpà, âna guwà tâmogòori naa é pwina wâdé tà tèpa nari èpo kàwà. Â wà Pwidueé Caa kàwà nidò napwéretòotù, na é wâdé, âna ée mwa naa, [naa goro piticèmururu naa goo] é Nyuââ Pwicîri, tà tàpé na rà ilari jiié.»

É cicara Caatana ma tèpa duée

Mataio 12.22-30,43-45; Maréko 3.22-27

¹⁴ Na jè tòotù, â wà Iésu, âna é tù târa é duée gée goo pwi âboro na é kùukù. Ūna é còobé i duée, â é nye tura kaa i pwi a kùukù. Â rà pò gooé diri pâ âboro na rà tâa wê.

¹⁵ Êco na wà pàrà tàpé gée goorà, âna rà ina pâ: «É tù târa é pâ duée goro é pàtâma *Caatana‡, pwi ukai kà tèpa duée!»

¹⁶ Wà pàrà tàpé, âna nùmarà na rà pitù tûa tée. Â rà ina tée pâ: «Paari tâbà é *câmu kâra pàtâma Pwidueé na wâgoogà.» [Ba nùmarà na rà paari pâ câé caa waké goro pàtâma Pwidueé.]

Go waké goro pàtâma Pwidueé

¹⁷ Â é tâmogòori auniimiri kàra wà Iésu. Â é ina târa pâ: «Wiàna é ipaa dèe còwâ é jè mwaciri, â o tédidiriéŠ.

¹⁸ Wiàna é ipaa dèe còwâ wà Caatana, â o wànau târa cè pai cimwù wàra é mwaciri kée?! Guwà ina pâ, go tù târa pâ duée goro é pàtâma Caatana.

¹⁹ Êco na, wiàna wàrapwiri, â wàilàapà, na naa tà tèpa béewà é pàtâmee, ma rà tù târa pâ duée? Bwa! Ê pwina rà pwa, âna paari tàwà pâ guwà tàgére pitanami naa good.

²⁰ Ba wâgo, âna go tù târa pâ duée, goro é pàtâma Pwidueé. Â wiàna wàrapwiri, â [jè cau còo bwàti pâ] é jèe mara tòpò é Mwaciri kée naa jaawà!

²¹ «Â guwà jèe niimiri cai ni: Wà pwi âboro na pwa nii kée, âna pwa gò ma da kée, â o pâri ma é wéaari é wâ kée ma neemurué.

²² Â càcaa wâgotêe, ba é pûra naa goo pâ neemuru paa kée. Êco na, wiàna é me nau ipaa dèe pwi jè âboro na dau pwa nii kée, â é piétò jiié. Â ée mwa popa jiié diri pâ neemuru paa kée, bau diri pâ muru na tâa na wâ kée.

²³ «Guwà tère, wà pwina câé caa wâjao, âna é cicarao. Â wà pwina câé caa pitu tóo ma bu panaimari, âna é tédidiri.»

Pai pâra ma wâjué kà tèpa duée

²⁴ «[Guwà tère cai ni]: Wiàna pwa duée, goo pwi jè âboro; â wiàna é còobé gée gooé, â gona é pâ naapà? É paé ma me, na pâ ére na aupiticia. Ba é mudàra cè ére cèna é tâa wê. Êco na câé caa pâmari. Â é niimiri pâ, 'Go wâjué pâ còwâ, naa na i pwàrawâ kôo.'

† **11:12** Wàramiida—Grec: *Keecii* (scorpion). **11:15** Mataio 9.34, 10.25 ‡ **11:15** Caatana—Grec: *Bézelzébül*. Còo mwara Caatana naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwàadàra tii. **11:16** Mataio

12.38 § **11:17** Tédidiri—*Casser en morceaux*. Grec: *Â o mwa tûu naa gòrà é pâ wâ kée*. **11:22** Kolosé 2.15 **11:23** Luka 9.50

25 «Â é wâjué, â é pâmari i wâ, âna nye po baléri bwàti, ma pitòimiri bwàti.

26 Â é wâjué nau mudàra tèpa 7 duée béé, na rà dau èpà jiié. Â rà tò nau pitâa na i wâ. Â wà pwi âboro-bà, âna é mwa dau èpà kaa jii béaa!»

Pàra pai tòpi kà Iésu târa pâ âboro

Mataio 12.38-42

27 Ūna é gére tūra wà Iésu, â é nye tomara too kaa tô jè ilàri—tô jè ârapàara tèpa âboro na rà tàmaari Iésu. Â é ina pâ: «Cidòri nyuâa tô ilàri na é pitâmarigà, ma pa-digà!»

28 Â é tòpi wà Iésu pâ: «Cidòri nyuâa tàpé na rà tère é popai kà Pwidueé, ma pitère dàra!»

Cibwaa mudàra cè jè câmu kêe

29 Wâru tèpa âboro na rà pâmari wà Iésu, [ba na rà tàmaarié] â rà tapoo igabiarà naa goocé.

Â é ina târa mwara pâ: «Wà tèpa âboro nabà, âna rà dau èpà, ba [càra caa pitère dà wà Pwidueé. Â] rà ciburà ilari jiié cè câmu kêa pàtâmee. O nye ticé câmu na rà mwa caa còo mwara, jii i pwi ia é tèepaa tà *péroféta Iona*.

30 Ba wàépwiri é câmu kêe tà tèpa âboro wâ Ninive [pâ, nye wà Pwidueé na ia é cùrué pàdarirà]. Â wàrapwiri [é pwina o tèepaa tôo] *Pwina naîri âboro, na o câmu tà tèpa âboro nabà.»

31-32 «Wà tèpa âboro wâ Ninive, âna rà tère é pupûra kà péroféta Iona, â rà nye pinûnûma ma pitòotéri é càrarà. Â guwà còo, é wâni, pwi jè âboro na é dau piwéna jii Iona. Â o tèepaa é Tòotù na ée mwa pitèi tèpa âboro na wà Pwidueé. Â, na tòotù-bà, âna wà tàpé Ninive, âna rà o cimadò na arawà, wâguwà tèpa âboro nabàni, â rà o piciapwâ goowà. [Ba tàutàwà na guwà tère.]

«Â guwà jèe niimiri cai wà tô ilàri ukai naa napô Saba† na pàara biu, âna ia é me géé napô kêe na dau wàiti, ba na é tère pwâratùra kà ukai *Solomona na tábawée goro autâmogòori kêe. Â guwà còo, é tà wâni jaawà pwi jè âboro na é dau piwéna jii Solomona. Â, na Tòotù na ée mwa pitèi é pâ âboro na, wà Pwidueé, â wà tô ilàri ukai-bà, âna ée mwa cimadò na arawà, wâguwà tèpa âboro nabà, â ée mwa piciapwâ goowà. [Ba tàutàwà na guwà pinûnûma ma guwà biiwà!]

Guwà wâro na pwéelaa

Mataio 5.15, 6.22-23

33 «Câjè caa nuri é wâra ânye, ma jè cajipi goro é jè cio, é wâpà wiàna jè naapwâniri naa na jè ére! Bwa! Jè nye tòpò dòiti, ba na rà o còo bwàti wà tàpé na rà tò naa wâ.

34 Guwà tère, é âraporomeejè, âna é pwéelaa kêa naiijè. Â wiàna nye wâdé é âraporomeejè, â diri é naiijè, âna é tâa na pwéelaa. Â wiàna èpà é âraporomeejè, â diri é naiijè, âna é tâa na bàutè.

35 Guwà ipwacòoco, ba péa é pwéelaa naa wâgoowà, âna é péa pâra nau bàutè.

11:27 Luka 1.28,42,48 11:29 Mataio 16.4 * 11:29 Iona—Péroféta na pàara biu, âna ia âracié tòotù ma âracié ne kêe, nanaara i ârawéa (Mataio 12.40). Ucina goo pai tâa na aubà kà Iésu, béaa kêa pai wâro còwà kêe. 11:31-32 1 Rois 10.1-10 11:31-32 Jonas 3.5-10 † 11:31-32 Naa napô Saba—Grec: *Du sud*. 11:33 Maréko 4.21; Luka 8.16

³⁶ Wiàna é tâa googà ê pwéelaa, â o tice jè ére gée googà cèna o tâa na bàutê. Ba é pwacèwii é ânye na é èurugà goro é pwéelaa kée.»

*É patêre tèpa Farasaio wà Iésu
Mataio 23.1-36; Maréko 12.38-40*

³⁷ É tubanabwé é pupûra bèepwiri wà Iésu. Â é me wà pwi jè *Farasaio, â é todà Iésu, ba na rà pi-ija na pwârawâ kée [ma wà tèpa Farasaio bée]. Â rà tèepaa naa pwârawâ, â rà tâaboo naa goro taapà.

³⁸ Â wà Iésu, âna cáe caa nuwa é du îê béaa kâra é pai ija [wàra naa na nyamanya kà tèpa *Juif]. Â é pò wà pwi Farasaio [â càcaa wâdé tée].

³⁹ Â é ina tée wà Pwi Ukai Iésu pâ: «Wâguwà tèpa Farasaio, âna guwà nuwa bwàti goroigé kâra wârado ma ngapò. Êco na é pwâranümawâ, âna nye po wâbé kaa goro é pwina èpà, â guwà tèpa iau ma pwa kûu!

⁴⁰ Guwà tèpa imwûru! Ba gona câguwà caa tâmogòori pâ, wà Pwiduée na é pwa é gòrocâuru ngapò, âna nye wâé kaa mwara, na é pwa é nanaara ngapò?

⁴¹ Wâdé na guwà naa tà tàpé na tice kâra é pwina tâa na pâ ngapò ma wârado kâwâ. Ba na wârapwiri, â o po pwéelaa bwàti é du iwâ bau é pwâranümawâ!»

⁴² «Guwà naa tà Pwiduée ji caapwi gée goro 10, gée goro pâ jèpa arapwûru. [Â nye wâdé.] Guwà ipwacòoco, làpé! Ba câguwà caa pâra wiâra [é pwina piâjimuru naa na é *Naèà]—ê pai tòimiri tèpa âboro, ma pai meaarirà wiâra é câbawâdé kà Pwiduée. Wâdé na guwà pacoo diri pâ pwiibâ, na maina, bau diri é nyi nari naèa na kîri.

⁴³ «O dau maina wârimuru kâwâ, wâguwà tèpa Farasaio! Ba guwà nye mudàra é pâ autâa na tâa béaa, na pâ *wâra pitapitiri. Â dau wâdé tàwâ, na rà nye pwabwâcu tàwâ, ma pwamainawâ, na ara diri tèpa âboro.

⁴⁴ «Guwà pwacèwii é pâ bwâmu na càcaa tòimiri*. Ba, na jè pâra naa gò, â câjè caa tâmogòori pâ jè gére pâra gò cè bwâmu.»

⁴⁵ Wà pwi jè *dotée goro é Naèà, âna [é tère é popai kà Iésu bèepwiri, goo wà tèpa Farasaio. Â] é ina tée pâ: «Pwi Ukai, na gà ina pwiri, â gà pi-inabâ ba èpà mwara, wàibâ tèpa dotée goro é Naèà!»

⁴⁶ Â é tòpi tée pâ: «Ipaiwâ naa goowâ mwara! Guwà ipwacòowâ, co tèpa dotée goro é Naèà! Ba o dau maina mwara é wârimuru kâwâ. Ba pâ pitûâ kâwâ, âna pwacèwii pâ nakake na dau tòina, na guwà nama rà kakeri wà tèpa âboro. Â tàutàwâ na guwà tu naa goo, goro ji caapwi mangadaiwâ!

⁴⁷⁻⁴⁸ «Ûu! O dau maina wârimuru kâwâ. Ba wà tèpa jojoorowâ, âna rà pòtâmwara tèpa péroféta [kà Pwiduée]. Â nabàni, âna guwà bari é bwâmu kà tàpé na rà pòtâmwararâ! Â, na wârapwiri, â guwà paari pâ, guwà wâgoo é pwina rà pwa wà tèpa nyimuwâ ma upàwâ!

⁴⁹ Ba wàèni é pwina é ina goowâ wà Pwiduée, wà Pwina é tâmogòori diri: “Go o mwa panuâ pâ tàwâ tèpa péroféta kôo, ma tèpa *apostolo kôo. Â guwà o tubaèpâ tàra, tiagoo na guwà o tètâmwara pâra tàpé.”

⁵⁰ «Â ée mwa pitèiwâ wà Pwiduée, goro é pai pòtâmwara diri tèpa péroféta kée, gée na autapoo goro gòropuu—

† 11:42 Gée goro pâ jèpa arapwûru—Napéaati naa na grec pâ: *Menthe ma rue ma diri pâra doromuru.*

§ 11:42 Êpai tòimiri...wiâra é câbawâdé kà Pwiduée—Grec: *Ê tàru ma pimeari kà Pwiduée. Ê tàru (justice), âna, na jè pitòimiri jè ma pacoo é napàrajè tà pâra tàpé, ma naa tàra é pwina wâdé. * 11:44 Bwâmu na càcaa tòimiri—é, Bwâmu na câjè caa còoé.*

⁵¹ tapoo naa goo Abéla, tiagoo Zakaria†, pwina naí Barakie. Ba wàé na ia rà pòtàmwereê, naa nabibiù kâra i aupwa *ârapwaaílò, ma i ére na dau pwicîri! Â go ina tàwà pâ: O wâguwà, tèpa âboro nabà, na o pitèiwà goo‡!

⁵² «Wâguwà tèpa dotée goro é Naèà, âna napârawà ma guwà tàpiri tà tèpa âboro é autâmogòrimuru naa na *Tii Pwicîri. Êco na guwà naapwâniri jjiirà§! Tàutàwà na guwà tò naa na *Mwaciri kà Pwiduée. Â guwà pacoò pàra tàpé, na nûmarà na rà tò naa na. Êkaa na go ina tàwà pâ: O dau maina wârimuru kàwà!»

⁵³ [É tubanabwé é pwina é ina wà Iésu, â] é còobé géé na wâ [kà i pwi Farasaio]. Â rà nye dau putàmu kaa, wà tèpa Farasaio ma wà tèpa dotée goro é Naèà. Â tapoo géé goo é pwi pàara-bà, âna rà ciburà tacaié, ba na rà tère cè pwina é ina.

⁵⁴ Ba rà bu naigé ma rà pitòtié géé goro cè pai mwa tòpi kée.

12

Ê pagòo tèpa câmu kée wà Iésu

Mataio 10.19-33

¹ Na pàara na é gére patùra tèpa *Farasaio wà Iésu, âna jèe pâra na dau piwâru too é pâ âboro, na rà me [nau tèreê]. Â rà tapoo pi-igabiarà.

Â béaa kâra é pai patùrarà kée, âna é pacâmuri tèpa *câmu kée.

Ê pwina cârù âna o inapàpari

É ina tàra pâ: «Guwà ipwacòoco é 'nyaa kâra poloa' kà tèpa Farasaio—ba rà paari é pwina wâdé, â rà pwâniri é èpà kâra.

² Ba diri é pwina jèe naapwâniri nabà, âna o mwa paari naa na pwéelaa widâuru. Â o pâri ma jè còo bwàti!

³ Â é muru na guwà ina pwâniri naa na bàutê, âna o inapàpari naa na pwéelaa. Â é muru na guwà pitànunuuri, naa na naditârawà, âna o mwa tomara too, naa na gomù kâra âboro.»

Dau pwamuru naa goowà

⁴ «Â guwà cibwaa nama wâgotàwà goro pâ âboro, co tèpa béeò. Ba wiàna rà pòtàmwara naiiwà, â o nye ticé jè muru, cèna o piwéna mwara jii pwiri.

⁵ Êco na guwà ipwacòowà. Wâdé na guwà nama wâgotàwà goo Pwiduée! Ba wàé na pâri ma é pòtàmwara é naiiwà, ma tüwà naa na ére, na o maagé ma tòina naawê é nyuâawà.

⁶ «Guwà jèe còo cai pâ marü na kîri: Jè icuri 5 marü naa goro ârailu mwani. Êco na nye ticé géé goorà cèna é inwûru jiié wà Pwiduée.

⁷ Â wâguwà, âna é nye cau tâmogòoriwà bamwara, tiagoro mwara jéûru wàrapûruwà. Êkaa na go ina tàwà pâ: Guwà cibwaa nama wâgotàwà! Ba dau pwamuru naa goowà na ara Pwiduée, jii é pâ marü na dau wâru!»

Guwà gòo â guwà inapàpario

† **11:51** Zakaria—Pwi Bénabwé âboro géé goo tàpé na pòtàmwarà naa na Aamwari Béaa (l'Ancien Testament). ‡ **11:51** É ina wà Iésu pâ, ipaiwà naa goorà, ba rà o jèe pòtàmwereê, âna é pwi péroféta mwara. § **11:52** Napârawà ma guwà tàpiri... Grec: Guwà patâjii é kii târa autâmogòrimuru. **12:2** Luka 8.17 **12:7** Luka 12.24; Apostolo 27.34

⁸ «Go ina tàwà pà: Wà pwi âboro na é ina pà, é pwi âboro kôo, na ara pà âboro, â wâgo mwara, âna go o ina pà, é pwi âboro kôo, na ara tèpa angela kà Pwiduée.

⁹ À wà pwi âboro na é pitütôowâriô, na ara pà âboro, â wâgo mwara, âna go o pitütôowârié, na ara tèpa angela kà Pwiduée.

¹⁰ À o pwanauri diri tàpé na rà tûra ba èpà naa goo *Pwina naîri âboro. Êco na wà pwi âboro na é tûra ba èpà naa goro é Nyuââ Pwicîri, âna o càcaa pâri ma pwanaurié.

Ée pitu tàwà Nyuââ Pwicîri

¹¹ «Guwà tère, rà o mwa tâjûruwà, ba na rà pitèiwà naa na *wâra pitapitiri, ma na ara tèpa ukai, ma tèpa kupénoo. À, na diri pà pàara bèepwiri, â guwà cibwaa pidumapié goro cè pai tîpi kàwà tàra.

¹² Ba é Nyuââ Pwicîri, âna ée mwa paari tàwà, cè pwina guwà mwa ina na guwà coo ararà.»

Popai goro mwani ma neemuruje

Mataio 6.19-34

¹³ É ina tà Iésu wà pwi jè ârapàara tàpé na rà tà bèepié, pà: «Pwi a pwa pupûra, é jèe bà wà pwi caa kôo jii é neemurué. À câé caa ipâdi naa goobu wà pwi ciôo. Gà ina tée pà é naa tîo pwina kôo!»

¹⁴ À é tîpi tée wà Iésu pà: «Pwiini, wàilàapà na nama go pwi a pitèi ma ipâdi é neemuru-u?»

¹⁵ À é ina târa pà âboro pà: «Guwà ipwacôowà, ma guwà cibwaa ciburà mudàra ma wâru tàwà é pà muru! Ba é *âji wâro kà pwi âboro, âna càcaa géé goro é pà muru na tâa tée.»

Ucina goo neemuruje

¹⁶ É piwiâ tàra é ucina bèeni:

«É mwa tâa wà pwi jè âboro na dau pwa neemurué. Dau wâru tée é arapwûru na é piûnyari géé na napuu kée.

¹⁷ À é mwa pitawèeri pà: «O dà cèna go o pwa? Ba o càcaa pâri i napié kôo, ma go tîpò i ârawakè kôo.»

¹⁸ «À é pi-ina tée pà: «Wâdé na go tédàpa i na autòpò arapwûru na wâdòiti, â go o tapoo còwà cè jèpwi cèna maina. À go o tîpò naawé diri é pà ârawakè kôo, ma êdiri pà neemuruô.»

¹⁹ À géé na càuè, â o mwa tâa tîo pà utimuru ma neemuruô na wâru, târa pà naja na wâru. À go o mwa tàpo nao, ma ija, ma wâdo, ma ipwâdée.»

²⁰ «Êco na é ina tée wà Pwiduée pà: «Gà piwârau*! Naa ne nabà, âna go o pacôwâri jiiigà é wâro'gà. À diri é pà neemurugà na gà iauri, âna o mwa kâi?»»

²¹ À é ina tà tèpa âboro wà Iésu pà: «Guwà ipwacôoco! Ba wàépwiri é pwina o tēepaa mari diri tàpé na rà iauri pà wâdé kàra naani gòropuu. Ba nye ticé âji wâdé kàra naa jaa Pwiduée!»

Ê pwina âjimuru jii neemuruje

²² É tabiié wà Iésu naa goo tèpa câmu kée, â é ina tàra pà: «Wàépwiri é majoroé ma go ina tàwà pà: Guwà cibwaa géaa goro é wâro kàwà, ma é

12:10 Mataio 12.32; Maréko 3.28–29 **12:11** Maréko 13.11; Luka 21.12–15 **12:15** 1 Timotéo 6.9–10

* **12:20** *Piwârau—Fou.* **12:21** Mataio 6.19–20

naiiwà. Guwà cibwaa pitawèeri pà: “Jè o mwa ija dà?” ma “Jè o mwa coona dà?”

²³ Ba é wâro kàwà, âna é âjimuru jii é utimuru; â é naiiwà, âna é âjimuru jii ârabwée!

²⁴ Guwà jèe còo cai é pà marü. Ba càra caa picâmi ma piûnya, ma càra caa tòpò cè bwà târa pà tòotù. Êco na wà Pwiduée, âna é nye pa-ijarà. Â gona câguwà caa dau piwéna jii é pà marü? Akaé!

²⁵ Càcaa géee goro pai géaa goro ija ma wâdo, ma picoona ârabwée, na guwà tàpo nama gòri é wâro kàwà!

²⁶ Ê pidumapiê kàwà, âna o pwacoé ma é tòotéri é ji caapwi muru. Êkaa na guwà cibwaa pidumapiê!

²⁷ «Guwà jèe còo cai pà murubuké na-araé. Ba rà cipu, â càra caa pàti, ma càra caa ta ârabwée. Â go ina tàwà pà: Wà pwi ukai *Solomona, naa na diri é muugère kèe, âna é pà ârabwée kèe, âna càcaa dau wâdé jii é pwi caapwi murubuké.

²⁸ Â guwà jèe còo cai é aramwatò: É cipu nabà, â o cîri widàuru naa gòro ânye. Â wà Pwiduée, âna é naa ârabwée kàra. Â gona o câe caa naa ârabwée kàwà na piwéna jii? Nye dau kîri kaa é cèikî kàwà!

²⁹ «Ûu kaa, go ina tàwà pà: Guwà cibwaa dumapiê ma géaa, goro cè pwina guwà o ija ma wâdo!

³⁰ Ba wà tàpé na càra caa tâmogdori Pwiduée, âna càra caa nao goro mudàra é pà pwiibà. Êco na wâguwà, âna wà Pwiduée Caa kàwà, âna é nye tâmogdori é pwina nûmawà goo.

³¹ Guwà mudàra béaa é Mwaciri kèe Â ée mwa âjagò tàwà mwara goro diri pà pàra muru bèepwiri.»

Âji wâdé naa napwéretòtù

³² «Guwà cibwaa nama wâgotàwà, co tèpa âji béeò, wâguwà na guwà pubu âboro kòo. Ba é jèe pacoo wà Caa kàwà pà, na ée naa tàwà é Mwaciri kèe!

³³ Guwà icuri pà wâdé kàwà, â guwà naa tà tàpé na ticè kàra. Â, na wàrapwiri, â guwà o wéaari é pà âji wâdé na rà wà *napwéretòtù, na o tà tâa awé. Ba ticè a mura wê, na ée popa. Â ticè madé na uti, ma ticè waaca† na iri. Â o càcaa wai ma botére.

³⁴ Ba é pwâranümagà, âna é wâna é wêe é wâdé'gà.»

Popai goro pai tà tàcî ma pitêre dàra

Mataio 24.45-51; Maréko 13.33-37

³⁵⁻³⁶ [É ina mwara tà tèpa câmu kèe wà Iésu pà]: «Guwà tà tàcî, pwacèwii tèpa ênawéna, na rà tapacîri é pai wâjué còwâ kà pwi ukai kàra. Ba rà o ipwabwàtirà, â rà coona bwàti pà ârabwée na wâdé, â rà popa é wâra ânye kàra. Â wiàna ée wâjué còwâ géee goro pwa-ija goro piéa, â ée mwa cùu goropwârawâ. Â rà o pò ma tàpiri tée.

³⁷ Â o dau wâdé ba kà tàpé na é pâmarirà, wiàna rà tà tàcî ma tapacîe.

«Go ina tàwà é âjupàra pà: Wà i pwi ukai, âna ée mwa coona é ârabwée kàra ênawéna. Â ée mwa patâboorirà naa goro taapà, â ée mwa naa èrà.

38 Ûu, [na pàara na rà tapaciê, âna càra caa tâmogòori wiidà na ée mwa tèepaa me]—wiàna naa nabibiu kêra ne, é, wiàna too i tòotù. [Êco na] o cidòri nyuàarà, wiàna é tèepaa me, âna é pamarirà na rà tà tàcì ma ipwabwàtirà!

39 «Guwà jèe niimiri cai é pwini: Wà pwi apooro pwàrawâ, âna câe caa tâmogòori cè ineretòotù na ée mwa tò naa na wâ kêe, wà pwi a mura na é me naa ne. Ba wiàna é tâmogòori, â pwiri é pacoóé.

40 Wàé kaa pwiri na go ina tàwà pà: Guwà tà tàcì. Ba go o mwa tèepaa me còwâ, wàgo Pwina nañri âboro. Êco na o câguwà caa tâmogòori cè pàara cèna go o mwa tèepaa na.»

Pwi ênawéna pwi a pitêre dâra

41 É tawèeri Iésu wà Pétèru pà: «Pwi Ukai, gona é ucina bèepwiri na gà ina, âna ba kâbà co [wàibà tèpa câmu'gà] é, kêra diri pà âboro?»

42 Â é tòpi tée wà Pwi Ukai pà: «[Kâra diri] tèpa ênawéna na rà pitêre dâra ma pitòimirà. Â wàilàapà pwi ênawéna bèepwiri? Wàéni: I pwi ia é ina tée wà pwi ukai kêe pà: “Go panuâ tàgà é wakè bèeni: Gà pa-ija pàra tèpa ênawéna, naa na pàara na o pâri.”

43 «Â o dau wâdé ba kà pwi ênawéna bèepwiri, wiàna é tèepaa me wà pwi ukai, âna é nye tàgèré wakè bwàti!

44 Guwà còo, wà pwi ukai, âna ée naa tée é pitùâ naa goo é pà wâdé kêe.

45 Êco na, wiàna wà i pwi ênawéna, âna [é pwi âboro èpà, â] é piniimiri pà, ‘O câe caa nama tèepaa me wà wà pwi ukai.’ Â é tapoo èi tèpa bée goro wakè. Â é dau ija ma wâdo ma ipwirié.

46 Â, na jè tòotù na é tàpilée‡, â é nye wâjué me còwâ kaa wà pwi ukai. Â ée mwa naa é wârimuru na dau gòo tà i pwi ênawéna bèepwiri, wàilà diri ma pàra tèpa ênawéna, na càra caa pitêre dâra.

47 «Ûu, o dau maina é wârimuru kêe, gée goo na é tâmogòori é câbawâdé kà pwi ukai kêe, â câe caa pacoó, â ticè na é pwabwàti ba kêe.

48 Êco na o càcaa dau maina é wârimuru kà tàpé na càra caa tâmogòori pà èpà é pwina rà pwa. Ba wà pwina naa tée ba wâru, âna o ilari jiié na wâru. Â wà pwina jèu àjagò tée còwâ, âna o jèu ilari jiié mwara.»

Rà pitadàrùrà pà âboro good

49 «Guwà tère, go tèepaa me, ba na go pame é ânye naa gòropuu. Â po dau nùmoo na jèe tubanabwé é wakè bèepwiri!§

50 Ba o upwaaoo goro pwi *piupwaa [goro maagé còo na dau maina]. Â go bwa na nye tàgèré tapacìri naa na picâri.

51 Guwà cibwaa niimiri pà go tèepaa me naani gòropuu, ba na go pame pinaanapò. Èkâ! Ba rà mwa pitadàrùrà é pà âboro good.

52 Tapoo nabà, âna rà o pitadàrùrà pà pwàrawâ. Ba pwiri o ârailu âboro gée goorà na ru wâgood, â âracié na rà o cicarao*, é, pwiri o âracié na rà wâgood, â o ârailu na ru cicarao.

53 Â o pitadàrùrà wà tupédu aènaí, ma du duanaí, ma du duatâa.»

12:39 Mataio 24.43–44; 1 Tésalonika 5.2 12:44 Mataio 25.21,23 ‡ 12:46 Na jè tòotù na é tàpilée—Grec: Na tòotù na câe caa tapaciê na, ma na ineretòotù na câe caa tâmogòori. 12:47 Jacques

4.17 § 12:49 Jèe tubanabwé é wakè bèepwiri—Grec: Jèe udàrù i ânye. 12:50 Maréko 10.38–39 12:51

Mataio 10.34–36 * 12:52 Na ru wâgood, â âracié na rà o cicarao—Grec: Na ru cicara âracié gée goorà.

12:53 Michée 7.6

Côinari pwina tàrù, â guwà pwa!

54 É ina mwara wà Iésu târa pâ âboro na wâru, pâ: «Wiàna guwà còo pâ nee na dau duu, na rà me géé nawià†, â guwà nye nama ina pâ, “O popaa” â nye popaa kaa.

55 Â wiàna é cima é dârê‡, â guwà ina pâ, “O wâdé napô” â nye wàra.

56-57 Ûu, guwà po dau tâmogòori ina naa wâdé napô, é, naa èpà napô. Â gorodà na câguwà caa côinari é âjupâra, naa na pâ muru na gére tèepaa nabà? Guwà tèpa gòmapwa! [Ba wiàna guwà gére còoinari, â pwiri guwà tâmogòori é pwina tàrù ma guwà pwa. Êco na tàutàwà.

58 «Wàèni é pwina tàrù]: Wiàna é piciapwâ googà wà pwi jèpwi, â gàu mara pinaanapô ma wàè, wiàna gàu bwaa gére wâ naigé pâ naa na aupitéimuru. Ba é péa panuâgà tà pwi a pitèimuru, na ée mwa panuâgà târa pwàliici ma tòpògà naa na karapuu.

59 Â go ina tâgà é âjupâra pâ: O câgà caa còobé géé na karapuu, wiàna ina pâ, bwaa câgà caa pé wâri diri é wârimuru'gà!»

13

Guwà tòotéri wâro kàwà!

1 Na pàara bèepwiri, âna rà medari Iésu wà pàra tèpa âboro, â rà ina tée pâ: «Wà ukai *Pilato, âna é nama tètâmwara pàra tèpa âboro géé Galilée, na pàara na rà pwa *ârapwailò tà Pwiduée, naa na *Wâra pwapwicîri wâ *Iérusaléma.»

2 Â é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Gona guwà niimiri pâ, rà bà, ba rà dau tèpa pwa na èpà, jii pàra tàpé?

3 Bwa! Â go ina tàwà pâ: Guwà ipwacòowà, â guwà biiwà ma pitòotéri é wâro kàwà. Ba câguwà caa tâmogòori cè pwi pàara na guwà o bà na*!

4 Â guwà jèe niimiri cai wà tèpa 18 âboro, na ia tûu naa gòrà i auba na Siloé, â caagairà. Gona rà dau tèpa âboro èpà jii pàra tèpa âboro Iérusaléma?

5 Bwa! Â go ina tàwà mwara pâ: Wâdé na guwà pinünüma ma guwà biiwà. Ba guwà péa tà cau bà wài, pwacèwiirà!»

Upwâra wâi na ticè pwêe

6 É ina tàra é ucina bèeni wà Iésu:

«É mwa tâa wà pwi jè âboro. Â é mwa [pwa wâru] pâra naa na aupwanapô kée, ba na é còo é *upwâra wâi kée, ma pwa ma mudàra cè pwêe. Êco na mu nye ticè.

7 «Â é pwa ma ina tà pwi a wakè kée pâ: “Gà còo! Po âracié naja na go me nau mudàra cè pwêe, â nye ticè. Tépàgàè tâjii! Ba càcaa wâdé na é cèpo tà pi cipu naa goro piticèmuru naa goo, naa ticè pwêe!”

8 «Â é tòpi tée i pwi a wakè kée pâ: “Pwi ukai, tàpo naaé, ba na go bwaa pwabwàti goo. Go o mwa ìri tabéaa gooé, ma naa wai kâra upwâra ma pwa puu naa goo. Â ju mwa còo na naja noowê†.

9 Â wiàna pwa pwêe, â nye wâdé. Â wiàna ticè, â gà o mwa bàra tépàgàè.”»

É nama tiâu maagé kà tô ilàri na tòotù pwicîri

12:54 Mataia 16.2-3 † 12:54 Géé nawià—Grec: Géé na auduu kâra tòotù. ‡ 12:55 Dârê—Grec: Vent du sud. 12:58 Mataia 5.25-26 13:2 Ioane 9.2 * 13:3 Dernière phrase—Grec: Ba guwà péa tà cau bà pwacèwiirà. 13:7 Luka 3.9 13:8 2 Pétèru 3.9,15 † 13:8 Noowê—Na wâwê.

10 Na jè *tòtù pwicîri, âna é tâa na *wâra pitapitiri wà Iésu. Â é gère pacâmuri tèpa âboro.

11 Â é tâa wê mwara tô jè ilàri, na é maagé naa na 18 naja. Ba tâa gooé é duée, â too é càué, â càcaa pâri ma é citàrù.

12 Â é todèe wà Iésu, â é ina tée pâ: «Tôoni, é jèe tiàù ni i maagé'gà!»

13 Â é tòpò iê naa goè. Â é nye citàrù kaa, â é dau ipwamaina Pwiduée!

14 Êco na é po dau putàmù wà pwi a pitûâ kêra na wâra pitapitiri, gée goo na tòtù pwicîri. Â é pwa tèpa âboro, ma ina târa pâ: «Kaa! Tàpéeni, 6 tòtù na jè waké na. Wiàna nùmawà na tiàù maagé kàwà, â guwà me naa nadàpara pwapwicîri! Â guwà naaco é tòtù pwicîri!»

15 Â é tòpi tée wà Pwi Ukai pâ: «Wàéco! Gà ina, â gà tère còwà! Gona câguwà caa tipi é macii kàwà ma pawádoorà, na tòtù pwicîri? Â?

16 Â wà tô ilàri bèeni, âna é tô gòobàra *Abérama, pwi jooorojè. Â é piie wà *Caatana naa na 18 naja. Â wànau, o nye ticé târù kôo ma go tipi é maagé kêe na tòtù pwicîri?»

17 Â rà kamu diri tàpé na rà cicara Iésu. Êco na é auwâru gée goo tèpa âboro, âna rà dau ipwadéee goro pâ muru na muugère na é pwa.

Du nari ucina goro Mwachiri

Mataio 13.31-33; Maréko 4.30-32

18 Ê ina mwara wà Iésu pâ: «Napwa é *Mwachiri kà Pwiduée, âna é pwacèwii dà? Wàèni é pwi ucina, târa ma guwà tâmogòori:

Pudòro moutarde

19 «Ê Mwachiri kà Pwiduée, âna é pwacèwii é jèe pudòro moutarde [na dau kîri]. Wà pwi jè âboro, âna é câmi, â é cipu. Â é jèe pâ nau dau maina. Â pâri ma rà pwa wânàrà, naa gò pâ ditèe, é pâ marü.»

Nyaa kêra poloa

20 «Ê Mwachiri, âna o pwacèwii mwara ni:

21 Wà tô jè ilàri, âna é popa é nyaa kêra poloa, â é biinaimari bau 25 kilo goro dàuru poloa. Â é tù tiagoro na é tùu too[‡] i poloa!»

Goropwârawâ na picu

Mataio 7.13-14, 21-23

22 Ê gère pâra dâra Iérusaléma wà Iésu. Â é pwa ma pacâmuri tèpa âboro naa na pâ village ma napô, wii naigé.

23 Â é tawèrié wà pwi jè âboro pâ: «Pwi Ukai, gona o dau pwâco wà tàpé na rà o udò [ba na tâa târa é *âji wâro]?»

Â é ina tà tèpa âboro wà Iésu pâ:

24 «Guwà còo, nye dau picu kaa é goropwârawâ, [pâ naa na é âji wâro]. Â guwà ipwadârapwa cai ma guwà tò naa na. Ba wâru tàpé na nùmarà na rà tò, êco na o pwacoé târa.

25 Ba, na ée târi ma kiiri é goropwârawâ, wà pwi apooro pwârawâ, â o càcaa pâri ma guwà tò. Guwà o tà coo boo gòroigé, ma cùu taaci i goropwârawâ, ma ina tée pâ: “Pwi ukai, gà tàpiri tâbà!”

«Â ée mwa tòpi tàwà pâ: “Bwa. Guwà pâra, ba câgo caa tâmogòoriwà.”

26 «Â guwà o mwa ina tée pà: “Bwa. Nye wàibà kaa, na ia jè mu pi-ija ma wâdo ma wâgà. Â wàibà na ia gà mu pacâmuri pâ ni jaabà!”

27 «Â ée mwa po ina tàwà géé pà: “Bwa! Câgo caa tâmogòoriwà! [Guwà tèpa còobé géépà?] Guwà pâra jiiò, ba guwà tèpa pwa é pâ tûâ na èpà! [Ba câguwà mu caa pwa é câbawâdé kôo.]”

28 «Â o mwa tûwà naa gòroigé. Â guwà o mwa i ma tòngüru poropwâwà, [goro pai tòina kâwà]. Ba guwà mwa còo [tèpa jooorowà]—wà *Abérama, ma Isaaka, ma Iakobo—ma wà diri tèpa *péroféta, na rà cau tâa diri na é Mwachiri kâ Pwiduée.

29 Â o mwa wâru diri cè tàpé cèna rà o mwa me, géé na diri é gòropuu[§]. Â o pwa autâa kâra, na é pi-ija maina, naanidò na Mwachiri kâ Pwiduée.

30 Â guwà còo, wâru tàpé na rà pwicò nabà, na rà o mwa caa pâbéaa na pwi pâara-bà. Â wâru tàpé na rà pâbéaa nabà, na rà o mwa caa pwicò.»

Pimeari kâ Iésu goo tàpé Iérusaléma

Mataio 23.37-39

31 Úna é gére ina pwiri wà Iésu, â rà nye tèepaa me kaa wà pâra tèpa *Farasaio, â rà ina tée pà: «Pwiini, bà tère pà, ée pwa na é tètâmwara gâ wà ukai *Héroda Antipas! Â wâdé na gà uru géeni!»

32 Â é tòpi târa pà: «Guwà ina tà pwi macii a piugà bèepwiri pâ, nabà ma widâuru, âna [go o bwaa mara pwa é waké kôo ni—ba] go o bwaa tû târa pâ duée, â go o bwaa nama tiâu maagé kâ tèpa âboro. Â naa na béaracié kâra tòotù géé na càùé, âna go mwa tubanabwé diri.

33 Êco na go o mwa coo gòobàra é naigé kôo [pâ naa Iérusaléma]. Ba o càcaa wâdé wiàna o tètâmwara pwi jè péroféta [kâ Pwiduée] wâgòroigé jii Iérusaléma [é ville pwicîri kèe]!

34 «Au! Nyi wâriwà co tàpé Iérusaléma! Guwà catâmwara tèpa péroféta na é cùrurâ medariwà wà Pwiduée, ba guwà èi pâra tàpé goro atü, â guwà pôtâmwara pâra tàpé goro cè jè pai pwa wèe. Nye ciburâ nûmoo na go panaimariwà, pwacèwii jè nyaa kâra ja, na é panaimari nyi naifé, na aranara itooé, Êco na tautàwà.

35 Â guwà còo, [go o mwa pâra jiiwà, â] o jèe ticia na é Wâra pwapwicîri kâwà! Â go ina tàwà pà: O jèe câguwà caa còoò, tiagoro é tòotù na guwà o ina pà: *Cidòri nyuâa pwi âboro na é me naa na nee Pwi Ukai!* *Psaume 118.26*

14

É patère tèpa Farasaio wà Iésu

Mataio 22.1-14

1-2 Na jè *tòotù pwicîri, âna rà pi-ija wà Iésu, na pwârawà kâ pwi jè *Farasaio. Â é tâa wê mwara wà pwi jè âboro, na é maagé, ba tèe naparawée. Â wà diri tèpa âboro, âna rà tà wéaa goo Iésu, [ba na rà còo pâ pwiri é nama tiâu maagé kèe].

3 Â é tawèeri tèpa *dotée goro é Naèà ma wà tèpa Farasaio pà: «Gona muru pwicîri, é, nye pwa tàrù ma jè nama tiâu maagé kâ pwi jè âboro, na tòotù pwicîri?»

⁴ Â càra caa tòpi tée. Â é tabiié pâ dàra i pwi a maagé, â é nama tiàù i maagé kée, â é ina tée pâ, na é wājué cōwâ naa jaaé.

⁵ Â é tawèeri diri pàra âboro pâ: «Wiàna é tûu naa na pwàrajawé wà pwi naigà, é wiàna macii'gà, na tòotù pwicîri, â gà o pwa dà? Gona o câgà caa pò ma dàtié dò wài géé na pwêe?»

⁶ Â càcaa pâri ma rà tòpi tée.

Gà cibwaa ipwamainagà

⁷ Wà pàra tàpé na todàra naa na pi-ija, âna rà pwa na rà pitòri é autâa na tâa béaa. Ûna é cōo pwiri wà Iésu, â é ina târa pâ:

⁸ «Guwà ipwacōoco! Ba wiàna todàgà naa goro cè jè pi-ija goro piéa, â gà cibwaa pâra nau tâa gòro autâa kà tèpa âboro imaina. Ba é péa tà todà cè pwi âboro cèna é piwéna jiiigà

⁹ wà i pwi apooro pi-ija! Â é péa tà ina tâgà pâ: “[Gà cimadò, â] gà pâra géé na autâa bèepwiri.” Â o maina kamu'gà na gà pâra na mudàra cè autâa'gà.

¹⁰ «Bwa! Wâdé na gà tâa boobà càuru tâa. Â ée mwa ina tâgà wà pwina é todàgà, pâ: “Pwi béèò, gà me, â gà tâa gò autâa kà tèpa âboro imaina.” Â rà o cōo naawé é pai ipwamainagà kà pwi apooro pi-ija, na ara diri tèpa âboro!

¹¹ Ba wà pwina é ipwamainae, âna o naaê boo. Â wà pwina é ipakîrié, âna o naaê too.»

Gà todà tàpé na ticè kàra

¹² Géewé, â é ina wà Iésu tà pwina é todèe pâ: «Wiàna gà ipwabwàti cè jè pi-ija [na wàrani] â gà cibwaa todà co tàpé na rà o pitòwâri tâgà—wiàna wà tèpa béégà, ma tèpa jèneregà, ma wà tàpé na dau pwa neemururà.

¹³ «Bwa! Wâdé na gà todà tàpé na ticè neemururà, ma wà tèpa maagé, ma wà tèpa bee, ma wà tèpa bwi.

¹⁴ Â o cidòri nyuâagà, ba wailà diri, âna càcaa pâri ma rà pitòwâri tâgà. Â wà Pwiduée, âna ée mwa naa tâgà é pumara wakè'gà, naa na é tòotù na ée mwa pawâro cōwâ géé na aubà, wà tàpé na rà pwa na wâdé. Â o dau maina é aupwényunyûari na ée mwa naa tâgà.»

Tàutàra goro pi-ija kà Pwi Ukai

¹⁵ Pwa pwi jè âboro na ru tâa goro taapà* ma wà Iésu, â ùna é tère é pai pwa pupûra kée, â é ina tée pâ: «Pwi Ukai, o po dau cidòri nyuâa tàpé na rà tâa na pwi pi-ija maina naa na *Mwaciri kà Pwiduée!»

¹⁶ Â é pwa ucina wà Iésu, târa ma é tòpi tée. Â é ina pâ:

«É mwa tâa pwi jè âboro. Â é mwa pwabwàti é jè pi-ija na dau maina. Â é mwa todà tàpé na dau wâru, ma rà ija.

¹⁷ Â nabwé, â po coo i tòotù kàra pi-ija. Â é cùru pâ pwi ênawéna kée, ma é todà me tàpé na rà o pi-ija ma wâé.

¹⁸ «Â é tèepaa naa goo pwi jè ârapàararà. Êco na é tòpi tée wà pwini pâ: “Au, gà ina tà pwi ukai pâ, na é pwanaurio, ba càcaa pâri ma go me nau pi-ija. Ba go me géé auwâri é aupwanapô, â wâdé na go bwaa pâra nau cai.”

14:5 Mataio 12.11; Luka 13.15 14:8 Proverbes 25.6-7 14:11 Mataio 23.12; Luka 18.14 14:14

Ioane 5.29 14:15 Luka 13.29 * 14:15 *Tâa goro taapà*—Càra caa tâaboo naa goro taapà pwacèwiijè. Rà tâpo puu gòro jènererà.

19 «Â nabwé, â é pâmari pwi béârailu kâ tàpé na todàra. Â é tòpi tée wà pwini pâ: “Au! Gà ina tà pwi ukai pâ, na é pwanaurio, ba càcaa pâriô ma go me. Ba go me géé auwâri ê 10 paaci târa ù, â wâdé na go nama tacairà jècaa.”

20 «Â nabwé, â é pâmari ê pwi béâracié kâ tèpa âboro. Â é tòpi tée pâ: “Go pwi a bwaa tàgére piéa, â càcaa pâri ma go me. [Au! Gà ina tà pwi ukai pâ é pwanaurio.]”

«Cau tàutàra diri na rà me, ba rà cau ina pâ, pwa wakè kàra*.»

É todà pàra tàpé

21 «Â é wâjué còwâ wà pwi ênawéna, â é wiâ tà pwi ukai kêe ê pai tòpi kâ tèpa âboro bèepwiri.

«Â é nye dau putàmu kaa wà pwi ukai, â é ina tée pâ: “Gà pâra wài, pitiri pâ napò, â gà todà me tàpé na ticé kàra, ma wà tèpa bee, ma wà tèpa pitàbwamwa, ma wà tèpa bwi.”

22 «[Â é pâra i pwi ênawéna.] Ûna é wâjué me còwâ, â é ina tà pwi ukai kêe pâ: “Go jèe todàra diri, pwacèwii pai ina'gà tóo, êco na bwaa nye pwa dàra autâa.”

23 «Â é tòpi tée pâ: “Gà pâra naa na pâ ére na tàpo wàiti jii ni, â gà todà tèpa âboro na gà pâmarià, ba na o wâbé i wâra pi-ija!

24 Â napwa naa goo wà tàpé na ia go mara todàra, âna o càra mwa caa ija cè jì noo kàra utimuru, géé gòro taapà kôo.” [Nabwé naawê!]

Pai pâra wiâ Iésu

Mataio 10.37-38

25 Na pwi pâra bèepwiri, â wâru pâ âboro na rà gére pâra wiâ Iésu.

Â é tabiié naa goora, â ina târa pâ:

26 «Wà pwina nùmee na é me wiâô, âna wâdé na é meaario, jii du nyaa ma caa kêe, ma wà wâdèe, ma pâ èpo kêe, ma tèpa aéjii kêe, ma wà pa naigé kêe, tiagoro é wâro kêe, wàé còwâ. Ba, na càcaa wàrapwiri, â càcaa pâri ma é pwi a *câmu kôo.

27 Wà pwina câé caa kâa é *kurucé kêe, ma é me wiâô, âna wà pwiibà, âna càcaa pârié ma é pwi a câmu kôo.»

Guwà mara nünümari bwàti

28 «[Â wâdé na é mara nünümari bwàti naa goo é pwina ée mwa pwa.] Ba wà pwi jè âboro na é niimiri na é pacima é wà na maina, â é mara pwa kilo naa goo cè wâri wèe, wiâra é mwani na wâjaaé, pâ, pwiri o pâri.

29 «Ba é péa tòpò é pàara wâ, â càcaa pâri [é mwani kêe] ma é tubanabwé.

«Â rà picocoorié,

30 ma ina pâ: “Gà còo wà pwiibà—nye wàé kaa, na é tapoo bari i wâ, â câé caa tubamwara!”

31 «Â jèpwi mwara, âna guwà jèe niimiri cai pwi jè ukai, na po 10 000 coda kêe, na ée pwa paa ma pwi jè ukai, na po 20 000 coda kêe. Ba wâdé na é mara nünümari bwàti béaa kàra cè pai paa kêe!

32 «Ba wiàna càcaa pârié, â wâdé na é cùru pâ cè pwi a-ipa popai kêe, dari pwi jè ukai, na é bwaa wàiti, ba na é ilari jiié é pinaanapò.»

33 Â é ina mwara wà Iésu pâ: «Êkaa na go ina pâ: Wiàna nùmagà na gà pwi a câmu kôo, â wâdé na gà mara panuâ diri pâ muru ba kôo.

Còo na ticé nùmee

³⁴ «Guwà jè niimiri cai ê còò*, âna muru na wâdé, [târa ma pwa nûmara ê utimuru]. Êco na, wiàna tubatiâu ê nûmee, â jè o wànau târa ma jè o pwa ma tèepaa còwâ ê nûmee? Bwa, pwacoé!

³⁵ Â càcaa mwa caa wâdé târa utimuru, â càcaa wâdé târa tòpò naa na aupwanapò mwara. Â jè o tâjii naa gòroigé. Wà pwina pwa pwâranyûruê, âna wâdé na é tère!»

15

É meari tèpa âboro na èpà Mataio 18.12-14

¹ Wâru tèpa âboro na èpà é wâro kàra—wà tèpa *tò mwani wâripû, ma wà pàra tàpé—na rà medari Iésu, ba na rà tère é pai pwa pupûra kêe.

² Â dau càcaa wâdé tà tèpa *Farasaio ma wà tèpa *dotée goro é Naèa. Â rà picocoorié, ma pi-ina tàra pâ: «Kaa! Wà pwini, âna rà picaatâa ma tàpé na èpà é wâro kàra, tiagoro na rà picaaija ma wâé!»

Ucina goro mutô na tiâué

³ É ina tàra wà Iésu é ucina bèeni:

⁴ «Guwà jèe tère cai é pwini: Wà pwi jè ârapàarawà, âna pwa 100 mutô kêe. Â wiàna tiâu naa namwatò é pwi caapwi géee goorà, â ée pwa dà? Ée naaco i 99 mutô, â é pâ nau mudàra i mutô kêe na ia tiâué.

⁵ Â wiàna é pâmariê, â ée dau ipwàdéee, â ée mwa kâaê [ma popaé me còwâ, mari i pubu mutô].

⁶ «Â wiàna é tèepaa me naa pwârawâ, â ée todà tèpa bée, â é ina tàra pâ: “Tâpéebà, guwà me, ba na jè ipwàdéee naima! Ba go jèe pâmari i mutô na ia tiâué!”»

⁷ Â é tubanabwé é ucina bèepwiri wà Iésu, â é ina pâ: «Â guwà còo, o ipaiwâ naanidò *napwéretòtù. Ba [wà Pwiduée ma wà tèpa âboro kêe, âna rà] o dau ipwàdéee, goo ji pwi caapwi âboro èpà, na é pitòotéri é wâro kêe, jii é pâ 99 na [rà niimiri pâ] wâdé é wâro kàra.»

Ucina goro mwani na pâmari còwâ

⁸ [É pwa jè ucina wà Iésu, â é ina tàra pâ]:

«É mwa tâa wà tò ilàri, na pwa 10 mwani atù* kêe. Â, na jè tòotù, â é tubatiâu caapwi géee goo. Â é mwa nuri wâra ânye, â é dau baléri é wâ, â é mudàra bwàti i mwani kêe. [Â é mudàra, mudàra, mudàra...] tiagoro na é pâmari!

⁹ «Â é todà tèpa bée, â é ina tàra pâ: “Guwà me, ma jè ipwàdéee ma wâgo! Ba go jèe pâmari còwâ i mwani atù kòo!”

¹⁰ «Â go ina tàwâ pâ: O po dau maina é ipwàdéee kà tèpa *angela kà Pwiduée, goo é pwi caapwi âboro na é èpà, na é pitòotéri é wâro kêe.»

Ucina goo pwi âboro èpo dopwa na é wâjué còwâ naa jaa caa kêe

¹¹ É wiâ tàra mwara é jè ucina wà Iésu:

«Rà mwa tâa wà paénaî.

14:34 Mataio 5.13; Maréko 9.50 † **14:34** Còo—Còo note goo Mataio 5.13. **15:2** Luka 5.30 **15:4** Ezékiel 34.11,16; Luka 19.10 * **15:8** 10 mwani atù—Caapwi mwani atù (denier), âna wâri pwi caapwi âboro naa na caapwi tòotù.

12 Â wà pwi pwèedi, âna é ina tà caa kàru pâ: “Gà naa tóo ê wâdé kôo, gée goro ê neemurugà†.”

«Â wà pwi caa kàru, âna é nye naa tée.

13 «Nabwé, â wà pwini, âna é popa diri ê wâdé kêe, â é icuri. Â é popa i mwani goo, â é pâra naa na jè napô na wâiti. Â é mudàra è wâro na wâdé tée, â é ipwaimudiri i mwani kêe.

14 [Paé pâ parui, paé, paé, paé...] Â é pâra na po tubatiâu diri i mwani kêe. Â tèepaa è copwa na dau maina naa na i napô bèepwiri. Â é dau copwa.

15 Â é mudàra cè wakè kêe, ba na é ija. Â é pâ nau wéaari pâ puàkà‡ kà pwi jè âboro naa napô bèepwiri.

16 Êco na é jèe dau copwa tiagoro na dau nùmee na é ija gée goro i uti kàra i pâ puàkà. Ba nye ticè âboro wè, cèna é naa cè uti kêe.

É niimiri pâ ée mwa wâjué còwâ

17 «Â tèepaa naa na jè pâra, â é pinünüma, ma niimiri pâ, ‘Wâjaa caa, âna dau pwa utimuru, ba kà diri tèpa âboro, tiagoo tèpa ênawéna kêe na rà dau kîri. Â pwa ma nye wâru mwara jjiirà! Â wâgo, naani, âna go bàtiri copwa!

18 Jèe pâri! Go wâjué còwâ dari caa, â go ina tée pâ: Caa, gà pwanaurio, ba go pitanami, na ara Pwiduée ma na aragà.

19 Jèe càcaa pâri ma go pwi naîgà. Â gà pwa ma go pwacèwii pwi jè ênawéna'gà.

20 Â é cimaddò, â é pâra.»

É dau meaarié caa kêe

«Ûna é gére me wii naigé, â é côoinaê wà caa kêe, â é dau meaarié. Â é itàa caraé, â é ta-imwüè ma bwnüüè.

21 Â é ina tà caa kêe pâ: “Caa, gà pwanaurio, ba go pitanami, na ara Pwiduée ma na aragà. Jèe càcaa pâri ma gà ina goodè pâ go pwina naîgà...”

22 «Êco na [cáé caa pâji tûra diri] â é jèe ina caa kêe tà tèpa ênawéna kêe pâ: “Guwà wàcî! Guwà pame jè ârabwée na dau wâdé, ma é coona wà pwina naîô. Â guwà naagée naa goro îê jè pwiâ, â é du wâraâ naa goro âê.

23 Â guwà taa i nari paaci na ia jè gére pa-ijaê bwàti târa jè tòotù. Ba nabà, âna jè o pi-ija naima ma ipwadée!

24 Ba guwà còo, wà pwi naîô bèeni, âna pwacèwii na é jèe pwi a bà, â é jèe wâro còwâ. Â jèe pwi a tiâué, â jèe pâmarié còwâ!”

«Â rà tapoo è pi-ija kàra.»

É putàmü pwi cièe

25 «Na rà gère wàrapwiri, â wà pwi cièe, âna é tà wakè na aupwanapô. Ûna é wâjué me còwâ naa pwàrawâ, â é tère è pwâra nyabi ma airi câbu.

26 Â é todà pwi jè ênawéna, â é ina tée pâ: “Wànau? [Cina guwà po dau ipwadée?]”

† 15:12 Ilari è neemuru caa kêe, béaa kàra pai bà kêe, âna càcaa muru apwa, naa na nyamanya kà tèpa Juif. Paari pâ, é pwi acuâcâda ma iau wà pwi pwèedi. ‡ 15:15 Wéaari pâ puàkà—Wiàra è auniimiri kà tèpa Juif, âna é pa-ija puàkà, âna pwi wakè na dau miiri, ba rà niimiri pâ è puàkà, âna macii na dau miiri, â càra caa uti. 15:18 Psaume 51.6 15:24 Éfésò 2.1,5

27 «Â é tòpi tée pà: “Gà còo, é jèe wàjué còwâ i pwi jiià. Â é nye dau ipwàdée kaa wà caa kàu na é piégòtùru. Â é nama bà taa i paaci, [ba na jè pi-ija ma ipwàdée]!”

28 «Èco na é putàmù wà pwi cièe, â tàutèe na é tò naa pwàrawâ. Â é còobé wà caa kèe, â é tacoo googé pà, na é tò darirà.

29 «Èco na é tòpi tée pà: “Gà tère, co caa, jèe wàru é pà naja na go po dau wakè'gà. Â câgo caa pàji pwa ciritàu, ma tàutòo na go pitère dàgà. Â câgà caa pàji naa tóo cè ji nari nani ma bà ipwa-ija ma tèpa béeò!

30 Â wà pwi bèepwiri, âna é jèe tubatiàu é mwani'gà naa goro pa ilàri gòronaigé. Ûna é wàjué me còwâ, â gà nye nama taa é paaci na dau tée, ba kèe!”»

Jè ipwàdée ba jè pàmarié còwâ

31 «Â é tòpi tée wà caa kèe pà: “Gà tère, co pwina naîò, [nye dau wànùmoo mwara googà! Go ipwàdée na] gà nye tà ciburà tâa jaaò, ba diri é pwina kòo, âna kâgà.

32 Èco na wâdé na jè pwa pi-ija nabà, ma ipwàdée. Ba wà pwi naîò bèeni, âna pwacèwii na é jèe pwi a bà, â é jèe wâro còwâ. Â jèe pwi a tiàué, â jè pàmarié còwâ.” [Nabwé naawê!]»

16

Ucina goo pwi ênawéna na é pwi a-ipwacòé

1 É pacâmuri tèpa *câmu kèe wà Iésu, â é ina târa é ucina bèeni:

«È mwa tâa wà pwi ênawéna kà pwi jè âboro na pwa neemurué. Ba é pwi a piwéaari é mwani kèe ma neemurué.

«Â na jè tòotù, âna wà pàra tèpa âboro, âna rà me na piciapwâ tà pwi ukai kèe, â rà ina tée pà: “Wà pwi ênawéna'gà, âna é po pwa-imudiri é mwani'gà.”

2 «Â é todèe wà pwi ukai, â é ina tée pà: “Pwiini! Rà piciapwâ tóo googà! Nabàni, âna o câgà mwa caa pwi a wakè kòo. Èco na gà inapàpari tóo cai cè pwina gà pwa goro i mwani ma neemuruò. Ba o câgà mwa caa tà wéaari!”

3 «Â é pi-ina tée còwâ wà i pwi ênawéna pà: “[Go po nabwé diri!] Â go o pwa dà? Jèe ticè nii kòo ma go wakè napuu. Â go kamu na go ila.”

4 «Â é nye niimiri kaa é pwina ée pwa, ba na o wàru cè tèpa bée na rà o pitu tée*, wiàna ticè wakè kèe.

5 «Â é pitodà jècaa tàpé na pwa kéredi kàra, jaa pwi ukai kèe. Â é tawèeri pwi a pàbéaa pà: “Âradipi kéredi'gà?”

6 «Â é tòpi tée pà: “100 pwirijawé goro l'huile.”

«Â é ina tée i pwi ênawéna pà: “Bwa. Gà pitòwâri co 50, co pwi béeò. Wàéni noo kàra tii bépaâjupàra wèe. Â jèe nabwé awé é kéredi'gà.”

7 «Â nabwé, â é todà pwi jèpwi, â é tawèerié pà: “Â wâgà, co pwini, âna âradipi kéredi'gà?”

«Â é tòpi tée pà: “Auwa! Po 100 baikè blé.”

«Â é ina tée i pwi ênawéna pà: “Bwa. Wâdé. Wàéni noo kàra tii'gà, â gà tàpo wii co 80, [â jèe nabwé awé é kéredi'gà].”

* 16:4 Pitu tée—Grec: Tòpi tée naa na pwàrawâ kàra.

⁸ «Â nabwé, â [ûna é tère pwiri] wà pwi ukai, â é pò, â é picâdiri i pwi âboro bèni goo é pai ipwacôôé, wiàna nye âjupâra pâ, é pwi a pwa tûâ.»

[Â é tubanabwé é ucina bèepwiri wà Iésu, â é ina pâ]: «Guwà còo, wà tèpa âboro ni gòropuu, âna rà dau tàmogòori ipwacôorâ, jii tèpa âboro kâ Pwiduée na *târù ma âjupâra é pâ tûâ kâra†.

⁹ Â go ina tàwâ pâ: Ê mwani, âna pwi a-ipa-imwürujé! Â wâdé na gà popa mwani'gâ‡, ba na gà pitu tà pàra tàpé goo, naani gòropuu, ba na o pwa béégâ. Ba géé na càùé, na gà jèe pâra jii é mwani, â wà Pwiduée, âna é nye tòpigâ bwàti naa na pwârawâ kée, [naa *napwéretòtù] dàra gòri awé!»

Pàra popai kâ Iésu naa goro mwani

¹⁰ [É patùrarâ mwara wà Iésu goro mwani, â é ina pâ]: «Wiàna gà tàmogòori tòimiri jii muru na kîri, â gà o nye tàmogòori tòimiri é pâ muru na maina mwara. Â wiàna câgâ caa tàmogòori tòimiri jii muru na kîri, â o câgâ caa tàmogòori tòimiri é pâ muru na maina.

¹¹⁻¹² Ûu, wiàna câgâ caa tàmogòori tòimiri é pâ muru imudi naani gòropuu, â gorodâ na gà niimiri pâ [wà Pwiduée, âna ée] mwa naa tâgâ, ba na gà wakèri é pâ wâdé na dau âjimuru [wà napwéretòtù]? Â gorodâ na gà niimiri pâ, ée mwa naa tâgâ é pwina é wéaari ba kâgâ?

¹³ «Nye ticé âboro cèna pâri ma é piênawéna bwàti kâra ârailu ukai. Ba ée mwa tà piênawéna bwàti kâ pwi jèpwi, â ée pwa-imudiri tà pwi jèpwi. Ûu, o càcaa pâri ma guwà cau piênawéna kâ Pwiduée ma é mwani!»

¹⁴ Wà pàra tèpa Farasaio, âna rà tère é popai bèepwiri. Â rà ipwaèrea gooé, ba rà wâdéari mwani.

¹⁵ Â é ina tàra pâ: «Guwà ipwacôoco, làpé! Guwà tèpa ipaariwâ na ara tèpa âboro, éco na é tàmogòori pwâranümawâ wà Pwiduée. Ê pwina rà pwamaina wà tèpa âboro, âna muru na miiri na ara Pwiduée.»

Pàra popai goro Naèà ma Mwaciri

¹⁶ [É pacâmuri tèpa âboro wà Iésu goro pàra popai. Â é ina tàra pâ]: «Ê *Naèà kâ Moosé, ma é pâ popai kâ tèpa *péroféta, âna [rà pitûâ kâjè] tiagoo [na é tapoo pwa pupûra] wà *Ioane Pwi a piupwaa. Éco na nabâni, âna [go tàgére] picémara é *Picémara Wâdé goro é *Mwaciri kâ Pwiduée. Â dau wâru tèpa âboro na rà dau ipwadâra[§], ma rà tò naa na, [ba na rà tèpa âboro kâ Pwiduée].

¹⁷ Éco na, ûna bwaa tâa é napwéretòtù ma gòropuu, â o nye ticé cè jii caapwi ânu na o càtùra géé goro é Naèà.

¹⁸ «Êkaa na go ina pâ: Wiàna gà tû tà tò wâdâgâ, ma gà jèu éa còwâ, â gà jèe pâ nau toomura*, ba gà cîaa jii tò wâdâgâ béaa. Â ipaiwâ wiàna gâu piéa ma wà tò jè ilàri na ia é jèe tapâgâ piéa béaa.»

Pwi a pwa neemurué ma Lacaro

¹⁹ É ina wà Iésu é ucina bèeni:

† **16:8** Tèpa âboro kâ Pwiduée... Grec: Tèpa nari pwéelaa. ‡ **16:9** Mwani'gâ—é, Mwani na gà tòpi goro ipwa tûâ. **16:10** Luka 19.17-26 **16:13** Mataio 6.24 **16:15** Mataio 23.28; Luka 18.9-14 **16:16** Mataio 11.12-13 § **16:16** Rà dau ipwadâra—é, Rà mudâra ma rà tòpò é Mwaciri goro nii kâra. Grec: Rà tò goro nii. **16:17** Mataio 5.18 * **16:18** Toomura—Adultère.

«[Ru mwa tâa wà tupédu ârailu âboro.] Wà pwi jèpwi, âna pwi âboro na dau pwa neemuruê. Â é mwa coona pâ ârabwée na dau wâdé ma dau too wâri wée. Diri tòotù, âna é pwa é pwina wâdé tée, â é pwa pâ pi-ija na dau maina.»

20-21 «Â wà Lacaro, âna ticé neemuruê, â é pwi diibére†, ma pwi a-ila. Â dau wâru aurumuru kée, ba é pwa tonga, â rà dipi aurumuru kée é pâ akâna. É nye tà puu goropwârawâ goro i babé goro wâ kà pwi a pwa neemuruê. Â dau nùmee na é ija é dàra utimuru, na é tâjii géé goro taapà kée wà pwi a pwa neemuruê.

22 «Â nabwé, â ru jèe bà wà i tupédu âboro bèepwiri. Â rà me wà tèpa *angela, â rà popa wà Lacaro pâdari *Abéraama, [naa napwéretòotù]. Â napwa naa goo i pwi a pwa neemuruê,

23 âna popaé boo naa jaa tèpa bà. Â é dau maagé ma picâri naawé.

«Â é tagòtùé too, â é côo wà Lacaro ma wà Abéraama na ru dau wâti jiié.

24 Â é tomara too tà Abéraama, pâ: “Au, caa wée, gà meario! Gà panuâ boome Lacaro, ba na é pitu tóo. Wâdé na é tùu boo naa na jawé ji gòobàra mangadaîé co, ma é tòpò naa gòro ùmemeeô. Ba go po dau tòoka goro ânye.”

25 «Â é tòpi tée wà Abéraama pâ: “Pwina naîô, gà nye niimiri na pàara na gà bwaa wâro [wà gòropuu]. Âna nye ticé cèna tiâu tâgà, â gà wâro na ipwàdéé. Â wà Lacaro, âna ia é tâa na aré ma tòina. Â gà côo, nabà, âna é ipwàdéé, â wâgà, âna gà tâa na aré ma tòina.

26 Jèpwi mwara, âna pwa pé pwêe na dau maina awé, na é wânabibiu kâjè. Â pwacoé ma bu hoopaé géeni dariwà, â pwacoé ma gà toome géé pwiri, daribà.”

27 «Â wà i pwi a pwa neemuruê, âna é tòpi tée pâ: “Na wàrapwiri, co caa. Â go ilagà pâ, gà cùru pâ wà Lacaro naa pwârawâ kà caa kôo.

28 Ba rà wée tèpa 5 aéjii kôo, â wâdé na é patùrarà goro é pwi ére bèeni, na go tâa na. Ba rà péa boome naani, naa na aré ma tòina.”

29 «Â é tòpi tée wà Abéraama pâ: “Bwa! Ba jèe nye wâjaara é popai kà Moosé ma tèpa péroféta. Â wâdé co na rà nye pitère dàra!”

30 «Â é ina tée wà pwiibà pâ: “Caa, bwa. Ba o dau wâdé na é wâjué còwâ géé na aubà wà pwi jè âboro, ma é patùrarà, ba na rà o pinünüma ma rà biirà.”

31 «Èco na é tòpi tée wà Abéraama pâ: “Na càra caa pitère dà Moosé ma wà tèpa péroféta, â o càra caa pitère dà pwi âboro na é wâjué còwâ géé na aubà!” [Nabwé naawé!]

17

Pàra popai kà Iésu tà tèpa câmu kée

Mataio 18.6-7, 21-22; Maréko 9.42

1 [Na jè tòotù, â] é ina tà tèpa *câmu kée wà Iésu pâ: «O nye ciburà wâru pâ naigé mara èpà na o paari tâjè [naa na gòropuu bèeni]. Èco na é tojii, âna é tatée pwi âboro na é popa pwi jè bée, naa na naigé bèepwiri!»

Gà cibwaa ténoori cèikî kée!

† 16:20-21 Diibére—Indigent, mendiant. Pwi âboro na pwi a-ila, ba ticé neemuruê, â ticé tâa kée.

2 «Gà ipwacôoco. Gà cibwaa pwa ma gùmagù ê cèikî* kà [pwi jè âboro kôo, na é pwacèwii] ji pwi nari èpo. Ba é wârimuru'gà, âna o dau maina jii na jè tòo naa goro nyagà cè pé atù cèna maina, ma jè tûgà naa najawé!

3 Â gà tère, wiàna é pwa cèna èpà [tâgà] wà pwi a cèikî béégà, â gàu mara pitùra bwàti, â gà paari tée è èpà kée. Â wiàna é pinünüma ma é biie, â gà pwanaurié.

4 Â wiàna é tà ciburà pwa na èpà tâgà, na diri pâ tòotù†, â wiàna é biie ma picigòboo tâgà taaci, â gà pwanaurié taaci.»

Pâri naa goo ji cèikî na dau kîri

5 [Na jè tòotù, â] rà ina tà Iésu wà tèpa câmu kée, pâ: «Gà naa tâbà cèikî na dau maina.»

6 Â é tòpi tàrà pâ: «Wiàna é cèikî kàwà, âna dau kîri pwacèwii ji nari murunyabu‡, â o pâri ma guwà ina târà é upwàra bèeni pâ: “Càùgà ma câmigà naa nawia!” â o nye wàra!»

Guwà wakè naa na ipakîri

7 [É pacâmurirà mwara wà Iésu, â é ina tàrà pâ]: «Guwà jèe còo cai pwi ênawéna na é ûmwari aupwanapô, é, é wéaari macii. Wiàna é wâjué còwâ géé na aupwanapô, âna câé caa tâaboo wà naa goro taapà, ba na é mara ija, béaa kà pwi ukai kée!

8 Bwa! É pitòotéri wà àrabwée kée, ba na é mara piênawéna kà pwi ukai. Â é pwabwàti é utimuru kée, â é tòpò tée naa goro taapà.

9 Â càcaà pâri ma é pwaolè tée wà pwi ukai, ba é pwina é pwa, âna nye wakè kée.

10 «Ipaivà naa goowà. Ba wiàna guwà pwa diri wakè na é naa tàwà wà Pwiduée, â wâdé na guwà ina tée pâ: “Bà tèpa ênawéna'gà na piticèmururu naa goobà. Â bà nye pwa co é wakè na gà naa tâbà.”»

É nama tiàu maagè kà tèpa 10 a pwa maga

11 É gére pâra géé napô Galilée dàra *Iéruusaléma wà Iésu, â é tèepaa naa na ére na wâmwünyabweri é napô *Samaria.

12 Â é pàgà naa na jè village.

Ûna é tèepaa pâ, â pwa na rà pime marié tèpa 10 âboro na rà pwa maga.

13 Ûna rà bwaa wâiti jiié§, â rà uu too ma ina pâ: «Pwi Ukai Iésu, gà meearibà [ma pwa ma tiàu maagè kâbà!]

14 Â é ucârira wà Iésu, â é ina tàrà pâ: «Guwà pâra nau ipaariwà tà tèpa pwa *ârapwaailò.»

Ûna rà bwaa gére pâra, â nye tiàu kaa i pai maga kàra.

15 Â é còo wà pwi jè ârapàrarà pâ, jèe tiàu i maga kée. Â é nye itàa wâjué me còwâ kaa, â é tomara naa na pai ipwàdé kée, pâ: «Pwamaina Pwiduée!»

* 17:2 Gùmagù é cèikî—é, Nama é pwa na èpà. Grec: Nama é tiù. 17:3 Mataio 18.15 † 17:4 Wiàna é tà ciburà pwa na èpà tâgà... Grec: Wiàna é pwa 7 pwa na èpà tâgà naa na caapwi tòotù. 17:6 Mataio 17.20, 21.21 ‡ 17:6 Murunyabu—Grec: Pudòro moutarde (é, sénévé). Muru na dau kîri awé, êco na, na é cipu, â é pâ nau maina. (Còo Luka 13.19.) § 17:13 Lévitique 13.45–46 § 17:13 Ûna rà bwaa wâiti jiié—Wà tèpa pwa maga, âna pwicîri ma rà dau me burà pâra tèpa âboro. 17:14 Lévitique 14.2–3; Ioane 3.3, 18.36

16 Â é tùu jùrué ma cigòboo na ara Iésu, ba na é pwaolé tée. Napwa naa goo wà pwi âboro bèepwiri, âna pwi âboro géé Samaria*.

17 Â é ina tée wà Iésu pâ: «Ico pwini, wâpà tèpa 9 béegà?»

18 Gorodà na câguwà caa capai wâjué còwâ ma guwà pwamaina Pwiduée? Â wàco wâgà, na gà pwi a pârame!

19 Gà cimadò, â gà pâra, ba gà jèe wâdé còwâ goo é cèikì'gà.»

Pai tèepaa kà Pwina naîri âboro ma Mwaciri kée
Mataio 24.23-28,37-41

20 [Na jè tootù] â wà pâra tèpa *Farasaio, âna rà tawèeri Iésu pâ: «Wiidà cèna ée mwa tòpò é Mwaciri kée wà Pwiduée?»

Mwaciri âna é jèe wâni

Â é tòpi tàra pâ: «Càcaa muru na guwà o còo goro âraporomeewà! Â o càcaa pâri ma [guwà tà tapaciri é câmu kée,

21 ba na] guwà o pi-ina tàwà pâ: “É wâni” é, “É wâpwiri”. Ba é *Mwaciri kà Pwiduée, âna é jèe wâ nabibiu kàwà†!»

Rà mwa cau còo pai wâjué kòo

22 Géé na càùé, â [ûna rà tâa acari] wà Iésu ma wà tèpa câmu kée, â é ina tàra mwara pâ: «O mwa tèepaa é pâara na o dau nûmawà na guwà còo é pai wâjué còwâ kòo, ma jè o piwâro naima, wiàna na ji caapwi tòotù‡. Êco na o càcaa pâri.

23 Â [guwà ipwacòowà, ba pwiri] rà o ina tàwà pâ, go tâa ni, é, go tâa na jè ére. Â guwà cibwaa cèikì naa goorà, â guwà cibwaa pâra nau mudòo wê.

24 Ba wiàna go tèepaa boome còwâ, wâgo *Pwina naîri âboro, â [o ticé âboro cèna é cidaée! Ba] o pwacèwii é âra na ée pwéelaa, na jè o còo pitiri gòropuu.

25 Êco na, béaa kâra é pwiibà, âna wâdé na go dau pwamaagé còo, â wâdé na rà tûtâjiio wà tèpa âboro nabà.

O tabapò tèpa âboro

26-27 «Â go ina tàwà pâ: Rà o pò goro pai wâjué còwâ kòo wà tèpa âboro, pwacèwii tâpé na ia rà pò goro i jawé, na ia tûpwùturu gòropuu, na pâara kà Noa§. Ba rà nye tà pi-ija ma wâdo; â rà piéa, ma paéari é pa èpo kâra. Â ticé cèna rà tâmogòori, tèepaa naa goro i tòotù, na é tò naa na i wânga kée wà Noa. Â é nye tèepaa me kaa i jawé, â cau tubatiàurà diri [wàco Noa ma é tâa kée na rà wâro].

28 «Â ipaiwà mwara bau i pwi ia tèepaa [naa *Sodoma] na pâara kà Lota*. Ba rà tà pi-ija ma wâdo, â rà pi-icu ma wâri, â rà pwa napô, ma ba wâ.

* 17:16 Samaria—Wà tèpa Juif, âna rà miiri tèpa Samaria, ba càra caa niimiri pâ, rà tèpa âji âboro kà Pwiduée pwacèwiirà. Còo mwara Samaria naa na Neeremuru (Vocabulaire) naa pwâadàra tii. † 17:21 É jèe wâ nabibiu kàwà—é, É jèe wâgoowà jèca. Ba é tâa jaarà wà Iésu, â wà na é pame é Mwaciri kà Pwiduée.

‡ 17:22 Guwà còo é pai wâjué còwâ kòo... Grec: Guwà còo Pwina naîri âboro. 17:23 Maréko 13.21; Luka 21.8 17:26-27 Héberu 11.7 § 17:26-27 Rà o pò goro pai wâjué còwâ kòo... Grec: É pwina ia tèepaa na pâara kà Noa, âna o tèepaa na tòotù kà Pwina naîri âboro. 17:28 Genèse 18.20, 19.25 * 17:28 Lota—Pwi niaa goo wà Abéraama na ia é pâra wiâé naa napô na ia é naa tà Abéraama wà Pwiduée. (Còo Genèse naporomee 18 ma 19.)

29 [Â ticè cèna rà tâmogòori, tèepaa naa goro] i tòotù, na é uru jii é ville kàra wà Lota. Â é nye tèepaa me kaa é ânye ma dà na tòo†, na é tûu naa gòrà gée napwéretòotù, [pwacèwii é popaa]. Â cau tubatiàurà diri‡.

30 Â o nye ipaiwà mwara, naa goo é pai tèepaa me còwâ kôo, wâgo Pwina naîri âboro. [Ba o tabapò wà tèpa âboro.]»

O popa pwi jèpwi

31 «Na pwi tòotù-bà, â wà pwina é nao gòroigé jii wâ§, âna o càcaa pâri ma é tò naa na wâ, nau popa cè jè muru. Â wà pwina é wakè na é na aupwanapô, âna o càcaa pâri ma é bwaa wâjué còwâ naa jaaé.

32 Â guwà niimiri é pwina é tèepaa naa goo wâdà Lota, [na ia é niâ wâjué còwâ. Ba ia tiàué ma wà tàpé Sodoma].

33 «Ba wà pwina nùmee na é wéaari é wâro kêe, âna ée mwa tubatiâu. Â wà pwina é panuâ é wâro kêe, âna wà pwiibà, âna ée udò [â o tâa tée é *âji wâro].

34 Na go o mwa wâjué còwâ, [â go mwa popa tèpa âboro kôo]. Ba gée goo wà tupédu âboro cèna ru puu na caapwi naditârawâ, âna o popa pwi jèpwi, â o naaco pwi jèpwi.

35 Â gée goo du ilàri cèna ru tòbiti blé naima, âna o popa tô jèpwi, â é tà tâa tô jèpwi.

{

36 «Â gée goo wà tupédu âboro cèna ru wakè na aupwanapô, âna o popa pwi jèpwi, â é tà tâa pwi jèpwi.»}

37 [Ûna rà tère é popai bèepwiri] wà tèpa câmu kêe, â rà tawèrié pâ: «Gona wiidà na o mwa tèepaa pwiri, co Pwi Ukai?»

Â é tòpi târa pâ: «[Guwâ tàcì, â guwâ còo pâ câmu kêe. Ba pwacèwii na jè mu ina pâ]: “Wâna é tà tabéaa wè bwaooré*, âna é wée é macii bà.”»

18

Tô dàpwà na é tà ila taaci

1 É ina é ucina bèeni wà Iésu tà tèpa *câmu kêe, ba na é paari târa pâ, wâdé na jè ciburà pwapwicîri, â jè cibwaa nama oratâjè.

2-3 Â é ina târa pâ:

«É mwa tâa wà tò jè dàpwà* [na ticè kêe]. Â, na jè tòotù, â é pâra dari pwi jè a pitèimuru, [pwi âboro na dau imaina] nau ilari jiié pâ, na é tèi pwi jè âboro na ia é pwa na èpà tée. Â é ina tée wà tòoni pâ: “Pwi ukai, gà pitu tóo!”

«Éco na wà pwi a pitèimuru, âna câe caa pwi a papwicîri wà Pwiduée, â câe caa papwicîri tèpa âboro mwara.

4-5 Â tàutée, â é pawâjuépiri wà tò dàpwà†. Éco na é ciburà medarié diri pâ tòotù wà tòoni, tiagoro na ée mwa tèreé.

«Â nabwé, â é pi-ina tée wà pwi a pitèimuru pâ: “Auwa! Po dau oratôo goo wà tòoni! Ticè cèna go còo naa goo Pwiduée. Â ticè cèna go còo naa goo tèpa

† 17:29 Dà na tòo—Soufre. ‡ 17:29 Cau tubatiàurà diri—Wâco Lota ma du èpo ilàri kêe, na rà wâro.

17:31 Mataio 24.17-18 § 17:31 Nao gòroigé jii wâ—Grec: Tâa gòrowâ. Còo Mataio 24.17. 17:33 Luka 9.24 * 17:37 Bwaooré (é, bwaawàrè)—Aigle pêcheur (ici pour aigle). 18:1 Kolosé 4.2; 1 Tésalonika 5.17

* 18:2-3 É mwa tâa wà tò jè dàpwà... Grec: Pwa pwi jè apitèimuru...Pwa mwara tò jè dàpwà. † 18:4-5 1^r e phrase—Grec: Jée gòiri na tàutée.

nari âboro na pwacèwii tîoni. Êco na go o jèe naa tée târù, ba na o câé mwa caa me nau ciburà iluurio.”»

⁶ Â é ina mwara wà Pwi Ukai Iésu pâ: «Guwà jèe còo cai è pwina tèepaa!

⁷ É pitu tée wà pwi a pitèimuru bèepwiri na é èpà. Â gona wà Pwidueé, âna o câé caa tère tèpa âboro kée, ma pitu târa, wiàna rà todèe ûna ne ma pwaa?

⁸ Akaé! É nye nama tère dàra wài. Êco na, ûna go o mwa wâjué còwâ [naani gòropuu] wâgo *Pwina naîri âboro, â gona go bwaa pâmari tèpa âboro na rà cèikî?»

Pwi Farasaio ma pwi a tò mwani wâripû

⁹ Pwa pâra tèpa âboro na rà niimiri pâ rà *târù na ara Pwidueé, â rà pitaurèe goo wà pâra tàpé. É ina jè ucina wà Iésu, ba kàra:

¹⁰ «Ru mwa tâa wà tupédu ârailu âboro. É pwi *Farasaio pwi jèpwi—[pwi a ciburà pwapwicîri tà Pwidueé]. Â é pwi a *tò mwani wâripû pwi jèpwi—[pwi a pwa tûa goro è mwani wâripû]. Â, na jè tòotù, â ru pâra nau pwapwicîri na *Wâra pwapwicîri.

¹¹ «Â é cimadò wà pwi Farasaio, â é ina naa na pwâranùmee pâ: “Pwidueé kòo, go ipwaolé tâgà, ba câgo caa wàra pâra tàpé, na èpà è wâro kàra. Ba càra caa *târù, â rà tèpa mura, â rà tèpa piwâmi pa wâdàra. Â câgo caa wàrapwiri! Â go ipwaolé tâgà, ba câgo caa wàra pwi a tò mwani wâripû bèeni.

¹² Â [go pâra wiâra bwàti è naèa kàra pwapwicîri. Ba] go mu naaco è utimuru na jè ji pâara, ba na go pwapwicîri tâgà‡, naa na ârailu tòotù, naa na nadâpara pwapwicîri. Â go tòpò tâgà caapwi ére gée goro 10, gée goro è ârawaké kòo.”

¹³ «Â napwa naa goo wà i pwi a tò mwani wâripû, âna càcaa pâri ma é tagòtùé dò naa napwèretòotù, na é pwapwicîri. Â é cùu è nawâaè ba è ipakîrié, â é ina tà Pwidueé pâ: “Pwidueé wée, gâ meaario! Ba go pwi âboro èpà.”»

¹⁴ Â é ina wà Iésu pâ: «Gona wâilàapà gée goo tupédu âboro bèepwiri, na é nama wâdé pwâranùmee wà Pwidueé? Wâilàapà na é târù na araé? Nye wàco pwi a tò mwani wâripû, â càcaa wà pwi Farasaio. Ba wà pwina è ipwamainâé, âna o naaé boo. Â wà pwina è ipakîrié, âna o naaé too.»

É pwényunyuâari nyi nari èpo

Mataio 19.13-15; Maréko 10.13-16

¹⁵ [Na jè tòotù, âna] rà medari Iésu wà pâra tèpa âboro. Â rà pame tée è nyi nari èpo kàra, ba na é tu naa goorà, [ma é *pwényunyuâarirà]. Êco na wà tèpa câmu kée, âna rà pwa tèpa âboro, ma pacoora.

¹⁶ Êco na é ina târa wà Iésu pâ: «Guwà naaco nyi tèpa nari èpo, ma rà medario! Guwà cibwaa pacoora! Ba è *Mwaciri kà Pwidueé, âna o kàra è pâ âboro na rà wàra è nyi nari èpo.

¹⁷ Ûu, âjupâra è pwina go ina tàwà pâ: Wà pwi âboro na câé caa tòpi è Mwaciri kà Pwidueé pwacèwii è nari èpo, âna wà pwiilbà, âna o pwacoé tée ma é tò naa na.»

Pwi âboro na po dau pwa neemurué

Mataio 19.16-30; Maréko 10.17-31

18 Wà pwi jè a pitûâ [kâra ê pwapwicîri] kà tèpa *Juif, âna é tawèeri Iésu pâ: «Pwi a pwa pupûra, gà nye dau pwi âboro wâdé kaa. O dà cèna go pwa, ma o tâa tôo ê *wâro dâra gòiri jaa Pwiduée?»

19 Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Gona cina gà ina good pâ, go pwi âboro wâdé? [Âjupâra pai ina'gâ.] Ba nye ticè pwi âboro na wâdé; â nye caapwi co—wà Pwiduée.

20 [Â napwa naa goo ê pai tawèeri'gâ, âna] gà tâmogòori bwàti ê pâ *Naèa:

Gà cibwaa toomura (gà cibwaa ciâa jii tô wâdâgâ, é, wà pwi éagâ);

Gà cibwaa tètâmwara âboro;

Gà cibwaa mura;

Gà cibwaa ina cè popai na pwâ, naa goo cè pàra âboro§;

Gà papwicîri du nyaa ma caa'gâ.»

Exode 20.12-16

21 Â é tòpi tée wà pwi âboro-bà pâ: «Ûu kaa, go jèe pitère dâra kaa pâ pwiibâ gée na aukîri kôo.»

22 Â é ina tée wà Iésu pâ: «Gà tère, nye caapwi co jè muru, na bwaa tiâu jiigâ. Wàeni: Gà pâra, â gà nye icuri kaa diri ê pâ neemurugâ, â gà naa ê mwani wâri wèe tà tàpé na ticè kâra. Ba na wârapwiri, âna o pwa cè wâdé'gâ naa jaa Pwiduée. Â gà me wiâô!»

23 Êco na é po dau pikîri wà pwini, ba po dau pwa neemuruê.

24 Â é niâ wiâê wà Iésu, [na é gére pâra]. Â é ina tà tèpa câmu kêe pâ: «Guwâ côo, wà tàpé na dau pwa neemururâ, âna dau pwacoé târa, na rà tò naa na Mwachiri kà Pwiduée!

25 «Gona é kaamela*, âna pâri ma é tò na é pwêe goro kaju? Bwa, pwacoé! Â go ina tàwâ pâ: Wà pwi âboro na pwa neemuruê, âna mwa nye dau pwacoé tée awé, ma é tò naa na Mwachiri kà Pwiduée.»

26 Â rà mwa nye dau pò kaa, tàpé na rà tèreé, â rà nye ina pâ: «A? Â gona wailâapâ cè pwina o pârié ma é udò [ma tâa tée é *âji wâro]?»

27 Â é tòpi târa pâ: «Ê pwina pwacoé tà pwi âboro na é pwa, âna pâri wà Pwiduée.»

28 Â é ina tée wà Pétèru pâ: «Gà côo, wàibâ, âna bà jèe nye po panuâ diri, ba na bà pâra wiâgâ!»

29 Â é ina târa wà Iésu pâ: «Wàépwiri. Â go ina tàwâ é âjupâra pâ: Wâru tàpé na rà o mwa panuâ é pwârawâ kâra†, ba na rà piênawéna kâra é Mwachiri kà Pwiduée. Â rà o panuâ pâ wâdâra ma pâ èpo kâra, ma du nyaa ma caa kâra ma wà tèpa aéjii kâra, [ba na rà pâra wiâô. Êco na go ina pâ: Wà tàpé na rà wârapwiri]

30 âna rà mwa tòpi tapoo nabâ, cè muru na piwéna, na dau maina ma dau wâru. Â gée na càué, â rà mwa tòpi é wâro dâra gòiri jaa Pwiduée.»

É jèu ina pai bà ma wâro côwâ kêe

Mataio 20.17-19; Maréko 10.32-34

18:18 Luka 10.25 18:20 Exode 20.12-16; Deutéronome 5.17-20 § 18:20 *Gà cibwaa ina cè popai na pwâ... Pai ina wèe pâ, gà cibwaa wârapwiri naa na aupitèimuru.* * 18:25 *Kaamela—Chameau.* Pai ina wèe ni pâ, è macii na po dau maina. (Còo Mataio 19.24.) † 18:29 *Wâru tàpé na rà o mwa panuâ é pwârawâ kâra... Grec: Wiâna pwi jè âboro...*

³¹ Càcaa gòiri ê pai tèepaa dò naa *Iéruusaléma kà Iésu ma wà tèpa câmu kêe. Â é poparà iti, ba na é patùrarà goro pâ muru na o jèe tèepaa tée. Â é ina tàra pâ: «Wà tèpa *péroféta biu, âna wâru pâ popai na rà wii naa goodò, wâgo Pwina naîri âboro. Â guwà còo, naa Iéruusaléma, âna o jèe cau coo diri.

³² «Ba o jèe panuâò tà tàpé na càra caa tèpa Juif. Â rà o pitaurèe goodò, ma tubaèpà tóo, ma èdurio,

³³ ma pâdiogoro ubati. Â rà o nama go bà. Â, naa na béaracîé kâra tòotù gée na càùé, âna go o mwa wâro còwâ gée na aubâ.»

³⁴ Êco na càra caa tâmogòori ê pwina é ina wà tèpa câmu kêe—wiàna ji caapwi popai. Ba naapwàniri jiià è pai ina wèe ma autâmogòori goo.

É nama wâdé còwâ pwi a bwi

Mataio 20.29-34; Maréko 10.46-52

³⁵ [Rà bwaa nye gére pâra naa Iéruusaléma wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe.] Â rà tèepaa pâ naa Iériko. Â [wâru mwara tèpa âboro na rà gére pâra wiâê. Â naa na autò goro ê pwi village-bâ, âna] pwa pwi jè a bwi, na é tà tâa bàra naigé, âna é gére îla, ba pwi a ticé kêe.

³⁶ Ūna é tère ê pwâratùra kâra diri pâ âboro na rà pâra wiâ Iésu, â é ina tàra pâ: «Wânau, co tàpéebâ?»

³⁷ Â rà tópi tée pâ é gére paé wà Iésu, pwi âboro gée Nazareth.

³⁸ Â é nye tà tomara too pâ: «Iésu, *Pwina naî Davita, gà meario, â gà pitu tóo!»

³⁹ Wà tàpé na rà pâbéaa kà Iésu, âna rà kânariê, ba na rà pacoóé.

Êco na é mwa nye dau to too kaa burâ ina pâ: «Pwina naî Davita, gà meario, â gà pitu tóo!»

⁴⁰ Â é tapò coo wà Iésu, â é ina tàra pâ, na rà popaé medarié. Â é ina tée pâ:

⁴¹ «Dà cè pwina nûmagà goo? Dà cèna pâri ma go pwa ba kâgà?»

Â é tópi tée pâ: «Gà pwa ma go niâ ma wàra béaa, co Pwi Ukai.»

⁴² Â é ina tée wà Iésu pâ: «Gà niâ còwâ! Gà jèe wâdé còwâ, goo é cèiki'gâ!»

⁴³ Â é jèe nye niâ kaa, wàra béaa. Â é pâra wiâ Iésu, âna é gére pwamaina Pwiduée. Â wà mwara diri tàpé na rà còo pwiri, âna rà cau pwamaina Pwiduée goo!

19

Iésu ma Zakaio

¹ É tèepaa pâ naa Iériko wà Iésu, â é gére tapàgà i village-bâ.

² É tâa wè wà pwi âboro na nee Zakaio, na é pwi caa kà tèpa *tò mwani wâripû. É pwi âboro imaina, â dau pwa mwani kêe.

³ Â é imudàra cè pai còo kêe wà Iésu, êco na càcaa pâri, ba ji pwi âboro úgé. Â po dau wâru pâ âboro na rà cibéaa kêe, [ba na rà me nau còo wà Iésu].

⁴ Â é itâa béaa kâra ê pâ âboro, â é too wii jè upwâra, ba na é còo Iésu wiàna é me niboo aranaé.

Nabà âna ju pi-ija naima jaagà

5 Ûna é tèepaa pâ naa jaaé wà Iésu, â é tagòtùé too, â é ina tée pâ: «Pwi ukai Zakaio, gà boo wài géé gò è upwâra bèepwiri. Â gà wàcì! Ba nabà, âna pâri ma ju pi-ija naima jaagà.»

6 Â é dau ipwádée wà pwini Zakaio, â é nye tàbàtù boo kaa, â é popa Iésu pâ naa jaaé.

7 Â wà tèpa âboro, âna rà putàmu, â rà ina pâ: «Kaa! Po èpà na é pâra naa jaa pwi âboro èpà * bèepwiri!»

8 Êco na é coo ara Iésu wà Zakaio, â é ina tée pâ: «Tère co Pwi Ukai, go o mwa naa tà tèpa ticè kàra jè ére mwani kôo. Â wiàna go popa ba kôo cè mwani cèna piwéna [jii è âji wâripû] â go pitôowâri tà pwi âboro cè pwina go mura jiié. Â go o mwa naa tée cèna dau piwéna†.»

9 Â é tòpi tée, na ara tèpa âboro, wà Iésu pâ: «Wà Pwiduée, âna é pa-udògà‡, bau é pwârawà'gà! Ba [gà paari pâ] gà pwi âji gòobàra *Abéraama!

10 Ba é cùruo me wà Pwiduée, wâgo *Pwina naîri âboro, ba na go mudà tàpé na rà imwüru pwacèwiigà. Â go mwa pa-udòrà, [ma naa tàra è *âji wâro].»

*Ucina goo tèpa âracié ênawéna
Mataio 25.14-30*

11 Wâru pâ âboro na rà gére tàmaari é pwâratùra kà Iésu. Â é ina tàra è ucina, [ba na rà tàmogòori è âji pai pwa goo è pai tèepaa kàra *Mwaciri kà Pwiduée]. Ba é tàmwünyabweri *Iérusaléma, â rà niimiri pâ pwiri ée jèe tòpò è Mwaciri, ûna é tò naa na ville.

12 Â é ina tàra pâ:

«É mwa tâa wà pwi jè âboro géé na jè wâao na imaina. [Â rà mwa todèe, ba na ée pwi ukai naa napô kée.] Â é mwa pwabwàti pai pâra kée, naa na jè napô na wâiti, ba na é [côo pwi ukai maina naawé, ma] tòpi pwâra ukai kée.

13 Â é todà tèpa 10 ênawéna kée. Â é jèpa ipâdi tàra jèpa mwani na wâru§, â é ina tàra pâ: “Guwà wakèri i mwani kàwà ba na o piwâru too—guwà wakèri tiagoro cè tòotù na go mwa wâjué me còwâ!”

14 [Â nabwé, â é pâra, ba na é tòpi pwâra ukai kée.]

«Êco na wâru tàpé naa napô kée na rà èpàrié, â rà cùru tèpa âboro wiâé, naa na napô na é pâra naawé, ba na rà ina [tà pwi ukai maina] pâ: “Tàutàbà goo pwi âboro bèeni! Tàutàbà na é pwi ukai kâbà.”

Wâdé ba gà pwi a wakè bwàtil

15 «É jèe nye nama é pwi ukai. Â nabwé, â é jèe nye wâjué còwâ. Â é todà me tèpa ênawéna kée, na ia é pâdi tàra i mwani kée, ba na é côo cè pwina piwéna géé goo.

16 Â wà pwi jèpwi géé goorà, âna é tòpi tée pâ: “Pwi ukai, wàéni i caapwi miliô mwani* na gà naa tôo. Â wàéni mwara 10 miliô na go naa dòme!”

19:7 Luka 15.2 * 19:7 Pwi âboro èpà—Wà tèpa tò mwani, âna wâru pâ mwani na rà mura jii tèpa jènererà. Còo mwara Tò mwani naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwàadàra tii. 19:8 Exode 21.37; Nombres 5.6-7 † 19:8 Cèna dau piwéna—Grec: 4 fois. 19:9 Luka 13.16; Apostolo 16.31 ‡ 19:9

Pa-udògà—Rà ina mwara wà tèpa ijiaa pâ: Pa-udòwà géé goo na rà wâru (wàè ma pwârawà kée). 19:10

Luka 15.4; Ioane 3.17; 1 Timotéo 1.15 § 19:13 Mwani na wâru—Grec: 10 mines. Pai ina wèe pâ,

caapwi mine jècaa. Caapwi mine, âna wâri pwi caapwi âboro naa na 3-4 parui. * 19:16 Caapwi miliô mwani—Grec: Caapwi mine. Ipaiwà naa na nee tii 18. (Còo note goo nee tii 13.)

17 «Â é ina tée i pwi ukai pâ: “Po dau wâdé, ba gà pwi a wakè bwàti. Ba gà pitère dàra, naa na nyi muru na kîri, â [go mwa naa tâgà è pumara wakè'gà. Wàéni]: Gà mwa pwi kupénoo kôo, naa na pâ 10 ville!”

18 «Â é me wà pwi jè ênawéna, â é ina tà pwi ukai kée pâ: “Pwi ukai, wàéni i caapwi miliô na gà naa tôo. Â wàéni mwara 5 miliô na go naa dôme!”

19 «Â é ina tée i pwi ukai pâ: “Wâdé! [Wàéni è pumara wakè'gà]: Gà mwa pwi kupénoo kôo naa na pâ 5 ville!”»

Gà pwi ênawéna na èpà!

20 «Â nabwé, â é me wà pwi jèpwi, â é ina tée pâ: “Au, pwi ukai, gà popa cowa i mwani'gà. Â [nye ticè mwani na go naa dôme, ba] go nye tà naapwàniri,

21 ba wâgotôo [na go tubatiâu]. Ba [go nye tâmogòori pâ] gà pwi a putâmu [naa goo tâpé na càra caa wakè bwàti]. Ba gà pwi a piûnyari è ârawakè na câgà caa câmi, â gà panaimari è pwina câgà caa wakèri.”

22 «Â é tòpi tée wà i pwi ukai kée pâ: “Ò! Pwiini! Gà pwi ênawéna èpà! Gà pitôtigà cowa goro è pwina gà ina! Wânau, [gà ina pâ] gà tâmogòori pâ, go pwi a putâmu naa goo tâpé na càra caa wakè bwàti? Â gà tâmogòori pâ, go piûnyari è pwina câgo caa câmi, â go panaimari è pwina câgo caa wakèri?”

23 Â gorodà na câgà caa tòpò naa na cè wâra mwani i mwani kôo?! Ba wiàna gà gére wàrapwiri, â pwiri go o mwa gére pa cowa géé na wâra mwani, bau cè naîé[†]!”

24 «Â é ina tà tèpa pwàliici kée[‡], wà i pwi ukai pâ: “Popa jiié i mwani bèepwiri, â guwà naa tà pwi ênawéna na ia wâru mwani kée!”

O jèu âjagò cowa tà pwi a wakè bwàti

25 «Èco na rà tòpi tée pâ: “Jée po dau pâra na wâru mwani kà pwiibà!”

26 «Â é ina tàra wà pwi ukai pâ: “Guwà còo, [é wakèri bwàti i pwi ia naa tée, ba na pwa cè naîé.] Â wà pwina jèe pwa tée, âna o jèu âjagò tée cowa. Â wà pwina kîri è pwina tà tée, âna o nye dàgòtù jiié cowa è ji dàramuru na tà tée.

27 Â ni, na wâpà tèpa âboro na rà cicarao, â tàutàra na go pwi ukai kàra? Guwà tâjùrurà, â guwà poparà me naani. Â guwà tètâmararà na arao!” [Nabwé naawê!]

É tò naa Iérusaléma wà Iésu

Mataio 21.1-17; Maréko 11.1-19; Ioane 12.12-19

28 Ūna é ina diri è ucina bèepwiri wà Iésu, â é tabiié, â é coo gòobàra è naigé kée pâ naa Iérusaléma. Â rà pwicò kée wà tèpa *câmu kée.

29 Â rà tèepaa mwûnyabweri Bétani, ma wà Bethfagé, du village na ru tâa goro jènere è gòrojaa Élaio[§].

Â é panuâ pâ è tupédu a câmu kée wà Iésu,

30 â é ina târu pâ: «Gàu pâra naa na village bèepwiri, tâa béaa kâjè. Â gàu o pâmari naawê, è ji nari buriko, na tóoé goro otâpwe, na bwaa nye ticè âboro cèna mu caa tâa gòé. Â gàu tipié, â gàu popaé me naani.

31 Â wiàna rà tawèeriu pâ: “Gorodà na gàu tipié?” â gàu tòpi tàra pâ, “Bu popaé pàdari Pwi Ukai.”»

19:17 Luka 16.10 † 19:23 Mwani; Naîé—L'argent; Son intérêt. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Mwani bèrè. ‡ 19:24 Tèpa pwàliici kée—Grec: Tâpé na rà tâa wê. 19:26 Mataio 13.12; Luka 8.18 § 19:29 Gòrojaa Élaio—Mont des Oliviers.

32 Â ru pâra, â ru pâmari i nari buriko, pwacèwii na ia é ina tàru.

33 Ûna ru gére tipié, â wà tèpa apooé, âna rà ina tàru pâ: «Gorodà na gàu tipi é pwi nari buriko bèepwiri?»

34 Â ru tòpi tàra pâ: «É ina tâbu pwi ukai pâ, na bu popaé pàdarié, ba pwa wakè kèe.»

35 Â ru popa me i nari buriko dari Iésu. Â ru tòpò pâ ârabwée, naa gòro càùé, â rà nama é tâa gòé wà Iésu.

Rà pwamainâé tèpa âboro

36 É tâa gò pâ i buriko, [naa Iérusaléma] wà Iésu. Â wâru é pâ âboro, na rà pòpwarâ béaa kèe naa gòro naigé é pâ ârabwée kâra, [ba na rà pwamainâé].

37 Â rà tèepaa naa na pwi ére, na i naigé, âna é tapoo boo géé gò i gòrojaa Élaio, â é boo dàra Iérusaléma. Â wà diri tèpa âboro na rà gére pâra wiâ Iésu, âna rà tapoo uu too ma pwamainâ Pwiduée. Â rà picàdirié géé goro diri é pâ câmu kâra pàtâmee, na dau muugère, na ia rà jèe côo na é pwa.

38 Â rà cau tomara too pâ:

«Cidòri nyuâa Pwi Ukai bèeni!

É me na nee Pwiduée,

nee Pwi Ukai maina!

Pinaanapô ma ipwamainâ

wânidò napwéretòotù;

Cidòri ma tòbuari

naa na autâa kèe!»

39 Êco na wà pâra tèpa *Farasaio na rà tâa wê, âna rà pwa Iésu, â rà ina tée pâ: «Pwiini, [dau càcaa wâdé é pwina rà ina wà tèpa béegà bèeni. Â] gà ina tàra pâ rà târi pwârâ!»

40 Â é tòpi tàra pâ: «Wiàna pâri ma târi pwârâ, â rà o pwamainâ Pwiduée é pâ atù bèeni!»

É imuru Iérusaléma

41 É pâmwünyabweri Iérusaléma wà Iésu, â ûna é côo i ville na coo béaa kèe, â é imurué.

42 Â é ina pâ: «Au! Wârico! Ico Iérusaléma, dau nûmoo na wâgà mwara, âna gà pâmari é pinaanapô nabà. Êco na tàutâgà, â o càcaa mwa caa pâri ma tèepaa nabàni!

43 Ba o càcaa gòiri, â rà o mwa tèepaa medarigà tèpa pièpàrigà. Â rà o cibèepigà ma cuwârigà, naa na diri é pâ ére. Rà o pwa bèepigà pâ auba wârâgu*, â rà o ipaa dàgà.

44 Â [rà o tédidiri é auba babé wâri'gà, â] o mwa ticé atù na o mwa pitâagòrà too wê. Â rà o còogaiwà, ma êdiri tèpa âboro'gà. Wârapwiri ba câgà caa côoinari é pwi pâara na é medarigà na, wà Pwiduée, ba na é pa-udògà.»

É pacòobé tèpa pi-icu

45 [Rà tèepaa pâ naa Iérusaléma, â] é tò wà Iésu naa na *Wâra pwapwicîri. Â é pacòobé tèpa gére pwa jèna†, géé na [gòroigé kâra] Wâra pwapwicîri.

⁴⁶ Â é ina tàra pâ: «É ina wà Pwiduée naa na *Tii Pwicîri, pâ: *O mwa ina goo é wâ kôo pâ, wâ târa pwapwicîri. Ésaïe 56.7* Êco na wâguwà, âna guwà gére pwa ma aucârû kà tèpa mural!»

⁴⁷ Gée na càùè, â wà Iésu, âna é pacâmuri tèpa âboro, naa na Wâra pwapwicîri, na diri pâ tòotù. Napwa naa goo wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaaìlò, ma wà tèpa *dotée goro é Naèà, ma wà tèpa pitûâ [kà tèpa Juif] âna rà tapoo mudàra cè pai pwa wée, ba na rà rètèmwereé.

⁴⁸ Êco na càra caa pâinari, ba po dau wâru tèpa âboro, na rà càdiri é pâ popai na é pacâmurirâ goo.

20

Dà tàrù na é wakè goo wà Iésu?

Mataio 21.23-27; Maréko 11.27-33

¹ Wà Iésu, âna é pacâmuri tèpa âboro naa na *Wâra pwapwicîri, â é picémara tàra é *Picémara Wâdé.

Na jè tòotù, ûna é gére wàrapwiri, â rà me burèè wà pàra tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaaìlò, ma wà tèpa *dotée goro é Naèà, ma wà tèpa pitûâ.

² Â rà tawèerié pâ: «Pwiini, wàilàapà na naa tàrù tâgà, ma gà pwa é pâ muru bèepwiri? Wàilàapà na cùrugà?»

³ Â é ina tàra pâ: «Go bwaa nama tawèeriwà, goro ji caapwi muru. Wàèni:

⁴ Wàilàapà na naa tàrù tà Ioane ma é *piupwaa? Wà Pwiduée, é, wà tèpa âboro?»

⁵ Â rà dau pitùra goo, â rà pi-ina tàra pâ: «Wiàna jè tòpi tée pâ: “Tàrù gée jaa wà Pwiduée” â ée mwa ina tâjè pâ: “Â gorodà na câguwà caa cèikî naa goo é pwina é ina tàwà wà Ioane?”

⁶ Â wiàna jè tòpi tée pâ: “Tàrù gée jaa tèpa âboro” â rà o péa èjèè goro atù wà tèpa âboro. Ba rà cau cèikî ba gòo pâ wà Ioane âna é pwi *péroféta, [na é pame é popai gée jaa wà Pwiduée].»

⁷ Â êkaa, na rà tòpi tà Iésu pâ: «Íi, càbà caa tâmogòori.»

⁸ Â é ina tàra pâ: «Â wâgo mwara, âna o câgo caa ina tàwà, wàilàapà na naa tàrù tóo ma go pwa é pwina go pwa.»

Ucina naa goo tèpa wéaari nadipâa

Mataio 21.33-46; Maréko 12.1-12

⁹ Wà Iésu, âna é piwiâ tà tèpa âboro é ucina bèeni:

«É mwa tâa wà pwi jè âboro. É mwa câmi jè nadipâa. Â nabwé, â [é niimiri pâ é pâra nau ipokâa naa jè napô. Â] é wâri pàra tèpa âboro, ba na rà wéaari i na aupwanapò kée. Â é pâra, â tâpo gòiri pai tâa kée naa napô bèepwiri.

¹⁰ [Paé pâ parui, paé, paé, paé...] tèepaa naa na pàara na jè pétâ pwâra dipâa na. Â é panuâ pâ pwi jè âboro kîri kée, ba na é tòpi jii tèpa wéaari nadipâa cè kée gée goro é piûnya. Êco na rà pâdié, â rà panuâê pâ còwâ, â nye ticè cèna rà naa tée.

¹¹ «Â géewé, â é panuâ me còwâ pwi jè âboro kîri kée. Â rà èiè mwara, â rà pé pidurié. Â rà panuâê pâ còwâ, â nye ticè cèna rà naa tée.

¹² Â nabwé, â é panuâ pâ mwara é pwi béaracié kà tèpa âboro kîri kée, â rà tanoorié, â rà tû tée.

13 «Â nabwé, â é pi-ina tée wà pwi apooro nadipâa pâ: “Dà cèna go o mwa pwa? Go o mwa panuâ pâ pwi âji naîô, na dau wânümoò gooé. Ba pwiri rà o mwa tòmirié.”

14 «Éco na, ûna rà còôê wà tèpa âboro èpà bèepwiri, â rà pitêrerà, â rà ina pâ: “Guwà còo, wàé kaa ni wà pwi ia ée mwa pwi apooro i na aupwanapô, na cè jè tòotù. Wâdé na jè tètâmwereé cawi, ba na o mwa tà kâjè i na aupwanapô!”

15 «Â rà dâtié còobé jii i na aupwanapô. Â rà tètâmwereé.»

Â wà Iésu, âna é tawèeri tàpé na rà gére tèreé, pâ: «Â o dà cèna ée pwa wà pwi apooro i nadipâa?

16 Ée mwa po me wàé, â ée mwa nama tètâmwara i tèpa wéaari wàra i na aupwanapô. Â ée mwa caa naa é nadipâa bèepwiri tà para tàpé, ba na rà wéaari. Nabwé!»

Éco na wà tàpé na rà gére tère é ucina bèepwiri, âna rà pò, â rà ina pâ: «Bwal Pwacoé! O càcaa wàrapwiri!»

17 Â é niârira wà Iésu, â é tòpi tàra pâ: «Guwà jèe niimiri cai i pwi ia wii naa na Tii Pwiciri pâ:

*I pwi atù na rà tètâjii
wà tèpa ba wâ,
âna nye wàé kaa pwiri,
i âji êkêe!
[Tàutàra goo
pwi ò kâra wâaol!]*

Psaume 118.22

18 «Wiàna é tûu cè pwi jè âboro naa gòro pwi atù-bà, â o tadidiri é naiié. Â wiàna é tûu i pwi atù-bà naa gòro pwi jè âboro, â é câgagaié.»

*Wâripû kà tèpa Roma
Mataio 22.15-22; Maréko 12.13-17*

19-20 Wà tèpa dotée goro é Naèà, ma wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaillò, âna rà tâmogòori pâ é tàgére pwa ucina wà Iésu naa goorà. Â dau nûmarà na rà tâjûrué wâi, ba na rà icurié tà pwi kupénoo kà tèpa *Roma. Éco na wâgotàra, géé goo na wâru tèpa âboro na rà wâdéarié, â rà naaé. Â rà gére piwéaa gooé.

Na jè tòotù, â rà panuâ pâdarié tèpa âboro, ba na rà tawèerié goo para muru. Â wailà, âna rà ina tée pâ, nûmarà na rà tâmogòori é âjupâra. Éco na rà mudàra cè pai pitotié, naa na pai tòpi kée tàra.

21 Wâéni pwâra pitûra kàra ma wâé: «Pwi a pwa pupûra, bà nye tâmogòori pâ, gà ina é âjupâra, â câgà caa ipwaké goro âboro. Ba gà nye picémara ba tàrù diri é pâ muru na nûma Pwiduée na bà pwa.

22 Â êkaa, na nûmabà na bà tawèerigà pâ: Pwiri wâdé* na jè wâripû† tà pwi ukai kà tèpa Roma? É, o càcaa wâdé?»

23 Éco na é tâmogòori ji ipwa tûâ kàra wà Iésu. Â é ina tàra pâ:

24 «Paari tóo é jè mwani atù. Naporomee î ma nee î, na wâgòro é mwani bèèni?»

Â rà tòpi tée pâ: «Kà pwi ukai kà tèpa Roma.»

20:18 Ésaie 8.14-15 20:19-20 Luka 11.54 * 20:22 Pwiri wâdé... é, Pwiri pwa tàrù kâjè. Pwiri rà ina é Naèà kàra Wàra pwapwiciri kà tèpa Juif. † 20:22 Wâripû-Ìmpôt.

²⁵ Â é ina tàra wà Iésu pâ: «Â jèe wâdé, guwà pitôowâri tà pwi ukai é pwina kêe; â guwà pitôowâri tà Pwидуée é pwina kà Pwидуée.»

²⁶ Â rà po dau pò goo é pai tòpi kêe, ba càcaa pâri ma rà pwa tûa tée na ara tèpa âboro. Â nye ticé cèna rà tòpi tée goo.

Pai o wâro còwâ kà tèpa bà

Mataio 22.23-33; Maréko 12.18-27

²⁷ Napwa naa goo wà tèpa *Sadukaio, [jè ditàra pwapwiciri kà tèpa *Juif] âna càra caa cèikî pâ, rà o wâro còwâ wà tèpa bà. Â wà pàra tàpé gée goorà, âna rà medari Iésu. [Â târa ma rà paari pâ rà âjupâra] â rà tawèerié pâ:

²⁸ «Ico pwi a pwa pupûra, é jèe wii tâjè wà *Moosé naa na é *Naèa pâ: *Wiàna é bà wà pwi âboro, na ticé èpo kêe, â wâdé na é popa tô dâpwâ kêe wà pwi jiié, ma ru piéa.* *Deutéronome 25.5* Â, na wàrapwiri, â é naa cè goobàra pwi a bà.

²⁹ «Â wâdé. Êco na gà jèe niimiri cai ni: Pwa tèpa 7 aéjii. Â é piéa wà pwina ciàra, êco na é bà, â nye ticé èpo kêe.

³⁰ Â pwi a pâ wê, âna ru piéa ma tô dâpwâ, êco na é bà mwara wà pwini, â nye ticé èpo kàru.

³¹ Â wà pwi béaracié, âna ipaiwà. Â wàrapwiri naa goo wà tèpa 7 aéjii bèepwiri. Ba rà cau bà, â nye ticé èpo kàra.

³² Â gée na càurà diri, â é mwa bàra bà wà i tò ilàri.

³³ [Gà ina pâ] rà o mwa wâro còwâ wà tèpa bà, na jè tòotù. Â wiàna wàrapwiri, â wailàapà narà, na o pwi éa tò ilàri-bà, na tòotù bèepwiri? Ba rà nye cau tèpa éaé diri! Â?! Gà tòpi cai!]

Pai tòpi kà Iésu

³⁴ É tòpi tàra wà Iésu pâ: «[Guwà pitanami.] Ba jè piéa co naa na pàara bèeni na jè bwaa wâro naa gòropuu.

³⁵⁻³⁶ Â o càcaa wàrapwiri naa na pàara noowê. Ba wà Pwидуée, âna ée mwa pitòrigari tèpa naîê—tàpé na é niimiri pâ pâri ma rà picaatâa ma wàé. Â nye wailà kaa na ée mwa pawàrorà còwâ gée na aubà, â è o pwacèwii tèpa *angela kêe. Ba o càra mwa caa bà còwâ. Â o càra mwa caa piéa còwâ.

³⁷ «[Guwà tawèerio] naa goo é pai wâro còwâ gée na aubà. Â gona câguwà caa tâmogòori é pwina é ina wà Moosé? Ba é pwa jèkutâ [naa na é tii kêe] goro i ji na nari upwâra, na ia tòo gò i ânye. Ba é ina goo Pwi Ukai Pwидуée pâ, é *Pwидуée kà *Abéraama, ma Isaaka, ma Iakobo.* *Exode 3.6*

³⁸ [Pai ina wèe pâ] rà nye cau tàgére *wâro jaa Pwiduée! Ba wà Pwiduée, âna cáe caa Pwiduée kà tèpa bà, â é Pwiduée kà tàpé na rà wâro.»

Pai tòpi kêe tà tèpa dotée goro Naèa

Mataio 22.41-23.12; Maréko 12.35-40

³⁹ Wà pàra tèpa dotée goro é Naèa, âna rà tère é pwina é ina wà Iésu tà tèpa Sadukaio, â rà ina tée pâ: «Aipaa! Nye dau wâdé kaa é pai tòpi'gà, co pwi a pwa pupûra!]

⁴⁰ Ba ipwacoé tàra, na rà tawèeri wà Iésu goo cè pàra muru.

⁴¹ Â é ina tàra pâ: «Gorodà na rà ina wà tèpa âboro pâ, wà pwi *Mesia, [pwi ukai na guwà tapaciê] âna é pwi âboro kîri jii *Davita, gée goo na é pwi gòobèrèe co?»

‡ 20:41 Grec: «Gorodà na rà ina pâ, wà pwi Mesia, âna é pwina naî Davita?»

Dau pwamuru naa goo pwi Mesia

42-43 «Bwa, càcaa wàrapwiri, ba nye wà Davita kaa, na é ina naa na tii Salamo, pà:

*Popai kà Pwi Ukai,
Pwi Ukai Pwiduée
na é patùra Pwi Ukai kôo:
“Gà me ma gà tâa ni.
Tâa ni gòro îò étò.
[Go naa tâgà é pitûâ.
O pwamainagà awé.]
Go nama gà còogai
tèpa ipaa dàgà.”*

Psaume 110.1

44 «Ba ûna é ina pà, *Pwi Ukai kôo*, âna é tàgére ina wà pwi Mesia. Â é paari pà, wà pwi Mesia, âna pwi âboro na é piwéna jii diri pàrà tàpéS!»

Cibwaa ipwacèwii tèpa dotée-bàl

45 Wàru pà âboro na rà gére tàmaari é pwina é ina wà Iésu. Â, na ararà diri, â é ina tà tèpa *câmu kée pà:

46 «Guwà pwacôoco! Guwà cibwaa pwaduwa kà pàrà tèpa dotée goro é Naèà! Ba dau wâdé târa, na rà pàra na é pà ârabwée gòri*. Â wâdé târa, na rà nye pwabwàcu târa, ma pwamainarà pà âboro, naa na diri é pà ére aupitapitiri. Â rà nye mudàra taaci é pà autâa na tâa béaa, na *wàra pitapitiri, ma naa na pà na aupi-ija maina.

47 Â rà pwa é pà nyakâra pwapwicîri [ba na jè o niimiri pà rà tèpa âboro na rà wâdé]. Êco na, ûna rà gére wàrapwiri, â rà popa diri jii é pa dàpwà é pà muru na tà târa. Â géé goro kaa pwiri, âna o mwa pwa târa é wàrimuru na dau maina jii é wàrimuru kà pàrà tàpé.»

21*Iésu naa na Wàra pwapwicîri**Mataio 24.1-2; Maréko 12.41-13.2**Tô dàpwà na ticè neemurué*

1 É tâa na *Wàra pwapwicîri wà Iésu. Â é gére còo tèpa âboro na dau pwa neemururà na rà tòpò mwani târa Wàra pwapwicîri.

2 Â é tèepaa me tô jè dàpwà, na piticè neemurué. Â é naa ji du ârailu nari mwani atu.

3 Â é ina wà Iésu tà tèpa *câmu kée pà: «Go ina tàwà é âjupàra pà: Wà tô dàpwà bèeni na piticè neemurué, âna po dau wéna awé é pwina é tòpò, jii pàrà tàpé.

4 Ba rà tòpò upûuê (ba ji ére mwani géé goro aumaina goo wàrirà). Â, na wâé, âna jèe nye piticè neemurué kaa. Êco na é nye naa kaa diri é mwani na o pâri ma é wàro goo.»

O mwa tédidiri Wàra pwapwicîri

20:42-43 Psaume 110.1 S 20:44 Grec: Wà Davita kaa, na é ina gooe pà 'Ukai', â gorodà na é pwina naîê? * 20:46 Ârabwée gòri—Naa jaa tèpa Juif biu, âna câmu kà tèpa tà manga ma tèpa pipapwicîrirà. 21:3 2 Korénito 8.12

⁵ Gée na càùè, â rà picâdiri i Wâra pwapwicîri wà pàra tèpa âboro, pâ: «Nye dau wâdé kaa è pâ atù goro è auba, goo è pé wâ bèeni! Po dau pwa kaamwa kêe. Â dau muugèrè pâ cùuè* na rà naa tèpa âboro, ba na urâpâra tà Pwидуéel!»

⁶ Â è ina tàra wà Iésu pâ: «Guwà côo diri pâ pwiibà? Âna go ina tàwà pâ: O mwa tèepaa è tòotù na o téura diri. Â o mwa ticè atù na o mwa pitâgòrà too wè.»

Ê pwina o tèepaa na pwâadèrè

Mataio 24.3-35; Maréko 13.3-31

⁷ Rà tawèeri Iésu wà tèpa câmu kêe pâ: «Ico pwi a pwa pupûra, gà ina tâbà pâ o wiidà cèna o tèepaa è pwina gà gére ina. Â o dà cè câmu kêe ma bà o tâmogòori pâ, o jèè tèepaa me è pwi pâara-bà?»

⁸ Â è ina tàra pâ: «Guwà ipwacòowà, â guwà cibwaa pwa ma ipa-imwüruwà. Ba o wâru tàpé na rà o tèepaa me, â rà o pa è neeò. Â rà o ina tàwà pâ: “Wâgo pwi Mesia [na go me gée jaa Pwидуéé, na guwà tapacîé]!” â “Jèè wâni è pâara kôo.” Êco na guwà cibwaa pâra wiârà!

⁹ Wiâna guwà tère jèkutâ goro pâ paa, ma pâ pai èpà wèè è gòropuu, â guwà cibwaa nama wâgotàwà! Ba o nye mara tèepaa è pâ pwiibà, êco na o càcaa pâji pwâadàra gòropuu.»

¹⁰ Â è ina mwara wà Iésu pâ: «[Na pwi pâara-bà, â o wâru pâ ipaa pitiri gòropuu: Ba] è pwi jè Ba, âna ru ipaa ma pwi jè Ba. Â wà pwi jè ukai, âna ru pipaa ma cè pwi jè ukai.

¹¹ Â o gù napuu, na pâ pàra ére gòropuu, â o pâ nau tèepaa è pâ copwa na maina, ma pâ pwécapa†. Â o wâru pâ muru na jè pwùkùru goo, â o wâru pâ câmu kêe, naanidò napwéretòotù.»

O tubaèpà tà tèpa cèiki

¹² «Béaa kêra diri pâ pwiibà, âna o dau tubaèpà tàwà, wâguwà tèpa câmu kôo. Ba rà o tâjùruwà, â rà o mwa popawà pâ, naa na pâ *wâra pitapitiri, ma naa na pâ wâra karapuu. Â rà o dàtiwà na ara tèpa kupénoo, ma wà tèpa ukai, gée goro na guwà tèpa âboro kôo.

¹³ Â, na pwi pâara-bà, âna o naa tàwà, ba na guwà o tèpa *paâjupâraò, na ararà.

¹⁴ Â guwà cibwaa dau nûnûma ma pidumapié goro pai tòpi kàwà tàra.

¹⁵ Ba go o mwa naa tàwà è pâ popai na guwà o ina, bau è autâmogòorimuru. Â o càcaa pâri ma rà tòpi tàwà wà tèpa pièpàriwà!

¹⁶ «Rà o icuriwà wà du nyaa ma caa kàwà, ma wà tèpa aéjji kàwà, ma wà tèpa jènerewà, ma wà tèpa béewà, tiagoro na o tètâmwara pàra tàpé gée goowà.

¹⁷ Â rà o pièpàriwà goodò diri è pâ âboro.

¹⁸⁻¹⁹ Êco na wà pwina é cimwù, âna ée mwa uddò, â o tà tée è *âji wâro. Â o nye ticè na rà pwa, na o tigée goro è wâro bèepwiri na wâgoowà‡.»

O dau pwaéè kà tàpé Iérusaléma

²⁰ «Na guwà côo pâ pwâra paa§ na rà cibèepi *Iérusaléma, â wàè kaa pwiri na guwà o tâmogòori pâ o jèè tididiri i auba.

* 21:5 Cùuè—Décoration. 21:6 Luka 19.44 † 21:11 Pwécapa—Épidémie. Pâ maagé na pâpitiri napò.

21:14 Luka 12.11-12 21:15 Apostolo 6.10

21:16 Mataio 10.21-22 ‡ 21:18-19 Â o nye ticè...

Grec: Â o nye ticè ji caapwi wàrapûrúè na o tiâu.

§ 21:20 Pwâra paa—Armée.

21 Wà tàpé na rà wâgòroigé jii i ville, âna rà cibwaa tò naa na! Â wà tàpé na rà tâa na i ville, âna rà uru wâi! Ûu, wâdé na rà cau uru wâi naa gò pâ jaa, wà diri tàpé na rà tâa napô *Judée!

22-23 Au! Wârico! Ba, naa na pâ tootù bèepwiri, âna po dau pwaée kâra pa ilàri na rà nyarana, ma pa ilàri na rà pa-di ê èpo kâra. Ba wàépwiri ê pàara na wà Pwiduée, âna ée mwa naa wârimuru târa ê Ba kêe, [wà tèpa *Juif]. Êkaa na wârapwiri cè pai pacoo diri pâ popai kà tèpa *péroféta wâna *Tii Pwicîri.

«Â o po dau maina ê pwâra putâmu kêe, â rà o dau pwamaagé còo tèpa âboro wê, na pwi pàara-bà.

24 Â o dau wâru tàpé na o tètâmwaraà goro ê tàuwa. Â o wâru mwara tàpé na o piirà ma poparà pâ, naa na pâ napô na wâru, ba na rà tèpa *ênawéna kîri kà tèpa âboro wê. Ba ê pwi pàara bèepwiri, âna o pàara kà tàpé na càra caa tèpa Juif. Â rà o pwatari diri Iérusaléma. Â rà o mwa còogai ê napuu kêe bau ê Ba kêe, tiagoro ê tootù na ée mwa pacoo pwiri [wà Pwiduée].»

Pai wâjué me còwâ kà Iésu

25-26 «[Gée na càuru pwiri] â o pwa pâ câmu na ité naa na i tootù, ma ê parui, ma ê pâ íricò. Ba o gùmagù ê pàara napwéretòotù. Â [o nye ité mwara i nawia, â] o pwa pâ diopwaa kâra pàri wià*, â o dau maina airà. Â wà tèpa âboro gòropuu, âna rà o pò goo diri pwiri, â o dau wâgotâra, â rà o pwùkùru. Ba rà o còo pâ, o jèe tèepaa ê pàara na po dau èpâ awé naa gòropuu.

27 Â nabwé, â rà o mwa bàra còoô, wâgo *Pwina naîri âboro, wiàna go tèepaa me na nee, naa na ê pàtâmo, ma ê pai maina ma muugère kôo.

28 Êkaa na go ina tàwâ pâ: Wiàna guwà còo pâ, jèe tapoo coo ê pâ muru bèepwiri, â guwà gòo ma ipwâdé! Ba o jèe càcaa gòiri ê tootù, â ée mwa pa-udòwâ wà Pwiduée!»

Câmu goro iri wâi

29 Wà Iésu, âna [é patùrara mwara goro ê pwina o tèepaa. Â] é ina tàra ê ucina bèeni pâ: «Guwà còo ê *iri wâi, é, pwi jè upwâra.

30 Ba, na é tapoo ti, â guwà tâmogòori pâ, ée jèe tèepaa me ê pàara na ucuu i napô.

31 Wârapwiri na guwà còo pâ, gére tèepaa ê pâ pwi bèepwiri, na ia go ina, â guwà o tâmogòori pâ, ée jèe tapoo tòpò ê Mwaciri kêe wà Pwiduée.

32 Â go ina tàwâ ê âjupâra pâ: [O càcaa gòiri.] Ba wà pàra tèpa âboro nabà, âna rà o bwaa nye còo pwiri, béaa kâra pai o bà kâra.

33 Ba o tiâu ê napwéretòotù ma ê gòropuu; â napwa ê popai kôo, âna o càcaa tiâu.»

Guwà tà tàcî!

34 «Guwà ipwacòoco! Guwà cibwaa wârori ê wâro imudi; guwà cibwaa dau wâdo ma ija! Â guwà cibwaa géaa goo ê pâ muru [na o tubatiâu wâ naa goo] naani gòropuu. Ba wiàna guwà tà èrà goo pâ muru bèepwiri, â péa guwà mwa tà pò, ma píticè càrawâ, na go tèepaa me còwâ,

35 pwacèwii diri pàra âboro gòropuu. Ba go o mwa cau papòrà diri, pwacèwii [pwi a pwa puà, na é tù] puà kêe naa gòro ê pu àrawéa.

21:22-23 Jérémie 5.29, 46.10; Osée 9.7 21:24 Psaume 79.1; Auinapàpàri 11.2 21:25-26 Ésaïe 13.10;

Ézékiel 32.7; Joël 3.4; Auinapàpàri 6.12-13 * 21:25-26 Pàri wià—Les grands brisants. 21:27 Daniel 7.13; Mataio 26.64; Auinapàpàri 1.7

³⁶ Êkaa na guwà tà tàcî! Â wâdé na guwà pwapwicîri tà Pwидуéé, ma ilari jiié pâ, na é wéaariwà jii diri pâ muru na èpà na o mwa tèepaa. Â [go o mwa ipwadéé goowà] wâgo Pwina naîri âboro, na guwà cima arao. Nabwé!»

³⁷⁻³⁸ [Na pàara na é tâa Iérusaléma na wà Iésu] â é tò naa na Wâra pwapwicîri na diri pâ tòotù, ba na é pacâmuri tèpa âboro. Ba mu ipitirirà naawê, naa diri pâ dàuru, ba na rà tèreê. Â, na bàrane, â é mu wâjué còwâ naa gòrojaa Élaio, â é tâa wê naa ne.

22

É icuri Iésu wà Judas

Mataio 26.1-16; Maréko 14.1-2; Ioane 11.45-53

¹ Jèe pâmwünyabweri é *tòotù maina kà tèpa *Juif, na ina goo pâ tòotù Paséka —pwi tòotù na rà ija poloa na ticé nyaa kèe.

² Â wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaailò, ma wà tèpa *dotée goro é Naèà, âna rà imudàra cè pai pwa wèe, ba na rà tètámwara wà Iésu. Êco na wâgotàra goo wà tèpa âboro. [Ba dau wâru tàpé na rà wâgòo Iésu.]

³ Â, na pwi pàara bèepwiri, âna wà *Caatana, âna é nye too kaa naa goo wà Judas Iscariote, wà pwi jè ârapàara tèpa 12 *apostolo kà Iésu.

⁴ Â é pâra wà Judas, nau còo tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò, ma wà tèpa caa kà tèpa wéaari é *Wâra pwapwicîri. Â é ina tàra pâ, na ée mwa panuâ Iésu tàra.

⁵ Â rà nye dau ipwadéé kaa, â rà ina tée pâ, na rà o mwa naa cè mwani tée.

⁶ Â géé na càué, âna é imudàra cè naigé, ba na é icuri pwàniri tàra wà Iésu.

Pi-ija kà Pwi Ukai

Mataio 26.17-30; Maréko 14.12-26; 1 Korénito 11.23-25

⁷ É jèe tèepaa é bétapoo tòotù kâra 'pi-ija poloa na ticé nyaa kèe'—tòotù na rà mu taa é nari mutò târa Paséka.

⁸ Â wà Iésu, âna é panuâ pâ naa *Iérusaléma wà Pétèru ma Ioane, â é ina tàru pâ: «Gàu pâra béaa naa na ville, â gàu pwabwâti é utimuru kâjé, tàra é tòotù Paséka.»

⁹ Â ru tawèerié pâ: «Wâpà na nümagà na jè pi-ija wê?»

¹⁰ Â é tòpi tàru pâ: «Na gàu tò naa na ville, â o ipitiwà ma pwi âboro, na é popa é wâra jawé. Â gàu pâra wiâé. Â, na é tò naa na jè pwârawâ,

¹¹ â gàu ina tà pwi apooro wê pâ: «É tawèeri me wà pwi a pwa pupûra kâbà pâ, o wâpà é naditârawâ, na bà o ija naima é utimuru tàra Paséka?»

¹² «Â ée paari tàu é jè naditârawâ na wâdòiti—pwi naditârawâ maina na jèe ipwabwâti. Â gàu pwabwâti i uti kâjé naawê.»

¹³ Â nabwé, â ru pâra wà Ioane ma Pétèru, â ru pâmari wâra na é ina tàru wà Iésu. Â ru pwabwâti é utimuru tàra Paséka.

I poloa ma i dipâa

¹⁴ Na bàrane, ûna jèe tèepaa é pàara na rà pi-ija na, â rà tâa goro taapà wà Iésu ma i tèpa 12 apostolo kèe.

¹⁵ Â é ina tàra pâ: «Jèe gòiri na go tapacîri é ji pwi pàara bèeni, na jè pi-ija naima é utimuru tàra Paséka, béaa kâra pai picâri kòo.

16 Ba go ina tàwà pà: O câgo mwa caa ija é utimuru bèeni ma wâguwà, [naani gòropuu]. Go o mwa ija còwà na go o mwa bàra tubanabwé é waké [kàra âji Paséka] na pàara na é tòpò Mwachiri kée wà Pwiduée* .»

17 Â é popa é wàrado dipâa. Â é pwaolé tà Pwiduée, â é ina tàra pà: «Guwà popa, â guwà cau wâdo jècaa.

18 Ba go ina tàwà é âjupâra pà: O câgo mwa caa wâdo cè dipâa [naani gòropuu]. Go o mwa wâdo é dipâa na bwaa âmué, naa na pàara na é tòpò Mwachiri kée wà Pwiduée.»

19 Â é popa é poloa, â é pwaolé tà Pwiduée. Â é tubiti, â é naa tàra, â é ina tàra pà: «Êni, âna naiio, na go panuâ ba kàwà. Â, na wàrapwiri, â guwà o mwa nye tà pitaniimiri é pwina go pwa tàwà.»

20 Gée na càuru é pi-ija, â é pa i wàrado dipâa†, â é ina tàra mwara pà: «Êni, âna *câmu kàra *auipwataâboro na bwaa âmué, na é pwa wà Pwiduée goro é domii kôo na o jèe joro. [Ba o wàrapwiri pai tòpò pinaanapô naa nabibiu kàwà ma wàé.]»

É patùrarà mwara na rà pi-ija

Mataio 26.20-35; Maréko 14.17-31; Ioane 13.21-38

21-22 [É ina tàra mwara pà]: «Wâdé na go bà, wâgo *Pwina naîri âboro, ba na pacoo é auniimiri kà Pwiduée gée na biu. Êco na, napwa naa goo wà pwi âboro na é pi-icurio, âna po dau pwaée kée. Â guwà còo, co tèpa béèò, é tâa jaajé ni, wà i pwi âboro bèepwiri, ba jè gére ija ma wàé.»

23 Â wà tèpa câmu kée, âna [rà pò goo pà popai bèepwiri, â] rà pitànunuu, â rà pitawèerirà pà: «Wàilàapà na o pwa pwiri?»

Guwà ipakîriwà pwacèwii

24 Rà tapoo pitòocia wà tèpa câmu. Ba rà imudàra cè pwi âboro na é imaina naa jaarà.

25 Â é ina tàra wà Iésu pà: «Guwà còo, naa jaa wà tàpé na càra caa tèpa âboro kà Pwiduée‡, âna wà tèpa ukai ma wà tèpa pitûâ, âna rà còogai tèpa âboro. Â nûmarà na jè tà pwamainarà ma pwaolé tàra taaci§.

26 Â wâguwà, âna guwà cibwaa pwacèwiirà! Ba wà pwi âboro imaina nabibiu kàwà, âna wâdé na é pwacèwii pwi nari èpo. Â wà pwi a pitûâ, âna wâdé na é pwacèwii pwi ênawéna.

27 «Ba [naa jaa tèpa âboro gòropuu, âna] wà pwi ukai, âna é tâa goro taapà; â wà tèpa ênawéna kée, âna rà naa èe. Â guwà còo, nye càcaa wàrapwiri naa nabibiu kâjé. Ba go jèe pà nau pwi ênawéna kàwà.

28 «Â wâguwà, na guwà tâa jao na go tâa na aré ma tòina,

29 âna go mwa naa tàwà [é autâa na] é Mwachiri, na é jèe naa tóo wà Caa kôo.

30 Â jè o mwa pi-ija naima ma wâgo. Â guwà o mwa tâaboo naa gòro autâa kà tèpa ukai, ba guwà o pitûâ kà tèpa 12 wâao *Isaraéla.»

* 22:16 Dernière phrase—Grec: *Tiagoro na o pacoo, naa na Mwachiri kà Pwiduée.* † 22:20 É pa i wàrado dipâa—Munaa é wàrapwiri na é naa tàra é wàrado na caapwi (nee tii 17), é, munaa é wàrapwiri gée na càué, ba wiàra é nyamanya kà tèpa Juif, âna rà wacié wâdo i wàrado dipâa, na tòotù Paséka. 22:21-22 Psaume 41.10; Ioane 13.21-22 22:24 Luka 9.46 22:25 Mataio 20.25-27; Maréko 10.42-45 ‡ 22:25 *Naa jaa wà tàpé...* Grec: *Naa jaa pà Ba.* § 22:25 Dernière phrase—Grec: *Â rà nama jè ina goorà pà 'Tèpa pwa na wâdé.'* 22:26 Mataio 23.11; Maréko 9.35 22:27 Ioane 13.12-15 22:30 Mataio 19.28

Gà mwa pitütôwâriô, co Pétéru

31 Wà Iésu, âna é tabiié naa goo Simona Pétéru, â é ina pâ: «Têre! Wà Caatana, âna é ilari pâ, na é jèpa tacaiwà. Â ée mwa nama gûmagù é pwâranûmawà, naa na jè ji pâara*.

32 [Â ée mwa dau tacaigà co Simona, pwi âji béèò! Au, meaarigà! Ba gà o mwa tûu.] Êco na go jèe pwapwicîri ba kâgâ, ba na gà mwa cimadò còwâ. Â wiàna gà o mwa wâjué me còwâ dario, â [pâragâ, na] gà pagò tèpa aèjii'gâ bèeni.»

33 Â é tòpi tée wà Pétéru pâ: «Bwa! Bwa, co Pwi Ukai! Nye pâriô mwara ma go picâri pwacèwiigâ, wiàna naa na karapuu, é ju capai bà!»

34 Â é ina tée wà Iésu pâ: «Bwa, go ina tâgâ é âjupâra, co pwini, pâ: Naa na ne nabà, âna béaa kêra cè pai to kêra i ja, âna gà o wacié pitütôwâri pâ, câgâ caa tâmogòorio.»

Guwà ipwabwàtiwà târa ipaa!

35 É ina mwara wà Iésu tà tèpa câmu kêe pâ: «Na ia, âna go cûruwâ [ba na guwâ Picémara é *Picémara Wâdé] âna ticè mwani, ma atà, ma wâraâwâ na guwâ popa wiâwâ. Â wânau, gona nye tiâu jiiwâ cè muru?»

Â rà tòpi tée pâ: «Bwa.»

36 Â é ina târa pâ: «Êco na nabàni, âna go ina tàwâ pâ, wâdé na guwâ popa cè mwani ma atà kâwâ! Â wiàna ticè tâuwa kâwâ, â wâdé na guwâ icuri ârabwée kâwâ, ba na o wâri wée.

37 [Ba rà o jèe tubaèpâ tòo pwacèwii na go pwi âboro èpâ.] Ba pwa jèe popai goò, na wii naa na *Tii Pwicîri, pâ: *Rà naa wârimuru tée; ba rà ina pâ, é pwi a pwa na èpâ.* *Ésaïe 53.12* Â o jèe nye coo é popai bèepwiri.»

38 Â rà ina tée wà tèpa câmu kêe pâ: «Wâéni é du ârailu tâuwa, co Pwi Ukai!»

Â é tòpi târa pâ: «Jèe pâri!†»

É pwapwicîri wâ gòrojaa Élaio

Mataio 26.36-46; Maréko 14.32-42

39 Rà còobé gée na wâ wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe, â rà pâra naa gòrojaa Élaio. Ba mu nye câmaajé târa [na rà puu wê].

40 Ûna rà tèepaa naawé, â é ina târa pâ: «Guwâ pwapwicîri ba na o pwa cè nii ma gòo kâwâ, wiàna tacaiwâ.»

41 Â é tâpo paé jiiirà, â é tùu jùrué, â é pwapwicîri tà Pwидуée.

42 Â é ina pâ: «Caa, wiàna nûmagâ, â gà patâjii jiio é pâ aré ma tòina bèeni. Êco na gà cibwaa pwa é pwina nûmoo goo, â gà nye pwa câbawâdé'gâ.»

43 Â é nye tèepaa kaa pwi jèe *angela, me géee *napwéretòotù, â é pagòóé.

44 Â é nye pwapwicîri mwara wà Iésu, â jèe po dau maina é aré ma tòina kêe. Â é wétâu kêe, âna jèe pâra nau domii, â joro naa napuu pwacèwii é pwâra jawé.

45 Â nabwé, â é cimadò, â é wâjué me còwâ dari tèpa câmu kêe. Êco na é còo pâ rà puu. Ba dau oratâra géee goo pai pikîri kêra.

* 22:31 Pwa ucina naa na grec goo é pai ura pwâra blé târa ma pinaaitiri é pudòro blé ma é parawée.

22:32 Ioane 17.15 22:35 Luka 9.3, 10.4 22:37 Ésaïe 53.12 † 22:38 Jèe pâri—Munaa pai ina wée pâ: *Jèe nabwé na jèe târa.*

46 Â é ina tàra pâ: «Cina guwà puu? Guwà tà tàci, â guwà pwapwicîri ba na o pwa cè nii ma gòo kàwà, wiàna tacaiwà.»

Rà tâjùru Iésu

Mataio 26.47-56; Maréko 14.43-52; Ioane 18.3-12

47 Ūna é bwaa gére ina pwiri wà Iésu, â é po tèepaa me wà Judas, wà i pwi jè ârapàara tèpa 12 apostolo kêe. Â rà tèepaa me wiâê pâ âboro na wâru, [ba na rà tâjùru Iésu]. Â é nye pâra dà Iésu kaa wà Judas, â é pwabwàcu tée, ma bwénüüê.

48 Â é ina tée wà Iésu pâ: «Wànuu, co Judas? Gà wàrapwiri târa pai pi-icurio, wàgo Pwina naîri âboro, goro ê pai bwénüüô'gà?»

49 Wà tèpa câmu kà Iésu, âna rà còo pâ rà o jèe tâjùrué wà tèpa âboro. Â rà pò ma ina tée pâ: «Wâdé co Pwi Ukai, na jè piokée! Wàéni tàuwa!»

50 Â wà pwi jè ârapàararà, âna é nye tüboo kaa ê tàuwa kêe naa gòro pûru pwi âboro kîri kà pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaaîlò. [Êco na] é tépàgà co i doronyüruê.

51 Â é ina tàra wà Iésu pâ: «Bwa! Jèe pâri! Guwà cibwaa cicararà!»

Â é tu naa goo i doronyüruê, â nye wâdé còwà kaa.

52 Â é patùra tèpa pitûâ kà tàpé na rà me nau tâjùrué—tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaîlò, ma wà tèpa caa kà tèpa wéaari ê Wàra pwapwicîri. Â é ina tàra pâ: «Wànuu? Guwà me nau popao, goro ê pâ tàuwa, ma ê bàra upwâra, pwacéwii na go pwi a pòtàmwara âboro!

53 Diri é pâ tòotù, âna goo tâa nabibiu kàwà, naa na Wàra pwapwicîri, êco na câguwà caa tâjùruo! Bwa, wâdé na wàrapwiri. Ba ni, âna jèe pâara kàwà—pàara na é pitûâ é pàtàmara ê bàutê.»

54 Â rà tâjùru Iésu.

É pitütòwâri Iésu wà Pétèru

Mataio 26.69-75; Maréko 14.66-72; Ioane 18.16-27

Rà popa pâ Iésu naa pwàrawâ kà pwi *ukai kà tèpa pwa ârapwaaîlò. Napwa wà Pétèru, âna é picâwiâê géé iti.

55 Â é pâmary pâra tèpa wéaa, naa na gòroigé kâra pwàrawâ. Ba rà pwa é pé na ânye, â rà pwacârau. Â é coo burà pwacârau jaarà wà Pétèru.

56 Â wà tò jè ênawéna, âna é còoê naa na pwéela kâra ânye. Â é ciburà ucârié, â é còoinaê, â é ina [tà tèpa âboro na rà tâa wê] pâ: «É! Wà pwini, âna é pwi jè bée Iésu géé Nazareth!»

57 Êco na é pitütòwâri wà Pétèru, â é ina tée pâ: «Bwa! Câgo caa tâmogòorié, co tòoni.»

58 Â géé na càuru ê ji pâara bèepwiri, â wà pwi jè âboro, âna é còoinaê mwara, â é ina tée pâ: «Pwiini, gona câgà caa pwi jè bée Iésu?»

Â é tòpi tée wà Pétèru, pâ: «Bwa!»

59 Â wâna caapwi ineretòotù, â wà pwi jè âboro, âna é nye gòo goro ina tà tèpa bée pâ: «Akaé! Âjupâra pâ é pwi jè bée! Ba wàè mwara, âna é pwi a me géé Galiléé!»

60 Â é tòpi tée wà Pétèru pâ: «Kaa! Gà tère, co pwini! Câgo caa tâmogòori é pwina nûmagà na gà ina!»

Ūna é bwaa gére ina pwiri, â é to i ja.

61 Â wà Pwi Ukai Iésu [na rà tàgére pitèié naa na jè ére gòroigé] âna é nye tabiié kaa, â é ucâri wà Pétéru. Â é nye niimiri kaa wà Pétéru i pwi ia é ina tée wà Iésu pâ: «Béaa kâra é pai to kâra i ja, âna gà o wacié pitûtôowâri pâ, câgà caa tâmogôorio.»

62 Â é còobé naa gòroigé wà Pétéru, â é dau i pijinünü.

Rà tubaèpà tà Iésu ma pitèié

Mataio 26.63-27.2; Maréko 14.53-15.1; Ioane 18.13-14,19-24

63 Wà tèpa âboro na rà wéaari Iésu, âna rà pitaurèe gooé, â rà èié.

64 Â rà târamiri é naporomee, â ūna rà tòbitié, â rà ina tée pâ: «Wàilàapà na èigà? Gà pinadàra cai, [wiàna gà pwi *péroféta na gà tâmogôori diri é muru!]

65 Â rà dau tànyirié, ma ina tée pâ muru na po dau èpà.

Wâra pitèimuru kà tèpa Juif

66 Ūna po dàuru moo, â rà pitapitirirà naima diri é wâra pitûâ kà tèpa Juif—wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò, ma wà tèpa pitûâ, ma tèpa dotée goro é Naèà. Â rà ina [tà tèpa wéaa] pâ, na rà popa me Iésu na ararà.

67 Â rà ina tée pâ: «Wiàna wâgà wà pwi *Mesia, â gà ina tâbà!»

Â é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Wiàna go ina tàwà é âjupâra, â o câguwà caa cèiki naa gooò.

68 «Â wiàna go tawèriwà goro cè jè muru, â o câguwà caa tòpi tòo.

69 Êco na o jèe tèepaa é pâara, na wà Pwina naîri âboro, âna ée mwa tâa gòro ètò kà Pwiduée na dau pwa pàtâmee, [â ée mwa pitûâ].»

70 [Ūna rà tère pwiri, â rà nye dau putâmu kaa] â rà ina pâ: «Ico pwini! Gona gà ina pâ wâgà, âna gà *Pwina naî Pwiduée?»

Â é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Guwà jèe nye tàgére ina!»

71 Â rà pi-ina pâ: «Jèe pâri! Guwà nye tère é pwina é ina. Naaco cè tèpa pitòtié, [ba é jèe ipitòtié còwâ!]

23

Iésu na ara Pilato ma Héroda

Mataio 27.11-26; Maréko 15.2-15; Ioane 18.28-19.16

1 Rà cau cimadò diri tèpa *wâratûâ kà tèpa Juif, â rà cia Iésu dari wà *Pilato, [pwi kupénoo kà tèpa Roma].

2 Â rà pitòti Iésu, ma ina pâ: «Wà pwi âboro bèeni, âna é pitoo naa na pûru é Ba kâbà [tèpa Juif] ba na rà cicara César, pwi ukai. Ba é ticia jirà, na rà wâri mwani wâripû tée, â é ina pâ wàè pwi *Mesia, pwi jè ukai maina.»

3 Â é tawèri Iésu wà Pilato pâ: «Gona nye wâgà kaa, na gà Pwi Ukai kà tèpa Juif?»

É tòpi tée wà Iésu pâ: «Gà jèe nye tàgére ina.»

Ticé pwina é pwa na èpà!

4 É tabiié wà Pilato naa goo tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaailò, ma wà pàra tèpa âboro na rà tâa wê. Â é ina tàra pâ: «Câgo caa pâmari cè majoro wârimuru kée.»

⁵ Êco na rà ina ba gòo tée pà: «Bwa! Gà còo, é nama gùmagù napô pitiri, goro é pai pwa pupûra kée—tapoo na Galilée, tia ni *Iérusaléma!»

⁶ Â é ina tàra wà Pilato pà: «Wà nau? Guwà ina pà, é pwi âboro géé Galilée?»

⁷ Ûna rà tòpi tée pà «Ûu», â é panuâ pà Iésu naa jaa *Héroda Antipas. Ba wàè na é pwi kupénoo na Galilée. Â, na pwi pàara-bà, âna é tàgére tãa Iérusaléma.

É coo ara Héroda Antipas

⁸ É nye dau ipwàdée kaa wà Héroda na é còo Iésu, ba jèe nye dau gòiri pai tère kée è jèkutâ gooé. Â nye dau nùmee na é còo cè jè *càmù kàra pàtãmee cèna é pwa.

⁹ Â é tawèerié mwara goro pà muru na wàru. Êco na câé caa tòpi tée wà Iésu.

¹⁰ Â [naa na diri é pàara na ru gére wàrapwiri, â] wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwailò ma wà tèpa *dotée goro é Naèà, âna rà tàgére tãa wê, â rà dau tura too ma pitòtié.

¹¹ [Jjèe pà nau ora tà Héroda gooé] â rà tànyirié ma piècaarié, wàè ma wà tèpa coda kée. Â rà pwa ma é coona é pé ârabwée kàra ukai. Â rà panuâé còwâ pàdari Pilato.

¹² Tapoo na pwi tòotù-bà, âna ru pitèreru wà Héroda ma Pilato. Ba béaa, âna nye tupédu a pièpà.

É coo còwâ ara Pilato

¹³ Wà Pilato, âna é panaimari é napô, bau tèpa pitûâ kàra, ma tèpa caa kà tèpa pwa ârapwailò.

¹⁴ Â é ina tàra pà: «Guwà pame pwi âboro bèeni, na guwà gére ina pà: “É pitoo naa na pûru tèpa âboro, ba naa gùmagù è napô.” Â go tawèerié goo, na arawà. Êco na câgo caa pâmari cèna èpà na pâri ma pwa wârimuru tée goo.

¹⁵ «Â wà ukai Héroda Antipas mwara, âna câé caa pâmari cè èpà cèna é pwa, â é panuâé còwâ me naani. Â nye ticè majoroé ma naa wârimuru tée, ma é bà.

¹⁶ Na wàrapwiri, â go o nye pwa ma pàdié co, â go o nye panuâé còwâ.» {

¹⁷ Ba pàra Pilato na é pacòobé è pwi jè âboro géé na karapuu, na diri pà naja, na tòotù *Paséka.}

Nùmarà goo Barabbas

¹⁸ [Ûna é ina pwiri wà Pilato] â rà nye cau wiikau too kaa è pà âboro, ma ina pà: «Nama é bà wà pwi âboro bèepwiri! Gà panuâ wà Barabbas!»

¹⁹ (Wà pwini Barabbas, âna é tãa na karapuu, ba é pwi a tètãmwara âboro. Â é pwi jè ârapàara mwara tàpé na pwa na rà cicara tèpa *Roma, naa Iérusaléma.)

Tanamirié naa goro kurucé!

²⁰ Wà Pilato, âna nùmee na é panuâ Iésu, â pwa na é patùra tèpa âboro, [ba na é pacoorà].

²¹ Êco na rà mwa nye dau uu ma tomara too kaa pà: «Tanamirié! Tanamirié naa goro *kurucé!»

²² É bwaa wacié tawèerirà wà Pilato pà: «Dà cè èpà cèna é pwa pwi âboro bèeni? Na nye ticè majoroé ma é bà. Go o nye nama pàdié co, ma panuâé còwâ.»

²³ Êco na rà mwa nye dau pwatàngürurà* ma uu too ma ina pà: «Tanamirié!»

24 Â é nye niimiri bamwara wà Pilato pâ, na é pwa é pwina nùmarà goo.

25 Â é panuâ wà Barabbas, wà i pwi pòroca†, â é panuâ wà Iésu tà tèpa coda kèe, ba na rà tètàmwereê‡.

Rà popa pâ Iésu ma rà nama é bà

Mataio 27.32-34; Maréko 15.21-24; Ioane 19.17

26 Wà tèpa coda roma, âna rà popa pâ Iésu, [âna é kâa i kurucé kèe]. Â ipitirà ma pwi jè âboro gée na ville Cyrène, na nee Simona, na é wâjué me gée na aupwanapô. Â rà tacoo gooé, ba na é kâa pwicò i kurucé kà Iésu.

27 Â dau wâru pâ âboro na rà pâra wiâ Iésu. Â wà pa ilàri, âna rà imurué ma pijinüü.

28 Â é tabiié Iésu naa goorà, â é ina tàra pâ: «Pa èpo gée Iérusaléma, guwà cibwaa imuruò! Guwà imuruwà còwâ, ma pâ èpo kàwà.

29 Ba o jèe tèepaa é pâara na [o dau gòo. Ba] o mwa ina pâ: “Rà ipwàdée pa ilàri na càcaa pâri ma rà ipièrù, ma wàilà na càra caa pâji pitàmari èpo, ma wàilà na càra caa pâji pa-di èpo!”

30 «Â [o dau maina é pai picâri kà tèpa âboro, tiagoro na] o nùmarà na tûu naa gòrà é pâ jaa§, ba na naapwàwirà [jii é pé tòina bèepwiri]!

31 «Ba “Wiàna rà cîri i upwâra na bwaa bwù* , â rà o mwa wànau târa é upwâra na jèe mwari?” [Ba rà tubaèpà tòo nabà, â rà o mwa tubaèpà tàwà gée na càué.]»

32 Â wà tèpa coda, âna rà capai popa Iésu ma wà tupédu a pwa na èpà, ma capai tanamirira.

Rà tanamirié naa goro kurucé

Mataio 27.35-44; Maréko 15.25-32; Ioane 19.18-27

33 Rà popa Iésu pâ, tèepaa naa na ére na ina goo pâ ‘Napwiripûru âboro’. Â rà tanamirié naa goro *kurucé. Â rà tanamiri mwara i tupédu a pwa na èpà; pwi jèpwi naa gòro étò kèe, â pwi jèpwi naa gòro aèmwü.

34 Â wà Iésu, âna é ina tà Pwiduée pâ: «Caa, gà pwanaurirà, ba càra caa tâmogòori é pwina rà pwa.»

Â wà tèpa coda, âna rà picàù noo kâra tii, naa goro é ârabwée kèe.

35 Wâru pâ âboro na rà coo wê, â rà gére ucâri diri é pwina tèepaa. Â wà tèpa pitûa kà tèpa Juif, âna rà pitaurée goo Iésu, â rà ina pâ: «É pi-ina gooé pâ é pwi Mesia, [*pwi a pa-udò na é cùrué me wà Pwiduée]! Â é tâmogòori ma é pa-udò pâra tàpé, èco na càé caa tâmogòori ma é ipa-uddò còwâ!»

36-37 Wà tèpa coda, âna rà pitaurée mwara gooé. Ba rà nye tà pame darié dipâa na maga, â rà nye tà ina tée pâ: «É! Pwiini, wiàna gà pwi ukai kà tèpa Juif, â gà nye ipa-udògà còwâ!»

38 Â rà ténamiri dòiti kâra pûrué jè ére upwâra na wii naa goo é aupwa tii na ina pâ: IÉSU, PWI UKAI KÀ TÈPA JUIF.

† 23:25 Pwi pòroca—Meurtrier. ‡ 23:25 Ba na rà tètàmwereê—Grec: Ba na rà pwa tée é pwina nùma tèpa âboro goo. 23:29 Luka 21.23 23:30 Osée 10.8; Auinapàpari 6.16 § 23:30 O nùmarà na tûu naa gòrà é pâ jaa—Grec: Rà o ina tà tèpa jaa: Guwà câjipibâi Rà mwa ina tâna nari jaa: Guwà tûu naa gòbâ. (Còo Osée 10.8.) * 23:31 Wiàna rà cîri i upwâra... Pai ina wée pâ, wiàna é picâri wà Iésu, wàé, na càé mu caa pwa na èpà, â rà o mwa dau picâri kaa wà tèpa jènereé, tèpa Juif, na rà pwa na èpà. 23:34 Psaume 22.19; Ésaie 53.12 23:35 Psaume 22.8-9 23:36-37 Psaume 69.22

39 Â wà i pwi jè bâadi na ia tanamiriê naa goro jè jènere Iésu, âna é dau tanyiriê, â é ina tée pâ: «A! Wànanu co pwini? Gà ina pâ, wàgà pé pwi Mesia. Â gà upagà ni, â gà cau upajè naima!»

40 Êco na é tòpi tée wà pwi bée, na ia é tâa goro jè jènere Iésu, ma ina tée pâ: «Pwiibà, gorodà na càcaa wàgotàgà goo Pwiduée, wàgà na gà o jèe tàpo bà†, [â gà o mwa coo araé?]

41 Gà còo, nye *târù é pai pwa wârimuru kâju, ba ju dau tupédu a pwa na èpà. Â napwa wàé, âna nye ticé èpà na é pwa!»

42 Â é ina tà Iésu pâ: «Au, Iésu, gà nyi niimiriô, wiàna gà mwa tâa na é Mwaciri'gà.»

43 Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Go ina tâgà é âjupâra pâ: Nabàni, âna gà o tâa jaaò, naa napô kòo na tâa wê pinaanapô‡.»

Maagé bà kà Iésu

Mataio 27.45-56; Maréko 15.33-41; Ioane 19.28-30

44-45 Ûna po gopaé bwàti, â câé mwa caa té i tòtù, â nye po bàutê pitiri é napô§ tiagoro na âracié ineretòtù na càuru ija. Â é pé ciità maina, [na é târiwâri é ére na dau pwicîri] naa na i *Wâra pwapwicîri, âna nye tidàpa kaa.

46 Â é tomara ba maina wà Iésu pâ: *Caa, go panuâ tâgà còwâ é nyuââò!* *Psaume 31.6* Â nye ègò kaa ôomaa kêe.

47 Ûna é còo pai bà kêe, wà pwi caa kâra coda roma, â é pwamaina Pwiduée, â é ina pâ: «Nye âjupâra pâ, wà pwi âboro bèeni, âna nye ticé èpà na é pwa!»

48 Â wà diri tèpa âboro na ia rà tâa wê, âna rà wâjué còwâ naa jaarà, â dau tòina pwâranûmarà.

49 Napwa naa goo wà tèpa bée Iésu, ma wà mwara pa ilàri na ia rà pâra wiâé géé Galilée, âna rà tà coo iti ma còo pwiri.

Tòpòé naa na auipwàni

Mataio 27.57-61; Maréko 15.42-47; Ioane 19.38-42

50-51 Pwa pwi jè âboro na nee Ioséfa, pwi âboro géé Arimathée wà napô *Judée. É pwi âboro na é pitòimiriê, ma é pwi âboro na é *târù na ara Pwiduée. Â é pwi a nye tà gòo goro tapacîri é pai tèepaa me kâra é *Mwaciri kà Pwiduée. Â é pwi jè a tâa na wâratûâ kà tèpa Juif, èco na dau càcaa wâdé tée é pwina rà pwa tà Iésu wà tèpa wâratûâ bée.

52 Â wà pwiibà, âna é pâra naa jaa ukai Pilato, â é ilari jiié i naii Iésu, [â é naa tàrù tée wà Pilato].

53 Â é tapwùtù i naii Iésu géé gòro i *kurucé. Â é târamiri goro imwaano na gòri. Â é popaé, â é tòpòé naa na é auipwàni na bwaa âmué, pé pwêe na îri naa na pé atù, na bwaa nye ticé âboro bà na tòpòé naa na.

54 Diri é pâ namuru bèepwiri, âna pacoo na papwicî, tòtù béaa kâra é *tòtù pwicîri kà tèpa Juif. (Na papwicî, âna rà pwabwàti é pi-ija târa tòtù pwicîri.)

55 [Ûna é gére popa i naii Iésu géé goro kurucé wà Ioséfa, â] wà i pa ilàri géé Galilée, âna rà còoé, â rà pâra wiâé. Â rà còo i auipwàni, na tòpò Iésu naawé.

† 23:40 Wàgà na gà o jèe tàpo bà—Grec: Wàgà na ipaiwâ é wârimuru kâu. ‡ 23:43 Napô kòo na tâa wê pinaanapô—Grec: Paradis. Rà ina mwara wà tèpa ijiaò pâ: Paradaiso. 23:44-45 Luka 8.2-3

§ 23:44-45 Pitiri é napô—é, Pitiri é gòropuu.

⁵⁶ Â nabwé, â rà wâjué cowa naa pwârawâ, â rà pwabwâti é pâ wâi ma jawé ûrea, ba na rà wicêpwiri naa goro é nâi Iésu. Êco na, [ûna bàrane, â] rà tâpo coo, ba jêe tapoo i tòotù pwicîri. Â pwicîri na rà wakè na pwi tòotù-bà.

24

É wâro cowa géé na aubà

Mataio 28.1-10; Maréko 16.1-8; Ioane 20.1-10

¹ Na pwapwicîri, [na dâuru kêra *tòotù pwicîri kêra] na bwaa gòropwaa, â rà pâra naa na auipwâni wà i pa ilâri. Â rà popa pâ i jawé ûrea na ia rà pwabwâti.

² Â rà còo i atù, bécamoori i pwêe, âna jêe pwûru tâji.

³⁻⁴ Â rà tò, â rà dau pò, ba càra caa pâmari i nâi Iésu. Na rà gére pitawèerirà goro é pwina gére tèepaa, â ru nye piâpâparirà kaa tupédu âboro, na ru coona é ârabwée na dau pwaa, ma pwâra*.

⁵ Â rà cigòboo i pa ilâri, ba po dau wâgotàra.

Êco na ru ina tàra pâ: «Gorodà na guwà mudàra nacârù, pwi âboro na é jêe wâro [cowa]?»

⁶ Jêe tiàu Iésu ni! Ba é jêe wâro cowa géé na aubà!† Gona câguwà caa niimiri i pwi ia é ina tàwà, na guwà bwaa tâa ma wâé na Galilée?

⁷ Ba ia é ina pâ, o mwa panuâé tà tèpa âboro èpà, wâé *Pwina naîri âboro. Â rà o mwa tanamirié naa goro *kurucé. Â, naa na béaracié kêra tòotù géé na càué, âna ée mwa wâro cowa géé na aubà.»

⁸ Â wà i pa ilâri, âna rà nye niimiri kaa pâ, ia é jêe nye ina pwiri tàra wà Iésu.

⁹ Â rà nye itâa kaa géé na auipwâni, ba na rà piwiâ tà tèpa *câmu kêe, ma édiri pâra tèpa âboro é pwina tèepaa marirà.

¹⁰ Napwa naa goo wà pa ilâri bèepwiri, âna wà Maria géé Magdala, ma Jeanne, ma Maria tò nyaa kà Jacques, ma wà pâra ilâri mwara.

Â rà pwa jèkutâ tà tèpa *apostolo.

¹¹ Êco na càra caa cèikî naa goorà, ba rà niimiri pâ rà piwâmirà.

¹² Êco na wà Pétèru, âna é cimadò, â é itâa naa na auipwâni, [ba na é còo. Â câé caa tò] â é nye po cùué boo co, â é niâ dò naadò wâ, â é pò na é còo é pâ imwaano co na gére tâaboo naani napuu. Â é wâjué cowa naa pwârawâ, â é dau pinünüma naa goro é pwina gére tèepaa.

É ipaarié naa gòro naigé Emmaüs

Maréko 16.12-13

¹³ Na tòotù bèepwiri, âna ru pâra wà tupédu ârailu bée Iésu, naa Emmaüs, pwi village, wâpâ na 11 kilomètres géé *Iéruusaléma.

¹⁴⁻¹⁵ Â wii naigé, âna ru gére pwa jèkutâ goro é pâ pwina gére tèepaa. Â é pâmwünyabweriru wà pwi jè âboro, â rà picaapâra. Nye wà Iésu kaa,

¹⁶ êco na càru caa còoinaé.

¹⁷ Â é tawèeriru pâ: «Dà é pwina gàu gére pwa jèkutâ goo, co tupéeni?»

Â ru coo, na ru nye dau pikîri.

23:56 Exode 20.10; Deutéronome 5.14 * **24:3-4** Tupédu âboro... Pai ina wèe pâ, tupédu angela. Còo mwara Angela naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadàra tii. **24:6** Luka 9.22 † **24:6** Jêe tiàu Iésu... Pâ popai bèepwiri, âna nye tiàu na pâra Tii Pwicîri naa na grec.

18 Â wà pwi jèpwi (na nee Cléopas), âna é tòpi tée pâ: «Wànau, co pwini? Gona cãgã caa tãmogòori é pwina gére tèepaa na pâ tòotù bèeni? Diri é pâ âboro wà Iéruusaléma, âna rà nye tãmogòori, â nye wãgã co?»

19 Â é tòpi tàru pâ: «Gona dà?»

Â ru ina tée pâ: «Ê pwina tèepaa dari Iésu géé Nazareth, pwi *péroféta na é piwéna! Ba dau pwa pátãmara é pwáratùra kée, ma é pwina é pwa. Â é dau wádé na ara Pwíduée, â wáru tèpa âboro mwara na rà picádiríé.

20 Â wà tèpa pitúã kãjè, ma tèpa caa kà tèpa pwa *árapwaailò, âna rà tâjùrué, ma panuãê [tà tèpa *Roma] ba na rà pwa wárimuru tée, ma é bà. Â rà nama tanamirié naa goro *kurucé.

21 Â [wãibã-ni, âna bà nye po dau pikíri kaa] ba bà nye tà wári pâ, wáé kaa [pwi *Mesia, na é] *pwi a pa-udò é Ba kãjè *Isaraéla. Â ni, âna jèé áracié tòotù géé na càuru pai bà kée.

22 «Â èri, âna wà pára ilàri géé jaabã, âna rà dau papòbã kaa [goro jèkutã kàra]. Ba, na bwaa po dàuru, âna rà pára naa na auipwàni.

23 Â càra caa pãmari i naiié, â rà ina pâ rà cò du *angela, na ru ina tàra pâ, é jèé wáro còwã wà Iésu!

24 Â wà pára tèpa paa géé goobã, âna rà itãa pâ naa na auipwàni, ba na rà cò, â nye ájupãra pâ, tiãu naii Iésu! [Nye dau ité kaa!]

É tòpi tàru

25 É ina tàru wà pwini pâ: «Au, meaariwà! Ba nye ticé cèna guwà tãmogòori! Po dau ipwã ma guwà cèiki naa goro é pâ pwi ia rà wii wà tèpa péroféta biu!

26 Ba rà ina pâ: Wádé na é pwamaagé cò wà pwi Mesia naa na pai pwa wèé bèepwiri, béaa kãra pai o paari é pai maina ma muugère kée.»

27 Â, [na rà gére pára wii naigé, â] é napéaati tàru wà pwini, édiri pâ jèkutã gooé na wii naa na *Tii Pwicíri—tapoo naa goro pâ tii kã *Moosé, tèepaa naa goro pâ tii kã tèpa péroféta.

28 Â nabwé, â rà tèepaa pâ naa na village na ru pára naawé wà tupédu âboro. Â wà pwiibã, âna pwa na é pára jiiru.

29 Êco na ru tacoo gooé, â ru ina tée pâ: «Bwa, gà tàpo tãa jaabu‡, ba jèé bàrane.»

Â rà pãgã naa pwárawã, â rà tãa wé.

Ru còinaé na é tubiti poloa

30 Nabwé, ûna rà tãa goro taapã, â é popa é poloa wà pwini, â é pwaolé tà Pwíduée, â é tubiti i poloa, â é ipãdi tàru.

31 Úna wãrapwiri, â ru nye còoina kaa pâ wà Iésu, êco na, na ji pãara bèepwiri, âna é nye pò ma tiãué jiiru kaa.

32 Â ru pi-ina naa gooru pâ: «Nye dau ité kaa é pé ipwádée, na tãa na pwáranúmaju, na ia é tagére patùraju me wii naigé, goro é Tii Pwicíri!»

33 Ru cimadó, â ru wãjué còwã wài naa Iéruusaléma, ba na ru ina tà tèpa 11 a câmu na rà gére caatãa wé, ma pára tèpa bée Iésu.

³⁴ Êco na rà mara ina tàru pâ: «Nye âjupâra kaa pâ, é jèe wâro gée na aubà wà Pwi Ukai! Ba é côoé wà Simona Pétèru!»

³⁵ À wà i tupédu âboro, âna ru piwiâ é pwina tèepaa mariru wii naigé. À ru ina mwara pâ: «Bu nye côoinaê kaa, na é tubiti é poloa.»

É iparié tà tèpa câmu kée

Mataio 28.16-20; Maréko 16.14-18; Apostolo 1.6-8

³⁶ Wà tèpa câmu kà Iésu ma wà tèpa béera, âna rà pwa jèkutâ [goro pai wâro cowa kée gée na aubà]. Na rà bwaa gère pi-ina pwiri, â é nye coo kaa nabibiu kâra wà Iésu, â é ina tàra pâ: «Bwâcu kâwâ! Cidòri nyuâawâ!»

³⁷ À rà cau pò ma po dau wâgotâra, ba rà niimiri pâ pé duée.

³⁸ Êco na é ina tàra wà Iésu pâ: «Cina wâgotâwâ ma gûmagù pwâranûmawâ? Gorodà na câguwâ caa cèikí pâ wâgo?»

³⁹⁻⁴⁰ À é paari tàra é du îê ma i du âê, â é ina tàra pâ: «Guwâ côo é du îô, ma é du âô. Nye wâgo kaa! Guwâ côo naiio, â guwâ tu naa goo! Ba é duée, âna nye ticé naiié!»

⁴¹ À rà po dau pò wà tèpa câmu kée. À rà ipwâdée, [ba nûmarà na rà cèikí] êco na rà piwâ, ba càra caa pâji cèikí bwâti. À é pwa ma tawèerirà Iésu pâ: «Nye pwa cè uti kâjè?»

⁴² À rà naa tée jè noo kâra ârawèa na cîri,

⁴³ â é uti na ararà.

É tàpiri pai côoina kâra é Tii Pwicîri

⁴⁴ É pwa ma ina tàra pâ: «Guwâ niimiri, na jè bwaa tâa ma wâgo, â ia go ina tàwâ pâ: O mwa coo diri é pâ pwina rà wii naa good, wà Moosé, ma wà tèpa pérofèta, ma naa na tii *Salamo.»

⁴⁵ À é tàpiri pai côoina kâra ma pai tâmogòori kâra é Tii Pwicîri.

⁴⁶ Ba é ina pâ: «Jèe wii naa na Tii Pwicîri pâ, wà pwi Mesia, âna wâdé na é pwamaagé côo, ma bà. À naa na béaracié kâra tòotù§, â ée mwa wâro cowa gée na aubà.

⁴⁷ «À [go panuâwâ, ba na guwâ] picémara târa goro diri é Ba, tapoo na Iérusaléma, é popai goro pai pinûnûma. [À guwâ ina tàra] naa na neoé pâ: “Guwâ biiwâ ma pitòotéri é wâro kâwâ, â ée mwa pwanauri tàwâ é pâ èpâ kâwâ wà Pwiduée!”

⁴⁸ «Ba nye wâguwâ, na guwâ tèpa *paâjupâra é pwiibâ!

⁴⁹ Êco na guwâ bwaa tàpo tâa ni, na ville, tapacîri cè pai tòpi kâwâ é pàtama Pwiduée. Ba go o mwa panuâ me tàwâ é [Nyuaâé Pwicîri] âraimeai na ia é ina béaa wà Caa.»

É too jiià naa napwéretòotù

Maréko 16.19-20; Apostolo 1.9-11

⁵⁰ Wà Iésu, âna é popa tèpa câmu kée, naa na jè ére na wâmwûnyabweri Bétani. À é tòpò naa gòrà é du îê, â é *pwényunyuâarirà.

⁵¹ Ûna é gère wàrapwiri, â dàgòtùé too jiià naa napwéretòotù.

24:34 1 Korénito 15.4-5 **24:37** Mataio 14.26 **24:44** Luka 9.22 **24:46** Psaume 16.10; Êsaïe 49.6, 53.10-11 § **24:46** Naa na béaracié kâra tòotù—É bà wà Iésu na papwicî, â é wâro cowa na pwapwicîri. Nabâ, âna jè ina pâ, ârailu tòotù gée na càùé. Êco na wiâra é pai pûra tòotù kà tèpa Juif, âna papwicî, âna pwi pâbéaa kâra tòotù; â capàto, âna pwi béarailu kée; â pwapwicîri, âna pwi béaracié kée. **24:48** Ioane 15.27; Apostolo 1.8 **24:49** Ioane 14.16, 15.26; Apostolo 1.4

⁵² Â rà dau pwamainaê. Â nabwé, â rà wâjué cômâ naa Iérusaléma, â nye dau maina kaa ê ipwàdéé kàra.

⁵³ Â rà gòo goro picâdiri Pwiduée taaci naa na *Wâra pwapwicîri.

Picémara Wâdé na é wii wâ Ioane Bétapoo popai

Wàilàpà na wii tii bèeni?

Wà Ioane, pwi *apostolo. Êco na câé caa ina é nee naa na é tii bèeni. Â nye po ina co pâ 'pwi jè a *câmu', ma 'wà pwi na ia dau wânüma Iésu gooé'. (Còo 13.23; 19.26; 21.24.)

É wii wiidà?

Nabibiu kâra *naja 70 ma 100 (munaa 80-85), na pàara na wà Ioane, âna é tâa na province Asia (naa napô Turquie nabà). É wii géé na càù wà Mataio, ma Maréko ma Luka.

É wii tâi?

Tà diri tàpé na rà mudàra é naigé, ma é âjupàra, ma é wâro (14.6).

Cina é wii?

Nüma wà Ioane na é popa me tèpa âboro na rà tère é popai, ba na rà tâmogòori pâ wà Iésu, âna é pwi *Mesia, wà *Pwina naî Pwiduée, na ia rà jèe inapàpari biu wà tèpa *péroféta.

Dà ère é tii bèeni?

Câé caa ipaiwà pai wiâ kà Ioane bau é pai wiâ kà Mataio, ma Maréko, ma Luka. Ba câé caa wiâ diri é pâ popai ma wakè kà Iésu. Â é inapàpari co é pâ muru, na tâa na wâbinyiri, wâna é pâ popai ma wakè kà Iésu. Wàèni ère é tii: Wà Iésu Kériso, âna é pwi Popai na é wâjaa Pwiduée, béaa kâra pai tapoo diri pâ muru. Â é biie ma é âboro, â é wâro nabibiu kâjè naani gòropuu. Wàé, âna wàé é âji pwéelaa; wàé na é pwi naigé, ma é goropwârawâ târa é *âji wâro jaa Pwiduée. Â wàé mwara 'pwi a wéaari mutô', na é popajè tèpa âboro pàdari wà Caa.

7 câmu ma 7 pai ina wèe naa na Tii kà Ioane

Wà Ioane, âna é popa é nimaro 7 (na câmu kêe goo é pwina tâbawêe) ba na é paari pâ wà Iésu, âna é Pwina naî Pwiduée:

7 câmu kâra pàtàma Iésu

É bii jawé ba na dipâa (2.1-12)

É nama tiàu maagé kà pwi âboro (4.43-54)

É pwa ma é wâdé pwi a pitâbwamwa na tòotù pwicîri (5.1-18)

É pa-ija pâ âboro na wâru (6.1-15)

É pâra gòro parawére jawé (6.16-21)

É nama é niâ pwi a bwi (9.1-7)

É nama é wâro còwâ Lacaro (11.1-44)

7 ucina còwâ naa gooé na é ina wà Iésu

É ina wà Iésu pâ: *WÂGO, âna go:

Ploa târa wâro (6.35,51)

Pwéelaa kâra gòropuu (8.12)

Goropwârawâ kâra é pâ mutô (10.7,9)

A piwéaari ê pâ mutô (10.11,14)

Pwina é naa é wâro, ma pawâro cômâ têpa âboro géé na aubà (11.25)

Naigé, ma *ÂJUPÂRA, ma Wâro (14.6)

Âji majoro vigne (15.1,5)

Jê wârani târa pai wii wèè «WÂGO» ba târa paari pâ, wà Iésu, âna é popa ê nee Pwiduée, «WÂGO pwi a tâa napwiri, nabà, â dâra gôiri awé.» (Còo *Ioane* naporomee 8 ma 13, ma *Exode* 3.14.) É wârapwiri ba na é paari tâjê pâ, câé caa pwi âboro co, ba é me géé goo Pwiduée Caa.

Pai pitàgoo tii kà Ioane

Iésu, âna é pwi Popai na me géé goo Pwiduée (1.1-18)

Opaâjupâra ma ipwabwàti (1.19-51)

Wakè kêe naa jaa têpa âboro (2.1-12.50)

Wakè kêe naa Judée ma Samaria (2.13-4.54)

Rà tapoo cicaraé wà têpa pitûa (5.1-6.71)

Wakè kêe naa Iéusaléma (7.1-12.50)

Ipicijii ma ipagòo kêe têpa câmu (13.1-17.26)

Bénabwé pi-ija (13.1-30)

Bénabwé ipagòo (13.31-16.33)

Bénabwé pwâra pwapwiciri (17.1-26)

Pai bà ma wâro cômâ kêe (18.1-21.25)

Rà tâjûrué ma nama é bà (18.1-19.42)

É wâro cômâ géé na aubà (20.1-21.25)

Pwi Popai na é tâa jaa Pwiduée

1 É jèe nye tâa é Popai
naa na autapoo goo
[ê gòropuu].

É tâa jaa Pwiduée.
Ba nye tàgére wàé
Pwiduée.

2 É nye wâjaa Pwiduée
naa na autapoo goo.

3 É nama é pwa diri
pâ namuru wà Pwiduée.
Diri é pâ muru,
âna wàé na pwa.

4 É wâjaaé *âji wâro,
na nama rà wâro
na pwéelaa pâ âboro.

5 Ê pwéelaa, âna é èù
naa nanaara é bàutê.
Â é bàutê, âna câé caa
câtàmwereé*.

Pai paâjupâra pwéelaa

6 Wà Pwiduée, âna é cùru me pwi jè âboro na nee Ioane.

1:1 Ioane 17.5; 1 Ioane 1.1-2; Auinapàpari 19.13 1:3 1 Korénito 8.6; Kolosé 1.16-17; Héberu 1.2

1:4 Ioane 5.26 1:5 Ioane 3.19 * 1:5 Cêé caa câtàmwereé-é, Cêé caa tâmogôorié, é, cêé caa tòpié.

1:6 Mataio 3.1; Luka 1.13-17,76

7 É pwi a *paâjupâra ê pwéelaa, ba na é pwi naigé mara ê cèikî kâ tèpa âboro diri.

8 Càcaa wàè ê pwéelaa, â é tèepaa, ba na é *paâjupâra ê pwéelaa.

9 Wàépwiri ê âji pwéelaa, na é tèepaa naa gòropuu, ba na é nama pwéelaa goo tèpa âboro diri.

10 É jèe nye tâa gòropuu ê Popai, â é tòpò è gòropuu wà Pwiduée goo ê Popai. Êco na càra caa câmogòorié wà tèpa âboro gòropuu†.

11 É jèe tèepaa [naa napô kêe] naa jaa tèpa bée; â càra caa tòpié wà tèpa jènereé.

12 Êco na wà tàpé na rà tòpié ma cèikî naa gooé, âna é nama rà tèpa naí Pwiduée.

13 Wà tèpa naîé, âna càra caa tèepaa géé goro è câbawâdé kâra âboro. Ba rà nye tèepaa géé goro è câbawâdé kâ Pwiduée.

É pa naiiri âboro ê Popai

14 É pa naiiri âboro ê Popai, â é wâro nabibiu kâjè. Po tâbawêe naa gooé è *pimeaari imudi, ma ê *ÂJUPÂRA. Â bà jèe côo è pai maina ma muugère kâ Pwina naîé, na é caapwi co, na é tòpi jii Caa.

15 É tomara too wà Ioane, ba na é pamogòorié tà tèpa âboro, â é ina pâ: «Wàè kaa pwiri i pwi âboro na ia go jèe picémarâé tâwà, na ia go ina pâ, é bwaa pwicò kôo wà pwi âboro na dau pwamuru naa gooé jiio, ba é jèe nye wâro béaario‡.»

16 Jè pitòpi naa gò è pâ wâdé ma *aupwényunyuâari, géé goo pimeaari imudi kêe.

17 Béaa, âna é pinaigé mara ê *Naèà wà *Moosé. Â nabàni, âna é pinaigé mara è pimeaari imudi ma *ÂJUPÂRA, wà Iésu *Kériso.

18 Nye ticé pwi jè âboro cèna é mu jèe côo Pwiduée. Êco na wà Pwina naîé na caapwi co, âna wàè kaa na pamogòorié tâjè. Ba é nye tà tâa jaa Pwiduée, â nye tâgére wàè còwâ mwara Pwiduée.

Opaâjupâra kâ Ioane Pwi a piupwaa

Mataio 3.1-12; Maréko 1.1-8; Luka 3.1-18

19-20 Wà tèpa caa kâ tèpa *Juif^S géé *Iéruusaléma, âna rà panuâ pâ pàra tèpa ênawéna kâra Wâra pwapwicíri*, ma pàra tèpa pwa *ârapwaaílò dari Ioane. Â rà tawèerié pâ: «Wâgà wâa?»

Â nye ticé na é naapwàniri goorà, ba é ina ba pwéelaa tàra pâ: «Càcaa wâgo pwi *Mesia, [na ée mwa pa-udò è Ba].»

21 Â rà tawèerié pâ: «Â gona wâgà wâa? Gona càcaa wâgà Élia, pwi *péroféta [na ée mwa pâbéaa kêe]?»

1:9 Ioane 8.12 † 1:10 Tèpa âboro gòropuu—Grec: Gòropuu. Wà Ioane (pwi awii tii bèeni), âna é ina diri tèpa âboro na tàutàra goo wà Pwiduée, â na rà cicara Iésu ma wà tàpé na rà pàra wiâé. 1:13 Ioane 2.11, 3.3-6; Filipi 2.7; 1 Péteru 1.23 ‡ 1:15 Béaario—Béaa kôo. 1:17 Exode 34.28; Roma 6.14 1:18

Exode 33.20; Ioane 6.46; 1 Timotéo 6.16 S 1:19-20 Tèpa caa kâ tèpa Juif—Wà Ioane, âna é pwa wâru wii pâ, tèpa Juif, naa na tii bèeni, âna pai ina wèè pâ, tèpa pitûâ kâ tèpa Juif. É, na pàra pwi, âna pai ina wèè pâ, diri tèpa âboro na rà gére tâmaari Iésu (par ex. naa na pâ nee tii 6.41, ma 8.22, ma 12.9). Â bà wii pâ, tèpa âboro naawé. * 1:19-20 Ênawéna kâra Wâra pwapwicíri—Lévite. Pwi âboro géé na wâao kâ Lévi na é pitu tà tèpa pwa ârapwaaílò. 1:21 Deutéronome 18.15,18; Malachie 3.23; Mataio 11.14

«Bwa†.»

«Á gona câgà caa i pwi Péroféta [na é inaê wà Moosé]#?»

«Bwa.»

22 «Á gona wâgà wàa? Gà ina tâbà, ba na bà ina tà tàpé na rà panuâbà me.»

23 Á é tòpi tàrà pà: «Wâgo wà pwi âboro na ia é inaô wà Isaia, pwi péroféta, na ia é wii pà:

Pwi âboro naa namaré

na é tomara too:

“Ée me Pwi Ukai!

Patàrù naigé kêe!”»

Ésaie 40.3

24 Rà tâa nabibiu kà tèpa âboro bèepwiri cùrurà, pàrà tèpa *Farasaio.

25 Á rà tawèerié mwara pà: «Wiàna càcaa wâgà pwi Mesia, é, Élia, é, pwi Péroféta, â gorodà na gà *piupwaa?»

26 Á é tòpi tàrà wà Ioane pà: «Wâgo, âna go piupwaa goro jawé. Êco na é wânabibiu kàwà, è pwi âboro na câguwà caa câmogòorié.

27 Wàé, âna ée mwa pwicò kôo. Êco na po dau càcaa pâriô, ma go tipi è otâpwe goro du wâraâê\$, [ba é Pwi Ukai].»

28 Ê pwâra pitùra kàrà bèepwiri, âna rà pwa na Bétani, pwi village na wâdò còwà kàrà nairiwà Ioridano, wâna na é piupwaa naawê wà Ioane.

É Pwina naí Pwiduée wà Iésu

29 Na dâuru kêe, â é còo Iésu wà Ioane, na é me burèe, â é ina pà: «Wàeni i *Pwi nari mutò kà Pwiduée! Wàé na é patâjii è pà kàrà pà âboro gòropuu!

30 Wà i pwi âboro, na ia go inaê tàwà napwiri pà: É bwaa pwicò kôo wà pwi âboro, na dau pwamuru naa gooe jiiio, ba é jèe nye wâro béaario.

31 «Béaa, âna câgo caa câmogòori* pà wàilàapà pwi âboro na ia go picémaraé tàwà. Á go me nau piupwaa goro jawé, ba na rà o câmogòorié wà tàpé *Isaraéla.»

32 Á é paâjupâra mwara wà Ioane pà: «Go còo è *Nyuââ Pwicîri, na é boo géé napwèretòtù, wâra déamu, â é boo naa goé.

33 Béaa, âna bwaa câgo caa pâji câmogòori pà pwiri wàilàapà. Êco na wà Pwiduée, na é cùruo me, nau piupwaa goro jawé, âna é jèe ina tòo béaa pà: “Gà mwa còo è Nyuââ Pwicîri, na boo naa gò pwi jèe âboro, â é mwa tâa gooe. Ána wàé kaa, pwi âboro na ée mwa piupwaa goro Nyuââ Pwicîri.”

34 «Á wàé kaa pwiri è pwina go còo, â go nye paâjupâra pà, wà pwi âboro bèepwiri, âna Pwina naí Pwiduée.»

É tapoo todà tèpa câmu

† **1:21** Caa pâji tâmogòori wà Ioane è pai maina kàrà è wakè kêe. Ba é ina wà Iésu naa na Mataio 11.14 pà, nye wà Ioane kaa, na é pwa è wakè kà Élia. Còo mwara *Mesia* ma *Élia* naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwàadàra tii. ‡ **1:21** *Pwi Péroféta na é inaê wà Moosé*—Pwi Péroféta na dau imaina, na é mwa pwi apa popai nabibiu kà Pwiduée ma tèpa âboro. Càra caa tâmogòori wà tèpa Juif pà, wà pwi âboro bèepwiri, âna wàé kaa pwi Mesia na rà tapacié. Á càra caa tâmogòori pà, tàgère wà Iésu Kériso. Còo *Péroféta* naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwàadàra tii. **1:23** Ésaie 40.3 **1:27** Ioane 1.15

§ **1:27** *Tipi è otâpwe goro du wâraâê*—È wakè kà tèpa ênawéna na dau Kíri. **1:29** Ésaie 53.6-7; 1 Pétèru 1.18-19 **1:30** Ioane 1.15 * **1:31** *Câmogòori—Reconnaître* (Cf tâmogòori, còoina). **1:32** Mataio 3.16 **1:34** Mataio 3.17

³⁵ Na dàuru kêe, âna rà tâa wê cowa wà Ioane ma tupédu âboro ârailu a *câmu kêe.

³⁶ Â é còo Iésu na é paé, â é ina pâ: «Wàéni i Pwi nari mutô kà Pwiduée!»

³⁷ Â ru tèreê, â ru pâra wiâ Iésu.

³⁸ Â é tabèrèè wà Iésu, â é côoru, na ru gère pâra wiâê, â é ina târu pâ: «Gàu mudà î?»

Â ru tòpi tée pâ: «Gà pitâa pâ, co pwi Rabbi?» (Ê popai *Rabbi*, âna pai ina wèè pâ 'Pwi a pwa pupûra'.)

³⁹ Â é ina târu pâ: «Gàu me, ba na gàu o còo.»

Jèe ârapàpé ineretòotù na càuru ija. Â rà pâra naima, nau còo na é pitâa wê, â rà jèè tà burà tâa wê.

⁴⁰ Wà pwi jèpwi gée gooru, âna wà André, pwi aèjii kà Simona Pétèru.

⁴¹ Â é pò ma pâmari pwi aèjii kêe, â é ina tée pâ: «Bu jèè pâmari pwi Mesia!» (Ê popai 'Mesia', âna pai ina wèè pâ 'Kériso'.)

⁴² Â é popaé pàdari Iésu. Â é còo wà Simona wà Iésu, â é ina tée pâ: «Wàgà Simona, pwina naí Iona†. O mwa pituneegà pâ Céphas‡, é, Pétèru.» (Ê pwi neere âboro bèeni, âna pai ina wèè pâ 'Atù'.)

É todà Filipino ma Natanaël

⁴³⁻⁴⁴ Na dàuru kêe, â nûma Iésu na é wajué cowa naa napô Galilée. Ûna é pâra, â ipitiru ma Filipino, pwi âboro gée Bethsaïda, village kà André ma Pétèru. Â é ina tée wà Iésu pâ: «Me wiâô!»

⁴⁵ Â wà Filipino, âna ipitiru ma Natanaël§, â é ina tée pâ: «Gà còo, bà jèè còo pwi âboro, na ia é inaê wà Moosé naa na i Naèa kêe—wà pwi âboro na ia rà picémaraê mwara wà pâra tèpa péroféta. Wà pwiibà, âna wà Iésu, pwi âboro gée Nazareth, pwina naí Ioséfa.»

⁴⁶ Â é ina tée wà Natanaël pâ: «Gona nye pâri ma me gée Nazareth, cè jèè muru cèna wâdé? Auwa!»

Â é tòpi tée wà Filipino pâ: «Me, ma gà còo!»

⁴⁷ Ûna é gère medari Iésu wà Natanaël, â é còoè wà Iésu, â é ina pâ: «Wàéni ê pwi âji Isaraéla, ba é pwi âboro na é *târù ma âjupâra!»

⁴⁸ Â [é pò wà pwiibà, â] é ina tée pâ: «Gà tâmogòorio géepà?»

Â é ina tée wà Iésu pâ: «Béaari é pai todàgà kà Filipino, âna go jèè tà còogà na aranara i *upwâra wâi.»

⁴⁹ Â é ina tée wà Natanaël pâ: «Pwi a pwa pupûra, wàgà Pwina naí Pwiduée, â gà Pwi Ukai naa Isaraéla!»

⁵⁰ Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Gona gà cèikì, gée goo na go ina tâgà pâ, go còogà na aranara i upwâra wâi? Tàpo coo, ba gà o mwa còo é pâ namuru na dau maina jii pwiri!»

⁵¹ Â é ina [târa diri] pâ: «Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà è âjupâra pâ: Guwà o mwa còo é napwèretòotù, wiâna tàpirié. Â guwà o mwa còo wà tèpa *angela kà Pwiduée, na rà too ma tàbàtù, wâgò-o *Pwina naíri âboro.»

1:36 Ioane 1.29 **1:40** Mataio 4.18-20 **1:42** Mataio 16.18 † **1:42** Iona—é, Ioane. ‡ **1:42** Céphas—Nee naa na araméen, Pétèru naa na grec. **1:45** Deutéronome 18.18; Ésaïe 7.14, 9.5; Jérémie 23.5; Ézékiel 34.23 § **1:45** Natanaël—Nee *Barthélemy* naa na pâ tii kà Mataio, Maréko ma Luka. **1:49** Mataio 14.33, 16.16; Maréko 3.11 **1:51** Genèse 28.12

2

É tâa goro piéa na Kana wà Iésu

1 Géé na càuru àrailu tòotù, àna pwa jè piéa na Kana, jè village géé Galilée. Â é tâa goo wà nyaa kà Iésu.

2 Â rà todà mwara Iésu ma tèpa *câmu kêe, naa goro piéa.

3 [Bwaa càcaa pâji pwâadàra i tòotù, à] jèe pâ nau ticè dipâa*. Â é todà Iésu wà nyaa kêe, â é ina tée pâ: «Au, meaarirà, ba jèe ticè dipâa kàra.»

4 Â é ina tée wà Iésu pâ: «Naa càcaa wâgà, na pitûâri tóo, cè pwina go o pwa†. Ba bwaa càcaa pâji tèepaa me é pàara kôo‡.»

5 Â é ina wà nyaa kêe tà tèpa ênawéna pâ: «Guwà pwa diri é pwina ée mwa ina tàwà.»

6 Â tâa wê é tèpa wâra jawé atù na po 6, na piwâpâ na 100 litres. Wà tèpa *Juif, àna rà mu pa é jawé géé na, târa é 'pwapwicîri târa pai *pinuwa', wiàra é nyamanya kàra.

7 Â é ina tà tèpa ênawéna wà Iésu pâ: «Pwaa ma wâbé tèpa wâra jawé bèepwiri, goro jawé.»

Â rà pwaai ma wâbé diri.

8 Â é pwa ma ina târa còwâ pâ: «Guwà cia còwâ, â guwà popa pàdari wà pwi apooro pi-ija.»

Â rà cia pàdarié.

9 Nabwé, â é nacai i jawé wà pwini [â é pò, ba] jèe pâra nau dipâa. Â câe caa tâmogòori wâna na me géewé, i dipâa bèepwiri. (Êco na wà tèpa ênawéna, àna rà nye tâmogòori.) Â é todà pwi a piéa,

10 â é ina tée pâ: «Naa na é pai pwa kâjè, àna jè ipâdi béaa é dipâa na dau wâdé. Ûna rà jèe dau wâdo, â jè mwa pâdi é dipâa na câe caa po dau wâdé. Êco na wâgà, àna gà nye tàgère wéaari dipâa na wâdé, tiagoo ni!»

11 Wâé kaa pwiri tapoo pàtàmarà wakè, na é tapoo wà Iésu na Kana wà Galilée. Ba é câmu bèepwiri, àna é paari é pai maina ma muugère kêe. Â rà cèikî naa gooé wà tèpa câmu kêe.

12 Géé na càùè, â é boo naa Capernaüm wà Iésu, wàilà ma wà nyaa kêe, ma tèpa aéjii kêe, ma wà tèpa câmu kêe. Â càcaa wâru pâ tòotù na rà tâa wê na.

*É tù tà tèpa pi-icu géé na Wâra pwapwicîri**Mataio 21.12; Maréko 11.15; Luka 19.45*

13 Jèe tàpo wâmwünyabwe é tòotù *Paséka, tòotù maina kà tèpa Juif. Â é too naa *Iéruusaléma wà Iésu§.

14 Â ûna é tò naa na [gòroigé kâra] é *Wâra pwapwicîri, â é pàdari é pâ áboro, na rà gére pi-icu paaci ma mutô ma déa, â é còo mwara tèpa pitòotéri mwani*, na rà tâaboo naa goro taapà kàra.

* 2:3 Ticè dipâa—Dau maina kamu kà tèpa apooro é tòotù. 2:4 Ioane 7.30, 8.20 † 2:4 Naa càcaa wâgà, na pitûâri tóo... é, Dà cèna pwina nûmagà goo? Grec: Târa dà'gà é pwina kôo? ‡ 2:4 Pàara kôo—É pàara na o mwa paari é pai muugère ma maina kà Iésu. 2:12 Mataio 4.13 2:13 Exode 12.1–27

§ 2:13 Munaa wà Iésu, àna é wailu pacòobè tèpa pi-icu géé na Wâra pwapwicîri—naa na pai tapoo tâa kêe na Iéruusaléma, na wii ni na Ioane 2.13–22; ma naa na béaracié kâra pai tâa kêe wê, na wii na Mataio 21, na Maréko 11, na Luka 19. * 2:14 Pitòotéri mwani—Còo note goo Mataio 21.12.

15 Â é bàpi ê otàpwe, ba na ubati, â é cau tütürâ† gée na Wâra pwapwicîri —cau wailà mara pâ mutô ma paaci kâra. Â é tawicèpwiri tâjii ê pâ mwani atù kâ tèpa pitòotéri mwani, ma pugòboori ê pâ taapà kâra.

16 Â é tûâri tà tèpa pi-icu marù, pâ: «Guwà patâjii géeni ê pâ muru bèeni! Â guwà nabwé na guwà pwa ma wâra pi-icu é wà kâ Caa kôo!»

17 Â wà tèpa câmu kêe, âna rà mwa niimiri ê jè auwii naa na *Tii Pwicîri, pâ: *Dau maina ê pwâranümmo goo ê Wâra pwapwicîri'gâ. Psaume 69.10*

Ucina goo pai wâro còwâ kêe

18 Rà ina tée wà tèpa pitûâ kâ tèpa Juif pâ: «Dà cè câmu kêe, na gà pwa, târa paari tâbâ pâ ê pwina gà pwa, âna muru me gée jaa Pwiduée?»

19 Â é ina târa pâ: «Téura tâjii ê wâra pwapwicîri bèeni, â go mwa pacima còwâ naa na âracié tòotù!»

20 Â rà ina tée pâ: «A?! Po 46 naja goro pai bari wâra ê Wâra pwapwicîri bèeni! Â wânau? Wâgà, âna gà ina pâ gà o pacima còwâ naa na âracié tòotù?!»

21 Êco na é 'wâra pwapwicîri' na é ina wà Iésu, âna é ina é naiié.

22 Ūna ée mwa wâro còwâ gée na aubâ, â rà mwa niimiri wà tèpa câmu kêe, pâ, é mu jèe nye [pwa wâru] ina târa ê pwi bèepwiri. Â rà cèikî naa goo ê Tii Pwicîri, ma pâ pwina é jèe nabwé ina wà Iésu.

É tâmogòori pwâranümara âboro

23 Ūna é bwaa tâa Iérusaléma wà Iésu, na tòotù Paséka, â dau wâru âboro na rà cèikî naa gooé. Ba rà jèe còo pâ câmu kâra pàtâma Pwiduée na é pwa.

24 Êco na câe caa po cèikî naa goorà, ba é jèe nye cau câmogòorirâ diri.

25 Ba càcaa âjimuru tée, wiàna ina tée ê pai pwa kâra âboro, ba é nye tâmogòori pwâranümarà.

3

Pitùra kâ Iésu ma Nicodème

1 Pwa pwi jè âboro na nee Nicodème, pwi jè ârapàara [tèpa pwapwicîri gée jaa] tèpa *Farasaio. Â é pwi âboro imaina kâ tèpa *Juif.

2 Â é pâra dari Iésu na jè ne, â é ina tée pâ: «Pwi ukai, bà jèe tâmogòori pâ, gà pwi a pwa pupûra na gà me gée goo Pwiduée. Ba nye ticè pwi âboro, na pâri ma é pwa é pâ *câmu kâra pàtâma Pwiduée na gà pwa, wiàna câe caa wâjaae wà Pwiduée.»

Wâdé na jèu pitèpawà còwâ

3 É tòpi tée pâ: «Gà tère bwàti, ba go ina tâgà è âjupâra pâ: Wiàna càcaa jèu pitèpa còwâ* wà pwi âboro, â o càcaa pâri ma é còo è *Mwaciri kâ Pwiduée.»

4 Â é ina tée wà Nicodème pâ: «A? É wânau târa cè pai pitèpaé còwâ, wà pwi jè âboro na é jèe maina? Gona nye pâri ma é tò còwâ naa nanaa nyaa kêe, ma o mwa jèu pitèpaé còwâ?»

5 Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Go ina tâgà è âjupâra pâ: Wiàna càcaa jèu pitèpa còwâ wà pwi âboro, goro jawé ma è Nyuâaé Pwicîri, â o càcaa pâri ma é tò naa na Mwaciri kâ Pwiduée.

† 2:15 Tütürâ—Tü târa. 2:17 Psaume 69.10 2:19 Mataio 26.61, 27.40 2:21 1 Korénito 6.19
2:22 Luka 24.6-8; Ioane 12.16 2:23 Ioane 7.31 3:1 Ioane 7.50, 19.39 3:3 Mataio 18.3; 1
Pétèru 1.23 * 3:3 Pitèpa còwâ—é, Pitèpa gée goo Pwiduée na é wânidò. 3:5 Ézékiel 36.25-27

⁶ Wà pwina pitèpaé gée goro âboro, âna nye pwi âboro. Â wà pwina pitèpaé gée goo é Nyuââé Pwicîri, âna nye pwi âboro kâ Pwiduée.

⁷ Gà cibwaa pò, na go gére ina tâgà pâ, wâdé na jèu pitèpawâ còwâ.

⁸ Gà còo, é pwéretòotù, âna é nye pâ naa, na nye nùmee na é pâ wê. Â gà tère aié, â câgà caa tâmogòori na é me géewê, ma wâna é pâ naawê. É wàrapwiri mwara naa goo pwi âboro na pitèpaé naa na é Nyuââé Pwicîri.»

O cipa too wà Pwina naîri âboro

⁹ É ina tée wà Nicodème pâ: «[Ê 'pitèpa bèeni naa na é Nyuââé Pwicîri' na gà ina, âna] o wànau târa cè pai pwa wèè?»

¹⁰ Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Gà pwi *dotée goro é Naèà, â gà pwi âboro imaina na *Isaraéla. Â gona câgà caa tâmogòori é pâ pwi bèepwiri?»

¹¹ Go ina tâgà é âjupâra pâ: Bà† ina pâ pwina bà tâmogòori, â bà *paâjupâra é pwina bà còo. Â câguwà caa tòpi é pwina bà paâjupâra.

¹² Na go ina tàwà pwina tèepaa naa na gòropuu, â câguwà caa cèikî naa goo. Â guwà mwa wànau târa cè pai cèikî kàwà, wiàna go ina tàwà é pâ muru na wânidò *napwéretòotù?

¹³ Nye ticé pwi jè âboro cèna é too naa napwéretòotù; â wâdé co wâgo *Pwina naîri âboro‡, na go boome gée napwéretòotù.

¹⁴ «[Gà pitaniimiri é pai pwa kâ] *Moosé, naa namaré. Ba é cipa too naa goro é bàra upwâra, é dòèa na pwa goro paò. Â o wàrapwiri é pai cipa too wà *Pwina naîri âboro§,

¹⁵ ba na wà pwina é cèikî naa gooé, âna o tà tée é *wâro dâra gòiri jaa Pwiduée.

Dau wânüma Pwiduée gooje

¹⁶ «Ba po dau wânüma Pwiduée goo é pâ âboro gòropuu, êkaa na é panuâ me wà Pwina naîé na é caapwi co, ba na wà pwina é cèikî naa gooé, âna câé caa bà, êco na o tà tée é wâro dâra gòiri.

¹⁷ Ba câé caa cùru me Pwina naîé, wà Pwiduée, ba na é pitèi tèpa âboro gòropuu. Â é cùrué me, ba na rà udò é pâ âboro gée gooé, [ma tâa târa é *âji wâro jaaé].

¹⁸ Wà pwina é cèikî naa goo wà Pwina naîé, âna càcaa pitèié; â wà pwina câé caa cèikî naa gooé, âna jèè pitèié. Wàrapwiri, ba câé caa cèikî naa goro *Pwina naî Pwiduée, na é caapwi co.

¹⁹ «Â é aupitèi bèepwiri, âna êni: É jèè tèepaa me é pwéelaa naa gòropuu, êco na wà tèpa âboro, âna wâdé târa é bauté jii é pwéelaa. Ba é pâ càràrà ma tuâ kàrà, âna nye taaci èpà.

²⁰ Ba wà pwina é pwa taaci na èpà, âna é èpàri é pwéelaa. Â câé caa me naa na pwéelaa. Ba péa o còo é pâ tuâ kèe na èpà.

²¹ Â wà pwi âboro na é wakè na *ÂJUPÂRA, âna é me naa na é pwéelaa, ba na inapàpàri diri pâ wakè kèe, na me gée goo Pwiduée.»

É inapàpàri Iésu wà Ioane

3:6 Ioane 1.13 † **3:11** Bà—Munaa wà Ioane, âna é popa é popai kâ Iésu, ba na popai kâra diri é wâra pwapwicîri. ‡ **3:13** *Pwina naîri âboro—Pwina naîri âboro na é wânidò napwéretòotù na pàra Tii Pwicîri*

naa na grec. **3:14** Nombres 21.9; Ioane 8.28, 12.32 § **3:14** Pwiri popai kâ Iésu, é, pwiri popai kâ

Ioane. **3:15** Ioane 20.31 **3:16** Ioane 3.36, 10.28; Roma 5.8, 8.32; 1 Ioane 4.9-10 **3:17** Luka

19.10 **3:18** Ioane 5.24 **3:19** Ioane 1.5,9, 8.12

²² Gée na càùé, â rà pâra wà Iésu ma wà tèpa *câmu kêe, naa napô *Judée. Â rà tàpo tâa wê, â é *upwaa tèpa âboro.

²³ Â wà Ioane mwara, âna é *piupwaa naa na ére wà Énon, wâmwünyabweri Salim, gée goro na wâru najawé wê. Â rà pâra wiâê é pâ âboro, ba na é upwaarà naawê.

²⁴ (Ba bwaa câé caa pâ pwa karapuu, na pâara bèepwiri.)

²⁵ Na jè tòotù, âna wà pwi jè Juif, âna é tapoo pitùra ma wà tèpa câmu kà Ioane. Â rà pâ nau pitòocia goro é 'pwapwicîri târa *pinuwa' wiâra é nyamanya kàra.

²⁶ Â rà pâdari Ioane, â rà ina tée pâ: «Pwi ukai, gà niimiri i pwi âboro na ia gà paâjupâraé, na ia gàu caatâa na ére gée còwâ kâra Ioridano? Â gà còo, nabàni, âna é jèe gére piupwaa! Â jèe po dau wâru é pâ âboro na rà gére pâra darié!»

²⁷ Â é tòpi târa wà Ioane pâ: «Nye ticè jè muru cèna é tòpi wà pwi âboro, wiâna câé caa naa tée wà Pwiduée.

²⁸ Ba wâguwâ kaa, âna guwâ jèe nye tèreô, na go ina pâ, càcaa wâgo *Mesia [na ée mwa pa-udd è Ba]. Ba wâgo, âna cùruo me, ba na go pâbéaa kêe.

²⁹ «Guwâ còo, wà pwina é tâa jaa wà tô a piéa, âna wà pwi a piéa. Â napwa naa goo wà pwi bée pwi a piéa; âna é tà coo goro jènereé, â é tâmaarié. Â é dau ipwâdée goro é pwârâtùra kêe. Â ipaiwâ naa good, ba nye tâbawêe nabà é ipwâdée kôo.

³⁰ Â wâdé na é pimaina too; â go pikîri boo.»

Wà Pwina é me géenidò napwéretòotù

³¹ Wà pwi âboro gée gòropuu, âna é nye gée gòropuu. Â é nye tura pwacèwii pwi âboro gée gòropuu. Êco na wà pwina é me géenidò napwéretòotù, âna é nye wâjajèe diri. Üu, é wâjajèe diri kaa*.

³² Â é nye paâjupâra é pâ muru na é jèe còo ma tère. Â nye ticè âboro cèna é tòpi è pâ muru na é ina.

³³ Â wà pwi âboro na é tòpi è pipaâjupâra kêe, âna é inapàpari pâ, wà Pwiduée, âna é ina è âjupâra.

³⁴ Ba wà pwi âboro na é cùrué wà Pwiduée, âna é ina è popai kà Pwiduée. Â wà Pwiduée, âna é naa bamwara tée è Nyuâaè Pwicîri.

³⁵ Wà Pwiduée Caa, âna wânümee goo Pwina naîê, â é naa tée pitûa naa gòro diri pâ muru.

³⁶ Wà pwi âboro na é cèikî naa goo Pwina naîê, âna tà tée è wâro dàra gòiri jaa Pwiduée. Â wà pwi âboro na tàutée na é cèikî, âna o câé caa wâro. Â è pwâra putàmù kà Pwiduée, âna o nye tà tâa gooé.

4

Pwâra pwa jèkutâ kà Iésu ma tô jè ilàri gée Samaria

¹⁻³ Rà tère wà tèpa *Farasaio pâ, wâru é pâ âboro na é todàra wà Iésu, ma *upwaarà, jii wà Ioane. (Êco na câé caa *piupwaa wà Iésu; â wà tèpa *câmu

kêe co na piupwaa.) Ûna é tere pwiri wà Iésu, â é pâra gée napô *Judée, naa Galilée.

⁴ Â é pitapàgà pà napô *Samaria.

⁵ Â é tèepaa naawê, â é pâra naa na pwi jè village, na nee Sikar, na é wâmwünabweri ê napuu, na ia é jèe naa wà Iakobo* tà pwina naîê Ioséfa, [na pâara biu].

⁶ Ê taa wê é pwârajawé kà Iakobo†. Â é tàpo tâaboo naawê wà Iésu, ba dau oratêe, goro é pai pâra kêe, â jèe gopaé.

Pwârajawé târa wâro

⁷⁻⁸ Wà tèpa câmu kêe, âna rà pâra naa na village nau wâri cè èrà. É tèepaa naa goro pwârajawé wà tò jè ilàri gée Samaria, nau cia jawé. Â é ina tée wà Iésu pâ: «Tòoni, go ilagà na gà naa cè wâdooò.»

⁹ Â é tòpi tée i tò ilàri pâ: «É! Cina gà ila jawé jiio, wâgà pwi *Juif? Ba wâgo, âna go tò Samaria.» (Ba càra caa piwâdé wà tèpa Juif ma tèpa Samaria‡.)

¹⁰ Â é tòpi tée pâ: «Câgà caa câmogòorio, wâgo pwi a gére ila jawé jiigà. Â câgà caa câmogòori mwara é urâpâra kà Pwiduée. Ba wiàna gò còoinari, â pwiri gére wâgà na ila jawé jiio; â pwiri go gére naa tâgà cè jawé târa wâro!»

¹¹ Â é ina tée wà tóbà pâ: «Gà o wànau târa cè pai pa wàra i jawé târa wâro, na gà gére ina? Ba nye ticè wàra cia, â é po dau tàgòro i pwârajawé.

¹² Wànau? Gà piwéna jii Iakobo, pwi caa kâbà§? Ba wàé na naa tâbà i pwârajawé bèeni. Â rà wâdo ni, ma tèpa naîê, ma é pâ macii kêe diri.»

¹³ Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Ê pâ âboro na rà wâdo na pwârajawé bèeni, âna o bwaa nye tà nùmarà dâra wâdo còwâ.

¹⁴ Êco na wà pwi âboro na é wâdo é jawé na go naa tée, âna o càcaa mwa caa nùmee dâra wâdo. Ba é jawé na go o mwa naa tée, âna ée mwa pâra nau pwârapò gooé—pwi pwârapò na ée mwa tà ciburà pò, tia naa na é wâro dâra gòiri jaa Pwiduée!»

¹⁵ Â é ina tée wà tòoni pâ: «Naa tô é jawé bèepwiri! Naa tôo, ba na o câ mwa caa nùmoo dâra wâdo còwâ! Â o câgo mwa caa me còwâ nau cia jawé wâni!»

Wâgo pwi Mesia na patùragà

¹⁶ É tòpi tée pâ: «Pâra nau todà pwi éagà; â gàu me naani.»

¹⁷ «Nye ticè éao.»

«Nye âjupâra é pai ina'gà pâ nye ticè éagà.

¹⁸ Ba jèe po 5 éagà. Â wà pwina gàu gére pitâa ma wàèni, âna càcaa pwi éagà mwara. Ûu, nye âjupâra kaa é pai tòpi'gà!»

¹⁹ Â é ina tée wà tò ilàri pâ: «Go còo pâ gà pwi *péroféta, [na gà pame é popai me gée jaa wà Pwiduée]!

4:5 Genèse 33.19; Josué 24.32 * **4:5** Iakobo—Pwi jojooro diri tèpa Juif. Còo mwara *Abéraama, ma Isaaka, ma Iakobo* naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadâra tii. † **4:6** *Pwârajawé kà Iakobo*—É dau tàgòro, â jè panuâ boo é cio na tòo goro otâpwe, târa cia jawé. **4:9** Esdras 4.1-5 ‡ **4:9** *Ba càra caa piwâdé... é, Wà tèpa Juif, âna càra caa ija ma wâdo na é ngapò ma wârado na rà jèe ija na, tèpa Samaria.*

4:10 Ioane 7.37-38; Auinapâpari 21.6 **4:12** Ioane 8.53 § **4:12** *Kâbà—é, Kâjè.* Ba wà Iakobo, âna é pwi jojooro Iésu na diri tèpa Juif. Êco na wà i tò ilàri, âna nùmee na é pinadàrù é nyamanya kà tèpa Samaria, jii é nyamanya kà tèpa Juif. **4:14** Ioane 6.35

20 Wà tèpa ijiao kâbà, âna rà pwamaina Pwiduée gòro ê jaa bèeni. Â napwa naa goowà tèpa Juif, âna guwà ina pâ é ére na jè pwamainae naawé, âna wâ *Iérušaléma.»

21 Â é ina tée wà Iésu pâ: «Tòoni, gà cèikí naa good, na go ina pâ: O mwa tèepaa me é pwi pàara, na o jèe nabwé na pwamaina Caa, naa gò pwi jaa bèeni, ma wà Iérušaléma mwara.»

22 Ba wâguwà tèpa Samaria, âna câguwà caa tâmogòori wà Pwina guwà pwamainae. Wâdé wàibà tèpa Juif, ba bà nye tâmogòorie. Ba é pai udò kà tèpa âboro, âna me gée goo tèpa Juif.

23 Êco na o mwa tèepaa é pwi pàara, â jèe wàé kaa ni, na rà o mwa pwamaina wà Caa wà tèpa âboro, naa na nyuâa* ma na *ÂJUPÂRA. Ba wàé kaa pwiri é pai pwamaina, na é ilari wà Caa.

24 Ba wà Pwiduée, âna é nyuâa. Â wâdé na wà tèpa âboro na rà pwamainae, âna rà pwamainae naa na nyuâa ma na *ÂJUPÂRA.»

25 Â é ina tée wà tô ilàri pâ: «Go tâmogòori pâ ée mwa tèepaa wà pwi *Mesia, jè nee mwara Kériso. Â wiàna ée mwa tèepaa, â ée mwa inapàpari tâjè diri é pâ muru.»

26 Â é ina tée wà Iésu pâ: «*WÂGO pwini na tàgére patùragà!»

Ê inaé tà pàra tàpé wà tô ilàri

27 Ûna ru bwaa gére pitùra, â rà tèepaa me còwâ wà tèpa câmu kée. Â rà dau pò, na rà còoé na ru ipwa jèkutâ ma tô jè ilàri. Êco na nye ticé gée goorà cèna tawèeri tô ilàri pâ: «Dà cè pwina na gà ina tà pwini?» Â ticé na tawèeri Iésu pâ: «Cina gà pwa jèkutâ ma wà tòoni?»

28 Â é panuâ naawé i wâra cia jawé kée wà tô ilàri. Â é pàra còwâ naa na village, â é ina târa é pâ âboro pâ:

29 «Êe! Guwà me nau còo pwi âboro na é cau inapàpari tòo diri é pâ muru na go pwa! [Pwiri wàilàapà?] Pwiri wà Mesia?»

30 Rà cà cau pàra diri nau còo Iésu.

Âji utimuru âna pai pitère dà Caa

31 Na pwi pàara-bà, â rà tàgére tacoo goo wà Iésu wà tèpa câmu kée pâ, na é pa cè uti kée: «Pwi Ukai, gà jèe tàpo ija!»

32 Êco na é ina târa pâ: «Wâgo, na pwa é uti kòo, na câguwà caa tâmogòori.»

33 Â rà pitawèerirà pâ: «Pwiri jèe pwa cè âboro cèna pame cè uti kée?»

34 Â é tòpi târa pâ: «Ê uti kòo, âna, na go pwa é câbawâdé kà Pwina é cùruo me, â go tubanabwé diri é pâ wakè† na é naa tóo.

35 «Guwà [tâmogòori é auina na] ina pâ: “Bwaa dàra ârapàpé parui târa piûnya.” Êco na go ina tàwâ pâ: Còo bwàti é pâ aupwanapô, ba jèe pàara târa piûnya‡!

36 «É tàgére tòpi é wârié wà pwina é piûnya, ba é piûnya dàra é *wâro dàra gòiri jaa Pwiduée. Êkaa na ru cau ipwâdéé, wà pwina é câmi, ma wà pwina é piûnya.

4:20 Deutéronome 12.5–14; Psaume 122.1–5 **4:22** 2 Rois 17.29–41; Ésaïe 2.3; Roma 9.4–5 * **4:23** Nyuâa—Pai ina wèe pâ, è Nyuâaé Pwicri. **4:24** Roma 12.1; 2 Korénito 3.17; Filipi 3.3 **4:26** Maréko 14.61–62 **4:34** Ioane 6.38 † **4:34** Wakè—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: *Pwàraneyere*. **4:35** Luka 10.2 ‡ **4:35** *Aupwanapô; Piûnya*—Pai ina wèe pâ, édiri pâ âboro na jè naarâ too naa na Mwaciri kà Pwiduée.

37 Â êna âjupâra ê pai ina wèe pâ: “Jè âboro, âna é câmi, â jèpwi, âna é piûnya.”

38 «Wâgo na go cùruwà nau piûnya ê pwina câguwà caa câmi. Ba wà pàra tàpé, âna rà wakèri, â wâguwà, âna guwà mwa caa piûnya.»

Wâru tàpé na rà cèikî naa gooé

39 Wâru tèpa Samaria gée na village Sikar, na rà cèikî naa goo Iésu, gée goo jèkutâ kà tô ilàri, na ia é ina tàra pâ: «É po cau ina tóo diri é pâ muru na go pwa.»

40 Â rà pâmari Iésu, â rà tacoo gooé pâ, na é bwaa tàpo tâa jaarà. Â é tâa jaarà naa na ârailu tòotù.

41 Mwa dau wâru âboro còwâ, na rà cèikî naa goo Iésu, gée goro é pai tûra kêe.

42 Â rà ina tà tô ilàri pâ: «Câbà caa cèikî gée goro é jèkutâ'gà co. Ba nabàni, âna bà jèe tèreê. Â bà tâmogòori pâ wàe kaa, âna é *pwi a pa-udò pâ âboro gòropuul!»

É nama tiâu maagé kà pwi naî pwi jè âboro imaina

43 Gée na càuru du tòotù bèepwiri [na napò Samaria] â é wâjué còwâ wà Iésu naa Galilée.

44 É nye tâmara ina béaa pâ: «Wà pwi péroféta, âna càra caa papwiciriê, naa na é âji napò kêe.»

45 Êco na, ûna é tèepaa naa Galilée, â rà tòpié bwàti. Ba rà jèe còo é pâ muru na é pwa na Iérusaléma, na rà tâa wê ma wàé naa goro i *Paséka.

46 Â é wâjué còwâ naa Kana, i pwi village gée Galilée, wà na ia é bii i jawé ma dipâa. É tâa wê é pwi jè âboro imaina kà ukai *Héroda, na é maagé é pwi naîe, naa na village Capernaüm.

47 Â é tère pâ é jèe tèepaa wà Iésu naa Galilée, me gée Judée. Â é pâdarié, â é tacoo gooé, ma é boo naa Capernaüm, nau pwa ma é wâdé pwina naîe. Ba jèe tòina maagé kêe.

48 Â é ina wà Iésu [tà tàpé na rà tâa wê] pâ: «Wiàna câguwà caa còo é pâ *câmu kâra pàtâma Pwiduée naa good na guwà pò goo, â o câguwà caa cèikî!»

49 Â é ina tée wà pwi âboro pâ: «Gà wâcî, co Pwi Ukai, â gà me naa jaao, ba ée jèe pwa na é bà wà pwi naîô!»

50 Â é ina tée wà Iésu pâ: «Gà wâjué còwâ, ba é jèe wâdé i pwi naîgà.»

Â é cèikî wà pwiibà naa goro i popai kà Iésu, â é pâra.

É jèe wâdé còwâ pwina naîe

51 Úna é bwaa gére pâra, â ipitirà ma tèpa ênawéna kêe, â rà ina tée pâ, é jèe wâdé i pwi naîe.

52 Â é tawèerirà goro é ineretòotù na tiâu i maagé kêe na. Â rà ina tée pâ: «Tiâu é pai pitòoka kêe, géecaa na caapwi ineretòotù na càuru ija.»

53 Â é còo pâ, wàe kaa pwiri i pwi ineretòotù na ia é ina tée wà Iésu pâ: «É jèe wâdé ni i pwi naîgà.» Â rà cèikî naa goo Iésu, wàilà ma êdiri pwârawâ kêe.

54 Wàépwiri é bêarailu kâra câmu kâra pàtâma Pwiduée, na é pwa wà Iésu naa napò Galilée, na é me gée Judée.

5

É nama é wâdé pwi a pitàbwamwa na tòotù pwiçiri

1 Gée na càùé, â rà pwa è pi-ija na *Iéruusaléma wà tèpa *Juif. Â é too naawé wà Iésu.

2 Â, naa Iéruusaléma, âna pwa è jè na auipitoo, na nee Béthesda* naa na *héberu. Â é wâmwünyabweri è pwi jè goropwârawâ goro è ville, na rà ina goo pâ Goropwârawâ kâra mutô. Â naa goo è pwi auipitoo-bà, âna pwa 5 goropwârawâ. Â naa na jèpa goropwârawâ, âna jè pâra nabibiu kâra du nee âra wâ.

3 Â po dau wâru tèpa maagé na rà tà puu wê na curuu—wà tèpa bwi, ma wà tèpa bee, ma tèpa pitàbwamwa. {Ba rà tà tapacîri è pai gù kâra i jawé.

4 Ba é boome na pâra pâara è jè *angela kà Pwi Ukai, nau gù na i jawé. Â wà pwi âboro maagé na é ègò boo béaa naa na auipitoo, gée na càuru pai gù kâra jawé, âna jèe tiâu è maagé kêe.}

5 É tâa wê wà pwi jè âboro, na jèe po 38 naja kêe goro maagé.

6 Â é côôè wà Iésu, na é gére puu. Â é jèe tâmogòori pâ jèe po dau gòiri è pai maagé kêe. Â é ina tée pâ: «Nûmagà na tiâu è maagé'gà?»

7 Â é tòpi tée pâ: «Ûu kaa! Êco na ticé âboro cèna tûô boo naa najawé, na é bwaa gére gù! Ba ùna go pwa ma go ègò boo, â é jèe ègò béaarro wà pwi jèpwi.»

8 Â é ina tée wà Iésu pâ: «Gà cimadó, â gà pa aupuu'gà, â gà pâra!»

9 É nye wâdé kaa. Â é pa è aupuu kêe, â é pâra.

Càcaa wâdé tà tèpa pitûâ

Napwa tòotù bèepwiri, âna *tòotù pwiçiri [kà tèpa Juif].

10 Â rà ina tée wà tèpa caa kà tèpa Juif pâ: «Ée! Tòotù pwiçiri nabà, â [wiâra è *Naèà] âna pwiçiri na gà pa aupuu'gà!»

11 Â é tòpi tàra pâ: «Bwa, wà pwina é pwa ma go wâdé, âna é ina tóo pâ, na go popa aupuu kôo, ma go pâra.»

12 Â rà ina pâ: «Kaa! Wàilàapà cè pwi a gére ina tâgà pwiri?»

13 Êco na câé caa tâmogòori pâ pwiri wàilàapà. Â càcaa pâri ma é paari tàra Iésu, naa nabibiu kâra pâ âboro, ba rà po dau wâru†.

14 Mwa gée na càùé, â wà Iésu, âna é côo wà pwi âboro-bà naa na *Wâra pwapwiçiri, â é ina tée pâ: «Gà côo, jèe tiâu è maagé'gà. Gà cibwaa pwa côwâ è pwina èpà. Ba o péa tèepaa darigà cè pwina o po dau èpà na dau maina.»

15 Â é wâjué côwâ wà pwiibà dari tèpa caa kà tèpa Juif, â é ina tàra pâ wà Iésu na é pwa ma é wâdé.

16 Â géewé, â rà mudàra ma rà tubaèpà tà Iésu, gée goro è pai pwa ma tiâu è maagé, na tòotù pwiçiri.

17 Êco na é ina tàra pâ: «Wà Caa kôo, âna é nye tà ciburà wakè. Tèepaa naa goro tòotù nabà, â o câé caa coo. Â go nye wàrapwiri mwara wâgo.»

18 Â gée goo è pai ina kêe pwiri, âna rà nye dau pibu naigé kaa ma rà pôtâmwereé. Càcaa gée goro co pai ègòjai è tòotù pwiçiri, â gée goo mwara è

* 5:2 *Béthesda—é, Bethzatha.* 5:8 Mataio 9.6 5:10 Néhémie 13.19; Jérémie 17.21 † 5:13 *Rà po dau wâru—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Rà dau wâru wàilà.* 5:18 Mataio 26.4; Ioane 7.1, 10.30

pai ina kêe pâ, wà Pwidueé, âna é pwi âji Caa kêe. Ba ûna é wàrapwiri pai ina kêe, â é nama ipaiwàilu ma Pwidueé.

É tòpi tà tèpa pitòtié wà Iésu

Pwidueé na é naa tée tàrù

19 É ina tàra wà Iésu pâ: «Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà è âjupâra pâ: Go còo è pwina é pwa wà Caa kòo, â go pwa, ba càcaa pâri ma go pwa jè muru géé goodò. Ûu, è pâ muru na é pwa wà Caa, âna go pwa mwara wâgo, Pwina naîê.

20 Ba wânüma Caa goodò, â é paari tóo diri pâ muru na é pwa†. Â ée mwa paari tóo mwara è pâ pàra muru na dau maina, na go o mwa pwa. Â o dau dàpàgà tàwà wiàna guwà mwa còo.

21 Ba wà Caa, âna é pacimadó còwâ wà tàpé na rà jèe bà, ma pawârorà còwâ. Â go wàrapwiri mwara, wâgo Pwina naîê, ba go naa è *âji wâro tà tàpé na nümoo na go pawârorà.

22 «Napwa wà Caa, âna câe caa pitèi tèpa âboro. Â é nye naa tóo, Pwina naîê, diri è tàrù ma go pitèira.

23 Â, na wàrapwiri, â rà o cau pwamainao diri è pâ âboro wàra è pai pwamainà kàra wà Caa. Ba wà pwina câe caa ipwamainao, Pwina naîê, âna câe caa ipwamainà mwara wà Caa na é cùruo me.

24 «Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà è âjupâra pâ: Wà pwi âboro na é pitère dàra è popai kòo, â é cèikì naa goo wà Pwina é cùruo me, âna é jèe tòpi è *wâro dàra gòiri jaa Pwidueé. Â o jèe càcaa pwa wârimuru tée, ba é jèe pâra géé na bà, naa na wâro.

Rà o pitère dòo wà tèpa bà

25 «Go ina tàwà è âjupâra pâ: O mwa tèepaa è jè tòotù, â jèe wàèni kaa, na rà tère è pwàratùra kòo, wâgo *Pwina naî Pwidueé, wà tàpé na rà bwaa bà. Â wà tàpé na rà pitère dòo, âna o tãa tàra è âji wâro.

26 Ba wà Caa, âna tà tée è pàtãma tãra ma é naa wâro, â é naa tóo mwara, wâgo Pwina naîê.

27 Â é naa tóo mwara è tàrù, ba na go pwi a pitèimuru, géé goo na go Pwina naîri âboro.

28 Guwà cibwaa pò na go ina tàwà pâ: O mwa me è tòotù, na rà o tère è pwàratùra kòo wà diri tàpé na rà jèe bà.

29 Â rà o cau wâro còwâ géé na aubà. Â wà tàpé na rà pwa na wâdé, âna rà o cimadó còwâ naa na âji wâro. Â wà tàpé na rà pwa na èpà, âna rà o cimadó còwâ nau pwa wârimuru.»

Tèpa pââjupâra Pwina naîri âboro

30 [É ina tàra mwara wà Iésu pâ]: «Càcaa pâri ma go pwa cè jè muru géé goodò. Â go pitèi wiàra na é ina tóo wà Caa. Â napwa pitèimuru kòo, âna *tàrù. Ba câgo caa mudàra ma go pwa è câbawâdé kòo. Â go pwa è câbawâdé kà Pwina é cùruo me.

31 «Wiàna wâgo na go pipa-âjupârao còwâ, â o ticèmuru naa goo è pwina go ina.

³² Êco na nye pwa mwara Pwi jèpwi na é *paâjupâraô[§]. Â go tâmogòori pâ nye âjupâra é pwina é ina naa gooò.

Ioane

³³ «Guwà cùru pâ tèpa âboro dari *Ioane Pwi a piupwaa, â è jèkutâ gooò na é wiâ tàwà, âna âjupâra.

³⁴ «Wâgo, âna càcaa âjimuru tôo è pai paâjupâra kâ pwi âboro. Êco na go ina tàwà è pâ muru bèepwiri, ba na guwà udò, [ma tâa tàwà è âji wâro].

³⁵ Ba wà Ioane, âna é wàra é ânye na udàrù, â pwa pwéelaa kêe. Â guwà ipwàdéee naa na pwéelaa kâra è pâ popai kêe, naa na jè ji pàara na càcaa gòiri.»

Wakè kà Iésu

³⁶ «Eco na pwa è bépaâjupâraô, na piwéna jii Ioane. Ba è pâ namuru na é nama go pwa wà Caa, âna rà paâjupâraô, â rà paari pâ é cùruo me.»

Pwiduée Caa

³⁷ «Wà Caa, na é cùruo me, âna é jèe paâjupâraô diri. Â câguwà caa pâji tère è pwâratùra kêe, ma còo mwara è naporomee.

³⁸ Â câguwà caa tòpi è popai kêe naa na pwâranümawà. Ba câguwà caa cèikí naa gooò, wâgo na é cùruo me.

Tii Pwicîri

³⁹ «Guwà mudàra na è *Tii Pwicîri, ba guwà niimiri pâ, guwà o pâmari è wâro dàra gòiri jaa Pwiduée. Â êkaa pâ popai bèepwiri, na rà paâjupâraô!

⁴⁰ Êco na tàutàwà na guwà me mariô, ma guwà tòpi è âji wâro!

⁴¹ «Câgo caa mudàra ma rà pwamainàw wà tèpa âboro.

⁴² Â go nye tâmogòori pâ, nye càcaa wânümawà goo Pwiduée.

⁴³ Go jèe me na nee Caa kôo, â câguwà caa tòpio. Êco na, wiàna é tèepaa cè pwi jè âboro na é nye me na nee, wàè pwi âboro, â guwà nye tòpié!

⁴⁴ Guwà ipwamainawà gée goowà còwâ, wâguwà tèpa âboro. Â câguwà caa mudàra è âji ipwamaina, na me gée goo Pwiduée na é caapwi co. Guwà mwa wànau târa cè pai cèikí kàwà?

⁴⁵ Êco na guwà cibwaa niimiri pâ go o mwa pitòtiwâ*, na ara wà Caa. Bwa, càcaa wâgo, â nye wà *Moosé, wà pwina guwà wâari pâ ée mwa pitu tàwà!

⁴⁶ «Wiàna âjupâra pâ, guwà cèikí naa gooé, â pwiri guwà gére cèikí naa gooò mwara! Ba é wii è popai gooò naa na è pâ tii kêe.

⁴⁷ Â wàra na jèe câguwà caa cèikí naa goo é auwii kêe, â guwà o mwa wànau târa pai cèikí kàwà, naa goo è pâ popai kôo?»

6

É pa-ija pâ âboro na wâru

Mataio 14.13-21; Maréko 6.30-44; Luka 9.10-17

¹ Tâpo pwa ji pàara, â gée na càué, â rà tapàgà è *nawiâ Galilée, wà Iésu [ma wà tèpa *câmu kêe]. (Ê nawiâ bèepwiri, âna jè nee mwara Tibériade.)

² Â rà nye tà pâra wiâé è pâ âboro na wâru, ba rà còo *câmu kâra pàtâma Pwiduée naa gooé na é nama tiâu maagé kà tèpa âboro.

³ Â rà too naa gòrojaa wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe, â rà tâaboo.

§ 5:32 Paâjupâra—*Témoigner, attester*. Còo mwara Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadàra tii. 5:36

Ioane 3.2, 14.11 5:37 Mataio 3.17; Ioane 5.32, 8.18 5:39 Luka 24.27 * 5:45 Pitòti (é, pitòtiri, tòti)—*Accuser*. 5:46 Apostolo 3.22

4-5 Â ûna é tagòtùè wà Iésu, â é côo diri tèpa âboro bèepwiri na rà gère me burèe. [É tâmogòori pâ] jèè tàpo wâmwünyabwe é *Paséka, tòotù kâra pi-ija kà tèpa *Juif. Â é ina tà Filipino pâ: «Jè o mwa wâri géepà cè poloa, târa ma jè pa-ijarà diri?»

6 (É ina pwiri, ba na é tère cè pwina é ina wà Filipino. Ba wà Iésu, âna é jèè nye tà tâmogòori é pwina ée pwa.)

7 Â é tòpi tée wà Filipino pâ: «Wiàna pwa tâjè pâ miliô*, ma jè wâri poloa goo, â o càcaa pâri ma jè naa târa diri cè nyi nari noo kâra poloa!»

8 Êco na é medari Iésu wà pwi jè a câmu kêe, wà André, pwi aéjii kà Simona Péteru. Â é ina tée pâ:

9 «É wâni pwi nari âboro èpo, na wâjaaé 5 poloa†, ma ârailu ârawéa. Êco na o târa dà, naa goro pé jéuru âboro bèeni?»

É patâaboorirà â é pa-ijarà

10 É ina wà Iésu pâ: «Guwà patâaboorirà.»

Â rà tâaboo wà tèpa âboro naa gòro nuruga. Â é jéú tèpa paa maina na rà ija, âna wâmwünyabweri 5 000.

11 Â é popa i pâ poloa wà Iésu, â é pwaolé tà Pwiduee goo. Â é pwa ma rà ipâdi, târa diri é pâ âboro na rà tâaboo. Â é wàrapwiri naa goo i du ârawéa mwara. [Â é pâdi naa goorà diri, â rà nye ija] tiagoro na rà jèè po cau pwàro diri.

12 Â nabwé, â é ina tà tèpa câmu kêe pâ: «Guwà panaimari é dâra utimuru, ba na o nye ticè cèna tà pwatérieri târa.»

13 Â rà panaimari é pâ dâra uti kâra. Â rà pwaai é 12 nakébò goro é dâra noo kâra i tèpa 5 poloa!

14 Ûna rà côo é pàtâma Pwiduee naa goo Iésu, â rà ina pâ: «Âjupâra pâ wàè kaa i pwi Péroféta, na ia [ina pâ] ée mwa tèepaa me naani gòropuu!»

15 Â é jèè tà tâmogòori wà Iésu pâ, rà o me nau popaé, ba na rà pacimaé ma é pwi ukai kâra. Êkaa na é pâra còwâ acari naa gòrojaa.

É pâra gòro parawére jawé

Mataio 14.22-33; Maréko 6.45-52

16 Na bàrane, â rà boo naa bàrawià wà tèpa câmu kà Iésu.

17 Â rà pa wànga, â rà tapàgà i nawià, â rà pâra cima Capernaüm, na ére gée còwâ. Ûna ne, â bwaa câe caa tèepaa darirà wà Iésu.

18 Â é uu ba maina é pwéretòotù, â maina wià.

19 Ûna rà tapwauru naa na 5 é 6 kilomètres, â rà côo Iésu, na é câwiârà na é po pâra gòro parawére jawé. Â é pâmwünyabweri i wànga. Â po dau wâgotàra.

20 Êco na é ina târa pâ: «Guwà cibwaa pwa ma wâgotàwà, ba *WÁGO!»

21 Â pwa na rà nama é too darirà naa gòro wànga. Êco na rà jèè pò ma tèepaa gée, wâna na rà gée naawê.

Iésu âna poloa târa wâro

* 6:7 Pâ miliô—Grec: 200 mwani pwa (deniers). Wâri pwi caapwi âboro naa na 8 parui. † 6:9 Poloa—Poloa na pwa goro orge. (Orge, âna pwacèwii é pwâra mai.) 6:15 Ioane 18.36

22-24 Napwa naa goo wà tèpa âboro na ia é pa-ijarà wà Iésu, âna rà nye tà tâa b̄arawia, na ére géé cōwâ kâra nawia. Na d̄auru k̄ée, âna rà pò na tiâu Iésu jaarà‡. Ba rà tâmogòori pâ, câé caa pâra wiâ tèpa câmu k̄ée gòro i pwi wànga. Â, [na rà gére mudèe, â] rà tèepaa me pâra wànga na rà me géé na ville Tibériade, â rà tâdòs§ naawê. Â wà tèpa âboro, âna rà tò naa gò, ba na rà pâ naa Capernaüm, nau mudâ Iésu naawê.

Mudâra poloa na tâa cawi

25 Rà p̄amari Iésu wà tèpa âboro, na ére nawia géé cōwâ. Â rà ina t̄ee pâ: «Pwi ukai, gà tèepaa naani wiidâ?»

26 Â é tòpi târa pâ: «Guwà t̄ere bwati, ba go ina tàwà é âjupâra pâ: C̄aguwà caa mudòo, géé goo i pwina go pwa [goro é p̄atâma Pwiduée]. Bwa. Guwà medario ba ia go naa êwà na ia guwà copwa!

27 Êco na go ina tàwà pâ, guwà cibwaa wakè târa utimuru na o wai tiâu. Wâdè na guwà wakè d̄ara é utimuru na tâa cawi—utimuru na é naa é *wâro d̄ara gòri jaa Pwiduée. Â nye wâgo, *Pwina naîri âboro, na go naa tàwà é utimuru bèepwiri. Ba é naa t̄oo é tarù k̄ée ma p̄atâmee wà Pwiduée Caa.»

28 Â rà ina t̄ee pâ: «Dà cè pâ wakè na bà pwa, ba na bà pacoo é câbawâdè kà Pwiduée?»

29 Â é tòpi târa pâ: «Wâéni co é wakè na n̄umee na guwà pwa: Na guwà cèiki naa goo pwina é cùrué me.»

Poloa târa wâro géé goo Caa

30 Rà tawèrié mwara pâ: «Dà cè câmu k̄ée, cèna gà o pwa, ma bà c̄oo é p̄atâma Pwiduée naa googà, â na bà o cèiki naa googà?»

31 Napwa wà tèpa jojoorjè, âna rà ija *manne** naa namaré. Ba jèe wii naa na Tii Pwiciri pâ: *É naa târa poloa me géé napwéretòtù, ba na rà ija.* *Psaume 78.24*

32 Â é tòpi târa pâ: «Go ina tàwà é âjupâra pâ: C̄acaa wà *Moosé na é naa tàwà é poloa na me géé napwéretòtù. Â wà Caa k̄oo.

33 Ba é âji poloa kà Pwiduée, âna wà Pwina é boome géé *napwéretòtù. Â é naa é *âji wâro tà diri tèpa âboro gòropuu.»

34 Â rà ina t̄ee pâ: «Pwi Ukai, gà ciburà naa tâbà é poloa bèepwiri!»

Wâgo âna go pwi poloa

35 É tòpi târa wà Iésu pâ: «*WÂGO âna go pwi poloa târa wâro! Wà pwi âboro na é medario ma cèiki naa good, âna o c̄a mwa caa n̄umee d̄ara ija ma wâdo.

36 Êco na, ia go jèe nabwé ina tàwà pâ: Guwà jèe c̄ooò, êco na c̄aguwà caa cèiki naa good.

37 Â rà o medario diri é pâ âboro na é naa t̄oo wà Caa, â c̄ago caa naa c̄obè wà pwina é medario.

38 «Ba go boome géé napwéretòtù, nau pwa é câbawâdè kà Pwina é cùruo me, â c̄acaa é câbawâdè k̄oo.

‡ 6:22-24 Na d̄auru k̄ée... Ina mwara naa na grec pâ: *Rà c̄oo pâ, nye caapwi co wànga.* § 6:22-24 Tâdòo—Accoster (bateau). 6:27 Ioane 6.48–58 6:29 1 Ioane 3.23 6:30 Mataio 16.1; Ioane 2.18 6:31 Exode 16.14–15; Nombres 11.7–9; Psaume 78.24 * 6:31 *Manne*—Utimuru na pwacèwii nyi nara mwünyaté, na é naa wà Pwiduée tà tèpa Juif naa namaré. 6:35 Ioane 4.14

39 Â wàéni é câbawâdé kêe: Na go cibwaa caa tubatiâu cè pwi jèpwi, gée goo tàpè na é jèe naarâ tôo; â na go mwa pawâroé còwâ gée na aubâ na Tòotù pwiçò†.

40 Â wàéni é câbawâdé kâ Caa kôo: Wà pwi âboro na é còoô, wâgo *Pwina nai Pwiduée, ma cèikí naa good, âna ée mwa tòpi é wâro dâra gòiri jaa Pwiduée. Â go mwa pawâroé gée na aubâ na Tòotù pwiçò.»

Càcaa wâdé tà tèpa pitûâ

41 Wà tèpa âboro, âna rà jèe tapoo picocoori Iésu, gée goro é pai ina kêe pâ: «Wâgo é pwi poloa na é boome gée napwéretòotù.»

42 Â rà bwaa nye tà pi-ina târa pâ: «Kaa! Gona câe caa wà Iésu, pwina nai Ioséfa? Ba jè tàgére tàmogòori du nyaa ma caa kêe! Â gorodâ na é ina pâ é boome gée napwéretòotù?»

43 Â é ina târa wà Iésu pâ: «Tàpéeni, guwà cibwaa ipicocoo.

44 Nye ticè pwi jè âboro cèna é medario, wiàna câe caa todèe me wà Caa, wà pwi a cùruo me. Â go mwa pawâroé còwâ gée na aubâ na Tòotù pwiçò.

45 Â jèe wii naa na tii kâ pwi jè *péroféta pâ: *Râ o cau picòo jii Pwiduée. Ésaïe 54.13* Â êdiri pâ âboro na rà tòpi é pwina é ina târa wà Caa, âna rà cau medario.

46 Nye ticè pwi âboro cèna é mu còo wà Caa; wâco wà Pwina é me gée jaa Pwiduée.»

Wà pwina é cèikí âna tà tée wâro

47 «Go ina tàwâ é âjupâra pâ: Wà pwi âboro na é cèikí naa good, âna o mwa tà tée é wâro dâra gòiri jaa Pwiduée.

48 Wâgo é poloa târa wâro.

49 Rà ija *manne* wà tèpa jojoorowâ, naa namaré. Êco na rà jèe bà.

50 Â napwa é poloa na é boome gée napwéretòotù, âna wiàna é ija pwi jè âboro, â o câe caa bà.

51 Wâgo é pwi poloa târa wâro, na go boome gée napwéretòotù. Wiàna é ija poloa bèepwiri wà pwi jè âboro, â é wâro dâra gòiri awé. Â é poloa na go mwa naa, âna é naiio, na go naa tà tèpa âboro gòropuu, ba na rà wâro.»

Naiio âna âji utimuru

52 Géwê, âna rà pitòocia wà tèpa pitûâ kâ tèpa Juif, â rà pi-ina târa pâ: «Wà pwini, âna é wànau târa cè pai naa tâjè é naiié, ma jè ija?»

53 Â é ina târa wà Iésu pâ: «Guwà tée bwâti: Wiàna câguwâ caa ija é naii Pwina naîri âboro, ma wâdo é domii kêe, â o nye ticè âji wâro wâgoowâ.

54 Â wà pwina é ija é naiio, ma wâdo é domii kôo, âna o mwa tà tée é wâro dâra gòiri jaa Pwiduée. Â go mwa pawâroé còwâ gée na aubâ na Tòotù pwiçò.

55 Ba é naiio, âna é âji utimuru; â é domii kôo, âna é âji jawé.

56 Â wà pwi âboro na é ija é naiio, ma wâdo é domii kôo, âna é wâro good, â go wâro gooé.

57 «Wà Caa na é cùruo me, âna é wâro, [â wàè, âna é Pwina é naa é wâro]. Â wâgo, âna go wâro gée gooé. Â wâra mwara pwina é ija naiio, âna é wâro gée good.

6:39 Ioane 10.28–29, 17.12 † 6:39 Tòotù pwiçò—Tòotù na ée mwa wâjùe còwâ wà Iésu Kériso. (Còo note goo 1 Pétèru 1.5.) 6:42 Mataio 13.55 6:44 Ioane 6.65 6:45 Ésaïe 54.13 6:46 Ioane 1.18 6:47 Ioane 3.15–16 6:48 Ioane 6.32,58 6:57 1 Ioane 3.24

58 Wàèni ê pwi poloa na é boome gée napwéretòtù. Càcaa wàra ê poloa na ia rà ija wà tèpa jooorowà—ba rà cau bà. Â wà pwi âboro na é ija ê pwi poloa bèeni, âna é wâro dâra gòiri awé.»

59 É ina é pâ popai bèepwiri wà Iésu, na é pwa pupûra naa na *wâra pitapitiri wà Capernaüm.

Pàra tàpé âna rà pàra jii Iésu

60 Ûna rà tère ê pwina é ina wà Iésu, â é auwâru gée goo tàpé na rà mu ciburà pàra wiâé, âna rà pi-ina pâ: «Auwa! Po dau gòo é popai bèepwiri! O wailàpà cèna pâriê ma é tòpi?»

61 Â é tère naa gooé pâ, rà tàgère picocoorié goo, â é ina tàra pâ: «Wànau? Po dau tanooriwà é popai bèepwiri?»

62 Â wiàna guwà còò, wâgo Pwina naîri âboro, na go too còwâ naa na autâa kòo béaa, â o dà cè pwina guwà niimiri?

63 Ba nye êkaa gée goo pâ popai kòo, na é me ê Nyuââê Pwicîri, wàè na é naa wâro. Ba napwa [pâ wakè kà] tèpa âboro, âna càcaa pâri [ma rà naa wâro].

64 Êco na rà wânabibiu kàwà pàra tèpa âboro na càra caa cèikî naa goo é pâ popai kòo.»

Ba é nye tâmogòori wà Iésu, gée na autapoo tàpé na càra caa cèikî, ma wà pwina é ipwa tûâ tée.

65 Â é ina tàra mwara pâ: «Wàépwiri é majoroé ma go jèè ina tàwà pâ: Nye ticè pwi jè âboro cèna é me wiâò, wiàna câé caa todèè medario wà Caa.»

66 Â tapoo napwiri, âna wâru pàra tèpa âboro kèè âna rà coo jiié, â jèè càra caa pàra còwâ wiâé.

Rà tà cimwü wà tèpa apostolo

67 É ina wà Iésu tà tèpa 12 a câmu kèè, pâ: «Â wâguwà, âna nùmawà mwara na guwà wâjué còwâ?»

68 Â é tòpi tée wà Simona Pétèru pâ: «Pwi Ukai, na bà pàra wiâ î? Ba nye wâjaagà é pâ popai tàra wâro dâra gòiri jaa Pwiduée.

69 Ba bà nye còoina pâ, wâgà Kériso, wà Pwina é jèè pitòrigarigà ma cùrugà me wà Pwiduée. Â bà jèè cèikî naa googà.»

70 Â é ina tàra pâ: «Wâgo na ia pitòrigariwà, wâguwà tèpa 12 a câmu kòo. Êco na pwi jè ârapàarawà, âna pé pwi naî *Caatana[†]!»

71 É ina pwiri naa goo wà Judas, pwina naî Simona Iscariote. Ba wàè, gée goo tèpa 12 *apostolo, âna ée mwa ipwa tûâ tà Iésu.

7

É too naa goro tòotù maina naa Iérusaléma

1 Gée na càué, â é pâpitiri napô Galilée wà Iésu. Ba nye càcaa nùmee dâra pâpitiri wà *Judée. Ba rà pibu naigé wà tèpa caa kà tèpa *Juif, ba na rà pòtàmwereê.

2 Jèè pâmwünyabwe é *tòotù maina kà tèpa Juif. Â, na pâ tòotù bèepwiri, âna rà tâa nacapè*.

6:64 Ioane 13.11 6:65 Ioane 6.44 6:68 Mataio 16.16 † 6:70 Pwi naî Caatana—Grec: Pé duée.

7:1 Ioane 5.18 7:2 Lévitique 23.34 * 7:2 Rà tâa nacapè—Fête des huttes. Còo mwara Tòotù maina naa na Neeremuru (Vocabulaire).

³ Â wà tèpa aéjii kà Iésu, âna rà ina tée pâ: «Gà pâra géeni naa Judée, [ba na gà too naa goro i tòotù maina]. Ba wâdé na rà côo mwara é pâ muru na gà pwa wà tèpa âboro'gà [na tâa Judée].

⁴ Ba nye ticé pwi âboro cèna é naapwàniri é pwina é pwa, wiàna nùmee na picagòtùé. Â wiàna gà pwa é pâ muru bèepwiri [goro é pàtâma Pwiduée] â gà ipaarigà, ba na rà còogà wà tèpa âboro.»

⁵ Ba wà tèpa aéjii kèe, wàilà mwara, âna bwaa càra caa pâji cèikî naa gooé.

Càcaa pâji pàara kôo

⁶ É tòpi tàra pâ: «Wâdé naa goowà, ba nye pâri ma guwà nye tà pâra imudi. Â napwa naa good, âna càcaa pâji pàara kôo.

⁷ Ba tèpa âboro gòropuu, âna ticé pai pwa wèe ma rà èpàriwà. Â napwa naa good, âna rà nye èpàrio, ba go inapàpari é pâ tûà kàra na èpà.

⁸ Bwa, guwà too naa goro pi-ija, wâguwà. Â wâgo, âna càgo caa too, ba càcaa pâji tèepaa é pàara kôo.»

⁹ Ūna é jèe ina pwiri tàra, â é bwaa tàpo tâa Galiléa.

¹⁰ Êco na, ûna rà jèe too naa goro tòotù maina, â ée mwa tà pwicò kàra, â câé caa pipaarié.

Rà mudèe tèpa caa kà tèpa Juif

¹¹ Napwa wà tèpa caa kà tèpa Juif, âna rà imudà Iésu na aupwa-ija. Â rà pitawèeri pâ: «Wâpèe?»

¹² Â rà dau pwa jèkutà gooé wà tèpa âboro. Ba rà ina pàra pwi pâ: «É pwi âboro wâdé.»

Â rà ina pàra tàpé pâ: «Bwa, é pwi a pwa ma rà imwüru tèpa âboro.»

¹³ Êco na nye ticé âboro cèna inapàparié, ba wâgotàra goo tèpa pitûà kàra.

É ipaarié â é pwa pupûra

¹⁴ Na po nabibiu kàra pwa-ija, â é too naa na *Wâra pwapwicîri wà Iésu, â é tapoo ipupûra tà tèpa âboro wèe.

¹⁵ Â rà dau pò gooé wà tèpa Juif, â rà pi-ina tàra pâ: «É tâmogòori géepà é pâ *Naèà wà pwini, na nye ticé caa kàra câmu kèe?»

É cùruo wà Pwiduée

¹⁶ É ina tàra pâ: «É pwina go ina tàwà, âna càcaa muru me gée good, â gée goo Pwiduée na é cùruo me.

¹⁷ Ba wiàna nùmawà na guwà pwa é câbawádé kà Pwiduée, â guwà mwa tâmogòori pâ, wiàna é pwina go ina, âna me gée jaa Pwiduée, é, me gée good.

¹⁸ Wà pwina é ina é pwina é nye nùmiri wàé, âna é mudàra pai pwa wèe ma picàdirié. Â wà pwina é imudàra ma é ipwamaina pwina é cùrué me, âna é *tàrù, ba é nye ina co pwina âjupàra.

Wâdé na guwà tèi wiàra tàrù

¹⁹ «Gona câé caa naa tàwà é Naèà wà *Moosé? Â nye ticé pwi jè âboro cèna é pâra wiàra! Cina nùmawà na guwà pòtàmwarà?»

²⁰ Â rà ina tée pâ: «Kaa! Pwa duée wâgoogà! Wàilàpà na mudàra ma pòtàmwaragà?»

21 Â é tòpi tàra pâ: «Nye caapwi co ji muru na go pwa [goro pàtama Pwidueé na *tòotù pwicîri] â guwà dau pò goo.

22 Êco na wâguwà mwara, âna [guwà wakè] na tòotù pwicîri, na guwà pwa *kamaî tà pwi nari èpo. Ba [guwà ina pâ] é pwa kamaî, âna me géé goo wà Moosé. (Êco na càcaa me géé gooé, â wà tèpa jooorojè béaa kêe, na rà pwa.)

23 Üu, guwà pwa kamaî na tòotù pwicîri, ba na câguwà caa êgòjai é Naèà kà Moosé. Â wâgo, âna go pwa ma tiàu awé maagé kà pwi jè âboro, na tòotù pwicîri. Â cina guwà putàmu naa goodò?

24 Guwà cibwaa tèi wiâra é pai còo kàwà. Wâdé na guwà tèi wiâra tàrù!»

Pwiri é pwi Mesia wà Iésu?

25 Rà ina pàra âboro géé *Iéruusaléma pâ: «Gona càcaa wà i pwi ia rà mudàra ma rà pòtàmwereé?

26 Guwà còo! Caa caa picârü, â rà nye tàgère pitùra ma pàra tàpé, â nye gére ticè na rà ina tée wà tèpa pitùâ! Gona pwiri rà còoinaè pâ wàé pwi *Mesia, [pwi ukai na jè tapacîè]?

27 Êco na, wà pwi Iésu bèeni, âna jè tâmogòori wâna na é me géewê. Â napwa wà pwi Mesia, âna nye ticè jè âboro cèna o tâmogòori wâna na ée me géewê†.»

28 Ûna é bwaa gére pwa pupûra wà Iésu, naa na Wâra pwapwicîri, â é tomara too pâ: «Gona guwà nye niimiri kaa pâ guwà jèe tâmogòorio? Â guwà tâmogòori wâna na go me géewê? Bwa! Ba câgo caa me géé goodò. Â wà Pwi a cùruo me, âna pwina pârié ma guwà tòpò naa gooé é cèikî kàwà. Êco na guwà nye âji càcaa tâmogòorié.

29 Â wâgo, âna go nye tâmogòorié, ba go me jiié, â wàé na é cùruo me.»

30 Â wà tèpa âboro, âna rà imudàra cè naigé ma rà tâjùrué, êco na nye ticè pai pwa wèe. Ba bwaa càcaa pâji tèepaa é pàara.

31 Êco na rà jèe dau wâru géé goo tàpé na rà tèreé, na rà cèikî naa gooé. Â rà ina pâ: «[Munaa wàé pwi Mesia. Ba] nye dau wâru kaa pâ câmu kâra pàtama Pwidueé na é pwa. Â wiàna càcaa wàé pwi Mesia, â pwiri càcaa wàrapwiri†.»

Rà bu naigé ba na rà tâjùrué

32 Wà pàra tèpa *Farasaio, âna rà tère é pai picocoo naa goo Iésu. Â rà pitèrerà ma wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwailò, ba na rà cùru wà tèpa wéaari Wâra pwapwicîri nau tâjùrué.

33 Â é ina tàra wà Iésu pâ: «O càcaa gòrio jaawà, â go o mwa pàra còwâ naa jaa Pwina é cùruo me.

34 Â guwà o mwa pimudò, â o câguwà caa pàdario, ba càcaa pâri ma guwà pàra naa na, na go pâ naawê.»

35 Â rà pi-ina tàra pâ: «Gona wâpà na, na é pàra naawê, ma o càcaa pâri ma jè o pâmarié? Wànanu? Gona é còobé jii é napò kâjè, tàra ma é pacâmuri tèpa jènerejè, na rà wâro naa nabibiu kà tàpé na càra caa tèpa Juif?

7:22 Genèse 17.9-13; Lévitique 12.3 7:23 Ioane 5.8-10,16 7:27 Ioane 7.41, 9.29 † 7:27 Rà pitanami wà tèpa âboro-bà, ba ia é inapàpàri wà Michée, pwi péroféta, pâ, wà pwi Mesia, âna ée mwa me géé na village Bétéléma. (Còo nee tii 42 ma Michée 5.1 ma Mataio 2.6.) 7:28 Mataio 11.27; Ioane 8.55
7:30 Ioane 7.44 ‡ 7:31 Dernière phrase—Grec: «Wiàna ée mwa tèepaa cè pwi Mesia, â pwiri ée mwa pwa cè pâ câmu kâra pàtamee na wâru, jii é pâ pwina é pwa wà pwini?» 7:34 Ioane 8.21, 13.36

36 Dà é pwina é pwa na é ina tâjè, na é gére ina pâ: «Guwà o mwa pimudòo, â o câguwà caa pâdario, ba càcaa pâri ma guwà pâra naa, na go pâ naawê?»

Go naa tàwà jawé târa wâro

37 Jèe pwi Bénabwé tòotù kâra pi-ija kà tèpa Juif, pwi tòotù na dau pwamuru naa goo. Â é cimadò wà Iésu, na ara diri é pâ âboro. Â é tomara too pâ: «Wiàna pwa cè pwi âboro na nùmee dàra wâdo, â wâdé na é medario ma é wâdo!

38 Ba wà pwina é cèikî naa gooè, âna o mwa pò géé gooé é pwârajawé târa wâro, wâra é pai ina naa na *Tii Pwicîri.»

39 É ina pwiri goo é Nyuâaé Pwicîri, na rà o mwa tòpi é pâ âboro na rà o mwa cèikî naa gooé. Êco na, na pwi pâara-bà, âna càcaa pâji naa é Nyuâaé Pwicîri, ba bwaa câé caa pâ too naa na muugère kèe wà Iésu.

Càra caa pitèrerà gooé

40 Ûna rà tère é pâ popai bèepwiri, â wâru é pâ âboro na rà ina pâ: «Âjupâra pâ wà pwini, âna nye wâé kaa i Pwi Péroféta na jè tapaciê!»

41 Â rà ina wà pâra tàpé pâ: «Wâé kaa wà pwi Mesia!»

Êco na rà ina wà pâra tàpé pâ: «Gona ée mwa me géé Galilée wà pwi Mesia? Bwa!

42 Ba jèe wii naa na é Tii Pwicîri pâ, ée mwa tèepaa wà pwi Mesia géé na wâao kà pwi ukai *Davita. Â ée mwa me géé Bétéléma, village kà DavitaS.»

43 Êkaa na rà pitadârurà goo Iésu.

44 Â nùma pâra tàpé na rà tâjûrué, êco na nye ticè pai pwa wèe.

Càra caa cèikî tèpa pitûâ

45 Napwa wà tèpa wéaari Wâra pwapwicîri [na ia cùrurà pâ, ba na rà tâjûrué] âna rà wâjué còwâ. Â rà tèepaa dari tèpa caa kà tèpa pwa ârapwailò ma tèpa Farasaio. Â wà tàpéebà, âna rà tawèerirà pâ: «Gorodà na câguwà caa popa me Iésu?»

46 Â rà tòpi tàra pâ: «Nye ticè âboro cèna mu tûra bwàti pwacèwiié!»

47 Â rà ina tàra wà tèpa Farasaio pâ: «Wànau, é ipa-imwûruwà mwara?»

48 Nye ticè pwi jè ârapàarajé, wâjè tèpa pitûâ ma tèpa Farasaio, na cèikî naa gooé.

49 Â napwa diri é nyi tèpa âboro bèeni na rà cèikî naa gooé, âna càra caa tâmogòori é Naèà kà Moosé. Â jèe tojiirâ!»

50 Êco na wà Nicodème, pwi jè béera—wà i pwi a pâmari Iésu [na ne]—âna é ina tàra pâ:

51 «Pwicîri naa na é Naèà kâjè, na jè pwa wârimuru tà wà pwi âboro, béaari é pai [pitèié. Wâdé na jè mara] tâmaari é pwina é ina târa ipwamurué.»

52 Â [rà tapàgà tée, â] rà ina pâ: «Kaa! Gà pwi âboro me géé Galilée, wâgà mwara? Mudàra cai na é Tii Pwicîri, â gà o pâ nau còo pâ, nye ticè *péroféta cèna me géé Galilée!»

{

53 Â nabwé, â rà jèpa ipiina naa na jèpa pwârawâ kâra. }

Naporomee 8.1–11, âna nye tiâu na pâ Tii Pwicîri naa na grec na muru béaa.

8

Tô a mura paao

¹ Â é pâra wà Iésu, naa gòrojaa Élaio*.

² Â, na dàuru kêe, na bwaa dau dàuru, â é wâjué còwâ naa na *Wâra pwapwicîri. Â rà medarié, é pâ âboro na wâru. Â é tâaboo†, â é tapoo pacâmurirà.

³ Â wà pâra tèpa *dotée goro é Naèa, ma wà pâra tèpa *Farasaio, âna rà dâti medarié é tô jè ilâri. Ba rà pâmarié, na ru gére ipuu ma pwina càcaa pwi éaé. Â rà popaé me, na ara diri é pâ âboro.

⁴ Â rà ina tà Iésu pâ: «Pwi a pwa pupûra, wà tòoni, âna tâjûrué na é bwaa gére mura paao.

⁵ Jèe wii naa na é *Naèa kà Moosé, pâ, o caamwara goro atù é tô ilâri na é wàrapwiri. Â wâgà, âna dà cèna gà ina naa goo?»

⁶ Rà ina pwiri tée, ba na rà tacaié. Ba nûmarà na rà pa é pai tòpi kêe, ma bépiciapwâ gooe. Êco na é cùué boo wà Iésu, â é pwa tii goro é mangadaïé, naa napuu.

Wàilàpà pwina ticè èpà kêe?

⁷ Ûna rà nye tà ciburà tawèerié, â é cimadò, â é ina tàra pâ: «Wâdé na wà pwi âboro, na mu nye ticè èpà na é pwa, âna é tapoo éié goro atù.»

⁸ Â é jèu cùué boo còwâ, ma pwa tii na napuu.

⁹ Â rà jèpa ipiina, tapoo gée goo tèpa ijiao, tèepaa naa goo tèpa âboro kîri. Â ru mwa tà tâa acari, wà Iésu ma wà i tò ilâri.

¹⁰ Â é tagotùé wà Iésu, â é ina tée pâ: «Tòoni, rà wâpà, tàpé na ia rà pitòtigà? Gona nye ticè âboro cèna é tâa, ma é naa cè wârimuru tâgà?»

¹¹ Â é tòpi tée pâ: «Nye ticè.» Â é ina tée wà Iésu pâ: «Â wâgo mwara, âna càgo caa naa cè wârimuru tâgà. Gà pâra, â gà cibwaa pwa còwâ cè tûâ cèna èpà!»

Iésu âna é pwi pwéelaa kâra gòropuu

¹² Ê ina mwara tà tèpa âboro wà Iésu pâ: «*WÂGO kaa é pwéelaa kâra gòropuu. Â wà pwi âboro na é me wiâò, âna o mwa pwa é pwéelaa na wâgooe na naa tée é âji wâro. Â o cáé mwa caa pâ naa é bàutè.»

¹³ Â rà ina tée wà tèpa Farasaio pâ: «Nye piticèmuru naa goo é pwina gà ina, ba gà nye pipaâjupâragà còwâ‡!»

¹⁴ Â é tòpi tàra pâ: «Bwa. Wiâna go nye pipaâjupâraò còwâ, â nye âjupâra é pai pipaâjupâraò kôo. Ba go tâmogòori wâna na go me géewé, ma wâna na go pâra naawé. Â napwa wâguwà, âna câguwà caa tâmogòori wâna na go me géewé, ma wâna na go pâra naawé.

¹⁵ Ba guwà pitèi wiâra é tûâ kà tèpa âboro. Â wâgo, âna nye ticè pwina go tòié.

* **8:1** Gòrojaa Élaio—*Mont des Oliviers*. † **8:2** Â é tâaboo—Naa jaa wà tèpa Juif, âna rà tâaboo wà tèpa pwa pupûra na rà pacâmuri âboro. **8:5** Lévitique 20.10; Deutéronome 22.22–24 **8:7** Deutéronome 17.7 **8:11** Ioane 5.14 **8:12** Ésaïe 49.6; Ioane 1.4–9, 9.5, 12.46 ‡ **8:13** *Pipaâjupâragà còwâ—Rendre témoignage de toi-même*. Còo mwara Paâjupâra naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadàra tii. **8:14** Ioane 5.31–32, 7.28 **8:15** Ioane 12.47

16 Êco na, wiàna go nye tèi, â o nye âjupâra ê pai tèi kôo. Ba càcaa wâgo co, â nye wâibu naima ma Pwiduee Caa, na é cùruo me.

17 Ba ia wii naa na é Naèà kàwà pâ, ê aupaâjupâra kâra ârailu âboro, âna nye âjupâra kaa.

18 Â *WÂGO, âna go nye *paâjupâraô, â é nye paâjupâraô mwara wà Caa, Pwina é cùruo me.»

19 Â rà tawèerié pâ: «Gona wâpà Caa'gà?»

Â é tòpi tàra pâ: «Câguwà caa tâmogòribu ma Caa kôo. Ba wiàna guwà gére tâmogòrio, â pwiri guwà gére tâmogòri mwara wà Caa kôo.»

20 É ina é pâ popai bèepwiri wà Iésu, ûna é bwaa gére pwa pupûra wâna Wâra pwapwicîri, wâna autòpò âraimeai tà Pwiduee. Â nye ticè jè âboro cèna é tâjùrué, ba bwaa càcaa tèepaa é pâara kèe.

É inapàpari pai còpò kèe dari Caa

21 É ina mwara wà Iésu pâ: «Go o jèe pâra, â guwà o mwa mudòo. Â guwà o bà naa na èpà kàwà. Ba wâna na go pâra naawê, âna o càcaa pâri ma guwà pâra naawê.»

22 Â rà pi-ina tàra wà tèpa âboro pâ: «[Dà pai ina wèe ni?] Pwiri ée mwa pipòtâmwereé còwâ? Ba é ina pâ càcaa pâri ma jè pâra naa na é pâra naawê.»

23 Â é tòpi tàra pâ: «Wâguwà âna guwà tèpa âboro géeniboo, â wâgo, âna go me géenidò. Ba guwà tèpa âboro gòropuu, â câgo caa pwi âboro géeni gòropuu.

24 Géee goro pwiri, na ia go ina tàwà pâ, guwà o bà naa na èpà kàwà, wiàna câguwà caa cèikí pâ, *WÂGO [na go napwiri, nabà, â dàra gòiri awé].»

25 Â rà ina tée pâ: «Gona wâgà wâa?»

Â é tòpi pâ: «I pwi ia go jèe ina tàwà, géee na autapoo gooŒ.

26 Â wâru pâ muru na pâri ma go ina naa goowà, ma pitèiwà goo. Êco na go inapàpari [tàwà co] é pwina go tère jii wà Pwina é cùruo me naa jaawà. Ba wâé na é ina é âjupâra.»

27 Êco na càra caa tèreina pâ é pwa jèkutà goo [wà Pwiduee] Caa.

28 Â é ina tàra pâ: «Wiàna guwà mwa naaô too naanidò*, wâgo *Pwina naîri âboro, â guwà o mwa còoinari pâ, 'WÂGO [na go napwiri, nabà, â dàra gòiri awé]. Â guwà o mwa còoina mwara pâ, câgo caa po pwa cè jè muru géee goodò. Ba go ina co é pwina é ina tòo wà Caa.

29 Â wà Pwina é panuâo me, âna é nye tà wâjaa, â càcaa mu nama tà wâgo acari. Ba go pwa taaci é pâ muru na wâdè tée.»

30 Úna é wàrapwiri pai tùra kèe tàra, â wâru tàpé na rà cèikí naa gooé.

ÂJUPÂRA âna ée mwa tipiwà!

31 É ina wà Iésu tà tèpa Juif na rà cèikí naa gooé, pâ: «Guwà tèpa âji a *câmu kôo, wiàna guwà tà cimwù goo é popai kôo.

32 Â géewê, na guwà mwa tâmogòori é *ÂJUPÂRA, â é ÂJUPÂRA âna ée mwa tipiwà.»

8:16 Ioane 5.30, 8.29 8:17 Deutéronome 19.15 8:18 1 Ioane 5.9 8:20 Ioane 7.30 8:21 Ioane 7.34, 13.33 8:23 Ioane 3.31 Œ 8:25 I pwi ia go jèe ina tàwà, géee na autapoo goo—é, Gorodà na go tòpi tàwà? 8:28 Ioane 3.14 * 8:28 Naaô too naanidò—É ina wà Iésu goro é pai ténamiriê naa goro satauro, â goro é pai wâjué còwà kèe naa jaa wà Pwiduee naa napwéretòotù.

33 Â rà ina tée [wà pàrà tàpé] pâ: «Cina gà ina pâ, o mwa tipibà? Ba wàibà, âna bà tèpa gòobàra *Abéraama, â nye ticè pwi âboro cèna é mu caa nama bà tèpa *ênawéna kîri kêe!»

34 Â é tòpi tàrà pâ: «Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà é âjupâra pâ: Wà pwi âboro na é pipanuâê tàrà èpà, âna é pwi ênawéna kîri kâra èpà.

35 Â wà pwi ênawéna kîri, âna càcaa pwâraê naa na tâa kà pwi a pitûâ kêe. Â wâdé co naa goo é pwi èpo naa pwârawâ.

36 Â wiàna go tipi wà, wâgo Pwina naîri âboro, â o nye ticè kaa cèna câguwà mwa caa èrà goo.

37 Go tâmogòori pâ guwà tèpa gòobàra Abéraama. Êco na guwà pimudàra ma guwà pòtàmwarâô, ba câguwà caa tòpi é popai kôo.

38 Go ina é pâ muru na go côo naa jaa wà Caa kôo. Â wâguwà, âna guwà nye pwa é pwina guwà tère jii pwi caa kàwà.»

39 Â rà tòpi tée pâ: «Nye pwi âji caa kâbà, âna wà Abéraama!»

Â é ina pâ: «Wiàna guwà tèpa âji naîê, â pwiri guwà gére pwa pâ wakè na ia é pwa.

40 Â nabà, âna guwà pimudàra ba na guwà pòtàmwarâô, wâgo na go ina tàwà é âjupâra na go tère jii Pwiduée! Wà Abéraama âna câé caa mu pwa na wàrapwiri!

41 Bwa, guwà nye pwa é pâ wakè kà pwi caa kàwà.»

Â rà ina tée pâ: «Câbà caa tèpa èbwi! Ba nye caapwi co pwi caa kâbà, âna wà Pwiduée!»

Câguwà caa tèpa naî Pwiduée

42 É tòpi tàrà pâ: «Wiàna é pwi caa kàwà wà Pwiduée, â pwiri gére wânümawà good. Ba go me géé jaa Pwiduée, â go wâni géé gooé. Ba câgo caa me imudi, â é cùruo me.

43 Gorodà na câguwà caa tâmogòori é pwina go ina tàwà? Ba nye tàutàwà na guwà tòpi é popai kôo.

44 «Bwa, wà pwi caa kàwà, âna wà *Caatana, wà Pwi âboro èpà! Êkaa na nye nümawà na guwà pwa é câbawâdé kêe. Wà pwiiibà, âna é pwi a pòtàmwarâ âboro, géé na autapoo goo. Â câé caa tâa na ÂJUPÂRA, ba nye ticè ÂJUPÂRA gooé. Ba é nye tà pwâ, ba é nye pwi a wàrapwiri, ba é pwi caa kà tèpa pwâ.

45 «Â wâgo, âna go ina é âjupâra, êkaa na câguwà caa cèikî naa goo.

46 Wàilâapà géé goowà cèna éé paari pâ pwa cè èpà na go pwa? Â wiàna go ina tàwà é âjupâra, â cina câguwà caa cèikî naa good?

47 Wà tèpa âboro na rà me géé goo Pwiduée, âna rà tère é popai kà Pwiduée. Êco na câguwà caa tère é popai kêe, ba câguwà caa me géé goo Pwiduée.»

Iésu ma Abéraama

48 Rà ina tà Iésu wà pàrà tèpa Juif pâ: «Bà nye âjupâra pâ gà pé pwi *Samaria, â pé pwi a pwa duée googà!»

49 Â é tòpi tàrà pâ: «Bwa, càcaa pwa duée good! Êco na go pitòimiri Caa kôo, â wâguwà, âna câguwà caa pitòimiriô.

50 Cãgo caa pimudàra cè pai pwamainao. Êco na pwa Pwi a pitèimuru, na é pwi a-imudàra ba kôo.

51 Go ina tàwà è àjupàra pâ: Wà pwi âboro na é pitère dàra è popai kôo, âna o càcaa pâri ma é bà [dàra gòiri].»

52 Â rà ina tée pâ: «Bà jèe tâmogòori ni, pâ, gà pé wàra duée! Ba é jèe bà wà Abéraama, â rà jèe bà mwara wà tèpa *péroféta. Â wàgà âna gà ina pâ: “Wà pwi âboro na é pitère dàra bwàti è popai kôo, âna o càe caa bà.”

53 «Pwiini, wàgà ilàapà?! Gona gà maina jii Abéraama, pwi caa kâbà? Wàè na é jèe bà, â rà jèe bà mwara wà tèpa péroféta!»

Go mara tâa béaa kà Abéraama

54 Ê tòpi tàra wà Iésu pâ: «Wiàna go ipwamainao, â napwa è pâ popai kôo, âna piticèmuru naa goo. Êco na wà Caa kôo, âna é nye ipwamainao ma paari è pai muugère kôo. Wàè na guwà ina gooé pâ è Pwiduée kàwà!

55 Êco na càguwà caa tâmogòorié, â wàgo, âna go tâmogòorié. Ba wiàna go ina tàwà pâ cãgo caa tâmogòorié, â go pwi a pwà, pwacèwiiwà. Êco na go nye tâmogòorié, êkaa na go pâra wiàra è popai kèe.

56 Wà Abéraama, pwi caa kàwà, âna é jèe tàmara còo è pwi pàara kôo, â é dau ipwàdée, goo pai mwa tèepaa me kôo.»

57 Â rà ina pâ: «A? Bwaa càcaa pâ 50 naja'gà, â gà jèe còo Abéraama?!»

58 Â é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà è àjupàra pâ: Na bwaa nye tiàu Abéraama, âna go jèe tâa, ba 'WÀGO [na go napwiri, nabà, â dàra gòiri awé].»

59 Â ûna rà tère [pâ, é nama ipaiwàilu ma wà Pwiduée] â rà nye tòri kaa pâ atù, ba na rà èiè goo. Êco na é picârù goorà, â é còobé géè na Wàra pwapwiciri.

9

Ê nama é niâ pwi a bwi

1 Ûna é pâra wii naigé wà Iésu, â é còo pwi jè âboro, na é pwi a bwi géè na aukîri kèe*.

2 Â rà tawèrié wà tèpa *cãmu kèe pâ: «Pwi ukai, cina é bwi wà pwini? Pwiri géè goro cè èpà kèe, é, géè goro cè èpà kà du nyaa ma caa kèe?»

3 Â é tòpi tàra pâ: «Bwa, càcaa géè goro èpà kèe, â càcaa géè goro cè èpà kà du nyaa ma caa kèe. Ê pai bwi kèe, âna pwa, ba na paari è pàtama Pwiduée naa gooé.

4 Ba, na pàara naa bwaa pwaa, âna wádè na jè pacoo è pâ wakè kà Pwina é cùruo me. Ba é wãmwünyabwe è bautê, â o jèe nye ticè âboro na pâri ma é wakè na bautê.

5 Ba, na go bwaa wâni gòropuu, âna go pwéelaa kâra è gòropuu.»

6 Â é èdu boo naa napuu, â é biinaimari è nûru èdu kèe ma puu. Â é tâmi è du parawére âraporomee i pwi a bwi.

7 Â é ina tée pâ: «Gà pâra nau nuwagà naa najawé Siloé.» (Siloé, âna pai ina wèè pâ 'Cùrué'.)

Â é pwa wà pwini, â ûna é wãjué me còwâ [naa pwàrawâ] â é jèe nye niâ!

Rà pò gooé tèpa âboro

⁸ Wà tèpa âboro na rà wâro goro jènereê, ma wà tàpé na rà mu còôê na é mu ìla, âna rà pò ma pi-ina tàra pâ: «Gona càcaa wà i pwi âboro na ia é mu nye tà tàaboo burà ìla?»

⁹ À rà ina wà pàra tàpé pâ: «Akaé.» Êco na rà ina wà pàra tàpé mwara pâ: «Bwa! Pwacèwii naa wàé.»

À wà pwiibà, âna é tòpi tàra pâ: «Bwa, nye wâgo kaa.»

¹⁰ À rà tawèerié pâ: «Ico pwini, gà wànau tàra é pai pwa wèe ma gà còojè?!»

¹¹ À é tòpi tàra pâ: «Wà pwi jè âboro na nee Iésu, âna é pwa ma go còojè. Ba é bii é puu, â é tâmi é du parawére âraporomeeô goo. À é ina tóo pâ, na go nuwao naa najawé Siloé. Úna go wàrapwiri, â go nye niâ kaa!»

¹² À rà ina tée pâ: «À é wâpà wà pwi âboro-bà?»

À é tòpi pâ: «Ìi, càgo caa tâmogòori.»

Rà tawèerié tèpa Farasaio

¹³ Rà popa wà i pwi a bwi, pàdari tèpa *Farasaio.

¹⁴ Ba napwa é tòotù bèepwiri ia é bii i puu na[†] wà Iésu, ma é pwa ma é niâ, âna tòotù pwiçiri.

¹⁵ À rà tawèerié mwara wà tèpa Farasaio, goro é pai niâ kèe.

À é tòpi tàra pâ: «É tâmi i du parawére âraporomeeô goro dùuru, â go nuwa, êkaa na go niâ.»

¹⁶ À jèe pâra nau pitadàrù é pai tâa kàra. Ba rà ina wà pàra tàpé pâ: «Wà pwi âboro na é pwa pwiri, âna càé caa me gée goo Pwiduée! Ba càé caa papwiçiri é *tòotù pwiçiri!»

À rà ina wà pàra tàpé pâ: «Bwa, wiàna é pwi âboro èpà, â pwiri càcaa pâri ma é pwa é pâ *câmu kàra pàtama Pwiduée.»

¹⁷ À rà tawèeri mwara i pwi âboro a bwi pâ: «Dà cè pai niimiri'gà naa gooé, na é nama gà niâ?»

À é tòpi tàra pâ: «É pwi *péroféta [na é me gée goo wà Pwiduée].»

Rà todà du nyaa ma caa kèe

¹⁸ Wà tèpa pitûâ kà tèpa *Juif, âna càcaa nûmarà na rà cèikí pâ, wà pwiibà, âna pwi a pwi béaa. À rà bwaa nye pwa mwara ma ru me, wà du nyaa ma caa kèe.

¹⁹ À rà tawèeriru pâ: «Pwi naïu wà pwini? À âjupâra pâ é bwi gée na aupitèpaé? À gorodà na é niâ nabà?»

²⁰ À ru tòpi tàra pâ: «Ûu kaa, é pwi naïbu. À é pwi a bwi gée na aupitèpaé.

²¹ À é jèe niâ nabà, êco na câbu caa tâmogòori cè majoroé. À câbu caa tâmogòori mwara cè pwi âboro, cèna é nama wádé é du âraporomee. Wádé na guwà nye tawèerié cai, ba jèe nye pwi âboro maina, â jèe nye pâri ma é ina tàwà!»

²² Ru ina pwiri, ba wâgotàru goo tèpa pitûâ kà tèpa Juif. Ba rà jèe pitèrerà pâ na rà o pacoó gée na *wàra pitapitiri kàra, êdiri pâ âboro na rà ina pâ wà Iésu, âna é pwi *Mesia [na é me nau pa-udò è Ba].

²³ Wàépwiri é majoroé ma ru ina wà du nyaa ma caa kèe pâ: «Guwà jèe nye tawèerié cai, ba jèe nye pwi âboro maina.»

[†] 9:14 Ê tòotù...ia é bii i puu na—Rà ina pâ, pai bii é puu, âna 'waké', â pwiçiri na tòotù pwiçiri.

Rà jèu tawèeri pwi a bwi

24 Rà jèu todà còwà wà i pwi a bwi wà tèpa Farasaio. Â rà ina tée pà: «Gà ina é âjupàra na ara Pwiduée! Ba bà tâmogòori pà wà pwi âboro na é nama gà wádé, âna é pwi âboro èpà.»

25 Â é tòpi tàra pà: «Câgo caa tâmogòori pà, pwiri pwi âboro èpà. Â caapwi co é pwina go tâmogòori, âna, béaa, âna go pwi a bwi, â nabàni, âna go jèe niâ.»

26 Â rà ina tée mwara pà: «Gona dà na é pwa tàgà? É wànau tàra é pai pwa wèe, ma gà niâ?»

27 Â é tòpi tàra pà: «Ia go jèe ina tàwà, â tàutàwà na guwà tère! Â gorodà na guwà bwaa jèu tawèeri mwara? Pwiri nùmawà na guwà tèpa âboro kèe mwara?»

28 Â rà pwaé, ma ina tée pà: «É! Pwiini! Nye wàgà na gà pwi âboro kèe! Ba wàibà, âna bà tèpa pàra naa goo wà *Moosé!

29 Bà nye tâmogòori pà é patùra Moosé wà Pwiduée. Â wà pwiibà, âna ji pwi a me géepà?!»

É pàâjupàra tàra pàtama Iésu

30 É ina tàra wà pwiibà pà: «Nye ité, ba é nama go niâ, éco na wâguwà, âna câguwà caa tâmogòori na é me géewé!

31 Â jè jèe cau tâmogòori pà, câé caa tère tèpa âboro èpà wà Pwiduée. Â é tère tàpé na rà papwicirié, â na rà pwa é câbawádé kèe.

32 Mu nye ticé âboro na é nama é niâ cè pwi jè âboro, na é bwi géé na aupitèpàé!

33 Â wiàna câé caa me jii Pwiduée wà pwi âboro bèepwiri, â pwiri càcaa pàrié ma é pwa cèna wàrapwiri.»

34 Â rà putàmurié wà tèpa Farasaio ma ina tée pà: «Pwiini! Gà pwa na gà pacàmuribà, wàgà na gà pé pwi a pwa na èpà, géé na aupitèpàgà?»

Â rà tù tée‡ géé na wàra pitapitiri.

É cèikí naa goo Iésu

35 É tère wà Iésu pà rà tù tà i pwi ia é bwi, â é pàmarié. Â é ina tée pà: «Gà nye cèikí naa goo wà *Pwina naîri âboro?»

36 «Pwi ukai, wàilàapà pwiri, ba na go cèikí naa gooé?»

37 «Gà jèe tàgére còoé, ba wàè na é tàgére patùragà!»

38 «Ûu, co Pwi Ukai, go cèikí naa googà!»

Â é cigòboo ma tùu jùrué na ara Iésu.

Tàpé na tàutàra na rà còo

39 É ina wà Iésu pà: «Go tèepaa me naani gòropuu, na pinaaitiri tèpa âboro —ba na rà niâ tèpa âboro na rà bwi; â na rà bwi tèpa âboro na rà niâ.»

40 Na rà tère pwiri wà pàra tèpa Farasaio, na rà gére tâa wè, â rà ina tée pà: «Wànau? Wàibà mwara âna bà tèpa bwi?»

41 Â é tòpi tàra pà: «Wiàna guwà gére tèpa bwi, â pwiri nye gére ticé èpà kàwà. Éco na guwà ina pà guwà niâ. Êkaa na guwà tà tâa na é èpà kàwà.»

10

Iésu âna é pwi âji a wéaari mutô

¹ É ina târa mwara wà Iésu pâ: «Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà è âjupâra: Wà pwi âboro na é too wii iti jii è goropwiinawâ goo nababé kâra mutô, âna é pé pwi a mura, ma pé pwi bâadi. Ba câé caa tò naa é goropwârawâ.

² Â napwa wà pwina é tò naa é goropwârawâ, âna wàè na é pwi âji a piwéaari mutô.

³ [Â, naa dàuru, âna] wà pwi âboro na é wéaari goropwârawâ [naa ne] âna é tàpîri tée. Â wà diri tèpa mutô kée, âna rà nye tèreina é pwâratùra kà pwi âji a piwéaari mutô*. Â é ina jèpa neerà, â é pacòobérà naa gòroigé.

⁴ Ûna é cau pacòobérà diri, â é pâbéaa kâra. Â rà nye cau pwicò kée, ba rà tèreina é pwâratùra kée.

⁵ Pwacoé ma rà pâra wiâra cè pwi jèpwi. Ba càra caa tèreina pwâratùra kée. Â rà o upié.»

⁶ Êco na wà tàpé na rà tère è ucina bèepwiri kà Iésu, âna càra caa tâmogòori è pai ina wèe.

Go pwi goropwârawâ

⁷ É ina târa mwara pâ: «Go ina tàwà è âjupâra pâ: *WÂGO pwi goropwârawâ kâra é pâ mutô.

⁸ Wâru tàpé na rà tèepaa me béaario, na rà tèpa mura, ma tèpa bâadi. Â wà tèpa mutô âna càra caa pitère dâra.

⁹ *WÂGO pwi goropwârawâ. Wà pwi âboro na é tôme gooò, âna ée udò, [â o tâa tée è *âji wâro]. Â o pâri ma é pâra naa na nūmee goo wê†, â ée mwa tà pàdari uti kée.

¹⁰ «Napwa wà pwi a mura, âna é nye tèepaa co, ba na é mura, ma pòtâmwara, ma ténoori. Â wâgo, âna go me, ba na rà wâro wà tèpa âboro, wàilà tèpa mutô kôo. Â o tà târa è âji wâro na tâbawêe.»

Go pwi âji a wéaari mutô

¹¹ «WÂGO, âna go pwi âji a piwéaari è pâ mutô. Â wà pwi âji a piwéaari è mutô, âna é panuâ è wâro kée ba kâra.

¹² Â wà pwi âboro na é nye po wakè co târa mwani, âna câé caa pwi âji a piwéaari mutô. Ba wiàna é còo è loup na é tèepaa me, â é panuâ i pâ mutô, â é uru, ba càcaa mutô kée. Â o utirà ma tadidirirà.

¹³ Â é uru wà pwi âboro bèepwiri, ba é pwi a wakè târa mwani co, â càcaa wânūmee goo è pâ mutô.»

Go panuâ wâro kôo ba kâra

¹⁴ «Ûu, WÂGO, âna go pwi âji a piwéaari mutô. Â go nye tâmogòori è pâ mutô kôo, â rà nye tâmogòorio mwara.

¹⁵ Ipaiwà naa goobu ma Caa. Ba wà Caa, âna é tâmogòorio, â wâgo, âna go tâmogòori wà Caa. Â go panuâ è wâro kôo, ba kâra è pâ mutô kôo.

* **10:3** Tèpa mutô kée, âna rà nye tèreina... Naa jaa tèpa Juif, âna pâ mutô kà tèpa âboro na wâru, âna rà pitânaima naa na caapwi nababé naa ne. **10:8** Jérémie 23.1-2; Ezékiel 34.2-3 † **10:9** É pâra naa na nūmee goo wê—Grec: É tà tò ma còobé. **10:11** Psaume 23.1; Auinapàpâri 7.17 **10:12** Apostolo 20.29

10:15 Mataio 11.27; 1 Ioane 3.16

16 Â bwaa pwa mwara ê pàra mutô kôo‡, na càra caa pâ toome naa na ê nababé bèeni. Â wâdé na go mudàra mwara. Â rà o mwa tère ê pwàratùra kôo. Â o mwa caapwi pubu goorà diri, ma caapwi cè pwi a piwéaarirà.

17 «Dau wânüma Caa goodò, ba go panuâ ê wâro kôo. Go panuâ, ba go o mwa nye tòpi còwâ.

18 Nye ticè pwi jè âboro cèna é popa jiio, â go nye naa, géé goodò. Ba pwa tàrù kôo ma go naa ê wâro kôo, â nye pwa tàrù kôo ma go nye popa còwâ. Ba wàépwiri ê aupitûári kà Caa kôo.»

Rà pitadàrùrà mwara gooé

19 Rà pitadàrùrà mwara wà tèpa *Juif, géé goro ê pâ popai bèépwiri.

20 Ba wâru géé goorà na rà ina pâ: «Pwa duée gooé, â é pigù! Cina guwà gére pitère dèe?!»

21 Êco na rà ina wà pàra tàpè pâ: «Bwa, ba càcaa wàrapwiri ê pai tùra kà pwi âboro na pwa duée gooé! Ê duée, âna càcaa pâri ma é pwa ma rà niâ§ ê pâ âboro na rà bwi!»

Tàutàra na rà cèikì naa goo Iésu

22 Pwa é pwi *tòotù maina na *Iérusaléma—pwi tòotù na pitaniimiri ê pai tàpiri còwâ é *Wàra pwapwicìri, na pàara aumoo.

23 Â é tâa goo wà Iésu, â é nye tàgére ipokâa na i Wàra pwapwicìri, naa na ‘Wà kà *Solomona*, wà cikòmaa.

24 Â rà tapitirirà naa gooé wà pàra tèpa Juif, â rà ina tée pâ: «Gà tà ciburà nama bà pìbu âboro naa googà, tiagoro wiidà? Wiàna wâgà wà pwi *Mesia, [*pwi a pa-udò na bà tapaciê] â wâdé na gà inapàpari tâbà!»

25 Â é tòpi tàra pâ: «Ia go jèe nye ina tàwâ, â câguwà caa tòpi. Rà *paâjupàraô ê pâ muru, na ia go pwa naa na nee Caa kôo.

26 Êco na tàutàwà na guwà cèikì naa goodò, ba câguwà caa tèpa mutô kôo.

Rà còoinaô tèpa mutô kôo

27 «Ba rà nye tère ê pwàratùra kôo wà tèpa mutô kôo, â go nye còoinarà, â rà nye pàra wiâô.

28 Â go naa tàra ê *wâro dàra gòiri jaa Pwiduée. Â o càra caa tâmogòori ma rà o bà. Â o nye ticè pwi jè âboro cèna o pârié ma é poparà géé na-araraîô†.

29 Ba wà Caa kôo na é panuàrà tóo, âna é dau maina awé jii diri ê pâ muru. Â nye ticè pwi jè âboro cèna o pârié ma é popa cè jè muru, géé na-araraî Caa.

30 Â napwa wàibu ma Caa, âna bu nye caapwi.»

Pwa na rà èié

31 [Úna rà tère pwiri] wà tèpa âboro, â rà jèu tòri còwâ ê pâ atù, ba na rà catàmwerèè goo.

32 Â é ina tàra wà Iésu pâ: «Dau wâru ê pâ muru na wâdé, na go pwa na arawà—muru na me géé goo wà Caa. Â gona dà cè pwina gére nümawà dàra catàmwaràô goo?»

10:16 Ésaïe 56.8; Ézékìel 34.23 ‡ 10:16 Â bwaa pwa mwara ê pàra mutô kôo—Tèpa cèikì na càra caa tèpa Juif. 10:17 Filipi 2.8-9 § 10:21 Pwa ma rà niâ—Rà ina mwara wà tèpa Ijiao pâ: Paniâ. * 10:23 ‘Wà kà Solomona’—Pé wà cikòmaa na dau maina é pâ âê. (Còo note goo Apostolo 3.11.) 10:28 Ioane 3.16, 6.39 † 10:28 Na-araraî (é, na-arai)—Paume.

³³ Â rà tòpi tée pâ: «Pwiini, càcaa goo cè wakè na wâdé na gà pwa. Nye gée goo co na gà inabaèpà wà Pwiduée. Ba gà nye pwi âboro, â nūmagà naa wâgà Pwiduée!»

Go wâgoo Caa â é wâgood

³⁴ Ê ina tàra pâ: «Jèe wii naa na *Naèà kà Pwiduée pâ: *Guwà tèpa 'pwiduée'*».

Psaume 82.6

³⁵ Â é ina pwiri [tà tèpa jooorowà] na rà tòpi é Naèà! Â jè tàmogòori diri pâ càcaa pâri ma catura é pwina jèe wii naa na é Naèà.

³⁶ Napwa wâgo, âna é pitòrigario wà Pwiduée Caa, â é cùruo me naa gòropuu, â go ina pâ, go Pwina naîê. [Â wiàna é ina wà Pwiduée Caa tà tèpa âboro pâ, rà tèpa 'pwiduée'] â cina guwà putàmu naa good, wiàna go ina pâ wâgo Pwina naîê?

³⁷ «Wiàna câgo caa pwa é pâ wakè kà Caa kôo, â guwà cibwaa cèikî naa good!

³⁸ Êco na go nye tàgére pwa; â wâdé na guwà cèikî. Ba wiàna pwacoé tàwà ma guwà cèikî naa good; â guwà cèikî naa good gée goo é pâ muru na go pwa. Â, na wàrapwiri, â guwà tàmogòori bwàti pâ go wâgoo Caa, â é wâgood.»

³⁹ Gée goo pwiri, â rà pimudàra mwara cè naigé ba na rà tâjùrué. Êco na é nye uru taaci.

⁴⁰ Géewê, â é jèu pâra còwâ wà Iésu, naa na ére gée còwâ kâra nairiwà Ioridano, wâna na ia é *piupwaa béaa naawê wà Ioane. Â é tàpo tâa wê.

⁴¹ Â rà medarié pâ âboro na wâru, â rà pi-ina tàra pâ: «Wà Ioane, âna cáé caa pwa cè jè *câmu kâra pàtama Pwiduée, êco na po coo diri é pâ popai, na ia é ina naa goo pwi âboro bèeni!»

⁴² Â dau wâru é pâ âboro wê, na rà cèikî naa goo Iésu.

11

Pai bà kà Lacaro

¹⁻² Pwa pwi jè âboro, na nee Lacaro. Â rà tâa Bétani ma du naigé kêe, wà Maria ma Marthe. (Wà Maria, âna wà i tô ilàri na ia é wicèpwiri é jawé ùrea naa gòro â wà Pwi Ukai Iésu, â catura* goro wàrapùrué.)

Ê dau maagé wà Lacaro,

³ â wà du duajii ilàri, âna ru panuâ pâ pwi jè âboro dà Iésu, nau ina tée pâ: «Pwi Ukai, [gà me wài, ba] wà i pwi âji béegà, âna é maagé!»

Câé caa pò ma pâra

⁴⁻⁵ Wà Iésu, âna é dau wânūmee goo wà Marthe ma Maria, ma Lacaro. Êco na, ûna é tère é popai, [â câé caa pò ma pâra]. Â é ina pâ: «Ê maagé kà Lacaro, âna o câé caa bà goo. Gée goo pwiri, â o pwamaina Pwiduée, ma paari é pai muugère kêe. Â o paari é pai muugère kôo mwara, Pwina naîê.»

⁶ Â é bwaa nye tâa wê, naa na ârailu tòotù mwara.

⁷ Gée na càué, â é ina tà tèpa *câmu kêe pâ: «Wâdé na jè pâra còwâ naa *Judée.»

10:33 Lévitique 24.16 **10:34** Psaume 82.6 † **10:34** Tèpa 'pwiduée'—Élohim naa na hébéru. Du ârailu pai ina wâra pwi popai bèepwiri: *Pwiduée, é, pwi apitèmuru*. Naa na tii Salamo, âna popai goo wà tèpa pitèmuru kà tèpa Juif. § **10:36** *Cina guwà putàmu naa good*—Grec: *Cina guwà ina pâ, go inaé ba épâ?*

10:38 Ioane 14.10-11 **10:40** Ioane 1.28 **11:1-2** Luka 10.38-39 **11:1-2** Ioane 12.3 * **11:1-2** *Catura (é, catura)—Essuyer* **11:4-5** Ioane 9.3

8 Â rà tòpi tée pà: «Pwi Ukai, bwaa càcaa pé gòiri, na rà pibu naigé wà pàra tèpa *Juif naa Judée, ba na rà catàmwaragà. Â nümagà dàra wàjué còwà naawé?»

9 Â é ina tàra pà: «Wànuu, càcaa 12 ineretòotù na é té na tòotù? Wà pwi âboro na é pàra na bwaa pwaa, âna o cáé caa cigòtù âê, ba bwaa pwéelaa.

10 Êco na, wiàna é pàra na ne, â o cigòtù âê, ba bàutê.»

É maagé bà Lacaro

11 Géé na càùé, â é ina tàra pà: «É jèe puu wà Lacaro, pwi béejè, â go o pàra nau patàciê.»

12 Â rà ina tée pà: «Wàdé, co Pwi Ukai, ba wiàna é gére puu co, â ée nye wàdé!»

13 Ba càra caa tàmogòori pà, é ina tàra pà é bà wà Lacaro. Rà niimiri pà é nye âji puu.

14 Â é inapàpari tàra pà: «Bwa, é jèe maagé.

15 Êco na go ipwàdéé goowà, na cãgo caa tâa jaaé napwiri. Ba na wàrapwiri â guwà o mwa [còo é pwina go pwa, â guwà mwa] cèikí naa good. Guwà me! Ma jè pàra darié!»

16 Â é ina wà Toma (jè nee 'Bérepidu') tà tèpa câmu bée pà: «Jè pàra mwara, ba na jè cau bà naima ma wà Pwi Ukai†.»

Ru dau tòina du naigé kê

17 Ûna é pâmwünyabweri Bétani wà Iésu, â é tère pà jèe ârapapé tòotù kà Lacaro na auipwàni.

18-19 Â ru imuru pwi bàraru wà Marthe ma Maria, â dau wàru tèpa âboro géé *Iérusaléma, na rà medariru ba na rà patamarù-ru. (Ba Bétani, village kàru, âna wâmwünyabweri Iérusaléma, wâpâ na âracié kilomètres.)

20 É tère wà Marthe pà é jèe tèepaa wà Iésu, â é cimadò, â é pàra caraé [naa gòro naigé]. Â wà Maria, âna é nye tà tâa wà.

21 Â é ina tà Iésu wà Marthe pà: «Au! Pwi Ukai, wiàna gà nye gére tâa ni, â pwiri cáé caa gére bà wà pwi bàrao!

22 Êco na go tàmogòori pà é nye naa tâgà wà Pwiduée êdiri pà muru na gà o mwa ilari jié ni.»

Wâgo pwina é naa wâro

23 É tòpi tée pà: «Ée jèe wâro còwà géé na aubà wà pwi bàragà.»

24 Â é ina tée wà Marthe pà: «Ûu, go cèikí pà ée mwa wâro còwà géé na aubà, na rà wâro còwà wà tèpa bà, na pwi Tòotù pwicò.»

25 Â é ina tée wà Iésu pà: «*WÂGO [pwina é naa] é wâro, ma pawâro còwà tèpa âboro. Wà pwi âboro na é cèikí naa good, âna wiàna é bà, â ée mwa nye wâro còwà.

26 Â wà pwi âboro na é wâro ma cèikí naa good, âna o cáé mwa caa bà [dàra gòiri]. Gona gà nye cèikí naa goro é popai bèepwiri?»

27 Â é tòpi tée pà: «Ûu kaa, co Pwi Ukai, go nye cèikí pà, wâgà pwi *Mesia, wà *Pwina naí Pwiduée, na ée mwa tèepaa naani gòropuu.»

Ru pitùra ma Maria

28 Nabwé, â wà Marthe, âna é pâra nau pitodà pwàniri Maria, tô jiié. Â é ina tée pâ: «É jèe tèepaa wà pwi a pwa pupûra, â é todagà.»

29 Â é nye cimadò kaa wà Maria, â é pàdari Iésu.

30 Ba bwaa câé caa pâ tèepaa me naa na village, â é bwaa tâa, wâna na ipitiru naawê ma Marthe.

31 Wà tèpa Juif na rà tâa wâ, na rà patâmarù Maria, âna rà côoê na é piwàcî còobé. Â rà pâra wiâê. Ba rà niimiri pâ é pâra nau i, nacârù.

32 Ūna é tèepaa medari Iésu wà Maria, â é cigòboo ma tùu jùrué na araé, â é ina tée pâ: «Au! Pwi Ukai, wiàna gà nye gére tâa ni, â pwiri câé caa gére bà wà pwi bàrao!»

É imuru pwi bée

33 É côoê wà Iésu, na rà gére i ma tèpa Juif na rà pâra wiâê. Â dau gùmagù pwàranümee, â é watâu‡.

34 Â é tawèerirà pâ: «Guwà pwàniriê naapà?»

Â rà ina tée pâ: «Pwi Ukai, me ma gà côo.»

35 Â é i wà Iésu.

36 Â rà ina wà tèpa Juif pâ: «Au! Guwà côo, é po dau niimiri wà Lacaro!»

37 Êco na rà picocoorié wà pàra tàpé ma pi-ina tàra pâ: «Wà pwiilbà, âna é pwi a nama é niâ wà pwi a bwi. Â gona càcaa pârié ma é pwa ma câé caa bà wà Lacaro, pwi bée?»

É pawâroé côwâ géé na aubà

38-39 Dau gùmagù pwâra-nüma Iésu. Â é pâra naa goo pé pwâramara-atù, wâna na ia ipwàniri wà Lacaro naawê. Â é ina tàra pâ: «Pwùru tâjii é atü.» Ba i pwâramara-atù, âna târi goro atü.

Êco na é ina wà Marthe, wà tô naigé kà pwi a bà, pâ: «Ai! É jèe gére wâbu, co pwi ukai, ba jèe ârapápé tòotù kée wê!»

40 Â é ina tée wà Iésu pâ: «Gona câgo caa ina tâgà pâ, wiàna gà cèikî, â gà o côo é pai maina ma muugère kà Pwiduée?»

41 Â rà pwùru tâjii i atü. Â é niâ too naa napwéretòotù wà Iésu, â é ina pâ: «Caa wée, go ipwaolé tâgà, ba gà tèreô!»

42 Wâgo, âna go nye tâmogòori pâ gà nye tèreô taaci. Â go ina pwiri, goo tàpé na rà cibèepio, ba na rà o cèikî pâ, wâgà pwi a cùruo me.»

43 Â é tomara too pâ: «Lacaro, còobé boome!»

44 Â é còobé wà i pwi a bà! Â napwa é du iê ma du âê, âna pii târamiri goro noo kâra imwaano na gòri. Â é naporomee, âna târamiri goro pwi jè imwaano. Â wà Iésu, âna é ina tà tèpa âboro wê pâ: «Guwà tipié ma panuâê, ma é pâra.»

Rà pitèrerà ma rà pòtâmwereê

45 Wà tèpa Juif na rà tèepaa dari Maria, âna rà côo é pwina é pwa wà Iésu. Â wâru géé goorà na rà cèikî naa gooé.

46 Êco na wà pàra tàpé, âna rà pàdari tèpa *Farasaio, â rà piwiâ tàra é pwina é pwa.

‡ 11:33 Dau gùmagù pwàranümee, â é watâu—Grec: *É putàmü*. Pwiri é putàmü goo wà tèpa Juif na tàtàra na rà cèikî (nee tii 37), é, pwiri é putàmü goo é pwâra bà na tatée tèpa âboro. 11:37 Ioane 9.6 11:45 Ioane 7.31 11:46 Luka 16.31

⁴⁷ Â wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaaailò ma wà tèpa Farasaio, âna rà panaimari é *wâratûâ maina, â rà pi-ina tàra pâ: «Jè o pwa dà? Gà còo, jèe po dau wâru é pâ *câmu kâra pàtâmee na é pwa wà pwinì.

⁴⁸ «Â wiàna jè nye tà panuâé, â rà jèe nye po cèikì diri naa gooe é pâ âboro. Â rà o tèpeaa wà tèpa coda *roma, â rà o ténoori é *Wâra pwapwicîri kâjè, ma é Ba kâjè[§]!»

Wâdé na é bà pwi caapwi âboro

⁴⁹ Â é tapoo tûra wà pwi jè âboro géee goorà, na nee Caïphe. Wâé na é pwi *ukai kà tèpa pwa ârapwaaailò na naja bèepwiri. Â é ina tàra pâ: «Tâpéeni! Po dau ticé na guwà tâmogòori!

⁵⁰ Wânanu? Câguwà caa còoina é pwina é âjimuru ba kâjè? Wâdé na é bà pwi caapwi âboro, ba kâra é Ba, ba na o cibwaa ténoori diri é Ba kâjè!»

⁵¹ (Ûna é ina pwiri, âna [câé caa tâmogòori pâ] é nye tâmara ina béaa pâ, ée mwa bà wà Iésu ba kâra é Ba. Ba [nye wà Pwiduée kaa na é tûra gooe] géee goo na é pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaaailò na naja bèepwiri.

⁵² Â jèpwi mwara, âna é pai bà kà Iésu, âna càcaa ba kâra é Ba kà tèpa Juif co. É bà, ba na é dànaimari ma rà caapwi, édiri wà tèpa naì Pwiduée, na rà jèpa tâa pâ.)

⁵³ Géee na càuru é ipitiri kâra bèepwiri, âna rà tapoo pibu naigé wà tèpa pitûâ kà tèpa Juif, ba na rà pòtâmwara Iésu.

⁵⁴ Â géewé, â é tâpo coo, goro pâra naa nabibiu kà tèpa âboro. Â é pâra naa Éfraïm, wâmwünyabweri namaré. Â rà caatâa wê ma tèpa câmu kée.

Rà tapacîé naa Iérusaléma

⁵⁵ Ûna jèe wâmwünyabwe é *Paséka, tòotù maina kà tèpa Juif, â dau wâru é pâ âboro na rà me géee na pâ jèpa ére, naa Iérusaléma. Ba nûmarà na rà pwa é pâ 'pwapwicîri târa pai *pinuwa', béaari i tòotù maina.

⁵⁶ Ûna rà tâa na Wâra pwapwicîri, â rà mudà Iésu, [éco na càra caa pâmarîé] â rà pi-ina tàra pâ: «Dà cèna guwà niimiri? Gona ée mwa me naa goro i *tòotù maina, é...?»

⁵⁷ Ba wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaailò ma wà tèpa Farasaio, âna rà ina ba gòo tà diri tèpa âboro pâ: «Wiàna guwà còo na é wêe wà Iésu, â guwà nama inapàpari tâbà, ba na bà tâjùrué.»

12

É nuwa du â Iésu wà Maria

Mataio 26.6-13; Maréko 14.3-9

¹ Bwaa 6 tòotù béaari é *Paséka, tòotù maina kà tèpa *Juif. Â é pâra wà Iésu naa Bétani. Bétani, âna village kà Lacaro, wà pwi ia é pawâroé còwâ géee na aubâ wà Iésu.

² Â rà ija wê ma wà Lacaro, na é pwi bée tèpa tâa goro taapà. Â wà Marthe, âna é tó a picia èrà ma wâdoorà.

³ Â napwa naa goo wà Maria, âna é popa jè wâra jawé, na pwaai goro jawé úrea *—pwi jawé na dau maina é wâri wêe. Â é wicèpwiri naa gòro é du â Iésu,

§ 11:48 Wà tèpa pitûâ kà tèpa Juif, âna wâgotàra pâ wà tèpa cèikì naa goo wà Iésu, âna rà cicara tèpa Roma, wàilà na rà pitûâ naa napò kâra. 11:52 Ioane 10.16 11:53 Ioane 5.18 12:1 Ioane

11.1.43 12:2 Luka 10.40 12:3 Luka 7.37-38 * 12:3 Jawé úrea—Nee nard.

â é cåtùra goro wàrapûruê. Â po dipitiri i wâ i ûraaê.

⁴ Â càcaa wâdé tà Judas Iscariote, pwi jè ârapàara tèpa *câmu kà Iésu—wà pwina ée mwa ipwa tûâ tà Iésu. Â é ina pâ:

⁵ «Gorodâ na càcaa icuri i jawé ùrea bëeni, ma o naa é wâri wèè tà tàpé na ticè kàra? Ba wâri wèè, âna pâ miliô[†]!»

⁶ Cêé caa ina pwiri géé goro cè pai meaari kêe tàpé na ticè kàra. Â é ina ba pé pwi a mura. Ba é pwi a tà pa wàra i wàra mwani kàra, â é mu nye tàpo pa géé goro é mwani na tòpò naa na.

⁷ Â é ina wà Iésu pâ: «Naaê! Ba é jèè tàmara pwa é pwi bèepwiri, târa é pwi tòotù na o ipwàniriò na.

⁸ Guwà o nye tà ciburà tâa ma tàpé na ticè kàra, êco na wâgo, âna o cãgo caa tà ciburà tâa jaawà.»

Nümarà na rà pòtàmwara Lacaro

⁹ Dau wâru tèpa âboro na rà tère pâ é tâa Bétani wà Iésu, â rà pâra naawê, ba nümarà na rà còoê. Â rà pâra mwara ba na rà còo Lacaro, wà pwi ia é pawârôé còwâ géé na aubà.

¹⁰ Â rà pitùra wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwailò, ba na rà pwa ma pòtàmwara mwara wà Lacaro.

¹¹ Ba wàrapwiri gooé, â jèè dau wâru wà tèpa Juif, na rà pâra jiiirà, â rà cèikí naa goo Iésu.

Rà pwamaina Iésu na é tò naa Iéruusaléma

Mataio 21.4-9; Maréko 11.7-10; Luka 19.38-38

¹² Na dàuru kêe, âna wà tèpa âboro na rà me naa *Iéruusaléma naa goro é pwapwicíri kâra Paséka, âna rà tère pâ wà Iésu âna é gére toome mwara.

¹³ Â rà còobé jii é ville, â rà dàciò é pâ ìri upwâra[‡] [ba na rà pwamainaê] â rà pâra caraé. Â rà uu ma ina pâ:

«Hosana[§] ma cidòri!
Pwamaina Pwiduéé!
Cidòri nyuâa pwi âboro,
na é me na nee

Psaume 118.26

—wà Pwi Ukai naa *Isaraéla!»

¹⁴ Â é popa é nari buriko wà Iésu, â é tâa gòé. Wàra na jèè wii naa na é *Tii Pwicíri pâ:

¹⁵ *Cibwaa nama wâgotâgà,
co tò èpo *Siona,
[ville Iéruusaléma]!
É tèepaa me wà Pwi Ukai'gà.
É tâa gòé ji nari buriko.*

[†] 12:5 Pâ miliò—Grec: 300 mwani pwa (deniers). Wâri pwi caapwi âboro naa na caapwi naja. 12:8 Deutéronome 15.11 12:11 Ioane 11.45 12:13 Psaume 118.25-26; Ioane 1.49 ‡ 12:13 Ìri upwâra—Ìri upwâra na pwacéwii nu. Rà tòpò naa gòro naigé na ara Iésu wiâra pai pwa kàra na rà pwamaina é jè ukai kàra. (Còo Mataio 21.9.) § 12:13 Hosana—Popai naa na hébéru, na rà ina wà tèpa Juif na rà pwapwicíri. Wâni, âna pai ina wèè pâ: Jè pwamaina Pwiduéé! 12:14 Zakarie 9.9

Zakarie 9.9

¹⁶ Ba diri é pâ muru-bà, na rà pacoo [wà tèpa âboro] ba kà Iésu, âna jèe tàmara ina béaa naa na Tii Pwicîri. Êco na, na pwi tòotù-bà, âna càra caa tàmogòori wà tèpa câmu kêe. Â rà mwa nye tà tàmogòori gée na càué—na pàara na é wâro còwà wà Iésu gée na aubà, ma paari é pai maina na muugère kêe.

¹⁷⁻¹⁸ Dau wâru tèpa âboro na rà pâra mariê [na pwi tòotù-bà]. Ba wà tàpé na rà côôe na ia é pawâro còwà wà Lacaro, âna rà nye dau pwa jèkutâ goo.

¹⁹ Napwa naa goo wà tèpa *Farasaio, âna rà pi-ina tàra pâ: «Gà côo, o jèe nye ticé cè pwina pâri ma jè pwa. Ba rà jèe nye pâra wiâê diri é pâ âboro!»

Pwi âji ênawéna kà Iésu

²⁰ Na Iéruusaléma, âna pwa pâra tàpé na càra caa tèpa Juif, na rà jèe tòpi é pwapwicîri kà tèpa Juif. Â rà me nau pwamaina wà Pwiduée na pwi tòotù Paséka.

²¹ Â rà me burà wà Filipino, pwi âboro gée Bethsaïda, wà Galilée. Â rà ina tée pâ: «Pwi ukai, nùmabà na bà côo Iésu.»

²² Â é pâra wà Filipino, â é ina tà André, â ru pâra nau ina tà Iésu.

²³ Â é ina tàra diri wà Iésu pâ: «O jèe tèepaa é tòotù na ipwamaina *Pwina naîri âboro.

²⁴ Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà é âjupâra pâ: Ê pwi pwâra blé na é tûuboo naa napuu, âna wâdé na é wai, ba na é naa cè pwâra blé na wâru. Ba wiâna càcaa wai, â o nye tà wàé co.

²⁵ «Wà pwi âboro na wânümee târa é wâro kêe, âna é tubatiâu. Â wà pwi âboro na dau wânümee goo Pwiduée, jii é wâro kêe naani gòropuu, âna wà pwiibà, âna câé caa tubatiâu é wâro kêe. Â o mwa tâa tée é *wâro dàra gòiri jaa Pwiduée.

²⁶ «Wà pwi âboro na nümee na é piênawéna kôo, âna wâdé na é me wiâô. Â wâna na go tâa wê, âna bu caatâa wê ma wàé. Â ée mwa nye tòpi é pumara wakè kêe jii Caa.»

É ina pai bà kêe wà Iésu

²⁷ [É ina mwara wà Iésu pâ]: «É pikîri nabà é pwâranümo. Gona go mwa ina pâ: “Caa, upao jii é picâri kâra é tòotù bèeni”? Bwa, ba go jèe tèepaa naani gòropuu, ba na go pacoo é pwi tòotù bèeni.

²⁸⁻²⁹ Caa, paari pâ wâgà Pwiduée na gâ maina!»

Wà tàpé na rà tâa wê, âna rà tère é pwâratùra gée napwéretòotù na ina pâ: «Go jèe paari pâ, wâgo Pwiduée naa na pai maina ma muugère kôo. Â go bwaa nye tà wàrapwiri mwara.» Â rà niimiri wà pâra pwi pâ, é kûu i tikakara. Êco na rà ina pâra tàpé pâ: «Bwa! É patùraé é jè *angela!»

³⁰ Â é ina tàra wà Iésu pâ: «I pwâratùra bèepwiri, âna càcaa me ba kôo, â wàrapwiri goowà.

³¹ O jèe nabàni, na é pitèi pâ âboro gòropuu bèeni wà Pwiduée. Â é tû còobé naaboo gòroigé wà *Caatana, pwi ukai kâra gòropuu bèeni.

³² Â wiâna naaô too géeni gòropuu, â go mwa dàti medario é pâ âboro diri.»

³³ Ûna é ina pwiri, â é jèe gére inapàpari tàra ê pai pwa kàra tée, ma rà o nama é bà.

Tòpi pwéelaa

³⁴ Rà ina tée é pâ âboro pâ: «Ina naa na pâ tii goro *Naèà pâ wà pwi *Mesia, âna é nye tà wâro dàra gòiri awé. Â cina gà ina pâ, o wâdé naa naatoo géeni gòropuu wà Pwina naîri âboro? Â gére wàilàpà é Pwina naîri âboro bèepwiri?»

³⁵ Â é tòpi tàra pâ: «O jèe càcaa tà gòiri, na bwaa tà tâa jaawà i pwéelaa. Â wâdé na guwà pâra, ûna é bwaa tâa jaawà, ba na o câé caa papòwà* é bàutê. Ba wà pwi âboro na é pâra na é bàutê, âna câé caa tâmogòori wâna na é pâ naawê.

³⁶ Tòpi é pwéelaa, ûna é bwaa tâa jaawà, ba na guwà tèpa âboro kâra pwéelaa.»

Ûna é ina pwiri wà Iésu, â é pâra jiià, â é picârù goorà.

Càra caa cèikî naa gooé tèpa Juif

³⁷ Wàru pâ *câmu kâra pàtâma Pwiduée na é pwa wà Iésu, na ara tèpa Juif. Êco na càcaa wàru tàpé na rà cèikî naa gooé.

³⁸ Â jèe coo é popai na é ina biu wà Isaia, pwi *péroféta, pâ:

*Pwi Ukai, Pwiduée,
wàilàpà na cèikî
naa goo popai kâbà?
Gà paari tât
pàtâma'gà ma nii'gà?*

Ésaïe 53.1

³⁹ Â o pwacoé mwara ma rà cèikî, ba é jèe nabwé ina wà Isaia, pâ:

*Âraporomeerà na bwi;
pwâranûmarà na gòo.
Ba wakè kà Pwi Ukai
—Pwi Ukai Pwiduée
na nama rà wârapwiri.
Ba péa rà biirà,
ma medarié còwâ.
Péa nama tiâu
pâ maagé kâra Ba.*

Ésaïe 6.10

⁴¹ É ina pwiri wà Isaia goo Iésu, ba é jèe tâmara còo é pai maina ma muugère kèe.

⁴² Êco na pwa pâra tàpé na rà cèikî naa gooé, tiagoo pâra tèpa pitûa kà tèpa Juif mwara. Caapwi co na càra caa inapàparirà, ba wâgotàra goo tèpa Farasaïo. Ba rà péa pacòobèrà géé na *wâra pitapitiri.

⁴³ Ba wâdé tàra, ê pai pwamainarà kà tèpa âboro, jii é pai pwamainarà kà Pwiduée.

O pitèi tèpa âboro goro pâ popai kà Iésu

44 É tomara too wà Iésu pâ: «Wà pwina é cèikí naa goodò, âna câé caa cèikí naa goodò co, â é cèikí mwara naa goo Pwina é cùruo me.

45 Â wà pwi âboro na é côoð, âna é côo mwara Pwina é cùruo me.

46 Wâgo, âna go pwi pwéelaa, na go me naa na gòropuu, ba na câé caa tâa na bàutê cê pwi jèpwi cèna é cèikí naa goodò.

47 «O càcaa wâgo na go pwa wârimuru tà tàpé na rà tère ê popai kôo, â càra caa pâra wiâra. Ba câgo caa me nau pwa wârimuru târa pâ âboro gòropuu. Â go me nau pa-udòrà [ma naa târa ê *âji wâro].

48 «Wà pwi âboro na tàutêe goodò, ma câé caa tòpi é pâ popai kôo, âna o pitèié na Bénabwé tòtù†, géé goro é pâ popai na go ina.

49 Ba câgo caa po ina géé goodò é pâ popai-bà. Â wà Caa na é cùruo me, âna é nye dàbacoo‡ tóo pâ namuru, na go me nau ina ma picémara.

50 Â go nye tâmogòori pâ é aupiduâri kêe, âna naa é wâro dàra gòiri jaaé. Ûu, ê pâ popai na go ina, âna é pwina é ina tóo wà Caa.»

13

É nuwa â tèpa câmu kêe

1-2 Jèe pwi Bénabwé tòtù béaari é tòtù *Paséka. Â rà ija na bàrane wà Iésu ma wà tèpa *câmu kêe.

É jèe tâmogòori wà Iésu pâ, é jèe tèepaa é pàara na na é pâra na, géeni gòropuu naa jaa [wà Pwiduée] Caa. Â mu nye dau wânümee goo pâ âboro kêe na rà tâa ni gòropuu. Ba nye tà wânümee goorà tia pwâadèrèe.

Napwa naa goo wà Judas Iscariote, pwina naí Simona, âna wà *Caatana, âna é jèe nabwé tòpò naa na pwâranümee jè auniimiri târa ma é pwa tûa tà Iésu.

3 Wà Iésu, âna é jèe nye tâmogòori pâ é nye me géé jaa Caa, â ée mwa wâjué cówâ naa jaaé. Â é tâmogòori mwara pâ é jèe tòpi jii Pwiduée é pitûa naa goro diri é pâ muru.

4 Na rà bwaa gére ija, â é cimadò, â é tòpwùtù é ârabwée kêe [na tâa géeme cówâ] â é pa é jè imwaano, â é piíé goo.

5 Â é wicèpwiri é jawé naa na wâra jawé, â é pwa ma nuwa é â* tèpa câmu kêe. Â é câbaigé goro i imwaano na ia é piíé goo.

Go nuwa â pwina pwa kêe jaaò

6 Ûna é tèepaa pâ naa jaa Simona Pétéru, â é ina tée wà Pétéru pâ: «Bwa, Pwi Ukai, càcaa pâri naa goodò na gà nuwa é du âò.»

7 Â é tòpi tée pâ: «Câgà caa tâmogòori nabà é pwina go pwa tâgà, êco na gà o mwa nye tà tâmogòori.»

8 «Bwa! O câgà mwa caa nuwa é du âò!»

«Wiàna câgo caa nuwa é du âgà, â o nye ticé kâgà jaaò.»

9 «Wiàna wàrapwiri, co Pwi Ukai, â càcaa êco é du âò na gà nuwa, â wâdé mwara na é du îò, ma pûruò mwara!»

12:45 Ioane 14.9 12:47 Ioane 3.17 † 12:48 Bénabwé tòtù—Còo note goo 1 Pétéru 1.5. ‡ 12:49

Dàbacoò—Décider, définir. 13:1-2 Luka 22.3; Ioane 13.27 13:3 Ioane 3.35, 16.28 * 13:5 Nuwa é â—Wakè kâra ênawéna na dau kîri naa jaa wà tèpa Juif.

10 Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Wà pwi âboro na é jèe ipitoo, âna é jèe pwéelaa diri, â càcaa pâri ma jè nuwaé diri. Jè po nuwa co é du âê†. Â wâguwà âna guwà jèe pwéelaa diri. Êco na càcaa wâguwà diri.»

11 Ba é jèe tâmogòori wà pwina ée mwa ipwa tûâ tée. Êkaa na é ina pâ: «Câguwà caa cau pwéelaa diri.»

Guwà piênawéna kàwà

12 Ûna é jèe cau nuwa diri é pâ ârà, â é coona còwâ é ârabwée kêe, â é tâaboo còwâ naa goro taapà, â é ina tàra pâ: «Gona guwà nye câmogòori é pwina go pwa tàwà?»

13 Ba guwà ina tóo pâ 'pwi a pwa pupûra' ma 'Pwi Ukai', â guwà nye âjupâra, ba nye wâgo kaa.

14 Â wiàna go nuwa é âwà, wâgo Pwi Ukai ma pwi a pwa pupûra, â wâdé mwara na guwà mwa tà pinuwa é âwà jècaa.

15 Ba go naa tàwà nabà é câmu, ba na guwà ipwacèwii é pwina go paari tàwà.

16 Guwà tère bwàti: Wà pwi ênawéna âna cáe caa piwéna jii pwi ukai kêe. Â càcaa pwamuru naa goo wà pwi âboro na cùrué, jii wà pwi a cùrué.

17 «Â nabà, âna guwà jèe tâmogòori é pâ pwi bèepwiri. Â wâdé na guwà wârori, â guwà o ipwàdée.»

Càcaa cau wâguwà diri

18 «Câgo caa ina pwiri naa goowà diri, ba go nye câmogòori tàpé na go nye càwairà‡. Êco na wâdé na é coo é auwii naa na é Tii Pwiciri, pâ: *Wà pwina bu pi-ija naima ma wàè i poloa, âna wàè na é jèe cicarao*§. *Psaume 41.10*

19 «Nabàni, âna go ina pwiri tàwà, na bwaa càcaa pâji tèepaa. Ba wiàna coo, âna guwà o cèiki pâ, “*WÀGO [na go napwiri, nabà, â dàra gòiri awé].”

20 Go ina tàwà é âjupâra pâ: Wà pwina é tòpi pwi âboro na go cùrué, âna é tòpio mwara. Â wà pwina é tòpio, âna é tòpi mwara Pwina é cùruo me.»

É inapâpari pai icurié kà Judas

Mataio 26.20-25; Maréko 14.17-21; Luka 22.14-23

21 Ûna é ina diri pwiri wà Iésu, â dau gûmagù é pwâranümee. Â é ina tàra pâ: «Guwà tère bwàti: Wà pwi jè ârapàarawà âna ée mwa pwa tûâ tóo.»

22 Â rà piucârirà wà tèpa câmu kêe, â rà pitawèerirà pâ wàilàapà na é inaê.

23-24 Â wà Simona Pétèru, âna é pwa ineremuru tà pwi a câmu na wânüma Iésu gooé*, ba na é tawèeri Iésu pâ, wàilàapà na é inaê. Ba wà pwiibà âna é tâa goro jènere Iésu, naa goro taapà.

25 Â é tabiié pâ dà Iésu, wà pwi a câmu bèepwiri, â é ina tée pâ: «Pwi Ukai, wàilàapà?»

26 Â é tòpi tée pâ: «Wà pwi âboro na go o naa tée é noo kâra poloa na go nuwa.»

Â é pâ i noo kâra poloa, â é nuwa, â é naa tà Judas, pwi naí Simona Iscariote.

13:10 Ioane 6.64,70-71, 15.3 † 13:10 *Jè po nuwa co é du âê*—Pâ popai bèepwiri, âna nye tiàu na pàra Tii Pwiciri naa na grec. 13:14 Mataio 20.28; Luka 22.27 13:15 Filipi 2.5; Kolosé 3.13; 1 Pétèru

2.21 13:16 Mataio 10.24 13:18 Psaume 41.10 ‡ 13:18 *Càwai—Chóisiri*: Pitòrigari. § 13:18 *Cicarao*—Naa na hébéru ma grec, âna ina pâ: *É pagòrù é waraaé târa cicarao*. 13:19 Ioane 14.29, 16.4

13:20 Mataio 10.40 * 13:23-24 *Tà pwi acâmu na wânüma Iésu gooé*—Munaa wà Ioane, pwi awii tii bèeni. (Còo mwara Ioane 19.26; 20.2; 21.7,20.)

27 Ûna é pa i noo kâra poloa wà Judas, â é nye tò kaa naa gooé wà Caatana.

Â é ina tée wà Iésu pâ: «Ê pwina gà pwa, âna gà pwa wài!»

28 Â nye ticé ârapàararà, cèna é tâmogòori pâ cina é ina wàrapwiri tà Judas.

29 Ba rà niimiri wà pàra tàpé pâ é ina tée wà Iésu pâ: «Gà wâri cè muru cèna pârìjè târa i *tòotù maina» é, «Gà pa é mwani, â gà naa tà tàpé na ticé kàra.» Ba wà Judas, âna pwi a tà pa wàra é wàra mwani kàra.

30 Ûna é ija diri i noo kâra poloa na ia é naa tée wà Iésu, â é nye còobé kaa wà Judas, na jèe bàutê.

bénabwé ipagòo tèpa câmu kêe

(Naporomee 14-16)

31-32 Ûna é còobé wà Judas, â é ina târa wà Iésu pâ: «Nabàni, âna o jèe paari é pai maina ma muugère kôo, wâgo, *Pwina naîri âboro, â o còo naa goodè é pwényuâa† kà Pwiduée. Â wiàna wàrapwiri, â nye wà Pwiduée kaa, na ée mwa paari é pwényuâa kôo. Â ée jèe nye tapoo paari.»

Guwà pimeariwà

33 «Tèpa âji naîò, jèe càcaa gòiri ji pàara na go bwaa tâa jaawà. Â guwà o mudòo, êco na càcaa pâri ma guwà tèepaa pâ naa na go pâra naawê. Êkaa pwiri i pwi ia go jèe ina mwara tà tèpa *Juif.

34 Go naa tàwà é naèa na bwaa âmuê, pâ, guwà pimeariwà, pwacèwii é pai mu meariwà kôo.

35 Ba wiàna guwà pimeariwà, â rà mwa tâmogòori diri é pâ âboro pâ, guwà tèpa câmu kôo.»

Gà mwa pitütôowâriò, co Pétèru

36 É ina tée wà Simona Pétèru pâ: «Pwi Ukai, gona gà pâ naapà?»

Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Wâna go pâra naawê, âna càcaa pâ pâri nabà, ma ju capai pâra naawê. Êco na gà mwa nye tà me wiâo na cè jè pàara.»

37 Â é ina mwara wà Pétèru pâ: «Pwi Ukai, gorodà na càcaa pâri ma go pâra wiâgà nabàni? Ba o câgo caa piwà na go panuâ wâro kôo ba kâgà.»

38 Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Gona gà o panuâ wâro'gà ba kôo? Go ina tâgà é âjupâra pâ: Wiàna bwaa câe caa to è ja, âna gà o jèe wacié pigòo pâ, câgà caa tâmogòorio.»

14

Go pwabwàti cè autâa kàwà

1 É ina mwara wà Iésu tà tèpa *câmu kêe pâ: «Guwà cibwaa nama gùmagù é pwâranümawà. Wâdé na guwà cèikì naa goo Pwiduée, â guwà cèikì naa goodè mwara.

2 Ba dau wâru pâ wâ wânidò na pwârawà kà Caa kôo. Â go pâ nau pwabwàti cè autâa kàwà. Ba wiàna càcaa gére âjupâra, â pwiri câgo caa gére ina tàwà.

3 «Wiàna go jèe pwabwàti cè autâa kàwà, â go mwa me còwâ. Â go mwa popawà, ba na guwà caatâa ma wâgo, wâna na go tâa wê.

4 Â guwà jèe tâmogòori é naigé pâ naawê.»

Wâgo naigé, ÂJUPÂRA ma wâro

5 É ina wà Toma pà: «Bwa, Pwi Ukai, câbà caa tâmogòori wâna, na gà pâra naawê. Â bà o wànau târa cè pai tâmogòori é naigé pà naawê?»

6 Â é tòpi tée wà Iésu pà: «*WÂGO é naigé, ma *ÂJUPÂRA, ma wâro. Â nye ticé pai pwa kà pwi âboro ma é pàdari wà Caa, wiàna câé caa me jaa.

7 Â wiàna guwà jèe câmogòorio, â guwà jèe câmogòori mwara wà Caa kôo. Â tapoo nabàni, âna guwà jèe tâmogòorié, â guwà jèe còoê.»

Wà pwina é còoô âna é còo Caa

8 É ina tée wà Filipino pà: «Pwi Ukai, gà paari tâbà wà Caa, â bà o ipwàdéé*!»

9 Â é tòpi tée pà: «Jèe nye gòrio kaa jaawà, â câgà caa pàji câmogòorio kaa, co Filipino? Â cina gà bwaa ina pà: “Nama bà còo wà Pwiduée Caa”? Ba wà pwi âboro na é còoô, âna é còo mwara wà Caa.

10 Gona bwaa câgà caa cèikí pà, go wâro goo Caa, â é wâro gooo? Napwa é pà popai kôo, âna câgo caa ina géee gooo. Ba wà Caa na é wâgoô, â wâé na é géee wakè.

11 Cèikí naa goo é pwina go ina tàwà pà go wâro wâni goo wà Caa, â é wâro wâni gooo wà Caa. Wiàna câguwà caa cèikí goo é pà popai bèepwiri, â wâdé na guwà cèikí goo é pà muru na go pwa.»

O dau maina pà wakè kàwà

12 «Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà é âjupâra pà: Wà pwi âboro na é cèikí naa gooo, âna ée mwa pwa é pà wakè [goro é pàtâma Pwiduée] na go pwa. Â jèpwi mwara, âna o mwa wâru[†] é pwina ée pwa, jii é pwina go pwa. Ba wâgo, âna go pâra dari wà Caa.

13 Â diri é pà muru cèna guwà ilari naa na neeô, âna go mwa pwa, ba na go paari é pai maina ma muugère kà Caa, wâgo Pwina naîé.

14 Ûu, wiàna guwà ilari cè muru naa na neeô, â go o pwa.»

O naa tàwà Nyuâaé Pwicîri

15 «Wiàna wânümawà gooo, â guwà o pâra wiâra é pà aupitûâri na go ina tàwà.

16 Â go o mwa ilari jii Caa cè pwi Bèpitu tàwà, ba na é tà tâa jaawà, diri na pà tòotù, dàra gòiri kaamwara.

17 É pwi bèpitu-bà, âna é Nyuâaé Pwicîri; wà pwi Nyuâaé na é paari é ÂJUPÂRA. Càra caa tâmogòori tòpié pà âboro gòropuu, ba càra caa còoinaé ma tâmogòorié. Êco na wâguwà, âna guwà câmogòorié, ba é tâa jaawà, â é nye tà wâro awé wâgoowà.

É pitère dòo pwi âboro kôo

18 «Â o câgo caa nama tà wâguwà acari. Ba go o mwa me mariwà còwà.

19 Càcaa gòiri, â o jèe càra mwa caa còoô wà tèpa âboro gòropuu. Êco na wâguwà, âna guwà mwa còoô na go mwa wâro [còwà]. Â guwà o wâro mwara.

14:6 Ioane 11.25; Roma 5.1-2 14:7 Ioane 8.19 * 14:8 Bà o ipwàdéé—é, O pâri. 14:9 Ioane 12.45; Kolosé 1.15; Hébéru 1.3 14:10 Ioane 12.49 14:11 Ioane 10.38 14:12 Maréko 16.19-20
[†] 14:12 O mwa wâru—é, Omwa maina. 14:13 Mataio 7.7; Ioane 15.16 14:15 Ioane 15.10; 1 Ioane 5.3 14:16 Ioane 14.26, 15.26, 16.7 14:17 Ioane 16.13

²⁰ Wiàna mwa tèepaa ê pwi tòtù-bà, â guwà o mwa tâmogòori pâ go wâro goo wà Caa kôo. Â wâguwà âna guwà wâro good, â go wâro goowâ mwara.

²¹ Wà pwi âboro na é tòpi ê pâ aupitûâri kôo, ma pâra wiâra, âna wâé kaa pwiri pwina wânümeé good. Â wà pwina é wânümeé good, âna o mwa wânüma Caa kôo good. Â o mwa wânümoó goodé, â go o mwa ipaarigà tée.»

²² Â é tawèerié wà Jude[‡] (càcaa wà Judas Iscariote, â nye pwi jèpwi), â é ina pâ: «Pwi Ukai, wiàna gà o ipaarigà tâbà, â gorodà na càra caa còogà mwara, wà pàra tèpa âboro[§]?»

²³ Â é tòpi tée pâ: «Wà pwi âboro na wânümeé good, âna é pâra wiâra ê pâ popai kôo. Â wânüma wà Caa goodé. Â bu mwa me marié wàibu ma Caa. Â bu mwa pitâa jaaé.

²⁴ Â wà pwi âboro na càcaa wânümeé good, âna câé caa pâra wiâra pâ popai kôo. Napwa é pwina na go ina tàwà, âna càcaa popai kôo; â popai me géé jaa Caa na é cùruo me.

Go naa tàwà pinaanapô

²⁵ «Go jèe nye tàmara ina tàwà pwiri, na go bwaa tâa jaawà.

²⁶ Â ée mwa cùru me ê Nyuââé Pwicîri wà Caa, ba na é pwa é wakè kôo*. Â ée mwa pitu tàwà ê Nyuââé Pwicîri, â ée mwa pacâmuriwà goo diri pâ namuru. Â ée mwa taniimiri tàwà diri é pâ popai na ia go jèe ina tàwà.

²⁷ «Go tòpò naa jaawà é pinaa-napô; üu, go naa tàwà é pinaanapô kôo. Câgo caa naa pwacèwii é pai naa kà tèpa âboro gòropuu. Êkaa na guwà cibwaa pidumapié ma wâgotàwà [goo cè pwina o tèepaa].

²⁸ Ba guwà jèe tère é pai ina kôo tàwà pâ: Go o jèe pâra, â go o mwa me mariwà còwâ.

«Wiàna âji wânümawà good, â guwà o dau ipwadée na go pàdari Caa. Ba [wâé, na ia é cùruo medariwà, ba] é dau maina jiiio.

²⁹ Nabàni, âna go ina pwiri tàwà, na bwaa càcaa pâji tèepaa, ba, wiàna coo, âna guwà o cèikî naa goo.

³⁰ O jèe càcaa wâru é pwina go ina tàwà. Ba ée jèe tèepaa me wà *Caatana, pwi ukai kâra gòropuu bèeni. Napwa wâgo, âna nye ticé pwina pâri ma é pwa tòo.

³¹ Êco na [é pwina tèepaa mariô, âna, naa] kâra pâ âboro gòropuu, ba na rà tâmogòori pâ, wânümoó goo Caa. Â é pwina go pwa, âna go pwa é pwina é tûârî tòo. Nabwé.

«Â ni, cimadò, ma jè pâra géeni!»

15

Wâgo âji majoro vigne

¹ [Géé na càùé, âna é ina tàra wà Iésu pâ]: «*WÂGO é pwi âji majoro vigne, â wà pwina é pwabwàti é vigne, âna wà Caa kôo.

14:20 Ioane 17.21-23 † **14:22** Jude—Du nee Judas ma Jude, âna ipaiwà naa na grec. Pwi Jude bèeni, âna munaa nee mwara Thaddée. (Còo Luka 6.16.) § **14:22** O càra caa còogà mwara, wà pàra tèpa âboro—Grec: Càcaa {ipaarigà} târa é gòropuu. **14:24** Ioane 7.16 * **14:26** Ba na é pwa wakè kôo—é, Géé goo na guwà tèpa âboro kôo, é, Géé goo na go ilari jii Caa. Grec: Naa na neeò. **14:28** Ioane 20.17 **14:29** Ioane 13.19

² Êdiri pâ ditàra upwâra âna rà wâgoò. Â wiàna câé caa pwâ ê ditèe, â é tapàgà tâjii wà Caa kôo. Â wiàna é pwâ, â é tédità pàra ditèe wà Caa kôo, â é tòmiri pàra pwi, ba na o dau wâru é pwêe.

³ «Wâguwâ, âna guwâ pwacèwii pâ ditàra vigne na tòmiri, [ba jèe patâjii èpà gée na pwâranümawâ] goro ê pâ popai na go jèe ina tàwà.

⁴ Wâdé na guwâ tà tâa goò, pwacèwii na go tà tâa goowâ. Ba pwacoé ma é pwâ é ditàra upwâra, wiàna câé caa tâa goo é majoroé. Â wàrapwiri mwara naa goowâ, âna o nye ticè pwâra wakè kàwâ*, wiàna câguwâ caa tà tâa goò.

⁵ «*WÂGO, âji majoro vigne, â guwâ pâ ditèe. Â wà pwi âboro na é tà tâa goò, â go tà tâa gooé, âna o dau wâru pwêe. Ba càcaa pâri ma guwâ pwa cè jè muru, wîana tiàuo jiiwâ.

⁶ Wà pwina câé caa tâa goò, âna o tûé còobé, pwacèwii pwi ditàra upwâra na tapàgà. Â é mwari, â jè tòri, â jè tûé naa na ânye, â tò.»

Wâdé na guwâ tâa goò

⁷ «Wiàna guwâ tâa goò, â wiàna é pâ popai kôo âna tâa goowâ, â guwâ ilari diri cè pwina nümawâ goo, â o naa tàwà.

⁸ Wâdé na dau pwa pwâra wakè kàwâ. Â wiàna wàrapwiri, â guwâ paari pâ guwâ tèpa *câmu kôo. Â guwâ paari mwara é pai maina ma muugère kà Caa.

⁹ «Wânümoo goowâ pwacèwii pai wânüma Caa goò. Wâdé na guwâ tà mwü naa na pimeari kôo.

¹⁰ Â wiàna guwâ pitère dâra é pâ aupitûari kôo, âna guwâ tà mwü na pimeari kôo. Guwâ pwacèwii, ba go pitère dâra é pâ popai kà Caa kôo. Â go tà mwü naa na pimeari kèe.

¹¹ «Go ina tàwâ é pâ namuru bèepwiri, ba naa tâa goowâ é ipwâdé kôo, â na o tâbawêe é ipwâdé kàwâ.»

Guwâ mwa tà pimeariwâ

¹² «Wâéni é aupitûari kôo: Guwâ mwa tà pimeariwâ, pwacèwii é pai jèe meariwâ kôo.

¹³ Â wâéni é pimeari na dau imaina: Na é panuâ é wâro kèe wà pwi jè âboro ba kà tèpa bée.

¹⁴ Guwâ tèpa béeò, wiàna guwâ pitère dâra pâ muru na go ina tàwà.

¹⁵ Â o câgo mwa caa ina goowâ còwâ pâ guwâ tèpa ênawéna kôo. Ba pwi ênawéna, âna câé caa tâmogòri é pwina é pwa wà pwi ukai kèe. Â go ina goowâ nabà pâ, guwâ tèpa béeò.

«Ba go jèe pwa ma guwâ tâmogòri diri pâ muru na é ina tôo wà Caa kôo.

¹⁶ Ba càcaa wâguwâ na pitòrigario. Â wâgo na pitòrigariwâ. Â go cùruwâ, ba na o pwa pwâra wakè kàwâ—é pwâra wakè na o tà tâa. Êkaa na ée mwa naa tàwâ wà Caa êdiri pâ namuru na guwâ ilari jiié, naa na neò.

¹⁷ Wâéni é aupitûari kôo tàwâ: Na guwâ pimeariwâ.»

Rà o mwa èpàriwâ gée goò

¹⁸ «Wiàna rà èpàriwâ tèpa âboro gòropuu, â wâdé na guwâ mwa tà niimiri pâ, rà jèe mara èpàrio.

¹⁹ Ba wiàna guwà bwaa tâa jaarà, â rà nye wâdéariwà. Êco na câguwà caa tâa jaarà, ba go jèe pitòrigariwà jii é gòropuu. Êkaa na rà èpàriwà.

²⁰ Guwà pitaniimiri é popai na ia go jèe ina tàwà pâ: Wà pwi ênawéna âna càcaa piwéna jii pwi ukai kée.

«Â wiàna rà tubaèpà tôo, â rà o nye tubaèpà tàwà mwara. Ba càra caa tòpi é popai kôo, â o càra caa tòpi mwara é popai kàwà.

²¹ «Rà o pwa tàwà é pâ muru [na èpà] ba wàrapwiri gooò, â wàrapwiri mwara ba càra caa tâmogòori wà Pwina é cùruo me.

²² Wiàna câgo caa gére ina tàra é pâ namuru bèepwiri, â pwiri nye gére ticé èpà kàra. Êco na go jèe me kaa, â go jèe ina tàra. Â géé goo kaa pwiri, â o ticé pai tòpi kàra, [na tòotù na o pitèira] goro é muru na èpà na rà pwa.

²³ «Wà tèpa âboro na rà èpàrio, âna rà nye èpàri mwara wà Caa kôo.

²⁴ Go pwa naa naporomeerà é pâ muru, na câé caa pâji pwa cè pwi jèpwi. Ba wiàna câgo caa pwa é pâ muru bèepwiri, â pwiri nye gére ticé èpà kàra. Êco na rà jèe còo, â rà èpàribu ma wà Caa kôo.

²⁵ Â rà wàrapwiri, ba na o coo é auwii naa na tii goro *Naèà kàra, pâ: Rà èpàrio, âna nye ticé majoroé.

Psaume 35.19

Go panuà me pwi a pitu tàwà

²⁶ «Napwa naa goowà, âna go o mwa panuà me pwi a pitu tàwà na é me géé jaa wà Caa—âna é Nyuââ Pwicîri, na é [paari é] Âjupâra. Ba, ûna é tèepaa medariwà, â ée mwa paâjupâraô.

²⁷ Â wâguwà mwara âna guwà o mwa paâjupâraô, ba guwà mu tèpa tâa jaao géé na autapoo.»

16

Go ina tàwà ba na guwà cimwü

¹ «Go jèe ina tàwà é pâ muru bèepwiri, târa ma guwà cibwaa pwa ma tiâu cèikî kàwà.

² Ba o pacoowà géé na pâ *wâra pitapitiri. Â o me cè pàara na rà o pòtâmwarawà tèpa âboro. Ba rà niimiri pâ rà piênawéna tà Pwiduée.

³ Rà o wàrapwiri tàwà, ba càra caa câmogòoribu ma Caa.

⁴ Â go ina tàwà é pâ muru bèepwiri, ba wiàna o mwa tèepaa é pwiibà, â guwà mwa tà niimiri, ba go jèe tàmara ina tàwà.»

Wâdé na go pâra jiiwà

«Câgo caa inapàpari tàwà é popai bèepwiri, na ia go tapoo todàwà, ba go bwaa tâa jaawà.

⁵ Â nabà, âna go o jèe pâra dari Pwina é cùruo me, â nye ticé pwi jè ârapàrawà cèna é [niimiriô na é] tawèerio pâ: “Gona gà pâ naapà?”

⁶ «Â po dau pikiri é pwâranûmawà, géé goro é pwina go gére ina tàwà.

⁷ Êco na go ina tàwà é âjupâra pâ: Wâdé ba kàwà na go pâra. Ba wiàna câgo caa pâra, â o câé caa tèepaa medariwà wà pwi a pitu tàwà. Ba go pâra, â go o mwa cùrué medariwà.

Waké kâra Nyuââ Pwicîri

8 «Wiàna ée mwa tèepaa me, â ée mwa paari târa pâ âboro gòropuu pâ, rà pitanami [naa na pai tâmogòori kàra. Ba càra caa tâmogòori é pai pwa] goo é èpà ma é *târù*, bau é pitèimuru kà Pwiduée [na o mwa tèepaa].

9 Rà pitanami naa goo é èpà; ba é èpà kàra na dau maina, âna pai càcaa cèikí kàra naa good†.

10 Â rà pitanami naa goo é târù; ba go o jèe pâra mari wà Caa, [wâgo é Târù]. Â o jèe câguwà mwa caa côoô còwâ.

11 Â rà pitanami mwara, naa goo é pitèimuru kà Pwiduée. Ba wà Pwiduée, âna ée jèe pitèi diri [wà *Caatana] pwi ukai kàra gòropuu bèeni.

12 «Bwaa nye dau wâru é pâ muru na nùmoo na go ina tàwà mwara. Êco na o bwaa dau tòina tàwà‡ wiàna guwà tère ni.

13 Wiàna ée mwa tèepaa wà Nyuââ Pwicîri§ na é [paari é] *ÂJUPÂRA, â ée mwa pwa ma guwà tâmogòori diri é ÂJUPÂRA. Ba o câé caa po ina cè pâ muru cèna me géé gooé, êco na ée mwa ina tàwà diri é pâ pwina é tère [jiibu ma wà Caa]. Â ée mwa inapàpari tàwà é pâ muru na o mwa tèepaa.

14 Â ée mwa paari é pai maina bau é muugère kôo. Ba ée mwa inapàpari tàwà é pâ pwina go ina tée.

15 Ba diri é pâ pwina kà Caa âna kôo. Â wàé kaa pwiri na go ina pâ: Ê Nyuââ Pwicîri âna ée mwa inapàpari tàwà diri é pâ pwina go ina tée*.»

Ê pikîri âna o pâra nau ipwàdéé

16 «Càcaa tà gòiri, â o jèe câguwà caa côoô. Â càcaa gòiri mwara géé na càué, â guwà o mwa côoô còwâ†.»

17-18 Â rà pi-ina târa wà pâra tèpa *câmu kée pâ: «Gona cina é ina pwiri? Â cina é ina mwara pâ càcaa tà gòiri â o câjè caa côoé, â o càcaa gòiri còwâ géé na càué, â é pâra dari wà Caa kée? Gona dà é pwina nùmee na é ina tâjè, na é gére ina tâjè pâ: “Càcaa gòiri?”»

19-20 É jèe tâmogòori wà Iésu pâ nùmarà na rà tawèerié, â é ina târa pâ: «Tâpéebà, guwà gére pitawèeriwà goro é pwina go ina tàwà. [Guwà tère bwàti, ba] nye âjupâra pâ: Càcaa tà gòiri, â o jèe câguwà caa côoô. Â càcaa gòiri mwara géé na càué, â guwà o mwa côoô còwâ. Â guwà o i ma pijinünü, êco na pâ âboro gòropuu, âna rà mwa ipwàdéé. Â guwà o pikîri, êco na é pikîri kàwà âna o mwa pâra nau ipwàdéé.

21 «Wàra é jè ilàri na ée jèe picôo èpo. Ba ûna é tapacîri é tòotù kée, â é dau maagé. Â wiàna é jèe picôo èpo, â jèe câé caa niimiri còwâ é pai maagé kée. Ba é jèe ipwàdéé goro é pai tèepaa kàra pwi nari èpo, naa gòropuu.

22 Â wàrapwiri, na guwà o bwaa pikîri nabà. Êco na go o mwa tèepaa me mariwà còwâ, â o mwa ipwàdéé é pwàranùmwà. Â o nye ticè pwi jè âboro cèna é popa jiiwà é ipwàdéé kàwà.

* 16:8 Târù—Justice. Còo mwara Neeremuru (Vocabulaire) naa pwàadàra tii. † 16:9 Ê èpà kàra na dau maina, âna pai càcaa cèikí kàra naa good—Grec: Càra caa cèikí naa good. 16:11 Ioane 12.31 16:12 1

Korénito 3.1-2 ‡ 16:12 O bwaa dau tòina tàwà—é, Ticè nii kàwà. § 16:13 Wà Nyuââ Pwicîri—Wiàra é naèà goro é pai ina wèe naa na grec (la grammaire), âna wàdé na jèe wii pâ é Nyuââ Pwicîri. Êco na wà Ioane, âna é wii ni pâ, wà Nyuââ Pwicîri, ba na é paari tâjè pâ é Nyuââ Pwicîri, âna é pwacèewii Pwiduée, ma Iésu, â pwa pwàranùmee. *

16:15 Ê pâ pwina go ina tée—é, Ê pâ pwina tâa tóo. 16:16 Ioane 14.19 † 16:16 Pàra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà naagéé pâ popai bèeni: Ba go wâjùé còwâ naa jaa Caa.

Guwà ilari, ba guwà o tòpi

²³ «Na pwi tòotù bèèpwiri, âna o jèe câguwà caa me nau tawèerio goo cè jè muru. [Ba è Nyuâaê Pwicîri, âna ée mwa pacâmuriwà]. Â go ina tàwà è âjupâra pâ: Diri è pâ muru na guwà o ilari naa na neeô, âna é naa tàwà wà Caa.

²⁴ Tiagoo ni, âna bwaa nye ticè jè muru cèna guwà ilari naa na neeô. Wâdé na guwà ilari, ba guwà o tòpi, â o tâbawêe è ipwâdée kàwà.»

Go o jèe pâra còwâ dari Caa

²⁵ «Go mu pwa ucina tàwà na ia go patùrawà. Êco na o mwa tèepaa me è tòotù, na o câgo caa pwa ucina còwâ tàwà. Ba go o nye inapàpari tàwà è popai goo Caa.

²⁶ Na tòotù bèèpwiri, âna guwà o pwapwicîri tà Caa naa na neeô.

«Câgo caa ina tàwà pâ go o pwapwicîri tà Caa ba kàwà.

²⁷ Ba wà Caa âna dau wânümee goowà, géee goro è pai wânümwà gooo ma pai cèikî kàwà pâ go me jiié.

²⁸ Go nye me jii Caa, â go tèepaa me naani gòropuu. Â nabàni, âna go o jèe pâra còwâ géeni gòropuu, dari wà Caa.»

Go jèe piétò jii gòropuu!

²⁹ Rà ina tée wà tèpa câmu kêe pâ: «Gà còo, gà jèe po inapàpari nabà, â jèe câgà caa pwa ucina.

³⁰ Nabà, âna bà jèe còoinari pâ, gà tâmogòori diri pâ muru. Â câgà caa tapacîri ma bà tawèerigà goo cè jè muru, [ba gà mara tâmogòori è auniimiri kâbà]. Êkaa na bà nye cèikî kaa pâ gà me jii wà Pwiduée.»

³¹ Â è tòpi tàra pâ: «Gona guwà cèikî ni?

³² Guwà còo, o mwa tèepaa è pàara, â è jèe tàgéere tèepaa, na o mwa nama guwà jèpa ipiina jiio, â o mwa tà wâgo acari. Êco na càcaa wâgo acari, ba wàibu ma Caa.

³³ Go ina tàwà pwiri, ba na tâa goowà è pinaanapô, wiàna guwà tà tâa gooo. Ba guwà mwa dau picâri naani gòropuu. Êco na guwà gòo, ba go jèe piétò jii è gòropuu.»

17*Pwâra pwapwicîri kà Iésu*

¹ Ūna é nabwé ina pwiri wà Iésu, â è niâ too naa napwéretòotù, â è ina pâ: «Caa wée, jèe wàéni i pwi pàara kôo. Paari è pai maina ma muugère kôo, Pwina naigà, ba na go paari mwara è pai maina ma muugère'gà.

² Ba gà jèe naa tóo è pitúú naa gò diri tèpa âboro. Êkaa na go naa è *wâro dàra gòiri, tà diri tàpé na gà panuàrà tóo.

³ Â wàéni è wâro: Na rà câmogòorigà, wâgà Pwiduée, na gà nye caapwi co; â na rà câmogòorio, wâgo Iésu Kériso, na gà cùruo me.

⁴ «Go jèe paari è pai maina ma muugère'gà naani gòropuu. Ba go jèe tubamwara diri pâ waké, na gà panuà tóo ba na go pwa.

⁵ Êni, co Caa, âna gà naa tóo còwâ è pai maina ma muugère kôo, pwacèwii na nye tà tóo béaa na go bwaa wâjaagà béaari è pai tòpò è gòropuu* .»

16:23 Mataia 7.7 **16:27** Ioane 14.21,23 **16:32** Mataia 26.31,56 **16:33** Ioane 14.27; Roma 5.1;

1 Ioane 5.4 **17:3** 1 Ioane 5.20 **17:4** Ioane 4.34 **17:5** Ioane 1.1 * **17:5** *Pai tòpò è gòropuu*—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: *Pai tòpò wàra è gòropuu.*

É pwapwicîri ba kà tèpa câmu kêe

6 «Go jèe inapàparigà tà tèpa âboro—tà tàpé na ia gà pitòrigarirà géee na é gòropuu, â gà naarà tóo. Ba rà nye tèpa âboro'gà, â gà jèe panuârà tóo. Â rà jèe pâra wîâra é pâ popai'gà.

7 Â rà jèe tâmogòori nabà pâ, êdiri pâ muru na tâa tóo, âna nye muru me géee jaagà.

8 Ba go naa târa é pâ popai na gà naa tóo, â rà jèe cau tòpi. Â rà jèe nye câmogòorio bwàti pâ go nye me jiigà, ba rà cèikí pâ wâgà na gà cùruo me.

9 «Go pwapwicîri ni ba kàra, â càcaa ba kà tèpa âboro gòropuu. Ûu, go nye pwapwicîri ba kà tàpé na gà naarà tóo, ba rà nye tèpa âboro'gà.

10 Ba diri é pwina kâgà, âna kôo mwara. Â ipaiwâ mwara naa goo é pwina kôo, âna kâgà. Â naa goorà, âna gére paari é pai maina ma muugère kôo.

11 «Nabà, âna jèe câgo caa tâa na é gòropuu bèeni, ba go o jèe tòpaé darigà. Êco na wàilà, âna rà o tà tâa ni. Caa, wâgà na gà dau maina awé†, go ilari pâ gà wéaarirà, naa na é pàtàmara neegà, i pwi neegà na gà naa tóo. Ûu, gà wéaarirà, ba na rà o caapwi pwacèwiiju na ju caapwi.

12 Na go bwaa tâa jaarà, â go wéaarirà, naa na i neegà na gà naa tóo. Â go jèe nye wéaarirà, â càcaa pwa cè pwi jèpwi cèna tiàué jiià, êco, wà pwi âboro caapwi. Ba wàé, âna pitòrigarié‡, ba na o tiàué [dàra gòiri awé] ba na o coo é auwii naa na *Tii Pwicîri.»

Gà wéaarirà na rà tâa gòropuu

13 «Caa wéee, go o jèe paé darigà. Â go ina é pâ popai bèeni, na go bwaa tâa ni gòropuu. Go ina pwiri, ba na tâa goorà é ipwàdéee kôo, pwi ipwàdéee na tâbawée.

14 Go jèe naa târa é popai'gà.

«Wà tèpa âboro gòropuu, âna rà èpàrirà [ba càra caa pwacèwiirà]. Ba é gòropuu bèeni, âna càcaa âji napô kàra. Ba rà pwacèwii, ba câgo caa pwi âboro ni gòropuu.

15 Êco na câgo caa ilari jiigà pâ, na gà poparà géeni gòropuu. Go ilari jiigà pâ, na gà piwéaarirà jii wà Pwi âboro èpà, wà *Caatana.

16 Ûu, ba càcaa tèpa âboro ni gòropuu, ba rà pwacèwii, na câgo caa pwi âboro ni.

17 «Pacâmurirà goro é popai'gà, ba na rà wâgoogà bwàti. Ba é popai'gà, âna é ÂJUPÂRA§.

18 «Go cùrurà pâ naa na gòropuu, pwacèwii na gà jèe cùruo me naa na gòropuu.

19 Â go nye ipanuô tâgà bwàti, ba na rà tèpa âji âboro'gà mwara goro é popai'gà na âjupâra.»

É ila ba kà diri tàpé na rà o cèikí

20 «Câgo caa pwapwicîri ba kàra co, â ba kàra mwara é pâ âboro na rà o mwa tà cèikí naa good, géee goro é popai kàra.

21 Wâdé na rà caapwi. Ba ju caapwi, co Caa, ba gà wâro good, â go wâro googà. Â go pi-ila ba kàra diri, pâ, wâdé na rà caapwi naa goou. Êkaa na rà mwa cèikí pâ âboro gòropuu pâ, gà cùruo me naa jaarà.

† 17:11 Caa, wâgà na gà dau maina awé—é, Caa na gà pwicîri. 17:12 Ioane 6.39, 13.18 ‡ 17:12

Pitòrigarié—é, Ê pitòrigari naigé kêe. 17:15 Mataio 6.13; 2 Tésalonika 3.3 § 17:17 Grec: Pwawicîrirà goro é ÂJUPÂRA; é popai'gà, âna é ÂJUPÂRA. 17:18 Ioane 20.21

22 «Go jèe naa tà tèpa âboro'gà è pai maina ma muugère na gà naa tîo. Êkaa na rà o caapwi, wàra pai caapwi kâju—

23 wâgo naa goorà, ma wâgà naa good—ba na rà o caapwi bwàti. Â wà tèpa âboro gòropuu, âna rà mwa tâmogòori pâ gà cùruo me, â wânûmagà goo tèpa âboro kôo, pwacèwii è pai wânûmagà good.

24 «Caa, gà jèe naarà tîo. Â nûmoo na rà tâa na è pwi ére na go o tâa wê, ba na rà o côo è pai maina ma muugère na gà naa tîo. Ba wânûmagà good na bwaa càcaa tîpò è gòropuu.

25 Caa, wâgà na gà *târù, âna càra caa câmogòorigà è pâ âboro gòropuu. Êco na wâgo âna go câmogòorigà. Â wà tèpa *câmu kôo, âna rà tâmogòori pâ gà cùruo me.

26 Â go jèe inapàparigà tàra, â go bwaa inapàparigà tàra mwara. Wàépwi, ba na o wâgoorà è pwi pimeaari na gà meario goo, â go wâgoorà mwara.»

18

É popa tèpa coda wà Judas ba na rà tâjùru Iésu

Mataio 26.47-56; Maréko 14.43-52; Luka 22.47-53

1 Ûna è pwapwicîri diri wà Iésu, â rà tapàgà napwé Cédron, wàilà ma tèpa *câmu kêe. Â rà pâ naa na jè ére na câmi goro upwàra, â rà tîo naawê.

2 Â wà Judas, wà pwina ée mwa pwa tûà tà Iésu, âna é nye tâmogòori bwàti è pwi ére-bà. Ba rà mu nye ciburà pâra naawê ma wà Iésu.

3 Â è popa me naawê è pâ coda na wâru, wàilà bau pâra tèpa wéaari *Wâra pwapwicîri. Ba rà cùrurà wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaaailò, ma tèpa *Farasaio. Â rà popa pâ è pâ wâra ânye, bau pâ uèù, bau pâ neemuru paa.

Wâgo Iésu gée Nazareth

4 Wà Iésu, âna é jèe nye tâmogòori diri è pâ muru, na o tèepaa marié. Â è pâra cararà, â è ina tàra pâ: «Wàilàapà na guwà mudèe?»

5-6 «Wà Iésu, pwi âboro gée Nazareth.»

«*WÂGO kaa.»

Â rà ti còwâ*, ma tûboo naa napuu. Napwa naa goo wà Judas, âna é bwaa tâa jaarà.

7 Â è tawèerirà mwara wà Iésu pâ:

«Wàilàapà na guwà mudèe?»

«Wà Iésu gée Nazareth.»

8 Â è tîpi tàra pâ: «Go jèe ina tàwà èri pâ wâgo kaa. Â wiàna nye wâgo kaa na guwà mudòo, â wâdé na guwà panuâ tàpéeni, ma rà pâra.»

9 É ina pwiri, ba na pâ nau coo è popai, na ia é jèe tâmara ina pâ: «O càcaa tiàu cè pwi jè âboro gée goo tàpé na gà naarà tîo.»

10 Â wà Simona Pétèru, âna pwa è tàuwa kêe, â è càù dò gée na wêe. Â è pwa na é tûboo kaa naa gòro pûru Malkus, pwi ênawéna kà pwi *ukai kà tèpa pwa ârapwaaailò. [Êco na] è tépàgà co i doronyürué ètò.

11 Â è ina tà Pétèru wà Iésu pâ: «Gà tîu boo còwâ i tàuwa'gà naa na i wêe! Gona gà niimiri pâ, o tàutîo na go wâdo è na wârado kâra maagè côo, na é pwabwàti ba kôo wà Caa?»

Naa jaa pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaaïlò

Mataio 26.57-75; Maréko 14.55-72; Luka 22.54-71

12 Rà tâjûru Iésu wà tèpa coda—wà tèpa coda kà tèpa *Roma, ma wà pwi caa kàra; wàilà ma wà tèpa coda kà tèpa *Juif. Â rà piie goro é pâ utàpwe†.

13 Â rà popaé béaa pàdari Hanne, pwi caa kà wàdà Caïphe. (Wà Caïphe âna é pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaaïlò, na pwi naja-bà.)

14 Â wàè kaa, na ia é ina tà tèpa Juif pâ: «Wàdé na é bà wà wà pwi caapwi âboro ba kâra é Ba.»)

Ru picâwiâé tupédu a câmu kêe

15 Ru picâwiâ Iésu wà Simona Pétéru, ma pwi jè a câmu mwara. Wà pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaaïlò, âna é tâmogòori bwàti wà pwi a câmu bèepwiri. Êkaa na, ûna é tò wà Iésu, â é jèe nye tò mwara wà pwini naanidò gòroigé kà pwi ukai.

É pitütôowârié Pétéru

16 Wà Pétéru âna é jèe tà coo boo gòroigé, goro goropwârawâ. Â é còobé còwâ i pwi jèpwi. Â é patùra i tô ilàri na é piwéaari goropwârawâ, ba na é nama é tò mwara wà Pétéru.

17 Â é ina tà Pétéru wà tóoni pâ: «É! Pwiini, gà pwi jè bée Iésu?»

Â é ina pâ: «Bwa, bwa.»

18 Rà tà tâa wê wà pàra tèpa ênawéna, ma wà tèpa wéaari Wâra pwapwicîri. Â rà pwa é pé na ânye, â rà pwacârau, ba dau maina kaa é moo. Â é tà coo burâ pwacârau jaarâ wà Pétéru.

É pitawiâ Iésu wà Hanne

19 Wà [Iésu, âna é coo ara Hanne] pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaaïlò [béaa. Â wà Hanne] âna é pitawiâé naa goo tèpa câmu kêe ma pai pwa pupûra kêe.

20 Â é ina tée wà Iésu pâ: «Go mu nye tûra na ara diri é pâ âboro. Â go mu ipupûra na é Wâra pwapwicîri, ma wâna é pâ *wâra pitapitiri. Â nye ticè jè popai cèna go pinaapwâniri.

21 Â gorodà na gà bwaa pitawiâô? Wàdé na gà tawèeri é pâ âboro na rà tère é popai kôo. Ba rà tâmogòori é pâ muru na go ina.»

22 Â é tamagérié wà pwi jè a wéaari Wâra pwapwicîri, na é cimwünyabwerié, â é ina tée pâ: «Kaa! Gà wàrapwiri târa pai tòpi'gà tà pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaaïlò?!»

23 Â é ina tà Hanne wà Iésu pâ: «Wiàna èpà cè pai tòpi kôo, â gà paari tóo cai cè popai èpà na go ina. Â wiàna *târù, â cina gà nama tamagério?»

24 Â é panuâé pâ wà Hanne, dari wà Caïphe, géee goo na é pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaaïlò, na pwi pàara-bà. Â bwaa nye tàgére pii wà Iésu.

É jèu pitütôowârié Pétéru

25 Na bwaa gére wàrapwiri, â rà tàgére pwacârau wà Simona Pétéru ma wà pàra tàpé. Â rà jèu ina tée pâ: «Pwiini, gà pwi jè a câmu kà Iésu mwara?»

Â é pitütôowâri wà Pétéru, â é ina pâ: «Bwa, [câgo caa tâmogòori pwiibà].»

26 Â é tâa jaarâ mwara wà pwi jè ârapàara tèpa ênawéna kà pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaaïlò. Wà pwi ênawéna-bà, âna pijènereru ma wà i pwi ia é tépàgà i

† 18:12 Utàpwe—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Otàpwe.

doronyüruê wà Pétéru. Â é ina tée pâ: «Pwiini, akaé! Wâgà kaa na go côogà naa jaa wà Iésu, na i ére na câmi goro upwâra.»

27 Â é pitütôowâri mwara wà Pétéru. Â é nye to kaa i ja.

Iésu naa jaa Pilato

Mataio 27.11-31; Maréko 15.2-20; Luka 23.1-25

28 Bwaa nye dau dàuru kaa, â rà popa Iésu wà tèpa coda, jii wà Caïphe. Â rà datié pâ naa na pwârawâ kâ *Pilato, pwi kupénoo roma. Â wà tèpa caa kâ tèpa Juif, âna càra caa too naa na i pwârawâ; [wârapwiri ba câé caa pwi Juif wà Pilato]. Ba péa rà tà piwâtàmurirâ‡, [wiâra é naèà kâra pwapwicîri kâra] â o càcaa pâri ma rà ija é utimuru pwicîri na tòotù *Paséka.

29 Êkaa na é còobé cararà wà pwi kupénoo Pilato. Â é ina tàra pâ: «Gona dà cè pwina èpà cèna é pwa wà pwi âboro bèeni, na guwà me nau piciapwâ gooé?»

30 Â rà ina tée pâ: «Wiâna ticè cè pwina é pwa na èpà, â gona gà niimiri kaa pâ bà o popaé medarigâ?»

31 Â é tòpi tàra wà Pilato pâ: «Guwà popaé còwâ, â guwà pitèié wiâra é naèà kâwâ.»

Â rà ina tée pâ: «Nye ticè tàrù kâbâ [wiâra é naèà kâwâ] ma bà pòtàmwara cè pwi jè âboro.»

32 Tèepaa me é pâ bèepwiri, tàra ma coo é popai na é jèe ina wà Iésu, na é inapàri é pai o bà kêe§.

Càcaa wâni Mwaciri kôo

33 É tò còwâ wà Pilato naa na i wâ. Â é todâ Iésu, â é tawèerié pâ: «Gona gà pwi ukai kâ tèpa Juif?»

34 Â é tòpi tée pâ: «Gà ina géé googà é popai bèepwiri, é, pwa cè jè âboro cèna é inaô tâgâ?»

35 Â é ina tée wà Pilato pâ: «Gona go pwi Juif mwara, wâgo? Rà panuâgà tóo wà tèpa jèneregâ, ma wà tèpa caa kâ tèpa pwa ârapwaaïlô. Ba dà cèna gà pwa?»

36 Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Càcaa wâni gòropuu é Mwaciri kôo. Ba wiâna wâni gòropuu, â pwiri rà gére ipwamuruô wà tèpa ênawéna kôo, ma càcaa panuâô tà tèpa pitúâ kâ tèpa Juif. Bwa, càcaa wâni gòropuu é Mwaciri kôo.»

37 Â é tawèerié mwara wà Pilato pâ: «Gona gà pwi jè ukai?»

Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Âjupâra é pai ina'gà! Ba go Pwi Ukai. Â go tèepaa naani gòropuu, ba na go picémara é *ÂJUPÂRA. Â wà diri tàpé na rà tâa na é ÂJUPÂRA, âna rà tâmaari é pâ popai kôo.»

38 Â é ina wà Pilato pâ: «Â gona dà 'âjupâra'?»

Nümarâ goo Barabbas

É còobé còwâ wà Pilato, â é ina tà tèpa Juif pâ: «Câgo caa pâmari cè pwina pâri ma é pwa wârimuru goo, é pwi âboro bèeni.

39 Nye câmaajé tâjè, na go panuâ còwâ tàwâ é pwi jè a pwa wârimuru, na tòotù Paséka. Â wânaü, nümarâ na go panuâ còwâ Iésu, 'pwi ukai kâ tèpa Juif?'

18:27 Ioane 13.38 † 18:28 Piwâtàmuri—Devenir impur: 18:31 Ioane 19.6-7 18:32 Ioane 3.14,

12.33 § 18:32 Pai o bà kêe—Ténamirié naa goro satauro (kurucé), wiâra pai pòtàmwara âboro kâ tèpa Roma. 18:35 Ioane 1.11

40 Â rà nye cau ina too kaa pâ: «Bwa! Càcaa wàé! Gà panuâ Barabbas!»
(Napwa wà pwini Barabbas, âna pwi a mura*.)

19

Rà tubaèpà têe

1 Wà *Pilato âna é panuâ Iésu ma pâdié goro ubati.

2 Â wà tèpa coda, âna [rà piècaarié]. Rà pàti é bwe goro é îri upwâra na dau pwa daaé. Â rà tòpò naa gòro pûru Iésu, wàra pé bwe korona [kà pwi jè ukai]. Â rà pwa ma é coona é pé ârabwée na dau mii*.

3 Â rà pime burée, â rà pitaurée gooé ma ina tée pâ: «Wée! Cidòri nyuâagà, co pwi ukai kà tàpè Juif!» Â rà dau tamagérié.

Ténamirié naa goro satauro!

4 É còobé còwâ wà Pilato, â é ina tà tèpa âboro pâ: «Guwà còo, go jèe panuâé tàwà, ba na guwà tâmogòori pâ, nye ticè pwina é pwa na pâri ma é pwa wârimuru goo.»

5 Â é pacòobé wà Iésu, âna é bweri i bwe kée na pwa daaé, â jèe wâgoóé i ârabwée mii. Â wà Pilato, âna é ina tàra pâ: «Wàépwiri i ji pwi âboro.»

6 Ûna rà còoé wà tèpa pitûâ kà tèpa Juif, â rà uu ma tomara too pâ: «Ténamirié naa goro *satauro! Ténamirié naa goro satauro!»

Â é ina tàra wà Pilato pâ: «Tàpéebà, [wiàna nûmawà na] guwà ténamirié, â guwà nye popaé còwâ. Ba wâgo, âna nye ticè èpà kée cèna go còo.»

7 Êco na rà tòpi tée pâ: «É ina pâ é *Pwina naî Pwiduée, muru na dau pwicîri wiàra é naèà kâbà. Â wâdé na é bà!»

É tawèerié mwara Pilato

8 Na é tère bèepwiri wà Pilato, â dau wâgotêe.

9 Â é too còwâ naa na i wâ, â é tawèeri Iésu pâ: «Gà pwi a me géepà, co pwini?»

Êco na câé mwa caa tòpi tée wà Iésu.

10 Â é ina tée mwara wà Pilato pâ: «Pwini, câgà caa tòpi tóo? Gona câgà caa tâmogòori pâ, tà tóo pitûâ ma go panuâgà, é, ma go pwa ma ténamirigà naa goro satauro?»

11 Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «O nye ticè tàrù'gà naa gooò, wiàna câé caa panuâ tâgà wà Pwiduée géenidò. Napwa naa goo wà pwi âboro na ia é icurio tâgà, âna é dau pwa na èpà jiigà.»

Nümee na é panuâé còwâ

12 Wà Pilato, âna é tàgére bu naigé ba na é panuâ Iésu còwâ. Êco na wà [tèpa pitûâ kà] tèpa Juif, âna rà ina tée pâ: «Wiàna gà panuâ pwi âboro bèeni, â câgà caa pwi bée wà César, ukai'gà. Ba wà pwi âboro na é ina pâ é pwi ukai, âna é pwi a cicara César.»

* **18:40** Pwi amura—Pwiri wà Barabbas, âna é pwi apaa dà tèpa Roma (tèpa pârame na rà pwa kûu tà tèpa apooro napò). Êkaa na wâdé tà tèpa âboro-bà wâé. **19:2** Luka 23.11 * **19:2** Ârabwée na dau mii—Na pâara bèepwiri, âna rà coona ârabwée mii wà tèpa ukai. **19:9** Mataio 27.12 **19:11** Ioane 10.18; Apostolo 2.23; Roma 13.1 **19:12** Luka 23.2; Apostolo 17.7

13 Â wà Pilato, âna é pacòobé wà Iésu naa gòroigé. Â é tâaboo naa gòro é autâa kà pwi a pitèimuru, naa na ji ére na ina goo pâ Gabbatha naa na *hébèru (pai ina wèe pâ 'Naigé na pwa goro atù').

14 Napwa é tòotù bèepwiri, âna tòotù na pibwéka târa tòotù *Paséka, â po gopaé. Â é ina wà Pilato tà tèpa âboro pâ: «Wàeni i pwi ukai kàwà!»

15 Â rà tomara too pâ: «Caamwèrèè! Caamwèrèè! Ténamirié naa goro satauro!»

Â é ina tàra wà Pilato pâ: «Gona nümawà na go pwa ma ténamiri wà pwi ukai kàwà?»

Â rà tòpi tée wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaaìlò pâ: «Nye caapwi co, wà César, pwi ukai kâbà! Nye ticè pwi jèpwi mwara!»

16 Â é panuâé târa ma ténamirié naa goro satauro. Â rà popa Iésu wà tèpa coda.

Rà ténamirié naa goro satauro

Mataio 27.33-50; Maréko 15.22-37; Luka 23.33-46

17 Wà Iésu, âna é nye kâa i satauro kée, â é còobé jii i ville. Â é pâra dàra é pwi ti kâra jaa, na ina goo wèe pâ Golgota naa na hébèru, âna pai ina wèe pâ 'Goro pwiripûru âboro'.

18 Â rà ténamirié† naa goro satauro naawè. Â rà ténamiri mwara é tupédu ârailu âboro, naa goro du jènereé.

19 É nama rà wii é jè aupwa tii wà Pilato, â rà tòpò naa goro i satauro kà Iésu. Â wàeni é pwina wii naa gò: IÉSU, PWI ÂBORO GÉE NAZARETH, PWI UKAI KÀ TÈPA JUIF.

20 Âna wii goro pwa hébèru, ma roma, ma grec. Wâru tèpa âboro na rà pûra, ba é ére na rà ténamiri Iésu naawè, âna é tàmwünyabweri é ville.

21 Wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaìlò, âna rà pwa ma ina tà Pilato pâ: «Gà cibwaa wii pâ: “Pwi ukai kà tèpa Juif”. Â gà wii pâ: “É INA PÂ é pwi ukai kà tèpa Juif.”»

22 Êco na é tòpi tàra wà Pilato pâ: «Ê pwina go wii, âna o jèe càcaa tòotéri.»

Rà ipâdi ârabwée kée

23 Wà tèpa ârapapé coda, na ia rà ténamiri Iésu, âna rà popa é pâ ârabwée kée. Â rà ipâdi naa goorà ma ipârirà. Â rà popa mwara i ârabwée kée na gòri, na nye ticè autaa‡ na.

24 Â rà pi-ina tàra pâ: «Jè cibwaa pidàdàrù. Wádé na jè picàù noo kâra tii naa goo, ba na jè tàmogòori cè pwina kée.»

Êkaa na jèe pâra nau coo é auina naa na *Tii Pwicîri, na ina pâ:

*Rà ipâdi ârabwée kôo.
Rà picàù noo kâra tii
naa goro ârabwée gòri.*

Psaume 22.19

Ba wàépwiri é tùâ kà tèpa coda.

Rà côoé pa âboro kée

† 19:18 Ténamiri (é, pònamiri, tanamiri)—Clouer. ‡ 19:23 Ticè autaa na—Sans couture. 19:24 Psaume 22.19

²⁵ Pwa ârapàpé ilàri na rà cimwünyabweri i satauro—wà nyaa kà Iésu, ma tô ilàri aéjii kà nyaa kêe, ma wà Maria, tô wàdà Cléopas, ma wà Maria gée Magdala.

²⁶ Â é tâa wê mwara wà pwi jè a *câmu na dau wânüma Iésu gooé§. Âna é coo goro jènere nyaa kà Iésu.

Ûna é côoru wà Iésu, â é ina tà nyaa kêe pâ: «Nyaa, wàépwiri é pwina naîgâ.»

²⁷ Â é ina mwara tà pwi a câmu kêe pâ: «Wàéni wà nyaa'gâ.»

Â tapoo napwiri, â é popaé pâ naa na pwârawâ kêe wà pwi a câmu kêe bèeni.

É maagé bà Iésu

²⁸ É tâmogòori wà Iésu pâ é jèe tubamwara diri é wakè kêe, â é ina pâ: «Nümoò dàra wàdo.» Êkaa na pacoo é auina naa na Tii Pwicîri.

²⁹ Â tâa wê jè wâra jawé, na pwa dipâa na maga na. Â wà tèpa coda, âna rà popa jè imwaano, â rà tòo naa goro pé bàra upwâra *hysope*. Â rà tùu boo naa na i dipâa, â rà cipa too na pwâ Iésu.

³⁰ Â é nacai.

Â nabwé, â é ina pâ: «Go jèe po cau pacoo diri.»

Â é cigòboo, â ègò òmaa kêe.

É tòté jènereê pwi jè coda

³¹ Bwaa papwicî, tòotù béaa kâra é *tòotù pwicîri kà tèpa Juif. Â rà ilari jii wà Pilato wà tèpa pitûâ kâra pâ na rà téciò é pâ duuru â tàpé na rà tâa goro i satauro [ba na o wâci pai bà kâra]. Ba nûmarà na tapwütürà, ba na o càra caa tà utòtòro goro satauro*, na tòotù pwicîri. Ba wà pwi tòotù pwicîri-bà, âna pwi tòotù na dau ipwamuru naa goo.

³² Â [é cùru pâ para tèpa] coda, â rà téciò du duuru â wà tupédu ârailu âboro na ru tâa goro jènere Iésu.

³³ Êco na, ûna rà tèepaa pâ naa goo wà Iésu, â rà côo pâ é jèe bà, â càra caa burà téciò âê.

³⁴ Êco na wà pwi jè coda, âna é tòté i jènereê†, goro da, â nye joro kaa domii ma jawé.

³⁵ (Wâgo, [pwi a wii é tii bèeni] âna go wiâ é pwina go côo, â jèkutâ na âjupâra. Â go wiâ, ba na guwâ cèikî naa goo, wâguwâ mwara.)

³⁶⁻³⁷ Jèe pâra nau tèepaa é pâ muru bèépwiri, ba na coo é du auina naa na Tii Pwicîri, pâ: *O nye ticé duué na o téciò. Exode 12.46* Â: *Rà mwa côo wà pwina rà tòté goro da. Zakarie 12.10*

Tòpòé naa na auipwàni

Mataio 27.57-61; Maréko 15.42-47; Luka 23.50-56

³⁸ Pwa pwi jè âboro na nee Ioséfa, pwi âboro gée Arimathée. Wà pwiibâ âna é wâgoo wà Iésu, êco na câé caa pâra wiâê pàpari, ba wâgotêe goo tèpa pitûâ kà

19:25 Mataio 27.55-56 **19:26** Ioane 13.23 § **19:26** Pwi jè acâmu na dau wânüma Iésu gooé—Munaa wà Ioane. (Còo note goo Ioane 13.23.) **19:28** Psaume 22.16 **19:29** Psaume 69.22 **19:31**

Deutéronome 21.22-23 * **19:31** Utòtòro goro satauro—Muru na miiri wiâra é naèâ kà tèpa Juif. (Còo Deutéronome 21.22-23.) Utòtòro—Accrocher: † **19:34** Jènereê—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: *Gòrowâê.*

19:35 Ioane 21.24 **19:36-37** Exode 12.46; Nombres 9.12; Psaume 34.21 **19:36-37** Zakarie 12.10; Auinapàpari 1.7

tèpa Juif. Â é ilari jii wà Pilato i nài wà Iésu, â é naa tàrù tée wà Pilato. Â é pâra wà Ioséfa, ba na é popaé.

³⁹ Â é pâra wiâê wà Nicodème, wà i pwi âboro na ia é pâra dari Iésu na ne. Â é pwa ma pame é jawé ûrea, na pwa goro *aloès* ma *myrrhe*, na wâna 30 kilo.

⁴⁰ Ru popa é nài Iésu, â ru târamiri goro imwaano na gòri. Â ru *upwaaé goro i jawé ûrea, wiâra é nyamanya kà tèpa Juif, na rà ipwàni.

⁴¹⁻⁴² Â ru popaé pâ naa na jè ére na câmi goro upwâra, na wâmwünyabweri i ére na ténamiri Iésu naawê. Â ru tòpòé naa na pé pwi diopwaa kâra pwâramara-atù, na bwaa nye ticé âboro bà na tòpòé naa na. Ru pwànirié naawê, géee goo na, o jèe tapoo tòotù pwicîri [naa bàrane, â pwicîri na rà pwàniri âboro bà, na pwi tòotù-bà].

20

Jèe tiàù Iésu na auipwàni

Mataio 28.1-7; Maréko 16.1-8; Luka 24.1-12

¹ Na pwapwicîri, [na dàuru kâra *tòotù pwicîri* kâra] na bwaa gòropwaa, âna é pâra naa na auipwàni wà Maria géee Magdala. Â é còo i diopwaa kâra atù, bécamoori i pwêe, âna jèe pwùru tâjii.

² Â é itàa† wâjué còwâ, nau pâmari Simona Pétèru, ma wà pwi jèe a *câmu na dau wânüma Iésu gooé. Â é ina tàru pâ: «Rà jèe popa wà Pwi Ukai géee na auipwàni, â câbà caa tâmogòori cèna rà tòpòé naawê.»

³⁻⁴ Â ru pò ma pâra wà Pétèru ma pwi bée, â ru itàa naa na auipwàni. Â é dau awài wà pwini jii wà Pétèru, â é mara tèepaa pâ.

⁵ Â cáé caa tò, â é nye po cùué boo, â é niâ dò naadó wâ, â é còo é pâ imwaano co na géere tâaboo naani napuu.

⁶ Ûna é tèepaa pâ wà Simona Pétèru, â é nye tò kaa naadó wâ na auipwàni. Â é còo pâ imwaano na tàgéere tâaboo naani napuu.

⁷ Napwa naa goo é imwaano bépii pûruê, âna càcaa pitànaima bau é pâ imwaano-bà. É nye pwa-ité tâa naa na jè ére, na nye cùu bwàti.

⁸ Â ée mwa caa pwicò kà Pétèru wà pwi bée. Â é còo, â é cèikí [pâ wà Iésu, âna é jèe wâro còwâ géee na aubà].

⁹ (Éco na càru caa pâji po tâmogòori bwàti é pâ auina naa na *Tii Pwicîri, naa goro pai wâro còwâ kà Iésu.)

¹⁰ Nabwé, â ru pâra còwâ wà tupéeni naa pwârawâ na ru pitâa na.

É ipaarié wà Iésu tà tèpa âboro kèe

Mataio 28.9-10; Maréko 16.9-11; Luka 24.35-49

—Tà Maria géee Magdala

¹¹ Napwa naa goo wà Maria, âna é tà coo boo goo i pwâramara-atù, âna é nye tà i wê. Â é cùué boo, ba na é niâ dò naadó wâ.

¹² Â é nye còo kaa du *angela, na ru coona ârabwée pwaa. Wà pwi jèpwi, âna é tâa na na ia tâa wê i pûru wà Iésu; â wà pwi jèpwi, âna é tâa na na ia tâa wê i du âê.

¹³ Â ru tawèerié pâ: «Tòoni, cina gà i?»

^{19:39} Ioane 3.1-2 * ^{20:1} Tòotù pwicîri—Còo mwara Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadàra tii.

† ^{20:2} Itàa—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Itàa. ^{20:9} Apostolo 2.24-32; 1 Korénito 15.4

Â é ina tàru pâ: «Go imuru Pwi Ukai kôo, ba rà jèe popaé, â câgo caa tâmogòri cèna rà tòpòé naawê.»

14 É ina pwiri, â é tabiié, â é côo wà Iésu na é tàgére coo wê, êco na cáe caa côoinaé.

15 Â é ina tée pâ: «Tôobà, cina gà i? Gà mudà i?»

Êco na é tà niimiri wà Maria pâ, wà pwiibà âna wà pwi âboro na é tòimiri i na upwâra. Â é ina tée pâ: «Wiàna wâgà pwi a popa [nâi Pwi Ukai Iésu] â gà paari tôo na gà tòpòé naawê, ba na go pâ nau popaé.»

16 Â é ina tée wà Iésu pâ: «Maria!»

Â é tabèrèè wà Maria, â é nye côoinaé kaa, â é ina tée naa na pwâratùra *hébèru, pâ: «Au, *Rabbouni!*» (Pai ina wèe pâ 'Pwi a pwa pupûra'.)

17 Â é ina tée wà Iésu pâ: «Gà cibwaa tu naa good, ba bwaa câgo caa too dari Caa. Â gà pâra naa jaa tèpa béèò. Â gà ina tàra pâ, go o jèe too dari Caa kôo, wà pwi Caa kâwà mwara; wà Pwiduée kôo, ma wà pwi Pwiduée kâwà mwara.»

18 Â é pâra wà Maria, â é pàdari tèpa câmu. Â é ina tàra pâ: «Tàpéebà! Go jèe côo wà Pwi Ukai!» Â é piwiâ tàra é pwâra pitùra kàru.

—Tà tèpa câmu kée

19 Na bàrane kâra pwi pwapwicîri-bà, âna rà pitànaima na jè pwârawâ wà tèpa câmu. Â rà kiiri é pâ goropwârawâ, ba wâgotàra goo tèpa pitúâ kà tèpa *Juif. Â é nye tèepaa kaa naa nabibiu kàra wà Iésu. Â é ina tàra pâ: «Cidòri nyuâawà!»

20 Â é paari tàra du na-araraîé ma é jènereé. Â rà nye dau ipwadée kaa na rà côo wà Pwi Ukai.

21 Â é jèu ina tàra pâ: «Cidòri nyuâawà! É cùruo me wà Caa naa na gòropuu; â nabàni, âna go cùruwà pwacèwii pai pwa kée tôo.»

22 Â é upirà, ma ina tàra pâ: «Guwà tòpi é Nyuââé Pwicîri!

23 Wiàna guwà pwanauri é pâ èpa kâra é pâ âboro, â é pwanaurirà wà Pwiduée. Â wiàna câguwà caa pwanaurirà, â é pâ èpa kâra âna o nye tà tâa.»

—Tà Toma

24 Napwa naa goo wà Toma (pwi ârapàara tèpa 12 a câmu, jè nee mwara 'Bérepidu'), âna tà tiâué jaarà na é pwi tòotù na é tèepaa marirà wà Iésu.

25 Â rà mwa tà ina tée wà pâra tèpa câmu pâ: «É cipàparibà wà Pwi Ukai.»

Êco na é tòpi tàra pâ: «Auwa! Pwacoé na go cèikî [pâ é wâro còwâ]! Wâdé co wiàna go côo é auru paò goro du na-araraîé. Â wiàna go tùu gée goo é mangadaîô naa na é auru paò, ma tòpò mwara é na-araraîô naa goo i jènereé!»

26 Gée na càuru caapwi nadàpàra pwapwicîri, â rà pitànaima mwara wà tèpa câmu naa na i wâ, â jèe wàilâ ma Toma. Â rà kiiri é pâ goropwârawâ, êco na é tèepaa marirà wà Iésu. Â é coo nabibiu kàra, â é ina tàra pâ: «Cidòri nyuâawà!»

27 Â é ina tà Toma pâ: «Gà côo i du na-araraîô. Â gà tòpò i mangadaîgà naa na. Â gà pame i na-araraîgà, â gà tòpò naa goo i jènereô. Â gà cibwaa pidumapié, â gà cèikî!»

28 Â é tòpi tée wà Toma pâ: «Pwi Ukai kôo ma Pwiduée kôo!»

²⁹ Â é ina tée wà Iésu pâ: «Gà mwa cèikí ba gà còoò. Cidòri nyuâa tèpa âboro na rà cèikí, na càra caa còoò.»

Gorodà na wii pwi tii bèeni?

³⁰ Dau wâru é pâ *câmu kâra pàtâma Pwiduée na é pwa wà Iésu, na ara tèpa câmu kêe. Càcaa wii diri naa na é tii bèeni.

³¹ Êco na é pâ popai bèeni gére wii, âna wii, ba na guwà cèikí pâ, wà Iésu âna é pwi *Mesia, *Pwina naî Pwiduée. Â wiâna guwà cèikí naa gooé, â o tà tàwà é *âji wâro na wâgooé.

21

Na bàrawià Galilée

¹ Gée na càuru pàra tòotù, â é ipaarié mwara wà Iésu, tà tèpa *câmu kêe, na bàrawià Galilée*. Â wàéni é pai ipaarié tàra:

² Rà picaatâa [wà pàra tèpa câmu kêe]—wà Simona Pétéru, ma Toma (jè nee mwara 'Bérepidu'), ma Natanaël† (pwi âboro gée Kana wà Galilée), ma wà tupédu naî Zébédée, ma tupédu ârailu mwara.

³ Â é ina tàra wà Simona Pétéru pâ: «Go bwaa pàra nau pwa puà.»

Â rà ina tée pâ: «O wàjjè.»

Â rà pàra, â rà too naa na i wànga, â rà pàra nau pwa puà. Êco na, na pwi ne-bà, âna nye ticé ârapokâa kâra.

⁴ Na pàra nau pwaa dòme, âna wà Iésu, âna é nye tà tâa nidò bàrawià. Êco na bwaa càra caa còoinaê.

⁵ Â é ina tàra pâ: «Ico tàpéeni, nye pwa cè ârawéa kàwà?»

Â rà tòpi tée pâ: «Auwa, nye âji ticé.»

Rà còoina Iésu

⁶ Ê ina tàra pâ: «Guwà tòpò i puà naa gòro étò kàwà, ma o pwa cè ârawéa kàwà!»

Â rà tòpò, â jèe càcaa pâri ma rà dàgòtù, ba dau tòina goro é pai wâru wàra pâ ârawéa.

⁷ Â wà i pwi a câmu na ia dau wânüma Iésu gooé, âna é ina tà Pétéru, pâ: «Ée! Wà Pwi Ukai pwiri!»

Â wà Pétéru, âna é nye nama pòpii i ârabwée kêe goro opiié, â é nye êgò kaa naa nawià, [â é éoo too dari Iésu].

⁸ Â rà gére me mariru wà pàra tèpa câmu bée gòro i wànga. Â rà jèe po tadàti i puà, goro é pai wâru wàra é ârawéa na. Ba rà jèe tà wâmwünyabweri é bàrawià‡.

⁹ Â rà tâdò, â rà boo gée na i wànga, [â rà tòpae]. Â rà pâmari é poloa bau é pâ ârawéa na tâa na dàuru ânye.

¹⁰ Â é ina tàra wà Iésu pâ: «Pame cè pàra ârawéa gée goro é pwina guwà bwaa ta.»

¹¹ Â wà Simona Pétéru, âna é wâjué còwâ naa na i wànga ba na é dàti dò naa gòmowari i puà. Â po 153 ârawéa maina na tâa na i puà, êco na càcaa madàpa i puà.

20:29 1 Pétéru 1.8 **20:31** Ioane 3.15; Roma 1.17; 1 Ioane 5.13 * **21:1** Galilée—Grec: *Tibériade*. Còo mwara *Nawià Galilée* naa na Neeremuru (*Vocabulaire*). † **21:2** Natanaël—Nee *Barthélemy* naa na pâ tii kà Mataio, Maréko ma Luka. ‡ **21:3** Luka 5.4-7 **21:7** Mataio 14.29; Ioane 13.23 † **21:8** *Wâmwünyabweri...* Napéaati naa na grec pâ: *Wâpâ na 100 mètres*. **21:11** Luka 5.6

12-13 Â é ina tàra wà Iésu pâ: «Jè ija.» Â é popa i poloa ma i ârawéà, â é jèpa naa tàra jècaa.

Â nye ticé pwi jèpwi géé goorà, cèna é tawèerié pâ «Gona wâgà wàa?» Ba rà jèe nye tâmogòori pâ wà Pwi Ukai.

14 Wàépwiri bêaracié kâra pai ipaarié kêe tà tèpa câmu kêe, géé na càuru é pai wâro còwâ kêe géé na aubâ.

Ru pitùra Iésu ma Pétèru

15 Géé na càuru é pai pi-ija kàra, â wà Iésu, âna é tawèeri Simona Pétèru pâ: «Simona, pwina naí Iona, gona dau pimaina é pwâranümagà good, jii é pwâranüma wà tàpèeni good?»

Â é tòpi tée wà Pétèru pâ: «Üu kaa, co Pwi Ukai, gà jèe nye tâmogòori pâ go pwi gòrobéegà.»

Â é ina tée wà Iésu pâ: «Gà mwa tà pa-ija i pâ nari mutò kôo.»

16 Â é wailu tawèerié pâ: «Simona, pwina naí Iona, gona dau wânümagà good?»

Â é tòpi tée mwara pâ: «Üu kaa, co Pwi Ukai, ba gà nye tâmogòori pâ go pwi gòrobéegà.»

Â é ina tée wà Iésu pâ: «Gà mwa tà wéaari i pâ mutò kôo.»

17 Â é wacié tawèerié pâ: «Gona gà nye pwi gòrobéed?»

Â é nye dau pikiri kaa wà Pétèru, géé goro na é jèe po wacié tawèerié.

Â é tòpi tée pâ: «Pwi Ukai, gà nye tâmogòori diri é pâ muru, â gà nye tâmogòori pâ go pwi gòrobéegà.»

Â é ina tée wà Iésu pâ: «Gà mwa tà pa-ija i pâ mutò kôo.

18 Gà tère bwàti, ba go ina tâgà é âjupâra pâ: Na pâara na gà bwaa dopwa na, âna gà nye ipii acari é karapuu'gà. Â gà nye pâra naa na ére na gà câbawâdé. Êco na, wiàna gà mwa ijiao, â gà o mwa patàru é du îgà, â ée mwa pii é karapuu'gà cè pwi jèpwi. Â ée mwa popagà pâ naa na ére na càcaa nümaga na gà pâ naawê.»

19 (É ina pwiri, ba na é inapàpari é pai o bà kà Pétèru*, tàra ma o pwamaina wà Pwiduee.)

Üna é jèe ina pwiri, â é ina tée wà Iésu mwara pâ: «Gà me wiâô!»

Wà pwina wânüma Iésu gooé

20 [Na gére wàrapwiri, â] wà pwi a câmu na ia dau wânüma Iésu gooé, âna é gére me wiâru. (Wà pwiibà, âna i pwi ia é tâa goro jènere wà Iésu, na i pwi Bénabwé pi-ija kàra, na ia é ina tée pâ: «Pwi Ukai, wàilàapà na o ipwa tûa tâgà?»)

Â é tabiié wà Pétèru

21 â é còoé, â é ina tà Iésu pâ: «Pwi Ukai, âna wà pwini na?»

22 Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Wiàna nümoo na câé caa bà, tiagoro cè pai wâjué kôo còwâ; â é pwiibà âna târa dà'gà? Wàèni é pwina go ina tâgà: Gà me wiâô!»

23 Géé goo pwiri, na ipâra é jèkutâ wânabibiu kà tèpa pâra wiâ Iésu, pâ, pwiri o câé caa bà wà pwi a câmu-bâ. Caapwi co, na câé caa ina wà Iésu pâ, o câé

caa bà. Â é nye po ina co pâ: «Wiàna nümoo na câé caa bà, tiagoro cè pai wâjué kôo côwâ, â târa dà'gà?»

²⁴ Napwa naa goo wà pwi a câmu-bà, âna wàé na é *paâjupâra ê pâ muru bèepwiri, ma wii naa na tii. Â bà jèe nye tâmogòori pâ âjupâra ê pai ina kêe.

²⁵ Nye dau wâru awé ê pàra muru na é pwa wà Iésu. Êco na, wiàna jè cau wii diri, â go niimiri pâ, ê gòropuu âna é po dau kêri târa ma tâa na! Nabwé!

Wakè kà tèpa Apostolo Bétapoo popai

Wàilàpà na wii tii bèeni?

Nye wà Luka, wà pwina é wii é *Tii kà Luka*. É tapoo pâra wiâ *apostolo Paulo naa nabibiu kâra bêârailu kâra pai pâra kà Paulo. Tapoo géé goro nee tii 16.10, âna é wii pâ «Bà pâra...»

É wii wiidà?

Nabibiu kâra *naja 61 ma 65, géé na càuru pai tapoo tâa kà Paulo na karapuu wâ *Roma. (Còo naporomee 27–28.)

É wii tâi?

Tà pwi jè âboro na nee Théophile, pwi jè âboro imaina naa jaa tèpa Roma. Còo naa na autapoo goo é *Tii kà Luka*.

Cina é wii?

É tòobàra bétapoo tii kèe. Naa na *Tii kà Luka*, âna é piwiâ wâro kà Iésu, ma pai bà ma wâro còwâ kèe. Â naa na tii bèeni, tii *Apostolo*, âna é piwiâ pâ, é pibwiari pâ, é *Picémara Wâdé géé *Iérusaléma, tia diri napô Judée, ma Samaria, ma tia Roma, pwi ville na dau maina naa gòropuu na pwi pâara bèepwiri. Ba é tâa gò tèpa apostolo é pàtàmara Nyuââé Pwicîri, ba na rà pwa i pwi ia é pwa wà Iésu.

Munaa nûma Luka na é paari mwara tà tèpa Roma (na rà tèpa pitûâ na pâ napô na wâru) pâ, wà tèpa cèikî naa goo Iésu, âna rà tèpa âboro na pitòimiri wâro kâra, â càcaa nûmarâ na rà pagù é napô.

Dà ère é tii bèeni?

É tapoo goro pai boome kâra Nyuââé Pwicîri, naa gò tèpa apostolo (naporomee 2). Naa naporomee 3–12, âna é piwiâ wakè kà Pétèru ma pâra tèpa bée naa na ville Iérusaléma, ma napô *Judée, tiagoro napô na tàmwünyabwerié, wâ *Samaria.

Naa na autapoo goo, âna wà tèpa cèikî naa goo Iésu, âna rà cau tèpa *Juif. Â càcaa nûmarâ na rà piwiâ popai tà tàpé na càra caa tèpa Juif. Êco na wà Pwiduée, âna é paari tà Pétèru pâ, è Popai Wâdé, âna kâra diri pâ Ba wâ gòropuu (naporomee 10–11, ma 15).

Jè pûra naa naporomee 9 é pai todà Paulo, pwi âboro na ia dau tubaèpà tà tèpa cèikî béaa. Â é biié, â é pâra wiâ Iésu. Naa naporomee 13–28, âna wà Luka, âna é piwiâ wakè kà Paulo, naa na âracié pai pâra kèe na pâ napô na wâru. É picémara é Picémara Wâdé, ma tapoo pâ wâra pwapwicîri, ma pagò tèpa cèikî wè, tèepaa naa na ville Roma, naa naporomee 28, na é naja 62.

É pâ tii kà Paulo (*Roma—Philémon*), âna é wii tà tèpa cèikî na pâ ère-bà na ia é mara tâa wè. Êkaa na, è tii bèeni, *Apostolo*, âna târa pitòobàra diri pâ tii bèepwiri. Na é naja 51, é, 52, âna é tâa Korénito naa napô Grèce (*Apostolo 18.1–18*). Â géé na càué, na naja 53–55, âna é wii tii *1 Korénito* tà tèpa cèikî wè, na pâara na é tâa na ville Éféso. (Còo *Apostolo 19.8–10*.) Â géé na càué mwara, na é tâa Roma (piwiâ na *Apostolo* naporomee 28), â é wii tà tàpé Éféso. É piwiâ mwara wà Luka naa na tii bèeni é pâ pwi bèepwiri:

- Ê wâro na wâdé, ma é picaatâa ma pai pwapwicîri kâ tèpa tapoo a cèikî;
- Ê pai tubaèpà tà tèpa cèikî naa Iérusaléma. Géé goo pwiri na rà ipiina ma picémara pitiri é popai;
- Ê pâ ipwa pupûra kâ Pétéru, ma Paulo, ma Étienne.

Pai pitàgoo tii Apostolo

É cùru tèpa cèikî wà Iésu ba na rà paâjupâraê pitiri (1.1-2.13)

Ipwabwàtirà (1.1-26)

Rà tòpi Nyuâaê Pwicîri (2.1-13)

Paâjupâra Iésu naa Iérusaléma (2.14-7.59)

Pétéru (2.14-5.42)

Étienne (6.1-7.59)

Paâjupâra Iésu naa Judée ma Samaria (8.1-9.43)

Todâ Paulo (8.1-9.31)

Paâjupâra Iésu tà tàpé na càra caa tèpa Juif (10.1-12.25)

Pétéru (10.1-11.18)

Tubaèpà tàra (12.1-25)

Pai pâra kâ Paulo (13.1-21.26)

Paâjupâra Iésu tiagoo tèpa Roma (21.27-28.31)

Tâjùru Paulo (21.27-23.35)

Paulo naa Césarée ma Roma (24.1-28.31)

Géé na càuru pai wâro còwâ kâ Iésu

¹ Théophile*, naa na é tapoo tii kôo, âna go piwiâ tâgà diri é pwina é pwa wà Iésu, ma é pacâmuri géé na autapoo goo,

² tiagoro é tòotù na dàgòtùe too naa *napwéretòotù. Béaa kêra é pai too kêe, âna é naa tà tèpa âboro é pâ naèà kêe, goro é pàtàmara é Nyuâaê Pwicîri. Wà tèpa âboro bèepwiri, âna é jèe pitòrigarirà, ba naa tèpa *apostolo kêe.

É ina pai me kêra Nyuâaê Pwicîri

³ Géé na càuru é pai bà kêe, â é piâpàrié tàra. Â wâru é pâ muru na é pwa, ba na é paari tàra pâ é jèe wâro còwâ. Â é pipaarié tàra na pâra pâara naa na 40 tòotù, â é picémara é *Mwaciri kâ Pwiduée.

⁴ Ūna é bwaa tâa jaarà, â é ina tàra pâ: «Guwà cibwaa pâra géé *Iérusaléma, ba na guwà tapacîri i pwi, na ia é jèe ina béaa wà Caa, â ia go jèe ina tàwà mwara.

⁵ Ba wà Ioane, âna é *piupwaa goro jawé. Â napwa naa goowà, âna càcaa dàra wâru cè pâ tòotù, â o *upwawà goro é Nyuâaê Pwicîri.»

É too naa napwéretòotù

⁶ Ūna rà caatâa wà tèpa apostolo ma wà Iésu, â rà tawèerié pâ: «Pwi Ukai, o napwiri na gà o tòpò còwâ é mwaciri wà *Isaraéla?»

⁷ Â é tòpi tàra pâ: «Càcaa wâguwà na, na guwà tâmogòori é pâ pâara ma tòotù na é tòpò wà Caa wiâra é câbawâdé kêe.

⁸ Êco na guwà o tòpi é pàtàmara é *Nyuââé Pwicîri, na ée mwa me naa gòwà, ba na guwà o mwa tèpa *paâjupàraô na Iérusaléma, ma naa na diri é pâ ére wà napô *Judée ma Samaria, ma tia pwâadàra é gòropuu.»

⁹ Géé na càuru na é ina tàra pwiri, â càuè too jiiirà naa napwéretòtù. Â tiàué naa na pé nee.

¹⁰ Ûna rà bwaa nye tàgére niâ too wiâê, â rà pò goo tupédu âboro na ru coona árabwée pwaa†,

¹¹ â ru ina tàra pâ: «I tàpé Galilée, cina guwà tàgére coo awé? Cina guwà tàgére côo é napwéretòtù? Guwà nye côo é pai too kà Iésu bèeni naa napwéretòtù, â na o mwa wàrapwiri cè pai wâjué còwâ kêe‡.»

Pai tòotéri Judas

¹² Wà tèpa apostolo, âna rà wâjué còwâ géé gòrojaa Élaio§, pâ naa Iérusaléma, tàpo wâna caapwi kilomètre.

¹³ Ûna rà tèepaa pâ, â rà too naa na é pwi naditàrawâ na tâdòiti wâna é pwàrawâ na rà mu ciburà tâa wê. Wà tàpéebà, âna wà Pétèru, Ioane, Jacques ma André, Filipino ma Toma, Barthélemy ma Mataio, Jacques pwina naî Alphée, Simona pwi Zélotte*, ma wà Jude pwina naî wà Jacques.

¹⁴ Â rà caajurirà, â rà nye tà pwapwicîri taaci, wailà ma pa ilàri, ma wà Maria nyaa kà Iésu, ma wà tèpa jii Iésu.

É patùra tèpa cèiki wà Pétèru

¹⁵ Na pwi jè tòotù, âna po 120 wailà tèpa cèiki na rà picaatâa, â é cimadò géé nabibiu kàra wà Pétèru, â é ina tàra pâ:

¹⁶⁻¹⁷ «Tèpa aéjii kòo, wâdé na coo é auinapopai naa na Tii Pwicîri, na é pinaigé mee é Nyuââé Pwicîri na ia é tura goo wà *Davita. Ba é jèe ina béaa pâ wà Judas—pwi jè apostolo béebà—âna ée mwa pwi naigé mee, ma rà tâjùru wà Iésu.»

¹⁸ (Napwa naa goo wà Judas, âna é pa é napuu goo wâri wàra pai icuri kêe wà Iésu, â é tûu, â tabôaa é naaé, â tabaégò é pâ wâgooé.

¹⁹ Ê pwi jèkutâ béepwiri, âna rà capai tâmogòori diri wà tèpa âboro na ville Iérusaléma, â rà pwa ma neere é pwi ére-bà pâ Hakeldama, na pai ina wèe naa na pairâ pâ 'napuu na pwa domii na'.)

²⁰ [Â é tòobàra pâ wà Pétèru, â é ina pâ]: «Ba jèe wii naa na tii Salamo pâ:

O ticia pwàrawâ kêe.

O ticè cèna ée mwa tâa wê.

Psaume 69.26

«Â jèe wii mwara pâ:

É tòotérié pwi jèpwi.

É popa wakè kêe.

Â wâdé na wàra.

1:8 Mataio 28.19; Luka 24.48 † **1:10** *Tupédu âboro...* Pai ina wèe pâ, tupédu angela. Còo mwara Neeremuru (*Vocabulaire*). **1:11** Mataio 26.64; Luka 21.27 ‡ **1:11** *Pai wâjué còwâ kêe*—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: *Pai wâjué kêe còwâ.* **1:12** Luka 24.50-53 § **1:12** *Gòrojaa Élaio—Mont des Oliviers.*

1:13 Mataio 10.2-4 * **1:13** *Zélotte*—Pwi âji âboro Judée na nùmee na é paégò tèpa Roma géé napô kêe. Còo mwara *Judée, Roma* naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadàra tii. **1:16-17** Psaume 41.10

1:18 Mataio 27.3-8 **1:20** Psaume 69.26, 109.8

Psaume 109.8

21-22 «Êkaa na wâdé na pwa cè pwi jè béebà, ba na pwi jè a *paâjupâra ê pai wâro còwâ kà Iésu. Wâdé na wâ pwi âboro-bà, âna pwi jè ârapâara tâpé na rà mu nye ciburà pâra wiâjè, naa na pâara na é bwaa tâa jaajè wâ Pwi Ukai kâjè—tapoo na é piupwaa wâ Ioane; tiagoro ê pai too kà Iésu naa napwéretòotù.»

Rà pitòrigari Matthias

23 Rà pitòrigari tupédu ârailu—wâ Ioséfa na nee Barsabbas, jè nee mwara Justus, ma wâ Matthias.

24 Â rà capai pwapwicîri, â rà ina pâ: «Pwi Ukai, wâgà na gà tâmogòori é pwâranûmara diri ê pâ âboro; gà paari tâbà cè pwi âboro na gà jèe pitòrigarié naa na tupédu âboro bèeni,

25 ma é pa wakè kà Judas ma pwi apostolo. Ba é jèe panuâ ê wakè kèe wâ Judas, â é jèe pâra naa na é pwi ére kèe. [Ba é jèe tòpi é pumara wakè kèe na èpâ.]»

26 Â rà càù noo kâra tii† naa gooru, â wâru noo kâra tii kà wâ Matthias, â rà naaé géé, ma pwi bée wâ tèpa 11 apostolo.

2*É me Nyuâaé Pwicîri naa gò tèpa cèikî*

1 Na tòotù kâra Pentecôte, [*tòotù maina kâra piûnya] âna rà pitànaima na jè ére wâ tèpa cèikî.

2 Â rà nye tère kaa é pwina é boome géé napwéretòotù na pwa aïé na pwacèwii é airi pwéretòotù na dau maina. Â é nye pwaai kaa é wâ na rà tâa na.

3 Â rà còo na tèpeaa me é pâ pwina pwacèwii é doromara ânye, â jèpa ti gòrà jècaa.

4 Â é Nyuâaé Pwicîri, âna é nye tûu kaa naa gòrà diri, â rà tûra na é na jèpapara pwâratûra, wiâra na é naa târa é Nyuâaé Pwicîri.

Wâru tâpé na tère na jèpa pairà

5 Na pwi pâara bèepwiri, âna rà wâro wâ *Iéusaléma wâ tèpa *Juif na dau wânûmarà târa é pwapwicîri, âna rà me géé na diri é gòropuu pitiri.

6 Â wâ tâpéebà, âna rà cau itâa, ma caatâa naa, na rà tère pâ naawé i pwi airimuru. Â po tabaticè nûmarà, ba rà tère tèpa cèikî na rà tûra naa na jèpapara pwâratûra.

7 Po dàpâgà târa, â rà pitawèerirà pâ: «Gona wâ tèpa âboro bèeni na rà gére tûra, âna càcaa tèpa âboro diri géé Galilée?

8 Â gorodà na jè térerà, na rà gére tûra na jèpa paijè jècaa*?»

9 Ba géé nabibiu kâra, âna pwa tèpa âboro na rà me géé napô *Judée. Â pwa pâra tâpé na rà me géé na pâ napô—géé Parthes, ma Médie, ma Élam ma Mésopotamie. Â pwa pâra tâpé na rà me géé na jè province kà tèpa *Roma—Cappadoce, ma Pont, ma Asia,

1:21-22 Mataio 16.19; Maréko 1.9; Ioane 15.27 † 1:26 Noo kâra tii—*Tirage au sort*. Wâni Kalédoni, âna jè pwa goro noo kâra tii, éco na wâ tèpa ijiao kà tèpa Juif, âna rà pwa goro atù. 2:1 Lévitique 23.15-21;

Deutéronome 16.9-11 2:3 Mataio 3.11 2:4 Maréko 16.17; Apostolo 4.31, 10.44-46, 19.6 * 2:8 Nee tii 9-11 naa na grec, âna gòobàra popai na rà ina wâ tèpa âboro naa na nee tii 7 ma 8.

10 â gée na ére mwara wâ Phrygie ma Pamphylie†. Â wâ pàra tàpé, âna rà me gée napô *Aigupito, â gée na nyi nari napô gée goo na ville Cyrène wâ Libye. Â wâ pàra tàpé mwara, âna rà me gée Roma,

11 â gée gòropô wâ Crète; â gée napô Arabie. Â pwa pàra tàpé gée jaarà, âna rà nye tèpa âji Juif; ma wâ tàpé na rà cèikî naa goro é pwapwiciri kâ tèpa Juif.

Â rà pitawèerirà pâ: «Gona dà majoroé ma jè tère wâ tèpa âboro Galilée bèepwiri na rà gére ina naa na é jèpa pajjè é pâ muru na maina na é pwa wâ Pwiduée?»

12 Â rà dau pò diri, â càra caa tâmogòori cèna rà niimiri, â rà pi-ina tàra pâ: «Dà pai ina wèè ni?»

13 Êco na pwa pàra tàpé na rà piècaari tèpa cèikî, â rà ina pâ: «Bwa! Rà nye dau ipwirié kaa goro dipâ!»

É patùra é Ba wâ Pétéru

14 É cimadò wâ Pétéru ma wâ tèpa 11 *apostolo bée, â é mwa patùrà, ba na rà tâmogòori bwàti. «Bwa; guwà tère, co tèpa jènereô‡, ma wâguwà diri na guwà wâni Jérusaléma. Guwà tàpo tâmaa ma go ina bwàti tàwà é pwina gére tèepaa.

15 Wâ tèpa âboro bèeni, âna càra caa ipwirié pwacèwii é pai niimiri kàwà, ba mwa nye gére 9h§ dàuru kaa.

16 Bwa! Wàèni kaa i popai kâ [Pwiduée, na é naigé mee wà] *péroféta Joël:

17 *Go o mwa naa boopaé
é Nyuâaé kôo*

*naa gò tèpa Ba,
na tòotù pwicò.*

Go o mwa naa popai kôo

*tà pa èpo paao
ma èpo kàwà.*

Rà mwa tomara too

tàra inapàpari.

Go o mwa paari

pâ muru na nyuâa

tà pa èpo dopwa kàwà.

Go o mwa patùra

tèpa ijiao kàwà

naa na naurune.

18 *Go o naaboo Nyuâaô,*

na pwi pàara-bà,

naa goo pâ ênawéna kôo,

pa ilâri ma paao.

Rà mwa picémara popai kôo.

19-20 *Go o nama tèepaa*

pâ muru na ité

na càcaa mu còo

† 2:10 Cappadoce, Pont, Asia...Phrygie ma Pamphylie—Rà tâa napò na ina goo pâ Turquie nabà. ‡ 2:14

Tèpa jènereô—Tèpa Juif. § 2:15 9h—Wâ tèpa Juif, âna rà mwa ija ma wâdo na 10h dàuru gée na càuru pwapwiciri. 2:17 Joël 3.1-5

*naa gopaérenao
 ma naa gòropuu.
 Too ânye ma mu.
 O caé caa té tòotù.
 Ba é biie ma bàutê
 O mii parui
 pwacèwii domii.
 O cau coo diri
 béaa kêra pwi tòotù
 –tòotù kà Pwi Ukai.
 Nyamu ma pwényuâa
 pwi tòotù kôo-bà.
 21 Ée mwa udò awé
 wà pwina ée mwa todò
 na pwi tòotù-bà!»*

Joël 3.1–5

É jèe wâro còwâ Iésu

22 [É ina mwara wà Péteru pâ]: «Tèpa âboro *Isaraéla, tàpo tàmaari é popai na go ina tàwà: Wà Iésu pwi âboro Nazareth, âna wà pwi âboro na é jèe tàmara pitòrigarié wà Pwiduée. À wà Pwiduée, âna é jèe paarié tàwà, ba é nama é pwa é pâ *câmu kêra pàtamee naa nabibiu kàwà, na guwà pò goo.

23 Wà pwiibà, âna pinaaé tàwà, â guwà pwa ma é bà, ma guwà nama rà tanamirié naa goro *kurucé wà tèpa âboro èpà. Êco na é mara támogòori diri pwiibà wà Pwiduée, â nye câbawâdé kêe na wàrapwiri.

24 [À gée na càuru é maagé còo kà Iésu] â é upaé jii é pwâra bà, â é pawâroé còwâ. Ba nye ticé pàtàmara é pwâra bà naa goóé.

25 Ba é jèe tàmara picémaraé wà *Davita na é ina pâ:

*Go nye tà còo taaci
 wà Pwi Ukai béaa kôo.
 É tâa gòro âji iò,
 â câgo caa gùmagù.
 26 Go ipwâdéé ma picagòtùé!
 Ba wiâna go bà,
 â o nye tà wâdé naa gooò.
 27 [Go ina tée pâ]:
 Gà jèe pitòrigario
 ma go pwi énawéna'gà.
 O câgà caa panuâ nyuâaô
 ma é tâa na aubâ*.
 O câgà caa panuâ naiio
 ma o wai ma botére.
 28 Gà jèe paari tôo
 é naigé mara wâro.
 Go o mwa ipwâdéé,
 ba gà tà wâjao!»*

Psaume 16.8–11

29 [É tòobàra pâ wà Pétèru, â é ina tàra pâ]: «Tèpa jènereô, câgo caa piwâ† na go ina ba pwéelaa tàwà pâ: Wà pwi jooorojè Davita, âna é bà, â pwàniriê, ba jè bwaa tà còo nabàni é bwàmu kèe, naa jaajè.

30 Êco na é nye pwi pérofèta, [ba é pame é popai gée jaa Pwiduée] â é nye tâmogòori é *aupwataâboro kà Pwiduée na é ina tée pâ:

*Go o mwa pitòrigari
cè pwi âboro caapwi
gée goo wà tèpa gòòbàragà.
Ée mwa tâa na autâa'gà.
Ba wâgo na go o mwa pwa.*

Psaume 132.11

31 «Ûna é ina pwiri wà Davita, â é mara ina wà pwi *Mesia na ée mwa me. Ûna é ina pâ, o câe caa panuâê naa na aubà, â o câcaa wai ma botère é naiié, â é inapàpari é pai wâro còwâ kà pwi Mesia.

32 Â wà pwi Iésu na go gére ina tàwà, âna wàé kaa pwiri, ba wà Pwiduée, âna é jèe pawâroé còwâ gée na aubà. Â nye wàibà kaa tèpa *paâjupâraé diri.

33 «Â é naaê too wà Pwiduée Caa naa gòro âji îê [ba na é pitûâ kâra diri pâ muru] â é naa tée é Nyuâaê Pwicîri, na é jèe nabwé ina béaa. Êkaa na naa boome naa gòbà é Nyuâaê Pwicîri, wàra na guwà gére còo ma tère nabà.

34-35 Ba wà Davita, âna câe caa too naa napwèretòotù, êco na é ina pâ:

*Popai kà Pwi Ukai,
Pwi Ukai Pwiduée
na é patùra Pwi Ukai kòo:
“Gà me ma gà tâa ni.
Tâa ni gòro îô étò.
[Go naa tâgà é pitûâ.
O pwamainagà awé.]
Go nama gà còogai
tèpa ipaa dàgà.”*

Psaume 110.1

36 «Wâdé na wâguwà é Ba Isaraéla, âna guwà câbaâjupâra‡ pâ, wà i pwi Iésu na ia guwà tanamirié naa goro kurucé, âna é nama é pwi Mesia ma Pwi Ukai wà Pwiduée.»

Dau wâru tàpé na rà cèikî

37 Na rà tère é popai bèepwiri, â cau tatée ma tabagéaa diri é pwâranümarà, â rà ina tà Pétèru ma tèpa apostolo bée pâ: «Tèpa jènerebà, na bà pwa dà?»

38 Â é ina tàra wà Pétèru pâ: «Guwà pinünüma ma guwà biiwà. Â guwà nama *upwaa wà jècaa, naa na nee wà Iésu *Kériso, ba na o pwanauri é pâ èpà kâwà, â na guwà o tòpi é âraimeai, i Nyuâaê Pwicîri.

³⁹ Ba ê auinabéaa bèepwiri, âna kàwà ma tèpa naîwà ma diri ê pâ âboro na rà wâiti awéſ na ée mwa todàra wà Pwiduée, Pwi Ukai kâjè.»

⁴⁰ Dau wâru mwara ê pâ popai na é paâjupâra târa ma pagòora goo wà Pétèru. Â é ina târa mwara pâ: «Guwà upiri ê pâ naneéaboro na èpà tûa kàra, [ba na o tâa tàwà ê *âji wâro].»

⁴¹ Nye wâpâ na 3 000 âboro kaa, na rà tòpi ê popai kà Pétèru na pwi tòotù bèepwiri. Â rà cèikî naa goo wà Iésu, â *upwaarà. Â mwa tèpa bée tàpé na rà cèikî béaa.

Pai wâro kà tèpa cèikî

⁴² Wà tèpa cèikî, âna rà nye tà ciburà pitànaima ma tèpa apostolo, ba na rà tère bwàti ê pupûra kàra. Â rà pitubiti naima ê poloa*, ma pwapwicîri naima.

⁴³ Wâru pâ câmu kâra pàtâma Pwiduée na rà pwa wà tèpa apostolo. Â wà tèpa âboro, âna rà pò goo, â rà pitòimirà ma piaabòrirà.

⁴⁴ Wà diri tèpa cèikî âna caapwi pwâranûmarà, â rà pwa ma ê jèpa neemururà, âna capai kàra.

⁴⁵ Rà icuri ê pâ napuu kàra ma ê pâ wâdé kàra, â rà ipâdi naa goorà ê wâri wèe, wiâra ê pwina tiâu jiiirà.

⁴⁶ Na diri ê pâ tòotù, âna rà capai pwapwicîri naima wâna *Wâra pwapwicîri. Â rà pi-ija naima naa na ê pâ pwârawâ kàra, naa na ipwâdée ma ipakîri.

⁴⁷ Â rà pwamaina wà Pwiduée, â rà ipwâdée goorà wà tèpa âboro. Â wà Pwi Ukai, na diri ê pâ tòotù, âna é nama piwâru too tàpé na rà udò.

3

Pai wâdé kà pwi a pitàbwamwa

¹ Na pàara kâra pwapwicîri na, na âracié ineretòotù na càuru ija, â ru too naa na *Wâra pwapwicîri wà Pétèru ma wà Ioane.

² Wâgoro ê Wâra pwapwicîri bèepwiri, âna pwa pwina é pitàbwamwa géee na ê pai pitèpaé. Â popaé me, na diri ê pâ tòotù, â tòpòe naa goro ê goropwârawâ, na ina goo pâ Goropwârawâ Wâdé. Â é ila mwani jii tèpa âboro na rà tò naadò wâ.

³ Ūna é còo wà Pétèru ma Ioane na pwa na ru tò naa na Wâra pwapwicîri, â é ilaru.

⁴ Â ru nye po ucâriê kaa, â é ina tée wà Pétèru pâ: «Niâribul!»

⁵ Â é nye po niâriru kaa, tapacîri cè pwina ru naa tée.

Gà cimadò naa na nee Iésu!

⁶ Êco na é ina tée còwâ wà Pétèru pâ: «Ticè mwani mii ma mwani pwaaw* kòo, êco na é pwina tà tòo, âna go o naa tâgà. Naa na nee wà Iésu Kériso géee Nazareth, gà cimadò, â gà pâra!»

⁷ Â é tuboo naa goro îê ètò wà Pétèru, â é dàgòtùé. Â nye wâdé kaa é du âê.

2:39 Ésaïe 57.19 **ſ** **2:39** Ê pâ âboro na rà wâiti awé—Wàjèe diri tèpa âboro na câjè caa tèpa Juif. **2:41**

Apostolo 2.47, 4.4 **2:42** Apostolo 20.7 * **2:42** Pitubiti naima é poloa—Pi-ija kà Pwi Ukai. Jè ina mwara nabà pâ Caanilo, é, Pa-utimuru (Sainte-Cène, eucharistie). Pi-ija bèpitanimiri i Bénabwé pi-ija kà Iésu ma wà tèpa 12 apostolo kèe, béaa kâra ê pai bà kèe. (Còo Mataio 26.26–29.) **2:44** Apostolo 4.32–35

2:47 Apostolo 6.7, 11.21 **3:4** Apostolo 14.9 **3:6** Apostolo 4.10, 16.18 * **3:6** Mwani mii ma mwani pwaaw—Or ma argent.

⁸ Â é too na coo, â é jèe pâra. Â rà tò ma wàè naa na Wâra pwapwicîri. Â é ipwàdée, â é ègò ma pwamaina Pwидуée.

⁹ Diri é pâ âboro na rà còoè na é pâra, âna rà ipwamaina Pwiduée.

¹⁰ Ba rà còoina pâ, wà i pwi ia é mu nye tà tâaboo goro Goropwârâwâ Wâdé, ba na é ila mwani. Â cau dâpàgâ tàra goo é pwina tèepaa mariê.

Popai kà Pétèru tà tèpa Isaraéla

¹¹ Wà pwi âboro bèeni, âna é tàgèrè tâa goo wà Pétèru ma wà Ioane, â wà tèpa âboro na rà pò gooé, âna rà itàa medarirà naa na pwi wâ cikòmaa na ina goo pâ 'Wâ kà *Solomona'†.

¹² Ûna é còo pwiri wà Pétèru, â é ina tàra pâ:

«I tàpé *Isaraéla, gorodà na guwà pò goo é pai wâdé kà pwini? Cina guwà gèrè còobu, pwacèwii na wàibu na pwa? Câé caa pâra wà pwi âboro bèeni, gée goo cè pàtàmabu, ma cè aupitòimiri kâbu!

¹³ «Wà Pwiduée kà *Abéraama, ma Isaaka, ma Iakobo, wà Pwiduée kà tèpa jojooròjè, âna é paari pâ é dau maina, â é dau muugèrè wà pwi ênawéna‡ kée, wà Iésu. Â wâguwà na guwà icurié tà tèpa ukai kàwâ, â guwà pitùtòowârié na ara wà pwi kupénoo *Pilato. Wà Pilato, âna é jèe nye niimiri pâ, na é panuâé còwâ,

¹⁴ Êco na tàutàwà na panuâ pwi âboro *tàrù na ia é pitòrigarié wà Pwiduée, â guwà mwa nye nama panuâ pwi a catàmwarâ âboro!

¹⁵ «Êkaa na guwà pwa ma é bà wà Pwi Ukai kâra wâro. Êco na wà Pwiduée, âna é pawâroé còwâ jii tàpé na rà jèe bà. Â wàibà kaa na *paâjupâra.

¹⁶ «Â nabàni, âna guwà cau còo é pwina tèepaa tà pwi a pitàbwamwa bèeni, pwi âboro na guwà tâmogòorié. Ba é jèe wâdé na arawâ diri, goro é nee wà Iésu, ba bu cèikí naa gooé. [Ûu, go ina tàwà pâ]: Ê cèikí naa goo wà Iésu na é nama é wâdé.

Guwà biiwâ medari Pwiduée!

¹⁷ «Êco, co tèpa jènerèò, na go tâmogòori pâ i pwi ia guwà pwa tà Iésu, wâguwà ma tèpa ukai kàwâ, âna guwà pwa na càguwà caa tâmogòori.

¹⁸ Êco na wà Pwiduée, âna é pacoo wàrapwiri é auinabéaa kà tèpa *péroféta kée pâ, wà Pwi *Mesia, âna ée mwa wâro na é picâri.

¹⁹ «Guwà pinünüma ma guwà biiwâ medari Pwiduée, ba na o câtùra é pâ èpâ kàwâ.

²⁰ Ba ée mwa naa tàwâ é pinaanapô kée, â ée mwa panuâ medariwâ wà Iésu, pwi Mesia kée, na é jèe pitòrigarié béaa, ba kàwâ.

²¹ «Êco na, ni, âna é bwaa wâ *napwéretòtù tiagoro é pàara na o tòpò còwâ diri é pâ namuru. Wà Pwiduée, âna é jèe cùru biu wà tèpa péroféta, ba na rà picémara pwiri.

²² Ba é ina wâ *Moosé pâ: *Wà Pwiduée ma Pwi Ukai kàwâ, âna ée mwa pacima gée nabibiu kàwâ cè pwi péroféta na é pwacèwiiio. Wâdé na guwà mwa tà pitère dèe naa na diri é pâ pwina é ina tàwâ*§.

Deutéronome 18.15

† 3:11 'Wâ kà Solomona'—Pé wâ cikòmaa na dau maina é pâ âé, â pwa naigé na, tàra ipokâa. Pwiri wà ukai Solomona na é nama bari é wâ bèepwiri. 3:13 Exode 3.6,15; Luka 23.13-25; Apostolo 2.23

‡ 3:13 Ênawéna (kà Pwiduée)—Wà pwi Mesia. Còo mwara Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwàadàra tii.

3:17 Luka 23.34; 1 Timotéo 1.13 3:19 Apostolo 2.38 3:22 Deutéronome 18.15,18-19 § 3:22 Naa na diri é pâ pwina é ina tàwâ—é, Wiâra é pwina é ina tàra wà Pwiduée.

²³ Wà pwina caê caa pitêre dàra pwi péroféta bèepwiri, âna o naaê còobé jii é Ba, â o catâmwereê. *Deutéronome 18.19*

²⁴ «Wà diri tèpa péroféta na tapoo géé goo wà Samuêla, âna rà pitòoté goro inapàpári é pwina tèepaa nabàni.

²⁵ «Guwà tèpa naí tèpa péroféta, â é pwi auina bèeni, âna kàwà mwara. Ba wà Pwiduêe, âna é jée pwa é *aupwataâboro kêe tà tèpa caa kâjê, na é ina tà Abéraama pâ: *Géé goo tèpa gòobàragà, âna go mwa *pwényunyuaári diri é pâ wâao ma tâa, na wâna é gòropuu.* *Genèse 22.18*

²⁶ «Ba nye mara kàwà béaa, na é panuâ me pwi ênawéna kêe wà Pwiduêe. Ba nùmee na é naa tàwà é *aupwényunyuaári, ma dàbitiwà jècaa géé na é pâ èpà kàwà.»

4

Pétéru ma Ioane na ara wâratûâ kà tèpa Juif

¹ Na ru gére patûra é pâ âboro bèepwiri wà Pétéru ma Ioane, â rà nye tèepaa me kaa wà pàra tèpa pwa *ârapwaaîlò, ma wà pwi caa kà tèpa wéaari *Wâra pwapwicîri, ma pàra tèpa *Sadukaio.

² Â rà po dau putâmu, ba ru gére pacâmuri é pâ âboro pâ, é wâro còwâ wà Iésu. [Ba càra caa cèikí naa] goo é pai wâro còwâ.

³ Â rà nye tâjûruru kaa, â rà tòpòru naa na karapuu, tiagoro dàuru, ba jèe bàrane.

⁴ Êco na dau wâru géé goo tèpa tère é popai na rà cèikí, â é jéu tèpa cèikí, âna é pitoo wâmwûnyabweri 5 000 âboro.

⁵ Na dàuru kêe, âna wà tèpa *wâratûâ kà tèpa *Juif—wà tèpa ukai, ma tèpa ijiao, ma tèpa *dotée goro é *Naèà—âna rà pitapitîrîrà na *Iérusaléma,

⁶ wàilà ma Hanne*, pwi *ukai kà tèpa pwa ârapwaaîlò, ma diri tèpa âboro naa é tâa kêe—wà Caïphe, Jean, ma Alexandre, ma pàra tâpé mwara.

⁷ Â rà tòpò Pétéru ma Ioane naa nabibiu kàra, â rà tawèeriru pâ: «Géé goro patâma î, ma naa na nee î, na gâu pwa ma é wâdé còwâ wà pwi ia maagé?»

⁸ Â wà Pétéru, âna nye dipitîrîé kaa é Nyuââé Pwicîri, â é ina tàra pâ: «Tèpa ukai ma tèpa ijiao kâra Ba *Isaraéla,

⁹ bu pwa na wâdé tà pwi âboro na é pitâbwamwa, â nabàni, âna guwà gére tawèeribu goro é majoro é pai tiâu wâra é maagé kêe.

¹⁰ «Wâdé na guwà cau tâmogòori, wâguwà é Ba Isaraéla, pâ: Wà pwi âboro bèeni na é jée wâdé, âna é gére coo arawà géé goro é nee Iésu Kériso géé Nazareth, i pwi na ia guwà tanamiriê naa goro *kurucé, êco na é mwa pawâroé còwâ wà Pwiduêe.

¹¹ É ina naa na Tii Pwicîri pâ:

*I pwi atû na rà têtâjii
wà tèpa ba wâ,
âna nye wâé kaa pwiri
i âji êkêe!
[Tâutâra goo
pwi ò kâra wâao!]*

Psaume 118.22

«Wà pwi atù bèepwiri, âna wà Iésu. Â wâguwà tèpa ba wà na tétâjiié.

12 Êco na nye ticè cè pwi neere âboro wâni gòropuu, ma wânidò *napwéretòtù, cèna naa tâjè tèpa âboro, ba na jè udò goo. Nye gée goo Iésu co, [na naa tâjè è *âji wâro].»

Ticè pai tòpi kàra

13 Ūna rà còo wà tèpa wâratûâ è pai cimwù kà Pétèru ma Ioane, â rà dau pò, ba rà tâmogòori pâ wâilu, âna tupédu âboro gée na è Ba, â càru caa dau câmu. Â rà còoinari pâ mu tupédu bée wà Iésu.

14 Êco na, ûna rà còo naa jaaru i pwi âboro na ia é jèe wâdé, â jèe ticè pai tura kàra.

15 Â rà nye ina tàru kaa pâ, na ru còobè jii è wâra pitura, ba na rà bwaa pitura.

16 Â rà pi-ina tàra pâ: «Dà cèna jè pwa tà tupédu âboro bèeni? Ba jèe po dau tàpàpaa na ara tèpa âboro wà Iérusaléma è pàtamara i pwi ia ru pwa. Â nye ticè pai pwa wèe ma jè ina pâ pwâ.

17 Êco na càcaa wâdé na é dau ipâra pâ i jèkutâ gooru. Wâdé na jè papwicîri jii ru na ru pwa jèkutâ còwâ goo wà Iésu Kériso.»

18 Â rà todàru còwâ, â rà ina ba gòo tàru pâ, na ru cibwaa mwa caa tura goo è nee Iésu, ma pacâmuri tèpa âboro gooé.

19 Êco na ru tòpi tàra pâ: «Guwà jèe pwadàra pitèi cai na ara Pwiduée pâ, pwiri *tàrù na bu pitère dâwà, é, na bu pitère dèe?

20 Ba wâibu, âna càcaa pâri ma câbu caa ina è muru na bu còo, ma è muru na bu tère.»

21 Â rà jèu pwaru còwâ, èco na rà panuâru, ba càra caa tâmogòori cè pai pwa ma ru pwa wârimuru, wârapwiri goo è Ba, ba rà capai pwamaina Pwiduée goo è pwina tèpaa.

22 Ba wà pwi âboro bèepwiri ia é wâdé, âna é jèe wâdò còwâ kàra 40 naja.

Pwapwicîri kà tèpa cèikî

23 Panuâ Pétèru ma Ioane, â ru nama pâra dari tèpa béeru, â ru piwiâ tàra diri è pâ pwina rà ina tàru wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaailò ma wà tèpa ijiao.

24 Â wà tèpa cèikî, âna rà capai pwamaina Pwiduée naa na è caapwi pwâranûma. Â rà ina pâ: «Pwi Ukai, wâgà na tòpò è napwéretòtù ma gòropuu, ma nawia, ma diri è pâ pwina wâna.

25 Wâgà na cùru me è Nyuââe Pwicîri, ma é tura goo pwi caa kâbà, pwi ênawéna'gà *Davita pâ:

Cina rà putâmu pâ Ba?

*Gorodà na rà bu tùâ
na piticèmuru naa goo?*

26 *Rà paa dà Pwiduée*

tèpa ukai maina;

rà caajurirà

tèpa ukai kîri—

cicara Pwi Ukai

ma pwi *Mesia[†]kêe.

Psaume 2.1–2

27 «Âjupâra, ba wà ukai *Héroda Antipas ma wà kupénoo Ponce *Pilato, âna rà picinaima ma tèpa âboro, ma ê pâ wâao Isaraéla, na napô bëeni. Â rà cicara pwi ênawéna, wà Iésu, na gà pitòrigarié, ba na é pwi Mesia.

28 Êco na, na wàrapwiri, â rà pacoo diri ê pwina gà jèe tòpò béaa, wiâra ê câbawâdé'gà ma pàtamagà.

29 «Â êni co Pwi Ukai, âna gà côo ê pai pwa kûu kàra, â bà ilari jiigà pâ, na gà nama bà gòo, wàibà tèpa ênawéna'gà, ba na o câbà caa piwâ na bà ina é popai'gà.

30 Wâdé na gà naame ê pàtamagà, ba na rà wâdé tèpa maagé. Â gà pwa cè pâ *câmu kêe na rà o pò goo wà tèpa âboro; naa na nee Iésu, pwi ênawéna na gà pitòrigarié.»

31 Na rà pwapwicîri diri, â nye céca kaa é ére na rà tâa wê. Â é Nyuâaé Pwicîri, âna é nye tûu kaa naa gòrà, â jèe càra caa piwâ na rà picémara é popai kà Pwiduée.

Pimeaari kà tèpa cèikî

32 Nye êdiri kaa tèpa cèikî na caapwi pwâranümarà ma caapwi uniiimiri kàra. Nye ticé pwi jè ârapâararà na é ina pâ, napwa é pâ wâdé kêe, âna nye kêe acari; â capai kàra diri.

33 Rà picémara ba gòo wà tèpa *apostolo ma *paâjupâra ê pai wâro còwâ kà Ukai Iésu. Â é panuâ boo naa gòrà diri ê *aupwényunyuaari kêe wà Pwiduée.

34 Nye ticé pwi jèpwi géee nabibiu kàra, na pwa cè pwina tiâu jiié. Ba wà diri tàpé na pwa na aupwanapô kàra, â pwa wâ kàra, âna rà icuri. Â rà pame mwani goo,

35 â rà naa tà tèpa apostolo, â rà mwa jèpa pâdi târa, wiâra pwina tiâu jiiirà.

36 Pwacèwii naa goo wà Ioséfa pwi Lévitè[‡] na pitèpaé naa gòropô Chypre. Wà pwi âboro-bà, âna rà pitunee tée wà tèpa apostolo pâ, Barnabas, na pai ina wèe pâ 'Pwi a pagòjè'.

37 Wà pwiibà, âna é icuri na aupwanapô kêe, â é pame é mwani goo, â é naa tà tèpa apostolo.

5

Ru pwâ Ananias ma Saphira

1 Pwa du duadà na ru icuri é napuu kàru—wà pwi paaò âna nee Ananias, â wà wâdèe âna nee Saphira.

2 Â ru niimiri pâ, na ru naa é mwani tà tèpa *apostolo. Êco na ru pitèreru pâ, na ru cègòtù è jè jènere mwani géee goo, [â càru caa tà inapâpari târa].

3 Â é ina tée wà Pétèru pâ: «Ananias, cina gà pitère dà wà *Caatana ma gà pwâgàri è Nyuâaé Pwicîri? Cina gà cipa è jè ére géee goo è wâri wàra i napuu?

† 4:26 Mesia—Grec: Oint. Pwina é pitòrigarié wà Pwiduée. (Còo note goo Luka 4.18.) 4:27 Mataiao 27.1–2; Luka 23.7–11; Apostolo 3.13 4:28 Apostolo 2.23 4:29 Éfeso 6.19 4:32 Apostolo 2.44 4:34 Apostolo 2.45 ‡ 4:36 Lévitè—Pwi âboro géee na wâao kà Lévi, na é pitu tà tèpa pwa ârapwaaìlo. 5:2 Apostolo 4.34–35 5:3 Ioane 13.2

4 Béaa kâra ê pai icuri'gà i napuu, âna, nye kâgà! Â géé na càuru ê pai icuri'gà, âna bwaa nye kâgà mwara ê mwani goo! Cina gà wàrapwiri ê pai niimiri'gà? Ba càcaa wà tèpa âboro na gà pwâgàrirà, â gà pwâgàri wà Pwiduée.»

5 Ûna é tère pà na popai bèepwiri wà Ananias, â ègò é ôomaa kêe, â é tûuboo. Â nye dau maina kaa ê pai wâgo tà tèpa tère wàra é pwi jèkutâ-bà.

6 Â rà me wà tèpa âboro èpo â rà târamirié, â rà pwa ma popaé còobé nau pwànirié.

Ipaiwà naa goo tô wâdèe

7 Wâpâ na âracié ineretòtotù géé na càué, â é tèepaa me wà wâdà Ananias, â na nye ticé na é tâmogòori géé goo i pwi ia tàgére tèepaa.

8 Â é tawèerié wà Pétèru pâ: «Nye êkaa ni wâri wèe i napuu na gàu icuri?»

Â é tòpi tée pâ: «Ûu, nye êkaa.»

9 Â é ina tée wà Pétèru pâ: «Gàu wànau târa é pai pitèreu, ma gàu bumuru goo é Nyuâaé Pwicîri kà Pwi Ukai? Gà còo, wà tàpé na rà me géé aupwàniri pwi éagà, âna wàilà-ni goropwârawâ, â rà o popagà mwara.»

10 Â nye ègò kaa é ôomaa kêe, â é nye tûuboo kaa naa goro â Pétèru. Rà toome i tèpa âboro èpo, â rà pâmarié na é jèe bà. Â rà popaé pà nau pwànirié naa jaa wà pwi éaé.

11 Nye dau maina kaa é pai wâgo tà tèpa cèikî, ma wà diri pàra tàpé na rà tère é jèkutâ bèepwiri.

Maina pàtama Pwiduée naa goo tèpa apostolo

12 Wâru é pâ *câmu kâra pàtama Pwiduée na rà pwa wà tèpa apostolo naa nabibiu kà tèpa âboro. Â rà pò goo é pwina rà còo. Napwa naa goo wà tèpa cèikî, âna rà pitànaima na wâ cikòmaa 'Wâ kà Solomona'.

13 Nye ticé géé jaa tàpé na càra caa cèikî, na nùmee na é pâdarirà. Êco na rà dau pwamainarâ wà pàra tèpa âboro.

14 Â é nye tà pitoo pâ é jéu tèpa paa ma ilàri na rà cèikî naa goo Pwi Ukai, â rà pâdari wà tàpé na rà jèe cèikî.

15 Wâ tèpa âboro [na Iérusaléma] âna rà popa me tèpa maagé naa gòro naigé, â tòpòrà naa gòro aupuu tâdòiti ma aupuu pipîri, ba wiàna é me wà Pétèru, â, na o tii goo cè pàararâ é ânuaé.

16 Dau wâru mwara é pâ âboro na rà me géé pàra village, naa *Iérusaléma. Â rà popa me tàpé na rà maagé, ma pwa duée goorâ. Â rà po capai wâdèe diri.

Wà tèpa apostolo âna tâjùrurâ

17 Na gére wàrapwiri, â wà pwi *ukai kà tèpa pwa ârapwaaillò ma wà tèpa bée (é gére pâra kà tèpa *Sadukaio), âna rà nye dau piboo goo tèpa apostolo, â rà cau cimadò.

18 Â rà nye tâjùrurâ kaa, â rà tûrà dò naa na karapuu na ara diri é pâ âboro*.

19 Êco na, na ne, âna wà pwi *angela kà Pwi Ukai, âna é tàpiri diri é pâ goropwârawâ kâra i na karapuu, â é pacòobèrà. Â é ina târa pâ:

20 «Guwâ pâra nau tâa na *Wâra pwapwicîri, â guwâ picémara êdiri pà na popai goo é pwi *âji wâro bèeni.»

21-22 Â rà pò ma too naa na Wâra pwapwicîri na bwaa po dàuru, â rà pacâmuri tèpa âboro.

Tiàurà naa na karapuu!

Na gére wàrapwiri, â wà pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaaailò ma tèpa bée, âna rà todà diri tèpa *wâratûâ, wà tèpa ijiao kâra Ba *Isaraéla, ba na rà ipitiri. Â rà panuâ pâ tèpa wéaa, ba na rà popa me tèpa apostolo, géé na karapuu.

Êco na, na rà tèepaa pâ naa na karapuu, â càra caa pâmarirâ. Â rà wâjué còwâ, â rà ina târa wâratûâ pâ:

23 «Bà pâmari i na karapuu, âna nye po târi bwâti é pâ goropwârawâ goo, â wà tèpa wéaari wèe, âna rà nye jèpa coo na é auwéaa kâra. Êco na, na bà tàpiri pâ goropwârawâ, âna jèe ticé âboro na!»

24 Ūna rà tère pwiri wà pwi caa kà tèpa wéaari Wâra pwapwicîri ma wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaaailò, â càra caa tâmogòori cèna rà niimiri naa goo é pai tiâu tèpa apostolo, ma cè pwi cèna o tèepaa.

25 Na bwaa gére wàrapwiri, â é tèepaa me pwi jè âboro na ina târa pâ: «Tâpéeni! Wà i tèpa âboro na ia guwâ tòpòrà naa na karapuu, âna rà wâna Wâra pwapwicîri ni, â rà gére pacâmuri é pâ âboro!»

26 Â rà nye pâra kaa naa na Wâra pwapwicîri wà tèpa wéaa ma wà pwi caa kâra, ba na rà tâjûru tèpa apostolo. Êco na rà nye poparâ me bwâti, ba wâgotàra goo i Ba, ba é péa tà èirâ goro atû.

Na ara wâratûâ kà tèpa Juif

27 Rà popa me tèpa apostolo, â rà poparâ pâdari é wâratûâ maina. Â é tawèerirâ wà pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaaailò pâ:

28 «Tâpéeni! Gona ia câbâ caa dau papwicîri jûiwâ na guwâ pacâmuri naa na pwi neere âboro bèepwiri? Â còo, nabâni, âna guwâ nama pâra pitiri Iérusaléma é câmu kâwâ! Â guwâ inapâpâri pâ nye wàibâ kaa na bà tèpa majoro é pai bà kêe†.»

Bà pitère dà Pwiduee co!

29 É tòpi târa wà Pétéru, na wàilà ma wà tèpa apostolo bée, pâ: «Bà pitère dà wà Pwiduee, â càcaa tèpa âboro!»

30 Wâguwâ kaa na tètâmwara wà Iésu, ba guwâ nama é utòtòro goro *kurucé. Êco na é pawâro‡ còwâ wà Pwiduee kà tèpa caa kâjè.

31 Â é naatoo Iésu naa gòro âji iê [ba na é pitûâ kâra diri pâ muru]. Â é tòpòé ma é Pwi Ukai, ma é *pwi a pa-udò. É wàrapwiri, ba na é tâmogòori é Ba Isaraéla pâ, pâri ma é pinünüma ma o pwanauri é èpâ kêe.

32 Â wàibâ kaa tèpa *paâjupâra wâra diri é pâ namuru bèepwiri, wàibâ ma é Nyuââ Pwicîri, na é naa wà Pwiduee tà tàpé na rà pitère dèe.»

33 Ūna rà tère pwiri wà tèpa wâratûâ, â rà dau putâmu, â rà pwa na rà tètâmwara wà tèpa apostolo.

É patère tèpa bée wà Gamaliel

5:28 Mataio 27.25 † 5:28 Dernière phrase—Grec: «Nûmawâ na guwâ nama tîuu naa gòbâ é domii kâ pwi âboro-bâ?» 5:29 Apostolo 4.19 ‡ 5:30 Pawâro—Faire vivre. 5:31 Apostolo 2.33-34; Éfésu 1.20; Hébéru 2.10, 12.2

34 Êco na é cimadò géé nabibiù kàrà ê pwi *Farasaio na nee Gamaliel (na é pwi jè *dotée goro é Naèà mwara), na rà dau picâdirié diri ê Ba. Â é ilari pâ, na rà tâpo pacôobè tèpa apostolo.

35 Â é ina tà tèpa wâratûâ bée pâ: «Ico tèpa béeò Isaraéla, guwà ipwacôowà bwâti goo cè pwina guwà niimiri pâ na guwà pwa tà tèpa âboro bèepwiri.

36 Càcaa pâ gòiri é pàara na é tèepaa na wà Theudas, pwi âboro na é nye niimiri pâ dau pwamuru naa gooé. Â wâpâ goro 400 âboro na rà pâra wiâê. Êco na, ûna caamwereê, â rà jèe ipiina diri, â jèe ticè airà.

37 Géé na càùé, na pàara na pûra jéûru âboro na, â é cimadò wà Judas[§], wà pwi âboro me géé Galilée. Â wâru tèpa âboro na rà pâra wiâê. Êco na, na é bà, wâé mwara, â wà tèpa âboro bèepwiri, âna rà jèpa ipiina mwara.

38 Â nabàni, âna go ina tàwà pâ, na guwà cibwaa kairi tàpè bèepwiri. Bwa, guwà nama rà pâra, ba wiàna é pwina rà pwa, âna me co géé jaa tèpa âboro, â o tiàù.

39 Êco na, naa muru me géé jaa wà Pwiduée, â o càcaa pâri ma guwà pacoo. Guwà cibwaa ipwaji ma guwà cicara Pwiduée!»

Â wà tèpa pitûâ, âna rà pâra naa goo é pai ina kà wà Gamaliel.

40 Â rà todà còwâ tèpa apostolo, â rà nama pâdirà. Â rà panuârà, â rà tûâri tàra pâ, na rà cibwaa mwa caa tûra na nee Iésu.

41 Wà tèpa apostolo, âna rà còobè jii é wâratûâ, â rà dau ipwadée, ba wà Pwiduée, âna é tèi pâ, pâri ma pâdirà goo é nee Iésu.

42 Â êdiri na tòotù, naa na Wâra pwapwicîri, ma é pâ pwârawâ, âna rà nye taaci pacâmuri tèpa âboro. Â rà picémara é *Picémara Wádé goo Iésu, pwi *Mesia, [pwi a pa-udòjè].

6

Tèpa pitu tà tèpa apostolo

1 Na pwi pàara-bà, âna jèe pitoo é jéù tèpa cèikî. Â wà tàpé na rà pwa grec *, âna rà pikûuri wà tèpa âboro *Juif na rà pwa *hebèru. Ba wà pa dàpwà kàrà, âna po dau càcaa wádé pai pwa tàra, naa na ipâdimuru na rà pwa na diri é pâ tòotù.

2 Wà tèpa 12 *apostolo, âna rà todà diri tèpa cèikî, â rà ina tàra pâ: «Càcaa wádé na bà coo jii é picémara popai kà Pwiduée, ma bà pâdi é utimuru.

3 Êni co tèpa cèikî béeò, âna guwà pitòrigari cè tèpa 7 âboro géé jaawà, tèpa âboro na guwà còo pâ, nye wádé kaa é càrara ma tûâ kàrà, na dipitirirà é Nyuâaé Pwicîri ma autâmogòrimuru kà Pwiduée. Â bà o nama wakè kàrà pwiri.

4 Ba wàibà, âna bà o jèe nye po tâa co kaa naa goo é pwapwicîri, ma picémara é popai.»

5 Â wádé târa diri tèpa cèikî, â rà pitòrigari tèpa âboro bèeni:

Étienne (na dau maina é cèikî kèe, â dau tâa gòè é Nyuâaé Pwicîri);
Filipo;

5:36 Apostolo 21.38 § 5:37 Judas—Càcaa wà Judas, pwi acâmu kà Iésu, na ia é icurié (1.16-18).

5:40 Apostolo 4.18 5:41 Mataio 5.10-12; 1 Pétèru 4.13 6:1 Apostolo 4.35 * 6:1 Tâpé na rà pwa grec—Tèpa cèikî na rà tèpa Juif, â na rà pitâa gòroigé jii napò Judée.

Procure;
Nicanor;
Timon;
Parménas;

Nicolas gée na ville Antioche. (Ia é biie naa goro pwapwicîri kà tèpa Juif.)

6 Â rà poparà medari tèpa apostolo, â rà pwapwicîri kàra wà tèpa apostolo ma tòpò ìrà naa gòrà.

7 Â napwa é popai kà Pwiduée, âna nye pâra ba maina kaa, â é jèe dau pitoo é jéu tèpa cèikî na *Iéruusaléma. Â wâru tèpa pwa *ârapwaailò na rà cèikî.

Rà tâjûru Étienne

8 Wà Étienne, âna pwi âboro na dau maina naa gòè é *aupwényunyuâari kà Pwiduée. Â é pwa é pâ *câmu kâra pàtâma Pwiduée naa nabibiu kâra pâ âboro —muru na maina, na rà pò goo.

9 Êco na pwa pâra tèpa âboro na rà cicaraè—pâra tèpa Juif gée na du ville Cyrène ma Alexandrie na rà me gée na *wâra pitapitiri kà tèpa *ênawéna kîri na jèe tipirâ còwâ. Â pwa mwara tèpa Juif gée na du province Cilicie ma Asia na rà cicara Étienne. Â rà pitûra ma wàè [ma pwaé].

10 Êco na ticè na rà wà tée†, ba é tûra na autâmogòorimuru na é naa tée é Nyuâaé Pwicîri.

11 Wà tâpéebâ, âna rà wâri tèpa âboro, ba na rà piciapwâ gooé ma ina pâ: «Bà tère na é ina pâ popai na èpâ naa goo wà *Moosé ma wà Pwiduée.»

12 Â rà tubagûra nûma tèpa âboro ma wà tèpa pitûâ kâra. Â rà ègò gée paé, â rà tâjûru wà Étienne, â rà popaé pâ naa na *wâratûâ maina.

13 Rà tòpò mwara tèpa âboro na rà pwâ, na rà ina pâ: «Wà pwi âboro bèeni, âna câè caa nao goro dàbaèpâ é *Wâra pwapwicîri ma é *Naèà.

14 Â bà tère na é gére ina pâ, wà Iésu, é pé pwi Nazareth bèepwiri, âna ée mwa ténoori é Wâra pwapwicîri bèeni, â ée mwa tóotéri é pâ nyamanya na é naa tâjè wà Moosé!»

15 Wà diri tèpa wâratûâ, âna rà niâri pâ wà Étienne. Ba pé pwâra é naporomee, pwacèwii naporomara *angela.

7

Pai pupûra kà Étienne

1 É tawèeri wà Étienne wà pwi *ukai kà tèpa pwa ârapwaailò pâ: «Nye âjupâra kaa é pwina rà gére ina naa googà?»

É piwiâ jèkutâ goo tèpa Isaraéla —Abéraama

2 Â é tòpi tée pâ: «Tèpa jènereò ma tèpa caa, guwâ tère, wà Pwiduée na é maina ma muugère, âna é pièpâparié tà pwi caa kâjè *Abéraama, na é bwaa tâa napô Mésopotamie, béaa kâra é pai pâra kèe nau tâa na ville Haran.

3 «Â é ina tée wà Pwiduée pâ: Gà pâra jii é tâa'gà ma é napò'gà, â gà pâra naa na é pwi napò na go mwa tòcia tâgà. Genèse 12.1

4 «Â é còobé wà Abérama gée napô kà tèpa Kaldé, â é tâa Haran. Gée na càùé, â é bà wà caa kêe. Â wà Pwiduee, âna é popaé me, naa na é pwi napô bèeni, na jè gère tâa na nabà.

5 «É tàmara ina tée wà Pwiduee pà: *Go o mwa naa tâgà, ma wà tèpa gòobàragà, é pwi napô bèeni.* *Genèse 17.8* Na pwi pàara bèepwiri, âna é bwaa càcaà pà pipièrù wà Abérama! Â ticè caapwi ére na pwacèwii auduu goro pwùrujè, na é naa tà Abérama wà Pwiduee.

6 «Â é ina tée mwara wà Pwiduee pà: *Wà tèpa gòobàragà, âna rà o mwa pwa pàrame naa na pwi jè napô, â rà o mwa piâboro kîri, â o mwa tubaèpà tàra naa na 400 najà.*

7 *Éco na go o mwa pwa wàrimuru tàra é pwi Ba, na é pwa ma rà tèpa piâboro kîri kêe. Â gée na càùé, â rà mwa còobé wà tèpa gòobàragà, â rà o mwa pwamainàò, naa na pwi ére bèeni.»* *Genèse 15.13-14*

Isaaka ma Iakobo

8 «Gée na càùé, â wà Pwiduee, âna é pacoò è *ipwataâboro kàru ma Abérama. Â é nama câmu kêe—è pwa *kamaï. Â wà Abérama, âna é pwa kamaï tà pwi naîé Isaaka, na caapwi nadàpara pwapwicîri kêe. Â wà Isaaka, âna é pwa kamaï tà pwi naîé Iakobo, â wà Iakobo, âna é pwa tà tèpa 12 naîé, wà tàpè rà rà mwa pàra nau tèpa jojooro 12 wâao *Isaraéla.»

Ioséfa

9 «Wà tèpa aéjii-bà, âna rà piboo goo wà Ioséfa, pwi jè aéjii kàra. Â rà icurié, â é pàra nau piâboro kîri wà napô *Aigupito. Éco na é nye tà wâjaaé wà Pwiduee,

10 â é nye popaé jii è pà aré ma tòina. Â é naa tée è autâmogòorimuru, â é nama é wâdéari wà Ioséfa wà Faraò, pwi ukai naa Aigupito. Wà Faraò, âna é pwa ma é pwi a pitûâ naa napô Aigupito, tèppaa naa goro è pwàrawâ kêe.

11 «Tèppaa me è copwa na maina, naa na diri è napô Aigupito ma *Kanana *. Â dau pwaée kà tèpa âboro. Â wà tèpa caa kâjè, âna jèe ticè uti kàra.

12 Ūna é tâmogòori pà, pwa utimuru wà Aigupito wà Iakobo, â é tapoo panuâ boo [tèpa naîé] wà tèpa caa kâjè.

13 «Naa na bèwailu boo kàra, â wà Ioséfa, âna é nama rà còoinaé wà tèpa cièe. Géewê, â wà Faraò, âna é mwa bàra tâmogòori è tâa kà Ioséfa.

14 Â wà Ioséfa, âna é nama popa me wà caa kêe Iakobo, ma diri è tâa kêe, na rà po 75 diri.

15 Â é boo naa Aigupito wà Iakobo, â é mwa bà naawê, wàilà ma tèpa caa kâjè.

16 Â nye popa dò còwâ è napwùrudrà naa na ville Sikem. Â tòpòrà naa na nacârù na é wâri goro mwani wà Abérama tàra è wâao kà Hamor.

17 «Â jèe pâmwünyabweri pwi pàara na o jèe coo i auinabéaa na é ina wà Pwiduee tà Abérama. Ba wà tèpa Isaraéla, âna rà pimaina ma ipwénaï na Aigupito.

7:4 Genèse 11.31–12.5 **7:5** Genèse 12.7, 15.18, 17.8 **7:6** Genèse 15.13–14; Exode 12.40 **7:7** Exode 3.12 **7:8** Genèse 17.9–14, 21.4 **7:9** Genèse 37.11,28, 39.2,21–23 **7:10** Genèse 41.37–44 **7:11** Genèse 41.54, 42.1–2 * **7:11** Kanana—Napô na ia é naa tà Abérama ma tèpa gòobèrè wà Pwiduee. (Còo nee tii 4.) Còo mwara Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadàra tii. **7:13** Genèse 45.1–4,16 **7:14** Genèse 45.9–11, 46.27 **7:15** Genèse 46.1–7, 49.33 **7:16** Genèse 23.2–20, 33.19; Josué 24.32 **7:17** Exode 1.7

18 Êco na é pâra nau cimadò ê pwi jè ukai naa Aigupito, na é câbapiticèmuru naa goo é wakè kà Ioséfa.

19 Wà pwi ukai-bà, âna é ipwa tûâ târa i Ba kâjè, â é pwa ma tubaèpà târa. Â é tacoo goorà ma rà pâra jii ê tèpa nari èpo kâra, ma panuârà, ba na rà bà.»

Moosé

20 «Na pwi pâara-bà, âna pitèpa wà *Moosé, pwi nari èpo na dau wâdé pai còoê, â wâdé tà Pwiduée wâé. Â ipièrù gooé naa na âracié parui naa jaa du nyaa ma caa kêe.

21 Â ûna ru panuâê [wiâra é autûâri] â é pâmarié wà tô na naî wà ukai Faraô. Â é popaé ma pwi naîè.

22 Â rà pacâmurié naa na diri é tâmanga kà tèpa Aigupito, â pwi a tûra bwàti, ma pwi a wakè bwàti.

23 «Ûna 40 naja kêe, â me naa na pwâranümee pâ, na é cai wà tèpa aéjii kêe, ê Ba Isaraéla.

24 Â é pâmari pwi jè Aigupito na é gére èi pwi jè âboro Isaraéla. Â é pwamurué jii pwi a èié, â é tètâmwarà wà pwi Aigupito.

25 É tà niimiri pâ wà tèpa aéjii kêe, âna rà o tâmogòori pâ, wà kaa Pwiduée na é cùrué pâ, ba na pwi a pa-udòrà, êco na càra caa tâmogòori.

26 «Â, na pwi tootù géé paé còwâ, âna é còo wà tupédu âboro Isaraéla na ru gére piokée. Â é picoo nadàparu, â é ina tàru pâ: “Du âboro èpo, gàu tàgére tupédu aéjii, cina gàu pipwa tàu na èpà?”

27 Êco na wà pwi âboro na é pwa na èpà tà pwi bée âna é cètùu wà Moosé. Â é ina tée pâ: *Wàilàpà na pacimagà ma gà pwi ukai ma gà pwi a pitèimuru?*

28 *Wânau? Pwa na gà tètâmwaràð pwacèwii pai tètâmwaragà, géecaa, wà pwi Aigupito?* **Exode 2.14**

29 Ûna é tère pwiri wà Moosé, â é nye uru kaa. Â é pâra na pwa pârame naa na napô Madian. Â pitèpa naawé wà tupédu naîè.

30 «Gée na càuru 40 naja, â é tâa wà Moosé naa namaré, wâmwünyabweri gòrojaa Sinaï. Â é còo é nari upwâra na tòo. Â wà pwi jè *angela, âna é nye cipàparié kaa na doromara ânye.

31 É nye dau pò kaa wà Moosé, â é me mwünyabweri, ba na é còo bwàti. Â é tère ê pwâratûra kà Pwi Ukai, na é ina tée pâ:

32 *Wâgo Pwiduée kà tèpa caa'gà, wà Pwiduée kà *Abéraama, ma Isaaka, ma Iakobo.* **Exode 3.6** Â é nye pwükùru† kaa wà Moosé goo é pai wâgotée, â pwacóé tée ma é niâri.

33 «Â é ina tée wà Pwi Ukai pâ: *Gà tòpwütù du wâraâgà, ba napwa é pwi ére bèepwiri na gà gére coo wê, âna ére na pwicîri.*

34 *Go jèe còo i aré ma tòina kâra i Ba kôo Isaraéla, na Aigupito, â go tère é pwâra càwé kêe. Â go boome, ba na go pacòobé. Êni, âna gà pâra, ba go o mwa nama gà pâ naa Aigupito.* **Exode 3.5-10**

35 «[É naa tà Moosé ê tàru bèepwiri wà Pwiduée] êco na càra caa còoinaê wà tèpa jènereê, â rà ina pâ: *Wàilàpà na pacimagà ma gà pwi ukai ma gà pwi a pitèimuru?* **Exode 2.14** Wàè kaa na é panuâê wà Pwiduée ma pwi a pitûâ,

ma pwi a pipoparà[‡]. Ba wàè na ia é pitòrigarié wà pwi angela kà Pwiduée na é cipàparié naa na i na nari upwàra.

³⁶ «À wà Moosé na é nama còobé é Ba kée géé Aigupito. Naa na 40 naja, âna é pwa é pâ *câmu kâra pàtâma Pwiduée naa napô Aigupito, naa nawia Mii, ma naa namaré. Â rà pò goo wà tèpa âboro.

³⁷ Wà kaa pwi Moosé bèepwiri na é ina târa é Ba Isaraéla pâ: *Wà Pwiduée, âna ée mwa pacimadò géé nabibiu kàwà cè pwi *péroféta na é pwacèwio.* *Deutéronome 18.15*

³⁸ Nye wà mwara wà Moosé na é tâa jaa tèpa caa kâjè, na rà caatâa namaré. Â nye wàé mwara na ia é patùraé i pwi angela, naa gòrojaa Sinaï, â na ia é naa tée é pâ popai târa wâro, ba na ée mwa naa tâjè.»

Tàutàra goo Moosé

³⁹ «Èco napwa wà tèpa caa kâjè, âna tàutàra na rà pitère dèe, â tàutàra gooé, â nùmarà dàra wâjué còwâ naa Aigupito.

⁴⁰ Â rà ina tà wà *Arona [pwi cièe] pâ: *Gà pwa cè pâ ânuuru duée kâjè cèna rà pàbéaa kâjè. Ba pé pwi Moosé bèepwiri, wà pwi a pacòobéjè géé napô Aigupito, âna câjè caa tâmogòori cèna gére tèepaa marié.* *Exode 32.1*

⁴¹ Na tòotù-bà, âna rà pwa é pé nari paaci, ba na pé ânuuru duée kâra, â rà pwa ma pwa *ârapwaaìlò tée. Â rà dau ipwadée kaa goo pwina rà pwa.

⁴² Napwa naa goo Pwiduée, âna é panuàrà ma rà pwapwicîri târa [é tòotù ma parui ma] é pâ îricò. Ba jée wii naa na é tii kà tèpa péroféta, pâ:

*Tòpi tòo co, Isaraéla!
Guwà pwapwicîri tâi
na guwà tâa namaré?
Guwà pwa ârapwaaìlò tâi
naa na 40 naja?
43 Nye càcaa wâgo!
Guwà popa wâ imwaano
kâra duée Molok[§]!
Guwà popa é îricò
kâra duée Réphan*!
Guwà ipwamainaru
goro *ânuurumuru
na ia guwà pwa goro îwà.
Èkaa na guwà tère:
Go nama guwà còobé awé
jii napô kàwà.
Guwà o pwa karapuu
naa napô *Babulona.»*

Amos 5.25-27

Wâra pwapwicîri goro imwaano

[‡] 7:35 Apipoparà—Leur dirigeant (a-pi-popa-rà). 7:36 Exode 7.3, 14.21; Nombres 14.33 7:38 Exode 19.3 7:40 Exode 32.1 7:41 Exode 32.2-6 7:42 Amos 5.25-27 § 7:43 Molok—Pwi jè duée kà tèpa Kanana. * 7:43 Réphan—Pwi jè duée kà tèpa Babulona.

44 «Wà tèpa caa kâjê, âna rà pwa ê wâra pwapwicîri goro imwaano, ba na é wâjaara wà Pwidueé. Rà pagòtù i wâ-bà wiâra ê pai câmuri kà Pwidueé, na ia é paari tà Moosé.

45 Géé na càurà, â wà tèpa naîrà, âna rà tòpi ê pwi wâra pwapwicîri-bà. Â rà popa wiârà na rà pâra wiâ wà Iosua. Â rà pa goro paa ê napô [Kanana] â rà tâaboo naawê. Ba wà Pwidueé, âna é pwâri tèpa Ba na rà tâa wê béaa kâra. Â i wâra pwapwicîri-bà, âna é tâa wê tiagoro ê pàara kà ukai *Davita.

46 Â napwa wà Davita, âna wadé tà Pwidueé wâé. Â é ilari jiié pâ, na é pacima cê Wâra pwapwicîri kâra ê Ba Isaraéla†.

47 Â wà *Solomona na é mwa bari é wà kà Pwidueé.

48 «Éco na wà Pwidueé na é tâjajjê, âna câé caa tâa na é wâ na pwa goro nararaîri âboro. Ba wâéni é pwina é ina, na é naigé mee wà pwi péroféta kêe:

49 *Ê napwéretòtù,*

âna autâa kôo;

Ê gòropuu òrì,

aucò kîri kôo.

Wâpà cè wâ

na guwà bari,

na pâri ma go tâa na?

Wâpà cè wâao

cèna go tâa wê?

50 *Ba nye wâgo kaa,*

na go tòpò òrì,

goo du na-araîò.»

Ésaïe 66.1–2

Guwà tèpa cicara Pwidueé!

51 É ina mwara wà Étienne tà tèpa pitûâ pâ: «Po dau gòò ê pâ pûruwà! Ba tàutàwà na guwà tère ê popai kà Pwidueé! Guwà nye ciburà cicara é Nyuââ Pwicîri, pwacèwii wà tèpa caa kàwà.

52 Ba rà tubaèpà ma pòtâmwara tèpa péroféta òrì, wàilà na rà tàmarà‡ inapàpari é pai tèepaa kà Pwina é *tàrù.

«[Wà pwiibà, âna é pitòrigarié wà Pwidueé] êco na guwà icurié, â guwà tèpa pòtâmwereé.

53 Wâguwà tàpé na guwà tòpi é Naèà kà Pwidueé na rà pinaigé mee tàwà é pâ angela§, â câguwà caa pâra wiâra.»

Rà tètâmwara Étienne

54 Na rà tère é popai-bà wà tèpa pitûâ, â rà nye dau putâmu kaa, â rà pitòngûru poropwârà, naa goo wà Étienne.

55 Éco na é boo naa gòé é Nyuââ Pwicîri, â é niâ too naanidò *napwéretòtù wà Étienne, â é còò é muugère kà Pwidueé, â é còò wà Iésu na é coo gòrò ètò kà Pwidueé*.

7:45 Josué 3.14–17 7:46 Exode 25.40; 2 Samuel 7.1–16 † 7:46 Ba Isaraéla—Grec: Pwârawâ kà Iakobo. 7:47 1 Rois 6.1–38 7:51 Ésaïe 63.10 7:52 Mataio 23.31 ‡ 7:52 Tâmarà—En avance.

Tâ-mara. § 7:53 Ê pâ angela—Rà ina wà pàra tèpa Juif pâ, é Naèà, âna rà pinaigé mee wà tèpa angela.

7:55 Psaume 110.1 * 7:55 Gòrò ètò kà Pwidueé—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Gòrò âji ì wà Pwidueé.

⁵⁶ Â é ina pâ: «Guwà tère! Go côo ê napwéretòotù na é tàpirié, â wà *Pwina naîri âboro na é coo gòro ètò kà Pwiduée!»

⁵⁷ Â rà nye uu too kaa wà tèpa pitûâ, burà cémoori ê pwâranyürurà, â rà nye itàa me kaa naa gòé.

⁵⁸ Â rà bèerié boo naa gòroigé jii ê ville, â rà tòpwütù árabwée kàra, ma tòpò naa goro majoro â ê pwi âboro èpo, na nee Saulo. Â rà èi Étienne goro atù, ba na rà catàmwereê.

⁵⁹ Â é pwapwicîri burà ina pâ: «Pwi Ukai Iésu, gà tòpi ê nyuââo.»

⁶⁰ Â é tùu jùrué, â é tomara too pâ: «Pwi Ukai, gà cibwaa pitòowâri tàra ê pwi èpà bèeni rà pwa tòo!» Â é bà.

8

¹ Wà Saulo, âna é wâgoo ê pai tètàmwara wà Étienne.

É tubaèpà tà tèpa cèikí wà Saulo

Nye na kaa pwi tòotù-bà, na nye maina pâ kaa ê pai tubaèpà tà tèpa cèikí wà *Iéusaléma. Â rà jèpa ipiina pâ naa pâ ére gée goo *Judée ma Samaria. Â wà còo tèpa *apostolo na rà nye tà tãa Iéusaléma.

² Wà tèpa âboro na rà dau pitòimirà naa goro ê pwapwicîri, âna rà pwàniri wà Étienne, â rà dau imurué ba maina.

³ Êco napwa naa goo wà Saulo, âna é nye dau tubaèpà kaa tà tèpa cèikí, â é tédidirirà. Â é ipàra wii pâ pwàrawâ kàra, â é pwa ma dàti còobé ê pao ma ilàri, â naarà dò naa na karapuu.

Waké kà Filipino na Samaria

⁴ Wà tèpa cèikí na ia rà ipiina, âna rà jèpa pâra naa ê pâ napô, â rà picémara ê *Picémara Wâdé.

⁵ É pâra wà Filipino * naa na pwi ville gée goo Samaria, â é picémara tà tèpa âboro naawé [pâ, wà Iésu, âna é] pwi *Mesia, [pwi a pa-udòjè].

⁶ Â rà nye po cau tàmaari bwàti ê pwina é ina tàra, [na pâ tòotù] ba rà tère ma côo ê pâ câmu na é pwa, goro ê pàtama Pwiduée.

⁷ Ba ê pâ duée, âna rà uu too, na rà còobé gée goo tàpé na rà wâru. Â wâru mwara tèpa pitàbwamwa ma tàpé na rà bee na rà capai wâdé diri.

⁸ Â dau maina ê ipwàdé na é pwi ville-bà.

Simona pwi a pwa tuté

⁹ É nye mara tãa na é pwi ville-bà ê pwi âboro na ina gooe pâ Simona. É pwi a pwa tuté, â é nama dau pwamuru naa gooe. Â wà tèpa âboro na napô Samaria, âna rà dau pò goo é pwina é pwa.

¹⁰ Wàilà diri, tapoo gée goo tèpa nari èpo tiagoo tèpa ijiao, âna rà mu nye po tàmaarié bwàti, â rà nye cau ina diri kaa pâ: «Wà pwini, âna nye tãa gooe kaa ê pàtama wà Pwiduée, na dau maina awé!»

¹¹ Rà nye dau tàmaarié bwàti kaa, ba jèe dau gòiri ê pàara, na é pwa ma rà pò goro é pai pwa tuté kée.

12 Êco na, [ûna é tèepaa me] wà Filippo, â rà cau tèreê, na é picémara tàra é Picémara Wâdé goo wà Iésu Kériso, ma é *Mwaciri kà Pwiduée. Â rà cèikî naa goo, â rà nama *upwaarà—wà tèpa pao ma pa ilàri mwara.

13 Napwa naa goo wà Simona, âna é cèikî mwara, â *upwaaé. Gée na càùé, â jèe câé caa pâra jii wà Filippo. Â é côo é pâ *câmu na maina kâra pàtâma Pwiduée na gére coo, â po dàpàgà tée, wàè mwara.

14 Wà tèpa apostolo, na rà tâa Iérusaléma, âna rà tère pâ rà jèe tòpi é popai kà Pwiduée wà tèpa âboro Samaria. Â rà panuâ pâ wà Pétéru ma Ioane.

15 Ûna ru tèepaa pâ naa jaarà, â ru pwapwicîri kâra, ma rà tòpi é Nyuââé Pwicîri.

16 Ba câé caa pâji boo naa gò cè pwi jè ârapàararà, ba bwaa nye po upwaarà co naa na nee Pwi Ukai Iésu.

17-18 Â ru tòpò îru naa gòrà, â rà tòpi é Nyuââé Pwicîri.

Ûna é côo pwiri wà Simona, [â é pò]

19 â é ina tà tupédu apostolo pâ: «Gàu naa tôo mwara é pwi pàtâma bèepwiri, ba na go tòpò é iô naa gò pâ âboro, ba na rà tòpi é Nyuââé Pwicîri.»

Â pwa na é naa mwani tàru.

20 Êco na é ina tée wà Pétéru pâ: «Pwiini! Wâdé na tiàngà bau é mwani'gà! Wànau? Gà tà niimiri pâ, é âraimeai kà Pwiduée, âna muru wâri goro mwani?

21 O nye ticé kâgà gée goo é wakè kâbu! Ba po dau èpà é pwâranûmagà!

22 Biigà jii é pâ auniimiri'gà na èpà, â gà pwapwicîri tà Pwi Ukai, ba na é pwanauri tâgà é auniimiri'gà.

23 Ba go côo pâ jèe dipitirigà é èpà, â gà dau pwi a piboo. Ba é èpà, âna é pii é pwâranûmagà ma auniimiri'gà.»

24 Â é tòpi tàru wà Simona pâ: «Tupéeni, gàu pwapwicîri ba kôo, ba na o càcaa tèepaa mariô é pâ namuru na gàu gére ina!»

25 Ru picémara é popai kà Pwi Ukai wà Pétéru ma Ioane. Â gée na càùé, â ru wâjué còwâ naa Iérusaléma. Â wii naigé, âna ru picémara é Picémara Wâdé naa na é pâ village na wâru, gée goo Samaria.

É cèikî pwi âboro gée Éthiopie

26 Napwa naa goo wà Filippo, âna é patùraé é pwi *angela kà Pwi Ukai, â é ina tée pâ: «Gà cimadò, â gà pâra wii naigé na é boo gée Iérusaléma naa Gaza, pwi naigé na càra caa ciburà wédò na.»

27 Â é nye cimadò kaa wà Filippo, â é pâra. Ûna é pâra wii é naigé, â ipitiru ma pwi jè âboro gée napò Éthiopie†. Wà pwiibà, âna pwi âboro imaina‡ naa na pitûâ goo é pâ mwani kà tô ilàri ukai naa Éthiopie. Ba é wâjué còwâ gée goro aupwamaina Pwiduée na Iérusaléma.

28 Â é gére pûra é tii na é wii wà *péroféta Isaia, na é na wàtio kée.

29 É ina tà Filippo é Nyuââé Pwicîri pâ: «Gà paé, ba na gà cimwünyabweri é pwi na wàtio bèepwiri gére me.»

É patùraé goo Iésu

30 É itàa pâ wà Filippo, â é tère wà pwi Éthiopie na é gére pûra é tii kà péroféta Isaia. Â é tawèerié wà Filippo pâ: «Gà nye tâmogòori é pwina gà gére pûra?»

8:17-18 Apostolo 19.6 † 8:27 Éthiopie—Napò wà Afrique, wâboo iti kâra Aigupito (Égypte). ‡ 8:27 Pwi âboro imaina—Grec: Pwi eunuque, pwi âboro imaina. (Còo Mataio 19.12.)

³¹ Â é tòpi tée pâ: «Na o wànau târa cè pai tâmogòri kôo, wiàna nye ticè na paari tôo?» Â é ila wà Filipino pâ, na é too ma é tâa jaaé.

³²⁻³³ Napwa pwi ére na tii na é gére pûra, âna wàéni:

*Rà popaé pâ,
pwacèwii pwi mutô
na tapàgà na wàé.
É tà tâa, é tà cîô
na rà pwa tée na èpà.
Nye dau ticè *târù
kâra é pwina rà pwa.
Rà datié pâ
dâra pwâra bà kêe,
pwacèwii pwi mutô
naa na wâra taa macii.
Rà wâpà pâ naîé?
Â dà cè jèkutâ
na piwiâ goorâ?
Au, bwa, ba nye ticè!
Ba jèe patâjii
é wâro kêe ni
na é tâa gòropuu.*

Ésaïe 53.7-8

³⁴ Â é tawèri Filipino wà pwi a pitûâ, pâ: «Pâri ma gà ina tôo, pâ, wàilàpà na é inaé naani wà pwi péroféta? É nye pi-inaé còwâ, é, é ina cè pwi jèpwi?»

³⁵ Â, tapoo géee goo pwi auinapopai-bà, â é inapàpari tée wà Filipino é Picémara Wâdé goo wà Iésu.

É cèikî ma upwaaé

³⁶ Na ru pâra wii naigé, â ru pâmari é najawé, â é ina tà Filipino pâ: «Dà cè pwina o pacoo wiàna upwaaò na jèe wàéni i najawé.»

{

³⁷ Â é tòpi tée wà Filipino pâ: «Wiàna gà cèikî géee na âji pwâranümagà, â pâri ma upwaaè.»

Â é tòpi tée pâ: «Go cèikî pâ, wà Iésu Kériso âna *Pwina naî Pwидуée.» }

³⁸ Â é nama pacoò i na wàtio, â ru boo ma wà Filipino naa najawé, â é upwaaé.

³⁹ Na ru tò còwâ géee najawé, â é nye dàgòtù wà Filipino kaa é Nyuâaé kà Pwi Ukai, â câe mwa caa còoè còwâ wà pwi a pitûâ. Êco na é dau ipwadéee kaa, â é nye pâra wii naigé kêe.

⁴⁰ É mwa tòpò wà Filipino naa na ville Azot é Nyuâaé kà Pwi Ukai. Â géewé, â é pâra naa Césarée wà Filipino. Â wii naigé, â é picémara é Picémara Wâdé naa na diri é pâ ére.

9

É todà Saulo Pwi Ukai Iésu

¹ Na pwi pâara-bà, âna é dau putâmu wà Saulo naa goo wà tèpa cèikî naa goo

wà Iésu. Dau nùmee na é pòtàmwararà, â é mudàra cè pai pwa wèe. Â é pâra nau còo wà pwi *ukai kà tèpa pwa ârapwaaìlò.

² Â é ilari jiié pâ, na é wii cè tii, tà tèpa pitûâ kâra pâ *wâra pitapitiri na ville Damas. Ê tii-bà, âna é naa é tàrù kèe ma é tâjùru diri tèpa cèikì na é pàdarirà—wà tèpa paaò ma ilàri na rà wâgòo é pai *pâra wiâ Pwi Ukaì—ba na é poparà me naa *Iéruusaléma.

³ Â, na é gére pâra wii naigé pâ naa Damas, â ûna é pâmwûnyabweri wê, â nye me kaa géenidò *napwéretòotù é pwi pwéelaa, â é pwéelaa bèepié.

⁴ Ê nye tûuboo kaa naa napuu, â é tère pwi pwâratùra na ina tée pâ: «Saulo, Saulo, cina gà tubaèpà tòo?»

⁵ [Nye dau wâgo tà Saulo kaa] â é tawèeri pâ: «É?! Wâgà wâa, co Pwi Ukaì?»

Â é tòpi tée wà Pwi Ukaì pâ: «Wâgo Iésu, na gà gére tubaèpà tòo*».

⁶ Gà cimadò, â gà tò naa Damas, ba o mwa ina tâgà naawê, cè pwina gà pwa.»

⁷ Wà tèpa âboro na rà pâra wiâê, âna nye po dàpàgà tàra, â càra caa tâmogòori cèna rà ina. Ba rà nye tère é pwâratùra, êco na nye ticé âboro cèna rà còo.

⁸ Ûna é cimadò géee napuu wà Saulo, â é niâ, êco na jèe câe caa còojè. Â rà mwa po tu naa goro iê, â rà popaé pâ naa Damas.

⁹ Â âracié tòotù na é tâa, â câe caa còojè, â câe caa ija ma wâdo.

É cùru Ananias pàdari Saulo

¹⁰ Ê tâa Damas pwi jè a cèikì na nee Ananias. Â é pièpàparié tée wà Pwi Ukaì, â é ina tée pâ: «Ananias!»

Â é tòpi tée pâ: «Wànau?»

¹¹ Â é ina tée wà Pwi Ukaì pâ: «Gà cimadò, â gà pâra naa na pwi naigé na nee 'Tàrù' â gà mudàra na pwârawâ kà Judas, wà pwi âboro géee na ville Tarse, na nee Saulo. Ba é gére pwapwicìri, â go nama é còo naa na nyuâa

¹² é pwi âboro na nee Ananias na é gére tòmè. Â é tòpò du iê naa gòè, ba na é còojè còwâ.»

¹³ Â é tòpi tée wà Ananias pâ: «Au, Pwi Ukaì, wà pwi âboro-bà, âna wâru tèpa âboro na rà inaê ba èpà tòo. Ba rà ina pâ: "Po dau wâru pâ muru na èpà, na é pwa tà tèpa âboro kà Pwiduée—tèpa cèikì naa goo wà Iésu—na Iéruusaléma."»

¹⁴ Â é gére wâni pa é tàrù, na rà naa tée wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaaìlò, ba na é tâjùru diri wà tèpa âboro na rà ipwamainagà.»

¹⁵ Êco na é tòpi tée wà Pwi Ukaì pâ: «Gà pâra, ba go jèe pitòrigari wà pwi âboro bèepwiri, ba na é pwi neemuru wakè kòo. Ba ée mwa pamogòori é needò na ara é pâ Ba ma tèpa ukaì kâra, ma na ara mwara é Ba *Isaraéla.

¹⁶ Â go o mwa paari tée diri é pwina, na ée pwa naa na aré ma tòina, ba kòo.»

¹⁷ Â é nye còobé kaa wà Ananias, â é pâra.

É pwapwicìri kèe Ananias

Ê tò wà Ananias naa na pwârawâ na é tâa wê wà Saulo. Â é tòpò du iê naa gòè, â é ina tée pâ: «Saulo, pwi a cèikì bèèò, é cùruo wà Pwi Ukaì Iésu—wà Pwi

* **9:5** Pàra Tii Pwicìri naa na grec, âna rà naagèe pâ popai bèeni: «O dau gòo naa googà, na gà cicara Pwiduée.» Po dau dàpàgà tà Saulo, â é dau céca. Â é ina pâ: «Pwi ukaì, dà na nùmagà na go pwa?» Â é tòpi tée wà Pwi Ukaì pâ... **9:15** Apostolo 25.13, 27.24; Roma 1.5 **9:16** 2 Korénito 11.23-28

Ukai na ia é piâpâparié tâgà na naigé Damas. Â é panuô me, ba na gà côoje cōwâ, â, ba na dipitirigà è Nyuââ Pwicîri.»

18 Â nye tûu kaa géeni na âraporomee Saulo é pâ pwina pwacêwii è upàra ârawéâ, â é côjè cōwâ. Â é cimadò, â pwa ma *upwaaé.

19 Â é ija, â me cōwâ è nii kêe.

É tapoo inapàpari Iésu wà Saulo

Bwaa tâpo pwa tòotù kà Saulo na Damas jaa tèpa cèikî.

20 Â géewê, âna é nye picémara kaa è popai, pâ naa è pâ wâra pitapitiri. Â é inapàpari târa pâ wà Iésu, âna nye wàé kaa *Pwina naí wà Pwiduée.

21 Wà diri tàpé na rà gére tâmaarié, âna rà dau pò. Â rà ina pâ: «É! Gona càcaa wàé kaa, na ia é dau gòo goro tubaèpà tà tèpa cèikî naa goo Iésu, na Iérusaléma? Â é me mwara naani nau tâjùrurà ma poparà pàdari tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaillò!»

22 Êco na pimaina too è pàtâma Pwiduée naa goo è pai tùra kà Saulo. Â é pamogòori tà wà tèpa *Juif géé Damas pâ, wà Iésu, âna é Pwi *Mesia, [pwi a pa-udò na rà tapacîé géé na biu]. Â càra caa tâmogòori cè pwina rà tòpi tée.

É uru jii tèpa pièpàrié

23 Jèe tâpo pwa pàara kà Saulo wâjaara, â rà ipitiri wà tèpa Juif, â rà pitèrerà, ba na rà tètâmwereê.

24 Â, na diri è pâ ne ma pwaa, âna rà wéaa dèe goo è pâ goropwârawâ goro napô, ba na rà catâmwereê. Êco na é pâra nau tâmogòori pwiri Saulo.

25 Â, na jè ne, âna rà nama é uru wà tèpa bée. Ba rà tòpòé naa na pé na ai, â rà panuâé boo wii è pé goropwiinawâ babé wâri napô.

É pitu tée Barnabas

26 É pâra naa Iérusaléma wà Saulo, â é mudàra cè pai pwa wèe, ba na é pâra mari tèpa cèikî. Êco na wâgotàra diri gooé, ba càra caa wâari pâ é jèe pwi jè a cèikî.

27 Êco na é pitu tée wà Barnabas†. Ba é popaé pàdari wà tèpa *apostolo, â é piwiâ târa pâ: «Wà Pwi Ukai, âna é piâpâparié tà pwiilbà naa gòro naigé, â é patùraé. Â ni, âna câé caa piwâ na é picémara naa na nee Iésu na Damas.»

28 Tapoo géewê, âna é jèe tâa jaara wà Saulo, â é pâra ma me naa Iérusaléma, â é picémara ba gòo naawê, naa na nee Pwi Ukai.

29 Â é patùra mwara wà tèpa Juif na rà pwa grec. Êco na rà pwaé goro pwina é ina târa, â wàilâ mwara, âna rà mudàra cè pai pwa wèe, ba na rà catâmwereê.

30 Ûna rà tâmogòori pwiri wà tèpa cèikî, â rà popaé pâ naa na ville Césarée. Â géewê, âna rà pwa ma é pâra naa Tarse.

31 Na pwi pàara-bà, âna rà wâro na è tàbwàti wà tèpa cèikî wâna diri è pâ napô *Judée, Galilée ma *Samaria. Rà pipagòorà, â rà papwicîri wà Pwiduée. Â dau pitoo é jéùrà ba é pitu târa è Nyuââ Pwicîri.

Wakè kà Pétèru na Lydda ma Joppé

É pâra cōwâ wà Énéé

32 Wà Pétéru, âna é cai pâ mwara tèpa âboro kà Pwidiúée na diri ê pâ napô, â é pwa ma boo tia jaa wà tàpé na rà tâa na village Lydda.

33 Â é pâmari naawê pwi jè âboro na nee Énée, na jèe 8 naja kèe goro puu gòro aupuu kèe, ba é pitàbwamwa.

34 Â é ina tée wà Pétéru pâ: «Énée, é pwa ma gà wâdé ni wà Iésu Kériso! Cimadò, â gà pipîri é aupuugà!» Â é nye cimadò kaa.

35 Ûna rà côôê [na é pâra] â rà cèikî naa goo wà Pwi Ukai wà diri tèpa âboro Lydda, ma Saron‡.

É pawâro côwâ Tabitha

36 Wâjaa tèpa cèikî na ville Joppé, âna pwa é tô ilàri, na nee Tabitha [naa na *hébéru] ma Dorcas naa na grec. É tô a nye po wakè kèe pwa pwina wâdé. Ba é pitu tà tàpé na piticè neemururà.

37 Éco na, na pâara-bà, âna é maagé, â é bà. Géé na càuru na rà papitooé, â rà popaé too naa na pwi narawâ na tâdòiti.

38 Ûna rà tâmogòori wà tèpa cèikî wê pâ, wà Pétéru âna é tâa Lydda, â rà cùru pâ tupédu ârailu béerà nau ina tée pâ, na é wàcî medarirà. (Ba càcaa wâiti Lydda pâ naa Joppé.)

39 Â é nye pâra kaa wiâru wà Pétéru. Ûna é tèepaa pâ, â rà popaé too naa na pwi narawâ na tâdòiti. Â wà diri é pa ilàri dàpwà, âna rà cibèepié burà i, â rà paari tée na jèpapara ârabwée na é pwa wà Tabitha, na é bwaa wâro.

40 Â é pacòobèrà diri wà Pétéru, â é tùu jùrué, â é pwapwicîri; â é tabiié dàra i naiiri âboro bà, â é ina tée pâ: «Tabitha, cimadò!»

Â é nye niâ kaa wà tòobà, â ùna é côo wà Pétéru, â é nye too kaa nau tâa!

41 Â é tu pâ dèe wà Pétéru, â é pacimadò. Â nabwé, â é todà pa ilàri dàpwà ma diri pâra âboro kà Pwidiúée, â é paari tàra wà Tabitha, na é jèe wâro côwâ!

42 Diri tèpa âboro wà Joppé, âna rà tère é pwi jèkutà-bà, â dau wâru tàpé na rà cèikî naa goo wà Pwi Ukai.

43 Tàpo gòiri wà Pétéru wê, â é pitâa jaa pwi âboro na nee Simona, pwi a wakè goro parawére macii.

10

Pétéru ma Corneille

1 Pwa pwi âboro na é tâa Césarée na nee Corneille, pwi *Roma. Wà pwiibà âna é pwi jè caa kâra 100 coda, géé nabibiu kâra wâra coda kà tèpa Italie.

2 Wà pwi âboro-bà, âna wâdé tée é pwapwicîri kà tèpa *Juif, wàé mara é pwârawâ kèe. É dau pwi a pimeai tèpa Juif na ticè kâra, â é pwi a nye tà pwapwicîri tà Pwidiúée.

É patùra Corneille pwi angela

3 Na jè tòotù, na âracié inere-tòotù na càuru ija, â é pwapwicîri, â é nye po côo bwàti kaa pwi *angela kà Pwidiúée na é tò marié naa wâ, â é ina tée pâ: «Corneille!»

4 Â é nye po côôê kaa wà Corneille, â dau wâgotêe, â é ina pâ: «Dà, co Pwi Ukai?»

Â é ina pwi angela pâ: «Napwa é pâ pwâra pwapwicîri'gà, âna é tère wà Pwidiúée, â é côo é pai imeigà, â câe caa imwùru jii.

‡ 9:35 Saron—Nacé na maina, 80 km pai gòri wèe, ma 15 km pai maina wèe.

⁵ Gà naa pâ ni naa Joppé cè tèpa âboro, ba na rà pâ nau todà me wà Simona, na ina gooe mwara pâ Pétéru.

⁶ É pitâa jaa wà Simona, pwi a waké goro parawére macii. Ê pwârawâ kà pwiibâ, âna tâa bàrawiâ.»

⁷ Na é pâra còwâ i pwi angela, â wà Corneille, âna é todà tupédu ârailu âboro géé jaa tèpa ênawéna kêe. Â é todà mwara pwi jè coda kêe, géé nabibiu kà tèpa coda na é pitûâ kâra—pwi coda na jèe dau gòrié jaaé, â pwi a pitòimirié naa goro pwapwicîri.

⁸ Géé na càuru na é wiâ tàra diri é pâ pwina tèepaa marié, â é cùrurà pâ naa Joppé.

É patùra Pétéru é Nyuâaé Pwicîri

⁹ Na tòotù géé paé còwâ, na po gopaé bwàti, âna rà pâmwünyabweri Joppé. Na pwi pâara-bâ, âna é too wà Pétéru naanidò gòrowâ*, nau pwapwicîri,

¹⁰ na rà pwabwàti é uti kêe [wà tèpa âboro wà pwârawâ]. Na é gére pwapwicîri, â me marié pwâra copwa, â nümee dàra ija. Â wà Pwiduée, âna é paari tée naa na nyuâa é pâ muru.

¹¹ É nye còo kaa é napwéretòotù na é tàpirié, â é boome géewê é pwina pwacéwii é pwérela na dau maina na cipa pâ ârapapé naûrué. Â é tabàtù boome naa gòropuu.

¹² Â tâa na, diri é pâ na pwâra macii na ârapapé ârà, ma êdiri pâ âgòri ma âûtòo ma dòèa, ma êdiri pâ marù mwara.

¹³ Â é ina tée pwi pwâratùra pâ: «Gà cimadò co Pétéru, â gà taa, â gà uti.»

¹⁴ Êco na é ina wà Pétéru pâ: «Bwa! Tàutòo co Pwi Ukai, ba câgo caa mu uti é pwina papwicîri [é *Naèà kâbâ].»

¹⁵ É jèu tère mwara i pwâratùra, na é ina tée pâ: «Gà cibwaa câbaèpâ é pwina é ina wà Pwiduée pâ muru na wâdé.»

¹⁶ É wacié tèepaa é pâ namuru bèepwiri, â géé na càuè, â càù too còwâ naa napwéretòotù.

¹⁷ Â, na gére wàrapwiri, â wà i tèpa âboro na ia é cùrurà wà Corneille, âna rà jèe pitawèeri cèna é wèe i pwârawâ kà Simona, â tòcia tàra i pwârawâ. Â rà tèepaa pâ naa goropwârawâ, na pâara na wà Pétéru na é bwaa gére pimudàra cè pai ina wàra i pwi na ia é paari tée wà Pwiduée.

¹⁸ Â rà to, â rà tawèeri pâ: «Gona nye wâni kaa na é pitâa wê wà Simona, pwina nee Pétéru?»

Rà pâmarié wà tèpa âboro kà Corneille

¹⁹ Na é bwaa gére pinünüma wà Pétéru naa goo i pwi na ia é còo, â é ina tée é Nyuâaé Pwicîri pâ: «Pwiini, rà wâni wà tèpa âracié âboro na rà mudàgâ.

²⁰ Cimadò ma gà boo, â gà cibwaa piwâ na gà pâra wiârâ, ba wâgo na naara me.»

²¹ Â é boo wà Pétéru, â é ina tà tèpa âboro bèeni pâ: «Wà pwi âboro na guwà gére mudèe, âna wâgo kaa. Dà cè majoroé ma guwà me?»

²² Â rà tòpi tée pâ: «É cùrubâ me wà Corneille, pwi caa kâra coda, pwi âboro na é *tàrù, â wâdé tée é pwapwicîri kà tèpa Juif. Wà diri mwara tèpa Juif, âna

* **10:9** Gòrowâ—Pwa goro puu, â po bàracaari bwàti, â pâri ma jè pâra gò. **10:14** Lévitique 11.1–47; Ézékiel 4.14 **10:15** Maréko 7.15,19

rà pi-inaê ba wâdé. É piâpâparié wà pwi angela kà Pwidueé, â é ina têe pâ, na é pwa ma gà me naa pwârawâ kêe, ba na é tère cè pwina gà ina têe.»

²³ Nabwé, â é ticiarà wà Pétéru ma rà bwaa puu.

É pâra wiârà naa jaa Corneille

Na dàuru kêe, âna é jèe pâra wiâ têpa âracié âboro bèeni wà Pétéru. Â rà pâra wiâê mwara wà pâra têpa cèikî na tâa Joppé.

²⁴ Na pwi tòotù gée paé còwâ, â rà tèepaa pâ naa Césarée. Â é tà tapacîrà wê wà Corneille, ma wà têpa âboro gée na tâa kêe ma têpa âji bée, na é nye todàra me.

²⁵ Na é tò wà Pétéru, â é pâra caraé wà Corneille, â é tùu jùrué burà cùué boo naa goro â wà Pétéru.

²⁶ Êco na é dàgòtùé wà Pétéru, â é ina têe pâ: «Gà cimadò, ba go nye pwi âboro pwacèwiigà!»

²⁷ É nye gére tùra burà too naa na wâ wà Pétéru, â é pâmari pâ âboro na wâru, na rà jèe tàgére tâa wê.

²⁸ Â é ina târa pâ: «Guwà jèe nye tâmogòori pâ muru pwicîri tà têpa Juif, na rà pabée tàpé na càra caa têpa Juif. Â papwicîri jiià mwara na rà tò naa jaarà. Êco na é jèe paari tó wà Pwidueé pâ, na go cibwaa câbaèpà pwi âboro ma go cibwaa miiriê.

²⁹ Êkaa na, na guwà todò me, â nye tice pwina na go bwaa èrà goo.»

«Â go tawèeriwà pâ: Dà cè majoroé ma guwà nama go me?»

³⁰ Â é ina têe wà Corneille pâ: «Jèe âracié tòotù nabà, gée na càuru pwi tòotù na go pwapwicîri ni, na âracié ineretòotù. Â pwi tòotù-bà, âna é piâpâpario pwi âboro na pwâra é ârabwée kêe†, â é ina tó pâ:

³¹ “Corneille, wà Pwidueé, âna é jèe tòpi é pwâra pwapwicîri'gà. Â câe caa imwüru é pai imeigà.

³² Â ni, âna gà cùru pâ naa Joppé cè têpa âboro nau todà me wà Simona, pwina nee mwara Pétéru, na é pitâa na pwârawâ kà Simona, pwi a waké goro parawére macii. Napwa pwârawâ kêe, âna tâa bàrawià.”

³³ Êkaa na go panuâ wài paé têpa âboro, ba na rà todàgà, â nye dau wâdé kaa na gà me. Êni, âna bà jèe wâdiri ara Pwidueé, ba na bà tère diri é pâ namuru na é jèe naa tàgà wà Pwi Ukai, ba na gà ina tâbà.»

É patùra tàpé na càra caa têpa Juif

³⁴ É inapàpari târa wà Pétéru pâ: «Go mwa nye tàgére tâmogòori kaa pâ napwa wà Pwidueé, âna câe caa pwaké goro âboro.

³⁵ Ba, naa na diri é pâ napô, âna wà pwi âboro na é papwicîri wà Pwidueé ma pwa é pwina wâdé, ma imeai, âna é wâdéarié wà Pwidueé.

³⁶ É jèe panuâ é popai târa é Ba *Isaraéla—é Picémara Wâdé târa é pinaanapô na é naigé mee wà Iésu Kériso, Pwi Ukai kâra diri é pâ âboro.

³⁷ «Guwà jèe tâmogòori é pwina tèepaa béaa na Galilée, géewê, tia na diri é napô *Judée, gée na càuru é pai picémara é *piupwaa kà Ioane.

38 Ba wà Pwidueé, âna é naaboo‡ ê pàtàmara ê Nyuââ Pwicîri naa gò wà Iésu, pwi âboro géé Nazareth. Ê pâra diri naa pâ ére, â é pwa na wâdé tà tèpa âboro, ba é wâjaaé wà Pwidueé. Â é nama rà wâdé còwâ wà [tàpé na rà maagé, ma] êdiri wà tàpé na wâgoorâ ê pàtâma wà *Caatana.

39 «Wàibà kaa tèpa *paâjupâra wàra diri ê pâ pwina é pwa, na *Iéruusaléma, tia na pâra ére napô géé goro Judée§. Êco na rà tanamirié naa goro *kurucé, â é bà.

40 «Êco na wà Pwidueé, âna é nama é wâro còwâ, na pwi béâracié kâra tòotù géé na càùé. Â é pwa ma é piâpâparié tâbâ co.

41 Wàibà tàpé na pitòrigaribà béaa, ba na bà mwa tèpa paâjupâraê. Wàibà tàpé na bà picaaija ma wâdo ma wâé, géé na càuru na é wâro còwâ jii tèpa bà. Ba cáé caa pwa ma piâpâparié târa diri ê pâ âboro.

42 Â nye wà Iésu kaa na é jèe cùrubà pâ, ba na bà pâra nau picémara ê *Picémara Wâdé târa ê Ba, ma inapâpari pâ, jèe wâé kaa pwina é jèe tòpôé wà Pwidueé, ba na ée mwa pwi a pitèi tàpé na rà wâro ma tàpé na rà bà.

43 «Â wà diri tèpa *péroféta, âna rà jèe tàmara ina pâ, cè pwina é cèikí naa goo Iésu, âna o pwanauri ê èpà kèe, naa na nee.»

É boo Nyuââ Pwicîri naa gòrà

44 Ûna é bwaa gére tûra wà Pétèru, â é nye boome kaa ê Nyuââ Pwicîri naa gò diri tàpé na rà tâmaari ê popai kà Pwidueé.

45 Wà tèpa Juif na rà cèikí, na ia rà me wiâ wà Pétèru*, âna rà pò, na naa boome mwara é Nyuââ Pwicîri naa gò tàpé na càra caa tèpa Juif.

46 Ba rà tèrerà na rà tûra naa ê pâ pwâratûra na ité, ma pwamaina Pwidueé. Â é ina wà Pétèru pâ:

47 «Wànau, o nye pâri ma câjè caa *upwaa tàpé na rà jèe tòpi ê Nyuââ Pwicîri, pwacèwiijè?»

48 Â é naa tàrù wà Pétèru, ba na upwaarà naa na nee Pwi Ukai Iésu.

Géé na càùé, â rà ilaé pâ, na é bwaa tàpo pwa cè pâra tòotù wâjaara.

11

É piwiâ tà tèpa apostolo wà Pétèru

1 Wà tèpa *apostolo ma tèpa cèikí, na rà tâa napô *Judée, âna rà tère pâ wà pâra tàpé na càra caa tèpa *Juif, âna rà jèe cèikí mwara naa goro ê popai kà Pwidueé.

2 Ûna é too naa *Iéruusaléma wà Pétèru, â wà tèpa cèikí na rà tèpa Juif*, âna rà cagòtù tée é pwina é pwa, â rà ina tée pâ:

3 «Cina gà too naa jaa tàpé na càra caa tèpa Juif, ma guwà pi-ija naima ma wàilà?»

É patùrao Pwidueé

10:38 Mataio 3.16; Luka 4.17-20 ‡ **10:38** Naaboo... Grec: Oint. Còo note goo Luka 4.18. § **10:39** Pàra ére napô géé goro Judée—Grec: Napô kà tèpa Juif. **10:41** Luka 24.42-43; Apostolo 1.8 **10:42** Apostolo 17.31; 1 Pétèru 4.5 **10:43** Ésaïe 53.5-6; Jérémie 31.34 **10:44** Apostolo 11.15, 15.8 * **10:45** Wà tèpa...cèikí na ia rà me wiâ wà Pétèru—Còo nee tii 23. **10:46** Apostolo 2.4, 19.6 **10:48** Apostolo 2.38 * **11:2** Tèpa Juif—Grec: Tàpé na pwa kamaí târa. Ipaiwà naa na nee tii 3. **11:3** Apostolo 10.28; Galatia 2.12

4 Â wà Pétèru, âna é piwiâ târa bwàti ê pâ namuru na tèepaa mariê, gée na autapoo goo ê pwi jèkutâ-bà. Â é ina pâ:

5 «Go tâa Joppé, â na pâara na go bwaa gére pwapwicîri na, âna go côo jè muru, na é paari tóo naa na nyuâa wà Pwiduée—pé pwina pwacèwii é pwérela na dau maina, na cipa é pâ ârapápé naûrué. Â é boome gée napwéretòotù tia jao.

6 Ûna go ucâri é pé pwérela bèepwiri, â go côo naa na, pâ macii âraèrù, ma macii a piugà, ma pâ âgòri, ma pâ âûtòo, ma pâ dòèa, ma pâ marü mwara.

7 Â go tère é pwâratùra, na ina tóo pâ: “Gà cimadò co Pétèru, â gà taa, â gà uti.”

8 «Êco na go ina pâ: “Bwa! Tàutòo co Pwi Ukai, ba muru pwicîri [naa na é *Naèà kâbà]. Â câgo caa mu uti gée goo!”

9 «Â go jèu tère mwara i pwâra-tùra na me gée napwéretòotù, na ina pâ: “Gà cibwaa câbaèpà é pwina é ina wà Pwiduée pâ muru na wâdè.”

10 É wacié tèepaa é pâ namuru bèepwiri, â gée na càùé, â càùrà too côwâ naa napwéretòotù.

Go pâra wiârà naa Césarée

11 «Â rà nye tèepaa medario kaa wà tèpa âracié âboro me gée Césarée naa na pwârawâ na bà tâa na.

12 Â é ina tóo é Nyuâaé Pwicîri pâ: “Gà cibwaa piwâ na gà pâra wiârà†.” Â wà tèpa 6 béjè na wâilà-ni‡, âna rà me wiâò naa Césarée, â bà capai too naa na é pwârawâ kà Corneille.

13 «Â é piwiâ tâbà wà Corneille é pai côo kêe pwi *angela naa pwârawâ na é ipaarié tée, ma ina tée pâ: “Panuâ pâ cè âboro naa Joppé nau mudà Simona, pwina ina gooé mwara pâ Pétèru,

14 ba ée mwa ina tâgà pâ, na popai na gà o udò goo, wâgà ma diri é pwârawâ'gà, [ba na o tâa tàwà é *âji wâro.]”

É boome Nyuâaé Pwicîri

15 «Ûna go tapoo tùra, â é boome naa gòrà é Nyuâaé Pwicîri, pwacèwii naa gòjè naa na autapoo goo.

16 Â go nye tà niimiri é pwi popai kà Pwi Ukai, na é ina pâ: “Wà Ioane, âna é *piupwaa goro jawé, êco na wâguwà, âna o mwa *upwawà goro é Nyuâaé Pwicîri.”

17 «Wà Pwiduée, âna é nye naa târa mwara é âraimeai, i Nyuâaé Pwicîri, ma pwacèwiijè, na jè cèikî naa goo Pwi Ukai Iésu Kériso. Â go pwi wàa, ma go cicara wà Pwiduée?»

18 Gée na càùru é pai tère kàra pwiri, â rà jèe nabwé na rà putàmù, â rà pwamaina Pwiduée, â rà ina pâ: «Ûu kaa! Âjupâra pâ wà Pwiduée, âna é naa mwara é âji wâro tà tàpé na càra caa tèpa Juif, na rà pinünüma ma biirà dèe.»

Tèpa cèikî wà Antioche na Syrie

11:5 Apostolo 10.9-48 † 11:12 Gà cibwaa piwâ na gà pâra wiârà—é, Pâra wiârà, â gà cibwaa pwaké goro âboro. ‡ 11:12 Tèpa 6 béjè na wâilà-ni—Tâpé na rà me wiâ Pétèru gée Joppé. (Còo Apostolo 10.23,45.) 11:14 Apostolo 16.31 11:15 Apostolo 2.4 11:16 Apostolo 1.5 11:18 Apostolo 13.48, 14.27

¹⁹ Géé na càuru ê pai bà kà Étienne, â tapoo pwa-imudiri tà tèpa cèikî, â rà jèpa ipiina pâ naa ê pâ napô, naa Phénicie, ma naa na ville Antioche ma gòropô Chypre. Â rà picémara ê popai naawê; êco na rà nye picémara co tà tèpa Juif.

²⁰ Êco na wà pàra tàpé géé jaarà, tèpa âboro géé Chypre ma na ville Cyrène, âna rà me naa Antioche. Â rà picémara ê *Picémara Wâdé kà Pwi Ukai Iésu tà tàpé na càra caa tèpa Juif.

²¹ Nye tâa gòrà ê nii kà Pwидуée, â wâru tèpa âboro, na rà biirà naa goo wà Pwi Ukai, â rà cèikî.

²² Ūna rà tère pwiri wà tèpa cèikî na wâra pwapwicîri § Iérusaléma, â rà panuâ pâ wà Barnabas naa Antioche.

²³ Ūna é tèepaa pâ, â é còo é *aupwényunyuâari kà Pwидуée naa gò tèpa âboro, â é dau ipwâdée. Â é pagòora diri ma rà cimwù bwàti naa goo Pwi Ukai.

²⁴ Ba wà Barnabas, âna pwi âboro na é dau wâdé, â maina é cèikî kèe. Â dau tâa gòè é Nyuâaê Pwicîri. Â wâru mwara tàpé na rà cèikî naa goo Pwi Ukai.

²⁵ Géewê, â é pâra naa na ville Tarse, ba na é mudà wà Saulo.

²⁶ Ūna é pâmarîé, â é popaé me naa Antioche. Ru tâa wê naa na caapwi naja. Ru pâra taaci naa na pâ ipitiri kâra wâra pwapwicîri, â rà pacâmuri pâ âboro na wâru. Nye tapoo kaa na Antioche, na tapoo ina goo tèpa cèikî pâ *chrétiens*, [pai ina wèe pâ 'tèpa cèikî naa goo wà Kériso'].

Rà pitu tà tèpa cèikî naa Judée

²⁷ Na pàara bèepwiri, âna rà boome géé Iérusaléma naa Antioche pâ tèpa *péroféta [na rà pame é popai géé jaa wà Pwидуée].

²⁸ Pwi jè ârapàararà, âna nee Agabus. Â wâgooe é pàtàmara Nyuâaê Pwicîri. Â é cimadò, â é ina tàra pâ: «O mwa pwa cè copwa na dau maina pitiri gòropuu.» (Â nye coo pwi auina-bà na pàara kà Claude, pwi ukai kà tèpa *Roma.)

²⁹ Napwa naa goo wà tèpa cèikî, âna rà pitèrerà, ba na rà panuâ pâ cè bépitu kâra tà tèpa cèikî na rà tâa Judée. Rà nye jèpa naa é pwina pâri ma rà naa [wiâra é pumara wakè kâra].

³⁰ Â wà Barnabas ma Saulo, âna ru pa pâ i âraimeai dari tèpa pituâ kâra wâra pwapwicîri.

12

Rà tòtàmwara Jacques ma tâjùru Pétèru

¹ Na pàara-bà, âna é tubaèpà tà pàra tèpa cèikî wà ukai *Héroda Agrippa I.

² Â é naa tàrù, ba na tòtàmwara goro tàuwa wà Jacques, pwi aèjii kà Ioane.

³ Ūna é còo pâ wâdé tà tèpa *Juif, â é nama tâjùru mwara wà Pétèru, na pwi jè *tòotù maina kâra, pwi tòotù na pi-ija poloa na ticé nyaa kèe.

⁴ Â é pwa ma tuè naa na karapuu, â é nama wéaarié é ârapapé gomu na piârapapé coda naa na. Ba nùmee na pitèi Pétèru na ara diri ê pâ âboro, géé na càuru tòotù *Paséka.

11:19 Apostolo 8.1-4 **11:22** Apostolo 4.36 § **11:22** Tapoo géé na nee tii bèeni, â tiagoro tii Auinapàpàri, âna é popai wâra pwapwicîri, âna pai ina wèe pâ, é picaatâa kà tàpé na rà cèikî naa goo Iésu, â càcaa é auba maina na Iérusaléma na é pwi Wâra pwapwicîri kà tèpa Juif. Còo mwara Wâra pwapwicîri naa na Neeremuru (*Vocabulaire*). **11:25** Apostolo 9.30 **11:28** Apostolo 21.10 **11:30** Apostolo 12.25

5 Â rà wéaari wà Pétéru naa na karapuu. Â napwa wà tèpa cèikî, âna rà gòro goro pwapwicîri taaci ba kêe.

É pacòobé Pétéru pwi angela

6 Na pwi bàrane béaa kêa ê pai pitèié, âna wà Pétéru, âna é puu nabibiu kêa ârailu coda. Â tòoe goro itùpaò, naa goo tupédu coda. Â pwa mwara tèpa coda, na rà wéaari é goropwârawâ goro karapuu.

7 Êco na é nye pwairi tèepaa kaa pwi jè *angela kà Pwi Ukai, â nye po pwéelaa kaa na karapuu. Â wà pwi angela, âna é pitaci* gòro jènere wà Pétéru. Â é ina tée pâ: «Gà cimadò wài!» Â nye tûu kaa géee goro é du î wà Pétéru î pâ itùpaò.

8 Â é jèu ina tée còwâ wà pwi angela pâ: «Gà piigà goro i karapuu'gà, â gà coona i du wâraâgâ.» Â é nye pitère dèe wà Pétéru.

Â é ina tée mwara wà pwi angela pâ: «wâdé. Â gà coona i palito'gà, â gà me wiâò.»

9 Â é pâra wiâê géee na karapuu wà Pétéru. Êco na câé caa tâmogòori pâ é pâ pwina é pwa tée wà pwi angela, âna nye tàgère âjupâra. Ba é niimiri pâ é pwa âcòwâ.

10 Â ru wénari é tèpa coda na rà wéaa béaa, â ru wénari mwara wà tàpé na rà coo wê. Â ru tèepaa pâ naa goo é goropwârawâ paò na babé wâri é ville. Â é nye pitàpirié acari béaa kêru, â ru còobé, â ru pâ naa jè naigé. Géee pwiri, â nye tàpo tiâu kaa i pwi angela.

11 Â pitâmogòo nûma wà Pétéru, â é ina pâ: «Nye âjupâra kaa! Wà Pwi Ukai, âna é nye panuâ me pwi angela kêe, ba na é upao géee na-araraî wà Héroda! Â é upao jii é pâ pwina èpà na rà pwa na rà pwa tóo tèpa Juif [na rà cicarabâ].»

É pâra naa jaa tèpa cèikî bée

12 É pâra wà Pétéru naa na pwârawâ kà Maria, nyaa kà Ioane (na jè nee mwara Maréko). Rà tàgère tâa wê é jè auwâru goro tèpa cèikî, â rà nye tàgère pwapwicîri.

13 Â é cùu é goropwârawâ na autò wà Pétéru, â é me wà Rhode nau tàpiri. (Wà tòoni, âna tó ênawéna na pwi pwârawâ-bâ.)

14 Â é tereina é pwâratûra kà Pétéru, â naa na pai wâdé tée, â é itâa pâ, na ina pâ: «É! Wà Pétéru na é wâboo gòroigé!» Â é imwûru na é tàpiri i goropwârawâ!

15 Â rà ina tée pâ: «Gà ipwirié co tòoni!» Êco na é nye gòo goro ina pâ: «Akaé! Go nye âjupâra.» Â rà ina mwara tée pâ: «Bwa! O géere nyuââê†.»

16 Na rà géere wàrapwiri pai tûra kêra, âna wà Pétéru, âna é nye tàgère gòo goro cùu taaci i goropwârawâ! Â rà mwa tàpiri, â rà nye dau pò kaa.

17 Â é pwa ineremuru târa pâ, na rà cibwaa tûra. Â é piwiâ târa é pai pacòobée géee na karapuu. Â é ina târa pâ: «Guwâ mwa ina tà Jacques‡ ma pâra tèpa cèikî béejè.» Â é còobé jiiirà, â é pâra naa na jè ére.

18 Ûna pwaa dòme, â rà paé ma me wà tèpa coda. Â rà dau géaa, ba càra caa tâmogòori cèna é wêe wà Pétéru, â dau wâgotâra.

19 Â é nama rà mudèe bwàti wà Héroda, êco na càra caa pâmariê. Â é pitawiâ wà tèpa wéaa, â é nama catâmwara.

* 12:7 Pitaci—Toucher sur le côté. 12:10 Apostolo 5.19 † 12:15 Nyuââê—é, Pwi angela kêe. Rà cèikî wà tèpa Juif pâ, rà wéaarjé jècaa é pâ angela. ‡ 12:17 Jacques—Pwi jii wà Iésu. (Còo note goo Apostolo 15.13.) 12:18 Apostolo 5.22-24

Gée na càuè, â é boo wà Héroda gée napô *Judée naa Césarée, ba na é pitâa wê.

É bà ukai Héroda Agrippa I

²⁰ É dau putâmu wà ukai Héroda naa goo wà tèpa âboro gée Tyr ma Sidon. Êco na rà me nau côoè, ba na rà ilari jiié é pinaanapô. (Ba é du ville kâra, âna ru wâro goo é napô kà Héroda.) Â rà nama é pwi naigé mee wà Blastus, pwi ênawéna kà pwi ukai, pwi a wéaari é pwârawâ maina kêe.

²¹ Na pwi tòotù na é jèe dàbaccoo na wà Héroda, â é coona é ârabwée kâra ukai kêe. Â é too naa gòro é autâa kêe, â é patùra tèpa âboro.

²² Â rà nye dau picâdirié, ma ina pâ: «É! Càcaa pwi âboro na gère tûra! Â pwi jè pwiduée!»

²³ Â wâdé tée na rà pwamainâê jii wà Pwiduée. Êkaa na é nye èié kaa é pwi angela kà Pwi Ukai, â rà iri é naparawée é pâ âgù, â é bà.

²⁴ Napwa naa goo é popai kà Pwi Ukai, âna jèe dau picémara ba maina pâ, â é pitoo é jéú tèpa cèikí.

²⁵ Gée na càuru é pai wakè kà Barnabas ma Saulo, â rà wâjué còwâ gée§ *Iéruusaléma, wàilà ma Ioane-Maréko.

bétapoo pai pâra kà paulo

13

(Naporomee 13.1–14.28)

Rà pitòrigari Barnabas ma Saulo

¹ Naa na wâra pwapwicîri naa Antioche wâna province Syrie, âna pwa pàra tèpa *péroféta, ma tèpa ipacâmu—wà Barnabas, wà Siméon pwina ina gooe pâ ‘Pwi âboro duu’; Lucius gée na ville Cyrène; Manaën na ia ru pimaina naima ma pwi kupénoo *Héroda Antipas; ma wà Saulo.

² Pwa pwi pàra na rà gère ipwanya—ba rà panuâ é ija, ba na rà gère pwapwicîri tà Pwi Ukai.

Â é ina târa é Nyuââê Pwicîri pâ: «Guwà pitòpò naaiti wà Barnabas ma wà Saulo, târa é wakè na go todàru naa goo.»

³ Gée na càuru é ipwanya ma pwapwicîri kâra, â rà tòpò îrà naa gòru [ba na pwényunyuaariru] â rà panuâru pâ.

Ru pâra naa gòropò Chypre

⁴⁻⁵ É cùru pâ Barnabas ma Saulo é Nyuââê Pwicîri. Â é pâra wiâru wà Ioane-Maréko, ba na é pitu târu. Rà boo naa na ville Séleucie, â géewê, â rà pâ gòro wânga naa gòropò Chypre. Ûna rà tèepaa pâ naa na ville Salamine, â ru picémara é popai kà Pwiduée wà Barnabas ma Saulo, naa na pâ *wâra pitapitiri kà tèpa *Juif.

É cicararu Élymas

⁶ Ûna ru jèe pâra pitiri é pô, tia na ville Paphos, â ru pâmari pwi jè Juif na nee Bar-Jésus (Élymas naa na grec)*. Wà pwi âboro-bà, âna pwi a pwa tutê, â é ina pâ wàè pwi péroféta kà Pwiduée [na é pame popai kêe].

12:23 Daniel 5.20 **12:24** Ésaïe 55.11 **12:25** Apostolo 11.29–30, 15.37 § **12:25** Gée Iéruusaléma—Pàra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà ina pâ: *Naa Iéruusaléma.* **13:2** Apostolo 9.15 **13:3** Apostolo 6.6 **13:4-5** Apostolo 12.12, 15.39 * **13:6** Élymas naa na grec—Popai gée na nee tii 8.

7 Wà pwiibà, âna pwi bée Sergius Paulus, pwi kupénoo kâra pô-bà, na pwi a tàmanga. Wà pwi kupénoo-bà, âna é todà wà Barnabas ma Saulo, ba dau nùmee na é tère ê popai kà Pwiduée.

8 Êco na wà Élymas, âna é mudàra, ba na é dàbii é aucèikí kà pwi kupénoo.

9 Wà Saulo (na ina goóé mwara pà Paulo)[†], âna dipitirí é Nyuââé Pwicíri, â é ucâri Élymas burà ina tée pà:

10 «Pwina naí *Caatana! Gà pwi a cicara ê pwina *târù! Dau pwi a maina kaa ê pwa tûâ naa googà! Wânuu? Bwaa caa pà nabwé kaa ê pai cicaragà ê pà naigé na târù kà Pwi Ukai?

11 Êé tatéegà wà Pwi Ukai, â gà o bwi ni, â o tàpo pwa pàara na o câgà caa côjè.»

Â nye me kaa ê bàutê naa gò wà Élymas, â jèe câé caa côjè. Â é mudàra ma cèi dàra pà âboro, ba na rà pipopaé.

12 Napwa naa goo wà pwi kupénoo, âna é pò goro ê pwina gére tèepaa, ma ê patàmara ê popai kà Pwiduée, â é nye cèikí kaa.

Na Antioche goro jènere Pisidie

13 Géé na càuè, â wà Paulo ma tèpa bée, âna rà pa wànga géé Paphos, pà naa na ville Perge géé goo province Pamphylie. Â é pâra jiiru naawê wà Ioane-Maréko, â é wâjué còwâ naa *Térsaléma.

14 Â géé Perge, âna ru pâra wà Paulo ma Barnabas, â ru pâra wii é naigé pà naa Antioche goro jènere pwi ére napô Pisidie.

Ûna ru tèepaa pà naawê, â ru tò naa na wâra pitapitiri kà tèpa Juif, na *tòotù pwicíri.

15 Wà tèpa âboro na rà pwapwicíri wê, âna rà gére pûra i tii goro *Naèè kà Moosé, ma i tii kà tèpa péroféta. Â rà ina târu wà tèpa pitûâ pà: «Tupédu jènerebà, wiàna pwa cè popai kàu, târa pagòjè, â gàu cimadò ma gàu tûra.»

É patûra tèpa jènereê Paulo

16 É cimadò wà Paulo, â é pwa ineremuru, ba na rà cibwaa tûra, â é ina pà: «Bwa; guwà tère diri, i tàpé *Isaraéla, ma wâguwâ mwara na guwà gére pwapwicíri naima.

17 Wà Pwiduée kâra ê pwi Ba kâjè Isaraéla, âna é pitòrigari wà tèpa caa kâjè. Â é pwa ma é pimaina too ê Ba, na pwi pàara na rà bwaa pwa pârame naa napô *Aigupito. Â é pwa ma rà còobé, goro é nii ma patàmeé.

18 Â é pa-ijarà[‡] na wâpâ na 40 naja, naa namaré.

19 «É pwa ma rà pwâri ma catàmwara ê 7 mwaciri naa napô *Kanana, â é panuâ târa ê napô, ba na tèpa âji apooé.

20 Ê pwi pàara-bà, âna wâmwünyabweri 450 naja [géé na càuru pai pitòrigarirâ kée na Aigupito]. Â é naa târa wà tèpa ukai *juges*, târa pipoparâ tiagoro é pàara kà péroféta Samuéla.

[†] 13:9 Saulo; Paulo—Nee naa na hébéru pà: Saulo, nee naa na grec pà: Paulo. 13:11 Apostolo 9.8 13:13 Apostolo 15.38 13:17 Exode 1.7, 6.6, 12.51 13:18 Nombres 14.34; Deutéronome 1.31 [‡] 13:18 É pa-ijarà—é, É pidâpwicâarié naa goorâ. 13:19 Deutéronome 7.1; Josué 14.1 13:20 Juges 2.16; 1 Samuel 3.20

²¹ «Nye, na pwi pàara-bà, na wà tèpa ijiao kâjê, âna rà ilari jii Pwiduee cè pwi ukai kàra. Â é naa tàra wà Saül, pwina naî Kis géé na wâao kà *Benjamin. Â wà Saül âna é pwi ukai kàra naa na 40 naja.

É pwi a pa-udòjè Iésu

²² «Gée na càùé, â é tapwùtù Saül wà Pwiduee, â é naa tàra é Ba wà pwi ukai *Davita. É ina wà Pwiduee gooe pâ: *Go jèe pâmari wà Davita pwina naî Jessé, pwi áboro na wânümoò gooe, na ée mwa pacoo diri câbawâdê kôo. 1 Samuel 13.14*

²³ «Â é autûâri kà Pwiduee, âna na ée mwa còobé géé na é tâa kà Davita, wà Iésu pwi a-upa Isaraéla.

²⁴ «Béaa kâra é pai tèepaa kà wà Iésu, âna é me wà *Ioane Pwi a piupwaa, â é picémara tà tèpa Isaraéla. Â é ina tàra pâ: “Guwà pinünüma ma guwà biiwà ma *upwawâ.”

²⁵ Úna é pwa na é tubanabwé é wakè kêe, â é mu nye tà ciburà ina tàra wà Ioane pâ: “Gona guwà gére niimiri pâ wâgo wâa? Ba càcaa wâgo pwi *Mesia, [pwi ukai na guwà tapacié géé na biu]. Guwà còo, ée mwa pwicò kôo wà pwiibà, na po dau càcaa pâri ma go tipí é otâpwe goro du wâraâê.”»

Càra caa còoinâe tèpa pitûâ

²⁶ [É ina mwara wà Paulo pâ]: «Tâpo tâmaariô, co tèpa jènereô, tèpa gòobàra *Abéraama, ma wâguwà mwara na papwiciri wà Pwiduee. Jèe panuâ medarijè diri é pwi popai bëeni, ba na jè udò, [ma tâa tâjê é *âji wâro].

²⁷ Êco na wà tèpa áboro Iérusaléma ma tèpa ukai kàra, âna càra caa câmogdori pâ, wà Iésu, âna é me, ba na jè udò. Càra caa tâmogdori é popai na rà ina béaa wà tèpa péroféta; é popai na rà mu pûra diri na é pâ tòotù pwiciri! Êco na rà pacoo é popai-bà, na rà pwa ma é bà wà Iésu.

²⁸ «Â rà nye tâmogdori pâ, nye ticé na é pwa wà Iésu na pâri ma tètâmwereê goo. Êco na rà nye ilari jii wà *Pilato pâ, wâdê na é bà [naa goro *kurucé].

²⁹ Ba rà pacoo diri é pâ namuru na ina naa gooe. Â géé na càùé, â rà naae boo géé goro kurucé, â rà tòpòé naa na auipwâni.»

É pawâroé còwâ Pwiduee

³⁰ «Êco na wà Pwiduee, âna é pawâroé còwâ, géé nabibiu kà tèpa bà.

³¹ Â naa na pâ tòotù na dau wâru, â é iparié taaci wà Iésu tà tèpa áboro na ia rà too ma wâé géé Galilée naa Iérusaléma. Â nabàni, âna rà jèe tèpa *paâjupâraê naa nâbibiu kâra é Ba Isaraéla.

³² «Â wàibà, âna bà picémara tàwà é pwi *Picémara Wâdê bëepwiri. Ba é jèe mara ina béaa wà Pwiduee tà tèpa jooorojè pâ ée mwa pwa jè muru.

³³ Â nabàni, âna é pwa ba kâjê tèpa naîrà^S [ma pàra tàpé mwara]. Ba é pwa ma é wâro còwâ wà Iésu.

«Jèe wii gooe, naa na béarailu kâra salamo kà Davita pâ:

*[Wâéni popai kôo,
na go ina] nabà:
Gà pwina naîô,*

13:21 1 Samuel 8.5,19, 10.20-24 **13:22** 1 Samuel 13.14, 16.12; Psaume 89.21 **13:23** 2 Samuel 7.12-16 **13:24** Mataio 3.1-2 **13:25** Ioane 1.20,27 **13:28** Mataio 27.22-23 **13:29** Mataio 27.59-60 **13:31** Apostolo 1.3,8 **13:33** Psaume 2.7 **S 13:33** Kâjê tèpa naîrà-é, Kà tèpa naîrà.

â go pwi caa'gâ*.

Psaume 2.7

34 «Â wà Pwiduée, âna é pawâroé còwâ, géé nabibiu kà tèpa bà, ba na é cibwaa wâjué còwâ naa na auipwàni, â é cibwaa wai ma botére. Ba ée jèe mara ina wà Pwiduée pâ: *Go mwa naa tàwà é *aupwényunyuaári na go jèe mara ina tà Davita.*

Ésaie 55.3

35 «Â âjupâra, ba é wii mwara wà Davita, naa na jè ére pâ:

*Gà jèe pitòrigario
ma go pwi é nawéna'gà.
O câgâ caa panuâ nyuâaô
ma é tâa na aubâ.
O câgâ caa panuâ naiio
ma o wai ma botére.*

Psaume 16.10

36 «Wà ukai Davita, âna é nye tà piénawéna kà Pwiduée, tiagoro é pai bà kèe, â é pacoo é câbawádé kà Pwiduée. Êco na é bà, â pwànirié pwacèwii diri tèpa caa kèe, â é jèe wai ma botére naa na auipwàni.

37 Êco na wà pwina é jèe pawâroé wà Pwiduée, âna câé caa wai ma botére.»

É pame pai pwanauri èpà kâjè

38-39 «Wâdé na guwà tâmogòori bwàti, co tèpa jènerèô, pâ, bà picémara tàwà nabà é pai pwanauri èpà naa na nee Iésu. Â nye géé gooé kaa, na tòpò pinaanapò naa nabibiu kâjè ma wà Pwiduée†, ba na jè tèpa âboro na jè tàrù na araé. Ba càcaa pâri, é Naèà kà Moosé ma pwanauri é èpà, ma nama jè tàrù.

40 Â guwà pwacôoco, ba péa tà tèppaa mariwà é pwina rà jèe ina tèpa péroféta:

*41 Guwà pwacôowâ,
wâguwà tèpa ipwamainawâ!
Go mwa papòwâ,
â guwà jèpa ipiina!
Go o mwa pwa wakè kôo
na guwà bwaa wâro;
wakè na muugère
ma dau maina awé.
Â wiàna wiâ tàwâ,
â câguwà caa wâari.»*

Habakuk 1.5

42-43 [Â ûna é ina diri pwiri wà Paulo, â] jèe nabwé é ipitiri, â ru còobé ma Barnabas géé na i wâra pitapitiri. Â rà ilari jiiuru wà tèpa âboro pâ, na ru mwa tòpò cè gòobàra é popai kâru, na é tòotù pwiçiri noowé. Â wâru tàpé na rà pâra

* **13:33** Wâéni popai kôo na go ina nabâ... Grec: Nabà, âna gà jèe pwi naîô, â go jèe pwi caa'gâ. Naa na tii Salamo (Psaumes), âna é ina wà Pwiduée é popai bèepwiri tà pwi Mesia kèe, ûna é pwa ma é Pwi Ukai kâra diri é pâ muru. (Wà Paulo, âna é paari pâ wà Iésu Kériso, âna pwi Mesia.) **13:34** Ésaie 55.3
13:35 Psaume 16.10 **13:38-39** Roma 10.4 † **13:38-39** Tòpò pinaanapò naa nabibiu kâjè ma wà Pwiduée—Còo note goo Roma 1.17. **13:41** Habakuk 1.5

wiâru—wà tèpa Juif, ma tàpé na rà biirà naa goro é pwapwicîri kà tèpa Juif. Â rà ipwa jèkutâ naima, â ru pagòorâ ba na rà cimwû naa na *pimeari imudi kà Pwiduee.

Ru pâdari tàpé na càra caa tèpa Juif

44 Na pwi tootù pwicîri pâ còwâ, âna ipiti êdiri tèpa âboro na ville Antioche wâ Pisidie, ba na rà tère é popai kà Pwi Ukai.

45 Ûna rà còo pwiri wâ [tèpa pitûâ kà] tèpa Juif, â rà iboo goo wâ Paulo, â rà tobpwâê ma inaê ba èpâ.

46 Êco na ru ina ba gòo tàra wâ Paulo ma Barnabas pâ: «Bu mara me mariwâ ba wâguwâ tàpé na, na guwâ mara tère é popai kà Pwiduee. Ûna guwâ tûma, êkaa na, bu o biibu dà tàpé na càra caa tèpa Juif. Ba munaa càcaa kâwâ è *wâro dâra gòiri jaa Pwiduee?!

47 Ba wâeni é pwina é jèe ina tâbâ wâ Pwi Ukai pâ:

Go tòpògâ ma cùrugâ.

Gâ mwa pwéelaa kâra pâ Ba.

Ina târa gòropuu:

“É jèe me wâ Pwi Ukai;

me nau pa-udòwâ!”»

Ésaïe 49.6

Dau wâru tàpé na rà cèikî

48 Ûna rà tère pwiri wâ tàpé na càra caa tèpa Juif, â rà dau ipwâdée. Â rà ina pâ: «Nye dau wâdé kaa é popai kà Pwi Ukai!» Â rà cèikî wâ tàpé na é jèe pitòrigarîrà wâ Pwiduee, ba na tà tàra é wâro dâra gòiri jaaé.

49 Â napwa naa goo é popai kà Pwi Ukai, âna é pâpitiri napô.

50 Êco na wâ tèpa cicara Paulo ma Barnabas, âna rà pinaa ârapûru wâ tèpa âboro, ba na rà tubaèpâ tàru ma pacòobéru. Wàilà âna tèpa ijiao kâra napô, ma pâra ilâri na wâdé tàra é pwapwicîri kà tèpa Juif, â na pi-inarâ ba wâdé na pwi napô-bâ. Â rà pacòobéru géé napô kâra.

51 Â ru tauri é dàuru puu goro âru[‡], â ru pâra naa na ville Iconium.

52 Â wâ tèpa cèikî na rà tâa Antioche, âna dipitirîrà é Nyuâaê Pwicîri, â é nama rà dau ipwâdée.

14

Paulo ma Barnabas na Iconium

1 Ipaîwâ é pwina tèepaa na Iconium ma wâ Antioche. Ba ru too wâ Paulo ma Barnabas naa na *wâra pitapitiri kà tèpa *Juif; â ru picémara é popai kà Pwiduee; â wâru tèpa âboro na rà cèikî—wâ tèpa Juif, ma wâ tàpé na càra caa tèpa Juif mwara.

2 Napwa naa goo wâ pâra tèpa Juif, âna tàutàra dâra cèikî naa goo é popai na ru ina; â rà pitoo naa na pûru wâ pâra tèpa tâa wê, ba na rà putâmu naa goo wâ Paulo ma Barnabas.

3 Êco na càru caa pò ma pâra, â ru bwaa nye tàpo tâa wê. Â càru caa piwâ na ru picémara é *pimeari imudi kà Pwi Ukai, ba tupédu a cèikî naa gooé. Â

13:46 Apostolo 3.26, 18.6 13:47 Ésaïe 49.6 13:51 Mataio 10.14; Apostolo 18.6 ‡ 13:51 Tauri é dàuru puu goro âru—Pai ina wêe pâ, o càcaa pûra naa gooru cè pwina o tèepaa marirâ. 14:3 Maréko 16.20; Hébéru 2.4

é *paájupâra ê pâ popai na ru ina wà Pwiduee, na é nama ru pwa ê pâ *câmu kâra pátamee na rà pò goo wà tèpa âboro.

4 Â rà pitadârùrà wà tèpa âboro na napô bèepwiri. Ba ê jè ére gée goorà, âna é pâra wiâ [tèpa caa kà] tèpa Juif; â jè ére, âna é pâra wiâ wà tupédu *apostolo.

5 Pwa mwara pàra tàpé na càra caa tèpa Juif [na rà cicara Paulo ma Barnabas]. Â rà pitèrerà ma wà tèpa Juif, ma wà tèpa caa kâra*, ba na rà catâmwararu goro atù.

6 Êco na, ûna ru tàmogòori pwiri, â ru uru pâ naa napô Lycaonie—naa na du ville Lystre, ma Derbe, ma é pâ na ére goro jènereru.

7 Â ru picémara naawé ê *Picémara Wâdé.

Na Lystre ma Derbe

8 Na pàara bèepwiri, âna é tâa Lystre ê pwi a pitâbwamwa. Gée na aukîri kée, âna càcaa pâri ma é cimadò ma é pâra.

9 Â, na jè tòotù, âna é tâmaari wà Paulo na é gére picémara ê popai. Â é nye po ucârié kaa wà Paulo, ba é còo pâ é cèikì wà pwiibâ pâ o mwa wâdé du âê.

10 Â é dau tûra too wà Paulo, â é ina tée pâ: «Gà cimadò, â gà citârù!»

Â é nye êgò kaa, â é too na citârù, â é pâra!

11 Wâru ê pâ âboro gée Lycaonie na rà còo pwiri, â rà uu burâ ina naa na pwâratùra kâra pâ: «É! Wà tèpa duée kâjè, âna rà jée pipwârùrà† naa goo tèpa âboro, â rà boome darijè!»

12 Â rà naa târu ê nee tèpa duée kâra. Ba rà ina goo Barnabas pâ Zeus, nee pwi ukai kà tèpa duée; â wà Paulo pâ Hermès‡ ba nye wâé na é pwi a pame é popai.

13 Pwa ê wâra pwapwicîri kà Zeus, âna é wâni na jè tapoo tò naa na ville§. Â wà pwi a pwa ârapwaaillò kée, âna é pame é pâ paaci bau pâ buké, â é tòpò boo naa goro ê pâ goropwârawâ. Ba nûmarà ma wà tèpa âboro na rà pwa *ârapwaaillò tà tupédu apostolo.

Caapwi co pwi âji Pwiduee!

14 Êco na, ûna ru tère pwiri, â dau càcaa wâdé târu, â ru tidàpa ê ârabwée kârù*. Â ru itâa pâ naa nabibiù kâra pâ âboro, â ru tomara too pâ:

15 «Bwa! Tèpa béebu, dà na guwà pwa? Wâibu, âna bu nye tupédu âboro pwacèwiiwà! Â bu me nau picémara tàwâ ê Picémara Wâdé. Wâdé na guwà panuâ é pâ duée kàwà na ticémuru naa goorà. Guwà biiwà naa goo wà Pwiduee na é wâro. Ba wâé na é pwa é napwéretòotù ma gòropuu ma nawia, ma diri é pâ namuru na wâna.

16 «Â wà pwi Pwiduee-bà, naa na pâ pàara biu, âna é panuâ é pâ Ba, ma rà pwa é pâ cábawâdé kâra.

17 Êco na é mu nye tà paari tâjè é pimeaari kée, na é pwa é pâ muru na wâdé ba kâjè. Ba é naa tâjè é popaa me gée napwéretòotù, ma é pàara na piûnya na.

14:5 Apostolo 14.19 * 14:5 Tèpa caa kâra—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Tèpa naporomeerà.

14:11 Apostolo 28.6 † 14:11 Pipwârùrà—Se transformer. ‡ 14:12 Zeus; Hermès—Biu, âna wà tèpa Grec bëeni, âna dau wâru tèpa duée kâra. § 14:13 Wâni na jè tapoo tò naa na ville—À l'entrée. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Wâna autò na ville. * 14:14 Tidàpa ê ârabwée kârù—Rà tidàpa ê ârabwée kâra wà tèpa Juif na rà po dau pikîri. É, na po dau dàpàgà tàra goo cè jè muru, pwacèwii na rà pwa cèna èpà tà Pwiduee.

14:15 Psaume 146.6; Apostolo 10.26 14:16 Apostolo 17.30 14:17 Jérémie 5.24

Â wâé na é naa tâjé ê pâ utimuru na dau wâru, â é naa mwara ma jè dau ipwâdéé.»

18 Â ru jèe nye ina târa ê pâ popai bèepwiri wà Paulo ma Barnabas, êco na ru bwaa nye tâpo paa goro ticia jirâ pâ, na rà cibwaa pwa ârapwailô târu.

Rà èi Paulo goro atü

19 Êco na rà tèepaa me naawê wà tèpa Juif na ia rà cicara Paulo ma Barnabas naa Antioche ma Iconium. Â rà too naa na pûru wà pâra tèpa âboro, ba na rà catâmwara Paulo. Â rà dau èié goro atü, â rà bëerié còobé géé na napô, ba rà tà niimiri pâ é jèe bà.

20 Êco na rà cibèepié wà tèpa cèikî, â é cimadò â é tò naa na ville.

Na pwi tóotù géé paé còwâ, â ru pâra ma Barnabas naa na ville Derbe.

Ru wâjué còwâ naa Antioche wâ Syrie

21 Géewê, âna ru picémara ê Picémara Wâdé na Derbe, wà Paulo ma Barnabas. Â wâru tèpa âboro na rà cèikî. Â ru wâjué me còwâ naa Lystre, ma Iconium, ma Antioche wâ Pisidie.

22 Ru pagòo tèpa cèikî, ba na rà cimwü naa na cèikî kâra naa goo wà Pwi Ukai. Â ru ina târa pâ: «Jè wâro na ê pâ picâri, na jè pâra wii ê naigé pâ naa na ê *Mwaciri kà Pwiduée.»

23 Ru pitòrigari wà pâra tèpa âboro, ba na rà tèpa pitûâ naa na jèpa wâra pwapwicîri. Â ru ipwanya—ru panuâ ê ija na jè pâara, ba na ru pwapwicîri kâra bwâti.

24 Â nabwé, [â ru picijiirâ] â ru tapàgà boo Pisidie, â ru tèepaa naa na province Pamphylie.

25 Â ru picémara ê popai kà Pwiduée naa na du ville wê—naa Perge, ma Attalie.

26 Géewê, â ru pa wànga ba na ru wâjué còwâ naa Antioche wâ Syrie. Ba nye wà tèpa cèikî na pwi ére-bà, na ia rà panuâru na aranara ê pimeaari imudi kà Pwiduée, târa pwi waké na ru gére tubamwara.

27 Ûna ru tèepaa pâ, â ru panaimari tèpa cèikî. Â ru piwiâ târa diri ê pâ namuru na é nama ru pwa wà Pwiduée. Â ru piwiâ mwara ê pai tàpiri ê goropwârawâ tà tàpé na càra caa tèpa Juif, ma rà cèikî.

28 Â bwaa tâpo gòiriru goro tâa wê.

15

Pwâra pitûra goro Naèà kà Moosé

1 Pwa pâra tèpa âboro, na rà me géé napô *Judée, na rà pacâmuri tèpa cèikî pâ: «Wiâna câguwâ caa pipwa *kamâi tâwâ wiâra ê *Naèà kà Moosé, â o câguwâ caa udò.»

2 Êco na wà Paulo ma Barna-bas, âna ru dau pitakàna ma wâilâ goro ê pwi auniimiri-bà. Â rà pâ nau pitêrerâ pâ, wâdé na rà too naa *Iérusaléma, wâilû ma wà pâra tàpé géé goorâ, ba na rà o pitûra wà tèpa *apostolo ma wà tèpa pitûâ kâra wâra pwapwicîri, goo ê pwi auinapopai bèepwiri.

3 Â êkaa, na é panuârâ pâ ê wâra pwapwicîri. Â rà pâra wà tàpéeni, â rà tapàgà du ére napô Phénicie ma *Samaria. Â rà piwiâ tà tèpa cèikî wê ê pai

cèikí kà tàpé na càra caa tèpa *Juif. Â rà dau ipwàdéé goo, wà tàpé na rà tère é pwi jèkutâ-bà.

Ipitiri na Iérusaléma

⁴ Ūna rà tèepaa pâ naa Iérusaléma wà Paulo ma Barnabas ma wà tèpa béeru, â é tòpirâ é wâra pwapwicîri—êdiri wà tèpa cèikí ma tèpa apostolo ma tèpa pitûâ kâra wâra pwapwicîri. Â rà piwiâ târa diri é pâ muru na é nama rà pwa wà Pwiduée.

⁵ Êco na rà wâjaara wà pàra tèpa *Farasaio na rà jèe cèikí naa goo wà Iésu. Â rà cimadò, â rà ina târa pâ: «Wâdé na rà pwa kamaî tà tèpa cèikí na càra caa tèpa Juif, â wâdé na rà pâra wiâ bwâti é Naèà kà Moosé.»

⁶ Rà ipitiri wà tèpa apostolo ma tèpa pitûâ, ba na rà pitûra goo é popai bèepwiri.

É patûrarâ Pétéru

⁷ Rà dau pièi popai goo, â jè pàara, â é cimadò wà Pétéru â é ina târa pâ: «Bwa; tèpa cèikí béèò, guwà tâmogòori pâ, jèe gòiri na é pitòrigario wà Pwiduée géé nabibiu kâwà, ba na go picémara é popai tà tàpé na càra caa tèpa Juif. Ba nûmee na rà tère é popai goro wâro, â na rà o cèikí naa goo.

⁸ Wà Pwiduée, âna é tâmogòori é pwâranûma tèpa âboro. Â é naa târa mwara é Nyuâaê Pwicîri pwacèwii naa gooje. É nye tàgére paari tâjè pâ, é nye tòpirâ mwara.

⁹ Câé caa ipwaké gooje ma wàilà. É cèitiri* é èpa kàra, â é nama wâdé é pwâranûmarâ na araé, ba rà cèikí naa gooé.

¹⁰ «Â nabàni, âna guwà bwaa gére bumuru goo Pwiduée? Gorodà na guwà tòpò naa gò tèpa cèikí è jè nakake, na càcaa pâri ma rà kakeri wà tèpa jooorojè, ma wàijè mwara?

¹¹ Bwa! Jè cèikí pâ, jè udò géé goo é *pimeaari imudi kà Pwi Ukai Iésu, ipaiwàijè ma wàilà.»

¹² Â pò tèepaa me é tânana naa na i ipitiri. Â rà tâmaari wà Barnabas ma wà Paulo, na ru piwiâ târa é pâ *câmu kâra pàtâma Pwiduée, na é nama ru pwa, naa nabibiu kà tàpé na càra caa tèpa Juif.

Aupitèi kà Jacques

¹³ Ūna ru jèe tûra diri, â é tûra wà Jacques†, â é ina pâ: «Bwa; tèpa cèikí béèò, guwà tâmaariô.

¹⁴ É piwiâ wà Simona Pétéru é pai tapoo pitòrigari kà Pwiduée cè Ba kèe, géé nabibiu kà tàpé na càra caa tèpa Juif, ba na é pwi Ba kèe.

¹⁵ Ba jèe pwacèwii é pwina é ina wà Pwiduée, na rà naigé mee wà tèpa *péroféta kèe. Ba jèe wii pâ:

*16 Géé na càuru pwiri,
â go o mwa me còwâ.
Go o mwa bari còwâ
pwârawâ kà *Davita‡,*

15:4 Apostolo 14.27 **15:7** Apostolo 10.1–43 **15:8** Apostolo 10.44, 11.15 * **15:9** Cèitiri—Patâjii, purifier de, éliminer. **15:10** Mataio 11.30; Galatia 3.10 **15:11** Galatia 2.16; Éféso 2.5–8 **15:13** Galatia 2.9 † **15:13** Jacques—Pwi jii wà Iésu. (Còo Maréko 6.3.) Câé caa pwi jè ârapâra tèpa 12 apostolo, éco na é pâ nau pwi apostolo ma pwi âboro imaina naa jaa tèpa cèikí wà Iérusaléma. (Còo Galatia 1.19; 2.9.) **15:16** Amos 9.11–12 ‡ **15:16** Pwârawâ kà Davita—Ê Ba Isaraéla, wà tèpa Juif.

*pwâra ukai na jèe tîu.
Go mwa pacimadò còwâ.*

17 Rà o mwa mudòo

tèpa âboro diri;

pâmariô pâ Ba,

tâpé na go todâra,

ba na o pwi Ba kôo.

18 Wâépwiri popai kôo,

wâgo Pwi Ukai.

Go jèe tâmara ina;

pacoo géé na biu.»

Amos 9.11–12

19 É ina mwara wà Jacques pâ: «Go niimiri pâ, na cibwaa naa mwara cè jè nakake kà tàpé na càra caa tèpa Juif na rà jèe cèikí naa goo wà Pwiduée.

20 Wâdé na jè pwa tii pâdarirà ma jè ina târa pâ, na rà cibwaa uti é pâ macii na pwa *ârapwaaailò goo târa pâ ânuuru duée. Â rà cibwaa ipuu imudi§. Â rà cibwaa uti é domii, ma uti é pâ macii na dàuru nyarà* (ba jèe càcaa còobé é domii kàra).

21 [Diri é pâ pwiibà, âna rà tâmogòori] ba jèe gòiri na picémara é Naèà kà Moosé, naa na pâ napô. Â wà tèpa Juif, âna rà pûra i Naèà naa na é pâ *wâra pitapitiri, diri é pâ *tòotù pwicîri.»

Rà wii tii tà tèpa cèikí na Antioche

22 Wà tèpa apostolo, ma wà tèpa pitûâ, ma diri é wâra pwapwicîri, âna rà pitèrèrà ma rà wii tà tèpa cèikí naa Antioche. Â rà pitòrigari wà Silas, ma wà Jude, na ina gooé pâ Barsabbas—tupédu âboro na rà cèikí naa gooru—ba na ru pâra wiâ Paulo ma Barnabas ma popa pâ i tii.

23 Wâéni é pwina rà wii:

Bwâcu kàwà co tèpa cèikí wà Antioche, ma Syrie, ma Cilicie! Wàibà—wà tèpa apostolo ma tèpa pitûâ—na wii é tii bèeni. Câguwà caa tèpa Juif, éco na [guwà cèikí naa goo wà Kériso, ékaa na] guwà tèpa aéjii kâbà naa na nee.

24 Bà tère pâ, pwa pâra tàpé na rà pâra géé jaabà, â rà paé nau tuba-imwûruwà goro é pâ popai kàra, â rà jèe nama gù é pwâranûmawà. Éco na càcaa wàibà na naa târù târa.

25 Ékaa na bà pitapitiri, â bà niimiri pâ, wâdé na bà pitòrigari cè tupédu âboro géé jaabà, ma bà panuâru paé dariwà. Â ru paé wiâ tupédu a cèikí béebà, tupé na dau wânûmabà gooru, wà Paulo ma Barnabas.

26 Ba ru panuâ wâro kàru, naa na nee Pwi Ukai Iésu Kériso.

27 Bà naa paé wà Jude ma Silas, ba na ru mwa po ina tâwà goro pwâru ma napéaati é pwina wii naa na tii bèeni.

28 Ba bà pitèrèbà, wàibà ma é Nyuââé Pwicîri, pâ, càcaa wâdé na bà tòpò còwâ naa gòwà cè nakake. Éco na wâéni é pwina âjimuru:

29 Guwà cibwaa uti é pâ macii na pwa *ârapwaaailò goo târa é pâ ânuuru duée; Guwà cibwaa uti é domii, ma é pâ macii na dàuru nyarà (ba jèe càcaa còobé é domii kàra);

15:20 Exode 34.15–17; Lévitique 17.10–16 § **15:20** Rà cibwaa ipuu imudi—é, Rà cibwaa pwa é wârogòronaigé (prostitution). * **15:20** Dàuru nya (é, dàuru nye)—Étrangler. **15:28** Mataio 23.4

Guwà cibwaa ipuu imudi.

Ê pâ namuru bèepwiri, âna wâdé na guwà nabwé jii.

Topai tàwà.

Dau pagòo tèpa cèikì

³⁰ Êkaa na rà pâra naa Antioche wà Paulo, Barnabas, Jude ma Silas. Â rà papitiri diri tèpa cèikì, ba na rà naa tàra i tii.

³¹ Ūna rà pûra i tii wà tèpa cèikì, â nye dau piwâdé nûmarà kaa.

³² Napwa naa goo wà Jude ma Silas, âna ru tupédu péroféta, â tàpo gòriru jaara. Â ru pame é popai kà Pwiduée tà tèpa cèikì, â ru dau pagòora.

³³ Géé na càuru é jè pàara, â rà picijiiru wà tèpa cèikì wà Antioche, ba na ru wâjué còwâ dari tàpé na rà naaru me. {

³⁴ Êco na é niimiri wà Silas pâ wâdé na é bwaa tà tâa. }

³⁵ Wà Paulo ma Barnabas, âna ru nye tà tâa Antioche. Â rà pacâmuri tèpa âboro ma inapàpari é popai kà Pwi Ukai, wàilu ma pâ âboro na wâru.

béarailu kâra pai pâra kà paulo

(Naporomee 15.36-18.22)

Ru ipiina Paulo ma Barnabas

³⁶ Géé na càuru é jè pàara, â é ina wà Paulo tà Barnabas, pâ: «Ju wâjué còwâ naa na é pâ napô na ia ju picémara pâ wê é popai kà Pwi Ukai. Wâdé na ju cai tèpa cèikì na rà jèpa wâna, ba na ju còo pâ, pwiri rà gére wânau.»

³⁷ Nûma wà Barnabas na é popa mwara wà Ioane-Maréko.

³⁸ Êco na tàu tà wà Paulo, ba é nye pwa-itépâra jiiru wà pwiibà, tapoo géé na province Pamphylie. Â câé caa pitu tàru tiagoro é pwâadàra waké kàru.

³⁹ Ru dau pitùra, â ru iputâmu, tiagoro na ru ipiina. Â é popa Ioane-Maréko wà Barnabas, â ru pâra gòro wànga naa gòropô Chypre.

⁴⁰ Napwa naa goo wà Paulo, âna é popa Silas. Â wà tèpa cèikì, âna rà panuâru, na aranara é pimeaari imudi kà Pwi Ukai, â ru pâra.

⁴¹ Â ru tapàgà é du province Syrie ma Cilicie, â ru pagòo pâ é pâ wâra pwapwicîri.

16

É pâra wiâ Paulo wà Timotéo

¹ É pâra wà Paulo géewê naa Derbe, ma naa Lystre (du ârailu ville). Naa Lystre, âna é pâmari pwi a cèikì na nee Timotéo, pwi naîri tô ilàri Juive, na tô a cèikì naa goo wà Iésu. Â napwa naa goo wà caa kée, âna câé caa pwi *Juif.

² Wà tèpa cèikì géé na du ville Lystre ma Iconium, âna rà ina pâ, é dau pwi âboro wâdé wà Timotéo.

³ Â é todèe wà Paulo, ba na é pâra wiâê. É mara pwa *kamaî tée, ba naa wâdé tà tèpa Juif na rà tâa na ére bèepwiri. Ba rà nye tâmogòori diri pâ, wà caa kée, âna câé caa pwi Juif*.

15:37 Apostolo 12.12,25 **15:38** Apostolo 13.13; Kolosé 4.10 **16:1** Apostolo 14.6; 2 Timotéo 1.5

16:2 Filipi 2.19-22 * **16:3** Nûma Paulo na é pa pâ é Picémara Wâdé dari tèpa Juif. Êco na o càra caa tòpié bwàti goo wà Timotéo, ba bwaa càcaa pâ pwa kamaî tée. Ba wà caa kà Timotéo, âna câé caa pwi Juif.

4 Na pâ napô na rà pâ naa, âna ru ina tà tèpa cèikí, wà Paulo ma Silas, na rà pâra wiâra bwàti é pâ aupitûâri kà tèpa *apostolo ma tèpa pitûâ gée *Iérusaléma.

5 Wà tèpa âboro kà Pwiduée, âna rà pimaina too naa na cèikí, â é pitoo mwara é jéûrà diri na pâ tòotù.

Todà Paulo naa Macédoine

6 É Nyuââ Pwicîri, âna é còwâri wà Paulo ma Silas, na ru pwa na ru picémara é popai kà Pwiduée naa na province Asia. Â rà tapàgà pwi ére naa nadàpàra Phrygie ma Galatia [ma wà tèpa béeru].

7 Úna rà tèepaa pâ naa gòobàra napô Mysie, â rà pwa na rà too naa na province Bithynie, éco na cáe caa tàpiri tàra é Nyuââ Pwicîri kà Iésu.

8 Êkaa na rà tapàgà Mysie, â rà tèepaa boo naa Troas, pwi aucoo kâra wànga†.

9 Úna ne, â wà Paulo, âna é còo naa na nyuâa, pwi âboro gée na province Macédoine, na é coo, â é gére tacoo gooé burà ina tée pâ: «Gà me naa Macédoine nau pitu tâbà.»

10 Gée na càuru pwina paari tée, â bà‡ mudàra ma bà piwàcî pâ naa Macédoine, bà bà jèe tâmogòori pâ, wà Pwi Ukai na é todàbà ba na bà picémara é *Picémara Wâdé naawé.

Na Filipi

11 Bà tò naa gòro wànga na Troas, â bà itàa dàra é pô Samothrace. Â, na dàuru kêe, â bà ègò boo naa Néapolis, pwi aucoo kâra wànga.

12 Géewé, â bà pâra naa Filipi, pwi ville gée na province Macédoine§ (pwi colonie kà tèpa *Roma). Bwaa tàpo pwa tòotù kâbà naa na pwi napò bèepwiri.

É cèikí Lydie

13 Na *tòotù pwicîri, â bà còobé jii é napô, â bà pâra naa bàra nairiwâ, bà bà niimiri pâ tâa wê, cè ére cèna rà mu pwapwicîri wê wà tèpa Juif. Bà tâaboo, â bà patùra pa ilàri na rà gére pitapitirirà naawé.

14 Wà tò jèpwi, na nee Lydie, tò âboro gée na ville Thyatire, âna tò a picu imwaano mii, na dau maina é wâri wèe. Cáe caa tò Juive, éco na wâdé tée é pwapwicîri kà tèpa Juif. Â é tàmaari bwàti é popai kâbà. Â é tàpiri é pwâranümee wà Pwi Ukai.

15 Â *upwaaé bau é tèpa âboro na rà tâa pwârawâ kêe.

Â gée na càùé, â é ina tâbà pâ: «Wiàna guwà cabaâjupâra pâ, go âji cèikí naa goo Pwi Ukai, â guwà me wiâô naa pwârawâ kôo.» Â é tacoo goobà, bà na bà pâra wiâé.

É pacòobé duée gée goo tò ilàri

16 Na jè tòotù, na bà gére pâra naa na aupwapwicîri, â é me carabà tò jè ilàri na pwa duée gooé. Wà pwi duée-bà, âna é cètùéé nau ina tà tèpa âboro é pâ namuru na o mwa tèepaa. Â dau wâru mwani na rà tòpi gée goo é pâ pwina é ina wà tàpé na é piwaké kâra.

16:4 Apostolo 15.23–29 16:6 Apostolo 18.23 † 16:8 Aucoo kâra wànga—Port. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Aucoo wànga. ‡ 16:10 Bà—Wà Luka, pwi awii é tii bëeni, âna é tapoo pâra wiâ wà Paulo géeni. § 16:12 Province Macédoine—é, É bécaapwi ére gée goo wà Macédoine.

17 Á é me wiábà, na wàibà ma Paulo, á é tomara pà: «Wà tèpa áboro bèeni, ána tèpa énewéna kà Pwidueé na é tãjaijè, á rà picémara tàwà é pai udò kãjè [naa na *âji wãro].»

18 É nye tà wàrapwiri diri na pà tòotù, á jèe tubagùra nùma wà Paulo. Á é nye tabiié kaa, á é ina tãra i duée pà: «Gà còobé gée goo tò ilàri bèeni naa na nee Iésu Kériso!»

Á é nye còobé kaa gée gooé.

Tâjùru Paulo ma Silas

19 Úna rà còo wà tèpa pitúâ kée pà, jèe tiàu é opamwani kàra, á rà nye tâjùru kaa wà Paulo ma wà Silas, á rà dàtiru boo naa na aupitèimuru, na ara tèpa pitúâ kàra napò.

20 Rà paariru tà tèpa pitèimuru kà tèpa Roma, á rà ina tãra pà: «Wà tupédu áboro bèeni, ána ru tubagù é napò.

21 Ba tupédu Juif, á ru gère picémara é pà tûâ na càcaa pãri ma jè tòpi ma wãrori, wãijè tèpa Roma.»

22 Á rà nye putàmù kaa naa gooru wà tèpa áboro. Á wà tèpa pitèimuru, ána rà nama dàdàpa é árabwée kãru, á rà pwa ma pãdiru goro bàra upwãra.

23 Á rà tòpòru naa na wãra pwa karapuu, á rà ina tà pwi a wéaa pà, na é wéaariru bwàti.

24 Ékaa na é tòpòru naa na pwi bénabwé naditãrawá na wãra pwa karapuu, á é pwa ma dàgabia é du áru naa na é pà upwãra.

Gù napuu

25 Naa nabibiu kãra ne, ána wà Paulo ma Silas, ána ru nye tà pwapwiciri ma nyabi, á ru tòbuari Pwidueé. Á rà tàgère tãmaariru wà pàra tèpa pwa karapuu béeru.

26 Á nye tèepaa kaa é pé gù napuu na dau maina, á é tébagù é pà pàara wà wãna wãra pwa karapuu. Á rà cau tàpirirà diri é pà goropwãrawá, á tũu mwara é pà itupàò na tòò diri tèpa pwa karapuu goo.

27 Úna é pò tàcì wà pwi a wéaa, á nye dau dàpàgà tée kaa. Á é còo é pà goropwãrawá maina kãra na karapuu na tàpirirà, á é nye càù kaa é tàuwa kée, ba na é pitaé còwá, ba é niimiri pà rà jèe uru wà tèpa pwa karapuu*.

28 Êco na é kãnarié wà Paulo, á é ina tée pà: «Pwiini, gà cibwaa pipwa tàgà cèna èpà, ba bà cau wãni diri!»

29 Á é nye ilari kaa cè ánye wà pwi a wéaa, ma wàcì dò naa na wãra pwa karapuu, á é tũu jùrué burà céca naa goro á wà Paulo ma Silas, goo é pai wãgotée.

É cèikì pwi a wéaa

30 É pacòobéru, á é ina tãru pà: «Tupédu ukai, dà cè pwina na go pwa ba na go o udò [ba na o tãa tóo é âji wãro].»

31 Á ru tòpi tée pà: «Gà cèikì naa goo Pwi Ukai Iésu, á gà o udò, wãgà ma é pwãrawá'gà.»

16:17 Maréko 1.24 16:20 Maréko 13.9 16:22 2 Korénito 11.25; 1 Tésalonika 2.2 16:27 Apostolo 12.18-19 * 16:27 Naa na é naèà kà tèpa Roma, ána wà pwi awéaari na karapuu, ána é nye tòpi é wãrimuru kà pwi áboro na é pwa karapuu, wiàna é uru wà pwini. Nye ciburà pwãra bà é wãrimuru. 16:30 Apostolo 2.37

32-34 Â é poparu wiâê, naa na pwârawâ kêe, na bwaa ne, â é nuwa aurumuru kâru, â é naa uti kâru. Â ru picémara târa ma tèpa âboro na é pwârawâ kêe, é popai kà Pwi Ukai. Â rà cèikî naa goo, â ru *upwaarà. Â rà dau ipwàdéé.

Rà panuâ Paulo ma Silas

35 Ûna pwaa, â rà cùru tèpa pipa popai wà tèpa pitûâ kâra, ba na rà ina tà pwi a wéaa pâ, na é panuâru.

36 Â é ina tà Paulo pwiibà pâ: «Wà tèpa pitûâ, âna rà panuâ popai me, pâ, o jèe panuâu, â gàu pâra na é pitâbwâti.»

37 Â é ina wà Paulo tà tèpa pipa popai pâ: «Tâpéeni, wàibu, âna bu tupédu Roma[†]. Êco na rà pitèibu wà tèpa pitûâ kâwà, â rà nama pâdibu, na ara é pâ âboro diri, â rà tûbu naa na karapuu! Â gona pwa na rà pacòobébu ni pwàniri? Bwa! O càcaa wàrapwiri! Wâdé na rà nye me wàilà ma rà panuâbu.»

38 Rà pawâjué é pai ina kà Paulo wà tèpa pipa popai, â dau wâgo tà tèpa pitèimuru na rà tère pâ ru tupédu Roma.

39 Â rà me nau picigòboo târu. Â rà pacòobéru, â rà tacoo gooru pâ, na ru pâra géé na napô.

40 Ru pâra wà Paulo ma Silas, â ru too dari Lydie. Géé na càuru é pai côo tèpa cèikî, â ru pagòorà, â ru pâra.

17

Wà Paulo ma Silas na Tésalonika

1 Ru pâ naa du ville Amphipolis ma Apollonie wà Paulo ma Silas, â ru tèepaa naa Tésalonika, wâna tâa wê pwi jè *wâra pitapitiri kà tèpa *Juif.

2 Â é tò naa na wâra pitapitiri wà Paulo, wiâra é nye pai pwa kêe. Â âracié tòtòtù pwiçiri na é pwa pupûra goo é popai na é pa géé na *Tii Pwiçiri.

3 É paari târa diri pâ auinapopai goo pwi *Mesia, [*pwi a pa-udò na rà tapaciê]. Ba wii pâ, ée mwa maagé côo, â [ée mwa bà. Êco na] ée mwa wâro còwâ géé na aubà. Â é ina târa wà Paulo pâ: «Guwà côo, wà pwi Iésu na go picémaraê tâwà, âna wàe kaa pwi Mesia.»

4 Wà pâra tâpé géé goorà, âna rà cèikî, â rà pâra wiâ Paulo ma Silas. Dau wâru tâpé géé goo tèpa *Grec na rà pâra wiâru—tâpé na wâdé târa é pwapwiçiri kà tèpa Juif—wàrapwiri mwara géé jaa é pa ilâri imaina.

5 Êco na rà dau iboo wà pâra tèpa Juif, â rà todà tèpa âboro na nye ticè na wâdé naa goorà, ma rà pinaa ârapûru tèpa âboro na ville, ba na rà putâmu naa gooru. Â rà itâa pâ nau mudâru naa na pwârawâ kà pwi âboro na nee Jason, ba na rà poparu pâ naaniboo gòro naigé, na ara diri é pâ âboro, [ba na pitèiru].

6-7 Êco na càra caa pâmariru, â rà dàti pâ wà Jason ma pâra tèpa cèikî naa jaa tèpa pitûâ kâra napô, â rà tomara pâ: «Wà pwini, âna é tòpi tupédu âboro èpà, wà Paulo ma Silas, na ru tubagù é gòropuu diri, â nabàni, âna ru tèepaa naani! Wà tâpéeni ma wà tèpa béerà, âna rà cicara é naèà kà César, pwi ukai kà tèpa *Roma. Ba rà ina pâ, nye caapwi co é pwi ukai, â wà pwiibà, âna wà Iésu.»

8 Ûna rà tère pwiri wà tèpa âboro ma wà tèpa pitûâ, â nye dau céepwâa* târa kaa.

† 16:37 *Tupédu Roma*—Wà Paulo ma Silas, âna ru me géé na pâ napô na rà popa wà tèpa Roma. Naa na naèà kà tèpa Roma, âna pwiçiri na rà pâdi pwi âboro na tâa na tii kâra. 17:6-7 Luka 23.2; Ioane 19.12

* 17:8 *Céepwâa*—*Inquiet, être dans l'affliction.*

9 Â rà mwa panuâ cawi wà Jason ma wà pàra tèpa bée, na rà wâri i wârimuru kàra.

Na Bérée

10 Ûna ne, â wà tèpa cèikî, âna rà pitu tà Paulo ma Silas, ba na ru pâra pwàniri [gée Tésalonika. Â ru pâra] naa na ville Bérée.

Ûna ru tèpeaa pâ, â ru too naa na wâra pitapitiri kà tèpa Juif.

11 Wà tèpa Juif na tâa Bérée, âna rà dau wâdé jii tèpa Juif na rà tâa Tésalonika. Ba rà tòpi é popai naa na ipwâdé. Â diri na pâ tòotù, âna rà còo bwàti é Tii Pwicîri kàra, ba na rà còo pâ pwiri nye âjupâra kaa é pâ popai na é ina târa wà Paulo.

12 Wâru gée goorà na rà cèikî, â wâru mwara gée jaa tèpa Grec—pa ilàri imaina, ma tèpa paa.

13 Êco na rà tère wà tèpa Juif gée Tésalonika pâ, wà Paulo, âna é picémara é popai kà Pwiduee mwara na Bérée. Â rà me nau naa ârapûru tèpa âboro wê, ba na rà putâmu naa gooe.

14 Êco na rà nye ègò kaa mwara wà tèpa cèikî, â rà popa Paulo naa na aucoo kàra wànga. Â napwa naa goo wà Silas ma Timotéo, âna ru bwaa nye tà tâa Bérée.

15 Wà tàpé na rà picia wà Paulo, âna rà ciaé tia na ville Athènes. Â é cùrurà còwà naa Bérée, ba na rà ina tà wà Silas ma wà Timotéo pâ, na ru piawài goro medarié.

Paulo na Athènes

16 Wà Paulo, âna é bwaa tàpo cipacî Silas ma Timotéo wà Athènes. Â é còo pâ wà tèpa âboro na pwi napò-bà, âna nye itémuru kaa é pâ ânuuru duée na rà pwamaina. Â nye dau tòina kaa é pwâranümee.

17 Â é pâra naa na wâra pitapitiri kà tèpa Juif, â é patùrarà, wàilà ma wà tàpé na wâdé târa é pwapwicîri kàra. Â diri na pâ tòotù, âna é patùra mwara wà tàpé na é pâdarirà naa na aupwa jèna.

18 Rà pitùra mwara ma wàé wà pàra tèpa pacâmuri âboro gée goo wà tàpé na ina goorà pâ, tèpa *épicurien* ma tèpa *stoïcien*[†]. Wà pàra tàpé gée goorà, âna rà ina pâ: «Gona dà na é gére tòri ma uti tâjè wà pwi bèepwiri?»

Â wà pàra tàpé mwara, âna rà ina pâ: «Wàra munaa é picémara cè pâ duée na nye ité[‡].» Ba rà tère wà Paulo na é picémara wà Iésu ma é pai wâro còwà.

19 Â rà ciaé naa jaa é wâratûâ kàra napò, na nee Aréopage, â rà ina tée pâ: «Nùmabà na bà tâmogòori bwàti é pâ namuru bèepwiri bwaa âmué, na gà gére ina tâbà.

20 Ba gà pwa ma bà tère é pâ muru na ité, â nùmabà na bà tâmogòori é pai ina wèe.»

21 (Ba wà diri tèpa âboro géeni Athènes, ma wà tàpé na tèpa pârame na rà wâro wâni, âna rà nye tà tâa goo é pâ jèkutà na bwaa âmué.)

17:17 Apostolo 18.19 † 17:18 *Tèpa épicurien ma tèpa stoïcien*—Wà tàpé na rà câwiâ wà Épicure, é Zénon, tupédu philosophe kà tèpa Grec biu. É ina wà Épicure pâ, é muru na dau piwéna tà tèpa âboro, âna é 'wâdé na maina'. É ina wà Zénon (pwi caa kà tèpa stoïcien) pâ, jè wâro wâna é 'wâdé na maina' wiàna jée câjè caa tâmogòori é maagé, ma é ipwâdé, â wiàna jè jèe nye dàpàgàjè jii wà tèpa âboro. ‡ 17:18 *Cè pâ duée na nye ité*—Wâru tèpa duée kà tàpé Athènes. Â rà niimiri pâ wà Paulo, âna é tura goo tupédu duée na bwaa âmué. Jèpwi, âna wà pwi duée paa na nee Iésu; â jèpwi, âna tò duée ilàri na nee Wâro Còwà.

22 Â é cimadò wà Paulo, â é ina pâ: «Bwa; tàpé Athènes, go còo pâ guwà tèpa dau tòimiri é pâ duée.

23 Ba, na go gére tabéaa na é ville kàwà, â go còo é pâ auba na guwà pwamaina ma pwapwiciri naa goo. Â go pwa ma pâinari mwara é pwi aupwa *ârapwaaillò na wii naa goo pâ: *Tà pwi jè duée na câjè caa tâmogòorié.*

«Guwà còo, wà Pwina guwà pwamainaé na câguwà caa tâmogòorié, âna wàè kaa, na go me nau picémaraé tàwà.

24 Wà Pwiduée na é pwa é gòropuu, ma diri é pâ namuru na tâa na, âna wàè Pwi Ukai kâra napwéretòotù ma é gòropuu. Â câé caa tâa na é pâ wâra pwapwiciri na rà bari wà tèpa âboro.

25 Â càcaa pâri ma jè pitu tée, wàjè tèpa âboro, pwacèwii na nùmee goo cè jè muru jiijè!

«Ba wàé na é naa tâjè diri é wâro ma ôomaa, ma diri é pâ namuru.

26 Â é pwa ma wà tèpa âboro diri, âna rà còobé gée goo é pwi caapwi âboro, ba na rà wâro pitiri wâna é gòropuu. Â é jèè nabwé tòpò tàra é jèpa pàara na naja, ma é pwâadàra é jèpa napô.

27 «É wârapwiri é pai tòpò kée wà Pwiduée, ba na rà o mudèe wà tèpa âboro. Ba câé caa wâiti jiijè. Â wiàna rà mudèe imudi wà tèpa âboro, â péa rà nye tà pâinarié.

28 Ba jèè nabwé ina pâ: “Jè wâro gée gooé, â jè gù gée gooé, â jè tèpa âboro gée gooé.” Wâra na rà ina mwara pàra tèpa pwa tii kàwà pâ: “Jè tèpa naié mwara§.”

29 «Gée goro na jè tèpa naié, â jè cibwaa niimiri pâ wà Pwiduée, âna é pwacèwii é duée na pwa goro atù, é, na pwa goro mwani mii ma mwani pwaa, wiàra é auniimiri kà tèpa âboro!

30 Rà wârapwiri wà tèpa âboro na jè pàara, éco na wà Pwiduée, âna é dau pidâpwicâarié goorà, ba ticé na rà tâmogòori.

«Éco na nabâni, âna é tacoo goorà, ba na rà pinünüma, ba na o tòotéri é wâro kâra.

31 Ba é jèè nabwé tòpò é Tòotù na ée mwa pitèi diri é pâ âboro naa gòropuu, â é aupitèi kée, âna o *tàrù. Ée mwa pinaigé mee é pwi âboro, na é jèè nabwé pitòrigarié tàra pwi tòotù-bà. Â é pawâroé còwâ gée na aubà, ba na é paari tâjè diri pâ wàè kaa pwiri, é pwi a pitèimuru na ia é jèè pitòrigarié.»

Rà pitadàrùrà goo é popai

32 Ûna rà tèreé na é gére tûra goro é wâro còwâ gée na aubà, â [rà pitadàrùrà wà tèpa âboro-bà]. Wà pàra tàpé, âna rà pitaurée gooé; â wà pàra pwi, âna rà ina pâ: «Bà o mwa tèreègà còwâ goo pwiri, na cè jè tòotù.»

33 Â é còobé jiiirà wà Paulo.

34 Éco na, pwa pàra tàpé mwara, na rà tâa gooé, â rà cèikí naa goo é popai kée. Wârapwiri naa goo wà Denys, pwi jè a tâa na wâratúâ kà tàpé Athènes, ma tô jè ilàri na nee Damaris, ma pâ pàra âboro mwara.

18

Na Korénito

17:24 1 Rois 8.27; Apostolo 7.48 17:25 Psaume 50.12 17:27 Psaume 145.18; Jérémie 23.23
 § 17:28 *Jè tèpa naié mwara*—Wà Paulo, âna é ina é popai na ru wii tupédu poète grec. 17:29 Ésaïe 40.18-20, 44.10-17; Apostolo 19.26 17:31 Psaume 96.13

1 É pâra wà Paulo géé Athènes, naa na ville Korénito.

2 Â é pâmari naawê pwi jè *Juif na nee Aquilas, pwi âboro géé na province Pont, na ru bwaa tàgère tèepaa me géé Italie, ma wà Priscille, tò wádèe. Ba wà Claude, pwi ukai kà tèpa *Roma, âna é jèe nabwé ina tà diri tèpa Juif pâ, na rà còobé géé Roma.

Wà Paulo, âna é pâra nau cairu.

3 Â é pâra nau pitâa jaaru ma rà piwakè naima. Ba po caapwi bwàti é wakè kàra—rà tèpa pwa wà imwaano*.

4 Â, diri pâ tòotù pwicîri, â é picémara é popai wà Paulo, naa na é pâ *wâra pitapitiri. Â é patùra tèpa Juif ma tèpa *Grec, â é mudàra ma rà cèikî naa goo é popai na é ina.

É biié dà tàpé na càra caa tèpa Juif

5 Na ru mwa tèepaa me géé na province Macédoine wà Silas ma Timotéo, â wà Paulo, âna é nye po tâa goo kaa é picémara é popai. Â é ina tà tèpa Juif pâ: «Wà Iésu, âna nye wàé kaa pwi *Mesia, [*pwi a pa-udò na guwà tapacié géé na biu].»

6 Êco na rà cicaraé, â rà pi-inaé ba èpà. Â é tauri tètâjii é dàuru puu[†] géé goro ârabwée kée wà Paulo, â é ina tàra pâ: «Wiàna tiàuwà jii é wâro kà Pwiduée, âna mwa nye géé goowà, â câgo caa pwi majoroé. Nabàni, âna go pâra dari tàpé na càra caa tèpa Juif.»

7 Â é còpò jiiirà, â é pâra naa jaa pwi jèpwi na nee Titius Justus, pwi âboro na wádè tée é pwapwicîri kà tèpa Juif. Ê pwârawâ kée, âna é tàpo wâmwünabweri é wâra pitapitiri.

8 Â wà Crispus, pwi ukai kàra wâra pitapitiri, âna é cèikî naa goo wà Pwi Ukai, cau wàilà diri mara é pwârawâ kée. Â wâru mwara tèpa Korénito na rà tère Paulo, â rà cèikî, â *upwaarà.

9 Naa jè ne, â é pipaarié naa na nyuâa wà Pwi Ukai tà Paulo, â é ina tée pâ: «Gà cibwaa pwa ma wâgotâgà, â gà cibwaa pwacimarù[‡], â gà nye tà coo goo é picémara é popai kôo.

10 Ba goo nye tà wâjaagà, â o nye ticé pwi jè âboro cèna é tâjùrugà, ma o pwa tâgà cèna èpà. Gà nye tà ina é popai, ba wâru é pâ âboro kôo na rà wâna é ville bèepwiri.»

11 Â é tâa wê wà Paulo naa na caapwi naja, â 6 parui. Â é pacâmuri tàpé Korénito goro é popai kà Pwiduée.

Dàtié na ara pwi kupénoo roma

12 Na pàara na wà Gallion, âna pwi kupénoo naa na province Akaïe[§], â rà cau cinaima wà tèpa Juif, â rà tâjùru wà Paulo, â rà popaé pâ naa na aupitèimuru [na ara pwi kupénoo].

13 Â rà ina tée pâ: «Wà pwi âboro bèeni, âna é tacoo goo tèpa âboro, ba na rà pwamaina wà Pwiduée, naa na pai pwa na pi-ité jii é *Naèà [kàra pwapwicîri kâbà].»

18:2 Roma 16.3 18:3 Apostolo 20.34 * 18:3 Tèpa pwa wà imwaano—é, Tèpa wakè goro parawére maciì. 18:5 Apostolo 17.14-15 18:6 Apostolo 13.46,51, 20.26 † 18:6 Tauri tètâjii é dàuru puu—Pai ina wèe pâ, o càcaa pûra naa gooc cè pwina o tèepaa marirà. ‡ 18:9 Pwacimarù—Être silencieux.

18:10 Josué 1.9; Ésaïe 41.10 § 18:12 Akaïe—Napò Grèce nabà.

14 Bwaa câe caa pâji tûra wà Paulo, â é tòpi tàra wà Gallion pâ: «Tàpéeni, wiàna wà pwi âboro bèeni, âna [é pôtâmwarâ âboro, é wiàna] é gére pwa cè pwina dau èpà, â pwiri go gére tâmaariwà.

15 Êco na guwà pitòocia goro é pâ popai, ma é pâ neere âboro, ma é naèà kàwà. Â èpwiri, âna nye pikàwà. Càcaa nùmoo na go pwi a pitèi é pâ namuru bèepwiri.»

16 Â é pwa ma tû tàra géé na é aupitèimuru.

17 Â rà ègò, cau wàilà diri, â rà tâjùru wà Sostène, pwi ukai kâra wâra pitapitiri, â rà pièié na ara é wâra pitèimuru. Êco na nye ticè na é còo naa goo wà Gallion.

Pai wâjué còwâ naa Antioche

18 Bwaa nye tàpo gòiri é pai tâa kà Paulo wà Korénito. Â géewê, â é picijii tèpa cèikî. Â é popa wiâé wà Priscille ma Aquilas, â rà pâra naa Cenchrées. Rà tò naa gò jè wànga, pâ naa na province Syrie. Na é bwaa tâa Cenchrées wà Paulo, â é pwa é jè *ipwataâboro. Â é pwa ma pwârù diri é pûrué, wiâra é naèà kà tèpa Juif.

19 Nabwé, â rà pâra géewê gòro wànga. Â rà tèepaa naa na ville Éféso. Â é tò wà Paulo naa na wâra pitapitiri, â rà pitûra ma wà tèpa Juif.

20 Â rà ilari jiié pâ, na é bwaa tàpo tâa jaarâ.

21 Â é ina tàra pâ: «Bwa^{*}, êco na, wiàna câbawâdé kà Pwидуée, â go o mwa wâjué còwâ medariwà.» Â é pâra jiià.

Â é còpòo gòro wànga géé Éféso, [â ru jèè tà tâa wé wà Priscille ma Aquilas].

22 Ûna é ti wà Césarée wà Paulo, â é too [naa Iérusaléma] nau pwabwàcu tà tèpa cèikî. Â nabwé, â é wâjué còwâ naa Antioche wà Syrie [na ia é tapoo i pâra kèe géewê].

béâracié kâra pai pâra kà paulo

(Naporomee 18.23-21.16)

23 Bwaa nye tàpo gòiri é pai tâa kà Paulo wà Antioche. Géé na càuè, â é pâra còwâ mwara. Â é pâra pitiri Galatia ma Phrygie, nau pagòo tèpa cèikî.

Wakè kà Apollos na Éféso

24 Na pâara bèepwiri, âna é me naa Éféso wà pwi jè Juif na nee Apollos, pwi âboro géé na ville Alexandrie. Wà pwiibà, âna pwi âboro na é tûra bwàti ma tâmogòori bwàti é *Tii Pwicîri.

25 Â jèè pacâmurié naa goo é pai *pâra wiâ Pwi Ukai, â é pwi a tàcî. Â é picémara tà tèpa âboro é *Picémara Wâdé kà Kériso. Â é pacâmurirâ ma napéaati bwàti é popai gooé. Êco na é nye tâmogòori co é *piupwaa kà Ioane.

26 Â é tapoo tûra na é wâra pitapitiri, â nye ticè na wâgotée goo. Â ru tèreé wà Aquilas ma Priscille, â ru popaé naa jaaru, â ru ina tée bwàti é naigé kà Pwидуée.

27 Ûna nùmee na é pâra naa Akaïe, â rà pagòoé wà tèpa cèikî, â rà pwa tii pâdari tèpa cèikî wé, ba na rà tòpié bwàti.

18:18 Nombres 6.18; Apostolo 21.24 * **18:21** Pàra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà naagée pâ popai bèeni: *Ba nùmoo na go tâa goo é tòotù maina na Iérusaléma.*

Ûna é tèepaa pâ naawê, â é pwi jè bépitu na maina, ba kà tàpé na rà jèe cèikî gée goro é *pimeaari imudi kà Pwiduée.

²⁸ Â rà pitùra ma wà tèpa Juif na ara diri âboro, â po ticé na rà wà tée, ba é *paâjupâra târa goro é Tii Pwicîri pâ, wà Iésu âna wàé kaa pwi Mesia.

19

Paulo na Éfésó

¹ Na é bwaa tàgére tâa Korénito wà Apollos, â wà Paulo, âna é tapàgà pâ é pâ ère na tâa gòrojaa*, â é tèepaa naa Éfésó.

Â é pâmari naawê pàra tèpa cèikî, â é tawèerirà pâ:

² «Ûna na ia guwà cèikî, â é nye boome naa gòwà é Nyuââé Pwicîri?»

«Câbà caa tâmogòori pâ pwa cè nyuââé pwicîri!»

³ «Âna dà *piupwaa cèna *upwaa wà goo?»

«Goo é piupwaa kà Ioane.»

⁴ Â é ina târa wà Paulo pâ: «Wà Ioane, âna é upwaa tàpé na rà pinünüma ma rà biirà naa goo wà Pwiduée. Â é ina tà tèpa *Juif pâ, na rà cèikî naa goo wà pwi âboro na ée mwa pwicò kèe—wà Iésu.»

Rà tòpi Nyuââé Pwicîri

⁵ Wà tèpa cèikî, âna rà nama upwaarà naa na nee Pwi Ukai Iésu.

⁶ Ûna é tòpò du îê naa gòrà wà Paulo, â é boome naa gòrà é Nyuââé Pwicîri, â rà tùra na pâ pwàratùra na ité, â rà inapàpari é pâ popai na é naa târa wà Pwiduée.

⁷ Wà tèpa âboro-bà, âna rà jèe wâpâ na 12 ma.

É picémara popai naawê

⁸ Géewê, â é ciburà too naa na *wâra pitapitiri wà Paulo naa na âracié parui. Â câé caa piwâ na é picémara é popai goo é *Mwaciri kà Pwiduée, â é dau mudàra ma rà cèikî wà tèpa âboro naa goo é pwina é ina târa.

⁹ Êco na wâru tàpé na rà pagòo pûrurà ma tàutàra na rà cèikî. Â rà pitaureèe goo é pai *pâra wiâ Pwi Ukai, na ara diri é pâ âboro. Â é pâra jiiirà wà Paulo, â é popa tèpa cèikî, â é pacâmurirà diri na pâ tòotù, naa na é jè wâra ipitiri kà Tyrannus†.

¹⁰ É piwàrapwiri é pai pwa kèe wà Paulo naa na ârailu naja, êkaa na rà tère é popai kà Pwi Ukai diri wà tàpé na rà tâa na province Asia—wà tèpa Juif ma wà tàpé na càra caa tèpa Juif mwara.

Tèpa nai Scéva

¹¹ Wà Pwiduée, âna é pwa ma é pinaigé mee wà Paulo é pâ câmu kâra patâmee na nye dau wâdé kaa, na rà pò goo wà tèpa âboro.

¹² Â wà tèpa âboro, âna rà popa é pâ ârabwée ma pâ noo kâra imwaano, ba na é tigée goo wà Paulo. Â rà popa pâdari tèpa maagé, â rà jèe nye wâdé kaa! Â wà tèpa duée, âna rà còobé, â rà pâra.

18:28 Apostolo 9.22 **19:1** 1 Korénito 3.6 * **19:1** Ê pâ ère na tâa gòrojaa—Na Phrygie ma na province Asia. **19:2** Apostolo 8.16 **19:4** Mataio 3.11 **19:6** Apostolo 8.17; 10.44,46 † **19:9** Wâra ipitiri kà Tyrannus—Pwiri é mu pacâmuri tèpa âboro naawê wà pwina nee Tyrannus. **19:11** Apostolo 14.3
19:12 Apostolo 5.15

13 Pwa mwara pàra tèpa Juif, na rà nye tà pipàra wii napô, ba na rà tù còobé ê pâ duée gée goo ê pâ âboro. Â rà pimudàra ma rà pwa naa na nee Pwi Ukai Iésu. Â rà ina tàra pâ: «Naa na nee wà Pwi Ukai Iésu na é picémaraê wà Paulo, â guwà còobé!»

14 Wà tàpèebà, âna wà tèpa 7 naî Scéva, pwi jè caa kà tèpa pwa *ârapwaailò.

Go tâmogòori Iésu. Wâguwà wàa?

15 Êco na é tòpi tàra i pé duée pâ: «Go tâmogòori wà Iésu, â go tâmogòori mwara wà Paulo. Â gona wâguwà, âna guwà tèpa wàa?»

16 Â wà pwi âboro bèepwiri na tâa gooé i duée, âna é ègò gée paé, â é tâjùrurà‡, â é dau èirà. Â rà mwa uru pa é aurumuru kàra gée pwârawâ kêe, âna rà jèe cicápé!

17 Ûna rà tâmogòori é jèkutâ bèepwiri wà tàpé Éféso—wà tèpa Juif ma wà tàpé na càra caa tèpa Juif mwara—â nye dau maina kaa é pai wâgotàra, â rà cau papwicîri é nee Pwi Ukai Iésu.

18 Wâru gée goo tàpé na rà jèe cèikî, na rà me nau inapàpàri na ara diri é âboro é pâ muru na rà pwa pwaniri.

19 Ê jè auwâru goo tàpé na rà tèpa patùra pâ duée, âna rà pame é pâ tii kàra, â rà cîri na ara é pâ âboro. Â é jéuru wâri wàra diri é pâ tii bèepwiri, âna dau maina awé. Ba é tèepaa naa goro 50 000 mwani atù kàra§.

20 Êkaa na é jèe pipàra pâ é popai kà Pwi Ukai, â é pwa ma pimaina mwara é pàtème.

Rà cicara Paulo tèpa wakè wà Éféso

21 Gée na càuru é pâ muru bèepwiri, â é niimiri wà Paulo pâ, na é tapàgà pâ é du province Macédoine ma Akaïe, ba na é pàra naa *Iérusaléma. Â é ina mwara pâ: «Wiàna go tèepaa pâ, â wâdé mwara na go pâ naa *Roma.»

22 Â é panuâ pâ béaa kêe naa Macédoine wà Timotéo ma Éraste, tupédu ârailu âboro gée goo tèpa pitu tée. Â wàé, âna é bwaa tà tâa na province Asia na jè pàara.

É ina ba èpà Paulo wà Démétrius

23 Na pàara bèepwiri, âna gùmagù ba maina é napô [gée goro é popai kà Paulo] goo é pai pàra wiâ Pwi Ukai.

24 Ba pwa pwi jè âboro na nee Démétrius na pwi a wakè goo é pâ paò pwaa. Â é pwa é pâ nari wàra pwapwicîri kà Artémis*, tò jè duée. Â dau maina é mwani na rà tòpi ma wà tèpa bée.

25 Â é cau panaimarirà diri, â é ina tàra pâ: «I tàpé wée, guwà tâmogòori pâ é wâdé kâjè, âna é me gée goro é pwàra wakè kâjè bèeni.

26-27 Ba po dau wâru tèpa âboro ni na province Asia, ma pitiri gòropuu, na rà pwamaina Artémis. Êco na guwà jèe tàgére còo ma tère é pwina é pwa é ji pwi Paulo bèepwiri. Ba é gére inapàpàri pâ, ticèmuru naa goo ânuru duée, ba muru

‡ 19:16 Tâjùrurà—Pàra Tii Pwicîri naa na latin, âna rà ina pâ: Tâjùru tupédu ârailu gée goorà. 19:17 Apostolo 5.11 § 19:19 50 000 mwani atù kàra—Po dau maina awé wâri wèe. Wâri pwi caapwi âboro naa na wâro kêe. 19:21 Apostolo 23.11; Roma 1.13 19:23 2 Korénito 1.8 * 19:24 Artémis—Tò duée kà tèpa Grec, târa pwaapàri ma ipwénaî. Nee naa na latin pâ Diana.

na pwa goro na-araraîri âboro. Â rà pâ nau wâru wà tàpé na rà cèikî é pwiibà, càcaa wâco wâni Éféso, â jèe wâpitiri Asia.

«Po dau èpà, ba o péa o ina ba èpà é wakè kâjè, bau imara† i wâra pwapwicîri kà Artémis, â péa o nabwé na jè pwamainaé!»

Gùmagù napô

²⁸ Rà nye dau putâmu kaa tèpa wakè goro paò, â rà tomara too pâ: «Wà Artémis kâjè tàpé Éféso, âna é tâjaijè diri!»

²⁹ Â pâ nau gùmagù é pé napô diri, ba cau tèpa âboro diri, âna rà piwâci pâ naa na aupitapitiri. Â rà dàti wiârà wà Gaius ma Aristarque, tupédu âboro géé na province Macédoine, tupédu bée wà Paulo goro picémara é popai.

³⁰ Nüma wà Paulo na é pâra mari é pâ âboro, ba na rà pitùra, éco na rà pacoóé wà tèpa cèikî.

³¹ Â wà pâra tèpa bée mwara, tèpa âboro imaina me géé Asia, âna rà panuâ popai tée pâ, na é cibwaa cipàpari é pâ âboro naa na wâra ipitiri.

³² Napwa naa goo wà tèpa âboro, âna jèe càra caa pitâmaarirà, ba wà pâra tàpé, âna rà tomara pâ, wârani. Â wà pâra pwi, âna rà tomara é jè pai ina wèe. Â wâru tàpé na càra caa gére tâmogòori pâ géé goro dà na rà gére ipitirà.

³³ Wà pâra tèpa Juif, âna rà popa pwi jè âboro na nee Alexandre, â rà piwiâ tée é majoro é pitapitiri kà tèpa âboro bèepwiri. Â rà cètùué, ba na é pwi a pitùra kàra na ara pâ âboro. Â é cimadò, â é pagòtù é iê, ba na é ilari jii tèpa âboro pâ, na é tùra.

³⁴ Éco na, na rà tâmogòori pâ é pwi Juif [na é cèikî naa goo wà Pwiduée] â rà cau tomara too diri pâ: «Wà Artémis kâjè tàpé Éféso, âna é tâjaijè diri!» Â po ârailu ineretòtù kàra goro tomara pwiri.

É pacoora pwi jè a pitûa

³⁵ É mwa bàra pâra nau pacoora wà pwi a pwa tii kâra wâratûa kâra napô. Â é ina tàra pâ: «Bwa; i tàpé géé Éféso! Jè tâmogòori diri pâ é napô bèeni, âna é pwi a piwéaari é wâra pwapwicîri kà Artémis, ma é ânuué pwicîri—é ânuué na pwa goro atù, â na tûu boome géé napwéretòtù! Wàilàapà pwina câé caa tâmogòori pwiri?»

³⁶ Nye ticé pwi jèpwi cèna é tobapwâ. Wâdé na guwà moo, â guwà cibwaa ûri imudi.

³⁷ Ba guwà pame naani wà tèpa âboro bèeni. Éco na nye ticé na rà mura géé na é wâra pwapwicîri, ma ticé na èpà na rà ina naa goo Artémis, tô duée ilari kâjè.

³⁸ «Wà Démétrius ma tèpa bére wakè kêe, âna munaa nûmarà na rà bu èpà, naa goo cè pwi jèpwi. Wâdé, éco na nye pwa tèpa pitèimuru, â nye pwa mwara é pâ tòotù kâra pitèimuru. Wàépwiri wâna na, na rà pâra nau piciapwâ naawé.

³⁹ Wiâna bwaa pwa cè muru cèna nûmawà na guwà tawèeri, â jè mwa pitùra goo naima, na pai pwa wèe na wâdé, na cè tòotù kâra wâratûa.

⁴⁰ Ba péa rà niimiri wà tèpa Roma pâ, jè nama gùmagù napô, géé goo é pwina tèepaa nabà. Â wiâna rà tawèerijè goro majoro é pitapitirijè, â o ticé na jè tòpi tàra goo.»

Â géé na càuru é pai tura kêe, â é ina tàra pâ, na rà ipiina.

† 19:26-27 Imara (imee)—*Sentiment de respect, de crainte, qui se dégage de splendeur.* 19:29 Apostolo 20.4, 27.2; Kolosé 4.10; Philémon 1.24

20

Paulo na Macédoine ma na Grèce

¹ Ūna jèe nabwé é pai pipwa kàra, â é papitiri tèpa cèikí wà Paulo, â é pagòorà.

Gée na càuru é jè pàara, â é picijiirà, â é pàra naa na province Macédoine.

² Â é tapagà è pà napô Macédoine, â é dau pagòo tèpa cèikí na rà tâa wê goro è pà popai na wàru. Â géewê, â é pàra naa Grèce.

³ Â é bwaa tà tâa wê, naa na âracié parui. Â gée na càué, â é pwa na é tò naa gòro wànga pà naa na province Syrie. Êco na é tère pà, pwa na rà pwa tûa tée wà tèpa *Juif. Â é niimiri pà, na é wàjué, ma é pà naa Macédoine.

⁴ Wàru tèpa âboro na rà pàra wiâé gée na pà jèpa ville—wà Sopater gée Bérée, pwina naí wà Pyrus; wà Aristarque ma Secundus gée Tésalonika; wà Gaius gée Derbe; â âracié âboro mwara gée na province Asia—wà Timotéo, ma Tychique, ma Trophime.

⁵ Rà pàra béaa kâbâ*, â rà mwa tà tapacîbà wâna ville Troas.

⁶ Â napwa naa goobà, âna bà pa wànga gée na ville Filipi, gée na càuru è pà *tòotù maina kàra 'pi-ija poloa na ticé nyaa kêe'. Â gée na càuru é 5 tòotù, â bà mwa pàdarirà naa Troas. Â bà bwaa tà tâa wê naa na caapwi nadàpara pwapwicîri.

Paulo na Troas

⁷ Na bàrane kàra *tòotù pwicîri, â bà caatâa naima târa pa utimuru, ma tubiti è poloa†. Â é patùra tèpa cèikí wà Paulo, tiagoro nabibiu kàra ne, ba ée jèe pàra jiià, na dàuru.

⁸ Bà picaatâa na é pwi naditàrawâ na tâdòiti. Â dau wàru è pà ânye na tâa wê.

É pawâro còwâ Eutyque

⁹ Pwa pwi âboro èpo, na nee Eutyque, âna é tâa na goropwàrawâ kîri‡. Â, na é gére pwa nyakàra tûra wà Paulo, â é puuia wà pwini, â é tûu gée na âracié narawâ tâdòiti. Â, na rà pipagòtùé, âna é jèe bà.

¹⁰ Â é boo wà Paulo, â é cùué boo, â é tòtòopíé, â é ina pà: «Guwà cibwaa nama wâgotàwà, ba é bwaa nye wâro.»

¹¹ Ūna é too còwâ wà Paulo, â é tubiti è poloa, â rà ija. Â é bwaa tûra ba gòiri mwara tiagoro pwàrapwaa. Â gée na càuru pwiri, â é pàra jiià.

¹² Â wà tèpa cèikí, âna rà pàra wiâ i pwi âboro èpo [naa jaaé]. Â rà nye dau ipwàdée diri kaa.

É tapoo pai wàjué còwâ kêe

¹³ Bà pàra béaa kà Paulo gòro wànga, ba nùmee na é pà napô tia na ville Assos, â na bà mwa popaé géewê.

¹⁴ Â é tôme daribà naa gòro wànga naa Assos, â bà pàra naa na ville Mytilène.

¹⁵ Géewê, na tòotù gée paé còwâ, âna bà pà goro jènere gòropô Kio. Â, na dàuru kêe, â bà coo na gòropô Samos. Â, na tòotù gée paé còwâ, â bà tèepaa naa na ville Milet.

* **20:5** Kâbâ—Wà Luka, pwi awii i tii bèeni, âna é bwaa tà tâa jaa wà Paulo. † **20:7** Tubiti è poloa—Sainte-Cène, eucharistie. Còo note goo Apostolo 2.42. ‡ **20:9** Tâa na goropwàrawâ kîri—Càcaa muru pwicîri naa na pai pwa kàra.

16 Ba é jèe nye tûâri wà Paulo pâ, o câe caa coo na Éféso, târa na o câe caa tà èrà wâna province Asia. Ba é wâcî, târa na é tèepaa naa *Iérusaléma, wiàna pâri, na tòotù kâra Pentecôte, [*tòotù maina kâra piûnya].

É picijii tèpa cèikî na Éféso

17 Ûna bà tèepaa naa Milet, â é panuâ popai wà Paulo pâ naa Éféso, jaa tèpa pitûâ kâra wâra pwapwicîri, ba na rà me marié naa Milet.

18 Ûna rà pitànaima, â é ina târa pâ: «Guwà jèe nye côo é pai wâro kôo naa nabibiu kâwà, tapoo na tòotù na go tèepaa medariwà naa na province Asia.

19 Â go piênawéna kà Pwiduée, na é ipakîri. Â, na pâra tòotù, âna go mu i, â go mu dau pidâpwicâariô goo è pâ tûâ na èpà, na rà pwa tóo wà tèpa Juif.

20 Guwà tâmogòori pâ go jèe ina tàwà diri è pâ pwina wâdé ba kâwà, â nye ticé na go naapwâniri goowà. Ba go picémara ma pacâmuriwà, béaa kâra diri è pâ âboro, ma naa na mwara è pâ pwârawà kâwà.

21 Go ina ba gòo tà tèpa Juif, ma tàpé na càra caa tèpa Juif mwara pâ, na rà pinûnûma ma rà biirà naa goo Pwiduée, â na rà cèikî naa goo Pwi Ukai kâjé Iésu Kériso.»

O câjè mwa caa picôojè còwâ

22 «Â èni, âna é tacoo gooè è Nyuââè Pwicîri, ba na go pâra naa Iérusaléma, â câgo caa tâmogòori cè pwina o tèepaa mariô.

23 É mu nye tà patèrêo naa na è pâ napô è Nyuââè Pwicîri pâ, è karapuu, ma è maagé côo, âna rà nye tàgére tapacîô.

24 Êco na pé piticémuru naa goo, na go bà, é, na go wâro. Ba wâéni è pwina dau pwamuru naa goo: Na go tubamwara^S è wakè na é naa tóo wà Pwi Ukai Iésu, na go picémara è *Picémara Wâdé, goo è *pimeari imudi kà Pwiduée.

25 «Ia go picémara pâ jaawà è *Mwaciri kà Pwiduée. Â nabàni, âna go tâmogòori pâ o câjè mwa caa picôojè còwâ.

26 Êkaa pwiri, na go ina ba gòo tàwà nabàni, pâ: Wiàna cè pwi jè ârapàarawà, âna o tiàué jaa Pwiduée, â câgo caa pwi majoroé.

27 Ba go jèe picémara tàwà, diri è pâ pwina, na guwà tâmogòori, naa goo è auniimiri kà Pwiduée. Â nye ticé cèna go pwâniri goowà.»

Tòimiri bwàti tèpa cèikî

28 «Guwà ipwacòowà, â guwà tòimiri bwàti mwara è wâra pwapwicîri kèe, ba tèpa âboro kà Pwiduée. Ba é Nyuââè Pwicîri, âna é naarà tàwà, ba na guwà wéaarirà, wàilà na é jèe wàrirà wà Pwiduée, goro è pai bà kà Pwina naiè Iésu*.

29 Ba go nye tâmogòori pâ gée na càuru è pai pâra kôo, â rà o tèepaa me wà tèpa âboro na tèpa pwâ. Â rà pwacèwii tèpa macii a piuti na rà o tòdidiri è na gomu goowà.

30 Â nye gée nabibiu kâwà mwara, na rà o cimadò géewè wà tàpé na rà pwâ, ba na rà dàti tèpa cèikî wiàrà.»

Guwà ipwacèwii

20:17 Apostolo 18.21 20:18 Apostolo 18.19 20:23 Apostolo 9.16, 21.11 20:24 Apostolo 21.13;
2 Timotéo 4.7 § 20:24 Na go tubamwara—Pàra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà naagéè pâ popai bèeni:
Naa na ipwàdé. 20:28 1 Timotéo 4.16; 1 Pétéru 5.2-4 * 20:28 Goro è pai bà kà Pwina naiè Iésu—é,
Goro è pai bà kèe {Pwiduée}. Grec: Goro è pai joro domii kèe. 20:29 Mataio 7.15; Ioane 10.12

³¹ «Guwà tà tàcì, â guwà tà niimiri pâ po âracié naja na go tâa jaawà. Â pwa ê pâra pâara na, mu tûu ê pwâra jawé kôo na go mu pagòowà jècaa, naa ne ma pwaa.

³² Â nabàni, âna go naawà tà Pwiduée, ma ê popai goro ê pimeaari imudi kée. Ba wàè na tà tée ê pátàmee, târa ma é pagòowà, ma naa tàwà è pâ *aupwényunyuaari na é jée nabwé ipwabwàti, ba kâ tèpa âboro kée.

³³ «Úna go bwaa tâa jaawà, â càcaa nûmoo goo cè mwani pwaa, ma cè mwani mii, ma cè ârabwée kâra cè pwi jèpwi.

³⁴ Ba guwà nye tâmogòori pâ go nye wakè goro ê du na-araraîô bèeni, ba târa ê pwina nûmabà goo, ma wà tèpa béeò.

³⁵ Â go jée paari tàwà mwara pâ, na jè wakè, târa ma jè pitu tà tàpé na rà maagè ma piticè kâra. Na jè wàrapwiri, â jè niimiri é popai kâ Pwi Ukai Iésu na é ina pâ: “Dau maina ipwadée kâ pwina é naa, jii pwina é tòpi.”»

³⁶ Â géè na càuru é pai tûra kée bèepwiri, â é tûu jûrué wà Paulo, â rà capai pwapwicîri naima.

³⁷ Â rà ibwénûu, ba na rà picijiié, â rà nye po cau i diri.

³⁸ Ba po dau pikîri é pwâranûmarà, géè goro na é ina târa pâ, o càra mwa caa picòora còwâ. Â géewé, â rà ciaé boo tiagoro é wànga.

21

Gòobàra pâra kâ Paulo naa Iérusaléma

¹ Bà ipicijii ma tèpa pitûâ kâra wâra pwapwicîri na Éfésu, â bà tò naa gòro wànga. Â bà itàa ba tàrù naa gòropô Cos*. Úna dàuru, â bà too naa gòropô Rhodes, â géewé, â bà pâra naa na ville Patara.

² Naawé, âna bà pâmari pwi wànga pâ naa na ére napô Phénicie, â bà tò naa gò, â bà pâra.

³ Â bà pâra, â úna bà niâ pâ, â bà côo é pô Chypre, â bà tòpé naa gòro aèmwü. Â bà itàa dàra province Syrie, â bà ti wâna pwi jè ville wê, na nee Tyr, wâna na na kai naawé è wànga.

⁴ Úna bà pâmari tèpa cèikî wê, â bà tà tâa jaarà naa na caapwi nadàpara pwapwicîri. Â è Nyuââ Pwicîri, âna é naa târa é popai goo Paulo. Â rà ina tée pâ, na é cibwaa too naa *Iérusaléma†.

⁵ Éco na, géè na càuru caapwi nadàpara pwapwicîri, â bà coo gòobàra pâra kâbâ. Â rà piciabà wà tèpa tâa wê, wàilà mara wâdàra, ma èpo kâra. Rà ciabà tia bàrawià, â na bà tèepaa boo, â bà tûu jûrubà, â bà pwapwicîri.

⁶ Nabwé, â bà tò naa gòro wànga, â rà wâjué còwâ naa jaarà wà tèpa cèikî.

Patêre Paulo pâ o tâjûrué

⁷ Bà còpòo géè Tyr, â bà pâra naa Ptolémaïs, pwi aucoo kâra wànga. Â bà tubanabwé naawé è pâra kâbâ gòro wànga. Géewé, â bà pâra nau pwabwàcu tà tèpa cèikî, â bà bwaa tàpo tâa caapwi tòotù wâjaarà.

20:31 1 Tésalonika 2.11 **20:33** 1 Korénito 9.11–12 **20:34** Apostolo 18.3; 1 Tésalonika 2.9 * **21:1** Cos; Rhodes—Ârailu pô na nawiâ Méditerranée naa goro jènere napô Turquie. (Wâ Turquie, âna é province Asia naa na pâara kâ Paulo.) **21:4** Apostolo 20.23 † **21:4** Munaa é ina è Nyuââ Pwicîri pâ, o tubaèpa tà Paulo, wiàna é pâra naa Iérusaléma. Pwiri wàilà tèpa âboro na rà pame popai-bà, âna rà niimiri pâ, pai ina wêe pâ, na é cibwaa pâra naawé.

⁸ Bà còpòo pà naa Césarée na dàuru. Ûna bà tèepaa naawê, â bà pitâa jaa wà Filippo, pwi a picémara ê *Picémara Wâdé, wà pwi jè ârapàara tèpa 7 dikona na ia pitòrigarirâ na Iérusaléma.

⁹ Wà pwiibâ, âna ârapâpê ê pa èpo dopwa kêe, na rà pa *péroféta. [Ba rà inapàpari ê pà popai na cùrurâ goo Pwiduée.]

¹⁰ Â jèe dau wâru ê tòotù kâbà naa na pwi ère-bà.

Â, na pàara-bà, âna é tèepaa boome géee napô *Judée wà pwi jè péroféta, na nee Agabus.

¹¹ Â ùna é pâmaribâ, â é pa karapuu kà Paulo, â é ipii còwâ é du âê ma du iê goo, â é ina pà: «Wàeni é pwina é ina é Nyuâaê Pwicîri: “Wà pwi âboro na kêe é karapuu bëeni, âna rà wàrani târa cè pai piié wà tèpa *Juif na Iérusaléma. Â rà o mwa naaé tà tàpé na càra caa tèpa Juif:.”»

¹² Ûna bà tère pwiri, wàibâ ma tèpa tâa wê, â bà tacoo goo wà Paulo pà, na é cibwaa too naa Iérusaléma.

¹³ Êco na é tòpi tâbâ pà: «Cina guwà géee i, ma pwa ma pikîri é pwâranümo? Wiâna tò-o ma pôtâmwarâo naa goo nee Iésu na Iérusaléma, âna go jèe pipwabwàtio.»

¹⁴ Ûna càcaa pâri ma bà tubatûu é pwâranümee, â bà nabwé na bà tacoo gooé, â bà ina pà: «Wâdé na coo é câbawâdé kà Pwi Ukai.»

¹⁵ Géee na càuru é pà tòotù-bà, â bà too naa Iérusaléma.

¹⁶ Â rà me wiâbâ wà pàra tèpa cèikî géee Césarée, â rà popabâ pàdari pwi âboro na nee Mnason, ba na bà pitâa jaaé. Wà pwiibâ, âna pwi âboro géee gòropô Chypre, â pwina jèe gòrié na é cèikî.

Paulo ma tèpa pitûa géee Iérusaléma

¹⁷ Ûna bà tèepaa naa Iérusaléma, â rà tòpibâ naa na ipwâdéee wà tèpa cèikî.

¹⁸ Na tòotù géee paé còwâ, âna bà pâra wiâ Paulo naa jaa wà Jacques[§]. Â rà cau ipitiri naawê wà tèpa pitûa kàra wàra pwapwicîri.

¹⁹ Ûna é pwabwàcu tàra diri wà Paulo, â é piwiâ tàra diri é pà namuru na é pwa wà Pwiduée, naa nabibiù kà tàpé na càra caa tèpa Juif, na pàara na é picémara tàra é popai.

²⁰ Ûna rà tère pwiri, â rà dau pwamaina Pwiduée.

Tèpa cèikî na rà tèpa Juif

Â rà ina tée pà: «Gà còo, co pwi béebâ, jèe po dau wâru tèpa Juif na rà cèikî [naa goo Iésu] âna rà bwaa dau déi goo é *Naèa kà Moosé.

²¹ Â rà tère pà wâgâ, na picòo tà pàra tèpa Juif—wàilà na rà piwâro naima ma pàra tèpa âboro ité—pâ, na rà biirà jii é Naèa kà Moosé. Â rà tère mwara pà gà ina târa pà, na rà cibwaa pwa *kamai tà tèpa nari èpo kàra, â na rà cibwaa pâra wiâra é nyamanya kà tèpa Juif.

²² O mwa wànau? Ba rà mwa tère pà gà wâni.

²³ «Géee goro pwiri, â wâdé na gà pwa pwina bà ina tâgâ. Ba rà wâni nabibiù kâbâ ârapâpê âboro na rà pwa é *ipwataâboro tà Pwiduée.

21:8 Apostolo 6.5, 8.40 **21:10** Apostolo 11.28 **21:11** Apostolo 20.23, 21.33 † **21:11** Tâpé na càra caa tèpa Juif—Wà tèpa coda roma na rà tanamiri Iésu naa goro kurucé. **21:13** Apostolo 20.24

§ **21:18** Jacques—Còo note goo Apostolo 15.13. **21:19** Apostolo 15.12 **21:20** Apostolo 15.1,5
21:23 Nombres 6.1–20; Apostolo 18.18

24 Wâdé na gà poparà wiâgà, ba na guwà pwa ma wàilà é 'pwapwicîri târa pai pinuwa* . Â gà wâri é pwina tiâu jirà goro é waké bèepwiri, ba na rà o pwârû é pûrurà. Â rà o tâmogòori wà tèpa âboro pâ, é pwina rà tère naa googà, âna pwâ. Â nye wâgà mwara, âna gà o paari pâ gà pwi a pitòimirigà mwara, naa goro é Naèà.

Tii tà tàpé na càra caa tèpa Juif

25 «Â napwa naa goo wà tàpé na càra caa tèpa Juif, na rà jèe cèikî, âna bà jèe pwa tii darirà. Â bà ina târa é aupitûâri kâbà: “Guwà cibwaa uti é pâ macii na pwa *ârapwaaailò goo târa pâ ânuuru duée. Guwà cibwaa uti é domii, ma é pâ macii na dàûru nyarà (ba jèe càcaa còobé é domii kàra). Â guwà cibwaa ipuu imudi.”»

26 Â é wâgoo é auniimiri kàra wà Paulo, â é popa tèpa ârapapè âboro bèepwiri. Â, na tòotù géeme còwâ, â rà tapoo ma wâé é 'pwapwicîri târa pai pinuwa' wiâra é naèà kà tèpa Juif. Â géé na càué, â é too naa na *Wâra pwapwicîri wà Paulo, â é inapàpâri é tòotù na rà o mwa jèpa pwa ârapwaaailò na; ba na rà paari pâ, rà jèe tubanabwé é *aupwataâboro kàra.

Rà tâjûru Paulo pàra tèpa Juif

27 Naa pwâadàra é caapwi nadàpàra pwapwicîri, âna wà tèpa Juif géé na province Asia, âna rà còo wà Paulo naa na Wâra pwapwicîri, â rà pinaa ârapûru wà tèpa âboro, ba na rà tâjûrué.

28 Â rà ina pâ: «Tèpa *Isaraéla, guwà me nau pitu tâbà! Wàéni é pwi âboro na é picémara pitiri pâ, naa cicara é Ba kâjè, ma é Naèà kà Moosé, ma é Wâra pwapwicîri bèeni! Â nabà, âna é jèe còbèedari† mwara é pwi ére pwicîri bèeni, ba é jèe pwa ma naadò naawé wà tàpé na càra caa tèpa Juif!»

29 (Rà ina pwiri, ba rà còoru naima ma Trophime, pwi âboro géé Éféso, naawé na Iérusaléma, â rà niimiri pâ é popaé dò naa na Wâra pwapwicîri wà Paulo.)

30 Â diri é ville, âna é pikòì, â rà itàa me diri é pâ âboro, â rà tâjûru wà Paulo. Â rà dàtié còobé géé na Wâra pwapwicîri, â rà nye pò ma târi kaa é pâ goropwârawâ‡.

31 Â rà jèe pimudàra, ba na rà tètâmwereé.

Rà pacoraà tèpa coda roma

Éco na é pâ nau tère wà pwi caa kâra coda *roma pâ, rà gùmagù diri tàpé Iérusaléma.

32 Â é nye pò ma popa kaa tèpa coda ma tèpa caa kàra, â rà itàa pâ dàra. Úna rà còora wà tèpa âboro, â rà nye nabwé kaa na rà èi wà Paulo.

33 É nye pâra kaa wà pwi caa kâra coda, â é tâjûru Paulo, â é pwa ma piié goro ârailu itùpaò. Â é tawèeri tèpa âboro pâ: «Wàilàapà pwini, â dà cè pwina é pwa?»

* 21:24 *Pai pinuwa; Pwârû é pûrurà*—Còo mwara *Ipwataâboro* naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadàra tii. Pwiri wà tàpé na rà pwa é aupwataâboro bèepwiri, âna rà tà pitanami, â wâdé na rà pwa é 'pwapwicîri târa pai pinuwa' ba na rà wâdé mwara na ara Pwiduée. 21:25 Apostolo 15.29 21:26 1 Korénito 9.20 † 21:28 *Còbèedari—Profaner*: Pwicîri na popa too é pwi âboro na câé caa pwi Juif naa na Wâra pwapwicîri kà tèpa Juif. É wârimuru kée, âna pwâra bà. 21:29 Apostolo 20.4 ‡ 21:30 *Rà...târi kaa é pâ goropwârawâ*—Rà pwa pwiri, ba pwicîri na jè pwa é pwina èpà naa na, â pwi ére na pâri ma jè cârû wâwé. Â càcaa nùmarà na wà Paulo, âna é uru too naawé.

34 Â rà ina wà pàra tàpé pâ wàrani, â rà ina pàra tàpé pâ wàrana. Â câé caa tâmogòori wà pwiibà pâ, wàilàpà cèna âjupâra ba rà po dau pikòì. Â é ina pâ, na popa Paulo too naa na wâra coda.

35 Â rà popaé wà tèpa coda. Ûna rà tèepaa naa gòro aucò too, â rà jèe po tàmee, ba rà po dau putâmu wà tèpa âboro, â nye nùmarà na rà èié.

36 Ba rà cau pâra diri wiâé burâ tomara pâ: «Naaé, ba na bà pòtâmwereé!»

É patùra tèpa Juif Paulo

37 Wà tèpa coda, âna pwa na rà naadò wà Paulo naa na wâra coda, â é ina tà pwi caa kàra [naa na pwâratùra grec] pâ: «Pwiri o nye pâri ma go ina tâgâ cè jè muru?»

Â é pò wà pwini, â é tòpi tée pâ: «Gona gà pwa grec?»

38 Gona càcaa wâgà pwi *Aigupito[§], pwi a pwa ma gùmagù è napò?—wà pwi a pa pâ naanigée namaré é 4 000 âboro târa tù paa dâra é pwâra ukai kâbâ?»

39 Â é tòpi tée wà Paulo pâ: «Bwa! Wâgo, âna go pwi Juif, â go pwi a tèpa naa Tarse, napô géé na province Cilicie, pwi napô na dau maina. Â go ilari jiiğâ pâ, càcaa pâri ma go patùra è pâ âboro bèeni?»

40 Â é ina wà pwiibà pâ: «Îgâ!»

Â é coo gò i aucò wà Paulo, â é pwa ineremuru târa è pâ âboro goro iê. Ûna nye po ticé pwâratùra kaa, â é patùrarà, goro *héberu, pwâratùra kâ tèpa Juif.

22

1 Â é ina pâ: «Bwa; tèpa jènereô ma tèpa caa, guwà tère pwina go ina tàwà ni, ba târa béipwamuruô.»

2 Ûna rà tère na é patùrarà naa na è pwâratùra kàra, â mwa dau ticé airà kaa.

Go pwi âji Juif

É ina tàra wà Paulo pâ:

3 «Go pwi *Juif, pitèpao naa Tarse wâna province Cilicie, êco na èrùo naani *Iérusaléma. Â wà Gamaliel* na é pacâmuriô, pwi âboro imaina naa jaa wà tèpa caa kâra câmu. Â é còo tóo bwàti è *Naèà kâ tèpa jojoorjè. Go pwi a tàcì ba kâ Pwiduée pwacèwiiwà diri nabà.

4 Go tubaèpà tà tàpé na rà *pâra wiâ Pwi Ukai Iésu. Ba go pwa ma tâjùrurà ma piirâ—tèpa paaò ma ilàri mwara—â go tùrà naa na karapuu. Â go pwa ma tètâmwara pàra tàpé géé goorâ.

5 «Wà pwi *ukai kâ tèpa pwa ârapwailò ma è *wâratûâ kâ tèpa ijiao, âna rà o *paâjupâraò. Ba go tòpi jiiirà è pâ tii, ba na go naa tà tèpa jènerejè, tèpa Juif na rà tâa Damas. Ê pâ tii-bâ, âna rà naa è tàrù kôo, ma go pâra naawê, nau tâjùru tèpa cèikì naa goo Iésu, ma poparà me naa Iérusaléma, ba na pwa wârimuru târa. Â go pwa diri è pâ muru bèepwiri.»

É piwiâ pwâra to kâ Pwi Ukai

6 «Êco na, ûna go gére pâra wii naigé, ûna po gopaé bwàti, na go pâra mwünyabweri Damas, â é nye me kaa géenidò napwéretòotù è pwi pwéelaa na dau maina, â é èrùuo.

21:36 Luka 23.18 21:38 Apostolo 5.36-37 § 21:38 Pwi Aigupito na é pwi Juif, na nùmee na rà paègò tèpa Roma géé napò Judée. (Còo è popai goro Zélate na 1.13.) 22:3 Apostolo 5.34 * 22:3 Gamaliel—Còo Apostolo 5.34. 22:4 Apostolo 8.3

7 Go nye tûuboo kaa naa napuu, â go tère ê pwârâtûra na ina pâ: “Saulo, Saulo, cina gà tubaèpà tóo?”

8 «Â go tòpi tée pâ: “Wâgà wàa, co pwi ukai?”

«Â é tòpi tóo pâ: “Wâgo Iésu géé Nazareth, na gà gére tubaèpà tóo.”

9 «Wà tàpé na rà pâra wiâô, âna rà côo é pwéelaa, êco na càra caa tère ê pwârâtûra kà pwina é patûrao.

10 «Â go ina pâ: “O dà cèna go pwa, co Pwi Ukai?”

«Â é tòpi tóo wà Pwi Ukai pâ: “Gà cimadò, â gà pâra naa Damas, ba o mwa ina tâgà naawê, cè pwina gà o pwa.”

11 «Ûna go niâ, â jèè câgo caa côjè. Â rà mwa po tu naa goro îô wà tèpa béèò, â rà popao pâ naa Damas.

12 «Pwa pwi jè âboro wè, na nee Ananias. Wà pwiibà, âna pwi âboro na é dau pwi a pitòimiriê, ma pâra wiâra é Naèà kà *Moosé. Â rà dau inaè ba wâdé wà diri tèpa Juif na rà tâa Damas.

13 Â é me mariò wà pwiibà, â é ina tóo pâ: “Saulo, pwi a cèikî béèò, gà niâ còwâ!”

«Â go nye niâ còwâ kaa, â go còoê.

14 Â é ina tóo pâ: “É jèè pitòrigarigà wà Pwiduée kà tèpa jojooorjè, ba na gà tâmogòori é câbawâdé kêe, ba na gà côo wà pwina é *târù, wà Iésu; ba na gà tère é pâ popai na é ina tâgà.

15 Ba gà mwa pwi a paâjupâraé, naa jaa tèpa âboro diri, goo é pâ namuru na gà côo ma tère.

16 Â êni, âna dà na gà cipacîri? Gà cimadò ma *upwaagà. Â gà pwapwicîri tà Pwi Ukai†, ba na o pwanauri é pâ èpà'gà.”

Pâdari tàpé na càra caa tèpa Juif

17 «Gée na càuè, â go jèè wâjué còwâ naa Iérusaléma. Â, na jè tòotù, na go bwaa gére pwapwicîri wâna *Wâra pwapwicîri, â é pipaarié tóo naa na nyuâa wà Pwi Ukai.

18 Â é ina tóo pâ: “Gà piwâcî, â gà còobé wài géé Iérusaléma, ba wà tèpa âboro wâni, âna o càra caa tòpi é pai paâjupâraô kâgà.”

19 «Â go tòpi tée pâ: “Pwi Ukai, rà nye tâmogòori pâ béaa, âna go pâra naa na *wâra pitapitiri, â go pwa ma tâjuru wà tàpé na rà cèikî naa googà. Â go nama pâdirà, ma naarà dò naa na karapuu.

20 Ûna nama catâmwara wà Étienne, pwi ênawéna'gà, âna go tâa wê mwara. Ba go pwi jè a wâgoo é auniimiri kà tàpé na rà catâmwereé, â go wéaari mwara é ârabwée kâra.”

21 «Êco na é ina tóo wà Pwi Ukai pâ: “Gà còobé [géé Iérusaléma] ba go mwa nama gà pâ naa na, na wâiti wê, dari tàpé na càra caa tèpa Juif.”»

Pwa na rà pâdié tèpa coda

22 Rà tâmaari wà Paulo tia wê wà tèpa Juif. Êco na, ûna é ina pâ, na é pâra dari tàpé na càra caa tèpa Juif, [â rà nye putâmu kaa] â rà tomara too pâ: «Kaa! Jè gére wéaari târa dà, é pwâra âboro na wârani?! Catâmwereé! Ba càcaa pâri ma é wâro!»

† 22:16 Â gà pwapwicîri tà Pwi Ukai—Grec: Naa na nee. 22:18 Apostolo 9.29–30 22:19 Apostolo 8.3, 26.9–11 22:20 Apostolo 8.1 22:21 Apostolo 9.15

23 Â rà nye wiikau kaa, â rà tòpwùtù ma tâjii ê pâ ârabwée kàra, â rà tù too ê dàuru puu‡.

24 Wà pwi a pitùâ kàra coda *roma, âna é ina tà tèpa coda kée pâ, na rà popa dò wà Paulo naa na wàra coda. Â pwa na rà pâdié goro ubati§, ba na é ina tàra ê majoroé ma rà uu [ma putàmu naa gooé] wà tèpa Juif.

Neêô âna tâa na tii kàwà

25 Êco na, ûna rà tòoé, ba na rà pâdié, â é ina wà Paulo tà pwi jè caa kàra coda na é tâa wê, pâ: «Gona nye pwa tàrù kàwà ma guwà pâdi pwina é tâa na tii kàwà, tèpa Roma, na bwaa càcaa pâji pitèié?»

26 Â [é pò] wà pwi caa kàra coda, na é tère pwiri, â é pâra nau patère pwi a pitùâ maina kàra pâ: «O dà cèna gà pwa tà pwi âboro bèeni? Ba é pwi Roma!»

27 Â é me wà pwi a pitùâ dari wà Paulo, â é tawèerié pâ: «Ico pwini, gà pwi a tâa na tii kâjè tèpa Roma?»

«Ûu.»

28 «Gà côo, wâgo, âna po dau wâru mwani na go tòpò târa ma go pwi Roma!»

«Wâgo âna na pitèpao, âna go jèpwi Roma.»

29 Ûna é tère pwiri wà pwi a pitùâ, â nye dau wâgotêe kaa. [Ba pwicîri] na rà pii wà pwi a tâa na tii kàra. Â napwa naa goo wà tèpa coda na ia rà pwa na rà pâdié, âna rà panuâe kaa!

Paulo na ara wâratûâ maina

30 Wà pwi a pitùâ kà tèpa coda, âna nùmee na é tâmogòori bwàti cè majoroé ma rà pitòti* Paulo wà tèpa Juif. Â, na dàuru, âna é tûâri tà tèpa pwa *ârapwaaìlò, ma diri é wâratûâ maina kà tèpa Juif pâ, na rà ipitiri. Â é nama tapwùtù é pâ itùpaò gée goo Paulo, â popaé me, ma tòpòé naa nabibiu kàra.

23

1 É nye po niâri tèpa wâratûâ wà Paulo, â é ina tàra pâ: «Tèpa jènereô, càcaa gùmagù é pwâranùmoo na ara Pwiduée, goo é wâro kôo tiagoro nabàni.»

2 Â ûna é tère pwiri wà Ananias, pwi *ukai kà tèpa pwa ârapwaaìlò, â [é putàmu. Â] é cùru tàpé na rà cimwünyabweri wà Paulo pâ, na rà tamoori pwêe.

3 Â é ina tée wà Paulo pâ: «Êe mwa wâri tâgà wà Pwiduée! Ba nùmagà na gà tèio goro é *Naèà, êco na gà gére còbèedari é Naèà, ba gà pwa ma rà èio! Wâgà na po dau wâdè pwâgà, êco na, napwa naa goo é pwâranùmagà, âna po dau bàutê na!»

4 Â wà tàpé na rà tâa goro jènere wà Paulo, âna rà ina tée pâ: «É! Gà tàgére ina ba èpà wà pwi ukai kà tèpa pwa *ârapwaaìlò kà Pwiduée!»

5 Â é tòpi tàra wà Paulo pâ: «[Pwanaurio] co tèpa jènereô, ba câgo caa tâmogòori, pâ, é pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaaìlò! Âjupâra pâ é ina é *Tii Pwicîri pâ: *Gà cibwaa tûra ba èpà naa goo pwi a pitùâ kàra é Ba'gà.*» *Exode 22.27*

Rà pitadârùrà tèpa wâratûâ

‡ 22:23 Tòpwùtù ma tâjii ê pâ ârabwée... Rà wàrapwiri na rà miiri é jè muru, é, na rà putàmu. Rà niimiri pâ, é ina wà Paulo pâ: «É tûtâjii tèpa Juif wà Pwiduée, â é pitòrigari tèpa Ba.» § 22:24 Ubatì—Dau èpà, ba pwa noo kàra duuru macii, târa ma dàpàgà é naparawére âboro. 22:25 Apostolo 16.37 22:29

Apostolo 16.38 * 22:30 Pitòti (é, pitòtiri, tòti)—Accuser: 23:2 Ioane 18.22–23 23:3 Mataio 23.27 23:5 Exode 22.27

6 É nye tà tàmogòori wà Paulo pà wà tèpa tâa na ê wàratûâ, âna [tèpa tâa na, du ârailu ére goro pwapwicîri]—wà tèpa *Farasaio ma wà tèpa *Sadukaio. Â é ina tàra pà: «Tèpa jènereô! Go pwi Farasaio, â wà caa kôo, âna pwi Farasaio, â go cèikí naa goo é pai o wâro còwâ kà tèpa bà. Êkaa na rà tèio!»

7 Ûna é ina pwiri, â wà tèpa Farasaio ma tèpa Sadukaio, âna [rà nye iputàmú kaa] â rà pitadàrùrà.

8 (Ba rà ina wà tèpa Sadukaio pà, nye ticè wâro còwâ kà tèpa bà, â nye ticè *angela, â nye ticè duée. Â napwa naa goo wà tèpa Farasaio, âna rà cèikí naa goo diri é pà pwi bèepwiri.)

9 Ûna rà jèe gére dau pitùra too, â rà nye cimadò kaa wà pàra tèpa *dotée goro é *Naèa, gée nabibiu kà tèpa Farasaio. Â rà ina pà: «Nye ticè cèna bà còo cèna èpà cèna é pwa wà pwi âboro bèeni. Pwiri é patùraé cè angela?»

10 Ûna jèe pàra nau pimaina too é pai iputàmú kàra, â é niimiri wà pwi a pitûâ kà tèpa coda pà, péa rà tà ténoori wà Paulo, â é ina tà tèpa coda kèe pà, na rà popaé dò còwâ, naa na wàra coda.

11 Na ne, âna é pièpàpariè tà Paulo wà Pwi Ukai, â é ina tée pà: «Gà gòo, ba gà jèe *paâjupàraò naani *Iérusaléma, â o wádé mwara na gà paâjupàraò na *Roma.»

Rà ipwa tûâ ba na rà catàmwereé

12 Na dàuru kèe, âna rà pitòpò tûâ wà pàra tèpa *Juif, â rà *ipwataâboro pà o càra caa ija ma wádo béaa kàra cè pai caamwara wà Paulo.

13 Wà tàpéebà, âna rà wádò còwâ kàra 40 âboro.

14 Â rà pàdari tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwailò ma tèpa ijiao, â rà ina tàra pà: «Bà jèe ipwataâboro pà o càbà caa ija, tiagoro na bà mwa tètàmwara wà Paulo.

15 Êkaa na, wádé na guwà nama ilari jii wà pwi a pitûâ kàra coda pà, na é popa me wà Paulo dariwà, wâguwà ma diri é *wàratûâ maina. Â guwà ina tée pà nùmawà na guwà jèu còo bwàti còwâ é pai gére pwa wàrimuru kèe. Â wàibà, âna bà o caamwereé béaa kàra cè pai tèpaa me kèe naani.»

É patère Paulo pwi niaa gooé

16 Éco na wà pwina niaa goo Paulo, âna é tère pà pwa na rà ipwa tûâ tà Paulo. Â é too nau patèreé naa na wàra coda.

17 Â wà Paulo, âna é todà pwi jè caa kàra coda, â é ina tée pà: «Gà popa pà pwi âboro èpo bèeni dari pwi a pitûâ kàwà, ba pwa jè muru na nùmee na é ina tée.»

18 Â é popa wà pwini, â é ciaé pàdari pwi a pitûâ kèe, â é ina tée pà: «É todòo wà Paulo, pwi a pwa karapuu, â é cùruo pà, na go cia medarigà wà pwi âboro èpo bèeni, ba pwa jè muru na nùmee na é ina tâgà.»

19 Â é dàti i pwi nari âboro èpo wà pwi a pitûâ, â ru tàpo gée paé nau coo, â é tawèrié pà: «Dà cèna nùmagà na gà ina tóo?»

20 Â é tòpi tée pà: «Rà pitèrerà wà tèpa Juif, ba na rà ilari jiigà pà, na gà nama é me wídàuru wà Paulo, naa na wàratûâ maina kàra. Ba rà o ina pà nùmarà na rà tàmogòori bwàti cè pwina é pwa.

²¹ Êco na gà cibwaa pitêre dâra! Ba rà o ipwa tûâ têe. Ba rà wâdò còwâ kâra 40 wà tàpé na rà jèe ipwataâboro pâ o càra caa ija ma wâdo, tiagoro cèna rà o pòtâmwereê. Â êni, na rà jèe nabwé ipwabwàtirâ, â rà tapacîri co cèna gà ina.»

²² Â é tòpi têe wà pwi a pitûâ pâ: «Gà cibwaa wiâ é pwâra pitûra kâju!» Â é panuâê.

Rà popa Paulo pàdari pwi kupénoo

²³ Wà pwi a pitûâ, âna é todâ tupédu caa kâra coda kêe, â é ina tàru pâ: «Gàu ipwabwàti 200 coda [na rà pa tàuwa] ma 70 coda na tâa gòro òoci, â 200 coda na rà tèpa tò da, ba na rà pâ naa Césarée na 9h bàrane.

²⁴ Guwà pwabwàti mwara cè tèpa òoci, ba na cia pâ wà Paulo naa jaa wà pwi kupénoo Félix. Â guwà wéaarié bwàti, ba na càcaa tèepaa têe cè pwina èpà.»

²⁵ Â nabwé, â é wii é tii bèeni:

²⁶ Tii kâ Claude Lysias tà kupénoo Félix. Bwàcu'gâ.

²⁷ Go panuâ paé darigà wà pwi âboro bèepwiri. Ba wà tèpa Juif, âna rà popaé, ba na rà tètâmwereê. Êco na, ûna go tère pâ pwi ârati kâjè tèpa Roma, â bà pâra ma tèpa coda kôo nau upaé jiiirà.

²⁸ Â nûmoo na go tâmogòori cè majoroé ma rà pitòtié goo, â go popaé pâ, naa na wâratûâ kâra.

²⁹ Â go pàdari pâ nye ticè èpà cèna é pwa na pâri ma pòtâmwereê goo, é, ma é pwa karapuu goo. Ba é pâ pwina rà pitòtié goo, âna nye êco, pâ popai goro naèà kâra.

³⁰ Ûna patêrêô pâ rà pitû tûâ têe wà pâra tèpa Juif, â go nye pò ma panuâê paé darigà. Â go ina mwara tà tàpé na rà pitòtié pâ, na rà mwa nye ina tâgà, cèna rà ina naa gooé.

Topai tâgà.

³¹ Â wà tèpa coda, âna rà pwa é pwina é ina tàra wà pwi a pitûâ kâra. Ba, na ne, âna rà popa pâ wà Paulo, naa na ville Antipatris.

³² Na dàuru kêe, âna rà wâjué còwâ [wà tèpa po pâra] naa na wâra coda. Â wà tàpé na rà tâa gòro òoci, âna rà tà pâra co ma wà Paulo.

³³ Â rà tèepaa pâ naa Césarée, â rà naa i tii tà pwi kupénoo, â rà panuâ Paulo têe.

³⁴ Gée na càuru é pai pûra kêe i tii, â é tawèeri wà Paulo pâ: «Gona gà pwi âboro gée na dà province?»

Â é tòpi têe pâ: «Gée Cilicie.»

³⁵ Â é ina têe wà pwi kupénoo pâ: «Go mwa tawiâgà, wiàna rà tèepaa me wà tèpa pitòtigà.» Â é tûâri tàra pâ, na wéaari wà Paulo naa na pwârawâ maina na é nama bari wà ukai *Héroda Maina.

24

Paulo na ara pwi kupénoo Félix

¹ Po 5 tòotù gée na càuè, âna rà tèepaa boo naa Césarée wà Ananias, pwi *ukai kà tèpa pwa ârapwaailò, ma wà pâra tèpa ijiao kà tèpa *Juif, ma wà pwi apoka *

na nee Tertullus. Â rà pàdari wà pwi kupénoo Félix, ba na rà piciapwâ tée goo wà Paulo.

² Â é todà me wà Paulo i pwi kupénoo [ba na é coo araé].

É pitòti Paulo wà Tertullus

É pitòti Paulo wà Tertullus [na ara pwi kupénoo] â é ina pâ: «Bwa; Kupénoo Félix, wiàna bà wâro na ê tàbwàti ma ê pinaanapò, â na wàrapwiri gée googà, â gée goro ê pai tûarigà, ma ê pai pa'gà bwàti ê napò kâbà.

³ Bà pwaolé tâgà, gée na âji pwâranümbà, goo ê pâ namuru bèepwiri.

⁴ Càcaa nümoo dâra popa jiigà cè pàara cèna gòri, êkaa na go ilari jiigà pâ, gà pidàpwicàarigà na ji pàara, ba na gà tère cè pwina go o ina tâgà.

⁵ «Bà còo pâ wà pwi âboro bèeni, âna é nye dau pwi âboro èpà kaa, ba é tò dii ma bara, naa nabibiu kà tèpa Juif, wà gòropuu pitiri, â é pwi caa kà tèpa *Nazaréen* (neere pé pwi jè pwapwicîri).

⁶ Wàé mwara na é mudàra ba na é còbèedari ê *Wàra pwapwicîri, êkaa na bà tâjürüé {ba nümabà na bà tèié wiâra ê *Naèà kâbà.

⁷ «Èco na wà pwi a pitûâ kâra wâra coda, Lysias, âna é me, â é nye pò ma popaé imudi jiibà.

⁸ Â é ina tà tèpa pitòti Paulo pâ, na rà medarigà, ma rà ina tâgà ê pâ namuru na bà pitòtié goo.} Â wiàna nümagà, â gà tawèeri Paulo, ba wâdé na é nye ina tâgà ê pwina bà pitòtié goo. Nabwé.»

⁹ Â wà tèpa Juif, âna rà ina pâ ê pwina é ina wà pwini apoka Tertullus, âna âjupâra.

É ipwamurué Paulo

¹⁰ Wà pwi kupénoo, âna é pwa ineremuru tà Paulo pâ, na é tûra.

É cimadò wà Paulo, â é ina pâ: «Bwa; go tâmogòori pâ gà pwi a [pitûâ ma] tèi ê napò kâbà tèpa Juif, naa na pâ naja na jèe wâru, â cãgo caa dumapié na go ipwamuruò naa naporomeegà.

¹¹ «Gà pitawèeri paé, ba càcaa pâji wénari 12 tòotù na go tèepaa me naa *Térusaléma, nau pwamaina Pwiduée.

¹² Â cãgo caa pitaèkâa ma cètùu tèpa âboro, naa na Wàra pwapwicîri, ma na wâra ipitiri, ma na ville. Nye ticè âboro cèna é ina pâ é còoò na go pwa ê pâ pwiibà.

¹³ Â wà tèpa âboro bèeni, âna càcaa pâri ma rà *paâjupâra tâgà, ê pwina rà pitòtio goo.

¹⁴ «Âjupâra pâ go pwi a *pâra wiâ Pwi Ukai, [wiâra ê naigé na bwaa âmué] ba na go piênawéna kà Pwiduée kà tèpa jojoorojè. Â âjupâra pâ, wà tèpa pitòtio bèeni, âna rà ina pâ, i naigé-bà, âna pwâ. Èco na go cèikì naa goo diri ê Naèà kà *Moosé, ma diri ê pâ tii kà wà tèpa *péroféta.

¹⁵ Bà bà capai cèikì ma tèpa âboro bèeni pâ, wà tèpa bà, naa na wâdé ma èpà, âna rà o mwa wâro còwâ.

¹⁶ Êkaa na go nye pimudàra taaci, ba na é nye tânana ê pwâranümoò, na ara Pwiduée, ma tèpa âboro, â nye ticè cèna pâri ma pitòtio goo.

Ticè èpà na rà còo naa good!

17 «Gée na càuru ê pâ naja na wâru, na tiàuo gée Iéruusaléma, â go wâjué pâ còwâ naawê, ba na go pa pâ é mwani, bépitu târa é Ba kôo, â târa mwara ma go ipwa *ârapwaailò tà Pwiduée.

18 Êkaa pwiri na go tà tâa goo, naa na Wâra pwapwicîri, ûna rà pâmarîô, ba go gére tubanabwé é 'pwapwicîri târa pai *pinuwa'. Nye ticé cè jè âboro na go pame naawê, â nye ticé pwâra pikòî wê.

19 «Êco na rà tâa wê wà pâra tèpa Juif gée na province Asia. Â wiàna go pwa cèna èpà na tòotù-bà, â gorodà na càra caa tâa ni nabà wà tàpéebà, ba na rà pitòtio?

20 Â wà mwara tèpa âboro bèeni, âna nye ticé èpà na ia rà còo naa goodò, na ia rà popao na ara é wâratûâ maina.

21 É, pwiri nûmarà na tèio, goo i ji popai na ia go ina, naa nabibiu kàra pâ: «Go cèikî pâ, rà o wâro còwâ wà tèpa bà»? Êkaa na go gére tâa ni, nabà na arawà. Nabwé.»

Picàù too còwâ pai pitèi Paulo

22 Napwa naa goo wà kupénoo Félix, âna é dau tère é pâ popai goro é pai pâra wiâ Pwi Ukai. É picàù too còwâ é pai tèi wà Paulo, â é ina tà tèpa Juif pâ: «O mwa tèi cawi wà Paulo, wiàna é tèepaa me wà Lysias, wà pwi a pitûâ kâra wâra coda.»

23 Â é ina tà pwi jè caa kâra coda pâ, na é wéaari Paulo naa na karapuu, â na é cibwaa tòoé ma pwa-imudiri tée, â na nye panuâ tà tèpa bée mwara, ma rà me nau caié. [Â é pâra wà Félix.]

24 Pàra tòotù gée na càué, â ru tèepaa me còwâ wà Félix, ma Drusille† tò wâdè, tò ilàri Juive. Â ru pwa ma é me wà Paulo, â ru tèreé, na é tûra goo é cèikî naa goo Iésu Kériso.

25 Êco na, ûna é tûra goro é wâro na *târù na ara Pwi Ukai, ma é pai pidâpwicâarijè naa na diri é muru, ma é pitèimuru kà Pwiduée na o mwa me, â wâgo tà wà Félix. Â é ina tà Paulo pâ: «Êni, jè o bwaa tàpo pacoo i ipitiri kâjè. Wâdè na gà pâra jjiio ni, êco na, wiàna mwa pwa cè pâara kôo, â go mwa todàgà còwâ.»

26 Ba é nye tà wâari mwara pâ, é péa tà naa cè mwani kêe wà Paulo. Â é pwa ma rà nye tà ciburà popa me wà Paulo darié, ba na ru pitûra.

Paulo na ara kupénoo Festus

27 Paé ârailu naja, â é tòotéri wà pwi kupénoo Félix wà Porcius Festus. Êco na wà Félix, âna càe caa panuâ Paulo, â é pwa ma é nye tà tâa na karapuu, ba na o wâdè tà tèpa Juif wâé.

25

1 Wà Festus, âna é tèepaa naa na province *Judée, â âracié tòotù gée na càué, â é too gée Césarée naa *Iéruusaléma.

Rà jèu pitòti Paulo

2 Wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaailò, ma tèpa âboro imaina gée jaa tèpa *Juif, âna rà piciapwâ tée goo wà Paulo.

³ Rà tacoo gooé, ma ilari jiié pâ, na é pwa ma é me naa Iérusaléma wà Paulo. Ba wà tàpéeni, âna rà tà pwa é jè tûâ, ba na rà o mwa caamwereê naa naigé.

⁴ Â é tòpi wà Festus pâ: «Bwa, ba wà Paulo, âna wéaarié na Césarée, â wâgo, âna càcaa gòirio wà Iérusaléma, ba go o pâra còwâ.

⁵ Â wà tèpa pitûâ kàwà, âna wâdé na rà boome wiâô naa Césarée. Â wiàna pwa cè muru cèna èpà cèna é pwa pwi âboro-bà, â rà mwa ina naawê.»

Paulo naa na wâra pitèimuru

⁶ Wà Festus, âna é tâa jaarà co naa na 8, é, na 10 tòtù, â é boo còwâ naa Césarée. Â, na dàuru kèe, âna é pwi a pitèimuru, â é tûâri tàra pâ, na rà popa me wà Paulo.

⁷ Úna é tèepaa me wà Paulo, â rà cibèepié wà tèpa Juif na rà boome gée Iérusaléma. Â wâru é pâ pwina dau èpà na rà ina naa gooé, ma rà pitòtié goo. Êco na càcaa pâri ma rà *paâjupâra.

⁸ Â é tòpi wà Paulo ma é ipwamurué, â é ina pâ: «Nye ticè èpà na go pwa naa goo é *Naèà kâbà tèpa Juif, ma naa goo é *Wâra pwapwicîri, ma naa goo wà César, [pwi ukai kà tèpa *Roma].»

⁹ Wà Festus, âna nùmee na rà wâdéarié wà tèpa Juif, â é tòpi tà Paulo pâ: «Nùmaga na gà too naa Iérusaléma, ba na go pitèigà goo pwiri, naawê?»

Go to pàdari César!

¹⁰ É ina tée wà Paulo pâ: «Bwa. Go coo ara é wâra pitèimuru kà César, â o mwa nye pitèio naawê. Ba gà nye tàgère tàmogòori bwàti pâ, nye ticè èpà na go pwa tà tèpa Juif.

¹¹ Â wiàna go pwa cèna càcaa tàrù, cèna pâri ma caamwaraô goo, â wâdé na caamwaraô. Êco na, wiàna é pwina rà ina naa good, âna pwâ, â nye ticè pwì âboro cèna pwa *tàrù kèe, ma é popao darirà. Bwa! Go to pàdari wà César*!»

¹² Â rà tàpo pitùra wà Festus ma tèpa pwa ipitiri, â nabwé, â é ina tà Paulo pâ: «Wâdé. Úna gà to pàdari wà César, â gà o nye pàdarié!»

Piwiâ jèkutâ goo Paulo tà Agrippa

¹³ Gée na càuru é pâ tòtù na wâru, âna wà pwi ukai *Agrippa ma wà Bérenice, tô naigé kèe, âna ru tèepaa naa Césarée nau pwabwàcu tà Festus.

¹⁴ Bwaa wâru tòtù na rà bwaa tâa wè na, â wà Festus, âna é piwiâ tà Agrippa, é pai pwa goo wà Paulo, â é ina tée pâ: «Wà Félix na é nama é pwa karapuu wà Paulo.

¹⁵ Na pàara na go tâa Iérusaléma, âna wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaillò, ma tèpa ijiao kà tèpa Juif, âna rà piciapwâ, ma ilari pâ, na é pwa wârimuru.

¹⁶ «Â go tòpi tàra pâ: “Wâjaabà tèpa Roma, âna càcaa wàrapwiri é pai pwa kâbâ. Ba câbâ caa pwa wârimuru tà pwì âboro, béaa kâra é pai pitèié. Ba wâdé na bà nye pitùra ma wà tèpa pitòtié, ba na é nye ina cè popai târa pipwamurué.”

¹⁷ Êkaa na rà capai tèepaa me naani dario. Â câgo caa bwaa tapacîri, â na dàuru, â go tâa na aupitèimuru, â go ina pâ, na popa me wà pwì âboro bèepwiri.»

Pitaèkâa goo pwapwicîri kàra

25:3 Apostolo 23.15 **25:7** Apostolo 24.5-6 * **25:11** *Go to pàdari wà César*—Wà pwi atâa na tii kà tèpa Roma, âna pâri ma é to pàdari wà César, pwì ukai kà tèpa Roma, ba na é pitèié, wàra *Cour d'Appel*.
25:14 Apostolo 24.27

18 «Go gére niimiri pâ, pwiri o dau maina ê èpà na é pwa. Êco na é pwina rà pitòtié goo, âna ticèmuru naa goo.

19 Ba rà nye pitaèkâa goo ê pwina wâna ê pwapwicîri kâra, naa goo cè pwi Iésu cèna é bà, â na wà Paulo, âna é ina pâ é wâro còwâ.

20 «Â câgo caa tâmogòori cè pwina go pwa, naa na pai pitùra kâra. Â go tawèeri wà Paulo pâ, pwiri nùmee dâra pâ naa Iérusaléma, ma o pitèié naawé goo ê pâ namuru bèepwiri.

21 Êco na é tò pàdari wà César, ba na é pitèié. Â go naa tàrù ma wéaarié tiagoro ê pai panuâê kôo dari wà César.»

22 Â é ina wà Agrippa tà Festus pâ: «Wâgo mwara, âna nùmoo na go tère pwi âboro-bâ.»

Â é tòpi tète wà Festus pâ: «Widàuru, âna gà o mwa tèreê.»

Rà too naa na wâra pitèimuru

23 Na dàuru kèe, â wà Agrippa ma Bérenice, âna ru tèepaa naa na wâra pitèimuru, wàilà ma tèpa pitûâ kâra coda, ma tèpa âboro imaina na napô. [Â rà dau pwamainaru wà tèpa âboro wiâra é pai pwa kâra.] Â é naa tàrù wà Festus ma popa me wà Paulo.

24 Â é coo wà Festus, â é ina pâ: «Bwa; Ukai Agrippa ma cau wâguwà diri na guwà wâni jaabà, guwà còo pwi âboro bèeni. É pwi majoro tûra kâ diri tèpa Juif, na Iérusaléma ma wâni, â rà jèe me nau còôo gooé. Â rà capai ina too diri pâ, wâdé na caamwereé.

25 «Naa goodò, âna câgo caa pâmari cè èpà cèna o pâri ma caamwereé goo, êco na nye wâé còwâ na é ilari pâ, na é pâra dari wà pwi ukai César. Â go niimiri pâ, na go panuâê pâ.

26 «Êco na câgo caa tâmogòori cèna go wii pàdari wà ukai naa gooé. Â êkaa majoroé ma go pwa ma é coo aragà, co Ukai Agrippa, ma arawà diri. Guwà pitawiâê diri, ma ina tòo, cèna go o wii tà pwi ukai.

27 Ba càcaa tàrù tòo na go panuâê pâ tète cè pwi a pwa wârimuru, wiàna càcaa go pwéelaa bwàti cè majoroé.»

26

É ipwamuruê Paulo na ara Agrippa

1 É mwa ina wà ukai *Agrippa tà Paulo pâ: «Pwiibà, go panuâê tâgà ma gà tûra, ma gà ipwamurugà.»

Â é naatoo ê iê wà Paulo, â é ina pâ:

2 «Bwa; go nye dau ipwadéee kaa, co Ukai Agrippa, na go tûra na aragà nabà, ma go tobpwâ é pwina rà pitòtié goo wà tèpa *Juif.

3 Ba gà dau tâmogòori bwàti é nyamanya kâjè tèpa Juif*, ma é pâ namuru na jè mu pitùra goo, â go ilagà pâ gà jèe tâpo pidâpwicâarigà, ma gà tèreê.»

Rà cau tâmogòori pai wâro kôo

4 «Wà diri tèpa Juif, âna rà tâmogòori é wâro kôo, géé na autapoo goo, na go bwaa pwi âboro èpo, naa nabibiu kâra é Ba kôo [na province Cilicie] tia *Iérusaléma.

* 26:3 Nyamanya kâjè tèpa Juif—Ê wâao kâ tèpa Héroda, âna càra caa tèpa âji Juif. Jèe gòiri na rà biirà dâra pwapwicîri kâ tèpa Juif. Êco na càra caa dau tâa goo é pai pwa kâra pwapwicîri.

⁵ Jèe gòiri é pai tàmogòori kàra pà go pwi a wâro wâna *Farasaio, pwi jè ére kàra pwapwicîri na nye dau tâa goo diri pà naèa. O pâri ma rà *paâjupâra wiâna nûmarâ.

⁶ «Â nabàni, âna jèe pitèio, ba go cèikî pà o coo é auinabéaa kà Pwiduée tà tèpa caa kâjè.

⁷ Êco na, nye muru na rà cau cèikî naa goo, wà diri tèpa 12 wâao kâjè, na rà piênawéna kà Pwiduée, naa ne ma pwaâ.

«Êkaa na rà tèio, co Ukai Agrippa, wà tèpa Juif bèepwiri.

⁸ Â wâguwà tèpa Juif nabàni, âna gona dau pwacoé tà Pwiduée, ma é pawâro còwâ tèpa bà? Â gorodà na câguwà caa cèikî naa goo?»

Béaa âna go cicara Iésu

⁹ «Béaa, âna go niimiri pà, napârao âna na go cicara ba gòo é nee Iésu gée Nazareth.

¹⁰ Â go tòpi jii tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaaïlò è tàrù, ba na go naa wârimuru tà tèpa âboro kée. Dau wâru tàpé na go nama tòpòrà naa na karapuu naa Iéruusaléma. Â go pwi a wâgoo mwara é pai catàmwararâ.

¹¹ Go nye taaci kaa èirà naa na é pà *wâra pitapitiri, â pwa na go nama rà ina ba èpà é nee Iésu. Ûu kaa, ba ia go dau pwi a putàmu naa goorà, â go dau pwa tàra na èpà, tia na é pà napò na wâiti.»

É jèu piwiâ pai todèe kà Pwi Ukai

¹² «Êkaa pwiri é majoroé ma go pà naa Damas, wiâra è tàrù, na rà naa tôo wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaïlò.

¹³ Bà pâra wii naigé, co pwi Ukai Agrippa, â, na po gopaé bwàti, â go nye còo kaa é pwi pwéelaa na é me gée napwéretòotù, naa gòbà ma wà tèpa béèò. Â é dau pwéelaa jii è tòotù.

¹⁴ Bà capai tûu diri naa napuu, â go tère é pwâratùra na é ina tôo naa na *hébèru pà: “Saulo, Saulo, gorodà na gà pwa tôo na èpà? O dau gòo naa googà, na gà cicara Pwiduée†.”

¹⁵ «Â go tawèeri pà: “Wâgà wâa, co Pwi Ukai?”

«Â é tòpi tôo pà: “Wâgo Iésu na gà gére pwa tôo na èpà.

¹⁶ Cimadò, ba go âpâparigà, ba na gà pwi ênawéna kôo. Â gà o pwi a paâjupârao, â gà mwa piwiâ é pwina gà còo nabà, bau é pà pwina go o mwa paari tàgà.

¹⁷ Go panuâgà pâdari é Ba'gà, tèpa Juif, bau é pâra Ba mwara, â go o mwa pwi a wéaarigà.

¹⁸ Go cùrugà, ba na gà tàpìri é du âraporomeerà, ba na rà o còobé gée na é bàutè, pà naa na é pwéelaa—gée na pàtâma *Caatana, naa jaa Pwiduée. Ba wiâna rà cèikî naa gooo, â o pwanauri é pà èpà kàra, â o pwa autâa kàra ma wà diri tàpé na rà cèikî naa goo Pwiduée.”»

Ni, âna go inapàpari Iésu pitiri

¹⁹ «Wârapwiri co Ukai Agrippa, â po dau pwacoé tôo ma câgo caa pitère dàra é pwina go còo, ba é muru na me gée jaa wà Pwiduée.

26:5 Filipi 3.5-6 **26:6** Apostolo 23.6, 28.20 **26:9** Apostolo 8.3 † **26:14** Na gà cicara Pwiduée—Ucina naa na grec goo è òoci na tàutèe na é pitère dà pwi atâa gòè. **26:18** Ésaie 42.16; Éfésò 2.2; Kolosé 1.13

20 Â go picémara ê popai—tapoo na Damas, ma wâ Iérusaléma, ma wâdiri na ê pâ napô kâ tèpa Juif, ma wâjaa mwara tàpé na càra caa tèpa Juif. Â go ina tàra diri pâ: “Guwà pinünüma ma guwà biiwà naa goo wà Pwiduée. Â guwà paari naa na ê càrawà pâ guwà jèe pinünüma.”

21 «Wàèpwiri kaa é majoroé ma rà tãjũruo wà tèpa Juif naa na *Wàra pwapwiciri, â rà pwa na rà pòtãmwaraô.

22 Êco na wà Pwiduée, âna é wéaario tiagoo ni. Êkaa na go nye tà paãjupâraê na ara tèpa âboro kîri ma maina.

«Â napwa é pwina go ina, âna càcaa pi-ité jii i pwi ia rà mara ina wà tèpa *péroféta ma wà *Moosé, pâ:

23 [Wà Pwiduée, âna é cùru medarijè] wà Pwi *Mesia. Â wâdé na é pwamaagé cõo, â na é pâbéaa nau wâro cõwâ géee nabibiu kâ tèpa bà, ba na o picémara é pwéelaa târa é Ba kõo, wà tèpa Juif, ma wà tàpé mwara na càra caa tèpa Juif.»

Wâdé na gà cèikî, co pwi ukai!

24 Na é wàrapwiri pai ipwamuruê kèe wà Paulo, â é ina too wà Festus pâ: «Pigù é pũrugà co pwini! Gà po dau câmu, â gà jèe pimwũru goro è tãmanga'gà!»

25 Â é tòpi tée wà Paulo, pâ: «Bwa, càcaa wàrapwiri, co Kupénoo, ba nye êkaa popai na àjupâra ma pitãmogõo na go ina.

26 Wà ukai Agrippa, âna é jèe nye tãmogõori è pâ namuru bèepwiri, ba càcaa è cè muru cèna ipwa pwàniri, â cãgo caa piwâ na go piwiã tée.»

27 [Â é tabiié wà Paulo dà ukai Agrippa, â é tawèerié pâ]: «Ico pwi ukai, gona gà nye cèikî naa goo tèpa péroféta? Go tãmogõori pâ gà nye cèikî naa goorã...»

28 Â é tapagã tée wà Agrippa: «Ico pwini, gà nye niimiri kaa pâ, na go pò ma cèikî naa goo Iésu Kériso ni?!»

29 Â é tòpi tée wà Paulo pâ: «Naa pò ma ni, é, naa mwa tàpo pwiri, wiãra è câbawâdé kâ Pwiduée! Ba nũmoo na guwà pwacèwiiio, co Ukai Agrippa, ma wãguwà diri tàpé na guwà gére tãmaariô ni. Êco na, na càcaa piiwã goro itũpaò pwacèwiiio.»

Ticè èpà na é pwa wà Paulo

30 Nabwé, â rà cau cimadò diri wà pwi ukai, ma wà pwi kupénoo, ma wà Bérenice, ma wà diri tàpé na rà gére tâa wê.

31 Â rà còobé, â rà pi-ina tàra pâ: «Wà pwi âboro bèeni, âna nye ticè cèna èpà cèna é pwa, na pâri ma é pwa karapuu goo, ma o mwa pòtãmwereê goo.»

32 Â é ina wà ukai Agrippa tà wà Festus pâ: «Ûu kaa. Â wiãna câé caa gére to pãdari César, â jèe tà pâri ma panuã cõwã.»

27

Panuã Paulo naa Roma

1 Pidãbacoò tòotù na é pâra naa Roma* [wà Paulo]. Â bà pâra wiãê. [Wà tèpa coda, âna] rà naa Paulo ma wà pâra tèpa pwa wãrimuru, tà Julius, wà pwi jè caa kãra coda géee na è pâ coda na rà wéaari wà pwi ukai César.

26:23 Luka 24.44–47; 1 Korénito 15.20 * 27:1 Roma—Grec: *Italie*. Roma, âna ville na maina naawê. Cõo naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwãdãra tii.

² Â [wà Julius, âna é nama] bà tò naa gòro ê wànga géé na ville Adramytte, na é pâra dâra pâ aucoo kêra wànga wâ province Asia. Â bà picaapâra ma wâ Aristarque, pwi âboro géé na ville Tésalonika, wâna province Macédoine.

³ Na dàuru kêe, âna bà tèepaa pâ naa na ville Sidon. Â wâ Julius, âna é wâdé naa goo wâ Paulo, â é nye panuâé ma é pâra dari wâ tèpa bée naawê, nau pa jiirâ é pwina tiâu jiié.

⁴ Bà pâra géewê, â bà itâa mwünyabweri ê pô Chypre, â bà po pi-itâa na ânuuê, ba é uu carabâ ê pwéretòotù.

⁵ Géé na càuru ê pai tapàgà kâbâ é nawiâ Cilicie ma Pamphylie, â bà tèepaa naa na ville Myra wâna province Lycie.

⁶ Â naawê, âna wâ pwi caa kêra coda, âna é pâmari ê pwi wànga géé na ville Alexandrie, na é pâra naa Italie, â é nama bà tò naa gò.

⁷ Jèe nye tàpo wâru tòotù kâbâ goro nye tà pi-itâa ba ciâa, â nye dau gòo târa kaa ma bà tèepaa mwünyabweri Cnide, pwi aucoo kêra wànga. Â càcaa pâri ma bà ti wê goro é pwéretòotù, â bà itâa na ânuuru i pô Crète, pâ goro i goromee Salmoné.

⁸ Bà tàpo itâa wii i pô, â po dau gòo ê pai tapàgà kâbâ wê, â bà tèepaa naa Bons Ports, pwi aucoo kêra wànga, na wâmwünyabweri ê ville Lasée.

Jèe pàara kêra èpà napô

⁹ Jèe dau wâru ê pàara na ba tubatiâu, â càcaa wâdé târa tòobàra i pâra kâbâ, ba jèe pàara kêra èpà napô, ba jèe paé é *tòotù maina kêra parui septembre[†].

¹⁰ Êkaa na é patèrèrà wâ Paulo, â é ina târa pâ: «Guwâ còo, co tèpa béeò, go tâmogòori pâ wiâna jè pàra, â jèe pâmari cèna èpà. O tanoori i wànga bau é èrêé, â péa jè tà mwü mwara.»

¹¹⁻¹² Êco na wâ tèpa tâa gòro i wànga, âna càcaa wâdé târa na rà tòpò wànga naawê, na pwi pàara kêra èpà napô. Â nûmarâ na rà tàpo paé naa na aucoo kêra wànga Phénix wâ Crète, ba ciimiri wê[‡]. Â wâ pwi caa kêra coda, âna nye dau piâjimuru tée é pwina ru ina tée wâ pwi a pa wànga, ma wâ pwi apooé, jii é popai kâ Paulo.

¹³ É tàpo uu ba kîri é pwéretòotù, na toome niboo nawiâ, â rà niimiri pâ wâdé, â rà càu jinu, â bà itâa wii é gòropô Crète [pâ naa Phénix].

Pòu na nawiâ

¹⁴ Bwaa càcaa gòiri é pai pâra kâbâ, â nye uu kaa ba maina é pé dàré gòro jaa, pé dàré na ina goo pâ Euraquilon. Â pâ nau pòu,

¹⁵ â jèe càcaa pâri ma bà itâa caraé, ba é jèe pòtò i wànga, â bà po ipanuâba ma é popabâ.

¹⁶ Bà pâ naa ânuuru Cauda, ji pwi nari pô. Â dau gòo târa ma bà naatoo medaribâ i nari wànga na bà tadâti.

¹⁷ Êco na bà mwa bàra càuê dôme.

Wâ tèpa waké gòro wànga, âna rà pa é pâ otâpwe, â rà dàgabiâé bwâti naa goo i wànga maina. Ba dau wâgotâra na citâwé naa pâ namarawâ wâ Libye. Â rà naaboo i noo, â rà panuâ ma é pòtòbâ i pwéretòotù.

27:2 Apostolo 19.29 † **27:9** Tòotù maina kêra parui septembre—Grec: Tòotù kêra ipwanyana. Còo mwara Tòotù maina naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadàra tii. ‡ **27:11-12** Ba ciimiri wê—Ba é ti co wâna sud-ouest ma nord-ouest i pwéretòotù.

18 Na dàuru kèe, ûna jèe dau maina ê pai uu kêra i pwéretòotù, â rà tûtâjii ê pâ ère i wànga naa nawia.

19 Â, na béaracîe kêra tòotù, â rà tâjii mwara ê pâ neemuru wànga.

20 Jèe wâru tòotù na é nye uu taaci i pwéretòotù, â câbà caa côo é tòotù ma ìricò[§]. Â bà jèe pâra nau câcaa wâari pâ bà o udò.

21 Â jèe wâru tòotù mwara na câbà caa ija na.

É pagòo tèpa bée wà Paulo

É cimadò wà Paulo naa nabibiu kêbà, â é ina pâ: «Tèpa béeò, wiàna guwà gère pitère dâra i pwi ia go ina pâ na jè cibwaa pâra gée Crète, â pwiri caé caa gère tèepaa marijè cè pwina epà wârani.

22 Êco na go ina tàwà pâ: Guwà gòo! Ba o nye ticè cè pwi jè ârapàarajè cèna é bà, èco i wànga na o tiâu.

23 «Go pwi ênawéna kà Pwiduée, â èruune, âna é cùru me pwi jè *angela kèe,

24 na é ina tôo pâ: “Gà cibwaa pwa ma wâgotâgà co Paulo, ba gà o nye tèepaa pâdari wà César, [pwi ukai kà tèpa *Roma]. Ba wà Pwiduée na pwi a pimeaari, âna é nama rà wâro diri wà tàpé na rà pâra wiâgà. É wârapwiri googà.”

25 «Gée goro pwiri co tèpa béeò, â guwà gòo, ba go nye cèikì naa goo Pwiduée pâ, o wâra é pwina é ina tôo.

26 Êco na jè o citàwé gò cè jè pô.»

Rà pâmwünyabweri napô

27 Gée na càuru é pâ tòotù na wâru, na bé 14 kêra ne, â é nye popabà taaci i pòu naa nawia Méditerranée*. Â nabibiu kêra ne, â wà tèpa wakè gòro wànga, âna rà pitère naa goorà pâ, bà pâra mwünyabweri cè napô.

28 Â rà tòcai é najawé goro otâpwe, ba na rà côo é pai numwiri wèe, â rà timari pâ 37 mètres. Nabwé, â bà tâpo paé, â rà jèu tòcai mwara, â rà timari co 28 mètres.

29 Wâgotàra pâ bà o tatée cè gòoràwé, â rà tüboo é ârapapè pâiri jinu gée pwâragòro wànga. Â géewé, âna bà tâa, â jèe dau nûmarà na awài gòropwaa.

30 Nabwé, â wà tèpa wakè gòro wànga, âna rà pwa na rà uru. Ba rà naaboo é nari wànga naa najawé, â rà gòma-ina pâ na rà pâra nau tüboo cè pâra pâiri jinu naadòbà naporomara wànga.

31 Êco na é ina wà Paulo tà tèpa coda ma pwi caa kêra pâ: «Wiàna rà pâra gée gòro wànga wà tèpa âboro bëepwiri, â o capai tiâuwà diri.»

32 Â rà nye êgò kaa wà tèpa coda, â rà tapàgà é pâ otâpwe na cipa i nari wànga, â rà panuâe naa nawia ma é wâri.

É pagòorà mwara Paulo

33 Na bwaa pwa dâra ne, â é ina tâbà[†] diri wà Paulo pâ: «Wâde na jè pa cè uti kâjè. Ba jèe ârailu nadâpàra pwapwicîri na jè po tâa, â câjè caa ija.

34 Â êni, âna go âji ilawà pâ, na guwà pa cè èwà, ba na o pwa nii kâwà târa ma guwà udò. Ba o nye ticè jè ârapàarawà cèna o tiâu cè ji caapwi wârapûrué.»

35 Â é pa é poloa, â é pwaolè tà Pwiduée béaa kêra, â é tubiti, â é ija.

36 Â bà po capai piègòtùru diri, â bà ija.

§ 27:20 Câbà caa côo é tòotù ma ìricò—Ticè pai pwa wèe ma rà pa cè câmu kêra naa goro ìricò. 27:24

Apostolo 28.11 27:26 Apostolo 28.1 * 27:27 Méditerranée—Grec: Adriatique. † 27:33 Tâbà—Grec: Târa. Ipaia wà naa na pâ nee tii 36 ma 38. É wâjaara wà Luka, pwi awii tii bëeni.

³⁷ (Po 276 kaamwara wàibà naa gòro i wànga.)

³⁸ Ūna bà jèe pwàro, â rà tètâjii pâ baikè blé naa nawia, ba na puràra i wànga.

Rà citàwé naa na namarawâ

³⁹ Na pwaa, â wà tèpa wakè gòro wànga, âna càra caa còoina è napô, êco na rà còo too è namarawâ naa bàrawia, wâna pwi jè nanarawé. Â rà niimiri pâ na rà naadò wê i wànga, wiàna pâri.

⁴⁰ Â rà tipi tâjii è pâ pâiri jinu naa nawia, â rà tipi mwara è pâ otâpwe na cipa pâ ârawànga‡ goo. Â rà càù too è pwi noo na tâa naporomara wànga, â pipòtòbà too dâra bàrawia.

⁴¹ Êco na, na bà too, â bà citàwé naa na namarawâ, ba é kàrù i naporomara wànga, â câé mwa caa gù. Â napwa naa goo è pwâràgòro wànga, âna tabòaa goro è pai maina wàra è wià.

Rà cau udò diri

⁴² Rà niimiri wà tèpa coda pâ, na catàmwara diri tèpa pwa wârimuru, ba wâgotàra pâ rà péa tà uru géé gòro wànga.

⁴³ Êco na wà pwi caa kàra, âna nūmee na é wâro wà Paulo, â è pacoora, â è ina tà tèpa tàmogòori éoo pâ, na rà êgò béaa ma rà mara éoo too naa gòropô.

⁴⁴ Â è ina tà pàra tàpé pâ, na rà pa cè ère upwâra, é cè noo kâra wànga, ma rà éoo gò. Â [bà éoo diri, â] nabwé, â bà capai tâdòo diri napô, â bà capai udò diri.

28

Paulo naa gòropô Malte

¹ Bà pâra na tàmogòori pâ è pwi pô bèepwiri, âna nee Malte.

² Â wà tèpa âboro wê, âna rà dau tòpibà ma pitu tâbà bwàti. Ūna dau maina è popaa ma moo, â rà pwa è na ânye na dau maina, â rà nama bà pwacârau.

³ È pa na údòro upwâra wà Paulo ma é tũ dò naa gòro ânye, â pwa è dòèa na é còobé géé na, goro tòoka, â è uti i wà Paulo.

⁴ Ūna rà còo pwiri wà tèpa âboro naa napô bèepwiri, â rà pi-ina tàra pâ: «É! Guwà còo, é pwi a pòtâmwara âboro wà pwini, ba é udò jii nawia, êco na é pwa wârimuru tée i pwiduée kâjè, â è nama é bà.»

⁵ Êco na é ura i îé wà Paulo, â è tũu naa na ânye i dòèa, â câé caa tà pimaagé goo wà Paulo.

⁶ Â rà ucârié wà tèpa âboro, ba rà niimiri pâ è tée, é, pwiri é tàpo tũuboo ma é bà. Â jèe gòiri è pai ucârié kàra, â ūna rà còo pâ câé caa maagé, â pitòotéri i auniimiri kàra, â rà ina pâ: «Bwa! Pé duée!»

É nama tiâu maagé kà tèpa âboro

⁷ Wâna pwi ére-bà, âna pwa è napuu kà Publius, pwi âboro pimaina naa gò pô-bà. Wà pwini, âna è tòpibà bwàti, â bà pitâa jaaé naa na âracié tòotù.

⁸ Napwa wà caa kêe, âna é dau maagé, ba é pitòoka ma coori domii. Â è tàgére puu gòro aupuu. Â è pâra wà Paulo nau còoè, â è tòpò è îé naa gòé, â è pwapwicîri kêe, â tiâu i maagé kêe.

‡ 27:40 *Ârawànga—Gouvernail*. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: *Poé, é, pòé*. 28:2 2 Korénito 11.27
28:5 Maréko 16.18 28:6 Apostolo 14.11

⁹ Gée na càùé, â rà mwa tà me mwara wà pàra tèpa maagé gée na napô bèepwiri, â é pwa ma tiàù é maagé kàra.

¹⁰ Â rà dau pwabwàti tàbà, â rà naa tàbà é pwina tiàù jiiibà tàra pàra.

É coo gòobàra pàra kée naa Roma

¹¹ Po àracié parui é pai tâa kàbà [na gòropô wà Malte]. Â nabwé, â bà tò naa gò è pwi wànga gée na ville Alexandrie, na nee Castor ma Pollux*, pwi wànga na é tà tâa wê na pàara na èpà napô.

¹² Â [bà pàra, â] bà tàdòò wàna ville Syracuse, â bà tà tâa wê naa na àracié tòotù.

¹³ Géewê, â bà itàa wii i napô, tèepaa naa na ville Reggio. Na dàuru kée, âna é uu i pwéretòotù, â àrailu tòotù kàbà pà naa Pouzzoles, pwi aucoo kàra wànga.

¹⁴ Â bà pàmari tèpa cèikí naawê, â rà ilari jiiibà pà, na bà tàpo tâa jaarà, naa na caapwi nadàpara pwapwiciri, â bà bwaa tàpo tâa jaarà. Â bà mwa bàra pàra naa *Roma.

¹⁵ Na rà tère é jèkutà goobà wà tèpa cèikí na rà tâa Roma, â rà me carabà naa na Aupwa jèna kà Appius ma naa na é pà Àracié Wàra ija. Â, na é còorà wà Paulo, â nye dau piwàdé nùmee kaa, â é ipwaolè tà Pwiduée.

Paulo âna é patùra tèpa Juif na Roma

¹⁶ Na bà tèepaa pà naa Roma, â rà naa tàrù tà Paulo ma é tâa na jè pwàrawà, â caapwi pwi coda na é wéaarié.

¹⁷ Gée na càùru é àracié tòotù, â wà Paulo, âna é papitiri wà tèpa pitùâ kà tèpa *Juif na tâa Roma. Â é ina tàra pà: «Bwa; tèpa jènereò, nye ticé na go pwa na èpà tàra é Ba kâjè, ma é pà nyamanya kà tèpa ijiao kâjè. Êco na rà tâjùruo ma tòpò-o naa na karapuu, na *Iérusaléma. Â rà popao, â rà naaò tà tèpa Roma.

¹⁸ Â rà pitawiâò wà tèpa Roma, â nùmarà na rà panuâò còwà, ba nye ticé na rà pàmari naa good cèna pàri ma rà catàmwarao goo.

¹⁹ «Êco na wà tèpa Juif, âna tàutàra. Êkaa na go jèe po ilari pà, na go to pà naa jaa wà César, pwi ukai. Êco na càcaa nùmoo na go pinatòti é Ba kôo.

²⁰ Êkaa na go todawà ba na jè pitùra. Ba wàjè tèpa Juif, âna jè cèikí naa goo pwi [*Mesia, *pwi a pa-udòjè] na é me [gée goo Pwiduée]. Êkaa na gére pwa jinu good nabà.»

²¹ Â rà tòpi tée pà: «Bwa. Cábà caa tòpi cè tii googà gée napô *Judée, â nye ticé cè pwi jènerejè mwara cèna é me nau pipwa jèkutà googà tàbà, é wàpà na é inagà ba èpà.

²² Êco na wàdé na gà napéaati tàbà bwàti é pwi ditàra pwapwiciri bèepwiri, ba bà tère pà, dau pi-inawà ba èpà pitiri.»

É picémara Iésu tàra

²³ Rà càù tée é jè tòotù, â wàru tàpè na rà medarié, naa na i wà na é pitâa na. Â é pinapéaati tàra bwàti [è pwina é cèikí naa goo] â é picémara tàra é *Mwaciri kà Pwiduée. É *paàjupàra Iésu tàra goro é *Naèà kà Moosé, ma é pà auina kà tèpa *péroféta. Â rà pitùra, tapoo na dàuru tiagoro bàrane. Ba é imudàra na é tàpiri é pwàranùmarà naa goo Iésu.

* **28:11** Castor ma Pollux—Neere tupédu duée najawé bérepidu kà tèpa Grec. Nee mwara pà les Dioscures. **28:18** Apostolo 26.31 **28:19** Apostolo 25.11 **28:20** Apostolo 26.6-7 **28:22** Apostolo 24.14

24 Wà pàra tàpé, âna rà têreina é pwina é ina, â wà pàra pwi, âna tàutàra dàra cèikí naa goo.

25 Jèe pwa na rà ipiina, â càra caa pitèrerà, â é ina tàra wà Paulo pà: «É nye âjupàra é Nyuâaé Pwicîri na ia é ina tà tèpa jojoorowà na é naigé mee wà péroféta Isaia, na é ina pà:

26 *Gà pàra co pwini
ma ina tà pwi Ba:
“Guwà tère taaci,
â câguwà caa tèreina.
Ucâri taaci,
â câguwà caa còo.”*

27 *[Go ina naa goorà—
goo pwi Ba kòo bèeni]:
Pwâranîmarà na gòo,
pwâranîrurà na kee,
[âraporomeerà na bwi].
Ba péa rà còo
ma còoina bwàti
Â péa rà tère
ma tèreina diri.
Â péa rà bìirà
ma medario còwâ.
Péa nama tiâu
pâ maagé kâra Ba.»*

Ésaïe 6.9-10

28 Â é tubanabwé wà Paulo, â é ina tàra pà: «Wâdé na guwà tâmogòori pà, wà Pwiduée âna é jèe panuâ é *Picémara Wâdé kèe pàdari tàpé na càra caa tèpa Juif, â rà o tère, â rà o udò, [â o tâa tàra é *âji wâro].»

{
29 Â nabwé, â rà pàra wà tèpa Juif, â rà dau pitaèkâa goo é pwina é ina tàra.}

É pacâmuri diri tàpé na rà medarié

30 Napwa wà Paulo, âna é tâa na ê wâ na é pa, naa na du ârailu naja†. Â é tòpi diri é pà âboro na rà me nau còoê.

31 Â câé caa piwâ na é picémara tàra é Mwachiri kà Pwiduée, ma pipacâmurirà goo diri é pà namuru goo wà Pwi Ukai Iésu Kériso. Â nye ticé jè muru, cèna pipaèràé naa na é pai tura kèe.

† 28:30 Munaa rà panuâ Paulo wà tèpa Roma, géé na càuru ârailu naja. Â é mwa pwa béarapapé kâra pai pâra kèe, na càaca piwiâ naa na Tii Pwicîri. Munaa é cai tèpa cèikí wà Akaïe (Grèce). Â pwiri é pâra tia Espagne mwara. (Còo Roma 15.24 ma 28.) É wii bétapoo kâra tii kèe tà Timotéo ma tii tà Tito na pâara bèepwiri. Â géé na càùè, â wà Néron, pwi ukai kà tèpa Roma, âna é nama jèu tâjùrué mwara. Â rà tètámwèrè wâpâ na naja 67 naa Roma.

Tii kà Paulo tà tàpé Roma Bétapoo popai

Wàilàapà na wii tii bèeni?

Wà Paulo, pwi *apostolo. Wàru tèpa cèikí na rà tâa jaaé, na rà panuâ pá bwàcù kàrà tà tèpa béerà naa *Roma (naporomee 16).

É wii wiidà?

Na é *naja 57. Wà Paulo, âna é wii géé na ville Korénito, naa na béâracié kâra pai pâra kêe, béaa kâra pai wâjué kêe còwâ naa *Iérusaléma. (Còo *Apostolo* 15.25–31.)

É wii tâi?

Tà tèpa âboro naa na ville wâ Roma, na ia rà tère é *Picémara Wâdé, â ia rà cèikí naa goo. (Câcaa wà Paulo na é picémara târa.) Wàru géé goorà, âna càra caa tèpa Juif. (Còo 1.13; 11.13,30,31.) Éco na pwa pâra tàpé na rà tèpa Juif. (Còo 2.17; 7.1.) Rà ipitiri wà tèpa cèikí, naa na pâ pwârawâ. (Còo naporomee 16.)

Cina é wii?

Wà Paulo, âna é napéaati é ère cèikí kâjè, naa goo Iésu Kériso, ma pai pwa goo, na é pa-udòjè wà Pwiduée, ma naa tâjè é *wâro dâra gòiri jaaé.

Pwiri pwa pitaèkâa nabibiu kà tèpa cèikí na rà tèpa Juif, ma wà tàpé na càra caa tèpa Juif. É paari wà Paulo pâ, tâa tà tèpa Juif é *aamwari na pwicîri géé goo Pwiduée, éco na nabà, âna é tòpi diri tèpa âboro na medarié, â câé caa pwaké goro âboro.

É pwa pupûra tà tèpa cèikí, ba na rà wârori é wâro na *târù ma âjupâra.

Jèpwi mwara, âna é patère tèpa cèikí naa Roma pâ, ée mwa tâa jaarà wiàna é pâra naa Espagne (1.10–13; 15.22–28).

Dà ère é tii bèeni?

É tii bèeni, âna tii na é napéaati bwàti é pai pa-udòjè kà Pwiduée:

Béaa, âna jè cau tèpa pwa na èpà, â jè tapacîri é wârimuru na dau gòo jii Pwiduée (naporomee 2–3). Éco na dau maina *pimeeari imudi kêe ba kâjè, â é pa-udòjè tèpa âboro jii pâ èpà kâjè, wiàna jè cèikí naa gooé. Wàépwiri auniimiri kêe géé na biu. É pacoo nabà pwi auniimiri kêe-bà. Á é nama é pinaigé mee wà Iésu Kériso, na é pipanuâé, ba na é wâri é wârimuru kâjè, na é bà naa goro *satauro (3.23). Géé goo kaa pwiri, â wà Pwiduée, âna é nama jè tèpa âboro na jè *târù na araé, â é nama pwacèwii na câjè mu caa pwa na èpà. Wàrapwiri co géé goo é pwina é pwa wà Kériso, â jè tòpi wiàna jè cèikí naa gooé. Câcaa géé goo cè pwina wâdé na jè pwa, é, pai pitère dâra kâjè cè jè naèa.

Wà *Abéraama, pwi âboro imaina kà tèpa Juif, âna é câmu tâjè. É wâro kêe, âna *paâjupâra é pwina é ina wà Paulo. Ba wà Abéraama, âna é cèikí naa goo wà Pwiduée, â wà Pwiduée, âna é nama é pwi âboro na târù na araé (naporomee 4).

Géé goo é pwina é pwa wà Kériso, â wà Pwiduée, âna é tapàgà é patàmara èpà naa na wâro kâjè, â é jèe tipijè, ba na jè wârori é wâro na târù. O câcaa

mwa caa pitèjè. Ba wà Pwiduée, âna é jèe inapàpari pâ, jè tèpa âboro kèe na jè wâdé na araé (8.1). Â ticè muru na pâri ma pinaaitirijè jii é pimeaari kèe (8.38).

Gée goo kaa pwiri, â wâdé na jè pipanuâjè bamwara tée, ba na jè pwacèwii é *ârapwaaïlò na wâro, na dau wâdé tée. Ba wàé kaa pwiri é âji pwapwicîri, na pâri ma jè naa tée (12.1).

Jè wârori pâ wâro na pitòimiri—jè pitère dà tàpé na tâa gòrà é pitûa naa na napô (13.1); jè cibwaa pitèi ma pi-ina tèpa cèikî bééjè (14.4). Jè pidâpwicâarijè goo pàra tàpé na càcaa mwù é cèikî kàra. Â jè ipwadàra ma jè pwa cè muru na wâdé târa, â jè pitu târa, ma pagòo cèikî kàra (15.1).

Pai pitàgoo tii tà tàpé Roma

Ipwabwàcu ma pwâranûma Paulo (1.1-17)

Jè cau tèpa pwa na èpà (1.18-3.20)

Pai nama jè tàrù na ara Pwiduée goro cèikî kâjè (3.21-5.21)

Pai wâro kâjè na bwaa âmuè (6.1-8.39)

Ba Isaraéla ma pàra Ba (9.1-11.36)

Câmu goro pai wâro kâjè (12.1-15.13)

Bénabwé popai ma ipwabwàcu (15.14-16.27)

Ipwabwàcu

¹ Wâgo Paulo, pwi ênawéna kà *Kériso Iésu, âna go pwa tii [tàwà, tèpa cèikî naa *Roma]. É todòo wà Pwiduée, ba na go pwi *apostolo. Â é pitòrigario, ba na go inapàpari é *Picémara Wâdé kèe,

² na é jèe mara inapàpari béaa—ba é nama rà pinaigé mara é pwiibà wà tèpa *péroféta kèe, na rà wii naa na Tii Pwicîri—

³ Picémara Wâdé goo Pwina naîé, wà Iésu Kériso, Pwi Ukai kâjè. Wàé, âna pwi gòobàra pwi ukai *Davita*.

⁴ Â wà Pwiduée, âna é paari pâ, é Pwina naîé, na é nama é wâro còwâ gée na aubà, goro pàtàmara é *Nyuâaé Pwicîri.

⁵ É pacimaô wà Pwiduée, ba na go† pwi apostolo kà Kériso. Â é wakè kôo, âna, na go inapàpariè târa diri é pâ Ba, ba na rà cèikî naa gooé, ma pitère dèe.

⁶⁻⁷ Wâguwà mwara tàpé Roma, âna guwà tèpa béé tàpéebà. Ba dau wânûma wà Pwiduée tàwà. Â é todàwà, ba na guwà tèpa âboro kà Iésu Kériso, ma guwà tèpa âji Ba kà Pwiduée. Wâdé na tà tàwà é pimeaari imudi ma pinaanapô na me gée goo Pwiduée kâjè ma Pwi Ukai Iésu Kériso. Cidòri nyuâawà!

Nûma Paulo na é cairà

⁸ Go tapoo goro pwaolé tà Pwiduée kôo goowà diri, naa na nee Iésu Kériso, ba jèe po jèkutâri pitiri gòropuu é cèikî kàwà.

⁹ Â go nye tà niimiriwà naa na pwâra pwapwicîri kôo—ûu, pâri ma é *paâjupâra é pwiibà wà Pwiduée. Wàé na go piênawéna kèe gée na diri é pwâranûmoo, na go inapàpari é Picémara Wâdé goo Pwina naîé.

¹⁰ Go nye ciburà ilari jiié pâ, na go caiwà, wiàna câbawâdé kèe.

1:1 Apostolo 9.15 1:2 Roma 16.25-26 * 1:3 É, ...Pwi gòobàra pwi ukai Davita naa na naîri âboro...
 4Â napwa naa goo âji èrèè na pwicîri, âna wà Pwiduée, âna é paari goro pàtàmee pâ, é Pwina naîé, na é nama é wâro còwâ gée na aubà. É, ...âna é paari pâ, é Pwina naîé na dau pwa pàtàmee... 1:5 Apostolo 26.16-18; Galatia 2.7-9 † 1:5 Go—Grec: Bà. Còo note goo 2 Korénito 1.6. 1:6-7 Nombres 6.25-26 1:10 Apostolo 19.21; Roma 15.23

11 Ba nye dau nümoo na go pagòowà, ma jè ipàdi ma wâguwà é *aupwényunyuaari me géé goo é Nyuââé Pwicîri.

12 Â jè mwa pipagòojè goro cèikî kâjè naa goo Kériso.

13 Tèepaa naa goro nabà, âna càcaa pâri ma go paé dariwà. Êco na wâdé na guwà tâmogòori, co tèpa béèò naa na nee Kériso, pâ, jèe dau wâru pai niimiri kôo pâ, na go pwa. Ba wâdé tóo na go còo é pwâra wakè kôo naa jaawà, pwacèwii é pai còo kôo, naa [jaa tàpè na càra caa tèpa *Juif] na pàra napò.

14 Ba go dau niimiri [diri tèpa âboro]—tàpè na rà pwacèwiijè, ma wà pàra tàpè na pi-itè é nyamanya kâjè ma wàilà‡; â wà tèpa âboro na rà câmu, ma wà tàpè na bwaa càra caa câmu.

15 Êkaa na dau nümoo na go caiwà na Roma, ba na go picémara é Picémara Wâdé naa jaawà.

Êre Picémara Wâdé

16 Go cèikî ba mwü[§] naa goro é Picémara Wâdé. Ba wàépwiri pwi neemuru wakè kà Pwiduée na dau pwa nii kêe* târa ma é pa-udò tàpè na rà cèikî naa goo Kériso [ma naa târa é *âji wâro jaaé]—tapoo géé goo wà tèpa Juif béaa, ma tubanabwé naa goo pàra tàpè.

17 Ba é Picémara Wâdé, âna é paari tâjè tèpa âboro pâ, wà Pwiduée âna é tòpò pinaanapò naa nabibiu kâjè ma wâé[†], â é nama jè tèpa âboro na jè târù na araé[‡]. É wàrapwiri tâjè goro é cèikî kâjè. Ba é ina [wà Pwiduée] naa na Tii Pwicîri, pâ, *Wà pwina é cèikî, âna é târù na araó. Á o tâa tée é wâro.* Habakuk 2.4

jè cau tèpa pwa na èpà

(Naporomee 1.18-3.20)

18 Wà Pwiduée, âna é paari, géenidò *napwéretòotù, é pwâra putàmù kêe tà tèpa âboro na èpà. [Â ée mwa tèirà ma naa wârimuru târa] wiâra pwâranümarà ma é pâ tûâ kàra na èpà. Ba rà pâiti jii é âjupâra, â rà pwa ma càra caa còo Pwiduée wà pàra tàpè.

19 Êco na nye pâri ma rà tâmogòori Pwiduée, wiàna nùmarà. Ba é jèe nye tòpò [naa na pwâranümajè, wàjè tèpa âboro] é pai pwa wèe ma jè tâmogòorié.

20 Ba wiàna câjè caa còoé goro du âraporomeejè, â é pipaarié bwàti naa na é pâ pwina é pwa géé na autapoo goo. Ba é tòpò é gòropuu, ma napwéretòotù, ma diri é pâ namuru na tâa na. Â pâri ma jè còo pâ, é tâjaijè awé, â pwa pàtàmee dàra gòiri.

21 Êkaa na, rà o mwa wànau târa pai ipwamururà wà tàpè na rà naa càurà naa gooé?

Wà tàpèbà, âna rà nye tâmogòori pâ, nye pwa cè Pwiduée, êco na càra caa pwamainàé ma pwaolé tée, wàra na nùmee goo. Ba rà imwùru naa na é bàutè, â picitèmurù naa goo é auniimiri kàra.

1:13 Apostolo 19.21 ‡ 1:14 Tàpè na rà pwacèwiijè, ma wà pàra tàpè... Grec: Tèpa Grec ma tèpa Barbare.

1:16 Maréko 8.38; Apostolo 13.46; 1 Korénito 1.18-24 § 1:16 Go cèikî ba mwü—Grec: Câgo caa kamu.

* 1:16 Neemuru wakè kà Pwiduée, na dau pwa nii kêe—Grec: Ê jè pàtàmù Pwiduée. 1:17 Habakuk 2.4; Roma 3.21-22 † 1:17 Tòpò pinaanapò naa nabibiu kâjè ma wâé—Il nous a réconciliés. Ê popai bèepwiri, âna pâra wiâra é auina pâ: Ê nama jè tèpa âboro na jè târù na araé (justiflés), êkaa na napéaati naa na tii bëeni. Còo mwara Târù naa na Neeremuru (Vocabulaire) naa pwàadàra tii. ‡ 1:17 1re phrase—Grec: Ba é târù kà Pwiduée, âna naa {tà pwi âboro} goro é cèikî kêe, ba kà {tàpè na} rà cèikî. 1:19 Apostolo 14.15-17, 17.24-28 1:20 Job 12.7-9; Psaume 19.2 1:21 Éfésó 4.17-18

²² Rà niimiri pâ rà tà manga, êco na rà piwârau.

²³ Ba rà naa càurà naa goo Pwiduée na é tâa dâra gòiri na muugère kêe, ba na rà ipwamaina é pâ *ânuurumuru na o tiàurà—ânuuru âboro, ma marü, ma macii, ma dòea.

É panuârà wà Pwiduée

²⁴ Gée goo kaa pwiri, na é panuâ tèpa âboro wà Pwiduée, ma rà pwa pâ tûâ na èpà na nùmarà goo. Â rà tubaèpà é naiirà, â rà pitubakamurà còwâ.

²⁵ Rà pâ na naaco Pwiduée na é âjupâra, â rà itàari é nyi duée imudi\$. Â rà ipwamaina é pwina é tòpò jii na rà ipwamaina wà Pwina é tòpò diri! (Êco na [wâjè, âna] wâdé na jè ipwamaina Pwiduée na é âjupâra dâra gòiri! Wâdé na wâra!)

²⁶ Wâé kaa pwiri, na wà Pwiduée, âna é panuâ tèpa âboro, ba na rà pwa é tûâ na jè kamu goo. Ba wà pa ilàri kâra, âna jèe càra caa puu ma tèpa paa, â rà puu ma pàra ilàri. Â jèe càca wàra é pai pwa goo!

²⁷ Ipaiwà naa goo tèpa paa, ba jèe càra caa ipuu ma wà pa ilàri; ba rà nama dâtirà é pâ câbawâdé kâra na miri, â rà ipuu ma pàra paa! Â êkaa pwiri, na rà tòpi naa na naiirà é wârimuru kâra jèpa èpà na rà pwa.

²⁸ Ūna rà naa càurà naa goo wà Pwiduée, â é panuârà wiâra é pâ auniimiri kâra na èpà, â rà pwa é pâ namuru na càca muru a pwa na jè miiri goo.

²⁹⁻³¹ Rà pâ nau po dau èpà naa na diri pai pwa wèe, â jèe piaraégò è tûâ kâra:

Rà tèpa iau;

Rà tèpa iputâmu;

Rà tèpa ipwamainarà;

Rà tèpa ipwa tûâ;

Rà tèpa ipwagoo;

Rà tèpa ipawâmi;

Rà tèpa pi-ina kâra;

Rà tèpa picocoo;

Rà tèpa pièpà;

Rà tèpa pitânyiri;

Rà tèpa piokée, tiagoo na;

Rà pâ nau tèpa pipôtâmwarâ âboro.

Càra caa pinûnûma naa goo é èpà na rà pwa, ba gòo pûrurâ.

Càra caa pitu tà pàra tàpé, ba ticé imeaari goorâ.

Càra caa paco ipwataâboro kâra, ba rà tèpa pwâ.

Càra caa pitère dâra pa nyaa ma caa kâra.

Càra caa papwicîri Pwiduée, â rà pâ nau tèpa cicaraé.

Rà ciburâ pâmarî é pâ na jèpapara tûâ târa pwa pwina èpà.

³² Wâépwiri kaa! Rà dau tâmogòori bwâti é pitûâ kâ Pwiduée, â càra caa ipacé naa goo. Jèpwi mwara, âna rà pagòo mwara tàpé na rà pwaduwa kâra. Wâdé na rà bà wà tèpa âboro na wârapwiri càrarâ!

2

Pitèimuru kà Pwiduée

¹ [Pwiri gà gére pi-ina tâgà pâ: «Rà nye dau èpà kaa wà tèpa âboro bèeni!»] Wàéco, na gà nye tàgére pwa mwara é càrarà! Â o po dau pwacoé tâgà na gà ipwamurugà còwâ. Ba wiàna gà pitèirà, â gà pipwa wârimuru còwâ tâgà.

² Ba jè nye tâmogòori bwàti pâ, é *târù wà Pwiduée na é pitèi wà tàpé na rà wàrapwiri.

³ Â wâgà, pwi a gére pwacèwiirà, âna gà gére tèirà. Â wà nau? Gà gére niimiri pâ, gà uru jii é pitèimuru kà Pwiduée?

⁴ Cângà caa gére còo pâ, é dau pidàpwicâarié naa googà wà Pwiduée, â é nye dau wâdé naa googà? Gà nye gére pa ma piticèimuru naa goo pwiri? É wàrapwiri wà Pwiduée, ba nūmee na gà pitòotéri é wâro'gà.

⁵ Êco na tàutâgà goo, ba po dau gòo pûrugà! Â gà nye tà piâjagò é wârimuru'gà. Ba o tèepaa pwi Tòotù na ée mwa paari é pwâra putâmu kée wà Pwiduée tà tàpé na rà pwa na èpà. Â ée mwa paari é pai târù kâra é pitèimuru kée.

⁶ «Ba wà tèpa âboro, âna rà jèpa tòpi é jèpa câmarà*, wiâra jèpa waké kâra.»

⁷ Wà pàra tàpé, âna rà ipwadàra ma rà pwa é pwina wâdé, ba na é wâdéarirà wà Pwiduée†. Â rà mudàra é aupwényunyuâari kée, ma é wâro na ticé pwâadèrèe na wâjaae. Â wà Pwiduée, âna ée mwa nama rà wâro awé jaaé.

⁸ Êco na wà pàra tàpé, âna rà cicaraé, â càra caa pitère dàra é âjupâra, â rà nye tà ciburà pwa é tûâ na èpà. Â wà Pwiduée, âna ée mwa putâmurirà, â ée mwa naa wârimuru târa.

⁹ Wà diri tàpé na rà pwa na èpà—wà tèpa *Juif ma pàra tàpé na càra caa tèpa Juif—âna o pwaée kâra, â rà o mwa tâa na aré ma tòina.

¹⁰ Â wà diri tàpé na rà pwa pwina wâdé—wà tèpa Juif ma wà mwara pàra tàpé na càra caa tèpa Juif—âna rà mwa tòpi jii wà Pwiduée é pwényuâa ma muugère, ma ipwamaina ma pinaanapô.

¹¹ Ba câé caa ipwaké goro âboro.

Ipaiwà wiàna pwa Naèà, é ticé Naèà

¹² Wà tèpa Juif, âna tâa târa é *Naèà kà Moosé, â wà pàra tàpé, âna tiàu jaarà é Naèà. [Êco na ipaiwà wailà. Ba] na rà pwa na èpà, â ée mwa tèirà ma pwa wârimuru târa wà Pwiduée. Â é pitèimuru kée tà tèpa Juif, âna o pàra wiâra é Naèà.

¹³ Wiàna tâa tâjê é Naèà, â wiàna câjè caa pitère dàra, â o [coo é wârimuru kâjê]. Êco na, wiàna jè pitère dàra, â wà Pwiduée, âna [é tòpò pinaanapô naa nabibiu kâjè ma wâé, â] é nama jè tèpa âboro na jè *târù na araé.

¹⁴ Wà tàpé na càra caa tèpa Juif, âna càra caa tâmogòori é Naèà. Êco na, ûna rà wâro wiâra *pwâratùra-nigéé-goorà, âna, pwacèwii na rà wâro wiâra é Naèà‡.

¹⁵ Â rà nye tà paari pâ, é nye tâa na pwâranûmarà é Naèà. Â é pwâratùra-nigéé-goorà, âna é *paâjupâra pwiri. Ba, na pàra pàara, âna rà pitòtirà còwâ, â na pàra pàara, âna rà ipwamururà còwâ.

2:1 Mataio 7.1-2; Ioane 8.7 2:4 Êfésò 1.7; 2 Pétèru 3.15 2:6 Psaume 62.13; Proverbes 24.12; Mataio 16.27; 2 Korénito 5.10 * 2:6 Câma—Récompense. Pumara waké. † 2:7 Ba na é wâdéarirà wà Pwiduée—Grec: Rà mudàra é muugère. 2:8 2 Tésalonika 1.8 2:14 Apostolo 10.35 ‡ 2:14 2e phrase—Grec: Úna rà pwa, géé goorà, é pwina é ina é Naèà, â rà pâ nau {tèpa} naèà kâra, wailà còwâ.

16 Jè o mwa côo bwàti na Tòotù kâra Pitèimuru. Ba wà Pwidueé, âna é nama é pitèi é pwina cârù na pwâranüma diri tèpa âboro wà Kériso Iésu. Â wàèpwiri pwi *Picémara Wâdé na go inapàpari.

Ba Isaraéla ma Naèa

17 Wâgà, pwina gà pwi Juif, gà nama pàagà è Naèa, â gà pi-ina kâgà, ba gà pwi âboro kâ Pwidueé.

18 Â gà ina pâ gà tâmogòori é câbawâdé kêe; â é pitu tâgà è Naèa, ma gà tâmogòori cè pai pâra'gà na wâdé.

19 Â gà niimiri pâ gà pwi a pipopa tèpa bwi, â gà pwi pwéelaa kâ tàpé na rà tâa na hàutê.

20-21 Â gà pwi a picòo tàpé na càra caa tâmogòori pwa pwina wâdé. Â gà pwi a pacâmuri tàpé na bwaa càra caa gòo[§]. Ba gà niimiri pâ, tâa tâgà è autâmogòorimuru ma è âjupâra, me géé goro è Naèa.

Pwiini! Gorodà na câgà caa picòogà còwâ? Ba gà ina tà pâra tàpé pâ, na rà cibwaa mura, â wâgà, âna gà pwi a mura!

22 Â gà papwicîri é toomura, â wâgà, na gà pwi a toomura! Â gà èpâri é pâ duée imudi, êco na gà mura [pâ ânuurà] géé na pâ wâra pwapwicîri kâra*!

23 Gà pi-ina kâgà, ba tâa jaagà i Naèa, êco na câgà caa pitère dàra! Â gà gére tubaèpà tà Pwidueé goro è tûâ'gà.

24 Ba jèe nye wii naa na *Tii Pwicîri pâ: *Â gà pwi majoroé ma wà tàpé na càra caa tèpa Juif, âna rà pi-ina ba èpà è nee Pwidueé.* *Ésaïe 52.5*

Âji kamaî

25 [Wâgà na gà pwi Juif, âna pwa *kamaî tâgà.] Â wiàna gà pacoo è Naèa, â é pai pwa kamaî'gà, âna piâjimuru. Êco na, wiàna câgà caa pitère dàra è Naèa, â o piticèmururu naa goo é pai pwa kamaî'gà.

26 Wà tàpé na càra caa tèpa Juif, âna càcaa pwa kamaî târa. Êco na, wiàna rà pitère dàra è Naèa kâ Pwidueé, â wà Pwidueé, âna é còorà ma rà pwacèwii tàpé na pwa kamaî târa.

27 O wàilà na rà pitèigà, wâgà, pwi Juif, na pwa kamaî tâgà. Â gà o tòpi é wârimuru na dau maina. Ba gà tàgère tâmogòori è Naèa, êco na tàutâgà na gà pitère dàra.

28 Gona wàilàapà tèpa âji Juif? Câjè caa tèpa Juif, géé goro é pâ muru na jè còo goro âraporomeejè. Â è âji kamaî, âna càcaa é câmu kèe na pwa naa na naiijè tèpa âboro.

29 Jè tèpa âji naî Pwidueé[†], géé goro é wakè kâra Nyuââé Pwicîri naa na pwâranümajè. Â càcaa é naèa na pwa pwiri. Â wiàna wàrapwiri, â dau pwacoe naa gooje tèpa âboro ma jè ipwamainajè mwara. Â nye wàco wà Pwidueé na pâri ma é ipwamainajè.

2:20-21 2 Timotéo 3.5 2:20-21 Mataio 23.3-4 § 2:20-21 *Tàpé na bwaa càra caa gòo*—Grec: *Tèpa nari èpo.* * 2:22 *Gà mura...géé na pâ wâra pwapwicîri kâra*—é, *Câgà caa tòimiri é neemuru na pwicîri.* Pwiri wà pâra tèpa Juif, âna rà icuri pâ ânuuru duée, na me géé na pâ wâra pwapwicîri kâ tàpé na càra caa cèiki naa goo Pwidueé. Muru na pwicîri naa na Naèa. (Còo Deutéronome 7.25.) 2:24 *Ésaïe 52.5*

2:26 Galatia 5.6 2:29 Deutéronome 30.6; Kolosé 2.11 † 2:29 *Tèpa âji naî Pwidueé*—Grec: *Tèpa Juif, tàpé na pwa kamaî târa.*

3

Dau tàrù pwina é pwa wà Pwiduée

1 Wiàna wà pwi jè âboro, âna é pwi *Juif, â gona muru na wâdé, é, muru na càcaa wâdé? Â é pwa *kamaï, âna pwamuru naa goo pwiri?

2 Ûu, nye dau wâdé ba kêe naa na pâ muru na wâru. Ba wà Pwiduée, âna é naa tà tèpa Juif é popai kêe, ba na rà wéaari.

3 Wiàna wà pàra tàpé gée goorà, âna càra caa wéaari é pâ auinabéaa kàra tée, â gona wà Pwiduée, âna o câé caa wéaari é pâ auinabéaa kêe tàra?

4 Akaé! Ba wiàna rà pwâ wà tèpa âboro, â wà Pwiduée, âna wàé Pwiduée na é *tàrù, â é nye waké na âjupâra. Ba jèe nye wii naa na *Tii Pwicîri pâ:

*Na gà tùra, co Pwiduée,
â gà tàrù ma âjupâra.
Tèpa âboro diri,
âna rà còoina popai'gà.
Â gà nye ciburà piétò,
jii tàpé na rà pitòtigà.*

Psaume 51.6

5 Napwa naa goo pâ tùâ kâjè na èpà, âna rà paari pâ, nye ticé èpà goo Pwiduée. Â gée goo kaa pwiri, â rà ina pàra tàpé* pâ: «Càcaa wâdé wiàna é pwa wârimuru tàjè wà Pwiduée, [ba pâ tùâ kâjè na èpà, âna paari pai wâdé kêe]!»

6 Akaé! Ba wiàna wârapwiri, â pwiri càcaa tàrù é pai pwa kà Pwiduée, â pwiri o wânau tàra cè pai tèi kêe tèpa âboro ni gòropuu?

7 [Â wâgà, pwiri gà pwacèwii tàpéebà, â gà gére niimiri pâ] 'É pâ tùâ kôo na èpà, âna paari pâ, piwéna jiijè é pwina é pwa wà Pwiduée. Â jè còoinari pai muugère kêe goo. Êkaa na càcaa tàrù na é pwa wârimuru tóo goo wà Pwiduée.'

8 [Bwa. Gà cibwaa ina pwiri. Ba nye ipaiwà] na jè ina pâ: «Wâdé na jè pwa na èpà, ba na o tèepaa é pwina wâdé!» (Â pwa pàra tèpa pwâ na rà ina pâ, go ina pwiri. Â wà tàpéebà, âna pâri ma pwa wârimuru tàra.)

Ticé âboro na é tàrù na ara Pwiduée

9 Jè ina pâ wânau naa goobà, wàibà tèpa Juif? Gona bà piwéna jii wà pàra tàpé na ara Pwiduée? Bwa! Càcaa wârapwiri! Ba go jèe nye ina pâ: Êdiri pâ âboro, âna rà jèe cau piênawéna kàra é [auniimiri kàra na] èpà—wà tèpa Juif ma wà mwara tàpé na càra caa tèpa Juif.

10 Ba jèe wii naa na Tii Pwicîri pâ:

*Nye ticé pwi jè âboro
cèna é tàrù na ara Pwiduée.
Nye ticé ji pwina caapwi wàé!
11 Nye ticé jè âboro
cèna é wâro naa âjupâra.
Nye ticé pwina é mudà Pwiduée!
12 Rà nye cau naa càùrà
naa goo Pwiduée.*

Rà cau tèpa âboro na rà èpà.
 Nye ticè na pwa na wâdé.
 Nye ticè ji pwina caapwi wàé!

Psaume 14.1-3

¹³ Na rà tùra, âna pimo;
 piârailu ùmemeerà.
 Ba rà pigòé ma tubé.

Psaume 5.10

Popai kàra, âna pwacèwii aru.
 Rà utijè pwacèwii dòèa.

Psaume 140.4

¹⁴ Maina tojii na pwârà.
 Jè maagé goo pwâratùra kàra.

Psaume 10.7

¹⁵ Rà nye itàa co, nau ipòtàmwara.

¹⁶ Wâna rà pâ wé, na rà tòdidiri.

Rà câmi é aré ma tojii.

¹⁷ Càra caa tâmogòori
 é naigé mara pinaanapô.

Ésaïe 59.7-8

¹⁸ Ba càra caa papwicîri Pwiduée.

Psaume 36.2

¹⁹ Napwa naa goro é *Naèà, ma é pâ popai na wâna, âna mara tatée wà tàpé na é naa ba kàra é Naèà [wà tèpa Juif]. É paari diri pâ tûâ kà tèpa âboro na càcaa *tàrù na ara Pwiduée, â na ée mwa pitèirà goo. Â nye ticè jè âboro naa gòropuu diri cèna pâri ma é ipwamurué.

²⁰ Ba nye ticè jè âboro cèna é ina pâ é pwi âboro na é tàrù na ara Pwiduée goro cè pai pitère dâra kée é Naèà. Ba é wakè kàra é Naèà, âna, na rà tâmogòori tèpa âboro pâ, rà tèpa âboro na rà èpà.

pai nama jè tàrù na ara pwiduée goro cèikî kâjè

(Naporomee 3.21-5.21)

²¹ Nabàni, âna é jèe paari wà Pwiduée é pai pwa goo, ma jè o tèpa âboro na jè tàrù na araé. Â, na é nye pwa, âna nye ticè Naèà. Ba é Naèà kà *Moosé ma é pâ popai kà tèpa *péroféta, âna rà nye po *paâjupâra co é pwina é pwa wà Pwiduée.

²² Ba wà Pwiduée, âna [é tòpò pinaanapô naa nabibiu kâjè ma wàé, â] é nama jè tàrù na araé, wiâra é cèikî kâjè. Â é pwa tà diri tèpa âboro na rà cèikî naa goo Kériso, â nye ticè ipwaké goo.

²³ Ba jè cau pwa na èpà diri, â jè wâiti jii é pwényuâa ma muugère kà Pwiduée.

²⁴ Â wà Pwiduée, gée goro é *pimeaari imudi kée, âna é naa tâjè é âraimeai na wàrapwiri—[é pinaanapô, na é tòpò naa nabibiu kâjè ma wàé. Â é nama pwacèwii na câjè mu caa pwa na èpà] ba na jè tèpa âboro na jè tàrù na araé. Ê pwiibà, âna âraimeai kée tâjè, na é naigé mee wà Kériso Iésu, na é tipijè jii é pâ na èpà.

25-26 Wà Pwiduée, âna é naa wà Kériso, ba na é pwi *ârapwaaïlò ba kâjè. Gée goo é domii kée, â wà Pwiduée, âna é pwanauri é pâ èpà kâjè tèpa cèikî naa gooé. Â wàépwiri na é paari pâ, tàrù é pai pwa kée. Ba béaa, âna é pidàpwicâarié naa goojà, â câé caa pwa wârimuru tâjè goro èpà kâjè. Â nabà, âna é nama jè tèpa âboro na jè tàrù na araé, na jè cèikî naa goo Iésu.

É paâjupâra Naèà é cèikî kâjè

27 Géewê, âna o ticè majoroé ma jè pi-ina kâjè. Â piticèmuru naa goro é pai pitère dàra é Naèà. Ba é pwina é âjimuru, âna cèikî.

28 Ba go ina tàwà pâ: Wà Pwiduée, âna [é jèè tòpò pinaanapò naa nabibiu kâjè ma wàé, â] é nama jè tèpa âboro na jè tàrù na araé, wiâra cèikî kâjè. Â càcaa gée goo é pai pacoo kâjè é Naèà.

29 Wànau, gà niimiri pâ, wà Pwiduée, âna é nye Pwiduée kà tèpa Juif co? Â gona câé caa Pwiduée kà pàra tàpé mwara? Akaé, ba é Pwiduée kàra gòropuu diri!

30 Ba é nye caapwi co wà Pwiduée. Ba wàé na ée mwa nama rà tèpa âboro na rà tàrù na araé wà tèpa Juif, wiâra cèikî kàra. Â wàé mwara na ée mwa nama rà tàrù na araé pàra Ba, wiâra cèikî kàra.

31 Êco na jè cibwaa niimiri pâ, piticèmuru naa goo é Naèà, wàrapwiri goro é cèikî kâjè. Bwa! Càcaa wàrapwiri! Ba é cèikî kâjè, âna é paâjupâra é Naèà.

4

É pwi a cèikî wà Abéraama

1 Jè o ina pâ wànau naa goo wà *Abéraama, pwi joorojè*? Dà cè câmaé gée goro é wakè na é pwa?

2 [Nye ticè.] Càcaa gée goo é pwina é pwa, na é jèè pwi âboro na é *tàrù na ara Pwiduée. Â càcaa pâri ma é pi-ina kée.

3 Ba jèè nye wii naa na *Tii Pwicîri pâ: Wà Abéraama, âna é cèikî naa goo Pwiduée, â gée goro é cèikî kée, âna wà Pwiduée, âna é nama é pwi âboro na é tàrù na araé. *Genèse 15.6*

4 Napwa naa goo wà pwi jè âboro na é pwi a wakè, âna é mwani na é tòpi, âna wârié goro wakè kée, â càcaa po mwani naa wàrapwiri.

5-6 Êco na càcaa ipaiwà naa goo wà pwi âboro na nùmee na é wâdé na ara Pwiduée, ba ticè wakè na pâri ma é pwa. Â wâdé co é cèikî kée naa goo Pwiduée. Gée goo é cèikî kée, âna wà Pwiduée, âna [é tòpò pinaanapò naa nabibiu kàru ma wàé, â] é nama é pwi âboro na é tàrù na araé.

Wà ukai *Davita, âna é nyabiri é ipwàdéé kà pwi âboro na wàrapwiri, na é ina pâ:

7-8 *Rà nye ipwàdéé kaa wà tàpé na nuwarà.*

É pa jùrà tojii wà Pwiduée Caa.

3:29 Roma 10.12 † 3:29 Gòropuu diri—Grec: Pàra tèpa Ba (les païens). 3:30 Deutéronome 6.4; Galatia 3.20 3:31 Mataio 5.17 * 4:1 Abéraama, pwi joorojè—Grec: Abéraama, pwi joorojè wiâra é naiiri âboro. Wà Abéraama, âna é pwi jooroò tèpa Juif. Êco na é pâ nau pwi jooroò mwara, diri tàpé na rà cèikî naa goo Pwiduée. (Còu du nee tii 11 ma 12.) 4:3 Genèse 15.6; Galatia 3.6 4:7-8 Psaume 32.1-2

Rà puràra wàilà,
 ba pwanauri awé
 diri pà èpà.
 Câé mwa caa còo
 è pwina rà pwa!

Psaume 32.1-2

Càcaa kamaï na nama jè wâdé

⁹ È ipwàdéé [na é ina wà Davita] âna gona nye kà tèpa *Juif co? Bwa. Nye kâra diri è pà Ba. Ba ia go jèe nye mara ina pà: *Wà Abéraama, âna é cèikí naa goo Pwiduée, â géé goro é cèikí kée, âna wà Pwiduée, âna é nama é pwi âboro na é tàrù na araé.* *Genèse 15.6*

¹⁰ Ba wiidà na wà Pwiduée, âna é nama tàrù wà Abéraama na araé? Pwiri géé na càuru è *kamaï kée? Bwa, càcaa géé na càué, â nye béaa.

¹¹ Ba wà Pwiduée, âna é nye nama é tàrù na araé, na bwaa càcaa pwa kamaï tée, géé goro é cèikí kée naa goo Pwiduée. Â géé na càué, â é tòpi è câmu wà Abéraama goro é kamaï kée, na paari pà, ée mwa bàra tàrù na ara Pwiduée géé goro é cèikí kée.

Â, na wàrapwiri, â wà Abéraama, âna é jèe pà nau caa kà diri tèpa cèikí naa goo Pwiduée na càcaa pwa kamaï tàra. Â wà diri tàpéebà, âna wà Pwiduée, âna é nye nama rà tèpa âboro na rà tàrù na araé.

¹² Wà Abéraama, âna é nye pwi caa kà tàpé na pwa kamaï tàra, [âna wà tèpa Juif] wiàna rà pâra na cèikí, wiàra naigé na ia é pwa. Ba wàé, âna é cèikí naa goo Pwiduée, béaa kâra é pai pwa kamaï tée.

Auinabéaa kà Pwiduée tà tèpa cèikí

¹³ Wà Pwiduée, âna é ina tà Abéraama ma wà tèpa gòobèrèè, pà, ée mwa naa tàra è gòropuu diri. Càcaa géé goro na é pitère dàra è *Naèà wà Abéraama. È wàrapwiri tée wà Pwiduée, ba é jèe nama é pwi âboro na é tàrù goro cèikí kée.

¹⁴ Ba wiàna pwi aupwényunyuâari bèepwiri, âna kà tàpé na rà pitère dàra è Naèà kà *Moosé, â pwiri piticémuru naa goo é cèikí bau i pwi ia é ina wà Pwiduée.

¹⁵ Bwa! È Naèà, âna é pame co è wârimuru [tà tàpé na pwa na rà wârori è Naèà. Ba pwacoé na rà pâra wiàra diri]. Â wiàna nye ticè naèà, â pwiri [nye ticè napàràjè na jè wârori. Â] nye ticè pai pitanami kâjè.

¹⁶ È aupwényunyuâari [na é ina wà Pwiduée] âna me géé goro è *pimeaari imudi kée, â géé goro mwara è cèikí kà Abéraama. Â rà pâra na tâa na tèpa gòobèrèè. Â càcaa kà tàpé co na rà pâra wiàra è naèà; â kà pâra tàpé mwara na rà cèikí naa goo Pwiduée, pwacèwii Abéraama, pwi caa kâjè diri.

¹⁷ Ba jèe nye wii naa na Tii Pwicîri pà: *Go pwa ma gâ pwi caa kâra é pà Ba na wâru.*

Genèse 17.5 Êkaa na é pwi caa kâjè wà Abéraama, ba é cèikí naa goo wà Pwiduée. [Ba é tâmogdori pà wà Pwiduée, âna pâri ma é pacoo è auinabéaa kée.] Ba wà Pwiduée, âna wàé na é pawâro còwâ tèpa bà. Â wàé mwara na é tòpò è pwina bwaa âmué, na câjè caa pâji pâmari naani gòropuu.

18-19 Ûu, é nye wâari wà Abéraama naa goro i pwi ia é ina tée wà Pwidueé, â é pidàpwicàarié goro tapacîri. Ba é cèikî naa goo Pwidueé na ia é ina tée pâ: *O dau wâru awé tēpa gòobàragà.* *Genèse 15.5* Â êkaa pwiri, na é pâ nau *pwi caa kâra é pâ Ba na wâru.* *Genèse 17.5*

Ê cèikî kà Abéraama, âna é cimwû. Êco na jè muru na pwacoé, ba jèe po 100 naja kà Abéraama, â é jèe pâmwûnyabweri na é bà. Â wà Sara, tó wâdée, âna jèe càcaa pâri ma é ipièrù.

²⁰ Êco na câé caa pidumapié, â é nye cèikî naa goro é auinabéaa kà Pwidueé. Â é cèikî kée, âna é pagooé, â é nye ipwamaina Pwidueé.

²¹ Ba é tâmogòori pâ, wà Pwidueé, âna dau pwa pàtamee, ma é pacoo i pwi ia é mara ina tée.

²² Â wàé kaa pwiri, na wà Pwidueé, âna é *nama é pwi âboro na é tàrù Abéraama na araé.* *Genèse 15.6*

Popai ba kâjè mwara

²³ Ê pâ popai bèepwiri, âna càcaa kà wà Abéraama co,

²⁴⁻²⁵ â popai ba kâjè mwara. Ba é jèpa còo é cèikî kâjè wà Pwidueé, â ée mwa tòpìjè. Wàé na é naa Iésu, Pwi Ukai kâjè, ba na é pwa wârimuru goro é pâ èpà kâjè, [tiagoro é pai bà kée]. Â wà Pwidueé, âna é pawâroé còwâ géé na aubà, ba na [é tòpò pinaanapò naa nabibiu kâjè ma wàé, â] é nama jè tēpa âboro na jè tàrù na araé.

5

Pinaanapò naa nabibiu kâjè ma Pwidueé

¹ Wà Pwidueé, âna é nama jè tēpa âboro na jè *tàrù géé goro é cèikî kâjè. Â nabàni, âna jè tâa na é pinaanapò ma wà Pwidueé na é naigé mee wà Pwi Ukai kâjè, Iésu Kériso.

² Géé goro é cèikî kâjè naa gooé, â jèe pâri ma jè pàdari Pwidueé, ba é naigé kâjè wà Iésu. Â jè jèe tòpi é *pimeaaari imudi kée, â jè wârori nabà. Â jè jèe ipwàdée, ba jè cimwû naa na é cèikî kâjè, pâ, jè o tòpi é câmajè—pai tâa kâjè na é pai maina ma muugère kà Pwidueé*.

³ Jèpwi mwara, âna jè ipwàdée na pâ aré kâjè, ba jè tâmogòori pâ, é aré, âna é nama jè pidàpwicàarijè.

⁴ Â, na jè pidàpwicàarijè, â jè cimwû naa na pâ tacai. Â, na jè cimwû, â o pimaina too é cèikî kâjè, na jè tapacîri [é auinabéaa kà Pwidueé].

⁵ Â é cimwû é cèikî kâjè naa gooé, ba o câé mwa caa panuâjè wà Pwidueé. Ba jèe dipitiri pwâranümajè é pimeaaari kée na dau maina awé, na é pinaigé mee é Nyuââé Pwicîri, na jèe naa tâjè.

É bà ba kâjè na jè bwaa èpà

⁶ Ba, na bwaa nye càcaa pâri [ma jè ipa-udòjè] â wà Kériso, âna é jèe bà ba kâjè, wàjè tēpa âboro na jè èpà, na pwi pàara, na é jèe nye dàbacoo wà Pwidueé.

7 [Â jè pinünüma cai naa goo ni]: Po dau pwacoé ma jè bà ba kà pwi âboro na *târù é wâro kêe. Â matâra pâ, pwa nii ma gòo kâjè ma jè bà ba kà pwi âboro na é dau meaari pàra tàpé†.

8 Êco na wà Kériso, âna é bà ba kâjè na jè bwaa tèpa âboro èpà. Wàè kaa pwiri, na wà Pwiduée, âna é paari é pimeaari kêe ba kâjè.

9 Â nabàni, âna é jèe nama jè târù na araé goro é pai pwa *ârapwaailò kêe—[é pai bà kà Kériso]. Â wiàna é pwa é muru na maina na wàrapwiri, â wà Kériso, âna ée mwa pa-udòjè jii é wârimuru [na Tòotù na ée mwa pitèi tèpa âboro na wà Pwiduée].

10 Ba, na pàara na jè bwaa tèpa cicara wà Pwiduée, â é tòpò pinaanapò naa nabibiu kâjè ma wàè goro pai bà kà Pwina naîê. Â wiàna é wàrapwiri tà tèpa cicaraé, â ée mwa upajè goro pai wâro [côwâ] kà Pwina naîê, nabàni na jè jèe tèpa bée.

11 Â jè ipwadée ma ipwamainaê, gée goo Pwi Ukai kâjè Iésu Kériso, na é jèe tòpò é pinaanapò bèepwiri.

Adamu ma Iésu Kériso

12 [Wàéni é pwina tèepaa]: Ê Èpà‡, âna jèe tèepaa me naa gòropuu, é majoroé pwi caapwi âboro, wà *Adamu. Â é Èpà, âna é pwa ma jè bà, wàjèè diri tèpa âboro. Ba jè cau pwa na èpà, â jè o cau bà.

13 Ba jèe wâni gòropuu é Èpà, béaa kâra é pai naa é Naèà kà Pwiduée tà *Moosé. (Êco na, na bwaa ticé naèà, â câjè caa naa nümajè naa goro é pâ èpà na jè pwa.)

14 Êkaa na, tapoo na pàara kà Adamu, tèepaa naa goo wà Moosé, â pwa nii kâra é pwâra bà naa goro tèpa âboro. [Ba rà cau bà.] Ipaiwà wiàna càra caa pwa é pwi èpà na ia é pwa wà Adamu. (Ba wàè, âna é pwa é pwina é papwiciri jiié wà Pwiduée.)

Napwa naa goo wà Adamu, âna é pwi ânuuru Pwina ée mwa tèepaa.

15-16 Êco na càru caa ipaiwà. Ba é èpà na é pwa wà pwi caapwi âboro, wà Adamu, âna po dau pi-itè jii é âraimeai na é naa naa goro piticèmuru naa goo§ wà Pwiduée na é naigé mee pwi caapwi âboro, Iésu Kériso. Gée goo é èpà kà Adamu, âna rà cau bà diri é pâ âboro. Â gée goro é pwina é pwa wà Kériso, âna rà cau tòpi é pâ aupwényunyuâari na é naa wà Pwiduée naa na pimeaari imudi kêe.

Ba é èpà kà Adamu, âna é pame é pitèimuru ma wârimuru. Â é âraimeai na é nye naa naa goro piticèmuru naa goo wà Pwiduée, âna é pame pai tipijè, wàjèè pà âboro na jè wâru. Â ipaiwà, wiàna dau wâru pâ èpà kâjè. Ba dau pwa pàtâmara é pimeaari imudi kà Pwiduée jii i èpà kà Adamu.

17 Ba gée goro é èpà kà pwi caapwi âboro, wà Adamu, â é pwâra bà, âna é piétò jii diri pâ âboro. Êco na wà Pwiduée, âna é naa tâjè naa goro piticèmuru naa goo é aupwényunyuâari kêe na é naigé mee pwi caapwi âboro, wà Iésu Kériso. Â é nama [pwacèwii na câjè mu caa pwa na èpà, ba na] jè tèpa âboro na jè târù na araé. Â é nama jè piétò naa na *âji wâro.

† 5:7 Na é dau meaari pàra tàpé—Grec: Na é wâdé. 5:8 Ioane 3.16; 1 Ioane 4.10 5:9 Roma 1.18, 2.5 5:12 Genèse 3.6; Roma 6.23 ‡ 5:12 Ê Èpà—Le péché, le mal. Ê câbawâdé na tâa na pwâranüma diri tèpa âboro, âna cètùjèè, ba na jè pwa é pâ na jèpapara muru na èpà. 5:13 Roma 4.15 § 5:15-16 Naa, naa goro piticèmuru naa goo—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Naa imudi.

18 [Go ina mwara pâ]: Gée goro ê tûâ na èpà kà pwi caapwi âboro, â êdiri pâ âboro, âna cau tèirà ma pwa wârimuru târa. Â gée goro ê tûâ na wâdé kà pwi caapwi âboro, â wà Pwiduée, âna é tipi diri tèpa âboro, ma rà wâro. Â é nama rà tèpa âboro na rà târù na araé.

19 Ba wà pwi âboro na é caapwi, wà Adamu, âna câé caa pitère dà Pwiduée. Â gée goo kaa pwiri, âna êdiri pâ âboro, âna rà jèe pâ nau tèpa pwa na èpà. Â wà pwi âboro na é caapwi, wà Iésu Kériso, âna é nye pitère dà Pwiduée. Â gée goo pwiri, na wà Pwiduée, âna [ée mwa tòpò pinaanapò naa nabibiu kêra diri pâ âboro ma wâé, â] é nama rà tèpa âboro na rà târù na araé.

É piétò ê pimeaari kà Pwiduée

20 Ûna é tèepaa me ê Naèà, â rà pâ nau dau pimaina too ê èpà. Êco na é aupwényunyuâari kà Pwiduée, âna o nye dau pimaina too awé.

21 [Â go tubanabwé naawê é auniimiri bèeni]: Na pàara béaa, âna é piétò ê Èpà. Ba é pame é pwâra bà [naa goo diri pâ âboro gòropuu]. Â nabàni, âna piétò ê pimeaari imudi kà Pwiduée. Ba é pame tâjè é pinaanapò ma târù na é naigé mee Iésu Kériso, Pwi Ukai kâjè. Â é naa tâjè é *wâro dàra gòiri jaa Pwiduée.

pai wâro kâjè na bwaa âmué

6

(Naporomee 6-9)

Na upwaaajè â jè bà â jè wâro còwâ ma Kériso

1 O dà cèna jè ina? Gona jè o bwaa ciburà pwa na èpà, ba na wà Pwiduée, âna ée mwa paari tâjè é *pimeaari imudi kêe na maina awé?

2 Bwa. Jè cibwaa pwa na wàrapwiri! Ba jèe nye ticè pàtàmara pwâra bà naa goojè. Â gorodà na jè bwaa nye tà ciburà pwa na èpà?

3-4 Ba guwà tâmogòori bwàti pâ, gée goo é pai *upwaaajè naa najawé, â jè caapwi ma wà Kériso Iésu. Pai ina wée pâ, na ia upwaaajè, â pwacéwii na jè bà, [â pwàwirijè ma wâé]. Êco na na wà Pwiduée Caa na é maina ma muugère ma pwa pàtàmee, âna é pawâro wà Kériso gée na aubà, ba na o wàijè mwara, âna jè o wârori é wâro na bwaa âmué.

Wâro kâjè ba kà Pwiduée

5 Ba jèe caapwi ma wâé, gée goro é pai bà kâjè. Â jè o caapwi ma wâé naa na pai o wâro còwâ kâjè gée na aubà.

6 Wâdé na guwà tâmogòori bwàti ni, pâ: Ê wâro kâjè béaa, âna é jèe bà naa goro *satauro ma wà Kériso. Â jèe tubatiâu é pàtàmara Èpà na tâa na pwàranümajè. Â jèe câjè caa tèpa *ênawéna kîri kêra Èpà*.

7 Ba wà pwina é bà, âna jèe dàgòtùé jii é pàtàmara é Èpà.

8 Â wiàna jè bà ma wà Kériso, â jè cèikí mwara pâ, jè o wâro còwâ ma wâé.

9 Ba jè tâmogòori pâ, na tòotù na é wâro còwâ gée na aubà wà Kériso, â o jèe câé mwa caa bà còwâ. Ba é Maagé Bà, âna jèe ticè nii kêe naa gooe.

10 Ba ùna é bà wà Kériso, â é jèe dàgòtù é pàtàmara é Èpà dàra gòiri awé. Â nabàni, âna é wârori é wâro kêe ba kà Pwiduée.

11 Â wâguwà mwara, âna wâdé na guwà tâmogòori pâ, pwacèwii na guwà jèe bà, â jèe ticè pàtàmara Èpà naa goowà. Â guwà wâro, ba guwà caapwi ma Kériso Iésu. Â é wâro kàwà, âna guwà wârori ba kà Pwiduée.

12 Â wâdé na guwà wâro pwacèwii na ticè pàtàmara é Èpà naa na naiiwà na ée mwa bà na cè jè tòotù. Êkaa na guwà cibwaa pitère dàra é aunünüma na èpà kâra naiiwà.

13 Guwà cibwaa naa cè ére gée goro naiiwà, ma é piênawéna kâra Èpà, wàra pâ neemuru wakè târa pwa na èpà. Bwa. Guwà ipanuâwà tà Pwiduée, ba na guwà tèpa ênawéna kée. Ba guwà pwacèwii tèpa âboro na wâro còwâ gée na aubà.

14 Ba jèe càcaa é *Naèa na é pitûâ kàwà, â jèe nye é pimeaari imudi kà Pwiduée. Â êkaa pwiri, na guwà cibwaa pwa ma é pitûâ kàwà é Èpà.

Jè tèpa ênawéna kà Pwiduée

15 Guwà cibwaa ina pâ: «Wâdé na jè pwa na èpà, ba é pimeaari imudi kà Pwiduée, na é pitûâ kâjè, â càcaa é Naèa.»

16 Bwa! Gona câguwà caa tâmogòori pâ, wiàna guwà pipanuâwà tà pwi jè âboro, ba na guwà tèpa ênawéna kîri kée, â guwà pitère dèe. Wâpà wiàna guwà tèpa ênawéna kâra èpà, é, wâpà wiàna guwà tèpa ênawéna kà Pwiduée. Wiàna guwà pitère dàra é èpà, â guwà o bà. Â wiàna guwà pitère dà wà Pwiduée, [â é tòpò pinaanapò naa nabibiu kàwà ma wâé] â é nama guwà tèpa âboro na guwà *târù na araé.

17 Jè capai pwaolé tà Pwiduée kâjè. Ba béaa, âna guwà tèpa ênawéna kâra èpà. Â nabàni, âna guwà pitère dàra é pâ popai na guwà tòpi, gée na diri pwâranümawà.

18 Â nabàni, âna jèe tipiwà jii é Èpà. Â guwà tèpa ênawéna kà [Pwiduée, ba na guwà pwa] é pwina *târù ma wâdé.

19 Go tâmogòori pâ, po dau pwacoé tàwà, ma guwà tâmogòori bwàti†. Â go napéaati, na go pwa ucina goro é wâro kâjè na diri pâ tòotù. Béaa, âna pwacèwii na guwà tèpa ênawéna kîri kâra Èpà. Â guwà panuâ bamwara é naiiwà, ba na guwà wârori é wâro na èpà ma miiri. Â nabàni, âna guwà tèpa ênawéna kîri [kà Pwiduée]. Â wâdé na guwà panuâ bamwara é naiiwà, ba na guwà piênawéna tà [Pwiduée, â guwà pwa] é pwina wâdé. Êkaa na, guwà piaabòriwà, ba na o wâdé tà Pwiduée wâguwà.

20 Na pàara na guwà pwa âboro kîri kâra Èpà, â câguwà caa pitacoo goowà, ma guwà pâra wiàra é autûâri kà Pwiduée.

21 Â dà é pwâra wakè kàwà? Guwà kamu, na guwà niimiri nabàni! Ba é pâ muru bèepwiri, âna pame é pwâra bà.

22 Nabàni, âna tipiwà jii é Èpà, â guwà jèe pâ nau pwa âboro kîri kà Pwiduée. Â é pwâra wakè kàwà, âna, na guwà piaabòriwà, ba na wâdé tà Pwiduée wâguwà. Â gée goo pwiri, â tâa tàwà é wâro dàra gòiri jaa Pwiduée.

23 Ba é wâri wàra é èpà, âna é pwâra bà. Â wà Pwiduée, âna é nye po naa tâjè wàrapwiri é *wâro dàra gòiri, na é naigé mee Kériso Iésu, Pwi Ukai kâjè.

7

Tipijè jii é Naèà

¹ Tèpa béeò naa na nee Kériso, go niimiri pâ guwà tàpo tâmogòori pai pwa goro é pâ naèà. Ê *Naèà, âna é pitûâ kâjè tèpa âboro, na pàara na jè bwaa wâro.

² Pwacèwii wà tô ilàri na é jèe piéa, âna piié naa goo pwi éaé goo é Naèà na pàara co na é bwaa wâro na wà pwiibà. Á wiàna é bà wà pwi éaé, â jèe pâri, ma é pwa còwâ é cábawâdé kèe*.

³ Á wiàna é tâa wà tóoni ma wà pwi jè âboro, na pàara na é bwaa wâro na wà pwi éaé, â jè ina pâ é toomura (é ciâa jiié), [ba cæe caa pitère dâra é Naèà]. Êco na, wiàna é tâa ma wà pwi jè paaò, gée na càuru pai bà kà pwi éaé, â jèe cæe caa toomura, ba cæe caa êgòjai é Naèà.

⁴ Ico tèpa béeò, jèe ipaiwà naa gooje, tèpa cèikí. Ba é Naèà, âna jèe cæe caa piijè còwâ†. Á jè tèpa âboro kà pwi jèpwi, wà Kériso, na é bà ba kâjè‡, â é wâro còwâ gée na aubà. Á gée goo pwiri, âna wâdé na é wâro kâjè, âna naa cè pwâra wakè na wâdé ba kà Pwiduée.

⁵ Ba béaa, âna jè wâro wiâra é pâ cábawâdé kâjè. Á é Naèà, âna é pwa ma pimaina too é auniimiri na èpà na naiijè. Á gée goro pwiri, âna jè o bà.

⁶ Êco na nabà, âna wà Pwiduée, âna é tipijè jii é Naèà, na pwa wârimuru tâjè§. Á jè piênawéna kà Pwiduée goro pai pwa na bwaa âmué. Ba jè pitère dâra é Nyuââê Pwicîri, â càcaa é Naèà kà *Moosé.

Jè cicara èpà na wâgoojè

⁷ Gona jè ina pâ, è naèà âna é èpà? Bwa! Ba nye gée goro co é naèà, na go còoina é pwina èpà. Ba wiàna ticè naèà, â càcaa pâri, ma go tâmogòori pâ, é auniimiri kôo, âna èpà*.

⁸ [Go o tûra goo é Èpà, pwacèwii na é pwi jè âboro]: Ê Èpà†, âna é mudàra naa good é pai pwa wèe goro é Naèà, ba na é pawâro diri é pâ na jèpapara auniimirimuru na èpà na wâgood. Á é tòpò naa na pwâranümoò pâ cábawâdé na èpà. Ba wiàna ticè Naèà, â pwacèwii na nye ticè pàtàmara é Èpà.

⁹ Béaa, âna câgo caa tâmogòori é pâ naèà, na rà papwicîri jiio na go pwa é pàra muru. Á go nye wâro. Êco na, ûna go tâmogòori pâ pwa é autûâri, â é nye wâro good kaa, é Èpà, â é pitûâ kâra pwâranümoò‡.

¹⁰ [Á pitèio ma go pwa wârimuru tiagoro pwâra bà.] Guwà còo pâ, é naa é autûâri [kèe wà Pwiduée] ba na go wâro goo. Êco na é autûâri, âna é pwa ma go bà.

¹¹ Ba é Èpà, âna é pa é autûâri, ba na é pa-imwüroù, â é nama go bà.

¹² Napwa naa goo é Naèà, âna muru na pwicîri, ba é me gée goo Pwiduée. Á è jèpa autûâri, na tâa na é Naèà, âna muru na pwicîri, ma *târù, â wâdé ba kâjè.

* 7:2 Jèe pâri, ma é pwa còwâ é cábawâdé kèe—Grec: Jèe tipijè jii é naèà na é piié naa goo pwi éaé. 7:4 Roma 6.2,11 † 7:4 Ba é Naèà, âna cæe caa piijè còwâ—Grec: Jè bà naa goro é Naèà. ‡ 7:4 Na é bà ba kâjè—é, Ba é jèe caajurijè naa na é naiié, âna é wâra pwapwicîri. 7:6 Roma 8.2, 6.4 § 7:6 Na pwa wârimuru tâjè—Grec: Ba jè bà naa goo i pwi ia tâjürujè. 7:7 Exode 20.17; Deutéronome 5.21 * 7:7 Dernière phrase—Grec: Wiàna ticè naèà na ina pâ: «Gà cibwaa iari muru», â pwiri o câgo caa tâmogòori iari muru. † 7:8 Ê Èpà—Péché. Còo note goo Roma 5.12. ‡ 7:9 Grec: Béaa, na ticè naèà, âna go wâro; êco na, na é tèepaa me é auptûâri, â é nye wâro {good} kaa é Èpà, â go jèe bà. 7:11 Genèse 3.13 7:12 1 Timotéo 1.8

13 Gona é muru na wâdé, âna é pwa ma go bà? Bwa, càcaa wàrapwiri. Ba nye é Èpà, na é pa é pwina wâdé, ba na é pwa ma go bà. Â, na é pwa pwiri, â é paari pâ, é po dau èpà. [Napwa naa goo é autûâri, âna é papwicîri jiijè na jè pwa na èpà.] Â é Èpà, âna é pa é autûâri, ma jè dau pwa na èpà jii béaa[§]!

Ipa na dau gò

14 Jè nye tâmogòori bwàti pâ, é naèà âna é me gée goo Pwiduée. Êco na wâgo, âna go pwi âboro na ticè nii kôo. Â go pâ nau pwi *ênawéna kîri kâra é Èpà.

15-16 Â câgo caa tâmogòori awé cè pwina go pwa. Ba câgo caa pwa é pwina nûmoo goo, â go pwa é pwina tàutôo goo. Â épwiri na go mwa tâmogòori pâ, é naèà, âna muru na wâdé.

17 Ba càcaa wâgo na pwa pwiibà, â é Èpà, na é wâna pwâranûmoo.

18 Go tâmogòori bwàti pâ, càcaa tâa gooò é wâdé, gée goro na go pwi âboro na ticè nii kôo. Â wiâna nûmoo na go pwa é pwina wâdé, â pwacoé.

19-20 Ûu, câgo caa pwa é pwina wâdé, na nûmoo goo. Â go pwa pwina èpà, na càcaa nûmoo goo. Â wiâna wàrapwiri, â [pwacèwii na] càcaa wâgo, na go pwa pwiri, â é Èpà, na wâna pwâranûmoo.

O wàilàpà na upao?

21 Êkaa na go tâmogòori pâ, pwa pé 'naèà' [na wâgoò] âna, na nûmoo na go pwa na wâdé, â càcaa pâri. Â go nye ciburà pwa co é pwina èpà.

22 Guwà còo pâ wâna âji pwâranûmoo, âna wâdé tóo é naèà kà Pwiduée.

23 Êco na pwa é jè 'naèà' na é wâna naiio—naèà kâra Èpà. Â ru nye ipaa ma é naèà kà Pwiduée. Â é pwi naèà bèepwiri na é wâgoò, âna pwacèwii na é popao, ma tòpò-o naa na karapuu.

24 Au, wârico! O wàilàpà na upao jii, é pwâranûmoo na èpà*, na é popao dàra é pwâra bà?

25 Wâco Pwiduée, na é naigé mee wà Pwi Ukai Iésu Kériso[†]! Wâdé na jè picagòtùè!

[Wâéni é ère pwina go ina]: Nûmoo na go pitère dàra, é naèà kà Pwiduée, êco na ticè nii kôo, â go nye pitère dàra, é naèà kâra Èpà.

8

É tipijè jii èpà é Nyuâaé Pwicîri

1 Wà tàpè na rà tâa goo Kériso Iésu, âna nye ticè pitèimuru ma wârimuru kâra*.

2 Ba, na go wâgoo wà Kériso Iésu, â é Nyuâaé Pwicîri, âna é naa tóo é wâro naa wâjaaé. Â é pâ nau pwi naèà kôo na bwaa âmué. Â é tipio jii é pwi naèà na é popao naa na Èpà[†] ma é pwâra bà[‡].

3 Napwa naa goo é *Naèà kà Moosé, âna pwacoé ma é tipijè gée goro é pai ora kâra pwâranûmajè. [Ba ticè nii kée, ma pitòotéri é pwâranûmajè na èpà.]

§ 7:13 Dernière phrase—Grec: *Goo é aupitûâri, âna é Èpà âna é pipaarié, pâ po dau èpà awé.* 7:15-16

Galatia 5.17 7:23 Galatia 5.17; 1 Pétèru 2.11 * 7:24 Pwâranûmoo na èpà—Grec: *Naiiri âboro.* 7:25 1 Korénito 15.57 † 7:25 1^r e phrase—Grec: *Êco na {jè} pwaolè tà Pwiduée goo Iésu Kériso, Pwi Ukai kâjè.*

* 8:1 Pàra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà naagée pâ popai bèeni: *Ba rà wâro wiâra é Nyuâaé Pwicîri, â càcaa wiâra é pâ câbawâdé kâra na èpà.* † 8:2 Èpà—Péché. Còo note goo Roma 5.12. ‡ 8:2 Grec: *Ba é naèà kâra Nyuâaé {Pwicîri na é naa} wâro naa goo Iésu Kériso, âna é jèe tipio jii é naèà kâra Èpà ma é Pwâra bà.*

Êco na wà Pwiduée, âna é jèe tipijè. Ba é jèe panuâ me Pwina naiê, na é pa naiiri âboro pwacèwii—wàjè tèpa pwa na èpà—ba na é tipijè jii è Èpà. Â é jèe tubatiâu é pwi Èpà bèepwiri, na pitûâ naa na naiiri âboro,

⁴ba na jè wâro wiâra é naèa na é *târù. Ba câjè caa wâro wiâra é auniimiri kâra naiiri âboro. Â jè wâro wiâra é Nyuââ Pwicîri.

⁵⁻⁶Ba wà tàpé na rà pâra wiâra auniimiri kâra naiiri âboro, âna rà nye pitêre dâra é câbawâdé kâra. Â rà pâra dâra pwâra bà. Êco na wà tàpé na rà wâro wiâra é Nyuââ Pwicîri, âna rà nye pitêre dâra é câbawâdé kêe. Â, â tâa târa é *âji wâro ma pinaanapô.

⁷Wiâna jè pâra wiâra é pâ câbawâdé kâra naiiri âboro, â o nye pwacoé ma jè pitêre dâra, é naèa kà Pwiduée. Â jè pâ nau tèpa cicara Pwiduée, ma tèpa pièpàrié.

⁸Êkaa na wà tàpé na rà pâra wiâra é pâ câbawâdé-bà, âna pwacoé ma rà wâde na ara Pwiduée.

Jè pâra wiâra Nyuââ Pwicîri

⁹Êco na wâguwà, âna jèe câguwà caa pâra wiâra é pâ câbawâdé kàwà bèepwiri. Ba guwà pitêre dâra é Nyuââ Pwicîri kà Pwiduée, na é tâa goowà. Wà pwi âboro na câe caa tâa gooé é Nyuââ Pwicîri kà Kériso, âna câe caa pwi âboro kà Kériso.

¹⁰Êco na wâguwà, âna é wâgoowà wà Kériso. Â wiâna ée mwa bà é naiiwà majoroé è Èpà, â âjupâra mwara pâ wà Pwiduée, âna é nama pwacèwii na câguwà mu caa pwa na èpà, ba na guwà tèpa âboro na guwà *târù na araé. Â é jèe tòpò pinaanapô naa nabibiu kàwà ma wàé. Â é Nyuââ Pwicîri kêe, âna é nama guwà wâro^S.

¹¹Ûu, ée mwa bà é naiiwà, êco na, wiâna é wâgoowà é Nyuââ Pwicîri, â ée mwa pawârowà wà Pwiduée, pwacèwii é pai pawâro kêe wà Kériso Iésu, gée na aubà.

É nama jè tèpa nai Pwiduée

¹²Êkaa pwiri, co tèpa béèd naa na nee Kériso, âna pwacèwii na pwa kéredi kâjè. Ba napârajè [na jè wâro na é Nyuââ Pwicîri] na jè cibwaa wâro wiâra é câbawâdé kâra naiiri âboro.

¹³Ba wiâna guwà wâro wiâra é pâ câbawâdé bèepwiri, â guwà o bà [dâra gòiri awé]. Êco na, wiâna guwà nama bà é pâ câbawâdé bèepwiri, gée goo é Nyuââ Pwicîri, â o tâa tâwà é âji wâro.

¹⁴Ba wà tàpé na rà wâro wiâra é câbawâdé kâra é Nyuââ Pwicîri kà Pwiduée, âna tèpa nai Pwiduée.

¹⁵Â, na jè tòpi é Nyuââ Pwicîri, âna câe caa piijè ma nama wâgotâjè. Â é nama jè tèpa nai Pwiduée. Â é pitu tâjè ma jè tomara too tà Pwiduée, ma ina têe pâ: «Pwi Caa kô!»

¹⁶Â é Nyuââ Pwicîri, âna é *paâjupâra târa nyuâajè pâ, jè tèpa nai Pwiduée*.

8:4 Galatia 5.16,25 **8:9** 1 Korénito 3.16, 12.3 **8:10** Galatia 2.20 **S** **8:10** Grec: Â, wiâna é wâgoowà wà Kériso, â âjupâra pâ, é bà é naiiri âboro gée goo è Èpà; êco na é Nyuââ, âna { é naa } è wâro, gée goo è pai târù { kà Pwiduée }. **8:13** Galatia 6.8; Kolosé 3.5 **8:15** Maréko 14.36; 2 Timotéo 1.7 **8:15** Galatia 4.5-7; Auinapâri 21.7 **8:16** 2 Korénito 1.22 * **8:16** Ê, É Nyuââ Pwicîri, âna ru paâjupâra, naima ma nyuâajè pâ, jè tèpa nai Pwiduée.

17 Â wiàna jè tèpa naí Pwiduée, â jè o tòpi é aupwényunyuâari na é jèe ina béaa, pâ, ée mwa naa târa é Ba kêe. Â jè o mwa cau tòpi ma wà Kériso. Ba wiàna jè tâa na é aré ma tòina pwacèwiié, â jè tòpi mwara pwényuâa ma muugère pwacèwiié.

Aupwényunyuâari kâjè noowé

18 Guwà tère, é pâ aré kâjè nabà, âna po dau kîri awé, jii é muugère na maina na ée mwa naa tâjè wà Pwiduée!

19 Ba diri é pâ namuru na é jèe tapoo [wà Pwiduée—é gòropuu bau diri pâ muru na wâna, ma diri é napwéretòtù ma pâ îricò]—âna rà tapacîri naa pidâpwicâari, ba na rà còo é pàara na ée mwa paari é pai maina ma muugère kà tèpa naîé wà Pwiduée.

20 Ba diri é pwina é tapoo wà Pwiduée, âna jèe càcaa pâri ma rà tâbawêe, ba rà jèe tanami. Â wàrapwiri, wiâra é aunimiri béaa kà Pwiduée†,

21 tapacîri é tòtù na [ia é jèe pacoo gée na biu. Na tòtù bèepwiri] âna ée mwa cau tipi tèpa naîé, gée na wai ma botére. Â o muru na dau wâdé ma pwényuâa awé‡.

22 Â jèe cau tâmogòori pâ, diri é pâ muru bèepwiri na é tapoo wà Pwiduée, âna rà càwé goro pai maagé còo kâra, pwacèwii tò ilàri na ée pitâmari èpo.

23 Â wàjè mwara, tèpa naí Pwiduée, âna jèe gére càwé wâna pwâranümajè, na jèe pitapacîri i pàara na ée mwa tipijè wà Pwiduée, â na jèe mwa bàra picaatâa ma wâé dàra gòiri awé§. Êco na é jèe naa tâjè é Nyuâaé Pwicîri kêe, na é pâbéaa kâra âraimeai, na é jèe ina béaa wà Pwiduée pâ, na ée mwa naa tâjè.

24 Ba é jèe pa-udòjè, gée goro pai cèikî kâjè naa gooé, [â é naa tâjè é âji wâro jaaé]. Â jèe tapacîri [ma jèe mwa bàra tòpi diri é wâro kâjè ma wâé]. Â guwà còo, wiàna jèe còo é pwina jèe wâari naa goo, â é cèikî kâjè, âna càcaa âji cèikî. Ba câjè caa tapacîri é muru na jèe tâa tâjè.

25 Â wiàna jèe cèikî naa goo é pwina câjè caa còo, â jèe o mwa dau pidâpwicâarijè goro tapacîri.

É pitu tâjè Nyuâaé Pwicîri

26 Jèepwi mwara, âna é Nyuâaé Pwicîri, âna é me nau pitu tâjè, wàjè na piticèe nii kâjè, [ma kîri cèikî kâjè]. Ba câjè caa tâmogòori pai pwapwicîri bwàti. Â é Nyuâaé Pwicîri, âna é càwé ma pwapwicîri tà Pwiduée ba kâjè. Â é pwâra pwapwicîri kêe, âna piwêna jii é pâ pwâratùra.

27 Â wà Pwiduée, âna é còo é pwina wâna pwâranüma pwi âboro, â é tâmogòori é pwina nüma é Nyuâaé Pwicîri goo. Ba é Nyuâaé Pwicîri, âna é pwapwicîri wiâra é câbawâdé kà Pwiduée, ba kà tèpa âboro kêe.

28 Ba jèe tâmogòori mwara é pwini, pâ: Êdiri pâ muru, âna tèepaa, ba na bêwâdé kâjè*, wàjè na wânümajèe goo wà Pwiduée. Ba é todàjè wiâra câbawâdé kêe, nau pacoo é pwina wâdé ba kâjè.

8:20 Genèse 3.17-19 † 8:20 Grec: *Ba é pwina é tòpò {naa gòropuu, wà Pwiduée}, âna tâa aranara é pitùâ kâra pàra muru na piticèmuru naa goo.* ‡ 8:21 *O muru na dau wâdé... é, O pwa câmarà—pai tâa kâra na é pai maina ma muugère kêe.* § 8:23 2 Korénito 5.2-4 ¶ 8:23 *Na jèe mwa bàra picaatâa ma wâé, dàra gòiri awé—Grec: Na jèe o tèpa naîé (l'adoption).* § 8:27 Psaume 139.1 § 8:28 Éféso 1.11 * 8:28 Êdiri pâ muru... é, Na diri pâ namuru, âna wà Pwiduée, âna jèe picaawakè ma wâé.

²⁹ Ba é jèe mara pitòrigarijè béaa. Â é jèe nye mara tûâri béaa, pâ, na jè o pwacèwii Pwina naîê, na ée pwi ciàra tèpa aéjii kèe na dau wâru.

³⁰ Â wàilà na é tàmara pitòrigarirà béaa wà Pwiduée, â na é jèe nye todàra mwara. Â wàilà na é jèe todàra [â é tòpò pinaanapò naa nabibiu kàra ma wàé] â é nama rà tèpa âboro na rà tàrù na araé. Â ée mwa nye naa tàra mwara é câmarà—pai tâa kàra na é pai maina ma muugère kèe.

Nye ticè na ipapiinarijè jii pimeaari kà Pwiduée

³¹ O dà cèna jè ina cèna piwéna? Wiàna wàijè naima ma Pwiduée, â wàilàapà na cicarajè [ma piwéna jiijè]? Nye ticè!

³² Ba é nye panuâ pwi âji Naîê [ma é pwi *ârapwaaillò] ba kâjè diri, â câé caa upaé jii é maagé còo. Ûna wàrapwiri, â gona wàilu ma wà Pwina naîê, âna gona càru caa naa tâjè imudi diri é pâ muru? Akaé!

³³ Â o wàilàapà na o pitòti tàpé na é pitòrigarirà wà Pwiduée? Nye ticè! Ba wà Pwiduée, âna é tòpò pinaanapò naa nabibiu kàra ma wàè.

³⁴ Â o wàilàapà na pitèira ma pwa wârimuru tàra? Nye ticè! Ba wà Kériso Iésu, âna é jèe bà ba kàra.

Â jèpwi mwara, âna é nye wâro còwâ géé na aubà. Â é jèe wâgòro ètò kà Pwiduée [â jèe tâa tée diri é pitûâ]. Â é pwapwicîri ba kâjè.

³⁵ Â o dà mwara cèna ipapiinarijè jii é pimeaari kà Kériso? Nye ticè! Càcaa pâ aré ma tòina, ma pai pidumapié kâjè, ma pâ maagé, ma pai tubaèpà tâjè, ma copwa, ma pai ticè neemurujè, ma pâ pwécapa, ma diri na jèpapara muru na èpa na papòjè. Â càcaa mwara é pwâra bà na pâri ma é ipapiinarijè jii é pimeaari kà Kériso.

³⁶ Âna jèe nye wii naa na *Tii Pwicîri pâ:

*Wàrapwiri googà,
à rà pwa kûu tâbà,
rà tètàmwarabà,
na diri pâ tòotù.
Â rà pwa-imudi tâbà,
pwacèwii pâ mutò,
na gére poparà pâ,
naa na autaa macii.*

Psaume 44.23

³⁷ Êco na, na diri é pâ pwina tèepaa maribà, âna bà dau piétò awé, majoroé wà Pwina é jèe mearibà.

³⁸⁻³⁹ Ba go nye cèikí ba mwü, pâ:

*Tâbawêe é pimeaari
kà Pwiduée ba kâjè!
Ticè cèna pâri
ma ipapiinarijè jii.
Càcaa é pwâra bà.
Càcaa é wâro.
Càcaa pâ *angela.*

Càcaa pâ duée.
 Càcaa pâ pàtama na èpà.
 Ticè cè muru—
 muru na gére nabà,
 muru na o widàuru,
 muru nidò,
 muru niboo,
 muru naa gòropuu diri.
 Ticè muru na pâri
 ma pinaaitirijè
 jii pimeaari kêe
 naa goo Kériso Iésu,
 Pwi Ukai kâjè!

ba isaraéla ma pàra ba

9

(Naporomee 9-12)

É imuru tèpa jènereê Paulo

¹ Go paturawà ni gée na âji pwâranümoo, â é pwina go ina, âna nye âjupâra, â câgo caa pwâ. Ba bu nye caapwi ma wà Kériso. Â é Nyuâaê Pwicîri, âna é pitûâ kâra é pwâranümoo. Â wàè na é *paâjupâra é pwina go ina tàwà.

²⁻³ Êni: Go po dau pikîri, â tòiina é pwâranümoo, goo tèpa jènereê, é Ba *Isaraéla. Ba wiàna pâri ma go pitu tàra [ma rà udò] â pwiri go panuâò, ma é tojiio wà Pwiduée, ma ipapiinariò jii Kériso.

⁴ Ba é nye pitòrigari é Ba kôo wà Pwiduée, ba na Ba kêe, ma tèpa naîê. Â é jèe nye paari tàra é pai maina na muugère kêe. Â é pwa *ipwataâboro tàra, â é naa tàra é *Naèà. Â é naa tàra mwara é tàrù, ba na rà pwapwicîri tée, [na pai pwa wèe na âjupâra]. Â wàilà, na rà jèe nye tòpi é pâ aupwényunyuaari kêe, na é jèe mara ina tàra béaa.

⁵ Ba wà tèpa jooororà, âna rà tèpa âboro, na tèpa pwamuru naa goorà, na araé. Â é té géee goorà wà Kériso, naa na naiiri âboro. Wâdé na jè cau ipwamaina dâra gòiri wà Pwiduée, na é wâjai diri pâ muru*!

Tèpa âji naî Pwiduée

⁶ Wiàna wàrapwiri, â gona jè o niimiri pâ, câé caa pacoo é auinabéaa kêe wà Pwiduée? Akaé! É jèe nye pacoo, ba, é âji Ba kà Pwiduée, âna é dau maina jii é Ba Isaraéla†.

⁷ Jèpwi mwara, âna câé caa [niimiri wà Pwiduée pâ] wà tèpa cau té géee goo *Abéraama, âna rà jèe tèpa âji naîê. Ba é ina tà Abéraama, pâ: *Wà tèpa gòobàragà na ia go inarà, âna o mwa pitèparà géee goo Isaaka, pwina naiğà. Genèse 21.12*

⁸ [Wà Abéraama, âna nye pwa mwara pàra tèpa naîê.] Pai ina wèe pâ, càcaa tàpé na rà tèepaa, géee goro é câbawâdé kâra âboro, na rà o tèpa naî Pwiduée. Ba wà tèpa âji naîê, âna wà tàpé na tèepaa, géee goro é auinabéaa kà Pwiduée.

^{9:2-3} Exode 32.32 ^{9:4} Exode 9.4 * ^{9:5} Wâdé na jè cau ipwamaina dâra gòiri, wà Pwiduée, na é wâjai diri pâ muru—é, {Wà Kériso}, na é wâjai diri pâ muru, ba é Pwiduée na, naa pwamainaè dâra gòiri awé. † ^{9:6} Grec: Êco na câé caa pitanami é popai kà Pwiduée. Ba {é Ba} Isaraéla, âna càcaa wà diri tàpé na rà té géee goo Isaraéla. ^{9:7} Genèse 21.12 ^{9:8} Galatia 4.23

⁹ Â wàèni é pwina é ina wà Pwiduée, tà Abéraama, [na é ipwataâboro tée]: *Na go o mwa wâjué còwâ, naa na caapwi naja, â wà Sara, tô wâdâgâ, âna ée mwa pitâmari pwi nari èpo paao.* *Genèse 18.10*

¹⁰ Â nye coo pwacèwii pai ina kèe. Â napwa naa goo wà pwi âboro èpo bèepwiri, âna wà kaa, Isaaka, pwi jojooro tèpa *Juif. Â géé na càùé, â ru piéa ma Rébéka. Â Rébéka, âna é pitâmari du bérepidu[‡].

¹¹⁻¹³ Â é ina tée wà Pwiduée pâ, wà pwi ciàra èpo, wà Ésaü, âna ée mwa piâboro kîri kâ pwi jiié, Iakobo. Ba jèe nye wii naa na *Tii Pwicîri pâ: *Go wâdèari wà Iakobo, jii wà Ésaü.* *Malachie 1.2-3* Â é tàmara ina

pwiri, na bwaa càru caa tèepaa, wà tupédu bérepidu. Â bwaa nye ticé èpà ma wâdé, na ru pwa. Â é wàrapwiri pai pitòrigari kèe wà Pwiduée, ba naa coo ma wàra é auniimiri kèe. Ba é nye pitòrigari wà tèpa âboro, wiàra é cábawâdé kèe, â càcaa goro é pâ wakè kàra.

Pwiduée co na é pitòrigari

¹⁴ Gona jè ina pâ, càé caa *tàrù wà Pwiduée? Bwa!

¹⁵ Ba é jèe ina tà *Moosé, pâ: *Wiàna wâdé tôo, â go meari pwi jèpwi.* *Â wiàna wâdé tôo, â go pwa na wâdé, ba kâ pwi jèpwi.* *Exode 33.19*

¹⁶ Ba nye wà Pwiduée na é niimiri pâ, é pwa na wâdé ba kâjè. Â càcaa géé goro cè cábawâdé kâjè, ma wakè kâjè.

¹⁷ Jèe wii naa na Tii Pwicîri pâ, é ina wà Pwiduée, tà Faraô, pwi ukai naa *Aigupito, pâ: *Wâgo na go pwa ma gà pwi ukai, ba na paari é pàtâmoò naa googâ, ma rà o tâmogòori é neòò, diri é gòropuu.* *Exode 9.16*

¹⁸ Ba wiàna nùma wà Pwiduée, â é meari wà pàra tàpé. Â wiàna nùmee, â é nama gòo pûru pàra tàpé.

É pwa pwina nùmee goo

¹⁹ Pwiri gà o ina tôo, pâ: «Wiàna wà Pwiduée, na é nama jè pwa diri é pâ tuâ kâjè, â cina é pa-icòojè? Ba càcaa pârijè, ma jè pagòo pûrùjè tée!»

[Â go tòpi tâgâ, pâ]: Gona wâgâ wâa, na gà cicaraé?

²⁰ Ba gona é muru na pwa[§], âna é ina tà pwina é tòpòé, pâ: «Gorodà na gà tòpò-o, ma go wàrani?»

Bwa!

²¹ Ba wà pwi a pwa é ilò puu, âna é pwa é pwina nùmee goro i puu kèe. Â wiàna nùmee, â é nye pwa goro i puu bèepwiri, é ngapò târa diri pâ tootù, bau jè ngapò na dau wâdé.

²² Wàrapwiri mwara naa goo Pwiduée. Ba wiàna nùmee, â pâri, ma é paari é pwâra putâmu kèe, ma é pàtâmee, ma é ténoori tèpa âboro èpà*. Êco na é dau dàpwicâarié ba kàra, [ba wâé na é pitûâ].

²³ Â wâé na é pitòrigari, na é meari pàra tàpé, ba wâdé tée na rà tòpi é câmarà—pai tâa kàra na é pai maina ma muugère kèe.

Câé caa todà tèpa Juif co

9:9 Genèse 18.14 † 9:10 Grec: *Jèpwi mwara, wà Rébéka, ba é pitâmari {du} naî Isaaka, pwi caa kâjè.*

9:11-13 Genèse 25.23 9:11-13 Malachie 1.2-3 9:15 Exode 33.19 9:16 Éfésò 2.8 9:17 Exode

9.16 9:20 Ésaïe 29.16, 45.9 § 9:20 Muru na pwa—Grec: *Pala na pwa {goro puu}*. 9:21 Jérémie

18.6 * 9:22 Tèpa âboro èpà—Grec: *Tâpé na wâdé na ténoorirà.*

24 Wà tèpa âboro-bà, âna wàjjè. Câé caa todàjè co, gée nabibiu kà tèpa Juif, ba nye gée nabibiu kà mwara tàpé na càra caa tèpa Juif.

25 Ba wà Pwidueé, âna é ina naa goorà, naa na tii kà *péroféta Osée, pâ: *Ê Ba, na càcaa pwi Ba kôo, âna go jèe ina goorà nabàni pâ "Ba kôo". Á é Ba, na cãgo caa mearié, âna go o jèe mearié.* *Osée 2.25*

26 Béaa, âna go ina tàra pâ: *"Cãguwà caa pwi Ba kôo." Á go ina goorà nabàni pâ: "Guwà tèpa nã Pwidueé na é wãro."* *Osée 2.1*

27 Napwa naa goo wà tèpa Juif, âna é tomara too wà péroféta Isaia, â é ina pâ: *Wà tèpa Isaraéla, âna rà o mwa wãru, pwacèwii é marawâ niboo bàrawiã. Êco na o pwãco gée goorà, cèna rà o udò, [ma rà wãro awé].*

28 Ba wà Pwi Ukai, âna ée awài, goro tèi é gòropuu diri. *Ésaïe 10.22-23*

29 Á é nye tàmara ina béaa mwara, wà Isaia, pâ: *Wà Pwidueé, na dau pwa patãmee awé naa goro diri pâ muru, âna é nye panuã pãra tèpa gòobàrajè, ba na rà wãro. Ba wiãna càcaa wãrapwiri, â o cau tiãujè, pwacèwii du ville *Sodoma ma Gomora.* *Ésaïe 1.9*

Càra caa cèikì tèpa Juif

30 Dà pai ina wèe diri é pâ pwi bèepwiri? Ba jè còo pâ, wà tàpé na càra caa tèpa Juif, âna càra caa mudà wà Pwidueé. Êco na, na rà jèe pâ nau cèikì naa gooé [â é tòpò pinaanapò naa nabibiu kàra ma wàè] â é nama rà tèpa âboro na rà *tàrù na araé.

31 Napwa naa goo tèpa âboro kãra é Ba Isaraéla, âna rà mudàra é naèà, ba na é nama rà tàrù na ara Pwidueé. Êco na càra caa pãmari.

32 Á gorodà? Ba rà imudàra ma rà tàrù, gée goro é pâ na wakè kàra, â càcaa gée goo é cèikì kàra [naa goo Pwidueé]. Á cigòtù àrà, naa goro i atü, pwi a nama jè tûu.

33 Ba jèe wii naa na Tii Pwicîri é popai bèeni kà Pwidueé:

*Gà còo ma gà tète!
Go tòpò naa *Siona,
[naa napò pwicîri]
pwi Atü na wãdè,
pwi Atü na mwü.
O cigòtù â
tèpa cicarao.
Rà tûuboo awé
gée goo Atü kôo-bà!
Rà piétò awé†
tàpé na cèikì;
na pûra naa goo
pwi Atü kôo-bà.*

Ésaïe 8.14; 28.16

10

¹ Tèpa béeò naa goo Kériso, dau nūmoo na rà udò wà tèpa *Juif, ê Ba kôo, [ma tâa târa ê *âji wâro]. Â wâé kaa pwiri ê pwâra pwapwicîri kôo tà Pwiduée.

²⁻³ Ba go tâmogòori bwàti pâ, nūmarà na rà pâra wiâ Pwiduée. Êco na càra caa tâmogòori ê naigé kà Pwiduée, târa ma é tòpò pinaanapô naa nabibiu kà tèpa âboro ma wâé. Â tàutâra goro ê naigé kêe, â rà nye pâra wiâra, ê naigé kâra. Â rà ipwadàra [ba na rà pitêre dâra ê *Naèà kà Moosé.]

⁴ Êco na nabàni, âna jèe piticèmuru naa goo ê Naèà. Wârapwiri, gée goo wà Kériso. Ba wà tàpé na rà cèikî naa gooé, âna [é tòpò pinaanapô wà Pwiduée, naa nabibiu kâra ma wâé, â] é cau nama rà tèpa âboro na rà *târù na araé.

Rà udò diri tàpé na rà todà Pwi Ukai

⁵ Béaa, âna ê naigé ma jèe târù na ara Pwiduée, âna, na jèe pâra wiâra ê Naèà. Â é ina wà Moosé, pâ: *Ê Naèà, âna é naa wâro, tà pwina é pitêre dâra diri é pâ na autûâri, na wâna.* *Lévitique 18.5*

⁶ Êco na nabàni, âna jèe *târù na ara Pwiduée gée goro ê cèikî kâjè [naa goo wà Kériso]. Â o càcaa mwa caa pâri ma jèe pitawèerijè pâ: «Wàilàpà, na o too naa *napwéretòdù?» ba na é naa boome darijè [*pwi a pa-udòjè. Ba é jèe nye boome] wà Kériso.

⁷ Â o câjè caa pitawèerijè mwara pâ, «O wàilàpà, na boo naa na aubà*?» ba na pawâro còwâ wà Kériso. Ba é jèe nye too.

⁸ [Â é pame darijè é pai udò kâjè.] Â wâdé co na jèe cèikî naa gooé.

Wâé kaa é popai na bà picémara. Ba é jèe nye ina Moosé mwara, naa na *Tii Pwicîri pâ: *Napwa é popai, âna é tâmwünyabwerigâ. É tâa pwâgâ, â é wâna pwâranümagâ.* *Deutéronome 30.14*

⁹ Ba wiâna gà inapàpari goro pwâgâ, pâ, wà Iésu Kériso, âna é Pwi Ukai, â wiâna gà cèikî, gée na âji pwâranümagâ, pâ, é pawâroé còwâ wà Pwiduée gée na aubâ, â gà o udò. [Â o tâa tâgâ ê *wâro dâra gòiri jaaé.]

¹⁰ Ba wiâna gà âji cèikî naa gooé, ma inapàparié, â wà Pwiduée, âna [é tòpò pinaanapô naa nabibiu kàu ma wâé, â] é nama gà pwi âboro na gà târù na araé, â é pa-udògâ.

¹¹ Ba jèe wii naa na Tii Pwicîri pâ: *Rà mwa piétò* wà tèpa âboro na rà cèikî naa gooé.* *Ésaïe 28.16*

¹² Â [wâna é popai bèepwiri, âna] nye ticé nadâpà wà tèpa Juif, ma tàpé na càra caa tèpa Juif. Ba nye caapwi cò Pwi Ukai kâjè diri, â é naa, naa goro piticèmuru naa goo, ê aupwényunyuâri kêe, ba kà diri tàpé na rà todèe.

¹³ Ba wâra na jèe wii mwara naa na Tii Pwicîri pâ: *Wà diri tàpé na rà todà Pwi Ukai, âna rà o udò.* *Joël 3.5*

Picémara é Picémara Wâdé

¹⁴ O wânau târa cè pai todà wà Pwi Ukai, wiâna câjè caa cèikî naa gooé? Â o wânau târa cè pai cèikî naa gooé, wiâna câjè caa tère cè popai gooé? Â o wânau târa cè pai tère, wiâna ticé na inapàparié?

15 Â o wànau târa cè pai inapàparié, wiàna ticè cèna cùrué ma é ina? Ba jèe nye wii naa na Tii Pwicíri pâ: *Pwényuâa é pai tèepaa kà tàpé na rà inapàpari é pinaanapô, wàilà na rà picémara é picémara na wâdé.* *Ésaïe 52.7*

16 Â càcaa po wàilà diri [tèpa Juif] na rà pitère dâra é *Picémara Wâdé. Ba é ina wâ *péroféta Isaia, pâ: *Pwi Ukai, Pwiduée, wàilàapà na cèiki naa goo popai kâbâ?* *Ésaïe 53.1*

17 Ūu, jè cèiki, naa goo pai tère kâjè é Picémara Wâdé goo wâ Kériso. Â jè cèiki naa goo, ûna rà picémara.

18 Â napwa mwara naa goo tèpa Juif, âna gona càra caa tère é popai bèepwiri? Akaé. Ba jèe nye wii naa na Tii Pwicíri pâ:

*Jèe nye picémara pitiri
é popai bèepwiri.
Rà tère pitiri gòropuu diri.*

Psaume 19.5

19 É, gona càra caa tâmogòori i popai? Akaé! Ba wâ Pwiduée, âna jèe tàmara ina béaa, na é naigé mee wâ Moosé, pâ:

*Go nama guwà piboo,
goo pàra tàpé.
[Go paari wâdé kôo
tà pàra tèpa Ba.]
Càra caa Ba kôo.
Â càra tâmogòorio.
Guwà o putâmu
naa goo tàpéebâ.*

Deutéronome 32.21

20 Â wâ Isaia, âna câé caa piwâ, na é ina é popai bèeni, me géé jaa Pwiduée, pâ:

*Càra caa mudòo,
â rà jèe pâmariô.
Càra caa todòo,
â go jèe ipaario tàra.*

Ésaïe 65.1

21 Â wâ Pwiduée, âna é ina mwara goo tèpa *Isaraéla, pâ:

*Go tu pâ goro du îô,
dâra é Ba bèepwiri,
diri pâ tòotù.
[Go paari pwâranümo.
Â càra caa medario.]
Ba dau gòo pûrurâ.
Càra caa pitère dòo.*

Ésaïe 65.2

11

Câe caa naa càuè tà tèpa Juif

¹ Pwiri na jè ina pâ wànau? Gona wà Pwiduée, âna é nye naa càuè târa ê Ba kêe, wà tèpa *Juif? Bwa! Ba wâgo, âna go pwi Juif, pwi gòobàra *Abéaama, gée na wâao kâ *Benjamin.

² Bwa, câe caa naa càuè târa ê Ba kêe, wà Pwiduée, na é jèe nye mara pitòrigari béaa.

Ba guwà nye tâmogòori bwàti, é pwina é ina wà *péroféta Élia, naa goo pwiibâ. Ba jè pûra naa na *Tii Pwicîri pâ, é piciapwâ tà Pwiduée, goro é Ba *Isaraéla.

³ Â é ina pâ: *Au, Pwi Ukai! Rà jèe tètâmwara tèpa péroféta'gâ. Â rà ténoori é pâ aupwa *ârapwaaïlò tâgâ. Â wâgo co, [na go pwi dâra péroféta] na go tà tâa. Â nûmarâ mwara, na rà pòtâmwaraô.* **1 Rois 19.10**

⁴ Â dà na é tòpi tée goo, wà Pwiduée? É ina tée pâ: *Akaé, rà bwaa nye tà tâa 7 000 tèpa âboro kôo, na càra caa tùu jûrurà, na ara pwi nari duée, Baal*.* **1 Rois 19.18**

⁵ Â nye tà ipaiwà nabàni. Ba pwa jè dâra ê Ba Isaraéla, na é pitòrigarié wà Pwiduée, ba na kêe, wiâra é *pimeaari imudi kêe.

⁶ Â câe caa pitòrigarirâ, gée goro é pâ tùu kâra. Ba wiâna wàrapwiri, â é pimeaari kâ Pwiduée, âna o càcaa é pimeaari, na é naa naa goro piticèmuru naa goo†.

⁷ Pai ina wèe pâ wànau, é pwi bèepwiri? Wà tèpa Juif, âna rà mudàra [é pinaanapò kàra ma wà Pwiduée] éco na [é aumaina goorà] âna càra caa pâmarîé, ba gòo pûrurâ; â éco tàpé na é pitòrigarirâ wà Pwiduée.

⁸ Ba jèe nye wii naa na é Tii Pwicîri pâ:

*É papuurâ wà Pwiduée,
ba na ticè na rà tâmogòori.
Â é nama rà bwi, ma rà kee.
Â rà nye tà ciburâ wàrapwiri.*

Deutéronome 29.3; Ésaïe 29.10

⁹ É ina mwara wà ukai *Davita, tà Pwiduée, pâ:

*Gà naa wârimuru
tà tàpé na rà èpâ.
Rà pí-ija ma wâdo.
[Rà iauri pâ wâdé.]
O wâdé naa bii
diri pâ pwiibâ,
ba na o pwéé
naa na naigé,
ba na rà tùu naa na.*

11:1 1 Samuel 12.22; Psaume 94.14; Filipi 3.5 **11:3** 2 Rois 19.10,14 **11:4** 1 Rois 19.18 * **11:4** Baal—Pwi jèe duée kâ tèpa âboro na rà tâa napò Kanana, napò na rà popa wà tèpa Isaraéla. Â wà para tèpa Isaraéla, âna rà naa càurâ naa goo wà Pwiduée, â rà pwapwicîri tà Baal. **11:6** Galatia 3.18 † **11:6** Para Tii Pwicîri naa na grec, âna rà naagée pâ popai bëeni: *Â wiâna géé goo pâ waké, â càcaa muru na naa wàrapwiri. Ba du ânailu muru na nye pi-ité.* **11:8** Deutéronome 29.3; Ésaïe 29.10 **11:9** Psaume 69.23–24

10 *Gà nama rà bwi
ba na ticè na rà còol!
[Gà naa tàra diri
pà aré ma tòina.]
O càcaa pa jiirà.
Rà o tòciurà*goo
pai kakeri wée!*

Psaume 69.23–24

Tàpiri tà pàra Ba

11 Ûna jè tère pwiri^S, â jè péa niimiri pà, pwiri wà tèpa Juif, âna rà tûu dàra gòiri awé? Bwa; nye tàpo wàrapwiri naa na jè ji pàara co, ba na rà udò é pàra Ba, [ma tâa tàra é *âji wâro jaa Pwiduée]. Â é pà nau piboo é Ba Isaraéla.

12 Ba, na càra caa pitère dà wà Pwiduée, â [càra caa tòpi diri é pà aupwényunyûari kêe. Â] gée goo pwiri, â é dau *pwényunyûari tàpé na càra caa tèpa Juif. Êco na, na rà mwa cau cimadò còwâ wà tèpa Juif. Â, na pwi tòtù-bà, âna o dau maina awé é aupwényunyûari [ba kâjé diri].

13 Napwa naa goowà, wâguwà na câguwà caa tèpa Juif, âna [wà Pwiduée, âna é cùruo me, ba na] go pwi *apostolo ba kàwà. Â é waké bèepwiri, âna dau wâdé tòo.

14 Â, na go gére wàrapwiri, â o wâdé, ba rà o piboo tèpa jènereô, tèpa Juif, ba na rà o udò wà pàra tàpé gée goorà.

15 Ba ûna é naa càué tàra wà Pwiduée, â é tòpò pinaanapô naa nabibiu kâra pàra Ba, naani gòropuu, ma wâé. Â wiàna ée mwa tòpi còwâ tèpa Juif, â rà o pwacèwii tèpa bà, na rà wâro còwâ.

Naagà gée naa goro Ba kêe

16 [Wiàna wà tèpa jojooro tèpa Juif, âna rà tèpa âboro kà Pwiduée, â nye ipaiwà mwara naa goo tèpa gòobàrarà. Ba pwacèwii é poloa.] Ba wiàna pwi jè ére na pâbéaa gée goo i poloa, âna naa tà Pwiduée, â diri é poloa, âna nye kêe. Â nye pwacèwii mwara é upwâra. Ba wiàna é wâé, âna kà Pwiduée, â é ditèe, âna kêe mwara.

17 Ba é Ba Isaraéla, âna pwacèwii jè upwâra, na tòimiri goo, naa na aupwanapô kà Pwiduée. Â é jèe tépàgà pàra ditèe. Â wâgà, na câgà caa pwi Juif, âna gà pwacèwii ditàra upwâra còpaaci. Â é naagà gée, naa goro upwâra na tòimiri goo. Ûna wàrapwiri, â wâgà mwara, âna gà wâdo, é nùru é pwi upwâra bèepwiri. Â pwa câmagà, gée na aupwényunyûari kà Pwiduée, na é ina béaa, na é *ipwataâboro tà Abéraama*.

18 Êkaa na gà cibwaa pi-ina kâgà! Gà cibwaa niimiri pà, gà wâdé jii é ditèe na tapàgà. Ba càcaa wâgà, na pa i pà wâé, â é pà wâé na rà popagà!

19-21 Âjupàra pà, é tépàgà pàra tàpé, ba càra caa cèikî. Â wâgà, âna, é naagà gée, naa goro i upwâra, gée goro na gà cèikî. Â pwiri gà mwa ina pà: «É jèe tépàgà i ditèe, ba na wâgo, âna naaô gée, naa goro i upwâra.» Êco na gà ipwacòoco! Ba wiàna é tépàgà é âji ditèe, â é péa pwacèwii mwara, naa googà. Êkaa na go ina pà, gà cibwaa pi-ina kâgà!

* 11:10 *Tòciù—Dos courbé.* 11:11 *Apostolo 13.46* § 11:11 *Ûna jè tère pwiri... Grec: Go tawèeri pà... 11:17 Êféso 2.11-19 * 11:17 Dernière phrase—Grec: Pwa kâgà gée goo é wâé.*

²² Gà còo, wà Pwiduée, âna é nye wâdé ba kâjê. Êco na é pitèi ba gòo tàpé na càra caa pitère dèe. Â é wâdé naa googà, wiàna gà nye ciburà pâra wiàra é pai wâdé kèe. Â wiàna càcaa wàrapwiri, â é péa tégàgàgà, gée goo i upwâra.

²³ Pwiri wà tèpa Juif, âna rà o mwa wâjué còwâ, â rà cèikí naa goo Pwiduée. Â wiàna wàrapwiri, â pwa pàtamee, ma é naarà gée còwâ naa goro i upwâra.

²⁴ Ba ùna é naagà gée, naa goro i upwâra na tòimiri goo, âna càcaa muru a pwa. Ba wâgà, âna gà pwi ditàra upwâra còpaaci. Â napwa naa goo wà tèpa Juif, âna rà tèpa âji ditàra, é upwâra, na nye tòimiri goo. Â dau ticècoé tà Pwiduée, ma é naarà gée còwâ naa goro i upwâra.

Ée mwa udò é Ba Isaraéla

²⁵ Ûu, co tèpa béeò naa na nee Kériso, guwà cibwaa pi-ina kàwà! Ba dau wâru pâ namuru, na câguwà caa tâmogòori. Â nùmoo na guwà tâmogòori, é âji pai pwa goo wà tèpa Juif, é muru na ia tàbinyiri[†] béaa.

Wáeni: Wiàna pâra tàpé, âna tàutàra na rà cèikí, êco na o càra caa ciburà wàrapwiri. Ba wiàra é câbawâdé kà Pwiduée, â wà pâra tàpé na càra caa tèpa Juif, âna rà o medarié. Â, na rà cau me còwâ wà tàpéebà, â wà mwara tèpa âji Juif, âna rà o tapoo cèikí còwâ[‡].

²⁶ Â, na pâara-bà, âna é Ba Isaraéla, âna ée mwa udò. Ba jèe wii naa na Tii Pwicíri é popai bèeni kà Pwiduée, pâ:

*Ée mwa me gée *Siona
wà pwi a pa-udòjè.*

Ée me ba na é tipí

tèpa gòobàra Iakobo[§].

²⁷ *Go pacoò ma wàilà*

auipwataâboro.

Go pwanauri pâ èpà,

pâ tûa na rà pwa.

Ésaïe 59.20; 27.9

²⁸ Âjupâra pâ, wâru tèpa Juif na tàutàra goo é *Picémara Wâdé. Â rà jèe pâ nau tèpa cicara wà Pwiduée. Â é pwiibà, âna pâ nau wâdé ba kàwà, wâguwà na câguwà caa tèpa Juif. Êco na wà Pwiduée, âna é jèe pitòrigari tèpa Juif, ba na rà pwi Ba kèe. Â é ipwataâboro tà tèpa jojoorà. Â dau wânùmee tàra.

²⁹ Ba cáe caa pa còwâ é pwina é naa. Â cáe caa naa càuè tà tàpé na é jèe todàra.

³⁰⁻³¹ Béaa, âna wâguwà, [na câguwà caa tèpa Juif] âna càcaa nùmawà goo Pwiduée. Ûna tàu tà tèpa Juif, na rà tòpi é pâ wâdé kèe*, â é naa tàwà. Êco na, [na jè tòotù, âna] ée mwa nye naa tàra còwâ, é pâ wâdé kèe.

³² Â é jèe nama wàrapwiri, ba na é paari tàjè diri é pimeaari kèe.

Dau maina pimeaari kà Pwiduée

^{11:22} Ioane 15.2,4 † ^{11:25} Tàbinyiri—Secret. ‡ ^{11:25} Grec: Càcaa nùmoo na guwà nimiri pâ guwà tèpa tâmogòorimuru. Wâdé na guwà tâmogòori é auniimiri na tàbinyiri bèeni: O gòo pàru é auwâru gée goo tèpa Isaraéla, tiagoo na rà tòme diri tàpé na càra caa tèpa Juif. ^{11:26} Ésaïe 59.20–21 § ^{11:26} Iakobo—Pwi jojooro diri tèpa Juif. Còo mwara Abérama, ma Isaaka, ma Iakobo naa na Neeremuru (Vocabulaire) naa pwàadàra tii. ^{11:27} Jérémie 31.33–34 * ^{11:30-31} Tàu tà tèpa Juif, na rà tòpi é pâ wâdé kèe—Grec: Càra caa pitère dèe.

³³ Wà Pwiduée, âna é dau maina ma pwényuâa awé! Â po dau maina é pimeaari kée, ma é pâ wâdé na é pwa! Dau wâgòro ma wâdòiti jijjè, é autâmogòrimuru, ma auniimiri kée! Wàilàapà, na tâmogòri é pâ autûâri kée? Â wàilàapà, na tâmogòri é pai pwa goro pai wakè kée?

³⁴ Ba jèe wii naa na Tii Pwicîri pâ:

*Wàilàapà na tâmogòri
auniimiri kà Pwi Ukai?
Wàilàapà na ina tée
cè pwina é pwa?*

Ésaïe 40.13

³⁵ *Wàilàapà na naa tée cè muru,
ba na é pitôowâri tée
wà Pwiduée Caa?*

Job 41.3

³⁶ Ba diri é pâ namuru, âna nye me géee gooé. Â nye wâé, na é pwa diri é pâ muru, ba kée. Wâjaaé é pai maina ma muugère, dâra gòiri awé! Amen!

câmu goro pai wâro kâjè

12

(Naporomee 12.1-15.13)

Ârapwaaailò na wâro

¹ Tèpa béeò naa na nee Kériso, é dau mearijè wà Pwiduée, â é pwa pâ pwina wâdé ba kâjè. Géee goo pwiri, â go ilari jiiwà, géee na âji pwâranûmoo, pâ, guwà pipanuâwà bamwara tée, ba na guwà pwacèwii é *ârapwaaailò na wâro, na dau wâdé tée. Â wâé kaa pwiri é âji pwapwicîri, na pâri ma guwà naa tée.

² Guwà cibwaa ipwacèwii tèpa âboro gòropuu. Â guwà panuâwà tà Pwiduée, ba na é tóotéri é pwâranûmawà, [ma é auniimiri kâwà, ma é càrawà]. Êpwiri, âna guwà o tâmogòri é cábawâdé kée, na pâri ma guwà pwa—na âjupâra, ma wâdé, ma tâbawêe.

Jèpa naa tâjè jèpa âraimeai

³ Napwa naa goodò, âna é naa tóo, naa goro piticèmururu naa goo, é pâ wâdé kée, wà Pwiduée, [ûna é pitòrigario, ba na go pwi *apostolo kée. Êkaa na, o pâri ma] go jèpa ina tàwà jècaa, pâ: Gà cibwaa niimiri pâ pwamuru naa googà. Bwa, gà ipakîrigà, â gà pinûnûma bwàti. Â gà pitèigà bwàti, wiâra é pai cèikî, na é naa tâgà wà Pwiduée.

⁴ Gà còo, wâna naiijè, âna wâru é pâ na ére. Â é jèpa ére bèepwiri, âna nye jèpa pi-itè wakè kâra.

⁵ Â wârapwiri naa goojè, wâijè na jè wâru. Ba caapwi naiijè, na jèe caapwi ma wà Kériso. Â jèpa pwa é jèpa wakè kâjè.

⁶ Ba wà Pwiduée, âna é jèpa naa tâjè é jèpa âraimeai, [ba na jè piênawéna kée]. Êkaa na wiâna é naa tâgà é wakè goro *péroféta, â wâdé na gà pwi a pa popai kée, wiâra é câmu goo cèikî'gà.

7 Â wiàna é naa tâgà, ma gà pwi a pitu tà pàra tàpé*, â wâdé na gà pitu tàra. Â wiàna é naa tâgà, ma gà pwi a pacâmuri, â gà pacâmuri.

8 Â wiàna gà pwi a pagòo pàra tàpé, â gà pagòora. Â wiàna gà pwi a-imeai, â gà naa, â gà cibwaa câmuri. Â wiàna gà pwi a-ipopa ba, â gà pwa, géé na âji pwâranümagà. Â wiàna gà pwi a pwa na wâdé ba kà pàra tàpé ma pitu tàra, â gà pwa naa na ipwâdéé.

Câmu kêra wâro kà pwi a cèikî

9 Napwa é pimeaari kàwà, âna wâdé na âji pimeaari. Guwà cibwaa gòmawà. Â wâdé na guwà èpàri ma miiri diri é pwina èpà, â guwà ciburà tãa goo é pwina wâdé.

10 Â guwà pimeariwà, goro é âji pwâranümagà, ba guwà tèpa aéjii, naa na nee Kériso. Â guwà pipapwicîriwà.

11 Guwà cibwaa pwaora, na guwà piênawéna kà Pwi Ukai. Â guwà tà tàcî, â guwà wakè ba kèe, géé na diri é nii kàwà ma pwâranümagà.

12 Guwà ipwâdéé, géé goo cèikî kàwà, naa goo é pwina é pwa, ba kàwà, wà Pwiduée. Â wiàna é tèepaa mariwà é aré, â guwà pidâpwicâariwà, â guwà ciburà pwapwicîri.

13 Â wiàna wà tèpa cèikî béewà, âna ticé tàra cè jè muru, â guwà naa tàra. Â guwà tòpi bwàti, tàpé na rà me mariwà.

14 Napwa naa goo wà tàpé na rà pwa tàwà na èpà, â guwà ilari jii Pwiduée pà, na é *pwényunyuâarirà. Ûu, guwà ilari é aupwényunyuâari kèe, â guwà cibwaa tojiirà.

15 Guwà ipwâdéé, ma wà tàpé na rà ipwâdéé, â guwà i, ma tàpé na rà i.

16 Guwà cibwaa pinadàrù tèpa âboro. Â guwà pwa ma caapwi, é pai meearirà kàwà, pwacèwii na, cau tèpa âboro na pwamuru naa goorà. Â guwà cibwaa ipwamainawà. Â guwà cibwaa niimiri pà, guwà tèpa dau tãmogòrimuru†.

Tûa kêjè naa jaa pà âboro diri

17-19 Wiàna pàri, â guwà mudàra, ma guwà wâro na pinaanapô, ma wàilà diri. Â guwà mudàra, ma guwà pwa é pwina wâdé, na ara diri pà âboro. Tèpa âji bééó, guwà cibwaa pitôowàri tà pàra tàpé. Wiàna rà pwa tàwà na èpà, â guwà cibwaa pawâjuépiri tàra còwà é èpà na rà pwa tàwà. Â guwà panuà tà Pwiduée é pwiibà, ba wàé, na ée mwa tèi, ma pwa wârimuru tàra. Ba é ina wà Pwi Ukai, naa na *Tii Pwicîri pà:

Nye wâgo co,

na go o mwa pitôowàri,

[tà tàpé na rà pwa na èpà].

Â wâgo co,

na go nye jèpa naa tàra

* 12:7 Gà pwi apitu tà pàra tàpé—Wâépwiiri pai ina wàra Dikona. 12:10 1 Pétèru 1.22 12:12 1 Tésalonika 5.16-18 12:13 Hébéru 13.2 12:14 Mataio 5.44; 1 Korénito 4.12 12:16 Proverbes 3.7

† 12:16 É, Â wâdé na guwà caapwi. Guwà ipakîriwà. Guwà pwa é pà wakè, na càcaa nüma wà pàra tàpé, na rà pwa. Guwà cibwaa ipwamainawà, â guwà cibwaa niimiri pà guwà tèpa dau tãmogòrimuru. 12:17-19 1 Tésalonika 5.15 12:17-19 Deutéronome 32.35; Mataio 5.39

pumara ê tûâ kàra.

Deutéronome 32.35

²⁰ Â jèe wii mwara naa na ê jè ère na Tii Pwiciîri pâ:

*Wiàna é copwa
wà pwi a pièpàrigà,
â gà naa cè èe.
Na nümee na é wâdo,
â gà naa cè wâdoóé.
[Â é pai kamu kêe]
âna o dàuru ânye tòò,
na tâa gòro pûrué.*

Proverbes 25.21-22

[Â wâguwà, âna wâdé na guwà pwa é pwiibà.]

²¹ Â guwà cibwaa nama pièdò ê èpà. Â wâdé na guwà pièdò jii ê èpà, goro ê pwina wâdé.

13

Pitêre dà tèpa pitûâ kàra napô

¹ Guwà pitêre dà tàpé na tâa gòrà ê pitûâ naa na napô. Ba wiàna rà pitûâ, âna wà Pwiduée, na é tòpòrà. Ba nye ticé na é pitûâ, wiàna cáe caa naa tàrù tégà, wà Pwiduée.

² Wà pwina tàutée dàra pitêre dàra é pâ naèà, âna é cicara é pwina é tòpò wà Pwiduée. Â wà pwiibà, âna ée mwa tòpi é wârimuru kêe.

³ Wiàna jè pwa é pwina wâdé, â o càcaa wâgotâjè, goo tàpé na rà pitûâ kâjè. Êco na, wiàna jè pwa na èpà, â o nye wâgotâjè goorà. Êkaa na, gà pwa na wâdé, ba na o wâdé târa wâgà.

⁴ Ba wà tèpa pitûâ, âna rà pwacèwii tèpa ênawéna kà Pwiduée. Â é wakè kàra, âna, na rà pitu tâgà ma gà pwa na wâdé. Â pwa tàrù kàra, ma rà pwa wârimuru tâgà. Ba wàépwiri mwara pwi wakè na é naa târa wà Pwiduée.

⁵ Êkaa na, wâdé na gà pitêre dàra, ba na o cáe caa putamu naa googà, wà Pwiduée. Â jèpwi mwara: Gà tâmogòori, naa na *pwâratùra-nigée-googà, pâ, é pitêre dàra, âna wâdé ma *tàrù.

⁶ Wâdé mwara, na gà naa é mwani wâripû. Ba wà tàpé na rà tòri é mwani, âna wà Pwiduée, na é naa târa é wakè bèepwiri.

⁷ Â gà naa tà pàra tàpé é pwina gà nye pitòwâri târa. Wiàna é wâripû, â gà wâri. Â wiàna é pitêre dàra, â gà pitêre dàra. Â wiàna é ipakîri, â gà ipakîrigà.

Pimeaari âna Naèà kâjè

⁸ Wiàna pwa kéredi'gà, â wâdé na gà wâri wâi. Êco na nye pwa jè caapwi muru na càcaa pâri ma gà wâri diri—âna é pimeaari! Ba wâdé na gà ciburà meaari pàra tàpé. Â wiàna gà wàrapwiri, â gà nye pitêre dàra bwàti, é *Naèà.

⁹ Wâru é pâ autûâri, wâna é Naèà. [Wàilà-ni pàra pwi]:

*Gà cibwaa toomura (gà cibwaa cîâa jii tô wâdâgà, é, wà pwi éagà);
 Gà cibwaa tètâmwarâ âboro;
 Gà cibwaa mura*;
 Gà cibwaa iari é neemuru pàra tàpé.*

Exode 20.13-17

Ê ère diri é pâ autûâri bèeni, bau diri é pàra pwi, âna caatâa, naa na é caapwi popai bèeni, pâ:

Gà meaari tèpa âboro†, pwacèwii é pai pimeaarigà còwâ.

Lévitique 19.18

¹⁰ Ba wiàna jè meaari cè pwi jèpwi, â jèe nye po dau pwacoé ma jè pwa tée é pwina èpà! Êkaa na, wiàna jè meaarirâ, â jè pitère dàra bwàti é Naèà.

Wârori wâro na é pwéelaa

¹¹ Guwâ tàcî, [â guwâ wârori bwàti é pwina go tàgére ina tàwà]. Guwâ tâmogòri bwàti é pàara na jè gére wâro na. Ba ée jèe pâmwünyabwerijè é tòotù, na ée mwa bàra pa-udòjè na wà Pwiduée, [â é naa tâjè é *âji wâro jaaé].

Béaa, na jè mara cèikî naa goo Kériso, â é tòotù bèepwiri, âna é bwaa wâiti. Â nabani, diri na pâ tòotù, âna ée jèe dau pime mwünyabwerijè.

¹² Ba é ne, âna ée jèe nabwé, â ée jèe êgòdò i tòotù.

Êkaa na, wâdé na jè patâjii é pâ tûâ na èpà, na jè pwa naa ne. Â jè popa é neemuru paa, târa wakè na pwa.

¹³ Wâdé na guwâ wârori é wâro na tàrù ma wâdé, naa na pwéelaa. Guwâ cibwaa dau wâdo ma ija; â guwâ cibwaa ipuu imudi ma pàra tàpé; â guwâ cibwaa piébâ, ma iputâmu.

¹⁴ Â wâdé na guwâ caapwi ma wà Pwi Ukai Iésu Kériso, ma é pwacèwii é ârabwée na é wâgoowâ. [Guwâ ciburâ pitère dèe] â guwâ cibwaa nama popawâ é pâ câbawâdé kâwâ, ba na guwâ pwa pâ tûâ na èpà.

14

Jè meaari tèpa béjè na càcaa mwü cèikî kàra

Cibwaa pitèrà

¹ Gà tòpi diri tàpé na rà *pâra wiâ Pwi Ukai. Ipaiwâ mwara naa goo wà tàpé na càcaa mwü bwàti é cèikî kàra. Â gà cibwaa pitèrà ma pi-inarâ.

² Pwiri wâgà, âna péa wâdé tàgà diri é pâ utimuru. Êco na wà pwina càcaa mwü é cèikî kée, âna pwiri cáe caa uti é noo kâra macii*.

³ Â gà cibwaa pi-inaé ba èpà. Â wà pwiibâ, âna é cibwaa pitèigà mwara. Ba wà Pwiduée, âna é nye cau tòpiwâ diri.

⁴ Wâgâ wâa, ma gà pitèi é pwi ênawéna kà pwi jèpwi? Ba nye wàco pwi ukai kée, na ée mwa pitèié, wiàna é wâdé, é, wiàna é èpà†. Â ée mwa nye pitu tée, ba na é pwa pwina wâdé.

* **13:9** *Gà cibwaa mura*—Pàra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà naagée pâ popai bèeni: *Â gà cibwaa ina cè popai na pwâ, naa goo cè pàra âboro.* † **13:9** *Tèpa âboro*—Grec: *Pwi âboro na é tâmwünyabwerigà, é, pwi jènegà.* **13:10** 1 Korénito 13.4-7 **13:11** Êféso 5.14; 1 Tésalonika 5.6-7 **13:12** 1 Ioane 2.8 **13:13** Luka 21.34; Êféso 5.18 **13:14** Êféso 5.11 **14:1** Roma 15.7 **14:2** Genèse 9.3-4 * **14:2** *Câe caa uti noo kâra macii*—Grec: *É ija doromuru co.* (Còo nee tii 21.) Wâru pâ naèà kà tèpa juif naa goro é utimuru. Êco na é tipijè wà Kériso géee goo diri é pâ pwiibâ. **14:3** Kolosé 2.16 **14:4** Mataio 7.1; Jacques 4.11-12 † **14:4** *Wiàna é wâdé, é, wiàna é èpà*—Grec: *Wiàna é coo, é wiàna é tùu.*

⁵ Wàrapwiri naa goo tàpé na rà niimiri pâ, nye pwa jè tòotù na pwicîri. Â wà pàra tàpé mwara, na rà niimiri pâ, édiri pâ tòotù, âna ipaiwà. Ba wâdé na rà nye jèpa piwéaari, é jèpa auniimiri kàra; â na rà jèpa cimwù naa goo.

⁶ Wà tàpé na rà picàdàrù‡ é tòotù, âna rà wàrapwiri, ba na rà papwicîri Pwi Ukai Pwiduée. Â wà tàpé na rà ija diri é pâ utimuru, âna rà nye wàrapwiri mwara, ba na rà papwicîriê. Â rà ipwaolé tée diri goo. Â wà tàpé na càra caa uti é noo kàra macii, âna rà pwa mwara bèepwiri, ba na rà papwicîri wà Pwiduée. Â wàilà mwara, âna rà pwaolé tée.

Jè wâro ba kà Pwi Ukai

⁷ Câjè caa piwâro ba kâjè co, â câjè caa bà ba kâjè co.

⁸ Ba wiàna jè wâro, â wâdé na jè wâro ba kà Pwi Ukai: Â wiàna jè bà, â jè bà ba kêe. Ba naa na wâro, ma naa na é bà, âna jè tèpa énowéna kà Pwi Ukai.

⁹ Ba wà Kériso, âna é bà, â é wâro còwà géé na aubà, ba na é pwi ukai kà tèpa bà, ma tèpa wâro.

¹⁰ Êkaa na, wà tàpé géé goowà, na rà pitèi tèpa cèikí béerà, â wâdé na rà coo! Â ipaiwà naa goo tàpé na rà niimiri pâ mwù é cèikí kàra—na rà cibwaa ipwatétéri tà pàra tàpé. Ûu, guwà nabwé! Ba jè mwa cau cima diri, ara Pwiduée, naa na é aupitèimuru kêe[§].

¹¹ Ba jèe wii naa na *Tii Pwicîri pâ:

*Wàéni popai kô,
wâgo Pwi Ukai
na go naa wâro.
Go ina ba gò:
Rà o cau me dòo
tùu jùrurà arao,
pwamaina neeô,
wâgo Pwiduée.*

Ésaïe 45.23

¹² Ba [o mwa pwa é tòotù, na] ée mwa todàjè wà Pwiduée, ba na jè jèpa ina tée jècaa é âjupàra kàra é pâ tùâ kâjè jècaa.

Cibwaa nama rà pwa na èpà

¹³ Jè cibwaa tà ciburà pitèi ma pi-ina pwi jèpwi. Wâdé na gà taa goo pai niimiri bèepwiri, pâ, ticé jè muru cèna gà pwa, cèna ténoori é cèikí kà pwi béegà, ma nama é pwa na èpà.

¹⁴ Napwa naa good, âna é jèe nye inapàpari tóo wà Pwi Ukai Iésu, pâ, nye ticé utimuru na pwicîri tâjè. Êco na wà pwi jèpwi, âna wiàna é niimiri pâ, pwicîri é jè utimuru, â nye pwicîri ba kêe.

¹⁵ Â wiàna gà tubaèpà tà pwi a cèikí béegà, goro é utimuru na gà ija, â jèe câgà caa wâro wiàra é pimeaari; â é pai ija'gà, âna càcaa wâdé. Ba wà Kériso, âna é bà ba kêe mwara.

14:5 Galatia 4.10-11 ‡ **14:6** Picàdàrù—Faire une distinction. **14:8** Galatia 2.20 **14:10** 2 Korénito 5.10 § **14:10** Grec: Â wâgà, âna gorodà na gà pitèi tèpa aèjii'gà? Ê, wâgà, âna gorodà na gà ipwatétéri tà tèpa aèjii'gà? Ba jè mwa cau coo naa na aupitèimuru kà Pwiduée. **14:11** Ésaïe 45.23; Filipi 2.10-11 **14:14** Apostolo 10.15; Tito 1.15 **14:15** 1 Korénito 8.11-13

16 Pwiri gà tâmogòori pâ, ê pwina gà pwa, âna muru na càcaa pwicîri. Êco, na càcaa wâdé na pinabaèpà [ê nee Kériso]*, gée goo ê pâ tûâ'gà.

17 Ê ija ma wâdo, âna càcaa âjimuru, [ba kâjè tèpa ênawéna] naa na *Mwaciri kà Pwiduee. Ê pwina âjimuru, âna ê wâro na *târù [na ara Pwiduee] bau ê pinaanapô ma ipwadée, na é naa tâjè ê Nyuââ Pwicîri.

18 Wiàna gà wàrapwiri, pai piênawéna'gà, ba kà Kériso, â o wâdé tà Pwiduee wâgà. Â o wâdé tà tèpa âboro mwara wâgà.

É pame pinaanapô

19 Gà pwa ê pâ muru na o pame ê pinaanapô, bau ê pâ muru na o pagòo ê cèikî kà tèpa béegà.

20 Â gà cibwaa tubaèpà ê wakè kà Pwiduee, goro ê utimuru'gà! Âjupâra pâ, go tágere ina pâ, diri ê pâ utimuru, âna wâdé ba kâjè. Êco na càcaa wâdé, wiàna diri ê pâ utimuru na gà ija, âna ténoori ê cèikî kà pâra tàpé, ma nama rà pwa na èpà.

21 Êkaa na, wâdé na gà câmuri, cè pai ija ma wâdo'gà. Gà cibwaa ténoori ê cèikî kà pwi béegà goo cè pwina gà ija ma wâdo—wiàna noo kâra macii, é wiàna dipâa.

22 Â gà cibwaa inapàpari imudi, ê auniimiri'gà naa goo pwiri. Gà pwàniri pwiri, ba na o nye wâco Pwiduee na còo.

Napwa naa googà, â o cidòri nyuâagà, wiàna ticè na piigà†, naa na pâ tûâ'gà ma auniimiri'gà.

23 Êco na, wiàna gà piwâ naa goo pai ija'gà ê jè muru, â [wâdé na câgà caa ija. Ba] wiàna gà ija, â gà jèe còobè jii ê aucèikî'gà. Â gà pwa na èpà, â ée mwa tèigà wà Pwiduee.

15

Jè ipwacèwii Kériso

1-2 Jè cibwaa wâro ba kâjè co. Wàijè na mwù ê cèikî kâjè, âna wâdé na jè pidàpwicâarijè goo pâra tàpé na càcaa mwù ê cèikî kâra. Â jè ipwadàra ma jè pwa cè muru na wâdé târa, â jè pitu târa, ma pagòo cèikî kâra.

3 Ba [jè pâra wiâ] Kériso, na câe caa wâro ba kée co. Ba jèe wii naa na *Tii Pwicîri pâ: *Na rà tânyirigà, âna rà tânyirîô.* *Psaume 69.10*

4 Êdiri pâ popai naa na Tii Pwicîri, âna jèe tâmara wii, ba na pacâmurijè. Ba rà pagòojè, ba na maina cèikî kâjè, na pâara na jè bwaa pitapacîri, naa na pidàpwicâarijè, i pâ auinabéaa kà Pwiduee.

5 Ba ê pidàpwicâari bau ê ipagòo, âna me gée goo Pwiduee. Â wâdé na é nama guwà caapwi, naa na pwàranüma ma auniimiri kâwà, pwacèwii ê tûâ kà Kériso Iésu.

6 Â gée goo kaa pwiri, â guwà o capai pwamaina Pwiduee, wà pwi caa kà Pwi Ukai kâjè, Iésu Kériso.

7 Guwà pitòpiwà bwàti, wàra pai tòpiwà kà Kériso. Â wàrapwiri, â [wà tèpa âboro, âna rà] o pwamaina wà Pwiduee.

* 14:16 Pinabaèpà ê nee Kériso—é, Pinabaèpàgà. 14:19 Roma 12.18, 15.2 14:20 1 Korénito 8.13

† 14:22 Ticè na piigà—é, Ticè na pitòtigà goo, é pwàratüra-nigéè-googà. 15:1-2 1 Korénito 10.24,33 15:3 Psaume 69.10 15:4 2 Timotéo 3.16 15:7 Roma 14.1

É me wà Kériso ba kà diri tèpa Ba

⁸Go ina tàwà pà: Wà Kériso, âna é me naani gòropuu, ba na é pwi ênawéna kà tèpa *Juif. Â é paari pà, wà Pwiduée, âna é pacoo é pà auinabéaa kêe tà tèpa jojoorjè.

⁹Â wà tàpé na càra caa tèpa Juif, âna rà pwamaina Pwiduée mwara, géé goro é pai wâdé kêe ba kàra. Ba jèe nye wii naa na Tii Pwicîri pà:

*Go o nyabiri dò;
pwamaina neegà
naa nabibiu kâra pà Ba.*

Psaume 18.50

¹⁰Â jèe wii mwara naa na jè ére, pà:

*Guwà cau ipwâdé,
wâguwà pà Ba.
Guwà cau nyabiri
mara Ba kêe,
pwi Ba kà Pwiduée.*

Deutéronome 32.43

¹¹Â jèpwi mwara, âna:

*Pwamaina Pwi Ukai,
tèpa âboro diri.
Guwà nyabiri dò
é pwényuâa kêe,
wâguwà pà Ba!*

Psaume 117.1

¹²Â é ina mwara wà *péroféta Isaia, pà:

*Ée mwa cimadò
pwi gòobàra Jessé*.
É mwa pitûa wâé
kâra diri pà Ba.
[Nye géé gooé kaa,
pà aupwényunyûâari,
na me géé goo Pwi Ukai.]
Nye majoroé wâé
na rà cèikî naa goo.*

Ésaïe 11.10

¹³Ba wà Pwiduée na é naa tâjè è cèikî, na jè bwaa tapacîri diri pà wâdé na ée mwa naa tâjè. Wâdé na é nama guwà tâbawée, naa na pinaanapô ma ipwâdé, géé goro è cèikî kàwà naa gooé. Â, na wàrapwiri, â o maina too è cèikî kàwà, naa na pai tapacîri kàwà, géé goro è pàtàmara è Nyuââ Pwicîri.

É piênawéna kà Kériso wà Paulo

15:8 Mataio 15.24 **15:9** Psaume 18.50; Apostolo 3.25 **15:10** Deutéronome 32.43 **15:11** Psaume 117.1 **15:12** Ésaïe 11.10; Auinapàpari 5.5 * **15:12** Jessé—Caa kà ukai Davita, pwi jojooro Iésu Kériso. (Còo Mataio 1.1–6 ma Apostolo 13.22.)

14 Ico tèpa béeò naa goo Kériso, âna go tâmogòori pâ, guwà tèpa âboro na guwà wâdé. Â guwà tâmogòori bwàti [ê pai wârori ê wâro na *târù]. Â pâriwà ma guwà pipacâmuriwà naa na.

15 Êco na, naa na ê tii bèeni, âna câgo caa piwâ, na go taniimiri tàwà ê pâ pwina guwà jèe picòo. Ba wà Pwiduée, gée goro ê *pimeaari imudi kée,

16 âna é pwa ma go pwi ênawéna kà Kériso Iésu, ba kàwà, wâguwà na câguwà caa tèpa Juif. Go jèe pame tàwà ê *Picémara Wâdé, ba na guwà tèpa uràpàra tà Pwiduée, na wâdé ba kée. Â é pitòrigariwà, ba na guwà tèpa âboro kée, goro ê Nyuâaê Pwicîri†.

17-18 Â go nye dau ipwàdéee kaa, gée goo ê wakè kôo ba kà Pwiduée. Â câgo caa pi-ina kôo goro cè pâra muru, â go nye ina co ê pwina é nama go pwa wà Kériso, ba bu caapwi ma wâé. Â é nama rà pitère dà Pwiduée, wà tàpé na càra caa tèpa Juif, gée goro é pwâratùra ma tûâ kôo.

19 [É pwa ma tèepaa goo] é pâ câmu kée, naa na ê pàtàmara é Nyuâaê Pwicîri —ê pâ muru na rà pò goo wà tèpa âboro. Â tapoo gée *Iérsaléma, tèepaa naa na ére Illyrie, âna go jèe picémara pitiri é Picémara Wâdé goo Kériso.

20 Êpwiri é wakè kôo na dau wâdé tóo—ê pai picémara kôo é Picémara Wâdé, naa na pâ ére napô, na càra caa mu tère é popai goo Kériso. Ba câgo caa bari naa goro é pàaé na é jèe tòpò pwi jèpwi‡.

21 Ba go pâra wiâra é pwina wii naa na Tii Pwicîri pâ:

*Jèe càra caa tère
cè popai gooé;
Jèe càcaa piwâ tàra
[Picémara Wâdé].
Rà mwa cau côoé,
ma tâmogòori [Pwi Ukai].*

Ésaïe 52.15

Gére pâra kà Paulo

22-23 Wâru pâ pâara na nûmoo na go pâ na caiwà, êco na é ciburà paèràò é wakè bèepwiri. Â nabàni, âna go jèe tubanabwé é wakè kôo naa na napô bèeni.

24 Â go jèe niimiri pâ, wiâna go o jèe pâra naa Espagne, â go bwaa tàpo coo jaawà [na *Roma]. Ba o wâdé tóo na wàrapwiri. Â gée na càué, â guwà o mwa pitu tóo, naa na gére pâra kôo.

25-26 Nabàni, âna go pâra naa Iérsaléma, ba go pame é âraimeai, na rà naa wà tèpa cèikí wâ Macédoine ma Akaïe, na càra caa tèpa Juif. Ba [rà ilari jiio pâ, na go pame é] âraimeai kàra tà tèpa Juif na rà cèikí naa goo Iésu, na rà wâ Iérsaléma. Ba wâjaa tàpéebà, âna bwaa wâru na ticè neemururà.

27 Rà nye dau ipwàdéee kaa wà tèpa Macédoine ma Akaïe, na rà pitu tàra goro pâ neemururà. Ba rà jèe dau tòpi é pâ aupwényunyuâari, naa na pwâranûmarà, gée goorà.

28 Wiâna go naa diri tàra [i mwani] â go mwa pâ jaawà, na go pâra naa Espagne.

15:16 Roma 1.5, 11.13 † 15:16 Dernière phrase—é, Â é Nyuâaê Pwicîri, âna é nama é pwicîri ma wâdé tà Pwiduée, é pwi ârapwaaillò-bâ. 15:20 2 Korénito 10.15-16 ‡ 15:20 2e phrase—Ba càcaa nûma Paulo, na é pa ba kée, é wakè kà pwi jèpwi. 15:21 Ésaïe 52.15 15:22-23 Roma 1.13 15:25-26 1 Korénito 16.1-4 15:25-26 Apostolo 24.17; 1 Korénito 16.1; 2 Korénito 8.1, 9.2,12 15:27 1 Korénito 9.11

²⁹ Â go jèe tâmogòri pâ, go o papaé tàwà, ê aupwényunyuaari na tâbawêe, géee goo Kériso.

Guwà pwapwicîri kôo

³⁰ Tèpa béeeo naa goo Kériso, go pi-ilawà, pâ, na guwà ciburà gòo goro pwapwicîri tà Pwiduee ba kôo. Ba jè pitànaima naa na cèikî, naa goo Pwi Ukai Iésu Kériso, â naa na ê pimeaari, na é naa tâjè ê Nyuuaê Pwicîri.

³¹ Guwà pwapwicîri, ba na rà o cibwaa tubaèpà tóo wà tàpé *Judée na tautàra dàra cèikî naa goo Kériso. Â guwà pwapwicîri mwara ba kà tèpa cèikî naa Iérusaléma, ba na rà o tòpi bwàti ê bépitu na go pa pâdarirà.

³² Â géee na càué, â wiàna nùma Pwiduee, â go o medariwà naa na ipwàdéee. Â o pâri ma go tàpo nao jaawà.

³³ Wàdé na wà Pwiduee, wàé na é naa pinaanapô, âna é tâa jaawà diri! Amen!

16

Ipwabwàcu kà Paulo

¹ [Guwà tòpi bwàti] wà Fébée*, tò aéjii kâjè naa na nee Kériso. É tò dikona kàra wàra pwapwicîri wà Cencreés†, â é tò ilàri na wàdé.

² Â, guwà tòpié bwàti, naa na nee Pwi Ukai, wàra pai pwa kâjè, wàjè tèpa cèikî. Â guwà pitu tée, naa na diri pâ muru, ba, wàé, âna po dau wàru tàpé na é pitu tàra, tiagooò mwara.

³ [Wàru tàpé naa jaawà, na nùmoo na] guwà ina tàra mwara é bwàcu kôo:

Tà [du duadà] Priscille ma Aquilas, na bà wakè naima ma wâgo ba kà Kériso Iésu.

⁴ Wà du ê-bà, âna càru caa piwâ, na ru naa diri, tiagoro na ru naa é wâro kàru, ma ru pitu tóo, â dau wânùmoo tàru. Â rà nye côoinaru mwara diri pâ wàra pwapwicîri, kà tàpé na càra caa tèpa *Juif;

⁵ Tàra diri tèpa cèikî na rà géee ipitiri naa na pwàrawâ kàru;

Tà pwi béeeò, Épénète, na é pwi a mara cèikî naa goo Kériso, na province Asia;

⁶ Tà Maria, na é po dau wakè ba maina, ba kàwà;

⁷ Tà Andronicus ma Junias, tupédu jènereò, na bà tâa na karapuu naima. Ru tupédu *apostolo na dau pwamuru naa gooru, â ru tupédu a mara cèikî jiio;

⁸ Tà Ampliatu, pwi âji béeeò, naa na nee Pwi Ukai;

⁹ Tà Urbain, na bu piwakè naima ba kà Kériso;

Tà pwi âji béeeò Stakis;

¹⁰ Tà Apellès, na é paari bwàti pâ, pwi âboro *tàrù, kà Kériso;

Tà tàpé na pwàrawâ kà Aristobule;

¹¹ Tà pwi jènereò, wà Hérodione;

Tà tàpé na pwàrawâ kà Narcisse, na rà cèikî naa goo Pwi Ukai;

¹² Tà du ilàri Trifène ma Trifose, na ru dau wakè ba maina ba kà Pwi Ukai;

Tà tò âji béeeò Perside, ba wà tóobà mwara, âna é po dau wakè ba maina, ba kà Pwi Ukai;

15:29 Roma 1.11 **15:30** 2 Korénito 1.11; Kolosé 4.3; 2 Tésalonika 3.1 * **16:1** Fébée—Pwiri wàé na é popa pâ é tii bèeni kà Paulo tà tèpa cèikî wà Roma. † **16:1** Cencreés—È ville na é pwi aucco wànga kàra ville Korénito. **16:3** Apostolo 18.2

13 Tà Rufus, pwi ênawéna kà Pwидуée na pwamuru naa gooé, ma tà tò nyaa kée, na é pwacéwii na é tóo nyaa kóo;

14 Tà Asincrite, ma Flégon, ma Hermès, ma Patrobas, ma Hermas, ma wà pàra tèpa béejè naa goo Kériso, na rà wàjaara;

15 Tà Filologue ma Julius;

Tà Néré ma tò naigé kée, Olimpás, ma wàilà diri tèpa cèikí, na wàjaaru.

16 Wáguwà diri, âna wádé na guwà pipwabwàcu tàwà, wàra pai pwa kà tèpa aéjii naa na nee Kériso. Â wàilà diri tèpa wàra pwapwicírì kà Kériso, âna rà panuà paé mwara é bwàcu kàra tàwà.

Bénabwé popai

17 Tèpa béeò naa na nee Kériso, [pwa jè muru na nümoo na go bwaa ina tàwà]: Guwà ipwacóoco wà tàpé na rà tadàrù é picaatâa kàwà, â na rà cicara é popai na guwà jée tòpi. Â rà pwa ma ténoori é cèikí kà pàra tàpé. Guwà cibwaa picaatâa ma wàilà.

18 Ba wà tàpéebà, âna càra caa piênawéna kà Kériso, Pwi Ukai kâjè. Ba rà pàra wiàra é câbawádé kàra‡, ma pâ naèà kàra. Â rà pwa cuka tà tèpa âboro, ba na rà ipa-imwùru tàpé na càra caa gòo naa na cèikí, tàpé na rà bwaa càcaa pâri ma rà côoina bwàti é pai pwa goro é èpà.

19 Napwa naa goowà, âna go ipwàdée, ba rà côo diri pâ âboro, pâ, guwà pitère dà wà Pwi Ukai. Â wádé na guwà picôoina bwàti, ba na guwà pwa é pwina wádé, â guwà upiri é èpà.

20 Â wà Pwидуée, pwi a naa pinaanapô, âna ée nama guwà còogai *Caatana.

Wádé na wà Pwi Ukai Iésu Kériso, âna é *pwényunyuâariwà goro é *pimeaari imudi kée. Cidòri nyuâawà!

Ipwabwàcu kà pàra tàpé

21 Rà ina bwàcu kàwà mwara wà Timotéo, pwi béeò goro wakè, wàilà ma tèpa jènerèò, Lucius, ma Jason ma Sosipater.

22 (Â wâgo mwara, wà Tertius, na go wii é tii bèeni, naa na nee wà Paulo, âna go pwabwàcu tàwà naa na nee Pwi Ukai, na é caajurijè.)

23 Â wà Gàius mwara, na go pitâa jaaé, âna é pwabwàcu tàwà. Â wâjaaé kaa, na rà pitapitirirà na diri é wàra pwapwicírì ni. Wàilu mwara, âna ru pwabwàcu tàwà, wà Êraste, pwi a wéaari mwani kàra ville, ma wà Quartus, pwi béejè naa na nee Kériso. {

24 Wádé na é pwényunyuâariwà diri wà Pwi Ukai Iésu Kériso, goro é pimeaari imudi kée na dau maina. Amen.}

Ipwamaina Pwидуée

25-26 Jè pwamaina Pwидуée, na é tâa napwiri, nabàni, ma dàra gòiri awé. Wàè na mwa nama cimwù é cèikí kàwà, naa goro é *Picémara Wádé goo Iésu Kériso. Ba êkaa pwiri, é câbawádé kée, na tàbinyiri géè na autapoo goo. Â nabàni, âna é tûâri pâ, é pwi popai bèepwiri, âna inapàpari, târa diri é pâ Ba,

16:13 Maréko 15.21 16:16 1 Korénito 16.20; 1 Péteru 5.14 16:17 Mataio 7.15; Tito 3.10 16:18 Filipi 3.19; 2 Péteru 2.3 ‡ 16:18 Câbawádé kàra—Grec: Nanaarà. 16:19 Roma 1.8; 1 Korénito 14.20
16:20 Genèse 3.15 16:21 Apostolo 16.1-2, 19.22, 20.4 16:23 Apostolo 19.9; 1 Korénito 1.14
16:25-26 Roma 1.5; Êfésu 1.9, 3.5,9; Kolosé 1.26

na càra caa tèpa Juif. Êkaa na rà o cèikî naa gooé, ma pitêre dèe. Â wàépwiri na o coo, ê pwina rà jèe tàmara ina béaa wà tèpa *péroféta.

²⁷ Ûu, jè pwamaina Pwiduée na é caapwi co, wàé na tâbawêe ê autâmogòrimuru kêe. Wâdé na jè pwamaina ê muugère kêe, na jè côo géee goo Iésu Kériso, dàra gòiri awé!

Wâdé na wàra! Amen!

Pâbéaa kâra tii kà Paulo tà tàpé Korénito Bétapoo popai

Wàilàapà na wii tii bèeni?

Wà Paulo, pwi *apostolo. Â é tâa jaaé wà Sostène.

É wii wiidà?

Nabibiu kâra *naja 53 ma 55, na pàara na é tâa Éféso wà Paulo. (Còo *Apostolo* 19.8-10.)

É wii tâi?

Târa é wâra pwapwicîri wâ Korénito, ville wâ napô Grèce. Wà Paulo, âna é tapoo é wâra pwapwicîri wê, na ia é picémara târa é *Picémara Wâdé goo Iésu, na naja 51, é, 52. (Còo *Apostolo* 1.1-18.) É wii ârapapé tii tà tàpé Korénito wà Paulo, êco na ârailu co na tâa na *Tii Pwicîri. Pwi tii bèeni, *1 Korénito*, âna bêârailu kâra tii kêe târa. (Còo *1 Korénito* 5.9.)

Cina é wii?

Korénito, âna ville na maina na é wâmwünyabwéri é bârawià, â wâru pâ âboro na rà mu tèepaa naawê, géé na pâ napô na wâiti. Â rà popa me wiâra pâ nyamanya kâra, géé na pâ pwapwicîri kâra béaa, na ité jii é âji cèikî naa goo Iésu Kériso. Ba wà pàrà tàpé, âna rà ina pâ, nye êco é nyuâajé na piâjimuru, â càcaa naiijé; êkaa na wâdé na jè wâro imudi goro naiijé.

Wâru tèpa cèikî na rà tapoo pâra wiâra pâ nyamanya bèepwiri. Â rà niimiri pâ, tâa târa é autâmogòorimuru na wâgòro, jii pâra tàpé, â rà ipwamainarà goo. Â càra caa pitèrerà, â pitadàrù é wâra pwapwicîri. Â wà Paulo, âna é wii, ba na é ina târa pâ, na rà cibwaa wârapwiri pai pwa kâra. É wii mwara, ba na é ina târa pâ muru na rà tawèrié goo (7.1,25; 8.1; 12.1; 16.1,12).

Dà êre é tii bèeni?

É ina wà Paulo pâ, wâdé na caapwi pwâranüma tèpa cèikî (1.10-17). Càcaa wâdé na jè piputâmu, ma popa tèpa cèikî bééjè naa na aupitèimuru (naporomee 6). Jè cibwaa ipuu imudi, ma wârori é wâro imudi (naporomee 5).

Jè cibwaa ipwamainajé goro é autâmogòorimuru kâjè. Ba âji autâmogòorimuru, âna me géé goo Pwiduée, â càra caa còoina wà tèpa âboro gòropuu. Ê pai bà kà Iésu, ma pai wâro còwâ kêe géé na aubâ, âna muru na dau pwamuru naa goo, naa na cèikî kâjè (1.18-2.14; ma naporomee 5).

É pacâmurijé wà Paulo goro é pai wâro na pwicîri kà pwi âji a cèikî naa goo wà Iésu, naa nabibiu kà tèpa âboro na ité é pwapwicîri ma nyamanya kâra. É jèe tipijé wà Kériso, â ticé na papwicîri jiiijé. Êco na jè ipwacôoco, ba càcaa diri pâ muru na wâdé ba kâjè, â wà Paulo, âna é tacoo goo, ba na jè cibwaa pwa cè muru na tanoori é cèikî kà pwi jè bééjè (naporomee 8-10).

É ina pai pwa wâra picaatâa. É napéaati pâ âraimeai na é naa tâjê wâ Pwiduée, ba na jê ipagòojè naa na wâra pwapwicîri. Jê cibwaa pwa-imudirimuru goro pâ âraimeai. Wâdé naa pitòimiri é pai pwa kâjê na jê pwapwicîri (naporomee 11-12).

Pwi muru na âjimuru jii diri pâra muru, âna é pimeaari. Wâdé na êdiri é pwîna jê pwa, âna me géé goo pimeaari (naporomee 13).

É ina wâ Paulo pai pwa goo é pai wâro còwâ kâjê géé na aubâ (naporomee 15). É pai wâro còwâ kâ Iésu, âna é pwacèwii pwi autapoo kâra piûnya. Â ée mwa cau pawârojê wâ Pwiduée.

Pai pitàgoo tii 1 Korénito

Ipwabwàcu ma ipwaolé (1.1-9)

Càra caa pitèrerâ tèpa cèikî wâ Korénito (1.10-4.21)

Autâmogòorimuru kâ Pwiduée, âna ité jii auniimiri kâ tèpa âboro (1.18-2.16)

Jê pâra wiâ Kérîso, càcaa pwi jê âboro (3.1-23)

Tèpa apostolo âna rà tèpa ênawéna kâ Kérîso (4.1-21)

Tûâ na èpâ naa na wâra pwapwicîri (5.1-6.20)

Pai tòpi kâ Paulo tà tàpé Korénito (7.1-11.1)

Popai goro piéa (7.1-24)

Pa âboro dopwa (7.25-40)

Noo kâra macii na pwa ârapwaaîlò goo, târa ânuurumuru (8.1-11.1)

Tûâ kâjê na jê pwapwicîri naima (11.2-14.40)

Pai târamiri pûrujê (11.2-16)

Caanilo—Pa-utimuru (11.17-34)

Âraimeai géé goo Nyuâaé Pwicîri ma pimeaari (12.1-14.40)

Pai wâro còwâ géé na aubâ (15.1-58)

Pâra aupitûâri kâ Paulo ma ipicijii (16.1-24)

Ipwabwàcu

¹⁻² Wâgo* Paulo na pwa tii tàwâ, wâguwâ é wâra pwapwicîri kâ Pwiduée, wâna ville Korénito. Tâgére wâibu ma wâ Sostène, pwi béejê, pwi jê a cèikî naa goo wâ *Kérîso Iésu. [Â é naa bwàcu kàwâ mwara.] É todòo wâ Pwiduée, ba na go pwi *apostolo kâ Kérîso Iésu, [â é cùruo pâ, ba na go picémara é popai kée]. Â wâguwâ, âna é pitòrigariwâ wâ Pwiduée, ba na guwâ tèpa âboro kée, ba guwâ tâa goo wâ Kérîso. Â é todâwâ, ba na guwâ wâro ba kée. Ba é wârapwiri tà diri tèpa âboro, na diri pâ ére, na rà cèikî naa goo Iésu Kérîso, ma ipwamainâé†. Ba wâa na é Pwi Ukai kâjê.

³ Wâdé naa tà tàwâ é *pimeaari imudi ma pinaanapô, na me géé goo Pwiduée kâjê ma Pwi Ukai Iésu Kérîso. Cidòri nyuâawâ!

É pwényunyuâarijê Pwiduée na é naigé mee Iésu Kérîso

⁴ Go ciburâ pipwaolé tà Pwiduée, goro pâ *aupwényunyuâari na dau wâru, na é jêe naa tàwâ, na é naigé mee wâ Kérîso Iésu.

* **1:1-2** Wâgo—Grec: Wâibu. Wâ Paulo na é pwa tii, êco na é paari pâ, caapwi pwâranûmaru ma wâ Sostène na é tâa jaaé. † **1:1-2** Na rà cèikî naa goo Iésu Kérîso, ma ipwamainâé—Grec: Na rà todâ nee Iésu Kérîso.

⁵ Ba géé goo pai tâa kàwà gooé, âna tâa tàwà diri pâ na jèpapara wâdé. Ba wà Pwiduée, âna é nama guwà tèpa tâmogòori ina popai, ma naa tàwà é autâmogòorimuru na dau maina.

⁶ Ba go[‡] jèè *paâjupâra tàwà é popai goo Kériso, â guwà jèè cèikí naa goo. Â é popai bèepwiri, âna é jèè wàawâ goowâ.

⁷ Â géé goo kaa pwiri, âna tâa tàwà diri é pâ âraimeai kà Pwiduée, na pâara bèeni, na guwà tà tapacîri, é pai wâjué me còwâ kà Pwi Ukai Iésu Kériso.

⁸ Ba nye wâé kaa, na é nama cimwü é cèikí kàwà tia pwâadèrèè. Â, na wàrapwiri, â nye ticè na o pitèiwâ goo, na Tòotù na ée wâjué còwâ.

⁹ Â jèè tâmogòori ba mwü pâ, ée mwa pacoò diri é pâ pwiibâ wà Pwiduée, pwacèwii auinabéaa kèe[§]. Ba nye wâé na é todàwâ, ba na guwà piwâro naima ma wà Pwi Naîé, wà Iésu Kériso, Pwi Ukai kâjé.

càra caa pitêrerà tèpa cèikí

(Naporomee 1-4)

¹⁰ Tèpa cèikí béeò, go ilari ba gòò jiiwâ, naa na nee Pwi Ukai Iésu Kériso, pâ, guwà pitêrewâ, naa na caapwi pwâranüma, ma caapwi aunünüma. Wâdé naa ticè muru nabibiu kàwâ, na guwà pitadârùwâ goo!

¹¹ Ba rà ina tóo wà pâra tèpa béejè na rà tâa pwârawâ kà Cloé, pâ, guwà pitòocia.

¹² Ba pwa pâra tàpé géé jaawâ, âna rà ina pâ: «Wàibâ, âna bà pâra wiâ Paulo.» Â napwa pâra tàpé, âna rà ina pâ, rà pâra wiâ Apollos. Â wà pâra tàpé, âna rà ina pâ, rà pâra wiâ Pétèru. Â napwa pâra tàpé, âna rà [pi-ina kàra ma] ina pâ: «Wàibâ, âna bà pâra wiâ Kériso.»

¹³ Wânanu? Wà Kériso, âna pitadârùé? Gona wâgo Paulo, âna tanamiriò naa goro *satauro ba kàwâ? Â gona guwà *piupwaa naa na neeò? Bwa!

¹⁴ Go pwaolé tà Pwiduée, ba câgo caa upwaa pwi jèpwi géé goowâ, wàco Crispus ma wà Gaïus.

¹⁵ Â, na wàrapwiri, â nye ticè pwi jè âboro, cèna é ina pâ é piupwaa naa na neeò.

¹⁶ (Akaé, ba go mwa tà niimiri pâ, go piupwaa mwara wà Stéphanas ma diri é pwârawâ kèe. Êco na go niimiri pâ, nye ticè pâra tàpé na go *upwaarâ.)

¹⁷ Ba wà Kériso, âna câé caa cùruo, ba na go piupwaa. Â é nye cùruo pâ co, ba na go inapâpari é *Picémara Wâdé. Â câgo caa wàrapwiri, goro pâ popai na me géé goro é tà manga kà tèpa âboro. Bwa, go paari bwàti é pàtamara é pai bà kà Kériso naa goro satauro.

Autâmogòorimuru kà Pwiduée

¹⁸ Ê popai goro [é pai bà kà Iésu naa goro] é satauro, âna piwârau* tà tàpé na rà o tubatiâu é wâro kàra dàra gòiri awé. Êco napwa naa goojè, âna popai na jèè pa-udòjè, ba é wâna é pàtâma Pwiduée.

¹⁹ Ba jèè wii naa na Tii Pwicîri pâ:

Go o mwa nama tiâu

[‡] **1:6** Go—Grec: Bà. É pi-inaé còwâ wà Paulo. (Còo note goo 2 Korénito 1.6.) **1:8** 1 Tésalonika 3.13, 5.23 **1:9** 1 Tésalonika 5.24; 1 Ioane 1.3 **§** **1:9** 1^r e phrase—Grec: É tàrù wà Pwiduée. **1:10** Filipi 2.2 **1:12** Apostolo 18.24–28; 1 Korénito 3.4 **1:14** Apostolo 18.8; Roma 16.23 **1:16** 1 Korénito 16.15 **1:18** Roma 1.16 * **1:18** Piwârau—Folie. **1:19** Ésaïe 29.14

*autâmogòrimuru
kà tèpa tâmogòrimuru.
Go o mwa patâjii
tàmanga ma nii
kà tèpa tàmanga.*

Ésaïe 29.14

²⁰ Â rà mwa ina pâ wà nau, wà tà pé na rà tàmanga, ma wà tà pé na rà câmu, ma wà tà pé na rà tùra bwàti? Ba wà Pwiduée, âna é jée paari pâ, é autâmogòrimuru kâra é gòropuu bèeni, âna piwârau.

Kériso âna autâmogòrimuru kée

²¹ Càra caa tâmogòori Pwiduée wà tèpa âboro gòropuu, goro é pwi autâmogòrimuru kâra bèepwiri. Êco na é popa é pwâratùra kâbà—popai na rà ina goo pâ ‘piwârau’—ba na é pa-udò diri tà pé na rà cèikì naa goóé, [ma naa târa é *âji wâro jaaé]. Â wàépwiri na é paari é âji autâmogòrimuru kée*!

²² [Ê popai kâbà, âna piwârau tà] tèpa *Juif, ba rà ciburà mudàra cè pâ *câmu kâra pàtâma Pwiduée, na rà o pò goo. Â [piwârau tà] tà pé na càra caa tèpa Juif, ba rà ciburà mudàra é ‘tàmanga’ ma ‘autâmogòrimuru’ [na me gée goo é auniimiri kà tèpa âboro].

²³ Êco na wâgo, âna go inapàpâri pâ, wà Kériso, [wà pwi *Mesia na ia é cùrué me wà Pwiduée] âna é bà naa goro satauro. Ê popai-bà, âna tanoori tèpa Juif; â popai na pimwùru, ma ticé èrèé, tà pàra tà pé.

²⁴ Êco na wà Kériso, âna wàé kaa na é paari é pàtâma, ma autâmogòrimuru kà Pwiduée, tà tà pé na é todàra—wiàna rà tèpa Juif, ma wiàna càra caa tèpa Juif.

²⁵ [Wà pàra tèpa âboro, âna rà niimiri pâ, pimwùru] é pwina é pwa wà Pwiduée. Êco na muru na dau pièdò jii é tàmanga kà tèpa âboro. [Â rà niimiri mwara pâ, ticé nii kâra é pwina é pwa.] Êco na muru na dau pièdò jii é nii kà tèpa âboro.

Ê pitòrigari pwina ticé nii kée

²⁶ Tèpa béeò, guwà jée còo cai pâ, wâguwà wàa, béaa kâra pai todàwà kà Pwiduée. Ba càcaa wâru gée goowà, cè tèpa tàmanga, naa na pai còo kà tèpa âboro. Â càcaa wâru tà pé cèna pwa pàtamarà. Â càcaa wâru tà pé cèna pwamuru naa goorà.

²⁷ Êco na wà Pwiduée, âna é pitòrigari é pwina rà niimiri wà tèpa âboro pâ piwârau, târa ma é tubakamu tèpa ‘tàmanga’. Â é pitòrigari é pwina ticé nii kée naani gòropuu, târa ma é tubakamu tà pé na pwa nii kâra.

²⁸ Â é pitòrigari é pwina kîri târa, bau é pwina rà niimiri pâ piticèmururu naa goo, bau é pwina rà miiri, târa ma é tanoori é pwina pwamuru naa goo târa.

²⁹ É wàrapwiri wà Pwiduée, ba na o nye ticé âboro cèna é pi-ina kée, na araé.

³⁰ Â napwa naa goowà, âna nye wà Pwiduée, na é dânaimariwà naa goo wà Kériso Iésu. Gée goo wà Kériso, âna é nama jè tèpa tâmogòrimuru; â é nama jè *târù na araé; â é nama jè pwi Ba kée; â é dàgòtùjè jii é pàtamaru èpà.

1:20 Job 12.17; Ésaïe 19.12, 33.18, 44.25 **1:21** Mataio 11.25 † **1:21** Grec: Ê gòropuu, âna câé caa tâmogòori Pwiduée, naa na autâmogòrimuru kée. Â wâdé tée, na é pa-udò tà pé na rà cèikì, gée goo é popai na piwârau. **1:23** Roma 9.32; 1 Korénito 2.14 **1:24** Kolosé 2.3 **1:25** 2 Korénito 13.4 **1:26** Mataio 11.25; Jacques 2.5 **1:29** Éfeso 2.9 **1:30** Jérémie 23.5–6

³¹ Êkaa na, wà pwina nümee na é pi-ina kêe, âna wâdé na é ina co nee Pwi Ukai Jérémie 9.23 pwacèwii auwii naa na Tii Pwicîri.

2

Popai kôo âna pai bà kà Iésu

¹ Na ia go tēepaa medariwà, co tēpa béeò, â go inapàpari tàwà é auniimiri kà Pwiduée, na pwàniri béaa*. Â câgo caa ina é pâ popai na maina ma wâgòro, ba na go paari é tàmanga ma autâmogòorimuru kôo.

² Ba câgo caa pame tàwà cè jè pai tâmogòori wèe, â éco é popai goo Iésu Kériso, na é bà naa goro *satauro.

³ Â, na go medariwà, âna ticè nii kôo, â wâgotôo, â go pwùkùru.

⁴ Â câgo caa picémara tàwà goro é 'autâmogòorimuru' kâra âboro. Ba é *Nyuâaé Pwicîri, âna é *paâjupâra tàwà é popai kôo goro pátamee.

⁵ Â êkaa pwiri, na é cèikî kàwà [naa goo Kériso] âna é pâra goro é pátama Pwiduée, â cacaà goo cè autâmogòorimuru kâra âboro.

Càra caa tâmogòori tēpa âboro

⁶ Na go† taa jaa tàpé na jèe mwü é cèikî kàra naa goo wà Kériso, â go tura na autâmogòorimuru [kà Pwiduée, ba na go napéaati tàra é popai gooé]. Â cacaà é pé autâmogòorimuru kâra é gòropuu bëeni, ma wà tēpa pitûâ‡, ba o cau tubatiàurà.

⁷ Ba é pwina go napéaati, âna é auniimiri kà Pwiduée, ma autâmogòori kêe. Ba béaa kâra é pai tapoo wàra é gòropuu, âna é niimiri pâ, ée mwa nama jè taa jaaé, naa na é pai maina ma muugère kêe. Éco na tàbinyiri é auniimiri kêe bèepwiri tiagoro nabàni, â bwaa nye tàbinyiri tà pàra tàpé§.

⁸ Ba càra caa tâmogòori é autâmogòorimuru kêe, wà tēpa pitûâ kâra gòropuu. Ba wiàna ina pâ, rà tâmogòori, â pwiri càra caa gére tanamiri naa goro satauro, wà Pwi Ukai na é po dau maina ma muugère.

⁹ Êkaa pwiri é ère é auwii naa na *Tii Pwicîri, na ina pâ:

*Câ mu caa còo
muru na wàrani.
Câ mu caa tēre
[pwényuâa bèepwiri];
Câ mu caa niimiri
pai wâdé na maina
jii pwina é pwa
wà Pwiduée Pwi Ukai;
pâ wâdé na é pwabwàti
ba kâjè diri,
wàjè na jè meaarié.*

Ésaie 64.3

Pwéelaa tâjè auniinüma kà Kériso

1:31 Jérémie 9.23 * **2:1** Auniimiri kà Pwiduée na pwàniri béaa—É, É popai goo wà Pwiduée. **2:3** Apostolo 18.9; 2 Korénito 10.1 **2:4** 1 Tésalonika 1.5 † **2:6** Go—Grec: Bà. É pi-inaé còwà wà Paulo naa na pâ nee tii 6 ma 7 ma 13. ‡ **2:6** Pitûâ—Pwiri tēpa âboro, é, pwiri pâ duée na rà poparà. § **2:7** Grec: Bà ina é autâmogòorimuru kà Pwiduée, na tàbinyiri ma naapwàniri, éna é pwabwàti béaa kâra autapoo wàra é gòropuu, ba na jè o maina ma muugère. **2:9** Ésaie 64.3

¹⁰ Wàijè, âna jè tâmogòori ê pwi bèepwiri nabà. Ba é jèe paari tâjè wà Pwiduée, goo ê Nyuââê Pwicîri. Ba é Nyuââê Pwicîri, âna é nye côo diri ê pâ muru, tiagoo pwina tâa na aubinyiri na pwâranûma Pwiduée.

¹¹ Càcaa pâri ma jè tâmogòori ê auniimiri kà pwi jè âboro. Ba jè tâmogòori co ê pwina wâgoojè. Â nye wàrapwiri mwara naa goo wà Pwiduée. Ba nye ticè na tâmogòori auniimiri kêe, êco ê Nyuââê Pwicîri kêe*.

¹² Â é jèe naa tâjè ê Nyuââê Pwicîri wà Pwiduée, â o câjè mwa caa niimiri pwacèwii tèpa âboro gòropuu†.

Pâri ma jè tâmogòori ê pâ âraimeai [na dau wâdè] na ia é jèe naa tâjè, goro ê *pimeaari imudi kêe.

¹³ Â, na go patùrawà goro pâ âraimeai bèepwiri, â câgo caa wàrapwiri, gée na é autâmogòori kâra âboro. Bwa, go ina é pwina é picòo tóo ê Nyuââê Pwicîri. Ba nye wàrapwiri é pai pacâmuri tâpé na é tâa goorâ ê Nyuââê Pwicîri‡.

¹⁴ Wà pâra tâpés§, âna càra caa tâmogòori é pwina me gée goo ê Nyuââê kà Pwiduée. Â rà niimiri pâ muru na imwûru. Ba nye êco ê Nyuââê Pwicîri, na é pwa ma jè côoinari ê pâ namuru bèepwiri.

¹⁵ Â wà pwina é tâa gooé ê Nyuââê Pwicîri, âna pâriê, ma é tèi ê ère diri pâ muru. Napwa naa goo wà pâra tâpé, âna càcaa pâri ma rà côoina é pwina tâa na pwâranûmee*.

¹⁶ Ba jèe wii naa na Tii Pwicîri, pâ:

*Wàilàpà na tâmogòori
auniimiri kà Pwi Ukai?
Wàilàpà na ina tée
cè pwina é pwa?*

Ésaïe 40.13

Â wàijè, âna jèe pwéelaa tâjè é aunünüma kà Kériso.

3

Jè pâra wiâ Kériso, càcaa pwi jè âboro

¹ Tèpa béeò naa na nee Kériso, guwà gére pwaduwà kà tèpa âboro gòropuu [na càra caa tâmogòori Kériso]! Êkaa na, na ia go tâa jaawà, â go patùrawà, pwacèwii pâ nari èpo. Ba càcaa cimwü é cèikí kàwà naa gooé.

² [Na ia go pacâmuriwà, â] câgo caa naa tàwà é utimuru cèna gòo, ba pwacoé na guwà ija. Go naa tàwà dilé, ba na guwà wâdo. Â bwaa nye ipaiwà tiagoro nabàni,

³ ba guwà nama dàtiwà é pâ auniimiri kàwà na èpà. Â guwà piboo goowà, â guwà iputâmuriwà. Êkaa na go ina pâ, guwà ipwacèwii tèpa âboro gòropuu, [na càra caa tâmogòori Kériso].

* **2:11** Grec: *Napwa naa goo pwi jè âboro, â pwiri é tâmogòori é aunünüma kà pwi jèpwi, gée goo na ru cau tupédu âboro, â tâa târu é nyuâa kâra âboro. Êco na nye ticè na tâmogòori é aunünüma kà Pwiduée, êco é Nyuââê Pwicîri kêe.* † **2:12** *Câjè...âboro gòropuu—Grec: Â càcaa é nyuâara gòropuu.* ‡ **2:13** *Wàrapwiri é pai pacâmuri... é, Ba wiâna jè pacâmuri tèpa âboro goro pâ muru goo é Nyuââê Pwicîri, â jè wàrapwiri goro pâ popai na é naa tâjè é Nyuââê Pwicîri.* § **2:14** *Pâra tâpé—Grec: Tâpé na rà nünüma goro é pai nünüma kâra âboro co (l'homme naturel).* * **2:15** 2e phrase—Grec: *Â ticè âboro na pâri ma é pitèié.* **2:16** Ésaïe 40.13 **3:2** Hébéru 5.12–13; 1 Pétèru 2.2 **3:3** 1 Korénito 1.10–11

⁴ Ba wiàna guwà ina pà: «Wâgo, âna go pâra wiâ Paulo» é, «Wâgo, âna go pâra wiâ Apollos», â guwà paari pà, ipaiwâguwà ma tèpa âboro gòropuu.

Bu tupédu ênawéna co

⁵ Wailàapà Apollos? Â wailàapà Paulo? Bu nye po tupédu ênawéna co kà Pwiduée. Â é wakè goobu, ba na guwà cèikí [naa goo wà Pwi Ukai Iésu Kériso]. Â wàibu jècaa, âna bu jèpa pwa é wakè, na é naa tâbu.

⁶ Wâgo, âna go câmi [é popai] â wà Apollos, âna é *upwaa. Êco na nye wà Pwiduée na é pwa ma cipu.

⁷ Wà pwina é picâmi, ma wà pwina é upwaa, âna càcaa pwamuru naa gooru. Wà pwina é dau piâjimuru, âna wà Pwiduée, ba é pwa ma cipu.

⁸ Â câe caa pwaké goo wà pwina é câmi, ma wà pwina é upwaa. Ba é tòpò târu jècaa é pumara wakè kàru, wiâra é jèpa wakè kàru.

⁹ Ba wàibu ma Apollos, âna bu piwakè naima ba kà Pwiduée*. Â wâguwà, âna guwà pwacèwii é aupwanapò kèe.

Guwà wà kà Pwiduée

Guwà pwacèwii mwara é wâ kèe [na gére bari].

¹⁰ Â go pwacèwii pwi a ba wà na é pwabwàti é pàaé, wiâra é âraimeai†, na é naa tóo wà Pwiduée. Â mwa wà pâra tàpé na rà mwa bari naa gò. Â wailà jècaa, âna wâdé na rà pwacôoco bwàti, cè pai bari kàra naa gò.

¹¹ Ba é pàaé na jèe tòpò, âna wà Iésu Kériso. Â o nye ticé pwi jè âboro cèna ée mwa caa tòpò cè jè pàaé.

¹² [O wâru na rà bari, naa gòro é pàaé bèepwiri.] Wà pâra tàpé, âna rà o tòpò mwani mii, ma mwani pwaa, ma atü na dau maina wâri wèe‡. Â wà pâra pwi, âna rà o tòpò pà upwâra ma jò, ma murumwatò§.

¹³ Êco na, na cè jè tòotù, âna o nye paari bwàti wiàna wâdé, é, wiàna èpà é jèpa wakè kàra jècaa. Ba jè tapacîri é Tòotù na ée mwa [tèepaa me na wà Kériso, ba na é] tèi tèpa âboro. [Â é pitèimuru kèe, âna o] pwacèwii é ânye.

¹⁴ Â wiàna é wakè kà pwi jè âboro, âna càcaa tóo é ânye, â wà pwi bèepwiri, âna ée mwa tòpi é pumara wakè kèe.

¹⁵ Â wiàna é wakè kèe, âna tóo, â é tubatiàu diri*. Â wà pwiibà, âna pwacèwii pwi âboro, na càuè gée gòro ânye, ba na é udò.

É tâa goowà é Nyuâaé Pwicîri

¹⁶ Wâguwà, co tèpa béeò, âna guwà pwi wà kà Pwiduée, â é Nyuâaé Pwicîri kèe, âna é tâa goowà. Â gona câguwà caa tâmogòori pwiri?

¹⁷ Â wiàna é nama tòri† é wà kà Pwiduée wà pwi jè âboro, â ée mwa nama tiâué wà Pwiduée. Ba é wâra pwapwicîri kà Pwiduée, âna é pwicîri, â é wà bèepwiri, âna wâguwà [tèpa cèikí].

3:4 1 Korénito 1.12 **3:5** Apostolo 18.4,11 **3:8** Mataio 13.3-9; Éféso 2.20-22 * **3:9** Bu piwakè naima ba kà Pwiduée—é, Bâ piwakè naima ma wà Pwiduée. † **3:10** Âraimeai—Nii bau é autâmogòorimuru târa wakè kà Pwiduée. (Còo note goo 1 Korénito 12.4.) ‡ **3:11** Ésaïe 28.16; 1 Péteru 2.4-6 § **3:12** Mwani mii... Ucina goo pà muru na pâri târa é wakè kà Pwiduée, ba muru na o tãa awé. ¶ **3:12** Pà upwâra...ma murumwatò—Popai na càcaa pwéelaa naa na grec. Ucina goo muru na càcaa pâri, ba o tóo naa na ânye.

3:13 1 Korénito 4.5 * **3:15** Tubatiàu diri—é, Tubatiàu é pumara wakè kèe. † **3:16** 1 Korénito 6.19; 2 Korénito 6.16 ‡ **3:17** Nama tòri—Grec: Nama tiâu (détruire).

Guwà wâgoo Kériso

¹⁸ Guwà ipwacôoco, ba guwà péa ipa-imwüruwà! Ba gona guwà niimiri pâ, tâa tâwà é autâmogòrimuru na wâgôro wiâra é autâmogòori kâra pâ âboro gòropuu? Guwà naaco pâ autâmogòrimuru bèepwiri‡, ba na o tâa tâwà é âji autâmogòrimuru!

¹⁹ Ba napwa é autâmogòori kâra pâ âboro gòropuu, âna pâra ma imwüru na ara Pwidueé. Â jèe wii naa na *Tii Pwicîri pâ: *Wà Pwidueé, âna ée mwa nama rà coo goropwiinawâ§, tèpa tâmanga, goro é tâmanga kâra.* *Job 5.13*

²⁰ Â jèe wii mwara pâ: *Napwa wà Pwi Ukai, âna é tâmogòori, é pâ aunünüma kà tèpa tâmanga. Ba nye ticèmuru naa goo.* *Psaume 94.11*

²¹⁻²² Êkaa na guwà cibwaa pi-ina kàwà pâ, guwà tèpa âboro kà Paulo, é, wà Apollos, é, wà Pétèru. Ba guwà còo, wà diri tàpéebà, âna rà [me na wakè ba] kàwà—wâgo Paulo, ma Apollos, ma wà Pétèru. Â cau kàwà diri pâ muru [na é tòpò wà Pwidueé]—é gòropuu, ma é wâro, ma é pwâra bà, ma é tòotù nabà, ma é pâ tòotù na o bwaa wà naigé!

²³ Â wâguwà, âna guwà wâgoo wà Kériso, â wà Kériso, âna é wâgoo wà Pwidueé.

4*Tèpa apostolo âna rà tèpa ênawéna kà Kériso*

¹ Wâdé na guwà còoinari pâ, wàibu [ma wà Apollos]*, âna bu tupédu ênawéna kà Kériso. Â cùrubu, ba na bu inapàpàri é auniimiri na dau pwényuâa kà Pwidueé, na é gére pacoo—muru na ia tàbinyiri jii tèpa âboro.

² Â napâra pwi jè ênawéna kèe, âna, na é wakè bwàti ba kèe, ma pitère dèe.

³⁻⁴ Â câgo caa ipacè naa goo é pai pitèio kà tèpa âboro co—wiâna wâguwà, é, wiâna é jè wâra pitèimuru. Â piticèmuru mwara, naa goo é pai pitèio còwâ. Go niimiri pâ, nye ticè èpà na go pwa, èco na o càcaa wâgo na go ina pâ, go *târù na ara Pwi Ukai. Nye wàè co na ée mwa tèio.

⁵ Êkaa na guwà tère co tèpa béeo! Guwà cibwaa mara pitèi pwi jè âboro, béaa kâra cè pai mwa wâjué còwâ kà Pwi Ukai! Ba wàè co, na ée mwa papwéelaari é pâ muru na tà cârù na bàutè. Â ée mwa paari pâ aunünüma na rà pwàniri wà tèpa âboro. Â, na wàrapwiri, â wà Pwidueé, âna ée mwa naa tà tèpa âboro, é pumara wakè kâra†.

Cina guwà pi-ina kàwà?

⁶ Tèpa béeo, [go wâjué còwâ] naa goobu ma wà Apollos. Diri é pâ pwina go gére ina naa goobu, âna wâdé na câmu ba kàwà, ba na guwà còo. [Ba jè mu ina é auina bèeni pâ]: «Jè cibwaa pâiti jii é pwina wii.» Â wiâna guwà pitère dâra co é pwina wii [naa na *Tii Pwicîri] pwacèwiibu, â o câguwà mwa caa pi-ina kàwà pâ, guwà pâra wiâ pwi jè a pitûâ. Â o câguwà mwa caa pinabaèpà pâra tèpa pitûâ.

‡ **3:18** Naaco pâ autâmogòrimuru bèepwiri—Grec: *Wâdé na guwà pâ nau pimwüruwà.* **3:19** Job 5.13

§ **3:19** Ée mwa nama rà coo goropwiinawâ—Grec: *É tâjüru.* **3:20** Psaume 94.11 * **4:1** Wàibu ma wà Apollos—é, Wàibà. Pwiri é niimiri wà Apollos ma Pétèru ma wà pâra tàpé. (Còo 1 Korénito 3.22.)

‡ **4:2** Luka 12.42 **4:5** 1 Korénito 3.8 † **4:5** Pumara wakè kâra—Grec: *É pai picâdirà.* **4:6** Roma

7 Ba gona wàilàapà cèna é pwa ma guwà piétò jii cè pàra tàpé? Ba diri é pwina tâa tàwà, âna nye wà Pwiduée na é naa tàwà. Â wiàna wàrapwiri, â gorodà na guwà pi-ina kàwà, pwacèwii na muru na me géé goowà?

8 Ba pwiri guwà niimiri pâ guwà jèe tòpi diri é aupwényunyuàari kà Pwiduée, â guwà ina pâ guwà jèe wâbé goo! Â guwà pâ nau tèpa ukai naa na cèikí! Auwa! Ba wàibà, tèpa *apostolo kà Kériso, âna câba caa tèpa wàrapwiri! Ba wiàna gére âjupâra, â wàibà, âna pwiri bà tèpa ukai mwara‡!

9 [Êco na, na guwà còo é wâro kâbà, â càcaa wàrapwiri.] Ba pwacèwii na wà Pwiduée, âna é nama bà dau kîri jii diri tèpa âboro. Â bà pwacèwii [tèpa tubatiâu i paa] na poparà na ara diri tèpa âboro, béaa kâra pai o tètâmwara. Â é gòropuu diri, âna é còo [pwâra kamu kâbà]—wà tèpa âboro, ma wà mwara tèpa *angela.

10 [Naa na auniimiri kà tèpa âboro, âna] bà piwârau, majoroé é cèikí kâbà naa goo Kériso. Êco na wâguwà, [âna guwà pi-ina kàwà pâ] tâa tàwà é autâmogòrimuru, majoroé é cèikí kàwà! Wàibà, âna ticé nii kâbà; â wâguwà, âna pwa nii kàwà. Â wàibà, âna càra caa papwiciribà; â wâguwà, âna ipwamainawà.

11-12 Ûu, tiagoro nabàni mwara, âna bà bwaa ciburà copwa, â bwaa ciburà nûmabà dâra wâdo. Â ticé ârabwée kâbà. Â bà piwâro itâa. Â jèe oratâbà goro waké goro du ìbà. Â wà tèpa âboro, âna rà tànyiribà ma tamagèribà. Êco na, ûna rà wàrapwiri tâbà, â bà *pwényunyuàarirà. Ûna rà tubaèpà tâbà, â bà pidâpwicâaribà.

13 Â, na rà pi-inabà ba èpà, â bà tòpi naa na pidâpwicâari, â bà pimudàra, ba na bà pinaanapò ma wàilà. Tiagoro ni, âna rà bwaa nye tàgèré pwa tâbà, pwacèwii na bà tèpa teepà na rà tètâjii, ma é pâ muru na tòri, na rà miiri goo.

Tèpa naîô naa na cèikí

14 Câgo caa ina pwiri tàwà, ba na guwà kamu. Ba guwà pwacèwii tèpa èpo kôo [naa na cèikí] â po dau wânûmoo tàwà. Â nûmoo na go pwa pupûra tàwà bwàti.

15 Ba wiàna pwa cè 10 000 âboro cèna pacâmuriwà goro é cèikí nabà, â nye caapwi co pwi caa kàwà. Ba nye wâgo kaa, na ia go mara picémara tàwà é *Picémara Wâdé, ma pame tàwà é *âji wâro naa goo wà Kériso.

16 Géé goo kaa pwiri, â go ilari jiiwà ba gòo, pâ, guwà ipwacèwii.

17 Wàèpwiri é majoroé ma go panuâ paé tàwà wà Timotéo, na é pwacèwii wà pwi âji naîô. É waké kôo bwàti§ naa na nee Pwi Ukai, â dau wânûmoo tée. Â ée mwa taniimiri tàwà é pwina go pacâmuri na diri tèpa wâra pwapwicîri, goro é pai wâro kâjè naa goo wà Kériso.

Ipwacòoco!

18-19 [Go tère pâ] wà pàra tàpé géé goowà, âna rà pâ nau tèpa pwamainarà. Â rà pi-ina kâra [goro diri pâ muru na wâdé na rà pwa]. Â rà tà niimiri pâ, o câgo mwa caa tà wâjué medariwà. [Wâdé na rà ipwacòoco!] Ba go mwa tèepaa

4:7 Roma 12.6 ‡ 4:8 Grec: Guwà jèe pwâro; jèe tà tàwà diri pâ muru; â guwà jèe tèpa ukai, {â càcaa wàibà}. Wâdé tóo wiàna wàrapwiri, ba na o wâjè diri, âna jèe o capai tèpa ukai ma wâguwà. 4:11-12 2 Korénito 11.23-27 4:11-12 Mataio 5.44; Apostolo 18.3; 2 Tésalonika 3.8 4:15 Galatia 4.19 4:16 Filipi 3.17 4:17 Apostolo 19.22 § 4:17 É waké kôo bwàti—É pitère dâra.

paé, wiàna ê câbawâdê kâ Pwi Ukai. Â go o mwa côo wiàna pwa cê âji pàtàmara diri pâ pwâratùra kàra, é, wiàna nye po popai co.

²⁰ Ba ê *Mwaciri kâ Pwiduée, âna càcaa muru goro pwâratùra co, â goro nii kêe ma pàtamee.

²¹ Dâ cêna nûmawâ goo? Na go tèepaa medariwâ pa pimeaari, é, pa cê ubati?

tûa na èpà naa na wâra pwapwicîri

5

(Naporomee 5-6)

Rà puu imudi pàra tèpa cèikî

¹ Tápéeni, go tère ê jè jèkutâ na dau èpà naa goowâ. Ba go tère pâ, pwi jè ârapàarawâ, âna ru ipuu mara tò béarailu wâdâ wâ caa kêe. Guwâ côo, dau pwicîri naa jaa tàpé na càra caa papwicîri Pwiduée! Â naa jaa jè tèpa cèikî, âna mwa nye dau pwicîri awé.

² Â gorodâ na guwâ gére pi-ina kàwâ [na gére wàrapwiri na wâjaawâ]? Bwa, wâdê na guwâ kamu ma pikîri goo. Â guwâ tû tà pwi âboro-bâ, gée na picaatâa kàwâ!

³ Wâgo na go jèe nye mara tèié, naa na nee Pwi Ukai Iésu. Â wiàna go nye wâiti jiiwâ, â go nye tà wâjaawâ naa na nyuâaô.

⁴⁻⁵ Wâdê na guwâ pitànaima naa na nee Pwi Ukai Iésu—â o wàijè naima naa na aunünüma—â guwâ panuâ pwi âboro bèepwiri tà *Caatana*, [na jè ju pàara]. Â o tubatiâu ê pâ câbawâdê na èpà kâra âboro, â ée mwa udò, na Tòotù na ée mwa wâjué me còwâ wâ Pwi Ukai. [Â o tâa têe ê *âji wâro jaaé].

⁶ Üu, càcaa wâdê ê pai pi-ina kàwâ! Ba gona câguwâ caa tâmogòori pâ, [ji caapwi âboro na é pwa na èpà, âna é nama tòdidiri ê picaatâa? Ba pwacèwii ê ucina kâjê, na ina pâ]: «Ê ji nari nyaa kâra poloa, âna é pwa ma é tûu too é poloa.»

⁷ Guwâ cèitiri wâi ê pwina tòri gée goowâ. Â guwâ o pwacèwii ê poloa na bwaa âmuê, na ticè nyaa kêe, târa tòotù *Paséka. Ba nye ê pai bà kâ Kériso, na é nama guwâ wàrapwiri. Ba nye wâé kaa, ê *ârapwaaailò, na é nama dàgòtù ê èpà kâjê, pwacèwii ê nari mutò na tètâmwereê târa tòotù Paséka†.

⁸ Ba [na bà] pwamaina ê tòotù Paséka, [wàibâ tèpa *Juif‡, â bà] pa é poloa na bwaa âmuê na ticè nyaa kêe, â bà naaco é poloa béaa na èpà. [Wâèpwiri ê câmu ba kâjê diri]: Jè naaco ê pâ tûa na èpà, â jè pâra na é âjupâra.

Cibwaa pabéerâ!

⁹ Go jèe inapàpâri tàwâ naa na jè tii, ba na guwâ cibwaa pitànaima ma tàpé na rà ipuu imudi.

¹⁰⁻¹¹ [Wiàna go ina pwiri, â] câgo caa ina diri tèpa âboro, na càra caa papwicîri Pwiduée. [Ba rà wânabibiu kâjê] wâ tèpa âboro na rà ipuu imudi.

4:20 1 Korénito 2.4 **5:1** Lévitique 18.7-8; Deutéronome 23.1 **5:3** Kolosé 2.5 **5:4-5** 1 Timotéo 1.20 * **5:4-5** Guwâ panuâ pwi âboro bèepwiri tà Caatana—Munaa rà pacòobée gée na é wâra pwapwicîri, tapacîri é pàara na é pitòotéri é wâro kêe. (Còo 1 Timotéo 1.20.) **5:6** Galatia 5.9 **5:7** Ésaïe 53.7; 1 Pétèru 1.19 † **5:7** Grec: Guwâ cèitiri gée goowâ é nyaa kâra poloa béaa; ba na guwâ pwi jè poloa na bwaa âmuê. Ba wâ Kériso, pwi Paséka kâjê, âna panuâé, ba na é pwi ârapwaaailò. Ê nyaa kâra poloa (levain), âna ucina goro é èpà na pwàniri naa goo jè. (Còo Luka 12.1.) **5:8** Deutéronome 16.3 ‡ **5:8** Wàibâ tèpa Juif—Wâ Paulo, âna é pwi Juif na é pâra wiâ Iésu. Éco na wâru tàpé Korénito na càra caa tèpa Juif. **5:10-11** 2 Tésalonika 3.6; Tito 3.10

Â ipaiwà mwara naa goo wà tèpa mura, ma tèpa iau, ma tèpa pwamaina pâ duée imudi, ma tèpa pitànyiri, ma wà tèpa ipwirié. Â o nye pwacoé ma guwà pàiti jiià, na guwà nye tàgére piwâro naima ma wàilà^S! Bwa. Go ina ni pwi âboro, na é ina pâ é pwi jè a cèikí bééjè. Ba wiàna é pwaduwa kà tèpa âboro gòropuu, goro pwa pâ tûâ bèepwiri na èpà, â guwà cibwaa pabée, ma pi-ija naima ma wàé.

¹²⁻¹³ Napwa naa goo wà tàpé na càra caa tèpa cèikí, âna càcaa wâgo na go pitèirà, â nye wà Pwiduée. Â wâguwà, âna pârawà na guwà pitèi é picaatâa kàwà. Ba jèe wii naa na *Tii Pwicîri, pâ: *Guwà pacòobé géé jaawà wà pwi âboro na é èpà.* *Deutéronome 17.7*

6

Rà pitòocia pàra tèpa cèikí naa na wâra pitèimuru

¹ [Go tère pâ] câguwà caa pitèrewà, â guwà pâra naa na wâra pitèimuru kà tàpé na càra caa tâmogòori Pwiduée. Càcaa pâri ma guwà wàrapwiri! Wâdé na guwà nama pitùra goo, na ara [tèpa cèikí béewà, ba wàépwiri] é Ba kà Pwiduée.

² Gona câguwà caa tâmogòori pâ, jè o mwa pitèi é gòropuu diri, wàjè tèpa naí Pwiduée? Â wiàna wàrapwiri, â gorodà na càcaa pâriwà ma guwà pitèi é nyi nari muru, na càcaa pwamuru naa goo?

³ Â gona câguwà caa tâmogòori pâ wàjè kaa, âna jè mwa tèi tèpa *angela*? Â wiàna wàrapwiri, â o nye pârijè mwara ma jè tèi é pâ nari muru na wâro kâjè ni gòropuu.

⁴ [Èkaa na guwà nabwé na] guwà pa pâ é pâ pitòocia kàwà bèepwiri, naa na wâra pitèimuru. Ba wà tàpé na rà pitèiwà, âna piticèimuru naa goorà naa na é wâra pwapwicîri.

⁵ Gona nye ticé jè ârapàarawà cèna é tàpo tâmanga, ma é pinapéaati bwàti tà tèpa cèikí béewà? Â po dau kamu ba kàwà!

⁶ Ba [wiàna càcaa wâdé na] ru pitòocia tupédu a cèikí, â [nye dau èpà kaa, na] rà wàrapwiri, na ara tàpé na càra caa cèikí!

Guwà cibwaa wàrapwiri!

⁷ Jèpwi mwara, wiàna guwà pitòocia naa na wâra pitèimuru, â paari pâ guwà tàgére pitanami [naa goo é pai wârori kàwà é wâro na wâdé tà Kériso. Â go ina tàwà pâ]: Wiàna rà pwa tàwà cèna èpà, â wâdé na guwà pidàpwicâriwà! Â wiàna rà mura jiiwà è jè muru, â guwà cibwaa putàmù!

⁸ È pwina dau èpà, âna nye piwâguwà còwà, na pwa na èpà tà tèpa cèikí béewà, ba guwà murarà!

⁹⁻¹⁰ Guwà ipwacòoco! Wà tàpé na èpà é wâro kàra, âna o ticé kàra naa na *Mwaciri kà Pwiduée:

Wà tèpa ipwirié;
Wà tèpa pitànyiri;
Wà tèpa iau;
Wà tèpa mura;

^S **5:10-11** ^{4e} phrase—Grec: *Ba wiàna wàrapwiri, â pwiri guwà gére pâra, géé na gòropuu bèeni.* **5:12-13** Deutéronome 13.6, 17.7 **6:2** Auinapàpàri 3.21 * **6:3** *Jè mwa tèi tèpa angela—é, jè mwa pitùâ naa goo wà tèpa angela, é, jè mwa pitùâ naa goo pâ duée, ma pitèirà.* È popai angela naa na grec, âna pwiri tèpa angela kà Pwiduée, é, tèpa duée. **6:9-10** Galatia 5.19-21; Éfeso 5.5; Auinapàpàri 22.15

Wà tàpé na rà pwamaina pâ duée imudi;

Wà tàpé na rà pwa-imudiri muru goro pâ naiirà (tèpa ipuu imudi ma wà pàra tàpé, ma wà tèpa toomura, ma wà tèpa paa na rà ipuu ma tèpa paa, naa na pai pwa na càcaa wâdé).

Diri tàpé na wàrapwiri ê wâro kàra, âna o ticè autâa kàra na Mwachiri kà Pwiduée.

¹¹ Béaa, âna rà wàrapwiri wà pàra tàpé gée goowâ. Êco na wà Pwiduée kâjê, âna é jèe pitòrigariwâ, ba na guwâ tèpa âboro pwicîri kêe. Â é jèe nuwa tâjii é èpâ kâwâ, [â é jèe tòpò pinaanapò naa nabibiu kâwâ ma wâé] â é jèe nama guwâ *târù na araé. Â é cau wàrapwiri diri, naa na nee Pwi Ukai Iésu Kériso, â na é naigé mee é Nyuâaé Pwicîri.

Jè papwicîri naiijè

¹² Pwiri guwâ mwa tòpi pâ: «Nye ticè na papwicîri jiio.» Â nye âjupâra. Êco na càcaa êdiri pâ muru na wâdé ba kâjê. Â jè cibwaa nama jè tèpa *ênawéna kîri kàra muru [na jè pwa].

¹³ Guwâ ina mwara pâ: «Ê utimuru, âna târa nanaajè, â é nanaajè, âna târa é utimuru. Â é du pwiibâ, âna wà Pwiduée, âna ée mwa nama tiâu†.» Êco na [go ina tàwâ pâ]: Jè cibwaa pwa-imudiri é naiijè. Ba é naiijè, âna kà Pwi Ukai, â wà Pwi Ukai, âna [é pitûâ] kàra é naiijè.

¹⁴ Â wà Pwiduée, âna ée mwa nama é wâro còwâ é naiijè gée na aubâ, goro é pàtâmee, pwacèwii na ia é pwa tà Pwi Ukai kâjê.

¹⁵ Gona câguwâ caa tâmogòori pâ, é naiijè, âna ére gée goo é naii Kériso? Â câjê caa tòpò é naii Kériso naima ma é naiiri é ilâri gòronaigé. Bwa! Nye po dau pwacoé na wàrapwiri.

¹⁶ Wâdé na guwâ tâmogòori pâ, wà pwi âboro na ru pitâa ma tô jè ilâri gòronaigé, âna jèe pâ nau caapwi é naiiru. Ba jèe wii [naa goro é du duadâ] naa na é *Tii Pwicîri pâ: *Wâilu, âna ru pâra nau caapwi.* *Genèse 2.24*

¹⁷ Â wà pwi âboro na é wâgoo wà Pwi Ukai, âna ru pâ nau caapwi ma wâé.

¹⁸ Wiàna gà pwa-imudiri naiigâ, ma pipuu ma cè âboro imudi, â gà tubami-iri é naiigâ còwâ. Â nye ticè cè jè èpâ, cèna wàrapwiri‡. Â wâdé na gà upiri!

¹⁹ Gona gà jèe ipwanauri pâ, wà Pwiduée, âna é jèe naa tâgâ é Nyuâaé Pwicîri, na é wâro googâ§? Â câgâ caa pwi âboro'gâ còwâ, ba é naiigâ, âna wâ kàra é Nyuâaé Pwicîri.

²⁰ Ba [é jèe pipanuâé wà Kériso, ba na gà pwi âboro kêe—ba] dau maina wârigâ. Êkaa na gà papwicîri é naiigâ, ba na gà pwamaina wà Kériso*!

pai tòpi kà paulo tà tàpé korénito

6:11 Tito 3.3-7 **6:12** 1 Korénito 10.23 **6:13** 1 Tésalonika 4.3-5 † **6:13** Ê utimuru, âna târa nanaajè... Pai ina wée pâ, rà niimiri pâ, ticèmuru naa goo é pwina rà pwa goro é naiirà. Êco na, pwiri é popai bèepwiri, âna popai kà Paulo. **6:14** Roma 8.11; 1 Korénito 15.20; 2 Korénito 4.14 **6:15** Êfeso 5.30
6:16 Mataio 19.5 **6:17** Ioane 17.21-23; Roma 8.9-11 ‡ **6:18** 2e phrase—Grec: *Pàra èpâ na jè pwa, âna wâgòroigé jii é naiijè.* § **6:19** 1re phrase—Grec: *Gona câguwâ caa tâmogòori pâ, é naii wâ, âna é wâra pwapwicîri kàra Nyuâaé Pwicîri?* **6:20** 1 Korénito 7.23; 1 Péteru 1.18-19 * **6:20** 2e phrase—é, Gà pwamainâé goro é naiigâ. Pàra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà ina pâ: *Gà pwamainâé goro é naiigâ bau é pwârânimâgâ, ba du muru na kà Pwiduée.*

7

*(Naporomee 7-14)**Popai goro piéa*

¹ Go tòpi tàwà ni, goro pâ muru na ia guwà pwa tii tóo. [Ia, guwà mara tawèerio pâ] pwiri wâdé na wà pwi paaò, âna ticè wâdèè*? [Â go ina pâ]: Üu, nye wâdé.

² Êco na, târa ma câé caa ipuu imudi, â wâdé na é pa cè wâdèè. Â ipaiwà naa goo wà tò ilàri†.

³ Wà pwi paaò, âna wâdé na cibwaa tàutèe, na ru ipuu ma wâdèè. Â wàrapwiri mwara naa goo tò ilàri.

⁴ Â wàilu jècaa, âna nye ticè tàrù kàru, naa goro naiiru. Ba é naii pwi paaò, âna kà tò wâdèè; â é naii tò ilàri, âna kà pwi éaé.

⁵⁻⁶ Gàu cibwaa piwà na gàu ipuu du duadà. Êco na, pâri ma gàu tàpo naaco naa na jè ji pâara, wiàna gàu pitèreu, ba na gàu pwapwicìri. Nye wâgàu naawê‡. Â géé na càùè, â wâdé na gàu wâjué còwà, ba péa câgàu caa piaabòriu, â péa é tà tacaiu wà *Caatana.

⁷ Napwa naa gooò, âna nye ticè wâdòo. Â wâdé tóo wiàna pâri ma guwà cau wàrapwiri diri. Êco na [câcaa ipaiwàjè. Â] wà Pwiduée, âna é jèpa naa tâjè jècaa é bépitu kêe.

Jèpa aupitûâri tà jèpa âboro

⁸ Wiàna câgà caa piéa§, é wiàna gà tò dàpwà, â wâdé na gà pwacèwiio, â câgà mwa caa piéa còwà.

⁹ Êco na, wiàna pwacoé ma gà pitòimirigà, â wâdé na gà piéa, ba na o càcaa dau maina naa googà, é pâ câbawâdé kâra naiiri âboro.

¹⁰⁻¹¹ Tà tàpé na guwà jèe piéa—wiàna gà pwi paaò, é, tò ilàri—â go ina tàwà pâ: Guwà cibwaa tapàgà piéa. Â càcaa wâgo, âna wà Pwi Ukai na é pitûâ. Â wiàna gà tò ilàri, na gà jèe pâra jii pwi éagà, â wâdé na gà tâa acari. É, wâdé na gà wâjué còwà, ba na gàu pinaanapô ma wàè.

¹² Wiàna câé caa tô a cèikí wà tò wâdàgà, â wàèni é popai kô tâgà (â càcaa Pwi Ukai na é ina pwiri, â nye wâgo): Wiàna nùmee na gàu pitànaima wà tóoni, â gà cibwaa tapàgà piéa kàu.

¹³ Â ipaiwà wiàna gà tò ilàri, â câé caa pwi a cèikí wà pwi éagà. Ba wiàna nùmee na gàu piéa, â gà cibwaa tapàgà piéa kàu.

¹⁴ Ba nye géé googà kaa, na é pwi âboro kà Pwiduée*. Â ipaiwà naa goo tò wâdà pwi a cèikí. Ba wiàna càcaa wàrapwiri, â pwiri wà tèpa èpo kàu, âna rà gére wâgòroigé jii é tâa kà Pwiduée†, êco na jè tâmogòori pâ, é jèe tòpirà naa na tâa kêe.

* **7:1** Ticè wâdèè—é, Càru caa ipuu ma wà tò jè ilàri. † **7:2** Na pâra nee tii naa naporomee 7, âna bà naanaimari popai kà Paulo tà pwi paaò, ma popai na ipaiwà tà tò ilàri, ba naa wâdé pai ina wèe naa na ci. ‡ **7:5-6** Nye wâgàu naawê—Grec: *Go ina pwiri, ba na go naa tàrù tàù; â càcaa autûâri kôo tàù.* § **7:8** Wiàna câgà caa piéa—é, Wiàna gà pwi dàpwà. **7:9-11** Timotéo 5.14 **7:10-11** Mataio 5.32, 19.9 * **7:14** É pwi âboro kà Pwiduée; É jèe tòpirà naa na tâa kêe—Grec: *Papwicìriè; Papwicìrìrà.* † **7:14** Wâgòroigé jii é tâa kà Pwiduée—Grec: *Tòri.*

15 Wiàna nùmee na é pâra jiigà wà pwi éagà, na câe caa pwi a cèikî, â gà naaé ma é pâra. Â o jèe ticè na piigà naa gooé. Â wàrapwiri naa goo tô wâdàgà na câe caa tô a cèikî. Ba wâdé tà Pwiduée na ru pitêreru wà du duadâ‡.

16 Â gona gà tâmogòori pâ, pâri ma é udò, [ma tâa tée è *âji wâro, wiàna câgàu caa pitâiti]§?

Jè tâa na pai tâa kêjè na é naa tâjè Pwi Ukai

17 Wàeni è jè autûari kôo, târa diri pâ wâra pwapwicîri: Wâdé na gà tà tâa na è pai tâa'gà, na ia é naa tâgà wà Pwi Ukai Iésu, béaa kêra è pai todàgà kà Pwiduée.

18 Wiàna [gà pwi *Juif, na] pwa *kamaî tâgà béaa, â gà nye tâa na è pai pwa-bà. Â wiàna câgà caa pwi Juif, â gà cibwaa nama gà pwa kamaî tâgà.

19 Ba è pai pwa kamaî, ma è pai câ pwa kamaî, âna piticèmuru naa goo. Ê pwina âjimuru âna, na gà pitêre dâra pâ aupitûari kà Pwiduée.

20 Ûu, [go ina mwara pâ]: Gà tâa na è pai tâa'gà, béaa kêra pai todàgà kà Pwiduée.

21 Wiàna gà pwi *ênawéna kêri kà pwi jè âboro, â gà cibwaa géaa goo è pwiibà. Ba nye piticèmuru naa goo. (Êco na, wiàna ina pâ, tèepaa marigà cè pai tôpi è tàrù'gà, â gà popa.)

22 Ba ûna é todàgà wà Pwi Ukai, âna é jèe tipigà, ba na gà pwi âboro kêe.

Â wiàna câgà caa pwi ênawéna kêri kà pwi jè âboro béaa, â gà jèe pâ nau pwi ênawéna kêri kà Kériso.

23 Ba [é jèe pipanuâe, ba na] é wârigà, goro è wâri wèe na dau maina. Â gà cibwaa nama gà pwi ênawéna kêri kêra pâ âboro.

24 [Go tubanabwé è auniimiri kôo bèepwiri, â go ina mwara pâ: Guwà wârori è wâro kàwà na ara Pwiduée. Â] guwà jèpa tâa na è pai tâa kàwà jècaa, béaa kêra è pai todàwà kà Pwiduée.

Pa âboro dopwa

25 Jèpwi mwara [na ia guwà tawèerio goo] âna wà pa âboro dopwa. [Â wàeni è pai tôpi kôo tàwà.] Nye auniimiri kôo co, ba nye ticè popai cèna é ina tòo wà Pwi Ukai naa goo pwiri. Êco na, pâri ma guwà cèikî naa goo, ba é nama go pwi a pitûâ*, géee goo è pai wâdé kêe.

26-27 Wiàna gà pwi dopwa, â go niimiri pâ, wâdé na o câgà caa piéa, géee goo pâ maagè còo, na géee tèepaa marijè na pwi pâara bèeni. Êco na, wiàna pwa cè wâdàgà, â câgo caa ina pâ, na gà mudâra ba na gà tapàgà piéa.

28 Êco na, wiàna nùmagà na gà piéa, â câcaa muru na èpà. Â ipaiwà naa goo wà tô èpo dopwa na nùmee na é piéa. Go ina co pâ, o wâru pâ géaa ma tacai† na wâro kà du duadâ‡, â wâdé tòo na guwà udò jii.

7:15 Roma 14.19 ‡ 7:15 Ba wâdé tà Pwiduée na ru pitêreru... é, Êco na, wiàna pâriu, âna gàu pitânaima. Ba wà Pwiduée, âna é todà, ba na gàu pitêreu. 7:16 1 Pétèru 3.1 § 7:16 Pwiri pai ina wèe pâ, wâdé na gàu pitânaima, ba na ée mwa udò géee googà, pwi béegà. É, pwiri wâdé na gàu pitâiti, ba o câe mwa caa udò, wiàna gàu ciburà iputâmu. 7:19 Roma 2.25; Galatia 5.6, 6.15 7:22 Philémon 1.16; 1 Pétèru 2.16 * 7:25 Pwi apitûâ—Grec: Pwi âboro na go pitêre dâra. † 7:28 Géaa ma tacai—Difficulté, problème. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Pipaèrà. ‡ 7:28 O wâru pâ géaa ma tacai na wâro kà du duadâ—é, O dau gòo tà du duadâ, naa na pâ aré na o jèe tèepaa.

29 Ê pwina go ina tàwà, co tèpa gòrobéò, âna: Càcaa gòiri é pàara na tâa tâjê [ma jè wakè ba kà Pwi Ukai]. Â tapoo nabàni, âna wâdé na jè cau wâro [ba kée] pwacèwii tàpé na càra caa piéa.

30 Ipaiwà wiàna jè ipwàdé, é, wiàna jè pikîri; â wiàna pwa neemurujé, é wiàna ticé. Ba, naa na diri pâ muru, âna wâdé na jè wâro ma wakè, ba kà Pwi Ukai co S.

31 Ba wiàna jè wârori é wâro-bà naani gòropuu, ma diri pâ muru na tâa na, â jè cibwaa nama rà piâjimuru tâjê. Ba o cau tiàurà diri.

Tâa coo naa goo wakè kà Iésu

32 Nye tàutô na guwà ipacé naa goro pâ pwi bèepwiri. Wà pwi a cèikî na ticé wâdè, âna é naa nùmee naa goro é wakè kà Pwi Ukai. Â é mudàra é pwina wâdé tà Pwi Ukai.

33 Êco na, wiàna pwa wâdàgà, â gà o dau naa nùmagà naa goo é wâro ni gòropuu. Ba gà o pwa é pwina o wâdé tà tò wâdàgà,

34 â o pitadàrù é pwâranùmagà.

Â ipaiwà naa goo wà tò a cèikî na é tò dopwa*, ba é naa nùmee co naa goro é wakè kà Pwi Ukai. É papwicîriê, â é ipanuâé bamwara tée. Êco na wà tò a cèikî na é pwa éaé, âna ée mwa naa nùmee naa goro é wâro ni gòropuu. Ba ée mudàra cè pai wâdéarié kà pwi éaé.

35 Go ina tàwà diri pâ pwiibà, ba na go pitu tàwà, â càcaa na go naa tàwà cè jè naèà. Ba nùmoò na guwà wârori é wâro na wâdé, â na guwà nye po tâa goo co kaa, é wakè kà Pwi Ukai.

Tâpé na rà tapacîri na rà piéa

36 Jèpwi, âna [wàéni é popai kôo] goo tèpa âboro èpo ma pa èpo ilàri, na rà tapacîri na rà piéa†: Wiàna é dau câbawâdé tò èpo ilàri wà pwi dopwa, â é niimiri pâ, péa ru ipuu ma wà tóobà‡, â wâdé na ru piéa. Êkaa na o càru caa pwa na èpà.

37 Êco na, wiàna é niimiri ba gòo naa na pwâranùmee, pâ, wâdé na càru caa piéa, â [gona ée mwa pwa dà? Go ina pâ]: Nye wâdé na wàrapwiri, wiàna nye ticé pitacoo goo é pwina nùmee goo, â wiàna càru caa ipuu.

38 Êkaa na, wiàna ru piéa ma i tò èpo, â tàpo wâdé. Â wiàna càru caa piéa, â nye dau wâdé awé.

Pa dàpwà

39 [Târa tubanabwé, âna wàéni é popai kôo naa goo pa dàpwà]: Wà tò ilàri na pwa éaé, âna wâdé na ru pitâa, na pàara na é bwaa wâro na wà pwiibà. Â wiàna é bà, â pwa tàrù kà tóoni, ma é piéa cówâ, ma wà pwi jèpwi. Êco na wâdé na é pwi a cèikî naa goo Pwi Ukai.

S 7:30 Grec: Â wà tàpé na rà i, âna wâdé na pwacèwii tàpé na càra caa i. Â wà tàpé na rà ipwàdé, âna wâdé na rà pwacèwii tàpé na càra caa ipwàdé. Â wà tàpé na rà wâri pâ neemururà, âna wâdé na rà pwacèwii wiàna ticé neemururà. 7:31 1 Ioane 2.17 * 7:34 Tò dopwa—Grec: Tò èpo dopwa, é, tò dopwa na é jèe jiiitâmu, é, Tò dopwa, é, tò dàpwà. † 7:36 1re phrase—é, Jèpwi, napwa naa goo pwi caa kà tò ilàri dopwa, na é jèe tàpo jiiitâmu. Wiàna wàrapwiri, â o wàrani nee tii 36-38: 36 Wiàna é niimiri pâ, càcaa wâdé na é bwaa wéarié naa pwârawà, â wâdé na é naaé, ba na é piéa, â càcaa muru na èpà. 37 Êco na, wiàna é niimiri ba gòo naa na pwâranùmee, pâ, o cáé caa nama é piéa wà tóoni, â nye wâdé, wiàna nye ticé pitacoo goo é pwina nùmee goo. 38 Êkaa na, wiàna é naa tò èpo kée, ba na é piéa, â tàpo wâdé. Â wiàna cáé caa nama é piéa, â nye dau wâdé kaa. ‡ 7:36 Péa ru ipuu ma wà tóobà—Grec: O pwa kamu kà tóobà. 7:39 Roma 7.2-3

40 Êco na go niimiri pâ, pwiri o wâdê ba kêe, wiàna é tà tâa acari. Nye auniimiri kôo pwiri, êco na é wâgoòd mwara é Nyuûaê Pwicîri.

8

Ârapwaaailò târa ânuurumuru

1 Wâéni popai kôo goro é pâ noo kêra macii na pwa *ârapwaaailò goo, târa pâ ânuurumuru*. Pwiri guwà niimiri pâ, guwà cau tâmogòori bwàti pwiibà†. [Guwà ipwacôoco, ba] é autâmogòorimuru na wârapwiri, âna é péa nama maina nûmawâ! Êco na é pimeaari, âna é pagòo tèpa béejè.

2 Ba wà tàpé na rà ina pâ rà tâmogòori diri é muru, âna nye âji ticè na rà tâmogòori.

3 Â wà tàpé na rà meaari Pwiduée, âna é tâmogòorirà wà Pwiduée.

4-6 Napwa naa goo é noo kêra macii na naa târa pâ *ânuurumuru: Âjupâra pâ, naa na pai côo kâ pàra tèpa âboro, âna wâru pâ muru ni gòropuu ma naa napwêretòotù, na ina goorà pâ 'pwiduée' ma 'pwi ukai'. [Â rà pwamururà ma pwamainarà, â rà pwa ârapwaaailò târa.]

Êco na jè tâmogòori pâ, nye caapwi co Pwiduée, pwi Caa. Nye géé gooé co, na tapoo diri pâ namuru. Â wiàna jè wâro, â jè wâro ba kêe. Â nye caapwi co Pwi Ukai kâjè, âna wà Iésu Kériso. Â nye géé gooé co, na cau tèepaa diri pâ muru. Â nye géé gooé co, na jè tòpi é *âji wâro.

Niimiri tàpé na càcaa gòo cèikî kàra

Âjupâra pâ, nye dau piticèmururu naa goo pàra 'pwiduée' Â géé goo kaa pwiri, na [guwà niimiri pâ]‡ pwa tàrù kâjè ma jè uti é noo kêra macii na pwa ârapwaaailò goo târa.

[Â go tòpi tàwà pâ]: Âjupâra pâ ticèmururu naa goorà, [â càcaa pwicîri tâjè. Êco na jè ipwacôoco.]

7 Ba pwa pàra tèpa [cèikî béejè] na càra caa tâmogòori bwàti pwiri. Ba béaa, âna rà mu pwapwicîri târa pâ ânuuru duée. Â nabàni, â wiàna rà uti é noo kêra macii na pwa ârapwaaailò goo, â o càra caa pitère dàra é *pwâratùra-nigée-goorà, â rà tubaèpà târa pwâranûmarà.

Ba rà niimiri pâ rà gére pwamaina pâ muru bèepwiri, géé goo na càcaa pâji gòo é aunûnûna kàra.

8 Êco na càcaa géé goo é utimuru, na é tòpijè wà Pwiduée. Wiàna jè uti, é, wiàna câjè caa uti, â nye ticèmururu naa goo.

9 Êkaa na pwa tàrù'gà [ma gà uti, é, câgà caa uti]. Êco na gà niimiri wà pwi jè a cèikî béegà, na càcaa gòo é cèikî kêe. Ba gà péa nama tûu é cèikî kêe, ma nama é pwa na èpà.

8:1 Apostolo 15.29 * **8:1** *Ânuurumuru—Idole*. Còo mwara Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadàra tii. Rà icuri é noo kêra macii wà tèpa âboro naa na aupwa jèna. Â càra caa pwaké goro é noo kêra macii na pwa ârapwaaailò goo, ma jè noo kêra macii. Pwacoé ma é tâmogòori wà pwi âboro na é wâri. † **8:1** *Guwà niimiri pâ, guwà cau tâmogòori...* Grec: *Âjupâra pâ, cau tà tâjè diri é autâmogòorimuru*. Rà pi-ina kàra wà tàpé Korénito pâ, rà tâmogòori diri. Â rà niimiri pâ, rà mwù naa na cèikî kàra. **8:2** Galatia 6.3 **8:4-6** Deutéronome 4.39, 6.4; Galatia 4.8 **8:4-6** Êfésò 4.5,6 ‡ **8:4-6** *Guwà niimiri pâ*—Nye wà tàpé Korénito na rà mara ina pâ, pwa tàrù kàra ma rà uti é noo kêra macii bèepwiri, géé goo na ticè pàra 'pwiduée'. Â wà Paulo, âna é ùuri é pwina rà ina, êco na é pa-icòorà mwara goro é pwina rà pwa ma é pwina rà niimiri. (Còo 1 Korénito 10.19–20.) **8:9** Roma 14.13–15; Galatia 5.13

10 Ba wiàna é côogà na gà gére ija naa na ére pwicîri kàra, na ara ê ànuuru pâ 'pwiduée' â é niimiri pâ, wâdé na é pwaduwa'gà. Â wâgà, âna gà tâmogòori pâ, càcaa pwicîri tâgà. Êco na wâé, âna càcaa gòo é aunünüma kêe. Â wiàna é uti, â o caé caa pitère dâra bwâti é pwâratùra-nigée-gooé.

11-12 Â gà côo, nye géé goro é autâmogòori'gà, na gà tubaèpà[§] tà pwi béégà, na kîri é cèikî kêe. Â wiàna gà wârapwiri, â gà pwa mwara tà Kériso, na ia é jèe bà ba kà pwi béégà.

13 Êkaa na, wiàna é pai uti kôo é noo kâra macii, âna o nama é pwa na èpà wà pwi jè a cèikî bééò, â wâdé na câgo caa uti.

9

É ipwamurué wà Paulo

1 Napwa wâgo, âna pwa târù kôo [ma go ilari jiiwà cè bépitu]. Ba go pwi *apostolo, â go jèe côo wà Iésu Kériso, Pwi Ukai kâjè, goo du âraporomeeò. Â go jèe wakè goro nii kêe. Â wâguwà, âna guwà tèpa pwâra wakè kôo.

2 Â wiàna rà ina wà pàra tàpè pâ, càcaa wârapwiri, êco na wâguwà, âna guwà tâmogòori pâ nye âjupâra. Ba é wâro kâwà, âna *paâjupâra pâ, go pwi apostolo kà Pwi Ukai*.

Pwa târù kôo ba go pwi a wakè

3 Wâéni béipwamuruó ma otòpi tà tàpè na rà inaò ba èpà:

4 Gona nye wàibu co [ma wà Barnabas] na ticè târù kâbu, ma bu tòpi é utimuru géé goro é wakè kâbu?

5 Gona ticè târù kâbu, ma bu piéa ma du ilàri a cèikî, ma poparu wiâbu, na bu wakè? Ba rà nye cau wârapwiri wà Pétèru[†] ma wà tèpa jii Pwi Ukai Iésu, ma diri pàra tèpa apostolo.

6 Â gona nye wàibu co, na bu wakè dâra mwani, târa ma bu wâro?

7 Ba wà pwi coda, âna caé caa wâri [é neemuru paa kêe. Bwa, wâé, âna wârié naa goro é wakè kêe.] Â wà pwina é câmi jè upwâra, âna é nye uti é pwêe. Â wà pwina é wéaari macii, âna é wâdo é dilé géé goo.

8-9 Â jè côo pâ wârapwiri naa na wâro kâjè na diri pâ tòotù. Êco na câgo caa ina géé good co. Ba jèe nye wii naa na é *Naèà kà Moosé pâ: Gà cibwaa pacoo é paaci, ma é uti é pwâra blé, na pàara na é côogai, ba kâgà, é u mwatò goro blé. Deutéronome 25.4

Wiàna é ina pwiri wà Pwiduée, â gona é ina co é macii?

10 Bwa! É ina ba kâjè mwara, tèpa âboro. Ba wiàna jè ù, ma pétâ, â jè tapacîri é jè ére na kâjè, géé goro ârapîûnya.

11 [Naa goobu ma wà Barnabas[‡], na ia bu jèe picémara tàwà é popai] â bu nye câmi é arapwûru naa na pwâranümawà, târa *napwéretòotù. Â gona muru na dau maina tàwà, ma bu tòpi é pwina pâri, târa pai wâro kâbu, géé goo é pâ neemuruwà naani gòropuu[§]?

8:11-12 Roma 14.15,20 § 8:11-12 Tubaèpà—Grec: Tanoori é cèikî kêe. 8:13 Roma 14.21 9:1 Apostolo 22.17-18, 26.16; 1 Korénito 15.8-9 9:2,2 Korénito 3.2-3 * 9:2 Ba é wâro kâwà, âna paâjupâra pâ.. é, Ba é wâro kâwà naa goo Pwi Ukai, âna paâjupâra pâ, go pwi apostolo. 9:4 Luka 10.8 † 9:5 Pétèru—Grec: Céphas. 9:8-9 Deutéronome 25.4; 1 Timotéo 5.18 9:10 2 Timotéo 2.6 9:11 Roma 15.27 ‡ 9:11 Naa goobu ma wà Barnabas—é, Naa goobà ma wà pàra tèpa apostolo. Popai Nous naa na grec. § 9:11 Naa na pwâranümawà, târa napwéretòotù; Pà neemuruwà, naani gòropuu—Spirituel; Matériel.

12 Â wiàna pwa tàrù kà pàra tàpé ma rà tòpi jiiwà, â o nye dau wâdé, wiàna guwà naa tâbu mwara!

Bu jèe caa tacoo goowà

Êco na jèe nye câbu mu caa tacoo goowà pâ, na guwà wàrapwiri, â bu naaco, ba na o ticé na rà èrà goo [wà tèpa âboro, na rà tòpi] ê *Picémara Wâdé goo wà Kériso.

13 Guwà tâmogòori bwàti pâ, wà tèpa pwa *ârapwaaìlò, âna rà nye tòpi ê ére géé goro ârapwaaìlò naa na wâra pwapwicîri. Â wà tèpa ênawéna kâra, âna rà tòpi ê ére géé goo pâ âraimeai.

14 Â nye ipaiwà naa goo wà tàpé na rà picémara ê Picémara Wâdé. Ba é ina wà Pwi Ukai pâ, wâdé na rà wâro géé goo ê popai kâra.

15 Êco na wâgo, âna nye câgo caa tòpi géé goo, â càcaa majoroé ma go wii tàwà tii bèeni. Bwa, o wâdé na go bà, jii na wàrapwiri! Ba go ipwâdéé na càcaa pâri ma ina, wà pwi jè âboro pâ, go tòpi mwani jii tàpé na go picémara tàra ê Picémara Wâdé*.

16 Câgo caa pi-ina kôo, naa goro pai picémara kôo ê Picémara Wâdé. Ba nye wakè na é naa tôo [wà Pwiduée] ma go pwa. Â ée mwa pitèio ba gòo[†] wiàna câgo caa pwa.

17 Wiàna wâgo na pitòrigari i wakè bèepwiri, â o wâdé na go tòpi ê mwani goo. Êco na [nye wà Pwiduée, na é] pitòrigario, â é cùruo pâ. Â câgo caa tapaçiri naa wâriô goro mwani.

18 O dà cè câmaô? Wàéni: Na go picémara ê Picémara Wâdé, wiàna nye ticé wâriô naa goo. Â go ipwâdéé, ba nye pwa tàrù kôo, ma go ilari cè wâriô, êco na câgo caa ilari.

Go piênawéna kâra âboro diri

19 Géé goo kaa pwiri, â nye ticé âboro na pitûâ kôo. Êco na go piênawéna kâra diri tèpa âboro, ba na o dau wâru géé goorà, na go poparà dari Kériso.

20 Wiàna go tâa jaa tèpa *Juif, â go nye pwacèwiirà, ba na go poparà dari Kériso. Jèe tipio jii ê Naèà kà Moosé, êco na go nye pitère dàra, goorà, ba wàilà, âna rà pitère dàra.

21 Â wiàna go tâa jaa tàpé [na càra caa tèpa Juif] na càra caa tâmogòori ê Naèà kà Moosé, â go pwacèwiirà, â câgo caa po tâa co naa goo ê Naèà. Â go nye wàrapwiri, ba na go poparà dari Kériso. (Êco na é tâa good è naèà kà Pwiduée, ba go nye ciburà wârori ê naèà kà Kériso.)

22 Â wiàna go tâa jaa tàpé na càcaa gòo ê cèikí kâra, â go wâro pwacèwiirà, ma go pagòorà, ba na rà wâro wiâ Kériso[‡]. Ûu, go nye wâro pwacèwii tàpé na go tâa jaarà, na diri pai pwa wèe, ba na o pwa tèpa âboro géé goorà, na rà o medari Kériso[§].

23 Diri ê pwiibà, âna go pwa, ba na é pâra pâ* ê Picémara Wâdé. Â, naa wàrapwiri, â o tà tôo ê pâ aupwényunyuâri kèe.

9:12 Apostolo 20.34; 2 Korénito 11.9 9:13 Deutéronome 18.1-3 9:14 Mataio 10.10; Luka 10.7;

Galatia 6.6 * 9:15 Dernière phrase—Grec: *O nye ticé âboro cèna é patâjii jii é ipwâdéé kôo bèepwiri.*

9:16 Jérémie 20.9 † 9:16 *Êe mwa pitèio ba gòo*—Grec: *O dau pwaée kôo.* 9:20 Apostolo 21.20-26

9:22 2 Korénito 11.29 ‡ 9:22 *Ma go pagòorà...*—Grec: *Ma go poparà dari Kériso.* § 9:22 *Na rà o medari*

Kériso—Grec: *Na go pa-udòrà.* * 9:23 *Pâra pâ—Se répandre.* Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: *Bwiari pâ.*

Go tà itàa ba na go piétò

²⁴ Guwà tàmogòori pà, wà pwina é piétò, naa na é pi-itàa, âna é tòpi é câmaê. Â càcaa wà diri tèpa itàa na rà tòpi. Êkaa na wâdé na guwà itàa, ba na guwà tòpi é câmawà!

²⁵ Wà tèpa itàa ma tèpa ipaa, âna rà dau ipwabwàtirà, ma piaabòrirà, ba na rà o piétò. Napwa naa goo é câmarà, âna o càcaa tâa dâra gòiri.

Êco na é câmajè, [wàijè tèpa cèikî] âna ée mwa tâa dâra gòiri awé.

²⁶ Êkaa pwiri na go itàa bwàti, ba na go tèepaa naa na é pwâadèrèè. Â, na go piokée, â go tò bwàti îò, târa ma coogée.

²⁷ Â go piaabòrio, â go wakè, ba na go ipwabwàti é naiio, târa ma é pacoò é câbawâdé kôo. Ba o càcaa wâdé, wiàna câe caa tòpio wà Pwiduée[†], géé na càuru é pai picémara kôo é popai kèe tà pàra tàpé.

10

Cibwaa ipwamaina duée imudi

¹ Tèpa cèikî béèò, go taniimiri tàwà, é pwina tèepaa mari tèpa jooorojè^{*}, wà tèpa *Isaraéla biu. [Ba wà Pwiduée, âna é tòcia târa é naigé naa namaré.] Ba é nama é pàra béaa kàra é jè nee, ba na é wéaarirà. Â rà cau jépàgà diri é nawià Mii.

² Â [pwacèwii na] cau *upwaarà, naa na i nee, ma nawià, ba na rà o caapwi ma wà *Moosé [pwi a pitûà kàra].

³ Â rà cau ija diri é utimuru me géenidò napwéretòotù[†], na é naa târa wà Pwiduée.

⁴ Â rà cau wâdo mwara é jawé na é naa târa. Ba nye goro kaa é pàtâmee, na é nama joro i jawé, géé goro pwi atù na pàra wiàrà. Â é pwi atù bèepwiri, âna wà Kériso.

⁵ Êco na, [géé na càuru diri pà pwi bèepwiri, âna] wâru géé goorà, na càcaa wâdé tûa kàra tà Pwiduée, â é nama rà bà, â é tòdidirirà naa namaré.

Cibwaa ipwacèwii Ba Isaraéla biu

⁶ Diri é pà pwi bèepwiri, âna târa câmu tâjè, ba na jè cibwaa pwaduwa kàra. Â jè cibwaa niimiri pà, jè pwa na èpà, pwacèwiira:

⁷ Jè cibwaa pwamaina tèpa duée imudi, pwacèwii pai pwa kà pàra tàpé géé goorà. Ba jèe wii naa na *Tii Pwicîri pà: *Rà tâaboo naa na pi-ija. Â rà câbu imudi. [Â rà pwamaina é pà duée imudi.]* *Exode 32.6*

⁸ Jè cibwaa ipuu imudi, pwacèwii pàra tàpé. Ba géé goo kaa pwiri, â rà po 23 000 tàpé na rà bà, naa na caapwi tòotù.

⁹ Jè cibwaa gâdà Pwi Ukai[‡], pwacèwii pàra tàpé, na utirà dòèa, â rà bà.

9:25 Filipi 3.14; 2 Timotéo 2.4-5, 4.7-8 9:27 Roma 8.13, 13.14 † 9:27 Câe caa tòpio wà Pwiduée—Grec: *Tòpò-o naa goro jènereé (disqualifié)*. Pwicîri jiié na é itàa naa na pi-itàa. 10:1 Exode 13.21-22, 14.22-29 * 10:1 Jooorojè—Wâru tèpa cèikî naa Korénito na càra caa tèpa Juif (tèpa Isaraéla). Êco na é ina wà Paulo pà, jooorojè, ba, é ina wà Pwiduée pà, na wàijè diri tèpa cèikî naa goo wà Kériso, âna jè pwacèwii tèpa gòobàra Abéraama, pwi joooro tèpa Isaraéla. (Còo Galatia 3.29.) 10:3 Exode 16.35 † 10:3 Me géenidò napwéretòotù—Grec: *Spirituel*. Ipaìwà mwara naa goo pà popai nye géé goro kaa é pàtâmee na nee tii 4. 10:4 Exode 17.6; Nombres 20.11 10:5 Nombres 14.29-30 10:6 Nombres 11.4,34; 1 Korénito 10.11 10:7 Exode 32.6 10:8 Nombres 25.1-9 10:9 Nombres 21.5-6 ‡ 10:9 Pwi Ukai—Pàra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà ina pà: *Wà Kériso*.

10 Jè cibwaa pikûu, pwacèwii pàra tàpé. Ba wà Pwiduée, âna é cùru pâ pwi jè *angela kêe na pòtàmwararà.

11 Diri é pâ aré-bà, âna tèepaa mari wà tèpa Isaraéla biu, ba na câmu tâjè. Â jèe wii diri, ba na jè ipwacòoco. Ba o tàpo tèepaa é pwàadàra é pàara bèeni.

12 Wàépwiri, wà pwina é niimiri pâ gòo é cèikí kêe, âna é ipwacòoco, ba é péa tà tûu!

13 [Êco na wâdé na guwà tâmogòori pâ]: Diri é pâ tacai na tèepaa mariwà, âna pwacèwii pâ tacai kà pàra tàpé. Â wà Pwiduée, âna ée pwi a pacoo é auinabéaa kêe, â o câé caa nama é wénari é nii kàwà i tacai. Â ée mwa paari tàwà é pai udò jii, ba na guwà o nye tà cimwù naa na tacai.

14 Êkaa, co tèpa âji béed, wâdé na guwà upiri é ipwamaina duée imudi.

Jè caapwi ma Kériso

15 Guwà pi-ina kàwà pâ, guwà tèpa tâmanga^S, ma guwà tâmogòori pitèi bwàti pâ muru. Wiàna wàrapwiri, â guwà pitèi cai é pwina go ina tàwà ni:

16 [Na jè ija é utimuru kà Pwi Ukai] â jè pwaolè tà Pwiduée goo é wàrado goro dipâa—pai ina wèe pâ, domii kà Kériso, [na joro, na ia é bà ba kâjè]. Â é poloa na jè ipâdi, âna é naii Kériso. Úna jè wâdo, ma ija, â jè caapwi ma wà Kériso.

17 Â cau wàijè diri na jè ija i poloa, â jè tàgére caapwi naiiri âboro. Ba jè cau ija géee goro é poloa na caapwi.

Cibwaa pitànaima ma pâ duée!

18 Guwà niimiri cai [è pai pwapwicîri kà] tèpa Isaraéla. Wà tàpé na rà uti é *ârapwailò na naa tà Pwiduée, âna rà pâ nau caapwi ma wâé.

19 Â càcaa ipaiwà naa goo wà tàpé na rà pwa ârapwailò târa pâ ânuuru [muru na rà ina goorà pâ] 'pwiduée'! Ba piticèmuru naa goo pâ pàra 'pwiduée', â piticèmuru naa goo pâ ârapwailò na naa târa.

20 Êco na guwà ipwacòoco. Ba pwa pâ duée [na rà cicara wà Pwiduée]. Â nye wàilà kaa na rà tòpi é pâ ârapwailò bèepwiri. Â é utimuru na naa târa pâ duée, âna càcaa naa tà Pwiduée, na é caapwi co. Â càcaa wâdé tòo, na guwà pitànaima ma é pâ duée*.

21 Guwà tère, làpé! Càcaa pâri ma guwà picapai wâdo é wàrado kà Pwi Ukai, bau é wàrado kâra pâ duée imudi! Â càcaa pâri ma guwà picapai ija é utimuru kà Pwi Ukai, bau é utimuru kâra pâ duée imudi!

22 Wànau, nùmawà na guwà nama é putâmu wà Pwiduée? É, pwiri guwà niimiri pâ dau pwa nii kàwà jiié?

Jè pwa diri ba na o ipwamaina Pwiduée

23 [Jè wâjué còwâ] naa goo auina kàwà, pâ «Nye ticè muru na papwicîri jiio.» Â go ina mwara pâ, càcaa èdiri pâ muru na wâdé. Nye âjupâra pâ, nye ticè na

10:10 Nombres 16.41–49 **S 10:15** Guwà pi-ina...guwà tèpa tâmanga—Grec: *Go patùraw*, pwacèwii wiàna guwà tèpa tâmanga. **10:16** Mataio 26.26–28 **10:17** Roma 12.5 **10:18** Lévitique 7.6 **10:19** 1 Korénito 8.4 **10:20** Deutéronome 32.17; Auinapàpári 9.20 * **10:20** Pwa tàru kâjè ma jè uti é noo kâra macii na pwa ârapwailò goo, êco na jè ipwacòoco, na jè cibwaa pwapwicîri târa pâ duée. **10:21** 2 Korénito 6.15–16 **10:22** Deutéronome 32.21 **10:23** 1 Korénito 6.12

papwicîri jijjè, [tèpa naî Pwidueé] êco na càcaa êdiri pâ muru na pagòo tèpa béjè.

²⁴ Wâdé wiàna jè cibwaa po mudàra co é pwina wâdé ba kâjè; jè mudàra mwara pwina wâdé ba kà pâra tàpé.

²⁵ [Wàéni é pwina gà mwa pwa]: Wiàna gà wâri é noo kâra macii naa na aupwa jèna, â gà cibwaa pitawèerigà [pâ, pwiri utimuru târa pwa ârapwaaîlò]. Â, na wàrapwiri, â o càcaa tubagù é *pwâratùra-nigée-googà. [Ba napwa naa goo é utimuru, âna nye ticé na pwicîri tâjè.]

²⁶ Ba: *Ê gòropuu diri, bau diri é pwina tâa na, âna kà Pwi Ukai. Psaume 24.1*

²⁷ Ipaiwà na rà todàgà wà tàpé na càra caa tèpa cèikì. Â gà pâra, â gà cibwaa piwâ na gà ija. Â gà cibwaa tawèerirà goro é utimuru, ba na o càcaa tubagù é pwâratùra-nigée-googà.

²⁸⁻²⁹ Êco na, wiàna é ina tâgà wà pwi âboro pâ: «Wàéni utimuru na naa târa duée», â gà cibwaa ija. Â càcaa wàrapwiri googà, â wàrapwiri gooé, ba na gà cibwaa tubagù é pwâratùra-nigée-gooé.

[Pwiri guwà o tòpi tóo pâ]: «Gorodà na go pitère dâra é aunünüma kà pwi jèpwi?

³⁰ Ba wiàna go pwaolé tà Pwidueé goro é utimuru, â gorodà na o pitèio goro pai uti kôo?»

³¹ [Â go ina pâ]: Na gà ija, â na gà wâdo, â gà cau pwa, ba na béipwamaina Pwidueé. Â ipaiwà naa goro diri pâ muru na gà pwa.

³² Â gà ipwacôoco goro pâ tûâ'gà, ba gà péa tanoori é pwâratùra-nigée-goo pwi jè âboro—wiàna ina pâ, pwi jè *Juif, é, wà pwi âboro na cáe caa pwi Juif, é, wiàna pwi jè âboro géé na wâra pwapwicîri kà Pwidueé.

³³ Â napwa naa good, âna go wàrapwiri†. Ba câgo caa imudàra cè wâdé kôo acari. Â go o imudàra cèna wâdé ba kà diri tèpa âboro, ba na o wâru géé goorà, na rà o udò, [ma tâa târa é *âji wâro].

11

¹ Üu, guwà ipwacèwii, ba go ipwacèwii Kériso.

tûâ kâjè na jè pwapwicîri naima

(Naporomee 11-14)

Pai târamiri pûrùjè

² Go jèe naa tàwà pâ nyamanya ma pâ ârapupûra [na ia go jèe tòpi]. Â go ipwâdéé goowà, â go picâdiriwà, ba guwà nye tà niimiri, â guwà wâro wiâra*.

³ Â pwa mwara jè muru na nümoo na guwà tâmogòori. Wàéni: Wà Kériso, âna é pwi a pitûâ† kà pwi paa; â wà pwi paa, âna é pwi a pitûâ kà tó wâdèe. Â wà Pwidueé, âna é pwi a pitûâ kà Kériso, [pwacèwii na é pûrùjè, âna pwi a pitûâ kâra naiiri âboro kâjè].

10:24 Roma 15.1-2 **10:26** Psaume 24.1 **10:28-29** 1 Korénito 8.7 **10:30** 1 Timotéo 4.4 **10:31** Kolosé 3.17 **10:32** Roma 14.13 **10:33** 1 Korénito 9.20-22 † **10:33** 1re phrase—é, Guwà ipwacèwii.

(Còo 1 Korénito 11.1.) **11:1** 1 Korénito 4.16 * **11:2** Jèpa pi-itè pâ jèpa nyamanya, naa na pâ jèpa napò ma jèpa pâara. Na pâara kà Paulo, âna càcaa wâdé, na gòri wàrapûru pwi paa; â càcaa wâdé na pwârù pûru tò ilàri. Wâdé na tòimiri pai pwa kâjè, wiâra nyamanya kâra Ba kâjè, â na càcaa tanoori wà tèpa jènèrèjè. **11:3** Genèse 3.16; Éfeso 5.23 † **11:3** Pwi apitûâ—Grec: Pwi pûru.

4 Wà pwi âboro na é târamiri é pûruê na é pwapwicîri, é, na é ipa popai naa na nee Pwiduée, âna câe caa papwicîri wà Kériso, na é pwi a pitûâ kée.

5-6 Êco na, napwa naa goo wà tô ilàri, âna wâdé na é târamiri é pûruê, na é pwapwicîri, é, na é ipa popai naa na nee Pwiduée. É wàrapwiri, ba na é paari pai pitòimiri kée wà pwi éaé, na é pwi a pitûâ kée. Wiàna câe caa wàrapwiri, âna pwacèwii na tàpi pûruê, muru na kamu[‡] ba kà tô ilàri[§] [naa jaajé].

7 Napwa naa goo wà pwi paaò, âna é cibwaa târamiri é pûruê* [na é pwapwicîri]. Ba wà pwi paaò, âna é pwacèwii é ânuuru muugère kà Pwiduée[†]. Êco na wà tô ilàri, âna é pwényuâa ma muugère kà pwi paaò.

8 Ba wà Pwiduée, âna câe caa tapoo é paaò gée goro é nài tô ilàri. Â é tapoo é ilàri gée goro é nài pwi paaò.

9 Â câe caa tapoo é paaò ba kà tô ilàri, â é nye tapoo é ilàri ba kà pwi paaò.

10 Wàépwiri é majoroé ma é târamiri é pûruê wà tô ilàri. Ba wàrapwiri goo wà tèpa *angela[‡].

11 Êco na, naa na pai tòpò kà Pwi Ukai[§], âna, wiàna ticé ilàri, â o nye ticé paaò. Â wiàna ticé paaò, â o ticé ilàri.

12 Ba wiàna é tapoo ilàri gée goro nài pwi paaò wà Pwiduée, â âjupâra mwara pâ, wà pwi paaò, âna pitèpaé gée goo tô ilàri. Â wàilu, âna ru cau me gée goo wà Pwiduée, ba wà Pwiduée na é tapoo diri pâ muru.

13 Gona guwà niimiri pâ, wâdé wiàna câe caa târamiri é pûruê wà tô ilàri, na é pwapwicîri tà Pwiduée? Wâdé na guwà pinûnûma cai bwàti naa goo, ma pitèi cai.

14 Wà pwi paaò na dau gòri é wàrapûruê, âna po dau kamu ba kâjè. Ba nye càcaa wàrapwiri wiàra é càra na naa tâjè*.

15 Â wà tô ilàri, âna nye naa tée, ba na gòri wàrapûruê, bêtâramiri é pûruê, ba pwényuâa ma muugère kée.

16 Â wiàna pwi càra âboro-bà, âna câe caa wâdé tà wà pwi jèpwi, â go ina co pâ nye câmaajé tâbà[†]. Â ipaiwà pai pwa bèépwiri naa na pàra wàra pwapwicîri.

Caanilo—Pa-utimuru

17 Go patûrawà ni, goro pâ tûâ kàwà na càcaa wâdé tóo. Ba, na guwà mu picaatâa [nau pwapwicîri] â guwà dau pitubaèpà tàwà [gée goro é pâ càrawà na epà].

18 Ba jèpwi, âna go tère pâ, na guwà ipitiri, â guwà pitadârùwà. Â go niimiri pâ, âjupâra é pwàratùra bèépwiri.

[‡] 11:5-6 Kamu—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Pitubaârakaé. § 11:5-6 Muru na kamu ba kà tô ilàri—Wà tèpa Juif béaa, âna rà tàpi pûru tô ilàri na é pwa pâ tûâ na epà. Tâpi pûru pa ilàri goroaigé mwara. Grec: Â wiàna tàutee na é târamiri é pûruê, â wâdé naa tàpil * 11:7 Genèse 1.26-27 11:7 É cibwaa târamiri é pûruê—é, Ticé pitacco gooé na é târamiri é pûruê. † 11:7 Pwacèwii...Pwiduée—É jée tòpò pwi âboro wà Pwiduée, ba na é pwacèwiié, wàé Pwiduée. 11:8 Genèse 2.18-23 ‡ 11:10 Ba wàrapwiri goo wà tèpa angela—Càcaa pwéelaa pai ina wée. Wàéni pàra auniimiri kà pàra tèpa dotée goro é Tii Pwicîri: • Wà tô ilàri, âna é paari tà tèpa angela pâ, pwa tàrù kée, ba na é pwapwicîri ma ipa popai naa na nee Pwiduée. Â é tàrù bèépwiri, âna é me gée goo wà Pwiduée. É. • É paari tà tèpa angela pâ, é papwicîri pwi éaé. É. • É pipwamurué jii wà tèpa angela kà Caatana (tèpa duée), ûna é gère pwapwicîri. É. • O pwa pàtamee jii pâ duée, ba na é piétò jjià. § 11:11 Naa na pai tòpò kà Pwi Ukai—é, Naa na wàro kâjè naa goo Pwi Ukai. * 11:14 É càra na naa tâjè—Grec: La nature. Munaa pai ina wèe ni pâ, tèpa nyamanya kà tèpa âboro. † 11:16 Câmaajé tâbà—é, Câmaajé tóo. 11:18 1 Korénito 1.10-12

19 (Êco na péa wâdé wiàna pwa cè pitadàrù wânabibiu kàwà, ba na jè tàmogòori tàpé na rà âjupâra.)

20 Jèpwi: Na guwà pitànaima, â guwà niimiri pâ, na guwà pi-ija é utimuru kà Pwi Ukai‡.

21 Êco na guwà pitòri, ba wà pàra tàpé, âna rà copwa, â wà pàra tàpé, âna rà ipwirié.

22 Wànau? Nye ticè pwârawâ kàwà ma guwà ija ma wâdo wê? Gona càcaa âjimuru tàwà é wâra pwapwicîri kà Pwiduée? Â nûmawâ na guwà tubakamu tàpé na ticè kàra? Go mwa inaanau^S tàwà? Pwiri guwà niimiri pâ go mwa picâdiriwâ? Bwa!

Êre Caanilo—Pa-utimuru

23 Guwà tère! Wâéni mwara é nyamanya, na ia go tòpi jii wà Pwi Ukai, âna go pacâmuriwâ goo: Na bàrane, na icuri wà Pwi Ukai Iésu na, âna é popa é poloa.

24 Â é pwaolé tà Pwiduée goo, â é tubiti ma ipâdi, â é ina pâ: «Êni, âna naiio, na go panuâ ba kàwà. Wiàna guwà ija, â guwà pitaniimiri é pwina go pwa tàwà.»

25 Géé na càuru é pi-ija, â wà Pwi Ukai, âna é popa mwara é wârado dipâa, â é ina pâ: «Êni, âna câmu kâra *auipwataâboro na bwaa âmué—auipwataâboro na é pwa wà Pwiduée goro é domii kôo [na joro, ba na é tòpò pinaanapô naa nabibiu kàwà ma wâé]. Wiàna guwà wâdo, â guwà pitaniimiri é pwina go pwa tàwà.»

[Wâépwiri é popai kà Pwi Ukai Iésu.]

26 Êkaa na, wiàna jè ija ma wâdo, â târa inapàpâri é pai bà kà Pwi Ukai ba kâjè, tèepaa naa goro cè pai wâjué me còwâ kêe.

Jè pwapwicîri Caanilo—Pa-utimuru

27 Wiàna gà tòpi imudi é poloa ma é wârado dipâa kà Pwi Ukai, â gà còbèdari é naijé bau é domii kêe.

28 Êkaa na, gà nye mara pinûnûma bwàti, béaa kâra é pai ija ma wâdo'gà.

29 Ba wiàna gà ija ma wâdo, âna câgà caa còoina é naii Pwi Ukai*, â ée mwa pitèigà wà Pwiduée, â ée mwa naa wârimuru'gà.

30 Wâépwiri kaa, na wâru géé goowà, na rà tâa na aré ma maagé, tiagoro na rà bà.

31 Wiàna jè mara pitèi bwàti é càrajè, â pwiri o câé caa pitèijè wà Pwi Ukai [ma naa wârimuru kâjè].

32 (Êco na, wiàna é tèijè ma patàrùjè, âna târa ma o câjè caa dau pwa wârimuru, ma tèpa âboro gòropuu.)

33 Êpwiri co tèpa cèikî béédo, wiàna guwà picaatâa goro é pi-ija kà Pwi Ukai, â guwà pitapaciwâ.

‡ 11:20 *Utimuru kà Pwi Ukai*—Naa na bétapoo wâra pwapwicîri, âna nye ticè Caanilo, é, Pa-utimuru (Sainte-Cène, eucharistie) pwacèwijié. Rà nye ija pwacèwii pai ija kâjè diri tòotù. § 11:22

Inaanau—Ina pâ wànau. 11:24 Mataio 26.26–28; Maréko 14.22–24; Luka 22.19–20 11:25 Exode

24.6–8; Hébéru 8.8–13 11:27 Hébéru 10.29 * 11:29 *Câgà caa còoina é naii Pwi Ukai*—Ârailu pai ina wâé: Jèpwi âna, *Câgà caa còoina pâ, guwà caapwi ma wà tèpa cèikî béégà na rà ija ma wâdo, ba guwà cau caapwi naiiri âboro, é naii Kériso.* Jèpwi âna, *Câgà caa còoina pâ é pwina gà wâdo ma ija, âna {câmu kâra} é naii Kériso ma domii kêe, na é bà ba kâgà; âna muru na dau pwicîri.* 11:32 Hébéru 12.5–6

³⁴ Ba wiàna guwà po dau copwa, â wâdé na guwà mara ija béaa naa pwârawâ kàwà. Ba na wàrapwiri, â wiàna guwà ipitiri, â o câé caa naa wârimuru kàwà wà Pwiduée.

[Nabwé naawé.] Napwa naa goo pàra pwina guwà ilari jiiio, âna go o mwa ina tàwà, wiàna go mwa wâjué me còwâ dariwà.

12

Áraimeai géé goo Nyuââé Pwicîri

¹ Tèpa cèikí béed, go patùrawâ ni, goro pâ áraimeai, na me géé goo ê Nyuââé Pwicîri. Ba wâdé na guwà tâmogòori bwàti ê pai pwa goo.

² Béaa, na bwaa câguwà caa pâji tâmogòori wà Pwiduée, âna guwà pwamaina pâ *ânurumuru na guwà ina pâ 'pwiduée', na ticè wâro goorà. Â, na guwà wàrapwiri, â rà pa-imwûruwâ pâ duée imudi. Â càcaa pâri ma guwà cicararâ*.

³ [Êco na nabà, âna é popawâ ê Nyuââé Pwicîri kà Pwiduée]. Â nûmoo na guwà câmogòori é pwina me géé gooé. Ba wiàna é tûra géé goo ê Nyuââé Pwicîri, wà pwi jè âboro, â o càcaa pâri ma é pinajajai Iésu. Â wiàna é inapàpâri pâ, wà Iésu, âna é Pwi Ukai, â nye géé goo kaa ê Nyuââé Pwicîri.

Caapwi co Nyuââé Pwicîri na é naa

⁴⁻⁵ Ê Nyuââé Pwicîri, âna é jèpa naa tâjè jècaa pâ áraimeai† na pi-ité. Â wiàna wâru pâ jèpa pai piênawéna kâjè, êco na jè piênawéna kà Pwi Ukai na é caapwi co.

⁶ Â wâru pâ jèpa wakè kâjè, êco na caapwi co Pwiduée na é wakè goojà diri.

⁷ Â ê Nyuââé Pwicîri, âna é paari ê pai tâa goojà kèe, ûna é naa tâjè jècaa é jèpa áraimeai, ba na o pagòo diri [è wâra pwapwicîri].

⁸⁻¹⁰ É naa tà pwi jèpwi, jè áraimeai, â é naa tà pwi jèpwi, jè áraimeai. Âna nye pwi caapwi Nyuââé Pwicîri na é naa. [Wàeni pàra pwi]‡:

Ê pai tâmogòori tèi bwàti pâ muru;

Ê popai goro autâmogòorimuru;

Ê cèikí na maina;

Ê pai nama tiâu maagé;

Ê pai wakè goro pàtamee;

Ê pai ipa popai naa na nee Pwiduée (*péroféta);

Ê pai nadàrù é pwina me géé goo wà Pwiduée, ma é pwina càcaa me géé gooé;

Ê pai tûra na pâ pwàratûra na ité§;

Ê pai bii é pâ pwàratûra bèepwiri.

12:2 Habakuk 2.18-19 * **12:2** Grec: *Guwà tâmogòori pâ, na pàara na guwà bwaa tèpa païens (tâpé na càra caa tâmogòori Pwiduée), âna ipa-imwûruwâ goro pâ idoles (ânuru pâ 'pwiduée') na càcaa pâri ma rà tûra. Êco na rà pitûâ kàwà.* **12:3** 1 Ioane 4.2-3 **12:4-5** Roma 12.6 † **12:4-5** Áraimeai—Pai ina wèe ni pâ, é nii bau é autâmogòorimuru na naa tâjè, ba na jè wakè kà Pwiduée, ma ipagòo é wâra pwapwicîri kèe (*talent, aptitude, capacité*). ‡ **12:8-10** Na pàra nee tii na é naporomee bèeni, âna wâru pâ popai na caapwi pai ina wèe, naa na paicî. Â câbà caa ciburà ina còwâ é pwina caapwi. § **12:8-10** *Pwàratûra na ité*—Ê pwàratûra na câjè caa câmu goo, na jè pwamaina Pwiduée goo. Pwiri é âji pai tèpa âboro, pwiri é pai tèpa angela (còo 1 Korénito 13.1), pwiri càcaa âji pajjè.

11 Êdiri pâ pwiibà, âna nye ê Nyuââê Pwicîri na é ipâdi tâjê jècaa wiâra câbawâde kêe.

Wâguwà naima âna guwà naii Kériso

12 Guwà jêe côo cai ê naiijê [wàijê tèpa âboro]: Nye caapwi naiiri âboro, êco na nye dau wâru ê nyi ére géee goo. Â ipaiwà naa goo é naii Kériso, [pai ina wêe pâ, é wâra pwapwicîri kêe].

13 Ba jêe cau *upwaajë naa goo é Nyuââê Pwicîri na é caapwi, ba na jêe o caapwi naiiri âboro. [Âjupâra naa goojê diri tèpa cèikî] wiâna jêe tèpa *Juif, é, câjê caa tèpa Juif; â wiâna jêe tèpa *ênawéna kîri kâra pâ âboro, é, wiâna pwa târù kâjê. Ba jêe cau tòpi é Nyuââê Pwicîri naa na é pwâranümajê.

14 Â napwa naa goo é naiiri âboro, âna wâru pâ ére géee goo.

15 Â câe caa ina é âjê pâ: «Géee goo na câgo caa ijê, â câgo caa tâa na naiiri âboro.»

16 Â câe caa ina é pwâranyürujê pâ: «Géee goo na câgo caa âraporomeejê, â câgo caa tâa na naiiri âboro.»

17 Ba wiâna ina pâ, nye po êco é âraporomeejê naa na naiijê, â jêe o mwa wânau târa cê pai tère kâjê? Â wiâna ina pâ, nye po êco pwâranyürujê naa na naiijê, â jêe o mwa wânau târa pai tère ûraara muru?

Wâ Pwiduée na é jèpa tòpòjê

18 Ba wâ Pwiduée, âna é jèpa tòpò jèpa ére, naa na naiiri âboro, wiâra é nye pai niimiri kêe.

19 Â wiâna ina pâ, nye po êco caapwi ére, â o càcaa naiiri âboro na tâbawêe.

20 Ûu, ba wâru diri é pâ jèpa ére géee goro é naiiri âboro.

21 Wâépwiri na, càcaa pâri ma é ina é âraporomeejê târa ijê pâ: «Càcaa pwamuru naa googà.» Â càcaa pâri ma é ina é pûrujê târa du âjê pâ: «Càcaa pwamuru naa goou.»

22 Jèpwi mwara, âna pwa pàra ére géee goro é naiijê, na jêe niimiri pâ, ticèe nii kàra. Êco na nye wàilà kaa na dau pwamuru naa goorà.

23 Â é pâ ére na jêe pinaapwàniri, âna jêe nye dau pipapwicîrirà. Â é pâ ére na câjê caa côo, âna jêe dau piwéaarirà,

24 jii é pàra ére. Ba nye wârapwiri, pai tòpò kà Pwiduée é naiijê.

25 Â êkaa, na càcaa pâri ma pitadàrù é naiijê. Â êdiri pâ ére bèepwiri, âna rà nye pitòimirirà còwà.

26 Ba wiâna é tâa na aré pwi jêe ére, â êdiri pàra ére, âna rà cau tâa na aré ma wâé. Â wiâna ipwamaina jêe ére, â wàilà diri, âna rà cau ipwàdéee ma wâé.

Pàra wakè naa na wâra pwapwicîri

27 Wâguwà naima, âna guwà naii Kériso, é wâra pwapwicîri kêe. Â wâguwà jècaa, âna guwà jèpa ére géee gooe.

28 Â wàéni [pàra tèpa wakè] na é jêe tòpò wâ Pwiduée naa na wâra pwapwicîri:

Tèpa apostolo, na rà tèpa pâbéaa;

Tèpa ipa popai (péroféta);

Tèpa picémara popai;

Â wàéni pàrà tàpé mwara:
 Tèpa wakè goro pàtamee;
 Tèpa nama tiâu maagé;
 Tèpa pitu tà pàrà tàpé;
 Tèpa pitûâ;
 Tèpa pwa pâ pwâratùra na ité.

29 Gona [guwà niimiri pâ] jè cau tèpa *apostolo diri? Bwa! Â câjè caa capai tèpa péroféta diri, ma tèpa picémara popai, ma tèpa wakè goro pàtamee.

30 Â gona jè cau tèpa nama tiâu maagé, ma tèpa pwa pâ pwâratùra na ité, ma tèpa bii pâ pwâratùra bèepwiri? Bwa. [Ba jèe naa tâjè jècaa è jèpa âraimeai.]

31 Â wâguwà, âna wâdé na guwà iari è pâ âraimeai na pwamuru naa goo.
 Êco na go o mwa paari tàwà è naigé na dau piwéna ma wâdé awé.

13

Pimeaari

- 1 Wiàna go pwa
 pâ pairi pâ âboro diri,
 ma pâ pai tèpa *angela,
 â wiàna ticè pimeaari goodò,
 â nye po pwa aio co,
 pwacèwii kilo,
 é, târa ilò na é tûu* .
- 2 Wiàna go pame
 popai kà Pwiduée;
 wiàna go tâmogòori diri
 pâ muru ni gòropuu,
 pâ muru na tâa na wâbinyiri;
 â wiàna ticè pimeaari goodò,
 â nye piticèmuru naa goodò.
 Wiàna dau maina cèikí kôo,
 ma go pagù pâ jaa,
 â wiàna ticè pimeaari goodò,
 â nye piticèmuru naa goodò.
- 3 Wiàna go naa
 diri pâ neemuruô
 tà tàpé na ticè kàra;
 â wiàna go panuâ naiio
 ba na go pi-ina kôo†,
 â wiàna ticè pimeaari goodò,
 â nye piticèmuru naa goodò.

Wàéni pai pwa wàrà pimeaari

- 4 Wàéni è pai pwa
 wàrà è pimeaari:
 Jè pidàpwicâarijè.
 Jè pitu tà pàrà tàpé.

Câjè caa tèpa piboo.
 Câjè caa pi-ina kâjè.
 Câjè caa tèpa maina nūma.
⁵ Câjè caa pwa-imudiri muru.
 Câjè caa piniimirijè co.
 Câjè caa tèpa putāmu.
 Câjè caa tèpa tà niimiri na èpà
 naa na pwâranūmajè.

⁶ Wàéni è pimeaari:
 Na jè ipwadée
 goro è âjupâra;
 â jè pikíri goro
 è pwina càcaa *târù.
⁷ Jè nye ciburà cèikí.
 Jè nye ciburà tapacíri.
 Jè nye ciburà kakeri.
 Â càcaa oratâjè goo.

Ée mwa tâa dâra gòiri awé

⁸ Dâ na ée mwa tâa
 dâra gòiri awé?

Nye è pimeaari!
 [O nye cau tiâu
 pâ âraimeai]:
 O nye tiâu
 tèpa *péroféta.
 O nye tiâu
 pai pipa popai
 naa pwâratûra na ité.
 O nye tiâu
 pai tâmogòorimuru.

⁹ Càcaa tâbawêe
 è autâmogòorimuru
 na naa tâjè.

Càcaa tâbawêe
 è popai kâjè
 naa na nee Pwiduee.

¹⁰ O tiâu diri
 è pwina càcaa tâbawêe,
 ba ée mwa tèepaa me
 pwina tâbawêe!

¹¹ Na go bwaa èpo,
 â go tûra pwacèwii nari èpo,
 â go niimiri pwacèwii nari èpo.

Ûna go jèe maina,
 â go naaco diri
 pai pwa kêra nari èpo.

¹² Bwaa câjè pâji còo bwàti;

jè niâ naa na garaaci [na tòri].

Êco na, na jè tòtòtù,
âna jè o mwa bàra còôê
naa na pai tâa kèe.

Bwaa câjè caa tâmogòori diri.

Êco na, na jè tòtòtù,
â jè mwa bàra tâmogòori bwàti[‡],
pwacèwii Pwiduée,
na é tâmogòorijè bwàti.

¹³ Tâa tâjè pâ muru na âracié:

Ê cèikí, é pitapacîri,
bau é pimeaari.

Â wà pimeaari,
na dau maina naa nadâpara.

Nabwé!

14

Pai pwa goo du âraimeai

¹ Guwà imudàra béaa é pimeaari, naa na diri é pwina guwà pwa. Â wâdé na guwà iari é pâ âraimeai géee goo é Nyuââê Pwicîri.

Dau wâdé wà pwini ipa popai naa na nee Pwiduée.

² Ba wiàna gà tùra na é pwâratùra na ité goo é Nyuââê Pwicîri, â gà nye patùra co wà Pwiduée. Ba wà para tàpé, âna càra caa tâmogòori é pwina gà ina. Ba gà ina pâ muru na tàbinyiri târa.

³ Êco na, wiàna gà ipa popai naa na nee Pwiduée, â gà patùra pâ âboro. Â gà pagòora, ma patâmarùrà. Â gà pitu târa diri é wàra pwapwicîri.

⁴ Ba wà pwina é tùra na pâ pwâratùra na ité, âna é nye ipagòoê còwâ. Â wà pwina é ipa popai naa na nee Pwiduée, âna é pagòo diri é wàra pwapwicîri.

⁵ Wâdé tóo na guwà cau tùra na pâ pwâratùra na ité. Êco na nye dau wâdé tóo jii pwiri, wiàna guwà pame é popai naa na nee Pwiduée, [naa na pwâratùra na jè cau tâmogòori diri]. Ba wâépwiri é muru na piwéna. Êco na, wiàna gà tùra na é pwâratùra na ité, â wiàna wà pwi jèpwi, âna é bii popai na gà ina, â nye wâdé mwara. Ba wiàna wârapwiri, â [é popai'gà, âna ée] pagòo diri é wàra pwapwicîri.

Pwa na gà pagòo tèpa cèikí

⁶ Wiàna ina pâ, go tèppaa mariwà, co tèpa cèikí béèò, â go patùrawà co naa na é pwâratùra na ité, â o mwa wànau târa ma pagòowà? Bwa, wâdé na go pame é popai na guwà tâmogòori—naa na pai pupùra kôo, é, naa na popai goro autâmogòorimuru, é, naa na popai na go pame tàwà naa na nee Pwiduée, é, naa na popai goro é pwina é paari tóo wà Pwiduée naa na nyuâa. Ba êdiri pâ pwi bèepwiri, âna târa pitu tàwà.

⁷⁻⁸ [Guwà jèe niimiri cai pâ neemuru nyabi] pwacèwii é kuruò, ma kitara. Wiàna càcaa pwéelaa é aie, â jè o mwa wànau târa cè pai tâmogòori é wéégère

[‡] **13:12** Jè mwa bàra tâmogòori bwàti—Jè mwa bàra còo Pwiduée ma tâmogòorié bwàti. Grec: *Jè mwa còo{ê} naa na naporomee.* **13:13** 1 Tésalonika 1.3 **14:1** 1 Korénito 12.31, 14.39

nyabi*? Â wiàna càcaa pwéelaa cè airi ê tutu, â o wàilàapà na o pitapitirirà ma pwabwàtirà târa ipaa? [Â wiàna wàrapwiri naa goo] pâ muru bèepwiri, na ticè wâro goorà,

⁹ â o nye ipaiwà naa goowà! Ba wiàna càcaa pwéelaa tâjê ê pwina gà ina, â o wànau târa ma jè tâmogòori ê êreé? Ba gà tùra pwacèwii pâ marù.

¹⁰ Dau wâru pâ pwâratùra kà tèpa âboro gòropuu. Â rà nye jèpa tâmogòori ê jèpa pwâratùra kàra jècaa.

¹¹ Êco na wâgo, âna câgo caa tâmogòori ê pairà. [Â wàilà, âna càra caa tâmogòori ê paio.] Â go pwi pârame ba kàra, â rà tèpa pârame ba kôo.

¹² Â ipaiwà naa goowà [wiàna guwà tùra co na pwâratùra na ité]. Êkaa na wâdé na guwà mudàra pâ âraimeai, târa pagò è wâra pwapwicìri, [â càcaa muru na kàwà col].

Bii popai ba na rà tâmogòori

¹³ Wàèpwiri, wiàna gà tùra na ê pwâratùra na ité, â wâdé na gà pwapwicìri, ma o naa tâgà è âraimeai târa bii popai. [Â, na wàrapwiri, â jè o cau tâmogòori è popai na gà pame.]

¹⁴ Ba, na go pwapwicìri na ê pwâratùra na ité, â nye ticè na go tâmogòori naa na è pâ pwina go gére ina. Ba nye è Nyuâaè Pwicìri† na é gére pwapwicìri wâgood.

¹⁵ Â dà cèna go pwa? Wâdé na go pwapwicìri ma nyabi naa na nyuâa; â wâdé mwara na go pwapwicìri ma nyabi goro autâmogòorimuru kôo.

¹⁶ Wiàna guwà picaatâa târa ma guwà pwapwicìri, â wâdé na guwà niimiri tàpè na càra caa tâmogòori ê pai pwa goo ê pâ âraimeai géé goo è Nyuâaè Pwicìri. Ba wiàna gà pwaolé tà Pwiduée, co, naa na è pwâratùra na ité, na è naa tâgà è Nyuâaè Pwicìri, â rà mwa o wànau târa ma rà pâra wiàgà, naa na pwâra pwapwicìri'gà? Ba o càra caa tâmogòori è pâ pwina gà ina‡.

¹⁷ Péa po dau wâdé pai pwapwicìri'gà. Êco na càcaa pitu ma pagò tàpè na rà gére tère.

¹⁸ Napwa naa good, âna go pwi a tùra na pâ pwâratùra na ité—â go dau pwa awé jiiwà. Â go pwaolé tà Pwiduée goo.

¹⁹ Êco na wâna è ipitiri kà tèpa cèikî, âna nùmoo na go ina co 5 popai na pwéelaa, ba na go pacâmurirà, jii è pâ 10 000 popai, na ina naa na jè pwâratùra na càra caa tâmogòori.

Pwâratùra na ité âna câmu kêe

²⁰ Tèpa cèikî béèd, napwa naa goo ê pâ tûâ na èpà, âna wâdé na guwà pwacèwii nyi nari èpo, na ticè na rà tâmogòori. Êco na, naa na diri pâra muru, âna wâdé na guwà pinùnûma pwacèwii tèpa âboro maina.

²¹ Jèe wii naa na *Tii Pwicìri pâ é ina wà Pwi Ukai pâ:

*Go o mwa patùra è Ba kôo,
naa na jè pwâratùra na ité.
Go o mwa pacâmurirà,
naa na pai tèpa pârame.*

* **14:7-8** Cè pai tâmogòori è wéegère nyabi—é, Cè pai picâdârù-ru wèe. † **14:14** Ê Nyuâaè Pwicìri—é, Ê nyuâaè. ‡ **14:16** Grec: Wiàna gà pwaolé goro è nyuâa, â wà pwina é tâa wè wà pwi âboro na é tâmaari...âna ée mwa wànau târa ma è tòpi pâ «Amen» târa pwâra pipwaolé kâgà? Ba câe caa tâmogòori è pwina gà ina.

Á o càra caa pitêre dòo.

Ésaie 28.11-12

22-23 Êkaa na, wiàna jè tûra na pwâratûra na ité, âna càcaa muru na wâdé[§] ba kâ tàpé na càra caa cèikî. Ba wiàna rà tèepaa naa na wâra pwapwicîri wiàna guwâ gére jèpa tûra na jèpa pwâratûra na ité, â rà mwa ina pâ, gù pûruwâ!

Éco na, wiàna jè ipa popai naa na nee Pwiduée, â o muru na wâdé ba kâ tàpé na bwaa càra caa pâji cèikî^{*}, [ba o tàpîri pwâranûmarà].

²⁴ Ba wiàna rà tèepaa, na guwâ gére jèpa pame é popai naa na nee Pwiduée, naa na pwâratûra na rà tâmogòori, â rà o mwa còoina pâ tûâ kàra na èpà, â rà o pinûnûma ma rà biirà[†].

²⁵ Ba o papwêelaari é pâ muru na tâa na wâbinyiri na pwâranûmarà. Á rà o mwa tûu jûrurà, ma pwamaina Pwiduée. Á rà o mwa ina pâ: «Ájupâra pâ wâ Pwiduée, âna é wâjaawâ!»

Càrajè na pitòimiri naa na wâra pwapwicîri

²⁶ Tèpa cèikî béedò, jè o wânau, târa pai pwa kâjè na jè ipitîri? Wàeni:

Wâ pwi jèpwi, âna é nyabi târa ma pwamaina Pwiduée.

Wâ pwi jèpwi, âna é ipacâmuri[‡].

Wâ pwi jèpwi, âna é pame é popai goro é pwina é paari tée wâ Pwiduée naa na nyuâa;

Wâ pwi jèpwi, âna é tûra na é pwâratûra na ité;

Wâ pwi jèpwi, âna é bii é popai bèepwiri.

Á diri é pâ pwiibâ, âna târa ma pagòo é wâra pwapwicîri diri.

²⁷ Wâdé na ârailu, é, âracié âboro co, na tûra na pâ pwâratûra na ité; â rà pitapacîrà. Á wâdé na pwa pwi a bii pwâratûra kàra.

²⁸ Ba wiàna ticè, â rà cibwaa tûra. Á rà nye jèpa patûra co wâ Pwiduée.

²⁹ Napwa naa goo wâ tàpé na rà ipa popai naa na nee Pwiduée, âna wâdé na ârailu, é âracié. Á wâ pàra tàpé, âna rà o tère é popai na rà pame, ma pitèi é pwina o pwa[§].

³⁰ Á wiàna é naa é popai kée wâ Pwiduée tà pwi jèpwi, â wâ pwina é gére tûra, âna wâdé na é coo.

³¹ Á, na wârapwiri, â wâ diri tàpé na rà tòpi é popai gée goo wâ Pwiduée, âna o pâri ma rà jèpa pame tàwâ. Á o pacâmuriwâ ma pagòowâ.

³² Ba wâdé na rà tâmogòori pai pitòimirà.

³³⁻³⁴ Ba càcaa wâdé tà Pwiduée na jè pwa-imudiri muru naa na wâra pwapwicîri; â wâdé tée na jè pitòimirijè, ma wakè na tàbwàti.

Càra pa ilàri

14:22-23 Apostolo 2.13 § **14:22-23** Càcaa muru na wâdé—Grec: Càmu kée; na pai ina wèe pâ, é aupitèi kâ Pwiduée—wiàna pwâra putâmu kée naa goo tàpé na tàutàra na rà cèikî, é, ipwadée kée goo tàpé na tàpîri pwâranûmarà. * **14:22-23** Muru na wâdé, ba kâ tàpé na bwaa càra caa pâji cèikî—Grec: Càmu ba kâ tèpa cèikî. **14:24** Ioane 16.8 † **14:24** Rà o pinûnûma ma rà biirà—Grec: O pitèrà, é, rà pitèrà.

14:26 1 Korénito 12.8-10 ‡ **14:26** Ipacâmuri—Pwiri pai ina wèe pâ, ipa popai naa na nee Pwiduée goro é pàtama Nyuâaé Pwicîri (prophétiser). Ba jè wârapwiri na jè pwa pupûra, wiàna é popajè é Nyuâaé Pwicîri. **14:29** 1 Tésalonika 5.21 § **14:29** Pitèi é pwina o pwa—Pai ina wèe pâ, pitûra goo cèi pai wârori wèe. É, Pitèié. **14:33-34** 1 Korénito 11.3; 1 Timotéo 2.12

Napwa naa goo wà pa ilàri, âna rà cibwaa tùra imudi*, naa na ipitiri kàwà. Ba ticé tàrù kàra ma rà wàrapwiri. Ipaiwà naa na diri pàra wàra pwapwicîri†. Â wâdé na rà papwicîri [tèpa pitùâ] wàra na jèe wii naa na è Naèà kà *Moosé.

³⁵ Wiàna nùmarà na rà tàmogòori bwàti, â wâdé na rà tawèeri tèpa éarà naa pwàrawâ kàra. Ba càcaa wâdé na rà tùra [imudi] naa na picaatâa.

³⁶⁻³⁷ Êdiri pâ pwiibâ, âna autûâri kà Pwi Ukai, [â tacoo goowâ pâ, na guwâ pitère dàra]. É, gona guwâ tà niimiri pâ è popai kà Pwiduée, âna é me gée jaawâ? É, pwiri nye wâguwâ co na guwâ tòpi? Wiàna dau tâa gòwâ è Nyuââé Pwicîri, [pwacèwii na guwâ ina] â wâdé na guwâ còoina pâ, go patùrawâ naa na nee Pwi Ukai. Ipaiwà mwara wiàna guwâ ina pâ guwâ tèpa pame popai kée.

³⁸ Ba wà tàpé na tàutàra na rà còoina pwiri, âna o càcaa còoinarâ‡.

³⁹ [Go tubanabwé goro è auniimiri bèeni] co tèpa cèikí béèò: Wâdé na guwâ iari na guwâ ipa popai naa na nee Pwiduée. Â guwâ cibwaa pacoo tàpé na rà tùra na è pwàratùra na ité.

⁴⁰ Êco na wâdé na guwâ pwa diri naa na pitòimiri ma tàbwàti.

pai wâro còwâ gée na aubâ

15

(Naporomee 15)

É jèe wâro còwâ wà Kériso

¹ Tèpa cèikí béèò, go taniimiri tàwâ è *Picémara Wâdé na ia go jèe inapàpari tàwâ. Ba guwâ jèe tòpi, â nabàni mwara, âna guwâ bwaa nye tà tâa goo.

² Ê picémara bèepwiri, âna ée mwa pa-udòwâ, [ma naa tàwâ è *âji wâro] wiàna guwâ tà cimwù naa goo, wàra pai ina kôo tàwâ. Êco na, wiàna càcaa wàrapwiri, â o piticèmururu naa goro è cèikí kàwâ!

³ Go jèe naa tàwâ è àrapupûra na ia go jèe tòpi. Wàéni è pwina dau pwamuru naa goo:

Wà Kériso, âna é bà,

ba na o tipijè

jii è pâ èpâ kâjè,

wàra pai jèe ina

naa na Tii Pwicîri.

⁴ Tòpòé naa na auipwàni.

Pawâroé còwâ gée na aubâ,

naa na béaracé kàra tòotù,

wàra pai jèe ina

naa na Tii Pwicîri.

⁵ Â é ipaarié [tà tèpa âboro kée]:

tà Pétèru* pwi a pâbéaa;

* **14:33-34** *Tùra imudi*—Grec: *Tùra*. Naa na nee tii 11.5, âna é ina wà Paulo pâ, pwa tàrù kà pa ilàri ma rà ipa popai naa na nee Pwiduée. Càcaa wâdé tà Paulo na rà pacoo è pwapwicîri na rà tawèeri ère pai pwa pupûra, é, na rà pwa jèkutâ co. (Còo mwara *note* goo 1 Timotéo 2.11-12.) † **14:33-34** *Ipaiwà naa na...* Pwiri pâ popai bèepwiri, âna rà tâa goro pâ popai naa na nee tii 32. **14:36-37** 1 Ioane 4.6 ‡ **14:38** *O càcaa còoinarâ—O cèe caa còoinarâ wà Pwiduée, é, Â câguwâ caa ipacé naa goorâ.* **15:3** Èsaïe 53.5-12

15:4 Mataio 12.40; Apostolo 2.24-32 **15:5** Mataio 28.16-17; Luka 24.34 * **15:5** *Pétèru*—Grec: *Céphas*. (Âna jèe nee Pétèru. Còo Ioane 1.42.)

tà tèpa 12 *apostolo;
 6-7 tà tèpa cèikí na rà wâna 500;
 tà Jacques;
 tà diri pàra tèpa apostolo.

Wà pàra tàpé géé goo tèpa 500 âboro-bà, âna rà jèe bà. Êco na dau wâru tàpé na rà bwaa tàgére wâro nabàni.

É ipaarié tà Paulo

8 Géé na càuru diri pâ pwi bèepwiri, â é ipaarié tôo, wâgo, pwi 'pwêedi'†.

9 Ba po dau piticèmururu naa good jii diri tèpa apostolo bééò. Â càcaa pâriò ma rà ina good pâ, na go pwi apostolo, géé goo é pai tubaèpà kôo târa é wâra pwapwicîri kà Pwiduée béaa.

10 Êco na, géé goro é *pimeaari imudi kà Pwiduée, â gére wâgo ni. Ba é pimeaari imudi bèepwiri, âna é jèe tòpò é pwâra wakè kèe naa good. Ba go jèe dau wakè jii pàra tèpa apostolo. Â nye càcaa wâgo na wakè, â nye wà Pwiduée, goro é pimeaari imudi kèe.

11 Â wiàna nye wâgo [na go picémara é popai tàwà] é, wiàna wà tèpa apostolo bééò, â wàé kaa pwiri é Picémara Wâdé, na ia bà picémara tàwà, â na ia guwà cèikí naa goo.

Ée mwa pawârojè Pwiduée

12 Wà Kériso, âna é jèe wâro còwâ géé na aubà—wàépwiri é popai na bà picémara. Â gorodà na rà ina pàra pàarawà‡ pâ, o càra caa wâro còwâ wà tèpa bà?

13 Ba wiàna wàrapwiri, â wà mwara Kériso, âna pwiri câé caa wâro còwâ géé na aubà!

14 Â pwiri piticèmururu naa goo é Picémara Wâdé kâbà, â ipaiwà mwara naa goro é cèikí kâwà.

15 Â pwiri bà tèpa pwâ, ba bà jèe picémara tàwà pâ, wà Pwiduée, âna é pawâroé còwâ.

16 [Go ina mwara pâ]: Wiàna âjupâra pâ, càra caa wâro còwâ wà tèpa bà, â wà Kériso, âna pwiri câé caa wâro còwâ.

17 Â napwa é cèikí kâwà, âna pwiri piticèmururu naa goo. Â pwiri é bwaa piiwà é pàtàmara é pwina èpà, â pwiri càcaa pwanauri é pâ tûâ kâwà na èpà§.

18 Â pwiri wà tèpa cèikí, na rà jèe bà, âna rà wàiti jii Pwiduée.

19 Ba wiàna é cèikí kâjè naa goo Kériso, âna nye târa co é pwi wâro ni gòropuu, â pwiri nye wàijè kaa tàpé na dau ipwaée kâjè naa na diri tèpa âboro!

'Pwi autapoo kâra piûnya'

20 Êco na càcaa wàrapwiri! Ba é jèe nye wâro còwâ wà Kériso, â é pwacèwii pwi autapoo kâra piûnya. Â o wâru wàijè na jè o mwa pwicò kèe.

21 Ba jè cau bà diri, goo pwi caapwi âboro, wà *Adamu, na ia me gooe é pwâra bà. Â jè o mwa wâro còwâ géé na aubà, goo pwi âboro, wà Kériso.

15:6-7 Luka 24.50 15:8 Apostolo 9.3-6 † 15:8 Wâgo, pwi 'pwêedi'—Grec: Pwacèwii na pitèpao béaa kâra parui kôo. Pwiri rà pitunee tà Paulo, géé goo é pai tubaèpà kèe tà tèpa cèikí, béaa kâra pai cèikí naa goo wà Kériso. 15:9 Êféso 3.8; 1 Timotéo 1.15 15:10 2 Korénito 11.23 ‡ 15:12 Pàra pàarawà—Pwa tèpa pacâmu na rà ina pâ, wà Iésu, âna câé caa wâro còwâ géé na aubà. § 15:17 2e phrase—Grec: Â pwiri guwà bwaa tâa na pâ èpà kâwà. 15:21 Roma 5.12

22 Êdiri pâ âboro, âna rà cau bà, ba rà caapwi ma Adamu. Â wàjèè diri*, âna jè o mwa wâro còwâ géé na aubà, géé goo na jè caapwi ma wà Kériso.

23 Wà Pwiduée, âna é jèè mara pawâro wà Kériso, ba é pwi a pâbéaa. Â ée mwa caa pawârojè mwara, na tootù na ée mwa wâjué me còwâ naani gòropuu wà Kériso†.

24 Â géé na càuru pwiri, âna o pwâadàra pâ muru. Â wà Kériso, âna ée mwa tédidiri awé é pàtàmara diri pâ duée, ma pâ u, ma pâ pitûâ na èpà. Â nabwé, â ée mwa panuâ còwâ tà Pwiduée Caa, é pitûâ kèe ma pwâra ukai kèe.

25 Ba [é jèè tàmara pacoò wà Pwiduée pâ] na ée mwa pitûâ wà Kériso, tiagoro na ée mwa còogai diri tàpé na rà ipaa dèe.

26 Â wà pwi bènabwé, âna é pwâra bà. Â ée mwa pwa ma tiàué awé wà Kériso.

27 Ba jèè wii naa na *Tii Pwicíri pâ, wà Pwiduée, âna é jèè nye nama é pitûâ naa gòro diri é pâ muru. *Psaume 8.7*

28 Â, na ée piétò, wà Pwina naîé, naa goro diri pâ muru, â ée mwa ipakírié na ara Pwiduée. Â wà Pwiduée, âna ée mwa pitûâ bamwara, kâra diri pâ muru, ma wà diri tèpa âboro.

Êkaa na guwà tàcî!

29 [Go wâjué còwâ naa goo é pai wâro còwâ géé na aubà.] Ba pwa jèpwi mwara: Gorodà na rà *piupwaa wà pàra tàpé ba kà tèpa bà kâra, wiàna o càra mwa caa wâro còwâ wà tèpa bà?†

30 Â jèpwi mwara, âna wàibà [ma wà tèpa apostolo béèò] âna cina bà nye tà ciburà pipanuâbà, [ba na bà picémara é pâ popai-bà, wiàna ticé wâro còwâ géé na aubà]? Ba dau wâru pâ muru na èpà na tèepaa maribà, na diri pâ tootù.

31 [Gona câguwà caa tâmogòori] co tèpa cèiki béèò, pâ go còo é pwâra bà na arao na diri pâ tootù? Go nye *ipwataâboro pâ, nye âjupâra pwiri, pwacèwii na nye âjupâra pâ, go dau inawà ba wâdé tà pàra tàpé, goo [é pwina é pwa tàwà] wà Pwi Ukai kâjè Kériso IésuŠ.

32 Ba dau gòo é ipaa kòo dà tàpé [na rà cicarao] naa na ville Éféso, ba rà pwacèwii pâ macii a piugà. Â wiàna ticé wâro còwâ géé na aubà, â pwiri piticèmuru naa goo ipaa kòo. Â pwiri wâdé na jè [pwa é pwina rà ina wà pàra tàpé, pâ]: *Ija ma wâdo, ba widâuru, âna jè o bà. Ésaie 22.13*

33 [Bwa! Caaça wèrapwiri.] Â guwà cibwaa nama rà ipa-imwüruwà wà pàra tàpé. Ba [âjupâra mwara é auina bèeni, pâ]: «Wà tèpa bééjè na èpà, âna rà o mwa tubaèpà é càrajè na wâdé.»

34 Êkaa na guwà tà tàcî! Guwà niimiri bwàti. Â guwà pitòotéri é càrawà na èpà ba na o wâdé*! Ba go ina tàwà pâ: Pwa pàra tàpé géé goowà, na càra caa tâmogòori Pwiduée! Â wâdé na guwà kamu goo.

Naiiri âboro na bwaa âmué

* 15:22 Wàjèè diri—Grec: Wà diri tèpa âboro. Pai ina wèe pâ, wàjèè tèpa cèiki naa goo wà Kériso. 15:23 1 Tésalonika 4.16; Auinapàpári 20.5 † 15:23 Napéaati naa na grec pâ: O mwa jèpa pwa tà diri tèpa âboro, naa na jèpa autâa kâra jècaa. 15:25 Mataio 22.44 15:26 Auinapàpári 20.14 15:27 Psaume 8.7 ‡ 15:29 Piupwaa...ba kà tèpa bà—Pwiri rà wèrapwiri wà pàra tèpa cèiki, na pàara kà Paulo. Éco na ticé popai goro é pai pwa wèe bèepwiri naa na jè ére na Tii Pwicíri. 15:30 Roma 8.36 § 15:31 Goo...Kériso Iésu—é, Naa na nee Pwi Ukai kâjè Kériso Iésu. 15:32 Ésaie 22.13 * 15:34 Guwà pitòotéri é càrawà na èpà, ba na o wâdé—é, Nabwé na guwà pwa na èpà.

³⁵ Gà péa tawèerio pâ: «O wànau cè pai pwa goo ê pai wâro còwâ kâ tèpa bà? Ê pâ naiirà, âna o pwacèwii dà?»

³⁶ Gà pinünüma cai! Na jè câmi pudòro upwâra, â é mara wai naa napuu, béaa kâra cè pai cipu kêe. Â wâdé na wàrapwiri.

³⁷ Â câjè caa câmi é upwâra na jèe maina, â jè câmi co pudòé, wiàna pwâra blé, é, wiàna jèpwi.

³⁸ Â, na é cipu, â pwa é naiié, na é naa wà Pwiduée. Ba é nye jèpa ipâdi târa jèpa pudòro upwâra ê jèpa naiirà, wiàra câbawâdé kêe.

³⁹ Â nye pi-itè mwara é naiiri âboro, ma é naiiri macii, ma é naiiri marü, ma é naiiri ârawéa.

⁴⁰ Nye ipaiwâ naa goo pâ muru gòropuu, ma é pâ muru nidò napwéretòtù. Po dau pwényuâa é pai còora diri, êco na nye jèpa pi-itè é pwényuâa kâra.

⁴¹ Jèpwi mwara, âna jèpa pi-itè é pwéelaa kâra tòotù, ma é pwéelaa kâra parui, ma é pwéelaa kâra pâ ìricò. Â é pâ jèpa ìricò mwara, âna nye jèpa pi-itè é pwéelaa kâra.

Èjipi naiijè ma o pwa pwi jèpwi

⁴² Nye wàrapwiri naa goo pai wâro còwâ kâjè géé na aubà. Ba é naiiri âboro na jè èjipi naa napuu, âna pwacèwii é pudòro upwâra. Ba ée mwa wai ma botére naawê. Êco na é naiijè na é wâro còwâ géé na aubà, âna câé caa mwa caa wai ma botére. Ba ée jèe *wâro dâra gòiri awé.

⁴³ Ê naiiri âboro na jè èjipi naa napuu, âna càcaa wâdé pai còo wèe. Êco na, na é wâro còwâ géé na aubà, â é nye dau pwényuâa kaa. Na jè èjipii, â piticè nii kêe. Êco na, na é wâro còwâ, âna nye dau pwa nii kêe kaa.

⁴⁴ Jè nye èjipi co é naiiri âboro. Â géé na càué, âna o naiiri âboro na bwaa âmué, na é nama é wâro còwâ é Nyuâaê Pwicîri. Ba wiàna pwa naiiri âboro naani gòropuu, â âjupâra pâ, pwa é âji naiiri âboro na bwaa âmué, na ée mwa naa tâjè é Nyuâaê Pwicîri.

Du naiiri âboro na pi-itè

⁴⁵ Ba jèe wii naa na Tii Pwicîri pâ: *Wà Pwiduée, âna é naa wâro, tà Adamu, pwi jojooro diri tèpa âboro.*

Genèse 2.7 Â pwa pwi jèpwi na jè tuneé tée pâ 'Wà Pwi bénabwé Adamu', [âna wà Kériso]. Â tâa gooé é Nyuâaê Pwicîri, â wâé, Kériso, na é naa é âji wâro.

⁴⁶ Ê pwina mara tèepaa, âna muru géé goro é naiiri âboro [naani gòropuu]. Â é pwina é pwicò, âna muru géé goo é Nyuâaê Pwicîri.

⁴⁷ Wà Pwiduée, âna é tapoo pwi jojooro âboro, wà Adamu, géé goro puu. Â wà Kériso, 'wà Pwi bénabwé Adamu', âna é me géé *napwéretòtù.

⁴⁸ Ê naiijè naani gòropuu, âna pwacèwii naii wà Adamu, na ia pwa goro puu. Â é naiijè naanidò napwéretòtù, âna o pwacèwii naii wà Kériso, na é me géenidò napwéretòtù.

⁴⁹ Üu, nabâni, âna jè pwacèwii Adamu, â na tòotù na bwaa wâ naigé, âna jè o pwacèwii Kériso†.

Piétò jii pwâra bà

⁵⁰ Tèpa cèikí béèò, go nye ina tàwà pà: Nye ticé autâa wâna *Mwaciri kà Pwiduée, kâra naiijè nabà, na pwa goro pièe ma domii. Ba é pwina o wai ma botére, âna o càcaa tâa tée cè wâro dâra gòiri awé.

⁵¹ Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà é pwina dau pwényuâa kaa—é pwina tàbinyiri béaa, êna é jèe paari tâjè wà Pwiduée. Â wâéni: O câjè caa capai bà, éco na o capai pitòotérijè‡.

⁵² Â o nye piawài kaa. Ba o upi é tutu, â wà diri tèpa [cèikí na rà jèe] bà, âna rà o wâro còwâ dâra gòiri awé. Â wàijè, âna o nye pitòotéri kaa é naiijè [â o cá mwa caa wai ma botére].

⁵³⁻⁵⁴ Ûu kaa, é naiijè naani gòropuu, âna é muru na câe caa gòiri, ba é pâ nau bà, ma wai§. Â o wâdé na pitòotérié, ma é naiiri âboro na é wâro dâra gòiri awé. Ûna wàrapwiri, â o coo é auwii naa na Tii Pwicíri, na ina pà:

*É piétò bamwara
jii é pwâra bà.
É tubatiâué awé!*

Ésaïe 25.8

⁵⁵ *Wâpà piétò'gà, co pwâra bà?
Wâpà é nii ma gò'o'gà?
Gà o mwa wânau
târa cè pai tubaèpà tâbà còwâ*?*

Osée 13.14

⁵⁶ (Ba é pàtàmara é pwâra bà naa goojà, âna é me gée goo pâ èpà [na jè pwa]. Â é pàtàmara é pâ èpà, âna é me gée goo [pai càcaa wârori kâjè bwàti] é Naèà kà *Moosé.)

⁵⁷ Éco na nabà, âna jè pwaolé tà Pwiduée, ba é nama jè piétò awé, gée goo Pwi Ukai kâjè Iésu Kériso!

⁵⁸ Êpwiri co tèpa âji béèò, wâdé na guwà gòo, ma cimwù! Â guwà tà tâa taaci goo é wakè kà Pwi Ukai. Ba diri é pwina guwà pwa, goro é nii kàwà na é naa, âna o pwamuru naa goo.

16

Pâra aupitûâri kà Paulo

Bépitu ba kà tàpè Iérusaléma

¹ [Wâéni é autûâri kòo] naa goo é mwani na guwà o mwa tòri, ba kà tèpa cèikí wâ *Iérusaléma: Wâdé na guwà pâra wiâra é pwina go ina tà tèpa wâra pwapwicíri wâ Galatia.

² Wâéni: Diri pâ pwapwicíri, âna guwà jèpa tòpò naa jaawà, jè ére gée goro é mwani kàwà. Ba na wàrapwiri, â guwà naanaimari diri é mwani, béaa kâra pai tèepaa kô dariwà.

15:51 1 Tésalonika 4.15–17 **15:51** Mataio 24.31 ‡ **15:51** Pwiri é niimiri wà Paulo pâ, ée mwa wâjué me còwâ wài wà Kériso, na rà bwaa tà wâro wà pâra tèpa cèikí bée. (Còo 1 Tésalonika 4.15–17.) **15:53-54** 2 Korénito 5.4 **15:53-54** Ésaïe 25.8 § **15:53-54** 1^r e phrase—Grec: *Wâdé na, é pwina é wai, âna é coona é pwina câe caa wai; â wâdé na, é pwina é bà, âna é coona é pwina câe caa bà.* **15:55** Osée 13.14
* **15:55** *Gà o mwa wânau...* Grec: *Wâpà da'gà?* **15:56** Roma 7.13 **16:1** Roma 15.25–26; 2 Korénito 8.1–9

³ Â guwà pitòrigari pàra tàpé, ba na rà pa pâ ê bépitu kàwà bèepwiri naa Iérusaléma. Â wiàna go o mwa tèepaa paé dariwà, â go* o mwa wii cè tii, cèna rà o pa pàdari tèpa wàra pwapwicîri naawé, ba na o *paâjupàra tàra pâ, nye wàijè kaa, na jè panuàrà.

⁴ Â wiàna go mwa còo pâ pâri ma go pàra wiàrà, â go o mwa picierà.

É pwabwàti pai pàra kèe

⁵ [Napwa é pé pàra kòo, âna] go o jèe tapàgà é province Macédoine, â géewè, âna go o mwa me mariwà còwà.

⁶⁻⁷ Dau nùmoo na tàpo gòiri é pai tâa kòo jaawà, wiàna é câbawâdé wà Pwi Ukai. Â pwiri go o mwa tâa jaawà, naa na diri é pàara na pièpà napò na. Â wiàna wàrapwiri, â guwà o mwa pitu tóo, ma go pàra naa na cè jè ére.

⁸ Â ni, âna go nye tà tâa ni Éféso, tèepaa naa goro tòotù Pentecôte†.

⁹ Ba jèe pàara, na go pwa cè wakè na maina naani. [Ba nye dau wàru kaa, tàpé na rà tòpi é Picémara Wâdé.] Êco na dau wàru mwara tàpé na rà cicarao.

¹⁰ Wiàna é medariwà wà Timotéô, â guwà ipwabwàti tée. Ba é piênawéna kà Pwi Ukai, pwacèwii.

¹¹ Â guwà cibwaa ipwatétéri tée. Â [wiàna jèe nabwé pai tâa kèe jaawà] â guwà pacidòri nyuâaé, ma pitu tée, ba na é wàjué me mariò. Ba go tà tapacirà ni, wàilà ma cè pàra tèpa bée.

¹² Napwa naa goo pwi aéjii kâjè, wà Apollos, âna go dau tacoo gooé, ma é pàra wià pàra tèpa cèikî béejè na rà paé dariwà. Êco na tàutèe na é nama pàra‡. Â ée mwa nye tà pàdariwà wiàna pâri.

Bénabwé popai

¹³ Wâdé na guwà tà tàcî, â guwà cimwü naa na é cèikî kàwà! Â guwà gòo, â guwà piègòtùru!

¹⁴ Â guwà wàrori é wàro kàwà naa na pimeaari.

¹⁵⁻¹⁶ Jèpwi, co tèpa béèò: Go tacoo goowà pâ, na guwà pitère dà tèpa pitùâ kàwà naa na cèikî, na rà wakè ba gòo, ba na rà piênawéna kàwà. Â go niimiri tàpé na rà pwacèwii Stéphanas. Ba guwà tâmogòori pâ, wàilà ma é tâa kèe, âna rà tèpa mara cèikî naa na province Akaïe. Â rà dau ipanuàrà, ma rà pitu tà tèpa cèikî.

¹⁷⁻¹⁸ Go dau ipwadée na rà jèe me naani, wà Stéphanas, ma Fortunatus ma Akaïcus. Ba rà dau pagòo-o, na pwi pàara bèeni, na guwà wàiti jiio. (Â go niimiri pâ, o pagòowà mwara, na guwà tère pâ nye wàrapwiri.) Wâdé na guwà papwicîri tàpé na rà wàrapwiri, ma pwamainàrà.

Ipicijii

¹⁹ Tèpa wàra pwapwicîri na province ni Asia, âna rà naa paé bwàcu kàwà. Â wà Aquilas ma Priscille, ma wà pàra tàpé na rà ipitiri jaaru, âna rà naa paé bwàcu kàwà mwara, naa na nee Pwi Ukai.

²⁰ Â wà mwara diri tèpa cèikî na rà wâni, âna rà naa bwàcu kàwà.

* **16:3** Go—é, Guwà. **16:5** Apostolo 19.21 **16:6-7** Roma 15.24 † **16:8** Tòotù Pentecôte—Tòotù kàra piñya. Còo mwara Tòotù maina naa na Neeremuru (*Vocabulaire*). **16:9** Apostolo 19.8-10; 2 Korénito 2.12 **16:10** 1 Korénito 4.17 **16:11** 1 Timotéô 4.12 **16:12** 1 Korénito 3.6 ‡ **16:12** Tàutèe na é nama pàra—Pwiri pai ina wèe pâ, càcaa câbawâdé kà Pwiduée na é pò ma pàra. **16:15-16** 1 Korénito 1.16 **16:19** Apostolo 18.2,18,26

Â wâguwà, na guwà ipitiri, âna wâdé na guwà tà ipwabwàcu tàwà, wàra pai pwa kà tèpa naí Pwi Ukai.

²¹ Wâgo, Paulo, âna go popa i opwa tii, ba na go tubanabwé ê tii bèeni.

²² Wiàna câe caa meaari Pwi Ukai, wà pwi jè [ârapàarawà] â guwà naaê iti jii ê picaatâa kàwà§.

Maranatha—Wâdé na gà me, co Pwi Ukai kâjè!

²³ Wâdé na é *pwényunyuaariwà wà Pwi Ukai Iésu, goro ê *pimeaari imudi kêe! Amen! Wâdé na wàra!

²⁴ Dau wânümoò tàwà naa na nee Kériso Iésu!

Béârailu kâra tii kà Paulo tà tàpé Korénito Bétapoo popai

Wàilàpà na wii tii bèeni?

Wà Paulo, pwi *apostolo. Â é tâa jaaé wà Timotéo.

É wii wiidà?

Nabibiu kâra *naja 55 ma 57, é tâa Macédoine wà Paulo. (Còo *Apostolo* 16.6-17.15.) É wii tii bèeni caapwi naja géé na càuru na é wii 1 Korénito.

É wii tâi?

Tâa é wâra pwapwicîri wà Korénito. Còo 1 *Korénito* Bétapoo popai. É wii ârapapé tii tà tàpé Korénito wà Paulo, êco na ârailu co na tâa na *Tii Pwicîri. Pwi tii bèeni, 2 *Korénito*, âna béârapapé kâra tii kêe târa.

Cina é wii?

Wâna jè tii na ia é wii târa béaa (na pitubatîau), âna é pwa tàpé Korénito wà Paulo. É patêrerà goro pai pwa kâra na èpà (2.3). Wâru tàpé géé goorà, na rà biirà (7.8-13). Êco na pwa pàra tèpa maina nûma na rà ina pâ, ticè târù kêe ma é patûrarà. Ba rà tòpi pàra tèpa pwa pupûra na rà tèpa pwâ. Wà tàpéebà, âna rà ina pâ wàilà co na rà tèpa âji apostolo, â rà inabaèpà wà Paulo (naporomee 10-11). É wii tii bèeni wà Paulo, ba na é ipwamurué, ma paari é pimeaari kêe ba kà tèpa cèikí wà Korénito (2.4; 6.11), ma é pimeaari kà Pwiduée ba kâra (5.14-15). Nûmee naa é naa târa cè jè pàara, ba na rà pinünûma béaa kâra pai wâjué còwâ kêe (13.10).

É wii mwara, ba na é pwa pupûra târa, ba na rà pacoo é auinabéaa kâra pâ, na rà tòri mwani ba kà tèpa cèikí wà *Iérusaléma, na pàara na pwa copwa wé (naporomee 8).

Dà êre é tii bèeni?

Rà ina tèpa pitòti Paulo pâ, cáé caa pwi âji apostolo, â càcaa tâa gòè é pàtàmara Nyuûaê Pwicîri, géé goo na é pwi âboro na é picâri ma ticè nii kêe.

Êco na é paari wà Paulo pâ, wiàna jè âji ênawéna kà Kériso, â jè o mwa tâa na aré ma tòina pwacèwii Kériso, â wâdé na jè tòpi naa na ipakîri ma pidâpwicâarijè. Wiàna jè tâa na aré nabà, âna târa ipwabwâtijè, ba na o tâa tâjè é muugère, na o dau maina awé, dàra gòiri awé (4.17).

Wiàna ticè nii kâjè, â pâri é pàtàma Pwiduée ma é wakè gooje, ma biijè, ba na jè pwacèwii Iésu. Â jè o paari naa gooje tà tèpa âboro gòropuu, é pàtàma Pwiduée ma pai maina ma muugère kêe.

É paari wà Paulo pâ, wà tàpé na rà pitòtié, âna càra caa tèpa âji ênawéna kà Kériso, ba rà tèpa maina nûma, â tàutàra na rà picâri ba kêe.

É ina mwara pâ, wiàna jè pwa na èpà, â wâdé na jè pinünûma ma jè biijè, ma tòotéri é pwîna jè pwa na càcaa wâdé. Wiàna wàrapwiri, â jè o mwa tèpa pitère dà Pwiduée, ma tèpa meaari âboro, â o pwicîri ma *tàrù wâro kâjè. Êco na càcaa wàrapwiri é wâro kà tàpé na rà pitòti Paulo.

Naa na tii bëeni, âna wà Paulo, âna é dau paari ê pwâranümee tà tàpé Korénito. É dau meaarirà, â é putàmurirà mwara géé goo ê èpà na rà ina naa gooe. Â é po dau putàmü goo tèpa âboro na rà ipa-imwürurà.

Pai pitàgoo tii 2 Korénito

Ipwabwàcu ma bétapoo popai (1.1-11)

Pai tâa kà Paulo ma tàpé Korénito (1.12-7.16)

Tàrù pâ tûâ kêe tàra (1.12-2.17)

É pame auipwataâboro târa wâro (3.1-18)

Picémara Wâdé, âna é pagòé na é tâa na aré goo wà Kériso (4.1-6.13)

Autûari kêe tàra (6.14-7.16)

Bèpitu ba kà tèpa cèikí wà Iérusaléma (8.1-9.15)

Ipwamurué kà Paulo jii tèpa pitòtié (10.1-13.10)

Paulo ma tèpa apostolo a pwâ (11.1-15)

É tâa na aré goo wà Kériso (11.16-33)

É pwina é côo Paulo naa na nyuâa (12.1-10)

É pidumapié goo tàpé Korénito (12.11-21)

Bénabwé popai (13.1-10)

Ipicijii (13.11-14)

Ipwabwàcu

¹ Wâgo * Paulo, na pwa tii, wâgo pwi *apostolo kà Iésu *Kériso, wiâra ê câbawâdé kà Pwiduée. [Ba é cùruo pâ, ba na go picémara é popai kêe.] Go wii tàwà, wâguwà ê wâra pwapwicîri kêe, na tâa na ville Korénito, â târa mwara pâ âboro kêe, na province Akaïe. Tàgére wàibu ma wà Timotéo, pwi a cèikí bééjè. [Â é naa bwàcu kàwà mwara.]

² Wâdé na tà tàwà ê *pimeaari imudi ma pinaanapô, na me géé goo Pwiduée kâjè ma Pwi Ukai Iésu Kériso. Cidòri nyuâawà!

É pagòjè Pwiduée na jè tâa na aré

³ Jè ipwamaina Pwiduée, wà pwi Caa kà Pwi Ukai kâjè Iésu Kériso†. Ba é pwi caa kâjè mwara, na dau wânümee tâjè. Â é nye tà ciburà pwa na wâdé tâjè. Â wâé na é pwi Pwiduée, na é ciburà patâmarù ê pwâranümajè ma pagòjè.

⁴⁻⁵ É wàrapwiri, na jè‡ tâa na é aré, ba jè wâro na pâ aré kà Kériso. Â wiâna dau wâru pâ aré kâjè, â o dau maina awé ê pai patâmarù pwâranümajè kêe, goo Kériso. Â é wàrapwiri tâjè, ba na jè mwa caa patâmarù pwâranüma pàra tàpè na rà tâa na aré.

⁶ Êkaa na, wiâna go^S tâa na aré, wâgo, â târa ma patâmarù pwâranümawà, â târa ma guwà udò, [ma tâa tàwà ê *âji wâro]. Ba é pagò-o wà Pwiduée, ba na go pagòowà, na pàara na guwà tâa na pâ aré, pwacèwii.

* **1:1** Wâgo—Grec: *Wàibu*. Wà Paulo na é pwa tii, êco na é paari pâ, caapwi pwâranümaru ma wà Timotéo na é tâa jaaé. **1:3** Roma 15.5 † **1:3** Pwi Caa kà Pwi Ukai kâjè... é, Wà Pwiduée ma Caa kà Pwi Ukai kâjè Iésu Kériso. **1:4-5** Psaume 34.20 ‡ **1:4-5** Jè—é, Go. Munaa Paulo co, é, pwiri wâé ma Timotéo.

Grec: *Nous*. **S** **1:6** Go—Grec: *Bà, é, Bu (nous)*. Na diri é tii bëeni, âna wà Paulo, âna é ina pâ, *bà (nous)*, ba na é pi-inaè còwà. Na paicî, âna jè wii pâ go ba na dau pwéelaa. (Naa na pâ *note*, âna bà wii pâ: Grec: +Go...) Na pàra pàara, âna pwiri é inaru ma wà Timotéo mwara; â na pàra pàara, âna pwiri é inarà ma wà pàra tàpé mwara.

⁷ Â go tâmogòori pâ, guwà o tà cimwù [naa na ê cèikî kàwà]. Ba, na guwà tâa na aré pwacèwiio, â ée patâmarù pwâranümawà [wà Pwiduée] pwacèwiio.

Dau tubaèpà tà Paulo na Asia

⁸ Wádé na guwà tâmogòori, co tèpa béeò, pâ, jèe dau tubaèpà tóo naa na province Asia. Â jèe pwa na câgo caa udò géee na. Ji pwiina ma é pa-urao ma é popao, â jèe pwa na go bà.

⁹ Pwacèwii na jèe pitèio, ma pwa wârimuru tóo, tiagoro bà. Â wiàna wàrapwiri, â na târa na câgo caa tà cèikî naa goòò còwâ; â ba na go pipanuâò tà Pwiduée, na é pawâro còwâ tèpa bà.

¹⁰ Â é jèe nye upao jii é pwâra bà, â é bwaa nye tà upao mwara ni. Â go cèikî ba gòò pâ, ée bwaa nye tà ciburà upao mwara, na pâ tòotù na bwaa wâ naigé.

¹¹ Â wâguwà, âna guwà pitu tóo, goro é pwâra pwapwiciri kàwà. Ba é tère wà Pwiduée, â é [upao ma] *pwényunyuâariò. Â o wâru tèpa âboro, na rà o pwaolè tée goo pwiri.

pai tâa kà paulo ma tàpé korénito

(Naporomee 1-7)

Tàrù pâ tûâ kée tàra

¹² [Wádé na guwà tâmogòori pâ] diri é pwina go pwa naani gòropuu, âna go pwa naa na âjupâra, â géee na âji pwâranümoo*. Â ipaiwà naa goo é pâ tûâ kóò tàwà [ba nye ticè èpà na]. Â é *pwâratùra-nigéee-gooò, âna é *paâjupâraò, na go ina pwiri. Ba go pâra wiâ Pwiduée, càcaa wiâra é tàmanga kà tèpa âboro.

¹³⁻¹⁴ Ba, na go mu wii tàwà, âna [nye ticè na go pinaapwàniri goowà. Ba] é pwina guwà pûra, âna âji pai pwa goo. Êkaa na [o câguwà caa kamu goòò] na cè tòotù na ée mwa wâjué me còwâ na wà Pwi Ukai kâjè Iésu. Bwa, guwà o ipwàdée goòò, wàra pai ipwàdée kóò goowà. Guwà jèe tàpo tâmogòori pwiri, co tèpa béeò. Â nümoo na guwà tâmogòori bamwara.

Dau nümee na é cairà

¹⁵ Béaa, âna go niimiri pâ, guwà tâmogòori bwàti [é pwâranümoo]. Â êkaa pwiri, na ia go niimiri pâ, [na go wailu caiwà] ba na é wailu pwényunyuâariwà wà Pwiduée goòò—

¹⁶ Jèpwi, na pai pâra kóò naa na province Macédoine; â jèpwi, na pai wâjué kóò còwâ naa *Judée. Â ia go niimiri pâ, pwiri guwà o pitu tóo, goro pai wâjué kóò còwâ naawé.

¹⁷ Wàèpwiri auniimiri kóò béaa. [Â gorodà na câgo caa wâjué me còwâ dariwà]†? Pwiri guwà géere niimiri pâ câgo caa nünüma bwàti? Pwiri go pwaduwa kà tàpé na rà ina pâ «üü» naa nümara na rà ina pâ «bwa»?

1:8 Apostolo 19.23; 1 Korénito 15.32 **1:10** 2 Timotéo 4.18 * **1:12** Pwiri wà pâra tàpé na Korénito, âna rà pitòti wà Paulo pâ, càcaa âjupâra na ia é ina târa pâ ée mwa wailu cairà. Â é wii, ba na é ipwamurué. **1:13-14** 2 Korénito 5.12; Filipi 2.16 **1:16** 1 Korénito 16.5-6 † **1:17** 2e phrase—Wà tèpa èpâri Paulo, âna rà ina pâ, é pwi apwà, ba câé caa cairà wiâra auinabéaa kée. É ipwamurué ni wà Paulo, ma ina pwi majoro pwina é pwa: Dau nümee na é cairà, éco na, géee na càuru pai tère kée pâ, bwaa càcaa wádé pâ tûâ kàra, â é pitòotéri auniimiri kée. Ba wiàna é cairà wài, â péa tà tóina pai pitáa kàra ma wàé, â o càcaa wádé tée. Êkaa na é pwa tii târa, ba na é pwarà ma patèrerà. (Còo 2 Korénito 2.3.) Â é niimiri pâ, ée mwa cairà, géee na càué, naa na ipwàdée. (Còo 2 Korénito 13.10.)

18 Bwa. Câgo caa wàrapwiri. Â é nye paâjupâraô wà Pwiduée. Ba wiàna é tà mwü, â wâgo mwara, âna go tà mwü. Â wiàna go ina tàwà pâ «üu»[†]! wèe pâ «üu»[‡]!

19 Guwà tère, wà pwi Kériso Iésu, na bà picémara tàwà ma wà Silas ma wà Timotéo, âna wàé kaa *Pwina naí Pwiduée [na é âjupâra. Ba wàé, âna é popai géé jaa Pwiduée] na é ina tâjè pâ «Üu, wâdé na wàra!» Â câé caa pwi a-ina pâ «Matâra...»[§].

20 Â é ina pâ «üu» ba na jè tòpi diri é pâ aupwényunyûari kà Pwiduée, na é jèe nye mara ina. Â nye géé goo Kériso, na jè cau pwamaina Pwiduée ma ina diri pâ: «Üu! Amen! Wâdé na wàra!»

21 Â nye wà Pwiduée, na é nama jè cimwü [wâgo ma wâguwà] naa goo Kériso. Ba wàé na é pitòrigarijè* ba kée.

22 Â é jèe nye naa tâjè é *Nyuûaé Pwicîri, naa na pwâranümajè, ba na câmu kée [pâ, jè tèpa âboro kée]. Wâépwiri é bétapoo *aupwényunyûari, na naa tâjè.

Majoroé ma câé caa me

23 Go nye âjupâra[†], â é paâjupâraô mwara wà Pwiduée, na go ina pâ: Wâéni é majoroé ma câgo caa wâjué cõwâ medariwà naa Korénito. Ba càcaa nümoo na guwà tòina [goro pâ popai koo tàwà na gò].

24 Ba càcaa nümoo na go pitûâ jaiwà. Ba guwà jèe nye cimwü naa na é cèikî kàwà. Â nümoo na jè piwakè naima, ba na jè cau ipwâdée.

2

1-3 Wiàna go ipwâdée, â wâguwà mwara, âna guwà ipwâdée. Â mu nye tà wâguwà, na mu dau pagò-o; â wâdé na wàrapwiri. Êco na, wiàna guwà tòina, â o wàilàapà na o mwa nama go ipwâdée? Êkaa na jèe càcaa nümoo na go patûrawà ba gòo mwara goo cè pwina go pâmari naa jaawà*. Wâé kaa pwiri é majoroé ma go pitòtèri auniimiri koo,

4 â go po pwa tii paé dariwà[†]. Êco na po dau tòina ma pikîri é pwâranümoo, â go dau i, ba go támogòori pâ guwà o tòina goro é pwina go ina[‡]. Dau wâdé tóo co, na go paari tàwà é pimeaari koo, na dau maina ba kàwà.

Pwanauri pwi âboro na é pwa na èpà tàwà

5 Wà pwi âboro na é wâjaawà, na ia é tubaèpà tóo[§], âna dau maina é èpà na é pwa tàwà, jiio. Wâépwiri é majoroé ma jè cau tòina. Êco na câgo caa dàbamaina*, ba càcaa muru na dau maina.

6 Ba guwà jèe nye pitèié[†], â guwà nye paari tée é èpà kée. Â jèe nye pâri.

[‡] 1:18 Grec: Wà Pwiduée, âna é tâa na pai tâa kée, ba na é popai +koo tàwà, âna càcaa «üu» ma «bwa».

1:19 Apostolo 18.5 § 1:19 Matâra... Grec: «Üu» ma «bwa». 1:20 Auinapâpâri 3.14 * 1:21 Pitòrigarijè—Grec: Oint. Cõo note goo Luka 4.18. 1:22 2 Korénito 5.5; Êféso 1.13-14 † 1:23 Go nye âjupâra—Grec: {Go ipwataâboro} naa goro é wâro koo. 1:24 1 Pétèru 5.3 2:1-3 1 Korénito 4.21

* 2:1-3 4e phrase—Grec: Êkaa na go niimiri pâ, o câgo caa wâjué cõwâ naa jaawà, ma go nama guwà pikîri. 2:4 Apostolo 20.31 † 2:4 Go po pwa tii paé dariwà—Ê tii bëepwiri, âna pitubatiâu. (Câé caa ina é bétapoo tii tà tàpè Korénito, na tâa na Tii Pwicîri.) ‡ 2:4 Ba go támogòori pâ, guwà o tòina goro é pwina go ina—Grec: Càcaa târa ma guwà pikîri. § 2:5 Wà pwi âboro na é wâjaawà, na ia é tubaèpà tóo—Grec: Wiàna é nama {jè} pikîri wà pwi jè âboro.

* 2:5 Dàbamaina—Exagérer. † 2:6 Guwà jèe nye pitèié—Grec: Ê auwâru géé goowà, âna rà jèe pitèié. Pwiri é pai pitèi kà tèpa cèikî na rà ipitiri.

⁷ Â nabàni, âna wâdé na guwà pwanaurié, ma pagòóé mwara. Ba é péa panuá [é cèikí kêe] géé goro é pai tòina kêe, na dau maina.

⁸ Â go tacoo goowà pâ, na [guwà nama caapwi pwâranümawà, ma] guwà paari tée còwâ é pimeaari kàwâ‡.

⁹ Â, na ia go wii, âna târa ma còo [é pwâranümawà] pâ, pwiri guwà pitère dòo, naa na diri pâ ére.

¹⁰ Â wiàna guwà pwanauri wà pwi âboro bèepwiri, â wâgo mwara, âna go o pwanaurié. Â nye âjupâra pâ, go jèe pwanaurié, ba kàwà, naa na nee Kériso. Â go niimiri pâ, é èpà na é pwa tóo, âna càcaa dau maina§.

¹¹ Wiàna jè wàrapwiri, â o ticé naigé kà *Caatana, ma é piwâmijè. Ba jè tâmogòori bwàti é pâ tùâ kêe.

Jè piétò géé goo Iésu Kériso

¹² Go jèe pâra naa Troas, ba na go picémara é *Picémara Wâdé kà Kériso. Â, na ia go tèepaa pâ, â go pâmari pâ, é jèe nye pwabwàti é naigé kòo wà Pwiduée.

¹³ Êco na go po dau pidumapié goo pwi béèò Tito. Ba go tapacié, â cáé caa tèepaa. Â go jèe picijii tàpé Troas, â go wâjué me còwâ naani, Macédoine, [ba na go mudèe].

¹⁴ Êco na jè ipwaolé tà Pwiduée! Ba é jèe piétò wà Kériso. Â é popajè*, na ara tèpa âboro diri, pwacèwii é pwâra paa kêe na é piétò. Â jè paarié naa na diri pâ ére, pwacèwii jè ûraara muru na wâdé, na é pâra pitiri pâ ére.

¹⁵⁻¹⁶ Úu, jè pwacèwii é jawé ûrea, é pwi âraimeai, na é naa tà Pwiduée, wà Kériso. Â wà pâra tàpé na é gére pa-udòrà mwara, âna rà tère pwi jawé ûrea-bà na dau wâdé awé, â é naa târa é *âji wâro [dàra gòiri jaaé]. Â napwa naa goo wà tàpé na rà gére tubatiâu é wâro kâra, wâiti jiié, âna rà tère co é ûraara muru na bà, na wâbu, na pame târa é pwâra bà.

O wailàapà na pâri ma é pwa é wakè bèepwiri, [wakè kâra *apostolo? O nye ticé, êco pwi âboro na é pitu tée wà Pwiduée].

¹⁷ Po dau wâru tàpé na rà pa popai kà Pwiduée, ba na rà bu mwani ma bu neemururà goo. Â câgo caa pwacèwiirà. Ba wâgo, âna go pwi ênawéna kà Kériso, na go ina é âjupâra, na ara Pwiduée. Ba wàé pwi a curúo.

3

Go picémara auipwataâboro târa wâro

¹ Gona [guwà niimiri pâ] go tapoo pi-ina kòo mwara? Bwa. Ba câgo caa pwaduwa kà tèpa pwa pupûra, na rà nama guwà wii é pâ popai na wâdé naa goorà, ba na rà paari târa pâra wâra pwapwicîri. Bwa; câgo caa wàrapwiri!

² Ba é tii kòo, âna wâguwà, na jèe nye wii naa na pwâranümoo. Â pâri ma rà pûra diri tèpa âboro, [na rà còoina é wakè kòo naa jaawà].

³ Ba wà Kériso, âna wàé na é jèe nye wii é tii bèepwiri. Â wâgo, âna go nye po pwi a-ipa popai—popai naa na tii na càcaa wii goro bépwa tii, â wii goro

‡ **2:8** Paari tée còwâ é pimeaari kàwà—Pwiri pai ina wèe pâ, rà tòpié còwâ naa na picaatâa kâra. § **2:10**

Dernière phrase—Grec: Wiàna go pwanaurié goo cè jè muru. **2:11** Luka 22.31 **2:12** Apostolo 14.27;

1 Korénito 16.9 **2:13** Apostolo 20.1 * **2:14** Popajè—é, Popabà. Pwiri é inaè ma pâra tèpa apostolo.

2:15-16 Luka 2.34; 2 Korénito 3.5-6 **3:1** Apostolo 18.27; 2 Korénito 5.12 **3:2** 1 Korénito 9.2 **3:3**

Exode 24.12; Jérémie 31.33; Ézékiel 36.26-27

ê Nyuâaê Pwiciři kà Pwiduée, na é wâro*. Tii na càcaa wii mwara, naa gòro atü†, â wii naa na pwâranümara âboro.

4 Go cimwü [na go ina pwiri] géé goo na go cèikî ba gòo naa goo Pwiduée, ba go tâa goo Kériso.

5 Â câgo caa niimiri pâ go ipwa acari, ê wakè na é naa tóo. Â nye wà Pwiduée, na é nama pâriô ma go pwa.

6 Â wàè na é nama go pwi a pame ê *auipwataâboro kêe na bwaa âmuê, [na é pwa ba kâjè, wâjè è Ba kêe].

Ê auipwataâboro bèepwiri, âna càcaa me géé goro ê naèà na wii; ba muru me goro ê Nyuâaê Pwiciři. Ê naèà na wii, âna é nama jè bà. Êco na é Nyuâaê Pwiciři, âna é nama jè wâro.

Dau maina awé muugère

7 Wà *Moosé, âna ia é pame ê naèà, na wii naa gòro atü. Â è naèà bèepwiri, âna é pame co ê pwâra bà. Âjupâra pâ, na ia é tèepaa, â è tèepaa naa na muugère kà Pwiduée. Ba è naporomee wà Moosé, âna dau pwâra goo, â càcaa pâri ma rà ucâri wà tèpa *Isaraéla. Êco na é muugère bèepwiri âna càcaa gòiri.

8 Â napwa naa goo ê auipwata-âboro‡ na é pawârojè, na é pame è Nyuâaê Pwiciři, âna dau maina awé è muugère kêe.

9 Â wiàna é naèà na é naa wârimuru tâjè, âna muugère, â o mwa wànau cè pai maina awé è muugère kâra auipwata-âboro, na é nama jè *târù [na ara Pwiduée]?

10 Ûu, è muugère [kâra è naèà] âna muru na dau kîri, naa goro jènere è muugère [kâra auipwataâboro na bwaa âmuê].

11 Ba wiàna jèe pwa muugère kâra è pwina càcaa gòiri, â o mwa wànau cè pai dau muugère kâra è pwina tâa dâra gòiri?

Jè côo muugère kà Pwi Ukai

12 É nama jè gòo è auipwataâboro bèepwiri, na é pwa ba kâjè wà Pwiduée§. Â câjè caa piwâ, [na jè piênawéna kêe].

13 Â câjè mu caa pwaduwa kà Moosé, na ia é cajipi è naporomee, na ia é coo ara è Ba kêe, tèpa Isaraéla. Ba tàutée na rà côo è muugère na tâa gòé, na é gére pitiâu boo.

14 Â napwa naa goo wà tèpa Isaraéla, âna nye dau câmoori kaa è pwâranümarà, tèepaa naa goro nabà. Ba, naa rà pûra ma tère è pâ tii goro è naèà*—tii goro è auipwataâboro béaa—[â càra caa côoina è âjupâra na tâa na. Ba pwacèwii na] târamiri è naporomeerà goro cè imwaano. Â càcaa [pâri ma rà] dâgòtù è imwaano bèepwiri, êco wiàna rà tâa goo Kériso.

15 Ûu, âjupâra pâ, tiagoo nabâni, âna pwacèwii naa târamiri aunünüma kà tèpa Isaraéla, na rà mu pûra è tii kà Moosé.

16 Êco na, wiàna é biié dà Pwi Ukai wà pwi jè âboro, â o tûu è ocajipi

* 3:3 Pwiduée, na é wâro—é, Pwiduée, na é naa é wâro. † 3:3 Wiü...naa gòro atü—É ina wà Paulo è Naèà kà Moosé. (Còo Exode 24.12.) Â è mara inapâpâri béaa wà i péroféta Iéremia pâ, è naèà na bwaa âmuê, âna o wii naa na pwâranüma tèpa âboro (Còo Jérémie 31.33; Ézékiel 11.19; 36.26–27.) 3:6 Jérémie 31.31; Ioane 6.63; 1 Korénito 11.25 3:7 Exode 34.29 ‡ 3:8 Auipwataâboro—Grec: Wakè (ministère). Ipaiwâ naa na pâ nee tii 9 ma 10. 3:9 Deutéronome 27.26; Roma 1.17 § 3:12 Ê auipwataâboro bèepwiri, na é pwa ba kâjè wà Pwiduée—Grec: Espérance. 3:13 Exode 34.33 * 3:14 Ê pâ tii goro è naèà—Aamwari Béaa (l'Ancien Testament). 3:16 Exode 34.34

naporomee.

¹⁷ Ba wà Pwi Ukai, âna wàé ê Nyuââê. Â ê Nyuââê kà Pwi Ukai, âna é tipijè gée goo é pâ pwina tòojè, â jèe nye ticé na cipajè.

¹⁸ Â jèe cau dàgòtù gée naporomeeje è ocajipi wèe, ba na jè pwacèwii è garaaci na pwàra, goro è muugèrè kà Pwiduée. Ba è Nyuââê kà Pwi Ukai, âna é gère pitòotérìjè, ba na jè pwacèwiié, â ba na jè tâa na è muugèrè, na pimaina too.

4

Picémara Wâdé âna pwéelaa naa na bàuté

¹ Wà Pwiduée, âna é panuâ tóo è wakè bèepwiri, naa na pai wâdé kèe. Wàépwiri è majoroé ma câgo caa pidumapié, â càcaa oratóo [goo é pâ aré ma tòina na go tâa na].

² Â go jèe mara niimiri pâ, [wiàna go picémara târa pâ âboro] â o câgo caa ina cè ji caapwi popai na pwâ. Â câgo caa naapwàniri cè ji caapwi muru, [ba na go nama puràra è wakè kôo]. Bwa! Tàutòo goo è pwàra càra âboro, na jè kamu goo. Ba go wakè na âjupâra. Â câgo caa ébii è Popai kà Pwiduée; â go paari bwàti è âjupâra naa naporomee Pwiduée. Â wà tèpa âboro, âna rà o tâmogòori naa na *pwâratùra-nigée-goorà [pâ, go pwi âboro na câgo caa piwâmìrà].

³ Ba è Picémara Wâdé na go inapàpàri, âna pwéelaa. Â pâri ma rà tâmogòori è èrèé.

Èco naa goo tàpé na rà tubatiàu è wâro kàra, wàiti jii Pwiduée, ba cârù tàra *.

⁴ Ba wà *Caatana, pwi ukai kâra è gòropuu bèeni, âna é nama rà bwi, ba na o càra caa tâmogòori, ma càra caa cèikî. Êkaa na càra caa còo è pwéelaa—ba càra caa tâmogòori è *Picémara Wâdé, goo é pai muugèrè kà Kérìso. Ba wà Kérìso, âna wàé kaa, na é paari tâjè wà Pwiduée, ba na jè tâmogòorié bwàti†.

⁵ Ba, na go pwa pupûra, â câgo caa pi-inapàpàrio còwâ tàwà. Â go inapàpàri co wà Kérìso Iésu, Pwi Ukai. Â gée gooé, âna go pwi ênawéna kàwà.

⁶ Biu, âna é ina wà Pwiduée pâ: *Wâdé na é tèepaa è pwéelaa naa nabibiu kâra è bàuté.*

Genèse 1.3 Â wà pwi Pwiduée-bà, âna wàé kaa, na é nama tèepaa è pwéelaa kèe, naa na pwâranùmoo, ba na go o tâmogòori pâ, è muugèrè kèe, âna é tâa goo Kérìso‡.

Cimwü cèikî kà Paulo naa na aré

⁷ [È pwi pwéelaa bèepwiri na é wâgòojè, âna é pwacèwii] è pâ wâdé, na dau maina è wâri wèe. Èco na jè pwacèwii è wâra jawé puu [na càcaa gòo]. Â êkaa pwiri, na rà nye tâmogòori pâ âboro, pâ, càcaa me gée gòojè, è patâmee na dau maina awé na tâa gòojè; â nye me gée goo wà Pwiduée.

⁸ Üu, go§ nye dau tâa na aré ma tòina na diri pâ ére, èco na càcaa cògògò. Â nye ciburà pwa na go pidumapié, èco na go nye tà cimwü.

3:17 Ioane 8.36; Roma 8.2 **4:2** 2 Korénito 2.17; 1 Tésalonika 2.5 * **4:3** Grec: Nye târamiri è Picémara Wâdé +kôo, tà tàpé na rà gère bà. **4:4** Êféso 2.2; Kolosé 1.15; Héberu 1.3 † **4:4** Dernière phrase—Grec: Ba é pwi ânuru Pwiduée. **4:6** Genèse 1.3; Ésaie 9.1; 2 Korénito 3.18 ‡ **4:6** È muugèrè kèe, âna é tâa goo Kérìso—Grec: È muugèrè kà Pwiduée, naa goro naporomee Kérìso. **4:7** 2 Korénito 5.1 **4:8** 2 Korénito 1.8, 7.5 § **4:8** Go—Grec: Nous (pwacèwii bu, bà, é, jè naa na paici). Èco na wà Paulo, âna é ina pâ muru na tèepaa tée, pwi apostolo. Ipaiwà naa na pâ nee tii 8-15. (Còo mwara note goo 2 Korénito 1.6.)

9 Rà nye ciburà pwa ê pwina èpà tòo, êco na wà Pwiduée, âna câe caa panuô. Â rà nye téurao naa napuu, êco na go nye cimadò còwâ.

10-11 Êdiri pâ tòotù, âna go nye pipwabwàtio târa bà, ba kà Iésu. Ba pwacèwii na go tàgère pa naa na naiio pai bà kèe—è naiio na ée mwa bà. Êco na go nye popa mwara naa gooò è pai wâro kèe còwâ. Â wà tèpa âboro, âna rà o còo pwiri.

12 Â wiàna go pibwéka târa ma go bà, â târa ma tâa tàwà è *âji wâro*.

13 Ba jèe nye wii naa na *Tii Pwicîri, pâ: *Go cèikí naa goo Pwiduée. Êkaa na go tùra. Psaume 116.10* Â è cèikí bèepwiri, âna è cèikí kòo. Â êkaa pwiri na go picémara è popai kèe.

É pawâroò còwâ ba go tâa gooé

14 Ba go tâmogòri pâ wà Pwiduée, âna é pawâro còwâ Pwi Ukai Iésu gée na aubà. Â ée mwa pawâroò còwâ, ba go tâa goo Iésu. Â ée mwa popajè naima ma wâguwà, ma jèe cima araé.

15 Êkaa na *pwényunyûariwà, na go tâa na aré. Â, na wàrapwiri, â è pâ wâdè kà Pwiduée, âna pibwiari† pâ. Â o wâru cè tèpa âboro, na rà o tâmogòri è pâ aupwényunyûari kèe, na me gée goo è *pimeaari imudi kèe. Â rà o ipwaolé ma ipwamainâ. Â o pimaina pâ è muugère kèe, ma è pai maina kèe‡.

Càcaa gòiri aré kâjè nabà

16 Géee goro diri [pâ aupwényu-nyuûari-bà] â o càcaa oratâjè. Ba wiàna jèe pitàbàtù§ boo còwâ è naiijè [ma ée pâra dàra è pwâra bà]; â napwa naa goo è âji wâro na wâgoojè, âna è pimaina too.

17 Â wiàna jèe tâa na aré na pâ tòotù bèeni, âna càcaa maina, â o càcaa târa gòiri. Ba è pâ pwiibà, âna târa ipwabwàtijè, ba na o tâa tâjè è muugère. Â è muugère-bà, âna o dau maina awé, jii è pai tâa na aré kâjè nabà. Â è tà tâa jaajè dàra gòiri awé.

18 Êkaa na, jèe cibwaa nama piâjimuru tâjè è pâ pwina jèe còo goro du âraporomeejè. Ba o càra caa tà tâa awé. Â jèe dau naa nûmajè naa goro pâ muru na câjè caa còo goro du âraporomeejè. Ba pâ muru na rà o tâa dàra gòiri awé.

5

Naiiri âboro na bwaa âmué

1 Úna jèe gére wâro ni gòropuu, â è naiijè, âna pwacèwii è wà imwaano, na o mwa ténoori na jèe tòotù. Êco na jèe tâmogòri pâ, pwa è pwi wà kâjè, na ée wânidò *napwéretòotù. È pwi wà-bà, âna ée nye tà tâa awé, ba wà bari kà Pwiduée, â càcaa muru bari kâra âboro. [È pwi wà bèepwiri, âna è naiijè na bwaa âmué].

2 Nabàni, âna jèe maagè còo, â jèe càwé. Ba jèe dau gòo tâjè, ma jèe tapacîri è naiijè* na o mwa naa tâjè, naanidò napwéretòotù.

4:10-11 1 Korénito 15.31 4:10-11 Roma 8.36 * 4:12 Grec: Êkaa na é wakè pwâra bà, naa +gooò; â è wâro, âna é {tâa} goowà. 4:13 Psaume 116.10 4:14 1 Korénito 6.14 † 4:15 Pibwiari—Se répande, s'élargir. Pipâra pâ. ‡ 4:15 Grec: Ba diri pâ pwi bèepwiri, âna tèepaa géee goowà, ba na é pipâra pâ è pimeaari imudi. Â o wâru tàpé na rà o pwamaina Pwiduée, naa na pwényuûa kèe. 4:16 Éféso 3.16
§ 4:16 Pitàbàtù—Descendre, diminuer. Boo. 4:17 Roma 8.17-18 4:18 Kolosé 1.16 5:1 2 Korénito 4.7 5:2 Roma 8.23 * 5:2 Jèe tapacîri è naiijè—Grec: Nûmajè na jèe coona é wà bèepwiri. Naa na pâ nee tii 2-5, âna wà Paulo, âna é naanaimari du ucina goo è naiijè—ucina goo wà imwaano, ma ucina goo ârabwée kâjè.

³ [Ê nairi âboro bèepwiri, âna é pwacèwii é jè ârabwée, na o mwa naa tâjè.] Â wiàna jè coona, â o câjè caa cicàpé na ara Pwiduée. Ba o naa târa é nyuâajè é nairi na bwaa âmué.

⁴ Ũu kaa. Ba ûna jè wâro ni gòropuu, â jè nye dau càwé kaa, goro pai maagé kâjè. Â wiàna càcaa nûmajè naa tiâu ârabwée kâjè, êco na o mwa dau wâdé tâjè, na jè o tòpwùtù é dôro ârabwée, ma jè coona jè ârabwée na bwaa jajau—[nairi âboro] na o câ mwa caa bà!

⁵ Â nye wà Pwiduée, na é jèe pwabwâtijè, târa é wâro bèepwiri. Â é naa tâjè é Nyuââé Pwicîri, ba na é pwi pâbéaa kâra é pâ aupwényunyuâari na é naa, â târa ma é *paâjupâra mwara pâ, jè o mwa cau tòi diri é pâra pwi†.

⁶ Êkaa na wâdé na jè tà ciburà piêgòtùru ma ipwadéé!

Jè wâro na cèikî

Âjupâra pâ, na pàara na jè gére wâro na nairi, naani gòropuu, â bwaa câjè caa pâji pitànaima ma Pwi Ukai.

⁷ Êco na jè wâro na é cèikî, â câjè caa wâro wiâra é pwina jè côo goro é du âraporomejè.

⁸ Â wàépwiri é majoroé ma jè tà ciburà piêgòtùru ma ipwadéé. Ba wâdé tâjè na jè pâra gée na é pwi nairi âboro bèeni, ba na jè pitànaima ma wà Pwi Ukai.

⁹ Â é pwina piâjimuru tâjè, âna, na jè mudàra ma wâdé tà wà Pwiduée wàijè—wiàna jè bwaa wâro [ni gòropuu] na nairi âboro bèeni, é, wiàna jè pâra gée na.

¹⁰ Ba jè o cau coo ara Iésu Kériso, ba na é pitèijè. Â ée mwa ipâdi tâjè, wiâra é pwina jè pwa naani gòropuu, wiàna wâdé, é, wiàna èpà.

Go pame popai goro pinaanapó

¹¹ Pârajè na jè piaabòrijè na ara Pwi Ukai, ma dau papwicîrié. Napwa naa good‡, âna go tà ciburà niimiri é pwiibà. Â wàé kaa pwiri, na go dau patùra pâ âboro, ba na rà pibiirà dèe. Â é tâmogòori é pwâranûmoo wà Pwiduée. Â go wâri pâ, wâguwà mwara, âna guwà tâmogòorio bwàti.

¹² Guwà cibwaa niimiri pâ go ciburà pi-ina kôo. Nûmoo co, na guwà ipwadéé good. Â go naa tàwà mwara, é bétòpi tà tèpa ipwamainarà—wàilà na rà pi-ina kâra, goro pâ muru na jè côo goro du âraporomejè, â càcaa gée goo pâ muru na wâna pwâranûmajè.

¹³ Pwiri [rà o ina pâ] go pigù, na go ina pwiri. Â wiàna wàrapwiri, â go pigù ba kà Pwiduée. Â wiàna go pwa goro tâmanga ma goro autâmogòorimuru, â go wàrapwiri, ba na guwà tòi é popai kôo§!

¹⁴ [Napwa naa goo é pwina go pwa, âna] go nye pitère dàra é pimeaari kà Kériso, [naa na diri pâ ére]. Ba go tâmogòori pâ, caapwi pwi âboro, [wà Kériso] âna é bà ba kâjè diri. Êkaa na wàijè, âna jè jèe bà [naa goro é wâro kâjè béaa].

¹⁵ Â jè cibwaa tà wâro ba kâjè co. Ba wiàna é bà wà Kériso ma pawâroé còwà, â wiàna é pawârojè, â wâdé na jè wâro ba kèe.

Pinaanapó na é nairé mee Kériso

† 5:5^c phrase—Ê popai grec, âna pai ina wèe pâ, prémices ma garantie. 5:6 Hébéru 11.13–16 5:8 Filipi 1.23 5:9 Kolosé 1.10; 1 Tésalonika 4.1 5:10 Ecclésiaste 12.14 ‡ 5:11 Good—Grec: Goobà. Êco na munaa é pi-inaé còwà wà Paulo, naa na pâ nee tii 10 tiagoro nee tii 15. (Còo mwara note goo 2 Korénito 1.6.) § 5:13 Ba na guwà tòi é popai kôo—Grec: Ba kàwà. 5:15 Roma 14.7–8

16 Êkaa na jèe câgo caa còo wà tèpa âboro, goro pai còo kà tàpé na càra caa tâmogòori wà Pwidueé* Béaa, âna go† mu wàrapwiri târa pai còo kòo wà Kériso, êco na nabàni, âna jèe câgo mwa caa wàrapwiri.

17 Ba wiàna é tâa goo Kériso wà pwi jè âboro, â [wà Pwidueé, âna é] tòpò naa gooé é wâro na bwaa âmué. Â jèe tiâu diri pâ muru béaa. Êdiri pâ muru na wâni, âna bwaa po âmué diri.

18-19 Ba wà Pwidueé, âna é jèe tòpò pinaanapò naa nabibiu kâjè ma wàé, na é naigé mee Kériso. Â é pwanauri é pâ èpà kâjè. Ba wàépwiri kaa é aunünüma kèe géé na biu, na é gére naame goo Kériso, naa jaajè tèpa âboro‡. Â wàé kaa pwiri é waké kòo, ba na go pame târa pâ âboro é popai goro é pinaanapò bèepwiri,

20 naa na nee Kériso. Â wâguwà, âna guwà tère é popai, ba é todàwà wà Pwidueé, ba na o tâa tàwà é pinaanapò bèepwiri, naa nabibiu kâwà ma wàé.

Â go tacoo goowà, naa na nee Kériso, ba na guwà tòpi é popai§.

21 Ba wâdé tà Pwidueé na jè *târù na araé. Â é jèe pwa ma jè târù, géé goo Kériso. Guwà tère é pwina é pwa ba kâjè wà Kériso. Ba pwi a ticé èpà kèe, êco na wà Pwidueé, âna é tòpò naa goé, diri é pâ èpà kâjè, ba na é tòpò naa goojè diri é *târù ma pai wâdé kà Kériso*.

6

Tòpi pimeari kèe nabàni!

1 Wâgo, âna bu waké naima ma wà Pwidueé*. Êkaa na go tacoo goowà pâ, na guwà cibwaa ipwa-imudiri é pwina é naa tàwà wà Pwidueé, naa na *pimeari imudi kèe.

2 Ba é jèe nye ina pâ:

*Na pwi pàara,
na go o pitòrigari,
âna go o tèregà.
Â go o pitu tâgà,
na tòotù na go pacoo.
Â go o pa-udògà
na pwi tòotù
na go o mwa pitapwâina†.*

Ésaïe 49.8

Â guwà tère, jèe tèepaa pwi tòotù-bà! Jèe nabà, na é upajè wà Pwidueé, [â é naa tâjè é *âji wâro jaaé!]

* 5:16 Goro pai còo... Grec: *Wiàna é naiiri âboro.* † 5:16 Go—é, Jè, é, Bà. Còo note goo 2 Korénito 1.6. 5:17 Roma 8.1; Galatia 6.15 5:18-19 Roma 5.10 5:18-19 Roma 3.23-25 ‡ 5:18-19

3e phrase—Grec: *Wà Pwidueé âna é tâa goo Kériso, ba na é wàrapwiri tà tèpa âboro.* § 5:20 Grec: *+Go pwi a-ipa popai naa na nee Kériso, ba pwacèwii na wà Pwidueé, na é patèrewà gooò.* Êkaa na go tacoo goowà naa na nee Kériso, pâ, na guwà pinaanapò ma wà Pwidueé. 5:21 Hébéru 4.15 * 5:21 Grec: *Wà pwina câé caa tâmogòori é èpà, âna é pâ nau pwi èpà, ba na jè pâ nau târù na ara Pwidueé.* * 6:1 1^r e phrase—Grec: *Wàibà, âna bà waké naima ma wà Pwidueé.* Munaa é pi-inaé còwà wà Paulo. Êco na matâra pâ, é pi-inarà ma wà pàra tèpa apostolo béé. Ipaìwà naa na pâ nee tii 1-13. (Còo mwara note goo 2 Korénito 1.6.) 6:2

Ésaïe 49.8 † 6:2 Pitapwâina—*Choisir, déterminer.*

Aré kà Paulo goo wà Kériso

³ Càcaa nūmoo na go nama tanoori ê pâ âboro goro cè càrao, ba na rà cibwaa ina ba èpà ê wakè kôo.

⁴⁻⁵ Bwa. Go nye paari, na diri pâ ére, pâ, go pwi âji ênawéna kà Pwiduée. Â wàépwiri na go dau gòo naa na pidàpwicâari, naa na pâ muru na èpà na wâru, na tèepaa mariô—ê aré, ma ora, ma copwa, ma pai wâgotôo. Ba rà pâdio tèpa âboro, â rà tũo naa na karapuu. Â go mu uru géee nabibiu kâra pâ pubu âboro, na rà putâmu naa gooô. Â go nye tà ciburà wakè ba gòo, tiagoo na ticè nii kôo.

Ê pidàpwicâariê, â é tà wakè

⁶⁻⁷ Naa na diri ê pâ pwiibà, âna go nye tà ciburà paari pâ, go pwi âji ênawéna kà Pwiduée, goro pai pitòimiriô, ma pai tâmogòorimuru kôo, ma pai pidàpwicâariô. Â go nye tà ciburà pitu târa pâ âboro, ma meaarirà, géee na âji pwâranūmoo. Â go nye tà wakè goro ê pàtâmara ê Nyuâaê Pwicîri. Â nye tàrù na go picémara pâ ê Popai kêe. Ūu, ê càrao bèepwiri na *tàrù, âna pwacèwii ê neemuru paa kôo, târa ipwamuruô, â târa nama pipâra pâ ê *Picémara Wâdé.

⁸ [Na go wakè ba kà Pwi Ukai, â câgo caa ipacè naa goo ê pwina rà niimiri wà tèpa âboro.] Ba wà pàra tàpé, âna rà inaô ba wâdé; â wà pàra tàpé mwara, âna rà inaô ba èpà. Â wà pàra tàpé, âna rà picagòtùo; â wà pàra tàpé, âna rà piècaario. Â wà pàra tàpé mwara, âna rà ina pâ, go pwi a pwâ; êco na go nye ina ê âjupâra.

⁹ Â rà ina pàra tàpé pâ, càra caa tâmogòorio. Êco na dau wâru tàpé na rà tâmogòorio bwàti[‡]. Â pwa wârimuru tôo ba gòo, â pwa na go bà[§]. Êco na bwaa nye wâgo-ni, tàgère wâro.

¹⁰ Ūu, go nye dau tâa na aré, êco na go nye tà ipwàdéee. Â wiàna ticè wâdé kôo ni gòropuu, â dau wâru pâ wâdé, na go tòpò naa na pâ pwâranūmara âboro. Ba wiàna nye ticè kôo, â âjupâra pâ, kôo diri ê pâ muru.

¹¹ Ico tèpa béee Korénito, go tàpiri tàwà ni ê pwâranūmoo. Â nye ticè na go naapwâniri goowà, naa na diri ê pwina go ina tàwà.

¹² Ba dau wânūmoo tàwà. Â [wiàna pwa cè pwina pitâa nabibiu kâjè, â muna] câguwà caa wâdéario géee na âji pwâranūmawà?

¹³ Go patùrawà ni, pwacèwii na guwà tèpa âji naîô. Â wâguwà, âna wâdé na guwà ipwacèwii, ma tòpio bwàti naa na âji pwâranūma!

Pâra jii tàpé na rà pwa na èpà

¹⁴ Guwà cibwaa ipiwwà, naa goo tàpé na càra caa cèikî naa goo Pwiduée. Ba càcaa pâri na guwà wârori ê wâro kâra. Wânaui? Pâri ma ru picaatâa ê wâdé ma èpà? Pâri ma ru picaatâa ê pwéelaa ma bàutè?

¹⁵ Pâri ma ru picaatâa wà Kériso ma wà Béliâl [*Caatana]? Pâri ma caapwi pai còo kà pwi a cèikî naa goo Pwiduée, ma wà pwina câe caa cèikî?

¹⁶ Dà cè pwina ipaiwà naa goo ê pâ ânuuru duée*, ma ê wâra pwapwicîri kà Pwiduée? Bwa! Ba wâijè, âna jè wâra pwapwicîri kà Pwiduée, na é wâro. Ba é jèe ina pâ:

6:4-5 2 Korénito 11.23-27 **6:6-7** 1 Timotéo 4.12 **6:9** 2 Korénito 4.10 ‡ **6:9** 2e phrase—é, Wà Pwiduée, âna é tâmogòorio bwàti. § **6:9** 3e phrase—Grec: {Rà niimiri pâ go} gére bà. **6:13** 1 Korénito 4.14 **6:14** Éféso 5.11 **6:16** Lévitique 26.12; 1 Korénito 3.16 * **6:16** Ânuuru duée—Idole. Còo Ânuurumuru naa na Neeremuru (Vocabulaire) naa pwâadàra tii.

Go tâa jaa pwi Ba bèeni.
 Â bu picaapâra.
 Go o mwa pwi Pwidueé kêe.
 Â ée mwa pwi Ba kôo.

Lévitique 26.12; Ézékiel 37.27

17 Â é ina mwara wà Pwi Ukai Pwidueé pâ:

Guwà pâra jìirà.
 Guwà pwa-ité tâa.
 Naaco pâ tûa kâra,
 tûa na dau miiri.
 Â go o mwa tòpiwà.

Ésaïe 52.11

18 Go o mwa pwi caa kàwà,
 â guwà o mwa tèpa naîô†,
 paa ma ilâri.
 Wâgo Pwidueé
 na dau pwa nii kôo,
 naa gòro diri pâ muru. Nabwé!

2 Samuel 7.8,14

7

1 [Wà Pwidueé, âna é] ina pâ muru bèepwiri, co tèpa gòrobéèò, ba kâjè [wàijè tèpa naîê]. Êkaa na, wâdé na jè pitâiti jii é pâ muru, na tubaèpà é naijè ma pwâranümajè. Wâdé na jè cèitiri é èpà géé na wâro kâjè, ma jè dau papwiciriè.

Ipwàdéé kà Paulo goo tàpé Korénito

2 Guwà naa cè autâa kôo, naa na pwâranümawà. Ba câgo mu caa piwâmi cè jè ârapàarawà. Â câgo mu caa ipa-imwûru cè jè âboro jii é cèikí kêe. Â câgo mu caa pwâgarìwà, ba na go popa cè muru jiiwà.

3 Wiâna go ina pwiri, âna càcaa târa pitòtiwà. Ba âjupâra na go jèe nye ina pâ, guwà tâa na pwâranümoo. Â o nye ciburà wàrapwiri, wiâna jè bwaa wâro, é wiâna jè jèe bà.

4 Dau maina é cèikí kôo, naa goowà. Ba dau wâdé tîo é wâro kàwà, â go pwamainawà [goo é cèikí kàwà]. Â guwà dau pagòo-o naa na diri pâ aré kôo, êkaa na go dau ipwàdéé.

5 [Go wâjué còwà naa goo i pwi ia go ina]: Na ia go tèpeaa naa na province Macédoine, â nye ticè nao kôo. Ba wâru pâ wià ma pwéretòotù béaa kôo. Ba wâgòroigé, âna go pâmari tàpé na rà cicarao. Â wâna pwâranümoo, âna maina pai wâgotôo.

6 Êco na wà Pwidueé, âna é pwi a dau pagòò wà pwi âboro na ticè nii kêe. Â é nye pagòo-o, ba é panuâ medario wà Tito.

6:17 Ésaïe 52.11; Auinapâpari 18.4 6:18 2 Samuel 7.14; Jérémie 31.9 † 6:18 Guwà o mwa tèpa naîô—Popai na é mara ina wà Pwidueé goo pwi Mesia co. (Còo 2 Samuel 7.14.) Êco na wà Paulo, âna é naanaimari è popai bèepwiri, bau è popai na me géé na Ésaïe 43.6-7 tèpa naîô, paa ma ilâri, ba na é paari pâ, wàijè diri na jè cèikí naa goo Iésu, pwi Mesia, âna jè cau tèpa naî Pwidueé, â tâa tâjè diri pâ aupwényunyuaari kà tèpa âji naîê. 7:5 2 Korénito 2.13

⁷ Go ipwàdée goro pai tèepaa kêe medario, â go dau ipwàdée goro ê jèkutâ kêe goowâ. Ba é piwiâ tîo pâ, guwâ dau pagòoé. Â é ina mwara pâ, dau nûmawâ na guwâ côoô còwâ, â guwâ tà tapaciô. Â guwâ po dau tîina [goro é pâ muru na tèepaa tîo naa jaawâ]*. Â é pwa jèkutâ tîo goro é pimeaari kàwâ ba kôo, â dau nûmawâ na guwâ pitu tîo ma pwamuruô. Â dau imaina pâ é ipwàdée kôo.

Go ipwàdée ba guwâ biiwâ

⁸ Tèpa béèò wée, go tàmogòori pâ, guwâ tàpo tîina, goo i tii kôo†, naa na jè ji pàara. Â wâgo mwara, âna go tàpo pinûnuma còwâ, na jè ji pàara. Êco na nabàni, âna câgo mwa caa niimiri còwâ.

⁹ Bwa, go ipwàdée. Â càcaa géee goo pai tîina kàwâ, â nye géee goo na guwâ jèe pinûnuma ma guwâ biiwâ còwâ. Ba muru na dau wâdé tà Pwidiúé. Â go còo pâ, i pwi ia go wii, âna càcaa èpâ tàwâ.

¹⁰ Ba [câjè caa tà niimiri còwâ] é tîina na wàrapwiri, na é naa tâjè wâ Pwidiúé. Ba é naa, ba na jè pinûnuma ma pitòotéri é wâro kâjè. Â é tîina bèepwiri, âna é pame pai udò kâjè [naa na *âji wâro]. Êco na, wiàna jè tîina, â câjè caa biijè, âna muru na èpâ‡. Ba jè tà ciburâ pâra dâra bà, dâra gòiri, iti jii Pwidiúé.

¹¹ Tèpa béèò wée, guwâ jèe còo cai é pwina é pwa wâ Pwidiúé ba kàwâ, goro pai tîina kàwâ. Wâéni: Guwâ êgò, ba na guwâ coo iti jii wâ pwina é inaô ba èpâ§! Jèpwi: Guwâ putâmu naa gooé! Jèpwi: Nûmawâ na guwâ pwa wârimuru tée! Jèpwi: Wâgotâwâ, ba guwâ péa pwa jè muru na càcaa wâdé! Jèpwi: Dau nûmawâ na guwâ còoô [ba na guwâ patâmarù pwâranûmoo]. Jèpwi: Guwâ paari pâ, càcaa wâguwâ na guwâ pwa na èpâ, na pwi pàara-bâ.

¹² Na ia go wii tàwâ i tii bèepwiri, âna càcaa târa ma go pitòti wâ pwina é pwa na èpâ, é, târa ma go pwamuru pwi jè âboro*. Â nye nûmoo na é nye paari tàwâ wâ Pwidiúé, pâ, go âji tâa na pwâranûmawâ. Ba guwâ nye pò ma ipwamuruô kaa.

¹³ Â wâé kaa pwiri é pwina pagòo-o.

Go ipwàdée géee goo Tito

Jèpwi mwara, co tèpa béèò: Go dau ipwàdée, ba guwâ nama é ipwàdée wâ Tito. Ba guwâ [cau tòpié bwâti, â guwâ] pagòoé ma patâmarù é pwâranûmee.

¹⁴ Ia go pi-inawâ ba wâdé tée. Â câguwâ caa pwa ma go pitòotéri auniimiri kôo, naa goowâ. Êkaa na i pwi ia go ina tée, âna popai na âjupâra, pwacèwii na go nye ciburâ ina tàwâ é âjupâra.

¹⁵ Napwa naa goo wâ Tito, âna dau wânûmee tée wâguwâ. Ba é ina pâ, guwâ tòpié, naa na tîimiri ma ipakîri, â guwâ dau pitère dèe. Wâé kaa pwiri é majoroé ma dau maina too é pimeaari kêe ba kàwâ.

¹⁶ Ũu, go nye dau ipwàdée kaa, co tèpa béèò, ba pâri ma go pûra naa goowâ, naa na diri pâ muru.

* **7:7** Ê pâ muru na tèepaa tîo naa jaawâ—Wâ pwi jè ârapâara tàpé Korénito, âna é dau picocoori wâ Paulo. (Còo 2 Korénito 10.7.) **7:8** 2 Korénito 2.4 † **7:8** I tii kôo—Tii na ia é pwa, ba na é patûrarâ ba gòo. Câe caa ina bêtapoo tii tà tàpé Korénito, na tâa na Tii Pwicîri. (Còo 2 Korénito 2.1-3.) **7:10** Mataiao 27.3-5; Hébéru 12.16-17 ‡ **7:10** 4e phrase—Grec: Ê pikîri na me géee goo {pâ géaa kâjè naani} gòropuu. § **7:11** Guwâ êgò, ba na guwâ coo iti jii wâ pwina é inaô ba èpâ—Grec: Guwâ ipamuruwâ. * **7:12** Pwi jè âboro—Pai ina wèe pâ wâé, Paulo.

bépitu ba kà tèpa cèikî wâ iérusaléma

8

(Naporomee 8-9)

Rà dau naa tèpa Macédoine

¹ Tèpa béèò naa goo Kériso, wâdé na guwà tâmogòori é waké na é pwa wà Pwiduée géé goro é *pimeaari imudi kée, naa na pâ wâra pwapwicîri, wâna province Macédoine* .

² Ba rà po dau tâa na aré wà tèpa cèikî wê, â po dau ticé kàra. Êco na rà tà tâa na é ipwàdéé, â rà nye tà naa, naa goro piticèmuru naa goo [é wâdé kàra].

³ Â wâgo âna go *paâjupâra pâ, rà naa é pwina tà târa. Â rà naa piwéna jii. Âna nye ticé âboro cèna é tacoo goorà pâ, na rà naa.

⁴ Pwa jèpwi mwara: Nye wàilà na rà tacoo good, ba na pwa cè kàra géé goo é bépitu na jè naa, ba kà tèpa cèikî wâ *Iérusaléma.

⁵ Â é pwina rà naa, âna o dau wénari é pwina go cipacîri géé goorà. Ba rà nye pipanuârà diri tà Pwi Ukai. Â géé na càùé, â rà pipanuârà còwâ tò, ba rà pitère dàra é câbawâdé kà Pwiduée.

⁶ [Napwa naa goo é bépitu ba kà tàpé Iérusaléma, âna] nye wà Tito, na é tapoo é waké bèepwiri. [Â wàé na é pagòowà mwara, na guwà pa cè nakake kàwà géé goo.] Êkaa na, go ina tée pâ, wâdé na é pagòowà mwara, ba na guwà tubanabwé é auniimiri kàwà.

⁷ Ba [wà Pwiduée, âna é] dau imeaiwà, goro pâ wâdé na wâru, naa diri pâ ére—é cèikî, ma é pwàratùra, ma é aupicòoina, ma é nii, ma é pimeaari. Â guwà tà tàcî; â dau maina é pimeaari kàwà ba kòo†. Â wâdé mwara na guwà dau imeai pàra tàpé, ma naa, naa goro piticèmuru naa goo.

⁸ Wiàna go ina pwiri, â câgo caa tacoo goowà. Â go nye ina tàwà co pâ: Ê pàra wâra pwapwicîri, âna nye bura târa na rà pitu naa na ipwàdéé. Â go naa tàwà é pai pwa wèe bèepwiri târa ma paari pâ, é pimeaari kàwà, âna âjupâra.

⁹ Ba guwà mwa tâmogòori pâ, wà Pwi Ukai kâjé Iésu Kériso, âna é nye ipanuâé imudi tàwà. Ba dau wâru pâ wâdé kée [naa *napwéretòotù]. Â é panuâ diri, ba na tâa tàwà é pâ wâdé na wâru [na ara Pwiduée].

Naa wiàra pwina tâa tàwà

¹⁰⁻¹¹ Naja gééilu, âna wâguwà na guwà tèpa mara niimiri pâ, na guwà pitu tà tàpé Iérusaléma. Ba caapwi pwàranùmawà naa goo. Ûu, guwà jèe niimiri, â guwà pò ma pwa. Â wàéni é auniimiri kòo: Wâdé na guwà awài, ma guwà tubanabwé é pwina guwà jèe tapoo, wiàra é pwina tâa tàwà.

¹² Ba wiàna jè naa, géé na âji pwàranùmajè, â é pwina jè naa, âna wâdé tà Pwiduée. [Ipaìwà wiàna maina, é, wiàna kîri.] Ba câé caa ina tàjé pâ, jè naa é pwina tiàu jaajè.

¹³ Câgo caa ina pâ, guwà nama gòo ma tòina é wâro kàwà târa ma ticècoé é pai wâro kà pàra tàpé. Wâdé co, na pwa cè kàwà, â pwa kàra mwara.

8:1 Roma 15.26; 2 Korénito 9.1-2 * **8:1** Pâ wâra pwapwicîri... Pâ wâra pwapwicîri na é tòpò wà Paulo naa na du ville Filipi ma Tésalonika, ma pwiri wâ Bérée mwara. (Còo Apostolo 16-17.) **8:7** 1 Korénito 16.1-2 † **8:7** Dau maina é pimeaari kàwà ba kòo—Pàra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà ina pâ: *Dau maina é pimeaari kòo ba kàwà.* **8:9** Mataio 8.20; Filipi 2.6-7 **8:12** Maréko 12.43-44

14 Ba nabàni, âna wâru tàwà pâ muru; â wàilà, âna nye ticè. Â wâdé na guwà pitu tàra, ba, na jè tòotù, âna o ticè kàwà, â o wàilà na rà o mwa pitu tàwà. [Â, na tòotù bèepwiri, â o cai pwa kàwà.]

15 Ba jèe wii naa na *Tii Pwicîri pâ: *Wà pwina é dau piûnya, âna o ticè upûuê*; â wà pwina é tâpo piûnya ba kîri, â o câé caa copwa. *Exode 16.18*

É tà pa i âraimeai wà Tito

16 Go pwaolè tà Pwiduée [goro é pimeeari imudi kêe]. Ba é tòpò naa na pwâranûma wà Tito, é pimeeari ba kàwà, na é pwacèwii é pimeeari kôo ba kàwà. Ba dau nûmee na é pitu tàwà.

17 Ûna go ilari jié pâ, na é pâ nau caiwà, â é tòpi naa na ipwàdé, ba dau wâdé tée.

18 Â go mwa panuâé paé, ma pwi jè a cèikî bée. Wà pwiibà, âna pwi âboro na rà inaé ba wâdé diri tèpa wâra pwapwicîri, géé goo é wakè kêe, na é picémara é *Picémara Wâdé.

19 Â rà jèe pitòrigarié, ba na ée mwa pâra wiâô naa Jérusaléma, na go popa paé é âraimeai. Â wâépwiri é pai piênawéna kôo, tà Pwi Ukai, târa ma o pwamainâé. Â wâépwiri mwara, na go paari é âji pwâranûmoo.

20 Dau wâru é mwani bèepwiri [géé goo na rà jèe naa, naa goro piticémuru naa gool]. Â go o ipwacôoco, ba o péa pitòtio goo, é mwani-bà.

21 Ba go mudàra é pwina wâdé tà Pwiduée, ma tèpa âboro mwara.

22 Napwa naa goo pwi jè béeò na go panuâé paé ma tupéeni, âna dau pwi a pitu tâjè [â é pwi a pitère dàra]. Â go dau cèikî naa gooé. Â wâé, âna é cèikî naa goowà, â po dau wâdé tée, na é pitu tâjè diri.

23 Napwa naa goo wà Tito, âna é pwi bére wakè kôo ba kàwà. Â wà tupédu ârailu, âna wà tèpa wâra pwapwicîri na rà panuâru paé. Â rà cau wakè târa ma o pwamainâ wà Kériso.

24 Â [guwà tòpirà bwàti, â] guwà paari tàra é pimeeari kàwà. Ba go jèe pi-inawà ba maina târa pâ wâra pwapwicîri. Â wâdé na rà tâmogòori é âjupâra goo pwiibà.

9

Go dau inawà ba wâdé tàra

1 Âjupâra pâ, càcaa pâri ma go wii tàwà goro é âraimeai ba kà tèpa cèikî wà *Jérusaléma.

2 Ba go tâmogòori pwâranûmawà. Â go jèe pi-inawà ba wâdé tà tàpé Macédoine. Ba go ina tàra pâ, wâguwà, tèpa cèikî géé na province Akaïe, âna guwà mara ipwabwàtiwà, â guwà jèe tapoo naa bépitu kàwà, naa naja géeilu. Â wâru géé goorà, na dau pagòora, târa ma rà ipwacèwiiwà.

3 Êco na go panuâ paé tàwà i tèpa âracié béeò, ba na rà pitu tàwà, ba na guwà dau pibwéka. Ba go jèe nye ina tà pàra tàpé [pâ, guwà jèe ipwabwàtiwà]. Â càcaa wâdé wiâna piticémuru naa goo é pai pi-inawà kôo ba wâdé!

4 Ba géé na càùé, â rà o pâra wiâô naa jaawà, wà pàra tèpa Macédoine. Â wiâna rà pâmari pâ, câguwà caa pibwéka, â go o kamu, â o dau maina pwâra kamu kàwà mwara.

8:15 Exode 16.18 † 8:15 *Upûuê—Surplus*. Bwà, dèrèè, utimuru na maina jii é pwina pâri ma é ija.

8:24 2 Korénito 7.13-14 9:1 2 Korénito 8.1-7

⁵ Wàé kaa pwiri, na go mara panuâ paé tàwà i tèpa âracié bére waké kôo. Â rà o mwa pa é pâ âraimeai kàwà, na guwà jèe mara ipwabwàti. Â [wiàna bà me ma wà tèpa Macédoine, â] rà o côo pâ, é âraimeai kàwà âna me gée na âji pwâranümawà, â càcaa gée goo cè pai tacoo goowà kôo.

Naa, naa na ipwàdée

⁶ Wàépwiri é pwina go tàgére ina tàwà: Wà pwina é picâmi ba kîri, â é nye piûnya ba kîri. Â wà pwina é picâmi ba maina, â é nye piûnya ba maina.

⁷ Wâdé na jè naa, gée na âji pwâranümajè, ba na o nye ticè pitacoo goojè, â ticè iau. Ba wâdé tà Pwiduée, wà pwina é naa, naa na ipwàdée.

⁸ Ba wàé, âna ée mwa naa tàwà é pâ na jèpapara wâdé kèe. Â é naa, naa goro piticèmuru naa goo. Â o ciburà tâa tàwà, diri pâ muru na pâri târa é wâro kàwà. Â o dau wâru tàwà jii pwiri, ba na o âraimeai kàwà, ba kà pàra tàpé*.

⁹ Ba jèe wii naa na *Tii Pwicîri [goo pwi âboro, na é papwicîri wà Pwiduée] pâ:

*É naa imudi
tà tàpé na ticè kàra.*

É dau uri arapwûru.

*É pai wâdé kèe,
âna dâra gòiri.*

Psaume 112.9

O mwa pwényunyuaariwà

¹⁰ Ê arapwûru kà pwi a picâmi, âna me gée goo Pwiduée. Â nye wàé, na é naa tâjè é utimuru kâjè. Â ée mwa naa tàwà cè arapwûru, â ée mwa pacipu. Êpwiri na o dau nama wâru cè pwâra waké na wâdé.

¹¹ Ûu, ée mwa naa tàwà, naa goro piticèmuru naa goo[†], é pâ na jèpapara wâdé. Â guwà o mwa caa naa cè kà pàra tàpé. Â o wâru cè tèpa cèikî [gée Iérusaléma] na rà o ipwaolé tà Pwiduée, goro é pâ âraimeai kàwà, na bà pa pâ târa.

¹² Wàé kaa pwiri é pai pwa wèe, ma guwà piênawéna kàra. Ba guwà naa târa é pwina tiâu jjiirà.

Muru na piwéna pwiri, â guwà o pagòora, ba na rà dau ipwaolé tà Pwiduée.

¹³ Â guwà paari é pai pitère dâra kàwà é *Picémara Wâdé kà Kériso. Ba guwà ipâdi imudi é pwina tâa tàwà, tà tèpa cèikî wà Iérusaléma, ma wà diri pàra tàpé mwara.

Ûu, rà o côo mwara pâ dau pwamuru naa goo é pai piênawéna kàwà, ba kàra. Â rà o pwamaina Pwiduée goo,

¹⁴ ma pwaolé tée, gée goro é wâdé kèe na dau maina, na é jèe naa tàwà, naa goro piticèmuru naa goo. Â rà o dau pwapwicîri tée, ba kàwà, ba dau wânûmarà tàwà.

¹⁵ Wâdé na jè pwamaina Pwiduée, goro Pwi âraimeai kèe[‡], na pièdò ma wéna, na pwacoé na jè ina!

9:6 Proverbs 11.24-25 * 9:8 Ba na o âraimeai kàwà, ba kà pàra tàpé—Grec: Târa pâ waké na wâdé.

9:9 Psaume 112.9 9:10 Ésaïe 55.10 9:11 2 Korénito 1.11, 4.15 † 9:11 Naa...naa goro piticèmuru naa goo—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Naa imudi. ‡ 9:15 Pwi âraimeai kèe—Wà Iésu Kériso, é, é pai caajuri tèpa Juif ma wà tàpé na càra caa tèpa Juif. Wâéni èrèe: Wà Pwiduée, âna é pwi ana, ma pwi apimeai, â wiàna rà pimeai ma naa, naa goro piticèmuru naa goo, wà tèpa âboro, â na wàrapwiri goo Pwiduée.

ipwamuruê kà paulo jii tèpa pitòtié

10

(Naporomee 10-12)

¹ Pwa pàra tàpé [géé goowà] na rà ina pâ, po dau gò è pwina go tûâri tàwà, na pàara na jè piwàiti na; â go po dau pwi a piwâ, â ticé nii kôo, na go tâa jaawà! Â ni, âna wâgo Paulo, âna go popa è pai pipakîri, ma pai moo kà Kérîso, ba na go tacoo goowà [pâ, na guwà tàpo tâmaariô].

² Tâpéebà! Guwà tère, ba go péa tà dau tûra ba gòo, ûna go tèepaa mariwà! Wà pàra tàpé géé jaawà, âna rà niimiri pâ è wâro kôo, âna câé caa pi-ité* jii tèpa âboro gòropuu na càra caa tâmogòori Pwiduée. [Rà ipwacòoco, ba rà o mwa tâmogòori bwàti pâ] go po dau pwi âboro gòo!

³ Wiàna go nye pwi âboro gòropuu, âna câgo caa pwaduwa kà pàra tàpé.

⁴ [Ba go wakè ba kà Pwiduée, â è wakè kôo, âna pwacèwii è paa.] Â è pâ neemuru paa na go cipa, âna càcaa neemuru paa kâra âboro. Ba è nii kâra, âna me géé goo wà Pwiduée, ba naa ténoori è wârâgu [kà Caatana]. Â, naa tédidiri è pâ auniimirimuru na pwâ

⁵ kà tàpé na maina nûmarà—auniimiri na câmoorirà, ba na càra caa tâmogòori Pwiduée. Â go ipaa, târa ma o tòotéri è pwâranûmara âboro, ba na rà o pitère dà Kérîso.

⁶ Wâru tàpé jaawà, na rà jèe pitère dà Kérîso. Êco na nye wâru mwara, tàpé na tàutâra na rà pitère dèe. Â wà tàpé bèepwiri, âna go o jèe tàpo pwa wârimuru târà†.

Jèe naa tóo pitûa naa gòwà

⁷ Wâdé na guwà còo bwàti pâ muru‡! Pwa pwi jè âboro§ jaawà, na [é picocoorio, â è dau pi-ina kée, â] é ina pâ é pwi âboro kà Kérîso. Â jèe wâdé. Êco na wâdé na é niimiri pâ wâgo mwara, âna go pwi âboro kà Kérîso.

⁸ Â wâgo, âna tâa tóo è pitûa naa gòwà, na me géé goo wà Pwi Ukai.

Pwiri [guwà niimiri pâ] go po dau pi-ina kôo goo pwiri? Êco na câgo caa kamu goo. Ba è pitûa bèepwiri, âna târa ma go pitu tàwà ma pagòowà, â càcaa târa ma go tubaèpà tàwà.

⁹ Â guwà cibwaa niimiri pâ, wâdé tóo na wâgotàwà, na go wii tàwà.

¹⁰ Napwa naa goo wà pwi âboro-bà, âna é ina pâ: «Ê pâ tii kà Paulo, âna nye dau gòo kaa, êco na, na é wânabibiu kâjè, âna é pwaduwa kâra mimi, ba câé caa tâmogòori ina popai.»

¹¹ Ipwacòoco, co pwiini! Ba wiàna go mwa wâjaawà, âna go o dau gòo, pwacèwii è tii kôo!

Go pi-ina co wakè kà Pwiduée

10:1 1 Korénito 2.3 **10:2** 1 Korénito 4.21 * **10:2** Ê wâro kôo, âna câé caa pi-ité... Grec: *Go pâra wiàra è nairi âboro.* **10:4** Êfêso 6.13-17 † **10:6** Grec: *+Go pipwabwàtio, ba na go naa wârimuru tà tàpé na càra caa pitère dàra.* ‡ **10:7** Wâdé na guwà còo bwàti pâ muru—é, Guwà pitèi wiàra è pwina guwà còo goo du âraporomeewa. § **10:7** Pwi jè âboro—é, Pàra tàpé. Pwiri pâ nee tii 7-11 âna rà ina pwi caapwi âboro, na é pwi apacâmuri pwina apwâ, é pwiri rà ina pàra tèpa âboro. **10:8** 2 Korénito 13.10

¹² Wà tèpa âboro na wàrapwiri, âna rà niimiri pâ po dau pwamuru naa goorà. Â gona rà niimiri pâ ticèmuru naa gooó*? Â wâdé. Ba rà tèpa pigù, ba rà picàmurirâ còwâ. [Â càra caa ucâri ê wâro kà tàpé na pwamuru naa goorà.]

¹³ Rà pi-ina kàrà†, naa na pâ ére na wâru, na ticè tàrù kàra naawé.

Â wâgo, âna go pi-ina kôo co, goro ê wakè na é naa tóo wà Pwidueé‡. Â wàè na é jèe naawà tóo, ba na go wakè nabibiu kàwà.

¹⁴ Nye pwa tàrù kôo, ma go pi-ina kôoS. Ba wâgo, na go mara pame tàwà ê *Picémara Wâdé goo Kériso.

¹⁵ Â wâguwà na guwà aupwanapô kôo, â câgo caa pi-ina kôo, géé goo ê aupwanapô na é wakèri wà pwi jèpwi. Â go wâari pâ, guwà o inaô too*, wiàna é pimaina too é cèiki kàwà.

¹⁶ Â géé pwiri, â go o picémara pâ, ê Picémara Wâdé, naa na pâ pàra ére na wàiti jiiwà. Â o ticè pai pwa wèe, ma o pitòtio pâ, go wakè co, naa na aupwanapô kà pwi jèpwi.

¹⁷ Wà pwina nùmee na é pi-ina kêe, â wâdé na é ina co nee Pwi Ukai. *Jérémie 9.23*

¹⁸ Wàilàapà wà pwina pwamuru naa gooé? Càcaa pwina é po pi-ina kêe co! Â nye wà pwina é ina wà Pwi Ukai pâ, pwamuru naa gooé.

11

Paulo ma tèpa apostolo a pwâ

¹ Pwiri [guwà tà niimiri pâ] go tùra pwacèwii pwi a pigù? Â wâdé, â guwà pidàpwiçàariwà naa gooó!

² [Â pwiri guwà niimiri pâ] go piboo goo cè pàra tàpé, goowà? Â wiàna wàrapwiri, â go pwacèwii Pwidueé. Ba guwà pwacèwii tó èpo ilàri dopwa, ma dau jajau. Â go jèe mara ina tà Kériso pâ, go mwa panuâwà têe, ba na guwà piéa ma wàé. Êni, âna guwà piiwà naa gooé [ba guwà tèpa âboro kêe] â câguwà caa tèpa âboro kà pwi jèpwi.

³ [Tiagoro nabà, âna *tàrù ma âjupàra é pai pàra kàwà wiâ Kériso.] Guwà ipwawaiwà! Ba o péa ipa-imwùruwà, ma wàiti jii Kériso é pwàranùmawà. Ba [wà *Caatana] i Dòèa biu, âna é pwàgàri wà Éva*, â é ipa-imwùrué.

⁴ Na ia, go picémara tàwà Iésu [Kériso, â guwà tòpi popai kôo]. Êco na nabà, âna guwà dau awài, goro tòpi pwi jè 'Iésu', na rà picémara wà pàra tàpé. Â guwà itàa, ba na guwà tòpi cè jè 'nyuâa' na é pi-itè jii é âji Nyuâaê Pwicíri, na ia guwà jèe mara tòpi jiio. Â pwacèwii é pai tòpi kàwà é pwi 'picémara wâdé', na câe caa âji *Picémara Wâdé.

⁵ Wà tàpé na rà inapàri é pâ pwiibà, âna rà ina pâ rà tèpa *Apostolo maina'. Â gona wâgo wàa'?

* **10:12** 2e phrase—Grec: +Câgo caa picàmuribâ ma wàilà. **10:13** Roma 12.3 † **10:13** Rà pi-ina kàra—Grec: +Â câgo caa pi-ina kôo... ‡ **10:13** 2e phrase—Grec: +Go popa, ba na câmu kôo, é picé na ia é tòpò wà Pwidueé {naa goro wakè kôo}. § **10:14** 1re phrase—Grec: Â câgo caa pâiti jii é picéé, pwacèwii naa +câgo caa tèpaa me dariwà. * **10:15** Guwà o inaô too—é, O pimaina too é wakè kôo jaawà. **10:17**

1 Korénito 1.31 **10:18** 1 Korénito 4.4 **11:2** Éfeso 5.26-27 **11:3** Genèse 3.4,13 * **11:3** Éva—Tò wàdà Adamu, pwi apábéaa kà tèpa âboro naani gòropuu. (Còo 1 Timotéo 2.13-15.) **11:4** Galatia 1.8-9

11:5 1 Korénito 15.10; 2 Korénito 12.11 † **11:5** Â gona wâgo wàa?—Grec: Â go niimiri pâ, pwamuru naa gooó wâgo mwara.

⁶ Pwiri âjupâra pâ, câgo caa pwi a tûra bwâti. Êco na go pwi a tâmogòori wâ Pwiduée [bau é pâ wâdé kêe]. Â go ciburâ paari ba pwéelaa é pâ pwiibâ, naa na diri pâ muru na go pwa.

Câgo caa iluuriwâ

⁷⁻⁸ Ūna go picémara tàwâ é Picémara Wâdé me gée jaa Pwiduée, â câgo caa ilari jiiwâ pâ, na guwâ pitu tóo goro cè mwani. Ba nye pâra wâra pwapwicîri na rà naa mwani kôo. Â, na go wakè jaawâ, âna pwacèwii na go popa jiià, ba na go naa tàwâ. Go wârapwiri târa ma ipakîriô na arawâ, ba na o ipwamainawâ. Â wânau? Pwiri guwâ niimiri pâ èpâ é pai pwa kôo tàwâ?

⁹ Nye pwa pâra pâara na ticé mwani kôo, â câgo caa iluuriwâ goo. Â nye wâ tèpa cèikî bééjè wâ Macédoine, na rà pame bépitu tóo. Ūu, câgo caa mu ilari jiiwâ cè muru. Â o câgo mwa caa ilari còwâ.

¹⁰ Â câgo caa piwâ na go pi-ina kôo, goo é pwiibâ, na diri é ére gée goo Akaïe. Ūna go ina pwiri, â é *paâjupâraô wâ Kériso.

¹¹ Â gona guwâ niimiri pâ, câgo caa meariwâ, [gée goo cè pai càcaa ilari cè jè muru jiiwâ]? Guwâ cibwaa niimiri pwiri! Ba wâ Pwiduée, âna é nye tâmogòori pâ, go po dau meariwâ.

Rà tèpa ênawéna kà Caatana

¹² Wâépwiri é majoroé ma o câgo caa tòpi cè jè muru jiiwâ[‡]. Ba câgo caa panuâ tà tèpa pwâ, cè pai pwa wèe, ma rà ina pâ, go ipwacèwiirà.

¹³ Ba wâ tàpéebâ, âna rà ina pâ, wâ Kériso, âna é panuârâ pâ, ba na rà tèpa apostolo kêe, ma tèpa ênawéna kêe. Êco na rà tèpa ipawâmi ma tèpa pwâ. Â rà nye po gòmapwa co.

¹⁴ Guwâ cibwaa pò goo pwiibâ! Ba wâ pwini Caatana, wâ pwi a pwâ, âna é gòmapwa ma é pwi *angela na é pwéelaa.

¹⁵ Â wâ tèpa ênawéna kêe, âna rà gòmapwa mwara, ma rà pwa é pwina wâdé. Êco na, [na jè tòotû, âna] rà o tòpi é wârimuru, wiâra é pâ tûa kàra [na èpâ].

É tâa na aré goo wâ Kériso

¹⁶⁻¹⁹ Go ina tàwâ mwara pâ: Guwâ cibwaa niimiri pâ go pigù, na go patûrawâ. Êco na, wiâna wârapwiri é auniimiri kàwâ, â wâdé, ba guwâ naa tóo é pai pwa wèe, ma go tàpo pi-ina kôo, pwacèwii pwi jè a pigù. Ba wâru tàpè na rà wârapwiri, â ni, âna go pwacèwiirà mwara. Êco na, wiâna go pwa, â é popai kôo ni, âna popai kâ pwi a pigù, â càcaa popai na me gée goo Pwi Ukai. Â wâdé na guwâ pidâpwicâariwâ good, ma tòpi é pwina go ina, wâguwâ na [guwâ niimiri pâ] guwâ tèpa tâmogòorimuru—wâguwâ, na ia guwâ po dau wâcî goro tòpi [é popai] kâ tèpa âji a pigù.

²⁰ [Ba wâ pwi jè ârapâararâ, âna é piwâmiwâ goro é pâ popai na é pame dariwâ.] Â guwâ panuâé ma é pitûa kàwâ, â é piiwâ, ba na guwâ tèpa *ênawéna kîri kêe. Â é pa mwani kàwâ, â é uti é pwâra wakè kàwâ. Â, [na é wârapwiri tàwâ, âna] é tàgère piècaariwâ, ba maina nûmee. Â é [dau pwawâ, pwacèwii na é] tamagéri upwaéwâ goro popai kêe. Êco na guwâ nye ipwâdée goo wâ pwiibâ!

11:6 1 Korénito 2.1,13 **11:7-8** 1 Korénito 9.18 **11:7-8** 2 Korénito 12.13; Filipi 4.15-16 ‡ **11:12**
1re phrase—Grec: Ê pwina go pwa, âna go o mwa tà coo gòobèrèe.

21 Â wâgo, âna câgo caa wàrapwiri. Pwiri wâdé na go kamu goo? Ba guwà ina goodò pâ, ticè nii kôo. Â nye wâdé. Guwà jèe niimiri cai§.

Wà pwiibà ma wà tèpa bée, âna rà gòo goro pi-ina kàra*. Â, na wàrapwiri, wâdé na go gòo, ma go tàpo pi-ina kôo. [Â wiàna go pwa, â go tâmogòori pâ, gol pwacèwii pwi a pigù.

Go dau piênawéna kêe jiiirà

22 Gona [rà pi-ina kàra pâ] rà tèpa âboro géee goo ê Ba kà tèpa *Hébéru? Wâgo mwara. Â [tâa târa ê pwapwicîri kà] tèpa *Isaraéla? Wâgo mwara. Rà tèpa gòobàra *Abéeraama? Wâgo mwara.

23 Rà [ina pâ rà] tèpa ênawéna kà Kériso? Wâgo mwara, ba dau maina é pai piênawéna kôo jiiirà. (Na go ina pwiri, âna go tûra pwacèwii pwi a piwârau.) Ûu, go jèe dau wakè jiiirà, ba kà Kériso. Jèe ciburà tòpò-o naa na karapuu. Jèe ciburà dau pâdio jiiirà. Wâru mwara pâ pàara na pwa na go bà na, [géee goo pai piênawéna kôo ba kà Kériso].

24 [Napwa naa goo é âji Ba kôo] wà tèpa *Juif, âna rà naa tôo 5 [pwa wârimuru na nye dau gòo kaa-rà] pwa 39 pâdio goro ubati†, naa na caapwi pwa wârimuru.

25 Â naa goo tèpa *Roma, âna rà wacié pâdio goro bàra upwâra. Ba, naa jèpwi, âna rà èio goro atü, ba na rà catâmwarao. Â jèpwi mwara, âna go wacié tâa gòro wânga, na é mwü. Â, na jè pàara, âna caapwi tòotù ma caapwi ne, na go tâa nawià.

26 Wâru pâ aupâra kôo, naa na pâ napô na pi-ité. Â go pâmari é pâ na jèpapara muru ma tacai-pâ jèpé; ma wà tàpé na rà mura gòro gòori; ma [wà tàpé na rà cicarao]-tàpé géee goo tèpa jènereô, tèpa Juif, ma tàpé géee goo pàra Ba; tiagoro mwara tàpé na rà ina pâ rà tèpa cèikí naa goo Iésu! Â go dau tâa na aré, naa na pâ ville, ma naa namaré, ma naa nawià-[naa na diri pâ ére].

27 Â po dau gòo é pai wakè kôo. Â, na pàra pwi, âna ticè nao kôo, â dau oratôo. Na pàra pwi, âna ticè utimuru ma wâdoò, â go copwa. Â, na pàra pwi, âna ticè palito ma kupétuu kôo, â go dau moo.

28 Â jèpwi mwara: Wâna pwâra-nümoò, âna go mu pidumapié goro diri tèpa wâra pwapwicîri, â go nye tà niimirà, taaci. Â jèe pâ nau pwacèwii é nakake, na po dau tòina tôo.

29 Ba wiàna ticè nii kà pwi jè a cèikí béèò, â wâgo mwara, âna go tère mwara. Â wiàna [wà pwi jèpwi, âna é] ipa-imwüruê, ba na é pwa cè jè èpà‡, â go tòina goodé, [â go putâmu naa goo pwina é ipa-imwüruê].

Go pi-ina kôo co goo pai ticè nii kôo

30 Wiàna go pi-ina kôo, â go nye pi-ina kôo co, goro pai ticè nii kôo.

31 Â câgo caa pwâ na go ina pwiri. Ba wà Pwiduée, wà pwi Caa kà Pwi Ukai Iésu, âna é paâjupâraò-Wà Pwina jè pwamainâ èdara gòiri awé.

11:21 Filipi 3.5 § 11:21 Â wâgo...guwà jè niimiri cai-Grec: *Go kamu, géee goo na ticè nii +kôo.*

* 11:21 Wà pwiibà ma wà tèpa bée... Grec: *Wiàna pâri {ma é pi-ina kêe} wà pwi jè âboro...* 11:23 Apostolo 16.23 11:24 Deutéronome 25.3 † 11:24 39 pâdio goro ubati-Wârimuru na maina ba pwicîri, naa na naèà kàra, na wénari é 40 pai pâdi âboro. (Còo Deutéronome 25.3.) 11:25 Apostolo 16.22, 14.19 11:26 Apostolo 9.23, 14.5 ‡ 11:29 Ba na é pwa cè jè èpà-é, Ba na é panuá é cèikí kêe.

³² Na ia go tâa na ville Damas, â rà ipwadàrapwa ma rà tâjùruo. Ba wà pwi kupénoo wê, na é pwi a waké kà ukai Arétas, âna é nama rà wéaa goo é pâ goropwârawâ goo é ville, wà tèpa coda kêe.

³³ Â [wà tèpa béedò goro waké, âna] rà tòpò-o naa na pé na ai, â rà panuâo boo, naa goropwârawâ kiri, wii é pé goropwiinawâ babé wâri napô. Â wàèpwiri, é pai udò kôo.

12

Ê pwina é côo Paulo naa na nyuâa

¹ Âjupâra pâ, dau piticè-muru naa goo, na go tà ciburà pi-ina kôo mwara. Êco na go nye ina tàwà, é pâ pwina é paari tóo wà Pwi Ukai, naa na nyuâa.

² [Tàpo tère cai jèkutâ kôo]:

Pwa pwi jè âboro na é pwi a cèikí naa goo Kériso. Na jè tòotù, na jèe po 14 naja nabà, âna é dàgòtùé wà Pwiduée, naa na ére na é dau wâdòiti wà *napwéretòotù. Â pwiri é nye gére naaco é naiié. É, pwiri é tàgére tâa na é naiié. Â câgo caa tâmogòori, wâgo, â nye wàco Pwiduée na tâmogòori.

³⁻⁴ Â wà Pwiduée, âna é popaé too naa napwéretòotù, pwi ére na dau wâdé awé. Naa na napô bèepwiri, âna wà tèpa bée Pwiduée, âna rà nye nao na pinaanapô*. Pwiri wà pwi âboro-bà, âna pwiri é tàgére naaco naiié. É, pwiri é tàgére tâa na é naiié. Â câgo caa tâmogòori, wâgo, â nye wàco Pwiduée na tâmogòori. Â wâna é ére bèepwiri, âna é tère pâ popai na po dau wâdé awé, na pwacocé na jè ina naa na popai kà tèpa âboro. Nabwé.

⁵⁻⁶ [Guwà côo, pwi âboro-bà, âna wâgo.]† Â câgo caa pwi a piwârau, ba nye âjupâra. [Pwiri guwà niimiri pâ] pâri ma go pi-ina kôo goo é pwiibà, êco na go nye ina co pâ: Go pwi âboro na dau ticè nii kôo. Ba càcaa wâdé na guwà niimiri pâ, pwamuru naa good, géé goo pwiri. Wâdé na guwà pitèio co, wiâra é pâ tââ kôo, ma é popai na go inapâpari tàwà.

'Dara upwâra' naa na naiié

⁷ Po dau wâdé é pwina go côo naa na nyuâa, na tòotù-bà. Êco na géé na càùé, âna naa tóo é aré, na é tubaèpà tóo‡, ba na o câgo caa ipwamainâo, â na o câgo caa pi-ina kôo, goo é pwina go côo. Â é pwi aré bèepwiri, âna pwacèwii é jè dara upwâra naa na naiio, â pwacèwii mwara pwi jè a picia popai, me géé jaa *Caatana.

⁸ Â go wacié pwapwicîri tà Pwiduée, ba na é popa jiio.

⁹ Êco na é ina tóo pâ: «Jara kâgâ é *pimeaari imudi kôo. Â wiâna piticè nii'gâ, â o tâbawêe é pàtâmoo naa googâ.»

Êkaa na, go pi-ina kôo co, na piticè nii kôo, ba na o tâa good é pàtama Kériso.

¹⁰ Géé goo kaa pwiri, â wâdé na piticè nii kôo, ma go tâa na aré ma tòina, géé goo pai tâa kôo goo Kériso. Â wâdé mwara na rà pinabaèpào wà pàra tàpé, ma tubaèpà tóo. Â go cau tòpi é pwiibà naa na ipwâdé. Ba, na pàara na ticè nii kôo na, â wàè kaa pwiri é pàara na go dau gòo na.

Ê pidumapié goo tàpé Korénito

11:32 Apostolo 9.23-25 * **12:3-4** Naa na napô bèepwiri...âna rà nye nao na pinaanapô—Paradis. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: *Paradaiso*. † **12:5-6** Guwà côo, pwi âboro-bà, âna wâgo—Còo nee tii 7. **12:7** Job 2.6 ‡ **12:7** É aré na é tubaèpà tóo—Pwiri é maagè naa na naiié; pwiri pai tubaèpà tée kà tàpé na rà càcaraé. **12:9** Filipi 4.11-13

11 Pwiri go tàgére tura pwacèwii pwi a pigù, na go ina pwiri. Êco na, wiàna wàrapwiri, â gée goo na wâguwà, âna câguwà caa inaô ba wâdé! Â wiàna [guwà niimiri pâ] piticèmuru naa gooò, wâgo, â wàilà mwara, wà tàpé na rà ina pâ rà tèpa *‘Apostolo maina’, âna wà tàpéebà, âna piticèmuru naa goorà mwara!

12 Na ia go tâa jaawà, â guwà còo pai pidàpwicàariô. Â guwà pò goo è pâ câmu kêra pàtâma Pwiduée na ia go pwa—câmu kêe, na paari pâ go pwi âji apostolo [na é cùruo me wà Pwiduée].

13 Â guwà tòpi diri è pwina go naa tà pàra wâra pwapwicîri. Caapwi co ji muru. Ba câgo caa ilari jiiwà cè bépitu tòo. Âna wànau? Gona guwà niimiri S pâ, èpà è pwina go pwa? Gona guwà niimiri pâ, wâdé na go picigòboo tàwà goo pwiibà?

Ticè na go ilari jiiwà

14 Guwà tère, co tèpa béeò. Ba go o jèe tàpo wacié pàdariwà. Â o câgo mwa caa ilari jiiwà. Ba càcaa è mwani [ma cè pàra muru] na nùmoo goo jiiwà—â nye êco pwâranümawà! Ba [guwà pwacèwii tèpa âji naiô, â] càcaa tèpa nari èpo na rà wakè, ba na rà picigòtù pa nyaa ma caa kêra. Â nye wà pa nyaa ma caa, na rà picigòtù tèpa èpo kêra.

15 Êkaa pwiri na go ipwàdéé, na go naa tàwà è pwina tâa gooò—èdiri pâ neemuruô, ma diri pwâranümoo mwara. Â gona è pimeaari kàwà ba kòo, âna o pikîri pâ, wiàna é pimaina pâ è pimeaari kòo ba kàwà?

16 [Go niimiri pâ, go jèe dau paari bwàti tàwà, â] câgo caa mu tòpò naa gòwà cè nakake. Êco na wà pàra tàpé, âna rà picocoorio pâ, go pwi a piwâmi. Ba rà ina pâ, wiàna câgo caa ilari cè jè muru, na pàara na go tâa jaawà na, âna go gòmawà, ba go jèe tà pâmari cè pai pwa wèe, na go o mwa pwa tàwà*.

17 Êco na guwà jèe tàpo niimiri bwàti cai, wà tàpé na go panuârà pàdariwà. Gona go cùru pwi caapwi gée goorà, ba na go popa jiiwà cè jè muru? Bwa!

18 Â [guwà jèe niimiri cai] wà Tito, na go cùrué paé dariwà, ma wà pwi jè béeò. Â gona é piwâmiwà wà Tito? Bwa, ba wàibu, âna caapwi pwâranümabu, ma pai pàra kâbu.

Go patùrawà târa pagòwà

19 Gona guwà niimiri, [co tèpa gòrobéeò] pâ, go tàgére ipwamuruô, na go ina pwiri? Bwa. Go patùrawà, na ara Pwiduée, gée goo na jè cau tâa goo Kériso. Â diri è pwina go ina tàwà, ma pwa tàwà, âna târa ma pagòwà.

20 Ba wâgotòo wiàna go tèepaa paé dariwà, â péa go tà pâmari cè muru naa jaawà, na càcaa wâdé tòo. Â o péa càcaa wâdé tàwà cè pai tòpi kòo tàwà mwara. Péa go tà pâmari naa jaawà cè pitòocia, ma ipwago, ma iputâmu, ma piècaa, ma picocoo, ma pâ ipwamaina? Péa go tà pâmari cè tûâ na èpà, naa na picaatâa kàwà?

21 Ba ûna ia go tâa jaawà béaa, â wâru gée goowà, na rà tàgére ipuu imudi ma pàra tàpé, ma pwa pâ tûâ na miiri, goro naiiri âboro.

Â wâgotòo ni, ba péa go tà tèepaa paé, â bwaa câguwà caa pâji pinünüma ma guwà biiwà. Â ée péa nama go kamu goowà, wà Pwiduée, â go péa imuruwà.

12:11 2 Korénito 11.5 12:12 Roma 15.19 12:13 2 Korénito 11.9 S 12:13 Âna wànau? Gona guwà niimiri... Grec: Guwà ipwanaurio goro è pwina càcaa târù. * 12:16 Dernière phrase—Grec: Â go tâjùruwà. 12:18 2 Korénito 8.6,16–18, 17.11 12:21 2 Korénito 13.2

13

Bénabwé popai

1-2 Wâna bévailu caiwà kôo, âna ia go nye ina tàwà pâ, guwà ipwacôoco. Ba wà pàra ârapàarawà, âna rà pwa pwina càcaa wâdé. Â nabàni, na go bwaa wâiti jiiwà na, âna go ina tàwà mwara pâ, guwà ipwacôoco. Ba go o jèe wacié tèepaa dariwà. Â jèe wii pâ: *Wiàna pitòti pwi jèpwi goro é èpà, â o càcaa pâri ma caapwi co pwi a *paâjupâra wèe. Â nye wâdé wiàna ârailu ma âracié. Deutéronome 19.15* Â go o péa tà dau gòo naa goowà, na go tèepaa dariwà.

3 Guwà mudàra na go paari tàwà pâ, go tùra naa na nee Kériso? [Go o mwa paari tàwà bwàti pâ] é dau pwi a pwa nii kèe, â dau pwi a pwa pàtamee târa ma é wakè goòo naa jaawà.

4 Na ia é bà naa goro *satauro, naa na naiiri âboro, â ticè nii kèe. Êco na é nye wâro còwâ gée na aubà, goro é pàtama Pwidiúée.

Â wâgo mwara, âna ticè nii kôo naa naiiri âboro, êco na go tâa goo Kériso, â go piwâro naima ma wàé. Â tâa goòo é pàtama Pwidiúée gée gooé. Â guwà o mwa còo é pwiilbà.

5 Guwà jèe pinünüma cai, wiàna é wâro kàwà, âna *âji wâro kà tèpa cèikî [naa goo Kériso]. Â wiàna guwà pâmari pâ, câé caa tâa jaawà wà Kériso, â guwà jèe nye pitanami!

6 Â go wâari pâ, guwà tâmogòori pâ, wâgo, âna é jèe pitèio [Pwidiúée, â dau wâdé tée wâgo] â câgo caa pitanami.

7 Â go pwapwicîri tà Pwidiúée ba kàwà, ba na guwà nabwé na guwà pwa na èpà. Â càcaa târa ma go paari pâ, câgo caa pitanami [goro é wakè kôo naa jaawà]. Ba wâdé tóo co, na guwà pwa na wâdé.

Â ticèmuru naa goo, wiàna rà pitèi [pàra tàpé] pâ, èpà wakè kôo.

8 Ba go pwi ênawéna kâra é popai na âjupâra. Â go nye wakè co, ba na é imaina pâ é wakè. Â càcaa pâri ma go pacooé.

9 Â go ipwàdéé, goro pai ticè nii kôo, wiàna guwà gòo. Â go pwapwicîri, ba na o wâdé còwâ é pwâranümawà na ara Pwidiúée*.

10 Wâépwiiri é majoroé ma go wii é tii bëeni, na go bwaa wâiti. Ba tàutôo na go tùra ba gòo, wiàna go tâa jaawà. Ba wà Pwi Ukai, âna é jèe naa pitûâ tóo, ba na go pagòowà, â nye càcaa târa ma go tubaèpà tàwà.

Ipiciji

11 Go tubanabwé naani, co tèpa cèikî bééò, â go ina tàwà pâ: Guwà ipwàdéé! Guwà biiwà gée na pâ èpà kàwà. Â guwà ipagòowà naima. Â wâdé na caapwi é pwâranümawà. Wâro na pinaanapô, â ée mwa wâjaawà, wà Pwidiúée, pwi a mearijè, ma pwi a naa pinaanapô.

12 Guwà pipwabwàcu, wàra pai pwa kà diri tèpa âji a cèikî bééje.

Wà diri tèpa cèikî ni, âna rà naa bwàcu kàwà.

13 Wâdé na é *pwényunyuaariwà wà Pwi Ukai Iésu Kériso, goro é *pimeari imudi kèe. Wâdé na tâa tàwà diri é pimeari kà Pwidiúée. Wâdé na é caajuriwà é Nyuââ Pwicîri!

13:1-2 Mataio 18.16; 1 Timotéo 5.19 13:4 Filipi 2.7-8 13:5 1 Korénito 11.28 * 13:9 Ba na o wâdé còwâ é pwâranümawà, na ara Pwidiúée—Grec: Ba na guwà tâbawée. 13:10 2 Korénito 10.8 † 13:11 Guwà ipwàdéé...guwà ipagòowà naima—é, Topai tàwà...guwà pitèe dòo.

Cidòri nyuâawà!

Tii kà Paulo tà tàpé Galatia Bétapoo popai

Wàilàpà na wii tii bèeni?
Wà Paulo, pwi *apostolo.

É wii wiidà?

Munaa nabibiu kâra *naja 48 ma 49, na é tâa Antioche wà Paulo, béaa kâra è ipitiri maina kà tèpa pitûâ kâra wâra pwapwicîri kà Kériso wâ *Iérusaléma na naja 50. (Còo *Apostolo* naporomee 15.) Munaa pwi pâbéaa kâra tii na é wii wà Paulo.

É wii tâi?

Târa pà wâra pwapwicîri na ére Galatia, naa nakakò kâra napô Turquie nabâ. Munaa è province Galatia, wâna tâa wè pà ville Iconium, ma Lystre, ma Derbe. Â wà Paulo ma wà Barnabas, âna ru picémara è *Picémara Wâdé naawè na naja 46–47 (còo *Apostolo* naporomee 14), po ârailu naja béaa kâra na é wii tii târa.

Cina é wii?

Wâru tàpé Galatia na càra caa tèpa *Juif. Â géé na càuru pai cèikí kâra naa goo wà Iésu, â rà me wà pàra tèpa ipacâmuri âboro, na rà tacoo goorà pà, na rà pàra wiâra diri pà naèà kâra pwapwicîri kà tèpa Juif, pwacèwii è pai pwa *kamaî, ma è pà papwicîri pàra tòotù. É dau putàmu wà Paulo naa goo wà tàpé na rà ina pwiri. Â é putàmu naa goo tèpa Galatia mwara, ba rà nama ipa-imwürurà jii è âji cèikí (1.6–9; 3.1–3). É dau meaarirà, ba rà pwacèwii tèpa âji naîé, naa na nee Iésu Kériso (4.19).

Dà ère è tii bèeni?

Wà Kériso, âna é jèe tipijè, ba na ticè na piijè (6.1). Piticèmuru naa goo diri pà naèà kâra pwapwicîri béaa. Ba pwacoé ma jè *târù na ara Pwiduée, géé goro pai pitère dâra kâjè è pà naèà. Â nye éco géé goo è cèikí kâjè naa goo wà Iésu Kériso (2.16). Â wà Pwiduée, âna é pwa ma jè tèpa âboro na bwaa âmuè (6.15). Â câ mwa caa wàijè na jè wârori è wâro kâjè, â nye wà Kériso, na é wâro goojè (2.20).

Pai pitàgoo tii tà tàpé Galatia

Ipwabwàcu (1.1–5)

Caapwi co âji Picémara Wâdé (1.6–21)

Todà Paulo ba na é picémara (1.11–24)

Rà tòpié pàra tèpa apostolo (2.1–14)

Ère Picémara Wâdé (2.15–21)

É tipijè jii Naèà è Picémara Wâdé (3.1–6.18)

Càcaa pâri è Naèà (3.10–25)

Tèpa naî Pwiduée géé goro è cèikí (3.26–29)

Cibwaa nama piiwà còwâ (4.8–20)

Du ârailu auipwataâboro (4.21–31)

É jèe tipijè Kériso (5.1-12)
Pitére dàra Nyuâaê Pwicîri (5.13-26)
Bénabwé popai ma ipicijii (6.1-18)

Ipwabwàcu

1 Wâgo* Paulo, na pwa tii. Go pwi *apostolo, ba ru pitòrigario wà Iésu *Kériso, ma wà Pwiduée Caa—wà Pwina é pawâro còwà wà Iésu géé na aubà. [Â ru cùruo pâ, ba na go picémara é popai kàru.] Â câgo caa wàrapwiri géé goo é auina kà tèpa âboro, ba càcaa tèpa âboro na rà nama go pwi apostolo!

2 Go wii tàwà, wâguwà diri tèpa wâra pwapwicîri wâna province Galatia. Â [rà naa bwàcu kàwà mwara wà] diri tèpa cèikí naa goo wà Iésu Kériso na rà wâni.

3 Wâdé na tà tàwà é *pimeeari imudi ma pinaanapò, na me géé goo Pwiduée kâje ma Pwi Ukai Iésu Kériso. Cidòri nyuâawà!

4 Wà Pwi Ukai Iésu, âna é panuâ wâro kée, â é bà, ba na é tipijè jii é pâ èpà kâje, ma upajè jii é [pai wâro na] èpà kâra pwi gòropuu bèeni. Ba wâépwiri é cábawâdé kà Pwiduée Caa kâje.

5 É pwényuâa ma muugère, âna kà Pwiduée co, dàra gòiri awé! Wâdé na wàra! Amen!

caapwi co âji picémara wâdé!

(Naporomee 1-2)

6 Wà Pwiduée, âna é jèe todàjè, géé goro é pimeeari imudi kée {na é pinaigé mee wà Iésu Kériso}†. Â go pò goowà, na guwà bujèjai wài, ba na guwà pâ nau tère pwi jè *Picémara Wâdé! [na rà pame dariwà wà pàra tàpé].

7 Êco na càcaa wàrapwiri! Ba nye caapwi co é Picémara Wâdé kà Kériso. Â wà tèpa pwâ na rà picémara jè popai, âna rà ébii é âji Picémara Wâdé. Â rà tubagù é pwâranùmawà, ma ipa-imwùruwà.

8 Wâdé naa pinajajairi wà pwi âboro na é picémara cè jè popai, na pi-itè jii é âji popai na ia bà jèe mara inapàpári tàwà! Â nye ipaiwà mwara wiâna wàibà‡, é, wiâna pwi jè *angela géé napwéretòotù!

9 GoS jèe ina tàwà kaa, [na ia go tâa jaawà] â go ina mwara ni, pâ: Wà tàpè na rà picémara é popai na pi-itè jii é Picémara Wâdé na ia guwà jèe tòpi, âna wâdé na é tètâjiirà wà Pwiduée!

10 [Rà ina wà tàpéebà pâ, nae] bà mudàra ma bà pitèrebà ma wà tèpa âboro. Bwa! Go piênawéna kà Kériso co. Câgo mu caa mudàra ma rà wâdéario wà tèpa âboro; â go nye mudàra co ma é wâdéario wà Pwiduée!

Todà Paulo ba na é picémara

11 Tèpa cèikí béèò, wâdé na guwà tâmogòori pâ, é Picémara Wâdé na go gére picémara, âna càcaa muru me géé goo tèpa âboro.

12 Ba câgo caa tòpi jii pwi jè âboro, â nye ticè âboro na é pacâmuriô goo. Ba nye jè muru na é paari tóo [wà Pwiduée] goo wà Iésu Kériso*.

* **1:1** Wâgo—Grec: Wàibà. Wà Paulo na é pwa tii, êco na é paari pâ, caapwi pwâranùmarà ma wà tèpa cèikí béé na rà tâa jaaé. **1:4** Galatia 2.20 † **1:6** Géé goro é pimeeari imudi kée... é, Naigé mee é pimeeari imudi kà Kériso. **1:7** Apostolo 15.1,24 **1:8** 1 Korénito 16.22 ‡ **1:8** Wàibà—é, Wâgo. Munaa é pi-inaé còwà wà Paulo. § **1:9** Go—Grec: Bà. É pi-inaé còwà wà Paulo. (Còo note goo 2 Korénito 1.6.) **1:10** 1 Tésalonika 2.4 **1:11** Mataio 16.17 * **1:12** Jè muru na é paari tóo...goo wà Iésu—é, Wà Iésu Kériso na é pwa ma go tâmogòori, é, Wà Iésu Kériso na ia é pipaarié tóo.

13 Ba guwà tàmogòori bwàti ê càrao béaa, na ia go bwaa tâa na ê pwapwicîri kâ [tèpa jènereô, wâ] tèpa *Juif. Ba go dau pwi a putàmù naa goo wâ tèpa cèikî naa goo wâ Iésu. Â go nama rà picâri, ma dau tubaèpâ tàra. Â go pwa na go tédidiri ê wâra pwapwicîri kâ Pwiduée.

14 Na pàara-bâ, âna go dau pitoo paé naa na pwapwicîri kâ tèpa Juif, jii tèpa jènereô na pinee kâbâ ma wàilà. Â go wénarirà, ba go dau pâra wiâra bwàti diri pâ tûa ma nyamanya kâ tèpa jojoorobâ.

Go còo Pwina naî Pwiduée

15 Êco na wâ Pwiduée, âna ia é jèe mara pitòrigario, na ia go bwaa tâa nanaa nyaa kòo, â é todòo gée goro é pimeaari imudi kèe.

16 Â, na tòotù na wâdé tée, â é paari tòo wâ Pwina naîé, ba na go tàmogòorié. [Â é cùruo pâ] ba na go inapàparié tà tàpé na càra caa tèpa Juif. Â, na wàrapwiri, â câgo caa ilari autàmogòorimuru jii pwi jèpwi.

17 Ba câgo caa too naa *Iéruusaléma, ma bà pipâmaribâ ma tèpa mara apostolo béaa kòo. Ba go pâra wâi naa napô Arabie. Â géewê, â go wâjué còwâ naa na ville Damas.

18 Gée na càuru âracié naja, â go too naa Iéruusaléma, ba na bu pitàmogòoribu ma Pétérù†. Êco na bu tâa wê naa na ârailu nadàpara pwapwicîri co.

19 Â câgo caa còo pâra tèpa apostolo, wâco wâ Jacques, pwi aèjii kâ Pwi Ukai.

20 Ê pwina go ina tàwâ ni, âna go inapàpari tàwâ na ara wâ Pwiduée, â câgo caa pwâgàriwâ.

21 Géewê, â [câgo caa tâa napô *Judée, â] go pâra naa na du ére wâ Syrie ma wâ Cilicie.

22 Êkaa na, [na diri é pwi pàara-bâ, âna] càra caa tàmogòorio wâ tèpa cèikî wâ Judée, ba càra mu caa còo.

23 Â rà nye po tère é jèkutâ gooò. Ba rà ina wâ pâra tàpé pâ: «Wâ pwi âboro bèepwiri, âna wâé kaa pwi a dau tubaèpâ tâbâ béaa. [Â é pacoo wâ tèpa âboro, ba na rà cibwaa cèikî naa goo wâ Iésu.] Â nabàni, âna é jèe picémara é cèikî na ia é mu ténoori béaa!»

24 Â gée goo kaa pwiri, â rà cau pwamaina wâ Pwiduée.

2

Rà tòpié pâra tèpa apostolo

1 Jèe 14 naja gée na càuru [é pai pipaarié tòo kâ Pwi Ukai Iésu] na bà mwa wâjué còwâ naa *Iéruusaléma, wàibâ ma wâ Barnabas ma wâ Tito.

2 Ba wâ Pwiduée, âna é paari tòo pâ, wâdé na go wâjué còwâ naawê. Â bà ipitiri ma wâ tèpa pitûâ kâra wâra pwapwicîri, â go piwiâ tàra é *Picémara Wâdé, na go gére picémara tà tàpé na càra caa tèpa *Juif. Ba o wâdé naa gooò, wiâna rà o wâgoo é pwina go pwa. Ba wiâna càcaa wàrapwiri, â pwiri ticémuru naa goo diri é wakè kòo*.

3 [Êco na nye wâdé tàra. Â wâdé tàra mwara é pai wakè kâbu naima ma] Tito, pwi âboro na câé caa pwi Juif. Â càra caa tacoo gooé pâ, na pwa *kamai tée, [wiâra nyamanya kâ tèpa Juif].

1:13 Apostolo 8.3 1:14 Apostolo 22.3 1:15 Ésaie 49.1; Galatia 2.7 1:18 Apostolo 9.26 † 1:18 Pétérù—Grec: Céphas. (Còo Ioane 1.42, ma note.) 1:21 Apostolo 9.30 2:1 Apostolo 15.2 * 2:2 Dernière phrase—Grec: Pèa piticémuru naa goo pai itàa kòo béaa ma nabàni.

4 Ba wà *Kériso Iésu, âna é jèe tipijè, ba na o nye ticè na o mwa caa piijè còwâ†.

Èco na pwa pàra tèpa âboro, na rà ciâa me naa jaajè [naa na wàra pwapwiciri]. Rà ina pâ, rà tèpa cèikí bééjè, èco na rà tèpa ipwa tûâ. Ba rà pwacèwii tèpa coda na rà mara ciâari é napô, ba na rà còo bwàti é pai wâro kà tèpa âboro wê‡. [Â dau èpà tàra] é tàrù na é naa tâjè wà Iésu. Â pwa na rà naa, ma bà tèpa *ênawéna kîri còwâ [kâra pâ naèâ ma nyamanya kâra].

5 Èco na càbà mu caa ipacè naa goorà, â càbà mu caa pitère dàra, naa na nyi nari muru. Â bà pwamuru ba kàwà é Picémara Wâdé, na é âjupàra diri§.

Rà còo pâ Pwiduée na é cùruo

6 Napwa naa goo wà tèpa pitûâ—tèpa âboro imaina naa na cèikí, âna ticè na rà nama go pitòotéri naa na popai na go mu picémara. (Èco na càcaa âjimuru tóo, wiàna rà tèpa âboro imaina naa na pai còo kâra pâ âboro. Ba wà Pwiduée, âna câé caa pwakè goro âboro.)

7 Èco na rà còoina pâ ipaiwàibu ma wà Pétèru. Ba wà Pwiduée, âna é cùrué pâ, ba na é picémara é Picémara Wâdé tà tèpa Juif. Â wâgo, âna é cùruo pâ, ba na go picémara tà tàpé na càra caa tèpa Juif.

8 Pai ina wèe pâ, é wakè wà Pwiduée goo wà Pétèru, ba na é pwi *apostolo kèe naa jaa tèpa Juif; â é wakè goòò, ba na go pwi apostolo kèe, naa jaa pàra tàpé.

9 Â napwa naa goo wà tèpa âraciè a pitûâ imaina wâna wàra pwapwiciri—wà Jacques, ma wà Pétèru, ma wà Ioane, wàilà na ina goorà pâ 'tèpa ò kâra wâao kà Pwiduée'—âna [rà còo pâ nye wàrapwiri. Â] rà tòpibu ma wà Barnabas goro ìrà ètò, â rà inapàpari pâ, na bà tèpa pibéebà [naa goro wakè kà Pwiduée]. Ba napàrabu na bu pàra dà tàpé na càra caa tèpa Juif; â wàilà, âna rà pâ dàra wà tàpé na rà tèpa Juif.

10 Â rà nye ilari jiibu co pâ, na bu niimiri tàpé na piticè neemururà, naa na wàra pwapwiciri kàra, wà Iérusaléma. Â go nye pwa diri kaa géè na âji pwàranümoò.

Go patùra Pétèru

11-12 Géè na càuè, â wà Pétèru, âna é caibà na Antioche géè Syrie. Ûna é tapoo tâa jaabà, â é mu ija naima ma wà tèpa cèikí na càra caa tèpa Juif. Èco na wà Jacques, âna é cùru medaribà géè Iérusaléma wà pàra tàpé [na rà dau pwamuru é nyamanya kà tèpa Juif]. Â wâgo tà wà Pétèru [goro é pwina rà ina naa gooé] â é tapoo piadié jii tàpé na càra caa tèpa Juif.

Ûna wàrapwiri, â câgo caa piwà na go patùraé, na ara diri tèpa cèikí, ba na go paari tée pâ, càcaa wâdé é tûâ kèe bèèpwiri.

13 Â càcaa wàè co, ba wà diri tèpa cèikí na rà tèpa Juif, âna rà cau pwaduwa kèe, tiagoo wà Barnabas mwara! Ba rà piwà na rà paari é âji auniimiri kàra. Èco na rà tâmogòori bwàti pâ, é pwina rà pwa, âna èpà.

2:4 Galatia 1.7, 5.1,13 † 2:4 1^r e phrase—Grec: *Tâa tâjè é liberté naa goo wà (Kériso Iésu).* ‡ 2:4 4e phrase—Bà napéaati naani é pai ina wàra é popai *espions*. § 2:5 Ba na o càcaa pitòotéri cè ji nari muru géè goo é Picémara Wâdé, ma jè o cau tòpi diri pâ aupwényunyuaari kèe. 2:7 Apostolo 22.21 2:10 Apostolo 11.29-30 2:11-12 Apostolo 11.3

14 Ûna go cõo pâ, càcaa *tàrù pai pâra kàra, wiàra ê Picémara Wádé, â go ina tà Pétèru na ara diri ê picaatâa, pâ: «Gà pwi Juif, êco na, na gà tàpo naaco pai pâra kâjê wiàra ê naèà kà tèpa Juif, ba na gà wâro naima ma wà tàpé na càra caa tèpa Juif. Â gorodà na gà tacoo goo tàpé na càra caa tèpa Juif pâ, na rà ipwacèwii tèpa Juif?»

Êre Picémara Wádé

15 Napwa naa goobà*, âna bà tèpa Juif géé na pai pitèpabà. Â béaa, âna bà mu ina goo tàpé na càra caa tèpa Juif pâ, rà 'tèpa pwa na èpà', ba càra caa pâra wiàra é *Naèà kà Moosé†.

16 Êco na nabàni, âna bà jèe tâmogòori pâ, cáé caa *tàrù na ara Pwidueé wà pwi jè âboro, géé goro é pai pitère dâra kêe é naèà kà Moosé; â nye êco géé goo é pai cèikí kêe, naa goo wà Kériso Iésu. Â wàibà, âna bà nye cèikí naa gooé, [ba na o tâa pinaanapô naa nabibiu kâbà ma wà Pwidueé] ma bà tèpa âboro na bà tàrù na araé‡. Ê pwi pinaanapô ma tàrù bèepwiri, âna me géé goo é cèikí kâbà naa goo wà Kériso, â càcaa géé goo pai pitère dâra kâbà é Naèà. Ûu, [go ina mwara pâ]: Nye ticé âboro na ée mwa tàrù na ara Pwidueé, géé goro pai pitère dâra kêe é Naèà!

17 Êkaa na, wàibà tèpa Juif, âna ia bà mudàra cè pai pwa wèe, ba na bà mwa tàrù na ara Pwidueé. Â bà pâmari, naa goo wà Kériso. Â wà pâra tàpé, âna rà pitòtibà pâ, na bà 'tèpa pwa na èpà', ba câbà mwa caa pitère dâra diri é Naèà. Ûu, rà ina pâ, wà Kériso, âna é popabà, ba na bà tèpa pwa na èpà! Bwa! Càcaa âjupâra§!

18 Wàèni é pwina èpà—wiàna go wâjué cõwâ naa goro é Naèà na ia go jèe tètâjii*!

19 Na go wâro wiàra é Naèà, â dau pwacoé ma wâdé tà Pwidueé wâgo. Êco na nye géé goo é Naèà kaa, na go cõoina pwiri! Â ni, âna go jèe panuâ é Naèà, ba na go wâro ba kà Pwidueé. Â cáé mwa caa piio cõwâ, ba jèe pwacèwii na go bà naa goo é Naèà.

Ba wiàna é bà naa goro *satauro wà Kériso, âna wàibu ma wâé†.

20 Â wiàna go wâro, â càcaa wâgo, â wà Kériso na wârõri é wâro kêe wâgood. Â é wâro kôo nabàni naa na naiiri âboro, âna go wârõri naa na cèikí, naa goo wà *Pwina naí Pwidueé na é meاريو, â é bà ba kôo.

21 Wàépwiri é âraimeai, na é naa tâjè wà Pwidueé, géé goro é *pimeari imudi kêe, ba na jè tàrù na araé. Â wànau? Gona go o mwa tètâjii pwiri, ba na go tâa goro é Naèà? Bwa! Ba wiàna pâri ma pwa pinaanapô naa nabibiu kâjê ma wà Pwidueé, ma jè tèpa âboro na jè tàrù na araé, géé goro pai pitère dâra kâjê é Naèà, â pwiri gére piticèmururu naa goo é pai bà kà Kériso‡.

* **2:15** Napwa naa goobà—é, Napwa naa goou. Pwiri pâ popai naa na nee tii 15 ma 16 (pwiri tiagoro nee tii 21), âna goòbàra é popai kà Paulo tà Pétèru. † **2:15** Grec: Wàibà, âna bà tèpa Juif géé na pai pitèpabà, â câbà caa tèpa pwa na èpà géé na pâra Ba. ‡ **2:16** Apostolo 15.10–11; Roma 3.20–28; Galatia

3.11 ‡ **2:16** O tâa pinaanapô...bà tàrù na araé—Grec: Justifés. Cõo note goo Roma 1.17. § **2:17** Grec: Wiàna bà cõoina pâ, bà tèpa pwa na èpà, géé goo pai cõoina kâbà é pai tàrù géé goo Kériso, â gona wà Kériso, âna é pwi ênawéna kâra é èpà? Bwa! Càcaa wàrapwiri. * **2:18** Grec: Ba wiàna go bari cõwâ i pwi ia go jèe tubatiâu, â go paari pâ go pwa na èpà. † **2:19** Grec: Ba nye géé goro é naèà na go bà naa goo é naèà, ba na go wâro ba kà Pwidueé. Tanamiribu naa goro satauro, wâgo ma wà Kériso. ‡ **2:20** Galatia 1.4 ‡ **2:21**

Grec: Cãgo caa tètâjii é pimeari imudi kà Pwidueé. Ba wiàna jè tàrù géé goro é Naèà, â pwiri piticèmururu naa goo wà Kériso.

é tipijè jii naèà è picémara wâdé

3

(Naporomee 3-4)

¹ [Go pò goowà] co tàpé Galatia, ba pwacèwii na pigù è pûruwà! Dà na é ipa-imwûruwà [ma guwà pàgà jii è àjupâra]? Go wadipi ina tàwà pâ, wà Kériso, âna é jèè bà naa goro *satauro [ba na wâdé tà Pwiduée wâguwà]?

² Wàéni co é pwina nûmoo na go tâmogòori jiiwà: Gona guwà niimiri pâ, guwà jèè tòpi è *Nyuââ Pwicîri, géé goo è pai wâro kàwà wiâra è *Naèà? Bwa! Nye géé goo è pai cèikî kàwà, naa goo è *Picémara Wâdé goo wà Kériso! [À guwà tâmogòori bwâti è pwiibà!]

³ Gorodà na guwà nama ipa-imwûruwà jii?

Nye è Nyuââ Pwicîri, na é tapoo è waké naa goowà. À gona guwà niimiri pâ, guwà mwa tubanabwé goro naiiri âboro? Guwà tèpa pigù!

⁴ Gona guwà nama piticémuru naa goo diri è pai tâa na aré kàwà tiagoo ni*? Guwà tétâjii diri pâ pwiibà?

⁵ Wà Pwiduée, âna é jèè naa è Nyuââ Pwicîri, â é nama guwà pwa pâ *câmu kâra pàtâmee, na rà pò goo wà tèpa âboro. À gona guwà niimiri pâ, nye géé goo è pai pitère dâra kàwà è Naèà? Bwa! [Go ina mwara pâ]: Nye géé goo co è pai cèikî kàwà, naa goo è Picémara Wâdé goo wà Kériso!

Abéraama âna é pwi câmu

⁶ [Jè pûra naa na *Tii Pwicîri pâ] Wà *Abéraama, âna é cèikî naa goo wà Pwiduée, â géé goro è cèikî kêe, âna wà Pwiduée, âna é nama é pwi âboro na é *tàrù na araé. *Genèse 15.6*

⁷ Êkaa na wâdé na guwà tâmogòori pâ, wà diri tàpé na rà cèikî [naa goo wà Pwiduée] âna nye wàilà kaa pwiri tèpa gòobàra Abéraama.

⁸ Ba jè pûra mwara naa na Tii Pwicîri pâ, wà Pwiduée, âna é mara ina tée è popai wâdé bèeni, pâ: *Go o mwa *pwényunyûari diri tèpa Ba wà gòropuu, géé googà!* *Genèse 12.3*

Wàépwiri, na é mara inapàpâri pâ, ée mwa tòpi tàpé na càra caa tèpa Juif, [ma tòpò pinaanapò naa nabibiu kâra ma wàé] ma nama rà tàrù na araé. À nye géé goo kaa è cèikî kâra na é wàrapwiri.

⁹ Wàrapwiri naa goo diri tàpé na rà cèikî [naa goo wà Pwiduée] ba rà o tòpi jiié i aupwényunyûari na ia é naa tà Abéraama, géé goro è cèikî kêe.

Càca pârî è Naèà

¹⁰ Êco na rà tojii wà tàpé na rà niimiri pâ, o wâdé [tà Pwiduée] wàilà, géé goo è pai pitère dâra kâra è Naèà. Ba jèè wii mwara naa na Tii Pwicîri pâ: *É tojii wà pwina câe caa pitère dâra taaci è pâ naèà, na wii naa na Tii goro è Naèà!* *Deutéronome 27.26* [À nye dau pwacoé kaa na jè pitère dâra diri!]

¹¹ Jè côo pâ, o nye ticé âboro na o tàrù na ara Pwiduée, géé goro pai pitère dâra è Naèà. Bwa! [Ba, ina naa na Tii Pwicîri pâ] wà pwi âboro na é tàrù na ara Pwiduée, âna wà pwina è cèikî naa gooé. À nye géé goro co è cèikî kêe, na tâa tée è wâro jaa Pwiduée†.

* **3:4** Diri è pai tâa na aré kàwà—é, Diri è pwina guwà jèè wârori. Pwiri pâ aré ma tòina kâra, majoroé è pai cèikî naa goo wà Kériso, é, aupwényunyûari na rà tòpi. **3:6** Genèse 12.3; Roma 4.3,16 **3:10** Deutéronome 27.26 **3:11** Galatia 2.16 † **3:11** Wà pwi âboro na é tàrù... Grec: Wà pwina é tàrù géé goro è cèikî, âna o tâa tée è wâro.

12 Jè côo pâ, ê Naèà, âna câé caa pâra goro ê cèikî, [â nye goro ê wakè kâjè]. Ba wàéni ê pwina jèè wii naa na ê Naèà: *É naa wâro, tà pwina é pitêre dâra diri é pâ na autûâri, na wâna.* Lévitique 18.5 [Â wiàna wàrapwiri, â jè cau tojii, ba càcaa pâri!]

13 Êco na wà Kériso, âna é pipanuâê, â é jèè tipijè jii é tojii kâra Naèà, ba é popa naa gòè é tojii kâjè, [na tanamirié naa goro satauro]. Ba jèè wii pâ: *Tojii wâ pwina é utòtòro goro upwâra.* Deutéronome 21.23

14 É wàrapwiri wà Kériso, ba na o tâa tâjè tèpa cèikî naa gooé é aupwényunyûâri na ia é naa tà Abérama wà Pwiduée. Â âjupâra mwara naa goo tàpè na càra caa tèpa Juif. Â géé goro é cèikî kâjè naa gooé, âna jè tòpi é Nyuââé Pwicîri, na é mara ina béaa wà Pwiduée pâ, na ée mwa naa tâjè.

Naèà âna é me co géé na càùé

15-16 Bii, âna é ina tà Abérama wà Pwiduée pâ, na ée mwa pwényunyûârié. Na jè côo bwàti é popai kà Pwiduée naa na Tii Pwicîri [naa na *hébèru] â jè pûra pâ é ina pâ, na ée mwa pwényunyûâri wà Abérama *bau é pwêe*. Pai ina wèè pâ *âboro na té géé gooé*. Càcaa wii pâ, *pâpwêe*, â nye wii co pâ, *êpwêe*. Â go popa pwiri, ba na ucina goo wà Kériso, na é caapwi co[‡].

Wà Pwiduée, âna é *ipwataâboro tà Abérama, ba na é *paâjupâra é auina kêe bèepwiri. Â guwà côo, co tèpa béed, pâ, napwa naa gooje, tèpa âboro, âna wiàna jè ipwataâboro goo cè jè muru na jè ina, â càcaa pâri ma jè pitòotéri, é, tubatiâu é popai na jè jèe ina. [Â wiàna wàrapwiri naa jaajè tèpa âboro]

17 Â jè tâmogòori pâ, wà Pwiduée, âna o câé mwa caa pitòotéri é auina kêe, na ia é jèè ipwataâboro goo.

Wàéni é pwina nûmoo na go ina: Napwa naa goo é Naèà, âna muru na é naa wà Pwiduée, po 430 naja géé na càùru é auinabéaa kêe tà Abérama. Â é Naèà, âna càcaa pâri ma é pitòotéri é ji nari auwii naa na é auinabéaa kêe[§].

18 Â wiàna é aupwényunyûâri, âna o naa tâjè, géé goro [é pai pitêre dâra kâjè] é Naèà, â pwiri câé caa me géé goro é auinabéaa kà Pwiduée. Êco na càcaa wàrapwiri, ba wà Pwiduée, âna ia é naa tà Abérama é aupwényunyûâri kêe, géé goo é auinabéaa kêe tée. Â é naa tée piticémuru naa goo.

19 Wiàna wàrapwiri, â târa dà é Naèà? Nye é muru na ia é naa tâjè wà Pwiduée géé na càùé, ba na paari tâjè é pâ na èpà na jè pwa. Â é coo tiagoro pai tèepaa me kà Pwi gòobàra Abérama, na é caapwi co—wà Pwina ée mwa pinaigé mara diri é aupwényunyûâri*.

[Jjèpwi mwara, âna ru pi-ité é Naèà bau é *auipwataâboro[†]. Ba jè ina pâ wà Pwiduée, âna é naa] é Naèà [târa é Ba] na rà pinaigé mee wà tèpa *angela. Â wà [*Moosé] âna é pwi a-ipa popai kêe.

3:13 Deutéronome 21.23; Roma 8.3 **3:15-16** Genèse 12.7, 13.15 † **3:15-16** Wà Kériso, âna wàè co na é pinaigé mara diri é aupwényunyûâri ba kâjè na jè wâru. Â ina gooje pâ, jè gòobàra Abérama, géé goro é cèikî kâjè naa goo wà Kériso. Grec: 15Go tûra goo pai pwa kà tèpa âboro: Wiàna é ipwataâboro wà pwi âboro, â paâjupâraê...â o nye ticé âboro na o pâri ma é tubatiâu, é, naa cè gòobèrèè. 16Napwa naa goo pâ auinabéaa, âna muru na ina tà Abérama, bau é pwêe, â càcaa pâ pwêe na wâru. Caapwi co pwi pwêe, âna wà Kériso. **3:17** Exode 12.40 § **3:17** Dernière phrase—Grec: Â é Naèà, âna càcaa pâri ma é pitòotéri, nama tiâu é auipwataâboro. **3:18** Roma 4.14 **3:19** Apostolo 7.38; Roma 5.20 * **3:19** Wà Pwina... Grec: Wà Pwina pwa é auinabéaa ba kêe. † **3:19** Auipwataâboro—Auinabéaa (promesse). Ipaìwà naa na pâ nee tii 20–22.

20 Êco na, na ia é ipwataâboro wà Pwidueé [tà wà Abéraama] â nye ticè pwi a-ipa popai naa nabibiu kàru. Ba muru na é pwa géé gooé co wà Pwidueé, [â nye ticè popai kà Abéraama naa na].

Naèà âna é wakè co béaa kà Kériso

21 Wiàna wàrapwiri, â gona é Naèà, âna é cicara é auipwataâboro kà Pwidueé? Bwa! Ba nye êco auipwataâboro, na é pame tâjè è *âji wâro. Â [é tòpò pinaanapò naa nabibiu kâjè ma wàè, â] é nama jè tèpa âboro na jè tàrù na araé. Â ticè jè naèà cèna pâri ma é wàrapwiri.

22 Êco na é Tii Pwicîri, âna é inapàpari pâ, na diri pâ muru ma wà diri tèpa âboro, âna rà cau tâa aranara é pàtàmara èpà. Â ticè pai pwa wèè, ma jè tòpi é aupwényunyûari kâra auipwataâboro, êco géé goro pai cèikî kâjè, naa goo wà Iésu Kériso*.

23 Béaa, âna pwacèwii na jè tèpa pwa karapuu. Â é Naèà, âna é pwi a wéarijè na diri pâ tòotù, tapacîri pwi pàara na o paari tâjè è naigé mara é pai cèikî naa goo wà Kériso.

24-25 [Wàéni jè ucina goro é Naèà]: Béaa, âna é pwacèwii pwi caa kâra câmu kâjè, na é pacâmurijè, ma mara tòcia tâjè wà Kériso, tapacîri é pai tèepaa kèe. Â nabàni, âna é jèè nye tèepaa me kaa wà Kériso, â jè jèè cèikî naa gooé. Â é jèè nama jè tàrù na ara Pwidueé. Â o càcaa pâri ma é pacâmurijè còwâ é Naèà.

Tèpa naî Pwidueé géé goro é cèikî

26 Ûna jè^S cèikî naa goo wà Kériso Iésu, â jè jèè cau tèpa naî wà Pwidueé diri.

27 Na ia *upwaa^{jè} naa na nee wà Kériso, â jè jèè coona é ârabwée na bwaa âmuè—ba na jè wàra na é wà*.

28 [Na jè jèè tâa goo wà Kériso, âna] jèè nye ticè na pi-ité naa nabibiu kà tèpa Juif ma tàpé na càra caa tèpa Juif; â naa nabibiu kà tèpa *ênawéna kîri kà tèpa âboro, ma wà tàpé na pwa tàrù kàra; â naa nabibiu kà tèpa paa^o ma pa ilàri. Ba jè jèè caapwî, géé goo na jè caapwî ma wà Kériso Iésu.

29 Â wiàna jè jèè tâa gooé, âna jè tèpa gòobàra Abéraama. Â tâa tâjè diri é pà aupwényunyûari, na ia é mara ina wà Pwidueé tà Abéraama.

4

Jè tèpa naîè â càcaa tèpa ênawéna co

1 Guwà jèè niimiri cai é pwini, pâ: Wà pwi âboro, âna ée mwa tòpi diri pâ neemuru wà caa kèe, [na ée mwa pwi âboro maina]. Êco na, na é bwaa nari èpò, â câé caa piwéna jii tèpa *ênawéna kîri kà pwi caa kèe.

2 Â é nye ciburà pitèrè dà tàpé na rà wéarié, tèepaa naa na tòotù na é jèè câmuri wà pwi caa kèe.

3 Ipaiwà naa goo^{jè}. Ba béaa, âna jè pwacèwii tèpa èpò, â jè tèpa ênawéna kîri kâra pâ naèà ma duée imudi*.

3:21 Roma 8.2-4 † 3:22 Grec: Êco na, é Tii Pwicîri, âna é tòpò diri pâ muru na aranara é èpà, ba na é auinabéaa, âna o naa tà tàpé na rà cèikî naa goo wà Iésu Kériso. 3:23 Galatia 4.3 3:24-25 Roma 10.4

3:26 Ioane 1.12 § 3:26 Jè—Grec: Guwà (Ipaiwà naa na pâ nee tii 26-29.) 3:27 Roma 6.3 * 3:27 Grec: Wà diri tàpé na upwaa^{rà} naa goo wà Kériso, âna rà coona wà Kériso. Ucina goo pai naaco é tûâ kâjè na èpà, ba na jè wârori é wâro na bwaa âmuè ma wà Kériso. 3:28 Roma 10.12 3:29 Roma 4.13

4:3 Kolosé 2.20 * 4:3 Pâ naèà ma duée imudi—é, Pâ pàara é gòropuu.

⁴ Êco na, na pàara na é jèe tàmara câmuri wà Pwiduée, â é panuâ me Pwina naîê darijè naa gòropuu†. Â é wâro aranara é pitûâ kêra é *Naèa kà Moosé.

⁵ É pipanuâê, ba na é tipijè jii é Naèa na piijè, â é nama jè tèpa âji naî Pwiduée.

⁶ Â târa ma jè tâmogòori pâ jè tèpa naîê, âna wà Pwiduée, âna é tòpò naa na pwâranümajè è Nyuââ Pwicîri kà Pwina naîê. Â è Nyuââ Pwicîri, âna é cètùujè, ma jè ina tà Pwiduée [naa na ipwâdée] pâ: «Au! Pwiduée, Caa kôo!»

⁷ Êkaa na jèe ticè na piijè, ba jè jèe tèpa naî Pwiduée. Â ée mwa naa tâjè diri é pâ aupwényunyuaari kà tèpa naîê, na é tàmara ina béaa.

Cibwaa nama piiwà còwâ!

⁸ Napwiri, âna câguwà caa tâmogòori Pwiduée, â guwà tèpa ênawéna kîri kêra pâ nari duée, jii wà Pwiduée na é caapwi co.

⁹ Êco na nabàni, âna guwà jèe pâmari. (Â nye âjupâra pâ, nye wà Pwiduée kaa na é jèe pâmariwà.) Â, na araé, âna ticè nii kêra pâ duée imudi, ma pâ naèa; â ticè câmu kêra.

Wânanu? Cina guwà tabiiwà wâjué còwâ, ma guwà pitère dâra còwâ pâ muru bèepwiri?! Nümawà na guwà jèu tèpa ênawéna kîri kêra còwâ?

¹⁰ Gorodà na guwà papwicîri pâra tòotù, ma pâra parui, ma è pâra pàara, ma è pâra naja?

¹¹ Auwa! Wâra munaa piticèmuru naa goo diri é wakè kôo jaawà!

¹² Go tacoo goowà, co tèpa béeò, naa na nee Kériso, pâ, na guwà ipwacèwiiio, [â guwà nama tipiwà jii diri pâ pwi bèepwiri!] Ba wâgo, [pwi *Juif, âna jèe tipio jii è Naèa, ba] na go pwacèwiiwà [na câguwà caa tèpa Juif].

Béaa, âna dau wâdè pâ tûâ kàwà tóo, â wâdè na guwà ciburà wàrapwiri‡.

¹³ Na ia go mara picémara tàwà è *Picémara Wâdè, âna go jèe tèepaa mariwà, géee goo pai maagè kôo.

¹⁴ Â [go tâmogòori pâ] guwà géaa goo pwiri, êco na câguwà caa pwatétéri tóo, ma tètâjiiio. Bwa, guwà nye tòpio pwacèwii na go pwi *angela kà Pwiduée, ma pwacèwii na wâgo Kériso Iésu.

¹⁵ Â guwà nye dau ipwâdée kaa, ma piêgòtùru, ba na guwà pitu tóo. Ba guwà ipanuâwà diri bau é pâ wâdè kàwà ba kôoŠ!

Â nabàni, âna é wâpà è pimeaari ma ipwâdée kàwà bèepwiri?

¹⁶ Gona guwà niimiri pâ, go pwi a cicarawà, géee goo na go ina tàwà è âjupâra?!

Cibwaa tère tèpa ipa-imwiüruwà

¹⁷ [Go tâmogòori pâ, wà tèpa pacâmu na rà medariwà]*, âna rà dau kairiwà. Êco na càra caa wàrapwiri, géee na âji pwâranümarà. Ba nümara na rà pa-piinariwà jiio, ba na guwà pâra wiàrà co.

¹⁸ Na ia go tâa jaawà, â guwà gòo, ba na guwà pwa na wâdè, [â guwà pâra wiâò]. Â wâdè na guwà nye tà wàrapwiri, wiàna tiàuo jaawà†.

4:4 Ioane 1.14; Roma 1.3 † 4:4 Darijè naa gòropuu—Grec: Ê pwina naî tô jè ilàri. 4:6 Roma 8.15–17

4:10 Roma 14.5; Kolosé 2.16 ‡ 4:12 Dernière phrase—Grec: Jèe câguwà caa pwa tóo cèna èpà. Š 4:15 2e phrase—Grec: Wâpà è ipwâdée kàwà? Go ina tàwà pâ, béaa, âna pwiri guwà èru du âraporomeewà ma guwà naa tóo, wiàna pâri. * 4:17 Wà tèpa pacâmu na rà medariwà—Còo Galatia 1.7. † 4:18 Ê, Wâdè na rà imudàra ma rà pwa na wâdè na pâara na tiàuo, pwacèwii na pâara na go tâa jaawà. Pwiri popai goo wà tàpé na rà kairi tàpé Galatia, é, pwiri popai goo wà tàpé Galatia.

19 Au, [go meariwà] co tèpa àji naîô! Â go po dau maagé còo, na go niimiriwà—pwacèwii ê maagé kâra ilàri na é pitàmari èpo. Â o càcaa tipio jii pwiri, na bwaa càcaa pâji tâbawêe ê wâro kà Kériso naa goowà, â bwaa câguwà caa pâji pwacèwiié.

20 Êco na jèe câgo caa tâmogòori ê pwina go pwa [ba na go pitu] tàwà. Â po dau nùmoo na go tâa jaawà, ba na go tàpo ina ba kîri tàwà, [êco na càcaa pâri].

Du ârailu auipwataâboro

21 Gona wà pàra tàpé gée goowà, âna nùmarà na rà pitêre dâra ê Naèà kà Moosé? Â wâdé, êco na wâdé na rà tère bwàti ê pwina é ina i Naèà.

22 Ba jèe wii [naa na *Tii Pwicîri] pâ, wà *Abéraama, âna ârailu tupédu naîé. Pwi jèpwi, [wà Ismaël] âna wà pwina naî Agar, wà tò ênawéna kîri kêe; â wà pwi jèpwi, [âna wà Isaaka] âna wà pwina naî Sara, tò âji wâdèe. Ba wà Sara, âna câé mu caa tò ênawéna kîri kà pwi jè âboro.

23 Wà pwina naî tò ênawéna kîri kêe, âna pitèpaé, gée goro co ê pwina é pwa wà pwi âboro, wà Abéraama. Êco na wà pwina naî tò wâdèe Sara—wà tò na pwa tàrù kêe—âna pitèpaé, ba nye wà Pwiduée kaa, na é paco é auinabéaa, na pàra kêe‡.

24-25 Wà du ilàri bèepwiri, âna du ucina ba kâjè, goro é du *auipwataâboro [na é pwa wà Pwiduée ba kâra é Ba kêe]. Wà Agar, tò ênawéna kîri kà Abéraama, âna é ucina [goro é Naèà, na ia é naa wà Pwiduée târa é Ba kêe, tèpa Juif]. Ba rà jèe pâ nau tèpa ênawéna kîri [kâra é Naèà] pwacèwii Agar ma wà tèpa gòobèrèe. Â é ville [kà tèpa Juif] *Iérusaléma, âna é pwacèwii é gòrojaa Sinaï wà napô Arabie, [na ia rà mara tòpi é Naèà naawé]. Ba du ére-bà, âna câmu kâra pai pii tèpa âboro.

26-28 Napwa naa goo wà Sara, âna é ucina goo é auinabéaa kà Pwiduée, na tipi tèpa âboro jii é pwina piirà goo. Â pwa pwi jè Iérusaléma, na wânidò *napwéretòotù, âna pwi napô kà diri tàpé na tipirà. Â dau wâru wàilà. Ba jèe nye wii naa na Tii Pwicîri pâ:

*Gà ipwàdée wâgà,
napô Iérusaléma
na ticè èpo'gà!
Nyabi ma ipwàdée,
wâgà na câgà caa pitàmari èpo!
Rà jèe tètâjjiigà,
êco na gà mwa piétò!
O dau wâru èpo'gà
jii tô na pwa éaé!*

Ésaïe 54.1

Guwà còo, co tèpa béed naa goo Kériso, wà tèpa èpo kêe, âna nye wàjè kaa! Üu, jè tèpa àji naîé, â câjè caa tèpa ênawéna kîri kà pwi jèpwi. Ba jè pwacèwii Isaaka, pwina naî Abéraama ma wà Sara[§].

4:22 Genèse 16.15, 21.2 4:23 Roma 9.7-9 ‡ 4:23 Grec: *Wà pwina naî tò ênawéna kîri kêe, âna pitèpaé, wiàra é naîri âboro; â wà pwi naî tò na pwa tàrù kêe, âna é pitèpa gée goro é auinabéaa.* 4:26-28 Hébéru 12.22; Auinapàri 21.2,10 4:26-28 Ésaïe 54.1 4:26-28 Roma 9.7 § 4:26-28 Grec: *26Êco na tò Iérusaléma na wânidò, na é tò nyaa kâjè, âna pwa tàrù kêe... 28Êco na wâguwà, âna guwà tèpa aéjji kà Isaaka, tèpa naîé wiàra é auinabéaa.*

²⁹ Napwiri, âna [wà Ismaël, pwina naî tò ênawéna kîri, âna é tubaèpà tà wà Isaaka]. Guwà còo, wà pwina naîê na pitèpaé gée goro é auniimiri kâra âboro, âna é tubaèpà tà pwi naîê [na pitèpaé gée goro é auinabéaa kà Pwiduée]. Â nabàni, âna nye tàgère ipaiwà tâjè, na pitèpajè gée goo é Nyuâaè Pwicîri.

³⁰ É ina pâ wànu i Tii Pwicîri naa goo pwi bèepwiri? Wàéni: *Guwà tû tà tò ênawéna kîri, ma wà pwina naîê. Ba wà pwiibà, âna o câé caa tòpi pâ wâdé jii caa kêe. Wâco pwina naî tò ilâri na pwa tàrù kêe, âna ée mwa tòpi diri. Genèse 21.10*

³¹ Guwà còo, co tèpa béèd naa goo Kériso, câjè caa tèpa ênawéna kîri kâra é Naèà. Jè tèpa âji naî Pwiduée na pwa tàrù kâjè*!

5

É jè tipijè Kériso

¹ É tipijè wà Kériso, ba na o ticè na o mwa caa piijè còwâ. Â wâdé na guwà cipa ba mwü pai tipiwà. Â guwà cibwaa nama guwà tèpa *ênawéna kîri còwâ kâra jè naèà.

²⁻³ Guwà tère, làpé! Ba wâgo, Paulo [pwi *apostolo] âna go ina tàwà ba gòo pâ: Wiàna guwà [mudàra é pinaanapô ma wà Pwiduée goro é pai] pwa *kamaî wiàra é *Naèà, â wâdé na guwà pitère dàra diri pàra ére mwara gée goro é Naèà. Â wiàna wàrapwiri, â piticèmuru naa goo é pwina é pwa ba kâjè wà Kériso!

⁴ Wà pàra tàpé gée goowà, âna rà o mudàra, ma rà *tàrù na ara Pwiduée, gée goro pai pitère dàra kâra é *Naèà. [Rà ipwacòoco!] Ba péa pa-ipiinarirà jii wà Kériso, ma é *pimeari imudî kà Pwiduée.

⁵ Êco na wàijè, âna jè cèikî co, â jè tapaçiri naa na ipwàdé, é tòotù, na ée mwa bàra tòpijè na araé wà Pwiduée, â o wâdé tée wàijè. Â é pitu tâjè é Nyuâaè Pwicîri, na pàara na jè bwaa tapaçiri é pwi tòotù-bà*.

⁶ Wiàna pwa kamaî tâjè, é, wiàna càcaa pwa kamaî tâjè, â nye piticèmuru naa goo, ba jè tâa goo wà Kériso Iésu. Â é pwina âjimuru, âna êco é cèikî kâjè [naa gooé]. Â é cèikî kâjè, âna é âpàpaa†, wiàna jè meaari [pàra tàpé].

Wàilàpà na nama guwà pàgà?

⁷ Ico tèpa béèd, guwà jèe nye pàra bwàti [naa goo wà Kériso]. Â wàilàpà na nama guwà pàgà jii é naigè-bà?

⁸ Càcaa wà Pwiduée, ba nye wàé na é todàwà!

⁹ [Ipwacòoco, ba wà pwi caapwi âboro na é pwâ, âna pâri ma é nama guwà cau imwüru diri.] Pwacèwii na jè mu ina pâ: «É ji nari nyaa kâra poloa, âna pwa ma é too é poloa.»

¹⁰ Êco na go cèikî ba mwü pâ, guwà o mwa tâa goo é auniimiri kôo, gée goo pai caapwi kâjè naa goo Pwi Ukai.

Napwa naa goo wà pwi âboro na é pwa ma gùmagù é pwâranümawà, â wà Pwiduée, âna ée mwa nye pitèié ma pwa wârimuru tée. Nye ipaiwà, wiàna wà pwiibà, na é pwi âboro imaina naa jaawà.

4:29 Genèse 21.9–10; Ioane 8.35 * **4:31** Grec: *Câjè caa tèpa naî tò ênawéna kîri kà pwi jèpwi. Â jè tèpa naî tò ilâri na pwa tàrù kêe.* * **5:5** Grec: *Wàijè, âna jè tapaçiri, gée goro é cèikî, é pai tàrù kâjè goro é Nyuâaè.* **5:6** 1 Korénito 7.19; Galatia 6.15 † **5:6** Âpàpaa—*Manifester; montrer:* **5:9** 1 Korénito 5.6 **5:10** 2 Korénito 11.15; Galatia 1.7

¹¹ Ico tèpa béèò naa na nee wà Kériso, cãgo mu caa picémara ê pai pwa kamaî, wiâra ê nyamanya kà tèpa *Juif. Ba wiâna go gére wàrapwiri, â pwiri càra caa pi-inaò ba èpà? Bwa! Wàèni é pwina go picémara: [É bà wà pwi *Mesia, naa goro] ê *satauro. Â wàèpwiri muru na tanoori tèpa Juif[‡].

¹² Napwa naa goo wà tèpa pi-iluuriwà, âna [jèe oratòo goorà]. Wiâna nùmarà na rà pwa kamaî tàwà, â wàdé wiâna rà pitapàgà tâjii é jè ére paaò goorà!

Pitêre dâra Nyuâaê Pwicîri

¹³ Jèe nye todàwà, co tèpa béèò naa goo Kériso, ba na tâa tàrù kàwà, â tipiwà jii diri pâ muru na piiwà. Êco na guwà cibwaa popa pai tàrù kàwà bèepwiri, ma guwà pwa-imudirimuru, wiâra ê cãbawâdé kàwà na èpà. Bwa. Guwà piênawéna kàwà jècaa naa na pimeeari.

¹⁴ Diri é ère Naèà kà *Moosé, âna é tâa na é aupitûâri na caapwi. Wàèni: *Gà meari tèpa âboro* §, *pwacèwii ê pai pimeearigà còwâ.* *Lévitique 19.18*

¹⁵ Wiâna guwà ciburà pidàdàrùwà pwacèwii é pâ macii a piugà, â guwà pwacòoco, ba péa tà tiàuwà.

¹⁶ Wàèpwiri na go ina tàwà: Guwà pitêre dâra ê Nyuâaê Pwicîri. Ba wiâna wàrapwiri, â o cãguwà caa pâra wiâra é pâ cãbawâdé kàwà na èpà.

¹⁷ Ba é pâ cãbawâdé kâjè bèepwiri, âna rà cicara é Nyuâaê Pwicîri; â é Nyuâaê Pwicîri, âna é cicara pâ cãbawâdé kâjè na èpà. Â ru ipaa naa goojà. Êkaa na pitadàrù é pwâranùmajè.

¹⁸ Â wiâna é pitûâ kàwà é Nyuâaê Pwicîri, â o jèe cãguwà caa tâa aranara é Naèà. [Â wàèpwiri é ère i pwi ia go ina tàwà.]

Pwâra wakè kâra cãbawâdé na èpà

¹⁹ Jè còo bwàti é pâ tûâ kà tàpé na rà pipanuàrà, ba na rà pâra wiâra é pâ cãbawâdé kàra:

Rà naa nùmarà naa goo pâ muru na jè kamu goo;

Rà ipuu imudi ma pâra tàpé;

Rà pwa pâ tûâ na miiri goro é pâ naiirà;

²⁰ Rà pwamaina pâ *ânurumuru, â rà pwa wâi, â rà pitêre dâra pâ duée;

Rà pièbà, â rà piboo;

Rà pièpàri, â rà iputâmu;

Rà pipwamainarà còwâ, â rà còogai pâra tàpé;

Rà pitadàrùrà, â rà niimiri pâ, nye âjupâra co é pwina rà ina naa na jèpa puco kàra;

²¹ Rà iari pâ neemuru pâra tàpé;

Rà ipwirié, â rà pi-ija ma piwâdo pwacèwii pâ puakà na rà picaatâa.

Â wâru mwara pâ muru na èpà na rà pwa. Â go ina tàwà mwara é pwina go jèe ina pâ: Wà tàpé na rà pwa é pâ muru bèepwiri, âna o càra caa tòpi é pâ aupwényunyuaari kâra é *Mwaciri kà Pwiduée.

Pwâra wakè kâra Nyuâaê Pwicîri

²² Êco na wàèni é pwèe na é tòpò é Nyuâaê Pwicîri naa na wâro kâjè: Pimeeari;

[‡] 5:11 Tanoorirà ba wà pwi Mesia, âna pwi ukai me gée goo Pwiduée, na ia rà tapacié gée na biu. Càra caa còina pâ wà Iésu, âna é pwi Mesia. 5:13 1 Pétèru 2.16 5:14 Roma 13.9 § 5:14 Tèpa âboro—Grec: *Pwi âboro na é tãmwînyabwerigà, é, pwi jèneregà.* 5:17 Roma 7.15-23 5:19 1 Korènto 6.9-10

Pipwàdéé;
 Pinaanapô;
 Pidàpwiçâari;
 Piwâdéari;
 Piênawéna;
 Pitère dâra;
 23 Pitâa na tânana;
 Pitôimiri.

Â é Naèà, âna nye âji ticé na é ina naa goo pâ pwi bèepwiri.

24 Wàjè na jè tèpa âboro kà Kériso Iésu, âna jè jèe tanamiri naa goro satauro é pâ câbawâdé kâjè na èpâ.

25 Â wiàna é pawârojè è Nyuââé Pwicîri, â wâdé na jè nama é pitûâ kâjè.

26 Jè cibwaa pipwamainajè, ma pipaarijè! Jè cibwaa pigàdâra ma piputàm! Â jè cibwaa pièbà ma piboo!

6

Bénabwé popai

1 Tèpa âji béèò naa goo wà Kériso, wiàna guwà pâmari pâ, wà pwi jè béewà, âna é gére pwa na èpâ, â wâdé na guwà popaé me còwâ naa na naigé na wâdé. Wàépwiri é napârawà, wiàna guwà [ina pâ guwà] cimwü* naa na pai wâro kâwà wiâra é Nyuââé Pwicîri. Â guwà ina ba kîri tée. Â guwà ipwacôoco, wâguwà diri, ba péa dàtiwà mwara, ma guwà pwa é pwina èpâ.

2 Guwà pitu tàwà jècaa, ma pitûri é nakake kâwà. Â, naa wàrapwiri, â guwà pitère dâra é aupitûâri kà Kériso [pâ, na jè pimeaarijè, ba wàépwiri é âji *Naèà kâjè].

3 Wiàna é niimiri wà pwi jèpwi pâ, pwamuru naa gooé, â wà pwiibà, âna é pitanami, ba nye piticèmuru naa gooé!

4 Êkaa na, gà cibwaa ciburà còo pwi jèpwi, ba na gà ipwamainagà jiié. Gà nye pitèi còwâ é pâ tûâ'gà. Â wiàna wâdé, â pâri ma gà ipwàdéé goo.

5 Ba wâdé na jè nye còo jècaa é pâ jèpa tûâ kâjè.

6 Jèpwi mwara: Wâdé na guwà ipâdi é pâ wâdé kâwà ma wà pwina é pacâmuriwà goo é Popai.

Jè piûnyari pwina jè câmi

7 Gà ipwacôogà naa goro é càragà! Gà cibwaa niimiri pâ gà o cârû na ara wà Pwiduée†! Ba gà o nye piûnyari é pwina gà câmi.

8 Ba wiàna jè câmi, wiâra pâ câbawâdé kâjè na èpâ, â jè o mwa piûnyari é pwâra bà, ma pai tubatiàujè. Éco na, wiàna jè câmi wiâra pwina nûma é Nyuââé Pwicîri goo, â jè mwa piûnyari é *wâro dâra gòiri jaa Pwiduée.

9 Êkaa na jè cibwaa nama oratâjè, ma jè pwa é pwina wâdé! Â jè cibwaa pipanuâjè! Ba o mwa tèepaa é tòotù, na jè mwa piûnyari [è aupwényunyûâri].

10 Géé goo kaa diri pwiri, â jè popa é pàara na tâa tâjè, ba na jè pwa na wâdé tà diri tèpa âboro. Â jè dau wàrapwiri tà tèpa ceikí bèjè!

5:24 Roma 6.6; Kolosé 3.5 5:26 Filipi 2.3 6:1 Mataio 18.15 * 6:1 Wiàna guwà ina pâ guwà cimwü—Grec: Wà tàpé géé goowà na rà cimwü. É ina pwiri wà Paulo, ba na é tatèrà, ba rà pi-ina kàra.
 6:2 Roma 15.1 6:5 Roma 14.12 6:6 1 Korénito 9.11,14 6:7 Roma 8.13 † 6:7 2° phrase—Grec: O câjè caa gàdà wà Pwiduée.

Ipicijii

¹¹ Wâgo Paulo, na go cipa i bépwa tii[‡], ba na go tubanabwé i tii. Guwà còo pâ aupwa âmu maina na go pwa!

¹² [Wâéni é pwina go ina tàwà]: Guwà ipwacôowà goo wà tàpé na nùmarà na ra pwa *kamaï tàwà!

Rà wàrapwiri, ba na rà wâdéarirà tèpa âboro. Ba wâgotàra [goo wà tèpa *Juif]. Ba [wiàna rà picémara é popai goro é pai bà kà Kériso] naa goro *satauro, â o péa tubaèpà tàra.

¹³ Pwiri gére pwa kamaï tàra, êco na càcaa âji nùmarà na rà pitère dàra é Naèà kà *Moosé. Nùmarà co na rà pi-ina kàra, na ara tèpa Juif. Wâdé tàra na rà ina pâ, nye wàilà kaa, na rà nama guwà tòpi é nyamanya bèepwiri kà tèpa Juif[§].

¹⁴ Auwa! Wâgo, âna câgo caa pi-ina kôo goro é muru na wàrapwiri. Go inapàpari co é pai bà kà wà Pwi Ukai kâjè Iésu Kériso, naa goro satauro. Â géé goo kaa pwiri, â cà mwaa caa âjimuru tóo diri pâ tûâ, na dau pwamuru naa goo naa na pé gòropuu bèeni. Pwacèwii na rà jèe bà diri pâ pwi bèepwiri naa goò. Â wâgo, âna pwacèwii na go jèe bà, naa na càra gòropuu*.

¹⁵ Wiàna pwa kamaï tâjè, é, wiàna càcaa pwa kamaï tâjè, â nye piticèmuru naa goo. Ê pwina pwamuru naa goo, âna, naa tòtèri é pai wâro kâjè. Ba wà Pwiduée, âna é nama jè tèpa âboro na jèe bwaa âmué.

¹⁶ Wâguwà na guwà wâro wiàra é aupitûâri kôo bèepwiri, âna nye wâguwà kaa é âji Ba kà Pwiduée[†]—é Ba *Isaraéla [na bwaa âmué]! Wâdé na é cau *pwényunyuâriwà diri wà Pwiduée ma naa tàwà é pinaanapô kèe!

¹⁷ [Go tubanabwé naa goo pai ina wèe pâ]: Wà Tâpé na rà cicarao[‡], âna wâdé na rà coo! Ba [nye wà Iésu kaa na é naa tàrù kôo]. Â go jèe dau pwamaagé còo na go wakè ba kèe. Â pâ aurumuru na wà naiio, âna nye câmu kèe.

¹⁸ Tèpa cèikí béèò, wâdé na é pwényunyuâriwà wà Pwi Ukai kâjè Iésu Kériso, géé goo é *pimeari imudi kèe!

Cidòri nyuâawà! Amen!

[‡] **6:11** Wâgo Paulo, na go cipa i bépwa tii—Na ia é pwa tii, â é tûra, â wà pwi jè âboro (*secrétaire*), âna é wii é pwina é ina. Êco na é popa é bépwa tii wà Paulo, ba na é pwabwàcu tàra. **§ 6:13** Grec: *Ba wà tàpé na pwa kamaï tàra, âna càra caa pâra wiàra é Naèà. Êco na wâdé tàra na pwa kamaï tàwà, ba na rà pi-ina kàra goo é naiiwà.* * **6:14** Grec: *Êco na wâgo, âna câgo caa pi-ina kôo, â go pi-ina kôo co, goro é satauro kà Pwi Ukai kâjè Iésu Kériso. Géé goòé, âna jèe tanamiri naa goro satauro é gòropuu ba kôo, â wâgo mwara ba kàra gòropuu.* **6:15** 2 Korénito 5.17; Galatia 5.6 † **6:16** ...Âna nye wâguwà kaa é âji Ba kà Pwiduée—é, ...Bau é âji Ba kà Pwiduée. **6:17** 2 Korénito 4.10 ‡ **6:17** Cicarao—Grec: *Pi-lluurio*. Pwiri popai goo wà tèpa pwa pupûra na rà tèpa pwâ, na rà ina pâ, câé caa pwi âji apostolo wà Paulo. É, pwiri ora tà Paulo goo wà tàpé Galatia na rà ciburà pi-lluurié goro pai nùmarà dàra pâra wiâ é Naèà kà Moosé.

Tii kà Paulo tà tàpé Éfésó Bétapoo popai

Wàilàpà na wii tii bèeni?
Wà Paulo, pwi *apostolo.

É wii wiidà?
Nabibiu kàra *naja 60 ma 62, na pai tapoo tâa kà Paulo na karapuu wà *Roma (*Apostolo 28.30-31*). Na pwi pàara bèepwiri, âna é wii mwara tii tà Philémon, ma tii tà tàpé Filipi ma tàpé Kolosé.

É wii tâi?
Tà tèpa cèikí na càra caa tèpa *Juif, wàna province Asia (Turquie nabà). Rà tâa na ville Éfésó ma pàra ére na wâmwünyabweri wê. Munaa é wii, ba na o pûra paé, naa na pâ wâra pwapwicîri. Câé caa tâmogóori diri tèpa âboro na é wii tàra (côo 1.15; 3.2), ba é wii 4, é, 5 naja géé na càuru pai tâa kêe wâ Éfésó (*Apostolo 19.10*), â jèe pipâra pâ é *Picémara Wâdé.

Cina é wii?
É wii, ba na é paari tâjè tèpa cèikí pâ, po dau maina awé *aupwényunyuâari na é pinaigé mee wà Iésu Kériso. Â é pwa pupûra tâjè ma jè wârori é wâro na wâdé tà Pwiduée.

Dà ére é tii bèeni?
Dau pwényuâa wà Pwiduée, ba é niimiri, géé na biu, pâ, na ée mwa naa tâjè diri pâ wâdé kêe. Géé goro é *pimeaari imudi kêe, â é upajè jii pâ èpà kâjè, â é naa tâjè é *âji wâro jaaé. Â é naa tâjè é autâa wâ *napwéretòotù ma wà Kériso, ma diri aupwényunyuâari kêe—aupwényunyuâari nabà, ma aupwényunyuâari na o mwa me. É wàrapwiri, géé goro é pai tâa kâjè, goo wà Kériso (2.6).

Géé goo kaa pwiri, â caajurijè ma wà diri tèpa cèikí naa goo Kériso, ma jè caapwi wâra pwapwicîri. Wâru pâ ucina goo é wâra pwapwicîri na é ina wà Paulo. Ba jè pwacèwii é naai Kériso (1.22–23); â jè pwacèwii é wâ kà Pwiduée (2.19–22); â jè pwacèwii tò wâdà Kériso (5.23–32).

Wiàna wàrapwiri, â wâdé na jè wârori é wâro na wâdé tà Pwiduée:

- Jè wakèri é âraimeai na é naa tâjè é Nyuâaé Pwicîri, ba na jè pagòo é wâra pwapwicîri (4.1–16);
- Jè tètâjii diri é pâ tûâ ma càra na miiri, â jè wâro na pwéelaa (4.17–5.20);
- Jè wâro na é pimeaari ma ipakîrijè naa na tâa kâjè (5.21–6.9).

É taniimiri tâjè wà Paulo pâ, jè tèpa coda kà Kériso na ipaa dà *Caatana ma é pâtâmara èpà. Èkaa na wâdé na jè popa diri é neemuru paa, na é naa tâjè wà Pwiduée (6.10–20).

Wâru pâ popai na pwényuâa na pwi tii bèeni goo pâ pwi bèepwiri:

- Pimeaari kà Pwiduée (1.5, 2.4 ma pàra nee tii)
- Nyuâaé Pwicîri kà Pwiduée (1.13–14 ma pàra nee tii)
- Popai kà Pwiduée (1.13; 5.26; 6.17)

Pai pitàgoo tii tà tàpé Éfésó

Ipwabwàcu (1.1-2)

Aupwényunyuâari na é naigé mee Iésu Kériso (1.3-3.21)

É pwapwicîri ba kà tèpa cèikî wà Paulo (1.15-23)

Béaa, âna jè bà; nabà, âna jè wâro (2.1-10)

Jè caapwi naa goo Kériso (2.11-22)

Auniimiri kà Pwiduée géé na biu (3.1-13)

Dau maina pimeaari kà Kériso ba kâjè (3.14-21)

Pai wâro kâjè naa na picaatâa na bwaa âmuê (4.1-6.24)

Wâro kâjè na bwaa âmuê (4.17-32)

Wâdé na jè wârori wâro kà tèpa âji nai Pwiduée (5.1-20)

Pai wâro kà tèpa pwârawâ na rà cèikî (5.21-6.9)

Neemuru paa kâjè (6.10-20)

Ipicijii (6.21-24)

Ipwabwàcu

¹ Wâgo, Paulo, na pwa tii tàwà, wâgo pwi *apostolo kà *Kériso Iésu, wiâra é câbawâdé kà Pwiduée. [Ba é cûruo pâ, ba na go picémara é popai kée.] Go wii tàwà, wâguwà tèpa âboro kée, na Éfeso* [ma naa na pàra ére mwarà]—wâguwà, na guwà cimwù naa na cèikî, naa goo Kériso Iésu, â guwà caapwi ma wâé.

² Wâdé na tà tàwà é *pimeaari imudi ma pinaanapô, na me géé goo Pwiduée kâjè ma Pwi Ukai Iésu Kériso. Cidòri nyuâawà!

aupwényunyuâari naigé mee iésu kériso**(Naporomee 1-3)**

³ Wâdé na jè pwamaina Pwiduée! Wâé, na é Pwiduée ma Caa kà Pwi Ukai kâjè Iésu Kériso. Ba é naa tâjè, géé napwéretòotù, èdiri pâ *aupwényunyuâari kée. Ba é nama cidòri é nyuâajè, géé goro na jè caapwi ma wà Kériso.

⁴ Béaa kâra na é tapoo é gòropuu wà Pwiduée, âna é jèe mara pitòrigarijè, ba na jè tèpa âboro kée, na é naigé mee Kériso. Â nùmee na jè tâbawêe, ma ticè èpà goojè, na araé. Ba dau wânùmee tâjè,

⁵ â géé goo é pimeaari kée, âna é niimiri géé na biu pâ, na ée mwa nama jè tèpa naiê, goo wà Iésu Kériso. Nye câbawâdé kée, êkaa na é pacoo.

⁶ Wâdé na jè pwamainaê, ma picagòtùé. Ba dau maina ma muugèrè é pimeaari imudi kée ba kâjè! Ba é naa piticèmururu naa goo tâjè é pâ aupwényunyuâari kée, na é naigé mee Pwina naiê, na dau wânùmee tée.

⁷ Â jè jèe caapwi ma wâé. Â é jèe tipijè [wà Pwiduée] â é jèe pwanauri é pâ èpà kâjè, géé goro é domii kà Kériso [na joro na ia é bà ba kâjè]. Nye dau maina kaa, é pimeaari imudi kée,

⁸ na é naa tâjè, na ticè câmu goo. Â é naa tâjè diri é tà manga, ma autâmogòrimuru†.

⁹ É paari tâjè é auniimiri kée ma câbawâdé kée, na ia tàbinyiri béaa. Â ée mwa pacoo tâjè, goo wà Kériso,

¹⁰ na pàara, na é jèe mara pacoo béaa. Ée mwa panaimari diri é pwina [é tapoo] na wânidò napwéretòotù, ma naaniboo gòropuu. Â ée mwa cau tòpòrà diri, na aranara pitùà kà Kériso.

1:1 Apostolo 18.19-21, 19.1 * **1:1** Na Éfeso—Pâ popai bèepwiri, âna nye tiâu na pàra Tii Pwicîri naa na grec. **1:3** Éfeso 2.6 **1:4** Ioane 15.16 **1:5** Ioane 1.12 **1:7** Éfeso 2.7; Kolosé 1.14 † **1:8** É, É pwa pwiri géé na tà manga ma autâmogòrimuru kée. **1:9** Roma 16.25 **1:10** Kolosé 1.16,20

É pitòrigarijè géé na biu Pwiduée

11-12 Wàibà, âna é pitòrigaribà wà Pwiduée—wàibà na bà mara cèikí naa goo Kériso, ma tapaciê. Â é niimiri, géé na biu, na é pwa ma bà tèpa âboro kêe, géé goro na bà caapwi ma wà Kériso. Â é pwa ma wàrapwiri, ba na é pacoo é auniimiri kêe. Â é câbawâdé kêe âna, na bà inapàpari é pai maina ma muugère kêe.

13 Wâguwà mwara, âna guwà tère é popai na âjupâra. Â é popai bèeni, âna é *Picémara Wâdé, pwi Picémara Wâdé na [é pame wà Pwiduée, ba na é] pa-udòwà goo, [ma naa tàwà é *âji wâro jaaé]. Guwà jèe tèreê, â guwà jèe cèikí naa goo wà Iésu Kériso. Â [é inapàpari wà Pwiduée, pâ, guwà jèe tèpa âboro kêe. Ba] é naagée naa goowà é câmu kêe—é *Nyuâaê Pwicîri, pwacèwii auinabéaa kêe.

14 Â é Nyuâaê Pwicîri bèepwiri, âna é pâbéaa kêra é pâ wâdé kêe, na naa tâjè, tèpa âboro kêe. Â géé goo pwiri, âna jè tâmogòori pâ, jè o mwa tòpi diri é pâ wâdé kêe. Â o tipijè bamwara, jii é èpà. Wâdé na jè cagòtù wà Pwiduée, na é maina ma muugère!

É pwapwicîri ba kà tèpa cèikí Paulo

15-16 Géé goro diri é pâ pwi bèepwiri [na é pwa wà Pwiduée, ba kàwà] âna go ciburà niimiriwà, naa na pwâra pwapwicîri kôo. Â go ciburà pwaolé tée goowà. Ba go tère é jèkutà goowà, pâ, guwà dau cèikí naa goo Pwi Ukai Iésu, â guwà meari diri tèpa âboro kêe.

17 [Na go pwapwicîri ba kàwà] â go ilari jii Pwiduée pâ, na é pitu tàwà ma guwà tâmogòorie bwàti, goro é Nyuâaê Pwicîri kêe. Ba é Nyuâaê Pwicîri, âna ée mwa paari tàwà é âji pai pwa goo wà Pwiduée[†]—wà Pwiduée kà Pwi Ukai kâjè Iésu Kériso, ma Pwi Caa, na é dau maina ma muugère awé.

18 Go ilari jiiè pâ, naa pwéelaa tàwà bwàti, naa na pwâranümawà [é pâ popai bèeni]:

É câmawà, na guwà tapacîri goro cèikí, géé na càùru é pai todàwà kêe;

É pâ wâdé kêe, na dau maina ma muugère, na ée mwa naa târa diri tèpa âboro kêe;

19 É pàtâma Pwiduée, na dau maina awé, ba kâjè, wàjè tèpa cèikí naa gooé.

Nama Kériso na é pitûâ kêra diri

Wà Pwiduée, âna é paari é nii ma pàtâmee,

20 na é pawâro còwà wà Kériso, géé na aubà, â é nama é tâa gòro îê étò, naa napwéretòotù.

21 Â é nama é pitûâ kêra diri—pâ pitûâ, ma duée[§], ma pàtâmee —[naa gopaérenao, ma wâni gòropuu]; na pàara napô bèeni, ma na pàara napô na o mwa me.

22 Ûu, é cau tòpò diri wà Pwiduée, na aranara é pitûâ kà Kériso.

Â é nama é pwi ukai kêra é wâra pwapwicîri kêe,

1:11-12 Roma 8.28-29 1:14 2 Korénito 1.22 1:17 Kolosé 1.9 † 1:17 É âji pai pwa goo wà Pwiduée—é, ...goro pâ muru. Révélation. É paari tâjè é Nyuâaê Pwicîri, naa na nyuâa, é pâ namuru na câjè caa tâmogòori, goro é tâmanga kà tèpa âboro. 1:19 Kolosé 1.11 1:20 Psaume 110.1; 2 Korénito 13.4; Kolosé 2.12 1:21 Kolosé 1.16, 2.10 § 1:21 Duée—Còo Éfeso 2.2. 1:22 Psaume 8.7

23 na pwacèwii é âji naiié. Â [wà Kériso, âna pwi pûruê; â] ru tâbawêe. Â êdiri pâ namuru, na é tòpò wà Pwiduée, âna rà tâbawêe*, naa goo Kériso.

2

Béaa âna jè bà; nabà âna jè wâro

1 Béaa, âna guwà tèpa âboro bà, [ba càcaa tâa tàwà é *âji wâro] géé goro pâ tùâ kàwà na èpà, ma pai càcaa pitère dà Pwiduée kàwà.

2 Ba ia guwà wâro pwacèwii tèpa âboro gòropuu na rà pwa na èpà. Â guwà pitère dà *Caatana, pwi caa kà tèpa duée, na rà pitùâ naa na ère gopaérenao ma wâni gòropuu. Wàé na é pitùâ kà diri tàpé na tàutàra na rà pitère dà Pwiduée.

3 Â béaa, âna wàijè, âna jè cau pwacèwiirà. Ba jè pâra wiâra é auniimiri ma câbawâdé kâjè, na èpà. Â jè pwa diri é pwina nûmajè na jè pwa goro é naiijè. Â jè tapacîri é wârimuru géé jaa wà Pwiduée. Ba é putâmu naa goo diri tèpa âboro gòropuu, na rà tèpa pwa na èpà.

Jè wâro géé goo pimeari kêe

4-5 Béaa, âna jè tèpa âboro bà [na ara Pwiduée] géé goro é pâ èpà kâjè. Êco na dau wânûmee tâjè, ba dau maina é pimeari kêe. Â é naa tâjè é âji wâro, géé goro é pai tâa kâjè goo Kériso. Ûu, guwà udò, géé goro co é *pimeari imudi kà Pwiduée.

6 É dâgòtùjè, géé na aubà, ma wà Kériso Iésu, â é naa tâjè é autâa *napwéretòtù, ma wà Kériso. Â é wàrapwiri, géé goro é pai tâa kâjè, goo wà Kériso.

7 Ba nûma wà Pwiduée, na é paari dàra gòiri, pâ, dau maina awé é pimeari imudi kêe, ma dau wâru awé é pâ aupwényunyuaâri ma é pâ wâdé kêe, na é naa tâjè naa goro piticèmururu naa goo, na é pinaigé mee Kériso Iésu.

8 Ba guwà jèe udò, géé goro é pimeari imudi kà Pwiduée, na naigé mee é cèikî kàwà. É pai jèe udò kàwà, âna càcaa géé goowà. Ba é âraimeai, na é naa tâjè [piticèmururu naa goo] wà Pwiduée.

9 Â càcaa wàrapwiri goo é pâ tùâ kàwà, ba naa càcaa pâri, ma guwà pi-ina kàwà goo!

10 Ba wàijè âna jè pwâra wakè kà Pwiduée, na ia é jèe nama bwaa âmuê é wâro kâjè. É pwa na wàrapwiri, ba na jè tèpa ciburà pwa pâ tùâ na wâdé. Â é pâ tùâ bèepwiri, âna é tòpò béaa, naa na câbawâdé kêe ba na jè mwa pwa.

Jè caapwi naa goo Kériso

11 Wà tèpa *Juif, âna rà ina goorà pâ 'tèpa pwa *kamaî târa'. Â rà pi-ina kàra goo*. Â wâguwà, na câguwà caa tèpa Juif, âna rà ina goowà pâ 'tàpé na càcaa pwa kamaî târa'.

Napwa naa goo é pwa kamaî, âna, é pwina po pwa na naiiri âboro co. Êco na wâdé na guwà niimiri pâ, béaa, âna câguwà caa tèpa âboro na Ba kà Pwiduée.

1:23 Roma 12.5; Éfeso 4.10,15; Kolosé 1.18 * 1:23 Rà tâbawêe, naa goo Kériso... Pai ina wèe pâ, diri pâ muru na é tòpò wà Pwiduée, âna kà Kériso, â wàé, Kériso, âna é tâa goorà, â é naa târa é wâro. É, Wà Kériso, âna é tâbawêe goo diri pâ muru na é tapoo Pwiduée. 2:1 Kolosé 1.21, 2.13 2:2 Kolosé 3.7; Tito 3.3 2:3 Kolosé 3.6 2:4-5 Roma 6.13 2:6 Kolosé 2.12 2:9 1 Korénito 1.29-31; 2 Timotéo 1.9

2:10 Tito 2.14 * 2:11 Rà pi-ina kàra goo—Ba é kamaî, âna câmu kàra pai pitòrigarirà kà Pwiduée, ba na rà pwi Ba kêe.

12 Na pwi pàara bèepwiri, âna câguwà caa tâmogòori pâ, wàilàapà Kériso†, [wà pwi *Mesia, na é pa-udò è Ba kà Pwiduée]. Ba câguwà caa tèpa âboro, na é Ba *Isaraéla, na é pitòrigari wà Pwiduée. Â ticè kàwà, géé goro é pâ *aupwataâboro, ma auinabéaa kà Pwiduée. Â, na guwà wâro na é gòropuu bèeni, â o nye ticè aupwényunyuâari jii Pwiduée, na guwà o wâari. Ba câguwà caa tâmogòorié,

13 â guwà tâiti jiié.

Éco na, nabàni, âna guwà jèe medarié, ba guwà tâa goo Kériso Iésu, géé goro é domii kèe [na joro na ia é bà ba kàwà].

14 Wà Kériso, âna jèe wàé, pwi pinaanapô kâjè. Â é dànaimarijè, ma jè caapwi Ba, wàibà tèpa Juif, ma wâguwà‡ mwara, na câguwà caa tèpa Juif. Ba ûna é bà naa goro *satauro, â é ténoori é auba wânabibiu kâjè, na bari goro é pai pièpàrijè.

15 [Wàibà tèpa Juif, âna bà pâra wiâra] é Naèà kà *Moosé, â dau wâru pâ pitûa, ma nyi nari naèà goo. [Éco na nabàni] âna ticèmuru naa goo diri é Naèà, géé goro é pwina é pwa wà Kériso. Ba é tòpò è pinaanapô, naa nabibiu kâbà ma wâguwà, na câguwà caa tèpa Juif. Â é naanaimarijè, ba na jè caapwi Ba, na jè tâa gooé.

16 Jèpwi mwara: É tòpò pinaanapô mwara, naa nabibiu kâjè diri, ma wà Pwiduée, géé goro é pai bà kèe, naa goro satauro. Â é nama tiâu è pai pièpàrijè.

17 Ûu, wà Kériso, âna é tèepaa me, nau inapàpari é *Picémara Wâdé na pame é pinaanapô. Â é picémara tàwà [wâguwà na câguwà caa tèpa Juif] na guwà tâiti jii Pwiduée. Â é picémara tâbà [wàibà tèpa Juif] na bà tàpo tàmwünyabwèri Pwiduée.

18 Géé goo kaa é pwina é pwa wà Kériso, âna wàijè diri—tèpa Juif ma tàpé na càra caa tèpa Juif—âna jèe pâri ma jè pâra mari wà Pwiduée Caa kâjè. Â jè cau pâra naa jaaé, géé goro é Nyuâaé Pwicîri kèe, na é caapwi co.

Jè tèpa âboro pwârawà kèe

19 Êkaa na, wâguwà tàpé na câguwà caa tèpa Juif, âna câguwà caa tèpa pârame, â câguwà caa pwi Ba na ité. Guwà jèe tèpa âboro kà Pwiduée, â guwà tò naa na tâa kèe, pwacèwii diri pâra tèpa âboro kà Pwiduée.

20 Jè pwacèwii é wâ, na bari naa gòro é paaé [na cimwü]. Ê pâara wâ, âna wà tèpa *apostolo, ma wà tèpa *péroféta§. Â é atù pâara wâ na âji êkèe, âna wà Kériso.

21 Â wàé na é pwa ma é pimaina too é wâ—[wàijè na jè cèikî naa gooé]—ma pâ nau wâra pwapwicîri kà Pwiduée.

22 Wâguwà [na câguwà caa tèpa Juif] âna guwà tèpa atù mwara naa goro é wâ bèepwiri, géé goo é pai tâa kàwà goo Kériso. Â ipaiwà mwara naa goobà, tèpa Juif. Â é wâro, na é wâ bèeni, é Nyuâaé Pwicîri kà Pwiduée*.

2:12 Roma 9.4; Kolosé 1.21 † 2:12 Câguwà caa tâmogòori pâ, wàilàapà Kériso—Grec: Tiâu Kériso goowà.

2:13 Kolosé 1.20 2:14 1 Korénito 12.13 ‡ 2:14 Wàibà...wâguwà—É pwi Juif wà Paulo; â càra caa tèpa wàrapwiri wà tàpé Éfeso. 2:15 Kolosé 2.14 2:16 Zakarie 9.10; Kolosé 1.20,22 2:17 Ésaie

57.19 2:19 Éfeso 3.6 2:20 1 Korénito 3.11 § 2:20 Apostolo...péroféta—Còo Éfeso 4.11. 2:21

1 Korénito 3.16 2:22 1 Péteru 2.5 * 2:22 Dernière phrase—é, É wâro na é wâ bèepwiri wà Pwiduée, goo é Nyuâaé Pwicîri.

3

Auniimiri kà Pwiduée gée na biu

1-2 [Wà Pwiduée, âna é caajurijè—wàibà tèpa *Juif, ma wâguwà na câguwà caa tèpa Juif.] Â gée goo kaa pwiri, na wâgo, Paulo, âna go piênawéna kà Kériso Iésu, na go wakè ba kàwà. Â nabàni, âna go tâa na karapuu gée goro é wakè bèepwiri ba kàwà. Gona câguwà caa tâmogòori pwiri? Ba wà Pwiduée, naa na pai wâdé kêe, âna é naa tóo é wakè bèepwiri, ba na é pacoo é auniimiri kêe.

3 Caaé caa inapàpari é auniimiri kêe bèepwiri, gée na autapoo goo. Êco na nabàni, âna é paari tóo. Â go mwa gére tapoo ina tàwà, naa na tii bèeni.

4 Â, na guwà pûra, â guwà o tâmogòori, é pwina go tâmogòori, wâgo, naa goro é auniimiri kêe bèepwiri [na é pacoo] goo wà Kériso.

5 Béaa, âna ticé âboro na tâmogòori bwàti pwiri. Êco na é jèe nama pwéelaa wà Pwiduée, goro é Nyuâaê Pwicîri kêe, tà tèpa âboro na é pitòrigarirâ—tà tèpa apostolo ma *péoféta kêe.

6 Wàéni é auniimiri kêe: Wiàna rà tâa goo Kériso Iésu wà tàpé na càra caa tèpa Juif, âna rà jèe pâra nau pwacèwii tèpa Juif, ba jèe pâra nau caapwi Ba*. Â rà cau tópi é pâ wâdé ma aupwényunyuâari kà Pwiduée. Â é auinabéaa kà Pwiduée, âna kàra diri. Wàépwiri kaa é *Picémara Wâdé!

Cùru Paulo ba na é picémara

7-8 Wâgo, âna piticèmururu naa goòò, jii diri tèpa âboro kà Pwiduée. Êco na [é dau pwabwàti tóo, â] é pitòrigario, ba na go pwi éna wéna kêe, goro é *pimeari imudi kêe. Â é wakè goòò goro pàtâmee, ba na go inapàpari é Picémara Wâdé kêe, tà tàpé na càra caa tèpa Juif. Â go ina tàra diri pâ aupwényunyuâari kêe, na pièdò ma wéna awé na é naa tâjè na jè tâa goo Kériso.

9 É cùruo pâ, ba na go paari târa diri pâ âboro é pai pwa kêe na é pacoo é auniimiri kêe, na ia tàbinyiri gée na autapoo goo, na ia é tòpò diri pâ muru.

10 Â [paari mwarâ] tà diri tèpa pitûâ ma pàtâmee, naa gopaérenao ma nidò *napwéretòtù, pâ, po dau maina é autâmogòorimuru kêe, wâé Pwiduée, na wâru pai pwa goo. Ba rà o còo [pai caapwi kà tèpa Juif, ma wà pâra tàpé, naa na] é wâra pwapwicîri kêe†.

11 Diri pâ pwiibà, âna é jèe nye niimiri, gée na autapoo goo, pâ na ée mwa pwa. Â é pacoo, goo wà Kériso Iésu, Pwi Ukai kâjè.

12 Wàijè, âna jè tâa goo Kériso, â jè cèikî naa gooe. Â gée goo kaa pwiri, âna pwa tàrù kâjè, ma jè medari Pwiduée, ma jè tâa jaaé. Â câjè caa piwâ [â càcaa wâgotâjè].

13 Â êkaa, na go ina tàwà pâ, na guwà cibwaa pidumapié, goro é pai tâa na aré kòo, ba kàwà. Ba gée goo kaa é pai tâa na aré kòo, [âna pimaina too é cèikî kàwà]. Â o naa tàwà ma guwà tâa jaa Pwiduée na é pai maina ma muugère kêe‡!

Dau maina pimeari kà Kériso ba kâjè

3:1-2 Filipi 1.7,13 3:1-2 Kolosé 1.25 3:3 Éfeso 1.9-10; Kolosé 1.26 3:6 Éfeso 2.13,16-19 * 3:6 Caapwi Ba—Grec: Caapwi naîrii âboro. 3:7-8 Kolosé 1.25 3:7-8 1 Korénito 15.9-10 † 3:10 Ba rà o còo...é wâra pwapwicîri kêe—É, Rà o mwa tâmogòori pwiri, gée goro é pai picémara é Picémara Wâdé kàra wâra pwapwicîri. Grec: Gée goro é wâra pwapwicîri. 3:12 Ioane 14.6; Roma 5.2 ‡ 3:13 Dernière phrase—Grec: Ba wàrapwiri é pai maina ma muugère kàwà.

14 Go tùu jùruo ara Pwidueé Caa, [na go pinünüma naa] goo pwiri.

15 Ba wàé pwi Caa kà diri tàpé na rà wânidò napwéretòotù, ma wâni gòropuu. Â é nama jè cau tèpa âboro na jè caapwi Ba[§].

16 É dau maina ma muugère, â dau wâru pâ wâdé ma aupwényunyuaari kêe. Â go ilari jiié, pâ, ée mwa dau pagòowà, goro é Nyuûaê Pwicîri kêe, ba na cimwù é pwâranümawà.

17 Wâdé na é tâa na pwâranümawà wà Kériso, gée goro é cèikî kàwà! Wâdé na [guwà pwacèwii é upwâra na gòo, na] é wàé, âna wâgòro, naa na pimeaari kêe.

18 Â, na wàrapwiri, na wâguwà, ma diri pàra tèpa âboro kà Pwidueé, âna guwà tâmogòori bwàti pâ, é pimeaari kà Kériso, âna po dau maina awé*.

19 Ba é piwéna jii é autâmogòori kâjè tèpa âboro. Â wâdé na é dipitiri é wâro kàwà wà Pwidueé, goro é pai tâbawée kêe.

20 É wakè gooje wà Pwidueé, goro é pàtamee na dau maina. Â pâri ma é pwa é pâ muru naa gooje, na dau maina awé, jii é pwina jè niimiri pâ, jè ilari jiié.

21 Wàijè é wâra pwapwicîri kêe, na jè tâa goo Kériso Iésu, âna wâdé na jè pwamainâé taaci dàra gòiri awé! Amen! Wâdé na wàrapwiri!

pai wâro kâjè naa na picaatâa na bwaa âmuê

4

(Naporomee 4-6)

1 Go tâa na karapuu, ba go piênawéna kà Pwi Ukai. Â go tacoo goowà, ma [guwà niimiri diri é pwina é pwa ba kàwà wà Pwidueé, â] guwà wârori é wâro na wâdé tée. Ba é todàwà, ba na guwà tèpa âboro kêe.

2 Wâdé na guwà ciburà ipakîriwà, ma moo, ma pidàpwicâariwà. Wâdé na guwà ciburà pimeariwà, â guwà picâri naa goowà.

3 Ba é caajuriwà é Nyuûaê Pwicîri. Â wâdé na guwà ciburà wâro na é pinaanapô, ba na guwà tà caapwi.

Jè caapwi naiijè ma Kériso

4 Nye caapwi co naiiri âboro. Nye caapwi co é Nyuûaê Pwicîri. Â nye caapwi co câmajè na jè tapacîri*, gée na càuru pai todajè.

5 Nye caapwi co Pwi Ukai kâjè, nye caapwi co é cèikî, ma caapwi co *piupwaa†.

6 Nye caapwi co Pwidueé, Pwi Caa kâjè diri‡. Wàé na é pitûâ kâra diri, wàé na é wakè na diri, â é wâna diri.

7 Âjupâra pâ wà Kériso, âna é jèpa naa tâjè, naa goro piticèmuru naa goo, pâ jèpa âraimeai na pi-ité.

8 Ba jèe wii naa na *Tii Pwicîri pâ:

§ 3:15 Â é nama jè cau tèpa âboro na jè caapwi Ba—Grec: *É pitunee târa pâ jèpa wâao.* 3:17 Ioane 14.23;

Kolosé 1.23, 2.7 * 3:18 Po dau maina awé—Grec: *Large, long, haut et profond.* 4:1 Kolosé 1.10

4:2 Kolosé 3.12-13 4:3 Kolosé 3.14-15 * 4:4 Dernière phrase—Grec: *Nye caapwi co é auwâari (espérance). Espérance, âna é pwina dau wâdé na jè tapacîri naa na pidàpwicâari, gée goo é cèikî kâjè naa goo wà Iésu Kériso.* † 4:5 *Caapwi co piupwaa*—Wiâna wâru pâ pai pwa goo piupwaa, â nye caapwi co pai ina wèe, âna câmu kêe, ba na jè inapàpâri pâ, jè tèpa âboro kà Kériso co. 4:6 1 Korénito 12.6 ‡ 4:6 Caa kâjè diri—é, Caa kâra diri pâ muru. 4:7 Roma 12.3,6 4:8 Psaume 68.19

*É too naa na ére
na wâdòiti.
Á é popa pâ wiâê
tàpé na ia rà cicaraé,
tàpé na ia é piétò jìirà.
Á é naa âraimeai
tà tèpa âboro.*

Psaume 68.19

⁹ Dà pai ina wèe pâ: *É too naa na ére na wâdòiti?* Pai ina wèe pâ, béaa kâra é pai too kêe, âna é boo naa na ére na dau wâgòro kâra gòropuu^S wà Kériso.

¹⁰ Á wà Pwina é boo, âna wàé kaa wà Pwina é too naa na ére na wâdòiti naa *napwéretòotù, ba na é pwi ukai kâra diri pâ muru. Á pimaina pâ é pitûâ kêe *naa gò diri pâ muru, na ia é tapoo wà Pwiduée.

¹¹ [Dà pai ina wèe pâ: *É naa âraimeai tà tèpa âboro?*] Wà Kériso, âna é jèpa pâdi tà tèpa âboro kêe é jèpa waké na rà pwa[†]. [Wâéni pâra pwi]:

Tèpa apostolo (tàpé na rà jèe còoê, ma picémara popai kêe);

Tèpa péroféta (tàpé na rà tòpi, naa na nyuâa, é popai kà Pwiduée, â rà mwa pame tâjè);

Tèpa évangéliste (tàpé na rà picémara pâ é Picémara Wâdé);

Tàpé na rà wéaari ma pacâmuri tèpa cèikî.

¹² É naa tàra é pâ âraimeai[‡] bèepwiri, ba na rà o mwa caa pagòo diri tèpa âboro kà Pwiduée, ma piênawéna kàra còwâ. Á, na wàrapwiri, â o pimaina dô é wàra pwapwicîri, é naii Kériso.

¹³ Á jè o caajurijè, naa na cèikî, â o caapwi é pai tâmogòori kâjè wà *Pwina naii Pwiduée. Á jè o cau cimwü, pwacèwii Kériso, â jè o cau tâbawêe, pwacèwiié.

Wâdé na jè cimwü naa goo Kériso

¹⁴ Na o wàrapwiri, â o câjè mwa caa pwacèwii pâ nari èpo [naa na cèikî. Ba nabàni, âna càra caa pâji cimwü wà pâra tàpé gée goojè. Rà] pwacèwii é wànga na ticé poé^S, na pòtò gòro é wiâ ma pwéretòotù. Ba rà dau tère é pâ popai kà tàpé na rà me, nau picàù dâra, ba na rà pa-ìmwürà.

¹⁵ Bwa, jè cibwaa wàrapwiri. Wâdé na jè ciburà wâro na é âjupâra* goro é pimeari. Á jè o pâ nau pwacèwii Kériso, naa na diri é pwina jè pwa.

Wàé na é pwi ukai [kâra é wàra pwapwicîri kêe] pwacèwii é pûru âboro.

¹⁶ Wàé na é pitûâ ma wéaari diri pâ ére gée goro naiié, ba na rà caapwi. É pa-ijarà, ma pitu tàra, ba na rà pimearirà[†]. Á rà jèpa waké bwàti. Êkaa na é pimaina too é naiié, â é cimwü naa na é pimeari.

Wâro kâjè na bwaa âmué

4:9 Ioane 3.13 ^S **4:9** *É boo... é, É boo naaniboo gòropuu.* Rà niimiri wà tèpa Juif pâ, wà tèpa bà, âna rà tâa na pé pwé na dau wâgòro, na nee pâ: *Oolaa ('Abîme')*. Còo Auinapàpari naporomee 9. * **4:10** *Pimaina pâ é pitûâ kêe... é, É dipitiri diri pâ muru, é, É nama tâbawêe diri pâ muru.* **4:11** 1 Korénito 12.28 [†] **4:11** *É jèpa waké na rà pwa—é, É jèpa âraimeai.* [‡] **4:12** *Âraimeai—Nii bau autâmogòorimuru tàra waké kà Pwiduée.* (Còo *note* goo 1 Korénito 12.4.) **4:13** Kolosé 1.28 ^S **4:14** *Poé (é, pòe)—Gouvernail.* Árawànga. **4:15** Kolosé 1.18, 2.19 * **4:15** *Wâro na é âjupâra—é, Ina é âjupâra.* [†] **4:16** 2e phrase—Grec: *Caajurirà goro pâ aupitòbàra (jointsures) na naa tàra.*

17 Go tacoo goowà, naa na nee Pwi Ukai, pâ, na guwà nabwé na guwà wâro pwacèwii tàpé na càra caa tâmogòori Pwiduée, tàpé na ticè nùmarà.

18 Bàutê è aunünüma kàra, ba gòo pûrurà, â tàutàra na rà pitèrè dà Pwiduée. Êkaa na [rà pitanami] â tiàù goorà è *âji wâro na é naa wà Pwiduée.

19 Càra mu caa picàdàrù è pwina wâdé jii è pwina èpà. Â rà pipanuàrà, ba na rà wâro imudi. Â, na rà pwa pâ na jèpapara tûâ na miiri, â càra caa kamu goo.

20 Càcaa wàrapwiri è wâro kâjè wiâ Kériso na guwà picòo.

21 Ba guwà tèrè è popai goo Kériso, â guwà tâmogòori pâ tâa gooé è âjupâra. Ba guwà tèpa âboro kèe.

22 Êkaa na wàrapwiri, na guwà cibwaa wârori è wâro na èpà, na ia guwà wârori béaa. Guwà tètâjii diri è pâ tûâ ma càra na miiri.

Ba béaa, âna guwà pipanuàwà târa è auniimiri ma câbawâdé kàwà na èpà, na rà pa-imwûrùwà ma tanooriwà.

23 Guwà tòotéri è pwâranümawà, ma è auniimiri kàwà, ma è càrawà‡,

24 Ba na guwà tèpa âboro na bwaa âmué è wâro kàwà. Â guwà o pwacèwii tèpa âboro na rà tòpwütù è ârabwé na tòri, â rà coona è ârabwé na bwaa âmué.

Ba ûna é tòpòwà wà Pwiduée§, â câbawâdé kèe na guwà pwacèwii, ba na guwà wâro naa âjupâra. Êkaa na wâdé na pâ tûâ kàwà, âna *tàrù ma pitòimiri.

Jè tòotéri càrajè na èpà

25 Guwà nabwé na guwà pwà. Â guwà ina è pwina âjupâra tà tèpa [cèikî] béewà. Ba wàijè diri, âna jè caapwi [wàra pwapwicîri] pwacèwii pâ èrè gée goro caapwi naiiri âboro.

26 Wiàna guwà iputàmu ma pwi jèpwi, â guwà cibwaa pipwa tàwà na èpà. Guwà naaco è pwàra putàmu goowà, béaa kàra è pai duu kàra è tòotù.

27 Ba guwà cibwaa panuà *Caatana [ma é tacaiwà ba na guwà pwa na èpà].

28 Wiàna guwà tèpa mura, â wâdé na guwà coo. Â guwà wakè ba gòo, ba na pwa mwani kàwà, ba na guwà wâri è pwina tiàù jiiwà, ma naa tà tàpé na ticè târa.

29 Guwà nabwé na guwà ina pâ popai na miiri, [ma pwa na èpà tà pàrà tàpé]. Â guwà ina pâ popai na wâdé, ba na pitu tàra ma pagòora.

30 Guwà nabwé na guwà nama é pikîri è Nyuââ Pwicîri [goo è pwina guwà pwa]. Ba è Nyuââ Pwicîri, âna pwi câmu na é naagée naa goowà wà Pwiduée, ba na paari pâ, [guwà tèpa âboro kèe. Â pwi câmu pâ, wà Pwiduée, âna] ée mwa tijiwà bamwara jii è pâ èpà kàwà, na Tòotù kèe.

31 Guwà cibwaa tubaèpà tà pàrà tàpé, ma pi-inarà ba èpà. Guwà cibwaa wéaari naa na pwâranümawà è pâ èpà na rà pwa tàwà. Guwà cibwaa iputàmu, ma piokée. Â guwà cibwaa pitànyiriwà.

32 Wâdé na guwà pwa na wâdé tà pàrà tàpé. Â guwà paari tàra è pimeaari na wâna pwâranümawà. Â guwà pipwanauriwà, pwacèwii na é jèe pwanauriwà wà Pwiduée, gée goo Kériso.

4:17 Roma 1.21; 1 Péteru 1.14 4:22 Roma 8.13; Kolosé 3.9 4:23 Roma 12.2 ‡ 4:23 É, Guwà nama tòotéri è auniimiri kàwà goro è Nyuââ Pwicîri. 4:24 Genèse 1.26; Kolosé 3.10 § 4:24 Ba ûna é tòpòwà wà Pwiduée—é, Ba ûna é tòpò {è âmu wâro kàwà} bèepwiri. 4:25 Zakarie 8.16; Kolosé 3.8-9
4:26 Psaume 4.4; Jacques 1.19-20 4:29 Kolosé 4.6 4:30 Ésaie 63.10; Éfeso 1.13-14; 1 Tésalonika 5.19 4:31 Kolosé 3.8 4:32 Mataio 6.14, 18.22-35; Kolosé 3.12-13

5

Wâdé na jè wârori wâro kà tèpa âji nai Pwiduée

1 Guwà tèpa nai Pwiduée, na dau wânümee tàwà. Â wâdé na guwà pwacèwiié.

2 Wâdé na guwà tèpa meari pàra tàpé. Ba é mearijè wà Kériso, â é panuâ é wâro kée, ba na *ârapwaailò ba kâjè, na dau wâdé tà Pwiduée*.

3 Guwà cibwaa [niimiri còwâ pâ, na guwà] ipuu imudi ma pàra pwi. Â guwà cibwaa pwa é pâ muru na po miiri goro naiiwà. Guwà cibwaa imudàra ma wâru tàwà é pâ muru ni gòropuu. Ba guwà tèpa âboro kà Pwiduée. Â càcaa nümoo na go tère pâ, rà ina tèpa âboro pâ guwà wàrapwiri.

4 Guwà cibwaa ina pâ popai na èpà ma miiri, na càcaa pâri ma guwà ina. Guwà cibwaa ina imudi pâ muru na jè papwicîri. Â guwà cibwaa èauri é pâ jèkutà èpà, pwacèwii tàpé na ticè nūmarà. Bwa, wâdé na guwà ipwaolé tà Pwiduée.

5 Wâdé na guwà tāmogòori pâ: O nye ticè autâa na *Mwaciri kà Pwiduée ma Kériso, kà tàpé na rà ipuu imudi, ma tàpé na rà pwa é pâ muru na miiri goro naiirà, ma tàpé na rà ciburà imudàra é pâ muru ni gòropuu. Ba é pwiilbà, âna é pwacèwii na rà ipwamaina é pâ duée imudi.

Jè wâro na pwéelaa

6 Rà ina wà pàra tàpé pâ, nye ticè èpà goo é pâ tûâ bèepwiri. Êco na rà pwâ, â guwà cibwaa nama rà pa-imwûruwà. Ba é putàmu wà Pwiduée goo tàpé na càra caa pitère dèe, â ée mwa pitèirà ma naa wârimuru tàrà†.

7 Â guwà cibwaa pwadéi tèpa âboro na rà wàrapwiri!

8 Béaa, âna guwà tàpé na guwà tâa na é bàutê. Â nabà, âna guwà tâa na pwéelaa, ba guwà tâa goo Pwi Ukai. Êkaa na wâdé na é càrawà, âna càra tàpé na rà tâa na é pwéelaa—

9 wâna é wâro na é pwényuâa, ma *târù, ma âjupâra.

10 Wâdé na guwà ciburà imudàra é pâ pwina wâdé tà Pwi Ukai.

11-12 Guwà cibwaa pwaduwa kà tàpé na rà wakè na bàutê, ba ticè pwâra wakè kàra, na wâdé. Na jè po niimiri co é tûâ kàra, â jè jèe miirirà. Guwà cicara diri pâ pwi bèepwiri. Â guwà pa pâ, naa na pwéelaa, diri é pwina èpà.

13-14 Ba é pwéelaa, âna é paari é âji pai pwa goo diri pâ muru, wiàna wâdé, é wiàna èpà‡. Êkaa na jè ina pâ:

«Gà tàcî, co pwi a puu!
Cimadò géé na aubà.
Wà Kériso na é pame
naa googà é pwéelaa.»

Jè wakèri bwàti pàara na naa tâjè

5:1 Mataio 5.48 5:2 Exode 29.18; Hébéru 10.10 * 5:2 Na dau wâdé tà Pwiduée—Grec: Na pwacèwii é ùrea na dau wâdé. 5:5 1 Korénito 6.9-10; Kolosé 3.5 5:6 Roma 1.18; Kolosé 2.4,8 † 5:6 Grec: Guwà cibwaa nama é ipa-imwûruwà wà pwi jè âboro, goro pâ popai na ticè èreé. Ba nye géé goo kaa pwiri, na é pwâra putàmu kà Pwiduée, âna é tâa gò tàpé na rà cicaraé. 5:8 Ioane 12.36; Éfeso 2.13; Kolosé 1.13; 1 Péteru 2.9 5:13-14 Ioane 3.20-21 5:13-14 Ésaie 26.19, 60.1; Roma 13.11 ‡ 5:13-14 1re phrase—Grec: Ê pwina jè còo naa na é pwéelaa, âna pâ nau pwéelaa.

15 Guwà ipwacòoco ê pai wâro kàwà. Guwà ipwacèwii tàpé na pitòimiri ê wâro kàra, â càcaa tàpé na ticè nùmarà.

16 Â guwà wakèri bwàti ê pâ pàara na naa tàwà, [ba na guwà pwa na wâdé]. Ba wâru pâ èpà na pàara napò nabà.

17 Êkaa na guwà cibwaa wâro imudi, â guwà imudàra ê pwina wâdé tà Pwi UkaiŠ.

Jè wâro wiâ Nyuâaê Pwicîri

18 Guwà cibwaa ipwirié goro dipâa, ba o péa tubaèpà tàwà. Wâdé na é nye dipitiriwà taaci ê Nyuâaê Pwicîri.

19 Â guwà pipagòowà goro pâ nyabi—pâ *salamo, ma pâ cantique, ma pâ nyabi na é naa tàwà ê Nyuâaê Pwicîri. Â, na guwà nyabi, â guwà pwamaina Pwi Ukai géé na âji pwâranümawà.

20 Wâdé na guwà ciburà pwaolè tà Pwiduée Caa, naa na nee Iésu Kériso Pwi Ukai kâjè, na é pitûâ naa goro diri pâ muru.

Tèpa pwârawâ na rà cèikî

21 Guwà papwicîri wà Kériso, â guwà ipakîriwà naa goo wà tèpa cèikî béewà.

Du duadà –Tô ilàri

22 Wà tô ilàri, âna wâdé na é ipakîrié naa goo pwi éaé, pwacèwii pai ipakîrié naa goo wà Pwi Ukai.

23 Ba wà pwi paaò, âna é pwi a pitûâ kà tô wâdèe, pwacèwii na wà Kériso, âna é pwi a pitûâ kàra ê wâra pwapwicîri, na é pwacèwii ê naiié. Â wâé na é *pwi a pa-udòé.

24 Ê wâra pwapwicîri, âna é ipakîrié naa goo wà Kériso, êkaa na wâdé na wà tô ilàri, âna é ipakîrié naa goo wà pwi éaé naa na diri pâ muru.

Du duadà –Pwi paaò

25 Napwa naa goo pwi paaò, âna wâdé na é meaari tô wâdèe, pwacèwii na wà Kériso, âna é meaari ê wâra pwapwicîri kèe. Ba é panuâ wâro kèe ba kèe,

26 â é naaé tà Pwiduée, ba naa kèe. Â é nuwaé goro jawé, ma é popai*,

27 ba na é dau pwényuâa ma tâbawêe, ma ticè tòpwicâ ma èpâra ma ipwatari, ma ticè èpà wâgooé, [pwacèwii tò ilàri dopwa na ru mwa piéa ma wâé].

28 Ipaiwà naa goo pwi paaò. Ba wâdé na é meaari tô wâdèe, pwacèwii pai meaari kèe ê naiié. Ba wà pwina é meaari tô wâdèe, âna é pimeaarié còwà.

29 Ba nye ticè âboro na é pièpàri còwà ê naiié. Bwa, é pa-ijaé, ma wéaarié bwàti, pwacèwii pai pwa kà Kériso, ba kàra [é naiié] ê wâra pwapwicîri kèe.

30 [Jè tâmogòori pwiri] ba wâjè, âna jè naiié.

31 Jèe wii naa na *Tii Pwicîri pâ: *É panuâ é du nyaa ma caa kèe wà pwi paaò, ba na ru pitâa ma wà tò wâdèe. Â, na wàrapwiri, â wâilu, âna ru pâ nau caapwi. Genèse 2.24*

5:15 Kolosé 4.5 § 5:17 Grec: Êkaa na guwà cibwaa nama ticè nùmarà; â wâdé na guwà tâmogòori é cábawâdé kà Pwiduée. 5:18 Luka 21.34 5:19 Kolosé 3.16 5:20 Kolosé 3.17 5:21 1 Péteru 3.7 5:22 Kolosé 3.18; 1 Péteru 3.1 5:23 1 Korénito 11.3; Éfésò 1.22 5:25 Kolosé 3.19; 1 Péteru

3.5 5:26 Tito 3.5 * 5:26 Â é nuwaé goro jawé, ma é popai—Piupwaa. Ê popai béepwiri, âna pwiri é Picémara Wâdé. É, pwiri pâ popai na ina na rà piupwaa wà tèpa cèikî, é, pâ popai kà pwi apiéa tà tò wâdèe. 5:27 2 Korénito 11.2; Kolosé 1.22 5:31 Mataio 19.5

³² Ê popai bèepwiri, âna tâgòro, ba go niimiri pâ, ucina goro [pai pitànaima kà] Kériso ma é wâra pwapwicîri kêe.

³³ Târa tubanabwé, [â go ina mwara pâ]: Wâ pwi paa, âna wâdé na é meari é tô wâdèe, pwacèwii pai pimearié còwâ kêe. Â wâ tô ilâri, âna wâdé na é papwicîri pwi éaé.

6

Pâ èpo ma du nyaa ma caa kâra

¹ Wâguwâ tèpa èpo, âna wâdé na guwâ pitère dà du nyaa ma caa kâwâ. Wâèpwiri napârawâ, {ba guwâ tèpa âboro kà Pwi Ukai}.

² Ba [jèe wii naa na *Tii Pwicîri pâ]: *Gâ papwicîri du nyaa ma caa'gâ. Exode 20.12* Êpwiri, âna pitûâ kà Pwiduée na pâbéaa. Â wâéni é aupwényunyuâri na é ina pâ ée mwa naa [tà tàpé na rà pitère dâra é naèà bèepwiri]:

³ *Â é wâro'gâ naani gòropuu, âna o gòri ma wâdé. Exode 20.12*

⁴ Wâguwâ tèpa caa kâra èpo*, guwâ cibwaa nama rà putâmu tèpa èpo kâwâ. Â wâdé na guwâ pipièrù bwâti goorâ, â guwâ patûrarâ ma pacâmurirâ. [Ba wâèpwiri napâra pwi a cèikî] naa goo Pwi Ukai.

Tèpa ênawéna ma tèpa pitûâ kâra

⁵ Wâguwâ tàpé na guwâ tèpa *ênawéna kîri kà pâra tàpé, âna wâdé na guwâ pitère dà tèpa pitûâ kâwâ naani gòropuu. Â guwâ dau papwicîrirâ, â guwâ piênawéna kâra bwâti, géé na âji pwâranûmawâ, pwacèwii pai piênawéna kâwâ tà Kériso.

⁶⁻⁷ [Guwâ wakè bwâti, ba na rà ipwâdèe goowâ, naa na diri pâ pâara.] Â càcaa na pâ pâara co, na rà còowâ na. Â guwâ niimiri pâ, guwâ wakè ba kà Pwi Ukai, â càcaa ba kà tèpa âboro. Ba guwâ tèpa ênawéna kà Kériso, â napârawâ na guwâ pwa é câbawâdè kà Pwiduée, géé na diri pwâranûmawâ.

⁸ Ba wâdé na guwâ tâmogòori pâ, wâ Pwi Ukai, âna ée mwa jèpa naa tâjè câmajè, goro é pwina wâdé na jè jèpa pwa. Ipaiwâ wiâna jè tèpa ênawéna kîri kà pâra tàpé, é, wiâna jè tèpa âboro na pwa tàrù kâjè†.

⁹ Wârapwiri naa goowâ mwara, co tèpa pitûâ. Wâdé na guwâ papwicîri tèpa ênawéna kîri kâwâ, ma pwa na wâdé târa. Â guwâ cibwaa pwa kûu târa. Ba caapwi pwi a pitûâ kâwâ diri, naa *napwéretòotù, â câé caa pwi a pwaké goro âboro.

Neemuru paa kâjè

¹⁰ Go tubanabwé naa goo pai ina wèe pâ: Wâdé na guwâ gòo goro é pàtâma Pwi Ukai, ma nii kêe na dau maina.

¹¹ Guwâ popa diri é neemuru paa, na é naa tàwâ wâ Pwiduée. Â o pâri ma guwâ cicara é pâ tûa na èpâ kà Pwi âboro èpâ, wâ *Caatana.

¹² Ba câjè caa pipaa dà tèpa âboro. Jè pipaa dà tèpa pitûâ kà tèpa duée ma u, [na câjè caa còorâ goro du âraporomeejè]. Ũu, jè pipaa dà tèpa ukai gopaérenao, na maina pàtâmarâ, na rà pitûâ naa gò é gòropuu bèeni, na é tâa na bàutè.

¹³⁻¹⁴ Êkaa na go ina tàwâ pâ: Guwâ popa diri é neemuru paa na é naa tàwâ

5:32 Auinapâpari 19.7 6:1 Kolosé 3.20 6:2 Exode 20.12 6:4 Psaume 78.4; Proverbes 22.6; Kolosé 3.21 * 6:4 *Tèpa caa kâra èpo—é, Pa nyaa ma caa kâra èpo.* 6:5 Kolosé 3.22–23; Tito 2.9–10; 1 Péteru 2.18 6:8 2 Korénito 5.10; Kolosé 3.24–25 † 6:8 2e phrase—*Esclave ou libre.* 6:9 Roma 2.11; Kolosé 4.1 6:11 Roma 13.12; 2 Korénito 10.4 6:12 1 Péteru 5.8–9 6:13–14 Ésaïe 11.5, 59.17; 1 Tésalonika 5.8

wà Pwiduée. Ba na, o pâri ma guwà cimwü, na pâ pàara na tèepaa mariwà è èpà. Ûna jèe nabwé è pipaa, â guwà o piétò. Wàéni[‡] è neemuru paa kâjè:

Karapuu kâjè—è âjupâra kà Pwiduée;

Ârabwée paò târa nawâajè—è wâro na *târù na araé;

¹⁵ *Du wâraâjè*—è pai ciburà picémara kâjè è *Picémara Wâdé na é pame è pinaanapô;

¹⁶ *Upwâra bécâgòtù kâjè*[§]—è cèikì kâjè naa goo Pwiduée, na diri pâ ére. (Â jè pâ, ba na jè câtâmwara è doromara ânye, goro è da, na é tò wà Pwi âboro èpà);

¹⁷ *Bwe bépwamuru pûrujè*—è wâro na é naa tâjè wà Pwiduée, ùna é pa-udòjè*; *Tâuwa kâjè* na é naa tâjè è Nyuââé Pwicîri—è popai kà Pwiduée.

¹⁸ Guwà ciburà pwapwicîri [na diri pâ ére] ma na diri pâ pàara, wiâra è pitûâ na é naa tàwà è Nyuââé Pwicîri. Â guwà ciburà tàcî, â guwà ciburà pidâpwicâariwà, naa goro è pwâra pwapwicîri kàwà, ba kà diri tèpa âboro kà Pwiduée.

¹⁹⁻²⁰ Guwà pwapwicîri ba kôo, ba na é naa tôo è popai wà Pwiduée. Ba é cùruo, ba na go inapàpari târa diri pâ âboro è Picémara Wâdé, na ia càra caa tâmogòori béaa. Â nye géee goo kaa è pai inapàpari kôo è Picémara Wâdé bèepwiri na tòo-o goro itùpaò naani na karapuu. Êkaa na guwà pwapwicîri, ba na o cãgo caa piwà na go tà ciburà patùra tèpa âboro [goo wà Kériso].

Ipwabwàcù kà Paulo

²¹⁻²² Go cùru paé dariwà wà Tychique, ba na é piwiâ tàwà è jèkutâ good, ma pagòowà. Wà pwiibà, âna é pwi âji béejè, ma pwi ênawéna na é dau pitère dà Pwi Ukai, na bu piwakè naima ma wàé.

²³ Wâdé na wà Pwiduée Caa kâjè, ma wà Pwi Ukai Iésu Kériso, âna ru naa tàwà, diri tèpa cèikì béebu, è pinaanapô, ma pimeaari. Ma ru pitu tàwà, ma guwà cèikì ba gòo naa gooru.

²⁴ Go ilari jii Pwiduée pâ, na é *pwényunyuâari goro è *pimeaari imudi kêe, wà diri tàpé na rà cimwü naa na pimeaari kàra, ba kà Pwi Ukai Iésu Kériso.

[‡] **6:13-14** Wàéni... Grec: *Guwà popa...* Ipaiwà naa goo diri pâ na jèpapara neemuru paa, naa na nee tii 13-17. **6:15** Roma 10.15 **§ 6:16** *Upwâra bécâgòtù*—Bouclier. **6:17** Hébéru 4.12 * **6:17** È wâro na é naa tâjè wà Pwiduée, ùna é pa-udòjè—Grec: È pai pa-udòjè. **6:18** Luka 18.1; Kolosé 4.2; 1 Tésalonika 5.17 **6:19-20** Kolosé 4.3-4; 2 Tésalonika 3.1 **6:19-20** 2 Korénito 5.20; Philémon 1.9 **6:21-22** Apostolo 20.4; Kolosé 4.7-8; 2 Timotéo 4.12

Tii kà Paulo tà tàpé Filipi Bétapoo popai

Wàilàapà na wii tii bèeni?

Wà Paulo, pwi *apostolo. Â é tâa jaaé wà Timotéó.

É wii wiidà?

Nabibiu kàra *naja 60 ma 62, na pai tapoo tâa kà Paulo na karapuu wâ *Roma (*Apostolo 28.30-31*). Na pwi pàara bèepwiri, âna é wii mwara tii tà Philémon, ma tii tà tàpé Éféso ma tàpé Kolosé.

É wii tâi?

Tà tèpa cèikí wâna ville Filipi, ma wà tèpa pitûâ kàra. É wii tàra wà Paulo 12 naja géé na càuru na é mara picémara tàra ê *Picémara Wâdé.

Cina é wii?

Dau wânüma Paulo goo tàpé Filipi (1.8), â é wii, ba na é ina pimeaari kêe ba kàra, ma naa tàra jèkutâ gooé. É pwaolé tàra goro é âraimeai na rà naa tée (4.10-15). É pagòorà ba na rà cimwü naa na é cèikí kàra, â na rà piwakè naima naa na caapwi pwâranüma (1.27). Â é ina tàra pâ, na rà nye tà ipwàdéé taaci, na rà tà tâa goo wà Pwi Ukai (4.4).

Dà êre é tii bèeni?

É tii bèeni, âna ina gooé pâ ‘Tii goro ipwàdéé’, ba wà Paulo, âna é pwa wâru wii ipwàdéé. Ê âji ipwàdéé, âna càcaa me géé goo pâ muru na wâgòroigé jiijë na tèepaa darijë. É me géé goo ê pinaanapô kà Pwiduée na tâa na pwâranümajè, géé goro pai tâa kâjë goo Iésu Kériso.

Ba jè còo naa na wâro kà Paulo pâ, é pwi a dau tâa na aré ma tòina goo wà Kériso. É wii géé na karapuu wâ Roma, â câé caa pâji tâmogòori cè tûâ gooé, ba pwiri o pwâra bà (1.7; 2.17,23). Wâru tàpé na rà èpàrié ma cicaraé (3.2), â rà pwâco tèpa cèikí na rà pitu tée (2.20,21).

Éco na é nye tà ipwàdéé taaci wà Paulo, â é tòpi ê pwina tèepaa mariê, na diri pâ ére, ma na diri ê pâ pàara. É ina pâ «Cau pâriô diri pâ pwi bèepwiri, géé goo Kériso, na é pagòo-o.» (4.13)

É wii mwara wà Paulo pâ, ê pwina é dau âjimuru, âna pai tâmogòori kâjë Iésu Kériso, Pwi Ukai kâjë. Diri é pâra muru, âna nye piticémuru naa goo, jii pwiri (3.8).

Wâdé na jè ipwacèwii Iésu na diri pâ muru. Wà Iésu, âna é ipakîrié, â é ipanuâé, ba na é bà ba kâjë naa goro *satauro. Â wâdé na jè ipanuâjè ma piênawéna kâjë jècaa naa na ipakîri, pwacèwiié.

Pai pitàgoo tii tà tàpé Filipi

Ipwabwàcu ma ipwaolé (1.1-11)

É pipâra pâ ê Picémara Wâdé (1.12-18)

Wâro kà Paulo ba kà Kériso (1.19-26)

Aputûâri kà Paulo tà tàpé Filipi (1.27-2.18)

Popai goo Timotéo ma Épafrodite (2.19-30)

Âjimuru âna, na jè tâmogòori Kériso (3.1-21)

Pàra autûâri kà Paulo ma ipicijii (4.1-23)

Ipwabwàcu

¹ Wâgo* Paulo, na pwa tii. Tàgére wàibu, ma wà Timotéo, ba bu tupédu éna wéna kà *Kériso Iésu. Go wii tàwà, wâguwà tèpa âboro kà Pwiduée, na guwà tâa Filipi, ma wà tèpa pitûa ma tèpa dikona. Guwà tèpa âboro kà Pwiduée, ba guwà tâa goo wà Kériso Iésu.

² Wâdé na tà tàwà è *pimeaari imudi ma pinaanapò, na me géé goo Pwiduée kâjè ma Pwi Ukai Iésu Kériso. Cidòri nyuâawà!

É pwaolè tà Pwiduée wà Paulo

³ Na diri è pàara na go nimiriwà na, âna go pwaolè tà Pwiduée goowà.

⁴ Â go nye taaci ipwâdéé, naa na pai pwapwicîri kôo ba kàwà.

⁵ Ba guwà pitu tôo, naa goo è pai inapàpari è *Picémara Wâdé, tapoo na guwà cèikî, tiagoro nabà.

⁶ Wà Pwiduée, âna é tapoo è wakè na dau wâdé, naa na è pwâranümawà. Â go cèikî ba gòo pâ, ée mwa ciburà wakè goowà, tèepaa naa goro è tòotù, na ée mwa wâjué me còwà wà Kériso Iésu.

⁷ Dau wânümoo tàwà! Â wàrapwiri è pwâranümoo goowà diri. Ba guwà dau pitu tôo, naa goro wakè, na é naa tôo wà Pwiduée. Â jè jèe cau tòpi naima è *aupwényunyuâari kée, nabàni, na go tâa na karapuu, pwacèwii béaa, [na càcaa pâji piiol].

Na pwi pàara-bà, âna go ipwamuru è Picémara Wâdé. Â go picémara târa pâ âboro, ba na rà dau cèikî naa goo.

⁸ Ûu, é nye tâmogòori wà Pwiduée pâ, go ina è âjupâra. Ba go cau meariwà, pwacèwii pai meariwà kà Kériso Iésu.

⁹ Wâéni è pwâra pwapwicîri kôo, ma pwâranümoo ba kàwà—na é pimaina too è pimeaari kàwà. Wâdé na guwà tâmogòori bwàti [è pwi cèikî bèeni] na tâa goojè. Â wâdé na guwà còo bwàti è pai wâro kàwà.

¹⁰ Naa wàrapwiri, â guwà o tâmogòori còo ma wârori è pwina âjimuru. Â è tòotù, na é mwa wâjué còwà na, wà Kériso, âna o nye ticè èpà wâgoowà. Â o nye ticè, na pâri ma pitèiwà goo.

¹¹ Â è pwâra wakè kàwà, âna o dau wâdé ma tâbawêe, géé goro na é wâro goowà, wà Iésu Kériso. [Â wà tèpa âboro, âna rà] o mwa còo è pai maina ma muugère kà Pwiduée, â rà o ipwamainâe.

É pipâra pâ è Picémara Wâdé

¹² Tèpa cèikî bééò, nümoo na guwà tâmogòori pâ, è pai tâa kôo na karapuu, âna [pwa muru na wâdé na. Ba] géé goo kaa pwiri, na é dau pipâra pâ è Picémara Wâdé!

¹³⁻¹⁴ Ba wà tèpa coda, na rà wà pwârawâ kà pwi kupénoo, ma wà diri pàra tèpa âboro ni, âna rà jèe tâmogòori pâ, go wâna karapuu, géé goo pai piênawéna

1:1 Apostolo 16.12-40 * **1:1** Wâgo—Grec: *Wâibu*. Wà Paulo na é pwa tii, éco na é paari pâ, caapwi pwâranümaru ma wà Timotéo na é tâa jaaé. **1:6** 1 Korénito 1.8 **1:10** 1 Tésalonika 5.23 **1:13-14** Apostolo 28.30

kôo, ba kà Kériso. Â wâru tèpa cèikî, na é dau pagòora wà Kériso, ma rà picémara é popai kêe, â jèe càra mwa caa piwâ ma wâgotàra goo.

¹⁵⁻¹⁷ Ba wâru tàpé na rà picémara wà Kériso, gée na pwâranümarà na wâdé. Ba rà tàmogòori pâ, go tâa na karapuu, gée goo é pai *paâjupâra kôo é Picémara Wâdé. Â rà tàmogòori pâ, [wà Pwiduée, na é] naa tôo é wakè bèeni.

Èco na wà pàra tàpé, âna rà picémara é popai, gée goro é pai piboo kàra. Ba nūmarà na rà wénariò. Â pwa na rà nama go tâa na aré, na pàara na go bwaa tâa na karapuu na.

¹⁸ Wiàna rà piênawéna kà Kériso, gée na âji pwâranümarà, é, wiàna rà nye piniimirirà co, â piticèmuru naa goo. Ba é nee Kériso, âna nye tà picémara, goo pâ pwina rà pwa. Â go ipwàdéé nabàni, goo pwiri; üu, go nye tà ciburà ipwàdéé!

Wâro kà Paulo ba kà Kériso

¹⁹ Go ipwàdéé, ba go tàmogòori pâ, guwà pwapwicîri kôo, [na go tâa ni na karapuu]. Â é dau pitu tôo é *Nyuâaé Pwicîri kà Kériso, [â é wéaari é nyuâaò]. Êkaa na, go cèikî pâ, o mwa tipio [gée na karapuu].

²⁰ Dau nūmoo na go [piênawéna bwàti kà Kériso] â na go cibwaa kamu goo é wakè kôo. Â go wâari pâ, o câgo caa piwâ, na go paari pâ, wà Kériso, âna é dau maina ma muugère—wiàna go wâro, é wiàna go bà.

²¹ Ba wiàna go wâro, â go wâro co, ba kà Kériso. Â wiàna go bà ba kêe, â nye dau wâdé mwara.

²²⁻²³ Ba jèe dau nūmoo na go wâjaa Kériso dâra gòiri awé.

Èco na piwâru pwâranūmoo. Ba wiàna go nye tà wâro, â pwiri go nye tà pwa é wakè na wâdé, ba kêe.

²⁴⁻²⁵ Â o wâdé ba kàwà, na go tâa ni gòropuu, ba o pâri ma go pitu tàwà, ba na o pimaina pâ é cèikî ma ipwàdéé kàwà.

²⁶ Wàrapwiri, wiàna go medariwà, â guwà o ipwàdéé ma pwamaina Kériso Iésu, gée goo é pwina é pwa ba kôo.

Aupitûari kà Paulo tà tàpé Filipi

Guwà tà cimwü

²⁷ È pwina piâjimuru ba kàwà, âna, na guwà wâro wiâra é Picémara Wâdé kà Kériso. Â wiàna go me nau caiwà, é, wiàna câgo caa me, â go o mwa tère cè jèkutâ goowà na wâdé. Nūmoo na go tère pâ, guwà cimwü naa na é cèikî kàwà, â na guwà piwakè naima naa na caapwî pwâranüma. Ba guwà pwacèwii tèpa ipaa. Wâdé na guwà wakè ba gòo, ba na é imaina pâ é cèikî kàwà, na é me goro é Picémara Wâdé.

²⁸ Guwà cibwaa nama wâgotàwà goo tàpé na rà cicarawà. Ba [wiàna guwà gòo, â] rà o côo pâ, o tubatiàurà diri, dâra gòiri awé. Â guwà o tàmogòori pâ, guwà o piétò, â ée mwa pa-udòwà wà Pwiduée, [ma naa tàwà é *âji wâro jaaé].

²⁹ Ba wâé, na é naa tàwà é cèikî, naa goo Kériso. Â wâé mwara na é nama guwà tâa na aré, goo wà Kériso, na guwà piênawéna kêe.

³⁰ Ba wâgo mwara, âna go dau tâa na aré ba kêe, nabàni, pwacèwii biu na go tâa jaawà. Â guwà côo pai wakè kôo ba gòo, na go pwamuru [é Picémara Wâdé]. Â é wakè bèepwiri, âna cau wakè kâjè diri.

2

Guwà pitêrewà

¹ Ê wâro kàwà naa goo Kériso, âna é pagòowà. Â é pimeaari kêe, âna é patàmarù é pwâranümawà. Â é Nyuâaê Pwicîri, âna é naanaimariwà ma wàè. Â guwà pimeaariwà, géé na âji pwâranümawà.

² Â wiàna wàrapwiri, â go tacoo goowà pâ, na guwà pitêrewà. Wâdé na caapwi pimeaari kàwà, ma caapwi pwâranümawà, ma caapwi auniimiri kàwà. Â, na guwà wàrapwiri, â o dau maina ipwàdéé kôo.

³ Guwà cibwaa waké ma guwà pipaariwà. Â guwà ipakîriwà, ma ipwamainà pàra tàpé. Â guwà cibwaa niimiri pâ, dau pwamuru naa goowà jjiirà.

⁴ Guwà cibwaa piniimiriwà co, â guwà mudàra cè pwina wâdé, ba kà pàra tàpé.

Guwà ipwacèwii Iésu na é ipakîriê

⁵ Wâdé na guwà ipwacèwii wà Kériso Iésu, naa na aunünüma kàwà, ma càrawà. Ba:

⁶ Ru caapwi wàilu ma Pwiduée, naa na diri é pâ ére.

Â câé caa picipa
ma wéaari pai maina kêe.

⁷ É panuâ autâa kêe.

É panuâ diri kaa.

É pâ nau pwi âboro kîri.

É pa naiiri âboro.

⁸ É ipakîriê.

É pitêre dà Pwiduée,
tiagoro pai bà,
pai bà naa goro *satauro,
[pwacèwii teepà,
kà tèpa âboro diri].

⁹ Â wà Pwiduée,
âna é pinaaê too.

É naa tée neere âboro,
na dau maina awé.

¹⁰ Ba na, naa na nee Iésu,
âna rà tùu jürurà, na araé
diri pâ pwina
wânidò *napwéretòtù,
ma wâni gòropuu,

tianiboo na autâa kà tèpa bà*.

¹¹ Â rà o cau tomara too pâ:

Wà Iésu Kériso,

2:3 Galatia 5.26 **2:4** 1 Korénito 10.24 **2:6** Ioane 1.1–2, 17.5 **2:7** Ioane 1.14; 2 Korénito 8.9

2:8 Hébéru 5.8, 12.2 **2:9** Ésaie 45.23; Apostolo 2.33; Éféso 1.20–21; Hébéru 1.3–4 **2:10** Roma 14.11

* **2:10** *Autâa kà tèpa bà*—Rà niimiri, wà tèpa Juif pâ, pwa autâa kà tèpa bà, na aranara é gòropuu. **2:11** Roma 10.9

âna é Pwi Ukai!
Ba na, pai pwamaina
Pwiduée Caa.

Nabwé!

Guwà ìricò naa na bàutê

¹² Ûna go bwaa tâa jaawà, co tèpa âji béèò, â guwà pitère dòo. Â wâdé na guwà nye tà ciburà pitère dòo, nabàni na tiàuo jaawà. Guwà dau papwicîri Pwiduée, â guwà piênawéna kée na diri pâ muru, na guwà piwaké naima, ba na tâbawêe é wâro kàwà† naa gooé.

¹³ Ba wà Pwiduée, âna é tàgére wakè goowà, â ée mwa pwa ma wâdé tàwà, é câbawâdé kée. Â ée mwa naa cè nii kàwà, ma guwà pitère dèe.

¹⁴ [Na, é wâro ma wakè kàwà, âna] guwà cibwaa nama oratàwà‡. Â guwà cibwaa pikûuriwà,

¹⁵ ba na o ticé èpà jaawà, â na o ticé na pâri ma pitèiwà goo. Â guwà o tèpa naí Pwiduée, na guwà tâbawêe, naa nabibiu kâra pâ âboro gòropuu, na rà tèpa pwâ, ma tèpa âboro èpà. Ba guwà o pwacèwii pâ ìricò, na té na bàutê§,

¹⁶ na guwà pa pâdarirà é popai târa *âji wâro*.

Wiàna guwà wàrapwiri, â go dau ipwâdéee goowà, na tòotù na é mwa wâjué còwà na wà Kériso. Ba go jèe po dau pipanuâô, ba kàwà, pwacèwii pwi a-itàa, wâna pi-itàa. Â go o dau ipwâdéee, wiàna é wakè kôo, ba kàwà, âna pwa pwèe.

¹⁷ Â wiàna pâri ma go bà, ba kàwà, â go o naa é wâro kôo, pwacèwii é *ârapwaaìlò tà Pwiduée. Â jèe o mwa tòpò naa jaa i ârapwaaìlò na guwà naa tée, géee goro é cèikí kàwà naa gooé. Â go dau ipwâdéee, goo pwiri.

¹⁸ Ûu, â jèe o ipwâdéee naima.

Wà Paulo âna é cùru pâ Timotéo ma Épafrodite

¹⁹ Go niimiri pâ, wiàna wâdé tà Pwi Ukai Iésu, â go cùru paé dariwà wà Timotéo, ba na go tère cè popai goowà, târa ma pagò-o.

²⁰ Nye wàco wà Timotéo, na ipaiwà pwina tâa na pwâranümabu. Â nye ticé pwi jèpwí, cèna é niimiriwà, â nye wàè co.

²¹ Ba wà pàra tàpé, âna rà nye jèpa mudàra jèpa wâdé kàra. Â càra caa mudàra, ma rà pwa é pwina wâdé tà Kériso Iésu.

²² Êco na guwà tâmogòori pâ, é dau pitu tóo wà Timotéo. Ba bu pwacèwii tupédu aénaí, na bu wakè naima, goro é picémara é Picémara Wâdé.

²³ Â êkaa, na go niimiri pâ, go o mwa panuâé paé dariwà, wiàna go tâmogòori cè tûâ goodò, naani.

²⁴ Â napwa naa goodò, âna go tâmogòori pâ, go o jèe tàpo paé mariwà. Ba go dau cèikí naa goo Pwi Ukai.

Tòpi bwàti Épafrodite

²⁵ Nabàni, âna go jèe niimiri pâ, na go panuâ paé còwà, wà pwi a cèikí béèjè, wà pwini Épafrodite—wà pwi ia guwà panuâé medario, ba na é pitu tóo. Â bu

† 2:12 Wâro kàwà—Grec: *Pai pa-udòwà*. Pai ina wèe ni pâ, é wâro naima kà tèpa cèikí naa na picaatâa.

‡ 2:14 Nama oratàwà—Rà ina mwara wà tèpa ijiaio pâ: *Tamaki*. 2:15 Daniel 12.3; Filipi 1.10; 1

Tésalonika 2.19 § 2:15 Ìricò, na té na bàutê—Grec: *Uèù*. * 2:16 1^r e phrase—é, *Guwà tà mwü goro é*

popai târa wâro. 2:18 Filipi 3.1, 4.4 2:21 2 Timotéo 4.10 2:25 Filipi 4.18

dau wakè naima ba gòò, pwacèwii tupédu a-ipaa, [na bu inapàpari ê *Picémara Wádé].

²⁶ Dau nùmee na é còowà diri. Â dau tòina pwâranùmee, ba guwà tère ê pai maagé kèe.

²⁷ Âjupâra pâ, é po dau maagé béaa, [â é jèe pwa na é bà]. Êco na é mearié wà Pwiduée, â é jèe piègòtùru còwâ. Ûna wàrapwiri, â wâgo mwara, âna upao, jii é tòina na maina.

²⁸ Â, na go panuê paé dariwà, â guwà o ipwàdée. Â câgo mwa caa dau pidumapié goowà.

²⁹ Guwà tòpié bwàti naa na ipwàdée, wàra pai tòpi kâjè é pwi a cèikí béeejè, naa na nee Kériso. Â wádé na guwà ipwamaina tèpa âboro na pwacèwiié.

³⁰ Ba pwa na é bà, na é wakè ba kà Kériso. Â é wàrapwiri, ba na é pitu tóo, na pàara na càcaa pâri naa goowà, géee goro é pai pitâiti kâjè.

3

Âjimuru âna na jè tâmogòori Kériso

¹⁻² Go tubanabwé é auniimiri kôo bèeni, co tèpa cèikí béeeò: Wádé na guwà ipwàdée, goo pai tâa kàwà, ma wà Pwi Ukai.

Ipwacòoco tèpa wakè ba èpà

Guwà ipwacòoco tèpa wakè ba èpà. Câgo caa piwâ, na go ciburà ina tàwà pwiri, ba na guwà tàcì, ma pipwabwàtiwâ. Ba rà ina pàra tàpé pâ, wádé na pwa *kamaì tâjè diri, [wàjè na jè cèikí naa goo Iésu]. Rà tèpa akàna! [Nùmarà na tapàgà jè ére géee goo naiijè, êco na] é pwiibà, âna piticèmuru naa goo!

³ Ba é âji pwa kamaì, âna [wâna pwâranùmajè. Â] wàjè, [âna jè âji Ba kà Pwiduée]. Ba jè piênawéna kèe, goro é Nyuâae Pwicíri. Â câjè caa pi-ina kâjè, goro é pwina jè pwa, naa na naiijè! Jè ina é pwina é pwa wà Kériso Iésu, ba kâjè.

⁴ Wiàna pwa pwi jèpwi, na pâri ma é pi-ina kèe, âna o wâgo. Â wiàna rà niimiri wà pàra tàpé pâ, pwamuru naa goo é pâ tûa kàra, â wâgo, âna go dau wénarirà awé.

⁵ Ba wâgo, âna go pwi âji *Juif, pwi *Isaraéla géee na wâao kà *Benjamin. Â pwa kamaì tóo, na bé 8 kâra tòotù géee na càùru é pai pitèpao, [wiâra nyamanya kà tèpa Juif]. Â go pwi jè béee tèpa *Farasaio [pwi ditàra pwapwicíri kâbà tèpa Juif] na bà nye dau tâa goo é *Naèà kà Moosé. Â go nye dau pwi a pitère dàra kaa é Naèà,

⁶ tiagoo na, câgo mu caa tâjii* é ji autûâri na kîri naa na.

Â go nye panuâo hamwara [târa pwapwicíri kôo] tiagoro pai tubaèpà kôo tà tèpa cèikí naa goo Iésu. [Ba go nye tà niimiri pâ, go pwa é câbawádé kà Pwiduée].

Ticèmuru naa goo wakè kôo béaa

⁷ Na pàara bèepwiri, âna nye dau âjimuru tóo diri é pwiibà. Â ni, âna go jèe tâmogòori pâ, po dau ticèmuru naa goo, majoroé [é pwina é pwa wà] Kériso.

3:3 Roma 2.29 **3:4** 2 Korénito 11.18 **3:5** Luka 1.59; Apostolo 23.6; 2 Korénito 11.22 **3:6** Apostolo

8.3 * **3:6** Tiagoo na, câgo mu caa tâjii... Grec: Â jèe nye ticè cè jè muru cèna pitòtio goo (irréprochable).

3:7 Mataio 13.44,46

8-9 Ê pwina é dau âjimuru, âna pai tâmogòori kôo Kériso Iésu, Pwi Ukai kôo. Diri é pâra muru, âna nye piticèmururu naa goo, jii pwiri. Ûu, êdiri pâ pwiibà, âna nye pwacèwii é pâ teepà. Â go jèe cau naaco diri, ba na go wâro goo Kériso. Â wà Pwidueé, âna [é tòpò pinaanapô naa nabibiu kâbu ma wàè, â] é nama go pwi âboro na go *târù na araé, majoroé é cèikí kôo, naa goo Kériso. Â càcaa géé goro é pai pitère dàra kôo, é Naèà, [ba po dau piticèmururu naa goo pwiri].

10 Nye nùmoo na go dau tâmogòori wà Kériso, bau é pàtamee, na é nama é wâro còwâ, géé na aubà. Â go pa cè napâraô géé goo pai tâa na aré ma tòina, ma pai bà kèe.

11 Ba wiàna wàrapwiri, â go cèikí pâ, [wà Pwidueé, âna ée] mwa pawâroò còwâ, géé na aubà, pwacèwii Kériso.

Jè tà paé na pai itàtà kâjè!

12-13 Wà Kériso Iésu, âna é jèe pwa ma go udò, ba na go pwi âboro, na go pâra nau tâbawêe, ma wâdé tà Pwidueé, ma mwü é pai cèikí kôo. Câgo caa ina tàwà pâ, go jèe tâbawêe kaa, é, na go jèe tèepaa naa gòro otâpwe kâra pi-itâa. Ba bwaa dau gòri é naigé, co tèpa cèikí béèò. Â go tà còo co é naigé, na wâbéaa kôo, â câgo caa niâri còwâ é naigé, na wâcâùo†.

14 Go itàa, goro diri é nii kôo, ba na go tòpi é pwina é todòo naa goo‡ wà Pwidueé, géé goo é pwina é pwa wà Kériso Iésu ba kâjè§.

15 Wàijè diri, na jèe mwü é cèikí kâjè, âna wâdé na wàrapwiri, cè pai niimiri kâjè. Â wiàna pi-itè é auniimiri kà pâra tàpé, naa goro cè jè muru, â ée mwa paari târa wà Pwidueé é âjupâra, goro é pwiibà.

16 Â wâdé na jè nye tà picaapâra, wiâra é pitùâ, na jè jèe pâra wiâra, tiagoro nabàni.

Guwà ipwacèwii

17 Tèpa cèikí béèò, wâdé na guwà ipwacèwii. Â guwà ipwacèwii mwara, tàpé na rà ipwacèwiiibà.

18 [Ipwacòwà goro pâ tûâ kàwà.] Go jèe ina tàwà béaa pâ, dau wâru [tèpa cèikí] na rà pâ nau tèpa cicara é *satauro, goro pâ tûâ kàra. Â go po dau pikiri, goro é pwiibà, â go i goo.

19 Wàilà, âna rà ipanuàrà bamwara, târa câbawâdé kâra naiiri âboro. Â rà pi-ina kâra, goro é pwina rà pwa, na jè miiri goo. Â guwà pwacòoco, ba rà pâra dàra pai tiàurà [wàiti jii Pwidueé, dàra gòiri awé].

20 Â napwa naa goojè, âna jè tèpa âboro *napwéretòotù, wâna é tâa wê, wà Pwi Ukai Iésu Kériso. Â jè pidàpwicàarijè, ma tapacîri, é pai wâjué me còwâ kèe, ba na ée mwa bàra pa-udòjè.

21 Â ée mwa pitòotéri é naiijè na ticè nii kèe, goro é pàtamee, ba na o pwacèwii é naiiè na pwényuâa. Â goro é pàtamee bèepwiri, âna ée mwa piétò jii diri é pâ muru, â ée mwa pitùâ kàra.

3:8-9 Roma 3.21-22 3:10 Roma 6.3-5, 8.17 3:12-13 1 Timotéo 6.12,19 † 3:12-13 Grec: 12Câgo caa pâji tâbawêe. Â go pipwadàrapwa, ba na o tâa tòo é câmaò, ba wâgo, âna go tâa goo Kériso. 13Câgo caa niimiri, co tèpa aèjii, pâ, jèe tâa tòo pwi bèepwiri. Â go naaco pâ muru na càùo, â go itàa dàra é pwina wâbéaa kôo. 3:14 1 Korénito 9.24 ‡ 3:14 Ê pwina é todòo naa goo—é, Ê wâro na bwaa àmuè naanidò. § 3:14 Géé goo é pwina é pwa wà Kériso... é, Na é todàjè na é naigé mee Kériso Iésu. 3:15 1 Korénito 2.6 3:17 1 Korénito 4.16 3:19 Roma 16.18 3:20 Éféso 2.6,19 3:21 1 Korénito 15.28,43-53

4

Pàra autûâri kà Paulo

¹ Tèpa âji pwâranümoo, po dau nümoo na go còwà còwâ. Ba go ipwàdée goowâ, ba guwà tèpa pwâra wakè kôo. Â go ilari jiiwà pâ, guwà tà mwü naa goo Pwi Ukai.

² Wâgàu, co du èpo, Évodie ma Syntique, go ilari jiiu ba gòo, pâ, gàu pitèreu, ma gàu caapwi naa goo Pwi Ukai!

³ Â wâdé na gà pitu târu, co pwi âji bére wakè kôo*. Ba dau gòo ê pai wakè kâbâ ma wàilu, ba na é bwiari pâ é *Picémara Wâdé—wakè na bà pwa, ma wà Clément, ma wà pàra tàpé. Ê neerà, âna nye wii, naa na Tii goro wâro, kà Pwiduée†.

Guwà nye tà taaci ipwàdée

⁴ Guwà nye tà taaci ipwàdée, ma guwà nye tà tâa goo wà Pwi Ukai. Üu, go nye ina mwara pâ: Wâdé na guwà nye tà taaci ipwàdée!

⁵ Â guwà moo, naa goro diri pâ âboro. Ba ée jèe wâjué còwâ wà Pwi Ukai.

⁶ Guwà cibwaa géaa naa goro pâ muru, â guwà pwapwicîri tà Pwiduée, ma ilari jiié cè muru na tiàu jiiwâ. Â guwà ciburà pwaolè tée.

⁷ Â é pinaanapô, me géee jaa Pwiduée, âna ée mwa wéaari é pwâranümawâ ma auniimiri kàwâ, na tâa goo Kériso Iésu. Â é pinaanapô bèepwiri, âna é dau wénari awé é pai tâmogòori kâjè, tèpa âboro.

Tâa goo pâ pwina wâdé

⁸ Go tubanabwé é auniimiri kôo naani, co tèpa cèikí béeò: Wâdé na guwà tà tâa goo é pâ pwini:

Pâ pwina wâdé;

Pâ pwina âjupâra;

Pâ pwina pwényuûa;

Pâ pwina muugère;

Pâ pwina tâbawée;

Pâ pwina jè ipapwicîri ma câdiri;

Pâ pwina pwéelaa, ma *târù na ara Pwiduée.

⁹ Â guwà pwacèwio, naa goro diri é pâ muru. Üu, guwà pwa é muru, na guwà picòo jiiu; na guwà tòpi jiiu; na guwà tère jiiu; na guwà còo na go pwa. Â wà Pwiduée, na é naa é pinaanapô, âna ée mwa wâjaawâ.

É pitu tâjè Kériso na diri pâ muru

¹⁰ Dau maina pwâranümawâ goòò. Êco na, tiagoo nabàni, âna càcaa wâru pâ pàara, na guwà paari é pimeaari kàwâ, ba kôo. Â nabàni, âna go dau ipwàdée, naa goo Pwi Ukai. Ba pâri ma guwà naa tóo [é âraimeai, géee na âji pwâranümawâ].

¹¹ Câgo caa ina tàwâ pâ, nye tiàu jiiu cè jè muru. Ba go jèe nye tâmogòori wâro, goro pwina tâa tóo.

4:1 1 Tésalonika 2.19–20 **4:3** Luka 10.20 * **4:3** Pwi âji bére wakè kôo—Wà Paulo, âna é patùra pwi jè béee goro wakè, êco na càcè caa ina nee. † **4:3** Tii goro wâro, kà Pwiduée—Còo note goo Auinapàpari 3.5. **4:5** Hébéru 10.25; Jacques 5.8–9 **4:6** Mataio 6.25–34; Kolosé 4.2 **4:7** Ésaie 26.3; Ioane 14.27; Kolosé 3.15 **4:9** Roma 16.20

¹² Ba go nye tòpi ê pwina tèepaa mariô, na diri pâ ére, ma na diri ê pâ pàara. Â go tâmogòori wâro—wiàna wâru tîo, é, wiàna ticè tîo; â wiàna go pwàro, é, wiàna go copwa.

¹³ Cau pâriô diri pâ pwi bèepwiri, géé goo Kériso, na é pagòo-o.

Olé tàwà goro bépitu

¹⁴⁻¹⁵ Êco na nye dau wâdé tîo, é pwina guwà pwa, goro pimeaari kàwà, co tèpa âji bééò, tàpé Filipi. Ba guwà pitu tîo, naa na pai tâa na aré kôo.

Guwà niimiri ê pai wâro kôo, na ia go pâra, géé na province Macédoine, ba na go inapàpari ê Picémara Wâdé, naa jaawà. Na pwi pàara-bà, âna nye ticè, géé goo tèpa pâra wâra pwapwicîri, na rà niimiri pâ, na rà pitu tîo, goro mwani. Nye wâguwà co.

¹⁶ Â na ia [go pâra jiiwà] â go tâa na ville Tésalonika, â wâru ê pai panuâ me tîo ê pâ âraimeai kàwà.

¹⁷ Wiàna go ina tàwà diri pâ pwiibà, âna câgo caa imudàra còwâ ê pimeaari kàwà. Êco na go nye tâmogòori pâ, wiàna guwà naa, â guwà o nye tòpi ê pumee. Â nûmoo na é *pwényunyuâariwà wà Pwiduée.

¹⁸ Ba ê âraimeai kàwà tîo, âna pwacèwii ê *ârapwaaillò tà Pwiduée, na nye dau wâdé tîe.

Napwa naa goo ê pwina guwà naa tîo, na é naigé mee Épafrodite, âna go nye tòpi naa na ipwâdé. [Â go pwaolé tàwà ni.] Ba nye cau tâa tîo ê pwina nûmoo goo. Ũu, jèe dau wâru tîo, â jèe dau wéna!

Ée mwa naa tàwà pwina tiâu

¹⁹ Wâguwà, âna ée mwa pwényunyuâariwà wà Pwiduée goo pâ wâdé kée, na dau wâru, ma muugère. Â ée mwa naa tàwà diri cè pwina tiâu jiiwà, na é pinaigé mee Kériso Iésu.

²⁰ Wâdé na jè pwamaina Pwiduée Caa, dàra gòiri awé! Amen! Wâdé na wàra!

Ipicijii

²¹ Guwà cau pwabwàcu, târa diri tèpa cèikí [na rà wâjaawà]—wà diri tèpa âboro kà Pwiduée, géé goo wà Kériso Iésu. Â wà mwara tèpa cèikí bééò, na rà gére wâni, âna rà pwabwàcu tàwà.

²² Rà ina mwara bwàcu kàwà wà tèpa cèikí, na rà wakè na pwàrawâ kà pwi ukai kà tèpa *Roma, ma wà mwara pâra tèpa cèikí.

²³ Wâdé na é pwényunyuâariwà diri, wà Pwi Ukai Iésu Kériso, goro ê *pimeaari imudi kée.

Cidòri nyuâawà!

Tii kà Paulo tà tàpé Kolosé Bétapoo popai

Wàilàpà na wii tii bèeni?

Wà Paulo, pwi *apostolo. Â é tâa jaaé wà Timotéo.

É wii wiidà?

Nabibiu kâra *naja 60 ma 62, na pai tapoo tâa kà Paulo na karapuu wà *Roma (Apostolo 28.30-31). Na pwi pàara bèepwiri, âna é wii mwara tii tà Philémon, ma tii tà tàpé Filipi ma tàpé Éféso. Wâru pâ popai na é *Tii tà tàpé Kolosé*, na ipaiwà bau é pâ popai na é *Tii tà tàpé Éféso*.

É wii tâi?

Târa é wâra pwapwicîri wà Kolosé, ville naa province na nee pâ Asia (napô Turquie nabà) na pàara na rà pitûâ naawê wà tèpa Roma. Wà pwi jè âboro na nee Épafra, âna é picémara târa é *Picémara Wâdé goo Iésu na naja 52-55, béaa kâra pai tâa kâru na karapuu naima ma Paulo.

Cina é wii?

Wâru tàpé géee goo tèpa cèikî wà Kolosé, na càra caa tèpa *Juif, â càra caa tâmogòori é pâ naèà kà Pwiduée. Pwa pàra tèpa âboro, na rà ipa-imwürurà goro pâ pupûra na pwâ. Ba rà ina târa pâ, é naiijè, âna muru na èpà, â wâdé na jè wâro wiâra pâ naèà na gòo, ba na jè dau piaabòrijè. Â rà ina mwara pâ, wâdé na jè pwamaina tèpa *angela. Êdiri pâ pwi bèepwiri, âna muru na pwâ, ba muru na pâiti jii é âji Picémara Wâdé goo wà Iésu.

Dà ère é tii bèeni?

É ipwâdéee wà Paulo, ba é cèikî kà tàpé Kolosé, âna gòo. Â é pagòorà na rà tà tâa na âji pupûra goo Kériso, â na rà cibwaa pâiti jii. Wâdé na jè pwamaina co wà Pwiduée ma wà Kériso, ba wàilu na ru pitûâ kâra diri é pâ muru naa gòropuu ma naa napwéretòotù. Â é ina mwara wà Paulo pâ, na jè cèikî naa goo wà Kériso, â o câ mwa caa pâ naèà kâra pâ âboro na o nama wâdé tà Pwiduée wàijè. É âji naèà kâjè, âna tâa na pwâranümajè, â ticè na piijè còwâ, wàijè na jè tâa goo Kériso, ba pwacèwii na jè jèe bà, ma wâro còwâ ma wâé.

Pai pitàgoo tii tà tàpé Kolosé

Ipwabwàcu ma pwâra pwapwicîri (1.1-14)

Kériso na é âjimuru jii diri pâ muru (1.15-23)

Wakè kà Paulo ba kâra wâra pwapwicîri (1.24-2.5)

Tâa goo Kériso (2.6-15)

Cibwaa ipacè naa goro naèà na pwâ (2.16-23)

Wârori âmu wâro naa goo Kériso (3.1-17)

Popai târa pwârawâ na rà cèikî (3.18-4.1)

Bénabwé popai ma ipicijii (4.2-18)

Ipwabwàcu

1-2 Wâgo* Paulo, na pwa tii tàwà, wâguwà tèpa âboro kà Pwiduée na ville Kolosé. Tàgére wàibu ma Timotéo, wà pwi a cèikí béejè. [Á é naa bwàcu kàwà mwara.] Go pwi *apostolo kà *Kériso Iésu, wiàra é cábawádé kà Pwiduée. [Ba é cùruo pâ, ba na go picémara é popai kée.] Á wâguwà, âna é pitòrigariwà, ba na guwà tèpa âboro kée, na guwà pitère dèe, ba guwà tâa goo Kériso.

Wâdé na tà tàwà é *pimeaari imudi ma pinaanapô, na me gée goo Pwiduée kâjè. Cidòri nyuâawà!

Pwâra pwapwicîri kà Paulo

3 Bà nye ciburà pwapwicîri ba kàwà, â bà nye ciburà ipwaolé tà Pwiduée, wà Caa kà Pwi Ukai Iésu Kériso.

4 Ba bà tère é jèkutâ goro é cèikí kàwà naa goo wà Kériso Iésu ma é pimeaari kàwà, ba kà diri tèpa âboro kà Pwiduée.

5 Á guwà wàrapwiri, ba guwà tapacîri goro cèikí é pâ *aupwényunyuâari na é pwabwàti ba kàwà naa *napwéretòtù wà Pwiduée. Á guwà jèe tàmogòori pwiri, na ia guwà mara tère é *Picémara Wâdé, pwi popai na é âjupâra.

6 Ê Picémara Wâdé, âna é tàgére bwiaari, ma maina pâ, naa gòropuu diri. Á é tàgére tòotéri é wâro kà tèpa âboro na diri pâ ére, ma pame é pâ aupwényunyuâari naa goorâ†. Á é jèe nye wàrapwiri naa jaawà, tapoo na pàara na guwà tapoo tère. Na pwi pàara-bà, âna guwà mara tàmogòori é âjupâra, goro é pimeaari imudi kà Pwiduée ba kâjè tèpa âboro.

7 Ba wà Épafra, pwi béebà goro wakè, na é mara pame tàwà i popai bèepwiri. Ê pwi éna wéna na é dau pitère dà Kériso, â é wakè ba kàwà‡.

8 Á é piwiâ tâbà mwara é pimeaari na é tòpò naa goowà é *Nyuâaê Pwicîri.

Bà pwapwicîri ba kàwà

9 Tapoo na tòotù na bà tère é jèkutâ goowà, â cábà caa nao goro pwapwicîri ba kàwà. Á bà ilari jii Pwiduée pâ, na é naa tàwà é autàmogòorimuru, na é naigé mee Nyuâaê Pwicîri kée, ba na guwà tàmogòori bwàti é cábawádé kée.

10-11 Á, naa wàrapwiri, â guwà o wàrori é wâro na o pwamaina Pwi Ukai. Á o wâru pâ tûa na wâdé na guwà o pwa, na o nama é ipwàdée. Á o dau pimaina too é pai tàmogòori kàwà wà Pwiduée, na é maina ma muugère. Á é pagòowà goro é pátamee na dau maina, ba na guwà o tà mwü ma pidâpwicâariwà, ma ipwàdée, naa na diri pâ muru na o tèepaa mariwà.

12 Á guwà o mwa ipwaolé tà Caa. Ba é naa tàwà é tàrù ma o tâa tàwà é mwato kàwà, gée goro é pâ wâdé kée na é pwabwàti, ba kà tèpa âboro kée, na rà wâro na pwéelaa.

13 Ba é upajè jii é pitûa naa mwaciri kâra bàutê. Á é popajè pâ naa na Mwaciri kà Pwina naîê, na dau wânümee tée.

14 Wà Pwina naîê, âna é ipanuâê còwà, ba na é tipijè jii é èpà, ba na é pame tâjè é pai pwanauri wàra é pâ èpà kâjè.

Kériso na é âjimuru jii diri pâ muru

15 Càcaa pâri ma jèe còo Pwiduée.

* **1:1-2** Wâgo—Grec: Wâibu. Wà Paulo na é pwa tii, êco na é paari pâ, caapwi pwâranûmaru ma wà Timotéo na é tâa jaaé. **1:3** Éfésó 1.15,16 **1:5** Éfésó 1.13; 1 Pétéro 1.4 † **1:6** 2e phrase—Grec: É tòpò pwéé. **1:7** Kolosé 4.12; Philémón 1.23 ‡ **1:7** Ba kàwà—é, Ba kòo naa jaawà. **1:9** Éfésó 1.16,17 **1:10-11** Éfésó 1.19, 3.16 **1:12** Éfésó 1.11,18 **1:13** Luka 22.53; Éfésó 2.2 **1:14** Éfésó 1.7 **1:15** Ioane 1.18; 2 Koréno 4.4

Êco na wà Kériso, âna é pwi
ânuu Pwiduée, na jè còoê.

Ba é pwacèwii wà Pwiduée,
naa na diri pai pwa wèe.

É Pwina naîê na é pâbéaa kâra
diri pâ muru.

É piwéna jii diri pâ muru
na é tòpò wà Pwiduée[§].

¹⁶ Cau tòpòrà diri gooé:
Diri pâ muru naa napwéretòotù
ma wâni gòropuu;

diri é pwina jè còo,
ma é pwina câjè caa còo;
diri pâ nyuâa, ma é pâ pàtâma;
diri pâ pitûâ, ma ukai,
ma mwaciri.

Wâé na tòpò diri pâ muru
ba kêe.

Ba pwina nûma Pwiduée goo,
âna wà Kériso na pacoo*.

¹⁷ É nye tâa, béaa kâra
diri é pâ muru.

Â é pwi pàara diri pâ muru;
é tòimirà ma caajurirà.

¹⁸ É pwi pûru é naiié—
[ukai kâra] wâra pwapwicîri kêe.
Wâé na é nama é wâro[†].

Wâé pwi âboro, na é mara
wâro còwâ gée na aubà
ba na é tâdòiti jîrà diri.

¹⁹ Â wâdé tà Pwiduée,
na ipaiwàilu ma wà Pwina naîê
naa na diri pâ ére[‡].

²⁰ Géee goo wà Pwina naîê,
âna é tòpò pinaanapò
wà Pwiduée,
naa nabibiu kêe
ma wà diri tèpa âboro,
ma diri pâ muru,
wâni gòropuu
ma wânidò napwéretòotù.

É wàrapwiri goo é domii
kà Kériso

§ **1:15** Grec: *É ânuu Pwiduée na câjè caa còoê. É Pwina naîê, pwi apâbéaa kâra diri pâ muru na jèe tòpòrà.*

* **1:16** *Wâé na tòpò diri pâ muru...wà Kériso na pacoo—Grec: Tòpò diri gooé, ma ba kêe.* **1:17** *Ioane 1.1, 8.58* **1:18** *Apostolo 26.23; Éfésò 1.22–23; Auinapàpari 1.5* † **1:18** *Wâé na é nama é wâro—Grec: Wâé, âna é autapoo.* **1:19** *Kolosé 2.9* ‡ **1:19** *Ipaiwàilu ma wà Pwina naîê... Grec: É tâa bamwara goo wà Pwina naîê.* **1:20** *Éfésò 1.10, 2.16*

[na joro na ia é bà]
naa goro satauro.

Nabwé!

É jèe pinaanapô ma wâguwà

²¹ [È pâ popai bèepwiri, âna ina] ba kàwà mwara, ba béaa, âna guwà pitâiti jii Pwiduée. Ia guwà tèpa èpàrié, â guwà cicaraé goro pâ auniimiri ma tûâ kàwà na èpà.

²² Â nabàni, âna wà Pwiduée, âna é jèe tòpò pinaanapô naa nabibiu kàwà ma wàé. Ba wà Pwina naié, âna é pa naiiri âboro, â é bà [naa goro *satauro] ba na é popawà na ara Pwiduée, ma guwà pwicîri ma tâbawêe na araé. Â jèe nye ticé èpà goowà, cèna ée mwa pitèiwà goo.

²³ Wâdé na guwà tà cimwù naa na cèikí kàwà. Â guwà cibwaa pâiti jii é Picémara Wâdé na guwà jèe tòpi, ba wàépwiiri é pàara cèikí kàwà. Gée goo pwiri, na guwà tapacîri na cèikí, diri pâ aupwényunyuâari kà Pwiduée. Ê pwi Picémara Wâdé bèepwiri, âna jèe picémara pitiri naa gòropuu. Â wâgo Paulo, âna go pwi ênawéna kèe.

Wakè kà Paulo ba kâra wâra pwapwicîri

²⁴ Napwa naa good, âna go ipwâdé na go pwamaagé còo ba kàwà. Ba êkaa na go pa é nakake kòo, gée goro pâ maagé còo kà Kériso ba kâra é naiié, é wâra pwapwicîri kèe.

²⁵ Ba wà Pwiduée, âna é cùruo, ba na go pwi ênawéna kâra diri é wâra pwapwicîri kèe, ba na go inapàpari tàwà bwàti èdiri popai kèe,

²⁶ popai goro é auniimiri kèe na é pacoo, ba kâjè. Béaa, âna i pwi auniimiri kèe bèepwiri, âna ia tàbinyiri. Â tiagoro nabàni, âna nye ticé âboro na tâmogòori. Â nabàni, âna ée jèe nye inapàpari tâjè, wàijè pwi Ba kèe.

²⁷ Ba nùmee na jè tâmogòori pâ, dau maina ma pwényuâa awé é pwina é pwa ba kâjè. Â muru na maina ba kâra diri na jèpapara âboro, â càcaa kà tèpa *Juif co. Â wàéni é èreé: É wâro goojà wà Kériso! Â gée goo kaa pwiri, â jè tâmogòori pâ, jè mwa tâa na é pai maina ma muugère kèe.

²⁸ Â wàépwiiri majoroé ma bà inapàpari wà Kériso târa diri pâ âboro. Â bà patùràrà, ma pacâmurirà, goo diri é autâmogòorimuru na tâa goobà. Bà wàrapwiri, [ba na bà poparà pâ, naa goo Pwiduée] ba na rà cimwù ma tâbawêe [naa na cèikí kâra] naa goo Kériso.

²⁹ Wâé kaa pwiri, na go wakè ba gòo, goro é pàtâma Kériso na dau maina, na é wakè good.

2

¹ Nùmoo na guwà tâmogòori pâ, go wakè ba gòo ba kàwà, ma tèpa cèikí wà Laodicée, ma mwara tàpé na càra caa pâji ipitibà.

² Ba nùmoo naa pagòowà diri, ma guwà o caapwi naa na pimeaari kàwà. Â guwà o cèikí ba mwù naa goo é pwina é pwa wà Pwiduée, gée goo na

1:21 Roma 5.10; Éféso 2.12 **1:22** Éféso 2.14-16, 5.27 **1:25** Éféso 3.2,7-8 **1:26** Roma 16.25-26;

Éféso 3.5,9 **§ 1:27** Grec: *Nùmee na rà tâmogòori é pwényuâa kâra é pwina càrii, ba kà tèpa Ba. Wàéni: Wà Kériso, âna é tâa goowà, â wàépwiiri é majoroé, ma guwà tapacîri é muugère.* **1:29** Éféso 3.7,20; Filipi 4.13

guwà tàmogòori bwàti ê auniimiri kêe ba kâjè, na ia tàbinyiri béaa. Â ê ère pwi auniimiri kêe bèepwiri, âna wà Kériso.

³ Wà Kériso, âna wàé ê *aamwari kà Pwiduée, ba tâa gooé diri ê autàmogòorimuru ma ê tàmanga kêe na tàbinyiri, [â wàé co na é paari tâjè].

⁴ Go ina tàwà ê pâ pwiibà, ba na ticè jè âboro cèna ipa-imwüruwà, goro ê pâ pwàratùra na po nea.

⁵ Ba wiàna go jèe wàiti jiiwà, â go ciburà niimiriwà. Â go nye dau ipwàdée kaa, na go tère pâ wàdé wàro kàwà, â guwà pitòimiriwà, â é tà mwü è cèiki kàwà naa goo wà Kériso.

Tâa goo Kériso

⁶ Guwà jèe tòpi wà Kériso Iésu, ba na é Pwi Ukai kàwà. Â wàdé na guwà ciburà tâa gooé,

⁷ ba na guwà wàro gée gooé, [pwacèwii ê upwâra] na wàawà, naa napuu na wàdé. Â guwà tà mwü na cèiki, na bà jèe pacâmuriwà goo, [pwacèwii ê wà, na bari] naa gòro è pàaé na mwü. Â guwà ipwaolé tà Pwiduée, gée na diri ê pwàranümawà.

⁸ Guwà cibwaa nama rà ipa-imwüruwà, wà pàra tàpé, goro pâ picòo na pwà. Ê popai kàra, âna [wàra muru na po dau] tàmanga, èco na nye piticèmururu naa goo. Ba nye auniimiri ma nyamanya kàra âboro co, na me gée goro ê pâ duée gopaérenao*. Â càcaa popai me gée goo Kériso.

⁹ Wiàna é pa naiiri âboro wà Kériso, èco na ipaiwàilu ma wà Pwiduée Caa, naa na diri pàra ère†.

¹⁰ Â guwà jèe tòpi è wàro kàwà na tâbawêe, gée goo na guwà tâa gooé. Wàé na tâa tée diri è tàrù ma pàtamee, naa goro diri pâ pitûâ, [ma duée] ma pàtama.

É jèe naa tàwà âji wàro

¹¹ Jèpwi mwara: Ûna guwà jèe medari Kériso, â [jèe pwacèwii na] pwa *kamaï tàwà. Càcaa è pai pwa kamaï naa na naiiri âboro, [â nye kamaï târa pwàranümajè]. Ba wà Kériso na é tapàgà tâjii è pàtàmara pâ câbawádé kàwà na èpà, na rà ciburà dàtiwà pâ, ma guwà pwa na èpà.

¹² Ba, na ia jèe *upwaaawà, âna pwacèwii na ipwàniriwà, ma wà Kériso. Â guwà jèe wàro còwà gée na aubà ma wàé, ba guwà cèiki naa goro è pàtama Pwiduée na é nama é wàro còwà.

¹³ Ba béaa, âna guwà tèpa âboro bà, [ba càcaa tâa tàwà è *âji wàro] gée goro è pâ èpà kàwà. Â, na pwi pàara-bà, âna càcaa pâji tapàgà tâjii è pâ câbawádé kàwà na èpà‡.

Nabàni, âna wà Pwiduée, âna é nama jèe wàro naima ma wà Kériso. Â é cau pwanauri diri è pâ èpà kâjè.

¹⁴ Â é jèe càtura è 'kéredi' kâjè—[pai ina wèe pâ, èdiri pâ muru èpà na jèe pwa] na o mwa pitèjèe goo. Â é nama tiàù è pàtàmara è pâ pwiibà, ba jèe tanamiri naa goro i *satauro, na ia é bà wà Kériso.

2:3 1 Korénito 1.24,30 **2:4** Roma 16.18 **2:5** 1 Korénito 5.3 **2:7** Éfésò 3.17 * **2:8** Na me gée goro è pâ duée... é, Auniimiri, goro è pai pwa goo è gòropuu ma napwéretòdù. **2:9** Ioane 1.14,16 † **2:9** Ipaiwàilu ma wà Pwiduée Caa... Grec: Wà Pwiduée, âna é tâa bamwara goo wà Kériso. **2:10** Éfésò 1.21–22
2:11 Roma 2.29 **2:12** Roma 6.4 **2:13** Éfésò 2.1,4–5 ‡ **2:13** 2e phrase—Grec: Â gée goo na càcaa pwa kamaï tàwà. **2:14** Éfésò 2.14–16; 1 Péteru 2.24

¹⁵ Â gée goro ê satauro, âna wà Pwidueé[§], âna é piétò naa na paa kàra, ma pâ duée ma pitûâ na rà cicaraé. Â é jèe popa jiià diri ê pitûâ kàra ma pàtàmarà. Â é piirà, â é dàtirà pâ, [naa na pai kamu kàra] na ara pâ âboro diri*.

Jè cibwaa ipcacè naa goro naèà na pwâ

¹⁶ Guwà cibwaa nama rà naa cè naèà tàwà wà tèpa âboro. Guwà cibwaa nama rà pitèiwà, goro ê utimuru, ma é pwina guwà wàdo, é, géepà, [na cáguwà caa papwicíri] ê pâ tòotù [na rà ina pâ, pwicíri]—pwacèwii tòotù goro pai èbè parui, ma pwi jè tòotù naa na nadàpara pwapwicíri.

¹⁷ Êdiri pâ pwiibà, âna po ânuruu co é pwina o mwa tèepaa. Ê âjimuru, âna wà Kériso.

¹⁸ Úu, guwà cibwaa nama rà pacoowà jii é ipwàdée kàwà, [goro é pâ naèà kàra]. Ba rà tacoo goojà pâ, wádé na jè dau piaabòrijè, [naa na naiiri âboro, ba na jè paari é pidàpwicàari. Â rà ina mwara pâ, wádé] na jè ipwamaina tèpa *angela. Wà tèpa âboro-bà, âna rà niimiri pâ, rà piwéna jiijè, gée goo [na rà tòpi é 'autámogòrimuru' gée na] âcòwà. Êco na é auniimiri kàra, âna auniimiri kàra âboro co!

¹⁹ Tàutàra na rà tâa goo Kériso, na é pwi [ukai kàra é wàra pwapwicíri kèe, pwacèwii è] pûru âboro [na é pitûâ kàra é naiié]. Ba wà Kériso na é pitûâ ma wéaari diri pâ ére gée goro naiié, ba na caapwi naiiri âboro†. Â é pa-ija é naiié, â wà Pwidueé, âna é nama é maina too.

Tipiwà jii pâ pitûâ na èpà

²⁰ Wâguwà, âna guwà jèe bà ma Kériso, â é jèe tipiwà jii é pâ pitûâ ma duée gopaérenao‡. Â wiàna wàrapwiri, â gorodà na guwà nye ciburà pâra wiàra pâ naèà [goro é pwapwicíri] na rà me gée goo é auniimiri kàra pâ âboro?

²¹ Ba rà ina pâ: «Guwà cibwaa popa é pwini!» â «Guwà cibwaa ija é pwi bèepwiri!» â «Guwà cibwaa tu naa goo!»

²² Ê pâ naèà bèepwiri, âna târa pâ muru, na o tiàna na pâra na jè wakè goo. Munaa, naa na auniimiri kà tèpa âboro,

²³ âna nye é naèà na po dau tamanga. Ba rà niimiri pâ, wiàna jè pâra wiàra, â jè o wàrori é wâro na wádé tà Pwidueé[§]. Pwa na rà pitûâri tâjè pâ, na jè pwamaina tèpa angela*, ma ipakirijè, ma pitòimiri bwàti é pâ naiijè goro cè pai pwa wèe cèna gòo. Bwa! Piticèmuru naa goo diri é pwiibà! Ba [go jèe nye ina pâ] nye naèà me gée goo auniimiri kàra âboro co! Â nye ticè nii kàra, naa goro é pâ cábawádé na èpà†, na tâa na pwàranümajè, na rà cètùujè ma jè pwa na èpà.

3

Wàrori âmu wâro naa goo Kériso

§ 2:15 Pwidueé—é, Kériso. * 2:15 Wà tèpa Roma (tàpé na rà pitûâ kàra é gòropuu na pwi pâara-bà), âna rà mu popa diri tèpa coda na rà piétò jiià goro paa, â rà paarirà na ara tèpa âboro diri naa na pai kamu kàra. Wàèpwiri ucina goo wà Kériso na é piétò awé jii diri tèpa duée ma pitûâ na rà cicaraé. 2:16 Roma 14.1–12 2:17 Héberu 8.5 2:19 Éfeso 2.21, 4.16 † 2:19 2e phrase—Grec: Ba, gée gooé, na caajuri diri é naiié, goro pâ aupitòbàra ma otápwe (jointures et ligaments) na naa târa. 2:20 Galatia 4.3,9; 1 Timotéo 4.3 ‡ 2:20 Duée gopaérenao—é, Pà auniimiri kàra âboro gòropuu. 2:22 Mataio 15.9

§ 2:23 2e phrase—Grec: Ê pai pwapwicíri na dau gòo. * 2:23 Na jè pwamaina tèpa angela—é, Na jè pwamainaé {Pwidueé}. † 2:23 Nye ticè nii kàra... é, Rà nama pimaina too é pâ cábawádé na èpà.

1 [Wà Pwiduée, âna é nama] guwà wâro còwâ gée na aubà ma wà Kériso. Â é tâa *napwéretòotù wà Kériso, gòro ètò kà Pwiduée, [ba na é pitûâ kâra diri pâ muru]. Êkaa na, wâdé na guwà imudàra é pâ muru na wânidò napwéretòotù.

2 Â guwà naa nûnûmawà naa goo pâ pwi bèepwiri, â càcaa naa goo pâ muru ni gòropuu.

3 Ba guwà jèe bà*, pwacèwii Kériso. Â tâa tàwà é wâro [na bwaa âmué] na é bwaa nye wéaari ba kàwà wà Pwiduée, pwacèwii pai wéaari kée é wâro kà Kériso. Â é wâro kàwà bèepwiri, âna bwaa càcaa pâji èpàpaa bwàti†.

4 Ba é tâa goo wà Kériso. Â, na ée mwa cipàpaa [naani gòropuu] â guwà o mwa pitànaima ma wàé. Â guwà o tâa na é pai maina ma muugère kée.

Tétâjii pâ càrawà na èpà

5 Wàèpwiri kaa majoroé ma guwà nama tiâu é pâ aunünüma na èpà, na bwaa tâa goowà‡. Guwà cibwaa niimiri còwâ pâ, guwà ipuu imudi ma pâra pwi, â guwà cibwaa pwa pâ muru na po miiri naiiwà goo. Â guwà tétâjii é pâ aunimiri na jè kamu goo. Guwà cibwaa imudàra ma o wâru tâgà é pâ muru ni gòropuu. Ba é pwiibà, âna é pwacèwii na guwà ipwamaina é pâ duée imudi.

6 Â wà Pwiduée, âna é putàmù goo tàpé na rà wàrapwiri§, [â ée mwa pitèira ma naa wârimuru tàra].

7 Béaa, âna guwà wàrapwiri, na guwà wâro wiâra é pâ [câbawâdé kàwà na] èpà.

8 Â nabàni, âna go ina tàwà pâ, na guwà tétâjii é pâ pwiibà! Guwà tétâjii mwara é pwâra putàmù, ma é piokée. Guwà cibwaa tubaèpà tà pâra tàpé. Guwà cibwaa tànyirirà, â guwà cibwaa pwâ, ba na guwà pitòtirà. Guwà cibwaa ina pâ pwâratùra na miiri, na càcaa pâri ma jè ina.

9 Â guwà cibwaa pwâgàri [tèpa cèikí béewà].

Guwà jèe tòpwùtù ârabwée tòri

[Diri é pwiibà, âna pwacèwii cè ârabwée tòri, na] guwà jèe tòpwùtù. [Ba guwà jèe nye naaco] é pai wâro kàwà béaa, ma diri é pâ càrawà na èpà.

10 Â guwà jèe coona [jè ârabwée] na bwaa âmué.

Wà Pwiduée, wà Pwina é tòpòwà, âna é ciburà wakè goowà, ba na guwà o ciburà ipwacèwiié, ma tâmogòorié bwàti.

11 [Wâna é pwi wâro na bwaa âmué na é naa tàwà, âna] jèe nye ticè na pi-ité jii tèpa *Juif, ma wà tàpé na càra caa tèpa Juif; tàpé na pwa *kamaî tàra, ma wà tàpé na càcaa pwa kamaî tàra. Jèe nye ticè tèpa pârame, ma tèpa kàpuno. Jèe nye ticè 'tèpa tâmanga', ma wà 'tèpa âboro biu'*. Jèe nye ticè *ênawéna kîri, ma tàpé na pwa tàrù kàra. Ê pwina é âjimuru, âna wà Kériso, â nye wàé co. Â é cau wâgoojè diri.

12 Wà Pwiduée, âna é meariwà, â é pitòrigariwà, ba na guwà pwi Ba kée na pwicîri. Â wàèpwiri na wâdé na guwà tèpa pimeari, â guwà tàpé na guwà

3:1 Maréko 12.36, 16.19; Éfésò 1.20 **3:2** Mataio 6.33 * **3:3** *Guwà jèe bà*—Jèe nabwé é wâro béaa, wiâra é pâ câbawâdé na èpà. † **3:3** Grec: *Ba guwà jèe bà, â é wâro kàwà, âna pacârûri naa goo Kériso, na é wâgoo Pwiduée.* **3:5** Roma 6.6,11; Éfésò 4.19, 5.3-6 ‡ **3:5** *Ê pâ aunünüma na èpà...* Grec: *Ê pâ muru gée na gòropuu.* § **3:6** *Tàpé na rà wàrapwiri*—Pâra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà ina pâ: *Tàpé na rà cicaraé.*

3:8 Éfésò 4.25-29, 5.4 **3:9** Éfésò 4.22,25 **3:10** Éfésò 4.24 **3:11** Galatia 3.28 * **3:11** *Tèpa âboro biu*—é, *Tàpé na ticè tâmanga kàra.* **3:12** 1 Pétèru 2.9

ciburà pwa na wâdé tà tèpa âboro. Â wâdé na guwà moo, ma ipakîriwà ma pidàpwicâriwà.

¹³ Guwà tâa bwàti ma wà tèpa cèikí béewà. Â guwà pwanaurirà wiàna rà pwa cè muru na càcaa wâdé tàwà. Ba wà Pwi Ukai, âna é jée pwanauriwà!

¹⁴ Ûu, é pwina é dau piâjimuru, âna nye pimeari. Êkaa é utàpwe, na é dànaimarijè ma é piibamwùjè.

¹⁵ Wà Pwiduée, âna é todàwà, ba na guwà pwcacèwii caapwi naiiri âboro, ba na tâa tàwà é pinaanapô na me gée jaa wà Kériso. Wâdé na guwà nama é pinaanapô kée bèepwiri, âna é popa é pâ pwâranümawà [ma auniimiri kàwà]. Â guwà ciburà pwaolé tée.

¹⁶ Wâdé na é wâro goowà é popai kà Kériso, bau diri pâ aupwényunyuâari na é pame tàwà.

Guwà ipacâmuriwà ma pipwa pupûra tàwà jècaa, goro diri é autâmogòrimuru [na é naa tàwà]. Guwà pwaolé tà Pwiduée gée na diri é pwâranümawà. Â guwà nyabiri tée pâ *salamo, ma pâ cantique, ma cè pâ nyabi na é naa tàwà é Nyuââé Pwicîri.

¹⁷ Êdiri pâ pwina guwà pwa ma ina, âna guwà pwa naa na nee Pwi Ukai Iésu Kériso. Â, [naa na diri pâ muru, âna] guwà pwaolé tà Pwiduée Caa, gée goro é pwina é pwa wà Kériso ba kàwà†.

Popai târa pwârawâ na rà cèikí

¹⁸ Wâguwà co ipâê, âna guwà ipakîriwà na ara pâ éawà jècaa. Ba nye wârapwiri é napâra tô a cèikí naa goo wà Pwi Ukai.

¹⁹ Wâguwà tèpa paa, âna guwà meari pa wâdàwà jècaa [naa na tàbwàti]. Guwà cibwaa pwa kûu târa.

²⁰ Wâguwà tèpa èpo, âna guwà pitère dà du nyaa ma caa kàwà, naa goro diri pâ muru. Ba wâdé tà Pwi Ukai é pwiibà.

²¹ Wâguwà tèpa caa, âna guwà cibwaa ciburà ta-iluuri pâ èpo kàwà. Ba péa guwà tà tanoorirà, â oratàra.

Tèpa ênawéna ma tèpa pitûâ kàra

²²⁻²³ Wâguwà tèpa ênawéna kîri kà pàra tàpé, âna guwà pitère dà bwàti tèpa pitûâ kàwà naani gòropuu, gée na âji pwâranümawà. Â guwà wakè bwàti, naa na pâ pàara na rà wéariwà na, é, naa tiàurà jaawà. Ba câguwà caa wakè, ba na é wâdéariwà wà pwi jè âboro co, â guwà wakè mwara ba kà Pwi Ukai—pwi a pitûâ kàwà, na guwà papwicîriè.

²⁴ Ba nye wàè kaa na guwà piênawéna kée. Â guwà tâmogòri pâ, ée mwa naa tàwà é pumara wakè kàwà, gée na pâ wâdé na é wéari ba kâra é Ba kée.

²⁵ Â [guwà ipwacôoco, ba] wiàna càcaa wâdé é wakè kàwà, â guwà o tòpi é pumee na èpà. Ba câé caa ipwaké goro âboro wà Pwi Ukai, [ba nye pwa pumara é wakè na wâdé, bau é wakè na èpà].

3:13 Êfésó 4.2,32 **3:14** Roma 13.8-10 **3:15** 1 Korénito 12.27; Êfésó 4.4; Filipi 4.7 **3:16** Êfésó 5.19 **3:17** 1 Korénito 10.31; Êfésó 5.20 † **3:17** *Gée goro é pwina é pwa wà Kériso... é, Naa na nee Kériso.*
3:18 Êfésó 5.22 **3:19** Êfésó 5.25 **3:20** Êfésó 6.1 **3:21** Êfésó 6.4 **3:22-23** Êfésó 6.5-8 **3:25** Roma 2.11

4

1 Wâguwà tèpa pitûâ, âna guwà piwéaari bwàti tàpé na rà tèpa *ênawéna kîri kàwà, naa na é pai pwa wèe na wâdé ma *târù. Ba guwà cibwaa ipwanauri pâ, nye wâguwà mwara, âna pwa pwi a pitûâ kàwà, na é wânidò *napwéretòotù.

Bénabwé popai

2 Guwà ciburà pwapwicîri. Â guwà ciburà tàcî, naa goro é pwâra pwapwicîri kàwà, â guwà pwaolé tà Pwiduée.

3 Â guwà pwapwicîri mwara ba kâbà, ba na ée mwa naa tâbà cè pai pwa wèe, ma bà picémara é popai kêe—popai goro é auniimiri kêe, na tàbinyiri béaa, [â na é pacoò nabà naa] goo Kériso. [Guwà pwapwicîri kôo mwara, ba] go tâa ni na karapuu goro pai picémara kôo é pwi popai-bà.

4 Â guwà ilari pâ, na o pâri ma go napéaati bwàti é pai pwa goo pwi popai-bà tà tèpa âboro. Ba wâépwiri é wakè kôo.

5 Napwa naa goowà, âna wâdé na guwà wakèri bwàti é pwi pàara na guwà pitànaima ma tàpé na càra caa tèpa cèikî. Â guwà wârôri é wâro na pitòimiri naa jaarà.

6 Guwà patûrarà bwàti, ba na o nûmarà na rà ciburà têrewà*. Â wâdé na guwà tâmogòori tòpi bwàti târa diri pâ âboro, goro é pwina rà tawéeriwà goo.

Ipwabwàcu

7-9 Go cùru paé dariwà wà Tychique, pwi bére wakè kôo, ma wà Onésime, wà pwi âboro gée jaawà. Ru tupédu âji bééjè, ma tupédu ênawéna na ru dau pitère dà Pwi Ukai. Â ru mwa pwa jèkutâ tàwà goobà, ma pagòowà.

10-11 Rà naa bwàcu kàwà mwara wà Maréko†, pwi bôru wà Barnabas; ma wà Iésu‡ na pi-ina mwara gooe pâ Justus; ma wà Aristarque, na bu pwa karapuu naima.

Wâru tèpa *Juif nabàni na rà jèe cèikî naa goo Kériso. Êco na wàco tàpéebà, gée goorà diri, na rà pitu tóo ma pagòo-o, naa na wakè târa é *Mwaciri kà Pwiduée.

Napwa naa goo wà Maréko, âna pwiri ée mwa tèepaa mariwà. Â wiàna wârapwiri, â wâdé na guwà tòpié bwàti, pwacèwii pai ina kâbà tàwà béaa.

12 É naa bwàcu kàwà mwara wà Épafra, pwi a me gée jaawà, na é pwi ênawéna kà Kériso Iésu. Ba é ipaa ba kàwà, naa na pâ pwâra pwapwicîri kêe. Â é ciburà ilari jii Pwiduée mwara pâ, na o mwù ma tâbawée é cèikî kàwà, â na guwà o tâmogòori é câbawádé kà Pwiduée, ma guwà pitère dèe.

13 É wakè ba gòo ba kàwà, ma tèpa cèikî mwara naa du ville Laodicée ma Hiérapolis.

14 Ru naa bwàcu kàwà mwara wà Luka, pwi gòrobéejè na pwi dotée, ma wà Démas.

4:1 Éfésò 6.9 4:2 Éfésò 6.18; Filipi 4.6 4:3 Roma 15.30; Éfésò 6.19 4:5 Éfésò 5.15–16 4:6 Éfésò 4.29; 1 Pétrú 3.15 * 4:6 1^r e phrase—Wà Paulo, âna é pwa ucina naa na grec, ba é ina pâ, é pai tûra kâjè na wâdé, âna pwacèwii é utimuru na pwa còo na, â wâdé nûmee. 4:7-9 Éfésò 6.21 4:7-9 Éfésò 6.22 4:7-9 Philémon 1.10–12 4:10-11 Apostolo 12.12, 13.13, 15.37–39 † 4:10-11 Maréko—Jè nee mwara Ioane, é, Ioane-Maréko. (Còo Apostolo 12.12.) Wà pwiibà, âna wâé pwi awii tii kà Maréko. Còo mwara 2 Timotéo 4.11; Philémon 1.24; 1 Pétrú 5.13. ‡ 4:10-11 Iésu—Càca wà Pwi Ukai Iésu Kériso. Wâru tèpa âboro na neerà Iésu naa jaa tèpa Juif, pwacèwii du neere âboro Bwàe ma Téa naa jaajè. 4:12 Kolosé 1.7; 2 Timotéo 4.10–11; Philémon 1.23–24

¹⁵ Guwà naa bwàcu kâbà tà diri tèpa cèikí béjè wâ Laodicée. Naa bwàcu tà Nimfa, ma wà tèpa cèikí na rà ipitiri na pwârawâ kée.

¹⁶ Na guwà jèe pûra diri i tii bèeni naa jaawà, â guwà naa târa ê wâra pwapwicîri wâ Laodicée, ba na rà o pûra mwara. Â guwà pûra mwara ê tii kôo, na rà o naa paé tàwà.

¹⁷ Guwà taniimiri tà Arkippe pâ, wâdé na é tubanabwé bwàti ê wakè na é naa tée wâ Pwi Ukai.

Ipiciji

¹⁸ Wâgo Paulo, âna go pa i bépwa tii, ba na go tubanabwé ê tii bèeni. Â guwà cibwaa ipwanaurio, na go tâa ni na karapuu!

Wâdé na é *pwényunyuâariwà wâ Pwiduee goro ê *pimeaari imudi kée!

Cidòri nyuâawà!

Pâbéaa kâra tii kà Paulo tà tàpé Tésalonika Bétapoo popai

Wàilàapà na wii tii bèeni?

Wà Paulo, pwi *apostolo. Ru tâa jaaé wà Timotéo, ma Silas.

É wii wiidà?

Nabibiu kâra *naja 49 ma 52 naa na béarailu kâra pai pâra kà Paulo, na rà tâa na ville Korénito ma wà Timotéo ma wà Silas. (Còo *Apostolo* 18.1 ma 18.5.)

É wii tâi?

Târa é wâra pwapwicîri wâ Tésalonika, ville naa napô Grèce, ére gée goo na province Macédoine na pàara na rà pitûâ naawê wà tèpa *Roma. É picémara naawê é *Picémara Wâdé wà Paulo, naa na âracié nadàpàra pwapwicîri, béaa kâra pai uru kêe jii tàpé na rà cicaraé (*Apostolo* 17.1-10). Êco na wâru tàpé na rà cèikí gée goo popai kêe, â é wii tii bèeni, pwiri caapwi naja gée na càué, ba na é pagòo é cèikí kâra na bwaa âmuê.

Cina é wii?

Ûna é tapoo é wâra pwapwicîri naa Tésalonika wà Paulo, â càcaa wâdé tà pàra tèpa *Juif é popai na é picémara, â rà pacòobée gée na ville. (Còo *Apostolo* 17.1-9.) É wii tà tèpa cèikí wê, ba na é pagòora ma pacâmurirà.

Dà ère é tii bèeni?

É ipwâdée wà Paulo goo diri pâ muru na wâdé, naa na wâro kâra é wâra pwapwicîri. Â é pagòora, ba na rà piétò jii pâ géaa ma tacai. Â é pacâmurirà goro é pai wâro kâra, na rà tapacîri é pai wâjué me còwâ kà Pwi Ukai Iésu. Ba wà pàra tàpé gée goora, âna rà tapoo dumapié goro é pwina o tèepaa tà tèpa cèikí, na rà bà béaa kâra pai wâjué me còwâ kà Iésu. Â gée goo na ée mwa wâjué me còwâ wà Pwi Ukai, â wà pàra tàpé mwara, âna rà niimiri pâ wâdé na rà wâro imudi, ma rà pwa ciritàu.

Pai pitàgoo tii 1 Tésalonika

Ipwabwàcu (1.1)

Wâro na wâdé kà tàpé Tésalonika (1.2-10)

Wakè kà Paulo naa Tésalonika (2.1-3.13)

Wâro na wâdé tà Pwiduée (4.1-12)

Pai wâjué còwâ kà Pwi Ukai (4.13-18)

Bénabwé popai ma ipicijii (5.12-28)

Ipwabwàcu

1 Wâgo* Paulo na pwa tii. Tàgére wàibà ma wà Silas†, ma wà Timotéo. [Â ru naa bwàcu kàwà mwara.] Go wii tàwà, wâguwà é wâra pwapwicîri wâ Tésalonika, na guwà tâa goo wà Pwiduée Caa kâjé, ma wà Pwi Ukai *Kériso.

1:1 Apostolo 17.1-9 * 1:1 Wâgo—Grec: *Wàibà*. Wà Paulo na é pwa tii, êco na é paari pâ, caapwi pwâranûmarà ma wà Timotéo ma Silas na ru tâa jaaé. † 1:1 *Silas*—Nee, âna *Silvain* naa na latin ma *Silas* naa na grec. (Còo *Apostolo* 17.1.)

Wâdé na tà tàwà è *pimeaari imudi ma pinaanapô. Cidòri nyuâawà!

Wâro na wâdé kà tàpé Tésalonika

²⁻³ Bà ciburà ipwaolé tà Pwiduée Caa, na bà pwapwicîri ba kàwà. Bà pwaolé tée goro diri pâ waké na guwà pwa, géé goro é cèikî ma pimeaari kàwà. Â bà ipwaolé mwara tée, goro pai cimwù kàwà, ba guwà pitapacîri goro cèikî, [é pai wâjué me còwâ kà] wà Pwi Ukai Iésu Kériso.

⁴ Tèpa béebà naa goo Kériso, bà tâmogòori pâ, é meariwà wà Pwiduée, â é pitòrigariwà, ba na guwà tèpa âboro kée.

Guwà ipwacèwiibà

⁵ Na ia bà inapàpari tàwà è *Picémara Wâdé, â câbà caa po ina tàwà, goro pwàratùra co; â bà picémara tàwà goro é pàtàmara è *Nyuâae Pwicîri, bau é cèikî pâ, é popai kâbà, âna âjupâra. Â guwà tâmogòori bwàti é pai wâro kâbà naa jaawà, ma pai pitu tàwà kâbà.

⁶ Â wâguwà, âna guwà pâra wiâra é pai wâro kâbà, ma é pai wâro kà Pwi Ukai. Ba guwà jèe tòpi é popai, naa na pâ aré na maina. Êco na é Nyuâae Pwicîri, âna é naa tàwà é ipwâdéé na dau maina.

⁷ Â guwà pâ nau tèpa câmu, tà diri tèpa cèikî wâna du province Macédoine, ma Akaïe, ma na diri pâ ére mwara.

⁸ Ba é popai kà Pwi Ukai, âna é pâra jiiwà, â é aié, âna jèe tèreé pitiri wà Macédoine ma wà Akaïe, [pwacèwii é tikakara]. Â wà diri tèpa âboro wê, âna rà tâmogòori pâ guwà cèikî naa goo Pwiduée.

Nye ticè popai na pâri ma bà ina tàwà.

⁹ Bà ûna rà pwa jèkutâ goobà, â rà piwiâ mwara é pai tòpibà kàwà naa jaawà. Â rà ina pâ, guwà jèe biiwà dà Pwiduée. Â guwà naaco é pâ ânuuru duée, ba na guwà pwamaina ma pitère dà i Pwiduée na é wâro ma âjupâra.

¹⁰ Â rà piwiâ pâ, guwà tapacîri goro cèikî, wà Pwina naîê, Iésu Kériso, na ée mwa wâjué me còwâ géé *napwéretòotù. Ba é jèe wâro còwâ géé na aubà, â é upajé géé na é wârimuru goro é pâ èpà—wârimuru na ée mwa naa tà tèpa âboro wà Pwiduée, naa na pwâra putâmu kée.

2

Waké kà Paulo naa Tésalonika

¹ Tèpa cèikî béeo, guwà tâmogòori bwàti pâ, é pai tâa jaawà kâbà, âna càcaa piticémuru naa goo.

² Â guwà tâmogòori pâ, béaa kêra na bà caiwà, âna bà tâa na ville Filipi. Â rà pwa-imudiri tâbà, ma tânyiribà naawê. Â wâjaawà mwara, âna wâru tàpé na rà cicarabà. Êco na wà Pwiduée, âna é pagòobà, ba na câbà caa piwà goro pai picémara tàwà è *Picémara Wâdé.

³ Â na ia bà picémara é popai, â nye ticè auniimiri kâbà na tàbinyiri. Â nye ticè âboro cèna bà pwâgarié ma pa-imwûrué.

⁴ Ba é nye cèikî naa goobà wà Pwiduée, na é naa tâbà è Picémara Wâdé kée. Â câbà caa tùra, ba na rà wâdéaribà wà tèpa âboro; wàco wà Pwiduée, na é còo é pâ auniimiri na tàbinyiri wâna pwâranûmabà.

⁵ [Â ipaiwà na ia bà wakè jaawà.] Ba guwà nye tàmogòori pâ, câbà caa ipwawâdé pwâratùra tàwà. Â wà Pwiduée na é *paâjupâra pâ, câbà caa bu mwani.

⁶ Â câbà caa mudàra na guwà ipwamainabà, é, na rà ipwamainabà mwara wà pàra tàpé.

⁷ Êco na, wiàna nùmabà, â pwa tàrù kâbà ma bà pitùâ kàwà, géé goo na bà tèpa apostolo kà Kériso, [ba wàé na é cùrubà]. Â êco na, na ia bà tâa jaawà, â bà po dau moo, pwacèwii tò jè ilàri na é còo bwàti é nari èpo kèe.

⁸⁻⁹ Tèpa béèò, guwà wànau târa pai ipwanauri é wakè kâbà? Ba bà po dau meaariwà, â câbà caa naa tàwà co é Picémara Wâdé kà Pwiduée, â bà naa tàwà mwara é wâro kâbà. Â, na pàara na ia bà picémara tàwà é Popai, â bà wakè mwara naa ne ma pwa, ba na bà wâro. Ba càcaa nùmabà na bà tòpò tàwà cè nakake.

Tàrù càrabà naa jaawà

¹⁰ Guwà tàmogòori bwàti, â wà Pwiduée mwara, pâ, é càrabà naa jaawà, tèpa cèikí, âna é *tàrù ma âjupâra. Â ticè na caa pitèibà goo cèna bà pwa na èpà.

¹¹ Â guwà tàmogòori mwara pâ, ba kàwà jècaa, âna bà ipwacèwii pwi caa kàra èpo na é meaari tèpa naîé.

¹² Â bà pagòowà, ma tacco goowà, ma pitùâ kàwà pâ, guwà wârori é wâro na wâdé tà Pwiduée. Ba é todàwà, ba na guwà tò naa na Mwaciri kèe, ba na guwà o tâa jaaé naa na pai maina ma muugère kèe.

Guwà jèè tòpi bwàti Popai

¹³ Bà ciburà pwaolè tà Pwiduée mwara, ba, na ia bà pame tàwà é popai, â guwà tère ma tòpi bwàti, pwacèwii popai na é me géé jaa Pwiduée, â càcaa me géé goobà co, tèpa âboro. Â nye âjupâra, ba nye êkaa é Popai kà Pwiduée, popai na é nye tà wakè goowà.

¹⁴ Üu, [ia guwà tòpi bwàti. Êco na] géé na càué, âna rà tubaèpà tàwà wà tèpa jènerewà. Â, na wàrapwiri, â guwà ipwacèwii tèpa cèikí béewà* naa napò *Judée. Ba na ia rà tòpi é Popai, â pàra tèpa jènererà juif, â rà tubaèpà tàra.

¹⁵ Ba nye wà pàra tèpa *Juif mwara, na ia rà pòtâmwara tèpa *péroféta biu, tiagoo Pwi Ukai Iésu. Â nabàni, âna rà tubaèpà tâbà mwara.

Dau càcaa wâdé tà Pwiduée wàilà, â rà cicara mwara diri pâ âboro!

¹⁶ Wàibà, âna bà inapàpàri pâ, é pa-udò diri tèpa âboro wà Pwiduée, [â é naa tàra é *âji wâro jaaé]. Êco na pwa na rà pacoobà wà tàpéebà, na bà pame é popai-bà tà tàpé na càra caa tèpa Juif. Â épwiri, âna pwi Bénabwé kàra é pâ èpà kàra na wâru. Â wà Pwiduée, âna ée jèè pitèirà ma pwa wârimuru tàrà†.

Nùmee na é còora mwara

¹⁷⁻¹⁸ Tèpa béèò naa goo Kériso, jè pitâiti na ji pàara bèeni‡. Êco na bà nye tà ciburà niimiriwà. Â bà dau ipwadàra, ba na bà caiwà còwà, ba dau wânùmabà tàwà. Â wâru pâ pàara na pwa na go pâra dariwà, wâgo Paulo, êco na é pacoobà wà *Caatana.

2:8-9 Apostolo 20.34 **2:11** Apostolo 20.31 **2:13** 2 Tésalonika 2.13 **2:14** Apostolo 17.5 * **2:14** Tèpa cèikí béewà—Grec: *Pà wâna pwapwicîri naa goo Kériso Iésu.* **2:15** Apostolo 9.23,29, 13.45,50, 14.2,5,19 † **2:16** Dernière phrase—Grec: *Êco na o jèè tâa gòrà é pwàra putâmu.* ‡ **2:17-18** Ru pâra géé Tésalonika wà Paulo ma Silas, ba na ru upiri tàpé na rà cicararu. (Còo Apostolo 17.10)

19-20 Dau wâdé tâbà wâguwà, â bà ipwâdéé goowà. Â gée goowà, na bà tapacîri é tòotù na ée mwa wâjué me còwâ na, wà Pwi Ukai kâjè Iésu Kériso. Ba, na pwi tòotù-bà, âna o wâguwà na guwà o pumara wakè kâbà, pwacèwii é bwe korona, na naa tà tàpé na rà piétò.

3

Bà cùru paé dariwà Timotéo

1-2 [Dau gòo tâbà é pai pitâiti kâjè ma wâguwà.] Â jèe càcaa pâri ma bà tà ciburà tapacîri ba gòiri. Â wàépwiiri na bà pitèrebà, ba na bà cùru paé dariwà wà Timotéo, na bà bwaa tà tâa wâna ville Athènes. Wàé, âna pwi béebà goro wakè kà Pwiduée, goro picémara é *Picémara Wâdé goo Iésu Kériso. Â bà niimiri pâ, dau wâdé wiàna é pagòo é cèikí kàwà,

3 ba na guwà cibwaa dumapié, na pàara na gére tubaèpà tàwà.

Ba jèe cau tâmogòori bwàti pâ, o mwa tèepaa tâjè tèpa cèikí, pâ pàara na jèe tâa na aré na. Â nye wà Pwiduée na é panuâ pâ, naa wàrapwiri.

4 Ba wàépwiiri i pwi ia bà jèe tàmara ina tàwà, na ia bà tâa jaawà, âna, jèe o mwa dau tâa na aré; â jèe wàéni nabà.

É inawà ba wâdé tâbà

5 Ûu, wàépwiiri é majoroé, co tèpa bééò, ma go panuâ paé wà Timotéo. Ba càcaa pâri ma go tà bàra tapacîri, â nùmoo na é còo pai pâra kàwà naa na é cèikí. Ba wâgòtòo pâ, pwiri é jèe tacaiwà wà *Caatana, ma ténòori é wakè kâbà, naa goowà.

6 Â ni, âna é jèe wâjué me còwâ, gée jaawà, â é piwiâ tâbà é jèkutà na wâdé, goro cèikí ma pimeeari kàwà. Â é ina pâ, guwà po dau niimiribà naa na ipwâdéé, â nùmawà na guwà còobà, pwacèwiibà.

7 Wàépwiiri, co tèpa bééò naa goo Kériso, guwà dau pagòobà goro é pai mwù wàrà é cèikí kàwà, naa nabibiu kâra diri pâ aré ma tòina kâbà.

8 Ba bà piégòtùru, na bà tère pâ, guwà gòo naa goo wà Pwi Ukai.

9 O wà nau târa cèe pai pwaolé tà Pwiduée goro é ipwâdéé kâbà gée goowà?

10 Â naa ne ma pwaa, âna bà ciburà pwapwicîri tée, gée na diri é pwàranùmabà, ba na jèe picòojè. Ba nùmabà na bà naa tàwà é pwina tiàu jii é cèikí kàwà, ba na o tâbawé.

Pwàra pwapwicîri ba kàra

11 Ûu, [wàépwiiri é pwàra pwapwicîri kâbà, pâ] wà Pwiduée Caa kâjè, ma wà Pwi Ukai kâjè Iésu Kériso, âna ru tàpîri é naigé, ba na bà tèepaa mariwà.

12 Â [bà pwapwicîri mwara pâ] naa wà Pwiduée, âna é nama pimaina pâ, é pimeeari kàwà. Ma guwà pimeeariwà còwâ, â guwà meeari pâra tàpé, pwacèwii pai meeariwà kâbà.

13 [Bà ilari jiiè pâ] na ée pagòowà, ba na guwà piaabòriwà na aré, â guwà cimwù. Â o ticé èpà kàwà na o pitòtiwà goo, na guwà coo ara Pwiduée Caa, na pwi tòotù na ée mwa tèepaa me còwâ wà Pwi Ukai Iésu Kériso, ma wà diri tèpa âboro kée.

4

Wâro na wâdé tà Pwidueé

1 Tèpa béed naa goo Kériso, bà tubanabwé [goro ê auniimiri bèeni]: Bà jèe pacâmuriwà goo ê pai wâro na wâdé tà Pwidueé, â guwà jèe wârori. Â nabàni, âna bà tacoo goowà, naa na nee Pwi Ukai Iésu, pâ, na guwà pwa cèna piwéna.

2 Ba guwà nye tâmogòori ê pâ aupitûâri, na ia bà jèe naa tàwà, naa na nee.

3 Wà Pwidueé, âna nùmee na guwà wârori ê wâro na wâdé tée, naa na diri pâ ére.

Gà cibwaa ipuu mara pâ âboro imudi;

4 Gà piwéaari bwàti ê naiigà*, ba na gà o pwicîri ma wâdé na ara Pwidueé;

5 Gà cibwaa nama dàtigà ê pâ câbawâdé kâra naiiri âboro, na èpà, pwacèwii tàpé na càra caa tâmogòori Pwidueé;

6 Gà cibwaa ipwa tûâ tà pwi a cèikî béegà, ma ipuu ma ê wâdèe.

Wà Pwidueé, âna ée pwa wârimuru tà tàpé na rà wàrapwiri, wàra pai jèe ina kâbà tàwà.

7 Ba câé caa todajè, ba na jè wâro imudi; â é todajè, ba na jè wâro ba kèe.

8 Â wà pwina é tètâjii ê popai bèepwiri, âna câé caa tètâjii aupitûâri kâra âboro, â é nye tètâjii wà Pwidueé, na é naa tàwà ê Nyuââ Pwicîri kèe.

Nama pimaina too pimeaari kàwà

9 Napwa naa goo ê pai pimeaari kàwà, âna, ticè muru na go ina tàwà naa goo. Ba guwà jèe nye tâmogòori, géee goo Pwidueé, ê pai meaari tèpa béewà naa goo Kériso.

10 Â [bà tâmogòori pâ] guwà dau meaari ba maina tèpa cèikî wà Macédoine. Â bà ina tàwà pâ, wâdé na guwà dau pwa cèna piwéna.

11 Guwà imudàra ma guwà piwâro na tàbwàti ma wà pàra tàpé. Â guwà cibwaa pwa ma âranùmawà ê wâro kà pwi jèpwi. Â guwà wakè bwàti, wàra pai jèe ilari kâbà jiiwà.

12 Â, na wàrapwiri, â wà tàpé na càra caa tèpa cèikî, âna rà o câbawâdé ê pai wâro kàwà. Ba o câguwà caa tèpa ija wii pwârawâ†.

*Pai wâjué còwâ kà Pwi Ukai**Rà mwa wâro còwâ tèpa bà*

13 Tèpa béed naa goo Kériso, nùmabà na guwà tâmogòori ê pwina tapacîri wà tèpa [cèikî na ia rà jèe] bà. Ba na, o câguwà caa pikîri, pwacèwii tàpé na càra caa tèpa cèikî.

14 Ba jè cèikî pâ, é bà wà Iésu, â é wâro còwâ géee na aubà. Êkaa na bà tâmogòori pâ, wiàna é bà wà pwi a cèikî naa gooé, â wà Pwidueé, âna é nama é wâro còwâ‡ pwacèwii Iésu.

15 Ûu, wàèni ê popai kà Pwi Ukai na bà ina tàwà: Na tòotù na ée mwa wâjué me còwâ wà Pwi Ukai, âna wà tèpa âboro kèe na rà jèe bà, âna [rà o mwa wâro

4:3 1 Tésalonika 5.23; 1 Péteru 1.16 4:4 1 Korénito 6.13 * 4:4 Gà piwéaari bwàti ê naiigà—é, Gà wéaari ma papwicîri tò wâdâgâ. 4:7 1 Péteru 1.15–16 4:8 Luka 10.16; 2 Korénito 1.22 4:9 Ioane 13.34 4:11 Éféso 4.28 † 4:12 2e phrase—é, Ba na ticè cè jè muru cèna tiâu jiiwà. 4:14 Roma 14.9; 1 Korénito 15.3–4,12 ‡ 4:14 É nama é wâro còwâ—Grec: É popaé me. 4:15 1 Korénito 15.51–52

côwâ géé na aubà, â rà o pâmariê. Â] o càra caa tapacîri wà tàpé na rà bwaa wâro. [Ba jè mwa capai pitànaima ma wâé.]

¹⁶ Na pwi tòotù-bà, âna jè o mwa tère cè pwâra uu cèna maina—pwâratùra kà pwi ukai kà tèpa *angela, ma é airi tutu kà Pwiduée. Â wà Pwi Ukai, âna ée mwa tàbàtù boome géé napwéretòotù. Â wà tèpa cèikí naa gooé, na rà jèe bà, âna rà mara cimadò géé na aubà.

¹⁷ Â géé na càué, â wàijè tàpé na jè bwaa wâro, âna o cau dàgòtùjè too, naima ma wailà, too naa na pâ nee, dari wà Pwi Ukai, â o ipitijè ma wâé. Â jè o mwa pitànaima ma wà Pwi Ukai dàra gòiri awé.

¹⁸ Guwà ipagòowà, goro é popai bèepwiri!

5

O papòri tèpa âboro

¹ Cábà caa wii tàwà goro cè pàara ma cè tòotù, cèna ée mwa tèepaa wà Pwi Ukai.

² Ba guwà jèe nye tâmogòori bwàti pâ, ée wâjué me côwâ, pwacèwii pwi a mura, na é me naa ne. [Ba o càra caa tapacié wà tèpa âboro.]

³ Ba rà o gére tà niimiri pâ, rà jèe wâro na é pinaanapò, ma o wâdé diri naa goorà. Êco na o papòrà pwi tòotù bèepwiri, pwacèwii é pai maagé kà tò ilàri na é pitàmari èpo; â o tubatiàurà. Â o jèe càcaa pâri ma rà uru.

⁴ Napwa naa goowà, tèpa cèikí béeò naa goo Kériso, âna càguwà caa tèpa wâro na bàutè. Â o càguwà caa pò goo é tòotù bèepwiri, na é tèepaa, pwacèwii pwi a mura.

⁵ Ba guwà tèpa âboro naa pwéelaa, â guwà tèpa wakè na pwaa. Â càjè caa tèpa tâa na bàutè.

Jè tà tàcì!

⁶ Êkaa na wâdé na jè tà tàcì, ma jè pitòimiriijè! Jè cibwaa puu wàra pàra tàpé!

⁷ Ba é ne, âna kà tàpé na rà puu, ma wà tàpé na rà ipwirié.

⁸ [Go ina mwara pâ]: Wàijè, âna jè tèpa âboro na pwéelaa. Êpwiri na wâdé na jè piaabòrijè, ma coona [é ârabwée târa paa. Jè popa] i cèikí ma i pimeaari, târa ma wéaari nawâajè. Â jè pa é cèikí kâjè goro é pai o pa-udòjè, ba na bwe, târa wéaari é pûrujè.

⁹ Ba cáé caa todàjè, ba na é pwa wârimuru tâjè, goro pwâra putàmù kèe. Â é jèe nye pitòrigarijè, ba na é upajè [ma naa tâjè é *âji wâro jaaé] na é naigé mee wà Pwi Ukai Iésu Kériso.

¹⁰ Ba wà Kériso, âna é jèe bà ba kâjè, ba na jè o wâro naima ma wâé, [wiàna jè jèe bà, é, wiàna jè bwaa wâro; â] wiàna jè tàgére puu, é, wiàna jè tà tàcì; na pwi tòotù na ée mwa wâjué me côwâ na.

¹¹ Êkaa na, wâdé na guwà ciburà ipitu tàwà ma ipagòowà, pwacèwii na guwà nye tàgére pwa.

Bénabwé popai

¹² Tèpa béebà naa goo Kériso, bà ilari jiiwà pâ, guwà tòimiri tèpa pitûâ kàwà naa goo Pwi Ukai, ba rà nye dau wakè ba gòo goowà, na rà pwa pupûra tàwà, ma pacâmuriwà.

13 Guwà papwicîrîrà ma meaarîrà, géé goro diri pâ muru na rà pwa ba kàwà. Â [guwà pitu tàrà, â] guwà tâa na pinaanapô ma wà tèpa béewà.

14 Guwà patùra wà tèpa pwa ciritàu *, â guwà pagòò tàpé na rà piwà [na rà wakè kà Pwiduée] â guwà pitu tà tàpé na ticé nii kàra. Â guwà pidâpwicâariwà naa goorà diri.

15 Guwà cibwaa pitôowâri tà tàpé na rà tubaèpà tàwà. Â guwà imudàra ma guwà ciburà ipwa tàwà é pwina wâdé. Â guwà wàrapwiri tà diri tèpa âboro.

16 Guwà ciburà ipwadée,

17 â guwà ciburà pwapwicîri.

18 Â guwà ciburà pwaolé tà Pwiduée, wiàna wâdé, é wiàna èpà naa goowà. Wâé kaa pwiri é pwina nùmee na guwà pwa, wâguwà na guwà caapwi ma Kériso Iésu.

19 Guwà cibwaa pacoó é Nyuâaé Pwicîri na é wakè,

20 â guwà cibwaa câbapiticèmuru naa goo wà tàpé na rà ipa popai naa na nee Pwiduée.

21 Guwà pitèi ma naaitiri bwàti é pwina wâdé ma èpà. Â guwà cipa ba gòò é pwina wâdé,

22 â guwà pâiti jii é èpà.

Ipicijii

23 Bà ilari jii Pwiduée, wà Pwina é naa é pinaanapô, pâ, na é nama guwà pwicîri, ma guwà wâro ba kée co. Ma é wéaari bamwara diri é wâro kàwà—é nyuâawà, ma pwâranümawà, ma auniimiri kàwà, ma naiiwà. Â, na tòotù na ée mwa wâjué me còwà na, wà Pwi Ukai kâjè Iésu Kériso, âna o nye ticé èpà goowà, na o mwa pitèiwà goo.

24 Ba wà Pwiduée na ée jèe todàwà, âna é coo goo é auina kée, â ée mwa nye pacoó diri é pâ pwiibà.

25 Â guwà pwapwicîri ba kâbà mwara, co tèpa béebà naa goo Kériso.

26 Guwà pwabwàcu tàra diri tèpa cèikí bééjè, wàra pai pwa kâjè, tèpa cèikí naa goo Kériso.

27 Â go ilari jiiwà, naa na nee Pwi Ukai, pâ, guwà mwa pûra é tii bèeni tà diri tèpa cèikí.

28 Wâdé na tâa jaawà é *pimeaari imudi kà Pwi Ukai kâjè Iésu Kériso!

Cidòri nyuâawà!

5:14 2 Tésalonika 3.6,11 * 5:14 Tèpa pwa ciritàu—é, Tâpé na càra caa pitòimirà. 5:15 Roma 12.17;
1 Pétèru 3.9 5:16 Filipi 4.4 5:18 Éfésò 5.20 5:19 Éfésò 4.30 5:21 1 Ioane 4.1 5:23 2
Tésalonika 3.3 5:25 Kolosé 4.3; 2 Tésalonika 3.1

Béârailu kêra tii tà tàpé Tésalonika Bétapoo popai

Wàilàapà na wii tii bèeni?

Wà Paulo, pwi *apostolo, na rà tâa na ville Korénito ma wà Timotéo ma wà Silas.

É wii wiidà?

Nabibiu kêra *naja 49 ma 52, pàra parui géé na càuru pàbéaa kêra tii kêé tà tàpé Tésalonika.

É wii tâi?

Târa ê wâra pwapwicîri wà Tésalonika. Còo 1 Tésalonika Bétapoo popai.

Cina é wii?

Géé na càuru na é wii pàbéaa kêra tii tà tàpé Tésalonika, â é tère wà Paulo pâ, tàgèe pimaina pâ ê cèikî bau ê pimeaari kêra (1.3). Â é ipwàdéé, â é wii, ba na é pagòrà.

Â é wii mwara ba na é pacâmurirà mwara goo ê pai wâjué còwâ kà Pwi Ukai Iésu, ma é wâro na wâdé na pàara na jè tapacîê. Ba wâru tàpé géé goorà, na càra caa tâmogòori bwàti ê pupûra na pàbéaa kêra tii kêé, â rà niimiri pâ, jèe tèepaa pâ Bénabwé tootù, géé goo na pimaina pâ pai tubaèpà târa. Ba wà pàra tàpé, âna rà ina pâ, pwiri é jèe wâjué còwâ wà Iésu (2.1–2). Â wà pàra tàpé, âna rà naaco wakè (3.6–13). Â é pò ma wii tii bèeni wà Paulo, ba na é patêrerà ma pacoorà.

Dà ère é tii bèeni?

É napéaati bwàti wà Paulo ê pwina o tèepaa béaa kêra pai wâjué còwâ kà Pwi Ukai, ba câé caa pâji tèepaa. Wâru tèpa âboro na rà o cicara Pwiduée. Â ée mwa cipàpaa wà pwi âboro na dau èpà, na ina goové pâ *A cicara* (2.3). Ée mwa too na tâa na é wâra pwapwicîri kà Pwiduée, ma inapàpari pâ, wàè Pwiduée (2.4). Â ée mwa pwa pâ *câmu kêra pàtâmee, na rà pò goo tèpa âboro, â o wâru tàpé na ée mwa ipa-imwûrurà (2.9–10). Â ée mwa tubaèpà tèpa âji âboro kà Pwiduée.

Éco na é pagòjè wà Paulo, ba na jè cimwü naa na cèikî kêjè naa tubaèpà tâjè. Jè cibwaa pò ma cèikî naa goo tàpé na rà pame jèkutâ na ité goro ê pai wâjué còwâ kà Pwi Ukai (2.1–3). Wâdé na jè tâa goro ê popai kà Pwiduée na jè tòpi (2.15). Jè cibwaa pwa ciritàu. Wâdé na jè wârori é wâro na pitòimiri ma wâdé tà Pwiduée tiagoro pwâadèrèè (1.12).

Pai pitàgoo tii 2 Tésalonika

Ipwabwàcu ma pwâra pwapwicîri (1.1–12)

Béaa kêra pai wâjué me còwâ kà Pwi Ukai (2.1–17)

Bénabwé popai ma ipicijii (2.13–3.18)

Ipwabwàcu

¹ Wâgo* Paulo, na pwa tii. Tàgére wàibà ma wà Silas ma wà Timotéo. [À ru naa bwàcu kàwà mwara.] Go wii tàwà, wâguwà é wàra pwapwicîri wà Tésalonika, na guwà tâa goo wà Pwiduée Caa kâjè, ma Pwi Ukai Iésu *Kériso.

² Wâdé na tà tàwà é *pimeaari imudi ma pinaanapò, na me géé goo Pwiduée kâjè ma Pwi Ukai Iésu Kériso. Cidòri nyuâawà!

Ipwaolé kà Paulo

³ Tèpa béebà naa goo Kériso, bà ciburà pwaolé tà Pwiduée ba kàwà. Ba pimaina pâ é cèikí kàwà, bau é pimeaari kàwà jècaa ba kà pàra tàpé.

⁴ Êkaa pwiri na bà ina târa pàra wàra pwapwicîri kà Pwiduée, pâ, bà nye dau ipwàdéé kaa goowà. Ba guwà piwéaari ba mwù é cèikí kàwà wàna pidàpwicàari naa na pâ aré ma tòina na wàru.

Ée mwa pitèi gòropuu wà Pwi Ukai

⁵⁻⁶ Wiàna guwà tâa na aré, âna géé goo na [guwà tèpa naîri *Mwaciri kà Pwiduée. Â] é pwabwàtiwà wà Pwiduée, ba na o pàri ma guwà o tò naa na Mwaciri kèe. Â é paari pâ, é *târù ma âjupàra, ba ée mwa pipaa dà wà tàpé na rà pipaa dàwà—[ée mwa pitèirà ma naa wàrimuru târa] géé goro pai tubaèpà tàwà kàra.

⁷ Â ée mwa naa tâjè nao, wâguwà ma wàibà, na tòotù na ée mwa wâjué me còwà wà Pwi Ukai Iésu Kériso.

Ba rà mwa boome géé *napwéretòotù bau tèpa *angela kèe na dau pwa pàtamarà.

⁸ Â é pa é ânye na dau maina, ba na é pwa wàrimuru tà tàpé na rà naa càùrà naa goo Pwiduée, ma càra caa pitère dàra é *Picémara Wâdé goo Pwi Ukai kâjè Iésu.

⁹ Wàéni wàrimuru kàra: Ê pai tubatiàurà dàra gòiri awé. Ba ée mwa nama tiàurà jiié, ma tiàurà jii pai maina ma muugère kà Pwi Ukai ma pàtamee, dàra gòiri awé.

¹⁰ Ê pwi bèepwiri, âna o tèepaa na tòotù na ée mwa wâjué me còwà na. Â wà diri tèpa àboro na rà cèikí naa gooé, âna rà càdirie ma ipwamainaé. Â wâguwà ma wàilà, ba guwà jèe cèikí naa gooé, na ia bà paâjupàraé tàwà.

É pwapwicîri ba kàra Paulo

¹¹ Êkaa pwiri na bà ciburà pwapwicîri tà Pwiduée kâjè pâ, na é pitu tàwà, ba na guwà wàrori é wàro na wâdé tée. Ba é todàwà [ma guwà wàro ba kèe co]. Â bà ilari jiié pâ, na é pitu tàwà goro é pàtamee, ba na guwà tubanabwé diri pâ muru na wâdé na nùmawà na guwà pwa, géé goro é cèikí kàwà.

¹² Ûna wàrapwiri, â o pwamaina nee Iésu, Pwi Ukai kâjè, géé goowà. Â wâguwà mwara, âna o ipwamainawà ma wàé, géé goro é pimeaari imudi kà Pwiduée kâjè, ma Pwi Ukai Iésu Kériso.

2

Béaa kàra pai wâjué me còwà kà Pwi Ukai

* **1:1** Wâgo—Grec: Wàibà. Wà Paulo na é pwa tii, éco na é paari pâ, caapwi pwàranùmarà ma wà Timotéo ma Silas na ru tâa jaaé. **1:2** Roma 1.7 **1:4** 2 Korénito 7.4; 1 Tésalonika 2.19 **1:5-6** Roma 12.19 **1:7** 1 Tésalonika 3.13 **1:8** Ésaïe 66.15 **1:9** Ésaïe 2.10 **1:10** Kolosé 3.4 **1:11** Kolosé 1.9; 1 Tésalonika 1.2-3

1 Tèpa cèikî béebà, [nùmabà na bà pacâmuriwà] goro ê pai o wâjué còwâ kà Pwi Ukai kâjê Iésu Kériso, bau ê pai o naanaimarijê kèe, ba na jè tâa ma wàè.

2 Guwà cibwaa nama gùmagu è pwâranümawà, wiàna rà ina pàra tàpé pâ, é jèè wâjué còwâ*, [ba jèkutâ na pwâ]. Â pwiri rà o ina pâ, nye è *Nyuâaè Pwicîri na é nye paari târa pwiri, wâna âcòwâ†, é, rà o ina pâ, wàibà na wii târa pwiri.

3 Bwa! Guwà cibwaa nama rà ipa-imwûrùwà!

Ée mwa tèepaa me 'A cicara'

O càcaa pâji tèepaa i tòotù-bà, béaa kâra pai tèepaa kâra [pàra muru. Ba o mwa mara coo] é pàara, na rà o cicara Pwiduée tèpa âboro na rà dau wâru. Â ée mwa cipàpaa wà pwina ina gooé pâ *A cicara*‡. Â wà pwiibà, âna o mwa tubatiâué.

4 Ée mwa piècaari diri ê pâ namuru na pwicîri, ma diri ê pwina rà ipwamaina ma papwicîri wà tèpa âboro. Â ée mwa ipwamainaé còwâ, ma ina mwara pâ, é tâdòiti jii diri pâ muru. É mwa pâra na too, na tâa na é wâra pwapwicîri kà Pwiduée, ma inapàpâri pâ, wàè Pwiduée!

5 Go jèè nye ina tàwà diri pâ pwiibà, na pàara na ia go bwaa tâa jaawà. É, gona guwà ipwanauri pwiri?

6 Wà *A cicara*, âna o càcaa pâri ma é ipaarié, béaa kâra ê tòotù kèe. Ba pwa pwina é pacoóè tiagoro pwi tòotù bèepwiri. Â guwà nye tâmogòori bwàti wà pwiibà§.

7 Âjupâra pâ, é jèè tàgère wakè ni gòropuu, é pàtamee na é cicara Pwiduée. Êco na, tiagoro nabà, âna wàjèè co tèpa naí Pwiduée na jè còoinaè. Â wiàna é càùè còwâ wà pwina é pacoóè,

8 â wà *A cicara*, âna ée mwa cipàpaa. [Wàéni é pwina o tèepaa tée na pwàadèrèè]:

Ée mwa tèepaa
Pwi Ukai Iésu,
na pwényuâa kèe.

Ée mwa nama é bà,
wiàna é upié goro pwèe.

Ée mwa nama tiâué awé,
goro pai tèepaa me,
naa muugère kèe!

9 [Êco na, béaa kâra pwiibà, âna] wà *A cicara*, âna ée mwa pwa pâ câmu na wâru, goro ê pàtâma *Caatana—è pâ muru na rà o pò goo wà tèpa âboro, â o ipa-imwûrurà goo.

* 2:2 É jèè wâjué còwâ—Grec: É jèè tèepaa i Tòotù kà Pwi Ukai. † 2:2 É Nyuâaè Pwicîri, na é nye paari târa pwiri, wâna âcòwâ—Grec: Gée goro é nyuâaè. Pai ina wèè pâ, vision, é, prophétie (popai naa na nee Pwiduée). 2:3 1 Timotéo 4.1; 1 Ioane 2.18, 4.3 ‡ 2:3 *Acicara*—Pwi ukai kà tàpé na rà cicara Pwiduée, ma ègòjai pâ naèà kèe. 2:4 Ézékiel 28.2; Daniel 11.36 § 2:6 Dernière phrase—Càcaa pwéelaa tâjê nabà é pwina é pacoóè *Acicara*. Pwiri é naèà kâra mwaciri kà tèpa Roma, é, è Nyuâaè Pwicîri, é, wakè kâra wâra pwapwicîri, é wà Mikaela, wà pwi ukai kà tèpa angela. Còo mwara *Angela* naa na Neeremuru (*Vocabulaire*), ma Daniel 10.13,20-21. 2:8 Ésaïe 11.4; Auinapàpâri 19.15 2:9 Auinapàpâri 13.11-13

10 **Â** o wâru mwara pâ muru na èpà, na ée mwa pwa, ba na é pwâgàri tèpa âboro. Wà tàpéebà, âna o tiàurà awé, ba tàutàra goo é âjupâra. Ba wiàna rà gére tòpi, â pwiri rà o udò, [â o tâa târa é *âji wâro].

11 Nye wà Pwiduée, na [é panuâ ma o wàrapwiri, ba] é panuâ é pwi pàtameebà na èpà, ma é ipa-imwûrurà. **Â** rà o cèikî naa goo é pwina pwa.

12 **Â** ée mwa tèirà ma naa wârimuru tàra, géee goo na wâdé tàra na rà pwa na èpà, jii na rà cèikî naa goro é âjupâra.

Bénabwé popai

13 Tèpa cèikî béebà, dau wânüma Pwi Ukai tàwà, â wâdé na bà ciburà pwaolè tée goowà! Ba é jèe tàmara pitòrigariwà napwiri*, ba na é pa-udòwà [ma o tâa tàwà é âji wâro]. **Â** é wàrapwiri goro é Nyuââé Pwicîri kée, na é nama guwà tèpa âboro pwicîri kà Pwiduée, â géee goro pai cèikî kàwà naa goro é âjupâra.

14 **Â** é todàwà, na ia bà picémara tàwà é *Picémara Wâdé, ba na guwà tâa na pai maina ma muugère kà Pwi Ukai kâjè Iésu Kériso.

15 Êkaa na wàrapwiri, co tèpa béebà, na wâdé na guwà tà mwü [naa na cèikî kàwà]. **Â** guwà cimwü naa goo é popai na ia bà naa tàwà, naa na pwàratùra, é, na bà wii tàwà naa na pâ tii.

16 Wà Pwiduée Caa kâjè, âna dau wânümee tâjè. **Â** géee goro é *pimeaari imudi kée, â é nye ciburà pagòojè dàra gòiri. **Â** é jèe naa tâjè é cèikî na maina, na pàara na jè bwaa tapacîri diri pâ wâdé na ée mwa naa tâjè. **Â** bà ilari jiiuru ma wà Pwi Ukai Iésu Kériso pâ,

17 na ru pagòowà, ba na [o câguwà caa piwâ na] guwà ciburà pwa ma ina é pwina wâdé!

3

Guwà pwapwicîri ba kâbà

1 Bà tubanabwé [é pâ auniimiri kâbà bèepwiri] co tèpa béebà naa goo Kériso, na bà ilari jiiwà pâ, guwà pwapwicîri ba kâbà. Guwà ilari jii Pwi Ukai pâ, na é ipâra pâ wà i popai kée, â na rà papwicîri é popai wà tèpa âboro, na diri pâ ére, pwacèwii na guwà pwa.

2 **Â** guwà ilari mwara, ba na é wéaaribà jii tàpé na èpà pwâranümarà. Ba wâru tàpé na rà cicara é popai kâjè.

3 Êco na wà Pwi Ukai, âna é tâa na pai tâa kée, â ée mwa nama guwà gòo, â ée mwa piwéariwà jii wà *Caatana, Pwi âboro èpà.

4 **Â** é nye pagòobà mwara wà Pwi Ukai, ba na bà tâmogòori pâ, guwà tàgère pâra wiàra é pâ pitûâ kâbà, â guwà o wàrapwiri dàra gòiri.

5 Go pwapwicîri tà Pwi Ukai pâ, na é popa pwâranümawà naa na pimeaari kà Pwiduée [na é wâgòro]. **Â**, na é nama pimaina too naa goowà é pai pidâpwicâari, na me géee goo Kériso.

Wakè ba gòo pwacèwiibà!

6-7 Tèpa cèikî béebà, bà pitûâri tàwà, naa na nee Pwi Ukai Iésu Kériso, pâ, guwà cibwaa tâa jaa wà tèpa cèikî na rà pwaora—wà tàpé na càra caa

pâra wiâra ê aupamogòori kâbà, pâ, napârajè na jè wakè bwàti. Â guwà pwacèwiibà. Ba câbà caa tèpa pwaora naa jaawà,

⁸ â câbà caa po tâa, ba na guwà mwa po géaa goobà*. Bà nye wakè ba gòo, naa ne ma pwaà, ba na câbà caa nakake kàwà.

⁹ Âjupâra pâ, pwa târù kâbà, ma bà ilari jiiwà pâ, na guwà pitu tâbà. Êco na nùmabà na guwà picòo géee goobà.

¹⁰ Ba, na ia bà tâa jaawà, âna bà naa tàwà ê popai bèeni, pâ: Wà pwina câe caa wakè, âna wâdé na câe caa ija!

¹¹ Bà wii tàwà pwiri, ba bà tère pâ, pwa pàarawà na rà pwa ciritàu, â tàutàra dàra wakè! Â rà nye tà géaa ma tura goo ê wâro kà para tàpé.

¹² Â bà tacoo goorà, naa na nee Pwi Ukai Iésu Kériso pâ, na rà wârori ê wâro na pitòimiri ma moo, â na rà wakè dàra cè uti kàra.

Pwa taaci pwina wâdé

¹³ Tèpa béebà naa goo Kériso, â guwà cibwaa nama oratàwà goro pwa ê pwina wâdé.

¹⁴ Guwà còo bwàti tàpé na tàutàra na rà pitère dàra ê pwina bà ina tàwà naa na tii bèeni. Â guwà cibwaa pagòora naa goro ê pwina rà pwa†. Ba wâdé na rà kamu goo.

¹⁵ Êco na guwà cibwaa còora pwacèwii na guwà pièpàriwà. Â guwà nye ciburà pwa pupûra târa. Ba wâdé na wàrapwiri naa jaajè tèpa cèikí.

Ipicijii

¹⁶ Wà Pwi Ukai, âna é pwi a naa pinaanapò, â go ilari jiié pâ, na é ciburà naa tàwà ê pinaanapò, na diri pâ pai pwa wèe. Wâdé na é tâa jaawà diri!

¹⁷ Wâgo Paulo, na go popa i bépwa tii, ba na go tubanabwé i tii. Ba go nye wàrapwiri târa diri pâ tii kòo, ba [na paari pâ, nye âjupâra pâ] wâgo na go wii.

¹⁸ Wâdé na tâa jaawà diri ê *pimeari imudi kà Pwi Ukai kâjè Iésu Kériso!
Cidòri nyuâwà!

3:8 1 Tésalonika 2.9 * **3:8** 1re phrase—Grec: *Câbà mu caa ija è poloa kà pwi jèpwi.* **3:9** 1 Kórénito 9.4; 1 Tésalonika 1.6 **3:11** 1 Timotéo 5.13 **3:12** 1 Tésalonika 4.11 **3:13** Galatia 6.9 † **3:14** 2e phrase—Grec: *Guwà cibwaa pabéerà.* **3:15** 1 Tésalonika 5.14

Pâbéaa kâra tii kà Paulo tà Timotéo Bétapoo popai

Wàilàpà na wii tii bèeni?
Wà Paulo, pwi *apostolo.

É wii wiidà?

Nabibiu kâra *naja 62 ma 66, gée na càuru pai tapoo tâa kà Paulo na karapuu wâ *Roma, na wii naa na *Apostolo* naporomee 28. Munaa mwa gée na càué, na é mwa pâra pitiri pâra napô (pwiri tiagoo napô Espagne) ba na é picémara mwara ê *Picémara Wâdé. Pwiri é wii gée Macédoine é tii bèeni. Â gée na càué, âna rà tãjùrué còwâ wà tèpa Roma, â rà tètãmwereê naa napô kâra.

É wii tâi?

Tà Timotéo. Wà pwi caa kêe, âna pwi *Grec; â wà nyaa kêe, âna tô Juive, tô a cèikî naa goo Iésu Kériso. Wà Paulo, âna é pâmari Timotéo, naa na béârailu kâra pai pâra kêe, na é tâa Lystre, na é naja 49. Â wà Timotéo, âna é pâ nau pwi a *cãmu jaaé (*Apostolo 16.1-3*). Gée na càué, â wà Paulo, âna é cùrué pâ, naa Tésalonika, ma Korénito (*1 Korénito 4.14-17*), ma naa Éfésó, ba na é wéaari é wâra pwapwicîri wê (*1 Timotéo 1.3*).

Cina é wii?

É tère wà Paulo pâ, wà pâra tàpé, âna rà tapoo pacãmuri tèpa âboro goro pâ muru na pwâ, naa na pâ wâra pwapwicîri wâ Éfésó. Êkaa na é wii tà Timotéo, ba na ée mwa pwa pupûra tà tèpa cèikî, ma wà tèpa pitûâ kâra.

Dà ère é tii bèeni?

Wàéni é pâra pupûra, na é naa tà Timotéo, wà Paulo, naa na é tii bèeni:

- Gà cimwü, naa na é pai pâra'gà, wiâra é Tii Pwicîri.
- Gà wakè ba gòo, goro é Picémara Wâdé.
- Gà ina tà tèpa cèikî pâ, wâdé na rà ciburà pwapwicîri naima.
- Gà tòmimi é pâ wâra pwapwicîri.
- Gà pitòrigari cè tèpa wéaari wèe.

Pai pitãgoo tii 1 Timotéo

Ipwabwàcu (1.1-2)

Tèpa pwa pupûra na rà tèpa pwâ (1.3-20)

Popai goro pai pwapwicîri (2.1-3.13)

Càrajè na jè pwapwicîri naima (2.8-15)

Tèpa pitûâ ma tèpa dikona (3.1-13)

Aupitûâri kà Paulo tà Timotéo (3.14-4.16)

Càrajè naa na wâ kà Pwiduée (3.14-16)

Cãmu na ipa-imwüru (4.1-5)

Pwi a wakè bwàti ba kà Kériso (4.6-11)

Ipwacôoco pai wâro'gà (4.12-16)

Pai pacãmuri na jèpapara tèpa cèikî (5.1-6.2)

Bénabwé popai ma ipicijii (6.2-21)

Ipwabwàcu

1-2 Wàgo Paulo na pwa tii tâgà co Timotéo. Go pwi *apostolo kà *Kériso Iésu, wà pwi majoro é cèikí kâjè. Ba ru cùruo pâ, wàilu ma wà Pwiduée, *pwi a pa-udòjè, [ba na go picémara é popai kà Kériso]. Gà pwi âji naifô naa na cèikí naa goo Kériso. Wâdé na tà tâgà é *pimeaari imudi ma pinaanapô, na me gée goo Pwiduée kâjè ma Pwi Ukai Kériso Iésu. Â [wâdé na gà tâmogòori] pai moo kàru naa googà. Cidòri nyuàagà!

Gà pwacôoco tèpa pwa pupûra na rà tèpa pwâ

3 Ico pwi béèò, go taniimiri tâgà i pwi ia go ina tâgà, na ia go pâra jii gâ naa na province Macédoine. Ba go tacoo googà pâ, na gà tà tâa na ville Éfeso, ba na gà paccoo tèpa pwa pupûra na rà tèpa pwâ.

4 Rà nye ciburà tûra taaci, goro pâ jèmaa na pwâ, ma pâ jèkutâ gòri, goo pâ nee tèpa jojoorojè*. Â gà ina târa pâ, na rà panuâ diri é pwiibâ. Ba êpwiri, âna tagòtù kaa é pitaèkâa. Â càcaa pitu târa é wakè kà Pwiduée, pwi wakè na jè pwa naa na é cèikí†.

5 Go ina tâgà pâ, gà pwa pwiri, co Timotéo, ba na [gà pacâmuri tèpa cèikí pâ, na] rà pimeaarirà, gée na âji pwâranûmarà. Ê pimeaari, âna me gée goro é pai pitère dàra kâjè, é *pwâratûra-nigée-goojè. Â é me gée goro mwara, é pai pâra kâjè, wiàra é cèikí kâjè, na âjupâra.

6 Êco na wà tèpa âboro bèepwiri na rà tèpa pwâ‡, âna rà pàgà jii é naigé bèepwiri na wâdé. Â rà jèe imwûru, ba rà tâa goro pâ popai na ticé èrèè.

7 Ba nûmarà na rà tèpa pacâmuri âboro goro é *Naèà kà Moosé. Êco na càra caa tâmogòori bamwara, é pâ pwina rà gère gòò goro pacâmuri!

Naèà âna wâdé wiàna jè wârori

8 Jè nye tâmogòori pâ, i Naèà âna nye wâdé, wiàna jè wârori bwàti.

9 Ba wà Pwiduée, âna cáe caa naa é Naèà, ba kà tàpé na wâdé é wâro kàra. Â é naa i Naèà [tà Moosé] ba kà tàpé na rà ciburà pwa na èpà. Wà tàpéebâ, âna tàutàra na rà pitère dàra, â rà ègòjai é pâ pitûâ kée:

Rà naa càurà tà Pwiduée, â tàutàra na rà pwamainàé;

Rà pitaurée goo é pâ muru pwicîri;

Rà tèpa pitétâmwara âboro, tiagoo na rà tétâmwara du nyaa ma caa kàra;

10 Rà tèpa toomura, ba rà ciâa jii wâdàra;

Rà ipuu imudi ma wà pâra tàpé—tiagoo na wà tèpa paaò, âna rà pipuu còwâ;

Rà tèpa pwa âraicu goro âboro§;

Rà tèpa pwâ;

Rà pitòti pâra tàpé, ma *ipwataâboro pwâ, naa na wâra pitèimuru.

[Ê Naèà, âna naa, ba kà tàpé na rà wàrapwiri] ma wà diri tàpé na rà pwa pâ na jèpapara tûâ na èpà. Wàilà na càra caa pitère dàra é ârapupûra na *târù, na ia jè tòpi.

1:1-2 Apostolo 16.1-3; Tito 1.4 1:4 1 Timotéo 4.7; Tito 1.14 * 1:4 1^r e phrase—Còo note goo Tito 3.9. † 1:4 Wakè na jè pwa naa na é cèikí—é, Ê wakè kèe, âna pai udò kà tèpa âboro. Â jè tâmogòorié goro co é cèikí. ‡ 1:6 Wà tèpa âboro bèepwiri, na rà tèpa pwâ—Grec: Wà pâra tàpé. § 1:8 Roma 7.12,16 § 1:10 Tèpa pwa âraicu goro âboro—Trafiqants d'esclaves. Rà tâjùru pâ âboro, ma icurirà ba na rà tèpa ênawéna kîri kà pâra tàpé.

11 Ê pwi bèepwiri, âna é me gée goo ê *Picémara Wâdé, na é naa tôo wà Pwидуée, [ba na go wéaari ma inapàpari]. Dau maina ma muugère wà Pwидуée! Wâdé na jè pwamainâ*!

Ipwaolé tà Kériso na é pa-udòjè

12 Go pwaolé tà Kériso Iésu, Pwi Ukai kâjè. Ba é niimiri pâ, pâriò ma é pûra naa good, ma naa tôo é wakè kée. Â é naa tôo é nii kée, ba na go wakè.

13 [Câé caa côo pâ] béaa, âna go pwi a pitaurée gooe, ma pi-inaê ba èpà†. Â ia go po dau tubaèpà tée, [na go tubaèpà tà tèpa âboro kée]. Êco na é meاريو, â é wâdéario, [â câé caa naa wârimuru tôo]. Ba é côo pâ, go wàrapwiri, gée goro é pai càcaa tâmogòori kôo. Ba ia câgo caa pâji cèikî naa gooe.

14 Po dau maina é pimeaari imudi kà Pwi Ukai [Pwидуée] kâjè; pimeaari na é pièdò ba kôo. Â é pwa ma go cèikî, naa goo Kériso, â é pwa ma go mearii tèpa âboro kée, goro é pimeaari kà Kériso Iésu.

15 Ba [jè mu ina pâ]: «Wà Kériso Iésu, âna é me naa gòropuu, ba na é pa-udò tàpè na rà pwa na èpà, [ma naa tàra é *âji wâro jaaé].» Â wàèpwiri é popai na âjupâra, na pâri ma jè cèikî naa goo.

Wâgo, âna nye wâgo kaa, pwina go nye dau pwa na èpà kaa.

16 Êco na wà Pwiduée, âna é meاريو, [â câé caa naa wârimuru tôo]. Â é wàrapwiri, ba na é paari pâ, é dau pidâpwicâariê wà Iésu Kériso naa good. [Ba wiâna é wàrapwiri naa good]—pwi âboro na go dau èpà jii pâra tàpè—â o câmu, ba kà pâra tèpa âboro. Â rà o cèikî naa gooe, ma tòpi jiié é *wâro dâra gòiri jaa Pwiduée.

17 Pwamaina ma picagòtù Pwiduée! Wâé na é Pwi Ukai na muugère; wà Pwina ticè pwâadereé; wà Pwina câjè caa côoé; wà Pwina é caapwi co! Pwamainâê dâra gòiri awé! Wâdé na wâra! Amen!

Gà tà cimwü naa na cèikî

18 Ê pwina go ina tàgà, co Timotéo, pwina naîò, âna pitatée bau i pwi ia rà ina naa googà wà tèpa *péroféta, [na ia rà pame é popai kà Pwiduée]. Ê pwiibâ, âna o naa cè nii'gà, ba na gà o pipaa, [tàra pwamuru é Picémara Wâdé].

19 Wâdé na gà cimwü naa na cèikî'gà [naa goo Kériso]. Â gà ipwacòoco, â gà wâro bwàti, wiâra é *pwâratùra-nigée-googà.

Ba wà pâra tàpè, âna tàutàra na rà pitère dâra é pwâratùra-nigée-goorà. Â rà jèè tubatiâu é cèikî kâra.

20 Ru wâjaarà, wà Himéné ma wà Alexandre. Go jèè panuârù tà *Caatana‡, ba naa wàrapwiri, â ru mwa bàra tâmogòori pâ, ru cibwaa ina pâ, ru tûra naa na nee Pwiduée.

2

Popai goro pai pwapwicîri

1 Gée goo kaa diri pwiri, â go cau tacoo goowà [ma diri é wâra pwapwicîri] pâ, na guwà pwapwicîri tà Pwiduée, ba kà [tèpa cèikî béewà, ma wà] diri tèpa

* 1:11 Wâdé na jè pwamainâê—é. Ê naa tâjè pinaanapò ma ipwâdée. 1:12 Apostolo 9.15; 1 Korénito 15.9-10; Galatia 1.15-16 1:13 Apostolo 8.3, 9.1-5 † 1:13 Pi-inaê ba èpà—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Pinabâèpâé. 1:15 Luka 19.10 1:20 1 Korénito 5.5; 2 Timotéo 4.14-15 ‡ 1:20 Go jèè panuârù tà Caatana—Munaa é pacòobéru wà Paulo gée na é wâra pwapwicîri, tapacîri é pâara na rà pitòotéri é wâro kâra.

âboro, [géé na âji pwâranüma]. Guwà ilari jiié pâ, na é pwa pâ muru na wâdé ba kâra; â guwà pwaolé tée goo. Wâépwiiri é pwina dau âjimuru.

² Guwà pwapwicîri, ba kâ tēpa ukai, ma tēpa pitûâ, ma tēpa âboro imaina, ma diri tãpé na rà pipopa é napô kâjè. Â, naa wârapwiri, â jè wârori é wâro, na moo ma awé. Â jè o papwicîri Pwiduée, â jè o pâra bwàti, naa na diri pâ ére.

³ Wâé kaa pwiri [é pwâra pwapwicîri] na wâdé na jè pwa, êna é ipwâdéé goo wà Pwiduée, *pwi a pa-udôjè.

⁴ Ba nūmee na rà cau udò diri tēpa âboro, [ma tâa târa é *âji wâro jaaé]. Â wâdé tēe na rà cau tōpi ma tâmogòori é âjupâra [goo Iésu].

⁵ Ba nye caapwi co, wà Pwiduée [kâ diri tēpa âboro]. Â é nye caapwi co wà pwi a-ipa popai nabibiu kâjè tēpa âboro ma wà Pwiduée—âna wà Kériso Iésu. Ba é jèe pa é naiiri âboro, pwacèwijié,

⁶ â é panuâ é wâro kée, ba na o tipi diri é pâ âboro [jii é èpà, ma é pwâra bà]. Wâépwiiri na é jèe paari wà Pwiduée, na tòotù na é jèe tâmara tòpò, [pâ, nūmee na rà udò, wà diri tēpa âboro].

⁷ Â géé goo kaa pwiri, na é cùruo, ba na go pwi *apostolo kée, tà tãpé na càra caa tēpa *Juif. É panuâo pâ, ba na go pwa pupûra târa, ma pacâmurirà goro é popai na âjupâra [goo Iésu] na jè cèikî naa gooé. Na go ina pwiri, â go nye âjupâra, â câgo caa pwâ!

Càrajè na jè pwapwicîri naima

⁸ Wâépwiiri é aupitûâri kôo: Na diri pâ pàara, na guwà ipitiri naa na nee Pwi Ukai, âna wâdé na guwà pwapwicîri tée. Â guwà naaco é piputâmu, ma é pâ pitòocia. Na guwà pagòtù too îwà dà Pwiduée, â wâdé na guwà pwa, naa na pwâranüma na pwéelaa na araé.

⁹ Â go pitûâri tà pa ilàri* pâ: [Na guwà ipitiri naa na nee Pwi Ukai, â] wâdé na pitòimiri é pai pwa ârabwée kàwà, ma pai pwa wèe pûruwà. Guwà cibwaa coona ârabwée na po dau maina wâri wèe, â guwà cibwaa po dau tòpò mwani mii ma perle.

¹⁰ Ba é âji pwényuâa kâ tó a cèikî, âna paari goro pâ wakè kée, na wâdé.

¹¹⁻¹² Â, na pàara na gére pwa pupûra na, âna wâdé na wà pa ilàri, âna rà tâmaari naa na ipakîri ma tânana†. Â câgo caa naa tàrù târa, ma rà pacâmuri tēpa paao, ma pitûâ jairà ma pwa kûu târa naa na pwina rà pwa‡.

¹³ Ba wà Pwiduée, âna é tòpò béaa wà pwi paao, wà *Adamu; â géé na càué, â é mwa tòpò wà tò ilàri, wà Éva.

¹⁴ Â càcaa wà Adamu, na ia é piwâmié [i Dòèa, *Caatana]. Â wà tò ilàri, na ia piwâmié, â câé caa pitère dàra é naèà kà Pwiduée.

¹⁵ Êco na pa-udòrà, naa na pai pitâmari èpo kâra§, wiàna rà tà wâro, naa na cèikî, ma pimeaari, ma ipapwicî, ma ipakîri.

2:6 Roma 3.29-30; Galatia 1.4 **2:7** Apostolo 9.15; Galatia 2.7-8; 2 Timotéo 1.11 **2:9** 1 Pétèru 3.3-5

* **2:9** *Pa ilàri*—Pai ina kâ tēpa ijiao, bépitòimiri pa ilàri. Wà pàra tãpé, âna rà ina pâ: *Tēpa ilàri*. **2:10** 1 Timotéo 5.10 **2:11-12** 1 Korénito 14.34 † **2:11-12** *Tânana*—Munaa na pàara kâ Paulo, âna wâru pa ilàri na rà niimiri pâ, pwa tàrù kâra ma rà tùra imudi naa na wâra pwapwicîri. Â nūmee na é pacoo é pai pwa bèepwiri. Êkaa na é papwicîri jiiira na rà tùra, naa na pâ wâra pwapwicîri na é pwi apitûâ naa na. ‡ **2:11-12** *Ma pitûâ jairà...naa na pwina rà pwa—é, Â rà cibwaa tapàgà popai na é tùra wà pwi paao.*

2:13 Genèse 2.7,21-22; 1 Korénito 11.8-9 **2:14** 2 Korénito 11.3; Galatia 3.1-6 § **2:15** *Naa na pai pitâmari èpo kâra—é, Wiàna rà tòpi bwàti é wakè kâra, na rà ipièrù goo pâ èpo kâra; é, géé goro pai pitèpa i Pwi èpo {Iésu}.*

3

Popai tà tèpa pitûâ naa na cèikî

¹ Wàéni ê jè pwâratùra [na jè mu ina, pâ]: «Wà pwina nümee na é pwi caa kà tèpa pitûâ kâra ê wâra pwapwicîri, âna wâdé, ba pwi wakè na âjimuru.» Nye popai na âjupâra.

²⁻³ Â wà pwi âboro bèepwiri, âna wâdé na, ê wâro kêe, âna pitòimiri [na ara tèpa âboro diri]. Â wâdé na ticè na pitòtié goo. [Wàéni pâ pwina pâri ma ina naa gooé]:

É tâa bwàti goo tô wâdèè*;
 Câé caa pwi a wâdo ma dau ija;
 Câé caa pwi a putâmu, ma pwi a tòocia;
 Câé caa pwi a wâdé tée mwani.

É pwi a piaabòrié;
 É pwi a tûra ba moo;
 É pwi a tòpi bwàti tèpa âboro na rà tèepaa marié;
 É tâmogòori ma é pacâmuri tèpa cèikî;

⁴ Â é pwi a pitòimiri bwàti ê pwârawâ kêe, ba na rà pitère dèe pâ èpo kêe naa na ipakîri.

⁵ Ba wiâna câé caa tâmogòori popa é pwârawâ kêe, â é wânau târa, cè pai popa kêe, ê wâra pwapwicîri kà Pwiduée?

⁶ Wà pwi a pitûâ kâra ê wâra pwapwicîri, âna càcaa wâdé na é bwaa pwi a tapoo a cèikî. Ba é péa tà pwamainâé, â péa é tà ipa-imwûrué wà *Caatana, wà Pwi âboro èpâ†.

⁷ Â jèpwi mwara: Wâdé na wâro kêe, âna wâdé tà tàpé na càra caa tèpa cèikî. Ba na, o nye ticè âboro, cèna pi-inaé ba èpâ. Â o câé caa tûu, naa na é jé, na é pwabwàti ba kêe, wà Pwi âboro èpâ.

Tèpa dikona

⁸ Ipaiwà naa goo wà tèpa dikona‡. Ba wâdé na rà tèpa âboro na rà wàrani:

Rà tèpa pitòimirà;
 Rà tèpa âboro *tarù, na càcaa wâru ûmemeerà;
 Càra caa tèpa ipwirié;
 Càra caa tèpa ciburà bu mwani.

⁹ Â wâdé na rà pâra wiâra è cèikî na jè pacâmurirà goo. Ba nye pwi âjupâra na é jèe paari tâjè [wà Pwiduée]. Â wâdé na rà pitère dàra bwàti ê *pwâratùra-nigée-goorà.

¹⁰ Béaa kâra na jè pitòrigari pwi jè âboro, ba na é pwi dikona, âna wâdé na jè jèe mara còo bwàti ê wakè kêe, ba na o ticè cèna pâri ma o pitòtié goo.

¹¹ Napwa naa goo wà pa wâdàra dikona§, âna wâdé na rà wàrani:

3:1 Apostolo 20.28 **3:2-3** Tito 1.6-9 * **3:2-3** É tâa bwàti goo tô wâdèè—Grec: Nye caapwi co wâdèe.

† **3:6** Â péa é tà ipa-imwûrué wà Caatana... é. Â é péa pâra nau tòpi wârimuru kêe, pwacèwii Caatana, wà Pwi âboro èpâ. **3:7** 2 Korénito 8.21 ‡ **3:8** Dikona—Naa na grec, é popai bëeni, âna pai ina wèe pâ: Pwi é nawéna. Naa na pâbéaa kâra wâra pwapwicîri, âna wà tèpa dikona, âna rà tàpé na rà pitu tà tèpa pitûâ.

3:11 Tito 2.3 § **3:11** Pa wâdàra dikona—é, Pa ilâri na rà dikona.

Rà pitòimirà;
 Càra caa picocoo;
 Càra caa ija ma wâdo imudi;
 Rà târù, ma âjupâra, naa na diri pâ ére.

12 Wâ tèpa dikona, âna wâdé na rà papwicîri pa wâdàra*. Â wâdé na rà pitòimiri bwàti é èpo kàra, ma é pwârawâ kàra.

13 Â wiàna rà pwa bwàti é wakè kàra, âna jè o pipapwicîrìrà. Â rà o cimwü, naa na cèikí kàra†, naa goo wâ Kériso Iésu.

Aupitûâri kà Paulo tà Timotéo

14 Nùmoo na go jèe tàpo paé marigà. Êco na go jèe tàmara wii tâgà pwiri,

15 ba péa go tà ipwâ. Ba wâdé tôo na gà tâmogòori, cè càrajè na wâdé, naa na é wâao kà Pwiduée. Ê wâao bèepwiri, âna êkaa é wâra pwapwicîri kà Pwiduée, na é wâro. Â é wâra pwapwicîri, âna é cipa ma ipwamuru é âji ârapupûra [goo wâ Kériso]. Ba é pwacèwii pwi a cipa wâra i wâ‡.

É dau pwényuâa Kériso!

16 Gà côo, nye dau maina ma pwényuâa kaa, é cèikí na é wâgoojè! Ba:

É pa naiiri âboro
 wâ Iésu Kériso.
 É *paâjupâraé
 é Nyuâaé Pwicîri.
 Rà côoé pâ *angela.
 Jè inapàparié
 târa pâ Ba.
 Cèikí naa gooe
 pitiri gòropuu.
 Dàgòtùé
 naa *napwéretòotù,
 naa na muugère
 kà Pwiduée Caa.

4

O mwa ipa-imwûru pàra tàpé

1 Ê *Nyuâaé Pwicîri, âna é inapàpari pâ, rà o panuâ é âji cèikí wâ pàra tèpa âboro, nabàni, naa na pâ Bénabwé tòotù. Â rà o pàra wiâra é pâ autâmogòori na imwûru, na me géé goo é pâ duée.

2 Wâ tèpa âboro bèepwiri, âna rà tèpa pwâ, ba jèe tubatiâu é *pwâratûra-nigée-oorà, géé goo pai càcaa mu pitère dèe kàra*.

* **3:12** Rà papwicîri pa wâdàra—Grec: Pwa caapwi piéa. † **3:13** Naa na cèikí kàra—é, Na rà inapàpari é cèikí kàra. ‡ **3:15** Pwi acipa wâra i wâ—Pwi ò kàra wâao naa jaajè na Kalédoni. Popai ni goo é wâra pwapwicîri, èco na, na pàra tii, âna popai mwara goo wâ Kériso. (Còo 1 Korénito 3.11; 1 Pétèru 2.4-8.)

3:16 Ioane 1.14; 2 Pétèru 3.3; 1 Ioane 2.18 * **4:2** Grec: Ê pwâratûra-nigée-oorà, âna jèe cîri goro paò mii (marqués au fer rouge dans leur conscience). Napwiri, âna wâ tèpa pwa karapuu na pwa na rà uru, âna tódàpa é jè ére géé goo nàparawèerà, goro paò mii, ba na câmu kàra èpà kàra.

³ Wà tàpéebà, âna rà tûâri [tà tèpa cèikî] pâ, na rà cibwaa piéa, ma rà cibwaa ija é pâ pàra utimuru. Êco na é pâ utimuru bèepwiri, âna muru na é tòpò wà Pwiduée, ba na jè ija.

Â wàijè tèpa cèikî naa goo Kériso na jè tâmogòori é âjupâra, âna wâdé na jè ija, ma pwaolé tà Pwiduée goo.

⁴ Ûu, diri é pâ muru, na é pwa wà Pwiduée, âna nye wâdé! Â nye ticé na jè o papwicîri! Â jè nye tòpi diri [naa na ipwàdé] â jè ipwaolé tà Pwiduée.

⁵ Ba é pâ muru bèepwiri, âna pâ nau muru na wâdé tà Pwiduée, géé goro é popai kée† ma é pwâra pwaolé tée.

Pwi a wakè bwàti ba kà Kériso

⁶ Wâdé na gà ciburà picòo é pâ muru bèepwiri, tà tèpa cèikî béégà. Â, naa wàrapwiri, â gà o pwi âji ênawéna kà Kériso Iésu. Â gà ciburà tòpi [naa na pwàranûmagà] é ârapupûra na âjupâra, goro é cèikî kâjè [naa goo Iésu]. Ba gà jèe nye pâra wiâra, â wâdé mwara na o pwacèwii utimuru'gà, na diri pâ tòotù.

⁷ Gà cibwaa ipacé naa goo é pâ jèmaa na pwâ, ba ticémuru naa goo, tà pwi âboro na é papwicîri Pwiduée. Wâdé na gà wakè taaci ba gòo, ba na gà pwi a pitòimiri, ma pwi a papwicîri Pwiduée.

⁸ Ba [jè mu ina pâ]: «Ê wakè târa ma pwabwàti é naijè, âna muru na tàpo wâdé. Êco na é muru na dau wâdé awé, âna é wakè goo é wâro kâjè, ba na o wâdé tà Pwiduée. Géé goo kaa pwiri, na jè tòpi é *âji wâro tapoo nabà, ma dàra gòiri.»

⁹ Ê popai bèepwiri, âna âjupâra, â wâdé na rà tòpi diri é pâ âboro.

¹⁰ Géé goo kaa pwiri, â jè wakè ba gòo. Ba jè jèe cèikî naa goo Pwiduée na é wâro, [â na é naa wâro]. Ba wâé na é *pwi a pa-udò diri tèpa âboro; âjupâra, tà tàpé na rà cèikî naa gooe.

¹¹ Â wâé kaa pwiri, é majoroé ma gà nye tà ciburà pacâmurirà goo.

Ipwacôoco pai wâro'gà

¹² Wâdé na gà paari é càra âboro na wâdé tà tèpa cèikî, naa na é pwâratùra'gà, ma é tûâ'gà, ma é pimeaari'gà, ma é cèikî'gà, ma é pai pitòimirigà. Â, naa wàrapwiri, â o ticé pai pwa wèe, tà pwi jè âboro, ma é piècaarigà géé goro na gà bwaa pwi dopwa.

¹³ Na gà bwaa tapacîri é pai tèepaa kôo, â wâdé na gà po tâa coo, goo pûra *Tii Pwicîri [tà tèpa pwapwicîri]‡. Â gà pagòora taaci, ma pacâmurirà taaci.

¹⁴ Gà cibwaa ipwanauri é âraimeai na é naa tâgà é Nyuâaé Pwicîri, na ia rà tòpò îrà naa gògà wà tèpa pitûâ§, â na ia rà pame é popai naa googà naa na nee Pwiduée.

¹⁵ Â wâdé na gà po tâa coo, goo pâ wakè, na ia go jèe ina tâgà. Â gà ipanuâgà bwàti târa é wakè bèepwiri, ba na rà o côo wà tèpa âboro, pâ, dau pimaina too é pwâra wakè'gà.

^{4:3} Genèse 9:3; Roma 14:6; 1 Korénito 10.30–31 † ^{4:5} Ê popai kée—Pwiri Genèse naporomee 1, na é ina wà Pwiduée pâ, diri pâ muru, âna wâdé tée. ^{4:7} 1 Timotéo 1.4 ^{4:10} 1 Timotéo 2.3–4 ^{4:12} Tito 2.15 ‡ ^{4:13} Pûra...tà tèpa pwapwicîri—Rà pwâco tàpé na rà tâmogòori pûra tii. ^{4:14} 2 Timotéo 1.6 § ^{4:14} Rà tòpò îrà naa gògà wà tèpa pitûâ—Rà wàrapwiri géé na càuru na rà pitòirigari Timotéo, ba na rà pwényunyuaarié ma pagòoé târa wakè.

¹⁶ Gà ipwacôoco ê pai wâro'gà, ma ê pai pacâmuri'gà. Â gà tà tâa taaci goo. Â ée mwa pa-udòwà wà Pwiduée—wâgà, ma wà tàpé na rà o tòpi ê popai'gà, [â ée mwa naa tàwà ê âji wâro jaaé].

5

Pai pacâmuri na jèpapara tèpa cèikí

¹ Gà cibwaa tùra ba gòo, tà pwi ijiao. Wiàna gà naa cè pupûra tée, â gà papwicîrié, pwacèwii na é pwi caa'gà. Â gà pwa pupûra tà tèpa âboro èpo dopwa, pwacèwii na rà tèpa jiiigà;

² ma wà pa ilàri pwanûmarà, pwacèwii na rà pa nyaa'gà; ma pa èpo ilàri dopwa, pwacèwii na rà pa naigé'gà.

Pa dâpwà

³ Guwà tòimiri bwàti wà pa dâpwà na ticé âboro na pitu tàra.

⁴ Â wiàna pwa èpo kàra, ma èrùrà, â wâdé na wà tàpéebà, âna rà pitu ma pwabwàti târa tâa kàra béaa. Ba wâépwiri ê âji waké kà pwi a cèikí. Â, naa wàrapwiri, â rà o pawâjuépiri còwà, tà wà du nyaa ma caa kàra, ma gèe ma ao kàra, ê pâ muru na rà tòpi jiiirà. Â o dau wâdé tà Pwiduée.

⁵ Napwa naa goo wà pa dâpwà na ticé âboro na pitu tàra, âna wàilà kaa pwiri, pa ilàri na rà cèikí bwàti, naa goo Pwiduée. Ba rà pwapwicîri tée, naa ne ma pwaa. Â rà tà ciburà ilari jiié pâ, na é pitu tàra.

⁶ Napwa naa goo pa dâpwà na rà nye mudàra co ê pipwàdé kàra, âna rà jèe bà, wiàna rà bwaa tàgére wâro.

⁷ Wâé kaa pwiri, ê pitûâ, na gà ina tà pa dâpwà ma tâa kàra*, ba na o nye ticé cèna jè o mwa caa tèirà goo.

⁸ Ba wà pwina cáé caa pwabwàti târa ê tâa kêe—â pâbéaa ê pwârawâ kêe—âna é jèe tètâjii ê cèikí. Â é jèe po dau èpà awé, jii pwina cáé caa pwi a cèikí.

Pa dâpwà na naa mwani kàra

⁹ Napwa naa goo pa dâpwà na é wârirà ê wâra pwapwicîri†, âna wâdé na rà jèe wâdò còwà kàra 60 naja; âna rà nye tâa bwàti goo éarà béaa‡.

¹⁰ Â rà pa ilàri na dau tâmogòorirà, goo pâ muru na wâdé, na ia rà pwa:

Rà ipièrù bwàti, goo pâ èpo kàra;

Rà tòpi bwàti ê pâ âboro;

Rà piênawéna bwàti kà tèpa cèikí, naa na ipakîri§;

Rà pitu tà tèpa piticé neemururà;

Rà pwa diri pâ na jèpapara muru na wâdé.

¹¹ Guwà cibwaa naa bépitu târa pa dâpwà na rà bwaa dopwa. Ba o péa cètùurà pâ câbawâdé kàra naiiri âboro, ba na rà piéa còwà. Â o datirà jii [é waké, na rà mara ina pâ, na rà pwa ba kà] Kériso.

¹² Â wiàna wàrapwiri, â càra caa pacoo ê *ipwataâboro kàra tée,

* 5:7 Gà ina tà pa dâpwà ma tâa kàra—Grec: Gà ina târa. Munaa pa dâpwà, é, pwiri diri tèpa cèikí. † 5:9 (ma 5.11) Pa dâpwà... Grec: Pa dâpwà na wii neerà naa na tii. Wà pa dâpwà bèepwiri, âna rà pipanuâra, ba na rà waké ba kà Pwiduée, â rà tòpi mwani bépitu, jii ê wâra pwapwicîri. ‡ 5:9 Rà nye tâa bwàti goo éarà béaa—Grec: Nye caapwi co éarà. § 5:10 Piênawéna...naa na ipakîri—Grec: Nuwa é â tèpa pwapwicîri. (Pai pitòpi âboro kà tèpa juif ma tèpa tapoo cèikí naa goo Iésu na pàara kà Paulo.)

13 Â rà péa pwa ciritàu. Â muru na èpà jii pwiri—rà péa tà ciburà pâra wii pwârâwâ, ma picocoo. Â rà géé naa na pâ muru, na ticè ûraarâ goo, ma ina imudi è pâ muru.

14 Â géé goo kaa pwiri, na go ina tà pa ilâri dâpwâ, na rà bwaa dopwa, pâ, wâdé na rà piéa côwâ. Â wâdé na rà pièrù goo pâ èpo kâra, ma wéaari bwâti è pwârâwâ kâra. Â, na wârapwiri, â o càra caa naa cè naigé tà tàpé na rà pièpârijè*, ma rà pinabaèpâjè.

15 Ba napwa naa goo pâra dâpwâ, âna rà jèe nye pàgâ, ba na rà pâra wiâ *Caatana, â rà jèe imwûru.

16 Gà ina tà pa ilâri na rà cèikî pâ, wiâna pwa cè dâpwâ naa tâa kâra, â wâdé na wâilà, na rà pitu târa. Â, naa wârapwiri, â o càcaa nakake kâra è wâra pwapwicîri. Ba é mwa pitu târa co wâ pa dâpwâ na ticè âboro na pitu târa.

Tèpa pitûâ

17 Wâdé na jè papwicîri, ma wâri bwâti tèpa pitûâ na rà pipopa è wâra pwapwicîri. Â mwa nye dau pâri kaa ma jè wârirâ, wiâna rà wakè ba gòo, goro è pai pwa pupûra ma picémara kâra.

18 Ba jè pûra naa na *Tii Pwicîri pâ: *Gà cibwaa pacoo è paaci na é uti è pwâra blé, na pâara na é còogai, ba kâgâ è u mwatò goro blé. Deutéronome 25.4* Â jèe wii mwara pâ: «Wâ pwi a wakè, âna wâdé na é tòpi è wâriê†.»

19 Wiâna pwa pwi jè âboro, na é pitòti pwi jè a pitûâ, â gà cibwaa ipacè naa goo, wiâna wâé acari. Wâdé wiâna ârailu ma âracié, cè tàpé na rà paâjupâra.

20 Wâ tàpé na rà pwa è [pwina dau] èpâ, âna gà patûrarâ, na ara diri è âboro. Â, naa wârapwiri, â wâ ràpwa tàpé, âna o wâgotâra, na rà pwa è pwina èpâ.

21 Wâèpwiri è pâ pwina go pitûâri tâgâ ba gòo, na ara Pwiduée ma Kériso Iésu ma tèpa *angela na pitòrigarirâ‡. Â gà pitère dâra bwâti, â gà cibwaa ipwaké goro âboro.

22 Gà còo bwâti è wâro kâ pwi jè âboro, béaa kâra na gà pitòrigarié ba na é pwi a pitûâ§. Ba gà péa paari pâ, gà wâdéari è pâ èpâ kêe. Gà ipwacôoco, â gà pitòimirigâ [naa na diri pâ ére].

23 Napwa naa googâ, co Timotéo, na gà pwi a ciburâ maagé, âna go ina tâgâ pâ: Gà cibwaa wâdo co è jawé moo; â gà tâpo wâdo mwara, ji dipâa, ba o wâdé târa è nanaagâ.

24 Napwa naa goo tàpé na rà ciburâ pwa na èpâ, âna, pâbéaa kâra, è jèkutâ goorâ, na rà pâra naa goro pitèimuru. Â pwa pâra càrarâ, âna mwa tà pwicò me kâra.

25 Pwacèwii mwara, è pâ wakè na wâdé. Ba pwa pâra wakè kâra, na jè nye mara còo wâi. Â pwa pâra pwi, na jè mwa nye tà còo pwicò.

5:13 2 Tésalonika 3.11 5:14 1 Korénito 7.9 * 5:14 Tâpé na rà pièpârijè—é, Pwi apièpârijè, wâ Caatana. 5:18 Mataio 10.10; 1 Korénito 9.9 † 5:18 ...Wâdé na é tòpi è wâriê—Popai kâ Iésu naa na Tii kâ Luka (Luka 10.7). Paari tâjè pâ, wâ Paulo, âna è pwamuru è pwina wii naa na Âmu Aamwari (le Nouveau Testament), âna ipaiwâ bau è popai naa na Aamwari Béaa (l'Ancien Testament), ba cau popai kâ Pwiduée. 5:19 2 Korénito 13.1 5:20 Éféso 5.11 ‡ 5:21 Angela na pitòrigarirâ—Pwiri tèpa angela na rà piênawéna kâ Pwiduée, na ara autâa kêe, naa napwéretòotù. (Còo Auinapâpâri 5.11.) § 5:22 Gà còo bwâti... Grec: Gà cibwaa piûri, na gà tòpò igâ, naa gò cè pwi jè âboro, ba na é pwi apitûâ.

6

Tèpa ênawéna kîri

¹ [Wàèni é popai, ba kà tèpa cèikî, na rà] tèpa *ênawéna kîri kà pàra tàpé: Guwà papwicîri tèpa caa kàwà, ma pitêre dàra bwàti. Â, naa wàrapwiri, â o càra caa pitauree goo Pwiduée, wà tèpa âboro; â o càra caa pwaèrea, goro é cèikî kâjè.

² Â wiàna wà pwi caa'gà, âna é pwi a cèikî béégà, â càcaa pai ina wèe pâ, na câgà caa papwicîrié, naa na diri pâ ére. Bwa, wâdé na gà dau wakè bwàti ba kèe, ba na gà pitu tà pwi a cèikî béégà, na é mearié wà Pwiduée.

Bénabwé popai

Wâdé na gà pacâmuri tèpa cèikî goo diri pâ pwiibà, co Timotéo. Â gà tacoo goora pâ, na rà pitêre dàra bwàti.

Picòo na pwâ

³ Pwa pàra âboro, na rà pacâmuri tèpa cèikî goro é pâ muru na ité jii é pwina go ina tâgà. Â càra caa pàra wiàra é pwâratùra kà Pwi Ukai kâjè, Iésu Kériso. Ê pwâratùra bèepwiri, âna âjupàra ma tâbawèe, â é pacâmurijè goro pai wàrori é wâro na wâdé tà Pwiduée*.

⁴ Wà tèpa âboro-bà, âna maina nùmarà, â ticè na rà tâmogòori. Jè maagé kàra, âna rà nye tà tura, ma pitòocia, goro pâ neeremuru. Â diri pâ popai kàra bèepwiri, âna tagòtù é piboo, ma é pai pitadàrù, ma pâ pinabaèpà, ma pâ aunünüma na èpà.

⁵ [Dau wâdé târa] pâ pitapopai na ticè urèe, ba rà pâra wiàra é pâ aunünüma kàra na càcaa *tàrù. Ba jèe càra caa còo é âjupàra. Â rà niimiri pâ, é cèikî naa goo Pwiduée, âna naigé, ma o pwa neemururà.

Âji wâdé kâjè

⁶ Nye âjupàra pâ, é cèikî kâjè naa goo Pwiduée, âna jèe pé wâdé kâjè na maina, wiàna jè ipwâdèe goo é pwina jèe wâjaajè.

⁷ Ba nye ticè na jè pame naani gòropuu, â o nye ticè cèna jè pawâjuépiri còwâ.

⁸ Â wiàna pwa cèna jè ija ma jè coona, â jèe nye pârijè kaa pwiri.

⁹ Â napwa tàpé na rà ciburà mudàra cè neemururà, âna rà naa [pai pwa wèe, tà *Caatana] ma é piwâmirà, â rà pâ nau pwa pâ muru na èpà. Ba càra caa còo pâ, rà pitubaèpà târa còwâ, na rà pâra wiàra pâ câbawâdé kàra na piticèmuru naa goo. Pwacèwii na piirà goro itùpaò, ma tura naa nawia, ba na rà mwü, ba na o tiàurà bamwara†.

¹⁰ Ba é majoro diri é pâ na jèpapara èpà, âna é pai wâdéari kâjè é mwani. Wàru tàpé, na rà po dau mudàra é mwani, â rà imwüru jii é cèikî. Â rà pâra, na po dau maagé goo.

Pàra aupitùari tà Timotéo

¹¹ Gà uru jii é pâ muru bèepwiri na èpà, co Timotéo, ba gà pwi âboro kà Pwiduée. Gà mudàra ma gà pitòimiriçà, ma wâdé tà Pwiduée wâgà. Gà wâro na cèikî, ma pimeari, ma pidàpwiçàari, ma moo.

6:1 Éféso 6.5 **6:2** Philémon 1.16 **6:3** Galatia 1.6-9 * **6:3** Â é pacâmurijè, goro pai wàrori é wâro na wâdé tà Pwiduée-é. É pâra naa goo é cèikî kâjè. **6:5** 2 Timotéo 3.8, 4.4; Tito 1.14 **6:6** Filipi 4.11-12; 1 Timotéo 4.8; Hébréu 13.5 **6:7** Job 1.21 † **6:9** Dernière phrase—Wâépwiri ucina naa na grec. Bamwara (é, baamwara)—Pour de bon. **6:10** Éféso 5.5 **6:11** 2 Timotéo 2.22

¹² Gà cimwü naa na pwi paa na wâdé, wiâra ê cèikî kâjè‡. Â gà cipa ba gòo ê *wâro dâra gòiri jaa Pwiduée [â gà wârori bwàti nabàni]. Ba nye târa kaa, ê wâro bèepwiri, na é todàgà, na tòotù na gà napàpari é cèikî'gà, na ara é pâ âboro na wâru.

¹³⁻¹⁴ Go tûâri tâgà ni pâ, na gà pitère dâra bwàti diri pâ naèà, na gà jèe tòpi. Go ina tâgà pwiri, na ara Pwiduée, na é naa é wâro kâra diri é pâ muru. Â go ina, na ara Kériso Iésu, wà pwina é ina co é âjupâra, na ia é coo ara wà kupénoo Ponce Pilato. Ûu, gà wéaari bwàti é pâ naèà bèepwiri, ba na o ticè tòri ma ûra googà; â o ticè na o mwa pitèigà goo, tèepaa naa na é tòotù na ée mwa wâjué me còwâ na wà Pwi Ukai kâjè Iésu Kériso.

¹⁵ Ba:

Wà Pwiduée kâjè,
 Ukai kà tèpa ukai,
 Pwi a pitûâ kà tèpa pitûâ.
 É pitûâ naa gò diri.
 É jèe pacoo i tòotù.
 Ée mwa paari Kériso.
 [Ée nama é wâjué me còwâ]
 na pwi tòotù-bà.

¹⁶ Nye wâé co kaa
 na é wâro dâra gòiri awé.
 Pwâra é pwéelaa kée,
 pwacoé ma niâriê.
 Càcaa pâri ma còoê,
 goro âraporomeejè.
 O mwa pwamainâé,
 na diri pâ tòotù.
 Tâa tée pàtamee,
 dâra gòiri awé!
 Wâdé na wâra! Amen!

Tèpa cèikî na pwa neemururà

¹⁷ Gà ina bwàti, tà tàpé na pwa neemururà naani gòropuu, pâ, rà ipwacòoco. Ba rà péa pipwamainarà. Â rà cibwaa cèikî naa goo é pâ neemururà, ba o càcaa tà tâa awé. Bwa, wâdé na rà cèikî naa goo Pwiduée, wà Pwina é naa tâjè, naa goro piticèmururu naa goo, diri é pâ muru, ba na jè o ipwàdée goo.

¹⁸ Gà ina târa pâ, na rà pwa cèna wâdé [goro pâ wâdé kâra]. Rà nama wâru pâ tûâ kâra na wâdé, â rà naa ma ipâdi naa goro piticèmururu naa goo ma pâra tàpé.

¹⁹ Â, naa wàrapwiri, â rà o pwawéaa, târa é jè pàara noowé é âji neaapiâ na dau pwényuâa, na o càcaa wai—âna é *âji wâro.

Ipicijii

²⁰ Gà wéaari bwàti, co Timotéo, é pwina é naa tâgà wà Pwiduée. Gà cibwaa tère pâ pwâratùra na ticè na, ma pipâiti jii é cèikî. Ba wà tàpé na rà pitòocia

6:12 1 Korénito 9.25-26; 2 Timotéo 4.7 ‡ **6:12** Wiâra é cèikî kâjè—é, Ba na gà pwamuru é cèikî kâjè.

6:13-14 Ioane 18.36-37 **6:15** Auinapàpari 17.14 **6:17** Luka 12.20 **6:19** Mataio 6.20

goo pâ muru bèepwiri, âna rà ina pâ, tâa târa pâ ‘autâmogòorimuru na wâgòro’.
 Êco na càcaa âjupâra.

²¹ Â wâru tâpé na rà pâiti jii ê âji cèikî, gée goro ê pai pâra wiâra kàra ê
 aunünüma bèepwiri.

Wâdé na cau tâa jaawà diri ê *pimeaari imudi kà Pwiduée!

Cidòri nyuâawà!

Béârailu kêra tii kà Paulo tà Timotéo Bétapoo popai

Wàilàpà na wii tii bèeni?
Wà Paulo, pwi *apostolo.

É wii wiidà?
Nabibiu kêra *naja 66 ma 67, na béârailu kêra pai tâa kà Paulo na karapuu wâ *Roma. Còo 1 Timotéo Bétapoo popai. Bénabwé kêra tii na é wii, ba càcaa gòiri géé na càùé, âna é nama tètâmwereé wà Néron, pwi ukai kà tèpa Roma. Ba é pwi a èpàri tèpa cèikî naa goo Iésu.

É wii tât?
Tà Timotéo. Còo 1 Timotéo Bétapoo popai.

Cina é wii?
É tâmogòori wà Paulo pâ, o jèè càcaa gòiri wâro kêe, â é wii tà Timotéo, ba dau wânümee tée, ba é pwacèwii pwina naîé (1.3). É wii, ba na é paari pimeaari kêe tée, ma pagòóé naa na cèikî kêe. Â é ina tée cè càraé naa goo tèpa pwa pupûra na rà tèpa pwâ.

Dà ère é tii bèeni?
Wà Paulo, âna é pwi âboro na dau imaina naa na cèikî. Naa na tii bèeni, âna é wii bénabwé auniimiri kêe, â jèè còo pwâranümee ma pwina âjimuru tée. Wàéni é pupûra, na é naa tà Timotéo, naa na tii bèeni:

- Gà tà còo Iésu, ma pâra wiâé taaci, tiagoro pwâadèrèè, pwacèwii (2.8-13; 4.6-8).
- Gà papwicîri é wâro'gà (2.21-22).
- Gà cibwaa piwâ na gà pwa é wakè na é naa tâgà wà Pwi Ukai, ba é naa tâgà pàtâmee (1.6-8).
- Gà pidâpwicâarigà, naa na aré ma tòina na tèepaa medarigà géé goo na gà pwi âboro kà Iésu (2.3-7; 4.5).
- Gà ciburà pitère dàra é pâ popai na âjupâra, na tâa na Tii Pwicîri (1.13; 4.14-17), â gà ciburà picémara ma pacâmuri tèpa âboro goo (2.15; 4.5).
- Gà tètâjii é pâ ârapupûra na pwâ (2.21), â gà ipwacôoco tàpé na rà me nau ipawâmi tèpa âboro kà Pwiduée (3.1-9).
- Gà pitòrigari tèpa âboro na rà *târù, ba na rà tèpa pacâmuri pàra tàpé (2.1-2).

Pai pitàgoo tii 2 Timotéo

Ipwabwàcu (1.1-2)

Jèè tà cimwù na cèikî kâjè (1.3-2.13)

É pagòo Timotéo wà Paulo (1.3-18)

Pwi coda na é pitère dà pwi ukai (2.1-7)

Iésu Kériso, âna é pwi câmu kâjè (2.8-13)

Ipwacôoco tàpé na rà pâiti jii âjupâra (2.14-3.9)

Câmu tà Timotéo (3.10-4.8)

Bénabwé popai ma ipicijii (4.9-22)

Ipwabwàcu

¹ Wâgo Paulo [na pwa tii] tâgà, co Timotéo, wâgo pwi *apostolo kà *Kériso Iésu, wiâra ê câbawâdé kà Pwiduée. Ba é cùruo pâ, ba na go inapàpari ê *âji wâro. Ba é jèe mara ina béaa pâ, na ée mwa naa tâjè ê wâro bèepwiri, na é naigé mee Kériso Iésu.

² Gà pwi âji naîô naa na cèikî, co Timotéo, â dau wânümoò tâgà. Wâdé na tà tâgà ê *pimeari imudi ma pinaanapô, na me géee goo Pwiduée kâjè ma Pwi Ukai Kériso Iésu. Â [wâdé na gà tâmogòori] pai moo kàru naa googà. Cidòri nyuâgà!

É pagòo Timotéo wà Paulo

³ Naa ne ma pwa, ûna go pwapwicîri, â go ciburà ina é neegà. Â go pwaolè tà Pwiduée, na ia rà piênawéna kèe wà tèpa nyimuô ma upò, â na go piênawéna kèe mwara géee na âji pwâranümoò.

⁴ Go tà niimiri é pai dau i'gà [na ia go pâra jiiigà]. Â po dau nümoò na go cògà còwâ. Â go o dau ipwadéee, wiâna ju ipâmariju còwâ.

Tòcidàra còwâ ânye na wâgoogà

⁵ Go tâmogòori pâ, gà pwi a cèikî naa goo Pwi Ukai, géee na âji pwâranümagà. Ba gà pwacèwii wà géee'gà Loïs, na ia é mara cèikî, â wà mwara nyaa'gà, Eunice.

⁶ Êkaa na go pagòogà, ba na gà wéaari bwàti é âraimeai kà Pwiduée, na é wâgoogà—na ia gà tòpi, géee goro pai tòpò é du îô naa gògà. Ba é jèe pwacèwii é ânye na jèe pwa na é bà, â wâdé na gà tòcidàra còwâ*.

⁷ Ba é Nyuââ Pwicîri, na é naa tâjè wà Pwiduée, âna câe caa nama jè piwâ ma wâgotâjè. Ba é pame tâjè é pàtamee, ma é pimeari ma é pai pitòimiri-jè!

⁸ Êkaa na gà cibwaa piwâ na gà inapàpari Pwi Ukai kâjè. Â gà cibwaa nama wâgotâgâ†, goro pai wâni na karapuu kôo ba kèe. Wâdé na ju kakeri ma picâri naima, ba kâra é *Picémara Wâdé. [Â gà cimwü naa goo Pwiduée] ba é naa tâgà é pàtamee [na go jèe ina tâgà].

Nyabi tà Pwiduée na é pa-udòjè

⁹ É jèe pa-udòjè wà Pwiduée Caa.

É todàjè diri,
ba na jè Ba kèe.

Càcaa wàjjè,

na pwa pwiri;

Ba nye câbawâdé kèe,
na é pacoo géee na biu,
na bwaa tiâu gòropuu.

É paari tâjè,
pimeari kèe,

na é naigé mee Kériso.

¹⁰ É tèepaa me Kériso,

1:2 Apostolo 16.11; 1 Timotéo 1.2 1:3 Apostolo 23.1 1:5 Apostolo 16.1 1:6 1 Timotéo 4.14

* 1:6 *Ânye na jèe pwa na é bà...tòcidàra còwâ—é, Ânye, na wâdé na gà nama dau udàri.* 1:7 Roma 8.15

† 1:8 *Gà cibwaa nama wâgotâgâ—È popai kamu naa na grec, âna pai ina wèe pâ: Wâgotâjè naani, ma na nee tii 12 ma 16.* 1:9 Éféso 2.8-9; Tito 3.5 1:10 Hébéru 2.14

*pwi a pa-udòjè.

É nama tiàù

pâtàmara ê pwâra bà.

É naa tâjè wâro

dâra gòiri awé!

Wâépwiiri kaa

Picémara Wâdé kêe‡!

Câjè caa piwâ na jè picémaraé

11 Wâ Pwiduée, âna é pwa ma go pwi apostolo kêe, ma pwi a-inapàpari é *Picémara Wâdé kêe bèepwiri, ma pwi a pacâmuri tèpa âboro.

12 Wâé kaa pwiri, na go gére picâri goo, nabâ. Êco na càcaa wâgotôo goo. Ba go nye tâmogòori wâ Pwina go cèikí ma é gooé. Â go nye niimiri ba mwü pâ, é tâmogòori wéaari é wâro kôo na ia go naa tée§, tiagoro é Tòotù pwicó*.

13 Gà pâra wiâra é pâ popai na âjupâra, na gà jèe tòpi jiio, â gà pitère dàra. Â gà wârori pwiibâ, naa na é cèikí ma é pimeaari, na é naa tâjè wâ Kériso Iésu.

14 Â gà wéaari bwàti é Picémara Wâdé na naa tâgâ. Â ée mwa pitu tâgâ é *Nyuaâé Pwicíri, na é wâro goojè.

É cimwü pwi béjè Onésifor

15 Napwa tèpa cèikí gée na province Asia, âna gà nye tâmogòori pâ, rà naa càurà tôo —wàrapwiri mwara naa goo wâ tupédu aéjii wâ Figèle, ma Hermogène.

16 Caapwi co, wâ pwini Onésifor. Wâdé na wâ Pwi Ukai, âna é naa é pimeaari kêe târa é wâao kêe. Ba é nye ciburâ pitu tôo, â càcaa wâgotêe na é pwa karapuu, pwacèwiió†.

17 Ba ûna é tèepaa me naani na ville *Roma, â câe caa nao goro mudòo pitiri é pâ ére, â é nye pâmarió.

18 Â gà nye tâmogòori bwàti diri pâ na wakè na wâdé, na ia é pwa tôo, naa na ville kêe, Éfeso. Â go ilari jii Pwi Ukai pâ, na é paari tée é pimeaari kêe‡, na Tòotù na ée mwa pitèi é gòropuu wâ Pwiduée!

2

Pwi coda na é pitère dà pwi ukai

1 Géee goo kaa [diri pâ muru bèepwiri] co pwina naîo, â wâdé na gà cimwü, naa goro é pátamee ma *pimeaari imudi kâ Kériso Iésu.

2 Gà jèe tère é ârapupûra na âjupâra, na go inapàpari, na ara pâ âboro na dau wârù. Wâdé na gà naa diri é pâ pwiibâ, tà tèpa âboro na rà *târù—tà tàpé na pârirâ ma rà pacâmuri pâra tàpé.

3 Gà kakeri ma picâri, pwacèwii pwi jèe coda kâ Kériso Iésu.

4 Ba wâ pwi coda, âna nùmee na é wâdéarié wâ pwi caa kêe. Â câe caa tà niimiri é pâ wakè na wâgòroigé jii wâra coda.

‡ 1:10 Wâépwiiri kaa Picémara Wâdé kêe—é, Géee goro é Picémara Wâdé. 1:11 1 Timotéo 2.7 § 1:12

É wâro kôo na ia go naa tée—é, I pwi ia é naa tôo, pai ina wèe pâ, é Picémara Wâdé. * 1:12 Tòotù

pwicó—Tòotù na ée mwa wâjué còwâ wâ Iésu na, é, tiagoro é pwâadèrè. 1:14 1 Timotéo 6.20 † 1:16

Càcaa wâgotêe na é pwa karapuu, pwacèwiió—Grec: Câe caa kamu goo pâ itùpaò kôo. ‡ 1:18 É pimeaari

kêe—é, É pimeaari kâ Pwiduée. 2:3 2 Timotéo 1.8

⁵ Â wà pwi a pwa kòcò mwara, âna o cáé caa piétò, wiàna cáé caa pâra wiâra ê pâ naèà goro kòcò.

⁶ [Pwacèwii na jè mu ina pâ]: Wà pwi a dau wakè na aupwanapô, âna o nye wàé, na ée mwa mara tòpi béaa pwâra wakè kèe.

⁷ Gà nünüma bwàti naa goo ê pwina go ina tâgà ni, â wà Pwi Ukai, âna ée mwa pwa ma gâ po tâmogòori diri.

Iésu Kériso âna é pwi câmu kâjè

⁸ Gà mwa tà niimiri pâ, wà Iésu Kériso, pwi gòbàra pwi ukai *Davita, âna é jèe wâro còwâ géee na aubà. Wàé kaa pwiri é *Picémara Wâdé, na go picémara.

⁹ Â majoroé kaa é Picémara Wâdé bèepwiri, na go gére tòina, â tòo-o goro é pâ itùpaò, naani na karapuu, pwacèwii pwi jè a pòtâmwara âboro. Êco na ticè âboro cèna pâri ma é tòo é Popai kâ Pwiduée!

¹⁰ Go pidâpwicâariò naa goo diri é pwiibà, ba kâ tàpé na é pitòrigarirà wà Pwiduée. Ba nùmoo na rà udò, ma tâa târa, dàra gòiri, é wâro ma é muugère jaa Kériso Iésu.

¹¹ Ba âjupâra é popai na [jè mu ina] pâ:

Wiàna jè jèe bà
naima ma Kériso,
â jè o wâro còwâ
naima ma wàé.

¹² Wiàna jè cimwü,
â jè o pitûâ
naima ma wàé.
Wiàna jè tètâjiié,
â ée mwa tètâjiiè.

¹³ Wiàna câjè caa tàrù,
éco na wàé, âna
é nye tà tâa taaci
na é tàrù.
Ba é tâa na pai tâa kèe.

Ipwacòoco tàpé na rà pâiti jii âjupâra

¹⁴ Gà taniimiri é pâ popai bèepwiri tà diri [tèpa cèikî]. Â gà ina ba gòo târa, na ara Pwiduée, pâ, na rà cibwaa pitòocia goro popai. Ba piticémuru naa goo é pâ pwàratùra bèepwiri, â nye po târa na tòdidiri tàpé na rà tère.

¹⁵ Wâgà, âna gà gòo naa na wakè'gà, â gà ina ba tàrù é popai na âjupâra. Â wà Pwiduée, âna ée mwa ipwàdée goo é wakè'gà, â o câgà caa kamu goo.

¹⁶⁻¹⁷ Gà cibwaa tâa jaa tèpa âboro, na rà pwacèwii Himéné ma wà Filétos, ba ru pwa pâ jèkutâ na piticémuru naa goo. Ba wà tàpé na rà wàrapwiri, âna càra caa papwicîri wà Pwiduée. Ê pâ popai bèepwiri, âna pwacèwii é aurumuru naiiwà, na é imaina pâ. Â wà tàpé na rà pacâmuri tèpa âboro goro pwiri, âna rà o tâiti jii Pwiduée.

18 Napwa naa goo wà tupéebà, âna ru jèe pâiti jii ê âjupâra, ba ru ina pâ, wà tèpa bà, âna rà jèe wâro còwâ géee na aubà, [â o ticè cè jè wâro còwâ na jè tapacîri.] Â, na wàrapwiri, â ru ténoori ê cèikî kâra pâra âboro.

19 Êco na ê pâaé na é tòpò wà Pwiduée, âna nye gòo ma cimwü. Â wii naa gò, pâ: *Wà Pwi Ukai, âna é nye tâmogòori tàpé na rà tèpa âboro kée, Nahoum 1.7* ma «Wà pwina é ina pâ é pwi âboro kà Pwi Ukai, âna wâdé na é pâiti jii ê èpà.»

20 [Gà niimiri cai] é wâ na dau wâdé, âna càcaa tâa na co é pâ ngapò, na pwa goro mwani mii ma mwani pwaa. Â pwa mwara, ê pâ ngapò, na pwa goro upwâra ma goro puu, ba nye târa diri é pâ tòotù. Â é ngapò na dau wâdé, âna târa pâ tòotù na jè pi-ija naima na.

21 Â wiàna gà cèitiri é èpà'gà géee na pwâranümagà, [ma tètâjii é pâ ârapupûra bèepwiri na pwâ] âna gà o pwacèwii é ngapò na dau wâdé, ba kà Pwi Ukai. Â ée mwa popagà, ba na gà pwi neemuru wakè kée. Â o wâru pâ na jèpapara wakè na wâdé na ée mwa pwa googà.

Gà uru jii pwina èpà ma pwina pwâ

22 Gà uru jii é pâ câbawâdé kà tèpa âboro dopwa, co Timotéo. Â gà mudàra ma gà wârori é wâro na tàrù. Â gà mudàra ma gà wâro na cèikî, ma pimeaari ma pinaanapò. Ba wàèpwiri pai pwa kà diri tàpé na rà papwicîri wà Pwi Ukai, géee na pwâranümarà na wâdé na araé.

23 Gà cibwaa ipacè naa goo é pâ jèkutâ na ticè èreé, ma ticèmururu naa goo. Ba tèepaa me géee goo pwiri é pâ pitòocia.

24 Â wà wâdé na é tâmogòori kà Pwi Ukai, âna càcaa wâdé na é pwi a tòocia. Wâdé na é pwi a moo ma ipakirié naa goo diri tèpa âboro, ma pwi a tâmogòori pacâmuri, ma pwi a pidàpwicârié.

25 Ba wâdé na é tâmogòori tùra ba moo tà tàpé na rà cicaraé. Â géewê, â wà Pwiduée, âna ée mwa pitu târa, ma rà pinünüma, ba na rà tâmogòori é âjupâra.

26 Â wiàna pitâmogòo nûmarà, â rà o udò jii é pwârajé kà *Caatana, wà Pwi âboro èpà, na é tâjûrurà, ba na rà pwa é câbawâdé kée.

3

O dau wâru tèpa ipa-imwüru

1 Wâdé na gà tâmogòori pâ, na pâ bènabwé tòotù, âna o jèe tèepaa me pâ pâara na gòo ma pwacé.

2 Ba wà tèpa âboro, âna [rà o dau èpà]:

Rà o piniimirà co;

Rà o wâdéari mwani;

Rà o pi-ina ba èpà wà Pwiduée;

O càra caa papwicîri é pwina pwicîri;

O maina nûmarà, â rà o pi-ina kàra;

O càra caa pitère dà du nyaa ma caa kàra, â rà o jèe tèpa cuâcâda;

3 O gòo pwâranümarà, ma ticè pimeaari goorà;

Rà o pi-ina ba èpà pâra tàpé;

Rà o wârori é wâro imudi;

Rà o tèpa putâmu;

Rà o tèpa cicara ê pwina wâdé;

⁴ Rà o tèpa icuri tèpa béerà;

Rà o tèpa pwaduwa kà tèpa pigù, â rà o ipwa-imudirimuru;

Rà o tèpa ipwamainarà;

O wâdé târa ê ipwâdéé imudi, jii wà Pwiduée.

⁵ Rà o gòmapwa ma rà tèpa âboro kà Pwiduée, ma pâra wiâra ê nyamanya kêra wâra pwapwicîri. Êco na o nye ticé pàtàmara cèikî [naa na wâro kêra]. Â gà upi tèpa âboro na rà wàrapwiri.

⁶ [Â gére wàrapwiri ni.] Ba wà pâra tàpé géé goorâ, âna rà cai pâ pwârawâ. Â rà ipiwâmi pa ilâri, na càcaa mwù ê cèikî kêra. Ba wà pa ilâri-bâ, âna rà nye tà niimiri pâ, dau maina èpà kêra, ba nye tà càù pwâranümarà diri kaa ê pâ na jèpapara èpà.

⁷ Â dau wâdé târa na rà tâmaari diri kaa tèpa picémara popai, êco na po dau pwacéé ma rà còoinari ê âjupâra,

⁸ géé goo na wà tèpa ipa-imwûrurâ, âna rà cicara ê âjupâra.

Wà tèpa pwa pupûra-bâ, âna rà pwacèwii wà Jannès ma wà Jambres*, tupédu a cicara wà *Moosé [na *Aigupito biu]. Càcaa wâdé aunünüma kêra, ba ticé pâara ê cèikî kêra.

⁹ Êco na o càra caa pâra tia-iti. Ba wà diri tèpa âboro, âna rà mwa bâra còoina ê pai imwûru kêra, pwacèwii na ia rà còo ê càra Jannès ma Jambres.

Câmu na é naa Paulo tà Timotéo

¹⁰ Êco na wâgâ, co Timotéo, âna gà tâmogòorio bwàti, â gà pâra wiâô naa na diri pâ muru—ê ârapupûra kôo, ma ê càrao, ma ê aunünüma kôo; â ê cèikî kôo, ma ê pidâpwicâariô; â ê pimeaari kôo, ma ê pai cimwù kôo,

¹¹ ma ê pai tubaèpà tòo ma pâ aré kôo. Ba gà tâmogòori pâ, rà po dau tubaèpà tòo, naa na pâ ville Antioche géé Pisidie, ma Iconium ma Lystre. Â go dau pwamaagé còo goo. Êco na wà Pwi Ukai, âna é nye upao jii diri ê pâ pwi bèepwiri.

¹² Â jèe wâdé, ba wiâna nümajè na jè pâra wiâ Kériso Iésu, â o tubaèpà tâjè.

¹³ Napwa naa goo wà tèpa piwâmi, âna rà o mwa nye ciburâ dau pwa na èpà jii béaa. Â rà o ipa-imwûru pâra tàpé. Êco na rà nye ipa-imwûrurâ còwâ.

¹⁴ Â wâgâ, âna wâdé na gà tà pâra wiâra bwàti ê âjupâra na gà jèe picòo, â na gà jèe cèikî naa goo. Ba gà nye tâmogòori pâ, wailàapà tàpé na rà pacâmurigâ.

¹⁵ Ba é pacâmurigâ é *Tii Pwicîri, géé na aukîri'gâ, â tâa tâgâ é autâmogòorimuru, târa ma gà udò, [ba na tâa tâgâ é *âji wâro] géé goo é cèikî'gâ naa goo Kériso Iésu.

¹⁶ Ba diri é Tii Pwicîri, âna é me géé jaa Pwiduée, târa ma picòo tâjè, ma èurujè, ma patârùjè, ma pinadârù ê pwina wâdé jii ê pwina èpà†.

¹⁷ Nye géé goro é Tii Pwicîri, na [é waké goojè wà Pwiduée, ba na] jè tèpa ênawéna kêe na tâbawêe. Â é pwabwâtijè, ba na jè pwa diri pâ muru na wâdé.

3:5 Mataio 7.15,21; Tito 1.16 **3:8** Exode 7.11 * **3:8** Jannès ma wà Jambres—Pwiri tupédu âboro géé goo tèpa pwa tuté na rà cicara Moosé. **3:11** Apostolo 13.14-52, 14.5,8-20 **3:12** Mataio 16.24; Ioane 15.20; Apostolo 14.22 **3:16** Roma 15.4 † **3:16** Pinadârù é pwina wâdé jii ê pwina èpà—é, Pacâmurijè goro pai wârori é wâro na wâdé ma târù.

4

Gà inapàpari popai kà Pwiduée

1 Wà Kériso Iésu, âna ée mwa me nau pitûâ kâra diri tèpa âboro, â ée mwa pitèrà diri—tèpa wâro ma tèpa bà. Êkaa na go tûâri tâgà, na araé, ma na ara Pwiduée, pâ:

2 Gà picémara é popai kà Pwiduée, na diri na pàara, wiàna wâdé, ma wiàna èpà. Gà pacâbweri* tèpa âboro; â gà patàrù tàpé na rà pwa na èpà; â gà pacâmurirà bwàti. Â gà pagòrâ. Gà pwa diri pwiri, naa na pidàpwicâari.

3 Ba o jèe tèepaa me é jèe pàara, na o wà tèpa âboro, âna o jèe tàutàra na rà tère é Popai kà Pwiduée. Â rà o nye tà pàra wiâra é pâ câbawâdé kàra na èpà. Â rà o nye ciburà mudàra tèpa picòo na wâru wàilà, na rà ina co é pwina wâdé tàra na rà tère.

4 Ba rà o kee naa goo é âjupâra, ba na rà o tère é pâ jèmaa na pwâ.

5 Êco na wâgà, âna wâdé na gà pwi a pitòimirigà na diri pâ pàara, â gà pidàpwicâarigà, naa na aré ma tòina. Â gà inapàpari é *Picémara Wâdé. Â gà tubanabwé diri pâ waké na é panuâ tâgà wà Pwiduée, ba gà pwi ênawéna kée.

Go jèe pwa pipaa na wâdé

6 Napwa naa good, âna go jèe panuâ é wâro kôo, ba na go pwa *ârapwaaillò goo tà Pwiduée. Ba o jèe tèepaa é pàara na go bà na.

7 Go pwa pwi ipaa na wâdé. Â go jèe tubanabwé é itàa kôo. Â go nye cipa ba mwü é cèikî†.

8 Go jèe piétò, ba go jèe wârori é wâro na *târù ma wâdé tà Pwi Ukai‡, pwi a pitèi na é târù. Â tapoo nabàni, âna go tapacîri é bwe korona—é pumara waké kôo—na ée mwa naa tóo, naa na pwi Tòotù, na ée mwa pitèi tèpa âboro na. Â ée mwa nye naa tà mwara, diri tàpé na wânümarà gooé, ma tapacîri é pai o tèepaa kée.

Bénabwé popai

9 Wâdé na gà piwâcí me mariò.

10 Ba wà Démas, âna é jèe panuâò, ba é po dau wâdéari é pâ neemuru é pé gòropuu bèeni. Â é pàra naa na ville Tésalonika. Â wà Crescens, âna é pàra naa Galatia; â wà Tito, âna é pàra naa Dalmatie.

11 Tà wàco Luka, na é tà wâjao. Â wâdé na gà mudà Maréko, â gà popaé wiâgà. Ba ia é po dau pitu tóo naa goo é waké na go pwa.

12 Napwa naa goo Tychique, âna go o jèe panuâé pâ naa na ville Éfeso.

13 Na gà mwa me, â gà tàpo coo jaa Carpus naa na ville Troas, ba na gà popa é palito, na ia go tà ujji naa jaaé. Â gà pame mwara é pâ tii kôo—â gà cibwaa imwüru jii i pâ tii, naa wii naa gòro parawére mutò§.

* 4:2 Pacâbweri—Convaincre, réitérer. 4:3 1 Timotéo 4.1 4:6 Filipi 2.17 4:7 1 Timotéo 6.12

† 4:7 Â go nye cipa ba mwü é cèiki—é, Â go jèe pitère dàra, tiagoro é pwâadèrè. 4:8 1 Korénito 9.24–25

‡ 4:8 Go jèe piétò, ba go jèe wârori é wâro na târù ma wâdé tà Pwi Ukai—é, Go mwa tòpi é pumara waké kôo—wâro dàra gòiri—jii wà Pwi Ukai. É, Â o wâdé ma târù na go tòpi é pumara waké jii wà Pwi Ukai. Grec: La couronne de justice. 4:10 Apostolo 15.37–39; 2 Korénito 8.23; Kolosé 4.14 4:13 Apostolo 20.6

§ 4:13 Tii na wii naa gòro parawére mutò—Parchemins. É pâ tii na wii naa gòro parawére mutò, âna maina wâri wèe jii pâ pwâpié (papyrus), ba dau gòo.

¹⁴ Wà Alexandre, wà pwi a caagai paò, âna é po dau pwa tôo ê pâ muru na èpà. Êco na wà Pwi Ukai, âna ée mwa nye naa tée cè pumara ê pâ wakè kêe [na èpà].

¹⁵ Gà ipwacôogà gooé mwara, ba é nye dau gòo goro cicara é popai kôo.

Rà capai panuâô

¹⁶ Na tóotù na tapoo pitèio naa na wâra pitèimuru, â nye ticè âboro cèna pitu tôo. Ba wàilà diri, âna rà capai panuâô. Wâdé na é pwanaurirà wà Pwiduée.

¹⁷ Êco na wà Pwi Ukai, âna é pitu tôo, ma pagòo-o. Â é naa tôo ê nii kêe, ba na go inapàpari diri é popai kêe, tà tàpé na càra caa tèpa *Juif, na rà tâa ni. Â é upao [jii é pwâra bà na dau èpà, pwacèwii na upao] gée na pwâra liô*.

¹⁸ [Â go tâmogòori pâ] ée mwa pa-udò-o jii diri é pâ pàra èpà, ma popao, naa na é Mvaciri kêe, na wânidò *napwéretòotù. Picagòtùé ma pwényunyuâarié dâra gòiri awé! Wâdé na wâra. Amen!

Ipicijii

¹⁹ Bwàcu kà du duadà Priscille ma Aquilas, ma diri é pwârawâ kà Onésifor.

²⁰ Wà Éraste, âna é tà tâa na ville Korénito. Â go ujii Trophime naa na ville Milet, ba é maagé.

²¹ Timotéo, gà piwàcî me, béaa kêra é pàara aumoo.

Wà Eubule, ma Pudens, ma Linus, ma Claudia, âna rà naa paé bwàcu'gà, wàilà ma wà diri tèpa cèikî béjè naa goo Kériso, na rà wâni.

²² Wâdé na é tà jaagà wà Pwi Ukai. Wâdé na é pwényunyuâariwà diri goro é *pimeari imudi kêe!

Cidòri nyuâawà!

Tii kà Paulo tà Tito Bétapoo popai

Wàilàpà na wii tii bèeni?
Wà Paulo, pwi *apostolo.

É wii wiidà?
Nabibiu kàra *naja 62 ma 66, béaa kàra Bénabwé pai tâa kà Paulo na karapuu wà *Roma, ma pai bà kée naawê. Munaa é tâa Macédoine wà Paulo. Còo 1 *Timotéo* Bétapoo popai. É wii na pàara na é wii é pâbéaa kàra tii kée tà Timotéo.

É wii tâi?
Tà Tito, pwi naí pwi jè *Grec, na é tâa gòropô Crète. É cèikî naa goo Iésu gée goo wà Paulo (1.4). Na naja 46, âna é pâra wiâê naa *Iérusaléma (còo *Galatia* naporomee 2). Dujè naja gée na càùé, âna é pâra wiâ Paulo naa na béaracié kàra pai pâra kée, â ru piwaké naima, ba na ru inapàpari é *Picémara Wádé (còo 2 *Korénito* naporomee 2, 7, 8, ma 12). Gée na càùé, â wà Paulo, âna é panuâé naa Crète, ba na é pitûâ naa na wàra pwapwicîri (1.3).

Cina é wii?
Nüma Paulo na é naa cè câmu tà Tito, ba na é tòimiri é picaatâa kà tèpa cèikî na Crète.

Dà ère é tii bèeni?
Wà Paulo, âna é taniimiri tà Tito, â é ina tée é pai wâro kà pwina nümee na é pwi a pitûâ kàra wàra pwapwicîri. Â é naa mwara é pupûra tà tèpa cèikî—tà tèpa ijiao, tà pa ilàri dopwa, tà tèpa âboro èpo dopwa, ma tà tèpa cèikî na rà tèpa ênawéna kîri (*esclaves*) kà tèpa âboro na pwa neemururà. Â é picòo tàra cè pai wâro na o wádé tà Pwiduée.

Pai pitàgoo tii tà Tito

Ipwabwàcu (1.1-4)

Popa bwàti wàra pwapwicîri â cicara tèpa pwa pupûra na rà tèpa pwâ (1.5-16)

Pai wàrori wâro na wádé (2.1-3.11)

Pai pacâmuri na jèpapara tèpa cèikî (2.1-10)

Âmu wâro kà tèpa cèikî (2.11-3.11)

Bénabwé popai ma ipicijii (3.12-15)

Ipwabwàcu

¹ Wâgo, Paulo, [na pwa tii tâgà, co Tito]. Go pwi ênawéna kà Pwiduée, ma pwi *apostolo kà Iésu Kériso.

[É cùruo pâ wà Pwiduée] ba na go nama pimaina too é cèikî kà tàpé na é jèè pitòrigarirà. Â é cùruo, ba na go picòo tàra é âjupâra goo Iésu, ba na rà wàrori é wâro na papwicîri wà Pwiduée.

² Â, na wàrapwiri, â rà o cèikí ba gòo pâ, o tâa târa ê *wâro dâra gòiri jaa Pwiduee. Ba béaa [kâra ê pai tòpò kêe ê gòropuu] âna é jèe mara ina pâ, na ée mwa naa tâjê ê wâro bèepwiri, â câé caa pwâ.

³ Â, na pàara na é jèe tàmara pacoò wà Pwiduee, *pwi a pa-udòjè, âna é jèe pamogòori* é popai kêe bèepwiri. Â é cùruo, ba na go inapàpari.

⁴ Wâgà, co Tito, âna gà pwacèwii pwi âji naifô, géee goo é cèikí na é dânaimariju. Wâdé na tà tâgà ê *pimeaari imudi ma pinaanapô, na me géee goo Pwiduee kâjê ma *Kériso Iésu, pwi a pa-udòjè. Cidòri nyuâagà!

Popa bwàti wâra pwapwicîri

⁵ Na ia go picijiigà na gòropô Crète, â go ina tâgà pâ, na gà mwa tubanabwé é wakè kâju naawé. Ba wâdé na gà tòpò cè tèpa pitûâ kâra wâra pwapwicîri, naa na pâ jèpa village.

Pitòrigari bwàti tèpa pitûâ

⁶⁻⁷ Napwa naa goo pwi a pitûâ kâra wâra pwapwicîri, âna cùrué, ba na é piwèaari é wakè kâ Pwiduee. Â wâdé na é wâro kêe, âna pitòimiri na ara tèpa âboro diri. Â nye ticè cèna pâri ma pitòtié goo:

É tâa bwàti goo tô wâdè†;

Câé caa pwi a-ipwamainâé;

Câé caa pwi a wâdo;

Câé caa pwi a putâmu, ma pwi a piokée;

Câé caa pwi a bu mwani goro é pwina é ina na pwâ.

Â wà tèpa naifê, âna rà tèpa cèikí naa goo Iésu, na rà pitère dâra, â càra caa tèpa wâro imudi;

⁸ Wâdé na:

É pwi a tòpi bwàti tèpa âboro na rà tèepaa marié;

É pwi a meaari é muru na wâdé;

É pwi a nünüma bwàti;

É pwi a *târù ma pitòimirié;

É pwi a piaabòrié.

⁹ Â wâdé na é pâra wiâra é popai na târù, na picémara [naa na wâra pwapwicîri]. Â, na wàrapwiri, â o târù é pupûra na é naa tà tèpa âboro, â ée pagòorâ goo. Â o pâri ma é patûra tâpé na rà cicara é popai.

Gà târi pwâ tèpa ipawâmi!

¹⁰ Po dau wâru é pâ âboro na càra caa pitère dâra. Â rà ipawâmi é pâ âboro goro é pâ popai kâra na piticèmurù naa goo. Rà dau wâjaa tèpa *Juif na rà jèe cèikí, [ba rà tacoo goo pâra tâpé pâ, na rà pwa *kama!].

¹¹ Wâdé na gà târi é pwârâ. Ba rà pacâmuri tèpa âboro goro é pâ muru na càcaa âjupâra, â rà nama gù é cèikí kâra diri kaa pâ wâao. Â jèpwi mwara, âna rà bu mwani goro pâ pwina rà ina na pwâ.

1:2 Kolosé 1.27 * 1:3 Pamogòori—Faire connaître. 1:4 Roma 1.7; 2 Kòrénito 8.23; Galatia 2.3; 2 Timotéo 4.10 1:6-7 1 Timotéo 3.2-7; 2 Timotéo 2.24-26 † 1:6-7 É tâa bwàti goo tô wâdè—Grec: Nye caapwi co wâdèe. 1:10 1 Timotéo 4.7 1:11 2 Timotéo 3.5-6; 1 Pétèru 5.2

¹² Ba nye pwi jè âboro tà manga géé jaa tèpa âboro wâ Crète, na é ina goo é âji Ba kée, pâ:

«Pwi âboro géé Crète,
pwi âboro a pwâ;
pwi a pwa ciritâu;
ma pwi a dau ija.
Câé caa pitère dâjè;
é pwi macii a piuti.»

¹³ Ê popai bèepwiri, âna âjupâra. Â géé goo kaa pwiri, âna wâdé na gà pacoora ma pwarà, ba na o tàrù é pai cèikí kàra.

¹⁴ Â gà ina tàra pâ, na rà nabwé na rà ciburà tère é pâ jèmaa ma autûâri kà pàra tèpa Juif, na pwâ. Ba rà naa càurà tàra âjupâra.

¹⁵ [Pwa na rà papwicîri na jè uti pàra utimuru. Êco na jè tâmogòori pâ]:

Êdiri pâ muru, âna wâdé
ba kà tàpé na wâdé pwâranûmarà.
Ticè na wâdé
tà tàpé na tòri pwâranûmarà,
tà tàpé na tàutàra na rà cèikí.

Wàrapwiri, ba tòri é autâmogòorimuru kàra bau *pwâratùra-nigée-goorà. [Ba càra mu caa tâmogòori na rà picadàrù é pwina wâdé jii pwina èpà.]

¹⁶ Rà inapàpâri pâ, rà tâmogòori wâ Pwiduée, êco na càrarà, âna pâiti jiié. Càra caa pitère dèe, â é miiri é pwina rà pwa. Tapidau diri é pâ wakè kàra, â jèe nye dau pwacoé ma rà pwa cè ji caapwi muru na wâdé.

2

Pai pacâmuri na jèpapara tèpa cèikí

Pa âboro na pwanûmarà

¹ Wâgà, co Tito, âna wâdé na gà pacâmuri tèpa âboro, wiâra é picòo na *tàrù.

² Gà pacâmuri tèpa ijiao, ba na rà pitòimirà, ma piaabòrirà. Â wâdé na rà wâro na cèikí, ma pimeaari, ma pidâpwicâari.

³ Â gà ina tà pa jiiâmu, pâ, wâdé na rà wârori é wâro na pwicîri, ma wâdé na ara Pwiduée. Â rà cibwaa picocoo, ma dau wâdo dipâa. Wâdé na rà paari naa na càrarà ma tùâ kàra é pwina wâdé na jè pwa.

⁴ Â wâdé na rà pacâmuri pa ilâri na pwa éarà, ba na:

Rà meaari tèpa éarà, ma èpo kàra;

⁵ Rà pitòimirà;

Rà wakè bwâti naa na pwârawâ kàra;

Rà ipakîrirà naa goo tèpa éarà.

Â, na wàrapwiri, â wâ tèpa âboro, âna o càra caa pitaurèe goo é popai kà Pwiduée.

Pa âboro dopwa

⁶ Gà pagòo tèpa âboro dopwa, ba na rà pitòimirà.

⁷ Â wâgà mwara, naa na diri pâ ére, âna wâdé na gà paari tàra ê âji càrajè. Â gà pacâmurirà, naa na âji pwâranüma, ma ipapwicîri.

⁸ Wâdé na ê pwâratùra'gà, âna tàrù ma wâdé, ba na o càcaa pâri ma rà pitòtigà. Â wà tèpa pièpàrigà âna rà o kamu, ba ticè na rà pâmari ma rà pi-inajè ba èpà goo.

Tèpa ênawéna kîri

⁹ Wà [tèpa cèikî na rà] tèpa ênawéna kîri kà tèpa âboro, âna wâdé na rà ipakîrirà naa goo tèpa caa kàra, naa na diri pâ ére. Wâdé na rà mudàra cè pai wâdéarirà kàra. Â rà cibwaa tòpi tàra goro putàmu.

¹⁰ Â rà cibwaa murarà. Wâdé na rà paari tàra pâ, rà âjupâra ma tàrù, naa na diri pâ muru na rà pwa. Êkaa na, naa wàrapwiri, â rà o còo wà tèpa âboro pâ, ê popai kà Pwiduée, *pwi a pa-udòjè, âna muru na dau wâdé ma pwényuâa.

Âmu wâro kà tèpa cèikî

¹¹ Wà Pwiduée, âna é jèe paari ê *pimeaari imudi kèe, ba é me nau pa-udò diri tèpa âboro [ma naa tàra ê *âji wâro jaaé].

¹² Â é pacâmurijè goro ê pimeaari kèe bèepwiri, ba na jè naaco diri pâ tûâ na càjè caa papwicîri wà Pwiduée goo, ma é pâ câbawâdé kâra ê gòropuu bëeni na èpà. Â, na wàrapwiri, â jè wârori na pwi pàara nabà, è wâro na pitòimiri, ma tàrù, na papwicîri wà Pwiduée.

¹³ Ba jè tapacîri goro cèikî é tòotù na dau pwényuâa. Na pwi tòotù bèepwiri, â ée mwa wâjué còwâ wà Kériso Iésu, naa na é pai maina ma muugèrè kèe. Ba wâe na é Pwiduée kâjè ma pwi a pa-udòjè.

¹⁴ É jèe panuâ é wâro kèe, ba na é tipijè jii diri é pâ càrajè na èpà. Â é pwa ma jè pwi Ba kèe, na jèe ticè èpà kèe, â na ciburà dau nümee na é pwa na wâdé.

¹⁵ Êkaa na wâdé na gà pacâmuri tèpa âboro goo diri é pâ pwiibà. Â gà pagòora, ma patùrarà. Ba tà tâgà é tàrù ma gà wàrapwiri. Â gà cibwaa panuâ ma é pwatétéri tâgà cè jè âboro.

3*Mudàra ma guwà pwa na wâdé*

¹ Gà taniimiri [tà tèpa cèikî naa jaagà na Crète] pâ, na rà ipakîrirà diri tà tèpa ukai, ma tèpa pitûâ, ma tèpa kupénoo, â na rà pitère dàra. Â wâdé na rà ciburà mudàra ma rà pwa é pâ na jèpapara muru na wâdé.

² Rà cibwaa pinabaèpà cè jè âboro. Â rà cibwaa pitòocia. Wâdé na rà pitòimirà ma moo ma ipakîrirà na ara diri é pâ âboro.

³ Âjupâra pâ, napwiri, âna wàijè mwara, âna nye ticè na jè tâmogòori [naa goo Pwiduée]. Â tàutâjè na jè pitère dèe. Â jè ipanuâjè, ba na ipa-imwùrujè. Â jè pâ nau tèpa piênawéna kâra pâ câbawâdé imudi, ma é pâ na jèpapara ipwâdée imudi. Jè pwa é wâro na èpà. Jè tèpa piboo. Â jè tèpa pièpàrijè.

⁴ Êco na:

É paari pai wâdé kêe
 wà Pwiduee Caa,
 *pwi a pa-udòjè.
 Ba é meaarijè.
 5 É nye pa-udòjè co,
 goro *pimeaari imudi kêe.
 Càcaa wàijè,
 na jè piupajè còwâ,
 goro pâ wakè kâjè.
 É nama upwaaajè
 goro é Nyuâaê Pwicîri;
 [É cèitiri èpà
 géé na pwâranûmajè.]
 É nama pitèpajè còwâ,
 [ma naa tâjè wâro;
 wâro na bwaa âmuê].
 6 É naaboo naa gòjè
 é Nyuâaê Pwicîri;
 me goo Iésu Kériso,
 pwi a pa-udòjè.
 7 É nama jè *târù na araé,
 goro é pimeaari kêe.
 O tâa tâjè *wâro dàra gòiri.
 Ba é jèè mara ina.
 Â jè cèikî ba gòo naa goo.

8 Wàèpwiri é pwâratùra na âjupâra.

Naaco pitòcia goo pwapwicîri

Nûmoo na gà gòo, co Tito, goro ina é pâ pwi bèèpwiri, tà diri tàpé na rà cèikî naa goo Pwiduee. Ba na wàrapwiri, â rà o ciburà pwa wakè na wâdé. Â é pwina rà pwa, âna o wâdé ma âjimuru, ba kâra diri é âboro.

9 Gà cibwaa ipacè naa goo é pâ jèkutâ imudi, naa goo pâ nee tèpa jo-joorojè*—[tèpa pi-ina kâra goro pwapwicîri]. Â gà uru jii é pâ pitòcia goro é *Naèà kà Moosé. Ba diri é pâ pwi bèèpwiri, âna piticèmururu naa goo, â càcaa muru na pitu tâjè.

10 Wiàna pwa cè jè âboro na é tò dii ma bara naa na wâra pwapwicîri, â gà wailu patèrèé. [Â wiàna cáé caa pitèrè dàgà] â gà panuâé, â gà cibwaa ipacè naa gooé.

11 Ba wà pwi âboro na é wàrapwiri, âna é jèè pàgà jii é âjupâra. Â é tàgèrè pwa na èpà, â é pitòtié còwâ.

Bénabwé popai

3:5 Éféso 5.26; 2 Timotéo 1.9 3:6 Apostolo 2.17-18 3:9 2 Timotéo 2.14,16 * 3:9 1re e phrase—Muru na wâdé na jè niimiri tèpa jojoorojè. Éco na càcaa wâdé na jè ipwamainajè goo, ma pitòcia ma wà pàra tàpé. Wà tàpé na é ina wà Paulo, âna munaa rà niimiri pâ, rà tòpi jii Pwiduee é autâmogòrimuru na wâgòro, géé goo pâ jèkutâ kâra goo pâ nee tèpa jojoororà. 3:10 Mataio 18.15-17

¹² Go o panuâ paé tâgà wà Artémas, é, wà Tychique. Â wiàna é tèepaa paé, â gà piwàcí me, nau pâmariô naa na ville Nicopolis. Ba go jèe niimiri pâ, na go tâa wê, na pàara aumoo.

¹³ Â gà pitu tà Zénas, pwi apoka[†], ma wà Apollos, â guwà pwabwàti é pai pâra kàru jiiwà, ba na o nye ticè cè pwina tiâu tàru.

¹⁴ Â, na wàrapwiri, â wà tèpa cèikí bééjè wâ Crète, âna rà picòo é pai pwa cèna wâdé, ba na rà pitu tà tàpé na tiâu tàra. Ba wâdé na pwa pwâra cè wakè kàra.

Ipicijii

¹⁵ Wà diri tèpa cèikí na rà wâjao, âna rà naa bwàcu'gà. Â gà pwabwàcu mwara tà tèpa âji bééjè naa na cèikí, na rà wêe.

Wâdé na é cau *pwényunyuâariwà diri wà Pwiduée, goro é pimeaari imudi kée.

Cidòri nyuâawà!

Tii kà Paulo tà Philémon Bétapoo popai

Wàilàpà na wii tii bèeni?

Wà Paulo, pwi *apostolo. Â é tâa jaaé wà Timotéo.

É wii wiidà?

Nabibiu kâra *naja 60 ma 62, na pai tapoo tâa kà Paulo na karapuu wà *Roma (*Apostolo 28.30-31*). Na pwi pàara bèepwiri, âna é wii mwara tà tàpé Filipi ma tàpé Éfeso, ma tàpé Kolosé.

É wii tâi?

Tà pwi jè a cèikî na nee Philémon naa na ville Kolosé. É pwi bérewakè kà Paulo (1.1), â é pwi âboro na wâru neemuruê, ba pwa ênawéna kîri kêe.

Cina é wii?

Wà Onésime, pwi ênawéna kîri (*esclave*) kà Philémon, âna é mura mwani kêe, â é uru. Â é tèepaa naa na ville Roma, â ipitiru ma wà Paulo naawê. Â gée goro é popai kà Paulo, â é cèikî naa goo wà Iésu wà Onésime. Â wà Paulo, âna é gére panuâê pâ còwâ naa jaa wà Philémon. Â é wii tii tée, ba na é tòpi còwâ Onésime, pwacèwii pwi a cèikî bée naa goo wà Iésu.

Dà êre é tii bèeni?

Naa na pàara na rà pitûâ na wà tèpa Roma, âna wâru tèpa âboro na pwa ênawéna kîri (*esclaves*) kàra. Naa na auniimiri kà tèpa âboro na wâru, âna piticèmuru naa goo tèpa ênawéna kîri kàra. Êco na é paari wà Paulo pâ, jè cibwaa niimiri pwiri, wàjè tèpa cèikî naa goo Iésu. Ba é ina tà Philémon pâ, wà Onésime, âna jèe câe caa pwi ênawéna kîri kêe co. É jèe pwi aéjii kêe mwara, naa na nee Kériso. Â wâdé na é tòpié wà Philémon naa na pimeaari (1.16), ma pwanauri é èpà na ia é pwa.

É tâmogdori wà Paulo pâ, é putâmu wà Philémon, gée goo é èpà na é pwa tée wà Onésime, êkaa na jè còo pâ, é patûraé ba moo, naa na pimeaari.

Naa na tii bèeni, âna jè còo mwara ucina naa goo pai pwa kà Kériso, tâjè tèpa âboro na jè pwa na èpà. Ba é pwanaurijè, â é tòpijè. É ina pâ, jè tèpa aéjii kêe. Â pwacèwii é pwina é pwa ba kà Onésime wà Paulo (1.18-19), âna wà Kériso, âna é wâri diri é kéredi kâjè goro pai bà kêe ba kâjè.

Pai pitâgoo tii tà Philémon

Ipwabwàcu (1.1-3)

Pimeaari ma cèikî kà Philémon (1.4-7)

Gà tòpi còwâ Onésime (1.8-21)

Ipicijii (1.22-25)

Ipwabwàcu

1 Wâgo* Paulo na pwa tii tâgà, co Philémon, pwi bééò goro wakè, na dau wânümoò tâgà. Go tâa na karapuu ni, goro é wakè kôo ba kà *Kériso Iésu. Â [é naa bwàcu'gà mwara] wà Timotéo, wà pwi a cèikí bééju.

2 Â [gà naa bwàcu kâbu] tà Appia, tó a cèikí bééjè; ma Arkippe, pwi bééjè goro paa ba kà Ukai kâjè Iésu. Â [gà pwabwàcu mwara] tà tèpa cèikí, na rà ipitiri na pwârawâ'gà.

3 Wâdé na tà tâgà é *pimeaari imudi ma pinaanapô, na me géé goo Pwiduée kâjè ma Pwi Ukai kâjè Iésu Kériso. Cidòri nyuâagà!

Pimeaari ma cèikí kà Philémon

4 Nye diri kaa na pàara na go mu pwapwicîri na, co Philémon, âna go pi-ila ba kâgà, â go pwaolé tà Pwiduée googà.

5 Ba go tère é jèkutâ, goro é cèikí'gà, naa goo wà Pwi Ukai Iésu, bau é pimeaari'gà, naa goo diri tèpa cèikí.

6 Go ilari jii Pwiduée pâ, wâdé na dau pimaina too é pimeaari'gà, tà tèpa cèikí béégâ†. Êkaa na, wà tèpa âboro‡, âna rà o còoina bwàti, diri pâ na jèpapara muru na wâdé, na tâa tâjè géé goo Kériso§.

7 Nye dau ipwâdéé kaa é pwâranümoò, co pwi gòrobééò, goo é pimeaari'gà. Ba gà patâmarù é pwâranüma tèpa âboro kà Pwiduée, â êkaa pwiri pwina dau pagò-o.

Gà tòpi còwâ Onésime

8 Géé goo é pimeaari'gà, âna câgo caa piwâ, na go ilari jii gâ [pâ, na gà tòpi bwàti pwi jè bééò]*. Nye pâri tóo, ma go tûâri tâgà pwiri, naa na nee Kériso.

9 Êco na go ilari jii gâ co, ba dau wânümoò tâgà. Wâgo Paulo, na go jèe pwi âboro pwanümoò†, â go gére tâa na karapuu, géé goro é wakè kôo, ba kà Kériso Iésu.

10 Wâéni é pwina go ilari jii gâ: Na gà tòpi còwâ pwi *ênawéna kîri'gà [na ia é uru jii gâ]—wà pwini Onésime. Ba é jèe pâ nau pwi a cèikí, na pàara na go tâa ni, na karapuu. Â é jèe pwacèwii na é pwina naîò.

11 [Gà tâmogòori pâ, *Onésime*, âna pai ina wèe pâ 'Pwi a pitu tâjè'.] Â wiàna cæe caa pwi a pitu tâgà béaa; â nabàni, âna é jèe dau pitu tâju.

Go naaé paé còwâ darigà

12-13 Ba é pwi âboro na é té géé gooò. Â dau nümoò dàra tà cipaé naani jaao, na pàara bèni, ba na é bwaa tâpo pitu tóo, na bwaa tiàngà. Ba go bwaa tâa na karapuu, géé goo [é pai picémara kôo] é *Picémara Wâdé kà Iésu Kériso. Êco na go o mwa naaé paé còwâ darigà,

14 wiàna wâdé tâgà. Êco na câgo caa panuâé paé darigà, wiàna câgà caa üuri. Ba wâdé na gà tòpié, géé na âji pwâranümagà, â càcaa géé goo é pai tûâri kôo tâgà.

15 Âjupâra pâ, pwa cè ji pàara, cèna câgàu caa pitànaima na. Â matâra pâ wàrapwiri, ba na gàu o mwa nye pitànaima còwâ, dàra gòiri awé.

* **1:1** Wâgo—Grec: *Wâibu*. Wà Paulo na é pwa tii, êco na é paari pâ, caapwi pwâranümaru ma wà Timotéo na é tâa jaaé. **1:2** Kolosé 4.17; 2 Timotéo 2.3 † **1:6** É pimeaari'gà, tà tèpa cèikí béégâ—Grec: *È picaatâa naa na cèikí, é, é pai picémara é cèikí*. ‡ **1:6** Tèpa âboro—é, Gà. § **1:6** É, Go ilari jii Pwiduée pâ, wâdé na gà tâmogòori diri é pâ aupwényunyûâari na é naa tâjè, géé goo é cèikí kâjè naa goo Kériso. **1:7** 2 Korénito 7.4 * **1:8** Na gà tòpi bwàti pwi jè bééò—Popai me géé nee tii 17. † **1:9** Pwi âboro pwanümoò—é, Pwi âboro na é cûruo pâ wà Kériso. **1:10** 1 Korénito 4.15; Kolosé 4.9

¹⁶ Ba nabàni, âna jèe câe caa pwi ênawéna'gà co. É jèe pwi aėjii kâju mwara, naa na nee Kériso. Ũu, é jèe pwi gòrobéeò, â wâgà, âna wâdé na gà dau meaarié. Ba é pwi ênawéna'gà, â jèpwi mwara, âna é pwi a cèikí béegà, naa goo Pwi Ukai.

Tòpié pwacèwii naa wâgo

¹⁷ Wiàna câbaâjupâra[‡] pâ, bu tupédu bére wakè [ba kà Kériso] â gà tòpié còwâ, pwacèwii naa wâgo na gà tòpio.

¹⁸ Â wiàna é mura cè muru jiigà [na ia é uru] é wiàna é pwa tâgà cè jè muru cèna càcaa wâdé, â gà tòpò diri naa goro neeò.

¹⁹ Tii muru wii kôo ni: *Wâgo, Paulo, na go mwa wâri tâgà.* (Éco na wâgà mwara, co pwi bééò, âna wâdé na gà niimiri pâ, géee good, na ia gà tòpi é *âji wâro!)

²⁰ Gà pwa é pwina go ilari jiigà, naa na nee Pwi Ukai, co Philémon, ba na o patamarù é pwâranümoo, ba ju tupédu a cèikí, naa goo Kériso.

²¹ Go jèe cèikí naa goo é pai pitère dâra'gà, êkaa na go pwa tii paé. Â go tâmogòori pâ, gà o pwa cè pwina piwéna jii é pwina go ina paé.

Ipicijii

²² Go niimiri pâ, wà Pwiduée, âna ée jèe nama go caiwà diri; wàrapwiri goo é pwâra pwapwicîri kâwà. Êkaa na gà pwabwàti cè naditârawâ, cèna go tâa na.

²³ É naa paé é bwàcu'gà wà Épafra, pwi bééò goro tâa na karapuu, géee goro pai picémara kèe Kériso Iésu.

²⁴ Â rà naa paé é bwàcu'gà mwara, wà Maréko, ma Aristarque, ma Démas, ma Luka, wà tèpa bééò goro wakè.

²⁵ Wâdé na é cau wâjaawà diri é pimeaari imudi kà Pwi Ukai kâjè, Iésu Kériso!

Cidòri nyuâawà!

Tii tà tèpa Hébéru Bétapoo popai

Wàilàapà na wii tii bèeni?

Càjè caa tàmogòori é nee pwi a wii é pwi tii bèeni. Êco na jè tàmogòori pâ, nye pwi jè *Juif, na é cèikî naa goo wà Iésu. É pwi a tàmogòori bwàti é pwapwicîri kà tèpa Juif, ma é *Aamwari Béaa. Â é pwi âboro na é tàmogòori bwàti pai pwa tii naa na grec, ba é pai wii kêe, âna dau wâdé.

É wii wiidâ?

Béaa kêra *naja 70. Ba, na pwi naja bèepwiri, âna wà tèpa coda roma, âna rà tanoori é *Wâra pwapwicîri kà tèpa Juif wâ *Iéruusaléma, â rà pacoo diri pâ *ârapwaaïlò kà tèpa Juif na é ina wà pwi a wii tii bèeni. (Còo naporomee 9 ma 10.)

É wii tâi?

Tà tèpa Juif—tèpa “Hébéru”—na rà jèe cèikî naa goo Iésu. Pwiri rà naanamari pâ popai kêe na wâru, naa na caapwi tii, ba na rà naa târa jè wâra pwapwicîri.

Cina é wii?

É wii, ba na rà tàmogòori bwàti é wakè na é pwa wà Iésu ba kàra. Â é pagòorà, ba na rà cimwü ma pidàpwicâarirà, ba rà gére wâro na pàara na pitubaèpà târa.

Dà ère é tii bèeni?

Diri pâ naèa ma pâ ârapwaaïlò kà tèpa Juif naa na é *Aamwari Béaa, âna rà tâbawée nabàni naa goo Iésu Kériso. Ba wà Pwiduée, âna é pwa tà tèpa âboro é *auipwataâboro na bwaa âmuê. Â é nama é pwi âji a pwa ârapwaaïlò kêe na caapwi co, wà Iésu Kériso. Wâé na é pwi a pame é pâ *aupwényunyuâari kêra auipwataâboro, â wâé pwi a-ipa popai naa nabibiu kâjè tèpa âboro ma wà Pwiduée. Ba é pwi âji âboro, â é pwi âji naî Pwiduée mwara, na é caapwi co. Ba é tâa jaa Pwiduée Caa, gée na biu, â dàra gòiri awé. Êco na é boome naani gòropuu, â é pa naiiri âboro. Â é pwa é ârapwaaïlò na tâbawée, na é pipanuâé târa pwâra bà. Â joro é domii kêe na é bà naa goro *satauro, târa pwanauri diri pâ èpà kâjè. Â gée goo Kériso, â pâri ma jè medari Pwiduée naa na ipwâdée. Â câ mwa caa pâri ma jè pwa cè jè ârapwaaïlò.

Pai pitâgao tii Hébéru

Iésu Kériso, âna é piwéna jii diri (1.1-4.13)

É piwéna jii tèpa angela (1.4-14)

É pame pai udò na dau pwényuâa (2.1-18)

É piwéna jii Moosé wà Iésu (3.1-6)

Âji pinaanapô jaa Pwiduée na é pame Iésu (3.7-4.14)

É pwi a-ipa popai nabibiu kâjè ma Pwiduée (4.14-10.18)

É pa naîri âboro â é pitère dà Pwiduée (4.14-5.10)

Pai patère tèpa cèikî (5.11-6.12)

É pacoo auinabéaa wà Pwiduée (6.13-20)

Melkisédek, âna é ânuu Iésu Kériso (7.1-28)

É pwi a pwa ârapwaaïlò maina kâjè wà Iésu Kériso (8.1-13)

Câcaa pâri pâ ârapwaaïlò béaa târa ma pwanauri pâ èpà (9.1-10)

Tâbawêe ârapwaaïlò kà Iésu (9.11-28)

É wacaapwi pwa ârapwaaïlò Kériso (10.1-18)

Câmu tà tèpa cèikî (10.19-13.25)

Jè ipwacèwii cèikî kà tèpa Isaraéla biu (11.1-40)

Jè ipwacèwii Iésu, â jè cimwü (12.1-29)

Bénabwé popai (13.1-25)

iésu kériso âna é piwéna jii diri

(Naporomee 1.1-4.13)

¹ Na pàara biu, âna é pipatùrari* wà tèpa jojoorojè† wà Pwiduée, na rà naigé mee tèpa *péroféta kée goro pàra pai pwa wèe na wâru.

² Â, na pàara nabà—naa na pâ bénabwé tòotù—âna é patùrajè, goo wà Pwina naiê. Ba géee gooé, âna wà Pwiduée, âna é tapoo è napwéretòotù ma è gòropuu, hau diri pâ muru na tâa na. Â nye wàè kaa na é pitòrigarié wà Pwiduée, ba na ée mwa panuâ tée diri pâ pwiibà.

³ Na jè còo Pwina naiê, â jè còo è pai muugère ma pai maina kà Pwiduée Caa. Ba ipaiwà wàilu naa na diri pai pwa wèe. Diri pâ muru, âna rà cau tèepaa ma wâro, géee goro è popai kée, na dau pwa pàtamee.

Nye wàè kaa, Pwina naiê, na ia é cèitiri è pâ èpà kâjè. Â géee na càué, â é wâjué còwâ naa jaa Pwiduée, na é wânidò *napwéretòotù. Â wà Pwiduée—wà Pwina dau pwa pàtamee—âna é nama é tâaboo naa gòro àji îê [ba na é pituâ kâra diri pâ muru].

É piwéna jii tèpa angela

⁴ Wà Pwiduée, âna é nama é piwéna‡ jii diri tèpa *angela, wà Pwina naiê. Â na è naa tée pwi neere âboro, na dau pwamuru naa goo, jii diri pâ neere âboro.

⁵ Ba câe mu caa ina tà pwi jè angela wà Pwiduée pâ:

Wàéni popai kôo,

na go ina nabà:

Gà pwina naiô,

â go pwi caa'gà.

Psaume 2.7

é,

Go o pwi Caa kée,

â ée mwa pwi naiô.

2 Samuel 7.14

* **1:1** Pipatùrari—Patùra. † **1:1** Jojoorojè—Wà pwi awii è tii bèeni, âna é pwi jè Juif, â é wii tà pàra tàpè na rà tèpa Juif mwara. Â rà jèe cau cèikî naa goo wà Kériso. **1:2** Ioane 1.3 **1:3** Apostolo 2.33-34; Kolosé 1.20; Héberu 8.1 **1:4** Filipi 2.9 ‡ **1:4** É piwéna—é, É jèe piwéna, é, É pâ nau piwéna. **1:5** 2 Samuel 7.14; 1 Chroniques 17.13; Apostolo 13.33

6 Ûna é paari Pwina naiê, tà tàpé na rà tâa jaaé, â é naa tée ê tàrù kà pwi ciàra èpo[§], â é pitûâri pâ:

*Wâdé na wà diri tèpa angela kôo,
âna rà o cau ipwamainâé diri.*

Psaume 97.7

7 Napwa naa goo tèpa angela kée, âna é ina wà Pwiduée:

*Go nama rà pwacèwii é pwéretòotù;
Rà o pwacèwii é doromara ânye.*

Psaume 104.4

8 Êco na wàèni é pwina é ina naa goo wà Pwina naiê:

Wâgà co [Pwina naiô]

âna wâgà Pwiduée!*

O ticé pwâadàra

é Mwachiri'gà.

Gà mwa Pwi Ukai

dàra gòiri awé.

*O *tàrù é pai pitûâ'gà.*

⁹ *Gà wâdéari é tàrù,*

â gà miiri é èpà.

Â wâgo, Pwiduée Caa'gà,

âna go jée pitòrigarigà†

jii diri tèpa béegà.

Go wicèpwiri é jawé ûrea

naa gòro pûrugà.

Go nama rà pipwamainagà;

go naa tâgà é pipwàdéé,

na dau maina awé.

Psaume 45.7–8

10 É ina mwara wà Pwiduée, naa goo Pwina naiê pâ:

Naa na autapoo goo,

âna nye wâgà, Pwi Ukai‡,

na gà pwi a tòpò

é pàara gòropuu.

Gà pwi a bari

1:6 Roma 8.29 § **1:6** Ûna é paari Pwina naiê... Grec: Ûna é popa Pwi ciàra èpo naa na gòropuu {monde}. Munaa é pai pitèpa Kériso, é, pai wâjué còwâ kée na jè tòotù. Ê popai monde ni, âna pai ina wée pâ: Autâa, é, napò, é, mwaciri. Pwiri naani gòropuu, é wâpà wiàna wânidò napwéretòotù. **1:7** Psaume 104.4

1:8 Psaume 45.7–8 * **1:8** Wâgà Pwiduée—Ê pâ popai bèepwiri géé na Psaume 45, âna popai kà pwi jè apwanyabi, goo é pai piéa kà pwi jè ukai. Naani, âna é ina wà pwina é wii é tii tà tèpa Hébéru, pâ, wà Pwiduée Caa, âna é ina pwiri tà Iésu Kériso, Pwina naiê. É wàrapwiri wà Pwiduée, ba na é paari tà tèpa àboro pâ, wà Iésu, âna é pwi ukai kâra gòropuu diri. † **1:9** Pitòrigarigà—Grec: Oint. Còo note goo Luka 4.18. **1:10** Psaume 102.26–28 ‡ **1:10** Nye wâgà, Pwi Ukai—Ê pâ popai bèepwiri géé na Psaume 102, âna popai kà pwi jè àboro tà Pwiduée. Naani, âna é ina wà pwina é wii é tii tà tèpa Hébéru pâ, wà Pwiduée Caa, âna é ina pwiri tà Pwina naiê, Iésu Kériso.

iri napwéretòotù.

¹¹ *O mwa tiàù
ê gòropuu diri,
ma napwéretòotù,
ma diri pwina tâa na.*

*Êco na nye wâgâ co
na o mwa tâa awé.*

¹² *Gà o cùrurà
pwacèwii árabwée;
Gà o pipîrìrà
pwacèwii dòro aupuu.*

*Á nye wâgâ co,
na gà nye tà tâa awé;
Gà nye tà wâro
dâra gòiri!*

Psaume 102.26–28

¹³ *Â wàèni jè muru na ia é ina wà Pwiduée:*

*“Gà me ma gà tâa ni.
Tâa ni gòro îò ètò.
[Go naa tâgâ é pitûâ.
O pwamainagâ awé.]
Go nama gà còogai
tèpa ipaa dàgâ.”*

Psaume 110.1

Gona guwà niimiri pâ, é ina pwiri tà pwi jè angela kée? [Bwa! É ina pwiri tà Pwina naiê!]

¹⁴ Ba napwa naa goo wà tèpa angela, âna rà tèpa ênawéna co. Ba é cùrurà wà Pwiduée, ba na rà pitu tâjè, wàjè na ée mwa pa-udòjè, [ma naa tâjè é *âji wâro jaaé].

2

É pame pai udò na dau pwényuâa

Jè cibwaa nama piticèmuru naa goo

¹ Géee goo pwiri*, â wâdé na jè pâra bwàti wiâra é popai na jè tère. Ba péa jè tà pâiti jii.

² Ba napwa naa goo é *Naèà kà Moosé†, âna é nama rà pwa wârimuru wà diri tàpé, na càra caa pâra wiâra bwàti.

³ Êco na [wà Pwiduée, âna] é jèe naa tâjè é naigé, ba na jè udò; pwi naigé na dau maina ma pwényuâa [jii é naèà]! Â jè o wânau târa cè pai uru kâjè jii é wârimuru, wiâna câjè caa câbaâjupâraé?! Ba nye wà Pwi Ukai Iésu kaa, na ia é mara inapàpari tâjè é naigé bèepwiri. Â wà tàpé na rà tèreé, âna rà jèe *paâjupâraé tâjè.

1:13 Psaume 110.1 **1:14** Psaume 34.8, 91.11 * **2:1** *Pwiri*—Ê pai maina ma muugère kà Pwina naiê Pwiduée, na napéaati naa naporomee 1. † **2:2** *Naèà kà Moosé*—Grec: *Popai na rà pame, wà tèpa angela, âna é coo*. Rà ina wà tèpa Juif pâ, rà tòpi é Naèà kà Moosé naigé mee wà tèpa angela. (Còo Apostolo 7.53.) **2:3** Héberu 10.29, 12.25

4 Â wà mwara Pwidueé, âna é paâjupâraê, goro pâ *câmu kâra pàtâmee—muru na rà pò goo wà tèpa âboro. Â é jèpa naa pâ âraimeai, na é naigé mee ê *Nyuâaê Pwicîri, wiâra câbawâdé kêe.

É ipakîriê boo ba kâjè

5 Gó gére patûrawà goro é Mwcirî‡ na o mwa tèepaa. Â o càcaa tèpa *angela, na ée mwa nama rà pitûâ naawê, wà Pwidueé.

6 Ba é ina tée wà pwi jè âboro, na jè ére géee goo é *Tii Pwicîri pâ:

Wàilàpà wà pwi âboro,
na gà o niimirîe,
[co Pwidueé]?
Gorodà na piâranümagà wàé,
wà *Pwina naîri âboro§?
7 Gà pakîriê boo
jii tèpa angela
na ji pàara,
na càcaa gòiri.
Gà naa tée korona—
bwe kâra ukai.
Gà nama pwamainâé.
8 Gà nama é pitûâ
naa gòro diri pâ muru!

Psaume 8.5–7

Ba nye ticè jè muru, cèna o tâa gòroigé jii é pitûâ kêe*. Êco na nabàni, âna jè còo bwàti pâ, càcaa pâji coo diri é popai bèepwiri.

9 Â jè còo mwara pâ, jèe pakîri wà Iésu, na ji pàara, na arana tèpa angela. Ba é pwamaagé còo, â é bà ba kâjè diri tèpa âboro, géee goro é *pimeeari imudi kà Pwidueé. Â géee goo é pwina é pwa wà Iésu, â jèe naa tée korona—bwe kâra ukai. Â jè còo pâ ipwamainâé, [pwacèwii é popai bèepwiri naa na Tii Pwicîri].

É pwi cià diri tèpa naî Pwidueé

10 Wà Pwidueé, âna é tòpò ba kèe diri pâ muru, â é tàgèrè wéaa goorà. Pwa pàra tèpa naî Pwidueé mwara, na rà dau wâru, [âna wàijè kaa]†. Â wâdé tée, na é nama jè cau tâa na é pai maina ma muugèrè kèe. Pinaigé mara é pwiibà, é pai maagé còo kà Iésu ma pai bà kèe. Â géee goo kaa pwiri, â wà Pwidueé, âna é naa tà Iésu é autâa na tâbawêe, na pârié. Ba wà Iésu, âna é pwi ukai, na é pa-udò diri tèpa naî Pwidueé, ma pwi a poparà pâ, [naa na *âji wâro]‡.

2:4 Maréko 16.20; 1 Korénito 12.4.11 ‡ 2:5 Mwcirî—Grec: Gòropuu. 2:6 Psaume 8.5–7 § 2:6 Wà Pwina naîri âboro—Popai mee géee Psaume 8.4–6, na popai goojà tèpa âboro. Êco na wà pwina é wii é tii tà tèpa Héberu, âna é ina wà Iésu, na pitunee tée pâ Pwina naîri âboro. * 2:8 Pitûâ kèe—é, Pitûâ kâjè. Pwiri é inajè tèpa âboro, é, pwiri Iésu Kériso, Pwina naîri âboro. 2:9 Filipi 2.8–9 † 2:10 Âna wàijè kaa—Bà jèe wii wàijè tèpa naîe naa na pâ nee tii 10–18, ba jè tèpa naî Pwidueé, wàijè na jè cèikî naa goo wà Iésu. (Còo Héberu 3.6.) ‡ 2:10 É, Diri pâ muru, âna kèe {kà Pwidueé}, à rà me géee gooé, à rà tâa géee gooé. Â é popa tèpa naîe na rà wâru naa na pai maina ma muugèrè. Â wâdé tée na é nama é tâbawêe {wà Iésu} naigé mee é pai maagé còo kèe, wàé {wà Iésu} na é pwina é tapoo é pai udò kâra. Ê pâ popai é nama é tâbawêe {wà Iésu}, âna pwiri pai tòpi kèe é autâa kèe napwéretòotù, é, pwiri pai ina wèe pâ, na o tâbawêe é pai pa-udòjè kèe.

11 Üu, nye wà Iésu kaa, na é pwina é popajè tèpa âboro kêe, pàdari wà Pwidueé[§], [pwi caa kêe] ba na o caapwi caa kâjè diri, wàijè ma wàé. Â géé goo kaa pwiri, âna câé caa kamu, na é ina goojè pâ jè tèpa aéjii kêe.

12 Ba wàé na ia é jèe ina tà Pwidueé pâ:

*Go mwa pwamaina neegà
tà tèpa aéjii kôo.
Go mwa câdirigà
na rà pitapitirirà*.*

Psaume 22.23

13 Â é ina tée mwara pâ: *Wâgo mwara, âna go mwa cèikî naa googà. Ésaïe 8.17*

*Â jèpwi mwara:
Wâgo ni, ma wà tápé
na é naarà tôo wà Pwidueé,
wàibà diri tèpa naîê†.*

Ésaïe 8.18

É pâ nau pwi âboro pwacèwijiè

14 Wàijè tèpa naî Pwidueé, âna jè cau tâa tâjè diri, é naiiri âboro na o mwa bà. Â é pa naiiri âboro wà Iésu, ba na é pwacèwijiè. Â é jèe bà ba kâjè, ba na tapàgà é pàtama *Caatana, wà pwina é nama jè bà.

15 Â, na wàrapwiri, â é tipijè jii é pai wâgotâjè goro é pwâra bà, na ia piijè béaa, diri tòotù.

16 Jè tàmogòori bwàti pâ, câé caa me wà Iésu, ba na é pitu tà tèpa angela. É nye me nau pitu tà tèpa gòobàra *Abéraama.

17 Â é ipwacèwijiè, tèpa aéjii kêe, naa na diri pai pwa goo. Ba [wiàna càcaa wàrapwiri, â pwiri càcaa pâri ma] é pwi a-îpa popai nabibiu kâjè ma wà Pwidueé[‡]. Â é jèe pwi a pwa ârapwaaìlò maina kâjè, na é pitère dà Pwidueé, naa na pai piênawéna kêe tée. Â é pwi a mearijè, [wàijè na ticè nii kâjè]. Â é tòpò é *ârapwaaìlò, târa pwanauri é pâ èpà kâjè.

18 Â nye pâri ma é pitu tâjè, wiàna tèepaa marijè é tacai. Ba é tàmogòori é tacai, ma é maagè còo.

3

É piwéna jii Moosé wà Iésu

1 Tèpa cèikî béedò, wà Pwidueé âna é jèe todàwà, ba na guwà tèpa âboro kêe. Êkaa na guwà naa nùmawà naa goo wà Iésu, ba é pwi majoro é cèikî kâjè. Ba

2:11 Mataia 25.40 § 2:11 É popajè...pàdari wà Pwidueé—é, É tipi tèpa âboro jii é pâ èpà kàra. Grec: É nama rà pwicîri. 2:12 Psaume 22.23 * 2:12 Popai me géé Psaume 22.23, muru wii kà ukai Davita. Wà pwi awii é tii bèeni tà tèpa Héberu, âna é ina pâ, nye wà Iésu na é mara ina pâ popai bèepwiri tà Pwidueé, na ia ru tâa napwéretòotù, béaa kàra pai tòpò wàra é gòropuu. 2:13 Ésaïe 8.17,18 † 2:13 Wàibà diri tèpa naîê—Grec: Ba rà cau tèpa naîô naa na Tii kà Isaia. Éco na naani, âna é popa pâ popai bèepwiri wà pwi awii é tii bèeni, ba naa popai goo wà Iésu, bau diri tèpa âboro kêe, na rà cau tèpa naî Pwidueé ma wàé. 2:14 1 Ioane 3.8; Auinapàri 12.10 2:16 Ésaïe 41.8-9 ‡ 2:17 Pwi a-îpa popai... Wàèpwiri wakè kà pwi apwa ârapwaaìlò. Còo note goo Héberu 6.19-20. 3:1 Nombres 12.7; Héberu 4.14, 7.26

é cùrué medarijè wà Pwiduée, â é pacimaê, ba na é pwi a pwa *ârapwailò maina kâjè*.

² Â é pitêre dà Pwiduée, â é piênawéna kêe bwàti, pwacèwii *Moosé napwiri, na ia é piênawéna kâra diri é pwârawâ kà Pwiduée.

³ Êco na dau pwamuru naa goo wà Iésu jii wà Moosé, â wâdé na dau ipwamainâé jiié. Ba wà pwi apooro é wâ, âna é piwéna jii é pwi ênawéna†.

⁴ Ba jèpa wâ, âna nye pwa pwi apooé, â nye wà Pwiduée na é tòpò diri pâ muru.

⁵ Napwa naa goo wà Moosé, âna é dau pwi a wakè bwàti naa na pwârawâ kà Pwiduée, â é dau pwi a pitêre dâra. Êco na é nye pwi ênawéna co. Ba é pwi ânuuru‡ diri é pwina ée mwa inapàpari wà Pwiduée, géé na càùé.

⁶ Â wà *Kériso, âna é pwina nari èpo na pwârawâ, na naa tée pitûâ. Â é pwârawâ bèepwiri, âna wâijè kaa, wiâna jè tà cimwù naa na pai pitapacîri kâjè, ma cipa ba mwù é cèikî kâjè.

Âji pinaanapò jaa Pwiduée na é pame Iésu

Cibwaa ipwacèwii tèpa Isaraéla

⁷ Géé goo é pâ pwi bèepwiri, â [wâdé na jè pitêre dâra é pwina] é ina é Nyuâaé Pwicîri, pâ:

*Wiâna guwà tère
pwâra to kà Pwiduée,
na tòotù bèeni,*

⁸ *â guwà pitêre dèe§!
Tàu tà wà tèpa Isaraéla
goo Pwiduée kâra,
napwiri, naa namaré.
Rà naa càùrà naa gooé
Rà nye pigàdèe,
goro pâ càrarà!*

Psaume 95.7–8

⁹ [Â ipaiwâ é pwina é ina naa goorà wà Pwiduée]:

*Rà tacaio naa namaré,
wà tèpa caa kâwâ.
Géé goo pwiri,
â rà côo é pwina go pwa,
¹⁰ naa na 40 naja.
Oratôo goorà.
Go inapàpari:
“Rà naa càùrà naa gooò!*

* **3:1** Grec: Â êkaa, co tèpa aéjii pwicîri, wâguwâ tèpa bééjè na todjè géé napwéretòotù, âna wâdé na guwâ naa nûmawâ naa goo wà Iésu, wâé pwi apostolo ma pwi apwa ârapwailò goro é cèikî kâjè. † **3:3** (2e phrase) & 3.4 Grec: ...Ipaìwâ naa goo pwi aba wâ, na é piwéna jii é wâ na é bari. 4Ba édiri pâ wâ, âna o pwa pwi abari, â nye wà Pwiduée na é bari diri pâ muru. **3:5** Nombres 12.7 ‡ **3:5** Pwi ânuuru—Grec: Pwi apaâjupâra. **3:7** Psaume 95.7–11 **3:8** Exode 17.7; Nombres 20.2–5 § **3:8** Â guwâ pitêre dèe... Grec: Guwâ cibwaa nama gôo pwâranûmawâ, pwacèwii na biu, na tàutawâ gooé.

Càra caa pitêre dòo!*

¹¹ *Go putàmu naa goorà.*

Go ipwataâboro pâ:

O càra mwa caa me

naa na ére aunao,

[ére kêra pinaanapô]

na go jêe ipwabwàti!"

Psaume 95.9-11

Jêe cibwaa nama gòo pûrùjê

¹² Êkaa na guwà ipwacòwà, co tèpa béeò! Ba wiàna guwà wéaari pâ aunünüma na èpà, â wiàna tàutàwà na guwà cèikí, â guwà péa tà pâiti jii wà Pwiduée, pwi a pawârojê†.

¹³ Ba é èpà na jêe pwa, âna é ipa-imwûrùjê, ma nama gòo pûrùjê, [â é pwa ma jêe naa càùjê naa goo wà Pwiduée]. Êkaa na guwà ciburà ipagòowà naima, ba na o càcaa tèepaa mariwà é pwiibà! Á guwà wàrapwiri diri pâ tòotù. Ba é pwi tòotù bèepwiri na é ina é Tii Pwicíri, âna nabà, [â càcaa widàuru!]

¹⁴ Jêe jêe tèpa bée Kériso, géee na autapoo goo, na jêe cèikí naa gooé. Á wádé na jêe cipa ba mwü é cèikí bèepwiri, tèepaa naa na é pwàadèrèe [ba na o pwa cè kêjê géee goo é pwina tâa tée].

¹⁵ Á [jêe cibwaa ipwanauri é pwina jêe tàgèrè] pûra naa na *Tii Pwicíri pâ:

Wiàna guwà tère

pwâra to kà Pwiduée,

na tòotù bëeni,

â guwà pitêre dèe!

Guwà cibwaa

naa càùwà naa gooé!

Psaume 95.7-8

Càra caa tèepaa naa na aunao

¹⁶ Wàilàpà tàpé na ia rà tère é pwâra to kà Pwiduée, â na ia rà naa càùrà naa gooé? Nye wà tèpa jojoorjê kaa, na ia é poparà còobé wà Moosé géee napô *Aigupito!

¹⁷ Á nye naa goorà kaa, na ia é putàmu wà Pwiduée, naa na 40 naja. Nye wàilà kaa na ia rà pwa na èpà naa namaré, â rà cau bà imudi naawé.

¹⁸ Á nye wàilà kaa, na ia é *ipwataâboro tàra wà Pwiduée, pâ, o càra caa tèepaa naa na é napô, na ia é jêe pwabwàti ba kàra.

¹⁹ Á jêe càra caa tèepaa, naa na aunao [ma pinaanapô] kà Pwiduée, géee goro na tàutàra na rà cèikí naa gooé.

4

¹ Wà Pwiduée, âna é mara ina [tà tèpa jojoorjê] pâ, ée mwa poparà pâ naa na aunao [ma pinaanapô] na é jêe mara ipwabwàti ba kàra. Á é auina kêe

* **3:10** Grec: *Naa na 40 naja. Go putàmu naa goo pwi naneèâboro bèepwiri. Á go ina pâ: É ipa-imwûrurà taaci é pwâranümarà. Càra caa tâmogòori é pâ naigé kòo. Ipaìwà naa na nee tii 15.* **3:11** Nombres 14.21-23 † **3:12** Pwi apawârojê—é, Na é wâro. **3:15** Héberu 3.7-8 **3:16** Nombres 14.1-35 **3:17** 1 Korénto 10.10

bèepwiri, âna é jèe nye coo ba kâjê nabàni. Êkaa na jè ipwacôoco, ba é péa pitèi pàra tàpé gée goojà wà Pwiduée, ma ina pâ, rà jèe ipâiti*.

² Ba jèe nye picémara tâjê é popai na wâdé [goro é aunao bèepwiri] pwacèwiirâ. Êco na wàilà, âna ticé pumara é popai na rà tère, gée goro na càra caa tòpi goro cèikî†.

³ [À wàépwiri é majoroé ma] é ina wà Pwiduée pâ:

*Go putàmu naa goorà.
Go ipwataâboro pâ:
O càra mwa caa me
naa na ére aunao,
[ére kâra pinaanapô]
na go jèe pwabwàti!*

Psaume 95.11

Tàpiri tâjê pwi aunao bèepwiri

Êco na wàijè na jè cèikî, âna jè o tòpi é âji nao ma pinaanapô kà Pwiduée‡, [na é jèe nabwé pwabwàti wà Pwiduée, gée na biu]. Ba êdiri auniimiri kée goro pâ wakè na ée mwa pacoo, âna tâbawée, béaa kâra pai tòpò kée é gòropuu.

⁴ Jè pûra mwara naa na jè ére gée goro é *Tii Pwicîri [i pwi ia é pwa wà Pwiduée naa na autapoo goo]. Ba jèe wii pâ: *É nao wà Pwiduée na bé 7 kâra tòotù, gée na càuru é pâ wakè na é pwa. Genèse 2.2* Wàépwiri pwi bé 7 kâra tòotù kâra nadàpara pwapwicîri.

⁵ Jè wâjué còwâ naa goo i pwi nee tii, na ina pâ:

*O càra mwa caa me
naa na i ére aunao,
[ére kâra pinaanapô]
na go jèe pwabwàti!*

Psaume 95.11

⁶ [Na jè pûra pwiri, â jè nye tâmogòori pâ] nye pwa é aunao [ma pinaanapô] na ia é pwabwàti wà Pwiduée. Jèpwi, âna jè jèe còo pâ, wà tàpé na rà mara tòpi é popai goo, âna càra caa tò naa na, ba càra caa pitère dèe.

⁷ À wàépwiri na é càmuri jè tòotù wà Pwiduée, [ba na rà o tòpi é âji pinaanapô kée§, wà pàra tèpa âborol]. Â é pwi tòotù bèepwiri, âna i pwi tòotù na ia ina naa na i pwi nee tii wâna é Tii Pwicîri. Ba é ina pâ:

*Wiàna guwà tère
pwâra to kà Pwiduée,
na tòotù bèeni,
â guwà pitère dèe*!*

Psaume 95.7–8

* **4:1** É péa...ina pâ, rà jèe ipâiti—é, Ba rà péa niimiri wà pàra tàpé gée goojà pâ, na rà jèe ipwâ. † **4:2** Càra caa tòpi goro cèiki—é, Càcaa tâa goorà é cèiki kà tàpé na rà pitère dèe. Pwiri pai ina wée pâ, wà Kaléba ma Iosua na ru cèikî naa goo wà Pwiduée. (Còo Nombres naporomee 13 ma 14.) **4:3** Psaume 95.11; Hébéru 3.11 ‡ **4:3** Jè o tòpi é âji nao... Grec: *Jè o nye too naa na aunao.* Jè tòpi i âji pinaanapô bèepwiri na jè tâa goo Iésu Kériso. **4:4** Genèse 2.2 **4:5** Psaume 95.11 **4:7** Psaume 95.7–8 § **4:7** Tòpi é âji pinaanapô—Còo note goo nee tii 3. * **4:7** À guwà pitère dèe—Grec: *Guwà cibwaa nama gòo pwârânimawà.*

Â é popai bèepwiri, âna wà ukai *Davita, na é pinaigé mee, jèe dau wâme cowa [kâra é pai pâra kâ tēpa jooorojè naa namaré].

⁸ Êkaa na jè cōo pâ é aunao [ma pinaanapō bèepwiri] âna càcaa é napō na ia é poparà pâ naawê wà Iosua†. Ba wiàna wàrapwiri, â pwiri cáe mwa caa ina cōwâ cè jè tòotù wà Pwiduée.

⁹⁻¹⁰ Â géee goo pwiri, â pwa é aunao [ma pinaanapō] ba kâjè tēpa âboro kâ Pwiduée. Â, na jè o too naa na, â jè o mwa bàra nao jii é wakè kâjè. Â jè o ipwacèwii wà Pwiduée, na ia é nao naa na bé 7 tòotù, [géee na càuru pai tòpò kēe é gōropuu].

¹¹ Wiàna wàrapwiri, â wâdè na jè ipwadàrapwa ma jè tòpi é âji pinaanapō kâ Pwiduée. Â jè cibwaa pwaduwa kâ tēpa jooorojè, [tēpa *Isaraéla] na ia rà ipwataù. Ba wà pwina cáe caa pitère dà Pwiduée, âna é pâiti‡.

Popai kâ Pwiduée âna tauwa

¹² Ê popai kâ Pwiduée§, âna dau pwa pàtamee, ba na é wakè goojè. Ba é pwacèwii é tauwa na nye dau éa kaa é du pière, ba é tapagà tiagoro pâ aupitòobàra ma tiagoro pâ âraduujè. Ba é géee tiagoro pâ câbawâdè ma auniimiri na tàbinyiri nigée na pwâranümajè. Â é [pwa ma pwéelaa goorà* ma] tèirà.

¹³ Ba nye ticè jè muru, ma âboro, cèna pâri ma é càrù goo wà Pwiduée. Ba wàe na é tòpòrà diri, â é tâmogòori é âji pai pwa goorà†. Â nye wàe kaa na jè o mwa coo araé ma paari tēe diri é pwina jè pwa.

iesu âna é pwi a-ipa popai nabibiu kâjè ma pwiduée (Naporomee 4.14–10.18)

É tâmogòori pai ticè nii kâjè

¹⁴ [Go géee ina tàwà pâ] wà Iésu, *Pwina naì Pwiduée, âna é pwi a pwa *ârapwaaìlò maina kâjè, na é jèe too naa *napwéretòotù, [ba na é pwi a-ipa popai nabibiu kâjè ma wà Pwiduée]. Êkaa na wâdè na jè tà tâjuru ba mwü é cèiki kâjè naa gooe.

¹⁵ Cáe caa pwi a pwa ârapwaaìlò na é wàiti jiijè. Ba é tâmogòori bwàti é pai ticè nii kâjè, â jèe tacaié, naa goro diri é pwina tacaijè goo. (Éco na wàe, âna cáe mu caa pipanuâé, â cáe mu caa pwa na èpà.)

¹⁶ Géee goo kaa pwiri, â o câjè caa piwâ, na jè me na ara Pwiduée, Pwi Ukai‡, [na é naigé mee wà Iésu]. Ba jè o mwa tòpi géee gooe é *pimeaari imudi kēe. Â ée mwa pitu tâjè, [wàjè na piticè nii kâjè] â ée mwa dau pwa na wâdè tâjè, na pàara kēe.

5

Pwiduée na é naa tēe wakè kēe

4:8 Deutéronome 31.7; Josué 22.4 † **4:8** 1re phrase—Grec: *Ba wiàna é naa tàra aunao wà Iosua...* (Iosua—Cōo Apostolo 7.45.) **4:9-10** Héberu 4.4 ‡ **4:11** Dernière phrase—Grec: *Ba na o cáe caa tûu*

wà pwi jèpwi. **4:12** Éfeso 6.17; Auinapàpàri 1.16, 19.13-15 § **4:12** Ê popai kâ Pwiduée—Càcaa aupwa tii co. Ba é patùrajè wà Pwiduée, na rà naigé mee wà tēpa âboro kēe, â na naigé mee é Tii Pwiciiri mwara.

* **4:12** Pwa ma pwéelaa—Rà ina mwara wà tēpa ijiao pâ: *Papwéelaari.* † **4:13** É tâmogòori é âji pai pwa goorà—Grec: *Â rà nye cau cipàpaa na ara é du âraporomee.* **4:14** Héberu 3.1, 10.23 **4:16** Héberu 10.19

‡ **4:16** Na ara Pwiduée, Pwi Ukai—Grec: *Naa goo é autâa (trône).*

1 Napwa naa goo wà pwi a pwa ârapwaaïlò maina, âna é pwi âboro na pitòrigarié, ba na é pwi a-ipa popai nabibiu kà tèpa âboro, ma wà Pwiduée. Ba é naa tà Pwiduée è pâ âraimeai ma *ârapwaaïlò, ba na o pwanauri è pâ èpà kà tèpa âboro.

2 Â é [nye ji pwi âboro] pwacèwiirà, â é tàmogòori pai ticè nii kâra pâ âboro. Â é moo naa gora, ma mearirà na rà imwùru, gée goro pai càcaa tàmogòori kâra.

3 Â, na pàara na é pwa ârapwaaïlò târa pwanauri pâ èpà kâra è Ba, âna é pwa ârapwaaïlò ba kée mwara, gée goo na é pwi âboro na ticè nii kée, pwacèwiirà.

4 Nye ticè cè jè âboro, cèna é tàpo cimadò gée gooé ma é pwi a pwa ârapwaaïlò. Ba pwi wakè na dau pwamuru naa goo. Â nye wàco wà Pwiduée na pârié ma é pitòrigari cè pwi âboro, pwacèwii pai pwa kée naa goo wà *Arona, [wà pwi a pàbéaa kà tèpa pwa ârapwaaïlò kâjè biu].

5 Ipaiwà naa goo wà Kériso. Ba caé caa ipwamainâé còwâ. Â nye wà Pwiduée, na é nama é pwi a pwa ârapwaaïlò maina. Ba é ina tée pâ:

*Wàéni popai kôo,
na go ina nabâ:
Gà pwina naîô,
â go pwi caa'gâ.*

Psaume 2.7

6 Â jè pûra mwara [na jè nee *Tii Pwicîri] na é ina wà Pwiduée pâ:

*Gà pwi a pwa ârapwaaïlò
dàra gòiri awé.
Ipaiwà wâgâu
ma Melkisédék*.*

Psaume 110.4

É pitère dèe Kériso â é picâri

7 Na é bwaa wâro ni gòropuu wà Iésu, â pwa jè pàara na é i ma tomara too tà Pwiduée, na é upaé [jii è pai bà kée]†. Â é tère è pwâra pwapwicîri kée wà Pwiduée. Ba wà Iésu, âna é dau pwi a papwicîrié ma pitère dèe.

8 É nye Pwina naîé kaa, éco na, pâri ma é picòo è pai pitère dàra, goro pai picâri kée.

9 Â [é pitère dàra tiagoro è pwâadèrèè, â] é jèe tubanabwé diri è wakè kée‡. Â gée goo kaa pwiri, na ée jèe caa *pwi a pa-udò diri tàpé na rà pitère dèe. [Â é naa târa è *âji wâro jaaé.]

10 Â é pacimaé wà Pwiduée, ma é pwi a pwa ârapwaaïlò maina pwacèwii wà Melkisédék.

5:3 Lévitique 9.7, 16.6 5:4 Exode 28.1 5:6 Psaume 110.4; Héberu 6.20, 7.1 * 5:6 Melkisédék—Wà pwi ukai, ma pwi jè apwa ârapwaaïlò kâra jè Ba, naa na pàara kà Abéraama, pwi caa kâra è Ba Isaraéla. (Còo naporomee 7, ma Genèse 14.17–24.) 5:7 Mataio 26.36–46; Filipi 2.6–8 † 5:7 1re phrase—é, Pwa pàara na é i ma tomara too tà Pwiduée, ba na é upaé. Ba pwa pàtâma Pwiduée na é pa-udòjè jii è pwâra bà. Wà pwi awii tii bèni, âna é niimiri è pwâra pwapwicîri kà Iésu na Gethsémané. (Còo Mataio 26.36–46.) Pwiri é niimiri mwara pàra pàara na é i na wà Iésu, pwacèwii gée na càuru pai bà kà wà Lacaro. (Còo Ioane 11.35.) ‡ 5:9 Â...é jèe tubanabwé diri è wakè kée—é, É tòpòè wà Pwiduée, ba na é pwi apwa ârapwaaïlò maina kée. Grec: Úna jèe nama é tâbawé.

Pai patêre tèpa cèikî

11 Wâru pâ muru na nûmoo na go^S ina tàwà goo [pai ipaiwà Iésu, ma Melkisédèk]. Êco na o câguwà caa tâmogòori, ba guwà tèpa pwa ciritàu, â câguwà caa nûnûma bwàti* [naa goo ê cèikî kâjè].

12 Jèe gòiri [na guwà cèikî, êco na bwaa dau kîri é autâmogòori kàwà, naa goo é popai kà Pwiduée. Wiàna guwà jèe cimwù] â pwiri guwà jèe tèpa pacâmuri pàra tàpé. Êco na guwà bwaa tèpa câmu, â câguwà caa pâ dau paé.

Guwà pwacèwii pâ nari èpo na rà bwaa di. Ba bwaa càra caa pâji ija é utimuru cèna gòo.

13-14 Â wà pwi [a cèikî] na é wàrapwiri, âna bwaa càcaa pâri ma é pinadàrù é pwina *târù ma é pwina èpà†. Êco na wà pwina é cimwù [naa na cèikî] âna é tâmogòori pwiri, ba é jèe wàrori, â é jèe picòo. Â pâri ma é tòpi é utimuru na gòo.

6*Jè tòpaé jii pâ pâbéaa kâra ârapupûra*

1-2 Wâdé na jè tèpa âboro na jè cimwù naa na cèikî naa goo Kériso. Jè tòpaé jii pâ pâbéaa kâra ârapupûra, na ia jè tòpi na jè mara cèikî:

Ê pai pinûnûma ma pai biijè jii pâ tûâ na èpà, na rà popajè dàra é pwâra bà;

Ê pai cèikî naa goo wà Pwiduée;

Ê *piupwaa;

Ê pai tòpò du ijè [naa gò pwi jè a bwaa âmu cèikî târa *pwényunyuâarié];

Ê pai o wâro còwâ géé na aubâ kâra diri tèpa âboro;

Ê pitèimuru kà Pwiduée, [târa naa târa é pumara wakè kâra]. (Â napwa naa goo é aupitèi kèe, âna o coo awé.)

Ba diri pâ pwiibâ, âna muru na jè jèe mara picòo béaa. Â càcaa pâri ma jè picòo còwâ.

3 Ba wâdé na jè pitòpaé, wiâra é câbawâdé kà Pwiduée*.

4 Dà cèna jè ina naa goo wà tàpé na rà panuâ bamwara é cèikî? [O dau pwacòo ma rà o mwa jèu biirà.] Ba ia é nama pwéelaa târa [é âjupâra gooé]. Â rà jèe tòpi pâ *aupwényunyuâari kèe, na me géé *napwéretòtù. Â jèe tâa jaarâ é Nyuââé Pwicîri,

5 â rà jèe nari géé goo é pai wâdé kâra é popai kà Pwiduée. Â rà jèe còo mwara é pàtàmara é *Mwaciri kà Pwiduée, na ée mwa bàra paari, wiàna ée mwa tòpò é Mwaciri kèe‡.

S 5:11 Go—Pai pwa kà tèpa âboro béaa, na rà wii pâ: *Wâibâ*; â pai ina wèe pâ: *Wâgo*. Còo note goo 2 Korénito 1.6. * 5:11 *Ba guwà tèpa pwa ciritàu, â câguwà caa nûnûma bwàti*—Grec: *Ba guwà jèe kee*.

5:12 1 Korénito 3.1-3 † 5:13-14 *Pinadàrù é pwina târù ma é pwina èpà—é, Tâmogòori é popai na târù*.

* 6:3 Pai ina wèe pâ, wâdé na jè pinûnûma naa goo pâ muru na wâgòro, goo é cèikî kâjè—muru na tâa na Tii Pwicîri, na câjè caa pâji tâmogòori. Â pinapéaati pàra muru bèepwiri naa na tii bèeni. Ba wâru pâ ucina goo wà Iésu Kériso, na rà tâa na Aamwari Béaa. † 6:4 *Tàpé na rà panuâ bamwara é cèikî*—Nee tii 4-8, âna pwiri popai goo wà tàpé na rà tèpa acèikî béaa, êco na rà naaoc é cèikî kâra. É, pwiri popai goo wà tàpé na rà tâa jaa wà tèpa cèikî, â rà tâmogòori é âjupâra, â rà còo pâ muru na wâdé na é pwa wà Pwiduée, êco na rà tètâjii. ‡ 6:5 *È pàtàmara é Mwaciri kà Pwiduée...* Grec: *È pàtàmara é pàra na o mwa me*.

6 Â wiàna rà tètâjii diri pâ pwiibà, â rà nye dau pitubaèpà tàra còwâ§. Â o dau pwacoé ma o nùmarà na rà pinünüma ma wâjué còwâ. Ba pwacèwii na rà gére tanamiri còwâ wà *Pwina naí Pwiduée naa goro *satauro, ma tubakamué, na ara tèpa âboro diri.

7 [Wà tàpé na wàrapwiri, âna rà pwacèwii é napuu na èpà.] Napwa naa goo é napuu na wâdé, âna é tòpi bwàti é popaa, â é nama cipu é utimuru kà tèpa waké wée. Â é pwényunyuaári é napuu bèepwiri wà Pwiduée.

8 Êco na é napuu na é nama cipu co pâ upwàra na pwa daaé, ma murumwatò na èpà, âna ticèmuru naa goo. Â é péa tojii é napuu bèepwiri wà Pwiduée, ma cìri tâjii.

Guwà tà cimwü tia pwâadèrè

9 Napwa wâguwà, co tèpa âji béèò, âna go dau cèikí naa goowà. Ba go niimiri pâ, guwà tàgère tâa na é âji naigé, â guwà tàgère pâra dàra é pai udò kàwâ* [naa na *âji wâro].

10 Ba wà Pwiduée, âna é *târù, â cáé caa imwüru é pimeaari kàwà ba kée, ma tèpa âboro kée. Ba guwà nye dau pitu tàra, â guwà bwaa nye tàgère ci naa goo nabà.

11 Â o dau wâdé tóo, na guwà tà bura ma gòo, [naa na é pimeaari kàwà bèepwiri] tiagoro pwâadèrè. Â guwà o mwa tòpi diri é câmawà na wâdé, na guwà tapacìri.

12 Â o câguwà caa pâ nau tèpa tàpilée! Wâdé na guwà ipwacèwii tàpé na ia rà cèikí ba gòo. Ba rà pidàpwicàarirà, tiagoro na é naa tàra i pumara waké kàra wà Pwiduée, na ia é mara ina tàra.

É pacoò auinabéaa wà Pwiduée

13-14 Biu, âna é *ipwataâboro† wà Pwiduée tà *Abéraama, pwi jojoorojè, â é ina pâ: *Go o nye dau pwényunyuaarigà. Â go nama rà dau wâru awé tèpa gòobàragà.* *Genèse 22.17*

15 Â wà Abéraama, âna é pidàpwicàarié, ba na é tapacìri é auinabéaa kà Pwiduée. Â géé goo kaa pwiri, â nye po cau coo diri tée.

16 Naa jaajè tèpa âboro, âna wiàna nùmajè na jè paari tà pàra tàpé pâ, jè ina é pwina âjupâra, â jè ipwataâboro naa na nee pwi âboro na dau pwamuru naa gooé jiijè. Â, naa wàrapwiri, â jèe pacoò diri é pwàra pikòì nabibiu kàra, â rà târi pwàrà.

17 Ipaiwà naa goo wà Pwiduée. Ba ûna é ina pâ ée mwa pwényunyuaári pâ âboro, â é nye ipwataâboro naa goo, ba na é *paâjupâra tàra é pwina é ina. Êkaa na rà tâmogòori pâ, rà o nye tòpi é pwina é jèe ina, â o cáé caa pitòotéri auina kée.

18 [Ba jè tâmogòori pâ, wiàna é ina pâ ée mwa pwa cè jè muru wà Pwiduée, â o cáé caa pwâ. Â wiàna é ipwataâboro naa goo, â ée nye pacoò.] Wàépwiri du

6:6 Mataio 12.31; Héberu 10.26-27; 1 Ioane 5.16 § 6:6 Rà nye dau pitubaèpà tàra còwâ—Grec: Tàra còwâ. Ê pâ popai-bà, âna rà tâa gòobàra pâ popai rà tanamiri còwâ wà Pwina naí Pwiduée, â pwiri pai ina wèe pâ: *Goro du irà.* 6:8 Genèse 3.17-18 * 6:9 Guwà tàgère tâa na é âji naigé... é. Tâa tàwà é pâ muru na dau wâdé {jii pwiri}, na rà o pame é pai udò kàwâ. 6:10 Héberu 10.32-34 6:13-14 Genèse 22.16-17 † 6:13-14 É ipwataâboro—Grec: É ipwataâboro naa na nee, wàé còwâ {Pwiduée}, ba càcaa pâri ma é ipwataâboro naa na nee pwi jèpwi na é maina jiié. (Còo nee ti 16.) 6:18 Nombres 23.19

ârailu muru na càcaa gù, â wàépwiri ê bépagòjè, na jè jèe uru naa jaaé. Â pwa nii ma gòo kâjè, ma jè cipa ba mwù ê auinabéaa kèe tâjè, na jè tapacîri goro cèiki.

¹⁹⁻²⁰ Ê auwâari kâjè bèepwiri, âna é pwacèwii ê pàiri jinu na gòo, na é cipa ba mwù é pwâranümajè. Â èrà bwàti na ére na dau pwicîri naa napwéretòotù. Ba wà Iésu, âna é jèe tàpiri é pé ciità maina na é târiwâri é ére bèepwiri‡, â é mara pâbéaa kâjè, ba na é tò naawê, ba [na é pwi a-îpa popai nabibiu] kâjè [ma wà Pwiduée]. Ba nye wàe kaa na é jèe pwi a pwa *ârapwaaailò maina kâjè, na é pwacèwii ukai Melkisédek biu[§]. Â ée mwa wàrapwiri wà Iésu dàra gòiri awé.

7

Melkisédek âna é ânuu Iésu Kériso

Wàilàpà Melkisédek?

¹ Napwa naa goo wà Melkisédek, âna é pwi ukai naa na ville Salem, na pàara biu. É pwi a pwa *ârapwaaailò kà Pwiduée kâjè—pwi Pwiduée, na é dau imaina awé. Â wà Melkisédek, âna ipitiru ma wà *Abéraama [pwi jooorojè] na é wâjué me còwâ géé na auipaa wà Abéraama. Ba é piétò jii pàra ukai na rà wâru. Úna ipitiru, â é *pwényunyuaariê wà Melkisédek.

² Â wà Abéraama, âna é naa tée ê âraimeai géé goro é pwina é tòpi naa na pai paa kèe*.

[Guwà naa nümawà cai naa goo] é nee Melkisédek. Ba é pai ina wèe, âna ‘pwi ukai na é *târù’. Â é pai ina wàra napô Salem, âna ‘pinaanapô’. Êkaa na é pwi ukai kâra pinaanapô mwara.

³ [Càcaa wâru pâ popai gooé naa na *Tii Pwicîri. Ba]:

Càcaa ina tâjè
cè du nyaa ma caa kèe,
ma cè tèpa joooroé.
Â càcaa tâmogòo
cè pai pitèpaé,
ma cè pai bà kèe.
É pwi ucina goo
Pwina naí Pwiduée.
É pwi a pwa ârapwaaailò
dàra gòiri awé.

⁴ Guwà jèe còo cai é pai maina kà pwini Melkisédek! Ba wà Abéraama, âna é pwi jooorojè na dau pwamuru naa gooé. Êco na é nye tòpò na ara Melkisédek é âraimeai kèe, âna caapwi ére géé goo é 10 géé na é pwina é tòpi naa na pai paa kèe.

⁵ Â wàépwiri pwi jéuê na é pitûari wà *Moosé naa na é Naèa kèe, ba na o mwato kà tèpa pwa ârapwaaailò. Ê naèa bèepwiri, âna kâjè, tèpa gòobàra

6:19-20 Lévitique 16.2-3 ‡ **6:19-20** 3e phrase—Úna é wàrapwiri wà Iésu, â é ipwacèwii pwi apwa ârapwaaailò maina naa na Wàra pwapwicîri kà tèpa Juif, na é tòpò naawê é ârapwaaailò bépwanauri pâ èpà kâra Ba. § **6:19-20** Ê pwacèwii ukai Melkisédek biu—Còo naporomee 7. **7:1** Genèse 14.17-20 * **7:2** Ê pwina é tòpi naa na pai paa kèe—Grec: Caapwi ére géé goro 10 (la dime), géé goro é butin. Butin—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: *Árapaa* (ére paa). **7:5** Nombres 18.21

Abérama. Â é pwina jè naa, âna jè naa tà tèpa jènerèjè mwara, wà tèpa a pwa ârapwaaillò kâjè géè na wâao kà Lévi†.

⁶⁻⁷ Â napwa naa goo wà Melkisédèk, âna câé caa pwi âboro géè na wâao kà Lévi. Êco na é nye tòpi jii wà Abérama, caapwi ére géè goo é 10.

Jèpwi mwara: Wà Abérama, âna [é pwi âboro imaina, ba] ia é *ipwataâboro tée wà Pwiduée‡. Â jè tâmogòri pâ, wà pwi âboro imaina, âna é pwényunyuâari wà pwi âboro kîri. Êco na [jè pûra pâ] nye wà Melkisédèk, na ia é pwényunyuâari wà Abérama.

⁸⁻⁹ Jèpwi mwara: Napwa naa goo wà tèpa pwa ârapwaaillò kâjè—wà tèpa gòobàra Lévi—âna rà tòpi é âraimeai na wàrapwiri. Êco na rà tèpa âboro, na rà o nye capai bà pwacèwiijè. Napwa wà Melkisédèk, âna ina gooé pâ, pwi âboro na é nye tà wâro awé.

Ûna é naa tà Melkisédèk i âraimeai kée wà Abérama, âna pwacèwii na rà cau wàrapwiri tée, wà diri tèpa gòobàra Lévi§. [Ba wà Abérama, âna é pwi joooròrà diri.]

¹⁰ Ba wiàna wà Lévi [pwi caa kàra] âna càcaa pâji pitèpaé, âna pwacèwii na é tâna na é naii pwi joooroé Abérama, na ia é naa i âraimeai kée tà wà Melkisédèk.

Tòotéri pai pwa ârapwaaillò béaa

¹¹ [Jè tâpo còo cai] é pai pwa ârapwaaillò. [Ba jè tâmogòri pâ] nye êkaa é pwi pàara é Naèà [kà Moosé]. Â nye wà [*Arona, ma] wà tàpé géè na wâao kà Lévi na rà tèpa pwa ârapwaaillò kâjè. Êco na jè còo pâ, é pai pwa ârapwaaillò bèepwiri, âna jèe câé mu caa pacoo bwàti é câbawâdé kà Pwiduée*. Ba wiàna wàrapwiri, â [wà Pwiduée, âna] pwiri câé caa panuâ medarijè pwi jè a pwa ârapwaaillò maina, na ité jiià, â na é pwacèwii wà Melkisédèk.

¹² Â wiàna é tèepaa wà pwi jè a pwa ârapwaaillò maina na bwaa âmué é pai pwa ârapwaaillò kée, â wâdé na tòotéri mwara é naèà.

¹³⁻¹⁴ Guwà còo bwàti, pâ, na go gére patùrawà [goo wà Melkisédèk, âna] go pwa ucina goo wà Pwi Ukai kâjè, Iésu Kériso, na é té géè goo é wâao kà *Juda, â càcaa wâao kà Lévi. Â nye ticé âboro géè na wâao kée, na é mu pwi a pwa ârapwaaillò. Ba ticé tàrù kàra ma rà wàrapwiri, naa na Naèà kà Moosé.

É piwéna wà Iésu Kériso

¹⁵ Guwà jèe còo pâ, wà pwi a pwa ârapwaaillò kâjè, [wà Iésu Kériso] âna é ité [jii pàra tèpa pwa ârapwaaillò wiàra é Naèà kà Moosé]. Â guwà mwa bàra tâmogòri, wiàna jè ina pâ, é nye pwacèwii Melkisédèk.

¹⁶ Ba càcaa pacimaé, géè goo cè pai té kée géè na cè jè wâao†. Â nye géè goo cò é pàtàmara é wâro kée, na o dàra gòiri awé.

¹⁷ Ba jè jèe còo pâ jèe wii naa na Tii Pwiciri gooé pâ:

† 7:5 Popai tà tèpa cèiki na rà tèpa Juif mwara. Grec: *Wiàra é Naèà, âna pwa tàrù kà tèpa nai Lévi, ma rà tèpa pwa ârapwaaillò mwara, ma rà tòpi caapwi ére géè goro é 10, géè goo é pwina tâa tà tèpa âboro kàra Ba Isaraèla, pai ina wèe pâ, tèpa jènererà. Êco na, wàilà mwara, âna rà tèpa gòobàra Abérama.* ‡ 7:6-7

Ba ia é ipwataâboro tée wà Pwiduée—Na ia é tòpi é auinabéaa (promesse) kà Pwiduée. § 7:8-9 Pwacèwii na rà cau wàrapwiri tée, wà diri tèpa gòobàra Lévi—Grec: *Wà Lévi na é naa tée.* * 7:11 Jèe câé mu caa pacoo...é câbawâdé kà Pwiduée. Grec: *Câé caa pame pai tâbawé {kâjè}.* 7:13-14 Ésaie 11.1; Mataio 2.6; Auinapàpári 5.5 † 7:16 Géè goo cè pai té kée... Grec: *Majoroé cè jè naèà na é me géè goo é naiiri âboro. Pwiri pai ina wèe mwara pâ, géè goo pâ naèà kà tèpa âboro, é, géè goo é pwina jè còo goro du âraporomejè.*

*Gà pwi a pwa ârapwaaïlò
dàra gòiri awé.
Ipaïwà wâgâu
ma Melkisédek.*

Psaume 110.4

18 Wàépwiri na nama tiâu ê Naèà kà Moosé [naa goojè]. Ba ticè nii kâra ê Naèà, ma é pacoò [ê câbawâdé kà Pwiduée].

19 Ba càcaa pâri ma é nama jè tâbawêe [ma tàrù na ara Pwiduée]. Â nabà, âna é naa tâjè ê naigé pâ naa jaaé, na dau wâdé jii ê naèà, [goro ê *aupwataâboro kèe tâjè na bwaa âmué]‡. Â jè tapacîri goro cèikî [ê pai coo wèè].

É tâa dàra gòiri awé

20-21 Jèpwi mwara: Úna é pitòrigari Kériso wà Pwiduée, â é ipwataâboro pâ, na ée mwa pwi a pwa ârapwaaïlò kèe dàra gòiri awé. Â câé mu caa wàrapwiri naa goo pàra tèpa pwa ârapwaaïlò. Ba wàèni é pwina é ina:

É jèe ipwataâboro

wà Pwi Ukai.

E jèe ina tâgâ:

“Gà pwi a pwa ârapwaaïlò

dàra gòiri awé!”

O câé mwa caa

pitòotéri còwâ

autòpò kèe.

Psaume 110.4

22 Géé goo kaa pwiri, â wà Iésu, âna é jèe pwi câmu^S kâra aupwataâboro na é pwa tâjè wà Pwiduée, êna é dau wâdé jii ê naèà.

23 Jèpwi mwara, âna wà [Iésu, âna é piwéna jii] tèpa pwa ârapwaaïlò béaa. [Ba wàé, âna é nye caapwi co, â wàilâ] âna rà nye dau wâru. Ba wiàna é bà wà pwi jèpwi, â é tòotérié wà pwi a pwicò kèe.

24 Â o nye ticè âboro cèna o tòotéri wà Iésu, ba é nye tâa dàra gòiri awé.

25 Â, na wàrapwiri, â pâri ma é pa-udò tàpé na rà medari Pwiduée naa na nee, [ma naa tàra é wâro jaaé] dàra gòiri. Ba é *wâro dàra gòiri awé wà Iésu, â é nye tà ciburà pwapwicîri ba kâra.

É pwicîri ma tâbawêe

26 Nye ticè cè jè âboro cèna pârié ma é pwi a pwa ârapwaaïlò maina kâjè, [ma pwi a-îpa popai kâjè na ara wà Pwiduée] wàco Iésu. Ba é pwicîri, â nye ticè èpà gooé, â wâdé tà Pwiduée wàé. Â wà Pwiduée, âna é jèe nama é pitâiti jii tàpé na rà pwa na èpà. Ba é jèe dàgòtùé, naa na ére na wâdòiti kâra *napwéretòotù [ba na o dau pwamainâé].

27 Wà Iésu, âna câé caa pwacèwii pàra tèpa pwa ârapwaaïlò, na rà pwa ârapwaaïlò diri pâ tòotù, târa pâ èpà kâra còwâ, bau é pâ èpà kâra é Ba. Ba é

7:19 Héberu 9.9 † 7:19 Goro é aupwataâboro kèe tâjè... Ê pâ popai bèepwiri, âna rà me géé na nee tii
22. 7:20-21 Héberu 5.6 7:22 Héberu 8.6, 12.24 § 7:22 Wà Iésu, âna é jèe pwi câmu—Ba géé gooé, â jèe tâmogòori pâ wà Pwiduée, âna ée mwa pacoò é aupwataâboro kèe. 7:25 Roma 8.34 7:27 Héberu 5.3

nye wacaapwi pwa ârapwaaïlò dâra gòiri awé, na ia é pipanuêê, ma bà [naa goro *satauro].

²⁸ Wà tèpa pwa ârapwaaïlò na pacimarà goro ê Naèà kà Moosé, âna rà tèpa âboro na ticè nii kâra [pwacèwiijè]. Â wà Pwiduée, âna [é tòotéri ê Naèà] goro ê auipwataâboro kêe. Â é pacima Pwina naîê, na é tâbawêe, [ba na é jèe nye pacoo diri] dâra gòiri awé.

8

É pwi a pwa ârapwaaïlò maina kâjè wà Iésu Kériso

¹ Wâéni ère ê pwina go ina: Pwa pwi a pwa ârapwaaïlò maina kâjè, naa napwéretòotù, [ma pwi a-îpa popai kâjè] na ara wà Pwiduée. Â wà Pwiduée, na é dau pwényuâa ma dau pwa pàtâmee, âna é nama é tâaboo naa gòro âji îê [ba na é pitûâ kâra diri pâ muru].

² Â é ère na dau pwicîri, na é tâa wê, âna nye âji wà târa pwapwicîri. Ba muru pacima kà Pwiduée, â càcaa muru pwa kâra âboro*.

³⁻⁴ Pwa ê âraimeai na é tòpò, ba wâépwiri wakè kà tèpa pwa ârapwaaïlò naaniboo gòropuu. Â wiâna é bwaa tàgére tâa ni gòropuu wà Kériso, â pwiri càcaa pâri ma é pwi a pwa ârapwaaïlò. Ba pwa pàra tâpé, ni gòropuu, na rà tèpa pwa ârapwaaïlò wiâra ê *Naèà kà Moosé. Â wakè kâra, âna na rà pwa ârapwaaïlò ma tòpò pâ âraimeai.

⁵ Êco na, diri é pâ pwiibà, âna nye po câmu kâra ma ânuuru ê âji wâra pwapwicîri na wânidò napwéretòotù. Ba, na ia é pipwabwâtié wà Moosé, ba na é pacima é wâra pwapwicîri pwa goro imwaano, âna é pitûâri tée wà Pwiduée pâ: *Gà o pwa diri ê pâ muru, wiâra ê câmu na go jèe paari tâgà, naanidò gòrojaa.* *Exode 25.40*

⁶ Ba wakè bèepwiri na ia é naa tà Kériso wà Pwiduée, âna nye dau piwéna awé, [jii é pai pwa ârapwaaïlò wiâra ê Naèà kà Moosé]. Ba wà Kériso, âna é pwi a pame tâjè é *auipwataâboro [na bwaa âmué, na é pwa tâjè wà Pwiduée]. Â é auipwataâboro bèepwiri, âna nye dau pwényuâa kaa jii é Naèà. Â ée mwa pame tâjè pâ aupwényunyuaari na dau wâdé awé.

Auipwataâboro na bwaa âmué

⁷ [Biu, âna wà Pwiduée, âna é *ipwataâboro târa ê Ba kêe *Isaraéla, goro é Naèà kà Moosé.] Â wiâna é auipwataâboro bèepwiri, âna é jèe pacoo é auniimiri kà Pwiduée, â pwiri câé caa tòpò còwâ cè béârailu wèe†.

⁸ Êco na [càcaa tâbawêe é auipwataâboro béaa, ba] é pinabaèpà é Ba kêe wà Pwiduée, na é ina pâ:

*O tèepaa é pàara,
na o bwaa âmué.
Bà mwa pitèrebà
bau wâao Isaraéla
ma wâao *Juda.
Bà mwa tòpò còwâ*

* **8:2** Grec: *É pwi ênawéna kà tèpa muru na pwicîri bau é wâra pwapwicîri pwa goro imwaano, na é pacima wà Pwiduée, â càcaa âboro.* **8:5** Exode 25.40; Kolosé 2.17; Héberu 9.23 **8:6** Héberu 7.22 † **8:7** Grec: *Wiâna wâdé bwâti i auipwataâboro béaa, â pwiri càcaa pâri ma mudâra còwâ cè jèpwi.* **8:8** Jérémie 31.31-34

cè auipwataâboro
na bwaa âmuê.

⁹ Ia bà ipwataâboro
ma tèpa caa kàra.

Ia go pacòobérà
géé napô *Aigupito.

[Go poparà còobé,
ba na rà udò.]

Bà tâaboo naima,
na pwi tòotù-bà,

â bà ipwataâboro.

Â càra caa pitère dàra.

Rà ipwanauri é popai.

Â go naa càùo tàra.

Go panuârà pâ jüio!

Â o càcaa ipaiwà

¹⁰ é auipwataâboro

na bwaa âmuê,

na bu mwa pwa,

wàibu ma Isaraéla,

tèpa âboro kôo.

Go mwa tòpò naèà kôo

naa nanaarà.

Go mwa wii popai kôo

naa na pwâranümarà.

Â go mwa Pwidueé kàra,

â o mwa wàilà pwi Ba kôo.

[Wàépwiri kaa

auipwataâboro

na bu mwa pwa.]

¹¹ Rà o cau tâmogòorio

diri pâ âboro;

O càcaa pâri

ma rà pacâmuri

pwi béerà goodò.

O ticè na é pamogòori

pwi jènereé

ba na é còoinaô.

[Ba go o mwa wâjaarà.]

Rà o mwa tâa jaaò

wà tàpé na rà kîri.

Rà o mwa medario

wà tàpé na rà maina.

¹² Go o mwa tipirà

jüi é pâ tojüi kàra.

Go o mwa pwanaurirà

goro é pâ èpà kàra.

O câgo mwa caa niimiri

é pâ cârarà na èpà.

Jérémie 31.31-34

[Wáépwiri ê auipwataâboro, na é pwa ba kâjè wà Pwiduée.]

¹³ Ūna é ina gooé pâ, pwi muru na bwaa âmuê, âna pai ina wèe pâ, jèe dòroé ê auipwataâboro béaa. Ba jèe muru na jèe gòiri, â o jèe tiâué awé.

9

Càcaa pâri pâ ârapwaaîlò béaa târa ma pwanauri pâ èpà

Pai pwa goo du ère pwiçîri

¹ Ê *auipwataâboro béaa, [âna wii naa na *Naèà kà Moosé]. Â wâna pwi naèà-bà, âna pitûâri tà tèpa âboro ê pai pwapwicîri kàra, ma é ère pwiçîri kàra, naani gòropuu.

²⁻³ Ba rà pwabwàti é wâ imwaano, ba naa wâra pwapwicîri. Â ârailu du naditârâwâ na—'é ère na pwiçîri', ma 'é ère na dau pwiçîri'. Â é pwi naditârâwâ bèepwiri, âna târiwâri goro pé ciità. Â wâna i ère na pwiçîri, âna pwa é taapà, bau é wâra ânye, bau é poloa na naa tà Pwiduée.

⁴ Â pwa i béreca* na târamiri goro mwani mii, âna rà mu çîri naawê é *encens* [pâ dà na ûrea]. Wâna ére na dau pwiçîri, âna pwa mwara i wâra pipwataâboro, na pwa goro mwani mii. Â wâna i wâra pipwataâboro, âna pwa [âracié muru na dau pwiçîri]:

I noo kâra poloa *manne*[†] [géé napwéretòtù] wâna jè pé wârado goro mwani mii;

I tâjò kà *Arona[‡], na ia é mu;

I du atù na wii naa gò i 10 Naèà kâra auipwataâboro béaa.

⁵⁻⁶ Napwa naa goo i târa i wâra pipwataâboro, âna wê kaa na ia rà mu *upwaa goro é domii kâra macii, târa pwanauri pâ èpà kâra é Ba. Â ru tâdòiti kâra i tée, i du ârailu ânuuru *angela[§] [na pwa goro mwani mii]. Ba ru câmu kâra pai tâa kà Pwiduée, naa na pai muugère kée. Â é itooru, âna cajipi i tée.

Waké kà pwi a pwa ârapwaaîlò

Wáépwiri pai pwa goo pâ muru, naa na *wâra pwapwicîri pwa goro imwaano. Dau wâru pâra popai mwara, na pâri ma jè ina naa goo diri é pâ pwiibà, éco na wâdé na jè paé.

Napwa naa goo tèpa pwa *âra-pwaaîlò, âna rà mu tò naa na ére pwiçîri, na diri pâ tòotù, ba na rà pwa é waké kâra.

⁷ Â wâco pwi a pwa ârapwaaîlò maina, âna pwa târù kée, ma é tò naa na béârailu kâra ére wâ, [i ère na dau pwiçîri]. Â é wacaapwi too naawê, naa

9:1 Exode 25.23-40, 26.1-30 **9:2-3** Exode 26.31-33 **9:4** Exode 16.33, 25.10-16, 30.1-6; Nombres 17.23-26; Deutéronome 10.3-5 * **9:4** Béreca—Ére na çîri é encens naawê, ba na âraimeai tà Pwiduée.

(Còo Luka 1.10.) Jè pûra na Exode naporomee 30 pâ, i béreca, âna é tâa na ére na pwiçîri. Êco na é ina wà pwina é wii tii tà tèpa Hébéru pâ é *tâa târa* i ère na dau pwiçîri. Ba é waké kâra béreca, âna pâra naa goo é waké na pwa naa na ére na dau pwiçîri. † **9:4** *Manne*—Wà Pwiduée, âna é pa-ija é Ba kée Isaraéla naa namaré goro *manne*, pé utimuru me géé napwéretòtù, na pwacèwii é nyi nara mwünyaté. ‡ **9:4** *Tâjò kà Arona*—Wà Pwiduée, âna é nama é pa tâjò kée wà Arona, ba na é pwa pâ waké goro pátâma Pwiduée. (Còo Exode naporomee 30.) § **9:5-6** Exode 25.18-22; Ézékiel 10.12-15 **9:5-6** Nombres 18.2-6 § **9:5-6** *Angela*—Grec: *Chérubin*. (Còo Exode naporomee 25, ma Ézékiel naporomee 10.) **9:7**

Lévitique 16.2-34

na caapwi naja. Â é pame ê domii kêra macii, na é tòpò, ba na âraimeai tà Pwидуée. Ê domii bèepwiri, âna ârapwaaïlò bèpwanauri pâ èpà—pâ èpà kêe, bau diri pâ èpà na rà pwa wà tèpa jènereé, naa na pai càcaa tâmogòori kàra.

⁸ [Èdiri pâ pwiibà, âna nye po târa ipwacèwii tâjè.] Ba é Nyuââ Pwicîri, âna ée mwa paari tâjè é pai ina wèe. Wâéni: Càcaa pâri ma jè tò naa na ére na dau pwicîri [wânidò napwéretòotù] géé goro é pai pwa ârapwaaïlò, naa na wâ imwaano [naani gòropuu]*.

⁹ Ba jè còo pâ, na pwi pàara nabà, âna wâru pâ uràpâra ma ârapwaaïlò, na rà naa tà Pwидуée wà tèpa âboro. Êco na càcaa pâri diri pâ pwiibà, ma nama *târù é pwâranûmarà na araé†.

¹⁰ Ba é pwapwicîri bèepwiri bau diri pâ naèà kêe, goro utimuru, ma wâdo, ma pai *pinuwarà, âna muru târa naijè tèpa âboro. [Â càcaa pâri ma é tigéé goro é pwâranûmara âboro.] Â é pâra co tiagoro na é tòpò é âji pai pwa wèe wà Pwiduée.

Tâbawée ârapwaaïlò kà Kériso

¹¹ Napwa naa goo wà Kériso, âna é jèe pwi a pwa ârapwaaïlò maina kâjè, na é pame tâjè diri pâ aupwényunyûari na jè tagéere wârori‡. È jèe tòme naa na wâra pwapwicîri na wânidò napwéretòotù§, na é piwéna ma tâbawée. Ba càcaa pwa goro na-araraîri âboro, â càcaa muru géé na gòropuu bèeni.

¹² Â é wacaapwi tò dâra gòiri naa na ére na dau pwicîri. Â é pame ê domii naawê, [ba na ârapwaaïlò bèpwanauri pâ èpà]. Êco na càcaa domii kêra nani ma paaci, â nye é âji domii kêe [na joro na ia é pipanuâê, ba na é pwi ârapwaaïlò]. Â, na wârapwiri, â é tipi tèpa âboro jii pâ èpà kàra, dâra gòiri awé.

¹³ Wiâra pâ naèà kêra pwapwicîri béaa, [â wâru pâ muru] na rà 'miiri' goo wà tèpa âboro. Â wâru pâ ârapwaaïlò ma pwâra pwapwicîri târa ma cètiri èpà kàra. Â rà mu *piupwaaà goro é domii kêra nani, ma é domii kêra paaci, ma é dâuru nari paaci ilâri na jèe tòo naa na ânye*.

¹⁴ Êco na é domii kà Kériso, âna dau pwa pàtâmee awé kaa jii pwiri! Ba é cètiri èpà géé na é pwâranûmajè dâra gòiri awé†! Â é tipijè jii é pâ tûâ na èpà na rà popajè dâra é pwâra bà! Ba é jèe pipanuâê wà Kériso, ba na é pwi ârapwaaïlò na tâbawée, na ticè tòri ma èpà gooé. Â géé goo kaa pwiri, â o ticè na ée mwa caa pitòtijè goo é *pwâratûra-nigéé-goojè. Â pâri ma jè coo ara wà Pwiduée, wà pwi a-ipawârojè‡, ba na jè pwamainâé ma piênawéna kêe.

¹⁵ Ê pai bà kà Kériso, âna é tipijè jii é pâ èpà na jè pwa, na jè wâro na aranara é auipwataâboro béaa. Â é tòpò é auipwataâboro na bwaa âmué. Â wà diri tàpé na é jèe todâra wà Pwiduée, âna rà o cau tòpi diri pâ aupwényunyûari na ia é mara ina béaa. Â o tâa târa pâ aupwényunyûari bèepwiri dâra gòiri awé.

* **9:8** Géé goro é pai pwa ârapwaaïlò, naa na wâ imwaano... Grec: *Na é bwaa tâa é wâ imwaano*. Ucina goro pai pwapwicîri kà tèpa Juif. **9:9** Héberu 10.1-2 † **9:9** Târù é pwâranûmarà na araé—Grec: *Tâbawée é pwâratûra-nigéé-goorà* (conscience). ‡ **9:11** Na jè tagéere wârori—é, Na jè o mwa wârori. § **9:11** Na wânidò napwéretòotù—Grec: *Na pwa goro imwaano*. **9:13** Lévitique 16.15-16; Nombres 19.9,17-19; Héberu 10.4 * **9:13** Grec: *...[Rà popa] é domii kêra pâ nani ma paaci, bau é dâuru nari paaci ilâri, ba na è piupwaa tàpé na rà 'miiri', ba na...rà cètiri èpà kàra nairi âboro...* **9:14** 1 Péteru 1.18-19 † **9:14** Ê pwâranûmajè dâra gòiri awé—é, Goo é Nyuââé Pwicîri na é tâa dâra gòiri awé. Grec: *Goro é nyuâa na é dâra gòiri awé*. ‡ **9:14** Pwi a-ipawârojè—é, Na é wâro. (Wà Pwiduée na é wâro.)

Auipwataâboro goro domii

16-17 Napwa naa goo [ê jê auipwataâboro, âna é pwacèwii] ê tii na é wii wà pwi âboro béaa kâra pai bà kêe. Ba é wii pâ nee diri tàpé na rà o tòpi é pâ wâdé kêe. Êco na bwaa câé caa pâji coo ê tii bèepwiri, wiàna bwaa câé caa pâji bà wà pwi a wii wèe. [Â nye ticè âboro na tòpi êkêe géee goo pâ wâdé kêe.]

18 Â ipaiwà naa goo é auipwataâboro béaa. Ba tòpò co goro pai joro wàra é domii [kâra é macii na tètâmwereê].

19 Ba ûna é jêe inapàpari diri pâ naèà târa é Ba wà Moosé, â é popa domii kâra pâ nari paaci ma nani, na biinaimari bau é jawé. Â é naaboo naa na é na údòro upwâra *hysope* na pii goro wàramutô na mii. Â é upwaa i Tii goro Naèà. Â é wàrapwiri naa gò pâ âboro diri. Â é inapàpari târa pâ:

20 *Wàéni é domii bépaâjupâra* é auipwataâboro, na é pwa wà Pwiduée ba kàwà, â wâdé na guwà pâra naa goo.* *Exode 24.8*

21 Â é upwaa goro domii i wâra pwapwicîri pwa goro imwaano, ma êdiri pâ muru pwicîri na tâa na.

22 Êkaa na, wiàra é Naèà, â nye êco é domii na pâri ma é nama wâdé† pâ muru na ara Pwiduée. Â rà pwâco é pâ muru [naa na Naèà] na càcaa wàrapwiri. Â nye ticè pai pwanauri wàra pâ èpà, wiàna càcaa joro é domii.

É paarijè tà Pwiduée

23 Jè jêe côo pâ, é wâra pwapwicîri pwa goro imwaano, bau é pwina tâa na, âna wâdé na ara Pwiduée. Ba wâdé goro é domii kâra pâ macii. Êco na pâ muru bèepwiri, âna nye po câmu kâra co é pâ muru na piwéna, na wânidò napwéretòotù. Â târa pâ pwi bèepwiri, âna o wâdé co é ârapwaaillò na dau piwéna. [Ba càcaa pâri é domii kâra pâ macii ma càtura é èpà.]

24 Wà Kériso, âna é tò naa na é wâra pwapwicîri na wânidò napwéretòotù, ba na é ipaarijè tà Pwiduée. Â câé caa wàrapwiri naa na i wâra pwapwicîri naani gòropuu, na pwa goro na-araraîri âboro. Ba é pwi wâra pwapwicîri-bà, âna nye po câmu kâra é pwi âji êkêe [na wânidò napwéretòotù].

25 Â jèpwi mwara, âna é ârapwaaillò na é pame wà Kériso, âna é domii kêe wâé, [â càcaa domii kâra macii].

[Â jèpwi mwara, âna] câé caa pwa wâru pwa ârapwaaillò, pwacèwii pwi a pwa ârapwaaillò maina naani gòropuu na é ciburà pwa na diri pâ naja.

26 Ba wiàna wàrapwiri, â pwiri gére pwa wâru aré [ma bà] tapoo géee na autapoo goro é gòropuu. Bwa! É jêe nye wacaapwi tèepaa, na pwi pâara, béaa kâra pwâadàra gòropuu. Â é ipanuâé, ba na é pwa ârapwaaillò gooé còwâ. Â é jêe nama tiàù é èpà goro é pai bà kêe.

27 Napwa naa goo wà tèpa âboro, âna rà nye wacaapwi bà co. Â géee na càué, â ée mwa pitèirà wà Pwiduée.

28 Â wà Kériso mwara, âna é jêe nye wacaapwi bà, târa pwanauri é pâ èpà kà tèpa âboro diri. Â wiàna ée mwa wâjué me còwâ, â o càcaa târa ma é tipijè còwâ jii pâ èpà. Ée mwa jèu wâjué me, ba na é pa-udòjè, wàijè na jè tapacîé naa na pidàpwicâari. [Â é *âji wâro na é naa tâjè, âna o dâra gòiri awé.]

§ 9:16-17 Tii na é wii...na rà o tòpi é pâ wâdé kêe—Testament. 9:19 Exode 24.6-8 * 9:20 Bépaâjupâra—En attestation, ce qui confirme. 9:21 Lévitique 8.15,19 9:22 Lévitique 17.11 † 9:22 Nama wâdé—Grec: Cèitiri èpà (purifier). 9:23 Hébéru 8.5, 10.1 9:26 Hébéru 10.10

10

É wacaapwi pwa ârapwaaïlò Kériso

¹ [Go jèe paari tàwà pâ]: Napwa naa goo ê *Naèà kà Moosé, âna é po ânuruu co é pâ aupwényunyuâri na rà mwa tèepaa me géé na càùè*. Â càcaa âji ânuruu pâ pwi bèepwiri. Ba é Naèà, âna é tacoo goo wà pwi a pwa ârapwaaïlò maina pâ, na é wacaapwi pwa *ârapwaaïlò, na caapwi naja. Â ipaiwà na diri pâ naja, [géé na biu, â ðàra gòiri].

Êco na, diri pâ ârapwaaïlò bèepwiri, na rà dau wàru awé, âna càcaa pâri ma rà nama rà *tàrù ma tâbawêe na ara Pwiduée,

² ma cèitiri pâ èpà kàra. Ba wiàna pâri, â pwiri câé caa pitòtirà ê *pwàratùra-nigée-goorà. Â pwiri o càra mwa caa pwa ârapwaaïlò còwà.

³ Bwa, ê ârapwaaïlò na rà naa diri pâ naja, âna rà nye tà ciburà taniimiri tàra còwà é pâ èpà kàra, [na nye tà ciburà wâgoorà].

⁴ Ba jèe nye po dau pwacoé ma cèitiri é pâ èpà kàra pâ âboro, goro é domii kàra paaci ma nani paao.

⁵⁻⁶ Wàépwiri é majoro é pâ popai bèeni na ia é ina tà Pwiduée wà Kériso, na ia é tèepaa me naani gòropuu:

Nye càcaa nūmagà

goo ârapwaaïlò

bépwanauri pâ tojii.

Câgà caa tòpi

macii na cîri

bétipi pâ èpà.

Càcaa wâdé tâgà

pâ âraimeai.

Gà naa tôo co

é naiiri âboro

bépiênawéna'gà.

⁷ *Â go ina tâgà:*

“Wâgo-ni aragà.

Go mwa pwa wakè'gà;

go mwa pacoo co

é câbawâdé'gà.”

Ba nye wàrapwiri

é auina gooò

naa na i Tii'gà.

Psaume 40.7-9

É tòpò âmu auipwataâboro

⁸ Gà còo, é ina wà Kériso pâ, càcaa wâdé tà Pwiduée pâ ârapwaaïlò, ma âraimeai, ma pâ macii na cîri! Êco na nye êkaa Naèà, na é tacoo gooje, ba na jèe naa diri pâ pwi bèepwiri!

⁹ Jèepwi, âna é ina tà Pwiduée wà Kériso pâ: *Wâgo-ni aragà; go o mwa pacoo co é câbawâdé'gà.* [Â gà còo, é pâ popai bèepwiri, âna rà paari tâjè pâ] é† nama tiâu diri é *auipwataâboro béaa; â é tòpò é auipwataâboro na bwaa âmuê.

* **10:1** Na rà mwa tèepaa me géé na càùè—Wà Kériso, âna é jèe nye pame pâ aupwényunyuâri bèepwiri, géé na càuru é pâara kàra ê Naèà kà Moosé. **10:4** Héberu 9.13 **10:5-6** Psaume 40.7-9 † **10:9** Ê—Kériso, é, Pwiduée Caa.

10 Â wà Kériso, âna é jèe nye pwa kaa ê câbawâdé kà Pwiduée, na é panuâ ê naiié, ba na é pwi ârapwaaïlò na é caapwi co. Â é jèe tipijè jii é pâ èpà kâjè, â é nama jè tèpa âboro kà Pwiduée‡.

11 [Naa na auipwataâboro béaa, âna] rà coo goro é béreca wà tèpa pwa ârapwaaïlò, na diri pâ tòotù§. Â rà nye pwa wâru pwa ârapwaaïlò na ipaiwà. Êco na nye ticè ji caapwi ârapwaaïlò na rà pwa, na pâri ma tipijè jii é pâ èpà kâjè.

12 Â napwa naa goo é ipwa ârapwaaïlò kà Kériso*, âna é nye wacaapwi pwa co. Â nye dau pwa pàtâmee, târa ma pwanauri diri pâ èpà kâjè, dàra gòiri awé†. Â gée na càué, âna wà Pwiduée, âna é nama é tâaboo naa gòro âji îê, [ba na é pitùâ kâra diri pâ muru] dàra gòiri awé.

13 Â é tâa wê, tiagoro na ée mwa bàra còogai diri tàpé na rà pipaa dèe.

14 Nye goro é ârapwaaïlò kèe na caapwi co, na é nama rà tàrù ma tâbawêe na ara Pwiduée, diri tèpa âboro, na é jèe tipirà jii pâ èpà kàra‡.

Naèà na tòpò naa na pwâranümajè

15 É nye *paâjupâra pwiri tâjè é Nyuââé Pwicîri, goro pâ popai bèeni [na é ina wà Pwiduée pâ]:

16 *Nye wàéni kaa
auipwataâboro
na bà o mwa pwa
[ma tèpa âboro kôo]
na pwi tòotù
na go jèe pacoo:
Go mwa tòpò naèà kôo
naa nanaarà.
Go mwa wii popai kôo
naa na pwâranümarà.*

Jérémie 31.33

17 Â é ina mwara pâ:

*Go o mwa tipirà
jii pâ tojii kàra.
Go o mwa pwanauri à
goro é pâ èpà kàra.
O câgo mwa caa nümiri
pâ càrarà na èpà.*

Jérémie 31.34

10:10 Héberu 9.12 ‡ 10:10 2e phrase—Grec: *Sanctifiés*. Pai ina wèe mwara pâ, pâri ma jèe coo araé ma pwamainâe ma piênawéna kèe. 10:11 Exode 29.38 § 10:11 *Na diri pâ tòotù*—Pâ ârapwaaïlò na rà pwa na diri pâ tòotù, âna rà ité jii é ârapwaaïlò na piwéna, na pwa co na caapwi tòotù kâra naja. (Còo nee tii 1.) Êco na cau ticè géee goorà na pwa pàtâmee ma é tipijè jii é pâ èpà kâjè. * 10:12 *É ipwa ârapwaaïlò kà Kériso*—Pwi ipwa ârapwaaïlò kèe bèepwiri, âna wàé còwâ, ba é ipanuâé, ba na é bà. (Còo Héberu 9.28.) † 10:12 *Dàra gòiri awé*—Ê pâ popai bèepwiri, âna pwiri gòobàra pâ popai târa ma pwanauri pâ èpà kâjè, é, pwiri gòobàra pâ popai tâaboo naa gòro âji îê. 10:13 Psaume 110.1 ‡ 10:14 *Na é jèe tipirà jii pâ èpà kàra—é*, Na é jèe nama rà tèpa âboro kà Pwiduée. Grec: *Na jèe papwicîrira*. 10:16 Jérémie 31.33; Héberu 8.10 10:17 Jérémie 31.34

18 Â gâ còo, wiàna jèe pwanauri pâ èpà kâjè, â o câ mwa caa pâri ma jèe pwa còwâ cè jèe ârapwaaillò.

câmu tà tèpa cèikî

(Naporomee 10.19-13.25)

Jèe cipa ba mwü cèikî kâjè

19-20 Ico tèpa béèò, jèe tàpiri tâjè, i ére na dau pwicîri [na wânidò *napwéretòotù] géee goro è pai joro wàra domii kà Iésu. Ba na ia é panuâ è naiié [ba na pwa ârapwaaillò goo] â è tàpiri è imwaano[§] [bétâriwâri i ére na dau pwicîri]. Â o câjè caa piwâ na jèe tòme naawé! Ba nye êkaa pwi naigé na bwaa âmué, târa cè wâro* [dàra gòiri awé naa jaa Pwiduée].

21 Wâépwiiri, jèe pwa è pwi a pwa ârapwaaillò maina kâjè, na é pitùâ naa na è pwârawâ kà Pwiduée.

22 Â è jèe cèitiri è èpà kâjè, ba na jèe po pwéelaa, pwacèwii na nuwajè goro jawé na èaau[†]. Â o jèe nye ticè cè jèe muru cèna o pitòtjèe goo. Â géee goo kaa pwiri, âna mwa bàra wâdé na jèe tòme naa jaa Pwiduée, naa na pwâranüma na âjupâra, ma è cèikî na mwü.

23 Wâdé na jèe tâjuru ba mwü è cèikî kâjè, naa goo è pâ aupwényunyuaâri na jèe tapacîri [na me géee jaa wâ Pwiduée]. Ba é nye pwi a pacoo è pwina é jèe mara ina béaa.

24 Â wâdé na jèe pitu tâjè ma ipagòjèe naima, ba na o pimaina too è pimeari kâjè, ma è pâ wakè kâjè na wâdé.

25 Â jèe cibwaa coo jii è pâ ipitiri kâjè pwacèwii pâra tàpé, â wâdé na jèe tà ciburâ ipagòjèe. Â jèe tà cimwü naa goo, ba jèe tâmogòori pâ, o jèe tèepaa è Tòotù [na ée mwa wâjué còwâ na wâ Pwi Ukai].

Jèe ipwacòoco!

26 [Jèe ipwacòjèe, co tèpa béèò!] Ba wiàna jèe nama gòo pûrujè, ba na jèe tà ciburâ pwa na èpà—wàijè na jèe tâmogòori bwàti è âjupâra—â o jèe nye ticè ârapwaaillò, cèna o pâri, târa ma pwanauri pâ èpà kâjè bèepwiri!

27 Â nye ticè cèna jèe o tòpi jii Pwiduée, êco è pai pitèjèe kèe ma pai pwa wârimuru kâjè! Â è pwi bèepwiri, âna jèe tapacîri, naa na pai wâgotâjèe ma pwùkuru kâjè. Ba wâ diri tàpé na rà cicara Pwiduée, âna ée nama tòrà naa na è na ânye na dau tòl!

28 Napwa naa goo wâ pwi âboro na câé caa pitère dàra è Naèà kà Moosé, âna pitèie ma tètâmwereé, wiàna pwa ârailu, é, âracié cè tèpa pitòtié. Â càra caa piwâ wâ tèpa jènereé ma rà tètâmwereé.

10:19-20 Héberu 4.16 **10:19-20** Mataio 27.51 **§ 10:19-20** Na ia é panuâ è naiié...â è tàpiri è imwaano—Munaa ucina goro pai too kà pwi apwa ârapwaaillò kà tèpa Juif, naa na ére na dau pwicîri, ba na é tòpò è ârapwaaillò bépwanauri pâ èpà kâra è Ba. (Pwi ârapwaaillò kà Iésu, âna è naiié, wâé.) Pwiri ucina mwara goro è pé ciità maina na è wâra pwapwicîri wâ Iérusaléma na tudârùè ûna é bà wâ Iésu. (Còo Mataio 27.51.) Pwiri wâ pwi awii tii bèeni, âna é ina pâ, è naii Iésu na taé, âna pwacèwii è ciità na tudârùè. * **10:19-20** Dernière phrase—é. Â è wâro còwâ wâ Kériso, â è jèe pâ nau pwi naigé kâjè. Grec: Ê tàpiri è naigé na bwaa âmué, na wâro. **10:22** Lévitique 8.30; Ézékiel 36.25; Éféso 5.26 † **10:22** 1re e phrase—Grec: Jèe cèitiri è tòri kâra pwâranümajè, â jèe nuwa è naiijèe goro jawé na èaau. **10:25** Héberu 3.13 **10:26** Héberu 6.4-8 **10:27** Ésaie 26.11 **10:28** Deutéronome 17.6, 19.15

29 Â o dà cè wârimuru kà tàpé na rà còogai wà *Pwina naí Pwiduée goro pâ tûâ kàra? Ba ia, é jèe nama rà tèpa âboro kèe‡ goro é domii kèe—é domii na ia é jèe pacoo é auipwataâboro kà Pwiduée. Â wiàna rà nama piticèmuru naa goo, â o dà cè wârimuru kàra? Â wiàna rà piècaari é Nyuââé Pwicîri, wà pwi a pame é *pimeaari imudi kà Pwiduée, â o dà cè wârimuru kàra? [Go ina tàwà pâ]: O nye dau maina awé!

30 Ba jè tâmogòori pâ, é jèe ina [wà Pwiduée] pâ:

*Nye wâgo co,
na go o mwa pitôowâri
[tà tàpé na rà pwa na èpà].
Â wâgo co,
na go nye jèpa naa tàra
pumara é tûâ kàra.*

Deutéronome 32.35

Â jèe wii mwara pâ:
Ée mwa nye tèi é Ba kèe
wà Pwi Úkai.

Deutéronome 32.36

31 Â o po dau pwaée kâjè, wiàna wà Pwiduée na dau pwa pàtâmee awé, âna é tâjùrujè, ba na é pwa wârimuru tâjè§!

Cipa ba mwü cèikî tia pwâadèrè

32 Wâdè na guwà pitaniimiri pâ tòotù béaa. Ba géé na càuru pai tâmogòori kàwà é âjupâra goo wà Kériso*, â guwà pâinari pâ tacai ma pâ aré ma tòina na dau gòo. Éco na guwà pidâpwicâariwà naa goo, â guwà nye tà cimwü.

33 Ba rà pitubaèpà tàwà, ma pitànyiriwà na ara diri tèpa âboro. Â, na pàra pàara†, âna guwà pwadéi tàpé na tubaèpà tàra pwacèwiiwà.

34 Ba ia guwà pitu tà tèpa [cèikî béewà na rà] pwa karapuu, â guwà picâri wiârà, naa na pai tâa na aré kàra. Â ia guwà pidâpwicâariwà, na ia pa jiiwà diri neemuruwà. Â ia guwà ipwàdée, ba guwà nye tâmogòori pâ, jèe tâa tàwà é na atà *aamwari, [na é naa wà Pwiduée] na piwéna ma tà tâa awé!

35 Â ni, âna guwà gòo, â guwà cibwaa nama oratàwà. Ba [wiàna guwà tà cipa ba mwü] é cèikî kàwà [naa goo wà Pwiduée] â o maina é càmawà!

36 Â guwà tà pidâpwicâariwà mwara, ba na guwà o pwa é cábawádé kà Pwiduée. Ba wiàna wàrapwiri, â guwà o nye tòpi é aupwényunyuaari, na ia é mara ina pâ, na ée mwa naa tàwà.

37 Ba o càcaa gòiri, [â é tèepaa me wà Pwi Úkai] pwacèwii auwii na ina pâ:

*Ée tàpo tèepaa
wà pwi a tèepaa me.*

10:29 Exode 24.8 ‡ 10:29 É jèe nama rà tèpa âboro kèe—Grec: *Papwicîrîrà.* 10:30 Deutéronome 32.25–36 § 10:31 Grec: *Po dau pwaée kâjè wiàna jè tûu naa na-ararai wà Pwiduée na é wâro.* * 10:32 *Pai tâmogòori kàwà é âjupâra goo wà Kériso—Grec: Pai papwélaariwà.* † 10:33 Na pàra pàara—é, É ârapàarawà. Pwiri wà pàra tàpé géé goorà, âna tubaèpà tàra, â wà pàra tàpé, âna rà pwadéirà. 10:34 Mataio 6.20, 19.29 10:37 Habakuk 2.3–4

*O cêé caa ipwâ goo
pai piâpâparié.*

Habakuk 2.3

38 [Â é ina mwara wà Pwiduée pâ]:

*Wà pwina é tà cèikî,
âna é *tàrù na arao.
Â o tâa tée é wâro.*

Habakuk 2.4

Êco na wà pwi âboro na é piwâ ma wâjué cômâ, âna èpà tà Pwiduée wâé.

39 Â wà tàpé na rà naa càurà naa goo wà Pwiduée, âna o tiàurà awé.

Êco na wàijè, âna jè tà cèikî naa goo wà Pwiduée, â é pa-udòjè [ma naa tâjè é *âji wâro jaaé].

11

Jè ipwacèwii cèikî kà tèpa Isaraéla biu

1 Ê cèikî, âna dà cè pai ina wèè? Na jè cèikî, â jè tâmogòori ba mwü, naa na pwâranümajè, pâ, o nye tèepaa é pwina wâdé na jè tapacîri. Ba é cèikî, âna é *paâjupâra târa pwâranümajè, pâ, é nye coo, é pwina bwaa câjè caa pâji còo goro du âraporomeejè.

2-3 Nye géè goro kaa é cèikî, na jè tâmogòori pâ wà Pwiduée, âna é tapoo diri pâ muru goro é popai kée. Ba é tòpò é gòropuu bau é napwéretòotù, ma êdiri pwina tâa na*. Êdiri pâ muru na jè còo, âna rà cau me géè goro pâ pwina câjè caa còo.

Na pâara biu, âna rà cèikî naa goo wà Pwiduée wà tèpa âboro imaina kà tèpa ijiaa kâjè. Â nye géè goro kaa pwiri, na wâdé tée wàilà, â é inarà ba wâdé:

Abéla

4 Wà Abéla, âna é cèikî naa goo wà Pwiduée. Â nye géè goro kaa é cèikî kée, na é pwa é *ârapwaaìlò na wâdé tà Pwiduée. Ba piwéna jii i pwi ia é naa wà pwi cièè, wà Kaina. Â é tòpié wà Pwiduée, â é nama é *tàrù wà Abéla na araé, géè goro é cèikî kée. Â wiàna jèè gòiri é pai bà kà Abéla, â rà bwaa nye tà ciburà patùrajè é pâ pwiibà†.

Énoka

5 Wà Énoka, âna é cèikî naa goo wà Pwiduée. Â jèè wii naa na tii‡ pâ, é pwi âboro na wâdé tà Pwiduée wâé. Â nye géè goro kaa é cèikî kée, na wà Pwiduée, âna é popaé too naa *napwéretòotù, na é bwaa wâro. Â càra mwa caa còoè cômâ, naani gòropuu.

6 Jè còo pâ, wiàna ticè cèikî kâjè, â o nye po dau pwacoé ma jè tèpa âboro na wâdé tà Pwiduée wàijè. Â wiàna [âji nümajè na] jè too naa jaaé, â wâdé na jè mara cèikî pâ, nye pwa cè Pwiduée! Â jèpwi, âna wâdé na jè cèikî pâ, é pwi a *pwényunyuâri wà tàpé na rà medarié, géè na âji pwâranümarà.

11:1 2 Korénito 5.7 11:2-3 Genèse 1.1; Psaume 33.6; Ioane 1.3

* 11:2-3 Ê gòropuu bau é napwéretòotù... Ê popai grec ni, âna pai ina wèè pâ, *âge, monde, univers.* 11:4 Genèse 4.3-10 † 11:4 Abéla; Kaina—Du nai Adamu, pwi apâbéaa kà tèpa âboro naani gòropuu. 11:5 Genèse 5.21-24 ‡ 11:5 Jèè wii naa na tii—é, Wà Pwiduée, âna é jèè paâjupâra naa gooé.

Noa

⁷ Jèpwi, âna wà Noa, âna é cèikí naa goo wà Pwiduée. Â nye géé goro kaa é cèikí kèe, na é jèe mara patùraé wà Pwiduée [goro i jèpé na maina na o mwa tèepaa]. Bwaa cáe caa pâji còo i jèpé wà Noa, êco na é nye papwicíri wà Pwiduée, â é nye pitère dèe. Â é iti i wànga, â rà cau udò diri mara é tâa kèe. Â é cèikí kèe, âna paari tâjé [ê pai càcaa cèikí kà] pàra tèpa âboro gòropuu, na jèe pitèrà, ma naa wàrimuru târa. Â wà Pwiduée, âna é nama é tàrù na araé wà Noa, ma naa tée é pâ aupwényunyuâari kèe. Cau coo diri pâ pwiibà, géé goro é cèikí kà Noa.

Abéraama

⁸ Wà *Abéraama, âna é cèikí naa goo wà Pwiduée. Â nye géé goro kaa é cèikí kèe, na é pitère dà wà Pwiduée na ia é todèe. Â é pâra jii é napô kèe, dàra é napô na ée mwa paari tée wà Pwiduée. Ba bwaa cáe caa pâji tâmogòori wâna na é pâra naawê.

⁹ Ūna é tèepaa naa na pwi napô na é naa tée wà Pwiduée, â é wâro wê, goro cèikí, na wà imwaano, ba é pwacèwii pwi pârame.

Â ru wàrapwiri mwara wà Isaaka, pwina naîé, ma wà Iakobo, pwi èrùé. Ba é *aupwataâboro na ia é pwa tà Abéraama wà Pwiduée, âna kà diri tèpa gòobèrèè mwara[§].

¹⁰ Ba é pwi âji napô na é pitapacíri wà Abéraama, âna é napô na é bari wà Pwiduée wiàra cábawadé kèe; napô na o tâa dàra gòiri awé.

¹¹ Wà Abéraama, ma wà tô wádèe Sara, âna ru jèe du ijiao ma jjiitamu. Â wà Sara, âna é tô ilàri na é mwari—ba càcaa pâri ma pwa èpo kèe. Êco na ru cèikí naa goo wà Pwiduée. Â nye géé goro kaa é cèikí kàru, na é pitâmari pwi nari èpo wà Sara*.

¹² Â rà pâ nau dau wâru awé, tèpa naneeâboro, na pitèparà géé gooé. Â rà jèe wâru pwacèwii pâ îricò nidò napwéretòotù, ma marawâ niboò bàrawià, na càcaa pâri ma jè pûra. [Ba pacoò, pwacèwii é auinabéaa kà Pwiduée.] Â guwà còo, rà cau me géé goo wà pwi caapwi âboro, na ia é jèe nye po dau ijiao!

¹³ Wà Abéraama, ma Isaaka ma Iakobo[†], âna càra caa còo diri [ê pâ aupwényunyuâari na me géé goo] é auinabéaa kà Pwiduée, na rà bwaa wâro. Êco na rà nye cèikí taaci [pâ, o mwa nye coo na cè jè tòotù]. Â rà ipwadéé, ba pwacèwii na rà còo géé iti é pai pacoò wèe. Ba rà nye cau inapàpari diri pâ, rà po tèpa pârame co naa na pwi gòropuu bèeni.

¹⁴ Â wà tàpé na rà wàrapwiri târa é pai tûra kàra, âna tèpa âboro na rà tàgére pâra dàra jè napô, na o mwa âji napô kàra.

¹⁵ Â càra caa niimiri pwi jè napô na rà me géewê. Ba pwiri nye pâri ma rà wâjué còwâ naawê.

¹⁶ Ba rà niimiri é napô na dau wâdé jii cè jè napô ni gòropuu. Ba napô na wânidò napwéretòotù, na é pwabwàti ba kàra wà Pwiduée. Â wàèpwiri é

11:7 Genèse 6.13–22, 7.1; 1 Pétèru 3.20; 2 Pétèru 2.5 **11:8** Genèse 12.1–5 **11:9** Genèse 35.12

§ **11:9** Dernière phrase—Grec: *Ba rà tòpi ma wâé é auinabéaa.* **11:11** Genèse 18.11–14, 21.2; Roma 4.19 * **11:11** Pàra Tii Pwicíri naa na grec, âna rà ina é cèikí kà Sara, naa na pwi nee tii bèeni. Êco na pâra tàpé, âna rà ina Abéraama. Â pâra tàpé mwara, âna rà inaru. **11:12** Genèse 15.5, 22.17 **11:13** Genèse 23.4; 1 Chroniques 29.15; Psaume 39.13; 1 Pétèru 2.11 † **11:13** Abéraama ma Isaaka ma Iakobo—Grec: *Wà diri tèpa âboro-bà.* Êco na càcaa ina diri tèpa gòobàra Abéraama na rà dau wâru, na inarà naa na nee tii 12.

majoroé ma jè côo pâ, câé caa kamu goorâ wâ Pwiduée, na rà ina gooé pâ Pwiduée kâra.

¹⁷⁻¹⁸ [Jèpwi mwara naa goo] wâ Abéraama: É dau cèikí naa goo wâ Pwiduée. Á é ina tée wâ Pwiduée pâ, o mwa dau wâru cè tèpa gòobèrèè, na o mwa pitèparâ gée goo pwina naîé, wâ Isaaka. *Genèse 21.12* Éco na, gée na càùé, â é tacai é cèikí kée wâ Pwiduée. Ba é tûâri tée pâ, na é pwa ârapwaaîlò tée goo wâ Isaaka. Á wâ Abéraama, âna é [pipwabwâtié, ba na é] wârapwiri.

¹⁹ Ba é cèikí pâ, pâri wâ Pwiduée ma é pawâro còwâ tèpa bà. [Éco na é pacoóé wâ Pwiduée] â é naa Isaaka còwâ tà Abéraama. Á pwacèwii na é jèè wâro còwâ wâ Isaaka[‡].

Isaaka

²⁰ Wâ Isaaka mwara, âna é cèikí naa goo wâ Pwiduée. Á nye gée goro kaa é cèikí kée, na é pacidòri nyuâa [tupédu naîé]—wâ Iakobo ma wâ pwi cièè, Ésaù. Á é naa târu é aupwényunyuaâri kée, na o mwa coo na cè jè tòotù na bwaa wâ naigé.

Iakobo

²¹ Wârapwiri mwara naa goo wâ Iakobo. Ba é cèikí naa goo wâ Pwiduée. Á béaa kâra pai bà kée, âna é dùué naa gòro é tâjò kée, â é pwamaina Pwiduée. Á é pwényunyuaâri [tupédu èrùé] du naî Ioséfa. Á nye gée goro kaa é cèikí kée, na é wârapwiri.

Ioséfa

²² Wâ Ioséfa, âna é cèikí pâ, o gée na càuru é pai bà kée, âna wâ Pwiduée, âna éé mwa popa é Ba kée, *Isaraéla, gée napò *Aigupito. Á nye gée goro kaa é cèikí kée, na é mara ina tà tèpa jènereê pâ, wiâna coo é pwi tòotù-bâ, â rà mwa popa pâ wiârà, é napuddòé gée napò Aigupito[§].

Du nyaa ma caa kâ Moosé

²³⁻²⁴ Wâ du nyaa ma caa kâ *Moosé, âna ru cèikí naa goo wâ Pwiduée. Á nye gée goro é cèikí kâru, na càru caa pitère dàra é naèà kâ Faraô, pwi ukai kâ tèpa Aigupito. [Ba é tûâri pâ, naa tètâmwara diri tèpa nari èpo paa na pitèparâ naa jaa tèpa Isaraéla.] Á ru naapwâniri Moosé, naa na âracié parui. Ba ru côo [gée goro] pai wâdé kâra naporomee [pâ, é jèè pitòrigarié wâ Pwiduée*]. Á é pâmarié wâ tô èpo kâ ukai Faraô, â é popaé, ba na èpo kée.] Á é pimaina too wâ Moosé [naa na pwârawâ kâ pwi ukai Faraô].

Moosé

Á wâé mwara, wâ Moosé, âna é cèikí naa goo wâ Pwiduée. Á nye gée goro kaa é cèikí kée, na tàutée na rà ina gooé pâ, é pwi èrù pwi ukai kâ tèpa Aigupito.

²⁵ Á é tâa jaa [tèpa âji jènereê, wâ tèpa Isaraéla] pwi Ba kâ Pwiduée, na pàara na tubaèpâ târa na. Ba wâdé tée na é piaré wiârà, jii cè pai ipwâdéé kée [jaa Faraô] na pwi wâro na èpâ tà Pwiduée. Ba o càcaa gòiri pé ipwâdéé bèepwiri.

11:17-18 Genèse 21.12, 22.1–14 **11:19** Roma 4.17 ‡ **11:19** Á pwacèwii na é jèè wâro còwâ... é, Wâèpwiri é jè ucina {ba kâjè}. **11:20** Genèse 27.27–29,39–40 **11:21** Genèse 47.31–48.20 **11:22**

Genèse 50.24–25; Exode 13.19 § **11:22** Dernière phrase—Grec: Á é naa é pittûâ kée, naa goro é pâ duué.

11:23-24 Exode 1.22, 2.2 * **11:23-24** Ru còo...pai wâdé kâra naporomee... Wâ tèpa Isaraéla biu, âna rà cèikí pâ, é pai wâdé kâra naporomee pwi âboro, âna câmu kée pâ, wâdé tà wâ Pwiduée wâé. (Còo 1 Samuel 9.2; Luka 1.80; Apostolo 7.20.)

26 Â piècaarié, pwacèwii ê pai piècaari Kériso —wà pwi *Mesia [na ia ée panuâé me wà Pwiduée, wâru pâ naja géé na càùé]. Ba wâdé tà Moosé pwiri jii cè pai tòpi kèe diri pâ neapiâ wà napô Aigupito. É wàrapwiri târa ê càraé, ba é tà niimiri ê câmaé na ée mwa naa tée wà Pwiduée.

27 Â nye géé goro kaa ê cèikí kèe, na é [popa ê Ba kèe ba na rà] còobé géé Aigupito. Càcaa wâgotée goro cè pai putâmu kâ ukai Faraô. Â é cimwü, ba é nye tàgére còo goro cèikí wà Pwina câjè caa còoé goro du âraporomeejè.

28 Â nye géé goro kaa ê cèikí kèe, na é [tûâri târa ê Ba kèe pâ, na rà] pwa é *Paséka—rà tâmi é apwara goropwârawâ kâra goro é domii kâra nari mutò, ba na câe caa tatéerâ i pwi *angela, na ia é tètâmwara tèpa ciàra èpo [naa napô Aigupito].

Tèpa Isaraéla

29 Wà tèpa jojoorjè, wà tèpa Isaraéla, âna rà cèikí naa goo wà Pwiduée, [na ia rà pâra wiâ wà Moosé géé napô Aigupito]. Â nye géé goro kaa ê cèikí kâra, na jèe îgé é naigé kâra naa nawiâ Mii. Â rà tapàgâ, tia na ére géé còwâ, [â rà cau udò]. Ba ûna rà pwârîrà wà [tèpa coda kâ] tàpé Aigupito, â é cajpirâ i jawé, â rà cau mwü ma bà.

30 Â wà tèpa Isaraéla, âna rà cèikí mwara naa goo wà Pwiduée. Ba nye géé goro kaa ê cèikí kâra, na rà tabéaa goro é auba babé wâri napô, naa na 7 tòotù. Â é nye tûu kaa i auba.

Rahab

31 Wà Rahab, wà tô ilâri gòronaigé [wâ Iériko] âna é cèikí naa goo wà Pwiduée. Â nye géé goro kaa ê cèikí kèe, na é tòpi wà i tupédu coda Isaraéla, na ia mara cûruru, ba na ru cai i ville. Êkaa na é udò [é tâa kèe]. Êco na rà cau bà wà diri pâra tèpa âboro naa na ville, géé goo na càra caa tèpa pitère dà wà Pwiduée.

Wâru mwara pâra tàpé

32 O dà cèna go mwa ina còwâ mwara? Na càcaa pâri cè pàara ma go piwiâ diri [pâ pwina rà pwa, géé goro é cèikí kâra—pwacèwii] wà Gidiona, ma Barak, ma Samasona, ma Jèfté, ma Samuélia, ma wà diri tèpa *péroféta mwara:

33 Rà piétò jii pâ mwaciri wà pâra pwi;

Rà pa é pitûâ goro âjupâra wà pâra pwi;

Rà [pwa é pwina wâdé, â rà] tòpi é pâ aupwényunyuâari [kâ Pwiduée] wà pâra pwi;

Rà târi é pwâra lió wà pâra pwi;

34 Rà câtâmwara pâ ânye na maina wà pâra pwi;

Rà udò jii [tèpa pièpârîrà, na pwa] na rà tètâmwara;

Rà tòpi é nii ma gòo wà pâra pwi, na dau ticé nii kâra, ba na rà piétò naa gòro paa, ma pagù é pâ pwâra paa na dau maina.

35 Napwa naa goo é pâra ilâri, âna [géé goro é cèikí kâra, na] rà tòpi còwâ tèpa éarâ, ma bàrarâ, ma naîrà†, na ia rà wâro còwâ géé na aubâ.

11:28 Exode 12.21-30 11:29 Exode 14.21-31 11:30 Josué 6.12-21 11:31 Josué 2.1-21, 6.21-25; Jacques 2.25 11:32 Juges 4.6-5.31, 6.11-8.32, 11.1-12.7, 13.2-16.31; 1 Samuel 1.1-25.1, 16.1-1 Rois 2.11 11:33 Daniel 6.2-28 11:34 Daniel 3.23-27 11:35 1 Rois 17.17-24; 2 Rois 4.25-37 † 11:35 Tèpa éarâ, ma bàrarâ, ma naîrà—é, Tèpa jènererâ. Grec: Tèpa bà kâra.

Â napwa naa goo wà pàra tèpa âboro, [âna gée goro ê cèikî kàra] na rà dau pidàpwicàarirà, na rà dau tubaèpà tàra naiirà [wà tèpa pièpàri Pwiduée] tiagoro na rà nama rà bà. Â càra caa [panuâ ê cèikî kàra, ba na o] tipirà. Ba rà jée tà niimiri ê wâro gée na càuru ê pwàra bà, na é mwa tòpi; wâro na dau piwéna awé [jii ê wâro bèeni gòropuu].

³⁶ Wà pàra pwi, âna piècaarirà ma pàdirà goro ubati. Â wà pàra tàpé, âna tòpòrà naa na karapuu[‡], ma piirà goro itùpaò.

³⁷⁻³⁸ Â caamwara pàra pwi goro atù. Â tòtàmwara pàra tàpé goro tàuwa. Â èti ba ârailu pàra tàpé goro kiri.

Â napwa naa goo wà pàra tàpé, âna tubaèpà tàra, ma pwàrirà gée na jè ére naa na jè ére. Â rà uru pâ naa namaré, ma pâ gòrojaa, â ticé nao kàra. Â ticé neemururà, â rà coona co parawére mutô ma nani. Â rà picârü wâna pâ pwâramara-atù, ma wâna pâ pwêe na îri naa napuu. Â nye dau pwaée kàra kaa, â rà nye dau maagé còo kaa. [Au, meaarirà!] Ba rà dau wâdé jii é pé gòropuu bèeni.

Rà cau tapacîri pwina jè tòpi

³⁹ [Wàéni é êreê, co tèpa béeò]: Wà diri tèpa âboro bèepwiri, âna rà cau cèikî diri naa goo wà Pwiduée. Â gée goro ê cèikî kàra, â é inarà ba wâdé. Êco na nye ticé gée goorà, cèna é nama tòpi na pwi pàara-bà, diri [ê aupwényunyuâari] –i pwi ia é jée mara ina wà Pwiduée [pâ, na ée mwa naa tàra i Ba kêe.

⁴⁰ Âna gorodà?] Ba rà gère tapacîjè, [wàijè na jè bwaa wâro nabà]. Ba wà Pwiduée, âna é jée mara pwabwàti gée na biu, pâ, na ée mwa cau nama jè tàrù na tâbawée na araé, wàijè naima ma wàilà. Â muru na dau wâdé ba kâjè nabà[§].

12

Jè ipwacèwii Iésu â jè cimwii

¹ Jèe *paâjupâra tâjè é cèikî kà diri tàpé na rà pàbéaa kâjè na rà nye dau wâru awé kaa. Ê wâro kàra, âna câmu ba kâjè*. [Pwacèwii na jè itàa na pi-itàa.] Â wiàna wàrapwiri, co tèpa béeò, â wâdé na jè panuâ tâjii diri cè nakake, na pacoo pai itàa kâjè. Â jè tètâjii pâ èpà kâjè na cipajè! Â jè pipagòojè, ba na jè nye tà itàa, naa na pidàpwicàari, tiagoro é pwâadèrèe.

² Jè còo co wà Iésu, ba wàè na é pàara é cèikî kâjè gée na autapoo goo, â wàè na é wéaari, ba na o tâbawée na pwâadèrèe. Ba é tòpi é napàraé goro pai pidàpwicàarié. Â é dau aré, â é bà naa goro *satauro—é pai bà na dau pwa kamu goo. Êco na é nama piticémuru naa goo é pwi kamu bèepwiri, ba é tà niimiri é pai o ipwàdéee kêe naa pwâadèrèe. Â [wà Pwiduée, âna é jèe nama] é tâaboo naa gòro âji îê [ba na é pitùâ kâra diri pâ muru].

11:36 1 Rois 22.26–27; 2 Chroniques 18.25–26; Jérémie 20.2, 37.15, 38.6 † **11:36** 2e phrase—é. Â tòpòrà naa na karapuu. Pwiri caapwi gomu goro âboro, é pwiri du ârailu gomu. **11:37-38** 2 Chroniques

24.21 § **11:40** Grec: Wà Pwiduée, âna é jèe mara còo é pwina dau wâdé ba kâjè jii pwiri, ba o càcaa wâdé na é nama rà tâbawée jiijè. (Wàéni é muru na dau wâdé ba kâjè: Ba jè còo é aupwényunyuâari kà Pwiduée na jè bwaa wâro naani gòropuu, gée goo pai tâa kâjè naima ma wà Kériso.) **12:1** 1 Koréno 9.24–25

* **12:1** 1re e & 2e phrases—Grec: Rà tâbéepijè tèpa paâjupâra na rà pwacèwii é nee na maina. (Ucina goro é jéurà, ba rà dau wâru awé.)

³ Wádé na jè niimiri é pai pidàpwicâarié na rà tubaèpà tée ma piècaarié wà tèpa áboro èpà. Ba wiàna wàrapwiri, â o câjè caa pwaora, ma panuâ [é cèikì kâjè].

É picòjè Pwiduée ba é meaarijè

⁴ Go tàmogòori pâ, rà pipaa dàwà wà tèpa áboro èpà, pwacèwii na ia rà pwa tà Kériso. Á guwà dau tâa na aré goo. Êco na bwaa câguwà caa pâji pwacèwiié bwàti, tiagoro cè pai bà kàwà*!

⁵ Á jèpwi mwara, gona guwà jèe ipwanauri pâ, é ina goowà pâ guwà tèpa naîé, â é tòimiriwà [goro pai tâa na aré ma tòina kàwà]? Ba é ina pâ:

*Pwi âji naîô wée,
gà tère Pwi Ukai na é picòowà.
Gà cibwaa nama pièpà tâgà.*

⁶ É tòimiri diri tèpa âji naîé.

*É pa-icôo diri tàpé
na wânümee tàra.*

Proverbs 3.11–12

⁷⁻⁸ Êkaa na guwà tòpi bwàti é pâ árapupûra kà Pwiduée, na é tûári tàwà é pâ muru. Ba é wàrapwiri tà diri tèpa naîé. Ba wàilàapà pwi áboro èpo na cáe caa tòimirié wà caa kèe? Á wiàna cáe caa wàrapwiri tàwà wà Pwiduée, â pwiri pai ina wèe pâ, câguwà caa tèpa âji naîé.

⁹ Á wiàna jè papwicîri tèpa caa kâjè naani gòropuu, na rà pa-icôo ma tòimirijè, â dau wádé mwara na jè tòpi na é tòimirijè pwi Caa kâjè na é wânidò *napwéretootù. Á o tâa tâjè é *âji wâro*.

¹⁰ Ba wà tèpa caa kâjè, âna rà nye pa-icôo ma tòimirijè na ji pwi pàara na úgé, wiâra câbawádé ma auniimiri kàra. Êco na wà Pwiduée, âna é nye pitûâri ma picòjè, ba na é pitu tâjè [dàra gòiri]. Ba wádé tée na jè pâ nau tèpa áboro na jè wádé ma pwicîri ma tâbawée, pwacèwiié.

¹¹ Ájupâra pâ, càcaa wádé tâjè é ji pàara na jè tâa na é pai pitûâ ma picòjè. Êco na, wiàna jè tòpi bwàti, ma pidàpwicâarijè naa goo, â gée na càué, â o mwa pwa câmajè na o dau wádé. Ba jè o mwa tèpa áboro kâra pinaanapô—tèpa ciburà pwa é pwina wádé ma *tàrù.

Cimadò ma pagòo du ìgà na ora!

¹² Êkaa na [go jèpa ina tàwà jècaa pâ]:

*Gà cimadò wài!
Pagòo du ìgà!
Mudàra cè nii
tàra àgà na céca!*

¹³ Pàra wii naigé na tàrù!

Cibwaa pàgà jii!

[Pwa taaci na wádé!]

† **12:4** Grec: *Bwaa câguwà caa pâji cicara é èpà tiagoro pai joro wàra domii {kàwà}*. **12:5** Job 5.17; Proverbs 3.11–12; Aunapàpari 3.19 **12:7-8** Deutéronome 8.5 ‡ **12:9** Á o tâa tâjè é âji wâro—é, Á jè mwa picòo pai wârori é wâro na wádé tée. Grec: *Á jè mwa wâro*. **12:11** Jacques 3.17–18 **12:12** Ésaïe 35.3 **12:13** Proverbs 4.26

Â o naa tâgà còwâ,
cè nii ma gòò,
wâgà na gà bee!
Â gà o pâra ba târù!

Ciburà pitère dà Pwiduée!

14 [Wàéni pâra aupitûári kôo tàwà]: Guwà mudàra ma guwà wâro na pinaanapò ma tèpa âboro diri. Â guwà wârori é wâro na pwicîri, ma wâdé tà Pwiduée. Ba nye po dau pwacoé ma guwà còo wà Pwi Ukai, wiàna câguwà caa wârapwiri.

15 Guwà ipwacôoco! Guwà cibwaa naa càùwà naa goo é *pimeari imudi kà Pwiduée, [ba o péa câguwà caa tòpi é aupwényunyuâari kêe]. Â guwà piwéariwà ma pitòimiriwà, ba péa ée tà wàawà naa jaawà cè jè pièpà[§], na pwacèwii é murumwatò na èpà. Â é piawài goro ipâra pâ, â é tòpò pitiri é pwêe na maga.

16-17 Â guwà ipwacôoco mwara, ba na o ticè géé goowà na é ipuu imudi. Â jèpwi mwara, âna guwà cibwaa pwaduwa kà Êsaü biu. Ba jè cau tâmogòori é jèkutà gooé. Ba é pwi ciàra èpo, na o tâa tée é aupwényunyuâari kà caa kêe. Â é icurié [imudi tà pwi jiié] naa goro caapwi ngapò utimuru co! Â géé na càùé, [ûna é mwa còoina é pwina é pwa] â é picigòboo na ara caa kêe, ma dau i, ba na é ilari jiié còwâ é aupwényunyuâari kêe. Êco na jèe càcaa pâri. Â é tètâjiié wà caa kêe. Êkaa na guwà ipwacôowà! Â guwà cabaâjimuru é pâ muru [na Mwaciri] kà Pwiduée!

Jè pâmwünyabwèri jaa pwicîri

18 Ico tèpa béeò, jè jèe pâ-mwünyabwèri é jaa na càcaa pâri ma jè tii goo, ma còo goro du âraporomeejè. Napwa naa goo wà tèpa jojoorjè, tèpa *Isaraéla biu, âna po dau wâgòtara na ia rà pâmwünyabwèri i gòrojaa wà Sinaï, ba na rà o tòpi pâ *Naèà kà Pwiduée. Ba rà còo naawé é doromara ânye, ma nee, ma bàutê. Â tii goorà é u kàra duée*.

19-20 Â rà tère airi tutu. Â é patùrarà [wà Pwiduée na] é pwâratùra na dau maina: [Pwicîri na guwà pâra gò i jaa bèeni!] Wà pwi macii, ma wà pwi âboro cèna é tii goo, âna o cõtâmwèrè goro atù! *Exode 19.12-13*

Â dau tâpwi kà tèpa Isaraéla, â rà tomara too tée pâ: «Éee! Gà coo, co Pwi Ukai!» Ba càcaa pâri ma rà tèrèe,

21 tiagoo mwara wà *Moosé, [pwi a pitûâ kàra]. Ba é pwùkùru, ma céca goro pai wâgòtêe.

22-23 Napwa naa goojè, âna jè ipwàdée, na jèe pâmwünyabwèri é jaa [kà Pwiduée]—*Siona, na wânidò napwéretòdotù. Â jè gére coo na é napò kà wà pwi a pitèi diri tèpa âboro, ma pwi a-ipawârojè†. Â puràra pwâranümajè, ba jè

§ 12:15 Cè jè pièpà—Pwiri é pièpà naa na pwâranümajè; pwiri pwi jè muru, é, pwi jè âboro na é tubatiâu é pinaanapò kàra picaatâa, ma tadârùé. Munaa pai naa càùjè naa goo wà Pwi Ukai, ma pai tàutâjè dàra cèiki naa gooé, ma pai pâra wiàra pâ duée imudi. (Còo Deutéronome 29.17.) 12:16-17 Genèse 25.29-34

12:16-17 Genèse 27.30-40 12:18 Exode 19.16-20; Deutéronome 4.11-12 * 12:18 Grec: Jèe câguwà caa pâmwünyabwèri é jaa na pâri ma guwà tii goo, na pwa pé diopwaa kàra ânye goo, ma é nee, ma é bàutê, ma é ukàraduée. Ukàraduée—Tourbillon. 12:19-20 Exode 20.18-21; Deutéronome 5.22-27 12:19-20 Exode 19.12-13 12:21 Deutéronome 9.19 † 12:22-23 Pwi a-ipawârojè—é, Na é wâro.

jèe pwi pitapitiri kà diri tèpa âji naî Pwidueé[‡]—wàjè na jèe wii neejè naa na Tii kèe, [ba na o tâa tâjè è aupwényunyuâari kèe]. Â jè picaatâa ma wà diri tàpé na rà jèe bà[§], gée na biu, na wâdé tà Pwidueé wàilà—wà diri tàpé na ia é nama rà *târù ma tâbawêe na araé. Â rà cibèepijè è pâ *angela na rà dau wâru awé, na càcaa pâri ma jè pûra è jéùrà.

²⁴ Â jè jèe medari wà Iésu, wà pwi ia é pame tâjè è *aupwataâboro na bwaa âmuê, [na ia é jèe pwa wà Pwidueé] ba kâjè. Â é jèe pacoò wà Iésu goro pai joro è domii kèe [na ia é bà ba kâjè]. Â è domii kèe, âna é piwéna awé jii è domii* kà Abéla[†].

²⁵ Êkaa na guwà ipwacôoco, ba péa tàutàwà dàra pitèrè dà wà Pwidueé na é gére patùrawà! Ba ia càra caa udò jii è wârimuru, wà tèpa jojooorjè, tèpa Isaraéla, na ia rà naa càurà naa goo wà Moosé. Â wà Moosé, âna é pwi âboro pwacèwii[‡]. Â o mwa wânau è wârimuru tà diri tàpé na rà naa càurà naa goo wà Pwidueé na é wânidò napwéretòtù?!

²⁶ Ba ia, [wà gòrojaa Sinai] na ia é nama gù napuu goro pwâratùra kèe. Â é jèe ina tâjè pâ: *Go o mwa tubagù còwâ è gòropuu diri*. Â o càcaa gòropuu co, *â o napwéretòtù mwara!* *Aggée 2.6*

²⁷ Pai ina wèe pâ: O tiàu è gòropuu ma diri è pwina tâa na, ba muru na ia é tòpòrà wà Pwidueé. Êco è pâ muru na tâa jaaé, âna o tà tâa awé.

Mwaciri na o càcaa gù

²⁸ Guwà còo, jè jèe tòpi [é autâa na] Mwaciri kèe na o càcaa gù! Êkaa na wâdé na jèe dau pwaolé tée, ma pwamainâe. Â jèe piênawéna kèe goro è wâro na pwicîri ma wâdé tée. Â jèe dau papwicîrié,

²⁹ ba wà Pwidueé kâjè, âna é pwacèwii è ânye na tòtòtiàu diri è muru goo!

13

Bénabwé popai

¹ Wâdé na guwà tà ciburà pimeaariwà, pwacèwii tèpa aéjii. Ba wàèpwiri è pai pwa kà tèpa cèikí naa goo wà Kériso, tà tèpa béera.

² Â guwà tòpi bwàti tèpa âboro na rà me naa jaawà. Ba wà pàra tàpé, âna càra mu caa tâmogòori pâ, rà tòpi pâ *angela kà Pwidueé.

³ Â guwà niimiri mwara tèpa [cèikí béewà] na rà gére wâna karapuu, â guwà tâa na è aré ma wàilà, pwacèwii na wâguwà mwara na piiwà. Â ipaiwà mwara naa goo tàpé na gére tubaèpà târa è naiirà—wâdé na guwà pwamaagé còo ma wàilà, pwacèwii na naiiwà na tubaèpà târa*.

[‡] **12:22-23** Âji naî Pwidueé—Grec: *Tèpa ciàra èpo kà Pwidueé*. Wâjaa tèpa Juif, âna wà tèpa ciàra èpo, âna rà tàpé na tâa târa è aupwényunyuâari na maina. **§** **12:22-23** *Ma wà diri tàpé na rà jèe bà...* Grec: *Ma pà nyuâa tàpé na rà târù, â na rà jèe tâbawêe*. **12:24** Genèse 4.10; Héberu 8.6 * **12:24** *Domii kà Abéla—é, Ârapwaaailò na ia é naa wà Abéla*. **†** **12:24** *È domii kèe, âna é piwéna awé jii, è domii kà Abéla—Wà Abéla, âna pwi apâbéaa kà tèpa âboro na tètâmwararà*. (Còo Héberu 11.4.) È pai joro wàra è domii kèe, âna pame è wârimuru kà pwi cièe, Kaina, na ia é tètâmwerèe. Êco na è domii kà Kériso, âna é pame è pai pwanauri wàra èpà kâjè diri, â é nama jèe wâdé na ara wà Pwidueé. **12:25** Héberu 2.1-3, 10.26-29

[‡] **12:25** *Â wà Moosé, âna é pwi âboro pwacèwiiè—Grec: {Moosé}, na é pwi âboro gòropuu*. **12:26** Aggée

2.6 **12:29** Deutéronome 4.24, 9.3 **13:2** Genèse 18.1-8, 19.1-3; Roma 12.13 * **13:3** *Pwacèwii na naiiwà na tubaèpà târa—é, Ba wâguwà mwara, âna pwa naiiwà, é, Ba guwà bwaa wâro naani gòropuu ma wàilà, é, Ba pwiri o tubaèpà tàwà na cè jèe tòtù na bwaa wà naigé*. Grec: *Ba nye wâguwà naa na naiiri âboro*.

⁴ Guwà tòimiri ê pipaêwâdà kàwà. Â guwà cibwaa toomura—cibwaa cîaa jii pa wâdàwà, é tèpa éawà. Ba ée mwa naa wârimuru wà Pwiduée tà tàpé na rà wârapwiri, ma wà diri tàpé na rà ipuu imudi ma wà pàra tàpé.

É pitu tâjè Pwi Ukai

⁵ Guwà cibwaa pwa ma âra-nümawà ê mwani! Bwa! Guwà ipwadée co, goro ê muru na tà tàwà. Ba é jèe nye ina wà Pwiduée pà: *O câgo caa imwüru jiiğà; â go mwa tà tòimiriğà taaci.* *Deutéronome 31.6*

⁶ Â géee goo kaa pwiri, â jèe câjè caa pidumapiê. Ba:

*É nye upao
wà Pwi Ukai kôo.
O càcaa wâgotôo
goo tèpa âboro.
Dà cèna rà pwa tôo?*

Psaume 118.6

Wâépwiri ê popai na jè inapàpari naa na ipwadée!

⁷ Guwà niimiri tèpa pitûa kàwà naa na cèikî, na ia rà mara pame tàwà ê popai kà Pwiduée. Â guwà naa nümawà naa goo ê pai wâro kàra, bau ê aupwényunyûari na me goorà†. Â guwà ipwacèwii ê cèikî kàra.

Pàra wiâ Iésu

⁸ Wà Iésu Kériso, âna é nye tà ipaiwà napwiri, ma nabà, ma dâra gòiri awé!

⁹ Guwà cibwaa tòpi imudi ê pà na jèpapara pupûra na ité. Ba rà péa ipa-imwüruwà. Ba nye êco ê *pimeaari imudi kà Pwiduée, na é tâmogòori pagòo pwâranümajè, â càcaa cè pai pitèrè dâra kâjè pà naèà goro ê pà utimuru. Ba pà po dau piticèmuru naa goo ê pà pwiibà.

¹⁰ Pwa ê *ârapwailò‡ kâjè [na é piwéna]. Â wà tèpa pwa ârapwailò ni gòropuu, âna ticè ére kàra géee goo.

¹¹ Wâilà, âna rà mu popa me ê domii kàra pà macii na tètâmwârâ, naa na ére na dau pwicîri, ba na ârapwailò bépwanauri pà èpà. Â é naii pà macii-bà, âna cîri naa gòroigé§, [naa na jè ére na wâiti jii é autâa kà tèpa âboro].

¹² Wà Iésu, âna [wâé pwi ârapwailò kâjè. Â tètâjiié, â] é maagé còo, â é bà naa gòroigé jii ville. Â joro é domii kée, ba na o cèitiri é pà èpà kâjè, ba na pwéelaa [é pwâranümajè na ara wà Pwiduée].

¹³ Êkaa na wâdé na jè pàra wiâ Iésu, â jè tà tâa na é aré ma kamu kée*. Â jè còobé ma wâé jii é pai wâro kà tèpa âboro [na èpà]†.

¹⁴ Ba é âji napô kâjè, âna càcaa wâna é pwi gòropuu bèeni na o tiâu. Ba é wânidò *napwéretòotù, â jè tàgère pàra naawé‡.

13:4 Éféso 5.5 **13:5** Deutéronome 31.6,8; Josué 1.5 **13:6** Psaume 118.6 **13:7** 1 Korénito 4.16

† **13:7** *Aupwényunyûari na me goorà—é, Pai bà kàra.* **13:9** Roma 14.17 ‡ **13:10** *Ârapwailò—Grec:*

Aupwa ârapwailò (autel). **13:11** Lévitique 16.27 § **13:11** *Cîri naa gòroigé...* Câmù kàra pai tètâjii pà èpà

kàra é Ba. **13:12** Ioane 19.17 **13:13** Héberu 12.2 * **13:13** *Kamu kée—Pai bà kée naa goro satauro.*

(Còo Héberu 12.2.) † **13:13** *Jii é pai wâro kà tèpa âboro na èpà—Grec: Jii é ére na rà tâa wé wà tèpa âboro*

(hors du camp). Càcaa pai ina wèe pà, jè wâro iti jii pàra tèpa âboro; wâdé na jè wârori é wâro na pwicîri,

ma ité jii é wâro kàra na èpà, ba é âji napô kâjè, âna càcaa wâni gòropuu. Wâdé na jè pidâpwicârijè, na rà

tètâjiié, ba tubaèpà tâjè, ma piècaarijè, ba pà muru na rà nye pwa tà Iésu. **13:14** Héberu 11.10,16,

12.22 ‡ **13:14** 2e phrase—Grec: *Â jè pimudâra é napô na ée mwa tèpeaa me.*

15 Wàéni é pâ ârapwaaílò, na wâdé tà Pwiduée na jè tòpò na araé: Na jè pwamaina é nee, ma inapàpàri pâ, é Pwi Ukai kâjè.

16 Â jèpwi: Na jè pwa é pwina wâdé, â jè imeai tàpé na piticè kàra. Wàé kaa pwiri é âraimeai na wâdé tée.

Ipakîriwà ma pwapwicîri

17 Wâdé na guwà ipakîriwà, â guwà pitère dà tèpa pitûâ kàwà [naa na cèikî]. Ba ée mwa tèirà goowà wà Pwiduée. Â guwà nama rà ipwàdéé goro é càràwà, â guwà cibwaa nama tòina pwâranûmarà! Ba wiàna rà pikîri goowà, â o nye èpà ba kàwà mwara.

18 [Tiagoro nabàni, co tèpa béèò, âna] câé caa pitòtibà è *pwâratûra-nigée-goobà. Â wâdé na guwà tà ciburà pwapwicîri ba kâbà^S, ba na o tà ciburà wâdé è càràbà naa na diri pâ ére.

19 Â jèpwi mwara, âna go tacoo goowà pâ, na guwà pwapwicîri, ba na o pâri ma go wâjué còwà wài naa jaawà.

Aupwényunyûâri

20-21 Go ila wà Pwiduée, wà pwi a naa tâjè è pinaanapò, pâ, na é naa tàwà diri cè pwina tiàu jiiwà, ba na guwà pwa é câbawâdé kêe. Go ilari jiié pâ, na é wakè goowà, na é naigé mee wà Pwi Ukai kâjè Iésu Kériso, ba na o pwa cè pwêe goowà, na dau wâdé tée. [Â go pwamaina] wà Kériso, na é pwi a piwêearijè—wàijè na jè pwacèwii è pubu mutò kêe. [Ba é pipanuâé ba kâjè tiagoro na é bà.] Â è domii kêe na ia joro, âna êkaa i pwi ârapwaaílò na ia é pacoo è *auipwataâboro [kà Pwiduée] tâjè, na o tâa dàra gòiri awé. Â wà Pwiduée, âna é pawâroé còwà géé na aubà. Ûu, wâdé na tâa tà Kériso è pai maina ma muugère dàra gòiri awé! Wâdé na wàra! Amen!

Ipicijii

22 Ico tèpa cèikî béèò, go ilari jiiwà pâ, na guwà tòpi bwàti é pâ autûâri kôo naa na tii bèeni. Ba càcaa dau gòri, na go wii, ba na pagòowà ma pamogòori tàwà.

23 Jèkutâ wâdé goo pwi bééjè Timotéo. Ba é jèe còobé géé na karapuu! Â wiàna é tèepaa me wài naani, â ée mwa me wiâô wiàna go caiwà.

24 Guwà naa bwàcu kôo tà tèpa pitûâ kàwà naa na wàra pwapwicîri, bau tèpa cèikî diri. Â rà naa bwàcu kàwà mwara diri tèpa cèikî ni napò Italie.

25 Wâdé na tâa jaawà è pimeaari imudi kà Pwiduée!

Cidòri nyuâawà!

Tii kà Jacques Bétapoo popai

Wàilàpà na wii tii bèeni?

Wà Jacques, pwi jii wà Iésu. Câé caa pwi jè ârapàara tèpa 12 a câmu na é bwaa wâro wà Iésu, êco na, géé na càùé, â é jée pwi *apostolo ma pwi âboro imaina naa jaa tèpa cèikî wà *Iérusaléma. (Còo *Apostolo* naporomee 15 ma *Galatia* 1.19; 2.9.)

É wii wiidà?

Nabibiu kâra *naja 43 ma 48, béaa kâra ipitiri maina kà tèpa pitûâ kâra wâra pwapwicîri wà Iérusaléma na naja 50. (Còo *Apostolo* naporomee 15.) Munaa pwi pâbéaa kâra tii na wii naa na *Âmu Aamwari (*le Nouveau Testament*).

É wii tâi?

Tà tèpa *Juif na rà cèikî naa goo wà Iésu, na rà wâro wâgòroigé jii napò *Judée. (Còo *Apostolo* 2.9–11; 8.1–4.)

Cina é wii?

Rà dumapié wà pàra tèpa cèikî, ba rà tâa na aré (1.2,12; 5.11,13). Pwiri géé goo na, wà tàpé na càra caa cèikî, âna rà tubaèpà tàra. Â é wii wà Jacques, ba na é pagòora ma patâmarù pwâranûmara.

Jèpwi mwara, âna pwa pâ pitòcia nabibiu kà tèpa cèikî, â é wii, ba na rà nabwé (4.1). Jèpwi mwara, âna é pwacòo wà tèpa cèikî na dau pwa neemururà, pâ, càcaa wâdé pâ tûâ kâra, tà tàpé na piticé neemururà (5.1–6).

Dà ère é tii bèeni?

Wàéni pàra aupitûâri kà Jacques naa na tii bèeni:

- Wâdé na jè cimwü naa na cèikî kâjè, na jè tâa na aré;
- Wâdé na jè pwapwicîri naa na cèikî;
- Jè ilari jii wà Pwiduée é autâmogòorimuru, ba na é tòpò pâ pwêe, naa na wâro kâjè—ipakîri, pinaanapò, ma tânana;
- Wâdé na jè wârori é wâro na pwicîri ma wâdé tà Pwiduée;
- Jè ipwacòoco é ùmemeejè, ba muru na dau pwa nii kèe, wiàna târa wâdé, é, wiàna târa èpà.
- Wiàna jè ina pâ jè tèpa cèikî, â wâdé na jè paari pâ nye âjupâra é cèikî kâjè, goro é pâ càrajè na wâdé, ma é pimeaaari kâjè, â càcaa goro popai co.

Pwa pàra tàpé na rà niimiri pâ, é bènabwé kâra pâ popai bèepwiri, âna é cicara é popai kà Paulo. Ba é ina wà Paulo pâ, jè udò ma tâa tâjè é *âji wâro, géé goro é cèikî co, â càcaa goro é pwina jè pwa. (Còo *Roma* 4.1–3.) Wàéni é âjupâra goro du auniimiri bèepwiri: Âjupâra é pwina é ina wà Paulo, ba nye dau pwacóe ma wâdé tà Pwiduée wâjè, géé goro é waké kâjè. Êco na âjupâra mwara é pwina é ina wà Jacques. Ba wiàna é cèikî kâjè, âna âjupâra, â o pwa cè câmu kèe—è pâ wâdé na jè pwa.

Pai pitàgoo tii kà Jacques

Ipwabwàcu (1.1)

Wâdé na jè cimwü naa na tacai (1.2–18)

Gà tère, â gà pwa (1.19–27)

Guwà cibwaa pwaké goro âboro (2.1-13)
 Tûâ kâjè, âna paâjupâra cèikî kâjè (2.14-26)
 Iputâmu ma pièkâa naa na picaatâa (3.1-4.12)
 Patêre tèpa pwa neemururà (4.13-5.6)
 Bénabwé popai (5.7-20)

Ipwabwàcu

¹ Wâgo Jacques, pwi ênawéna kà Pwiduée ma Pwi Ukai Iésu *Kériso, [âna go pwa tii. Go wii] tàwà, wâguwà diri tèpa âboro naa na é Ba kà Pwiduée*, na pa-ipiinariwà naa na gòropuu diri. Bwàcu kàwà diri!

Wâdé na jè cimwü naa na tacai

² Wâdé na guwà ipwâdéé, co tèpa aéjii kôo, wiâna tèepaa mariwà é pâ na jèpapara tacai ma aré!

³ Ba jè tâmogòori pâ, é tacai, âna é nama jè pidâpwicâarijè, [â é paari é âji pai pwa goro é cèikî kâjè].

⁴ Â wâdé na [jè tà gòo ma cimwü naa na diri pâ muru, ba na] é pidâpwicâarijè, âna tòpò diri é pwêe [naa na pwâranûmajè]. Ba jè o tâbawêe ma pwényuâa naa na diri pai pwa goo, â o ticé jè muru cèna tiâu jaajè.

Jè ila Pwiduée naa na cèikî

⁵ Wiâna nûmagà goo é autâmogòorimuru kà Pwiduée, â gà ilari jiié co! Â ée nye naa tâgà. Ba é pwi a naa, naa goro piticèmururu naa goo, â câé caa putàmuri tàpé na rà ilari jiié.

⁶ Êco na wâdé na gà ilari naa na cèikî, â gà cibwaa pidumapié. Ba wà pwi âboro na é pidumapié, âna é pwacèwii é nawia, na ngaurié é pwéretòotù.

⁷⁻⁸ Ba é nye tà pòbié, â câé caa tòpò é cèikî kêe naa goo é pwina caapwi. Â nye dau pwacoé kaa na é tòpi cè jè muru jii Pwi Ukai!

Ticèmururu naa goo neemurujè

⁹ Wiâna ticè neemurugà, co pwi aéjii naa na nee Kériso, â [go ina tâgà pâ] gà tagòtùgà ma ipwâdéé! Ba dau pwamuru naa googà naa na pai côo kà wà Pwiduée, [â pwa mwato'gà wâjaae].

¹⁰ Wà tàpé na dau pwa neemururà†, âna wâdé na rà ipwâdéé wiâna é pakîrira wà Pwiduée. Â [wâdé na rà tà niimiri pâ] o mwa tiàurà, wàra murumwatò.

¹¹ Ba, na é ègòdò i tòotù, âna é dau té, â rà tûuboo é pâ mué, â marü, â jèe tiâu é pai muugère kàra. Â rà o wàrapwiri mwara wà tàpé na pwa neemururà. Ba o nye tiàurà kaa, bau diri pâ wakè kàra‡.

Na gà pwa na èpà âna nye wâgà

1:1 Mataio 13.55; Apostolo 15.23; Galatia 1.19; 1 Péturu 1.1 * **1:1** Tèpa âboro naa na é Ba kà Pwiduée—Grec: Tèpa 12 wâao. É 12 wâao, âna é Ba Isaraéla (tèpa Juif) na ia tadidirira naa na pâ jèpa ére. É wii wà Jacques tà tèpa cèikî naa goo wà Iésu. **1:2** Roma 5.3-5 **1:3** 1 Péturu 1.7 **1:5** Proverbes 2.3-6 **1:10** Ésaïe 40.6-7 † **1:10** Wà tàpé na dau pwa neemururà—Pwiri wà Jacques, âna é patùra wà tèpa cèikî na dau pwa neemururà, é, pwiri é ina wà tàpé na càra caa tèpa cèikî. ‡ **1:11** Bau diri pâ wakè kàra—é, Na rà bwaa gére pwa pâ wakè kàra.

12 Cidòri nyuâa pwi âboro na é cimwü ma pidàpwicâariê, naa na pâ tacai. Ba wiâna é piétò, â ée mwa tòpi é pumara wakè kêe—bwe korona târa wâro^S, na ia é jèe ina béaa Pwi Ukai, na ée mwa naa tà tàpé na rà meaarié.

13 Wiâna tacaigà, â gà niimiri pâ, na gà pwa na èpà, â gà cibwaa ina pâ, wà Pwiduée na cùrugà! Càcaa pârijè ma jè cùru Pwiduée, ba na é pwa na èpà; â càcaa pâri ma é cùrujè ma jè pwa na èpà!

14 Bwa! Nye é èpà na pwâranümajè, na é dàtijè ma jè pwa é pâ tûa na èpà.

15 Â wiâna câjè caa pacoo wài é pâ câbawâdé bèepwiri, â rà o nye cipu goojè; â é pwêe, âna pâ tûa na èpà. Â é pâ tûa na èpà, âna rà pimaina too naa goojè, â é pwêe, âna é maagè bà!

16 Wâdé na guwà tâmogòori bwàti, co tèpa âji béed, pâ:

17 Diri pâ pwina pwényuâa,
 âraimeai na tâbawêe,
 na boome naa jaa]è
 géenidò jaa Pwiduée,
 pwi a tòpò é pwéelaa,
 [pwi ukai kâra tòotù,
 pwi apooro parui,
 pwi caa kâra]ricò]*!
 Ticè bàutè gooé;
 Ticè cèna gù naa gooé
 géé na biu;
 É tâa na pai tâa kêe,
 dâra gòiri awé!

18 É panuâ me tâjè é popai na âjupâra, ba na o tâa tâjè é *âji wâro, géé goo é popai-bà. Ba é câbawâdé kêe, âna, na [jè tèpa âboro kêe. Â] pwamuru naa goojè jii diri é pâ pwina é tòpò, pwacèwii tèpa pâbéaa kâra piünya [na jè naa tée còwâ].

Gà tère â gà pwa!

19 Guwà jèpa tère bwàti é popai bèeni, co tèpa âji béed:

Tàpiri taaci du pwâranyürugà;
 Tàpo târi pwâgà;
 Naaco putàmu.

20 Ba é pwâra putàmu kâra âboro, âna o càcaa pacoo é pâ tûa na wâdé tà Pwiduée.

21 Â gà naaco diri é tûa na miiri, â gà tètâjii é èpà géé na pwâranümagà, ba é péa dipitirigà. Â gà tòpi naa na ipakîri é popai, na ia é jèe câmi naa na é pwâranümagà wà Pwiduée. Ba dau pwa nii kâra é pwi popai-bà, târa ma pa-udògà [ma naa tâgà é âji wâro].

Gà tère popai â gà wârori

^S 1:12 Bwe korona târa wâro—Còo 2e note goo Auinapàpàri 2.10. * 1:17 Pwi ukai kâra tòotù...caa kâra]ricò—Grec: Pwi caa kâra pâ pwéelaa. Ba wà Pwiduée, âna é tòpò é pwéelaa, ma diri pâ muru naa napwéretòotù na pwa pwéelaa kâra. 1:18 Ioane 1.13 1:20 Ecclésiaste 7.9 1:21 Kolosé 3.8; 1 Pétèru 2.1

22-23 Gà tère ê popai, â gà wârori! Wiàna gà pwi a po tàmaari co, â gà pwi a-imwüru! Ba pwacèwii na gà piciànu naa na garaaci,

24 â ûna gà pâra, â gà ipwanauri ê pwina gà còo!

25 Êco na cidòri nyuâagà, wiàna gà pa cè pâara'gà, ma gà nià naa na è naèa kà Pwiduée. Ba wàépwiri ê pwi popai na tâbawée, â pàriè ma é tipigà jii ê pwina piigà. Â wiàna gà nye po tâa goo è naèa kée, â gà wârori, â o mwa pwa è *aupwényunyuaari'gà gée goo. Êco na o nye ticè, wiàna gà po tère co ma imwüru jii.

26 Wànau, gona gà tâmogòori bwàti pâ naèa na pwapwiciri? Gà tère! Wiàna câgà caa pitòimiri è ûmemeegà†, â gà pwi a-imwüru, â piticèmuru naa goo pai pwapwiciri'gà!

27 Â wàéni è pai pwapwiciri na *târù ma wâdé tà Pwiduée Caa kâjè: Na gà pitu tà tàpé na ticè nyaa ma caa kâra; â gà patâmarù pa dâpwà, naa na pai tâa na aré kâra. Â gà pâra jii è pâ tûa na miiri ni gòropuu.

2

Guwà cibwaa pwaké goro âboro

1 Tèpa aèjii kòo wée, wâguwà na guwà cèikì naa goo wà Pwi Ukai Iésu Kériso, na é dau maina ma muugère, guwà cibwaa pwaké goro âboro!

2-3 Guwà jèe niimiri cai ni: Ru tèepaa naa na ipitiri kàwà cè du ârailu âboro. Wà pwi jèpwi, âna tâa goro îê mwani mii, â dau wâdé kaa è ârabwée kée. Â pwiri gà dau ipacè naa gooé, â gà ina tée pâ: «Pwi ukai, gà me ma gà tâa ni, na autâa bèeni tâa béaa.»

Â wà pwi jèpwi, âna ticè kée, â é coona dòro ârabwée. Â gà [pwaé, ma] ina tée pâ: «Kaa! Naaco autâa, co pwini, â gà tâaboo naapwiri napuu*.»

4 Wiàna gà wàrapwiri, â gà pinadârù âboro, goro è auniimiri'gà na càcaa *târù.

5 Guwà tère cai ni co, tèpa béeò! [Cidòri nyuâa] tàpé na ticè kâra naa na pai còo kâra pâ âboro wâni gòropuu! Ba wà Pwiduée, âna é jèe pitòrigarirà, ba na o tâa târa pâ aupwényunyuaari na wâru naa na Mwaciri kée, gée goo è cèikì kâra naa gooé. Ba wàépwiri è auinabéaa tà tàpé na rà mearié.

6 Â wâguwà, âna gorodà na guwà ipwatétéri târa! Gona [guwà ipwanauri pâ] wà tèpa pwa neemururà na rà pwa kûu tàwà ma tûra ba gòo tàwà? Â gona càcaa wàilà na rà dàtiwà naa na wâra pitèimuru, [ba na rà popa mwani kàwà]?

7 Â càcaa wàilà na pi-ina ba èpà è nee [Iésu Kériso] na dau pwényuâa, â na tuneewà goo, [wâguwà tèpa cèikì naa gooé]?

Gà meari diri tèpa âboro

8 Gà còo, jèe wii naa na *Tii Pwiciri pâ: Gà meari tèpa âboro†pwacèwii è pai pimeariigà còwà.

Lévitique 19.18 Wàépwiri

è naèa na piwéna, ba naèa kâra Mwaciri [kà Pwi Ukai kâjè]. Â wiàna gà pitère dàra bwàti, â muru na dau wâdé.

1:22-23 Mataio 7.26; Roma 2.13 1:25 Roma 8.2; Jacques 2.12 1:26 Psaume 141.3 † 1:26 Wiàna câgà caa pitòimiri è ûmemeegà—Pai ina wèe pâ, wiàna gà nye tà paòmaa taaci è pwâgà. 2:1 Apostolo 10.34; Jacques 2.9 * 2:2-3 Gà tâaboo naapwiri napuu—Grec: Gà tà cima pwiri, é, gà tâaboo naapwiri napuu. 2:5 1 Korénito 1.26-28 2:8 Mataio 19.19; Galatia 5.14 † 2:8 Tèpa âboro—Grec: Pwi âboro na é tâmwünyabwerigà, é, pwi jèneregà.

⁹ Êco na, wiàna gà pipwaké goro âboro, â gà êgòjai pwi naèà bèepwiri[‡], â gà gére pwa na èpà, â ée pitèigà i naèà.

¹⁰ Matâra pâ, gà pâra wii bwàti diri é pâ aupitûâri naa na *Naèà [kà *Moosé]. Êco na, wiàna gà êgòjai é ji aupitûâri na caapwi co, â pwacèwii na gà êgòjai diri é Naèà!

¹¹ Ba wà Pwiduée, âna ia é ina naa na Naèà pâ: *Gà cibwaa toomura (gà cibwaa ciâa jii tô wâdàgà, ma pwi éagà).* Exode 20.14 Â pwiri gà pâra wiâra. Êco na, ia é ina mwara pâ: *Gà cibwaa tètâmwara âboro.* Exode 20.13 Â [pwiri gà pwi a pâra wiâra diri pâra naèà, êco na] wiàna gà tètâmwara pwi jè âboro, â gà nye pwi a-êgòjai diri é Naèà.

¹² Napwa naa goojè, âna jè pâra wiâra i naèà na é piwéna jii é Naèà kà Moosé, ba i naèà goro é pimeari na ia é jée tipijè ma naa târù kâjè còwâ. Â o pitèijè goro pai pitère dâra kâjè i naèà bèepwiri. Â wâdé na gà ciburâ pitaniimiri pwiri, naa na diri pâ popai'gà ma tûâ'gà[§].

¹³ Ba wiàna câgà caa meari pâra tâpè [ma pwanaurirà] â o câgà caa pâmari é pimeari [ma ipwanauri] naa na aupitèimuru kà Pwiduée. Êco na, wiàna gà pwi a-imeari, â gà pwanauri tèpa âboro, â gà mwa pâmari pâ, wà Pwiduée, âna o câé caa pitèigà; â ée nye mearigà ma pwanaurigà*.

Tûâ kâjè âna pââjupâra cèikî kâjè

¹⁴ Tèpa aéjii kôo wée: O dà cè pumee tâgà, wiàna gà ina pâ gà pwi a cèikî, â ticè tûâ na wâdé na gà pwa? Gona [gà niimiri pâ] nye géé goro é pé cèikî na wàrapwiri, na o pa-udògà [naa na *âji wâro]?

¹⁵ Wiàna pwi jè a cèikî béegà, âna ticè ârabwée ma uti kée,

¹⁶ â gà po ina tée co pâ: «Ée mwa *pwényunyuâarigà wà Pwiduée. Wâdé wiàna pwa ârabwée ma uti'gà!» â wiàna câgà caa imeaié, â o nye piticèmururu naa goo pâ popai'gà!

¹⁷ Ê pwi cèikî na wàrapwiri, na ticè tûâ bépaâjupâraé[†], âna pwi cèikî na piticèmururu naa goo.

Cèikî na ticè pwêê âna pwâ

¹⁸ Pwiri gà mwa ina tóo pâ: «Wâdé, ba wà pwi jèpwi, âna tâa tée é cèikî; â wà pwi jèpwi, âna é pwi a pwa pâ tûâ na wâdé.» Â go tòpi tâgà pâ: «Gà wânau târa cè pai paari tóo pâ, âjimuru é cèikî'gà, wiàna câgo caa còo naa na wâro'gà?» Bwa, po dau pwacoé! Â wâgo, âna go mwa paari tâgà goro pâ tûâ kôo, pâ, pwa pwâra é cèikî kôo.

¹⁹ Gona [gà niimiri pâ, go o mwa câdirigà géé goo na] gà cèikî pâ, pwa cè Pwiduée na é caapwi co? Pwiini! Wà tèpa duée, âna rà nye wàrapwiri mwara. Â wàilà, âna rà céca goro pai wâgotâra!

²⁰ Pwi a-imwûru wée, gà mwa tâmogòori wiidâ pâ, piticèmururu naa goo é cèikî, wiàna câé caa tèepaa na cè tûâ cèna wâdé?

Cèikî kà Abéraama ma Rahab

2:9 Deutéronome 1.17 ‡ **2:9** Pwi naèà bèepwiri—é, Ê Naèà kà Moosé. **2:10** Mataio 5.19 **2:11** Exode 20.13-14; Roma 13.9 **2:12** Galatia 6.2; Jacques 1.25; 1 Péteru 2.16 § **2:12** Grec: *Wâdé na popai'gà ma tûâ'gà, âna càra tâpè na o pitèirà wiâra é naèà na é naa é târi.* **2:13** Mataio 5.7, 18.32-35 * **2:13** Dernière phrase—Grec: *Ê pimeari, âna piwéna jii é pitèimuru.* **2:15** 1 Ioane 3.17 † **2:17** *Bépaâjupâra—En attestation, ce qui confirme.* **2:18** Galatia 5.6

²¹ Gà jèe niimiri cai wà *Abéraama, pwi jojoorojè. Gorodà na wà Pwiduée, âna é nama é *târù na araé? Gée goo é tûâ kâ Abéraama, na ia é tòpò wà Isaaka, pwina naîê, naa goro é aupwa *ârapwaaîlò.

²² Ba é pwi a cèikí [naa goo wà Pwiduée] â é pacoo goro é tûâ kêe, [ê pwina é ina tée wà Pwiduée]. Â gà côo pâ, nye é tûâ kêe na é nama tâbawêe é cèikí kêe.

²³ Wàépwiri é pai ina wàra é nee Tii Pwiciri na ina pâ: *Wà Abéraama, âna é cèikí naa goo wà Pwiduée, â gée goro é cèikí kêe, âna wà Pwiduée, âna é nama é pwi âboro na é târù na araé. Genèse 15.6* Â é ina gooé wà Pwiduée pâ, é pwi bée.

²⁴ Gà côo, wâdé tà Pwiduée wàijè, gée goro é pwina jè pwa, â càcaa gée goro é pé cèikí [na ticé pwêe].

²⁵ Jèpwi mwara, âna wà Rahab, tô ilàri gòronaigé, wâna [ville Iérikò]. Âna gorodà na wà Pwiduée, âna é nama é târù na araé? Gée goo é tûâ kâ Rahab. Ba é tòpi tupédu coda *Isaraéla [na ia ru cai pwàniri i ville. Â é naapwàniriru jii tèpa coda kâ tàpé Iérikò] â é mwa panuâru còwâ naa jè naigé, â càcaa còoru.

²⁶ [Wàéni é èreé, co tèpa aéjii kòo]: Ê nairri âboro, âna é bà, wiàna tiâu é nyuâa na. Âna é wàrapwiri mwara é cèikí. Ba é bà, wiàna ticé tûâ na wâdé.

3

Iputàmu ma pièkâa naa na picaatâa

¹ Tèpa aéjii kòo wée, guwà cibwaa nama guwà wâru na guwà tèpa pacâmuri âboro [goro é popai kâ Pwiduée pwacèwiibâ]. Ba guwà tâmogòori pâ, o piwéna cè pai o tèibâ kêe.

Ipwacòoco ûmemeejè

² Âjupâra pâ, o cau tagabijàjè*, wiàna jè pwa na èpà, naa na jèpapara pai pwa wèe. Êco na wà pwi âboro na é tâmogòori tòimiri é ûmemee, âna é tâmogòori pitòimirié bwàti na diri pâ muru.

³ Gà còo, jè naa paò na pwâra òoci, ba na é pitère dàjè, ma jè cau dàbii diri é naiié.

⁴ Pwacèwii é wànga, na jè dàbiié goro é ji ârawànga na dau kîri. Â ipaiwà, wiàna dau maina i wànga, â wiàna é cètùué é pwéretòotù na dau maina.

⁵ É wàrapwiri mwara i ûmemeejè, ba ji muru na dau kîri, êco na é pi-ina kêe, naa goro é pâ muru na dau maina.

É pwacèwii ânye

Gà còo, é ji caapwi nari ânye, âna é nama po tòò diri é jè ére na dau maina.

⁶ Â ipaiwà naa goo é ûmemeejè, ba pwacèwii nari ânye, na pâri ma é tòò diri é naiijè. Ba é pwi a pa popai na èpà, â é nama dipitiri é wâro kâjè é èpà kêe. Ba é ânye na udàrù gée na ânye maina kâ *Caatana!

⁷ Jè tâmogòori pitûâ kâra diri pâ na jèpapara macii, ma marü, ma ârawéà, tiagoro pâ âûtòò ma dòèa.

⁸ Êco na nye ticé âboro na tâmogòori ma é pitûâ kâra é ûmemee. Ba [é pwacèwii é macii na é dau piuti. Â] jè bà goro é auru é poropwêe.

2:21 Genèse 22.9-12 **2:22** Hébéru 11.17-18 **2:23** Genèse 15.6; 2 Chroniques 20.7; Ésaïe 41.8

2:25 Josué 2.1-21; Hébéru 11.31 * **3:2** Tagabia—Coincer **3:6** Mataio 12.36-37, 15.11,18-19 **3:8**

Roma 3.13

⁹ Gée goo ê ûmemeejè, âna jè pwamaina wà Pwiduée. Â nye gée gooé mwara, na jè tojii wà pwi âboro, na é tòpòé wà Pwiduée naa na ânuué!

¹⁰ Gée na pwâra âboro na caapwi, âna é còobé me é aupwényunyuâri, ma é tojii.

Tèpa âji béeò wée, càcaa *târù wiàna wàrapwiri!

¹¹⁻¹² Wà nau, ru pipò naima é jawé na, ma jawé maa, na pwârapò na caapwi? Bwa! Gona é *upwâra wâi, âna é tòpò cè pwâra dipâa[†]; â é nyara dipâa, âna é tòpò cè pwâra wâi? Bwa! [O nye pwacoé ma wàrapwiri] co tèpa aéjii kôo!

Gà ipakîri ma tânana

¹³ Gona gà niimiri pâ, gà tâmogòori pitèi bwàti pâ muru? Wâdé na gà paari é autâmogòorimuru goro pâ tûâ'gâ. Gà pwa é pwina wâdé ma târù, naa na ipakîri ma tânana. [Ba wâépwiri é pwâra upwâra na me gée goo é âji autâmogòorimuru.]

¹⁴ Êco na, wiàna dipitiri é pwâranûmagà é ipwagoo ma iau, â wiàna nûmagà na gà ciburà piwéna jii pâra tàpé, â gà cibwaa pi-ina kâgà [goro é autâmogòorimuru'gâ] ba tiâu âjupâra na.

¹⁵ Ba é pé 'autâmogòorimuru' na wàrapwiri, âna càcaa muru me gée goo [wà Pwiduée] na wânidò *napwéretòtù. É me gée goo é pâ câbawâdé na èpà kâra naiiri âboro wâni gòropuu. Â wà Caatana kaa, na tòpò naa na pwâranûmajè!

¹⁶ Â wâna tâa wè é ipwagoo bau é iau, âna é wêe mwara é iputâmu ma pitaèkâa, ma diri pâ na jèpapara tûâ na èpà.

Tûâ kâra âji autâmogòorimuru

¹⁷ Wà pwi âboro na é wâbé goro é autâmogòorimuru kà Pwiduée, âna ticè èpà na pwâranûmee. [Wâéni pâ tûâ kèe:

É pwi âboro na pwicîri é wâro kèe];

É pwa diri gée na âji pwâranûmee;

É pwi a pwamuru diri tèpa âboro, â câé caa pwaké goorà;

É pwi a tère bwàti pâra tàpé, naa na ipakîri;

É pwi a moo naa na pai tòpi kèe târa;

É pwi a meaari tàpé na rà tâa na géaa;

É pwi âboro na dau wâru kaa pâ pwâra upwâra na wâdé naa na wâro kèe.

¹⁸ Wà tàpé na rà wàrapwiri, âna rà picâmi é pinaanapô, â jè cau piûnyari diri é pwêe—è târù[‡] ma piwâdé naa jaajè.

4

Tûâ na èpà kâra gòropuu

¹ Rà me gée gorodà pâ iputâmu kàwà, ma é pâ pièkâariwà? Nye me gée goo kaa pâ câbawâdé na èpà, na rà gére pipaa na pwâranûmawâ!

² Wiàna dau nûmagà goo cè jè muru, na ticè kâgà goo, â gà piboo goo pwi jèneregà, na pwa tée. Â gàu piputâmu ma pitòcia ma wâé, ba na o tâa tâgà, tiagoro na pwa na gà pôtâmwereé!

Pwiri nye ticè kâgà, ba câgà mu caa ilari jii wà Pwiduée!

[†] 3:11-12 Cè pwâra dipâa—Grec: Cè pwâra olive. 3:18 Mataio 5.9; Hébéru 12.11 [‡] 3:18 É târù—Justice. Còo mwara Neeremuru (Vocabulaire) naa pwâadàra ti. 4:1 Roma 7.23

³ Êco na, wiàna gà ilari jiié, â o câgà caa tòpi, ba gà ilari goo ê pwâranüma na èpà. Ba gà mudàra ê pâ muru na o wâdê tâgà co, wiàra pâ câbawâdê na pitûâ'gà!

⁴ [Gà ina pâ gà pwi âboro kà Pwiduée, êco na] gà naa ê pwâranümagà tà pwi jèpwi, â gà pwacèwii pwi âboro na é ciâa jii tô wâdèe. Gona câgà caa tâmogòori pâ, wiàna gà pwi a wâdèari [pâ tûâ na èpà] kâra gòropuu bëeni, â gà pâ nau pwi a cicara wà Pwiduée?!

⁵ Ba jè pûra naa na *Tii Pwicîri* pâ, wà Pwiduée, [âna dau wânümee goo] è ba é tòpò naa goo] è *Nyuâê Pwicîri kèe, na dau wânümee goo†. É, pwiri guwà niimiri pâ piticèmuru naa goo ê auwii bëepwiri?

Ipakîrìwà na ara Pwi Ukai

⁶ Ê *pimeaari imudi kà Pwiduée, âna é dau piwéna awé. Ba wàéni jè auina naa na Tii Pwicîri:

*Pwiduée, âna é cicara
tèpa ipwamainarà.*

*É naa pimeaari
tà tèpa ipakîrìrà.*

Proverbs 3.34

⁷ Â wiàna wàrapwiri, â guwà ipakîrìwà, na ara wà Pwiduée, â guwà pitère dèe. Â, na guwà cicara wà *Caatana, â ée uru jiiwà.

⁸ Guwà me naa jaa wà Pwiduée, â ée mwa tâa goowà. Â wâguwà na guwà bwaa pwa na èpà, âna guwà cèitiri é èpà géé na é wâro kàwà! Â wâguwà na pitadàrù é pwâranümagà, âna guwà piênawéna kà Pwiduée naa na diri é pwâranümagà!†

⁹ Nabwé èa ma ipwàdèe kàwà! Guwà i ma pijinünü goro é èpà kàwà!

¹⁰ Guwà ipakîrìwà naa naporomee Pwi Ukai, â wàé, âna ée mwa ipwamainarà.

Cibwaa ipicocooriwà

¹¹ Tèpa aéjii kôo wée, guwà cibwaa ipicocooriwà. Ba wiàna gà ipicocoori ma pitèi pwi a cèikí bëégà naa goo Kériso, â gà ipa ba ticèmuru naa goo§ é naèà kà Pwiduée, [na ina pâ, na jè pimeaari tèpa âboro. Â wàilàpà na nama gà wàrapwiri? Pàragà na] gà pitère dàra co é naèà!

¹² Ba nye caapwi co wà Pwina é naa é naèà bëepwiri, â nye wàé co na é pitèijè goo. Â wàé co na é tâmogòori pa-udò tèpa âboro, ma nama tiàurà. Â wàgà wàa, na gà niimiri pâ, gà pitèi pwina é tâmwünabwerigà?

Patère tèpa pwa neemurà

Càcaa wàijè na tãjùru wâro kãjè

4:4 Roma 8.7; 1 Ioane 2.15 * **4:5** Jè pûra naa na Tii Pwicîri—Pwiri é niimiri Exode 20.5; 34.14; Deutéronome 4.24; Zakarie 8.2. † **4:5** É tòpò naa goo] è Nyuâê Pwicîri kèe, na dau wânümee gooé—é, É Nyuâê Pwicîri, âna é cicara é iau ma piboo kãjè, é, Wà Pwiduée, âna é dau câbawâdê é pwâranümagè na é tòpò naa goo] è, É pwâranümagè...âna é ciburà câbawâdê pâ muru, â é ciburà piboo. **4:6** Proverbs 3.34; 1 Péteru 5.5 **4:7** Éféso 6.12 **4:8** Ésaie 1.16; Zakarie 1.3; Malachie 3.7 ‡ **4:8** Guwà piênawéna kà Pwiduée, naa na diri é pwâranümagà—Grec: Cèitiri èpà géé na pwâranümagà. **4:10** Job 5.11; 1 Péteru 5.6 § **4:11** Ipa ba ticèmuru naa goo—Grec: Pitèi. **4:12** Roma 2.1, 14.4

13 Guwà tàpo tàmaariò, làpé! Wà pàra tàpé géé goowà, âna rà wàrani târa pai ina kàra pâ: «Jè pâra naa na ville widàuru, ba na jè bu mwani wê. Â géé na càuru caapwi naja, â o dau wàru mwani kâjè!»

14 Wà nau, gona guwà tâmogòori cè pwina o tèepaa dariwà widàuru?! Bwa! Ba ê wàro kâjè, âna pwacèwii è aérâ*, na é tèepaa; â càcaa gòiri, â jèe tiàué còwâ!

15 Jè cibwaa wàrapwiri. Wâdé na jè ina co pâ: «Wà Pwi Ukai, âna é tâjûru é wàro kâjè. Widàuru, âna pâri ma é pa còwâ†.»

16 Êco na wâguwà, âna guwà pi-ina kàwà goro pâ auniimiri kàwà, na me géé goo è pai pwamainawâ! Â wâépwiri è muru na po dau èpà.

17 [Guwà ipwacòoco, ba] wà pwina é tâmogòori é muru na wâdé na é pwa, â wiàna câé caa pacoò, â [pwacèwii na] é pwa na èpà.

5

O pwa aré kàwà!

1 Guwà tère, wâguwà na dau wàru pâ neemuruwâ! Guwà i ma càwé goro pâ aré na o tèepaa mariwâ!

2-3 Ba guwà jèe nye panaimari ê pâ neemuruwâ târa ê gòropuu bèeni na o tiàué*. Â o jèe wai ê pâ neaapiâ kàwà, â botéré ê pâ ârabwée kàwà na dau wâdé. Â o jèe cîri diri ê mwani kàwà, â o panaimari ê dàué, ba na bépiciapwâ goowâ. Â o mwa tòpòwâ naa na ânye, â tòwâ†.

4 Guwà còo, è mwani na guwà iauri jii tèpa wakè kàwâ‡, âna ée mwa piciapwâ goowâ. Â wà Pwi Ukai Pwiduée na dau pwa pàtâmee awé, âna é jèe nye tère è pwàra to kà tèpa âboro bèepwiri!

5-6 [Ipwacòoco, ba] wàru pâ âboro na guwà dàtirà naa na wâra pitèimuru, êco na nye ticè èpà na rà pwa tàwà. Â rà tòpi è wàrimuru na dau gòo, ba jèe càcaa pâri ma rà pwamururâ§. Â géé goo pâ tûâ kàwà bèepwiri, â guwà nama rà bà. [Ûu, guwà dau ipwacòowâ!] Jèe po dau wâdé pai tâa kàwà ni gòropuu, ba guwà jèe piniimiriwâ co. Â guwà pwa diri ê pâ pwina guwà câbawâdé. Â jèe pwàro nanaawâ, â jèe ipwàdéé pwâranùmawâ. [Â nye wâdé, ba ée jèe tèepaa tòotù na o naa wàrimuru tàwâ!]

Bénabwé popai

Pidàpwicâariwâ naa na pâ aré

7 Tèpa aéjii kòo naa na nee Kériso, guwà pidàpwicâariwâ tèepaa naa goro cè pai o mwa wâjué còwâ kà Pwi Ukai. Guwà jèe niimiri cai è aupwanapò. Jè câmi, â jè pitapacîri è pàara kâra popaa, na é nama cipu pâ arapwûru. Â jè

4:13 Luka 12.18-20 4:14 Psaume 39.6,12; Proverbes 27.1 * 4:14 Aérâ—Brouillard. † 4:15 Grec: *Wâdé na guwà ina co pâ: Wiàna é câbawâdé wà Pwi Ukai, â jè o wàro, â jè o wàrani.* 4:17 Luka

12.47 5:2-3 Mataio 6.19 * 5:2-3 1re phrase—é, *Guwà panaimari târa pwi Bénabwé Tòotù {na wà Pwiduée, âna ée mwa pitèi tèpa âboro}*. † 5:2-3 Grec (nee tii 3): *Ê mwani mii ma mwani pwaaw kàwà, âna jèe pwee, ba na bépitiòiwâ, â o mwa uti è piàwâ pwacèwii è ânye.* § 5:4 Deutéronome 24.14-15 ‡ 5:4 *Tèpa wakè kàwâ*—Grec: *Tèpa âboro na rà piñnyari è aupwanapò kàwâ.* § 5:5-6 Luka 16.25 § 5:5-6 1re & 2e phrases—Grec: *Guwà jèe pitèi pwi âboro na é tàrù, â guwà nama é bà. Â câé caa pwamurué.* 5:7 Deutéronome 11.14; Jérémie 5.24

pidàpwicâarijè tiagoro è pàara târa piûnya. Â wàépwiri co na jè o tòpi è pumara wakè kâjè na dau wâdé*.

⁸ Êkaa na wâdé na guwà cimwü ma pidàpwicâariwà, ba ée jèe wâjué me còwà wà Pwi Ukai.

⁹ Guwà cibwaa piciapwâ goo wà tèpa cèikî béewà, ba péa o pitèiwà. Â wà pwi a pitèimuru [na wânidò *napwéretòotù] âna é jèe pipwabwàtié, â é jèe tà wâni goropwârawâ!

¹⁰ Tèpa aéjii, guwà ipwacèwii wà tèpa *péroféta biu, wailà na rà ipa popai naa na nee Pwi Ukai. Ba rà dau pidàpwicâarirà, naa na pai tâa na aré kàra [ma pai tubaèpà târa].

¹¹ Â jèe dau pwamaina wà tàpé na rà pidàpwicâarirà, na rà tâa na aré ma tòina [na dau maina] pwacèwii wà Job. Ba jèe cau tàmogòori è jèkutâ gooé. Â jèe còo pâ, géee na càuru diri [pâ muru na dau èpà, â] wà Pwi Ukai, âna é mwa naa tée pâ muru [na dau wâdé awé]. Ba wà Pwi Ukai, âna é dau pwi a mearijè, ma pwa na wâdé tâjè, ba dau wânümee goojè.

¹² Jèpwi mwara, co tèpa aéjii, âna wàéni è muru na dau âjimuru: [Gà pacoo i pwi ia gà ina.] Â gà cibwaa *ipwataâboro [imudi]. Gà cibwaa ina é neeremuru, pwacèwii 'napwéretòotù' é, 'gòropuu', ba na *paâjupâra è auipwataâboro'gà. [Ba wiàna gà pitanami] â gà o pwa wârimuru. Bwa, wâdé na gà ina co pâ «üu» [â gà pacoo]. É, wiàna tàutâgà, â gà ina co pâ «bwa».

Pwâra pwapwicîri kà pwi a cèikî

¹³ Gona pwa cè pwi jèe ârapàarawà cèna é tâa na aré ma tòina? Wâdé na é pwapwicîri! Â pwa cè pwi jèpwi cèna é ipwâdé? Â wâdé na é nyabi ma ipwamaina Pwiduée.

¹⁴ Pwa cè pwi jèe âra-pàarawà cèna é maagé? Wâdé na é todà tèpa pitûâ kàra wâra pwapwicîri, ba na rà pwapwicîri kèe, ma *upwaaé goro l'huile†, naa na nee Pwi Ukai.

¹⁵ Ba wiàna gà cèikî ba mwü, na gà pwapwicîri kà tèpa maagé, â o tiâu maagé kàra, â ée mwa nama rà wâdé còwà wà Pwi Ukai. Â wiàna pwa cè jè èpà kàra, â ée mwa pwanaurirà.

¹⁶ Â ipaiwà wiàna gà [pitanami, â gà] pwa na èpà. Wâdé na guwà pi-inapàpari tâwà, ba na guwà ipwapwicîri kàwà. Â ée mwa nama guwà wâdé còwà wà Pwiduée. Ba dau pwa nii kàra è pwâra pwapwicîri kà pwi âboro na é *tàrù na ara Pwiduée.

¹⁷ Guwà niimiri wà péroféta *Élia biu, âna é nye pwi âboro pwacèwijjè. Â é dau pwapwicîri, ba na o càcaa popaa. Â nye ticè popaa kaa, naa na âracié naja ma 6 parui!

¹⁸ Â géee na càuè, â é pwapwicîri còwà, â nye cooboo kaa è popaa, â cipu còwà utimuru.

Pawâjuépiri còwà tèpa béewà

* **5:7** Grec: *Wà pwi apwa napò, âna é tapacîri è pâiri napuu na dau wâdé, ba é pidàpwicâariè tiagoro na è tòpi è pâbéaa kàra popaa, bau é béarailu kàra popaa.* **5:8** Roma 13.11-12; 1 Pétèru 4.7 **5:11** Exode 34.6; Job 1.21-22, 2.10; Psaume 103.8 **5:12** Mataio 5.34-37 **5:14** Maréko 6.13 † **5:14** *Upwaaé goro l'huile*—Wà tèpa Juif, âna rà upwaa tàpé na rà maagé goro nûru élaio (olive) na rà pwapwicîri ba kàra. **5:15** Maréko 16.18 **5:17** 1 Rois 17.1, 18.1 **5:18** 1 Rois 18.42-45

19-20 Tèpa âji béèò, wiàna é gére imwüru jii ê âjupâra cè pwi jè a cèikî béewà, â wâdé na guwà mudàra, ma guwà pawâjuépirié me còwâ [dà wà Pwiduée]. Ba wiàna guwà wàrapwiri, â guwà o upaé jii ê pwâra bà [dàra gòiri awé] â wà Pwiduée, âna ée mwa pwanauri diri pâ èpà kêe.

Pâbéaa kâra tii kà Pétéru Bétapoo popai

Wàilàapà na wii tii bèeni?

Wà Simona Pétéru, pwi *apostolo, ma pwi âboro imaina naa na wâra pwapwicîri. É pitu tée wà Silas (côo 5.12), ba pwiri é pwi a tâmogôori bwàti pwa tii naa na grec.

É wii wiidà?

Nabibiu kâra *naja 62 ma 64, na pàara na wà pwi ukai kà tèpa *Roma, wà Néron, âna é tapoo tubaèpà tà tèpa cèikî naa goo wà Iésu. Munaa é wii gée Roma wà Pétéru (na ina goo wê pâ '*Babulona' na 1 Pétéru 5.13).

É wii tâi?

Tà tèpa cèikî naa goo wà Iésu Kériso, na càra caa tèpa *Juif, â na rà wâro na province Asia kà tèpa Roma, wâna ére na ina goo pâ Turquie nabà. Â tii tà diri tèpa cèikî na tubaèpà tàra.

Cina é wii?

Wà tèpa cèikî, âna rà tâa na é tàbwàti na pâ naja na wâru. Êco na pwa tèpa âboro na rà tapoo cicararà ma tubaèpà tàra. Â rà cètùu wà pwi ukai kà tèpa Roma, wà Néron, ba na é tubaèpà tàra mwara. É wii wà Pétéru, ba na é pagòo tèpa cèikî naa na pâ aré kâra.

Dà ére é tii bèeni?

Wàjè na jè cèikî naa goo wà Iésu, âna jè pâ nau tèpa âboro na é Ba kà Pwiduée, gée goo pai pwa *ârapwaailò goo Iésu Kériso. Jèe *upwaaajè naa na nee Kériso, â wâdé na jè wârori é wâro na pwicîri na diri pâ tóotù. Wiàna tubaèpà tâjè, â wâdé na jè niimiri pâ wà Kériso, âna dau tubaèpà tée, â wâdé na jè pidàpwicâarijè naa na ipwadée, pwacèwiié. Ba o tâa tâjè pâ *aupwényunyuâari na wânidò *napwéretóotù na o tâa dàra gòiri awé (1.3-4, 5.12).

Pai pitàgoo tii 1 Pétéru

Ipwabwàcu (1.1-2)

É pa-udòjè Pwiduée â é pwényunyuâarijè (1.3-12)

Wârori wâro na pwicîri (1.13-2.10)

Wâro kâjè naa jaa tàpé na càra caa tâmogôorié (2.11-25)

Popai tà du duadà (3.1-7)

Jè pidàpwicâarijè naa tubaèpà tâjè (3.8-4.19)

Popai tà tèpa pitûa kâra wâra pwapwicîri (5.1-4)

Bénabwé popai ma ipicijii (5.5-14)

Ipwabwàcu

¹ Wâgo Péturu na pwa tii. Go pwi *apostolo kà Iésu *Kériso, [ba é cùruo pâ, ba na go picémara é popai kée]. Go cau wii tàwà, tèpa âboro kà Pwiduée na paipiinariwà pitiri pâ na province—wâ Pont, ma Galatia, ma Cappadoce, ma Asia ma Bithynie*.

² Wâ Pwiduée Caa, âna é jèe pitòrigariwà, ba wàèpwiri é auniimiri kée géé na biu. Â é *Nyuâaê Pwicîri kée, âna é nama guwà pwi Ba kée na é pwicîri. Â wâ [Pwina naiê] Iésu Kériso, âna é jèe cèitiri é pâ èpà kàwà† goro pai joro wàra é domii kée. Â guwà jèe tèpa âboro na guwà pitère dèe.

Wâdé naa tà tàwà é *pimeaari imudi ma pinaanapô, na pièdò ma wéna! Cidòri nyuâawà!

É pa-udòjè Pwiduée â ée mwa dau pwenyunyuaarijè

³ Pwamaina Pwiduée, pwi Caa kà Pwi Ukaî kâjè, Iésu Kériso! Ba dau maina awé é pimeaari imudi kée ba kâjè. Â é naa tâjè é wâro na bwaa âmuê, géé goro é pai wâro còwâ géé na aubà, kà Iésu Kériso. Â géé goo kaa pwiri, â tâa tâjè mwara é cèikî na tâbawêe,

⁴ naa goo diri pâ *aupwenyunyuaari na jè tapacîri. Â wàéni: O cau tâa tâjè tèpa nai Pwiduée é *aamwari na wânidò *napwéretòotù—pwi aamwari na dau wâdé awé, â na càcaa wai ma botère, ba é tâa dàra gòri awé!

⁵ Ba é pa-udòjè wâ Pwiduée géé goro é cèikî kâjè [naa goo wâ Kériso]. Â é gére wéaarijè goro é nii ma pàtamee, ba na jè o mwa bàra tòpi bamwara diri é aupwenyunyuaari kée, na o âpàpaa na Tòotù pwicò‡.

⁶ Géé goo diri pâ pwi bèepwiri, â wâdé na guwà ipwâdée na guwà tâa na pâ na jèpapara aré ma tòina. Ba nye wâdé na wàrapwiri na ji pàara bèeni dau ûgé,

⁷ ba na tacai é cèikî kàwà. Ba pwacèwii é mwani mii, na jè cîri naa gòro ânye, ba na cèitiri é pwina tòri géé goo[§]. Â é cèikî, âna dau âjimuru awé jii é mwani mii, na o tiàué na jè tòotù. Â wiàna é tà cimwù é cèikî kàwà [géé na càuru pâ tacai] â guwà o mwa tòpi é pinabawâdé ma ipwamaina ma pitòbuari, na é tòotù na ée mwa pipaarié târa diri tèpa âboro wâ Iésu Kériso.

⁸⁻⁹ Câguwà caa mu còo wâ Iésu, èco na wânümawà gooé. Â bwaa câguwà pâ còoê, èco na guwà tàgère cèikî naa gooé. Â géé goo kaa pwiri, âna é pa-udòwà wâ Pwiduée, [ma naa tàwà é *âji wâro]. Â o nye dau maina awé kaa é ipwâdée kàwà, na pwacòe ma jè ina.

Inapàpàri géé na biu pai pa-udòjè

¹⁰⁻¹¹ Wâ tèpa *péroféta biu, âna rà mara pame é popai kà Pwiduée, na rà tùra goo é àraimeai na jè o mwa tòpi—é pai udò kâjè [naa na âji wâro]. Ba é tâa

* **1:1** Pont...Bithynie—Diri pâ province bèepwiri, âna tâa napò Turquie nabà. **1:2** Roma 8.29; 2 Tésalonika 2.13 † **1:2** 3^c phrase—Grec: *É pai upwaawà goro é domii kà Iésu*. Wâ tèpa Juif, âna rà tètámwara é paaci, â rà upwaa tèpa âboro goro é domii kée, ba na rà cèitiri èpà kàra. Nabàni, âna é pai bà kà Kériso, âna é pwi àrapwaaìlò na cèitiri èpà kâjè. Ucina mwara goro é aupwataâboro kâjè ma wâ Pwiduée, ma câmu kée pâ, jè o mwa pitère dèe. (Còo Exode 24.5-6, ma Hébéru 9.18-21.) **1:4** Kolosé 1.12 **1:5** Ioane 10.28, 17.11 ‡ **1:5** Tòotù pwicò—*Bénabwé tòotù*. È tòotù na ée mwa wâjué còwâ wâ Iésu Kériso, ba na é pwi apitûa naa goro diri pâ muru naani gòropuu ma na wânidò napwéretòotù. Na pwi tòotù-bà, âna wâ Pwiduée, âna ée mwa nama bwaa âmuê diri pâ muru. **1:6** Jacques 1.2; 1 Péturu 5.10

1:7 Proverbes 17.3; Zakarie 13.9; Malachie 3.3; Jacques 1.3 § **1:7** Pwacèwii mwara pai wâèuru é iri da naa gòro ânye. **1:8-9** Ioane 20.29; 2 Korénito 5.7 **1:10-11** Mataio 13.16-17 **1:10-11** Psaume 22 Ésaie 53 Luka 24.26-27

goorà è Nyuââ Pwicîri kâ Kériso, â é nama rà inapàpari béaa é pai tâa na aré ma bà kâ Kériso, bau é pai maina ma muugère kêe géé na càùé. [Èco na càra caa tâmogòori é pai ina wàra é popai na rà pame!] Â rà dau pinünüma naa goo, ma pimudàra ma rà tâmogòori pâ, o [wàilàapà, ma] wiidà, ma o wànau.

¹² Ba é ina tàra wà Pwiduée pâ, êdiri pâ muru na rà inapàpari naa na nee, âna o mwa coo [géé na càurà co] ba kâjè nabà. Â [wàé kaa pwiri é pwina tèepaa. Ba] tèpa âboro [na ia é cùrurà pâ wà Pwiduée] âna rà jèe picémara tàwà è Picémara Wâdé, naa na è pàtàmara è Nyuââ Pwicîri, na é cùrué boome géé napwéretòtù. Â guwà còo, [nye muru na po dau pwényuâa] na rà niâ boo wà tèpa *angela, ba na rà còo [è pwina tèepaa].

Wàrori wâro na pwicîri

¹³ Guwà pitaniimiri diri pâ aupwényunyûari bèepwiri, na o tà tàwà na tòtù na ée mwa pipaarié wà Iésu Kériso. Guwà nünümari bwàti, â guwà piaabòriwà, â guwà tà tàcî, ba na guwà pwa é wakè [kâ Pwiduée].

¹⁴ Guwà pitère dèe, ba guwà tèpa naîé. Â guwà cibwaa wâro wiâra pâ câbawâdé kâwà na èpà, pwacèwii pai pwa kâwà béaa, na bwaa câguwà caa pâji tâmogòori wà Kériso.

¹⁵ Guwà ipapwicîriwà, naa na pâ tûa kâwà. Ba wà Pwiduée na é todàwà, âna é pwicîri.

¹⁶ Ba jèe nye wii naa na *Tii Pwicîri pâ: *Guwà ipapwicîriwà, ba go pwicîri. Lévitique 19.2*

Papwicîri Pwiduée

¹⁷ [Wâdé na guwà pitaniimiri pâ] wà Pwiduée na guwà pwapwicîri tée, ma ina gooé pâ Caa, âna câe caa pwaké goro âboro. Â ée jèpa pitèjè jècaa goro é pwina jè pwa. Êkaa na guwà dau papwicîrié, na guwà bwaa wâro ni gòropuu.

¹⁸ Ba guwà tâmogòori bwàti pâ, [guwà tèpa âboro kêe nabàni. Ba] é jèe wâriwà goro é wâri wèe na dau maina awé. É upawà jii é wâro kâwà béaa, na càcaa pâri ma é naa tàwà cè âji cidòri*. Ba ia guwà tèpa *ênawéna kîri kâra diri pâ tûa na èpà, na ia guwà popa jii tèpa jooorowà.

Câe caa wâriwà wà Pwiduée goro mwani mii, é, mwani pwaa, é, goro cè pâra muru na o wai ma botère.

¹⁹ Bwa! É upawà goro é domii kâ Kériso [na joro na ia é bà ba kâwà]—domii na po dau maina awé wâri wèe. Wà Kériso, âna ticè èpà gooé, pwacèwii é nari mutò na pwa ârapwaaillò gooé, na ticè tòri ma maagé gooé.

²⁰ Ba é jèe mara pitòrigarié wà Pwiduée, béaa kâra pai tòpò kêe é gòropuu, [ba na ée mwa bà, ma tipijè jii é pâ èpà kâjè]. Â wà Kériso, âna é jèe nye tèepaa na pàara kâjè nabà—naa na pâ Bénabwé tòtù. Â guwà còo, é jèe pwa pwiri ba kâwà!

²¹ Nye géé gooé kaa, na guwà cèikî naa goo wà Pwiduée, na é jèe pawâroé còwâ géé na aubà, ma naa tée é pai maina ma muugère. Wàépwiri na guwà tâmogòori pâ, wà Pwiduée, âna ée mwa naa tàwà é pwina é jèe ina†. Â guwà tapacîri goro cèikî.

1:14 Roma 12.2; Éfésò 2.3, 4.17–18

1:16 Lévitique 11.44–45; Mataio 5.48

1:17 Roma 2.11;

Auinapàpari 2.23

* **1:18** Na càcaa pâri ma é naa tàwà cè âji cidòri—Grec: Na ticémuru naa goo.

1:19

Apostolo 20.28; Hébéru 9.12–14

1:20 Éfésò 1.4

1:21 Ioane 14.6; Roma 5.1–2

† **1:21** 2^e

phrase—*Espérance en Dieu.*

Pimeaariwà

²² Guwà jèe tòpi è [popai na] âjupâra, [è *Picémara Wâdé goo wà Iésu Kériso] â guwà pitère dèe. Â jèe cèitiri è pâ èpà kàwà géé na è pwâranùmawà. Â géé goo kaa pwiri, â jèe pâri ma guwà meari tèpa cèiki béewà, géé na âji pwâranùmawà. Êkaa na wâdé na guwà tà ciburà wàrapwiri,

²³ ba jèe pitèpawà còwà, â è wâro na guwà jèe tòpi, âna é dau piwéna jii è pwina guwà tòpi jii du nyaa ma caa kàwà. Ba èpwiri, âna muru na o wai ma botère‡. Êco na è wâro na bwaa âmué na go ina, âna o tâa dâra gòiri awé, ba é me géé goo è Popai kà Pwiduée—pwi Popai na é *wâro dâra gòiri awé.

24 Ba rà pwacèwii

è murumwatò

diri pâ âboro.

Rà o mwari diri.

O tiâu pwényuâa kâra

pwacèwii murubuké

na é jèe moo ma tûuboo

[ma wai ma botère].

²⁵ *Napwa naa goo*

è popai kà Pwi Ukai,

âna o tâa awé!

É cimwü dâra gòiri!

Ésaie 40.6–8

Guwà còo, è popai bèepwiri, âna è Picémara Wâdé, na jèe picémara tàwà!

2

¹ Wiàna wàrapwiri, â guwà cibwaa gòmapwa! Guwà tètâjii diri pâ tûa na èpà, pwacèwii è ipwa tûa, è piboo, ma è picocoo.

² Guwà jèe niimiri cai è ji nari èpo na bwaa tapoo pitèpaé. Nye caapwi co è muru na wâdé tée—è nûru di. Â wâdé na guwà wàrapwiri naa goo è popai [kà Pwiduée]. Guwà naa nùmawà naa goo, â guwà dau iari. Ba wàépwiri è utimuru [târa è pwâranùmawà] na càcaa pinaanaimari ma cè jè muru. Â naa tàwà, ba na guwà o imaina too, â na o tâbawêe è wâro na bwaa âmué naa goowà.

³ Ba guwà jèe nari* géé goo è pai wâdé awé kà Pwi Ukai.

Iésu âna é âji atü pàara wâ

⁴ Guwà medari wà Pwi Ukai Iésu, [â guwà tâa jaaé]. Ba wàé pwi pàara è wâro kâjè, ma pwi atü na è wâro! Rà tètâjiié wà tèpa âboro èpà, èco na é pitòrigarié wà Pwiduée, ba dau pwamuru naa gooé.

⁵ Â wâguwà mwara, âna guwà pwacèwii pâ atü na wâro. Wâdé na guwà pipanuâwà [tà Pwiduée] ba na é tòpòwà, naa na wâ pwicîri kèe na é gére bari. Jèpwi mwara, âna guwà pwacèwii tèpa pwa ârapwaaailò, [ârapitòrigari kà Pwiduée, ba na guwà cau piênawéna kèe] naima. Â pârawà na guwà tòpò pâ

1:22 Ioane 13.34; Roma 12.10 ‡ **1:23** 1re & 2e phrases—Grec: *Pitèpawà còwà, â càcaa géé goo è arapwüru na o wai ma botère; â nye géé goo è arapwüru na tâa awé.* **1:24** Ésaie 40.6–8 **2:1** Éféso 4.22;

Jacques 1.21 **2:3** Psaume 34.9 * **2:3** Nari (é, namiri)—Goûter. **2:5** Éféso 2.21–22; Auinapàpari 1.6

âraimeai na o wâdé têe—âraimeai na me gée goo ê wakè kêra Nyuâaê Pwiciři naa goowà. Â ée mwa tòpi wà Pwiduée, gée goo i pwi ia é pwa wà Iésu Kériso†.

⁶ Ba jèe wii naa na *Tii Pwiciři [goo wà Iésu] pâ:

*Gà tère ni, co Ba!
Go pitòrigari pwi atü,
atü na pwâra;
na maina wâri wèe
pwi neaapiâ kôo.
Go tòpôé naa *Siona,
[gòrojaa kôo,
napô pwiciři kôo.
É atü târa wâro!]
Rà mwa piétò‡
wà tèpa âboro
na rà cèikî naa gooé.*

Ésaïe 28.16

⁷ Â guwà côo, dau âjimuru tâjè i pwi atü bèepwiri—[wà Iésu Kériso] ba jèe cèikî naa gooé. Êco na [wàéni é popai goo] wà tàpé na tàutàra na rà cèikî naa gooé:

*I pwi atü na rà tètâjii
wà tèpa ba wà,
âna nye wàé kaa pwiri,
i âji êkêe!
[Tàutàra goo
pwi ò kêra wâao!]*

Psaume 118.22

⁸ Â jèpwi mwara:
*O cigòtù â
tèpa cicarao;
Rà tûuboo awé
gée goo Atü kôo-bà!*

Ésaïe 8.14

Wàépwiri wà tàpé na càra caa cèikî naa gooé, [âna rà jèe tûu awé]. Ba wàépwiri é câbawâdé [kà Pwiduée] goo wà tàpé na càra caa pitère dàra é popai kêe.

Guwà pwi Ba kà Pwiduée

⁹ Wâguwà, âna guwà pwi Ba na pwiciři kà Pwiduée, Pwi Ukai. É jèe pitòrigariwà, ba na guwà pwi Mwaciri kêe; pacimawà, ba na guwà tèpa pwa ârapwaaillò kêe; pa-udòwà, ba na guwà tèpa âboro kêe; todàwà gée na bàutê, naa na pwéelaa ma muugère kêe, ba na guwà inapàpari ê pâ muru na pwényuâa na é jèe pwa!

† 2:5 Dernière phrase—é, Âraimeai na guwà tòpò, na é naigé mee wà Iésu Kériso. 2:6 Ésaïe 28.16; Éféso 2.20 ‡ 2:6 Rà mwa piétò—é, O câgo caa panuârà. Grec: O càra caa kamu. 2:7 Psaume 118.22 2:8 Ésaïe 8.14–15 2:9 Exode 19.6

¹⁰ Napwiri, âna câguwà caa tèpa âboro na jè mwaciri, â nabà, âna guwà jèe pwi Ba kà Pwiduée. Béaa, âna câguwà caa tòpi é pimeaari kée, â nabà, âna guwà jèe tòpi!

Wâro na pwamaina Pwiduée naa jaa tàpé na càra caa tâmogòrié

¹¹ Tèpa âji béeeò wée, guwà tèpa pârame naani gòropuu, ba càcaa âji napô kâwà! Á go ina tàwà [gée na diri pwâranümoo] pâ, guwà cibwaa pâra wiâra é pâ câbawâdé kâwà na èpà. Ba pâ muru bëepwiri, âna rà pipaa dàra é pwâranümawà.

¹² Guwà ipwacòoco goro é pai wâro kâwà, naa nabibiu kà tàpé na càra caa cèiki. Wà tàpéebà, âna rà o picocooriwà, â rà ina pâ, guwà tèpa âboro èpà, èco na rà o mwa còo diri pâ muru na wâdé na guwà pwa. Á rà o pwamaina Pwiduée, na Tòotù na ée mwa tèepaa me[§].

Pitère dà tèpa pitùâ kâra napô

¹³ Guwà tèpa âboro kà Pwi Ukai [Iésu Kériso]*. Êkaa na wâdé na guwà ipakîriwà na ara é pâ pitùâ kâra é napô, wiâna pwi ukai naa napô maina,

¹⁴ é, wiâna tèpa pitùâ na é pacimarà. Ba pwa tàrù kâra, ma rà pwa wârimuru tà tàpé na rà pwa na èpà, ma câdiri tàpé na rà pwa na wâdé.

¹⁵ Ba wâépwiri câbawâdé kà Pwiduée. Á wâdé tée na guwà wârori é wâro na wâdé, ba na guwà târi é pwâ tàpé na rà picocooriwà imudi[†].

¹⁶ Ájupâra pâ, [é jèe tipiwà wà Pwi Ukai, â] pwa tàrù kâwà târa pwa diri pâ muru. Èco na guwà cibwaa popa é tàrù kâwà bëepwiri, ba na guwà pwa na èpà! Bwa! Pwi tàrù, ba na guwà piênawéna kà Pwiduée [naa na diri pâ muru].

¹⁷ Êkaa na guwà tòimiri pâ âboro diri; â guwà ipakîriwà na ara pwi ukai naa napô; â guwà meari tèpa cèiki béewa; â guwà dau papwicîri wà Pwiduée.

Ipakîrijè pwacèwii Kériso

¹⁸ Wiâna gà pwi *ênawéna kîri kà pwi jè âboro, â wâdé na gà ipakîrigà, â gà dau tòimirié. Á ipaiwà é càragà, wiâna é pwi âboro na é tàrù ma moo, é, wiâna é pwi âboro èpà ma pwi a putâmu.

¹⁹ Ba pwiri nye ticé majoro é pai tubaèpà tâgà kée. Á wiâna wàrapwiri, â o cidòri nyuâagà[‡], wiâna gà pidâpwicâarigà, naa na pâ aré na wàrapwiri, gée goro pai pitère dàra'gà wà Pwiduée.

²⁰ Èco na, wiâna gà tâa na aré, gée goro pai pwa'gà é pwina èpà, â nye ticé cidòri'gà!

Dau wâdé tà Pwiduée, wiâna gà pidâpwicâarigà naa na pâ aré, gée goro pai pwa'gà é pwina tàrù.

²¹ Ba êkaa pwiri na é todàjè naa goo. Ba gà còo, é jèe maagé còo wà Kériso ba kâjè, â é jèe naa tâjè é câmu, â wâdé na jè pâra wii naigé kée, ma ipwacèwiié.

²² Ba wà Kériso, âna:

2:10 Osée 2.25 **2:11** Galatia 5.17,24 **2:12** Mataio 5.16 **§ 2:12** Na Tòotù na ée mwa tèepaa me—Pwiri pwi tòotù na ée mwa pitèi é gòropuu wà Pwiduée, é, pwiri pwi tòotù na é cèiki naa gooé wà pwi jè âboro, â é tòpi é âji wâro. É, pwiri mwara é tòotù na é tâa na aré na, wà pwi jè âboro. **2:13**

Tito 3.1 * **2:13** Guwà tèpa âboro kà Pwi Ukai Iésu Kériso—Grec: *Gée goo wà Pwi Ukai.* **2:15** 1 Pétéru 3.16 † **2:15** Na rà picocooriwà imudi—Grec: *Na ticé nûmarà.* **2:17** Roma 12.10 **2:18** Èféso 6.5

‡ **2:19** Cidòri nyuâagà—é, Muru na wâdé, é, Èe mwa pwényunyûariwà wà Pwiduée. **2:20** 1 Pétéru 3.14,17

2:21 Mataio 16.24; Ioane 13.15 **2:22** Ésaie 53.9

*Nye ticè èpà na é pwa,
ma ticè na pwâ na é ina.*

Ésaïe 53.9

²³ Rà nye tànyiriê,
â câé caa tòpi.
Rà tubaèpà têe,
â câé kànarirà.
É ipanuâê tà Pwiduée,
na tàrù pai pitèi kêe.
²⁴ É popa èpà kâjè,
naa na naiié.
É kakeri diri
naa goro satauro.
É tapàgà pitûâ kàra[§].
É tipijè jii é tojii.
[É naa tâjè tàrù]
ba na jè wâro,
ma jè pâra ba tàrù!
É nama jè wâdé còwâ;
goro aurumuru kêe.
Â tiâu maagé kâjè!
²⁵ Jè tèpa mutô kêe.
Jè jèe imwûru;
â é popajè còwâ.
É wéaarijè diri
dàra gòiri awé!

3

Popai tà du duadà

Pa ilàri

¹⁻² Napwa naa goowà co ipâê, âna guwà ipakîriwà naa goo tèpa éawà. Â ipaiwà wiàna pwi éagà, âna câé caa pwi a cèikî. Ba wiàna gà wàrapwiri, â jèe câgà caa ina tée cè popai, ba é jèe po cèikî géee goo é tûâ'gà.

³ Gà cibwaa coona ârabwée na po dau maina wâri wèe, â gà cibwaa po dau tòpò pâ mwani mii ma perle, ba na gà pipaari'gà. Ba é pai pwa ârabwée'gà, ma pai pwa wèe pûrugà, ma pai tòpò mwani mii, âna muru naa naiiri âboro co, â càcaa âjimuru*.

⁴ Ba é âji pwényuâa'gà, âna é moo ma pitòimiri ma pinaanapô na tâa na pwâranûmagà. Wâépwiri ârabwée na o càcaa wai; pwi aamwari na dau wâdé tà Pwiduée.

⁵ Ba rà wàrapwiri pa ilàri, na rà cèikî naa goo wà Pwiduée naa pàara biu, â rà piaabòrirà. Ba rà ipakîrirà naa goo tèpa éarà,

^{2:23} Ésaïe 53.7; 1 Péturu 3.9 ^{2:24} Ésaïe 53.5-6; Roma 6.11 [§] ^{2:24} É tapàgà pitûâ kàra... Grec: Jè bà naa goo pâ èpà kâjè. ^{2:25} Ézékiel 34.5-6; Mataio 9.36; Ioane 10.14; Hébéru 13.20-21 ^{3:1-2} Éfésó 5.22 ^{3:3} 1 Timotéo 2.9 * ^{3:3} Muru naa naiiri âboro co, â càcaa âjimuru—Grec: Muru na wâgòroigé.

⁶ pwacèwii wà Sara, na é pitère dà wà *Abéraama, â é ina gooé pâ 'pwi ukai'. Â gà o tô èpo kée, wiàna gà pwa é pwina wâdé, â gà cibwaa nama wâgotâgà [na gà ipakîrigà na ara pwi éagà].

Tèpa paaò

⁷ Ipaiwà naa goowà, wâguwà tèpa paaò. Wiàna gà piéa, â wâdé na gà wéaari tô wâdâgà, â gà moo naa gooé, ba pwa nii'gà jiié. Â gà dau papwicîrié mwara, ba wà Pwiduée, âna é jèe naa tée ê *âji wâro, pwacèwii na é jèe naa tâgà. Ba wiàna gà wàrapwiri, â ée tère ê pwâra pwapwicîri'gà wà Pwiduée.

Jè pidàpwicârijè na tubaèpà tâjè

⁸ Wâdé na caapwi pwâranümawà, [wâguwà diri tèpa cèikî naa goo Iésu]. Guwà dau pimeariwà jècaa géee na pwâranüma na moo, â guwà dau pitu tàwà, ba guwà tèpa aéjii naa na nee Kériso. Â guwà jèpa ipakîriwà.

⁹ Wiàna rà pwa tàwà é pwina èpà wà pàra tàpé, â guwà cibwaa pawâjuépiri tàra còwâ. Â wiàna rà tànyiriwà, â guwà *pwényunyuâarirà, ba é jèe todàwà wà Pwiduée, ba na guwà wàrapwiri. Ba wiàna guwà pwa, â ée mwa dau pwényunyuâariwà.

¹⁰ Ba jèe wii naa na *Tii Pwicîri pâ:

Cidòri nyuâagà

wiàna gà naaco èpà†.

Gà mwa ipwâdé

*wiàna [gà pwa na *târù].*

Gà naaco picocoo:

Gà tètâjii pwina pwâ!

¹¹ *Gà coo jii tùâ na èpà!*

Gà pâra na âjupâra:

Gà mudâra pinaanapô;

gà pa pâdari pàra tàpé.

¹² *É wéaari tàpé na rà tàrù,*

wà Pwi Ukai Pwiduée.

É térerà na rà to.

É pipaa dà tàpé na rà èpà!

Psaume 34.13-17

Cidòri nyuâajè na jè tâa na aré

¹³ Wiàna gà pwa na wâdé, â pwâco tàpé na rà o tubaèpà tâgà.

¹⁴ Êco na, wiàna gà tâa na aré, géee goo pâ tùâ'gà na tàrù, â o cidòri nyuâagà! Êkaa na:

Gà cibwaa nama wâgotâgà,

goro pai pwa tâgà na èpà

na me géee goro âboro.

Gà cibwaa pidumapiè!

Ésaïe 8.12

15 Bwa, gà papwicírì Kérìso naa na pwâranümagà. Â gà tà ciburà wéaa, ba na o pwa cè pai tòpì'gà tà tèpa âboro, na rà tawèerigà goo é cèikí'gà.

16 Â wádé na gà tòpì tàra goro ipapwicírì ma moo. [Gà ipwacôoco é càragà, ba] na o cáé caa pitòtigà é *pwâratùra-nigée-googà. Â o wádé é wâro'gà géé goo na gà pwi âboro kà Kérìso. Â wà tàpé na rà pinabaèpàgà, âna rà o dau kamu, géé goo na é pâ tûâ'gà, âna po cau wádé diri [naa na diri pâ ére].

17 Wiàna gà tâa na aré, â dau wádé wiàna nye géé goo é càragà na wádé, wiâra é câbawádé kà Pwíduée. Â càcaa wádé wiàna géé goo pâ tûâ'gà na èpà!

É tâa na aré Kérìso â é jèè piétò!

18 É wacaapwi bà

wà Iésu Kérìso,
bépwanauri èpà.

É maagé còo,
wà Pwina é tàrù;

[É maagé bà]
ba kâjè tèpa âboro,
na câjè caa tàrù.

É popajè pâ,
dari wà Pwíduée.

Jèè tètâmwereé
na naiiri âboro,
[naani gòropuu].

Pawâroé còwâ,
naa na naiiri âboro
na bwaa âmué
na o cáé mwa caa bà[‡]!

19 [Gée na càuru pai bà kêe] â é pâra wà Kérìso, ba na é pwa pupûra tà tàpé[§] na rà bà na rà pwa karapuu [naa na autâa kà tèpa bà].

20 Wà tàpéebâ, âna jèè càra caa pitère dà wà Pwíduée napwiri, na pàara kà Noa, na é iti i wànga kêe. É dau pidâpwicâarié wà Pwíduée naa goorà [éco na càra caa biirà dèe]. Â nye 8 âboro co na uparâ jii i jèpè gòro wànga.

21 É jawé bèepwiri, âna ucina goro é *piupwaa kâjè nabàni, na é pinaigé mara é pai upajè. Na *upwaaajè, â càcaa ba na jè nuwa tâjii é tòri kâra é naiiri âboro! Nye câmu kâra pai nuwa tâjii é pâ èpà géé na pwâranümajè. Câmu mwara kâra *auipwataâboro na jè pwa tà Pwíduée [pâ, na jè o tèpa âboro kêe]*. É upajè wà Pwíduée, géé goo pai [bâ ma] wâro còwâ kà Kérìso géé na aubà.

22 Â é jèè too naa *napwéretòtù, â é tâa gòro étò kà Pwíduée [ba na o pwamainâe]. Â pwa tàrù kêe ma pàtâmee, naa goo diri pâ *angela, ma pâ duée, ma pâ pitûâ ma pâ pàtâma.

3:16 1 Péturu 2.12 [‡] **3:18** Dernière phrase—é, Pawâroé còwâ géé goro é Nyuâaè Pwicírì. Grec: Pawâroé còwâ naa na nyuâa. **§** **3:19** Tâpé—Munaa tèpa âboro èpà géé na pàara biu na ia rà bà, â wà Kérìso, âna é inapâpari é Picémara Wádé tàra. É, pwiri tèpa duée—tèpa angela na ia rà cicara wà Pwíduée. (Còo Genèse 6.1-4.) Â wà Kérìso, âna é pâra nau tèirà, ba na rà pwa wârimuru dàra gòri. **3:20** Genèse 6-7 * **3:21** Nye câmu kâra pai nuwa... é, Nye câmu kâra pai to kâjè dà wà Pwíduée, ba na é nuwa tâjii é pâ èpà géé na pwâranümajè.

4

Wârori wâro na wâdé tà Pwîduée

1 Wà Kériso, âna é maagé còo naa na naiiri âboro, â wâdé na guwà ipwabwàtiwà, ba na guwà ipwacèwiié. Ba [pwacèwii na jè mu ina pâ]: «Wà pwi a cèikí na é dau maagé còo naa na naiiri âboro, âna wàé kaa pwi âboro na é naaco é èpà*.» Á guwà popa é auniimiri kà Kériso, ba na neemuru paa kàwà, [tàra ma pagòowà na guwà maagé còo].

2 Tapoo nabàni, âna wâdé na guwà cibwaa pâra wiâra còwà é cábawâdé kàwà na èpà. Guwà pâra wiâra co é cábawâdé kà Pwîduée, na guwà bwaa tâa ni gòropuu.

3 Ba po dau gòri é pàara na guwà wâro imudi pwacèwii tèpa béewà na càra caa tàmogòori Pwîduée. Na pwi pàara bèepwiri, âna guwà pâra wiâra pâ auniimiri kàwà na èpà; â guwà ciburà pi-ija ma piwâdo imudi, ma ipuu imudi. Á jèpwi mwara, âna guwà tèpa pwamaina pâ duée—muru na po dau miiri tà Pwîduée.

[Éco na jèe nabwé diri pwiri!]

4 Á wà tèpa béewà béaa, âna rà pò goowà nabà. Á rà pinabaèpàwà, ba jèe cágua caa tâa jaarà, na rà pwa na èpà ma wâro imudi.

5 Éco na rà o mwa coo ara wà Pwîduée, wà Pwina é pitèi tàpé na rà wâro ma tàpé na rà bà. [Á rà o tòpi tée na é pitèirà goro é jèpa tûà kàra.]

6 Êkaa pwiri é majoroé ma jèe picémara é *Picémara Wâdé tà tèpa âboro diri, tiagoro mwara tàpé na ia rà jèe bà†. Wà tàpéebà, âna rà jèe bà‡ naa na naiiri âboro, ba wàépwiri é wârimuru na jè cau tòpi, wàjèe diri tèpa âboro. Éco na wâdé [tà Pwîduée] wiàna tâa tàra é *âji wâro, goro é Nyuâaé Pwicîri.

Guwà pitòimiriwà

7 Jèe wâmwünyabwe é pwâadàra diri pâ muru. Êkaa na guwà tà piaabòriwà, ma tà tàci, ba na guwà pwapwicîri.

8 Á wàéni é pwina dau âjimuru: Guwà pimeaariwà taaci, géé na âji pwâranümawà. Ba «Wà tàpé na rà pimeaari, âna wâru pâ èpà na rà pwanauri§.»

9 Á guwà tòpi tèpa [cèikí béewà] naa na pwârawà kàwà, géé na âji pwâranüma, á guwà cibwaa nye tà kùu.

10 [Wà Pwîduée, âna é] jèe jèpa naa tàwà jècaa é jèpa âraimeai, ba na guwà piênawéna kà wà tèpa béewà. Êkaa na guwà wakèri bwàti é urâpâra kàwà, ba na guwà pame tàra é aupwényunyuâari kà Pwîduée.

11 Wiàna é naa tàgà, ba na gà pwi a pwa pupûra, â wâdé na gà pwa, ba na gà pame é popai kèe. Wiàna é todàgà, ba na gà pwi a pitu tà pâra tàpé, â gà pwa goro é nii ma pàtâma Pwîduée.

4:1 Roma 6.2,7 * 4:1 Wà pwi acèikí na é dau maagé còo... Munaa pai ina wèe pâ: Wà pwi acèikí na é piupwaa, ba na é paari pâ ée mwa naaco é èpà. 4:3 Éfésò 2.2-3 4:5 Apostolo 10.42 † 4:6 Tàpé na ia rà jèe bà—Pwiri tèpa âboro na rà bà béaa kàra pai tèepaa kà Iésu Kériso. Á wà Iésu na é picémara tàra na âracié tòotu kèe nanaara napuu. (Còo du nee tii 19 ma 20.) Éco na wâru mwara pâ auniimiri goro pai ina wàra pâ popai-bà. ‡ 4:6 Ána rà jèe bà—Grec: Ána jèe pitèirà. 4:7 Roma 13.11-12 4:8

Proverbs 10.12; 1 Péturu 1.22 § 4:8 Wà tàpé na rà pimeaari... é, Wà Pwîduée, âna é pwanauri pâ èpà kà tàpé na rà meari pâra tàpé. 4:9 Hébéru 13.2 4:10 Roma 12.6-8

Na diri pâ muru na gà pwa, âna gà wàrapwiri, ba na o ipwamaina Pwiduée, naa na nee Iésu Kériso. Wádé na tâa jaa Pwiduée* ê pai maina ma muugère dâra gòiri awé! Amen!

Aré me géé goo pai pâra wiâ Iésu

¹² Tèpa âji béeò wée, jèe tèepaa mariwà ê tacai, pwacèwii ê ânye na dau tòjè. Â guwà cibwaa pò goo, pwacèwii na muru na ité.

¹³ Bwa, wádé na guwà ipwàdée goo, ba guwà tèpa bée Kériso, [pwi *Mesia, pwi ênawéna kà Pwiduée] naa na pâ maagé còo kèe. Â o dau maina awé ê ipwàdée kàwà, na tòotù na o paari ê pai maina ma muugère kèe.

¹⁴ Ba wiàna pinabaèpàwà, géé goro na guwà tèpa âboro kèe, â cidòri nyuâawà! Ba é tâa goowà ê Nyuâaè Pwicîri kà Pwiduée, Pwi Nyuâaè na é maina ma muugère!

¹⁵ [Câgo caa ina é aré na é me géé goro pai pwa'gà ê pwina èpà!] Wiàna gà géé naa na wâro kà pâra tàpé, é, wiàna gà mura, é wiàna gà pwi a-ipòtâmwarà, â gà mwa maagé còo goo! Guwà cibwaa wàrapwiri!

¹⁶ Êco na, wiàna gà maagé còo, géé goro na gà pwi a cèikî naa goo wà Kériso, â gà cibwaa kamu goo. Bwa, gà ipwamaina Pwiduée, ma pwaolé tée, ba gà pwi âboro kà Kériso.

¹⁷ Wà Pwiduée, âna ée mwa pitèi tèpa âboro. Â ée mwa tapoo, naa na wâao kèe. Â wiàna o pitèijè, wàijè tèpa naiè, o dà cè wàrimuru kà tàpé na rà tètâjii ê Picémara Wádé kà Pwiduée?

¹⁸ Ba jè pûra naa na *Tii Pwicîri pâ:

*Pwacoé pai upa
wà pwina é *târù.*

*Ée mwa wànau
wà pwi âboro èpà,
na é naa càùé,
naa goo wà Pwiduée?*

Proverbs 11.31

¹⁹ Wàèpwiri, [co tèpa béeò, â go tubanabwé goro ê auina bèni]: Wiàna gà maagé còo wiàra ê câbawâdé kà Pwiduée, â wádé na gà tà cimwü goro pwa ê pwina wádé. Â gà ipanuâgà tée, ba wàè pwi a tòpògà. Ba é tâa na pai tâa kèe, â o cáé mwa caa panuâgà.

5

Popai tà tèpa pitûâ kâra wâra pwapwicîri

¹ Go pwa pupûra tàwà ni, wâguwà tèpa pitûâ kâra wâra pwapwicîri. Ba wâgo mwara pwi jè ijiao pwacèwiiwà, na go inapàpàri é pai maagé còo [ma pai bà] kà Kériso. Â o tâa tàjè ma wâguwà ê câmajè. Ba jè o mwa tâa na pai maina ma muugère kèe, na tòotù na ée mwa paarié [wà Pwiduée].

Â go ilari jiiwà, pâ,

² guwà tòimiri tèpa âboro na é naa tàwà wà Pwiduée. Ba rà tèpa mutò kèe, â [é nama guwà tèpa wéaarirà. Â pârawà ma] guwà naa èrà ma tòimilirà. Êkaa na

* **4:11** Pwiduée—é, Iésu Kériso. **4:13** Apostolo 5.41; Jacques 1.2; 1 Péturu 1.6–7 **4:14** 1 Péturu 2.20
4:18 Proverbs 11.31 **5:2** Ioane 21.15–17; Apostolo 20.28

guwà wàrapwiri gée na âji pwâranûma, â càcaa pwacèwii tàpé na mwa po tacoo goorà, ba na rà pwa. Guwà pwa, gée goo é pimeaari kàwà, â guwà cibwaa bu mwani goo.

³ Guwà cibwaa naa naèà tà tèpa âboro kàwà. Â guwà paari tàra co é pâ càrawà na wâdé. Â rà o pâra wiâwà ma ipwacèwiiwà.

⁴ Ba wiâna guwà wàrapwiri, â o tâa tàwà é bwe korona—[é câmawà na dau pwényuâa]—na tòotù na ée mwa wâjué còwà wà [Iésu] Pwi Ukai kà tèpa wéaari mutò. É câmawà bèepwiri, âna é [pai tâa kàwà jaaé, naa na] pai maina ma muugère kêe, na o tâa dàra gòiri awé.

Bénabwé popai

⁵ Wàèni popai kôo tàwà diri*: Guwà ipakîriwà na ara tèpa pitûâ [naa na cèikî]. Â guwà cau piênawéna kàwà jècaa naa na ipakîri. Ba jèe wii naa na *Tii Pwicîri pâ:

*Pwiduée, âna é cicara
tèpa ipwamainarà.*

*É naa pimeaari
tà tèpa ipakîriwà.*

Proverbs 3.34

⁶ Êkaa na guwà ipakîriwà, na aranara é pàtâma Pwiduée na dau maina awé. Â ée mwa ipwamainawà na tòotù na é pitòrigari.

⁷ Â guwà panuâ tée diri é pâ tòina kàwà, ba é tòimiriwà.

⁸ Guwà tà tàcî, â guwà tà pitòimiriwà. Ba wà pwi a pièpàriwà, wà *Caatana, âna é nye tàgère biie goowà, pwacèwii é liô† na é imudàra cè âboro cèna é utié.

⁹ Guwà cicaraé, â guwà tà cimwü naa na cèikî kàwà! Â [guwà cibwaa niimiri pâ] guwà maagé còo [acari]. Ba rà wàrapwiri wà diri tèpa cèikî béewà, pitiri naa gòropuu.

¹⁰ [Â guwà maagé còo naa na ji pàara na càcaa gòiri.]

Éco na wà Pwiduée, âna é jèe todàwà, goo wà Iésu Kériso, ba na guwà mwa tâa ma wàilu, naa na pai maina ma muugère kàru, dàra gòiri awé. É wàrapwiri gée goo é *pimeaari imudi kêe ba kàwà. Â gée na càuru ji pàara na ûgé na guwà maagé còo na, â ée mwa nama guwà wâdé còwà. Â ée mwa pagòowà, ma nama guwà cimwü, ma pacimawà dàra gòiri.

¹¹ Ba tâa jaaé é pàtâmee na ticé pwâadèrèè, dàra gòiri awé! Wâdé na wàra! Amen!

Ipicijii

¹² Go jèe wii tàwà é ji nari tii bèeni, ba na go pagòowà, ma taniimiri tàwà pâ, tâa jaawà é pimeaari imudi kà Pwiduée. Wâdé na guwà tà cimwü na! É tâa jao wà Silas, â é pitu tôo na go wii é tii bèeni. É pwi âji béèò na é *tàrù, â go dau cèikî naa gooe.

^{5:3} 2 Korénito 1.24; Filipi 3.17; Tito 2.7 ^{5:5} Éfeso 5.21; Jacques 4.6 * ^{5:5} Tàwà diri—é, Diri tàpé na càra caa tèpa pitûâ. Grec: Tàwà na guwà bwaa dopwa. ^{5:6} Mataio 23.12; Luka 14.11; Jacques 4.10
^{5:7} Mataio 6.25–30 ^{5:8} 1 Tésalonika 5.6 † ^{5:8} Liô—Grec: Liô (lion) na é kûu. ^{5:9} Éfeso 6.11–13; Jacques 4.7 ^{5:12} Apostolo 12.2,25, 13.13, 15.22,37–40

¹³ Rà naa bwàcu kàwà tèpa cèikí béewà géeni na ville ‘*Babulona’‡. Ba wà Pwiduée, âna é todàra, ba na tèpa âboro kée, pwacèwiiwà.

Â é naa bwàcu kàwà mwara wà Maréko, pwina naîô naa na nee Kériso.

¹⁴ Wâdé na guwà pipwabwàcu tâwà naa na pimeaari, naa na nee Kériso.

Wâdé na cau tâa jaawà ê pinaanapô, wâguwà tèpa âboro kà Kériso!

Cidòri nyuâawà!

5:13 2 Timotéo 4.11 ‡ **5:13** ‘Babulona’—É wii tii géé na ville Roma wà Pétéru, êco na pwiri nūmee na é naapwàniri jii wà tàpé na rà pièpàri tèpa cèikí. Babulona, âna câmu kà tàpé na rà pipaa dàra pwi Ba kà Pwiduée. (Còo Auinapàpari 14.8 ma 18.10,21.)

Béarailu kâra tii kà Pétéru Bétapoo popai

Wàilàpà na wii tii bèeni?

Wà Simona Pétéru, pwi jè a *câmu kà Iésu Kériso, pwi âboro imaina naa na wâra pwapwicîri.

É wii wiidà?

Nabibiu kâra *naja 65 ma 67. É wii wà Pétéru géé *Roma, càcaa gòiri béaa kâra è pai bà kèe naa goro *satauro, pwacèwii wà Iésu.

É wii tâ?

Tà diri tèpa cèikî naa goo wà Iésu Kériso.

Cina é wii?

Na pàara na é wii, âna wâru tèpa pwa pupûra na tèpa pwâ na rà pa-imwûru tèpa cèikî jii é popai na âjupâra goo wà Iésu. Â é wii wà Pétéru, ba na é pa-icôo wà tèpa cèikî, ba na rà cibwaa pâra wiârâ. Â é wii mwara, ba na é picijiirâ, ba é tâmogòori pâ ée jèe tâpo bà.

Dà ère è tii bèeni?

Wà Pétéru, âna é pagòojè, ba na jè ciburâ pâra wiâ Iésu, ba na o ciburâ pimaina pâ é *pimeeari imudi naa goojè, ma pai tâmogòorié kâjè. Ée nye wâjué còwâ wà Pwi Ukai Iésu Kériso, â na jè cibwaa ipacè naa goo wà tâpé na rà ina pâ, o càcaa wàrapwiri. O maina é wârimuru kà tèpa pwa pupûra na rà tèpa pwâ. Wâru pâ popai, na ipaiwâ bau é pâ popai na é *Tii kà Jude*.

Pai pitàgoo tii 2 Pétéru

Ipwabwàcu (1.1-2)

Wârori wâro na wâdé tà Pwiduée (1.3-21)

Tèpa pwa pupûra na rà tèpa pwâ (2.1-22)

Ée mwa nye tèepaa còwâ Pwi Ukai (3.1-13)

Bénabwé popai ma ipicijii (3.14-18)

Ipwabwàcu

¹ Wâgo Simona Pétéru [na pwa tii]. Go pwi ênawéna kà Iésu *Kériso, ma pwi apostolo kèe [ba é cùruo pâ, ba na go picémara è popai kèe]. Go cau wii tâwâ, wâguwâ na caapwi cèikî kâjè ma wâguwâ. Ê cèikî kâjè bèepwiri, âna muru na dau pwényuâa, ba jè jèe tòpi géé goo wà Iésu Kériso, na é Pwiduée kâjè ma *pwi a pa-udòjè. Dau *târù diri pai pwa kèe, â câé caa pwaké goojè, ûna é cau naa tâjè diri è cèikî bèepwiri*.

² Wâdé na ru *pwényunyûariwâ wà Pwiduée kâjè ma wà Pwi Ukai kâjè Iésu Kériso†. Wâdé na o ciburâ pimaina pâ è pai tâmogòoriru kâwâ, ba na o pimaina pâ naa goowâ è pimeeari imudi, ma pinaanapô kâru!

Wârori wâro na wâdé tà Pwiduée

* 1:1 Dernière phrase—é, *Wâé na é nama jè târù na ara Pwiduée*. Grec: *Gée goro pai târù kèe*. † 1:2 1re phrase—é, *Wà Iésu Kériso na é Pwiduée ma Pwi Ukai kâjè*.

³ É todajè wà Pwiduée, ba na jè tâa na ê pai maina ma muugère kêe! Â gée goo pai tâmogòorié kâjè, â pâri ma jè wârori ê wâro na pwicîri ma wâdé tée. Â wà Pwi Ukai‡, âna é naa tâjè diri ê pwina âjimuru, ba na wàrapwiri ê pai wâro kâjè, goro ê pàtama Pwiduée.

⁴ Gée goo diri pwiri, â é naa tâjè wà Pwiduée i pwi ia é mara ina béaa—diri pâ *aupwényunyuaari na dau pwényuâa ma dau maina awé! Guwà cipa bwàti, ba na o tipiwà jii ê pâ câbawâdé na èpà, na tubaèpà tà tèpa âboro gòropuu! Â o caapwi é pwâranûmawà ma wà Pwiduée, â guwà o pwacèwiié.

⁵ Â guwà ipwadàrapwa, ba na é cèikí kàwà, âna ée tòpò naa goowà é pâ pwêe bèeni:

Guwà wârori ê wâro na wâdé ma tàrù;

Guwà tâmogòori Pwiduée, â o pimaina too ê pai tâmogòorié kàwà;

⁶ Guwà piaabòriwà;

Guwà pidàpwicâriwà;

Guwà papwicîri wà Pwiduée, ma pitère dèe;

⁷ Guwà dau meari tèpa cèikí béewà;

Guwà meari diri tèpa âboro.

Nama pimaina too pwina wâdé

⁸ Wiâna guwà nama rà pimaina too, pâ muru wâdé bèepwiri, naa goowà, â o pwa é pwâra wakè na wâdé na me gée na wâro kàwà. Â, na wàrapwiri, â guwà paari pâ guwà tâmogòori§ wà Pwi Ukai kâjè Iésu Kériso.

⁹ Êco na wà tàpé na tiâu goorà pâ pwêe bèepwiri, âna rà pwacèwii tèpa bwi. Ba càra caa còoina i pwi ia rà tòpi [na ia *upwaarà]—ê pai cèitiri diri pâ èpà kàra.

¹⁰ Wà Pwiduée, âna é pitòrigariwà, co tèpa béèò, â é todàwà, ba na guwà tèpa âboro kêe. Â wâdé na guwà dau gòo goro wârori ê wâro ma *paâjupâra pâ, guwà tèpa âboro kêe. Ba wiâna wàrapwiri, â o càcaa cigòtù âwà, â o câguwà caa tûu.

¹¹ Â ée mwa bàra tòpiwà naa na ipwadée, naa na Mwaciri kà [Pwina naîê] Iésu Kériso, Pwi Ukai kâjè ma *pwi a pa-udòjè—naa na Mwaciri na ticé pwâadèrèe.

O càcaa gòiri â ée bà Péturu

¹² Guwà jèe nye tâmogòori bwàti diri pâ muru bèepwiri na go ina ni, â guwà jèe nye tà cimwü naa pai wâro kàwà wiâra é âjupâra. Êco na câgo caa piwà na go taniimiri tàwà mwara.

¹³ Â go niimiri pâ, go o nye tà ciburà wàrapwiri, na go bwaa tâa ni gòropuu.

¹⁴ Ba é jèe paari tòo wà Pwi Ukai Iésu Kériso, pâ, o càcaa gòiri, â go jèe pâra jiiwà géeni.

¹⁵ Â, na go wakè ba gòo ni, ba na guwà o ciburà tà niimiri diri ê pwina go ina tàwà ni, gée na càuru pai pâra kôo.

Bà piwiâ tàwà pwina bà còo

¹⁶ [Wàibà ma wà tèpa apostolo béèò, âna] bà jèe inapàpari tàwà é pàtama wà Pwi Ukai Iésu Kériso, ma cè pai o mwa wâjué me còwà kêe. Â càcaa cè jè jèmaa

‡ 1:3 Pwi Ukai—Munaa Iésu, é, pwiri Pwiduée.
tâmogòori—é, Â o pimaina too ê pai tâmogòori kàwà.

§ 1:8 Â guwà paari pâ guwà
1:14 Ioane 21.18–19; 2 Koréniro 5.1 1:16 Mataio
17.1–5

kà tèpa âboro, â càcaa jèkutâ, na me gée goo ê tàmanga kâbà. Ba bà piwiâ tàwà co è pwina bà còo goro du âraporomeebà.

Ba bà còo è pai maina ma muugère kà Pwi Ukai Iésu,

17-18 na ia bà tâa gò i gòrojaa na pwicîri. Â bà tère è pwàratùra kà Pwидуée —pwi Caa kâjè na é maina ma pwényuâa—na é dau pwamaina ma tòbuari Iésu [béaa kâbà]. Ba é inapàpari pâ: «Wà pwini, âna wàé co kaa pwiri wà Pwina naifò, na caapwi co, na go dau meaarié. Wàé kaa, na go jèe nye pitòrigarié, ba dau wânûmoo gooé.»

Tii Pwicîri âna popai kà Pwидуée

19 Gée goo kaa pwiri*, â pâri ma jè cèikî naa goo diri pâ popai kà tèpa péroféta, ma naa nûmajè naa goo. Ba rà pwacèwii è wâra ânye na pwéelaa na bàutê, tapacîri è pai too kâra îricò kaatâdaa† na é pame i tòotù, [âna wà Kériso] na é jèe tèepaa me naa na pwàranûmajè!

20 Ê popai [kà Pwiduée, na tâa] na *Tii Pwicîri, âna rà naigé mee tèpa péroféta kèe. Â gà cibwaa niimiri pâ, pâri ma gà tâmogòori acari‡ diri è pai ina wèe.

21 Ba è popai na rà pame wà tèpa péroféta, âna càcaa muru gée goorà tèpa âboro. Â nye è Nyuâaé Pwicîri na wakè goorà, ba na rà pame è popai na me gée goo wà Pwiduée.

2

Tèpa pwa pupûra na rà tèpa pwâ

1 Napwiri, âna rà tèepaa mari è Ba *Isaraéla pâ péroféta na rà pwâ*. Â o ipaiwâ nabani. Ba rà o tèepaa mariwâ pwâniri tèpa pwa pupûra na rà tèpa pwâ. Â rà mwa ina pâ, rà tèpa âboro kà Pwi Ukai kâjè. Êco na rà o tèpa têtâjiié—wàé na ia é pipanuâé, ba na é wârirâ [goro è wâri wèe na dau maina awé]. Â rà o ipa-imwûru tèpa âboro ma pwa ma tûu è cèikî kâra‡. Êco na nye wailâ còwâ, na o dau wâci ma dau èpà, è pai tubatiàurâ!

2 O wâru tapé na rà o pâra wiâra è ârapupûra kâra, ma è pâ tûâ kâra na miiri goro naiirâ. Â gée goo pwiri, â o ina ba èpà è âji naigé [wiâ Kériso].

3 Â wà tèpa pwa pupûra bèepwiri na rà tèpa pwâ, âna rà o tèpa iau ma piâranûmarâ mwani. Â rà o tãra cuka tàwà, ba na rà popa mwani kàwà. Êco na o càcaa wâiti è pai tubatiàurâ. Ba é jèe niimiri [wà Pwiduée] gée na biu pâ, na ée mwa naa wârimuru tàra.

Rà o pwa wârimuru

4 Ba câé caa piwâ wà Pwiduée, na é naa wârimuru tà tèpa *angela na ia rà cicaraé. Ba é jèe nye pwairi tûrà naa na ére na dau bàutê, tapacîri è tòotù na ée mwa pitèi è gòropuu.

5 Jèpwi mwara, âna, na pàara biu, âna câé caa piwâ, na é nama tiâu tèpa âboro èpà gòropuu na càra caa papwicîrié. Wà pwi âboro na é caapwi, wà Noa, âna

1:17-18 Mataio 17.5 * **1:19** Gée goo kaa pwiri—Pai ina wèe pâ, gée goo na coo è popai na ia rà mara pame wà tèpa péroféta biu, goro è pai maina ma muugère kà Kériso. † **1:19** Îricò kaatâdaa—Étoile du matin. ‡ **1:20** 2e phrase—Tèi bwàti è Popai kà Pwiduée, âna wakè kâra diri è wâra pwapwicîri. Ê, Wâdé na guwâ tâmogòori pâ, ticé popai na Tii Pwicîri na é me gée goo è auniimiri kà tèpa péroféta. **1:21** 2 Timotéo 3.16; 1 Pétéru 1.11-12 **2:1** Mataio 24.11; Jude 1.4 * **2:1** Pâ péroféta na rà pwâ—Rà ina pâ, rà pame pâ popai naa na nee Pwiduée, êco na rà tèpa pwâ. † **2:1** 5e phrase—Grec: *Rà pame popai na nama tiâu (doctrines de perdition)*. **2:4** Jude 1.6 **2:5** Genèse 6-8; Hébéru 11.7; 2 Pétéru 3.6

é pwa pupûra târa pâ, na rà wârori ê wâro na *târù na ara Pwidueé, [êco na tàutàra dâra pitêre dèe]. Â rà cau bà naa na pé jèpé na dau maina awé, na é pâ jai é gòropuu diri. Â nye 8 co tàpé na rà udò—wà Noa ma é tâa kêe.

⁶ Jèpwi mwara, âna wà Pwidueé, âna é nama tiâu é du ville *Sodoma ma Gomora. Â nye ticé na coo, êco é dàuru ânye. É wàrapwiri, ba na câmu kêe târa diri cè pâ âboro na o tàutàra na rà papwicîriê, na pâ tòotù na bwaa wà naigé.

⁷⁻⁸ Êco na pwa pwi jè âboro na caapwi, gée goorà, na *târù é tûa kêe na ara Pwidueé—âna wà Lota[‡]. Â diri pâ tòotù, âna é còo ma tère pâ muru na miiri na rà pwa wà pàra tèpa âboro wê. Â dau tòina é pwâranümee goo, ba é còo pâ muru na càcaa *târù na ara Pwidueé. Â gée goo kaa pwiri, â wà Pwidueé, âna é upaé jii é ânye.

⁹ Guwà còo, é nye tâmogòori wà Pwi Ukai cè pai upa tàpé na rà papwicîriê, jii é pâ aré kàra. Â napwa naa goo tèpa âboro èpà, âna é tòpòrà naa na karapuu[§], tapacîri pwi tòotù na ée mwa bàra pitèi é gòropuu diri.

¹⁰ Â o dau maina é wârimuru, na ée mwa naa tà tàpé na rà wâro wiâra é pâ câbawâdé kàra na èpà, ma pwa pâ tûa na miiri goro naiirà. Â ipaiwà naa goo wà tàpé na rà câbapiticèmmuru naa goo é pitûa kêe.

Rà tèpa maina nûma

[Rà wàrapwiri wà tèpa pwa pupûra na rà tèpa pwâ.] Ba rà tèpa maina nûma, â rà nye pwa diri kaa é pâ na pwâra èpà. Â càra caa piwà na rà ina ba èpà tàpé na pwa pàtamarà*.

¹¹ Â guwà còo, wà tèpa angela, na dau pwa nii ma pàtamarà jii[†], âna càra caa niimiri pâ, na rà pinabaèpà tàpéebà na ara wà Pwidueé!

¹² Êco na wà tèpa pacâmu-bà, âna càcaa wâgotàra na rà piècaari é pâ muru [na dau piwéna jii[†]] na ticé na rà tâmogòori naa goo.

Napwa naa goo é wâro kàra, âna rà pwacèwii é pâ macii a piugà, na ticé nûmarà, na rà tâa ni gòropuu, ba na o capwârirà ma pòtâmwararà. Â é pâ tûa kàra na miiri, âna poparà dâra é wârimuru dâra gòiri[‡].

¹³ Â o tubaèpà târa, pwacèwii pai tubaèpà kàra tà pàra tàpé.

Wà tèpa âboro-bà, âna rà pwâgâriwà, wâguwà [tèpa âji a cèiki] ba rà tâmogòori pwâniri èpà kàra, na rà tâa na pi-ija kâwà, â rà tubatòri é picaatâa kâwà, ma tubakamuwà. Ba:

Rà pwa pàpâri é pâ muru na miiri;

¹⁴ Rà ciburà ucâri pa ilâri, â èpà pwâranümarà goo;

Rà nye tà nûmarà dâra pwa taaci pâ câbawâdé na èpà;

Rà mudàra taaci pâ muru na rà iari;

Rà picàù dà tàpé na càcaa cimwü é cèiki kàra, ba na rà pwa na èpà.

2:6 Genèse 19.24; Jude 1.7 **2:7-8** Genèse 19.1-16 ‡ **2:7-8** Lota—Pwi niaa goo wà Abéraama. (Còo note goo Luka 17.28.) § **2:9** É tòpòrà naa na karapuu—é, É naa wârimuru târa naa na karapuu. **2:10**

Jude 1.7-8, Jude 1.16 * **2:10** Tàpé na pwa pàtamarà—Grec: Tàpé na rà pwényuâa. Pwiri tèpa angela, é, tèpa ênawéna kâ tèpa angela, é, tèpa duéé, é, tèpa âboro na rà pitûa naani gòropuu. (Còo Jude 8.) **2:11**

Jude 1.9 † **2:11** Jii[†]; Tàpéebà—Pwiri tèpa pwa pupûra na rà tèpa pwâ, é, pwiri tèpa pitûa na pwényuâa.

2:12 Jude 1.10 ‡ **2:12** Wârimuru dâra gòiri—Grec: Pwâra bà.

Gée goo kaa diri pwiri, â é jèe tojiirà wà Pwiduée, â ée mwa naa tàrà é wárimuru na dau maina.

¹⁵⁻¹⁶ Ba rà jèe pàgà jii é naigé na tàrù, â rà pwaduwa kà Balaam biu, wà pwina naí wà Béor^S. Ba wàe pwi *péroféta a pwâ, â dau wâdé tée pai tòpi mwani târa pwa na èpà. Êco na wà Pwiduée, âna é pwaé, goro é pâ tûâ kée na èpà. Â é pacooé jii é pwina é niimiri na ée mwa pwa goro pai ticé nùmee. Ba é nama é patûraé é buriko kée, goro é pwârâtùrà kà pwi jè âboro!

Rà tèpa ênawéna kîri kêra èpà

¹⁷ Wà tèpa pwa pupûra na rà tèpa pwâ, âna [ticé muru na wâdé na rà pame]. Rà pwacèwii pâ pwârajawé na ticé jawé na, ma pâ nee na pòtòrà é pwéretòotù—po duu [êco na ticé popaa na]. Wà tàpéebà, âna é wéaari é autâa kêra wà Pwiduée, naa na bàutê, na nye cikautê kaa.

¹⁸ Maina nùmarà ma maina pwârà, â rà pi-ina kêra goro pâ nyakâra pwârâtùrà na ticé èreé. Â rà cètùu tàpé na rà me jii é pai wâro na èpà, ba na rà pwa còwâ diri é pâ càrarà na miiri. Ba rà ina tàrà pâ, wâdé na jè pâra wiâra diri pâ cábawâdé kêra naiiri âboro.

¹⁹ Ba rà ina pâ rà tipiwà jii é pwina piiwà, [ba na o câguwà caa tèpa ênawéna kîri kêra cè pâ naèà]. Caapwi co na wàilà, âna [piirà goro pâ tûâ kêra na miiri] ma tèpa ênawéna kîri kêra pâ càrarà, na rà gére poparà dâra é pai tubatiâurà! Ba wà pwi jè âboro, âna é pwi ênawéna kîri kêra é pwina pa pitûâ naa goé.

²⁰ Béaa, âna rà tâmogòori Pwi Ukai kâjè ma *pwi a pa-udòjè, wà Iésu Kériso. Â é jèe tipirà jii é pâ tûâ na miiri kà tèpa âboro gòropuu. Êco na rà wâjué còwâ, ba na rà tèpa ênawéna kîri còwâ kêra é èpà. Dau pwaéé kêra! Ba rà jèe dau èpà jii béaa!

²¹ Béaa, âna rà tòpi é aupitûâri na pwicîri [jii Pwi Ukai] â rà tâmogòori é naigé na tàrù. Êco na rà tètâjii diri, â bwaa nye wâdé naa goorà wiàna càra caa tâmogòori é âjupâra!

²² Jè còo naa goorà pâ, nye âjupâra é du ârailu auina bèeni: *É ija còwâ i wéregaa kêe i akâna. Proverbs 26.11* Â «Jè nuwa i puakà, â é wâjué còwâ naa na dùuru.»

3

Ée mwa nye tèepaa còwâ Pwi Ukai

¹ Tèpa âji béèò wée, wàéni é béârailu kêra tii na go wii tàwà, ba na go taniimiri tàwà diri pâ muru bèepwiri, ma pagòowà, ba na o *tàrù ma pwicîri é aunünüma kàwà.

² Wâdé na guwà pitaniimiri é pâ popai na rà mara ina béaa wà tèpa *péroféta pwicîri kà Pwiduée. Â guwà wéaari é aupitûâri kà Pwi Ukai, *pwi a pa-udòjè, na ia rà jèe inapàpari tàwà wà tèpa *apostolo kàwà.

³ Wàéni é popai na dau âjimuru, na wâdé na guwà tâmogòori bwâti. [Ba jèe mara ina tàwà pâ] rà o mwa tèepaa medariwà, na pâ Bénabwé tòotù, wà tèpa âboro na rà pâra co wiâra é pâ cábawâdé kêra na èpà.

Â rà o piècaariwà,

⁴ ma rà ina tàwà pâ: «Gona é wâpà wà pwi [Iésu kàwà] na ia é ina pâ ée mwa wâjué còwâ? O câe mwa caa me! Rà jèe maagé bà wà tèpa mara cèikí naa

gooé*, [â càra caa côôê]! Ba nye ticé cè jè muru naani gòropuu cèna pitòotéri géé na autapoo goo!»

⁵ Wà tèpa pitaurèe na rà ina pwiri, âna tàutàra na rà còoinari pâ, wà Pwiduée, âna é tòpò é gòropuu bau napwéretòotù, goro é popai kée. Ba é dàgòtù é pâ napò géé najawé, ba na é cibèepi é pâ napò é najawé.

⁶ Â géé na càùé, â é nama tiâu é pâ napò goro jawé. Ba é panuâ pâ i jèpé na dau maina.

⁷ [Wàèpwiri é pwina go ina]: Wiàna ru tâa é napwéretòotù ma é gòropuu nabàni, âna nye géé goro kaa é popai kà Pwiduée. Â é wéaari diri pâ muru goro é popai kée, tapacîri é Tòotù na ée mwa cau pitèira diri. Â, na pwi Tòotù-bà, âna ée mwa cîri napwéretòotù ma gòropuu, bau diri tèpa âboro na tàutàra na rà papwicîriè.

É ipwâ ba é dau mearijè

⁸ Êco na wâguwà, co tèpa béèò, âna guwà cibwaa ipwanauri pâ: «Ê caapwi tòotù, âna pwacèwii 1 000 naja, naa na pai côo kà Pwi Ukai. Â é 1 000 naja, âna pwacèwii caapwi tòotù.»

⁹ Â wàèpwiri na guwà côo pâ, càcaa âjupâra é auina kà pàra tàpé pâ, wà Pwi Ukai, âna é ipwâ ma é pacoo é auina kée! Bwa! [É cau tapacîjè] ba é dau moo ma pidâpwicâarié naa goojè tèpa âboro. Ba o càcaa wâdé tée wiàna o tiâu awé cè pwi jè âboro caapwi. [Â é naa tà tèpa âboro diri é pàara] ba na rà biirà dèe, jii é pâ èpà kàra, [ma rà o cau udò].

¹⁰ Êco na ée mwa nye wâjué me còwâ wà Pwi Ukai. [Â ée mwa papò tèpa âboro] pwacèwii pwi a mura. Rà o mwa tère é aié na dau maina awé, â rà pwükùru goo, ba o tùdàrù é napwéretòotù. Â o tòotiaù diri pâ ìricò naa na pé diopwaa kàra ânye. Â o tubatiàù† é gòropuu, ma diri pâ muru na tâa na!

Wârori wâro na pwicîri

¹¹ Wiàna o tiâu diri, â o dà cè càrawà ni? Wàèni: Guwà wârori é wâro na pwicîri ma wâdé tà Pwiduée, â guwà piènewéna kée co.

¹² Â guwà dau wàrapwiri, ba na ée mwa tèepaa me wài é pwi Tòotù bèepwiri‡, [na ée mwa pitèi diri pâ muru wà Pwiduée]; pwi tòotù na o tòo diri é napwéretòotù bau é gòropuu.

¹³ Ba é jèe mara ina béaa pâ, na ée mwa tòpò é napwéretòotù ma gòropuu na bwaa âmué. Â diri pâ muru na o mwa tâa wê, âna rà o wâro wiâra é cábawâdé kà Pwiduée§. Â wàèpwiri é gòropuu na jè tapacîri naa na ipwadéè!

Bénabwé popai

¹⁴ Géé goo kaa pwiri, co tèpa âji béèò, guwà ipwadàra, ma guwà wârori é wâro na pwicîri, târa tapacîri é pwi Tòotù bèepwiri. Ba wiàna guwà wàrapwiri, â o ticé èpà goowà, na ée mwa pitèiwà goo wà Pwiduée. Â o pwa pinaanapò nabibiù kàwà ma wàé.

* 3:4 Wà tèpa mara cèiki naa gooé—Grec: Wà tèpa caa kâjè. 3:5 Genèse 1.6-9 3:6 Genèse 7.11; 2 Pétèru 2.5 3:8 Psaume 90.4 3:9 Habakuk 2.3; 1 Timotéo 2.4 3:10 Mataio 24.29,35; Luka 12.39; 1 Tésalonika 5.2 † 3:10 Tubatiàù—é, Pitèi. ‡ 3:12 Â guwà dau wàrapwiri... é, Â guwà ipwadéè goro pai o tèepaa me kàra pwi Tòotù bèepwiri. 3:13 Ésaïe 65.17, 66.22; Auinapàpàri 21.1,27 § 3:13 2e phrase—Grec: Ée mwa tâa wê é târi.

15-16 [Gorodà na é ipwâ na é wâjué me còwâ wà Pwi Ukai?] Gée goo co é pai moo ma pidàpwicâarié kêe! Â guwà cibwaa ipwanauri pâ, wâguwà, âna upawà jii é wârimuru gée goo kaa pwiri! Â wàépwiri i pwi ia é mu wii tàwà wà Paulo, pwi âji bééjè na dau wânùmajè gooé. É inapàpari é pâ pwi bèepwiri na diri pâ tii kêe, goo é autâmogòori na é naa tée wà Pwiduée.

Âjupâra pâ, pâra popai kêe, âna tàpo pwacoé pai tâmogòori wèe. Â wà pâra tèpa âboro, âna rà ébii é pwina é ina. Wà tàpéebà, âna càra caa wàwà naa na âjupâra, â càra caa tèpa âji a câmu [goro é *Tii Pwicîri]. Â rà wàrapwiri mwara târa pâra ére auwii naa na Tii Pwicîri. Â gée goo kaa pwiri, â rà pame naa gòrà é wârimuru kâra na ticé pwâadèrèe.

Ipicijii

17 [Go wii é tii bèeni, ba na] go mara pa-icòowà, goo wà tèpa [pwa pupûra na rà tèpa pwâ, na] càra caa papwicîri é pwina tàrù! Êkaa na guwà tà tàcì! Â guwà ipwacòoco, ba rà péa ipa-imwûruwà, â guwà péa tûu, gée na pai cimwû kâwà.

18 Wâdé na o pimaina pâ naa goowà é *pimeaari imudi kà Pwi Ukai kâjè ma pwi a pa-udòjè wà Iésu Kériso. Wâdé na pimaina pâ é pai tâmogòorié kâwà! Wâdé na tâa jaaé é pai maina ma muugère, nabà ma dâra gòiri awé!

Wâdé na wâra! Amen!

Pâbéaa kâra tii kâ Ioane Bétapoo popai

Wailàapà na wii tii bèeni?

Munaa Ioane, pwi *apostolo, na ia é bwaa pwi nari âboro èpo na pàara kâ Iésu.

É wii wiidà?

Nabibiu kâra *naja 85 ma 100, na é jèe pwi ijiao, â é pwi a pitûâ kâra wâra pwapwicîri wâ Éféso naa province Asia (napô Turquie nabà). Na pwi pàara bèepwiri, na é wii diri tèpa 5 tii kêe na tâa na *Tii Pwicîri—ê *Picémara Wâdé (Tii kâ Ioane); 1, 2, 3 Ioane, ma tii Auinapàpari.

É wii tâi?

Târa é pâ picaatâa kâ tèpa cèikî naa goo Iésu, na rà tâa na province Asia.

Cina é wii?

É pacâmuri tèpa cèikî na Asia goro ê âjupâra. Ba wà pàra tàpé géé goorà, âna rà pacâmurirâ goro pâ popai na pwâ. Ba rà ina pâ, wâ Iésu, âna câé caa pwi âji âboro pwacèwiijè, â câé caa tâmogòori pâ tacai ma aré kâ tèpa âji âboro. Â rà ina mwara pâ, piticèmuru naa goo é naiijè ma diri pâ muru na jè côo. Êkaa na piticèmuru naa goo pai wârori é wâro kâjè, wiâna wâdé, é wiâna èpà, ba ipaiwâ. Â rà jèe ipa-imwûru pàra tàpé goro é popai bèepwiri.

Dà êre é tii bèeni?

É taniimiri tâjè wâ Ioane pâ, nye âjupâra pâ, wâ Iésu, âna é nye pwi âji âboro pwacèwiijè. Êco na wâé *Pwina naî Pwiduée wâ Kériso. Napwa wâ Pwiduée, âna é pwéelaa, ma pimeaari. Â jè tâmogòori pwiri géé goo Iésu, na é jèe pwanauri è èpà kâjè. Â jè tâmogòori mwara géé goo é Nyuââ Pwicîri na é jèe naa tâjè wâ Iésu.

Napwa wâ pwi âji a cèikî naa goo Iésu, âna wâdé na é ciburà tâa goo é cèikî, na jèe picòo tée géé na autapoo goo. Â wâdé mwara, na é naa é wâro kêe ba kâ pàra tàpé, pwacèwii Iésu.

Na wàrapwiri â é paari é pai pimeaari kêe ba kâ Pwiduée, ma pai tâmogòorié kêe.

Pai pitàgoo tii 1 Ioane

Popai kâ Pwiduée na é naa wâro (1.1-4)

Jè wâro na pwéelaa wàijè tèpa naî Pwiduée (1.5-2.17)

Tèpa cicara Kériso (2.18-28)

Jè tèpa naî Pwiduée (3.1-24)

Tèpa péroféta a pwâ (4.1-6)

Majoroé pai pimeaarijè (4.7-21)

Cèikî naa goo Pwina naî Pwiduée (5.1-12)

É wii Ioane, ba na cimwü cèikî kâjè (5.13-21)

Popai kâ Pwiduée na é naa wâro

1 Wà Pwi Popai, na é naa é wâro*, âna é tâa béaa kêra é autapoo goo é gòropuu. Â bà inapàparié tàwà nabà, ba bà jèe po tèreê; â bà jèe po còoê; â bà jèe po tu naa gooé; â bà jèe po nùnùma naa gooé.

2 Ba é piàpàparié [tà tèpa âboro] â wàibà na bà còo pai tèepaa kêe, âna bà tèpa *paájuparaé. Â bà picémara tàwà pâ, wàjaaé é *wâro dàra gòiri. É tâa jaa wà Caa, na é jèe paarié tâbà.

3 Êkaa na bà inaé tàwà, wâguwà mwara, ba na [jèe capai tâmogòori é wâro bèepwiri, â] o caapwi pwâranùmajè. Â o caapwi pwâranùmajè mwara, ma wà Caa, ma wà Pwina naié, Iésu *Kériso.

4 Â bà† wii paé tàwà, é tii bèeni, ba na o tâbawée é ipwádée kâbà.

Wâdé na jè wâro na pwéelaa

5 Wâéni é popai, na bà tère jii Iésu Kériso, na bà inapàpari tàwà ni: Wà Pwiduée, âna wâé é pwéelaa, â nye ticè bàutè gooé.

6 Wiàna jè ina pâ, jè tâa goo wà Pwiduée, â wiàna jè bwaa gére wâro na é bàutè, â jè tèpa pwâ, â câjè caa pâra wiâra é *ÂJUPÂRA [na ara Pwiduée].

7 Ba wà Pwiduée, âna é tâa na é pwéelaa. Â wiàna jè wâro na é pwéelaa, â o caapwi pwâranùmajè goojè. Â é patâjii diri pâ èpà kâjè, wà Pwina naié, Iésu Kériso, goro é domii kêe [na joro na ia é bà ba kâjè] ba na jè o caapwi mwara ma wâé.

8 Wiàna jè ina pâ, nye ticè èpà na pwâranùmajè, â jè nye pipwâgàrijè còwâ, â câé caa tâa goojè é *ÂJUPÂRA.

9-10 Â câé caa wâro goojè, é popai kêe, â jè pâ nau tèpa tobapwâ wà Pwiduée. Êco na, wiàna jè inapàpari tà Pwiduée é pâ èpà kâjè, â ée mwa pwanaurijè, ma patâjii diri é èpà na tâa goojè. Ba é *tàrù, â é pwa é pwina é ina.

2

Pai wâro kâjè tèpa nai Pwiduée

É pitu tâjè wà Iésu Kériso

1 Tèpa naiô, go wii tàwà é pâ muru bèepwiri, ba na câguwà caa pwa é pwina èpà. Êco na, wiàna jè [pitanami ma] pwa cèna èpà, â pwa pwi a-ipwamurujè na ara wà Caa—âna wà Iésu Kériso, na é *tàrù [ba nye pwi a ticè èpà kêe].

2 Â wâé, âna é pipanuâé còwâ, ba na pwi *ârapwaaillò târa ma patâjii pâ èpà kâjè; â càcaa pâ èpà kâjè co, â èmwara é pâ èpà kêra diri pâ âboro gòropuu.

Jè pitère dèe wiàna jè meaaarié

3 Wâéni é câmu kà pwi âboro na é tâmogòori Pwiduée: É pitère dàra é pwina é ina.

4 Wà pwi âboro na é ina pâ é tâmogòori Pwiduée, â na câé caa pâra wiâra bwàti é pwina é ina, âna é pwi a pwâ, ba càcaa tâa gooé é *ÂJUPÂRA.

5 Â wà pwi âboro na é pâra wiâra é popai kà Pwiduée, âna tâbawée naa gooé é pimeari kèe*. Wâéni é câmu kêe, na jè tâa goo Pwiduée: [Na jè pitère dèe.]

1:1 Ioane 1.1 * 1:1 Pwi Popai na é naa é wâro—Pai ina wèe pâ, Iésu Kériso. (Còo Ioane 1.1.) 1:2 Ioane 1.14 1:4 Ioane 16.24 † 1:4 Bà—Wà Ioane, âna é wii é tii goro é auniimiri kêra ma wà tèpa apostolo béé. 1:5 1 Timotéo 6.16; Jacques 1.17 1:6 1 Ioane 2.4 1:8 Psaume 32.5; Proverbes 28.13 2:1 Hébéru 9.24 2:2 Ioane 1.29; Kolosé 1.20; 1 Ioane 4.10 2:5 Ioane 14.21,23 * 2:5 Pimeari kèe—é, É pai meari Pwiduée kâjè; é, é pai meari tèpa cèik béé, goro é pimeari na me géé goo wà Pwiduée.

6 Â wà pwi âboro na é ina pâ é tâa goo wà Pwiduée, âna wâdé na é wâro pwacéwii wà Iésu Kériso.

Jè meaari tèpa cèikî bééjè

7 Tèpa âji béèò, guwà cibwaa niimiri pâ, go naa tàwà cè jè âmu aupitûâri. Ba jèe nye aupitûâri géé na autapoo goo† [pâ guwà pimeaariwà]. Ba i popai na ia bà picémara tàwà.

8 Êco na [pwacéwii na] pwi aupitûâri na bwaa âmuê, ba wà Kériso, âna é paari tâjè è âji pai wârori. Â wâguwà, âna wâdé mwara na guwà wârori nabàni‡. Ba jèe tapoo pitiâu pâ è bàutê, â jèe tèepaa bwàti è pwi âji pwéelaa.

9 Napwa naa goo wà pwi âboro na é ina pâ é tâa na é pwéelaa, â é cabaèpà wà cèikî béé, âna é nye tà ciburà tâa na é bàutê, tèepaa naa goo nabàni.

10-11 Â câé caa tàmogòori cèna é pâra naawê, ba târi é du âraporomee è bàutê. Êco na wà pwi âboro na é meaari tèpa cèikî béé, âna é tâa na é pwéelaa. Â o ticè èpà cèna é pwa§.

Jè cibwaa wâdéari tûâ na èpà

12-14 Go wii paé tàwà co tèpa na† [Pwiduée]. Ba jèe pwanauri è pâ èpà kàwà, ba wârapwiri goo è pwina é pwa wà Kériso. Â guwà jèe tàmogòori wà Caa. Go wii paé tàwà co tèpa 'caa'—[wâguwà na guwà jèe cimwü naa na cèikî]. Ba guwà jèe nye tàmogòori wà Pwina é tâa, béaa kâra autapoo goo—üu, é tâa béaa kâra pai tòpò diri pâ muru!

Go wii paé tàwà co tèpa âboro dopwa, ba guwà gòo, ba é tà mwü naa na pwâranümawà, è Popai kà Pwiduée. Â guwà jèe piétò jii *Caatana, wà Pwi âboro èpà. Üu, guwà jèe nye piétò jiiè*!

15 Guwà cibwaa pii è pwâra-nümawà naa goro è pâ muru gòropuu, bau è pâ muru [na èpà] na tâa na. Ba wiàna gà wâdéari è gòropuu, â o câgà caa meaari wà Caa†.

16 Wàèni è pwina é me géé na è gòropuu bèeni:

Jè cábawâdé pâ muru na èpà, naa na pwâranümajè;

Jè naa nümajè naa goo è pwina jè còo, goro du âraporomeejè;

Jè ipwamainajè goro è pâ neemurujè.

Diri è pâ pwiibà, âna càra caa me géé goo Caa, ba rà me géé goo [è wâro kâjè na èpà naani] gòropuu.

17 Jèe tagère pitiâu pâ, è pwi gòropuu bèeni, bau diri pâ muru na wâna, na rà cábawâdé wà tèpa âboro. Êco na wà pwina é pwa è cábawâdé kà Pwiduée, âna ée mwa *wâro dàra gòiri jaaé.

Tèpa cicara Kériso

2:7 Ioane 13.34; 2 Ioane 1.5-6 † 2:7 Géé na autapoo goo—Pai ina wèè pâ, géé na autapoo wàra è gòropuu, é, géé na pàara na ia picémara è Picémara Wâdé, é, na guwà tapoo cèikî. Ipaiwà naa 2.24 ma naa 3.11. 2:8 Ioane 1.9; Roma 13.12 ‡ 2:8 Ba wà Kériso... Grec: Ê autûâri bèepwiri, âna âjupâra naa goo Kériso, ma naa goowà mwara. 2:9 1 Ioane 4.20 2:10-11 Roma 14.13 2:10-11 Ioane 12.35 § 2:10-11 Â o ticè èpà cèna é pwa—Grec: Â o câé caa tûu. * 2:12-14 Bà jèe naanaimari naa na paicî è pâ popai, na é pi-ina cùuru wà Ioane, naa na grec. 2:15 Roma 8.7 † 2:15 O câgà caa meaari wà Caa—Grec: O càca tâa googà è pimeaari kà Caa. 2:16 Roma 13.14 2:17 Mataio 7.21

18 Tèpa gòrobéèd, jè wâro naa pâ Bénabwé tòotù. Ba guwà jèe tère pâ, ée mwa tèepaa na pwi pâara bèepwiri, wà pwi âboro na ina gooé pâ Pwi a cicara Kériso. Â guwà còo, rà jèe dau wâru nabà tèpa cicara Kériso. Â wàépwiiri pai tâmogòori pâ, jè wâro na pâ Bénabwé tòotù.

19 Napwa tàpéebà, âna rà pâra jii é wâra pwapwicîri, ba càra caa tèpa âji a cèikî bééjè. Ba wiàna rà tèpa âji bééjè, â pwiri rà tà mwü jaajè. Üu, pai pâra kâra jiijè, âna cipàpaa âji pai pwa goorà‡.

20 Êco na wâguwà, âna é jèe pitòrigariwà wà Kériso, wà Pwina é Pwicîri, â é jèe naa tàwà é *aupwényunyuâari kêe, é Nyuââé Pwicîri[§]. Â nabàni, âna guwà jèe tâmogòori é *ÂJUPÂRA.

21 Wàè kaa pwiri, na go wii tàwà. Ba câguwà caa pwacèwii tàpé na càra caa tâmogòori é ÂJUPÂRA. Â go wii, ba na guwà tâmogòori pâ, nye ticè popai na pwâ, na é me géé goo wà Pwina é ÂJUPÂRA*.

22 É wàilàapà pwi a pwâ? Wàèni: Wà pwi âboro na é ina pâ, wà Iésu, âna càcaa wàè wà Kériso, [wà pwi *Mesia, na é me géé goo Pwiduée].

Wà tàpé na rà ina pwiri, âna rà pitütü† goo wà Pwina naîê, ma wà Caa kèe mwara. Wàilà kaa pwiri tèpa a cicara Kériso!

23 Ba wà pwi âboro na é pitütü goo wà Pwina naîê, âna câé caa tâa gooé wà Caa. Â wà pwi âboro na é tòpi‡ wà Pwina naîê, âna é tâa gooé wà Caa.

Nama é tâa goowà é âjupâra

24 Wâguwà, âna wâdé na é nye tà cawi goowà é popai na guwà tère na guwà tapoo cèikî[§]. Ba wiàna é tâa goowà é popai, â guwà o nye tà tâa goo Pwina naîê ma wà Caa.

25 Â tâa tâjè é wâro dàra gòiri jaaru, ba wàépwiiri é âraimeai na é jèe ina béaa wà Kériso.

26 Go jèe wii diri tàwà é pâ muru bèepwiri, [ba na guwà còoina] tàpé na pwa na rà ipa-imwüruwà.

27 Guwà cibwaa mudàra tèpa pacâmuriwà [na rà wàrapwiri]. Ba é tà tâa goowà é Nyuââé Pwicîri, pwi aupwényunyuâari* na jèe naa tàwà. Â wàè na é nye paari tàwà diri é pwina wâdé na guwà tâmogòori. Â é pwina é pacâmuriwà goo, âna nye âjupâra, â càcaa pwâ. Â wàèni é autûari kèe tàwà: Guwà tà tâa goo wà Kériso. Êkaa na wâdé na guwà wàrapwiri.

28 Üu, co tèpa âji bééè, wâdé na guwà tâa goo Kériso, ba na o câguwà caa piwâ, ma kamu na arae, na tòotù na ée mwa wâjué me còwà na.

29 Ba guwà tâmogòori pâ, wà Kériso, âna é tàrù ma âjupâra. Êkaa na, wà diri tàpé na pwa é pwina tàrù ma âjupâra, âna rà tèpa âji naî Pwiduée.

2:18 Mataio 24.5,24; 2 Ioane 1.7 **2:19** Apostolo 20.30 ‡ **2:19** Cipàpaa âji pai pwa goorà—Grec: *Cipàpaa pâ, càra caa tèpa bééjè.* § **2:20** 1 Korénito 2.15 § **2:20** É jèe pitòrigariwà... Grec: *Â wâguwà, âna tâa tàwà é aupwényunyuâari na é wicèpwiri {‘onction’} naa gòwà, géé goo wà Pwina Pwicîri. É onction ni, âna câmu kâra pai pitòrigarijè. Munaa é Nyuââé Pwicîri, é, pwiri é popai kà Pwiduée. Ipaìwà naa na nee tii 27. (Còo mwara note goo Luka 4.18.)* * **2:21** É, *Câgo caa wii tàwà pâ, câguwà caa tâmogòori é ÂJUPÂRA. Go wii tàwà pâ guwà tâmogòori é ÂJUPÂRA. Â nye ticè popai na pwâ, na é me géé goo é ÂJUPÂRA.* † **2:22** 1 Ioane 4.3; 2 Ioane 1.7 † **2:22** Pitütü—Rejeter: ‡ **2:23** Ioane 5.23; 1 Ioane 4.15, 5.1 ‡ **2:23** Tôpi—é, Còoina. § **2:24** Na guwà tapoo cèikî—Grec: *Gée na autapoo goo.* ‡ **2:27** Ioane 16.13 * **2:27** Pwi aupwényunyuâari—Grec: *Onction, pwacèwii na nee tii 20. Munaa é Nyuââé Pwicîri, é, pwiri é popai kà Pwiduée.* † **2:29** 1 Ioane 3.10

3

Jè tèpa naî Pwiduée

¹ Guwà côo, dau maina awé ê pimeaari kà Pwiduée Caa ba kâjê, ba é pitunee tâjê pâ, na jè tèpa naîf! Â jèe wàijè gooni! Napwa naa goo wà tèpa âboro naa gòropuu bèeni, âna càra caa tâmogòori pwiri*, ba càra caa tâmogòori wà Pwiduée, Caa kâjê.

² Tèpa âji béeò, jè jèe tèpa naî Pwiduée nabà. Â o mwa wànau, na pwi tòotù na ée mwa wâjué me còwâ na, wà Kériso†? Jè nye tâmogòori pâ, o tòotèrijè, ba na jè pwacèwiié, wiàna jè còoé géé, [naa na pwényuâa kêe].

³ Êkaa na jè pitòimirijè, ba na o ticè èpà gooè, na jè tà tapacîri goro cèikí ê pwi tòotù-bà. Ba wà Kériso, âna é pitòimirié, â ticè èpà gooé.

Jè cibwaa ciburà pwa na èpà

⁴ Wà tàpé na rà pwa na èpà, âna rà [jèe pâ nau pwacèwii wà Pwina é] cicara wà Pwiduée ma é pâ aupitùari kêe. Ba wiàna jè pwa na èpà, â jè cicara Pwiduée.

⁵ Â guwà jèe nye tâmogòori pâ, é jèe tèepaa wà Iésu Kériso, ba na é patâjii é pâ èpà kà tèpa âboro‡, â nye ticè èpà gooé.

⁶ Wiàna jè tâa gooé, â câjè mwa caa pwa na èpà. Â wà pwi âboro na é ciburà pwa na èpà, âna câé mu caa còoina wà Kériso, â câé mu caa tâmogòorié.

⁷ Tèpa âji béeò, guwà cibwaa nama ipa-imwîruwà. É nye *târù pwi âboro, wiàna é pwa é pwina târù ma wâdé, pwacèwii Kériso, wà pwina é dau târù ma wâdé awé.

⁸ Â wà pwi âboro na é ciburà pwa na èpà, âna é pwi âboro kà *Caatana, wà pwi ia é dau ciburà pwa na èpà géé na autapoo goo. Wàéni é majoroé ma é tèepaa me [naani gòropuu] wà *Pwina naî Pwiduée: É me, ba na é pwa ma tiàù diri pâ wakè na èpà kà Caatana.

⁹ Wiàna gà pwina âji naî Pwiduée, â pwacéé ma gà ciburà pwa na èpà. Ba é tâa googà é *âji wâro me géé goo Pwiduée§. Â wiàna é tâa googà wà Pwiduée, â gà o mwa wârori é wâro kêe.

¹⁰ Wàèpwiri pai còoina tèpa naî Pwiduée ma wà tèpa naî Caatana. Ba wà pwi âboro na câé caa pitèrè dà Pwiduée*, âna câé caa pwi âboro kà Pwiduée. Â wà pwina câé caa meari tèpa cèikí bée, âna câé caa pwi âboro kêe.

Wâdé na jè pimeaarijè

¹¹ Wàéni é *Picémara Wâdé na guwà tèrè na guwà tapoo cèikí†: Wâdé na jè pimeaarijè.

¹² Guwà cibwaa pwacèwii Kaina, na é pwi âboro kà Caatana, wà Pwi âboro èpà. Ba wà Kaina, âna é tètâmwara Abéla, pwi jiié. Â gorodà na é tètâmwereê? Ba é pwi a pwa pâ tûa na èpà, â wà Abéla, âna é pwi a pwa pâ tûa na wâdé.

3:1 Ioane 1.12–13, 16.3 * **3:1** Tâmogòori pwiri—é, Còoinajè, é, tâmogòorijè. **3:2** 2 Korénito 3.18 † **3:2** 2e phrase—é, Widâuru ma wiilu. **3:5** Ioane 1.29; 1 Pétèru 2.22–24; 1 Ioane 2.2 ‡ **3:5** Ba na é patâjii é pâ èpà... é, Ba na é pitu tà tèpa âboro, ba na o càra mu caa pwa na èpà. **3:8** Ioane 8.44 **3:9** 1 Ioane 5.18 § **3:9** É âji wâro, me géé goo Pwiduée—é, É patâma Pwiduée, é, é Nyuâaè Pwicîri kà Pwiduée, é, é popai kà Pwiduée. Grec: Ê arapwîru kà Pwiduée. * **3:10** Pitèrè dà Pwiduée—Grec: Pwa é pwina târù. **3:11** Ioane 13.34 † **3:11** 1^r e phrase—Grec: Wàéni é popai na guwà tèrè géé na autapoo goo. **3:12** Genèsè 4.8

13 Êkaa na, guwà cibwaa pò, tèpa gòrobéè, wiàna rà èpàriwà è pà âboro naa gòropuu bèeni [na càra caa papwicîri wà Pwiduée].

14 Wàijè, âna jè jèe pàra gée na aubà, naa na âji wâro. Wàéni è câmu kée—wiàna jè pimeeari tèpa cèikî béjè. Ba wà pwi âboro na câé caa pimeeari, âna é nye tà ciburà tâa na aubà, [wâiti jii Pwiduée].

15 [Wà Pwiduée, âna é niimiri pà] wà pwi âboro na é èpàri pwi a cèikî bée, âna é pwacèwii pwi a tètâmwara âboro. Â wà tèpa tètâmwara âboro, âna càcaa wâgoorà è *wâro dàra gòiri, [na é me gée jaa Pwiduée].

16 Wàéni è âji pimeeari: Wà Kériso, âna é panuâ è wâro kée ba kâjè. Â wâdé na jè panuâ è wâro kâjè ba kà tèpa béjè.

17 Guwà còo, wiàna wâru neemurujè, â wiàna jè iauri jii pwi jè a cèikî béjè na ticé kée, â o wânuu cè pai tâa goojè è pimeeari kà Pwiduée?

18 Tèpa gòrobéè, jè cibwaa pimeeari co goro popai, â wâdé wiàna jè âji pimeeari goro è tûa ma càrajè.

Câjè caa piwâ na ara Pwiduée

19 Wiàna jè âji pimeearijè goro è pà tûa kâjè, â jè o tâmogòori pà jè wâro na *ÂJUPÂRA. Â o càcaa wâgotâjè, na jè coo ara Pwiduée, [wà Pwina é ÂJUPÂRA].

20 (Êco na, wiàna é pitòtjè è pwâranùmajè, â [é bwaa nye tà meearijè wà Pwiduée. Ba] jè tâmogòori pà, é nye piwéna jii è pwâranùmajè wà Pwiduée, wâé na é tâmogòori diri pà muru.)

21 Â wiàna câé caa pitòtjè è pwâranùmajè, co tèpa âji béeò, â o câjè caa piwâ ma wâgotâjè na jè coo ara Pwiduée.

22 Â ée mwa naa tâjè diri pà namuru na jè ilari jiié, gée goo na jè pitère dèe, ma pwa è pwina wâdé tée.

23 Â wàéni è pwina é ina tâjè: Wâdé na jè cèikî naa goo Pwina naiê, Iésu Kériso; â jè pimeearijè, pwacèwii autûâri kée tâjè.

24 Wiàna jè pitère dà Pwiduée, ma tâa gooé, â wâé, âna é tâa goojè. Â jè tâmogòori pà, é tâa goojè, ba é wâro goojè è Nyuââ Pwicîri, na é jèe naa tâjè.

4

Ipwacòoco tèpa péroféta a pwâ

1 Guwà ipwacòoco, co tèpa âji béeò. Ba wâru tèpa *péroféta a pwâ, na rà mwa tèepaa me. [Â rà ina pà rà pame è popai kà Pwiduée.] Â guwà cibwaa nama cèikî naa goorà! Wâdé na guwà còo bwàti è pwina rà ina pà, pwiri âji popai na me gée goo è Nyuââ Pwicîri kà Pwiduée.

2 Â guwà o còoina pà, é tâa goorà è Nyuââ Pwicîri, wiàna [è pwina] rà ina, [âna pâra naa goo è pwina é ina wà Pwiduée] pà: «É jèe boome wà Iésu Kériso, âna é pa naiiri âboro.»

3 Wà pwi âboro* na câé caa wàrapwiri, târa pai inapàpari kée wà Iésu, âna câé caa me gée goo Pwiduée. Âna wàépwiri câmu kà pwi a cicara Kériso, na ia guwà jèe tère pà, ée mwa tèepaa. Â âjupâra, é jèe nye tà wâni gòropuu.

⁴ Tèpa âji béeò, guwà jèe tèpa âboro kà Pwiduée, â guwà jèe piétò jii tèpa pwà bèepwiri†. Ba é Nyuâaé Pwiciři‡ na é tâa goowà, âna é maina jii *Caatana na é tâa ni gòropuu.

⁵ Ba wà tèpa âboro bèepwiri, âna rà nye tèpa âboro na é gòropuu bèeni [na èpà]. Âpwâratùra kàra, âna popai me gée gòropuu. Êkaa na wà tèpa âboro gòropuu, âna rà pitère dàra.

⁶ Êco na wàijè§, âna jèe tèpa âboro kà Pwiduée. Â rà nye pitère dàjè tàpè na rà tâmogòori Pwiduée. Â wà tàpè na càra caa tèpa âboro kée, âna càra caa pitère dàjè. Â gée goo pwiri, na jèe còoina é pwina tâa goo pwi âboro—wiàna é Nyuâaé Pwiciři na é *AJUPÀRA, é, wiàna é duée na é tuba-imwùrujè.

Jè pimearijè gée goo na Pwiduée âna é pwi a pimeari

⁷ Tèpa âji béeò, wàdé na jèe tà pimearijè, ba é me gée goo Pwiduée é pimeari. Wiàna jèe pimearijè, â jèe paari pà, jèe tèpa âji naí Pwiduée, â jèe paari pà jèe tâmogòorié.

⁸ Wà pwi âboro na caé caa pimeari, âna caé caa tâmogòori Pwiduée, ba wà Pwiduée, âna é pimeari.

⁹ Â é paari é pimeari kée ba kâjè. Ba é cùru me Pwina naí na é caapwi co, naani gòropuu, ba na, gée gooé, âna o tà tâjè é *âji wâro.

¹⁰ Wàéni é âji pimeari: Ê pimeari kà Pwiduée ba kâjè, na é po dau maina awé jii é pimeari kâjè ba kée. Ba é cùru me Pwina Naí, ba na é pwi *ârapwaailò na patâjii é pà èpà kâjè.

¹¹ Tèpa âji béeò, wiàna é wàrapwiri cè pai mearijè kà Pwiduée, â wàdé na jèe pimearijè mwara.

¹² Nye ticé pwi jèe âboro cèna é jèe còo Pwiduée [Caa]. Êco na, wiàna jèe pimearijè, â é tâa goojà wà Pwiduée, â o tábawèe naa goojà é pimeari kée.

Jèe tâa goo Pwiduée â é tâa goojà

¹³ Jèe tâmogòori pà, jèe tâa goo Pwiduée, â é tâa goojà. Ba é naa tâjè é Nyuâaé Pwiciři kée, na é wâro goojà.

¹⁴ Â jèe jèe còo goro du âraporomeejè* pà, é cùru Pwina naí wà Caa, ba na *pwi a pa-udò pà âboro gòropuu. Â bà *paâjupàraé ma inapàparié tà pàra tàpè.

¹⁵ Â wà pwi âboro na é inapàpari pà, wà Iésu, âna é *Pwina naí Pwiduée, âna é tâa gooé wà Pwiduée, â wàé, âna é tâa goo wà Pwiduée.

¹⁶ Â gée goo kaa pwiri, âna jèe tâmogòori pà, é mearijè wà Pwiduée, ba jèe jèe cèikì naa goo é pimeari kée bèepwiri.

Wiàna é mearijè wà Pwiduée, âna ba wàé kaa é Pimeari. Â wà pwi âboro na é wâro na pimeari, âna é tâa goo Pwiduée, â é wâro gooé wà Pwiduée.

¹⁷ Wiàna tábawèe naa goojà é pimeari kée, â jèe o pwacèwii Kériso, naa na é pai wâro kâjè, naani gòropuu. Â o càcaa wâgotâjè naa na pwi Tòotù, na ée mwa pitèi é gòropuu na.

4:4 Mataio 12.29; 1 Ioane 5.4-5 † **4:4** Tèpa pwà bèepwiri—é, Tèpa duée bèepwiri. ‡ **4:4** Ê Nyuâaé Pwiciři—é, Pwiduée, é, Iésu Kériso. Grec: Pwina. **4:5** Ioane 8.47, 15.19 § **4:6** Wàijè—é, Wàibà (wà Ioane ma wà diri tèpa apostolo na rà pacàmuri tèpa âboro goro é âjupàra). **4:9** Ioane 3.16 **4:10** Roma 5.8-10; 1 Ioane 2.2 **4:12** Ioane 1.18; 1 Ioane 2.5 **4:13** 2 Koréni 1.22; 1 Ioane 3.24 * **4:14** Jèe jèe còo goro du âraporomeejè—é, Bà jèe còo goro du âraporomeebà (wà Ioane ma wà tèpa apostolo na rà còo wà Iésu na é wâro naa gòropuu).

18 Ê pimeaari na tâbawêe, âna é patâjii ê pai wâgotâjê. Â càcaa wâgotâjê wiàna é tâa goojè è pimeaari. Ba wiàna wâgotâjê, âna pwacèwii na jè gére tapacîri è wârimuru kâjê†; â càcaa tâbawêe è pimeaari naa goojè.

Jè wârori pimeaari

19 Wâijè, âna jè wârori è pimeaari, ba é nye mara mearijè béaa wà Pwiduée.

20 Â wiàna é ina cè pwi jè âboro pâ, é meaari Pwiduée, â é èpâri pwi a cèikî bée, âna é pwi a pwâ. Ba wà pwina cáe caa meari pwi bée na é còoè, â ée mwa wânau târa cè pai meari kèe Pwiduée, na cáe caa còoè?

21 Ba wâèni è pwina é tûâri tâjè wà Pwiduée, wâijè na jè mearié: Wâdé na jè meari tèpa cèikî béjè.

5

Cèikî naa goo Pwina naí Pwiduée

1 Wà diri tàpé na rà cèikî pâ, wà Iésu, âna wàè pwi Kériso, [wà Pwina é me géee goo Pwiduée] âna rà tèpa naí Pwiduée. Â wà diri tàpé na rà meari Pwiduée Caa, âna rà o meari mwara wà tèpa naîè.

2 Â jè tâmogòori pâ, ûna jè meari wà Pwiduée, ma pitère dàra è pwina é ina, â jè meari mwara tèpa naîè.

3 Ba [wiàna nûmajè] na jè meari wà Pwiduée, â jè o pitère dàra è pwina é ina. Â càcaa pwacoé ma jè pitère dàra.

4 Ba wiàna jè tèpa naí wà Pwiduée, â jè piétò jii è [èpà naa] gòropuu, géee goro è cèikî kâjè [naa goo wà Iésu Kériso]!

5 Ba o wàilàapà na piétò jii è [èpà naa] gòropuu? Nye êco wà pwina é cèikî pâ, wà Iésu âna é *Pwina naí Pwiduée.

Tèpa 3 paâjupâra Pwina naîè

6 Wà Iésu Kériso, âna paari pâ é Pwina naí Pwiduée*, goro è jawé bau è domii. Càcaa goro co è jawé, â nye goro è jawé bau è domii. Â è Nyuââ Pwicîri, âna é nye tà *paâjupâra è pwiibà. Ba è Nyuââ Pwicîri, âna wàè è *ÂJUPÂRA.

7 Êkaa na rà po âracié tèpa paâjupâra†—

8 è Nyuââ Pwicîri [na é patùrajè]; ma è jawé [kâra *piupwaa kà Iésu]; ma è domii kèe‡, [na joro na é bà ba kâjè]. Â wà tèpa âracié bèepwiri, âna rà nye pitèrerà.

9 Wiàna jè tòpi è pai paâjupâra, na me géee goro âboro, â [wâdé na jè tòpi] è pai paâjupâra na me géee goo Pwiduée, ba é nye piwéna. Â è nye paâjupâra kaa wà Pwina naîè.

10 Â wiàna jè cèikî naa gooé, â jè mwa còoina pâ, è popai gooé, âna é âjupâra§.

† 4:18 3e phrase—é, Ê pai wâgotâjê, âna pwacèwii na jè pwa wârimuru. 4:21 Maréko 12.29–31 5:1 1 Ioane 4.15 5:3 Ioane 14.15,23–24 5:6 Ioane 1.29–34 * 5:6 Paari pâ, è Pwina naí Pwiduée—Grec: É tèpeaa. † 5:7 Pâra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà ina pâ: 7Ba rà âracié tèpa paâjupâra naa napwêretòdüt—wà Caa, wà Popai, ma è Nyuââ Pwicîri. Â rà tèpa âboro caapwi. 8Â rà âracié tèpa paâjupâra naa gòropuu—è Nyuââ Pwicîri, è jawé ma è domii. Â rà pitèrerà wà tèpa âracié bèepwiri. 5:8 Ioane 15.26 ‡ 5:8 Jawé...ma è domii kèe—Ucina mwara goro è piupwaa kâjê, ma è dipâa na jè wâdo naa na Caanilo, ba naa pitaniimiri è pai bà kèe. 5:9 Ioane 5.32–37 5:10 Galatia 4.6 § 5:10 Â jè mwa còoina pâ, è popai gooé, âna è âjupâra—Grec: Â tâa goojè è bépaâjupâra.

Êco na, wiàna câjè caa cèikí naa goo [Pwina naí] Pwiduée, âna jè câbapwâ Pwiduée, ba câjè caa tòpi é pwina é ina goo wâ Pwina naîê.

¹¹ Jè tâmogòori pâ, é pwina é ina naa gooé, âna *AJUPÂRA, ba é jèe naa tâjè è *wâro dâra gòiri jaaé. Â é wâro bèepwiri, âna wâgoo wâ Pwina naîê.

¹² Ûu, wâ pwi âboro na é tâa gooé wâ Pwina naîê, âna tâa gooé é wâro bèepwiri. Â wâ pwi âboro na câé caa tâa gooé wâ Pwina naí Pwiduée, âna ticé *âji wâro gooé.

Go pwa tii ba na cimwü cèikí kàwà

¹³ Guwâ tèpa cèikí naa goo Pwina naí Pwiduée. Â go pwa tii tàwà ni, ba na guwâ tâmogòori bwàti pâ, jèe tà tàwà é wâro dâra gòiri jaa Pwiduée.

¹⁴ Wâéni gorodà na tà mwü è cèikí kâjè naa goo Pwiduée. Ba jè tâmogòori pâ, é tère é pwâra pwapwicîri kâjè, wiàna jè ilari jè muru naa na câbawâdé kêe.

¹⁵ Â wiàna jè tâmogòori pâ é tèrejè, â jè tâmogòori mwara pâ, é jèe naa tâjè è pwina jè ilari jiié!

Câjè caa pwa taaci pwina èpà

¹⁶ Wiàna gà còo pwi a cèikí béegà, na é pwa na èpà*, â wâdé na gà pwapwicîri kêe, ba na tà tée è âji wâro. Êco na pwa pwi jè èpà, na é nama é bà [dâra gòiri]† wâ pwi jè âboro. Â câgo caa tacoo googà pâ, na gà pwapwicîri ba kêe, wiàna é tagère pwa é pwi èpà bèepwiri.

¹⁷ Ba êdiri pâ tûâ kâjè na càcaa *târù, âna wàépwiri è èpà. Êco na càcaa diri pâ èpà na jè pwa, na rà nama jè bà.

¹⁸ Jè nye tâmogòori pâ, wâjè tèpa naí Pwiduée, âna câjè caa pwa taaci é pwina èpà. Â wâ *Caatana, wâ Pwi âboro èpà, âna càcaa pâri ma é tubaèpà é nyuàjè. Ba é wéaarjè wâ Pwina naîê.

¹⁹ Â jè nye tâmogòori pâ, jè tèpa âboro kâ Pwiduée. Â napwa naa goo diri [pâra tèpa âboro] gòropuu, âna [câra caa tèpa âboro kêe. Ba] é pitûâ kâra wâ Pwi âboro èpà.

Jè tâmogòori Pwiduée

²⁰ Jè nye tâmogòori mwara pâ, é jèe tèepaa me wâ Pwina naí Pwiduée. Â é jèe naa tâjè è pai tâmogòorimuru, ba na jè tâmogòori wâ Pwiduée, na é caapwi co. Â jè tâa goo wâ Pwiduée, gée goo na jè tâa goo Iésu Kériso, Pwina naîê. Ba wâé Pwiduée na é caapwi co, â wâé mwara na é naa tâjè è wâro dâra gòiri jaaé.

²¹ Â êkaa, co tèpa âji béèò, na guwâ tètâjii diri pâ muru na pwa na rà popa autâa kâ Kériso, naa na pwâranûmawâ‡.

5:12 Ioane 3.36

5:13 Ioane 20.31

5:14 Ioane 14.13; 1 Ioane 3.21-22

5:16 Mataio 12.31

* 5:16 *Na é pwa na èpà*—Napéaati naa na grec pâ: *Na câé caa popaé naa na aubâ {dâra gòiri}*. † 5:16 *Pwi jè èpà, na é nama é bà dâra gòiri*—Munaa è pai ciburâ naa càujè naa goo Kériso (còo nee tii 12), ma pai ciburâ tàutâjè na jè meeari tèpa bééjè (còo 1 Ioane 3.14). Pwi pwâra bà bèepwiri, âna munaa pwâra bà dâra gòiri, wâiti jii Pwiduée, é, pwiri é pai tubaèpà târa è pai tâa kâjè ma wâ Pwiduée, é, pwiri é pwâra bà kâra naîiri âboro. 5:18 1 Ioane 3.9 ‡ 5:21 *É, Guwâ tètâjii é èpà gée na é pwâranûmawâ, é, Guwâ tètâjii cè pâ ârapupûra na càcaa papwicîri wâ Kériso*. Grec: *Guwâ piwéaarwâ jii pâ ânuurumuru*. Còo mwara Ânuurumuru (*Idole*) naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadâra tii.

Béarailu kêra tii kà Ioane Bétapoo popai

Wàilàpà na wii tii bèeni?

Wà Ioane. Còo 1 Ioane Bétapoo popai.

É wii wiidà?

Nabibiu kêra *naja 85 ma 100.

É wii tâi?

Tà tô jè ilàri na nee *Kyria*, munaa ucina goro ê wâra pwapwicîri ma tèpa cèikî na jè ére. (Pwiri wâra pwapwicîri kà Gaius. Còo 3 Ioane Bétapoo popai.) Ba, na pwi pâara-bà, âna wâru pâ âboro na rà tubaèpà tà tèpa cèikî naa goo Kériso. Êkaa na càcaa nùmee na é inapàpari é pâ âji neerà naa na tii.

Cina é wii?

Na é wii pâbéaa kêra tii kêe, 1 Ioane, âna é patêre tèpa cèikî goo tàpé na rà pacâmurirà goro pâ popai na pwâ. Â é wii mwara, ba wà tàpéebà, âna rà tàgére ipâra, géé na jè ére naa na jè ére, ba na rà ipawâmi tèpa cèikî (1.10-11).

Dà êre é tii bèeni?

Du ârailu popai na âjimuru naa na tii bèeni (ma diri tii kà Ioane), âna *âjupâra*, ma *pimeari*. Ê âjupâra, âna me géé goo wà Kériso ma popai gooé (1.1-4). Còo mwara ÂJUPÂRA naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadàra tii. Wiàna jè wâro na é âjupâra, â o paari naa na pimeari kâjê (1.5), â jè o còoina tèpa pacâmu na rà tèpa ipawâmi, â o câjê caa pitu tàra naa na waké kêra (1.10-11).

Pai pitàgoo tii 2 Ioane

Ipwabwàcu (1.1-3)

*Wâro naa *ÂJUPÂRA ma pimeari (1.4-6)*

Tèpa pwa pupûra na rà pwâ (1.7-11)

Ipicijii (1.12-13)

Ipwabwàcu

¹ Tii kà [Ioane] pwi ijiao [naa na cèikî] tà tô ilàri na é pitòrigarié wà Pwiduée, ma wà tèpa naiê*. Dau wânùmoo goowà, â càcaa wâgo acari, â wà mwara diri tàpé, na rà jèe tâmogòori é *ÂJUPÂRA,

² na é nye tà tâa awé goojè. Ê pwi *ÂJUPÂRA bèepwiri, âna wàè kaa é majoroé ma bà meariwà.

³ Wâdé naa tà tâjê é *pimeari imudi ma pinaanapô, na me géé goo Pwiduée Caa kâjê ma Pwi Ukai Iésu *Kériso. Â wâdé na jè tâmogòori pai moo kâru naa goojè, wàjè na jè tâa na ÂJUPÂRA ma pimeari!

Wâro na é ÂJUPÂRA ma pimeari

⁴ Go nye dau ipwadée kaa, na ia go pâmari pàra tèpa naigà, â go còo pâ, rà wâro na ÂJUPÂRA, pwacèwii na é pitûari tâjê wà Caa.

* 1:1 Tô ilàri...ma wà tèpa naiê—É wii é tii wà Ioane târa é wâra pwapwicîri ma tèpa cèikî na jè ére. Còo Bétapoo popai. 1:4 3 Ioane 1.3

⁵ Â nabà, co tîoni, âna go tacoo googà pâ: «Wâdé na jè pimearijè.» Càcaa cè âmu aupitûâri; â jèe nye pwi aupitûâri na guwà jèe nye tâmogòori na guwà tapoo cèikî†.

⁶ Ba wiàna jè meari wà Pwiduée, â jè pitère dàra ê aupitûâri kée. Â wàéni ê pwi aupitûâri, na ia jè jèe tâmogòori, géé na autapoo goo: «Wâdé na jè pimearijè‡.»

Tèpa pwa pupûra na rà pwâ

⁷ [Guwà ipwacôoco] tèpa pwa pupûra na rà pwâ, ba rà jèe pâ nau wâru naani gòropuu—tèpa âboro na rà ina pâ, cáé caa pa naiiri âboro wà Iésu Kériso. Wà tàpéebà, âna rà tèpa ipa-imwûru tèpa âboro, ma tèpa cicara Kériso.

⁸ Guwà ipwacôowà, ba na guwà cibwaa tubatiâu ê pwâra wakè kâjè§! Wâdé na guwà cimwû, ba na guwà tòpi diri ê câmawà.

⁹ Wiàna guwà pâra wiâra ê pwina é picémara wà Kériso, â guwà o mwa tâa goo wà Pwiduée Caa, ma wà Pwina naîê. Êco na, wiàna guwà pâiti jii é pwina é picémara wà Kériso, â o câguwà mwa caa tâa goo wà Pwiduée.

¹⁰ Wiàna é pupûra kà pwi jè âboro, âna cáé caa ipaiwà bau é pwina bà ina tàwà naa goo wà Kériso, â guwà cibwaa tòpié na pwârawâ kàwà. Â guwà cibwaa pagdoé naa na é wakè kée*.

¹¹ Ba wiàna guwà tòpié, âna guwà pwadéiri é pâ tûâ kée na èpà.

Ipicijii

¹² Dau wâru pâ popai, na nûmoo na go ina tàwà. Êco na càcaa nûmoo na go wii naa na cè tii. Ba go wâari pâ, go mwa nye tèepaa mariwà, ba na jè pitûra ma picôojè géé. Â o tâbawée ipwadée kâjè.

¹³ Rà naa paé bwàcu'gà, wà tèpa naî tó aéjii'gà†, wà tî na é pitòrigarié mwara wà Pwiduée.

[Topai tàwà.]

1:5 1 Ioane 2.7 † **1:5** Na guwà tapoo cèikî—é, Géé na autapoo goo é gòropuu, é, tapoo na pâara na ia picémara é Picémara Wâdé. Grec: Géé na autapoo goo. ‡ **1:6** Wiàna jè meari Pwiduée; Wâdé na jè pimearijè—Grec: Wàéni é pimeari; Wâro na pimeari. **1:7** 1 Ioane 4.1-3 § **1:8** Wakè kâjè—é, Wakè kâbà, é, wakè kàwà na pâra Tii Pwicîri naa na grec. * **1:10** Guwà cibwaa pagdoé naa na é wakè kée—Grec: Guwà cibwaa pwabwàcu tée. † **1:13** Wà tèpa naî tó aéjii'gà—Ê wâra pwapwicîri naa na ére na é tâa wê wà Ioane, ma wà tèpa cèikî wê. (Còo note goo nee tii 1.)

Béaracié kâra tii kà Ioane Bétapoo popai

Wàilàpà na wii tii bèeni?

Wà Ioane. (Còo 1 Ioane Bétapoo popai.)

É wii wiidà?

Nabibiu kâra *naja 85 ma 100.

É wii tâi?

Tà pwi jè a pitûâ kâra wâra pwapwicîri, na nee Gaius. Pwiri pwi jè ârapàara tèpa âracié âboro na inarà naa na *Tii Pwicîri. É, pwiri pwi jè âboro, na é pwi a pitûâ kâra wâra pwapwicîri wâ Pergame.

Cina é wii?

Pwa pwi jè âboro na nee Diotrèphe na é dau pwa na èpà naa na wâra pwapwicîri. Tàutêe na é pitêre dâra é pitûâ kà Ioane, ba é pwi maina nûma. Â é pacoo pàra tèpa pwa pupûra gée na wâra pwapwicîri (1.9–10). Êco na càcaa wàrapwiri é pai pwa kà Gaius. Â wà Ioane, âna é wii tée, ba na é pagòoé, ba na é ciburà pwa na wâdé, ma pa-icòoé goo wà Diotrèphe.

Rà niimiri wà pàra tèpa dotée goro é Tii Pwicîri pà, wà Ioane, âna é wii âracié tii kée na caapwi pàara, â é naa tà Démétrius (1.12), ba na é naa tà Gaius ma wâra pwapwicîri kée:

- 1 Ioane, âna pupûra târa diri pà wâra pwapwicîri naa na province Asia (wà napò Turquie nabà), ba ticé ipwabwàcu ma ipicijii naa na tii.
- 2 Ioane, âna tii târa é wâra pwapwicîri kà Gaius (â câé caa ina neerà ba péa o tubaèpà târa).
- 3 Ioane, âna tii tà Gaius co, ba na é paari tée wà Démétrius, pwi a popa tii, ma pa-icòoé goo Diotrèphe.

Dà ère é tii bèeni?

Âracié âboro na, na jè pa cè napàrajè gée goorà, naa na tii bèeni:

- Gaius, ba wâro kée, âna wâdé ma *târù, â é tòpi bwàti diri tèpa âboro kà Pwiduée, na rà tèepaa naa napò kée (1.3,5)
- Démétrius, ba é pwi âboro na é pàra na âjupàra (1.12)
- Diotrèphe (còo naadòbà), ba é pwa na èpà, â jè cibwaa ipwacèwiié!

Wà Ioane, âna é ina ba wâdé tèpa âji ênawéna kà Pwiduée na rà ipàra gée na jè ère naa na jè ère, ba na rà picémara é popai ma pagòo tèpa cèikí wê. Napàrajè, wàijè tèpa naí Pwiduée, na jè tòpirà bwàti ma pitu târa (1.6–8).

Wà tàpéebà, âna càcaa tèpa pacâmu na é inarà ba èpà, naa na 2 Ioane 1.7. Jè pinadàrù du pubu goro âboro bèepwiri, wiâra é popai na 2 Ioane 1.8. Ba wà pàra pwi, âna rà déi goo é picémara kà Kériso; â wà pàra tàpé, âna rà pàiti jii.

Pai pitàgoo tii 3 Ioane

Ipwabwàcu (1.1–4)

Wâdé pai tòpi'gà wà tèpa béejè (1.5–12)

É pi-ina Ioane wà Diotrèphe (1.9–11)

Ipicijii (1.13–15)

Ipwabwàcu

¹ Wâgo [Ioane] pwi ijiao [naa na cèikî] âna go pwa tii tâgâ, co Gaïus, na dau wânümoò tâgâ*.

² Pwi âji béeò, dau nümoò na gà piégòtùru naa na diri pai pwa goo. Ba gà jèe piétò, naa na é nyuâa, â nümoò mwara, na gà piégòtùru, naa na naiiri âboro.

³ Na ia rà wâjué còwâ maribâ wà tèpa cèikî béjé, â rà ciburâ piwiâ tâbâ é wâro'gâ na wâdé ma *târù, ma pai tà mwü'gâ naa goo é *ÂJUPÂRA. Â go nye dau ipwâdéé kaa na go tère pwiri!

⁴ Ba nye ticé muru na é nama go dau ipwâdéé, jii na go tère pâ, rà pâra bwàti wiâra é ÂJUPÂRA, wà tèpa naiô naa na nee Pwi Ukai†.

Wâdé pai tòpi'gâ wà tèpa béjé

⁵ Pwi âji béeò wée, gà paari taaci pâ, gà pwi âji a cèikî. Ba gà cau tòpi bwàti diri tèpa béjé‡, [na rà tèepaa naa napô'gâ]. Gà cau tòpi tàpé na gà tâmogòorirâ, ma wà mwara tàpé na câgâ caa tâmogòorirâ. Â nye dau wâdé kaa é pai pwa'gâ.

⁶ Rà cau piwiâ târa é wâra pwapwicîri bëeni, é pimeari'gâ.

Â go ilari jiiigâ mwara pâ, gà pitu tà tàpé na rà wàrapwiri, ma naa târa cè pwina tiâu jiiirâ, ba na rà nye coo gòobâra wakè kàra. Ba wâdé tà Pwiduée, na jè pitu tâjé wàrapwiri.

⁷ Ba wà tàpéebâ, âna rà pâra naa na nee Iésu *Kériso, ba na rà wakè ba kà tàpé na càra caa pâji cèikî naa gooé. Êco na nye ticé jè muru, cèna rà ilari jiiirâ.

⁸ Napârajè na jè pitu târa, wâjè tèpa nai Pwiduée, ba na jè tèpa bére wakè kàra, naa goro picémara é ÂJUPÂRA.

É pi-ina Ioane wà Diotrèphe

⁹ Go wii paé béaa é tii§, târa é wâra pwapwicîri'gâ. Êco na wà Diotrèphe, âna tautée dàra tère é pwina go ina. Ba nümee dàra pitûâ kàwâ diri.

¹⁰ Â wiàna go mwa tèepaa mariwâ, â go mwa inapàpari diri pâ pwina é pwâgàribâ goo.

Jèpwi mwara: Câé caa tòpi tèpa âboro kà Pwiduée, na rà tèepaa dariwâ. Â é papwicîri jii tèpa cèikî na rà tòpirâ. Â wiàna rà tòpirâ wà pâra tàpé, â é pacoorâ géé na wâra pwapwicîri!

¹¹ Pwi âji béeò, gà cibwaa ipwacèwii tàpé na rà wàrapwiri! Ba pâ tûâ kàra na èpâ, âna paari pâ càra caa tâmogòori Pwiduée. Wâdé na gà ipwacèwii tàpé na rà pwa na wâdé, ba pâ càrarâ, âna paari pâ rà tèpa âji âboro kà Pwiduée.

¹² Napwa naa goo wà Démétrius, [âna wâdé na guwâ tòpié bwàti]. Ba wâru tèpa cèikî na rà pi-inaé ba wâdé. Â é pâ tûâ kée na âjupâra, âna *paâjupâraé. Â wâibâ, âna bà paâjupâraé mwara. Â é pwina bà ina, âna gà nye tâmogòori pâ, nye âjupâra.

Ipicijii

¹³ Wâru é pâ muru, na nümoò na go ina tâgâ, êco na câgo caa wii paé naa na cè tii.

¹⁴ Ba go wâari pâ, o mwa nye ipitiju, â ju mwa nye pitûra géé.

1:1 Apostolo 19.29; Roma 16.23 * **1:1** Na dau wânümoò tâgâ—é, Na wânümoò tâgâ géé goo é âjupâra na é tâa goojû. **1:3** 2 Ioane 1.4 † **1:4** Tèpa naiô naa na nee Pwi Ukai—Grec: Tèpa naiô (tàpé na é nama rà cèikî naa goo Iésu). ‡ **1:5** Tèpa béjé—Pai ina wèe ni, tàpé na rà me, ba na rà pacâmuri tèpa cèikî. **1:6** Tito 3.13 **1:7** 1 Korénito 9.12 § **1:9** Ê tii—Pwi jè tii kà Ioane, na càcaa tâa na Tii Pwicîri. **1:11** 1 Ioane 3.6–10 **1:13** 2 Ioane 1.12

¹⁵ Wâdé na tâa jaagà, ê *aupwényu-nyuâari, bau ê pinaanapô kà Pwiduéé!
Cidòri nyuâagà!

Wâ tèpa béegà, âna rà naa paé ê bwàcu'gà. Bwàcu mwara kà tèpa cèikí béejè,
na rà wâjaagà. Jèpa bwàcu kàra jècaa.

[Topai tâgà.]

Tii kà Jude Bétapoo popai

Wàilàapà na wii tii bèeni?

Wà Jude, pwi jii wà Iésu ma wà Jacques. (Còo *Mataio* 13.55.) Càcaa wà Jude, pwi jè *apostolo (còo 1.17-18).

É wii wiidà?

Nabibiu kàra *naja 64 ma 67, béaa kàra pai ténoori wàra ê ville *Iérusaléma.

É wii tâi?

Pwiri tà tèpa cèikî naa goo wà Iésu, na rà tèpa *Juif mwara. Ba é ina ê pâ nee tii na wàru, na wàna ê *Aamwari Béaa.

Cina é wii?

Na pàara na é wii, âna wàru tèpa pwa pupûra na tèpa pwâ, na rà ipa-imwûru tèpa cèikî jii é popai na âjupâra goo wà Iésu. Rà ina pâ, wà Iésu, âna câé caa Pwi Ukai, â rà pacâmuri tèpa âboro goro é pai wâro na miiri. Â é wii wà Jude, ba na é pa-icôo wà tèpa cèikî, ba na rà cibwaa pâra wiârâ é pâ câmu-bà.

Dà êre é tii bèeni?

Ê cèikî kâjè, âna câé caa naa tâjè é tàrù, ba na jè wâro imudi, ma pwa-imudirimuru goro naiijè. Wà Pwiduée, âna é naa wârimuru na dau gòo tà tàpé na rà wàrapwiri. Jè cibwaa pâra wiâ tèpa âboro na rà ina pâ, na jè wàrapwiri. Wâdé na jè wârori é wâro wiârâ é cèikî kâjè, na bari naa gò é pàaé na cimwü. Â jè upa tèpa béejè, wiàna rà tàpo pàgà jii pwiri. Wàru pâ popai naa na *Tii kà Jude* na ipaiwà bau pâ popai naa na ê *Béarailu kàra Tii kà Pétèru*.

Pai pitàgoo tii kà Jude

Ipwabwàcu (1.1-2)

Tèpa pwa pupûra na rà tèpa pwâ (1.3-16)

Ârapupûra ma wârimuru kàra (1.3-7)

Rà tubatòri picaatâa (1.8-13)

Énoka, âna é ina wârimuru kàra (1.14-16)

Bénabwé popai (1.17-25)

Ipwabwàcu

¹ Wâgo, Jude, na pwa tii. Go pwi ênawéna kà Iésu *Kériso, â bu tupédu aéjii ma Jacques. Go cau wii tàwà, wâguwà na é todàwà ma meariwà wà Pwiduée; wâguwà na é tòimiriwà wà Iésu Kériso.

² Wâdé na wà Pwiduée, âna é moo naa goowà, ma naa tàwà é pimeaari ma pinaanapô kèe na pièdò ma wéna!

Tèpa pwa pupûra na rà tèpa pwâ

³ Tèpa âji béèò wée, dau nûmoo béaa na go wii tàwà é popai goro é pai cau pa-udòjè [naa na *âji wâro]. Â [ûna go tère é jèkutâ goo é pwina é gére tèepaa mariwà, â] go pò ma awàì goro wii tàwà. Â go pagòowà ni, ba na guwà

pipaa ba gòo, ma guwà pwamuru [ma inapàpari] é áji cèikí kâjè, na ia jèe nye wacaapwi naa tâjè, wàjè è Ba pitòrigari kà Pwiduée.

4 Ba [go tère pà] rà ciâa me mariwà, wà tèpa âboro èpà, [na rà naapwàniri é áji auniimiri kàra]. Ba càra caa papwicíri wà Pwiduée. Á rà èbii é popai goro é *pimeaari imudi kèe, ba na rà wâro imudi, ma pwa pâ tûa na miiri goro é naiirà. Á rà tètájii wà Iésu Kériso, na é Pwi Ukai kâjè ma pwi a popajè, na é caapwi co. Guwà còo, jèe wii naa na *Tii Pwicíri gée na biu, pà, o dau gòo é wârimuru kà diri tàpé na rà wàrapwiri!

5 Guwà jèe tâmogòori bwàti [è pà jèkutâ goro é wârimuru na ia é naa wà Pwi Ukai tà tàpé na naa càurà naa gooé]. Á go mwa taniimiri tàwà ni.

Jèpwi: É* jèe cau pa-udò diri é Ba *Isaraéla jii wà tèpa Aigupito. Êco na, gée na càuè, á wâru gée goorà, na tàutàra na rà cèikí naa gooé. Á é nama tiàurà diri!

6 Jèpwi: Wà Pwiduée, âna ia é naa tà tèpa *angela é autâa kàra [na dau pwényuâa] ba na rà pitûâ naawê. Êco na wà pàra tàpé gée goorà, âna [rà niimiri pâ càcaa pâri] á rà pàra géewê. Á é tâjùrurà wà Pwiduée, á é piirà naa na ére na dau bâutê, ba na rà pwa karapuu wê, tapacíri é Tòotù na ée mwa pitèi é gòropuu.

7 Jèpwi: Wà tèpa âboro na du ville *Sodoma ma Gomora ma é pà pàra village pitiri, âna rà tèpa pwa pâ muru na càcaa wâdé na jè pwa. Á rà tèpa pwa pâ muru na miiri goro naiirà. Á wà Pwiduée, âna é nama tòrà è ânye. Á wàépwiri é câmu kàra cè pai tojii, [wà diri tàpé na càra caa pitère dà wà Pwiduée] âna é na ânye, na é tà tò awé.

Rà tubatòri picaatâa kàwà

8 Rà nye wàrapwiri kaa wà tèpa pwa pupûra bèepwiri na rà tèepaa mariwà. Ba rà wârori é wâro na miiri, á rà ina pà rà tòpi tàrù kàra naa na naurune. Á rà tètájii é pitûâ [kà Pwi Ukai]†, á rà inabaèpà è pà angela kèe‡.

9 [Á rà niimiri pâ, rà tèpa waa?!] Ba guwà còo, wà Mikaéla, pwi ukai kà diri tèpa angela, âna câé caa niimiri pâ, na é pinabaèpà [wà pwina dau piticèmuru naa gooé] wà *Caatana, na ru ipwamuru é naii *Moosé. Ba é nye ina co tée pà: «Wâdé na é pwa wârimuru tâgà wà Pwiduée!»

10 Êco na wà tèpa ipwamainarà-bà, âna rà piècaari é pwina pwicíri, na càra caa tâmogòori. Ba é pwina rà tâmogòori, âna pà muru co, na me gée goro pà câbawâdé kàra naiiri âboro, na dàtirà pwacèwii pâ macii a piugà. Á nye é pà muru bèepwiri na o poparà me dàra é wârimuru kàra,

11 na o dau maina awé! [Rà pwacèwii diri tèpa âboro èpà na pàara biu, na ia rà cicara Pwiduée, á o ipaiwà é wârimuru kàra.]

Rà pàra wii naigé èpà kà Kaina;
Rà tèpa bu mwani pwacèwii Balaam;
Rà pipaa dà Pwiduée pwacèwii Koré.

1:4 Galatia 2.4; 2 Péturu 2.1 1:5 Exode 12.51; Nombres 14.29-30 * 1:5 É—Wà Iésu, é, wà Iosua na pàra Tii Pwicíri naa na grec. 1:6 2 Péturu 2.4 1:7 Genèse 19.1-25; 2 Péturu 2.6,10 † 1:8 Pitûâ kà Pwi Ukai—é, Pitûâ kà tèpa âboro, é, pitûâ kà tèpa angela. ‡ 1:8 Pà angela kèe—é, Tèpa duée. Grec: Tâpé na rà pwényuâa. 1:9 Daniel 10.13,21, 12.1; Zakarie 3.2; 2 Péturu 2.11; Auinapàpari 12.7 1:10 2 Péturu 2.12 1:11 Genèse 4.7-8; Nombres 16.1-35; 2 Péturu 2.15; 1 Ioane 3.12

Â o tubatiàurà pwacèwiirà diri!

¹² Rà tubatòri picaatâa kàwà, â rà nama miiri ê pi-ija kà Pwi Ukai. Ba rà ija ma wâdo ma piniimirà co, â ticè kamu kàra.

Rà tèpa nee na dau duu,
â ticè popaa na rà pame.
Rà pâ upwâra na mwari,
â ticè pwâra, â ticè wàawà.

¹³ Rà pâ wià na pwii,
ma tòpò oropwâra jawé co
—pâ tûâ kàra na miiri.
Rà pâ îricò naa napwéretòotù,
â ticè pwéelaa kàra.
Rà pâra imudi naa na bàutê,
â tiàurà naa na cikautê.
O tiàurà dàra gòiri awé!

Énoka âna é ina wârimuru kàra

¹⁴ Wà [pwi jooorojè, wà] Énoka, na é pwi bé 7 kàra naneeâboro géee goo wà *Adamu, âna é jèe nye mara ina béaa é wârimuru kà tèpa âboro bèepwiri. Ba é ina pâ:

«É tèepaa wà Pwi Ukai.
É popa tèpa angela kêe.
Dau wâru wàilà;
Càcaa pâri ma pûrarà.

¹⁵ Ée mwa pitèi é gòropuu.
Ée mwa naa wârimuru
tà tèpa âboro èpà;
Rà jèe cicaraé
goro pâ tûâ kàra;
Rà jèe inaè ba èpà
goro popai kàra;
Rà tànyiri é nee na pwicîri.»

¹⁶ Wà tèpa âboro bèepwiri, âna rà tèpa picocoo ma tèpa pikûu. Rà tèpa pâra wiâra é câbawâdé kàra na èpà. Maina nûmarà ma maina pwâra, â rà pwa pâ nyakàra pwâratùra béipwamainarà còwâ. Â rà pwa cuka tà tèpa âboro, éco na rà mudàra co pâ, na jè naa tàra cè jè muru.

Bénabwé popai

¹⁷ Wâguwà tèpa âji béeeò, wâdé na guwà pitaniimiri é pâ popai kà tèpa *apostolo kà Pwi Ukai kâjè Iésu Kériso.

¹⁸ Ba rà jèe mara inapâpari béaa tàwà pâ: «Rà o mwa tèepaa medariwà na cè pâ bénabwé tootù, wà tèpa âboro na o càra caa papwicîri wà Pwiduée. Rà o tèpa pitaurèe, â rà o mwa pâra co wii é pâ câbawâdé kàra na èpà.»

¹⁹ Wàilà pwiri! Â rà gère pitadàrùwà ni. Ba rà pâra wiâra co é pâ câbawâdé kàra naiiri âboro. Ba câe caa tâa goorà é *Nyuâaé Pwicîri.

²⁰ Napwa naa goowà, co tèpa béèò, âna wâdé na guwà pipagòowà goro ê cèikî kàwà na dau pwicîri. Â guwà ciburà pwapwicîri, wiâra ê pitûa na é naa tàwà ê Nyuâaê Pwicîri.

²¹ Â guwà wârôri ê pimeaari kà Pwiduée, na guwà gére tapacîri ê tòotù na ée mwa bàra paari tàwà diri ê pai wâdé ma moo kée, wà Pwi Ukai kâjè Iésu Kériso. Ba, na pwi tòotù bèepwiri, âna ée mwa nama tâbawêe ê wâro kàwà jaa Pwiduée dâra gòiri.

Meaari tàpé na càcaa mwü cèikî kàra

²² Â wâdé na guwà meaari tàpé na rà bwaa piwâ naa na ê cèikî kàra, â guwà moo naa goorà!

²³ Â guwà pitu tà pàra tàpé na rà pàgà jii naigé—wà tàpé na rà pàra dâra ê wârimuru dâra gòiri awé. Guwà uparà jii é na ânye!

Â naa goo tàpé na rà pwa na èpà, âna guwà pwa na wâdé tàra. Êco na guwà dau ipwacôoco, ba péa guwà pitubatòriwà còwâ, géee goo pâ càrarà na miiri. Guwà nama dau wâgotàwà goo pwiri! Â guwà uru jii diri ê pwina tòri na rà pwa§.

Ipwamaina Pwiduée

²⁴ Wà Pwiduée, âna é tâmogòori wéaarjè, ba na o câjè caa tûu iti jiié, naa na èpà. Â é nama ticé èpà goojè, na jè mwa coo araé, naa na pai maina ma muugère kée. Â jè o mwa dau ipwadée na pwi tòotù-bà!

²⁵ Ba é *pwi a pa-udòjè, na é caapwi co. Wâdé na jè pwamainâe, naa na nee Pwi Ukai kâjè wà Iésu Kériso*! Üu, wâdé wiâna tâa jaaé ê pwényuâa ma ipwamaina, ma pitûa ma pàtâmee, tapoo me napwiri, â nabàni, â dâra gòiri awé!

Wâdé na wàra! Amen!

1:20 Kolosé 2.7 **1:23** Zakarie 3.2; Auinapàpàri 3.4 § **1:23** Â guwà uru jii diri ê pwina tòri... Grec: Guwà miiri ê ârabwée na tòri géee goro é {càra} naiiri âboro. **1:25** Roma 16.27; 2 Pétèru 3.18 * **1:25** 1re & 2e phrases—é, Ba é Pwiduée na é caapwi co, â é pawàrojè, na é pinaigé mee wà Pwi Ukai kâjè, Iésu Kériso. Â wâdé na jè pwamainâe!

Auinapàpari Muru na paari tà Ioane Bétapoo popai

Wàilàapà na wii tii bèeni?

Munaa Ioane, pwi *apostolo. (Còu 1 Ioane Bétapoo popai.) Wà tèpa *Roma, âna rà tòpòé naa na karapuu naa gòropò Patmos (na é wâmwünyabweri napò Turquie nabà). Â wà pwi jè *angela kà Pwiduée, âna é patùraé naawè, â é paari tée naa na nyuâa pâ muru na o mwa tèepaa.

É wii wiidà?

Nabibiu kâra *naja 95 ma 96 gée na càù Iésu Kériso. Na pàara bèepwiri, âna wà Domitien, âna é pwi ukai (César) kà tèpa Roma. Â é dau tubaèpà tà tèpa cèikí naa goo Iésu.

É wii tâi?

Tà tèpa cèikí, na province Asia (napò Turquie nabà). Wâru gée goorà, na rà pidumapié goro é pai tubaèpà tàra. Â càra caa còu pâ é wâjué còwâ Iésu, naa na pai piétò kée, pwacèwii na é jèe mara ina tàra.

Cina é wii?

É pagòu tèpa cèikí na dau tubaèpà tàra, pâ wà Iésu, âna ée mwa nye piétò awé jii diri tàpé na rà cicaraé, wàilà ma wà *Caatana mwara, pwi caa kâra. Â é Mwaciri kâjè ma wà Kériso, âna o tâa dàra gòiri awé.

Dà ère é tii bèeni?

Wà Ioane, âna é wii popai kà Iésu târa 7 wâra pwapwicíri wâ Asia, ba naa patèrerà ma pagòrà (naporomee 2-3).

Gée na càùé, â é wii pâ muru na wâru na o mwa tèepaa, na é còu naa na nyuâa. Ba é còu è ipaa na maina kà Caatana ma tèpa âboro kée na rà ipaa dà Iésu ma tèpa âboro kée.

- È èpà, âna o pimaina pâ, â o dau wâru tàpé na rà naa càùrà naa goo wà Pwiduée. È ville *Babulona, na ina goo wè pâ 'Tò ilàri gòronaigé' (naporomee 17-18), âna ucina goo ville Roma, ma ucina mwara goo diri tèpa âboro gòropuu na maina nùmarà, â na rà cicara Pwiduée ma tubaèpà tà tèpa âboro kée.
- Wà Caatana, ucina gooé, âna Dàragò (*Dragon*), âna ée mwa dau tubaèpà tà tèpa âboro kà Kériso, è wâra pwapwicíri kée (ucina goorà, âna tò ilàri naa naporomee 12). È tubaèpà tàra tiagoro na é tètàmwara pàra tàpé. Êco na wà Pwiduée, âna ée mwa wéaari nyuâarà.
- Ru mwa cimadò tupédu âboro na dau èpà, tupédu ênawéna kà Caatana na ina gooru pâ 'Itémuru', ma 'Pwi *péroféta a pwâ' (naporomee 13), â o panuá tàru ma ru pwa pâ muru na èpà naani gòropuu na jè ji pàara.
- O mwa tèepaa pâ câmu na ité, â o tubatiâu jè ère gée goo napwéretòtù ma gòropuu, â o wâru pâ aré ma tòina na o mwa tèepaa tà tèpa âboro (naporomee 6-10; 15-16).

- Êco na, géé na càué, â ée mwa wâjué cowa Pwi Ukai Iésu, â ée mwa piétò jii Caatana ma tèpa âboro kée. Ée mwa tédidiri 'Babulona', â ée mwa tâjùru Caatana, ma tùé naa na ânye dàra gòiri (naporomee 19-20).
- O tiâu é gòropuu ma napwéretòotù béaa, â o tèepaa é gòropuu ma napwéretòotù na bwaa âmué, na o coo dàra gòiri. Rà o wâro wê dàra gòiri awé naa na tâbwàti ma ipwadée wà diri tèpa âboro kà Pwiduée (naporomee 21-22).

Wâru pâ auniimiri goro pâ namuru na wii naa naporomee 4-19 naa jaa tèpa dotée goro é *Tii Pwicîri. Ba ina pâ:

- Muru na cau coo na pâara kà Ioane;
- Muru na gére coo, tèepaa na tootù kée, ma nabà, ma géé na càué;
- Muru na càcaa pâji tèepaa.

Munaa cau âjupâra é pâ auniimiri-bà, ba pâ auinabéaa kà Pwiduée naa na Tii Pwicîri, âna wâru pâ pai pacoo wée—pacoo naa na tootù na wii, â jèu pacoo géé na càué, â mwa pacoo diri naa pwâadàra gòropuu.

Wâru pâ ucina na ité na wâna é tii bèeni—ucina na rà tâmogòori bwàti é pai ina wèe wà tèpa cèikí, na pâara biu. Êco na câjè caa dau tâmogòori bwàti nabà. Êco na dau pwéelaa ére é tii: Wà Iésu na é nye piétò jii é èpà, tapoo nabà, tiagoro é pwâadàra é pâara, â wâdé na jè tâa gooé, wàijè tèpa âboro kée.

Nimaro 7 naa na tii Auinapàpari

Wà Ioane, âna é popa é nimaro 7 (na câmu kée goo é pwina pwicîri ma tâbawée), ba na é paari pâ, wà Iésu, âna é Pwi Ukai na tâbawée. (Còo mwara naa na autapoo goo *Tii kà Ioane*.) Wàéni pâ 7 x 7 muru naa na tii bèeni:

- <α> Jèpa tii târa 7 wâra pwapwicîri (2.1-3.22)
- <β> 7 aupii goro tii (5.1-6.17; 8.1-5)
- <γ> 7 angela ma 7 tutu (8.6-11.18)
- <δ> 7 câmu (11.19-15.4)
- <ε> 7 wâra jawé bétubatòina (15.5-16.21)
- <ζ> 7 popai goo Babulona (18.1-24)
- <η> 7 muru na o coo naa pwâadàra gòropuu (19.11-21.8)

Pai pitàgoo tii Auinapàpari

Bétapoo popai (1.1-8)

Muru na tâa nabà (1.9-3.22)

É wéaari wâra pwapwicîri kée wà Kériso —Jèpa tii târa 7 wâra pwapwicîri

Muru na o mwa tèepaa (4.1-22.5)

Tàpiri naa napwéretòotù (4.1-11)

Aré ma tòina (5.1-8.5)

Tubatjàu ére géé goo gòropuu ma napwéretòotù (8.6-11.18)

Rà pipaa dà Kériso wà Caatana ma tèpa wakè kée (11.19-14.20)

Bétubatòina (15.1-16.21)

Tubatjàu tô ilàri gòronaigé Babulona (17.1-19.10)

Pwâadàra gòropuu. É piétò Kériso (19.11-20.15)

Âmu napwéretòotù ma gòropuu (21.1-22.5)

Bénabwé popai (22.6-21)

Bétapoo popai kà Ioane

1 Wàéni é pwina é paari wà Iésu *Kériso, naa goro é pâ muru na o tàpo tèepaa me. Wà Kériso, âna é tòpi gée goo wà Pwiduée Caa, â é mwa cùru pwi jè angela kée, ba na é pame é popai tóo, wâgo Ioane, pwi ênawéna kée. Â é tûâri tóo pâ, na go inapàpàri tà tèpa âboro kà Pwiduée.

2 Go *paâjupâra tàwà ni pâ é pwina go còo âna popai na é ina tóo wà Pwiduée, goo wà Iésu Kériso*.

3 Cidòri nyuâa pwi âboro na é pûra [târa pâ âboro] é popai bèeni, na me gée jaa Pwiduée. Â cidòri nyuâa mwara tàpé na rà tère ma pâra wiâra! Ba é jèe wâmwunyabwé è tòotù na ée mwa pacoo diri pwiri [wà Pwiduée].

Ipwabwàcu

4 Go wii târa pâ 7 wâra pwapwicîri, na province Asia†: Wâdé na tâa jaawà é *aupwényunyuâari, ma é *pimeaari imudi, ma é pinaanapô:

Aupwényunyuâari na me gée jaa wà Pwina é napwiri, ma nabà, â ée mwa me!

Aupwényunyuâari na me gée goro é *Nyuâaé Pwicîri, na é tâa béaa kâra autâa kà Pwi Ukai, [na é pwacèwii 7 nyuâa‡, naa na pai tâbawêe kée!]

5 Aupwényunyuâari na me gée goo Iésu Kériso! Wâé na é inapàpàri Pwiduée goro âjupâra. Â wâé na é pwi âboro na é mara wâro còwâ gée na aubà. Â wâé kaa Pwi Ukai kà diri tèpa ukai wâni gòropuu!

Â wâé pwina é dau mearijè, â é tipijè jii é pâ èpà kâjè, goro domii kée [na joro na ia é bà ba kâjè].

6 Â é pwa ma jè tèpa nairi Mwaciri kée, ma jè coo ara Pwiduée§, caa kée, ba na jè piênawéna kée. Wâdé na tâa jaaé é pai maina ma muugèrè, ma pàtâmee, dàra gòiri awé! Amen! Wâdé na wâra!

7 Guwà tâmaari! Ba ée jèe tàpo me, na pâ nee. Â rà o cau còoè diri tèpa âboro —wà mwara tàpé na ia rà tótèe goro da. Â rà o mwa i ma pijinünü diri pâ Ba wâni gòropuu. Amen! Wâdé na wâra!

8 É ina wà Pwi Ukai Pwiduée, pâ: «Wâgo *Alpha* ma *Oméga*, pwi autapoo goo ma pwi pwâadèrè*. Wâgo na go napwiri, ma nabà, â go o mwa me. Wâgo Pwina dau pwa Pâtâmoò naa gòro diri pâ muru.»

É còo Iésu Kériso naa na muugèrè kée

9 Wâgo Ioane, pwi a cèikí béewà, na jè cau pwamaagé còo, ba wàrapwiri goo pai pâra wiâ Iésu kâjè. Êco na jè cimwü ma pidâpwicâarijè, ma jè cau tapacîri é Mwaciri kée.

[Na pwi pâara na ia é patùrao wà Pwi Ukai, âna] go tâa na karapuu naa gòropô Patmos, gée goro é pai picémara kòo é popai kà Pwiduée, ma pai paâjupâra kòo Iésu.

1:1 Auinapàpàri 22.6 * 1:2 *Goo wà Iésu Kériso—é, Popai kà Iésu Kériso.* 1:3 Auinapàpàri 22.7,10
 1:4 Exode 3.14–15; Auinapàpàri 3.1, 4.5 † 1:4 *Asia*—Wâ napô Turquie nabà. ‡ 1:4 *Nyuâaé Pwicîri...* na é pwacèwii 7 nyuâa—Grec: *Tèpa 7 nyuâa*. Nimaro 7 âna ucina goo pai tâbawêe kà Pwiduée, wiâra auniimiri kà tèpa Juif. 1:5 Psaume 89.28; Kolosé 1.18 1:6 1 Pétrü 2.9; Auinapàpàri 5.10, 20.6 § 1:6 *Jè coo ara Pwiduée*—Grec: *Jè tèpa pwa ârapwaaïlò.* 1:7 Daniel 7.13; Zakarie 12.10; Mataïo 24.30; Ioane 19.34–37; 1 Tésalonika 4.17 1:8 Auinapàpàri 21.6, 22.13 * 1:8 *Wâgo...pwi autapoo goo ma pwi pwâadèrè*—É tòpò diri pâ muru wà Pwiduée, â diri pâ muru, âna kée. *Alpha*—Bétapoo aupwa âmu tii naa na alphabet na grec; *Oméga*—Bénabwé wèe.

10 Â, na jè tòotù pwapwicîri, tòotù kà Pwi Ukai, [â go gère pwapwicîri]. Â é popao é Nyuââê Pwicîri. Â go tère na càùò è jè pwâratùra na dau maina, pwacèwii airi tutu.

11 Â é ina tòò pâ: «Gà wii naa na tii è pâ muru na gà còo. Â gà panuâ pâ, târa pâ 7 wâra pwapwicîri, wâna pâ ville bèeni—wâ Éféso, ma Smyrne, ma Pergame, ma Thyatire, ma Sardes, ma Philadelphie ma Laodicée.»

12 Â go tabiio, ba na go còo pâ wàilàpà na patùrao. Â go còo 7 wâra ânye mwani mii.

13 Â wânabibiu kâra, âna é coo wê wà *Pwina naîri âboro†. Âna é coona é ârabwée gòri. Â è pûukake‡ na pii nawââê goo, âna mwani mii.

14 Â è wàrapûruê, âna pwaa, pwacèwii è nee na dau pwaa§. Â è du âraporomee, âna pwacèwii è doromara ânye.

15 Â è du âê, âna pwacèwii paò mii, na tòò goro ânye, ma dau pwâra. Â pwâratùra kêe âna dau maina pwacèwii airi pwiritée* na dau maina.

16 Â é cipa goro îê ètò, è 7 îricò. Â géé pwêe, âna còobé è tàuwa, na pipwêe bèepi. Â è naporomee âna é pwâra pwacèwii i tòotù naa po gopaé bwàti.

17 Â go cigòboo, â go tùu jùruo araé, â câgo caa gù, goo pai wâgotòo.

Êco na è tòpò îê ètò naa gò-o, â é ina tòò pâ: «Gà cibwaa nama wâgotâgà! Ba wâgo-ni, wâgo na go autapoo goo ma pwâadèrèe.

18 Â wâgo, âna wâgo Pwina é wâro†. Ia go jèe bà, êco na êni, âna go jèe *wâro dàra gòiri awé, â pwa patâmoo naa goro è pwâra bà. Ba go tà pa è kii, târa è 'Napò kà tèpa bà'.

19 Â gà wii naa na tii è pwina gà còo—è pâ muru nabà, bau è pâ muru na o mwa tà tèpaa.

20 «Wâéni è pai ina wèe na tàbinyiri, goro i pâ 7 wâra ânye mwani mii, ma i pâ 7 îricò, na ia gà còo naa na îò ètò: Ba i pâ 7 wâra ânye, âna tèpa 7 wâra pwapwicîri. Â i pâ 7 îricò, âna tèpa 7 angela‡ kâra.»

tii târa 7 wâra pwapwicîri <α>

2

(Naporomee 2-3)

1 <α> Tà tàpé Éféso

1 [É ina tòò* wà *Pwina naîri âboro, pâ]: «Gà wii pâ, tà pwi *angela† kâra è wâra pwapwicîri wâ Éféso pâ:

«Wâéni è popai kòo, wâgo na go cipa na na-araraîò ètò i 7 îricò; â go pâra nabibiu kâra 7 wâra ânye mwani mii, [ma wéaarirà]. Â go ina tàwà pâ:

1:13 Daniel 7.13, 10.5 † 1:13 Pwina naîri âboro—é, Pwina é pwacèwii è âboro. ‡ 1:13 Pûukake—Karapuu opii nawâjê, târa paa. 1:14 Ézékiel 43.2; Daniel 7.9, 10.6; Auinapàpari 2.18, 14.2, 19.12 § 1:14 Dau

pwaa—Napéaati naa na grec pâ: Pwacèwii è wàramutò na pwaa, â pwacèwii è neige. * 1:15 Pwacèwii airi pwiritée—é, Pwacèwii pâ wià na dau maina. 1:16 Hébéru 4.12; Auinapàpari 2.12, 19.15 1:17 Ésaie 44.6, 48.12; Auinapàpari 2.8, 22.13 † 1:18 Pwina é wâro—é, Pwina é naa wâro. ‡ 1:20 Tèpa 7

angela kâra—Pwiri tèpa angela, é, pwiri tèpa âboro. (Angela naa na grec, âna pai ina wèe pâ: Pwi apame é popai.) 2:1 Auinapàpari 1.16 * 2:1 Tôo—Wà Ioane na é wii tii. † 2:1 Pwi angela—é, Pwi apitûâ. Ipaîwà naa na nee tii 8,12,18. (Còo note goo Auinapàpari 1.20.)

² Go jèe tâmogòori ê wâro kàwà[‡], ma êdiri pâ wakè kàwà, ma ê pai pidâpwicâariwà. Â go jèe tâmogòori pâ guwà cicara tàpé na nùmarà na rà pwa na èpà. Ba guwà jèe còoina tèpa pwà, na rà pi-ina goorà pâ, rà tèpa *apostolo, [na go cùrurà pâ].

³ Â guwà pwamaagé còo, ba wàrapwiri good. Êco na câguwà caa panuâ ê cèikî kàwà naa good[§].

⁴ «Â caapwi co, pwa ê càragà na èpà, â go patùrawà ba gòo. Guwà jèe tubatiâu pwâranùmawà good^{*}, na tâa goowà béaa.

⁵ Wâdé na guwà niimiri wâna na ia guwà tûu naawê. Â guwà pinünüma ma guwà biiwà, â guwà wârori còwâ ê càrawà béaa, [na ia wâdé tà Pwiduée!] Ba go péa tèepaa mariwà, ma popa jiiwà i wâra ânye kàwà.

⁶ «Êco na wâéni ê càrawà na wâdé. Ba guwà èpàri, pwacèwiiio ê pâ wakè kà tèpa Nicolaïtes[†].

⁷ «Wà pwina pwa pwâranyüruê, âna wâdé na é tère, ê pwina é ina é Nyuââé Pwicîri târa pâ wâra pwapwicîri!

«Â wà pwi âboro na é piétò [jii ê èpà] âna go o mwa naa tàrù tée, ma é uti é pwâra upwâra târa wâro, na wâna aupwanapô kà Pwiduée naa *napwéretòtù.

Nabwé!»

2 <α> Tà tàpé Smyrne

⁸ [Wà Pwina naîri âboro, âna é ina tòo mwara, pâ]: «Gà wii pâ, tà pwi angela kâra ê wâra pwapwicîri wâ Smyrne pâ:

«Wâéni ê popai kôo, wâgo na go autapoo goo ma ê pwâadèrèe, na ia go bà, â go jèe wâro còwâ. Â go ina tàwà pâ:

⁹ «Go jèe tâmogòori ê pai tâa na aré kàwà, ma pai ticè kàwà. Â po dau wâru pâ aupwényunyuaâri kà Pwiduée naa gòwà! Â go jèe tâmogòori ê pâ picocoo kà tàpé na rà ina pâ rà tèpa *Juif—[tèpa âboro kà Pwiduée]—âna càra caa tàpé géewê. Ba rà tèpa âboro kà *Caatana.

¹⁰ «Â go ina tàwà pâ: O mwa pwa cè ji pàara[‡] cèna guwà o tâa na aré ma tòina na. Ba wà Caatana, âna ée mwa nama tòpò cè pàra tàpé géé goowà, naa na karapuu, ba na pai tacaiwà diri. Êco na guwà cibwaa nama wâgotàwà. Â guwà cimwü naa na é cèikî kàwà, ipaiwà na pâra nau pòtâmwara. Â go o mwa naa pumara wakè kàwà—ê bwe korona, târa wâro[§].

¹¹ «Wà pwina pwa pwâranyüruê, âna wâdé na é tère ê pwina é ina é Nyuââé Pwicîri târa pâ wâra pwapwicîri!

2:2 1 Ioane 4.1 ‡ 2:2 Wâro kàwà—Grec: Wâro'gà. Ê tii, âna wii tà pwi apiwéaari ê wâra pwapwicîri, ba kâra diri tèpa wâra pwapwicîri na é wéaarirâ. § 2:3 2e phrase—Grec: Căcaa oratâwâ. * 2:4 Pwâranùmawà good—ê, Pwâranùmawà goo tèpa cèikî béewâ. 2:5 Auinapàpàri 3.3 † 2:6 Tèpa Nicolaïtes—Tèpa pwa pupûra na tèpa pwà na rà pacâmuri tèpa cèikî naa goo Kériso goro pâ popai na pwà. Munaa rà ina pâ, tâa târa ê autâmogòorimuru na tàbinyiri, â rà niimiri pâ ê nyuââjè co na âjimuru, â câcaa naijè, êkaa na wâdé na jè wâro imudi goro naijè. Pwiri rà pâra wiâra pwi âboro na nee Nicolaüs. 2:7 Genèse 2.9; Auinapàpàri 22.2,19 2:9 2 Korénito 11.14–15; Auinapàpàri 3.9 2:10 2 Timotéo 4.8; Jacques 1.12 ‡ 2:10 Cè ji pàara—Grec: 10 tòotù. § 2:10 Go o mwa naa pumara wakè kàwà—ê bwe korona, târa wâro—Munaa pai ina wèe pâ: Go o mwa naa tàwà ê âji wâro, é, pwiri Go o mwa naa tàwà ê càmawà na guwà wârori ê wâro. 2:11 Auinapàpàri 20.14, 21.8

«Wà pwi âboro na é piétò [jii é èpà] âna o câé caa tatée ê béârailu kêra pwâra bà. [Ba ée mwa wâro jaa Pwiduée dâra gòiri.]

Nabwé!»

3 <α> Tà tàpé Pergame

12 [Wà Pwina naîri âboro, âna é ina mwara tôo, pâ]: «Gà wii pâ, tà pwi angela kêra wâra pwapwicîri wâ Pergame pâ:

«Wàéni é popai kôo, wâgo na pwa i tâuwa kôo, na pipwêe bèepi. Â go ina tàwà pâ:

13 «Go tâmogòori pâ wâna na guwà tâa wê, âna é pitûâ naawê wâ Caatana. Êco na guwà nye cipa ba mwù é neeô. Â go jèe tâmogòori pâ rà popa jiiwâ Antipas, wâ pwina é *târù na é *paâjupâraô. Â rà pòtâmwereê, naa na ville kâwà, na é tâa wê wâ Caatana. Êco na câguwà caa pitûtôowâri é pai cèikî naa goodò.

14 «Â caapwi co, pwa é càragà na èpà, â go patùrawà ba gòo. Ba rà wâjaawà wâ tèpa âboro na rà pwaduwa kâ Balaam. Ba é [pwi *péroféta biu, pwi a pwâ, na ia é] pitu tà ukai Balak, ba na é pa-imwûru ê Ba *Isaraéla. Ba é nama rà uti é pâ *ârapwaaîlò na naa târa é pâ ânuuru duée imudi. Â é nama rà pwa wârogòronaigé* wâ pâra tàpé.

15 «Â wârapwiri jaawà nabà, ba pwa cè ârapàarawà, na rà pâra wiâra é ârapupûra kâ tèpa Nicolaïtes.

16 Â go ina tàwà pâ, guwà pinûnûma ma guwà biiwà! Ba go péa tèepaa mariwà, [pame wârimuru kâwà]. Â go o pipaa ma wàilà, goro é tâuwa na me gée pwâô†.

17 «Wà pwina pwa pwâranyûruê, âna wâdé na é tère é pwina é ina é Nyuââé Pwicîri târa pâ wâra pwapwicîri!

«Wà pwi âboro na é piétò [jii é èpà] âna go mwa naa tée é utimuru géé napwêretòotù—ê manne na ia pacârûri‡. Â go mwa naa tée atù pwaa, na wii naa goo, é nee na bwaa âmuê. Ê nee bèepwiri, âna o câé caa tâmogòori cè jè âboro, êco pwi âboro na é tòpi.

Nabwé!»

4 <α> Tà tàpé Thyatire

18 [Wà Pwina naîri âboro, âna é ina mwara tôo, pâ]: «Gà wii pâ, tà pwi angela kêra é wâra pwapwicîri wâ Thyatire pâ:

«Wàéni é popai kôo, wâgo *Pwina naî Pwiduée, wâgo na du âraporomeeô, âna pwacèwii é doromara ânye. Â du âô, âna pwacèwii paò mii, na tòo goro ânye, ma dau pwâra. Â go ina tàwà pâ:

19 «Go jèe tâmogòori é wâro kâwà, ma é pâ wakè kâwà. Ba guwà cèikî naa goodò, â guwà meari tèpa âboro, ma pitu târa. Â guwà pidâpwicâriwâ. Â go tâmogòori pâ guwà dau pwa pâ wakè na wâru, jii béaa.

2:14 Nombres 22-24, 25.1-2, 31.16; 2 Péturu 2.15 * **2:14** Wârogòronaigé—Prostitution. **2:16** Auinapàpari 3.11 † **2:16** Ê tâuwa na me gée pwâô—Ucina goro é Popai kâ Pwi Ukai na âjupâra. Wà Iésu, âna ée mwa popa popai kêe, ba na é pitèi tèpa pwâ na rà ébii é popai kêe. **2:17** Exode 16.4,14-15,33-34; Ésaïe 62.2; Ioane 6.48-50 ‡ **2:17** Manne na ia pacârûri—Wâ Pwiduée, âna é pa-ija tèpa Isaraéla na rà tâa namaré, goro é manne. (Còo 2e note goo Hébéru 9.4.) Rà niimiri wâ pâra tèpa Juif pâ, wâ péroféta Iéremia, âna é pacârûri é jè dâra manne, tapacîri é tòotù na o mwa pacoo é pwâra ukai kâ pwi Mesia. **2:18** Auinapàpari 1.14-15

20 «Â caapwi co, pwa ê càragà na èpà, â go patùrawà ba gòo. Ba [dau èpà tòo, na] câguwà caa pacoo tò ilàri Jézabel[§]. Wà tòobà, âna é ina pâ é tò péroféta, na é pame é popai kôo. Êco na é pwâ, â é pa-imwüru tèpa âboro kôo, ba na rà pwa na èpà. Ba é nama rà uti é pâ ârapwaaìlò, na naa târa é pâ ânuuru duée imudi. Â é nama rà pwa é wârogòronaigé wà pàra tàpé.

21 «Wà tòobà, âna é pwacèwii tò ilàri gòronaigé*. Â go dau naa tée pàara târa ma é pinünüma ma é bié. Êco na tàutée na é pitòotéri é wâro kêe. Ba nümee [na é tâa gòro aupuu kêe, ba] na é tà pwa pâ tûâ kêe na miiri.

22 «Â wâdé, ba ée mwa tâa gòro aupuu kêe, êco na go o jèe tàpo tugée naa gooé, â ée mwa pwamaagé còo naawê. Â ipaiwà naa goo wà tàpé na rà pwaduwà kêe, wiàna càra caa pinünüma ma rà biirà, jii é pâ tûâ na èpà bèepwiri.

23 «Üu, go o mwa nama rà bà, diri tàpé na rà pàra wiâê†. Â diri tèpa wâra pwapwicíri, âna rà o mwa cau tâmogòori pâ, wâgo Pwina é tâmogòori diri pâ auniimiri ma câbawâdé, na tâbinyiri wâna pwâranüma tèpa âboro. [Guwà ipwacòoco!] Ba go mwa jèpa naa tàwà, wiàra jèpa wakè kàwà.

24 «Napwa naa goo wà tàpé na rà pàra wiâ Jézabel, âna rà ina pâ rà mudàra cè ‘ârapupûra na wâgòro’. Âna rà pwâ, ba rà mudà co wà Caatana‡. Êco na wà pàra tàpé gée goowà gée pwiri Thyatire, âna câguwà caa wàrapwiri. Â [pwa é popai kôo ba kàwà, â] càcaa jè nakake na dau tòina.

25 Go tûâri tàwà co pâ, guwà tàjûru ba mwü é pâ muru na guwà tà pa[§], tèepaa naa goro pai wâjué còwà kòo.

26-27 «Wà tàpé na rà piétò—wà tàpé na rà tà pitêre dòo, tia pwâadèrèe—âna go o mwa naa târa é tàrù, na é naa tòo wà Caa kôo. Ba rà mwa pitûâ naa goo diri pâ Ba gòropuu. Â rà pòogairà goro tâjò paò, pwacèwii wâra jawé puu pècidaa.

28 Â go naa târa mwara é ìricò kaatàdaa, na é pame i tòotù, [ba na câmu kâra pai piétò kâra].

29 «Wà pwina pwa pwâranÿuruê, âna wâdé na é tère é pwina é ina é Nyuâaê Pwicíri târa pâ wâra pwapwicíri!

Nabwé!»

3

5 <α> Tà tàpé Sardes

1 [Wà *Pwina naíri âboro, âna é ina tòo mwara, pâ]: «Gà wii pâ, tà pwi *angela* kâra é wâra pwapwicíri wâ Sardes, pâ:

«Wâéni é popai kôo, wâgo na dipitirio [é pàtàmara é Nyuâaê Pwicíri, na é pwacèwii] 7 nyuâa [naa na pai tâbawêe kêe]; â kôo mwara, tèpa 7 ìricò. Â go ina tàwà pâ:

2:20 1 Rois 16.31; 2 Rois 9.22 § 2:20 Jézabel—Munaa ucina goo wà Jézabel, naa na Aamwari Béaa, na ia é pame é pwapwicíri tà Baal. (Còo 1 Rois 16.31-33.) * 2:21 É pwacèwii tò ilàri gòronaigé—Ucina goro é wâro, na càcaa papwicíri Pwiduée. 2:23 Psaume 7.10; Jérémie 17.10; Auinapàpari 20.12-13 † 2:23 Diri tàpé na rà pàra wiâê—Grec: Pâ naiê. ‡ 2:24 1re & 2^ee phrases—Grec: Rà ina pâ, rà tâmogòori é pwina wâgòro naa jaa Caatana. 2:25 Auinapàpari 3.11 § 2:25 Guwà tàjûru ba mwü, é pâ muru na guwà tàpa—Ê cèiki kâra, bau é pâ muru na wâdé na rà pwa. 2:26-27 Psaume 2.8-9 2:26-27 Psaume 2.9 2:28 Auinapàpari 22.16 3:1 Auinapàpari 1.4,16 * 3:1 Pwi angela—é, Pwi apitûâ. Ipaiwà naa na nee tii 7 ma 14. (Còo note goo Auinapàpari 1.20.)

«Go jèe tâmogòori ê wâro kàwà, ma ê pâ wakè kàwà. Go tère popai goowà, ba guwà paari pâ guwà tàcì ma wâro, êco na guwà jèe tàgére bà.

² Â go côo pâ ê tûâ kàwà, âna càcaa wâdé tà Pwiduée Caa kôo. Êkaa na go ina tàwà pâ: Guwà cimadò! Â guwà pagòo ê ji dâramuru na wâdé na bwaa tà tâa jaawà. Ba guwà o péa tà bà bamwara.

³ «Guwà pinünüma ma guwà biiwà! Â guwà tà nünümari ê popai na guwà jèe tère ma tòpi. Â guwà pitère dèe! Ba go o péa papòwà, pwacèwii pwi a mura. Ba câguwà caa tâmogòori cè ineretòtù, cèna go tèepaa dariwà† na.

⁴ «Â caapwi co, na pwa pàara gée goowà, wâ Sardes, na càra caa tubatòri ê ârabwée kàra, ba wâdé tîo, ê wâro kàra. Â go o mwa naa tàra ê ârabwée pwa na jajau. Â bà mwa picaapâra [naa na pai piétò kâbà‡, na ara diri tèpa âboro].

⁵ «Ba wà diri tàpé na rà piétò [jii ê èpà] âna rà o coona cè ârabwée na pwa cèna wàrapwiri. Â o câgo caa catura ê neerà gée na ê Tii goro wâro§. Â go mwa inapàpari, na ara Caa kôo ma pâ angela kèe, pâ, rà tèpa âboro kôo.

⁶ «Wà pwina pwa pwàranýürüé, âna wâdé na é tère ê pwina é ina é Nyuââé Pwicîri târa pâ wâra pwapwicîri!

Nabwé!»

6 <α> Tà tàpé Philadelphie

⁷ [Wà Pwina naîri âboro, âna é ina tîo mwara, pâ]: «Gà wii pâ, tà pwi angela kàra ê wâra pwapwicîri wâ Philadelphie pâ:

«Wâéni ê popai kôo, wâgo na go pwicîri ma âjupâra. Wâgo na go tà pa ê kii, târa pwâra ukai kà *Davita. Ê pwina go tàpiri*, âna o ticè na pârié ma é târi; â é pwina go târi, âna o ticè, na pârié ma é tàpiri. Â go ina tàwà pâ:

⁸ «Go jèe tâmogòori ê wâro kàwà, ma ê pâ wakè kàwà. Po dau ticè nii ma pàtamawà, êco na guwà tà pitère dàra ê popai kôo. Â câguwà caa pitütòwâri ê neeô. Guwà côo, go jèe tòpò na arawà ê goropwârawà na jèe tàpiri. Â nye ticè âboro cèna é tâmogòori târi.

⁹ «Pwa pàra tàpé jaawà, na rà ina pâ rà tèpa *Juif [ma tèpa âji âboro kà Pwiduée]. Êco na càra caa tàpé géewê, ba rà tèpa âboro kà *Caatana. Â wà tàpéebà, âna go o mwa nama rà cigòboo na arawà. Â rà o nye tâmogòori pâ dau wânümoò goowà.

¹⁰ «Ba guwà nye pitère dàra ê popai kôo, ba na guwà cimwü ma pidàpwicâariwà. Â gée goo pwiri, â go o mwa wéaariwà, na tòotù kàra aré ma tîina. Na tòotù bèepwiri, âna o tacai diri pâ âboro gòropuu.

¹¹ «Êco na guwà tà tàcì! [Ba go péa papòwà.] Â guwà tâjùru ba mwü ê pâ wâdé [na wâna pwàranümawà]. Ba o péa tà upa jiiwà ê càmawà.

3:3 Mataio 24.43-44; 1 Tésalonika 5.2; Auinapàpari 2.5, 16.15 † **3:3** Ineretòtù, cèna go tèepaa dariwà na—Pai tèepaa kà Kériso naa jaarà, ba na é pitèira, â càcaa pai wajúé còwà kèe, na bènabwé tòotù. **3:4** Jude 1.23 ‡ **3:4** Naa na pai piétò kâbà—Ê ârabwée pwa, âna ucina goro ê pai piétò. Còo nee tii 5. **3:5** Exode 32.32-33; Mataio 10.32; Luka 10.2, 12.8 § **3:5** Tii goro wâro—Munaa tii kà Pwiduée, na é wii naa na, diri pâ nee tàpé na é naa tàra ê âji wâro. (Còo Filipi 4.3.) Pwiri tii na wii naa na é pâ pumara wakè kà tàpé na dau gòo é cèiki kàra. **3:7** Ésaie 22.22 * **3:7** Êpwina go tàpiri... Pai ina wèe pâ, é pitüâ naa goo diri pâ muru wà Kériso, â é nye pacoo é câbawâdé kèe. Nye ticè na pâri ma é cicaraé. **3:8** 1 Korénito 16.9 **3:9** Ésaie 45.14, 49.23, 60.14; Auinapàpari 2.9 **3:10** Luka 21.19; 2 Timotéo 2.12

¹² «Wà pwi âboro na é piétò [jii é èpà] âna go o mwa nama é pwi âra wâ, târa wâra pwapwicîri kâ Pwiduée Caa kôo. Â o câé caa còobé còwâ. Â go o mwa wii naa gooé, é nee Pwiduée Caa kôo, ba é pwi âboro naa napô kâ Pwiduée—âna *Iêrusaléma na bwaa âmué, na ée mwa paboome wâ Pwiduée, géé napwéretòotù. Â go o mwa wii mwara naa gooé, é neeò na bwaa âmué.

¹³ «Wà pwina pwa pwâranyüruê, âna wâdé na é tère é pwina é ina é Nyuââ Pwicîri târa pâ wâra pwapwicîri!

Nabwé!»

7 <α> Tà tàpé Laodicée

¹⁴ [Wà Pwina nâiri âboro, âna é ina mwara tôo, pâ]: «Gà wii pâ, tà pwi angela kêra é wâra pwapwicîri wâ Laodicée pâ:

«Wâéni é popai kôo, wâgo na ina gooò pâ ‘Amen ma Wâdé na wâra’. Wâgo kaa na go inapàpari wâ Pwiduée goro âjupâra. Â wâgo pwi pâara ma pwi naigé mara diri é pâ muru na é tòpò wâ Pwiduée. Â go ina tàwâ pâ:

¹⁵⁻¹⁶ «Go jèe tâmogòori é wâro kàwâ, ma é pâ wakè kàwâ. [Câgùwâ caa piênawéna kôo goro diri pwârânümawâ.] Wâdé na guwâ moo, é wâdé na guwâ tòoka. Êco na guwâ tâa nabibiü. Guwâ ipwacòoco, ba go péa gariwâ!

¹⁷ «Guwâ pi-ina kàwâ pâ, dau wâru neemuruwâ, ma mwani kàwâ, â nye ticè cè jè muru cèna tiâu jiiwâ.

«Êco na ticè tàwâ, ba câgùwâ caa còoinari pâ po dau pwaée kàwâ! Ba po dau ticè âji neemuruwâ, â guwâ bwi, ma cicàpé!

¹⁸ «Â go ina tàwâ pâ: Wâdé na guwâ wâri jiio mwani mii, na cîri naa goro ânye, na dau pwâra ma maina wâri wèe. Â o pwa neemuruwâ, na ara Pwiduée. Â guwâ wâri é pâ ârabwée na dau pwaa, ma guwâ o coona. Ba na wârapwiri, â o câgùwâ mwa caa kamu, goro pai cicàpé kàwâ. Â guwâ wâri jiio, cè wâi târa âraporomeewâ, ba na guwâ o niâ bwâti.

¹⁹ «Go pa-icòo ma tòimiri tèpa âboro na dau wânümoo goorâ. Â géé goo pwiri, â guwâ tàcî, â guwâ pinünüma ma guwâ biiwâ. Â guwâ tòotéri é wâro kàwâ!

²⁰ «Guwâ còo, go coo goropwârawâ, â go cùu. Â wiâna é tère é pwâratùra kôo cè jè âboro, ma tàpiri tôo, â go too darié, ma bu pi-ija naima.

²¹ «Wà pwi âboro na é piétò [jii é èpà] âna go o mwa nama é tâaboo pwacèwii, naa goro jènere é autâa kôo. Ba go jèe piétò, â go jèe tâaboo naa goro jènere é autâa kâ Caa kôo.

²² Wà pwina pwa pwâranyüruê, âna wâdé na é tère é pwina é ina é Nyuââ Pwicîri târa pâ wâra pwapwicîri!

Nabwé!»

4

Rà pwamaina Pwiduée naa napwéretòotù

¹ Géé na càuru é pâ muru bèepwiri, â go còo naa na nyuâa, [wâgo Ioane] é goropwârawâ napwéretòotù, na tàpirié. Â go tère mwara i pwâratùra, na é pwacèwii é airi tutu. Â é ina tôo pâ: «Gà toome naani, ba na go paari tâgâ é pâ muru na o tàpo tèepaa.»

² Â é popao é Nyuââê Pwicîri, â go côo é autâa, nidò *napwéretòtù, na é gère tâa gò wà Pwi Ukai.

³ Â é po dau jajau na pai muugère kêe, â é pwâra pwacèwii jè atù na bwùucùru ma mii*, na dau maina wâri wèe. Â é tâbèepi autâa é ubà, na é pwâra pwacèwii é atù émeraude.

Tèpa 24 âboro pwanümarà

⁴ Wâbèepi autâa kà Pwi Ukai, âna go côo pàra autâa na po 24. Â rà tâa gò tèpa âboro pwanümarà na rà po 24. Â rà coona pâ ârabwée na pwaa, â rà bweri é bwe korona mwani mii.

⁵ Â [go côo] pâ âra kâra tikakara, na pâra gée goo i autâa kà Pwi Ukai, â [go tère] é pwâra kûu kêe. Â wâbéaa kâra autâa kêe, âna rà tâa wè é pâ 7 uèu na tà udârù. Â wàilà pwiri [câmu goro é Nyuââê Pwicîri kà Pwiduée, na é pwacèwii] 7 nyuââê [naa na pai tâbawée kêe].

⁶ Go côo naawé mwara, pé nawià, na dau pwéelaa awé.

Ârapapé macii na pwa nyuâarà

Go côo pâ macii na pwa nyuâarà, na rà po 4, tèpa pwamaina Pwiduée†. Â dau wâru pâ âraporomeerà. Ba rà tâa ararà, ma wâ pwâgùrurà, â tàpitiri é naiirà.

⁷ Â wà pwi jèpwi, âna wàra munaa liô‡, â wà pwi jèpwi, âna wàra munaa pwi nari paaci, â wà pwi jèpwi, âna é pa naporomara âboro, â wà pwi jèpwi, âna é pwacèwii é marü bwaamata§ na é gère tâdòiti.

⁸ Â jèpa pwa 6 itoorà. Â pwa âraporomeerà pitiri goorà. Â rà nye tà nyabi, naa ne ma pwaa, ma ina pâ:

«É pwicîri! É pwicîri!
É pwicîri wà Pwi Ukai,
ba wàè Pwiduée,
na é patârù diri.
Dau pwa nii kêe,
naa goro diri pâ muru.
Ba wàè nabà,
â wàè napwiri,
â é gère me cówâ!»

⁹ Â rà nye tà cagòtù, ma pwamaina, ma pwaolé tà Pwi Ukai, na é tâa gò é autâa kêe, wà Pwina é *wâro dâra gòiri awé.

¹⁰ Â, na diri pâ pàara na rà pwamainâe na, â wà i tèpa 24 âboro pwanümarà, âna wàilà mwara, âna rà cigòboo, ma tùu jùrurà araé. Â rà pwamaina wà Pwina é wâro dâra gòiri awé. Â rà tapwùtù i pâ bwe korona kâra na araé, â rà ina tée pâ:

4:2 Ésaïe 6.1 **4:3** Ézékiel 1.28 * **4:3** Atù na bwùucùru ma mii—Atù 'jaspe' ma 'sardoine'. **4:4** Auinapàpari 3.18 **4:5** Ézékiel 1.13; Zakarie 4.2; Auinapàpari 1.4, 8.5, 11.19, 16.18 **4:6** Ézékiel 1.5–10,22, 10.14 † **4:6** Macii na pwa nyuâarà...tèpa pwamaina Pwiduée—Grec: Êtres vivants, na rà tâa jaa Pwiduée, ba na rà pwamainâe. Pwacoé ma jè ina pâ, pwacèwii dà. Pwiri tâpo pwacèwii pâ macii, é, pâ âboro, é, pâ angela, é, pâ nyuâa. ‡ **4:7** Liô—Lion. § **4:7** Marü bwaamata—Aigle. **4:8** Ésaïe 6.2,3; Ézékiel 1.18, 10.12 **4:10** Auinapàpari 7.10,15, 19.4

11 «Wâgà Pwi Ukai,
wà Pwiduée kâbà,
âna wâgà, na pâri
ma ipwamainagà,
ma cagòtùgà.
Gà dau pwényuâa;
Dau pwa pàtâmagà,
naa gòro òri pâ muru.
Wâgà na gà tapoo
òri ê pâ muru.
Wâgà na gà pacoo,
gée goro ê câbawâdé'gà. Nabwé!»

7 aupii goro tii <β>

5

(Naporomee 5-7; 8.1-5)

É tàpiri tii wà Pwi nari mutô

1 Go còo è tii na pipîri, na é cipa goro îê ètò wà Pwi Ukai, na é gère tâa gò jè autâa. Pwa aupwa tii bèepi è pwi tii-bà. Â pwa pâ aupii na rà po 7*.

2 Â go còo jè *angela na dau pwa pàtâmee, na é tomara too, â é ina pâ: «Wàilàapà cèna pârié ma é tipi è pâ aupii, ma pòpwara è tii bèeni?»

3 Êco na nye ticè pwi jè âboro, cèna pwa tàrù kèe ma pwa pàtâmee ma é tipi ma pòpwara i tii, ma é còo—ticè nidò napwéretòtù, ma wâni gòropuu, ma wâna aranara napuu.

4 Â go i, â go dau i, gée goro na nye ticè pwi jè âboro na pârié ma é tipi.

5 Â é ina tòo i pwi jè ârapàara i tèpa ijiao pâ: «Gà cibwaa i! Ba pwa pwi âboro caapwi, na pâri ma é tipi è pâ 7 aupii, ma pòpwara è tii. Ba wà [pwina rà ina gooé pâ] Pwi liò, gée na wâao kà *Juda; wà pwi ukai, na é pwi gòobàra wà ukai *Davita. Ba wàè na é jèe piètò!»

Pâri Pwi nari mutô

6 Nabwé, â go còo è *Pwi nari mutô na é gère coo ara è autâa kà Pwi Ukai, wânabibiù kâra i ârapàpé macii na pwa nyuâarà, ma i tèpa ijiao. Â wàra munaa tètâmwereê, ma pwa *ârapwaaìlò gooé. Â po 7 pâ gi kèe, ba dau pwa pàtâmee, â 7 âraporomee mwara. Â wàilà pwiri [è câmu goro] è Nyuââ Pwicîri†, na é cnyuê pâ wà Pwiduée, naa gòropuu òri. [Ba è Nyuââ Pwicîri, âna pwacèwii 7 nyuâa, naa na pai tâbawèe kèe.]

7 Â wà i Pwi nari mutô, âna é me naa goo i autâa kà i Pwi Ukai, na ia é popa i tii naa na îê ètò. Â é pa jiié i tii.

8 Â rà cau cigòboo, ma tùu jùrurà araé, i tèpa ârapàpé macii ma wà i tèpa 24 ijiao, ba na rà pwamainâe. Â jèpa pwa gitar‡ [kà òri tèpa ijiao] ma è wâra jawé mwani mii, na wâbé goro jawé ûrea. Ba èpwiri, âna è pâ pwâra pwapwicîri kà tèpa âboro kà Pwiduée.

5:1 Ésaïe 29.11; Ézékiel 2.9-10 * 5:1 Pâ aupii na rà po 7—Pigabia bwàti goro buci (cire de bougie). Â wà pwi awii tii, âna é pwa câmu kèe naa na buci. 5:5 Genèse 49.9; Ésaïe 11.1,10; Auinapàpari 22.16 5:6 Zakarie 4.10; Ioane 1.36; Auinapàpari 13.8 † 5:6 Nyuââ Pwicîri—Grec: 7 nyuâa. 5:8 Psaume 141.2; Auinapàpari 8.3-4 ‡ 5:8 Gitar—Grec: Harpe. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Horépa.

⁹ Â rà nyabiri ê jè nyabi na bwaa âmuê, ma ina pâ:

«Wâgà co Pwi nari mutô,
 pârigà ma gà pa i tii,
 tipi ê aupii goo.
 Ba pòtàmwaragà;
 Gà pwi ârapwaaìlò;
 Gà naa wâro'gà;
 Joro domii'gà,
 ba kà tèpa âboro,
 géé na diri pâ wâao,
 ma diri pâ pwâratùra,
 géé na pâ napô diri,
 ma diri pâ Ba.
 Gà tipirà§ diri,
 jii pâ èpà kàra,
 ba na rà Ba'gà,
 ba kà Pwiduée.
¹⁰ Rà mwa tâa jaaé*,
 ma piênawéna kée.
 Rà o mwa pitûâ
 kâra pâ âboro
 naa gòropuu. Nabwé!»

¹¹ Â géé na càué, â go côo, â go tère pâ angela, na rà po dau wâru awé, na pwacoé ma jè pûrarà. Â rà cau cibèepi ê autâa kà Pwi Ukai—pâbéaa wà tèpa ârapàpé macii, â pâ wê wà tèpa ijiao, â tubanabwé naa goo wà tèpa angela bèepwiri.

¹² Â rà dau tomara too wà tèpa angela, na rà nyabi pâ:

«Pwamaina Pwi nari mutô,
 wà Pwi na ia pòtàmwereê!
 Ba tà tée pàtâmee,
 ma neaapiâ kée,
 autâmogòori kée,
 nii ma muugère kée.
 Pâri ma cagòtùé!»

¹³ Â go tère ê pwâratùra, kâra diri ê pâ pwina é pwa wà Pwiduée naanidò napwéretòotù, ma wâni gòropuu, ma wâ nawiâ, ma wâboo còwâ kâra gòropuu. Â rà cau nyabi diri pâ:

«Ma jè pwamainaru:
 Pwi [Ukai maina]
 na é tâa goro autâa,
 ma Pwi nari mutô.
 Jè cagòtù-ru dâra gòiri!

^{5:9} Psaume 33.3, 40.4, 96.1, 98.1 § ^{5:9} Gà tipirà—Grec: Gà wârirà. ^{5:10} Exode 19.6; Ésaïe 61.6; Auinapàpari 1.6, 20.6 * ^{5:10} Rà mwa tâa jaaé—Grec: Rà mwa pwa ârapwaaìlò tée. ^{5:11} Daniel 7.10; Hébéru 12.22

Pwa muugère kàru,
nii ma gòo kàru,
dàra gòiri awé! Nabwé!»

14 Â rà tòpi i tèpa ârapàpé macii pâ: «Amen! Wâdé na wàra!» Â rà cau cigòboo, ma tùu jùrurà wà i tèpa 24 ijiao, ba na rà pwamainaru.

6

Tipi i 7 aupii goro tii

1 <β> Pwi a tâa gòro òoci pwaa

1 Gée na càùé, â go côo [naa na nyuâa pâ pàra muru na o mwa tèepaa]: Ba i Pwi nari mutô, âna é tipi i pâbéaa kâra i aupii goro i tii. Â go tère i pwi jè ârapàara i tèpa macii, na é tomara too, pwacèwii airi tikakara. Â é ina [tà pwi jè âboro] pâ: «Gà pâra!»

2 Â é tèepaa me wà pwi a tâa gòro jè òoci pwaa. Â é tà pa wàra bàrada. Â naa tée é bwe korona kâra ukai. Ba é jèe nye pwi a piétò, â é pâra mwara nau paa, ba na é piétò mwara.

2 <β> Ipa

3 Nabwé, â wà *Pwi nari mutô, âna é tipi é béarailu kâra aupii. Â go tère é béarailu kà tèpa macii, na é ina pâ: «Gà pâra!»

4 Â é tèepaa é òoci na mii pwacèwii doromara ânye. Â wà pwina é tâa gò, âna naa tée é pé tàuwa na maina. Â pwa tàrù kée, ba na é dàgòtù é pinaanapò, géeni gòropuu, ba na rà ipòtàmwararà wà tèpa âboro.

3 <β> Copwa

5 Nabwé, â wà i Pwi nari mutô, âna é tipi é béaracii kâra aupii. Â go tère i béaracii kà tèpa macii na é ina pâ: «Gà pâra!» Â é nye tèepaa kaa é òoci duu. Â wà pwi a tâa gò, âna é cipa é bépïcâmu* naa na îê.

6 Â go tère é jè pwâratùra, na é pwacèwii pwâratùra kà pwi âboro, gée nabibiu kâra é pâ ârapàpé macii. Â é ina pâ: «[Gà pâra. Â gà ténoori é jè ére, gée goro i piûnya, ba na o dau maina wâri wèe, â dau kîri é âraicu]—caapwi tòotù goro wakè, târa caapwi ji kilo goro blé. Â caapwi tòotù goro wakè, târa âracii câmu goro orge. Êco na gà cibwaa tubaèpà é l'huile ma é dipâa†!»

4 <β> Maagé Bà

7 Nabwé, â wà Pwi nari mutô, âna é tipi é béarapàpé kâra aupii. Â go tère i béarapàpé kà tèpa macii, na é ina pâ: «Gà pâra!»

8 Â é nye tèepaa kaa é òoci na pwii. Â wà pwi a tâa gò, âna nee 'Maagé Bà'. Â pwa pwi jèpwi, na é pâra wiâê, âna nee 'Napò kà tèpa bà'. Â naa tàru tàrù, ma ru pitûa naa goro pwi caapwi ére gée goo 4 ére, gée goro tèpa âboro gòropuu. Â ru naa é ipaa ma copwa, ma maagé. Â rà tipi é pâ macii a piuti, ba na rà uti é pâ âboro.

5 <β> Tâpé na pòtàmwararà

6:1 Auinapàpari 4.6, 5.1 6:2 Zakarie 1.8, 6.1-6 * 6:5 Bépïcâmu—Balance pour mesurer le poids.
† 6:6 Gà cibwaa tubaèpà é l'huile ma é dipâa—é, Gà cibwaa tubaèpà pâ upwâra olivier ma pâ nadipâa.
6:8 Jérémie 15.1-3; Ézékiel 5.12,17, 14.21

9 Nabwé, â wà i Pwi nari mutô, âna é tipi é bé 5 kâra aupii. Â go niâ boo cōwâ kâra *aamwari târa imeai‡. Â go cōo naawê, pâ nyuâara diri pâ âboro na pôtâmwararâ, ba wârapwiri goo é pai paâjupâra kâra é popai kâ Pwiduée.

10 Â rà tomara too pâ: «Pwi Ukai wée! Wâgâ na dau pwa pâtâmagâ naa gôroo diri pâ muru. Â gà pwicîri ma gà âjupâra! O wiidâ na gà o mwa pitêi tēpa âboro gôropuu, goro pai pôtâmwarabâ kâra? O wiidâ na gà o mwa pwa wârimuru târa? Wâdé na gà pitôowâri târa, goro é domii kâbâ!»

11 Â jēpa naa târa é jēpa ârabwée na pwaa, ma ina târa pâ: «[Guwâ cibwaa dumapié.] Â guwâ tâpo nao, tapacîri é pai o mwa me kâ diri tēpa béewâ—[tēpa ênawéna kâ Iésu] na o pôtâmwararâ pwacēwiiwâ.»

6 <β> *Gù diri pâ muru*

12 Nabwé, â wà Pwi nari mutô, âna é tipi é bé 6 kâra aupii. Â nye tēepaa kaa é kakürubwaanu^S na dau maina. Â nye po dau gù kaa é napuu. Â é tōtotù, âna é pâ nau duu, wâra é imwaano dodâ. Â é parui, âna é mii, pwacēwii é domii.

13 Â é pâ îricò, âna rà cau tûuboo naa gôropuu, pwacēwii pai tûu kâra pwâra upwâra na bwaa bwùu, ûna pòu.

14 Â i napwéretòtù, âna tâpo pitiâué pâ, pwacēwii é jê aupuu* na jêe pipîri. Â diri é pâ jaa ma é pâ pô, âna rà gù gée na autâa kâra.

15 Â wà diri tēpa âboro gôropuu, âna rà cau uru, naa na pâ aucârû wâna pâ jaa, ma na pâ pwâramara-atû. Ba [ticé âboro na é dau gòo jii é pâara bèepwiri]—wâ tēpa ukai gôropuu, ma wâ tēpa âboro imaina, ma wâ tēpa ukai kâra coda, ma wâ tēpa pwa neemururâ, ma wâ tēpa pwa nii kâra, ma wâ diri tēpa ênawéna, ma wâ diri pâra tēpa âboro. Ba rà cau itâa naa cârû.

16 Â rà ina târa é pâ jaa, ma é pâ atû, pâ: «Guwâ naapwâniribâ jii Pwi Ukai, na é tâa gôro é autâa kêe. Guwâ pacârûbâ, jii é pwâra putâmu kâ Pwi nari mutô†.»

17 Ba jêe tēepaa é tōtotù na dau maina awé, ma pwa pwükûru kêe! Ba ru me nau pwa wârimuru tâ tēpa âboro gôropuu. Â o wâilâapâ cè pwi âboro cèna é cicararu?

7

Ba kâ Pwiduée

1 Géee na càuru pwiri, â go cōo [naa na nyuâa] pâ *angela na rà po 4. Â rà coo na pâ ârapapê ére géee goo gôropuu. Â rà cipa é pâ pwéretòtù na maina târa gôropuu—[é wâi, ma dàapâ, ma dàré, ma pwéretòtù goro jaa]. Rà cipa, ba na càcaa pòu naa gôropuu, ma wâ nawîà, ma càcaa pòonoori pâ upwâra.

2 Â go cōo pwi jê angela, na é toome, géee na autoo kâra tōtotù, âna é tâ pa é iri câmu* kâ Pwiduée, wâ Pwina é wâro†.

‡ 6:9 *Aamwari târa imeai—Autel.* Cōo mwara Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadâra tii. É, *aupwa ârapwaaillò.* Pwiri câmu goro imeai na rà naa tâ Pwiduée wâ tēpa âboro kêe, na rà naa tēe diri é wâro kâra. (Cōo Filipi 2.17; 2 Timotéo 4.6.) 6:11 Auinapàpari 7.9,13, 19.14 6:12 Mataio 24.29; Apostolo 2.20; Auinapàpari 8.12, 11.13, 16.18 ^S 6:12 *Kakürubwaanu—Tremblement de terre.* Pé gù napuu. 6:13 Ésaïe 34.4 6:14 Auinapàpari 16.20 * 6:14 É jê aupuu—Grec: É jê tii. 6:15 Ésaïe 2.10,19,21 6:16 Osée 10.8; Luka 23.30 † 6:16 Grec: Rà o ina tâ tēpa jaa: Guwâ tûu naa gòjè! Rà mwa ina târa pîru jaa: Guwâ târamirjè. 6:17 Joël 2.11; Malachie 3.2 7:1 Jérémie 49.36; Daniel 7.2 * 7:2 Iri câmu—Sceau. † 7:2 Wâ Pwina é wâro—Pai ina wèe mwara pâ: Wâ Pwina é naa Wâro.

À é tomara too tà pàra tèpa àrapàpé angela, na naa tàra ê pàtàmee, ba na rà tubaèpà ê gòropuu, ma najawé. À é ina tàra pà:

³ «Guwà tàpo coo! Guwà cibwaa pàji tubaèpà ê gòropuu, ma najawé, ma ê pà upwàra! Ba bà o bwaa mara tòpò béaa cè câmu naa gaadaa tèpa ênawéna kà Pwiduée kâjè.»

⁴ À go tère ê jéuru tàpé na rà tòpi ê câmu kà Pwiduée. Ba po 144 000* àboro géé na diri ê wâao géé goro Ba *Isaraéla:

⁵ Po 12 000 géé na wâao kà *Juda;

12 000 géé na wâao kà Ruben;

12 000 géé na wâao kà Gad;

⁶ 12 000 géé na wâao kà Asser;

12 000 géé na wâao kà Neftali;

12 000 géé na wâao kà Manassé;

⁷ 12 000 géé na wâao kà Siméon;

12 000 géé na wâao kà Lévi;

12 000 géé na wâao kà Issakar;

⁸ 12 000 géé na wâao kà Zabulon;

12 000 géé na wâao kà Ioséfa;

12 000 géé na wâao kà *Benjamin.

Wàilà, âna rà po cau tòpi diri ê câmu kà Pwiduée.

Rà pwamaina Pwiduée tèpa àboro na rà dau wâru

⁹ Géé na càuru ê pà pwi bèepwiri, â go ucâri, â go côo ê pà àboro na rà dau wâru, na càcaa pâri ma pûrara. Ba rà me géé na diri pà Ba, ma wâao, ma napô, ma pwâratûra naa gòropuu. À rà cau coo ara ê autâa kà Pwi Ukai, ma i *Pwi nari mutô. À rà cau coona àrabwée pwaa diri, â rà cau cipa naa na îrà, ê doro nu cè.

¹⁰ À rà cau tomara too pà: «Gàu jèe pa-udòbà, wâgà Pwi Ukai Pwiduée kâbà, na gà tâa gò autâa'gà, ma wâgà, Pwi nari mutô.»

¹¹ À rà cau cibèepi ê autâa bèepwiri—[wâgée me còwâ] wà tèpa angela, â pà wê wà tèpa ijiao, â mwa wà tèpa àrapàpé macii naa goro jènere autâa. À rà cau cigòboo ma tùu jùrurà, na ara ê autâa, ma pwamaina Pwiduée.

¹² À rà ina pà:

«Amen! Wâdé na wàra!
Pwamaina Pwiduée kâjè!
Olé ba maina tée!
Ba tà tée pàtàmee,
autâmogòori kée,
nii ma muugère kée!
Pâri ma cagòtùé!
Wâdé na wàra! Amen!»

Rà me géé na aré ma tòina

7:3 Ézékiel 9.4,6; Auinapàpari 9.4 7:4 Auinapàpari 14.1,3 † 7:4 144 000—Câmu kâra pai tâbawée kâra diri tèpa àboro kà Pwiduée (12 x 12 x 1 000). Còo note goo Auinapàpari 21.16. 7:10 Auinapàpari 4.10 7:12 Auinapàpari 5.12

13 Nabwé, â [é tabiié naa gooò] i pwi jè ijiao, â é tawèerio pâ: «[Gà tâmogòori pâ] wàilàpà pâ âboro bèepwiri, na rà coona pâ ârabwée pwaa? [Gà tâmogòori] na rà me géewê?»

14 Â go tópi tée pâ: «[Gà ina tóo] co pwi ukai, ba wâgà co na tâmogòori.»

Â é ina tóo pâ: «Wàilà pwiri tèpa me géé na aré ma tòina na dau maina§. Â rà nuwa é ârabwée kàra, ma pwaa, goro é domii kà Pwi nari mutò*.»

15 «Â rà coo ara Pwiduée,
na é tâa gò autâa kée.

Rà piênawéna kée.

Â rà pwamainâe,

naa ne ma pwaa

naa na wâra pwapwicîri kée.

Â é wâjaara, ma wéaarira.

16 O càra caa copwa còwâ.

O pwa jawé kàra,

naa diri pâ pàara.

O càcaa cîrira é tòotù,

[ba o tà pwa curuu kàra].

17 É ipièrù wâgoora

i Pwi nari mutò,

na é coo ara i autâa.

É poparà pâ

naa goo pwârajawé pò,

ba jawé târa wâro.

O ticè nûru i kàra.

Ba wà Pwiduée Caa,

na é càtùra diri.»

8

Tipi Bénabwé kàra aupii goro i tii

7 <β> Ipwabwàti pâ tutu

1 [Gée na càuru pwiri, â go còo mwara naa na nyuâa, pâ pàra muru na o mwa tèepaa]: Ba wà i *Pwi nari mutò, âna é tipi i bé 7 kàra aupii goro i tii. Â ticè pwâratùra, wânidò *napwéretòotù. Â nye po tãnana kaa, naa na é caapwi gòobàra ineretòotù.

2 Â go còo tèpa *angela na rà po 7, na rà coo ara Pwiduée. Â jèpa naa tàra é tutu.

3 Â é me pwi jè *angela, â é coo goro é *aamwari târa imeai, na mwani mii, na ara autâa kà Pwi Ukai. Â é cipa jè wâra acî mwani mii—pé pala târa cîri upwâra na ûrea. Â naa tée é pâ dàuru upwâra na wâru, târa cîri. Âna âraimeai tà Pwiduée, bére pâ pwâra pwapwicîri kà tèpa âboro kée. Â é cîri naa na wâra acî, naa goro i aamwari.

7:14 Daniel 12.1; Mataio 24.21 § 7:14 Aré ma tòina na dau maina—Munaa diri pâ pàara na rà pwamaagé còo, wà tèpa naí Pwiduée. *

7:14 Rà nuwa é ârabwée kàra...goro é domii kà Pwi nari mutò—Ucina goo wà Iésu Kériso, na é nama wádé pwâranûmarà na ara Pwiduée, na é bà ba kàra naa goro satauro. 7:16 Ésaie 49.10 7:17 Psaume 23.2; Ésaie 25.8; Auinapàpari 21.4 8:3 Exode 30.1-3; Auinapàpari 5.8

4 Â too i mu na ûrea, gée naa na-araraîê, na ara Pwidueé, bau i pwâra pwapwicîri kâ tèpa âboro kêe.

5 Â nabwé, â i pwi angela, âna é pwaai i wâra acî goro ânye, gée na aamwari. Â é tûboo naa gòropuu. Â nye pwa âra kaa tikakara, â é kûu. Â nye tèepaa kaa é kakûrubwaanu—ba dau gû kaa é napuu.

7 angela ma 7 tutu <γ>

(*Naporomee 8.6–11.18*)

6 Rà ipwabwâtirâ wâ i tèpa 7 angela, ba na rà upi é tutu kâra.

1 <γ> *Cîri ére gée goo gòropuu*

7 É upi i tutu kêe wâ pwi a pâbéaa kâ tèpa angela. Â rà nye tûboo kaa naa gòropuu é pâiri popaa moo*, ma ânye na pwa domii na. Â é cîri tâjii é pwi caapwi ére gée goo âracié ére, gée goo é gòropuu, ma diri pâ upwâra ma namwatò na tâa wê.

2 <γ> *Mii ére gée goo nawiâ*

8 É upi é tutu kêe wâ pwi bêarailu kâ tèpa angela. Â é nye tûboo kaa naa nawiâ é pé ânye, na pwacèwii é diopwaa kâra jaa. Â tatée é pwi caapwi ére, gée goro âracié ére, gée goro é nawiâ. Â é pâ nau mii wâra domii,

9 â rà bà diri pâ ârawéa, â rà mwû diri pâ wânga, na tâa wê†.

3 <γ> *Maga ére gée goo nairiwâ*

10-11 É upi é tutu kêe wâ pwi bêaracié kâ tèpa angela. Â é nye tûboo kaa gée napwéretòtù é jè pé îricò, na pé dau maina, na nee pâ 'Aru maga'. Â é pwéelaa pâ, pwacèwii é uèu. Â é tatée é pwi caapwi ére gée goro âracié ére, gée goro pâ nairiwâ ma aupò jawé. Â rà pâ nau dau maga, â dau wâru é pâ âboro na rà bà goo.

4 <γ> *Bàutê ére gée goo tòotù ma parui*

12 É upi é tutu kêe wâ pwi bêarapapé kâ tèpa angela. Â nye tatée kaa é tòotù, ma é parui, ma pâ îricò mwara. Â càra caa pwéelaa, na pwi caapwi ére gée goro âracié pâara napô‡.

13 Â go niâ dò, â go côo jè marû bwaamata, na é tâ napwéretòtù. Â é tomara too pâ: «Au! Wârico! Wârico é pâ âboro gòropuu! Ba càra caa pâji upi tutu kâra, wâ pâra tèpa âracié angela! Â rà o jèè tàpo upi.»

9

Bé 5 kâra tutu

5 <γ> *Kòrée na pwa daara*

1 Wâ pwi bé 5 kâra *angela, âna é upi é tutu kêe. Â go côo naani gòropuu é jè [angela*, na pwacèwii è] îricò. Ba é jèè tûboome géenidò napwéretòtù. Â naa tée é kii târa Oolaa, é pwêe, na dau wâgòro†.

8:5 Exode 19.16–19; Lévitique 16.12; Auinapàpari 11.19, 16.18 8:7 Exode 9.23–26; Ézékiel 38.22; Joël

3.3 * 8:7 Pâiri popaa moo—Grêe. † 8:9 Na tâa wê—Grec: Caapwi ére gée goro âracié ére, gée goorâ.

8:10-11 Jérémie 9.14 8:12 Ézékiel 32.7; Auinapàpari 6.12–13 ‡ 8:12 3e phrase—é, Â tubatiâu é pwi caapwi ére, gée goro âracié ére, gée goro é nii kâra. 8:13 Auinapàpari 9.12, 11.14 9:1 Auinapàpari

20.1 * 9:1 Angela—é, Âboro é, duée. † 9:1 Oolaa, é pwêe na dau wâgòro—Karapuu kâra pâ duée ma u, wiâra é auniimiri kâ tèpa Juif (côo Luka 8.1); é, autâa kâ tèpa bà (côo Roma 10.7).

² Ûna é tàpiri, â toome é mu, wàra muru ânye na dau maina. Â é tubabàutê i tòotù, ma é napô.

³ Â rà còobé é pâ kòrée, géé na i mu. Â rà po jara éreé i gòropuu. Â panuâ târa ma rà utijè, pwacèwii pâ keecii[‡], na dau pwa nii kàra.

⁴ Êco na tûâri târa pâ, na rà cibwaa tubaèpà é pâ murumwatò, ma muru câmi, ma upwàra. Â nye pwa tàrù kàra co, ma rà tubaèpà târa pâ âboro na ticé câmu kà Pwiduée wâ gaadaarà.

⁵ Ba panuâ târa na rà nama rà dau maagé còo, naa na 5 parui, pwacèwii maagé goro au-uti kàra i keecii. Êco na papwicíri jiiirà na rà pòtàmwararà.

⁶ Â napwa naa goo wà tèpa âboro bèepwiri, âna rà o mudàra cè pai bà kàra, na pwi pàara bèepwiri. Êco na o càcaa pâri.

Pâ duée na còobé géé na oolaa

⁷ [Na go ucâri] i pâ kòrée, âna [go còo pâ] rà pwacèwii mwara pâ òoci na jèe pwabwàtirà târa paa. Â pwa bwe kàra, na pwacèwii é bwe korona mwani mii. Â é naporomeerà, âna pwacèwii âboro.

⁸ Â é wàrapûrurà, âna gòri, pwacèwii é wàrapûru ilàri. Â é poropwàrà, âna [gòri ma éa] pwacèwii é poropwàra liô.

⁹ Â é pâ ârabwée goro nawàara, âna pwacèwii ârabwée paò târa paa. Â é airi é itoora, âna dau maina, pwacèwii é airi wàtio, na rà dàti é pâ òoci na wàru, naa na aupaa.

¹⁰ Tûgò tèpa kòrée bèepwiri, âna pwa daaé, pwacèwii é tûgòro keecii. Â pwa nii kàra, na rà nama rà maagé còo tèpa âboro, naa na 5 parui.

¹¹ Wà pwi ukai kàra, âna é pé duée, na me géé na Oolaa. Nee naa na *hébèru, âna Abadone, ma nee naa na grec, âna Apollyon, âna pai ina wèe pâ 'Pwi a tutàmwarajè'.

¹² [Â nabwé, â go tère é pwàratùra na ina pâ]: «Jèe nabwé é èpà na pâbéaa, na pwa pwùkùru kèe. Êco na bwaa du ârailu é du pwina bwaa pwicò.»

Bé 6 kàra tutu

6 <γ> Ipaà na dau maina

¹³ É upi é tutu kèe wà pwi bé 6 kàra angela. Â go tère jè pwàratùra na me géé goro é pâ ârapàpé naûru i *aamwari mwani mii, na tâa ara Pwiduée.

¹⁴ Â é ina tà i pwi angela, pâ: «Gà tipi tèpa ârapàpé duée[§] na piirà naa goro jènere nairiwâ maina Euphrate.»

¹⁵ Ba piirà tapacíri é pwi naja, ma parui, ma tòotù, ma ineretòotù bèeni, na é pacoo wà Pwiduée. Â é tipirà wà i pwi angela, ba na rà pipòtàmwara é pwi caapwi ére géé goo âracié ére, géé goo diri pâ âboro gòropuu.

¹⁶ [Â rà popa é pwàra paa na dau maina awé.]

Â go còo naa na nyuâa pâ 200 miliô coda, na tâa gòro òoci.

¹⁷ Â nye wàrapwiri mwara é pai còora kòo, naa na nyuâa. Pwa ârabwée paò târa nawàara, na wàru pâ âmu kàra, âna mii pwacèwii é ânye, ma bwùucùru

9:2 Genèse 19.28; Exode 10.12–15; Joël 2.2, 10 † **9:3** Keecii—Scorpion. Gòwaa. **9:4** Auinapàpàri 7.3 **9:6** Job 3.21; Jérémie 8.3 **9:7** Joël 2.4 **9:8** Joël 1.6 **9:9** Joël 2.5 § **9:14** Duée—Grec: Angela. Pwiri tèpa angela na èpà, â na rà cicara Pwiduée. **9:15** Auinapàpàri 8.7–12

duu, pwacèwii atù pwâra, ma kari pwacèwii ê dà na tòo*. Â ê pûru pâ òoci, âna pwacèwii ê pûru liô. Â rà kòpi ê âracié muru—ânye, ma mu, ma dà na tòo.

¹⁸ Â pwi caapwi ére gée goro ê âracié, gée goo tèpa âboro gòropuu, âna rà bà, gée goo pâ âracié bépitubatòina bèepwiri, na rà kòpi i pâ òoci.

¹⁹ Ba ê pàtàmara pâ òoci, âna tâa pwâra. Â pwa nii kàra mwara, na tûgòrà, na pwacèwii ê dòea. Ba pwa pûrurà, târa ma rà utijè.

Càra caa biirà tèpa âboro

²⁰ Dau maina pâ maagé côo bèepwiri, târa pâ âboro. Êco na wà tàpé na rà udò jii, âna càra caa pinünüma, ma pitòotéri ê pâ tûâ kàra na èpà. Ba rà bwaa nye tà ciburà piênawéna kàra pâ duée imudi. Ba rà cigòboo târa pâ *ânurumuru†, na rà pwa goro na-araraîrà, goro mwani mii, ma mwani pwaa, ma paò, ma atù, ma bàra upwâra—ê pâ ânurumuru na càra caa côojè, ma càra caa tèrejè, ma càra caa pâra.

²¹ Â rà bwaa nye tà pwa na èpà. Ba rà bwaa nye tà mura, ma ipuu imudi, ma pwa dooki. Â rà bwaa nye ipòtàmwara.

10

Angela ma nari tii

¹ Go côo pwi jè *angela na dau pwa nii kêe, na é boome gée napwéretòotù. Â târamiriê goro nee, ba na ârabwée kêe, â tâa gòro pûruê ê ubà, ba na bwe kêe. Â naporomee, âna pwâra pwacèwii i tòotù, â ê du âê, na dau pwa nii kàru*, âna pwacèwii doromara ânye.

² Â é còboo goro âji âê naa nawia, â ê â aèmwü kêe, âna coo namwari. Â é cipa ê nari tii na tàpirié.

³ Â é tûra too, pwacèwii ê liô. Â rà tòpié ê pâ 7 tikakara, â rà taaò.

⁴ Pwa na go wii ê pwina go tère. Êco na go tère ê pwâratûra, me gée napwéretòotù, na é ina tòo pâ: «Gà cibwaa wii ê ère pwina rà ina wà tèpa 7 tikakara bèepwiri. Â gà naapwàniri.»

⁵ Â nabwé, â wà i pwi angela, âna é pagòtù too ê îê ètò naa napwéretòotù,

⁶ ba na é *ipwataâboro naa na nee Pwiduée—wà Pwiduée na é *wâro dàra gòri awé, â na é tapoo ê napwéretòotù, ma é gòropuu, ma é nawia, ma êdiri pâ mûru na wâna.

Ê *paâjupâra na araé, wà i pwi angela pâ: «O câ mwa caa gòiri [ê pai tapacîri kàwà]!

⁷ Ba wà Pwiduée, âna ée tàpo pacoo ê auniimiri kêe, na tàbinyiri gée na biu—auniimiri kêe, na é jèe inapàpari tà tèpa ênawéna kêe, wà tèpa *péroféta. Â ée mwa pacoo, ûna é upi tutu kêe wà pwi Bénabwé angela.»

Gà ija â gà inapàpari

⁸ Go tère mwara i pwâratûra, na me gée napwéretòotù, na é ina tòo còwâ pâ: «Gà pâ nau popa i tii na ia tàpirié, na é cipa wà i pwi angela, na ia é coo gòro parawére jawé, ma wâna mwari.»

* 9:17 Dà na tòo—Soufre. 9:20 Psaume 115.4-7, 135.15-17; Daniel 5.23; Auinapàpari 16.9,11 † 9:20

Ânurumuru—Idole. * 10:1 Ê du âê, na dau pwa nii kàru—Grec: Ê du âê, âna {pwacèwii} du âna wà (colonnes). 10:4 Daniel 12.4,9 10:5 Deutéronome 32.40; Daniel 12.7 10:7 Amos 3.7

⁹ Â go pâra darié, â ûna go ilari jiié i tii, â é ina tôo pâ: «Gà popa, ma ija; â o nea, na pwâgâ, pwacèwii é narapuutâ, caapwi co, na o maga na nanaagâ.»

¹⁰ Â go popa i tii géé na-araraîê, â go ija, â é nye dau nea na pwâô, pwacèwii é narapuutâ. Ûna go namiri, â é maga na nanaaaô.

¹¹ Â é ina tôo mwara pâ: «Gâ inapàpàri mwara ê popai kâ Pwiduée, goo ê pwina ée mwa pwa. Â gà ina tà tèpa âboro na wârû—géé na pâ Ba, ma pâ napô, ma pâ pwâratûra. Â gà ina tà tèpa ukai kâra.»

11

Tupédu a paâjupâra Pwiduée

¹ Géé na càuru pwiri, â naa tôo ê jè bàra watû bécâmu. Â go tère ê pwâratûra na ina tôo pâ: «Gâ pâra, ma gà câmuri i wâra pwapwicîri kâ Pwiduée*, bau ê *aamwari târa imeai. Â gà pûra ê jéûru tèpa âboro, na rà pwapwicîri wâna é wâra pwapwicîri.

² Â gà cibwaa câmuri é goroigé goo wâra pwapwicîri. Ba jèe naa tà tàpé na càra caa tèpa Ba kâ Pwiduée. Â rà o còogai é ville na pwicîri, wâ *Iérusaléma, naa na 42 parui, [pai ina wèe pâ, 1 260 tòotù].

³ «Éco na go o mwa panuâ pâ, tupédu a *paâjupâraô, tupédu *péroféta. Â ru coona dodâ. Â ru mwa inapàpàri é popai kôo, naa na pâ tòotù bëepwiri.»

⁴ [Â câmu kârû] âna du ârailu upwâra élaio†, ma du ârailu wâra ânye. Â ru coo ara Pwiduée Pwi Ukai kâra gòropuu. [Ba ée tàpo cùruru pâ.]

⁵ Wiàna nûma pwi jè âboro, na é tubaèpâ târu, â o tòè é ânye na é còobé géé pwârû. Â o wârapwiri pai tètâmwara [kâ Pwiduée] wâ tàpé na rà pièpàriu.

⁶ Na diri pâ tòotù na ru inapàpàri é popai kâ Pwiduée na, âna o wâjaaru é pàtâma na dau maina. Ba o pâri ma ru pacoo é popaa, ma pubii nawîa ma pâ nairiwâ, ba na mii wâra domii. Wiàna nûmaru na ru tii goo é gòropuu, â o wârû é pâ na jèpapara tòina na o tatée é gòropuu.

Ê pwina o tèepaa târu

⁷ Wiàna ru tubanabwé é pai *paâjupâra kârû, â ée mwa toome wâ Itémuru‡, géé na i Oolaa na ia dau wâgòro. [Ba é pé duée na po dau maina, na pwacèwii pé macii na èpâ.] Â ée mwa pipaa dà i du péroféta kâ Pwiduée, â ée mwa piétò jiiuru, â ée mwa pòtâmwararu.

⁸ Â o tà tâa i du naiuru, wânabibiu kâra na ville maina§, na ara diri tèpa âboro na rà pâ wê. Ê ville bëepwiri, âna ia tanamiri Pwi Ukai kârû, naa goro *satauro, naawê. Â i ville, âna é pâ nau pwacèwii du napô *Sodoma ma *Aigupito*, géé goro pâ èpâ kée.

10:9 Ézékiel 2.8, 3.1–3 **10:10** Ézékiel 3.3 **11:1** Ézékiel 40.3; Zakarie 2.5–6 * **11:1** Wârapwapwicîri kâ Pwiduée—Ucina goo é pai tâbawêe kâ diri tèpa cèiki naa goo Pwiduée. Ba ticé wâra pwapwicîri na wânidò napwéretòtù. (Còo Auinapàpàri 21.22.) **11:2** Luka 21.24; Auinapàpàri 13.5 **11:4** Zakarie 4.3, 11–14 † **11:4** Upwâra élaio—Olivier. **11:5** 2 Samuel 22.9; Psaume 97.3 **11:6** Exode 7.17–20; 1 Samuel 4.8; 1 Rois 17.1 **11:7** Daniel 7.21; Auinapàpàri 12.17, 13.7, 17.8 ‡ **11:7** Itémuru—Grec: Pé macii. **11:8** Luka 13.34 § **11:8** Ville maina—Munaa ville Iérusaléma, é, pwiri ucina goro picaatâa kâ diri tèpa âboro na càra caa papwicîri Pwiduée. * **11:8** Du napô Sodoma ma Aigupito—Ucina goo tèpa âboro, na càra papwicîri Pwiduée.

⁹ Wâru tàpé na rà o côo ê naiiru—tàpé gée na diri pâ napô, ma wâao, ma Ba, ma pwâratùra. Â rà o côoru naa na âracié tòotù â gòobèrèè. Ba o càra caa panuâ ma pwàniri ê naiiru, na pwi pàara bèepwiri.

¹⁰ Êdiri tèpa âboro gòropuu, âna rà o dau ipwâdée, gée goro ê pai bà kà tupédu péroféta bèepwiri. Ba, [na pàara na ru bwaa wâro, âna] ru nama rà dau aré. Â rà o jèpa pinaa târa ê pâ urâpâra, â rà [o câbu naa na] ipwâdée.

¹¹ [Êco na wâéni ê pwina go côo naa na nyuâa, na o mwa tèepaa târu]: Gée na càuru ê âracié tòotù â gòobèrèè, â é nye pawâroru còwâ kaa wâ Pwiduée, â ru nye cimadò kaa. Â dau wâgotâra diri tàpé na rà côoru.

¹² Â pwa ê pwâratùra na maina, me gée napwéretòotù, na é ina târu pâ: «Gàu toome naani!»

Â ru too naa nee, naa napwére-tòotù na ara tèpa èpàriu.

¹³ Â géewê, â nye pwa kaa kakürubwaanu. Â po dau maina pai gù napuu, â é tûuboo ê pwi caapwi ére gée goo 10, gée goro i ville. Â rà bà 7 000 âboro. Â wâ tàpé na rà bwaa wâro, âna dau wâgotâra, â rà papwicîri Pwiduée wânidò *napwéretòotù, â rà ina pâ, dau maina pàtâmee.

¹⁴ Jèe nabwé naawé ê béârailu kêra aré ma tòina. Êco na ée tâpo tèepaa me mwara ê pwi béâracié wèe.

Bénabwé kêra tutu

7 <y> Mwachiri kà Pwiduée

¹⁵ Gée na càuru pwiri, â é upi tutu kêe wâ pwi bé 7 kêra *angela. Â go tère pâ pwâratùra na dau maina, boome gée napwéretòotù. Â rà tomara too pâ:

«Pitòotéri pitûâ
wâni gòropuu.

É pitûâ Pwi Ukai
ma pwi Mesia kêe,
Pwina é pitòrigarié.

Êe mwa pitûâ,
dàra gòiri awé. Nabwé!»

¹⁶ Â wâ i tèpa 24 ijiao, âna rà boo gée gò autâa kêra. Â rà cigòboo ma tùu jùrurà ara Pwiduée, â rà pwamainae.

¹⁷ Â rà ina pâ:

«Bà pwaolé tâgà,
Pwi Ukai Pwiduée!
Dau pwa pàtamagà,
naa gòro diri pâ muru.
Ba wâgà napwiri,
â wâgà nabà.
Gà ipâdi popai,
goo é pàtamagà.

¹⁸ Rà putâmu googà pâ Ba,

na pàara béaa.
 [Na rà ipwacôoco!]
 Ba jèe tèepaa ni pàara
 na gà putàmù na!
 Gà o pitèi tèpa bà.
 Gà o naa câma
 tèpa ênawéna'gà,
 tèpa péroféta;
 ma tèpa âboro'gà,
 tèpa papwicîrigà—
 tèpa âboro kîri,
 ma tèpa âboro maina.
 Jèe tèepaa pwi pàara
 na gà nama tiâu
 tèpa tojii âboro
 pitiri gòropuu. Nabwé!»

7 câmu <δ>

(*Naporomee 11.19-15.4*)

¹ Gée na càùe, â tàpiri ê wàra pwapwicîri kà Pwiduée wânidò napwéretòotù. Â go còo ê wàra pipwataâboro[†]. Â go tère pâ pwàratùra na maina[‡]. Â nye pwa àra kaa tikakara, â é kùu. Â nye pwa kaa kakürubwaanu—ba nye gù kaa é napuu. Â coo ê popaa na dau maina, â rà nye tûuboo kaa pâ pàiri popaa moo.

12

1 <δ> *Tò ilàri ma pwi Dàragô*

¹ [Gée na càuru pwiri, â go còo mwara naa na nyuâa, pâ pàra muru na o mwa tèepaa.] Ba tèepaa naa gopaérenao ê jèe câmu kèe na dau maina, [na rà pò goo pâ âboro]. Wàépwiri, ê tò jèe ilàri na pwényuâa*, na é coona i tòotù, â tâa aranara du âê é parui. Â wâna pûruê é bwe korona, na pwa goro 12 ìricò.

² Â é maagé còo, ba ée jèe pitàmari èpo. Â é i goro é aré ma tòina kèe na dau maina.

³ Â é nye tèepaa me kaa naa gopaérenao ê jèe câmu kèe—è jèe pé walàuma kâra duée, wà pwi Dàragô[†]. Â po mii é naiié, â po 7 pûruê, na jèpa tâa gò, è nari bwe korona. Â po 10 gi kèe.

⁴ Â é dàti boo, goro é tûgòé, è pwi caapwi ére gée goo âracié ére, gée goro è pâ ìricò wânidò napwéretòotù. Â é urarà boo naa gòropuu. Â nabwé, â é tà coo ara i tò ilàri na pigéaa, ba na é uti i pwi èpo kèe wiàna é pitàmarié.

⁵ Napwa naa goo wà i pwi èpo, àna ée mwa pitûâ kâra diri é pâ Ba, goro i tâjò paò kèe.

11:19 Hébéru 9.4; Auinapàpàri 8.5, 15.5, 16.21 † **11:19** *Wàra pipwataâboro*—Rà tâa wê ê 10 Naèà kà Pwiduée. (Còo Deutéronome 10.1-5 ma Hébéru 9.4.) Ucina goro é pai caatâa kà Pwiduée ma é Ba kèe. ‡ **11:19** *Pwàratùra na maina—é, Airimuru na maina.* * **12:1** *Tò jèe ilàri na pwényuâa*—Ucina goro é Ba kà Pwiduée, na é còobé géewê wà pwi Mesia (Pwina naiè). Pwi Ba kà Pwiduée, àna wà tèpa Isaraéla, à nabàni, àna diri tàpè na rà pàra wiâ Iésu. **12:2** Michée 4.10 **12:3** Daniel 7.7 † **12:3** *Dàragô—Dragon.* Naa na tâgadé kà tèpa Juif, àna pé diopwaa kâra âgòri na tâa na numwiri, na é pwi âboro capwi. Nee mwara *Léviathan* (Psaume 74.14). Naani, àna pwi Dàragô, àna jèe nee *Caatana*. (Còo nee tii 9.) **12:4** Daniel 8.10 **12:5** Psaume 2.9; Ésaie 7.14, 66.7; Auinapàpàri 19.15

Ûna pitèpaé, â nye upaé kaa, jii i pwi Dàragô, naa jaa Pwiduée, naa na autâa kêe.

⁶ Â é uru naa namaré i tô nyaa kêe, naa na autâa na é jèe pwabwàti ba kêe, wà Pwiduée. Â o mwa èrùè naawé, naa na 1 260 tòotù.

É ipaa dèe Mikaéla

⁷ Géewé, â nye pwa paa kaa wânidò *napwéretòotù [jaa Pwiduée]. Ba wà pàra tèpa *angela, ma Mikaéla, pwi ukai kàra, âna rà ipaa ma wà i pwi Dàragô ma tèpa duée[‡] kêe.

⁸ Â rà piétò jiià. Â rà tũ còobé i Dàragô ma tèpa duée, géé napwéretòotù,

⁹ boo naaniboo gòropuu.

(Napwa naa goo i pwi Dàragô maina bèepwiri, âna wàè kaa pwiri, wà i pwi dòèa géé na biu. Â nee, âna 'Pwi a cicarajè', é, *Caatana. Â wàè kaa pwiri, na é pwi a-ipa-imwüru tèpa âboro pitiri é gòropuu.)

¹⁰ [Gée na càuru é pai tũu kêe] â go tère é pwâratùra na dau maina, naanidò gopaérenao, na ina pâ:

«Jèe tèepaa tòotù
[na jè tapacîri]!

É paari pàtamee
wà Pwiduée kâjè!

Ée pa-udò é Ba kêe!

É tòpò Mwachiri kêe,

naa tàrù tàra pitûâ

kà pwi Mesia kêe!

Ba é tũ tà Caatana,

pwi a piciapwâ goojè.

Ia é mu pitôtijè

naa jaa Pwiduée,

naa ne ma pwaa.

Â é jèe tũu awé!

¹¹ Rà jèe piétò jiié

wà tèpa béejè,

goro é domii

kà *Pwi nari mutò;

goro é popai

na rà *paâjupâra.

Ba càra caa piwâ,

na rà bà, ba kêe.

¹² Ipwàdée naa napwéretòotù!

Maagé còo naa gòropuu!

Au, wârigà co nawiâ!

É dau putàmu Caatana.

Ba é tũuboo dariwâ.

Â jèe ticè pàara kêe. Nabwé!»

É capwâri i tô ilàri wà Dàragô

^{12:7} Jude 1.9 † ^{12:7} Tèpa duée kêe—Grec: *Angela*. Êco na rà tèpa angela na èpà, na jè ina goorà pâ, duée. ^{12:9} Genèse 3.1,14; Luka 10.18, 22.31; Auinapàpari 20.2 ^{12:10} Job 1.11; Zakarie 3.1 ^{12:12} Ésaie 44.23, 49.13

13 É côoina wà Dàragô pâ, jèe tû tée boo naa gòropuu. Â é capwâri i tô ilàriŠ, ba na é tubaèpà tée. Ba wà tōoni na ia é pitāmari i pwi âboro èpo.

14 Êco na jèe naa tà tōoni, è du wàràiri i marü bwaamata. Â é tâ jiié*, naa namaré, wána è autâa, na jèe pwabwàti ba kèe. Â o ipièrù wâgooé, naawé, naa na âracié naja â gòbèrèè†.

15 Â i pwi Dàragô‡, âna é kòpi géee pwêe, pâ jawé na wâru, na pâ nau jèpé, ba na é wâri gò i tô ilàri.

16 Êco na é nye òmaa kaa è napuu, â é namiri i jawé.

17 Â é nye dau putāmu kaa i pwi Dàragô, naa goo i ilàri. Â é pâra nau ipaa, tà diri pâra tèpa naî tōoni—wà tàpé na rà pitère dà Pwiduée, ma paâjupâra pâ, rà tèpa âboro kà IésuŠ.

18 Â nabwé, â é tà coo i pwi Dàragô wà bàrawià.

13

2 <δ> Itémuru géee nawia

1 Géee na càué, â go cōo [naa na nyuâa, pâ pâra muru na o mwa tèepaa]: Ba go cōo wà Itémuru, na é còobé géee nawia. Po 10 gi kèe. Â 7 pûruê, na jèpa tâa gò è bwe korona. Â wii naa gòro pâ jèpa pûruê, è pâ nee Pwiduée, ba na é [pa autâa kà Pwiduée, ba na é] inaé ba èpà mwara.

2 Ê naiié, âna pwacèwii è nairi léopard. Â è âê, âna pwacèwii è âra ours. Â è pwêe, âna pwacèwii è pwâra liô*. Â é naa tée è nii kèe wà i pwi Dàragô, bau è autâa kèe, ma è pitûâ kèe, na dau maina.

3 Â go cōo è aurumuru na dau maina, gòro jè pûruê, pwacèwii na jèe tòdità, â wàra munaa è jèe bà. Êco na jèe nyu cōwâ, â jèe wâdê.

Â wà diri tèpa âboro gòropuu, âna rà picâdirié goo, â rà pâra wiâê.

4 Â rà pwamainaé, â rà ina pâ: «Wàilàapà cèna pwa nii kèe pwacèwii Itémuru? Wàilàapà cèna pâri ma é cicaraé? Nye ticé!»

Â rà pwamaina mwara i pwi Dàragô, ba wàé, na é naa tée è pàtamee.

É ina ba èpà Pwiduée

5 Jèe panuâ tà Itémuru, ma é tûra, naa na 42 parui. Â é dau pi-ina kèe [ma ina pâ wàé âna wàé Pwiduée].

6 Â é dau ina ba èpà wà Pwiduée, ma è nee, ma è autâa kèe wà *napwéretòotù, ma wà diri tàpé na rà tâa wê.

7 Â jèe nye panuâ tée è pàtamee ma é ipaa, ma é piétò jii tèpa âboro kà Pwiduée. Â jèe panuâ tée mwara târa pitûâ, naa gòro [diri tèpa âboro gòropuu]—diri pâ wâao, ma pwâratûra, ma pâ napô, ma pâ Ba.

Š 12:13 É capwâri i tô ilàri—Wâru pâ muru ni, na pwacèwii è pai upa tèpa Isaraéla jii ukai Faraô na Aigupito. (Cōo Exode 1.22; 14.8; 19.4; Nombres 16.31–33.) 12:14 Daniel 7.25, 12.7 * 12:14 Jiié—Grec: Jii i dōèa. † 12:14 Âracié naja â gòbèrèè—Pai ina wèe pâ, 42 parui, âna 1 260 tòotù. (Cōo Auinapàpàri naporomee 2–3.) Grec: Na caapwi pâara, ma pâ pâara, ma jè gòobàra pâara. ‡ 12:15

Dàragô—Grec: Dòèa. 12:17 Auinapàpàri 11.7 § 12:17 Paâjupâra... è, Rà tà cimwü, naa goro è âjupâra na é paari wà Iésu. 13:1 Auinapàpàri 12.3, 17.3.7–12 13:2 Daniel 7.4–6 * 13:2 Léopard, ba è dau itâa; Ours, ba dau gòri è pwûrué; Pwâra liô, ba dau gòri ma éa è poropwêe. 13:3 Auinapàpàri 17.8

13:5 Daniel 7.8,25, 11.36; Auinapàpàri 11.2 13:7 Daniel 7.21; Auinapàpàri 11.7

⁸ Â rà cau cigòboo tée diri tèpa âboro gòropuu, na jèe càcaa wii neerà, naa na Tii kà *Pwi nari mutô, béaa kêra é pai tòpò wàra é gòropuu†. Wà Pwi nari mutô, âna wàé kaa pwina é jèe bà, ba na é pwi *ârapwaaillô.

⁹ [Â wâgo, Ioane na go wii é tii bèeni, âna go ina pâ]: Wà pwina pwa pwâranyürué, âna wâdé na é tère!

¹⁰ Ba o tubaèpà tà tèpa âboro kà Pwiduée. Rà o pwa karapuu wà pàra pwi, â rà o pòtàmwara pàra tàpé. Â wâdé na rà cipa ba mwü é cèikî kêra, ma pidâpwicâarirà [naa na é pwina o tèepaa târa].

3 <δ> Pé macii géé napuu

¹¹ Géé na càué, â go còo é béarailu kà tèpa macii [na èpà] na é còobé géé napuu. Po ârailu gi kêe, na pwacèwii é gi kêra nari mutô, êco na é pwi a takânarijè, pwacèwii é dàragô. [Â nee mwara, âna ‘Wà pwi *péroféta a pwâ’]‡.

¹² Â é waké ba kà Itémuru, pé macii béaa, na ia jèe nyu còwâ i aurumuru kêe. Ba é tòpi jii Itémuru édiri tàrù kêe ma pàtamee.

É tacoo goo diri tèpa âboro gòropuu, ba na rà cigòboo na ara Itémuru.

¹³⁻¹⁴ Â é pwa é pâ câmu na dau maina, goro pàtamee, na ara Itémuru. Ba é panuâ boo é ânye géé napwéretòtù, â rà cau pò goo wà tèpa âboro gòropuu. Â panuâ tée, ma é ipa-imwürrurà. Â é tûâri târa, ma rà pwa cè ânua wà Itémuru, na ia pwa aurumuru wâgoóé, â ia jèe nyu còwâ§.

É pawâro ânua Itémuru

¹⁵ Panuâ tà i béarailu kà tèpa macii—[i pwi péroféta na é pwâ]—ma é pawâro i ânua Itémuru. Â panuâ târa i ânuaé, ma é tûra, ma pòtàmwara diri tèpa âboro na càra caa pwamainae.

¹⁶ Â é tacoo goro pâ âboro diri, ma rà tòpi é câmu kêe naa goo îrà ètò, é, wâ gaadaarà. É wàrapwiri tà tèpa âboro diri, na kîri ma maina, â wà tàpé na pwa neemururà, ma ticé neemururà, â wà tàpé na pwa tàrù kêra, ma wà tàpé na ticé tàrù kêra*.

¹⁷ Â ticé âboro na pâri ma pi-icu, wiàna ticé goóé é pwi câmu bèepwiri. I pwi câmu kêe bèepwiri, âna nee wà Itémuru ma nimaro na ucina goo nee.

¹⁸ [Wâgo, Ioane, na go wii é tii bèeni, âna go ina tàwâ pâ]: Wà pwi âboro na é tàmanga, âna wâdé na é pitadàra é nimaro kà Itémuru. Ba é nimaro kêe, âna nee pwi jè âboro—âna 666†.

14

4 <δ> Ipwamaina nari mutô

¹ [Géé na càué, â go còo mwara, naa na nyuâa, pâ pàra muru na o mwa tèepaa]: Ba go còo i *Pwi nari mutô, na é cima wâgòro jaa *Siona. Â rà gére tâa jaaé 144 000 âboro*—wàilà diri na jèe wii na gaadaarà é nee, ma nee Caa kêe.

13:8 Psaume 69.29; Auinapàpari 17.8, 20.12, 15, 21.27 † **13:8** Béaa kêra é pai tòpò wàra é gòropuu—É pâ popai bèepwiri, âna pâri ma jè tòpò naa goro jènere é pâ popai bèeni: *Wà Pwi nari mutô, âna wàé na é jèe bà...* **13:10** Jérémie 15.2, 43.11; Auinapàpari 14.12 ‡ **13:11** ‘Wà pwi péroféta apwâ’—Còo Auinapàpari 16.13, 19.20, 20.10. **13:13-14** 1 Rois 18.24–39; Mataio 24.24; Auinapàpari 19.20 § **13:13-14** *Ja jèe nyu còwâ—é, Ia é jèe wàro còwâ.* **13:16** Auinapàpari 14.9–11, 16.2, 20.4 * **13:16** ...Pwa tàrù kêra, ma...ticé tàrù kêra—*Hombres libres et esclaves.* † **13:18** 666—Wiàra é auniimiri kà tèpa Juif, âna 6, âna nimaro kêra âboro. 666 âna nimaro kà pwina nùmee na é tâa na autâa kà Pwiduée. * **14:1** 14 000 âboro—Còo note goo Auinapàpari 7.4.

² Â go tère ê jè pwàratùra, na me gée napwéretòotù, na pwacèwii airi gitar na dau wàru. Dau maina é aié, pwacèwii é airi pwiritée†, ma é airi tikakara.

³ Ba rà nyabi wà diri tèpa âboro bèepwiri, naa naporomee [Pwiduée, na é tâa] na autâa kêe; ma na ara tèpa ârapàpé macii na pwa nyuâarà, ma wà tèpa 24 ijiao. Â é nyabi kàra, âna bwaa âmué, â nye ticè pwi jè âboro cèna é tâmogòori. Â nye wâdé co tèpa 144 000, ba nye wàilà tèpa âboro na jèe pa-udòrà jii é gòropuu.

⁴ Wàilà tèpa âboro, na càra caa pitubamiirirà naa na wâro-gòronaigé‡. Â rà pâra wiâ Pwi nari mutò, naa na pâ ére na é pâ wé. Ba é jèe uparà wà Pwiduée, ma wârirà§, ba na rà tèpa âboro [wâna Ba] kàru ma wà Pwi nari mutò. Â rà pwacèwii é *ârapwaailà ba kêe, na pwa goro é bétapoo pwêe na jè piûnya.

⁵ Â càra mu caa tèpa pwâ. Â nye ticè èpà na rà pwa goro irà.

5 <δ> Popai kà tèpa 3 angela

⁶ Nabwé, â go còo pwi jè *angela na é tâ gopaérenao. Â é pâ nau picémara é popai wâdé na âjupâra dâra gòiri awé târa diri pâ âboro gòropuu—tà tàpé gée na diri é pâ wâao, ma pwàratùra, ma napô, ma pâ Ba.

⁷ Â é tomara too pâ: «Guwà papwicîri wà Pwiduée, ma ipwamainae! Guwà tòbuari Pwina é tapoo napwéretòotù ma gòropuu, ma nawia, ma nairiwâ. Ba jèe tèepaa i pwi pâara na ée mwa pitèi tèpa âboro gòropuu na.»

⁸ Â [ûna é pâra, â] é tèepaa me wà pwi jè angela, na é tomara too pâ:

«Ée jèe tûu *Babulona*,
túra napô-bà!
É ipa-imwûru
diri é pâ Ba.
É naa târa dipâa.
Rà ipwirié goo.
Rà pwaduwa kêe.
Rà pwa pwina miiri.
Rà ipuu imudi,
wà tèpa âboro gòropuu. Nabwé!»

⁹ Â gée na càuè, â wà pwi jè angela, âna é pâra wiâ du angela bèepwiri. Â é tomara too pâ: «Wàéni é pwina o tèepaa tà tàpé, na rà pwamainà wà Itémuru ma i ânuuè, ma tòpi i câmu kêe naa gaadaarà ma goro irà:

¹⁰ O naa târa, wàilà mwara, é dipâa, na é pwabwàti wà Pwiduée, dipâa goro é pwâra putâmu kêe. Â càcaa tògòtù goro jawé, [â o gòo ma maga, na rà wâdo]. Â rà o aré ma tòina goro ânye ma dà na tòo, na ara pâ angela na rà pwicîri, ma Pwi nari mutò.

14:2 Auinapàpàri 1.15, 19.6 † **14:2** Pwacèwii é airi pwiritée—é, Pwacèwii pâ wià na dau maina. **14:3** Ésaie 42.10; Auinapàpàri 5.9, 7.4 ‡ **14:4** 1^r e phrase—Ucina goro é wâro na wâdé na ara Pwiduée, ba ticè na èpà na. § **14:4** Wârirà—Ucina goro é pai pipanuâ wâra é wâro kà Kériso. **14:8** Ésaie 21.9; Jérémie 51.7,8; Auinapàpàri 17.2, 18.2,3 * **14:8** Babulona—Còo mwara Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadâra tii. Ucina goo diri tàpé na rà cicara Pwiduée ma tubaèpà tà tèpa âboro kêe. **14:9** Auinapàpàri 13.12-17 **14:10** Genèse 19.24; Psaume 75.9; Ésaie 51.17,22; Jérémie 25.15-16; Ézékiel 38.22; Auinapàpàri 16.19, 20.10, 21.8

11 «Á é nye tà tòò awé i ânye, â rà o maagé còo goo dàra gòiri. Á o càra caa nao, naa ne ma pwaa. [Wàépwiiri é pwina o mwa tèepaa tà] tàpé na rà ipwamaina wà Itémuru ma i ânuuê, ma tòpi i câmu kée.»

12 [Wâgo, Ioane, na go wii é tii bèeni, âna go ina pâ]: Wàépwiiri é bépipagòo tèpa âboro kà Pwiduée. Wâdé na rà pidàpwicâarirà, [ûna tubaèpà tàra] ma pitère dàra é pâ naèà kà Pwiduée. Wâdé na rà tà mwü naa na cèikí kàra naa goo Iésu.

13 Á géé na càùé, â go tère é jè pwâratùra géé napwéretòotù, na ina me tóo pâ: «Gà wii pâ: “Cidòri nyuâa tàpé na rà bà, tapoo nabà, géé goro pai cèikí kàra naa goo Pwí Ukai.”»

Á é Nyuâaé Pwicîri, âna nye wàé mwara, na é ina pâ: «Ûu kaa, ba rà o nao jii é pâ aré ma tòina kàra. Á rà o tòpi é câmarà goro é waké kàra*.»

6 <δ> Piûnya naani gòropuu

14 Go ucâri, â go còo wà *Pwina naîri âboro‡, na é tâa na é nee na pwaa. Á é bweri é bwe korona mwani mii, â é popa é pwâci na po éa.

15 Á go còo wà pwi jè angela, na é còobé géé na wâra pwapwicîri[§] [nidò *napwéretòotù]. Á é tomara too tà i Pwi na ia é tâa na i nee, pâ: «[Tèpa âboro gòropuu, âna pwacèwii blé na] jèe po wàèà bwàti. Jèe tèepaa é tòotù kàra piûnya*! Gà tù paé i pwâci'gà, â gà tapàgà!»

16 Á é tûboo naa gòropuu i pwâci kée wà pwini, â é piûnyari i gòropuu.

17 Géé na càùé, â é còobé wà pwi jè angela, géé na wâra pwapwicîri, nidò napwéretòotù. Á wàé mwara, âna é cipa jè pwâci na dau éa.

18 Á nabwé, â é tèepaa me géé na *aamwari târa imeai, wà pwi jè angela, na é pitûa naa goro ânye. Á é tomara too tà wà i pwi a cipa i pwâci. Á é ina tée pâ: «Po dau wâru [pâ âboro, wâni gòropuu na rà èpà. Á rà pwacèwii] é pâ nacici pwâra dipâa na jèe po dau târa. Á gà tù paé i pwâci, â gà tapàgàra.»

19-20 Á é tûboo i pwâci kée i pwi angela, naa gòropuu. Á é tapàgà i pwâra dipâa wà gòropuu. Á é tù naa na aubigagai dipâa, naa gòroigé jii é napô. Á còogairà, â é nama joro é dipâa. Ba wàépwiiri é pwâra putâmu kà Pwiduée. Á o joro é domii kà tèpa âboro èpà, â o tù too, ma tù jai caapwi âboro†, naa na 300 kilomètres.

15

7 <δ> Ipwabwàti 7 bétubatòina

1 Géé na càùé, â go còo [mwara naa na nyuâa, pâ pàra muru na o mwa tèepaa]. Á go pò goo jè câmu kée na dau maina, naa napwéretòotù. Ba pwa 7 *angela, na rà tà pa pâ 7 bépitubatòina. Wàé kaa pwiri é Bénabwé maagé còo, Bénabwé pwâra putâmu kà Pwiduée.

14:11 Ésaïe 34.10 14:12 Auinapàpari 13.10 † 14:13 Dernière phrase—é, É pâ waké kàra, âna paâjupàràrà. Grec: É pâ waké kàra, âna pàra wiàrà. 14:14 Daniel 7.13 ‡ 14:14 Wà Pwina naîri

âboro—é, Pwi âboro na pwacèwii é Pwina naîri âboro (Iésu Kériso). § 14:15 Wâra pwapwicîri—Ucina co, ba ticé âji wâra pwapwicîri na wânidò napwéretòotù. (Còo Auinapàpari 21.22.) * 14:15 Piûnya—Récolte.

Munaa ucina goo tèpa âboro diri, na o todâra naa na pitèimuru kà Pwiduée (Osée 6.11). É, tèpa âboro kà Pwiduée co, na rà mwa tò naa na Mwaciri kée (Maréko 4.29). 14:18 Joël 4.13 14:19-20 Ésaïe 63.3;

Auinapàpari 19.15 † 14:19-20 Jai caapwi âboro—Grec: Jai aunapàò na pwâra òoci (mors).

² Â go côo ê jè nawià na pwacèwii wàrapéà na pwa ânye na. Â pwa pâ âboro [na rà coo gòro i najawé]—wà tàpé na rà piétò jii wà Itémuru, wà i pwina pwa ânuué ma nimaro kée. Â rà cau cipa ê gitar na é naa tàra wà Pwiduée.

³ Â rà nyabiri i nyabi kà *Moosé, pwi ênawéna kà Pwiduée, bau nyabi kà *Pwi nari mutò:

«Dau maina wakè'gà,
maina ma pwényuâa,
co Pwiduée Caa.
Dau maina ni'gà,
naa gòro diri pâ muru;
pwâra ukai'gà
goro diri pâ Ba!
*Tàrù pâ naigé'gà!

⁴ Wâgà co na gà pwicîri.
Wâgà co na gà Pwiduée.
O wàilàapà cè âboro,
na càcaa wâgotée googà?
O wàilàapà cè âboro
na câé caa ipwamainagà?
O nye ticé caapwi!
Rà o cau me pâ Ba;
rà cigòboo na aragà.
Ba paari wakè'gà
pâ tàrù ma âjupâra'gà!»

7 wâra jawé bétubatòina <ε>

(*Naporomee 15.5-16.21*)

⁵ Géé na càuè, â go ucâri ê napwéretòotù, â go côo ê *wâra pwapwicîri pwa goro imwaano. Âna tàpirié ê ère na dau pwicîri na wâna.

⁶ Â rà còobé wà i tèpa 7 angela, na ia rà cipa ê pâ 7 bétubatòina*. Â rà coona ârabwée imwaano na dau pwaa, â rà pii nawâarà goro pûukake na mwani mii.

⁷ Â wà pwi jè ârapàara tèpa ârapàpé macii na pwa nyuâarà, âna é jèpa naa tà tèpa 7 angela bèepwiri é wâra jawé mwani mii, na wâbé goro pwâra putâmu kà Pwiduée, wà Pwina é *wâro dâra gòiri awé.

⁸ Â i wâ pwicîri, âna é nye wâbé kaa goro mu, géé goro ê pai maina ma muugère kà Pwiduée, ma é pàtâmee. Â nye ticé jè âboro cèna pârié ma é tò naa na i wâ pwicîri, tèpeaa naa goro cè pai pacoo kâra diri ê pâ bétubatòina kà tèpa 7 angela.

16

¹ Géé na càuè, â go tère ê pwâratùra na maina, naa na é ère na dau pwicîri, na é ina tà i 7 *angela pâ: «Guwà pâra, â guwà wicèpwiri é pâ wâra jawé naa gòropuu, ba câmu kâra é pwâra putâmu kà Pwiduée.»

1 <ε> *Tonga*

15:3 Exode 15.1; Psaume 139.14, 145.17

15:4 Psaume 86.9; Jérémie 10.6-7

15:5 Exode 38.21

* **15:6** *Bétubatòina—Malheur; plaie, fléau.*

15:8 1 Rois 8.10-11; 2 Chroniques 5.13-14; Ésaïe 6.4

²É pàbéaa pà wà pwi jè angela, â é wicèpwiri ê wâra jawé kêe naa gòropuu. Â nye tèepaa kaa ê pà tonga na po èpà ma miiri, naa goo diri tàpé na rà cigòboo târa i ânuu wà Itémuru ma ipwamainâ—wàilà na pwa ê câmu kêe na wâgoorà. Â rà dau céepwâ* goo.

2 <ε> *Nawià na mii*

³Nabwé, â é me wà pwi béârailu kà tèpa angela, â é wicèpwiri i wâra jawé kêe naa nawià. Â é nye biié kaa i nawià ma mii-tòri, pwacèwii ê domii kâra ê âboro bà. Â rà po cau bà diri pà muru na tâa nawià.

3 <ε> *Nairiwâ na mii*

⁴Nabwé, â é me wà pwi béâracié kà tèpa angela, â é wicèpwiri ê wâra jawé kêe, naa na ê pà nairiwâ, ma ê pà aupò jawé; â nye domii kaa.

⁵Â go tère pwi jè angela, [na pitûâ naa] goro diri pà najawé, na é ina tà Pwiduée pà:

«Wâgà co na gà *târù!
Ba wâgà nabà,
â wâgà napwiri!
Wâgà na gà pwicîri.
Pwa târù'gà co
ma gà pitèirà,
ma pwa wârimuru târa.
⁶[Ba rà pwa na èpà]:
Rà nama joro domii,
domii kâra ê Ba'gà
ma tèpa *péroféta'gà.
Â gà pawâdoorà ni
goro ê domii,
na jèpa pàrirà. Nabwé!»

⁷Â go tère mwara ê pwâratùra, me géé na i *aamwari târa imeai. Â é ina pà:

«Ûu kaa, co Pwi Ukai
Pwiduée kâjè!
Dau maina ni'gà
naa gòro diri pà muru.
Âjupâra ma târù
ê pai pitèi'gà,
[ma wârimuru
na gà naa târa]. Nabwé!»

4 <ε> *Tòoka*

⁸⁻⁹Nabwé, â é me wà pwi béârapapé kà tèpa angela. Â é wicèpwiri ê wâra jawé kêe naa na i tòotù. Â rà nye dau tòoka kaa goo pà âboro. Êco na càra caa pinünûma ma rà biirà, ma rà ipwamainâ Pwiduée. Â rà pinabaèpàé, géé goo na wâé na pwa pàtâmee, naa goro ê pà bétubatòina bèepwiri.

5 <ε> *Bàutê*

10 Nabwé, â é me wà pwi bé 5 kâra angela. Â é wicèpwiri ê wâra jawé kêe naa goro ê autâa kà Itémuru. Â nye bàutê kaa ê mwaciri kêe. Â wà tèpa âboro, âna rà tòngüru poropwâra. Ba rà dau maagé cõo [goro pai tonga kâra].

11 Êco na càra caa pinünüma, ma rà coo jii ê pâ túâ kâra na èpà. Â rà pinabaèpà wà Pwiduée *napwéretòotù.

6 <ε> *Mwari nairiwâ Euphrate*

12 Nabwé, â é me wà pwi bé 6 kâra angela. Â é wicèpwiri ê wâra jawé kêe, naa nairiwâ maina Euphrate. Â nye po mwari kaa, ba na o naigé kà tèpa ukai, na rà o mwa me gée na auègòdò tòotù†.

13 Nabwé, â go cõo pâ âracié duée na miiri, na rà pwacèwii ê pâ gérenu‡. Â rà jèpa còobé gée na pwâ i pwi Dàragò, ma wà Itémuru, ma i pwi péroféta, pwi a pwâ, [na ina gooe mwara pâ pwi macii na èpà]§.

14 Wà tèpa duée bèepwiri, âna [pwa pàtàmara ma] rà pwa pâ câmu, na rà pò goo pâ âboro. Â rà pâ nau panaimari tèpa ukai wâni gòropuu, ba na rà pipaa dà Pwiduée, na é Tòotù na é jèe pacoo. [Na pwi Tòotù bèepwiri, âna ée mwa piétò, ma pitèi ê gòropuu diri wà Pwiduée. Ba wàé co na] dau pwa pàtamee naa goro diri ê pâ muru.

15 É ina wà Pwi Ukai Iésu pâ: «Guwà tère bwàti, ba go o mwa wâjué me cõwâ*, [â go péa papòwà] pwacèwii pwi a mura naa ne. Â cidòri nyuâa pwi âboro na é tà tàci, ma pwabwàti ê pâ ârabwée kêe. Ba péa é tà cicápé, â ée mwa kamu wiàna cõoé.»

16 Wà tèpa duée âna rà panaimari tèpa ukai gòropuu, naa na jè nadàbo, na ina goo pâ Harmaguédon goro pwa *hébèru.

7 <ε> *Gù napuu ma popaa moo*

17 Nabwé, â é me wà pwi bé 7 kâra angela. Â é wicèpwiri ê wâra jawé kêe, naa gopaérenao. Â go tère ê pwâratùra na maina gée na autâa kà Pwiduée, wâna é wâra pwapwicîri. Â é tomara too pâ: «Jèe po cai coo diri!»

18 Â nye pwa âra kaa tikakara, â é kûu. Â nye tèepaa kaa ê kakürubwaanu na dau maina. Â càcaa pwa cè gù napuu cèna wàrapwiri, tapoo gée na é tèepaa pwi âboro naani gòropuu.

19 Â téura pâ ville na wâru wà gòropuu. Â po pitadàrùe ma âracié pàara, é ville maina†. Ba nye wàrapwiri kaa é wârimuru na é naa târa é ville Babulona wà Pwiduée. Ba é pawádooe goro dipâa, na tõe goro é pwâra putàmú kêe.

20 Â diri ê pâ pò ma jaa, âna rà jèpa ipiina, gée goro é kakürubwaanu.

21 Â rà nye tûu kaa gée napwéretòotù, pâ pàiri popaa na moo, na po dau maina, pwacèwii ê baikè cima‡ na tûu naa gò tèpa âboro. Â rà pinabaèpà Pwiduée goo wà tèpa âboro. Ba dau maina awé pâ hétubatòina bèepwiri.

16:10 Exode 10.22; Ésaïe 8.21–22 **16:12** Ésaïe 11.15 † **16:12** *Auègòdò tòotù—L'est.* ‡ **16:13** *Gérenu—Munaa ucina goo é popai kà tèpa duée bèepwiri na miiri.* § **16:13** *Na ina gooe mwara pâ, pwi macii na èpà—Cõo Auinapàpàri 13.11.* **16:14** Auinapàpàri 19.19 **16:15** Mataio 24.43–44; Auinapàpàri 3.3 * **16:15** *Go o mwa wâjué me cõwâ—Bénabwé pai tèepaa me kà Iésu.* **16:16** Zakarie 12.11 **16:18** Auinapàpàri 4.5, 8.5 **16:19** Auinapàpàri 14.10 † **16:19** *É ville maina—Munaa Babulona (ucina goo Roma. Cõo note goo Auinapàpàri 17.1), é, pwiri Iérusaléma.* **16:20** Auinapàpàri 6.14 **16:21** Exode 9.23–24; Auinapàpàri 11.19 ‡ **16:21** *É baikè cima—Grec: Caapwi talent. Câmu kêe, âna 35–40 kilo.*

17

Tô ilàri gòronaigé Babulona

¹ Gée na càùé, â é medario, wà pwi jè ârapàara tèpa 7 *angela, na ia rà wicèpwiri i pâ 7 wâra jawé. Â é ina tôo pâ: «Gà me, ma go paari tâgà è wârimuru [na ée mwa naa wà Pwiduée] tà i pwi ville na maina, goro jènere pâ nairiwâ na wâru*, na ina goo wê pâ 'Tô ilàri gòronaigé, na é dau èpà'.

² [Ba dau miiri é wakè kèe.] Ba rà ipuu† ma diri tèpa ukai naa gòropuu. Ê pâ tûâ kèe âna pwacèwii dipâa, na é naa târa pâ âboro gòropuu, ba na rà cau ipwirié, ma wârori é tûâ kèe.»

³ Â wà i pwi angela, âna é popao naa na nyuâa, naa namaré. Â go côo naawé i tô ilàri bèèpwiri, âna é tâa gòro è macii na dau mii. Â po 7 pûru i macii, ma po 10 gi kèe, [ba wà Itémuru]‡. Â wii naa na diri é naiié é pâ nee béipwamainâe ma bínabaèpâ Pwiduée.

⁴ Â wà i tô ilàri, âna é coona é ârabwée na dau bwùucùru ma mii, [pwacèwii pâ ârabwée kà tèpa ukai ma âboro imaina]. Â é picûâaè goro mwani mii, ma perle, ma pâ atù na maina é wâri wèe, na pwâra. Â é tà pa é wâra jawé mwani mii na wâbé goro pâ muru na miiri. Ba pâ muru na èpâ, gée goro é càraé na dau èpâ.

⁵ Â wii na gaadaaé è nee na pitàbinyiri, [âna é âji ère na pai ina wèe pâ]:

BABULONA NA DAU MAINA—NYAA
KÀ PA ILÀRI GÒRONAIGÉ MA ÊDIRI PÂ
TÛÂ NA MIIRI NAA GÒROPUU.

⁶ Â go côo pâ é ipwirié, ba é jèe dau wâdo è domii kà tèpa âboro kà Pwiduée, na tètâmwararà, gée goro é pai cèikî kâra naa goo Iésu.

Ina tà Ioane pai ina wèe

Go ucârié, ba go dau pò gooé.

⁷ Â é ina tôo wà i pwi angela pâ: «Gorodà na gà pò gooé? Go o ina tâgà è pai ina wèe na tàbinyiri, goo wà tô bèèpwiri, ma wà Itémuru, na é coo gooé, ma pâ 7 pûruè ma pâ 10 gi kèe.

⁸ «Ba wà Itémuru, âna é wâro béaa, â é jèe bà nabà. Â ée mwa toome còwâ, gée na è Oolaa na ia dau wâgòro§. Â rà o pò goo, è pâ âboro gòropuu—tàpè na càcaa wii neerà, naa na Tii goro wâro béaa kâra è pai tòpò wâra è gòropuu. Êco na, ûna é còobé wà Itémuru, â wà Pwiduée, âna ée mwa nama tiâué bamwara.

⁹ «Wà pwina é tèi bwâti pâ muru, âna wâdé na é tâmogòori ni, pâ: Ê pâ 7 pûruè bèèpwiri, âna câmu kâra è 7 nari jaa*, na é tâa wê i tô ilàri. Â câmu mwara kà 7 tèpa ukai.

17:1 Jérémie 51.12-13 * **17:1** Ville na maina... Babulona biu, âna ucina goo Roma, è ville maina na pàara kà Ioane. Â ucina goro diri pâ pubu âboro na càra caa papwiciri Pwiduée. **17:2** Êsaie 23.17; Jérémie 51.7; Auinapàpàri 14.8 † **17:2** Rà ipuu—Ê wârogòronaigé, âna ucina goro è pai pwamaina wâra pâ duée imudi. Â ucina mwara goro è pai càcaa papwiciri Pwiduée. **17:3** Auinapàpàri 13.1 ‡ **17:3** Ba wà Itémuru—Còo Auinapàpàri 12.3. **17:4** Jérémie 51.7; Auinapàpàri 18.16 **17:6** Auinapàpàri 18.24, 19.2 **17:7** Auinapàpàri 13.1 **17:8** Daniel 12.1; Auinapàpàri 11.7, 13.7 § **17:8** Oolaa na ia dau wâgòro—Còo 2e note goo Auinapàpàri 9.1. * **17:9** 7 nari jaa—Ucina goo wà ville Roma, na bari naa gò 7 nari jaa. Tèpa 7 ukai, âna pwiri pàra tèpa ukai (empereur) naawé.

10 Ba tèpa 5 gée goorà, âna rà jèe tûu. Â é bwaa nye tà tâa pwi jèpwi. Â bwaa nye tiâu pwi jèpwi. Â wiàna ée mwa tèepaa, â o càcaa gòiri é pai tâa kêe. [Ba é jèe nye pacoo pwiri wà Pwiduée.]

11 «Napwa naa goo wà Itémuru, na ia é wâro béaa, â na ia é jèe bà, âna wàe kaa pwiri pwi jè àrapàara tèpa 7 ukai. Â [ée mwa wâjué còwâ, ba na] é pwi bé 8 kâra ukai mwara, béaa kâra é pai tubatiâué.

12 «Napwa naa goo é pâ gi kêe na gà còo, âna câmu kà pàra tèpa 10 ukai, tàpè na bwaa ticè mwaciri kâra. Â o naa tàra co ji pàara, na càcaa gòiri†, ma rà o pitûâ na, ma wà Itémuru.

13 «Nye caapwi é aunünüma kâra, ma rà pinaa é pàtàmara, ma é tàrù târa pitûâ, naa gooé.

14 Ba rà o mwa ipaa dà *Pwi nari mutò. Êco na é nye piétò jiiirà. Ba nye wàe kaa na é Pwi a pitûâ kà tèpa pitûâ, ma Pwi Ukai kà tèpa ukai. Â rà o tâa ma wàé‡, wà tèpa âboro kêe—tàpè na é todàra, ma pitòrigarirà, ma rà cimwü naa na é cèikì kâra.»

Rà èpàri tò ilàri tèpa ukai

15 É ina tóo mwara i pwi angela pâ: «Gà còo pâ nairiwâ na wâru [naa goro jènere i ville] na ia é tâa wê i tò ilàri gòronaigé. Wàé kaa pwiri é câmu kâra pâ âboro, gée na diri pâ puâboro, ma pwâratùra, ma napò, ma Ba.

16 «Napwa naa goo Itémuru, â pâ 10 gi kêe, [âna tèpa 10 ukai] âna rà o pâ nau èpàri i tò ilàri gòronaigé. Â rà o mwa popa é pâ naneemuru tóni, ma pâ ârabwée kêe, ba na o ticè kêe, â ée mwa pâra cicàpé. Â rà o mwa uti é pièe, ma cîri napwùrudóe naa gòro ânye.

17 «Rà wàrapwiri, ba na pacoo é câbawâdé kà Pwiduée. Ba wàé kaa, na é tòpò é aunimiri naa na pwâranümarà, ba na rà cau pitêrerà, ma rà naa tà Itémuru é pwâra ukai kâra. Â wàrapwiri, tèepaa naa goro é pai pacoo diri é pwi na ia é jèe mara ina wà Pwiduée.

18 «Napwa naa goo i tò ilàri bèepwiri, na ia gà còoê, âna é câmu kâra ville maina, na é pitûâ kâra diri tèpa ukai wà gòropuu.»

7 popai goo babulona <ζ>

18

(Naporomee 18)

1 Gée na càuru é pâ pwi bèepwiri, â go còo mwara pwi jè *angela, na é boome gée napwéretòtù. Â naa tée pàtamee na maina. Â dau maina pai muugère kêe, na é pwéelaa pàpàri é gòropuu.

É pitèié Pwiduée

1 <ζ> O téuraé

2 Â é tomara tóo pâ*:

«Ée jèe tûu *Babulona,
téura napò-bà!
[Ticè âboro wê!]

17:12 Daniel 7.7,24 † 17:12 Ji pàara, na càcaa gòiri—Grec: Caapwi ineretòtù. ‡ 17:14 Â rà o tâa ma wàé... é, Â rà o piétò ma wàé... 17:16 Auinapàpàri 18.8 18:2 Ésaie 13.21, 21.9, 34.11-14; Jérémie 50.39; Auinapàpàri 14.8 * 18:2 Pwiri bétapoo popai goo Babulona, âna tâa na naporomee 17.

Jèe wâ kà tèpa u,
 pwârawâ kâra duée,
 bawâ kâra arâu,
 [aucârû kâra akâna]
 autâa kâra diri,
 pâ macii na miiri.
³ [Tojii tô ilâri-bâ.]
 É naa dipâa kêe.
 Rà ipwirié pâ Ba.
 Rà pâ nau pwacèwiié.
 Rà pwa tûâ na miiri.
 Rà ipuu imudi ma wâé,
 pâ ukai gòropuu.
 Wâro géee gooé
 tèpa pi-icu.
 Wâru mwani kâra,
 géee goo pâ tûâ èpâ kêe. Nabwé!»

2 <ç> Dau maina wârimuru kêe

⁴ Go tère è jè pwâratùra me géee napwéretòotù, na é ina pâ:

«Tèpa naîô wée!
 Uru jii Babulona.
 Còobé jii tôobâ.
 Uru jii pâ èpâ kêe.
 Naaco pâ tûâ kêe.
 Ba guwâ péa tòpi
 è wârimuru kêe!
 Dau maina aré
 na go o mwa naa tée.

⁵ Dau wâru èpâ kêe.
 Dau pòri too,
 tèepaa naanidò
 napwéretòotù!
 Go côo wakè kêe,
 â câgo caa pwanauri.

⁶ Go o mwa papodé.
 Naa wârimuru tée
 wiâra pâ èpâ kêe.
 Naa tée na dau maina
 jii è pwina é pwa.
 Pwaaî wârado kêe.
 Ba é naa dipâa kêe
 [târa tubaèpâ târa pâ Ba].
 Pwaaî mwâra
 goro dipâa na gòo,
 bà na é wâdo còwâ.
 [Á ée dau maagé goo.]

⁷ Dau maina nùmee.

Wâru mwani kêe.
 Maina ipwâdée kêe.
 Êkaa na wàrapwiri:
 O maina aré kêe.
 Piêdò maagé kêe.
 É pi-ina kêe pâ:
 “Go nye tô ukai.
 Câgo caa tô dâpwà.
 O câgo caa côo pikîri.”
 8 Êkaa na wàrapwiri,
 na jì caapwi tóotù,
 ée pâ nau tô dâpwà.
 Ée mwa côo pikîri.
 Ée mwa copwa.
 O cîriê naa na ânye.
 Ba maina pàtâmoò,
 wâgo Pwîduée
 ma go pitèié. Nabwé!»

Rà imuruê tèpa âboro

3 <ç> Tèpa ukai

9 Wà tèpa ukai kâra gòropuu, âna rà o côo ê muru ânye, wiàna tòo Babulona, â rà o dau pi-i ma pijinünü gooé. Ba rà tèpa bée, na rà pwa pâ muru na dau èpà ma wâé. Â jèe dau pwa neemururà géé gooé.

10 Â rà o coo na wâiti wê, goro ê pai wâgotàra goo ê pai maagé kêe. [Â rà o pwùkùru.] Â rà o mwa ina pâ:

«Wârico Babulona!
 Wârico napô maina!
 Téura ma tubatiâué†,
 na jì caapwi tóotù!»

4 <ç> Tèpa pi-icu

11 Rà imuruê ma pijinünü wà tèpa pi-icu wâni gòropuu, ba jèe ticé âboro cèna ée wâri cè neemururà.

12 [Ba wâé, na ia é mu wâri diri pâ na jèpapara muru] na dau maina wâri wèe, na rà mu icuri:

Pâ mwani mii, ma mwani pwaa;
 Pâ atù na dau maina wâri wèe;
 Pâ na jèpapara imwaano na dau wâdé;
 Pâ upwâra na ûrea;
 Pâ muru na pwa goro béokée kâra lélépâ‡;
 Pâ muru na pwa goro upwâra;
 Pâ paò ma paò mii;
 Pâ atù pwaa na dau wâdé§;

18:8 Auinapàpari 17.16 **18:9** Ézékiel 26.17, 27.30-35 † **18:10** Téura ma tubatiâué—Grec: Pitèigà.

18:11 Ézékiel 27.36 **18:12** Ézékiel 27.12,13,22 ‡ **18:12** Béokée kâra lélépâ—Défenses d'éléphant, Ivoire.

§ **18:12** Pé atù pwaa na dau wâdé—Marbre.

13 Pâ na jèpapara jawé ûrea, ma wâi na ûrea;
 Pâ dâuru upwâra na ûrea na jè cîri;
 Pâ dipâa, ma géree, ma dâuru poloa, ma blé;
 Pâ paaci ma mutô, ma pâ òoci ma wâtio;
 Pâ ênawéna na piirâ, na dau pwaée kàra.

5 <ç> *Tèpa pwa mwani kàra*

14-15 Wà tèpa pi-icu, na dau pwa mwani kàra, géee goo i ville Babulona, âna rà o dau pi-i, ma pijinünü gooé. Â rà o ina tée pâ:

«Ticè neemurugà:
 Muru na jajau,
 muru na pwényuâa,
 muru na wâdé tâgâ.
 Cau tubatiàurâ.
 Â o câgâ caa pâmarirà.»

Â rà o coo na wâiti wê, goro ê pai wâgotàra goro pai maagé còo kêe. Â rà o pwùkùru.

16 Â rà ina mwara pâ:

«Wârico Babulona!
 Wâé na é coona
 imwaano mii
 ma bwùucùru
 na kîri é aaé.
 Â maina wâri wèe.
 Wâé na é picûâaê
 goro mwani mii,
 ma pâ atü na pwâra.
 17 Jèe ticè tée diri
 na ji caapwi tòotù!»

6 <ç> *Tèpa pâra gòro wànga*

Rà picoo iti jiié mwara wà diri tàpé na rà pâra gòro wànga—wà tèpa apooro wànga, ma wà tèpa pitûâ naa gòro wànga, ma wà tèpa taa ârawéa, ma diri tèpa matélo.

18 Â rà o còo i mué na tòè, â rà o i, ma pi-ina tàra pâ: «Wâpà cè napô cèna wàra é ville bèeni? Au! Nye ticè!»

19 Â rà o i, ma pijinünü, ma tû dâuru puu naa na pûrurâ, [goro pai tòina kàra].
 Â rà o wiikau burâ ina pâ:

«Wârico Babulona!
 Wârico napô maina!
 Dau pwa mwani kâjè,
 géee goo ville bèeni.
 Téura ma tubatiâué
 na ji caapwi tòotù!»

20 [Êco na wàéni é popai ba kà tèpa âboro kà Pwiduée]:

Câbu, co napwéretòtù!
 Guwà ipwàdéé,
 âboro kà Pwiduée—
 wâguwà tèpa *apostolo,
 wâguwà tèpa *péroféta!
 Ba é jêe téuraé,
 é tojié wà Pwiduée.
 É pwa wârimuru tée,
 ba é tubaèpà tàwà.

Bénabwé popai gooé

7 <ç> O câjè mwa caa côoê côwâ

21 Nabwé, â go côo wà pwi jè angela na dau pwa nii kêe. Â é popa é diopwaa kâra atù*, â é tû naa nawia, â é ina pâ: «o ciura wârapwiri wà Babulona, ville maina, â o tûe wârapwiri, â o câjè mwa caa côoê côwâ.

22 Â o câjè mwa caa tère côwâ cè airi gitar, ma cè pwâra uu kâra kuruò, ma cè pwâra uu tutu. O tiâu cè pwi jè a wakè goro upwâra ma paò. Â o câjè mwa caa tère côwâ cè airi atù bécaagai blé.

23 Â o câ mwa caa pwéelaa côwâ cè ânye wê. Â o câjè mwa caa tère côwâ cè pwâratùra kà du a tapoo piéa.

«[O popa jiigà, co Babulona, êdiri pâ pwi bèepwiri, majoroé é tûâ'gà na èpà.] Ba gà pwacèwii tò a pwa dooki†. Ba wà tèpa pi-icu'gà, na rà dau imaina naa na gòropuu diri, âna rà pa-imwüru é pâ Ba diri.

24 «Ûu, [o maina wârimuru'gà] ba gà nye pwi majoroé, ba gà pòtâmwara tèpa péroféta, ma pâra tèpa âboro kà Pwiduée. Ûu, dau wâru tàpé na pòtâmwararà géé googà, pitiri gòropuu; [â o pitèigà goo]‡.»

19

Nyabi goro pai piétò naa napwéretòtù

1 Géé na càuru é pâ muru bèepwiri, â go tère é pwâratùra kà tàpé na rà po dau wâru awé, wânidò napwéretòtù. Â rà tomara too pâ:

«Aléluia! Aléluia!
 Pwamaina Pwiduée!
 Wàé na é pa-udòjè!
 Wâjaaé é muugère,
 ma nii ma pàtamee!
 2 Âjupâra ma *tàrù
 é pwina é pitèi.
 Ba é tèi tóobà,

18:20 Deutéronome 32.43; Ésaïe 44.23; Jérémie 51.48 18:21 Jérémie 51.63-64; Ézékïel 26.21 * 18:21 Ê diopwaa kâra atù—Napéaati naa na grec pâ: Pwacèwii é jè meule na maina. (Còo ânuru aucòogai élaio naa nabibiu kâra tii.) 18:22 Ésaïe 24.8; Ézékïel 26.13 18:23 Jérémie 7.34, 16.9, 25.10 † 18:23 Gà pwacèwii tò apwa dooki—Munaa ucina goro pai maina wâra nûma tèpa âboro, ma pai naa càurà naa goo wà Pwiduée. 18:24 Jérémie 51.49; Auinapàpàri 17.6 ‡ 18:24 Pwiri popai kà Ioane, na é wii i tii bëeni, é, pwiri gòobàra popai kà pwi angela. 19:2 Deutéronome 32.43; Auinapàpàri 6.10

na é wâgòronaigé
 na miiri tûâ kêe,
 tô na é tubamiiri
 tàpé na wâ gòropuu.
 Â é naa tée Pwi Ukai
 wârimuru kêe,
 wâri wàra domii
 kâ tèpa ênawéna,
 tèpa âboro kêe
 na pòtâmwaràrà. Nabwé!»

3 Â rà tomara too mwara wà tèpa âboro, ma ina pâ:

«Aléluia! Aléluia!
 Mu too é mu
 goo wà tòoni!
 Mu too awé
 dàra gòiri! Nabwé!»

4 Â wà tèpa 24 ijiao, ma pâ ârapàpé macii na pwa nyuâarà, âna rà cigòboo ma tûu jûrurà ara Pwidiúée, na é tãa gò é autãa kêe, â rà pwamainãe ma tomara too pâ: «Aléluia! Amen! Wâdé na wàra!»

5 Â go tère é pwâratûra me géé goro jènere autãa kâ Pwi Ukai, na ina pâ:

«Pwamainã Pwidiúée,
 Pwi Ukai kâjê,
 wâguwà diri,
 pâ ênawéna kêe,
 na mainã ma kíri! Nabwé!»

Piéa kâ Pwi nari mutô

6 Go tère mwara é toromacé*, na pwacèwii pwâratûra kâ tèpa âboro na rà dau wâru. Â dau mainã aié, pwacèwii é airi pwiritée†, ma pwàra itãa kãra tikakara, na é kûu ba mainã. Â rà gére ina pâ:

«Aléluia! Aléluia!
 É pitûâ Pwidiúée,
 Pwi Ukai kâjê!
 Dau mainã nii kêe,
 naa gòro diri pâ muru!

7 Jè cau ipwàdée!
 Jè piégòtûru!
 Jè pipwamainãe!
 Ba jèe tèepaa tòotù:
 É piéa Nari Mutô.
 É ipwabwàtié
 wà tó ilàri wâdèe.

8 Jèe naa tà tòoni

19:6 Auinapàpari 14.2 * 19:6 Toromacé—Écho, bruit résonnant. † 19:6 Pwacèwii é airi pwiritée—é, Pwacèwii pâ wiã na dau mainã. 19:7 Ésaïe 61.10; Auinapàpari 21.2

na é coona lino,
imwaano na kîri aaé! Nabwé!»

(Napwa naa goo é imwaano lino bèepwiri, âna câmu kêra pâ tûâ na wâdé, na rà jêpa pwa wà tèpa âboro kà Pwидуée.)

⁹ Nabwé, â i pwi *angela, âna é ina tîo pâ: «Gà wii pâ: “Cidòri nyuâarà tàpé na todàra naa goro é piéa kà *Pwi nari mutô.”»

Â é ina tîo mwara pâ: «Ê popai bèepwiri, âna âjupâra, ba popai kà Pwидуée.»

¹⁰ Â go cigòboo ma tùu jûruo na ara i pwi angela. Êco na é ina tîo pâ: «Ai! Bwa! Gà cibwaa wàrapwiri, ba ju nye cau tupédu ênawéna kà Pwидуée, wàju ma wà diri tèpa bééjè na rà *paâjupâra pâ, rà tèpa âboro kà Iésu[‡]. Â gà pwamaina co Pwидуée! Ba wà diri tàpé na rà paâjupâra Iésu, âna é tâa jaarà é Nyuââé Pwicîri—é pwi Nyuââé Pwicîri na é tâa jaa tèpa *péroféta, ma nama rà inapàpàri é popai kà Pwидуée[§].»

pwâdàra gòropuu 7 muru na é còo ioane <η>

(Naporomee 19.11-21.8)

1 <η> Pwi a tâa gòro òoci na pwaa

¹¹ Géé na càùé, â go còo é napwéretòtù, na é tàpirié, â go còo pwi òoci na pwaa. Â rà coona é pâ ârabwée imwaano lino, na kîri é aaé, na po pwaa jajau. Bà tàrù ma âjupâra pai pitèi kêe wà tèpa âboro. Â é pipaa [dà tàpé na rà cicaraé].

¹² Â é du âraporomee, âna pwacèwii doromara ânye. Â wâru é pâ bwe korona, naa gòro pûrué. Â wii naa gooé nee na tàbinyiri, na càra caa tâmogòori é pâ âboro, â nye wàé co.

¹³ Â é coona é ârabwée na bwiari goro domii. Â tuneé tée mwara pâ: ‘Popai kà Pwiduée’.

¹⁴ Rà pâra wiâé é pwâra paa me géé napwéretòtù, na rà tâa gò é pâ òoci na pwaa. Â rà coona é pâ ârabwée imwaano lino, na kîri é aaé, na po pwaa jajau.

¹⁵ Còobé pwéé é tâuwa na po dau éa, bêtaa é pâ Ba, â ée mwa pitûâ ba gòo, goro é tâjò paò. Â é còogairà pwacèwii é pwâra dipâa. Wàépwiri é pwâra putàmù kà Pwiduée na dau pwa pàtàmee, naa gò diri pâ muru.

¹⁶ Â wâgoro ârabwée kêe ma du pâa-âé*, âna wii é jè aupwa tii na ina pâ:

Pwi a pitûâ kà tèpa pitûâ,
ma Pwi Ukai kà tèpa ukai.

2 <η> Marü bwaooré ma ipaa

¹⁷ Nabwé, â go niâ dò, â go còo pwi jè angela, na é coo na i tòtù. Â é gére tomara too târa pâ marü bwaooré, na rà tâ nidò gopaérenao. Â é ina târa pâ: «Guwà me, naa goo é pi-ija maina, na é pwabwàti ba kàwà wà Pwiduée.

¹⁸ Me, ba guwà mwa uti é pià tèpa ukai, ma tàpé na pwa nii kêra, ma tèpa caa kêra coda. Â guwà mwa uti piàra pâ òoci, ma wà tèpa coda na rà tâa gòrà.

^{19:9} Mataia 22.2-3 ^{19:10} Apostolo 10.25,26; Auinapàpàri 22.8-9 ‡ ^{19:10} Na rà paâjupâra... é, Na rà tà cimwü naa goro é âjupâra, na é paari wà Iésu. § ^{19:10} Dernière phrase—é, Ba é âjupâra na é paari wà Iésu, âna é pwi âjupâra, na é pagòo tèpa péroféta, ba na rà inapàpàri. ^{19:11} Psaume 96.13; Êsaie 11.4; Auinapàpàri 1.5, 6.2 ^{19:12} Daniel 10.6; Auinapàpàri 1.14, 2.17 ^{19:13} Êsaie 63.1-3; Ioane 1.1,14

^{19:15} Psaume 2.9; Auinapàpàri 1.16, 14.20 ^{19:16} Auinapàpàri 17.14 * ^{19:16} Wâgoro ârabwée kêe ma du pâa-âé—Munaa wâgoro é ârabwée na târamiri du pâa-âé. ^{19:17} Êzékiel 39.17-20

Ûu, ê piàra pâ âboro diri—tàpé na pwa tàrù kàra, ma wà tèpa ênawéna kàra; tàpé na rà maina, ma wà tàpé na rà kîri.»

3 <η> *Tâjùru Itémuru ma pé macii*

¹⁹ Nabwé, â go còo Itémuru ma wà tèpa ukai kàra gòropuu. Â rà gére ipapitiri tèpa coda kàra, ba na rà ipaa ma wà i pwi a tâa gòro òoci pwaa, ma tèpa coda kée.

²⁰ Â [rà paa, â rà piétò jii Itémuru, â] rà tâjùruru, wàilu naima ma wà pwi péroféta pwi a pwâ. (Wàé kaa na ia é pwa é pâ câmu kée goro patàmee, ba kà Itémuru—ba na é ipa-imwüru é pâ âboro, na ia rà tòpi câmu kà Itémuru, ma ipwamaina é ânuuê.)

Â rà tü-ru, na ru bwaa wâro, naa na nawià ânye, ba na cîruru goro dà na tòo.

²¹ Â cau pòtàmwara diri tèpa ipaa kàru, goro i tàuwa na ia còobé géé pwâ pwi a tâa gòro òoci pwaa. Â é pâ bwaooré, âna rà cau pwàro goro piàra âboro.

20

4 <η> *Tâjùru Caatana naa na 1 000 naja*

¹ [Gée na càuru é pai tubatiâu wà Itémuru] â go còo pwi jè *angela, na é boome géé napwéretòotù. Â é popa é kii târa é pwêe na ia dau wâgòro, bau jè itùpaò na dau maina.

²⁻³ Â é tâjùru wà i pwi Dàragò, i pwi dòèa géé na biu, [na nee mwara pâ] 'Pwi a cicarajè', é, *Caatana. Â é piie goro i itùpaò. Â é tüè boo, naa na i Oolaa na ia dau wâgòro*, â é kiiri wâriê. Â ée mwa tâa wê wà i pwi Dàragò, naa na 1 000 naja, ba na o câé mwa caa ipa-imwüru còwâ é pâ Ba. Â géé na càuru 1 000 naja, â o mwa tàpo tipié.

⁴ Â nabwé, â go còo pâ nyuâa tàpé na pòtàmwararà, wàrapwiri goo é pai *paâjupâra kàra wà Iésu, ma pai picémara kàra é popai kà Pwiduée. Ba càra mu caa pwamaina Itémuru, bau i ânuuê. Â càra mu caa tòpi câmu kée, na gaadaarà ma naa goro îrà. Â go còo pâ rà tâa gò pâ autâa kàra ukai. Ba [wà Pwiduée âna é] jèe pawârorà còwâ géé na aubà, â é naa tàrù târa, ma rà pitûâ ma wà Kériso, [pwi *Mesia kée] naa na 1 000 naja.

⁵⁻⁶ Ba wàilà âna rà tèpa pâbéaa kà tàpé na rà wâro còwâ géé na aubà. Â cidòri nyuâarà, ba rà tèpa âboro pwiçiri, [na rà jèe panuâ diri é wâro kàra tà Pwiduée]. Â [ékaa na rà o *wâro dâra gòiri awé. Ba] o càcaa pwa nii kàra é béwailu kàra pwâra bà naa goorà. Â rà o coo ara Pwiduée[†] ma wà Kériso, [pwi Mesia kée] ma piênawéna kàru. Â rà o pitûâ naima ma wàé, naa na 1 000 naja.

Napwa naa goo para tàpé, âna o bwaa càra caa pâji wâro còwâ, wiàna bwaa càcaa nabwé é 1 000 naja.

5 <η> *Tü Caatana naa na ânye*

⁷ Gée na càuru pâ 1 000 naja bèepwiri, [na é pacoo wà Pwiduée] â o tipi wà Caatana, géé na karapuu.

19:20 Auinapàpari 13.12-17, 20.10 20:1 Auinapàpari 9.1 20:2-3 Genèse 3.1; Auinapàpari 12.9

* 20:2-3 Oolaa na ia dau wâgòro—Còo 2e note goo Auinapàpari 9.1. 20:4 Daniel 7.9,22,27; 1 Korénito 6.2; Auinapàpari 13.17 20:5-6 Auinapàpari 1.6 † 20:5-6 Coo ara Pwiduée—é, Pwa ârapwailò tà Pwiduée.

⁸ [Â wàéni é pwina ée mwa pwa, na go còo naa na nyuâa]: É pâra pâpitiri é gòropuu, ba na é ipa-imwüru diri pâ Ba naa gòropuu, na ina goorà pâ Gog ma Magog. Â é panaimarirà ma rà pipaa [dà Pwiduée] ma wà tèpa âboro kée. Â rà po ðau wâru awé, pwacèwii é marawâ, [â pwacoé ma jè pûrarà].

⁹ Rà too, â rà po pâpitiri é gòropuu, â rà cibèpi é picaatâa kà tèpa âboro kà Pwiduée, wâna é napô na wânümee goo. Â é nye tèepaa boome kaa, géé napwéretòotù é ânye, na é cau cîri tèpa ipaa bèepwiri. Â tubatiàurà bamwara.

¹⁰ Â napwa naa goo wà Caatana, wà pwi ia ipa-imwürurà, âna tüê naa nawiâ ânye, ma dà na tòo, wâna na ia mara tü naawê mwara wà Itémuru, ma i pwi *péroféta pwi a pwâ. Â rà o aré ma tòina naawê, naa ne ma pwaa, dàra gòiri awé.

6 <η> Bénabwé pitèimuru

¹¹ Géé na càué, [â go còo naa na nyuâa, é pwina o tèepaa]. Go còo i Pwi Ukai na é tâa gò é autâa kée. Â béaa kée, â nye tubatiâu kaa é gòropuu ma napwéretòotù, â o câjè mwa caa còoru còwâ.

¹² Â go còo é pâ âboro na rà jèe bà—pâ âboro maina, ma pâ âboro kîri—âna rà gére coo goro i autâa kà Ukai. Â pòpwara é Tii goro wâro—[é tii kà Pwiduée na é wii naawê, nee tàpé na é naa târa é wâro].

Â pòpwara mwara pâra tii, na wii naa na, diri pâ tûâ kà tèpa âboro. Â ée mwa pitèirâ wà Pwiduée wiâra é pâ tûâ kàra.

¹³ Â rà me mwara diri tàpé na rà jèe bà, naa na diri pâ ére—naa napuu, é wâpâ wiâna naa nawiâ. Â poparâ pâ naa na 'Napô kà tèpa bà', ba na ée pitèirâ wà Pwiduée[‡].

¹⁴⁻¹⁵ Â tü é 'Napô kà tèpa bà' bau é auipwàni, naa nawiâ ânye. Â tü naawê mwara diri tàpé na càcaa wii neerâ naa na Tii goro wâro. Ba wâepwiri é béwailu kâra pwâra bà, [dàra gòiri awé].

21

7 <η> Âmu napwéretòotù ma gòropuu

¹ Géé na càué, â go còo [naa na nyuâa] é napwéretòotù bau é gòropuu, na ru bwaa âmué. Ba jèe tiâu é napwéretòotù ma gòropuu béaa, â jèe tiâu mwara é nawiâ.

² Â go còo é napô na pwicîri kà Pwiduée, âna wâ *Iéruçaléma na bwaa âmué. Âna é gére boome géé napwéretòotù géé jaa Pwiduée. Â picûâaé, pwacèwii é tò jè èpo dopwa, na é ipwabwàtié târa pwi éaé, [ba na ru piéa].

³ Â go tère pwi jè âboro naa goro jènere autâa kà Pwiduée, wânidò *napwéretòotù, na é tomara too pâ:

«[Jè còo jè muru
na bwaa âmué]:

20:8 Ézékiel 38.2,9,15-16 **20:9** 2 Rois 1.10 **20:10** Psaume 11.6; Auinapàpari 19.20, 21.8 **20:12** Daniel 7.9-10; Mataio 25.31-46; Apostolo 17.31; 2 Korénito 5.10; Auinapàpari 13.8 **20:13** Roma 2.6; 1 Pétèru 1.17; Auinapàpari 2.23, 22.12 ‡ **20:13** Grec: *É nawiâ, âna é naa too diri tàpé na ia rà bà naa na; â é 'Napô kà tèpa bà', âna é naa too diri tèpa bà, na rà tâa wê. Â jèpa pitèirâ, wiâra jèpa waké kâra.*
20:14-15 Psaume 69.30 **21:1** Ésaïe 65.17; 2 Pétèru 3.13 **21:2** Ésaïe 52.1, 61.10; Hébéru 11.16, 12.22; Auinapàpari 3.12 **21:3** Lévitique 26.11,12; Ézékiel 37.27; Zakarie 2.14; 2 Korénito 6.16

É boo wà Pwidueé.
 É tâa jaa tèpa âboro.
 É wâjaara wàé.
 Rà o nye Ba kêe.
 Wàé na ée Pwidueé kàra.
⁴Ée catura nûru i kàra.
 Â o ticè aré ma tòina kàra.
 Jèe nabwé é maagé.
 Tiâu awé é pwâra bà.
 O càra mwa caa i.
 Ba jèe tiâu pâ muru béaa. Nabwé!»

⁵ Â wà Pwi Ukai, na é gére tâa goro autâa kêe, âna é ina tôte pâ: «Gà côo, ba go nama âmué diri é pâ muru.»

Â é ina mwara pâ: «Gà wii [é pwina gà côo ma tère] ba nye âjupâra ma *târù é pâ popai bèepwiri.»

⁶ Â é ina tôte mwara pâ: «Jèe po cau coo diri! Ba wâgo *Alpha* ma *Oméga*; wâgo autapoo goo ma pwâadèrè. Go o mwa naa, naa goro piticèmururu naa goo, é jawé târa wâro géé na pwârapò, tà diri tàpé na nûmarà dàra wâdo.

⁷ Â go o mwa naa diri pâ aupwényunyuâari bèepwiri, tà pwina é piétò [jii é èpà]. Â go o Pwidueé kêe, â ée Pwi Naiô.»

⁸ Â napwa naa goo pàra tàpé, [âna rà o pwa wârimuru]:

Wà tàpé na [càra mu caa pwa é pwina wâdé, goro pai] wâgotàra;
 Wà tèpa tàutàra na rà cèikî;
 Wà tèpa pwâ*;
 Wà tèpa miiri é càràrà;
 Wà tèpa ipuu imudi;
 Wà tèpa ipòtâmwara;
 Wà tèpa pwa dooki;
 Wà tèpa pwamaina pâ duée imudi.

Wà diri tèpa âboro bèepwiri, âna o tûrà naa na nawià ânye, ma dà na tôte. Ba wâépwiri é pwi béwailu kàra pwâra bà, [dàra gòiri awé].

Napô Jérusaléma na bwaa âmué

⁹ Géé na càué, â é me mariô wà pwi jè ârapâara tèpa 7 angela—tèpa wicèpwiri i tèpa 7 wâra jawé, na ia wâbé goro pâ tubatòina. Â é ina tôte pâ: «Gà me, ma go paari tâgà é tôte ilâri dopwa wâdà *Pwi nari mutò.»

¹⁰ Â é popao naa na nyuâa†, naa gorojaa maina, na gòri too. Â é paari tôte Jérusaléma, i napô pwicîri kà Pwidueé, na é gére boome géé napwèretòotù géé jaa Pwidueé.

21:4 Ésaïe 25.8, 35.10, 65.19; Auinapàpari 7.17 **21:5** 2 Korénito 5.17 **21:6** Ésaïe 55.1; Jérémie 2.13; Ioane 7.37; Auinapàpari 1.8,17, 22.17 **21:7** 2 Samuel 7.14; Psaume 89.27-28 **21:8** Mataio 25.41; Hébéru 10.38-39; Auinapàpari 20.15, 22.15 * **21:8** Càca popai tà tàpé na nûmarà na rà pitère dà Pwidueé, èco na rà tûu ma pwa na èpà na pàra pàara. Popai tà tàpé na rà naa càùrà naa goo wà Pwidueé, â rà wàrapwiri, tia pwâadèrè. **21:10** Ézékiel 40.2 † **21:10** Â é popao naa na nyuâa—é. Â é popao é Nyuâaé Pwicîri, â wà pwi angela âna é popao.

11 Â é pwâra goro é muugère kâ Pwidiúé, pwacèwii é atù na dau maina wâri wèe, jè atù *jaspe*, na dau jajau ma pwéelaa.

12-13 Napwa naa goo pâ auba atù goo, âna dau maina ma gòri too. Â pwa 12 goropwârawâ goo. Ba âracié wâna auégòdò tòotù; â âracié wâna auduu tòotù; â âracié wâporomawâ; â âracié wâpwâragòrowâ. Â wii naa goo jèpa goropwârawâ é jèpa neere tèpa 12 wâao *Isaraéla. Â pwa 12 angela na rà jèpa wéaa goo.

14 Â po 12 atù pàara i auba. Â jèe wii naa goo jèpa pàaé bèepwiri, é jèpa nee tèpa 12 *apostolo kâ Pwi nari mutò.

Câmu kêra napô

15 Wâ i pwi *angela, na bu gére pitùra, âna é cipa é bàra watù mwani mii. Â é câmuri i napô, bau é pâ goropwârawâ, ma é babé goo.

16 Â é côo pâ nye po ipaiwâ bwâti é câmu goo é pâ ârapapé ére géee goro i napô. Â nye po ipaiwâ bwâti é pai gòri, ma dooé, ma augòri goo. [Ûna é naanaimari é câmu, âna nimaro kêe] âna po 12 000[‡].

17 Â é câmuri mwara é babé atù, â é câmu kêe, âna po 144 *coudée*§. (Ba wàépwiri é câmu na rà mu câmuri goo, wâ tèpa âboro.)

18 Ê auba wâgoro babé, âna atù *jaspe*, na bwùcùru ma mii, [na dau maina wâri wèe]. Â é napô, âna é mwani mii, na é po pwéelaa, ma pwâra.

19 Â pâ pàara auba, âna pwa goro pâ atù na maina, na tòpò naa gò, pâ na jèpapara atù na kîri na jèpa dau maina é wâri wèe:

Pâbéaa—jaspe;

Bé 2—saphir;

Bé 3—calcédoine;

Bé 4—émeraude;

20 Bé 5—sardonyx;

Bé 6—sardoine;

Bé 7—chrysolithe;

Bé 8—béryl;

Bé 9—topaze;

Bé 10—chrysoprase;

Bé 11—hyacinthe;

Bé 12—améthyste.

Â po dau jajau ma muugère pâ atù bèeni, â rà dau pwâra goro êdiri pâ âmu kêe.

21 Â i jèpa goropwârawâ na rà po 12, âna nye pwa goro caapwi perle. Â é naigé na maina, wânabibiu kêra napô, âna pwa goro mwani mii, na dau pwéelaa ma dau pwâra.

Pwéelaa naawê muugère kâ Pwidiúé

21:11 Ésaïe 60.1-2,19 21:12-13 Ézékiel 48.30-35 21:15 Ézékiel 40.3; Auinapàpàri 11.1 ‡ 21:16 12 000—Câmu kêra pai picaatâa kâ Pwidiúé ma tèpa âboro kêe. 12 000 = 3 x 4 x 1 000. 3 = nimaro kâ Pwidiúé (Caa, Naiê, ma Nyuâaê Pwicîri); 4 = pâ 4 ére nord, sud, est, ouest; 1 000 = câmu kêra pâ âboro na wâru. Jèpwi mwara; 12 = jè câmu kâ tèpa âboro kâ Pwidiúé. (Còo Auinapàpàri 7.4-8.) § 21:17 *Coudée*—Gòobàra caapwi mètre. (Pai gòri wàra é i pwi âboro, géee goro mangadaîé, tiagoro jipu kêra îé.)

21:18 Ésaïe 54.11-12

²² Nye ticè wâra pwapwicîri cèna go còo naawê. Ba ru tâa wê, wà Pwiduée* na dau pwa pàtâmee, ma i Pwi nari mutô. [Â o pwamainaru naa naporomeeru.]

²³ Â jêe ticèmuru naa goo, na ru èu naawê, ê tòotù ma parui. Ba jêe pwéelaa naawê ê muugère kà Pwiduée. Â wà i Pwi nari mutô, âna jêe pwi wâra ânye.

²⁴ Â diri tèpa âboro, âna rà o wâro na pwéelaa kêe. Â wà tèpa ukai, âna rà o pa pàdàrié diri pâ wâdé kàra.

²⁵ Â o càcaa târi ê pâ goropwârawâ, ba nye ticè ne ma bàutê wê [â ticè a mura].

²⁶ Â pâ Ba gòropuu, âna rà cia naawê diri pâ neemururà ma wâdé kàra.

²⁷ O càcaa tò naawê cè jè muru na miiri. Â pwicîri mwara tà tèpa pwa pâ tâa na miiri, ma tèpa pwâ. Â wâdé co, wàilà na wii ê neerà naa na tii kà Pwi nari mutô, ba Tii goro wâro.

22

Nairiwâ na é naa wâro

¹ Gée na càué, â wà i pwi *angela, âna é paari tóo ê nairiwâ, na é naa wâro. Â nye po dau pwéelaa awé. Â é itâa gée aranara ê autâa kà Pwiduée, ma *Pwi nari mutô,

² wânabibiu kàra naigé kàra i napô. Â é coo goo ê du jènere nairiwâ* i upwâra târa wâro†. Â é pitòpò pâ pwêe naa na 12 parui naa na caapwi naja. Â é dooé, âna wâi târa ê pâ Ba.

³ Â o càcaa pwa còwâ cè tojii.

O tâa na i napô ê autâa kà Pwiduée ma Pwi nari mutô. Â rà o mwa piênawéna kà Pwiduée ma pipwamainâe wà tèpa âboro kîri kêe.

⁴ Â rà o picòrà ma wàé, â o wii na gaadaarà ê nee.

⁵ Â o câ mwa caa pwa còwâ ê bàutê. Â o càcaa piâjimuru târa ê wâra ânye, bau i tòotù. Ba ée pwéelaa kàra wà Pwi Ukai Pwiduée. Â rà o pitûa dâra gòiri awé.

Bénabwé popai

⁶ Gée na càué, â é ina tóo wà i pwi angela, pâ: «Diri ê pâ muru na gà me gée aucòo ma tère, âna âjupâra ma *târù. Ba wà Pwi Ukai Pwiduée, âna é naa é Nyuâaê Pwicîri kêe tà tèpa *péroféta, [ba na rà inapàpari ê popai kêe]. Â, na wàrapwiri, â é cùru pâ tèpa angela kêe, ma rà inapàpari tà tèpa âboro kîri kêe ê pâ muru na o mwa tà tèpeaa.»

É wâjué còwâ Iésu

⁷ É ina wà Iésu pâ: «Guwà còo! Go o tàpo tèpeaa.»

[Â wâgo, Ioane, âna go ina pâ]‡: O cidòri nyuâa pwi âboro na é pitère dâra ê popai kà Pwiduée, na tâa na é tii bèeni! Ba é paari ê pwina o tèpeaa, târa ma rà pwacòoco wà tàpé na rà pûra.

* **21:22** Ru tâa wê, wà Pwiduée... Grec: *Ê wâra pwapwicîri kêe, âna wà Pwiduée...* **21:23** Ésaïe 60.19–20; Auinapàpari 22.5 **21:24** Ésaïe 60.3,5 **21:25** Ésaïe 60.11 **21:27** Ésaïe 52.1; Ézékiel 44.9; 1 Korénito 6.9–10 **22:1** Ézékiel 47.1 **22:2** Genèse 2.9; Ézékiel 47.12; Joël 4.18; Zakarie 14.8 * **22:2** Ê du jènere nairiwâ—Caapwi upwâra. Munaa é itâa boome ni nabibiu kêe i nairiwâ. † **22:2** I upwâra târa wâro—É, Pâ upwâra târa wâro. **22:4** Mataio 5.8; Auinapàpari 3.12 **22:5** Daniel 7.18,27; Auinapàpari 5.10, 20.6, 21.23,25 **22:6** Auinapàpari 1.1 **22:7** Auinapàpari 1.3 ‡ **22:7** Munaa popai kà Ioane, êco na, pwiri gòbàra popai kà Iésu.

⁸ Ûna go cau côo ma tère diri pâ muru bèepwiri, â go cigòboo ma tùu jùruo, ma pwamaina i pwi angela, na ia é paari tîo.

⁹ Â é ina tîo pâ: «Bwa! Gà cibwaa wàrapwiri. Ba go pwi bére wakè'gà, ma wà tèpa béegà, wà tèpa péroféta, ma wà diri tèpa âboro, na rà pitère dàra é pâ popai na wâna é tii bèeni. Â wâdé na gà pwamaina co Pwiduée!»

¹⁰ Â é ina tîo mwara pâ: «Gà cibwaa wéaari naa googà é pâ popai, naa na tii bèeni, na é mara ina béaa wà Pwiduée. Ba popai târa pa-ipacôo wà tèpa âboro. Ba jèe wâmwünyabwe é tootù kèe, na é pacoo diri pwiri wà Pwiduée.

¹¹ «Êkaa na, wà pwina é pwa na èpà, ma muru na miiri, âna wâdé na é nye gòo goro pwa[§]. Â wà pwi âboro na é pipapwicîrié, ma târù é wâro kèe, âna wâdé na é ciburà pwa.»

Go pwi autapoo goo ma pwâadèrè

¹² É ina wà Iésu pâ: «Guwà côo, ba go o jèe tàpo tèepaa me. Â go naa wâri wèe târa jèpa âboro, wiâra é jèpa wakè kàra; [wiâna wâdé, é, èpà].

¹³ Ba wâgo *Alpha* na *Oméga*, na go tâa béaa, â go o mwa me. Â go pwi autapoo goo, ma pwi pwâadèrè.»

¹⁴ Cidòri nyuâa tàpè na [rà wâdé na ara Pwiduée. Ba] rà jèe nuwa ârabwée kàra. Â o pwa târù kàra ma rà tò na é goropwârâwâ târa i napô, ma uti é pwâra upwâra târa wâro.

¹⁵ O càra caa toome pâ akàna—tèpa pwâ, ma tèpa ipuu imudi, ma tèpa ipòtâmwara, ma tàpè na rà pwa dooki, ma tèpa ipwamaina pâ duée imudi! Wà tàpéebà, âna rà o cau tâa gòroigé diri.

¹⁶ É ina wà Iésu pâ: «Go jèe cùru paé dariwà pwi angela kôo, ba na é papaé é popai kôo, tà tèpa wâra pwapwicîri. Wâgo, âna go pwi gòobàra wà ukai *Davita; wâgo, âna go pwi ìricò kaatâdaa, na go pame é tootù.»

¹⁷ Â é Nyuâaé Pwicîri, ma wà tô Ilàri dopwa kà Pwi nari mutô, âna ru ina tée pâ: «Gà me!» Â wà pwi âboro na é tère pwiri, âna wâdé na é ina mwara pâ: «Gà me, [co Pwi Ukai]!» Â wà pwi âboro na nümee dàra wâdo, â wâdé na é me, ma é wâdo é jawé târa wâro, ba nye ticè wâri wèe.

Cibwaa tòotéri ère popai bèeni

¹⁸ Wâgo Ioane, na go ina bwâti târa diri pâ âboro, na rà tère é pâ popai, naa na é tii bèeni, pâ: Ê popai bèeni, âna popai kà Pwiduée na inapàpàri é pwina o tèepaa. Â gà ipwacôoco. [Gà cibwaa ébii é popai] ba wiâna gà naa gòobàra é pâ popai bèeni, â é nye naa gòobàra tâgà mwara wà Pwiduée é pâ bêtubatòina na ina naa na é tii bèeni.

¹⁹ Â wiâna gà patâjii é jèe popai géé na tii bèeni, â ée mwa patâjii jiiigà é kâgà, géé goro é pwâra upwâra târa wâro, ma autâa'gà na napô na pwicîri, na wii naa na tii bèeni.

²⁰ Â [wà Iésu] wà Pwina é *paâjupâra é pâ muru bèepwiri, âna é ina pâ: «Ûu, go o jèe tàpo tèepaa.»

22:8 Auinapàpàri 19.10 **22:11** Daniel 12.10 § **22:11** *Wâdé na é nye gòo goro pwa*—Munaa é pitunamiri càurà wà pwi angela, ba na é tabatâci é pwâranûmarâ, ma rà pitòotéri é wâro kàra. **22:12** Ésaïe 40.10; Jérémie 17.10; Auinapàpàri 2.23 **22:13** Ésaïe 44.6; Auinapàpàri 1.8,17, 21.6 **22:14** Genèse 2.9, 3.22 **22:16** Nombres 24.17; Ésaïe 11.1,10; Roma 1.3; Auinapàpàri 2.28, 5.5 **22:17** Ésaïe 55.1; Auinapàpàri 21.6 **22:18** Deutéronome 4.2, 13.1 **22:20** Auinapàpàri 2.16

[Â wâgo Ioane, â go ina pâ]: Amen! Wâdé na wàra! Wâdé na gà me, co Pwi Ukai Iésu!

²¹ [Â wâguwà tèpa cèikî na guwà pûra ê tii bèeni] wâdé na é cau *pwényunyuâariwà diri wà Pwiduée, goro ê *pimeaari imudi kà wà Pwi Ukai Iésu!

Cidòri nyuâawà!